ACTA
APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

AN. ET VOL. XCI

TYPIS VATICANIS
MDCCCC-LXXXXVIIII

An. et vol. XCI 7 Ianuarii 1999 N. 1

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

Directio: **Palazzo Apostolico - Città del Vaticano -** ***Administratio:*** **Libreria Editrice Vaticana**

ACTA IOANNIS PAULI PP. II

LITTERAE ENCYCLICAE

Cunctis catholicae Ecclesiae episcopis de necessitudinis natura inter fidem et rationem.

IOANNES PAULUS PP. II

Venerabiles in episcopatu Fratres,
salutem et Apostolicam Benedictionem/

Fides et ratio binae quasi pennae videntur quibus veritatis ad contemplationem hominis attollitur animus. Deus autem ipse est qui veritatis cognoscendae studium hominum mentibus insevit, suique tandem etiam cognoscendi ut, cognoscentes Eum diligentesque, ad plenam pariter de se ipsis pertingere possint veritatem (cfr *Ex* 33,18; *Ps* 27[26],8-9; 63[62],2-3; *Io* 14,8; *1 Io* 3,2).

PROOEMIUM

«NOSCE TE IPSUM»

1. Fieri quidem potest ut, tam in Orientis orbe quam in Occidentis solis plaga, iter quoddam dignoscatur quod, progredientibus saeculis eo usque hominum genus perduxerit ut cum veritate paulatim congrediatur seque cum illa componat. Hoc quidem iter sic explicatum est — neque aliter accidere potuit — intra prospectum quendam singularis hominum conscientiae: quo namque plenius res orbemque cognovit homo, eo magis ipsemet cognoscit se unica in sua natura, eodemque tempore instans fit interrogatio

de significatione rerum suaeque ipsius exsistentiae. Quidquid se nobis obicit veluti cognitionis nostrae argumentum, hanc ipsam ob causam evadit vitae nostrae elementum. Admonitio illa **Tvcoöt,** GSOCUTÓV in superliminari inscripta erat Delphis in templo, principalem ut veritatem testificantur quae minima omni homini sumenda erat regula quicumque inter res creatas se extollere cupiebat veluti « hominem » scilicet « sui ipsius cognitorem ».

Candidus intuitus veteres in annales luculenter aliunde demonstrat, variis in orbis regionibus multiplici humano distinctis cultu, exsistere eodem tempore principales illas interrogationes quibus vita designatur hominum: *Quis egomet sum? Unde venio? Quoque vado? Cur mala adsunt? Quid nos manet hanc post vitam?* Haec quaesita reperiuntur in sacris Israelis scriptionibus, at insunt etiam scriptis *Veda* necnon *A vesta;* detegimus ea in operibus Confutii atque Lao-Tze, quemadmodum in praedicatione virorum Tirthankara ipsiusque Buddhae; exsistunt similiter ex Homeri carminibus ac tragoediis Euripidis et Sophoclis, perinde ac philosophicis in Platonis et Aristotelis tractatibus. Hae nempe interrogationes sunt quae ex illa communi profluunt inquisitione de sensu ipso quo numquam non hominis animus inquietatur: ex responsione vero, quae talibus redditur rogationibus, directio pendet quae vitae humanae est imprimenda.

2. Aliena sane non est Ecclesia, neque esse potest, hoc ab inquirendi opere. Ab eo enim tempore, cum intra Paschale Mysterium postremam accepit de hominis vita veritatem uti donum, facta est illa vicissim peregrina per semitas orbis ut Christum Iesum esse praedicet « viam veritatem et vitam » (cfr *Io* 14,6). Diversa inter officia, quae hominibus ea offerat oportet, unum illud nimirum esse intellegit sibi plane proprium: *Veritatis diaconiam.*[1] Hoc officium, una ex parte, facit ut credens ipsa communitas particeps evadat communis illius operae qua homines attingere student veritatem;[2] altera vero ex parte, obstringitur communitas illa officio ut nuntia fiat rerum certarum quas cognovit, licet sibi conscia sit omnem veritatem captam unam dumtaxat stationem esse plenam ad illam veritatem quae ul-

[1] Iam primis Nostris in Litteris Encyclicis *Redemptor hominis* inscriptis ediximus: « Inde huius muneris Christi, prophetae, participes facti sumus et ex eodem munere cum eo servimus veritati divinae in Ecclesia, Officium circa hanc veritatem assumptum etiam idem valet atque eam amare et curare, quo penitius cognoscatur, ita ut ad eam, cum tota vi salvifica, qua pollet, cum splendore, quo nitet, cum profunditate simul et simplicitate, quibus distinguitur, propius accedamus». N 19: *AAS* 71 (1979), 306.

[2] Cfr CONC. OECUM. VAT. II, Const, past. de Ecclesia in mundo huius temporis *Gaudium et spes,* 16.

tima in Dei revelatione ostendetur: « Videmus enim nunc per speculum in aenigmate, tunc autem facie ad faciem; nunc cognosco ex parte, tunc autem cognoscam, sicut et cognitus sum» *(1 Cor* 13,12).

3. Multiplices sunt facultates quibus uti potest homo ut veritatum cognoscendarum foveat progressionem, unde exsistentiam suam humaniorem reddat. Inter has *philosophia* eminet, quae recta adiuvat ut et interrogatio ponatur de vitae sensu et ei responsio iam adumbretur: quapropter unum ipsa reperitur nobiliorum hominis munerum. « Philosophiae » vox Graecam ad originem « sapientiae amorem » designat. Etenim nata philosophia est atque eo tempore enucleata quo coepit se ipsum homo interrogare de rerum causis iuribusque. Diversis quidem formis modisque demonstrat philosophia ad ipsam hominis naturam pertinere veritatis cupiditatem. Innata est eius menti illa proprietas ut de rerum percontetur causis etiamsi responsiones paulatim inde redditae in formam quandam ingrediuntur quae diversas cultus humani species inter se complere manifesto ostendit.

Impulsio vehemens illa, quam ad efformationem progressionemque culturae in orbe Occidentali adhibuit philosophia, facere haud debet ut obliviscamur quatenus ipsa quoque pervaserit vias etiam humanae vitae concipiendae ex quibus Orientalis etiam vivit orbis. Cuique enim populo nativa est atque pristina sapientia quae, tamquam verus animi culturarum thesaurus, eo tendit ut exprimatur et rationibus potissimum philosophicis maturetur. Quam sit hoc verum inde etiam comprobatur quod principalis quaedam philosophicae scientiae figura, nostris etiam temporibus, deprehendi potest in iis postulatis quibus leges Nationum et civitatum informantur ad socialem vitam moderandam.

4. Quidquid autem id est, notetur oportet sub uno nomine diversas latere significationes. Praevia igitur explicatio necessaria evadit. Concupiscens extremam vitae veritatem homo adipisci, illas universales studet comparare cognitiones quae ei facultatem dant melius se comprehendendi ulteriusque progrediendi ad se perficiendum. Fundamentales hae notiones illa ex *admiratione* emanant quam rerum creatarum contemplatio in eo excitat: rapitur enim homo stupens quod se in rerum universitatem videt insertum cum aliis sui similibus consociatum quibuscum etiam communicat sortem. Iter hinc incipit quod illum pervehet ad novos usque cognitionis orbes detegendos. Nisi obstupescens miraretur homo, in repetitionem quandam sterilem recideret ac, paulatim, facultatem amitteret vitae reapse personalis ducendae.

Speculandi potestas, quae humani propria est intellectus, adiuvat ut, philosophicam per industriam, figura enucleetur exactae cogitationis sicque ordinata exstruatur disciplina logico affirmationum consensu atque solido doctrinarum contextu distincta. Hanc propter rationem, variis in cultus humani formis diversisque pariter aetatibus, fructus percepti sunt qui elaborandis veris cogitationum modis profuerunt. Ad historiae fidem factum est ut istud induceret ad unam dumtaxat philosophiae viam confundendam cum tota philosophica disciplina. Constat vero, his in casibus, certam quandam exsistere « superbiam philosophicam » quae suos attollere audeat oculos longe prospicientes at imperfectos ad interpretationem aliquam universalem. Re vera quodque philosophiae *corpus,* quantumvis reverendum sua in summa et amplitudine sine ullis abusibus, agnoscere debet principatum philosophicae *cogitationis,* ex qua et suam ducit originem et cui congruenter serviat necesse est.

Hoc modo, quamquam mutantur tempora cognitionesque progrediuntur, agnosci licet quasi nucleum quendam philosophicarum notionum, quae nonnumquam adsunt in hominum cogitantium historia. Cogitentur verbi gratia, principia non contradictionis, finalitatis ac causalitatis nec non cogitatum personae veluti subiecti liberi et intellegentis eiusque facultas Deum veritatem bonumque cognoscendi; cogitentur pariter nonnullae normae morales praecipuae quae omnium item sunt communes. Haec aliaque argumenta demonstrant, variis doctrinarum praetermissis scholis, corpus exsistere cognitionum in quibus introspici potest genus quoddam spiritalis hominum patrimonii. Ita fit ut ante oculos quasi *philosophiam implicitam* reperiamus cuius principia quisque homo se possidere sentiat, tametsi sub forma omnino universali neque conscia. Quoniam communicantur hae notiones quadamtenus ab omnibus, ipsae efficere debent medium quoddam punctum quo diversae philosophicae scholae confluunt. Quotiens ratio percipere valet atque exprimere prima et universalia vitae principia indeque recte consectaria propria deducere ordinis logici et deontologici, totiens appellari potest ratio recta sive, quemadmodum antiqui loquebantur, òp6òc Xóyoc.

5. Sua ex parte facere non potest Ecclesia quin magni officium rationis aestimet ad proposita illa consequenda unde ipsa hominum vita dignior reddatur. Etenim in philosophia viam ipsa conspicatur cognoscendi principales veritates hominum vitam tangentes. Eodem tempore, philosophiam iudicat instrumentum pernecessarium ut fidei intellectus altius inquiratur atque Evangelii veritas iis impertiatur qui eam nondum cognoverunt.

Similia igitur Decessorum Nostrorum coepta prosecuti, cupimus etiam Nos ad hoc peculiare rationis humanae opus con vertere oculos. Eo praesertim impellimur quod novimus his maxime temporibus veritatis ultimae inquisitionem saepius obscuratam videri. Haud dubitatur quin philosophiae recentiori laudi tribuatur quod mentes iam in hominem ipsum intenduntur. Hinc initio facto, quaedam ratio interrogationum plena ulterius propulit hominis cupiditatem plus plusque cognoscendi atque singula multo altius. Ita doctrinarum formae implexae exstructae sunt quae suos variis in cognitionis provinciis protulerunt fructus, progressui nempe faventes tum culturae tum historiae. Anthropologia, logica disciplina, scientiae naturales, historia et sermo..., immo quodam modo universitas cognitionis humanae est assumpta. Effectus re percepti suadere aliunde non debent ut obscuretur quod ipsa ratio, ad investigandum uno solo ex latere hominem uti subiectum intenta, videtur esse omnino oblita eundem hominem semper invitari ut ad veritatem se transcendentem progrediatur. Deficiente habitudine ad illam, quisque homo exponitur arbitrio soli suo atque ipsius velut personae condicio in eo est ut regulis unis pragmaticis aestimetur quae suapte natura experimentis innituntur, cum perperam credatur technicam artem necessario debere reliquis rebus dominari. Sic sane accidit ut, cum melius hanc intentionem ad veritatem exprimere deberet, gravata contra onere tot notitiarum ratio humana in se replicaretur atque de die in diem minus intuitum suum attollere in altiora posset ut veritatem exsistentiae consequi auderet. Recentior philosophia, omittens suas perquisitiones in ipsum « esse » dirigere, opus suum in cognitionibus hominum collocavit. Non ergo extulit facultatem quae homini data est veritatis cognoscendae, sed extollere eius limites maluit et condiciones.

Multiplices hinc enatae sunt agnosticismi et relativismi formae quibus eo usque provecta est philosophica investigatio ut iam in mobili veluti scepticismi universalis tellure pererraret. Recentius praeterea variae invaluerunt doctrinae illuc tendentes ut etiam illae veritates imminuantur quas homo se iam adeptum esse putaverat. Licita sententiarum varietas iam indistincto concessit pluralismo, principio niso omnes opinationes idem prorsus valere: unum hoc est signorum latissime disseminatorum illius diffidentiae de veritate, quam hodiernis in adiunctis deprehendi passim licet. In idem diffidens iudicium incidunt etiam quaedam vitae notiones ex Oriente profectae; in iis, enim, veritati negatur propria eius indoles, cum pro concesso sumatur pari modo veritatem diversis indicari in doctrinis, vel inter

se contradicentibus. Hoc in rerum prospectu cuncta ad opinationem quandam rediguntur. Percipitur quasi motus quidam fluctuans: cum hinc philosophica investigatio iam in illam viam se inserere potuit, quae propiorem eam reddit ad hominum vitam eiusque formas expressas, illinc tamen eadem inquisitio explicare iam vult deliberationes exsistentiales, hermenéuticas vel lingüisticas quae alienae sunt a fundamentali hac quaestione de veritate cuiusque hominis vitae, exsistentiae atque Dei ipsius. Quapropter in homine nostrae aetatis, neque tantummodo quosdam apud philosophos, iam emerserunt affectus alicuius diffidentiae passim disseminatae nulliusque fiduciae de permagnis hominum cognoscendi facultatibus. Falso cum pudore quis contentus fit veritatibus ex parte et ad tempus, quin interrogationes radicales ponere iam contendat de sensu extremoque vitae humanae fundamento, in singulis hominibus et in ipsa societate. Brevi: spes iam interiit fieri posse ut talibus interrogationibus decretoriae responsiones reddantur.

6. Ecclesia vigens auctoritate illa, quae ei obtingit quod Revelationis Iesu Christi est custos, confirmare cupit huius meditationis necessitatem super veritate. Hanc ipsam ob causam in animum induximus appellare tum vos Veneratos in episcopatu Fratres quibuscum annuntiandi communicamus munus « in manifestatione veritatis » *(2 Cor* 4,2) tum etiam philosophos atque theologos quorum est diversos veritatis perscrutari aspectus, tum etiam homines omnes adhuc quaerentes, ut nonnullas participemus cogitationes de itinere quod conducit ad veram sapientiam, ut quicumque in pectore amorem ipsius habeat, rectam ingredi valeat viam ut eam consequatur, in eaque quietem reperiat suis a laboribus spiritalemque laetitiam.

Ad hoc inceptum Nos adducit conscientia in primis quae verbis Concilii Vaticani II significatur cum Episcopos esse adfirmat « divinae et catholicae veritatis testes ».[3] Testificandae igitur veritatis officium est concreditum nobis Episcopis, quod deponere haud possumus quin simul ministerium acceptum deseramus. Fidei veritatem confirmantes, nostrae aetatis hominibus reddere possumus veram fiduciam de propriis cognoscendi facultatibus ipsique philosophicae disciplinae praebere provocationem ut suam plenam recuperare valeat explicareque dignitatem.

Alia Nos quoque permovet causa ut has perscribamus deliberationes. Litteris in Encyclicis *Veritatis splendor* inscriptis animorum intentionem direximus ad quasdam « doctrinae catholicae fundamentales veritates quae in

[3] **Const. dogm. de Ecclesia** *Lumen gentium,* **25.**

periculo versantur deformationis vel negationis ob rerum adiuncta aetatis nostrae ».[4] His Litteris pergere cupimus easdem meditationes ulterius persequi, mente videlicet conversa ad argumentum ipsius *veritatis* eiusque *fundamentum* quod spectat ad *fidem.* Etenim negari non potest hoc celerium et implicatarum mutationum tempore iuniores praesertim, ad quos pertinet ventura aetas et de quibus ea pendet, illi exponi sensui sive persuasioni se certis privari fundamentalibus principiis ad quae referantur. Necessitas alicuius solidi firmamenti, in quo vita singulorum hominum societatisque exstruatur, vehementius persentitur praesertim quotiens necesse est comprobare partialem naturam propositorum quae res transeuntes ad gradum alicuius ponderis tollunt, dum decipiunt potestatem ipsam assequendi verum vitae sensum. Ita profecto evenit ut multi suam vitam ad ipsum praecipiti marginem producant, nescientes interea quid ultra maneat. Inde hoc nempe accidit quod nonnumquam ii, quos munus fere proprium obstringebat ut culturae formis fructus proferrent suarum deliberationum, oculos a veritate abstraherent, cum laboris successum subitum praeferrent patientis inquisitionis labori earum rerum quae vivendo sunt experiendae. Strenue igitur pristinam suam vocationem recuperare debet philosophia cuius grave est officium cogitationem humanam informare nec non humanum ipsum cultum, perpetuo revocando homines ad veritatis perquisitionem. Hac omnino de causa non solam necessitatem sensimus, verum etiam morale officium ut de hoc argumento eloqueremur, ut hominum genus, limen tertii millennii christiani aetatis supergressurum, magis conscium sibi facultatum magnarum reddatur quae illi sunt concessae seque renovato animi fervore dedat salutis explendo consilio in quod ipsius est inserta historia.

Caput I

SAPIENTIAE DIVINAE PATEFACTIO

Iesus Patris Revelator

7. Omni meditationi quam perficit Ecclesia subiacet conscientia apud ipsam nuntium depositum esse qui suam trahat originem ex Deo ipso (cfr *2 Cor* 4,1-2). Haud ex propria consideratione provenit haec conscientia etiam profundissima quam hominibus ea praebet, verum ex verbi Dei in fide receptione (cfr *1 Thess* 2,13). Ad vitae nostrae uti credentium originem con-

[4] **N. 4:** *AAS* **85 (1993), 1136,**

gressio quaedam, sui generis unica, invenitur quae mysterii a saeculis absconditi designat illuminationem (cfr *1 Cor* 2,7; *Rom* 16,25-26), quod autem nunc aperitur: « Placuit Deo in sua bonitate et sapientia seipsum revelare et notum facere sacramentum voluntatis suae (cfr *Eph* 1,9), quo homines per Christum, Verbum carnem factum, in Spiritu Sancto accessum habent ad Patrem et divinae naturae consortes efficiuntur».[5] Hoc est plane gratuitum opus quod a Deo proficiscitur et ad homines pervenit ut illi salvi fiant. Tamquam amoris fons Deus se cupit cognosci atque cognitio quam illius habet homo omnem perficit aliam notitiam quam mens eius assequi potest de propriae exsistentiae sensu.

8. Doctrinam fere verbatim repetens, quam Concilii Vaticani I Constitutio *Dei Filius* exhibet, rationemque ducens principiorum in Concilio Tridentino propositorum Constitutio Concilii Vaticani II *Dei Verbum* ulterius produxit saeculare iter *intellectus fidei,* Revelationem ad doctrinae biblicae institutionisque totius patristicae lucem ponderando. Concilii Vaticani I participes supernaturalem revelationis divinae extulerunt indolem. Negabat censura rationalistica, quae eo ipso tempore adversus fidem movebatur secundum falsas lateque disseminatas opinationes, omnem cognitionem quae rationis naturalium potestatum non esset consecutio. Hoc quidem Concilium induxit ut vehementer inculcaret ultra omnem rationis humanae cognitionem, quae suapte natura ad Conditorem usque agnoscendum progredi valeret, cognitionem etiam reperiri quae fidei propria esset. Haec cognitio veritatem exprimit quae fundamentum invenit in Deo sese revelante quaeque veritas est certissima quandoquidem Deus nec fallit nec fallere cupit.[6]

9. Docet itaque Concilium Vaticanum I veritatem ex philosophica deliberatione perceptam atque Revelationis veritatem non confundi neutramque earum alteram reddere supervacaneam: « Duplicem esse ordinem cognitionis non solum principio, sed obiecto etiam distinctum: principio quidem, quia in altero naturali ratione, in altero fide divina cognoscimus; obiecto autem, quia praeter ea, ad quae naturalis ratio pertingere potest, credenda nobis proponuntur mysteria in Deo abscondita, quae, nisi revelata divinitus, innotescere non possunt ».[7] Quae Dei testimonio innititur fides atque supernaturali gratiae utitur adiumento, re vera ad alium pertinet ordinem

[5] CONC. OECUM. VAT. II, Const, dogm. de divina Revelatione *Dei Verbum,* 2,

[6] Cfr Const., dogm, de fide catholica *Dei Filius,* III: *DS* 3008,

[7] *Ibid.,* IV: *DS* 3015; memoratum etiam in CONC. OECUM. VAT. II, Const. past. de Ecclesia in mundo huius temporis *Gaudium et spes,* 59.

ac philosophicae cognitionis. Sensuum enim haec perceptioni adnititur nec non experientiae ac se sub intellectus solius lumine movet. Philosophia atque scientiae in naturalis rationis versantur ordine, dum contra a Spiritu illuminata et gubernata fides agnoscit in ipso salutis nuntio « gratiae et veritatis plenitudinem» (cfr *Io* 1,14) quam per historiam patefacere decrevit Deus semelque in sempiternum per Filium suum Iesum Christum (cfr *1 Io* 5,9; *Io* 5,31-32).

10. In Concilio Vaticano II Patres intendentes in Iesum Revelatorem mentes, voluerunt naturam revelationis Dei salutiferam collustrare in historia, cuius hoc modo proprietatem ita significaverunt: « Hac itaque Revelatione Deus invisibilis (cfr *Col* 1,15; *1 Tim* 1,17) ex abundantia caritatis suae homines tamquam amicos alloquitur (cfr *Ex* 33,11; *Io* 15,14-15) et cum eis conversatur (cfr *Bar* 3,38), ut eos ad societatem secum invitet in eamque suscipiat. Haec Revelationis oeconomia fit gestis verbisque intrinsece inter se connexis, ita ut opera, in historia salutis a Deo patrata, doctrinam et res verbis significatas manifestent ac corroborent, verba autem opera proclament et mysterium in eis contentum élucident. Intima autem per hanc Revelationem tam de Deo quam de hominis salute veritas nobis in Christo illucescit, qui mediator simul et plenitudo totius revelationis exsistit ».[8]

11. In tempus propterea inque historiae annales se interserit Dei revelatio. Immo evenit Iesu Christi incarnatio « in plenitudine temporis » (cfr *Gal* 4,4). Duobus ideo milibus annorum post illum eventum necesse esse rursus adseverare istud arbitramur: « Christiana in fide praecipuum habet pondus tempus ».[9] Intra tempus namque profertur in lucem totum creationis ac salutis opus at in primis elucet per Filii Dei incarnationem vivere nos et iam nunc id antecapere quod ipsius temporis erit complementum (cfr *Heb* 1,2).

Quam veritatem homini Deus concredidit de eo ipso eiusque vita in tempus itaque se introducit nec non in historiam. Semel quidem in perpetuum enuntiata est in mysterio Iesu Nazareni. Hoc eloquentibus quidem verbis edicit Constitutio *Dei Verbum:* « Postquam vero multifariam multisque modis Deus locutus est in Prophetis, "novissime diebus istis locutus est nobis in Filio" *(Heb* 1,1-2). Misit enim Filium suum, aeternum scilicet Verbum, qui omnes homines illuminat, ut inter homines habitaret iisque intima Dei enarraret (cfr *Io* 1,1-18). Iesus Christus [...], Verbum caro factum,

[8] CONC. OECUM. VAT. II, **Const. dogm de divina Revelatione** *Dei Verbum,* **2,**

[9] **Litt. Ap.** *Tertio millennio adveniente* **(10 Novembris 1994), 10:** *AAS* **87 (1995), 11.**

"homo ad homines" missus, "verba Dei loquitur" *(Io* 3,34), et opus salutare consummat quod dedit ei Pater faciendum (cfr *Io* 5,36; 17,4). Quapropter Ipse, quem qui videt, videt et Patrem (cfr *Io* 14,9), tota sui ipsius praesentia ac manifestatione, verbis et operibus, signis et miraculis, praesertim autem morte sua et gloriosa ex mortuis resurrectione, misso tandem Spiritu veritatis, Revelationem compiendo perficit ».[10]

Efficit itaque populo Dei historia haec iter quoddam ex toto percurrendum, ita ut revelata veritas omnem suam plene aperiat continentiam ob Spiritus Sancti continuam actionem (cfr *Io* 16,13). Id rursus Constitutio *Dei Verbum* docet cum adfirmat: « Ecclesia, volventibus saeculis, ad plenitudinem divinae veritatis iugiter tendit, donec in ipsa consummentur verba Dei ».[11]

12. Locus ita evadit historia ubi comprobare possumus Dei acta pro hominibus. Nos enim attingit ille in iis quae nobis maxime sunt familiaria et ad demonstrandum facilia, quia cotidiana nostra constituunt adiuncta, quibus submotis haud possemus nosmet ipsos intellegere.

Permittit Dei Filii incarnatio ut perennis ac postrema summa videatur completa quam ex se profecta hominum mens numquam fingere sibi valuisset: Aeternum ingreditur tempus, Quod est Omne absconditur in parte, Deus hominis suscipit vultum. Christi in Revelatione igitur expressa veritas iam nullis circumscribitur artis locorum et culturarum finibus, verum cuivis viro et feminae aperitur quae eam complecti voluerit veluti sermonem penitus validum qui vitae tribuat sensum. In Christo omnes homines iam accessum habent ad Patrem; sua namque morte ac resurrectione Ipse vitam aeternam dono dedit quam primus respuerat Adamus (cfr *Rom* 5,12-15). Hanc per Revelationem ultima exhibetur homini de propria vita veritas deque historiae sorte: « Reapse nonnisi in mysterio Verbi incarnati mysterium hominis vere clarescit » adseverat Constitutio *Gaudium et spes.*[12] Extra hunc rerum conspectum mysterium vitae singulorum hominum manet aenigma insolubile. Ubi reperire valet homo responsiones illis permoventibus interrogationibus, verbi gratia de dolore atque innocentis cruciatu ac de morte, nisi illo sub lumine quod ex mysterio passionis mortis resurrectionis Christi profluit?

[10] **N. 4.**

[11] **N. 8.**

[12] **N. 22.**

Coram arcano - ratio

13. Non tamen oblivisci licebit Revelationem mysteriis abundare. Sane quidem cuncta sua ex vita Iesus vultum Patris revelat utpote qui venerit ut intima Dei enarraret;[13] verumtamen quam habemus talis vultus cognitio semper designatur incompleta quadam ratione atque etiam nostrae comprehensionis finibus. Sinit una fides nos in mysterium ingredi intimum, cuius congruentem fovet intellectum.

Docet Concilium quod « Deo revelanti praestanda est "oboeditio fidei" ».[14] Perbrevi hac sed densa affirmatione principalis quaedam fidei christianae declaratur veritas. Dicitur, in primis, fidem esse oboedientiae responsionem Deo. Id poscit ut Ille sua agnoscatur in divinitate, sua in transcendentia supremaque libertate. Deus qui facit ut ipse cognoscatur ob suae absolutae transcendentiae auctoritatem, secum etiam adfert credibilitatem eorum quae revelat. Sua fide *adsensum* suum huiusmodi testificationi divinae tribuit homo. Hoc significat eum plene integreque agnoscere rerum revelatarum veritatem, quoniam ipse se pignus illarum exhibet Deus. Veritas haec, quae homini conceditur neque ab eo exigi potest, in contextum se introducit cuiusdam communicationis singularis inter personas rationemque ipsam humanam impellit ut ei se aperiat eiusque altam percipiat significationem. Hanc ob causam actus ille, quo nos Deo committimus, semper ab Ecclesia tamquam tempus habitus est cuiusdam electionis fundamentalis, qua tota involvitur persona. Usque ad extremum intellectus ac voluntas exercent spiritalem suam naturam ut subiecto humano permittatur actum perficere quo uniuscuiusque libertas pleno modo vivatur.[15] In fide proinde non adest dumtaxat praesens libertas: etiam postulatur. Immo, ipsa fides unicuique facultatem dat suam enuntiandi meliore ratione libertatem. Aliis verbis: libertas non in electionibus contra Deum impletur. Quomodo enim verus libertatis usus iudicari posset nulla sese aperiendi voluntas ad id quod sinit homines se totos explicare? Credendo namque persona humana actum suae vitae significantissimum complet; hic enim veritatis certitudinem adsequitur veritas in eaque vivere decernit.

[13] Cfr CONC. OECUM. VAT. II, Const. dogm. de divina Revelatione *Dei Verbum,* 4.

[14] *Ibid.,* 5.

[15] Concilium Vaticanum I, ad quod superior haec prolata refertur sententia, docet fidei oboeditionem opus postulare tum intellectus tum voluntatis: « Cum homo a Deo tamquam creatore et Domino suo totus dependeat et ratio creata increatae Veritati penitus subiecta sit, plenum revelanti Deo intellectus et voluntatis obsequium fide praestare tenemur » (Constitutio dogm. de fide catholica *Dei Filius,* III; *DS:* 3008).

In rationis adiumentum, quae mysterii quaerit intellectum, etiam signa praesentia in Revelatione occurrunt. Adiuvant ea ut altius perquiratur veritas utque mentem ex sese intra mysterium scrutari valeat. Quidquid id est, signa haec, si altera ex parte maiorem tribuunt rationi humanae vim quia sinunt eam propriis viribus, quarum ipsa est invidiosa custos, intra mysterium investigare, ex altera vero parte eam incitant ut eorum veluti signorum naturam transgrediatur ut ulteriorem percipiat significationem eorum quae in se continent. In iis ideoque iam abscondita subiacet veritas, ad quam dirigitur mens et a qua seiungi non potest quin simul signum ipsum illi praebitum deleatur.

Quadamtenus revertimur ad *sacramentalem* Revelationis rationem atque, nominatim, ad eucharisticum signum ubi individua unitas inter rem ipsam eiusque significationem permittit ut mysterii capiatur altitudo. In Eucharistia revera praesens adest ac vivus Christus, suo cum Spiritu operatur, sed, quemadmodum praeclare sanctus Thomas edixit, « Quod non capis, quod non vides, animosa firmat fides, praeter rerum ordinem. Sub diversis speciebus, signis tantum, et non rebus, latent res eximiae ».[16] Refert idem philosophus Blasius Pascal: « Sicut Christus Iesus ignotus inter homines fuit, ita manet veritas eius, communes inter opinationes, sine ulla exteriore distinctione. Sic etiam Eucharistia restat inter panem communem ».[17]

Fidei cognitio, demum, mysterium non exstinguit; illud evidentius dumtaxat reddit demonstratque veluti necessarium vitae hominis elementum: Christus Dominus « in ipsa Revelatione mysterii Patris Eiusque amoris, hominem ipsi homini plene manifestat eique altissimam eius vocationem patefacit »,[18] quae nempe ea est ut vitae trinitariae Dei particeps fiat.[19]

14. Verum novitatis prospectum recludunt ipsi scientiae philosophicae doctrinae binorum Conciliorum Vaticanorum. In hominum historiam inducit Revelatio necessitudinis punctum quoddam quo carere non potest homo, si ad suae vitae comprehendendum mysterium pervenire voluerit; aliunde vero haec cognitio continenter ad Dei refertur mysterium quod plane exhaurire mens non valet, sed dumtaxat percipere et in fide complecti. Intra haec duo tempora peculiare habet ratio humana spatium suum unde

[16] *Sequentia* in sollemnitate Sanctissimi Corporis et Sanguinis Domini.

[17] *Pensées,* 789 (ed. L. Brunschvicg).

[18] CONC. OECUM. VAT. II, Const. past. de Ecclesia in mundo huius temporis *Gaudium et spes,* 22.

[19] Cfr CONC. OECUM. VAT. II, Const. dogm. de divina Revelatione *Dei Verbum,* 2.

investigare ei licet atque comprehendere, quin tamen nulla alia re circumscribatur nisi finita natura suae indolis coram Dei infinito mysterio.

Quapropter in historiam nostram Revelatio infert aliquam veritatem, universalem atque ultimam, quae hominis mentem incitat ne umquam consistat; immo vero, eam impellit ut suae cognitionis fines perpetuo dilatet, donec ea omnia se perfecisse intellegat quae in ipsius erant potestate, nulla praetermissa parte. Ad hanc autem deliberationem adiuvare nos festinat unum ex fecundissimis ingeniis maximeque significantibus in generis hominum historia, ad quem virum honorifice se convertunt tam philosophia quam theologia: sanctus Anselmus. Ille Cantuariensis Archiepiscopus sic sententiam suo in *Proslogion* eloquitur: « Ad quod cum saepe studioseque cogitationem converterem atque aliquando mihi videretur iam capi posse quod quaerebam, aliquando mentis aciem omnino fugeret, tandem desperans volui cessare, velut ab inquisitione rei, quam inveniri esset impossibile. Sed cum illam cogitationem, ne mentem meam frustra occupando, ab aliis, in quibus proficere possem, impediret, penitus a me vellem excludere, tunc magis ac magis, nolenti et defendenti se coepit cum importunitate quadam ingerere. [...] Sed heu! me miserum, unum de aliis miseris filiis Evae, elongatis a Deo! Quid incoepi? Quid effeci? Quo tendebam? Quo deveni? Ad quid aspirabam? In quibus suspiro? [...] Ergo, Domine, non solum es id quo maius cogitari nequit, sed es quiddam maius quam cogitari possit. Quoniam namque valet cogitari esse aliquid huiusmodi; si tu non es hoc ipsum, potest cogitari aliquid maius te: quod fieri nequit ».[20]

15. Revelationis christianae veritas, quae cum Iesu Nazareno congreditur, quemlibet hominem percipere sinit propriae vitae « mysterium ». Dum perinde ac suprema ipsa veritas observat illa autonomiam creaturae libertatemque eius illam etiam obstringit ut ad transcendentiam sese aperiat. Haec coniunctio libertatis ac veritatis maxima evadit planeque Domini intellegitur sermo: «Cognoscetis veritatem, et veritas liberabit vos» *(Io* 8,32).

Verum veluti astrum conductorium christiana Revelatio fit homini qui inter condiciones progreditur mentis cuiusdam immanentisticae nec non logicae technocraticae angustias; extrema est facultas quae a Deo praebetur ut pristinum amoris consilium, creatione ipsa inchoatum, denuo plene reperiatur. Hominibus verum cognoscere cupientibus, si ultra se adhuc prospicere valent et intuitum suum extra propria proposita attollere, potestas tri-

[20] **Prooemium et nn. 1. 15: *PL* 158, 223-224,226; 235.**

buitur veram necessitudinem cum sua vita recuperandi, viam persequendo veritatis. Ad hunc rerum statum bene dicta libri *Deuteronomii* adhiberi licet: « Mandatum hoc, quod ego praecipio tibi hodie, non supra te est neque procul positum nec in caelo situm, ut possis dicere: "Quis nobis ad caelum valet ascendere, ut deferat illud ad nos, et audiamus atque opere compleamus?". Neque trans mare positum, ut causeris dicas: "Quis nobis transfretare poterit mare et illud ad nos usque deferre, ut possimus audire et facere quod praeceptum est?". Sed iuxta te est sermo valde in ore tuo et in corde tuo, ut facias illum» (30,11-14). Quam notionem quasi vocis celebris imagine refert sententia sancti philosophi et theologi Augustini: « Noli foras ire, in te ipsum redi. In interiore homine habitat veritas ».[21]

His praelucentibus deliberationibus prima iam imponitur conclusio: quam nobis Revelatio cognoscere permittit veritas non fructus est maturus neque summus alicuius cogitationis apex ratione humana enucleatae. Illa contra cum proprietatibus se exhibet gratuiti muneris, gignit notiones poscitque ut amoris tamquam declaratio suscipiatur. Haec veritas revelata locus iam anticipatus in hominum historia est illius postremae ac decretoriae Dei visionis, quae iis destinatur quotquot credunt eumque animo conquirunt sincero. Ultimus propterea singulorum hominum vitae finis tum philosophiae studium exstat tum etiam theologiae. Utraque, licet instrumentis diversis ac doctrinis, hanc "viam vitae" (cfr *Ps* 16 [15],11) respicit quae, perinde ac praecipit nobis fides, novissimum repperit suum egressum plena in laetitia ac perpetua ex Dei Unius ac Trini contemplatione.

Caput II

CREDO UT INTELLEGAM

Sapientia scit omnia et intellegit (cfr *Sap* 9,11)

16. Quam sit inter fidei cognitionem ac scientiam rationis alta iunctura iam Sacris in Litteris significatur mirabilibus quibusdam perspicuitatis affirmationibus. Hoc comprobant *Libri Sapientiales* potissimum. Hoc quidem ferit oculos in hac lectione sine praeiudicatis opinationibus facta harum Scripturae paginarum, quod his in locis non sola Israelis concluditur fides, verum etiam thesaurus societatum et culturarum interea exstinctarum. Veluti ex peculiari quodam consilio Aegyptus et Mesopotamia faciunt ut sua

[21] *De vera religione*, XXXIX, 72: *CCL* 32, 234.

iterum audiatur vox ac communes quaedam proprietates culturarum antiqui Orientis in his paginis revocentur ad vitam, quae nempe conceptionibus insigniter altis abundant.

Non fortuito fit ut, cum hominem describere sapientem vult auctor sacer, eum depingat ut diligentem quaerentemque veritatem: « Beatus vir, qui in sapientia morabitur et qui in iustitia sua meditabitur et in sensu cogitabit circumspectionem Dei; qui excogitat vias illius in corde suo et in absconditis suis intellegens, vadens post illam quasi investigator et in viis illius consistens; qui respicit per fenestras illius et in ianuis illius audiens; qui requiescit iuxta domum illius et in parietibus illius figens palum, statuet casulam suam ad manus illius et requiescet in deversorio bonorum per aevum. Statuet filios suos sub tegmine illius et sub ramis eius morabitur; protegetur sub tegmine illius a fervore et in gloria eius requiescet » *(Eccli* 14,22-27).

Uti patet, scriptori inspirato praebetur cognoscendi cupiditas tamquam proprietas simul omnium hominum communis. Propter intellectum cunctis, tum credentibus tum etiam non credentibus, facultas tribuitur « aquam profundam » cognitionis exhauriendi (cfr *Prv* 20,5). Procul dubio, apud antiquum Israelem orbis eiusque ostenta cognoscebantur non abstracta a rebus cogitatione, quemadmodum philosopho accidebat Ionico vel sapienti Aegyptio; tanto minus comprehendebat bonus tunc Israelita cognitionem humanam iis ipsis modis qui recentioris proprii sunt aetatis, cum magis ad scientiae partitionem tenditur. Nihilo tamen minus in latissimam provinciam totius cognoscendi rationis fecit orbis biblicus ut peculiares suae confluerent partes.

Quales denique? Proprietas ea, qua textus biblicus signatur, in eo consistit quod persuadetur altam et continuam exsistere coniunctionem inter rationis cognitionem atque fidei. Mundus eaque omnia quae in illo contingunt, perinde ac historia variique populi eventus, res quidem sunt respiciendae explorandae et iudicandae propriis rationis instrumentis, fide tamen ab hoc processu haudquaquam subtracta. Ipsa non ideo intercedit ut autonomiam rationis deiciat aut eius actionis regionem deminuat, sed tantummodo ut homini explicet his in eventibus visibilem fieri agereque Deum Israelis. Fieri itaque non potest ut funditus mundus percipiatur eventaque historiae, nisi simul fides in Deum proferatur qui in illis operatur.

Acuit interiorem intuitum fides dum mentem ipsam recludit ad operantem detegendam Providentiae praesentiam in progredientibus eventis. Libri

Proverbiorum enuntiatio multum hac in re significat: « Cor hominis disponit viam suam, sed Domini est dirigere gressus eius » (16,9). Quod est: homo rationis lumine collustratus suam novit reperire viam, eam vero percurrere facile valet expediteque sine obicibus usque ad extremum, si recto animo inquisitionem suam in fidei inseruerit prospectum. Quam ob rem segregan ratio ac fides non possunt quin simul homini ipsa facultas deficiat mundum Deumque et seipsum congruo modo cognoscendi.

17. Nihil igitur causae est cur inter se ratio ac fides aemulentur: in altera enim altera invenitur et proprium utraque habet spatium sui explicandi. Proverbiorum rursus liber in hanc nos dirigit partem cum exclamat: « Gloria Dei est celare verbum, est gloria regum investigare sermonem » (25,2). Collocantur suo quisque in orbe Deus et homo quasi unica in necessitudine. Omnium rerum origo reponitur in Deo in Eoque mysterii colligitur plenitudo: quod ipsius efficit gloriam; ad hominem officium pertinet veritatem sua ratione pervestigandi, quod eius profecto constituit nobilitatem. Alia hoc ad musivum opus additur tessella a Psalmista cum precatur « mihi autem nimis pretiosae cogitationes tuae, Deus; nimis gravis summa earum. Si dinumerabo eas, super arenam multiplicabuntur; si ad finem pervenerim, adhuc sum tecum» (139[138],17-18). Cognoscendi cupiditas ita magna est secumque talem infert dynamicam vim ut hominis animus, licet terminum experiatur quem praetergredi par non est, ad infinitam tamen adspiret ubertatem quae ultra iacet, quoniam in ea iam percipit responsionem custodiri consentaneam cuilibet quaestioni cui adhuc non est responsum.

18. Quocirca adfirmari licet sua meditatione scivisse Israelem suae rationi viam ad mysterium pandere. In Dei Revelatione potuit altitudinem pertemptare, quousque ratione sua pertingere studebat non autem eo perveniens. Ex hac altiore cognitionis forma profectus, intellexit populus ille electus rationem quasdam observare oportere regulas praecipuas in quibus propriam naturam melius declararet. Prima in eo consistit regula ut ratio habeatur huius veritatis: in itinere constitutum esse hominem quod interrumpí non possit; secunda, ex conscientia nascitur neminem hanc in viam introire superbo animo eius qui omnia propriarum virium effecta esse arbitretur; consistit tertia in « timore Dei », cuius supremam agnoscere debet ratio transcendentiam simulque providum in gubernandis rebus amorem.

Quotiens ab hisce receditur regulis, periculo obicitur homo ne deficiat deveniatque in « stulti condicionem ». Ad Bibliae sententiam huic stultitiae inest minatio vitae. Se enim decipit stultus plura cognoscere, verum non

potest reapse animum in res necessarias intendere. Hoc etiam eum impedit quominus suam recte ordinet mentem (cfr *Prv* 1,7) Tectumque affectum sumat de se deque rebus circumsistentibus. Cum adseverat deinde «non est Deus» (cfr *Ps* 14[13],1) clarissime in posterum demonstrat quatenus sua cognitio desit et quam procul ipse a veritate rerum plena absit de rebus, de earum origine atque sorte.

19. Magni momenti loci qui plus hoc super argumentum lucis effundunt in libro Sapientiae inveniuntur. Inibi loquitur sacer auctor de Deo qui per ipsam rerum naturam sese demonstrat. Penes antiquos naturalium scientiarum studium maxima ex parte cum philosophica cognitione consonabat. Postquam asseveravit sacer textus hominem sui intellectus virtute scire posse «dispositionem orbis terrarum et virtutes elementorum, [...] anni cursus et stellarum dispositiones, naturas animalium et iras bestiarum » *(Sap* 7,17.19-20), paucis verbis, philosophari eum valere, ulterius gressum facit et quidem praecipuum: repetens philosophiae Graecae notionem, ad quam hoc loco res referri videtur, affirmat auctor hominem omnino super natura ratiocinantem posse ad Deum ascendere: « A magnitudine enim et pulchritudine creaturarum cognoscibiliter potest Creator horum videri» *(Sap* 13,5). Primum ideo agnoscitur divinae Revelationis stadium quod mirabilis constituit « liber naturae », quo perlegendo homo rationis suae instrumentis ad Creatoris pertingere potest cognitionem. Si porro intellectu suo non eo usque advenit homo ut Deum omnium Conditorem cognoscat, hoc non tam deficienti instrumento est tribuendum, quantum potius impedimento libera ipsius voluntate ac peccatis propriis interiecto.

20. Hoc sub prospectu bene aestimatur ratio, sed nimium non existimatur. Quidquid assequitur illa verum esse potest, at plenam suam consequitur significationem tum solum cum notiones ampliorem in rerum prospectum proiciuntur, nempe ipsius fidei: «A Domino diriguntur gressus viri; quis autem hominum intellegere potest viam suam? » *(Prv* 20,24). Apud Vetus itaque Testamentum rationem fides liberat quatenus ei congruenter attingere permittit proprium cognitionis obiectum idque in supremo reponere ordine ubi omnia suum habent sensum. Brevi: veritatem ratione consequitur homo, quoniam fide collustratus altum rerum omnium detegit sensum ac nominatim suae exsistentiae. Iure igitur ac merito auctor sacer verae cognitionis initium plane collocat in Dei timore: « Timor Domini principium scientiae» *(Prv* 1,7; cfr *Eccli* 1,14).

Posside sapientiam, posside prudentiam (Prv 4, 5)

21. Non conditur, pro Veteris Testamenti hominibus, cognitio in observatione dumtaxat hominis et orbis et historiae, verum insolubilem poscit etiam coniunctionem cum fide cumque Revelationis doctrinis. Hic inveniuntur illae provocationes quibus occurrere populus electus debuit redderEque responsum. Hanc suam perpendens condicionem homo biblicus perspexit se intellegere non posse nisi « coniunctum » secum et cum populo, cum reliquo orbe ac cum Deo ipso. Haec ad mysterium patefactio, quae ex Revelatione ipsi contingebat, tandem fons illi verae cognitionis exstitit quae permisit rationi eius ut se in infinita spatia propellerei et sic comprehendere posset modis antehac omnino insperatis.

Non deerat inquisitionis impetus, pro auctore sacro, ab illo labore qui oriebatur ex conflictione cum rationis humanae limitibus. Animadvertitur illud, verbi gratia, iis in vocibus quibus Proverbiorum liber fatigationem enarrat qua quis intellegere arcana Dei consilia conatur (cfr 30,1-6). Verumtamen, quantumvis opus fatiget, credens manus non dat. Virtus illa, qua iter suum ad veritatem persequi potest, ei ex certa persuasione obtingit: Deum ipsum veluti « exploratorem » (cfr *Eccle* 1,13) creavisse eiusque munus esse nihil intemptatum relinquere, licet dubia perpetuo ei minitentur. Deo innixus, protenditur semper et ubique ille adversus ea omnia quae pulchra sunt, bona et vera.

22. Primo in Epistulae ad Romanos capite adiuvat nos sanctus Paulus quo melius percipiamus quam sit acuta Librorum Sapientialium deliberatio. Populari sermone argumentationem quandam philosophicam enodans Apostolus altam testificatur veritatem: per creata possunt « oculi mentis » ad Deum cognoscendum advenire. Nam ipse per creaturas facit ut ratio humana «virtutem» suam ac «divinitatem» intueatur (cfr *Rom* 1,20). Hominis rationi ergo illa adsignatur facultas quae excedere videtur ipsos eius naturae limites: non tantum intra sensuum cognitionem non circumscribitur, quoniam de iis critico iudicio meditari valet, sed de sensuum notitiis ratiocinando causam etiam tangere potest quae omnium rerum sensibilium subiacet origini. Philosophicis vocibus dici licet in pergravi loco illo Paulino potestatem hominis metaphysicam adfirmari.

In prisco creationis proposito, iudicante Apostolo, rationis humanae praevisa erat facultas facile sensuum cognitiones excedendi ut ipsa omnium origo reperiretur: Creator. Propter inoboedientiam, qua maluit homo plena

et absoluta libertate sese illi opponere qui eum condiderat, defecit haec potestas ad conditorem Deum revertendi.

Figuris vivis describit Liber Genesis hanc hominis condicionem, narrans Deum eum collocavisse in hortis Eden quibus in mediis situm erat lignum «scientiae boni et mali» (cfr 2,17). Luculenta est figura: non valebat homo pervidere ex seque statuere quid bonum esset quidve malum, at superius quoddam ad principium se referre debebat. Superbiae caecitas protoparentes nostros ita fefellit ut se supremos esse crederent suique plane iuris et posse idcirco excludere cognitionem a Deo profectam. Sua prima inoboeditione viros mulieresque omnes illi implicaverunt atque rationi humanae vulnera intulerunt quae progressionem illius ad plenam veritatem erant impeditura. Facultas humana veritatis cognoscendae iam obscurata erat repudiatione Eius qui fons est veritatis atque origo. Iterum Apostolus aperit quantopere cogitationes hominum, propter peccatum, « vanae » factae sint ipsaeque eorum ratiocinationes detortae ad falsumque ordinatae (cfr *Rom* 1,21-22). Mentis oculi iam non poterant perspicue videre: paulatim facta est ratio humana sui ipsius captiva. Christi dein adventus salutis eventus fuit quo sua ex infirmitate erepta est ratio atque impedimentis liberata quibus ipsa sese omnino incluserat.

23. Postulat idcirco Christiani habitudo ad philosophiam fundamentale quoddam iudicium. In Novo Testamento, potissimum in sancti Pauli epistulis, illud manifestum elucet: « huius mundi sapientia » sapientiae a Deo in Christo Iesu patefactae opponitur. Revelatae sapientiae altitudo consuetos nostros deliberationum terminos perrumpit, utpote qui consentaneo modo eam exprimere nequeant.

Funditus hanc difficultatem imponit initium primae Epistulae ad Corinthios. Crucifixus Dei Filius ipse historicus est eventus ad quem eliditur omnis mentis conatus exstruendi defensionem de exsistentiae sensu congruam ex humanis dumtaxat ratiocinationibus. Verus enim nodus, quo omnis philosophia lacessitur, est Iesu Christi mors in cruce. Hic namque omne conamen redigendi Patris salutiferum consilium in humanam logicam puram ad interitum destinatur. « Ubi sapiens? ubi scriba? ubi conquisitor huius saeculi? Nonne stultam fecit Deus sapientiam huius mundi? », instanter percontata Apostolus *(1 Cor* 1,20). Ad haec quae efficere cogitat Deus non amplius sola hominis sufficit prudentis sapientia, verum gressus decretorius quidam efflagitatur ad rem prorsus complectendam novam: « Quae stulta sunt mundi, elegit Deus, ut confundat sapientes [...] ignobilia mundi et

contemptibilia elegit Deus, quae non sunt, ut ea quae sunt, destrueret » *(1 Cor* 1,27-28). Renuit hominis sapientia contueri sua in infirmitate fundamentum suae fortitudinis; at sanctus Paulus affirmare non haesitat: « Cum enim infirmor, tunc potens sum» *(2 Cor* 12,10). Non valet percipere homo quo pacto vitae fons amorisque mors esse possit, verumtamen ut sui salutis perficiendae consilii mysterium aperiret instituit Deus id quod humana ratio « stultitiam » et « scandalum » appellat. Sermone philosophorum suorum aequalium usus, sanctus Paulus attingit culmen magisterii sui atque illius paradoxi quod enuntiare cupit: « Elegit Deus, quae non sunt ut ea, quae sunt, destrueret» *(1 Cor* 1,28). Amoris demonstrati in cruce Christi gratuitam indolem ut declaret, nihil quidem dubitat Apostolus sermonem multo efficaciorem adhibere quam philosophi usurpabant ipsi suis in disceptationibus de Deo. Vacuefacere non potest ratio humana mysterium amoris quod crux exhibet, cum ex contrario eadem crux praebere potest rationi humanae responsum extremum quod ea conquirit. Non sane verborum sapientiam sed Verbum Sapientiae Paulus recenset veluti veritatis regulam simulque salutis.

Crucis sapientia igitur omnem culturae limitem transgreditur quem ei aliunde imponere nitantur atque imperat ut quisque se aperiat universali veritatis naturae quam in se ipsa gerit. Qualis rationi nostrae obicitur provocatio, qualemve inde percipit utilitatem si se dederit! Philosophia, quae iam ex se agnoscere potest perpetuum hominis ascensum adversus veritatem, adiuvante fide potest se recludere ad recipiendum in « stultitia » Crucis criticum iudicium eorum qui falso arbitrantur se veritatem possidere, dum eam angustiis sui philosophici instituti involvunt. Inter fidem et philosophiam necessitudo in Christi crucifixi ac resuscitati praedicatione scopulum offendit ad quem naufragium facere potest, sed ultra quem patescere potest infinitum veritatis spatium. Hic liquido indicatur inter rationem ac fidem limes; at locus similiter clarus elucescit ubi ambae ipsae congredi possunt.

Caput III

INTELLEGO UT CREDAM

In via veritatem ad inquirendam

24. Lucas Evangelista in Actibus Apostolorum narrat Paulum, varia inter missionis itinera, Athenas pervenisse. Urbs illa, philosophorum sedes, si-

mulacris affluebat, quae diversa idola ostentabant. In altare quoddam repente mentem intendit quare cito exordium sumpsit ad statuendum elementum commune unde nuntium kerigmaticum iniret: « Viri Athenienses, — ait — per omnia quasi superstitiosiores vos video; praeteriens enim et videns simulacra vestra inveni et aram, in qua scriptum erat: "Ignoto Deo". Quod ergo ignorantes colitis, hoc ego annuntio vobis» *(Act* 17,22-23).

Inde exorsus Paulus de Deo loquitur tamquam Creatore, de Eo nempe qui omnia superat et omnia vivificat. Sermonem dein ita prosequitur: « Fecitque ex uno omne genus hominum inhabitare super universam faciem terrae, definiens statuta tempora et terminos habitationis eorum, quaerere Deum si forte attrectent eum et inveniant, quamvis non longe sit ab unoquoque nostrum » *(Act* 17,26-27).

Apostolus in luce collocat veritatem quam Ecclesia uti thesaurum habere consuevit; in latebris cordis hominis flagrans Dei desiderium est seminatum. Quod vehementer recolit liturgia Feriae VI in Parasceve, cum, in precibus pro non credentibus, nos invitat ad orandum: « Omnipotens sempiterne Deus, qui cunctos homines condidisti, ut te semper desiderando quaererent et inveniendo quiescerent... ».[22] Iter igitur quoddam exstat quod homo sua ex voluntate emetiri potest: quod quidem initium sumit cum ratio facultate ditatur sese ultra res contingentes extollendi ut in infinitum peregrinetur.

Diversa ratione ac diversa quoque aetate homo penitum hoc desiderium exprimere scivit. Litterae, ars musica, pictura, sculptura, architectura aliique fructus eius fecundae mentis instrumenta facta sunt quibus significatur desiderium investigandi. Philosophia hunc motum peculiarem in modum in se collegit et, per sua instrumenta et secundum proprios usus scientificos, enuntiavit hoc universale hominis desiderium.

25. « Omnes homines scire volunt »[23] et huius desiderii obiectum veritas est. Ipsa vita cotidiana ostendit quantum studium inducat unumquemque nostrum ut, praeter ea quae tantum ex auditu percipiuntur, cognoscere valeat quomodo res vere se habeant. Homo solus est in universo visibili qui non solum facultate pollet sciendi, verum novit etiam se scire, atque hac de causa intendit animum authenticae veritati rerum quae illi obversantur. Nemo indifferens manere potest coram suae scientiae veritate. Si quid fal-

[22] ***Missale Romanum.***

[23] ARISTOTELES, ***Metaphysica*, I, 1.**

sum homo invenit, eo ipso id respuit; si vero veritatem detegere potest, satiatum se sentit. Hanc doctrinam profitetur sanctus Augustinus scribens: « Multos expertus sum, qui vellent fallere, qui autem falli, neminem i).[24] Persona merito dicitur adultam aetatem attigisse tantum cum, pro viribus, vera a falsis diiudicare potest, constituens ita proprium iudicium de authentica rerum veritate. In hoc consistit tot vestigationum causa, praesertim in ambitu scientiarum, quae novissimis saeculis tantos obtinuerunt exitus, ut authenticae progressioni totius humanae societatis faverent.

Non minus ponderis quam theoretica habet investigatio practica: dicimus veritatis investigationem ad bonum implendum intentam. Persona quidem, ethico more se gerens, si secundum liberum et rectum arbitrium operatur, viam beatitudinis ingreditur atque ad perfectionem intendit. Hoc quoque in casu agitur de veritate. Hanc sententiam confirmavimus in Litteris Encyclicis *Veritatis splendor:* « ...sine libertate non datur moralitas... Si ius datur ut quisque observetur in itinere ad inquirendam veritatem, est tamen antea unicuique perquirendae veritatis gravis moralis obligatio eidemque cognitae adhaerescendi ».[25]

Valores igitur, selecti et propriis viribus comparati, veri sint oportet, quandoquidem dumtaxat valores veri perficere possunt personam eiusque naturam ad effectum deducere. Hanc valorum veritatem homo invenit non in se ipse se recludens sed sese aperiens ad eam accipiendam etiam in modis humanam naturam excedentibus. Haec necessaria est condicio ut quisquis ipse sit et adolescat uti adultam et sapientem decet personam.

26. Veritas ab exordiis instar interrogationis homini proponitur: *habetne vita sensum? quo illa cursum suum tendit?* Prima inspectione, exsistentia personalis ostendi posset sensu radicitus destituta. Necesse non est philosophos adire qui absurdum profitentur nec confugere ad provocatorias quaestiones quae inveniuntur in Libro Iob ut dubitetur de vitae sensu. Cotidiana doloris experientia, sive propria sive aliorum, nec non cognitio tot casuum qui sub lumine rationis inexplicabiles videntur, sufficiunt ut quaestio adeo dramática de sensu vitae vitari nequeat.[26] Huc addendum est quod prima veritas absolute certa nostrae exsistentiae, praeter quam quod iam exsistimus, est inevitabilis mortis nostrae condicio. Hac obstupescenti re praehabita,

[24] ***Confessiones,* X,** 23, 33: ***CCL*** 27, 173.

[25] **N.** 34: **AAS** 85 (1993), 1160-1161.

[26] **Cfr** IOANNES PAULUS II, **Litt. Ap.** ***Salvifici doloris*** (11 **Februarii** 1984), 9: ***AAS*** 76 (1984), 209-210.

éxhaustum responsum quaeratur oportet. Unusquisque optat — immo tenetur — cognoscere veritatem de proprio fine. Scire vult utrum mors sit definitiva conclusio eius exsistentiae an sit aliquid quod mortem praetergrediatur; utrum liceat illi in vita ulteriore spem reponere necne. Non absque re mens philosophica cursum decretorium recepit inde ab obitu Socratis quo plusquam duo millennia sic est insignita. Nec casu fit ut philosophi, ob mortis eventum, hanc quaestionem simul cum quaestione de vita deque immortalitate iterum atque iterum sibi proponant.

27. Has interrogationes nemo fugere potest, nec philosophus nec homo plebeius. Ex responsis quae iisdem dantur suprema pendet investigationis pars: utrum fieri possit ut perveniatur necne ad veritatem universalem et absolutam. Ex se, quaevis veritas, etsi non integra, si est authentica, universalis exhibetur et absoluta. Quod verum est, pro omnibus et semper verum esse debet. Hanc praeter universalitatem, tamen, homo quaerit aliquid absolutum quod responsum ferre possit et sensum ad omnia quae vestigantur: ens quoddam supremum quod fundamentum exstet cuiusque rei. Ut aliis utamur verbis, homo quaerit definitivam dilucidationem, valorem quendam supremum, ultra quem nec sint nec esse possint interrogationes aut ulteriora addenda. Opiniones animos allicere possunt, non vero illis satisfacere. Momentum adventat pro omnibus, quo, sive admittitur sive non, necesse est ut propria exsistentia sustentetur veritate absoluta, quae certitudinem pariat nec amplius dubio subiciatur.

Similem veritatem, per saeculorum decursum, philosophi detegere et exprimere curarunt, quandam condendo doctrinam seu scholam philosophicam. Praeter doctrinas philosophicas, tamen, sunt aliae expressiones quibus homo intendit suam « philosophiam » constituere: agitur de suasionibus vel experientiis privatis, de familiae culturaeque traditionibus vel de viis exsistentiae propriis, in quibus quisque alicuius magistri auctoritati se committit. In singulis his indiciis semper flagrans permanet studium assequendi certitudinem veritatis eiusque absoluti valoris.

Diversae de homine veritatis facies

28. Veritatis investigatio non semper — quod nobis est agnoscendum! — simili ostenditur perspicuitate et congruentia. Naturalis limitatio rationis et animi iactatio investigationem cuiusque hominis obumbrant saepeque avertunt. Aliae personales diversae indolis utilitates obruere possunt veritatem. Fieri quoque potest ut homo vitet eam statim ut incipit illam cogno-

scere, quia eius postulationes metuit. Quo non obstante, etiam cum eam fugit, ipsa illius exsistentiam permovet. Numquam enim ille propriam vitam dubio, incertitudine vel mendacio fulcire posset; eiusmodi exsistentia metu et anxietate infestaretur. Homo igitur definiri potest *ille qui veritatem quaeritat.*

29. Cogitari nequit investigationem, tam radicitus in hominis natura confirmatam, prorsus inutilem et inanem evadere. Ipsa quaerendi veritatem facultas et interrogandi, ex se, primum iam constituit responsum. Homo quaerere non inciperet quod prorsus ignoraret aut impervium duceret. Tantummodo spes perveniendi ad quoddam responsum potest eum perducere ad primum ferendum gradum. Hoc quidem re accidit in scientifica pervestigatione: cum doctus vir, perspicientia eius quadam praehabita, cuiusdam phaenomeni explicationem logicam et probabilem quaerit, iam ab initio firmam nutrit spem responsum inveniendi, neque animo frangi tur prae rebus male gestis. Inanem non considerat originalem intuitum tantummodo ex eo quod scopum non attigit; merito potius dicere poterit se aequum responsum nondum in venisse.

Idem dicendum est de perquisitione veritatis in novissimarum quaestionum contextu. Veritatis sitis ita cordi hominis est insita ut, necessitas quaedam eam praetermittendi, propriam exsistentiam in discrimen adducat. Sufficit ut inquiratur in vitam cotidianam ut probetur quo modo demum unusquisque in seipso patiatur illam sollicitudinem quae fluit de quibusdam essentialibus quaesitis et simul quo modo in mente adumbrationem servet saltem illarum responsionum. Agitur de responsionibus, de quarum veritate conscii sumus, quoniam patet eas quoad substantiam non differre a responsionibus ad quas alii plures pervenerunt. Haud dubie quidem non quaelibet veritas quae acquiritur eodem fruitur pondere. Ex latis attamen exitibus simul sumptis confirmatur hominis facultas perveniendi, in universum, ad veritatem.

30. Nunc expedit ut hae diversae veritatum formae properato percurrantur. Numerosiores quidem sunt veritates quae immediata nituntur evidentia vel experimento confirmantur; hae veritates cotidianam vitam scientificamque pervestigationem respiciunt. Alio sub gradu inveniuntur veritates indolis philosophicae, quas homo per speculativam intellectus facultatem attingit. Sunt denique veritates religiosae, quarum fundamenta quodammodo etiam in philosophia ponuntur. Hae continentur in responsioni-

bus, quas diversae religiones, suas secundum cuiusque traditiones, novissimis offerunt interrogationibus.[27]

Quod ad philosophicas attinet veritates, notandum est eas non circumscribi solis doctrinis, interdum evanidis, eorum qui philosophiam profitentur. Omnis homo, ut dictum est, quodam sub modo philosophus est et suas possidet philosophicas notiones, quibus vitam gubernat suam: aliter atque aliter universum quisque sibi efformat conspectum responsumque de propriae exsistentiae sensu: hoc sub lumine rem personalem interpretatur atque sese gerendi modum gubernat. Ibidem interrogandum est de habitudine quae inter veritates philosophico-religiosas intercedit et veritatem in Christo Iesu revelatam. Priusquam huic quaestioni respondeatur, ulterior philosophiae cognitio perpendatur oportet.

31. Homo creatus non est ut vitam degat solus. Ipse nascitur et crescit in familiae sinu, atque annorum decursu industria sua in societatem cooptatur. Itaque ab incunabulis variis inseritur traditionibus, ex quibus non tantum loquelam et culturae institutionem accipit, verum etiam plurimas veritates, quibus, quasi innata ratione, credit. Nihilominus adulescentia et personae maturatio efficiunt ut hae veritates in dubio collocentur et expurgentur per singularem criticam intellectus actionem. Quod non impedit quominus, post hunc transitum, hae eaedem veritates « recuperentur », sive per experientiam ex iisdem factam, sive per subsequentem ratiocinationem. Attamen, in vita hominis veritates simpliciter creditae numerosiores exstant quam illae quas ille obtinet per personalem recognitionem. Quisnam vero stricte cribrare potest innumeros scientiarum exitus, quibus hodierna nititur vita? Quis sua sponte inspicere potest cumulum notitiarum quas ex diversis orbis regionibus cotidie accepimus et quae, generaliter, uti verae habentur? Quis tandem potest iterum tereré experientiae et cogitationis vias, per quas tot thesauri sapientiae et religiosi sensus humanae societatis sunt coacervati? Homo, ille nempe qui quaerit, est igitur etiam *ille qui vivit alteri fidens.*

32. Unusquisque, in credendo, fidem ponit in cognitionibus quas aliae personae sunt adeptae. Hac in re agnoscenda est quaedam significans intentio: una ex parte, cognitio ex fiducia videtur imperfecta cognitionis forma, quae paulatim per evidentiam singillatim comparatam perfici debet; alia ex

[27] **Cfr** CONC. OECUM. VAT. II, **Declaratio de Ecclesiae habitudine ad religiones non-christianas *Nostra aetate,*** 2.

parte, fiducia divitior saepe exstat quam simplex evidentia, quoniam secum fert necessitudinem interpersonalem atque in discrimen committit non tantum personales intellectus facultates, verum etiam penitiorem facultatem sese aliis personis confidendi, validiorem et intimiorem cum illis necessitudinem statuendo.

Expedit ut in luce ponatur veritates in hac interpersonali relatione adeptas ad rerum gestarum vel philosophiae ordinem non attinere. Quod potius petitur est ipsa personae veritas: nempe id quod ipsa est et quidquid intimae suae condicionis ostendit. Hominis enim perfectio non ponitur tantum in sola comparanda cognitione abstracta veritatis, verum stat etiam in vivificanti consuetudine deditionis et fidelitatis erga alterum. Hac in fidelitate, cuius vi homo se dedere novit, plenam invenit certitudinem et animi firmitatem. Eodem tamen tempore, cognitio per fiduciam, quae existimatione interpersonali nititur, non datur quin ad veritatem referatur: homo, credendo, veritati quam alter ostendit committitur.

Quot exempla proferri possunt ad illustranda quae diximus! Cogitatio autem Nostra statim vertitur ad martyrum testimonium. Martyr, enim, integerrimus testis est veritatis de exsistentia. Bene novit ille se invenisse, coram Christo Iesu, veritatem de sua vita, quam certitudinem nemo ab eo abstrahere potest. Nec dolor nec saeva mors eum seiungere poterunt a veritate quam detegit cum obviam Christo occurrit. En ratio cur martyrum testimonium ad hodiernum diem admirationem moveat, auditionem inveniat et uti exemplum sumatur. Haec est causa cur eorum verbo confidatur: in illis invenitur evidentia illius amoris qui diuturnis colloquiis non indiget ad persuadendum, eo quod unicuique nostrum de eo quod penitus percepit uti verum et iam diu quaesitum loquitur. Martyr denique, altam in nobis excitat fiduciam, quoniam declarat quidquid nos percepimus et evidens reddit quod nos quoque aequa vi exprimere velimus.

33. Ita intellegere possumus diversas huius quaestionis partes paulatim perfici. Homo ex natura sua veritatem perscrutatur. Haec perscrutatio non tantum destinatur acquisitioni veritatum quarundem partium quae ex eventibus pendent vel scientiis; homo non quaerit tamtummodo verum bonum pro singulis suis consiliis. Eius perscrutatio in ulteriorem intenditur veritatem quae sensum vitae dilucidare possit; quapropter de illa agitur

perscrutatione, quae exitum invenire potest tantum in absoluto.[28] Per facultates in mente insitas, homo similem veritatem et invenire et perspicere potest. Quatenus haec veritas vitalis est et essentialis ad eius exsistentiam, attingitur non tantum per viam rationis, sed etiam per fidentem relictionem in manibus eorum, qui certitudinem et authenticitatem eiusdem veritatis in tuto collocare possint. Facultas et selectio committendi semet ipsos propriamque vitam aliis constituunt sane, secundum anthropologiam, actum significantiorem et expressiorem inter plurimos.

Meminisse liceat quoque rationem in sua perquisitione fidenti dialogo et authentica amicitia esse sustentandam. Suspicionis et diffidentiae aura, quae aliquando speculativam circumplectitur perquisitionem, facit ut in oblivionem detur doctrina priscorum philosophorum qui tenebant amicitiam esse inter contextus magis idoneos ad recte philosophandum.

Ex hucusque dictis colligitur hominem quodam in itinere versari perquisitionis, quae humano sensu finiri nequit: est perquisitio veritatis et cuiusdam personae cui se committere possit. Christiana fides obviam venit ut ei offerat concretam facultatem contemplandi huius inquisitionis impletionem. Postquam enim gradus simplicis fidei superatur, haec hominem inserit in ordinem gratiae ut Christi mysterium participare possit, cuius vi vera et cohaerens Dei Unius et Trini cognitio offertur illi. Ita in Christo Iesu, qui est ipsa Veritas, fides agnoscit novissimam vocationem quae vertitur ad humanam societatem, ut implere possit id quod percipit uti flagrans desiderium.

34. Haec veritas, quam Deus in Christo Iesu nobis revelat, minime opponitur veritatibus quae per philosophiam assumuntur. Immo, duo cogni-

[28] Haec est ratiocinatio cui iam dudum studemus quamque saepius exprimimus: « Quid est homo, quis defectus, et quae est utilitas illius? Et quid est bonum, aut quid nequam illius? » (*Eccli* 18, 7). [...] Queste domande sono nel cuore di ogni uomo, come ben dimostra il genio poetico di ogni tempo e di ogni popolo, che, quasi profezia dell'umanità, ripropone continuamente la *domanda seria* che rende l'uomo veramente tale. Esse esprimono l'urgenza di trovare un perché all'esistenza, ad ogni istante, alle sue tappe salienti e decisive così come ai suoi momenti più comuni. In tali questioni è testimoniata la ragionevolezza profonda dell'esistere umano, poiché l'intelligenza e la volontà dell'uomo vi sono sollecitate a cercare liberamente la soluzione capace di offrire un senso pieno alla vita. Questi interrogativi, pertanto, costituiscono l'espressione più alta della natura dell'uomo; di conseguenza la risposta ad esse misura la profondità del suo impegno con la propria esistenza. In particolare quando *il perché delle cose* viene indagato con integralità alla ricerca della risposta ultima e più esauriente, allora la ragione umana tocca il suo vertice e si apre alla religiosità. In effetti, la religiosità rappresenta l'espressione più elevata della persona umana, perché è il culmine della sua natura razionale. Essa sgorga dall'aspirazione profonda dell'uomo alla verità ed è alla base della ricerca libera e personale che egli compie del divino»: Udienza Generale, 19 ottobre 1983, 1-2: *Insegnamenti* VI, 2 (1983), 814-815.

tionis gradus ducunt ad veritatis plenitudinem. Unitas veritatis est iam fundamentalis postulatus humanae rationis, qui principio non-contradictionis exprimitur. Revelatio offert certitudinem huius unitatis, ostendendo Deum Conditorem esse etiam Deum historiae salutis. Ipse idemque Deus, qui condit et vindicat facultatem intellegendi et ratiocinandi naturalem rerum ordinem, quo docti fidenter nituntur,[29] idem est qui revelatur Pater Domini nostri Iesu Christi. Haec unitas veritatis, naturalis et revelatae, viventem et personalem identitatem suam invenit in Christo, uti Apostolus memorat: «Veritas quae est in Iesu» *(Eph* 4,21; cfr *Col* 1,15-20). Ille est *Verbum aeternum,* in quo omnia creata sunt, simulque est *Verbum incarnatum,* qui in sua integra persona[30] revelat Patrem (cfr *Io* 1,14.18). Quidquid humana ratio « ignorans » (cfr *Act* 17,23) perscrutatur, tantummodo per Christum inveniri potest: quod enim in Ipso revelatur est « plenitudo veritatis » (cfr *Io* 1,14-16) cuiusque creaturae quae in Ipso et per Ipsum creata est, et ita in Ipso constat (cfr *Col* 1,17).

35. In contextu huius summi prospectus, penitus inspiciatur oportet relatio inter veritatem revelatam et philosophiam. Haec relatio duplicem secumfert animadversionem, eo sensu quod veritas quae a Revelatione fluit, veritas est quae simul sub rationis lumine est intellegenda. Hoc duplici praehabito sensu, aequam necessitudinem revelatae veritatis cum cognitione philosophica definire licebit. Qua de re primum perpendamus relationes per saeculorum decursum habitas inter fidem et philosophiam. Hinc igitur quaedam detegi poterunt principia quae constituunt aspectus ad quos referendum est ut inter hos duos gradus cognitionis recta relatio suscipiatur.

[29] « [Galilée] a declaré explicitement que les deux vérités, de foi et de science, ne peuvent jamais se contredire, "L'Ecriture sainte et la nature procédant également du Verbe divin, la première comme dictée par l'Esprit Saint, la seconde comme exécutrice très fidèle des ordres de Dieu", comme il l'a écrit dans sa lettre au Père Benedetto Castelli le 21 décembre 1613. Le Concile Vatican II ne s'exprime pas autrement; il reprend même des expressions semblables lorsqu'il enseigne: "Ideo inquisitio methodica in omnibus disciplinis, si... iuxta normas morales procedit, numquam fidei revera adversabitur, quia res profanae et res fidei ab eodem Deo originem ducunt" *(Caudium et spes,* n. 36). Galilée ressent dans sa recherche scientifique la présence du Créateur qui le stimule, qui prévient et aide ses intuitions, en agissant au plus profond de son esprit ». IOANNES PAULUS II, *Discorso alla Pontificia Accademia delle Scienze,* 10 Novembris 1979: *Insegnamenti, II,* 2 (1979), 1111-1112.

[30] Cfr CONC. OECUM. VAT. II, Const. dogm. de divina Revelatione *Dei Verbum,* 4.

Caput IV

DE HABITUDINE INTER FIDEM ET RATIONEM

Praecipui gressus in occursu fidei rationisque

36. Ut Actus Apostolorum testantur, nuntius christianus inde ab exordiis cum doctrinis philosophicis illius aetatis est collatus. Idem Liber narrat disceptationem quam Paulus Athenis habuit cum quibusdam philosophis Epicureis et Stoicis (17,18). Exegeticum examen illius sermonis ad Areopagum habiti in luce posuit usitatas mentiones de variis opinionibus populi praesertim ex origine Stoica. Hoc quidem non fortuito factum est. Primi Christiani, ut a paganis recte perciperentur, in suis sermonibus auditores dumtaxat « ad Moysen et prophetas » remittere non poterant; niti quoque tenebantur naturali Dei cognitione et voce conscientiae moralis cuiusque hominis (cfr *Rom* 1,19-21; 2,14-15; *Act* 14,16-17). Cum autem haec cognitio naturalis apud paganos in idololatriam prolapsa esset (cfr *Rom* 1,21-32), Apostolus censuit sapientius esse sermonem coniungere cum doctrina philosophorum qui ab initio fabulis et cultibus mystericis opponebant conceptus divinam transcendentiam magis reverentes.

Ex praecipuis propositis quae philosophi doctrinae classicae sunt amplexi, consilium exstitit expurgandi a formis mythologicis notionem quam homines de Deo profitebantur. Ut omnibus patet, etiam religio Graeca, non aliter ac pleraeque religiones cosmicae, polytheismum ita profitebatur, ut vel res et eventus naturae in deorum numerum deferret. Conatus hominis ad cognoscendam deorum originem et in eis universi originem, primam suam significationem invenerunt in arte poetica. Deorum origines primum hactenus habentur testimonium huius humanae investigationis. Munus fuit parentum philosophiae efficere ut vinculum ostenderetur inter rationem et religionem. Illi quidem contuitum dilatantes ad principia usque universalia, non amplius acquieverunt fabulis antiquis, sed voluerunt ut eorum fides de divinitate fundamento rationali sustentaretur. Ita susceptum est iter quod, relictis antiquis traditionibus particularibus, se immisit quandam in progressionem quae congruebat cum postulationibus rationis universalis. Scopus ad quem haec progressio tendebat erat criticum iudicium rerum in quas credebatur. Prima hoc in itinere utilitatem tulit divinitatis notio. Superstitiones uti tales sunt recognitae et religio, saltem partim, per rationa-

lem recognitionem est expurgata. Hoc suffulti fundamento, Patres Ecclesiae fecundum instituerunt colloquium cum antiquis philosophis, iter aperientes ad nuntium et ad cognitionem Dei Christi Iesu.

37. Dum mentionem facimus de hoc motu quo Christiani ad philosophiam accesserunt, merito memorari decet statum circumspectionis quem apud Christianos concitabant alia culturae paganae elementa, uti, exempli gratia, doctrina « gnostica ». Philosophia, tamquam sapientia practica et schola vitae, facile misceri poterat cum cognitione indolis superioris, arcanae, paucis perfectis reservatae. Absque dubio Paulus ad hoc genus speculationum arcanarum mentem vertit, cum Colossenses ita admonet: « Videte, ne quis vos depraedetur per philosophiam et inanem fallaciam secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi et non secundum Christum » (2,8). Quam huius aetatis propria sunt Apostoli verba, si ea ad diversas arcanae doctrinae formas remittimus, quae hodie etiam mentes pervadunt quorundam fidelium qui debito critico sensu carent. Sancti Pauli vestigia sectantes, alii auctores I saeculi, praesertim s. Irenaeus et Tertullianus, vicissim exceptiones posuerunt circa excogitationem culturalem quae veritatem Revelationis interpretationi philosophorum subicere intendebat.

38. Christianismi igitur cum philosophia conventio nec immediata nec facilis exstitit. Usus philosophiae et frequentatio scholarum primis Christianis conturbatio visa sunt potius quam lucrum. Primum et urgens eorum munus erat nuntius Christi a mortuis exsuscitati, qui singulis proponendus erat hominibus, unde illi ad mentis conversionem et ad Baptismi petitionem conducerentur. Quod tamen non significat eos munus ignoravisse perspiciendi cognitionem fidei eiusque causarum. Prorsus aliter! Iniqua ergo et simulata evadit exprobratio Celsi qui Christianum « imperitissimum quemque et rusticissimum »[31] accusare ausus est. Causa huius contemptionis initialis aliunde est perquirenda. Revera, lectio Evangelii responsum ferebat tam satisfaciens quaestioni de vitae sensu, illactenus nondum solutae, ut philosophorum frequentatio res praeterita videretur et, quodammodo, superata.

Quod quidem hodie clarius videtur, si ratio habeatur de contributione Christianismi vindicantis ius universale accedendi ad veritatem. Deiectis repagulis stirpis, ordinis socialis et sexus, Christianismus inde ab exordiis nuntiavit aequalitatem omnium hominum coram Deo. Primum huius con-

[31] ORIGENES, *Contra Celsum*, 3, 55: *SC* 136, 130.

ceptus consectarium respexit argumentum de veritate. Ita aperte superata est notio altioris societatis, cui apud antiquos perquisitio veritatis erat reservata. Quandoquidem accessus ad veritatem bonum est quod ducit ad Deum, omnibus patere debuit haec via percurrenda. Viae quae ducunt ad veritatem multiplices perstant; attamen, eo quod christiana veritas vim salvificam possidet, unaquaeque harum viarum percurri potest ea tamen condicione ut ad extremam metam conducant, videlicet ad Iesu Christi Revelationem.

Inter principes viros qui positivum nexum cum doctrina philosophica fovent, etsi cauta discretio sit habenda, memorandus est sanctus Iustinus: qui, licet summam professus sit existimationem erga Graecam philosophiam, vehementer ac dilucide asseruit se in Christianismo « solam certam et frugiferam philosophiam »[32] in venisse. Pariter Clemens Alexandrinus Evangelium appellavit « veram philosophiam »,[33] et philosophiam interpretatus est finitimam Legi Moysis instar praeviae institutionis ad fidem christianam[34] et praeparationis ad Evangelium.[35] Quoniam « philosophia illam appétit sapientiam quae est in probitate animae et verbi atque in integritate vitae, bene praeparatur ad sapientiam et omni ope annititur ad eam assequendam. Apud nos philosophi dicuntur ii qui diligunt illam sapientiam quae omnia condit et docet, id est, cognitionem Filii Dei ».[36] Primum philosophiae Graecae propositum, secundum auctorem Alexandrinum, non est perficere vel confirmare veritatem christianam; potius munus eius est fidem tueri: « Est quidem per se perfecta et nullius indiga Servatoris doctrina, cum sit Dei virtus et sapientia. Accedens autem Graeca philosophia veritatem non facit potentiorem; sed cum debiles efficiat sophistarum adversus eam argumentationes, et propulset dolosas adversus veritatem insidias, dicta est vineae apta sepes et vallus ».[37]

39. Hac currente progressione, inspicere licet disputatores christianos cogitationem philosophicam stricto sensu sumpsisse. Prima inter exempla quae inveniri possunt, certe significantius exstat illud Origenis. Adversus impugnationes philosophi Celsi, Origenes ad argumenta responsaque eidem ferenda Platonica usus est philosophia. Memorans haud pauca doctrinae

[32] *Dialogus cum Tryphone Iudaeo,* 8, 1: *PO* 6, 492.
[33] *Stromata* I, 18, 90, 1: *SC* 30, 115.
[34] Cfr *ibid.* I, 16, 80, 5: *SC* 30, 108
[35] Cfr *ibid.* I, 5, 28, 1: *SC* 30, 65.
[36] *Ibid* VI, 7, 55, 1-2: *PC* 9, 277.
[37] *Ibid.* I, 20, 100, 1: *SC* 30, 124.

Platonicae elementa, rudimenta theologiae christianae excogitare coepit. Ipsum quidem nomen, una cum theologiae notione tamquam rationalis sermonis de Deo, ad illud tempus origini Graecae colligabatur. Verbi gratia, secundum Aristotelis philosophiam, nomen nobiliorem partem et verum culmen sermonis philosophici significabat. Sub lumine christianae Revelationis vero, id quod prius doctrinam generatim de deorum natura significabat, sensum prorsus novum assumpsit, eo quod descripsit considerationem quam fidelis faciebat ad *veram* de Deo *doctrinam* exhibendam. Haec nova christiana notio, quae iam diffundebatur, philosophia nitebatur, eodemque tamen tempore paulatim curabat ut sese ab illa secerneret. Historia docet eandem Platonicam doctrinam in theologia assumptam profundas subiisse mutationes, praesertim quod attinet ad notiones de immortalitate animae, de deificatione hominis et origine mali.

40. Hoc in processu quo doctrina Platonica et Neoplatonica paulatim christianae redduntur, peculiarem in modum memoria digni sunt Patres Cappadoces, Dionysius dictus Areopagita ac maxime sanctus Augustinus. Magnus Doctor occidentalis colloquia instituere valuit cum diversis scholis philosophicis, a quibus tamen omni spe est destitutus. Cum vero christianae fidei veritas apparuit illi, tunc fortitudine roboratus est ad absolutam explendam conversionem, ad quam philosophi, crebro ab ipso frequentati, eum inducere nequiverant. Cuius causam ipsemet narrat: « Ex hoc tamen quoque iam praeponens doctrinam catholicam, modestius ibi minimeque fallaciter sentiebam iuberi ut crederetur quod non demonstrabatur (sive esset quid, sed cui forte non esset; sive nec quid esset), quam illic temeraria pollicitatione scientiae credulitatem irrideri; et postea tam multa fabulosissima et absurdissima, quia demonstrari non poterant, credenda imperari ».[38] Augustinus ipsos Platónicos, de quibus praecipuo iure mentionem facere consueverat, exprobravit, qui, quamvis scirent terminum ad quem tendere tenebantur, ignoraverant tamen viam illuc ducentem, nempe Verbum incarnatum.[39] Episcopus Hipponensis edere potuit primam summam synthesim doctrinae philosophicae et theologicae, in quam confluxerant opiniones doctrinae Graecae et Latinae. In ipso quoque summa scientiae unitas, quae biblica doctrina fulciebatur, summitate doctrinae speculativae confirmari et sustentari potuit. Synthesis quam sanctus Augustinus ad rem perduxit, per saecula habita est altissima speculationis philosophicae et theologicae me-

[38] S. AUGUSTINUS, *Confessiones* VI, 5, 7: *CCL* 27, 77-78..

[39] Cfr *ibid.*, VII, 9, 13-14: *CCL* 27, 101-102.

thodus apud mundum Occidentalem. Propriis vitae gestis firmatus sanctimoniaeque spiritu suffultus, inserere etiam potuit in scripta sua innumera argumenta, quae, experientiae respectu habito, futuram quarundam doctrinarum philosophicarum progressionem portendebant.

41. Diversi ergo fuerunt modi per quos Patres Orientales et Occidentales convenerunt cum scholis philosophicis. Hoc tamen non significat illos materiam nuntii eandem reddidisse ac systemata quae memorabant. Tertulliani interrogatio: « Quid ergo Athenis et Hierosolymis? Quid Academiae et Ecclesiae? »,[40] evidens iudicium est conscientiae criticae, qua christiani disputatores iam ab initio quaestionem experti sunt de habitudine inter fidem et philosophiam, summatim simul aspectus considerantes sive utilitatis sive limitationis. Non erant incauti disputatores. Quoniam materiam fidei impense vivebant, altiores speculationis formas attingere sciebant. Quapropter prorsus improbum est eorum operam ad solam translationem veritatum fidei in categorias philosophicas redigere. Immo plura adhuc fecerunt! Curarunt ut in plenam lucem orirentur omnia quae adhuc manebant implicita et propaedeutica in priscorum philosophorum doctrina.[41] Hi enim, uti diximus, munus habuerunt docendi methodum qua mens, externis vinculis liberata, exire poterat ab angustiis fabularum et ad modum excedentem accommodatius sese aperire. Mens igitur purgata et iusta se extollere poterat ad altiores gradus meditationis, validum tribuens fundamentum ad intellegentiam creaturarum, entis transcendentis et absoluti.

Hic vere inseritur novitas a Patribus excogitata. Illi in plenitudine acceperunt rationem apertam ad absolutum atque Revelationis divitias inseverunt in eam. Coniunctio facta est non tantum in ambitu culturarum, quarum altera alterius fascinationem passa est; illa contigit in intima animorum natura et coniunctio data est inter creaturam eiusque Creatorem. Ipsum praetergrediens finem versus quem inconscie ex natura sua tendebat, ratio summum bonum et summam veritatem in persona Verbi incarnati attingere potuit. Quod attinet ad philosophias, Patres non timuerunt agnoscere sive elementa communia sive diversitates quas illae ostendebant quod ad Revelationem. Huius confluentiae conscientia recognitionem diversitatum in eis non obscura vit.

[40] *De praescriptione haereticorum*, VII, 9: *SC* 46, 98.

[41] Cfr CONGREGATIO DE INSTITUTIONE CATHOLICA, Instructio de Patrum Ecclesiae studio in sacerdotali institutione (10 Novembris 1989), 25: *AAS* 82 (1990), 617-618.

42. In theologia scholastica munus rationis ad philosophiam institutae luculentius efficitur sub impulsu Anselmianae interpretationis de intellectu fidei. Secundum sanctum Cantuariensem Archiepiscopum, primatus fidei certare non intendit cum investigatione rationis propria. Haec enim non vocatur ut iudicium ferat de materia fidei; id facere non potest, quia idoneitate caret. Potius eius munus est invenire sensum, detegere causas quae homines omnes ducere possint ad quandam fidei doctrinam intellegendam. Sanctus Anselmus lucide asserit intellectum investigare teneri quidquid diligat; quo plus diligit, eo plus cognoscere cupit. Qui pro veritate vivit protenditur ad quandam cognitionis formam quae magis magisque amore incenditur erga ea quae cognoscit, quamvis concedere teneatur se non fecisse omnia quae in suis votis fuerunt: « Ad te videndum factus sum; et nondum feci propter quod factus sum ».[42] Desiderium itaque veritatis rationem impellit ad amplius progrediendum; quae, immo, quasi obruitur conscientia propriae facultatis quae in dies latior fit quam id quod attingit. Hic tamen et nunc ratio detegere potest ubinam iter suum perficiatur: « Sufficere namque debere existimo rem incomprehensibilem indaganti, si ad hoc ratiocinando pervenerit ut eam certissime esse cognoscat; etiamsi penetrare nequeat intellectu, quomodo ita sit. [...] Quid autem tam incomprehensibile, tam ineffabile, quam id quod supra omnia est? Quapropter si ea, quae de summa essentia hactenus disputata sunt, necessariis rationibus sunt asserta, quamvis sic intellectu penetrari non possint, ut et verbis valeant explicari; nullatenus tamen certitudinis eorum nutat soliditas. Nam, si superior consideratio *rationabiliter comprehendit incomprehensibile esse,* quomodo eadem summa sapientia sciat ea quae fecit, [...] quis explicet quomodo sciat aut dicat seipsam, de qua aut nihil, aut vix aliquid ab homine sciri possibile est? ».[43]

Fundamentalis concordia inter cognitionem philosophicam et fidei cognitionem iterum confirmatur: fides postulat ut obiectum suum auxilio rationis comprehendatur; ratio, culmen investigationis attingens, necessarium ducit quidquid fides ostendit.

Perennis sancti Thomae Aquinatis sententiarum novitas

43. Locus omnino singularis hoc in longo itinere sancto Thomae reservatur, non tantum ob ea quae in eius doctrina continentur, verum etiam ob

[42] S. ANSELMUS, *Proslogion,* 1: *PL* 158, 226.
[43] ID., *Monologion,* 64: *PL* 158, 210.

habitudinem dialogicam quam ille tunc temporis interserere scivit cum Arabica et Hebraica doctrina. Illa quidem aetate, qua christiani disputatores reperiebant veteres thesauros philosophiae, et immediatius philosophiae Aristotelicae, summum eius exstitit meritum quod eminere fecerit concordiam inter rationem et fidem. Utriusque lumen, rationis scilicet et fidei, a Deo procedit, ille ratiocinatus est, idcirco inter se opponere nequeunt.[44]

Thomas adhuc acrius denotat naturam, obiectum proprium philosophiae, ad intellegentiam divinae revelationis conferre posse. Fides igitur rationem non metuit sed eam quaerit fiduciamque in ipsa collocat. Quemadmodum gratia supponit naturam eamque perficit,[45] ita fides supponit et perficit rationem. Quae, fidei lumine illustrata, eximitur a fragilitate et a limitatione quae ex peccati commissione proveniunt, et necessariam invenit fortitudinem, qua in cognitionem mysterii Dei Unius et Trini se subievet. Etsi in luce vehementer ponit supernaturalem fidei indolem, Doctor Angelicus non est oblitus ipsius rationabilitatis praestantiam; immo, penitus descenderé scivit et sensum illius sapientiae circumscribere. Fides quidem quodam modo est « exercitium cogitationis »; ratio hominis nec abrogatur nec minuitur, cum fidei veritatibus assentit; hae tamen veritates ex libera et conscia selectione attinguntur.[46]

Hac quidem de causa iure meritoque sanctus Thomas ab Ecclesia Magister doctrinae constanter est habitus et exemplum quod ad modum theologiam tractandi. Nos iuvat in memoriam revocare ea quae Dei Servus Decessor Noster Paulus VI scripsit septimo occurrente centenario ab obitu Doctoris Angelici: « Maxima profecto fuerunt s. Thomae et audacia in veritate quaerenda, et spiritus libertas in novis tractandis quaestionibus, et illa mentis probitas, eorum propria, qui, dum nullo modo patiuntur christianam veritatem contaminari profana philosophia, hanc tamen *a priori* minime respuunt. Quare, in christianae doctrinae historia eius nomen in numerum refertur praecursorum, quibus novus philosophiae atque scientiae universalis cursus debetur. Caput autem et quasi cardo doctrinae, qua ipse, ut summa et quasi prophetica ingenii acie praeditus erat, quaestionem dissolvit de novis mutuis relationibus inter rationem et fidem, in eo positum est, quod mundi *saecularitatem* cum arduis ac severis Evangelii postulatis com-

[44] Cfr *Summa contra Gentiles* I, VII.

[45] Cfr *Summa Theologiae,* I, 1, 8 ad 2: «cum enim gratia non tollat naturam sed perficiat».

[46] Cfr IOANNES PAULUS II, *Allocutio ad participes IX Congressus Thomistici Internationalis* (29 Septembris 1990): *Insegnamenti,* XIII, 2 (1990), 770-771.

posuit; atque hoc modo sese subduxit ab inclinatione, naturae aliena, ad mundum eiusque bona contemnenda, neque tamen descivit a supremis et indeclinabilibus principiis supernaturalis ordinis ».[47]

44. Praecipuas inter perceptiones sancti Thomae illa est quae missionem respicit quam Spiritus Sanctus explicat cum humanam scientiam maturat in sapientia. Iam a primis paginis *Summae Theologiae*[48] Aquinas Doctor primatum docere voluit illius sapientiae quae est donum Spiritus Sancti et quae ad divinarum rerum cognitionem ducit. Eius theologia nos docet sapientiae proprietatem in eius arta conglutinatione cum fide et cognitione divina. Illa cognoscit per connaturalitatem, fidem praesumit et efficit ut concipiatur rectum iudicium suum, initium sumens a veritate ipsius fidei: « ...sapientia quae ponitur donum differt ab ea quae ponitur virtus intellectualis acquisita. Nam illa acquiritur studio humano: haec autem est "de sursum descendens", ut dicitur Iac. 3, 15. Similiter et differt a fide. Nam fides assentit veritati divinae secundum seipsam: sed iudicium quod est secundum veritatem divinam pertinet ad donum sapientiae ».[49]

Primatus tamen huic sapientiae tributus non inducit Doctorem Angelicum ut duas alias additicias formas sapientiae obliviscatur: formam nempe *philosophicam*, quae fulcitur facultate qua intellectus, intra proprios limites, instruitur ad res investigandas; et formam *theologicam*, quae ex Revelatione pendet et fidei veritates scrutatur, ipsum Dei mysterium attingendo.

Intime persuasus de eo quod « omne verum a quocumque dicatur a Spiritu Sancto est »,[50] sanctus Thomas nulla adductus utilitate, veritatem dilexit. Quaesivit eam ubicumque ea exprimi potuit, universalem eius indolem quam maxime illustrando. Magisterium Ecclesiae in ipso vidit et aestimavit ardens veritatis studium; doctrina illius, eo quod universalem, obiectivam et transcendentem veritatem semper asseruit, attigit culmina « quibus attingendis impar humana intelligentia est ».[51] Merito quidem ille appellari potest « apostolus veritatis ».[52] Quoniam indubitanter ad veritatem animum attendebat, revera obiectivum eius sensum agnoscere scivit. Eius vere est philosophia essendi et non apparendi dumtaxat.

[47] Litt. Ap. *Lumen Ecclesiae* (20 Novembris 1974), 8: *AAS* 66 (1974), 680.

[48] Cfr I, 1, 6: « Praeterea, haec doctrina per studium acquiritur. Sapientia autem per infusionem habetur, unde inter septem dona Spiritus Sancti connumeratur ».

[49] *Ibid.*, II, II, 45, 1 ad 2; cfr etiam II, II, 45, 2.

[50] *Ibid.* I, II, 109, 1 ad 1 ubi notam AMBROSIASTRI *In 1 Cor* 12, 3 dictionem resumit: *PL* 17, 258.

[51] LEO XIII, Litt. Encycl. *Aeterni Patris* (4 Augusti 1879): *ASS* 11 (1878-1879), 109..

[52] PAULUS VI, Litt. Ap. *Lumen Ecclesiae* (20 Novembris 1974), 8: *AAS* 66 (1974), 683.

Seiunctae a ratione fidei tragoedia

45. Primis conditis studiorum universitatibus, theologia propius cum aliis formis investigationis et scientificae cognitionis conferri potuit. Sanctus Albertus Magnus et sanctus Thomas, quamquam asserebant exsistentiam cuiusdam compagis inter theologiam et philosophiam, primi fuerunt viri docti qui necessariam agnoverunt autonomiam qua philosophia et scientiae indigebant, ut singulae argumentis propriae investigationis incumberent. Attamen, inde ab exeunte Medio Aevo legitima distinctio inter has duas cognitionis areas paulatim in nefastum discidium mutata est. Post nimiam animi rationalistarum cupiditatem, quorundam disputatorum propriam, sententiae talia posuerunt fundamenta, ut pervenirent ad philosophiam seiunctam et omnino autonomam quod ad fidei veritates. Varia inter consectaria huius seiunctionis diffidentia quaedam exstitit in dies validior quod attinet ad ipsam rationem. Quidam generalem, scepticam et agnosticam diffidentiam profiteri coeperunt, vel ad maius spatium fidei tribuendum, vel ad quamcumque evertendam de eadem mentionem rationalem.

Ut breviter dicamus, quidquid doctrina Patrum doctorumque Medii Aevi cogitaverat atque exsecuta erat veluti profundam unitatem, causam cognitionis accommodatae ad altissimas speculationis formas, omnino reapse deletum est ope doctrinarum faventium defensioni cognitionis rationalis a fide seiunctae eamque substituentis.

46. Extremae opinationes, quae magis valent, in occidentali praesertim historia, perbene noscuntur et videntur. Nihil est immodestiae edicere philosophicam disciplinam recentioris temporis magna ex parte esse progressam a christiana Revelatione gradatim disiunctam, eo usque opposita palam attingeret. Praeterito saeculo hic motus suum fastigium attigit. Quidam « idealismi » asseclae multifarie fidem eiusque elementa, vel Iesu Christi mortem ac resurrectionem, in dialécticas structuras ratione intellegibiles immutare contenderunt. Huic opinioni variae humanismi athei species, philosophice elucubratae, obstiterunt, quae fidem reputarunt perniciosam atque progressum plenae rationalitatis prohibentem. Haud veritae sunt ipsae ne novas religiones sese exhiberent quorundam consiliorum fulcimento utentes, quae in politica ac sociali ratione, in systemata quaedam evaserunt omnia complectentia humanitati exitiosa.

In rebus scientificis vestigandis mens positivistica adolevit, quae non modo discessit ab omni significatione opinationis christianae de mundo, ve-

rum etiam, ac potissimum, omnia indicia metaphysicae moralisque rationis prolabi sivit. Inde factum est ut quidam scientiae periti, ethica mente omnino carentes, in periculo versati sint ne amplius persona eiusque tota vita medium teneret studii locum. Immo quidam illorum, de viribus technicae artis progressus plane conscii, concedere videntur sollicitatione praeter mercatus rationes, demiurgicae potestati in naturam ac in ipsum hominem.

Veluti consequens discriminis rationalismi tandem *nihilismus* crevit. Quatenus philosophia nullius rei, pro hominibus nostrae aetatis quandam suam habet pellicientem vim. Eius fautores inquisitionem putant in se ipsam conclusam, nulla data spe neque facultate adipiscendi veritatis metam. In nihilismi opinatione exsistentia dat tantum copiam quiddam sentiendi et experiendi, qua in re evanida primas agunt partes. Ex nihilismo illa opinio orta est de nullo officio definitive tenendo, quandoquidem fugacia et temporaria sunt omnia.

47. Non est obliviscendum, ceterum, in hodierna cultura philosophiae partes esse immutatas. Ex sapientia et universali scientia, in unam quamlibet e multis scientiae provinciis redacta est; immo, quibusdam ex rationibus, partes omnino supervacanae eidem dumtaxat tribuuntur. Aliae interea rationalitatis formae magis magisque increbuerunt, quae philosophicae disciplinae leve pondus manifeste tribuerunt. Pro veritatis contemplatione atque finis ultimi sensusque vitae inquisitione, formae hae rationalitatis diriguntur — vel saltem sunt convertibiles — veluti « rationes instrumentales », quae inserviant utilitatis propositis, voluptatibus vel dominationi.

Quam lubricum sit hanc viam decurrere inde a Nostris primis Litteris Encyclicis editis ediximus, cum scripsimus: « Nostrae aetatis homo semper urgeri videtur iis ipsis rebus, quas efficit, nempe proventu operis manuum suarum et magis etiam laboris mentis et voluntatum propensionum. Fructus huius multiformis industriae humanae obnoxii sunt — nimis celeriter quidem ac saepe tali modo, qui praevideri non possit — « alienationi », quatenus illis, qui eos protulerunt, simpliciter auferuntur: hoc non solum fieri contigit nec tanta ratione, quanta, saltem ex parte, in quodam ambitu ex eorum effectibus consequenter et oblique enato, iidem fructus contra hominem ipsum convertuntur. Haec videtur esse summa acerbissimae condicionis exsistentiae hominum nostri temporis, prout maxima et universali amplitudine patet. Quare homo maiore in dies afficitur timore. Metuit enim, ne fructus sui, non omnes quidem neque plerique, sed nonnulli et ii sane,

qui singularem partem habent ingenii eius et industriae, contra se ipsum convertantur ».[53]

His culturae immutationibus praepositis, nonnulli philosophi, veritatem ipsius causa inquirere desistentes, sibi hoc unum statuerunt ut obiectivam certitudinem practicamve utilitatem obtinerent. Proximum fuit ut vera rationis dignitas effunderetur, quae nempe facultatem amisit verum cognoscendi et absolutum vestigandi.

48. Quod in postrema hac historiae philosophiae parte eminet, pertinet, igitur, ad contemplatam progredientem fidei a philosophica ratione distractionem. Omnino verum est quod, res attente cogitanti, in philosophica quoque cogitatione eorum qui operam dederunt spatio inter fidem et rationem dilatando, magni pretii germina cogitationum nonnumquam ostenduntur, quae penitus excussa et recta mente cordeque exculta, efficiunt ut veritatis iter reperiatur. Haec cogitationis germina inveniri possunt, exempli gratia, in perpensis explicationibus de perceptione experientiaque, de specierum summa deque irrationali personalitate deque intersubiectivitate, de libertate bonisque, de tempore historiaque. Mortis quoque argumentum graviter unumquemquem philosophum compellare potest, ut in se ipse germanum suae vitae sensum reperiat. Id autem non sibi vult praesentem inter fidem et rationem necessitudinem subtilem iudicii conatum non postulare, quandoquidem tum ratio tum fides sunt extenuatae et sunt factae altera alteri debiles. Ratio, Revelatione nudata, devia itinera decucurrit, quae eandem in discrimen inferunt haud cernendi ultimam metam. Fides, ratione carens, animi sensum et experientiam extulit, atque sic in periculo versatur ne amplius sit universalis oblatio. Fallax est cogitare fidem, coram infirma ratione, plus posse; ipsa, contra, in grave periculum incidit ne in fabulam ac superstitionem evadat. Eodem modo ratio, quae fidei firmatae non obversatur, ad novitatem et radicalitatem ipsius « esse » contuendas non lacessitur.

Ne importuna igitur videatur gravis firmaque Nostra compellatio, ut fides et philosophia artam illam coniunctionem redintegrent, quae eas congruas efficiat earum naturae, autonomia vicissim servata. Fidei parrhesiae respondere debet rationis audacia.

Litt.. Encycl. *Redemptor hominis* (4 Martii 1979), 15: *AAS* 71 (1979), 286.

Caput V

DE RE PHILOSOPHICA MAGISTERII IUDICIA

Magisterii prudens discretio uti veritati praestitum officium

49. Suam ipsius philosophiam non exhibet Ecclesia, neque quamlibet praelegit peculiarem philosophiam aliarum damno.[54] Recondita huius temperantiae causa in eo reperitur quod philosophia, etiam cum necessitudinem instituit cum theologia, secundum suam rationem suasque regulas agere debet; nullo modo alioquin cavetur ut illa ad veritatem vergat et ad eam per cursum ratione perpendendum tendat. Levis auxilii esset quaedam philosophia quae non procederet ratione gubernante secundum sua ipsius principia peculiaresque methodologias. Quod huius rei caput est, autonomiae radix, qua philosophia fruitur, in eo invenitur quod ratio natura sua ad veritatem vergit ipsaque praeterea ad eam consequendam necessaria habet instrumenta. Philosophia huius « statuti constitutivi » sibi conscia facere non potest quin servet necessitates quoque et perspicuitates veritatis revelatae proprias.

Historia tamen demonstravit declinationes et errores in quos haud semel recentiore potissimum aetate philosophicae opinationes inciderint. Munus non est Magisterii neque officium opem ferre ad lacunas philosophicae cogitationis mancae implendas. Eius est, contra, palam et strenue obsistere, cum philosophicae sententiae dubiae periculum iniciunt ne Revelatio recte intellegatur nec non cum falsae factiosaeque effunduntur opiniones, quae graves errores disséminant, exturbantes Dei populi simplicitatem et fidei sinceritatem.

50. Ecclesiae ideo Magisterium, sub fidei lumine suum iudicium criticum de philosophicis opinationibus ac sententiis, quae cum doctrina christiana contendunt, ex auctoritate proferre potest ac debet.[55] Ad Magisterium in primis pertinet iudicare quae praesumptiones philosophicae et consecutiones veritati revelatae aversentur, pariterque postulata significare quae sub lumine fidei a philosophia requiruntur. In philosophicae praeterea scientiae progressu complures philosophantium scholae sunt ortae. Etiam plures hae disciplinae Magisterium compellant ad iudicium officiose enuntiandum an

[54] Cfr Pius XII, Litt. Encycl, *Humani generis* (12 Augusti 1950): *AAS* 42 (1950), 566.

[55] Cfr CONC. OECUM. VAT. I, Const. dogm. de Ecclesia Christi *Pastor aeternus: DS* 3070; CONC. OECUM. VAT. II, Const dogm. de Ecclesia *Lumen gentium,* 25 c.

primigenia principia, quibus hae scholae nituntur, cum postulatis Dei verbi ac theologicae cogitationis propriis componi possint necne.

Ecclesia quippe demonstrare debet id quod fidei alienum oriri potest in quadam philosophica disciplina. Complures namque philosophicae cogitationes, ut opiniones de Deo, de homine, de eius libertate deque eius ethica agendi ratione, Ecclesiam recta compellant, quandoquidem veritatem revelatam quam ipsa tuetur contingunt. Cum hoc iudicium enuntiamus, nos Episcopi « testes veritatis » esse debemus in diaconia sustinenda humili sed tenaci, quae singulis philosophis aestimanda est, in commodum « rectae rationis », rationis videlicet quae de vero congruenter cogitat.

51. Hoc autem iudicium non quaedam infitiatio intellegi primo debet, proinde quasi Magisterium auferre vel imminuere quaslibet actiones velit. Immo eius cohortationes volunt in primis philosophicas vestigationes lacessere, promovere, incitare. Philosophi ceterum primi necessitatem percipiunt se ipsos iudicandi, errores, si qui sunt, corrigendi necnon nimis angustos fines transgrediendi in quibus eorum philosophica cogitatio gignitur. Illud praecipuum est considerandum, unam esse veritatem, quamvis eius significationes historiae vestigia exhibeant atque, insuper, e ratione humana propter peccatum sauciata et hebetata oriantur. Inde constat nullam historicam philosophiae formam legitime sibi vindicare posse facultatem totam veritatem complectendi, neque plene explanandi hominem, mundum, hominis necessitudinem cum Deo.

Hodiernis porro temporibus, cum systemata, rationes, opinationes ac argumenta philosophica saepe minutatissime digesta multiplicentur, magis magisque sub fidei lumine acumen iudicii deposcitur. Quod iudicium est arduum, quia, si quidem iam est laboriosum ingénitas ac non alienabiles facultates rationis agnoscere, finibus constitutivis et historicis additis, multo incertius interdum erit iudicium discernendi, in singulis philosophicis notionibus, id quod, sub fidei respectu, validum et frugiferum exhibent, pro eo quod praebent falsum et periculosum. Ecclesia utique scit thesauros sapientiae et scientiae in Christo abscondi (cfr *Col* 2,3); quocirca operam dat ut philosophica inquisitio evolvatur, ne via intercludatur, quae ad mysterium agnoscendum ducit.

52. Recentioribus non modo temporibus Ecclesiae Magisterium suam mentem de quibusdam philosophicis doctrinis patefecit. Ut quaedam supponamus exempla, sufficit ut memorentur saeculorum decursu declarationes

de opinionibus quibusdam quae affìrmabant animas praeexsistere,[56] itemque de variis idololatriae esoterismique superstitiosi obnoxiis formis quae in astrologicis enuntiationibus[57] continentur; ne obliviscamur scripta magis systematica adversus averroismi Latini sententias, quae christianae fidei aversantur.[58]

Si Magisterii verbum crebrius a superiore inde saeculo exauditum est, id accidit quod illa aetate non pauci catholici suum esse officium putarunt suam philosophiam opponere opinionibus recentiorum philosophorum. Tunc autem Ecclesiae Magisterium omnino coactum est ad vigilandum ne hae philosophicae doctrinae vicissim in formas falsas et negatorias transgrederentur. Sunt idcirco censura aequabiliter affecti hinc *fideismus*[59] et *traditionalismus radicalis,*™ propter eorum diffidentiam naturalium rationis facultatum, illinc *rationalismus,*[61] et *ontologismus,*[62] quandoquidem rationi naturali id tribuebant, quod solummodo fidei lumine cognosci potest. Quae valida in his disceptationibus continebantur Constitutione dogmantica *Dei filius* recepta sunt, qua primum Concilum Oecumenicum quoddam, Vaticanum scilicet I, sollemniter inter Revelationem ac fidem necessitudinem pertractavit. Doctrina quae in documento illo continetur penitus et salubriter philosophicam complurium fidelium inquisitionem affecit atque hodiernis quoque temporibus quiddam perstat praeceptivum ad quod tendere debemus ad iustam congruentemque christianam hac de re inquisitionem consequendam.

53. Potius quam de singulis philosophorum sententiis, Magisterii effata de necessitate cognitionis naturalis atque, ideo, novissime philosophicae pro fide intellegenda tractaverunt. Concilium Vaticanum I, summatim referendo et sollemniter doctrinam confirmando quam ordinarium in modum constan-

[58] **Cfr SYNODUS CONSTANTINOPOLITANA, *DS* 403.**

[57] **Cfr CONCILIUM TOLETANUM I, *DS* 205; CONCILIUM BRACARENSE I, *DS* 459-460; XYSTUS V, Bulla *Coeli et terrae Creator* (5 Ianuarii 1586): *Bullarium Romanum* 4/4, Romae 1747, 176-179; URBANUS VIII, *Inscrutabilis iudiciorum* (1 Aprilis 1631): *Bullarium Romanum,* 6/1, Romae 1758, 268-270.**

[58] **Cfr CONC. OECUM. VIENNENSE, Decr, *Fidei catholicae, DS* 902; CONC. OECUM. LATERANENSE V, Bulla *Apostolici regiminis, DS* 1440.**

«9 Qf, y^e^es a *Ludovico Eugenio Bautain iussu sui Episcopi subscriptae* (8 Septembris 1840), *DS,* 2751-2756; *Theses a Ludovico Eugenio Bautain ex mandato S. Congr. Episcoporum et Religiosorum subscriptae* (26 Aprilis 1844), *DS* 2765-2769.

[60] **Cfr S. CONGR. INDICIS, Decr. *Theses contra traditionalismum Augustini Bonnetty* (11 Iunii 1855), *DS* 2811-2814.**

[61] **Cfr Pius IX, Breve *Eximiam tuam* (15 Iunii 1857), *DS* 2828-2831; Breve *Gravissimas inter* (11 Decembris 1862), *DS* 2850-2861,,**

[62] **Cfr S. CONGR. S. OFFICII, Decr. *Errores ontologistarum* (18 Septembris 1861), *DS* 2841-2847.**

Perque fidelibus Magisterium pontificium ministravit, lucide edixit quam inseparabiles sint simulque plane seiunctae naturalis Dei cognitio et Revelatio, ratio et fides. Concilium ex praecipua postulatione sumpsit initium, quam ipsa Revelatio praesumebat, Deum scilicet esse naturaliter cognosci posse, rerum omnium principum et finem,[63] atque sollemni illa iam memorata enuntiatione desiit: « Duplicem esse ordinem cognitionis, non solum principio, sed obiecto etiam distinctum ».[64] Asseverare ideo contra omnes rationalismi species oportebat fidei mysteria a philosophicis inventis separari, illaque haec praecedere et transcendere; altera ex parte adversus proclivia ad fidem blandimenta, necesse fuit ut veritatis unitas confirmaretur ideoque etiam efficax emolumentum quod rationalis cognitio tribuere potest ac debet fidei cognitioni: « Verum etsi fides sit supra rationem, nulla tamen umquam inter fidem et rationem vera dissensio esse potest: cum idem Deus, qui mysteria revelat et fidem infundit, animo humano rationis lumen indiderit, Deus autem negare se ipsum non possit, nec verum vero umquam contradicere ».[65]

54. Nostro quoque saeculo, Magisterium plus quam semel hanc rem agitavit, admonens de rationalismi blanditiis. Hoc in prospectu Pii PP. X est consideranda opera, qui animadvertit modernismi fundamentum illas esse philosophicas notiones, quae phaenomenismum, agnosticismum et immanentismum redolebant.[66] Neque momentum pondusve obliviscendum catholicae detrectationis marxistarum philosophiae atque communismi athei.[67]

Pius PP. XII deinceps vocem suam intendit cum, in Litteris illis Encyclicis quarum titulus *Humani generis*, de erratis sententiis moneret, quae cum evolutionismi, exsistentialismi et historicismi opinionibus nectebantur. Idem Pontifex clarius edixit placita haec non a theologis esse elucubrata ac prolata, sed « extra ovile Christi »[68] originem traxisse; simul addidit tales errores non simpliciter eiciendos, sed iudicio critico ponderandos: « Iamvero theologis ac philosophis catholicis, quibus grave incumbit munus divinam humanamque veritatem tuendi animisque inserendi hominum, has opinatio-

[63] Cfr CONC. OECUM. VAT. I, Cost. dogm. de fide catholica *Dei Filius*, II: *DS* 3004; et can. 2,1: *DS* 3026

[64] *Ibid.*, IV: *DS* 3015, memoratum in CONC. VAT. II, Const. past. de Ecclesia in mundo huius temporis *Gaudium et spes*, 59.

[65] CONC. OECUM. VAT. I, Const. dogm. de fide catholica *Dei Filius*, IV: *DS* 3017.

[66] Cfr Litt. Encycl.. *Pascendi dominici gregis* (8 Septembris 1907): *ASS* 40 (1907), 596-597.

[67] Cfr Pius XI, Litt. Encycl. *Divini Redemptoris* (19 Martii 1937): *AAS* 29 (1937), 65-106,,

[68] Litt. Encycl. *Humani generis* (12 Augusti 1950): *AAS* 42 (1950), 562-563.

nes plus minusve e recto itinere aberrantes neque ignorare neque neglegere licet. Quin immo ipsi easdem opinationes perspectas habeant oportet, tum quia morbi non apte curantur nisi rite praecogniti fuerint, tum quia nonnumquam in falsis ipsis commentis aliquid veritatis latet, tum denique quia eadem animum provocant ad quasdam veritates, sive philosophicas sive theologicas, sollertius perscrutandas ac perpendendas ».[69]

Postremo etiam Congregatio pro Doctrina Fidei, peculiare suum explens officium pro universali Romani Pontificis magisterio,[70] iterum de periculo monuit in quo versari possunt quidam theologiae liberationis theologi sumendo sine iudicii acumine principia et rationes a marxismo mutuata.[71]

Superioribus igitur temporibus identidem ac diversimode de re philosophica iudicium discernendi exercuit Magisterium. Quod autem Decessores Nostri recolendae memoriae attulerunt magni pretii existimatur subsidium quod oblivione obruere haudquaquam licet.

55. Si hodiernas condiciones consideramus, animadvertimus pristinas restitui quaestiones, easdemque proprietatibus novis. Non agitur tantum de quaestionibus quae singulas personas coetusve complectuntur, sed de cogitationibus inter homines serpentibus ita ut quodammodo in mentem communem iam convertantur. Talis est, exempli gratia, radicalis de ratione diffidentia, quam recentes multarum inquisitionum philosophicarum explicationes ostendunt. Hac de re compluribus ex partibus audita est vox de « interitu metaphysicae »: est voluntas ut philosophia tenuioribus muneribus contenta sit, quae tantum versetur in factis intepretandis vel in vestigationibus de quibusdam certis argumentis humanae cognitionis vel eiusdem de structuris.

In ipsa theologia quaedam praeteriti temporis iterum emergunt sollicitationes. In nonnullis huius aetatis theologicis scholis, exempli gratia, quidam *rationalismus* progreditur, praesertim cum placita, quae philosophice habentur valida, praeceptiva ad theologicam inquisitionem agendam iudicantur. Id potissimum accidit cum theologus, scientiae philosophicae expers, sine

[69] *Ibid., Im.,* 563-564,

[70] Cfr IOANNES PAULUS II, Const. Ap, *Pastor Bonus* (28 Iunii 1988), artt. 48-49: *AAS* 80 (1988), 873: CONGR. DE DOCTRINA FIDEI, Istructio de ecclesiali theologi vocatione *Donum veritatis* (24 Maii 1990), 18: *AAS* 82 (1990), 1558.

[71] Cfr Instr, de quibusdam aspectibus « theologiae liberationis » *Libertatis nuntius* (6 Augusti 1984), VII-X: *AAS* 76 (1984), 890-903.

iudicio sententiis iam in communem loquelam cultumque receptis, at satis rationali fundamento carentibus, temperatur.[72]

Neque desunt qui in *fideismum* periculose regrediantur, quippe qui rationalis cognitionis philosophicaeque scientiae pondus ad fidem intellegendam, immo ad ipsam facultatem possidendam in Deum credendi, non agnoscant. Hodie pervagata opinio huius fideisticae propensionis est « biblicismus », qui Sacrarum Litterarum lectionem earumque explicationem unicum arbitratur veridicae congruentiae caput. Sic evenit ut Dei verbum cum sola Sacra Scriptura aequetur, hoc modo Ecclesiae doctrinam perimendo, quam Concilium Oecumenicum Vaticanum II palam confirmavit. Constitutio *Dei Verbum* postquam commonefecit simul in Sacris Libris simul in Traditione[73] inesse Dei verbum, graviter edicit: « Sacra Traditio et Sacra Scriptura unum verbi Dei sacrum depositum constituunt Ecclesiae commissum, cui inhaerens tota plebs sancta cum Pastoribus suis adunata, in doctrina Apostolorum et communione, fractione panis et orationibus iugiter perseverat (cfr *Act* 2,42) ».[74] Non ad Sacram Scripturam dumtaxat igitur sese refert Ecclesia. Etenim « suprema fidei eius regula »[75] ex unitate oritur quam inter Sacram Traditionem, Sacram Scripturam et Ecclesiae Magisterium posuit Spiritus, quae sic mutuo implicantur, ut haec tria seiunctim nullo modo esse possint.[76]

Non est porro subaestimandum periculum quod inest in proposito quodam Sacrae Scripturae veritatem eruendi ex una tantum adhibita methodologia, necessitate neglecta latioris exegesis, quae una cum tota Ecclesia ad textus plene intellegendos accedere sinat. Quotquot in Sacrae Scripturae studium incumbunt prae se usque ferre debent varias methodologias expla-

[72] **Concilium Vaticanum I claris iam verbis et auctoritate hunc errorem iam condemnavit «Hanc vero fidem [...] Ecclesia catholica profitetur, virtutem esse supernaturalem, qua, Dei aspirante et adiuvante gratia, ab ea revelata esse credimus, non propter intrinsecam rerum veritatem naturali rationis lumine perspectam, sed propter auctoritatem ipsius Dei revelantis, qui nec falli nec fallere potest »: Const. dogm. *Dei Filius,* III: *DS* 3008, et can. 3.2: *DS* 3032. Ceterum idem Concilium sic iudicat: « ratio numquam idonea redditur ad ea percipienda instar veritatum, quae proprium ipsius obiectum constituunt»: *ibid.,* IV: *DS* 3016. Sic haec conclusio: « Quapropter omnes christiani fideles huiusmodi opiniones, quae fidei doctrinae contrariae esse cognoscuntur, maxime si ab Ecclesia reprobatae fuerint, non solum prohibentur tamquam legitimas scientiae conclusiones defendere, sed pro erroribus potius, qui fallacem veritatis speciem prae se ferant, habere tenentur omnino»: *ibid.,* IV: *DS* 3018.**

[73] **Cfr nn 9-10.**

[74] ***Ibid.,* 10.**

[75] ***Ibid.,* 21**

[76] **Cfr *ibid.,* 10,**

natorias in aliqua ipsas etiam inniti opinatione philosophica: est illa acumine pensitanda antequam sacris scriptis aptetur.

Aliae absconditi fideismi formae agnosci possunt eo quod theologia speculativa parvi aestimatur ac pariter philosophia classica despicatui habetur, ex cuius notionibus sive fidei intellectus sive dogmaticae ipsae formulae verba exceperunt. Pius PP. XII, felicis recordationis, de hac traditionis philosophicae oblivione necnon de desertis translaticiis locutionibus monuit.[77]

56. Aliquo modo, postremo, effatis omnia complectentibus et absolutis diffidunt, ii potissimum qui arbitrantur ex consensu, non ex intellectu obiectivae realitati obnoxio depromi veritatem. Certe illud intellegi potest, in mundo qui in multas peculiaresque partes dispertitur, eum complexivum ultimumque vitae sensum difficulter agnosci, quem translaticia philosophia quaesivit. Verumtamen sub lumine fidei quae in Christo Iesu hunc ultimum sensum agnoscit, facere non possumus quin philosophos, christianos vel non christianos, incitemus ut rationis humanae facultati confidant neque metas in philosophandi arte nimis mediocres prae se ferant. Huius iam ad finem vergentis millennii historica lectio testatur hanc esse calcandam viam: oportet veritatis ultimae cupido vestigationisque desiderium non amittantur, quae cum audacia novos cursus detegendi coniunguntur. Fides ipsa rationem lacessit ad omnem secessionem deserendam et ad omnia periclitanda, ut persequatur quae pulchra, bona veraque sunt. Fides sic rationis fit certus atque suadens advocatus.

Ecclesia philosophiae studiosa

57. Magisterium, utcumque, in erroribus notandis doctrinisque philosophorum aberrantibus non se continuit. Pari cura praecipua principia ad germanam philosophicae cogitationis renovationem assequendam confirmavit, definita demonstrando etiam curricula, quae sunt tenenda. Hac in re, Leo PP. XIII, Litteris suis encyclicis *Aeterni Patris,* vere historicae significationis fecit illam pro Ecclesiae vita progressionem. Id scriptum ad hoc usque tempus unum exstat documentum pontificium illius gradus, quod philosophiae totum dicatur. Concilii Vaticani I eximius ille Pontifex doctrinam de necessitudine inter fidem et rationem repetiit atque amplificavit, idemque philosophicas cogitationes fidei ac theologicae scientiae summo esse

[77] **Cfr Litt. Encycl. *Humani generis* (12 Augusti 1950): *AAS* 42 (1950), 565-567; 571-573.**

auxilio demonstravit.[78] Uno plus post saeculo complura illius scripti indicia sive re sive paedagogi eo usu nihil amiserunt utilitatis; primum ex omnibus est id quod ad incomparabilem sancti Thomae philosophiae praestantiam spectat. Doctoris Angelici doctrina restituta Leoni PP. XIII optima videbatur semita ad illum philosophiae usum recuperandum, quem postulabat fides. Sanctus Thoma — scripsit ille — « rationem, ut par est, a fide apprime distinguens, utramque tamen amice consocians, utriusque tum iura conservavi^ tum dignitati consuluit ».[79]

58. Quae feliciter consecuta sit haec Pontificis invitatio omnes noverunt. Sancti Thomae de doctrina inquisitiones nec non aliorum scholasticorum auctorum novum impetum habuerunt. Historica studia valde excitata sunt et hanc ob rem mediaevalium philosophorum iterum sunt repertae divitiae, quae tunc temporis fere ignorabantur, atque novae Thomisticae scholae ortae sunt. Historica adhibita methodologia, sancti Thomae operum cognitio admodum progressa est atque innumeri fuerunt vestigatores qui animose in rerum philosophicarum theologicarumque disputationes illius aetatis Thomisticam traditionem induxerunt. Catholici theologi huius saeculi auctoritate praestantiores, quorum cogitationibus et vestigationibus multum debet Concilium Oecumenicum Vaticanum II, huius renovationis philosophiae Thomisticae filii sunt. Ecclesia, saeculo vertente XX, valida philosophorum turma uti sic potuit, qui Angelici Doctoris in schola sunt instituti.

59. Thomistica utcumque et neothomistica renovatio, philosophicae repetitae cogitationis in cultura christianae indolis non fuit solum signum. Iam antea, atque una cum Leoniana invitatione, non pauci catholici philosophi exstiterant, qui recentioribus philosophantium cogitationibus innitentes, propria utentes methodologia, magnae auctoritatis duraturique momenti opera philosophica ediderant. Fuerunt qui sic altas summas composuerunt ut nihil ab his esset in videndum maximis idealismi commentis; alii porro ad fidem nova ratione tractandam, lumine praefulgente renovati intellectus conscientiae moralis, epistemologica fundamenta iecerunt; alii quandam induxerunt philosophiam quae, ab immanentia vestiganda sumpto initio, ad transcendentiam aditum reseravit; alii tandem in phaenomenologicae provinciam methodologiae fidei postulata inserere contenderunt. Diversis denique rationibus formae philosophicarum cogitationum sunt effec-

[78] **Cfr LEO XIII, Litt. Encycl,. *Aeterni Patris* (4 Augusti 1879): *ASS* 11 (1878-1879), 97-115.**

[79] ***Ibid., l.m.,* 109..**

tae, quae praeclaram christianae doctrinae traditionem in fidei rationisque unitate vitalem servaverunt.

60. Concilium Oecumenicum Vaticanum II autem pro parte sua de philosophia locupletissimam ac fertilissimam exhibet doctrinam. Oblivisci non possumus, his potissimum consideratis Litteris Encyclicis, Constitutionis *Gaudium et spes* integrum quoddam caput anthropologiae biblicae esse quasi compendium, idemque exstare pro philosophia quoque consilii fontem. Illis in paginis de humanae personae valore agitur, quae ad imaginem Dei creata est, eius dignitatis et praestantiae prae ceteris creaturis ratio affertur atque eius rationis transcendens facultas ostenditur.[80] Atheismi quoque quaestionem *Gaudium et spes* considerat et illius philosophicae opinationis errorum apposite afferuntur causae, non alienabili praesertim personae spectata dignitate ac libertate.[81] Procul dubio altam philosophicam significationem habent illarum paginarum sententiae, quas Nos in Nostras primas Litteras Encyclicas *Redemptor hominis* rettulimus, quaeque veluti firmum quoddam constituunt ad quod Nostra doctrina constanter convertitur: « Reapse nonnisi in mysterio Verbi incarnati mysterium hominis vere clarescit. Adam enim, primus homo, erat figura futuri *(Rom* 5,14), scilicet Christi Domini. Christus, novissimus Adam, in ipsa revelatione mysterii Patris eiusque amoris, hominem ipsi homini plene manifestat eidemque altissimam eius vocationem patefacit ».[82]

Concilium de philosophia quoque discenda tractavit, cui ad sacerdotium candidati operam dare debent; quae cohortationes in universum sunt ad christianam totam institutionem convertendae. Affirmat enim Concilium: « Philosophicae disciplinae ita tradantur ut alumni imprimis ad solidam et cohaerentem hominis, mundi et Dei cognitionem acquirendam manuducantur, innixi patrimonio philosophico perenniter valido, ratione quoque habita philosophicarum investigationum progredientis aetatis ».[83]

Haec praecepta etiam atque etiam sunt confirmata nec non in aliis Magisterii documentis explicata, ut solida philosophica institutio praestetur, iis praesertim qui ad theologicas disciplinas se comparant. Ipsi autem saepenumero huius institutionis pondus ostentavimus iis qui, in pastorali vita, ali-

[80] Cfr nn. 14-15.

[81] Cfr *ibid.,* 20-21.

[82] *Ibid.,* 22; cfr IOANNES PAULUS II, Litt. Encycl. *Redemptor hominis* (4 Martii 1979), 8: *AAS* 71 (1979), 271-272.

[83] Decr, de institutione sacerdotali *Optatam totius,* 15,,

quando cum hodierni mundi necessitatibus contendere et causas aliquorum morum intellegere debebunt, prompta responsa daturi.[84]

61. Si quidem compluribus temporibus necesse habuimus hanc questionem iterum attingere, cogitationum Doctoris Angelici vim confirmavimus atque ut eius philosophia comprehenderetur institimus, id ex eo ortum est quod Magisterii praescripta haud semper optanda animi promptitudine servata sunt. In catholicis scholis multis, annis post Concilium Oecumenicum Vaticanum II finitum, huius rei quaedam visa est hebetatio propterea quod minoris aestimata est non modo philosophia scholastica; verum etiam in universum tota philosophica disciplina. Mirantes ac dolentes animadvertimus haud paucos theologos esse participes huius neglegentiae philosophicae disciplinae.

Diversae numerantur rationes quae alienae huic voluntati subsunt. Diffidentia de ratione apprime est referenda, quam huius aetatis philosophia magnam partem ostendit, quippe quae metaphysicam de ultimis hominis quaestionibus inquisitionem late deserat, ut proprium studium in peculiaria regionaliaque negotia convertatur, quae nonnumquam mere sunt formalia. Huic rei praeterea accedit erratum iudicium quod circa praesertim « scientias humanas » exstitit. Concilium Oecumenicum Vaticanum II saepe probandum pondus scientificae inquisitionis confirmavit, ut hominis mysterium altius intellegeretur.[85] Si quidem theologi ad has scientias cognoscendas easdemque recte in suis inquisitionibus adhibendas invitantur, id tamen intellegi non debet ipsis implicite dari potestatem philosophiam segregandi vel amovendi in pastorali institutione ac « fidei praeparatione ». Oblivisci denique non potest in fidei inculturationem reciperatum studium. Vita praesertim novensilium Ecclesiarum effecit ut, una cum praeclaris cogitationis formis, intellegeretur complures inesse popularis sapientiae manifestationes, quae verum patrimonium culturae et traditionum constituunt. Harum

[84] Cfr IOANNES PAULUS II, Const. Ap *Sapientia christiana* (15 Aprilis 1979), artt. 79-80: *AAS* 71 (1979), 495-496; Adhort. Ap.. postsynodalis *Pastores dabo vobis* (25 Martii 1992), 52: *AAS* 84 (1979), 750-751. Cfr quoque quaedam S. Thomae de philosophia commenta: *Discorso al Pontificio Ateneo Internazionale Angelicum* (17 Novembris 1979): *Insegnamenti* II, 2 (1979), 1177-1189; *Discorso ai partecipanti dell'VIII Congresso Tomistico Internazionale* (13 Septembris 1980): *Insegnamenti* III, 2 (1980), 604-615; *Discorso ai partecipanti al Congresso Internazionale della Società «San Tommaso » sulla dottrina dell'anima in S. Tommaso* (4 Ianuarii 1986): *Insegnamenti* IX, 1 (1986), 18-24. Praeterea S. CONGR. PRO EDUCATIONE CATHOLICA, *Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis* (6 Ianuarii 1970), 70-75: *AAS* 62 (1970), 366-368; Decr. *Sacra Theologia* (20 Ianuarii 1972): *AAS* 64 (1972), 583-586.

[85] Cfr Const. past. de Ecclesia in mundo huius temporis *Gaudium et spes*, 57; 62.

tamen consuetudinum inquisitio una cum philosophiae vestigatione procedere debet. Haec ipsa sinet ut probanda popularis sapientiae lineamenta exsistant, dum necessario illa cum Evangelio enuntiando coniungit.[86]

62. Firmiter confirmare placet philosophiae disciplinam praecipuum habere momentum quod abstrahi non potest in studiorum theologicorum ratione et in alumnorum apud Seminaria institutione. Haud igitur inconsiderate studiorum theologicorum *curriculum* antecedat temporis quoddam spatium, quo peculiare philosophiae ediscendae praevideatur opus. Electio haec, quam Concilium Lateranense V confirmavit,[87] in experientia radices agit quam Media Aetas est adepta, cum convenientia inter philosophicam et theologicam disciplinam conspicuum obtinuit locum et momentum. Haec studiorum ratio affecit, iuvit et curavit, quamvis oblique, maximam partem promotionis recentioris philosophiae. Conspicuum exemplum exhibet beneficium, quod contulerunt Francisci Suarez *Disputationes metaphysicae,* quae etiam in Studiorum Universitatibus Germaniae Luteranis reperiebantur. Haec autem methodologia relicta sive in sacerdotali institutione sive in theologica inquisitione grave detrimentum attulit. Conspiciatur, exempli gratia, cogitationis et hodiernae culturae indiligentia, quae effecit ut omnes dialogi formae tollerentur vel omnes philosophiae sine iudicio susciperentur.

Magna Nos tenet spes has difficultates sublatum iri, prudenti intercedente philosophica et theologica institutione, quae numquam in Ecclesia desinere debet.

63. Has propter rationes, Nobis visum est instantem esse rem, his Nostris Litteris Encyclicis, aere studium confirmare, quod philosophiae tribuit Ecclesia; immo artam coniunctionem, qua theologicum opus et philosophica inquisitio nectuntur. Inde Magisterii officium oritur philosophicam scientiam discernendi et concitandi, quae fidei minime aversetur. Nostrum est quaedam principia et indicia exhibere, quae necessaria arbitramur, ut ordinata necessitudo et efficax inter theologiam et philosophiam instituatur. Eorum sub lumine clarius iudicari poterit an qualemve necessitudinem cum diversis philosophicis scholis opinationibusque instituere debeat theologia, quas hodiernus mundus exhibet.

[88] **Cfr *ibid.*, 44.**

[87] **Cfr** CONC. OECUM. LATERANENSE V, **Bulla *Apostolici regiminis sollicitudo,* Sessio** VIII: ***Conc. Oecum. Decreta,*** 1991, 605-606.

Caput VI

MUTUA INTER THEOLOGIAM ET PHILOSOPHIAM ACTIO

Fidei scientia atque philosophicae rationis postulata

- 64. Dei verbum singulis hominibus omni tempore et in omnibus terrarum orbis locis destinatur; et homo est naturaliter philosophus. Theologia autem, quatenus repercussa et scientifica elaboratio intellectus huius verbi sub fidei lumine, seu quasdam suas propter rationes seu ad peculiaria munia obeunda facere non potest quin necessitudinem cum philosophicis scholis instituat, quae reapse annorum decursu invaluerunt. Peculiaribus methodologiis theologis haud significatis, quod quidem ad Magisterium non pertinet, quaedam munia theologiae propria memorare potius volumus, in quibus ad philosophicas cogitationes ipsam propter naturam revelati Verbi est decurrendum.

65. Theologia veluti scientia fidei ordinatur duobus statutis principiis methodologicis, quae sunt: *auditus fidei* et *intellectus fidei.* Altero principio ipsa Revelationis depositum obtinet, quemadmodum id pedetemptim collustraverunt Sacra Traditio, Sacrae Litterae et vivum Ecclesiae Magisterium.[88] Altero, theologia cogitationis postulatis respondere vult per speculativam ratiocinationem.

De congrua *auditus fidei* comparatione, philosophia theologiae suam peculiarem affert opem cum cognitionis personalisque communicationis structuram considerat atque nominatim varias species et officia loquelae. Aequum pariter est pondus quod confert philosophia ut ecclesialis Traditio, Magisterii effata nec non eximiorum theologiae magistrorum sententiae aptius intellegantur: hi enim mentem suam patefaciunt saepe per cogitata formasque cogitationis, quae a certa quadam philosophica traditione mutuo suscipiuntur. Hac in re theologus rogatur ut non modo significet notiones vocabulaque, quibus Ecclesia cogitat suamque doctrinam definit, verum etiam ut penitus philosophicas opinationes intellegat quae forte tam notiones quam nomina affecerint, ut ad rectas congruasque significationes perveniatur.

[88] **Cfr CONC. OECUM. VAT. II, Const. dogm de divina Revelatione *Dei Verbum,* 10.**

66. Si vero *intellectus fidei* ponderatur, animadvertendum est apprime divinam Veritatem « propositam nobis in Scripturis Sacris secundum doctrinam Ecclesiae intellectis »[89] propria frui intellegibilitate tam logice congruenti ut proponatur veluti germana sapientia. *Intellectus fidei* hanc veritatem clarius recludit, non modo logicas intellectivasque structuras percipiens enuntiationum quibus Ecclesiae doctrina componitur, verum etiam, et in primis, salutis sensum extollens quam tales enuntiationes pro singulis et pro humanitate continent. Per has nimirum enuntiationes simul sumptas fidelis ad salutis historiam cognoscendam pervenit, cuius fastigium in persona Christi eiusdemque paschali mysterio reperitur. Fidei assentiendo fit ipse huius mysterii particeps.

Theologia dogmatica, ex parte sua, facultatem possidere debet adipiscendi universalem sensum mysterii Dei Unius et Trini atque oeconomiae salutis simul per rationem narrationis, simul, potissimum per formam ratiocinationis. Id efficere debet, profecto, intellectivis adhibitis notionibus quae critico iudicio effinguntur cum omnibus communicabili. Etenim absque philosophiae adiumento res theologicae illustrari non possunt, quales exempli gratia, sermo de Deo, personales intra Trinitatem relationes, actio Dei in mundo creantis, necessitudo inter Deum et hominem, Christi identitas qui est verus Deus et verus homo. Idem in diversis theologiae moralis argumentis viget, ubi quaedam notiones immediate usurpantur, veluti lex moralis, conscientia, libertas, personalis responsalitas, culpa, et similia, quae ad philosophicae ethicae rationem definiuntur.

Necesse est ideo ut fidelis ratio naturalem habeat, veram congruentemque cognitionem de rebus creatis, de mundo et de homine, quas res etiam Revelatio divina tractat; magis etiam, ipsa facultatem habere debet moderandi hanc cognitionem per modum intellectionis et argumentationis. Quapropter theologia dogmatica speculativa praesumit et complectitur philosophiam hominis, mundi atque, altius, ipsius « esse », quae quidem in obiectiva veritate innititur.

67. *Theologia fundamentalis,* suam propter disciplinae indolem quae officium sustinet rationem fidei reddendi (cfr *1 Pt* 3,15), munus in se recipere debebit comprobandi et enodandi necessitudinem inter fidem et philosophicam scientiam. Concilium iam Vaticanum I, doctrinam resumens Pauli (cfr *Rom* 1,19-20), in id iam animos converterat, quasdam scilicet exstare veri-

[89] S. THOMAS AQUINAS, *Summa Theologiae* II-II, 5, 3 ad 2.

tates quae naturaliter, ideoque philosophice, cognosci possunt. Earum cognitio necessario anteponitur ad Dei Revelationem suscipiendam. In Revelatione eiusque credibilitate vestiganda una cum consentaneo fidei actu, theologia fundamentalis demonstrare debet, sub cognitionis per fidem lumine, quasdam eminere veritates, quas iam ratio suo in autonomo vestigationis itinere percipit. Iisdem plenitudinis sensum tribuit Revelatio, dum eas ad divitias dirigit mysterii re velati, in quo ultimum finem reperiunt. Cogitetur, exempli gratia, de naturali Dei cognitione, de facultate divinam Revelationem ab aliis phaenomenis secernendi vel de eius credibilitate agnoscenda, de humana loquela habili, facta ad loquendum significanti veroque modo de illis etiam rebus, quae humanam experientiam praegrediuntur. Omnibus ex his veritatibus mens ducitur ad exsistentiam agnoscendam cuiusdam viae quae est fidei reapse praeparatoria, quae in Revelationem accipiendam recidere potest, propriis principiis propriaque autonomia haud declinatis.[90]

Simili modo theologia fundamentalis intimam convenientiam ostendere debebit inter fidem eiusque praecipuam necessitatem sese explicandi per rationem, quae maxima cum libertate consentire potest. Fides poterit hoc modo « iter plene demonstrare rationi illi, quae sincere veritatem requirit. Sic fides, Dei donum, quamvis ratione haudquaquam innitatur, nullo pacto ea carere potest; similiter exstat necessitas, ut ratio ex fide vim sumat, novusque fines consequatur, ad quos sola pervenire non potest ».[91]

68. *Theologia moralis* fortasse etiam maiore indiget philosophiae auxilio. In Novo Foedere enim humana vita multo minus temperatur quam in Vetere Testamento. Vita in Spiritu fideles ducit ad libertatem responsalitatemque quae ipsam Legem transgrediuntur. Evangelium utcumque et apostolica scripta sive universalia christiane agendi principia ministrant sive doctrinam praeceptaque singularia. Ut eadem peculiaribus vitae individualis et socialis condicionibus accommodentur, oportet Christianus suam conscientiam funditus obstringere possit suique ratiocinii vim. Aliis verbis, id requirit ut theologia moralis recto philosophico prospectu utatur sive quod

[90] **« Eo quod condiciones perquirantur in quibus homo per se ipse praecipuas quaestiones de vitae sensu, de fine ad eam tribuendo atque de ea re quae post mortem erit, interrogat, id pro theologia fundamentali constituit necessarium exordium, ut hodiernis quoque temporibus fides plene iter ipsi rationi ostendat, quae sincere veritatem requirit ». IOANNES PAULUS PP. II, *Lettera ai partecipanti al Congresso internazionale di Teologia Fondamentale a 125 anni dalla «Dei Filius»* (30 Septembris 1995), 4: *L'Osservatore Romano* (3 Octobris 1995), p. 8.**

[91] ***Ibid.***

ad naturam humanam societatemque spectat sive quod ad ethicae deliberationis principia universalia.

69. Quispiam fortasse obiciat in praesenti condicione theologo esse deveniendum ut opem recipiat, potius quam a philosophia, ab aliis humanae scientiae formis quae sunt historia ac potissimum scientiae, quarum omnes homines singulares mirantur recentiores progressus. Alii autem, post auctum de necessitudine inter fidem et culturam sensum, affirmant theologiam esse convertendam potius ad translaticias sapientias quam ad philosophiam quae ex Graecia orta est quaeque Eurocentrica dicitur. Alii denique, initium ex falsa culturarum pluralismi opinatione sumentes, universale plane respuunt patrimonii philosophici bonum, quod recepit Ecclesia.

Hae aestimationes, quae ceterum in conciliari doctrina reperiuntur,[92] aliquam veritatem prae se ferunt. Eo quod ratio fit ad scientias, quae ratio compluribus in casibus utilis est quandoquidem pleniorem de obiecto vestigando cognitionem praebet, necessaria tamen non est obliviscenda pars quam agit cogitatio proprie philosophica, critica et in universalem rem vergens, quae ceterum a feraci culturarum permutatione requiritur. Illud proprie confirmare cupimus in uno certoque casu non esse consistendum, princeps munus neglegendo, ostendendi videlicet universalem indolem obiecti fidei. Hoc praeterea non est obliviscendum: quod philosophica cogitatio peculiariter confert, intellegere sinit tum in diversis vitae opinationibus tum in culturis, « non quid homines senserint, sed qualiter se habeat veritas rerum ».[93] Non variae hominum opiniones, sed veritas dumtaxat theologiae opitulari potest.

70. Peculiariter autem est ponderandum argumentum, quod convenientiam tangit inter culturas, etiamsi necessario de ea re penitus non edisseratur, propter implicationes quae inde sive in re philosophica sive in re theologica oriuntur. Quod Ecclesia convenit culturas et cum iisdem contendit, id usque ab Evangelii praedicati initio experta est Ecclesia. Christi praeceptum discipulis datum lustrandi omnia loca, « usque ad ultimum terrae » (*Act* 1,8), ut ab Eo revelata Veritas transmitteretur, copiam communitati christianae dedit probandi continuo nuntii universalitatem atque impedimenta ex culturarum diversitate inducta. Locus epistulae sancti Pauli ad

[92] Cfr CONC. OECUM. VAT. II, Const. past de Ecclesia in mundo huius temporis *Gaudium et spes*, 15; Decr. de activitate missionali Ecclesiae *Ad gentes*, 22.

[93] S. THOMAS AQUINAS, *De Caelo*, 1, 22.

Ephesios efficacem opem fert, ut intellegatur quemadmodum primaeva christiana communitas hoc negotium egerit. Apostolus scribit: « Nunc autem in Christo Iesu vos, qui aliquando eratis longe, facti estis prope in sanguine Christi. Ipse est enim pax nostra, qui fecit utraque unum et medium parietem maceriae solvit» (2,13-14).

Eiusmodi scripto ob oculos habito, nostra cogitatio latius panditur et mutationem attingit quae facta est postquam Gentiles ad fidem pervenerunt. Pro divitiis salutis, quam Christus attulit, decidunt impedimenta quae varias culturas dissociant. Dei repromissio in Christo fit nunc donatio universalis: non amplius circumscripta cuiusdam populi proprietatibus, eius sermone et moribus, sed cunctis destinatur ut patrimonium ex quo quisque haurire libere potest. Locis ex diversis ac consuetudinibus omnes in Christo ad unitatem participandam familiae filiorum Dei vocantur. Christus ipse sinit ut duo populi « unum » sint. Qui erant « longinqui », novitatis beneficio quam paschale mysterium attulit « proximi » fiunt. Iesus divisionis parietes diruit et peculiari consummatoque modo per participationem sui mysterii unitatem efficit. Haec unitas tam est alta ut cum sancto Paulo effari possit Ecclesia: « Ergo iam non estis extranei et advenae, sed estis concives sanctorum et domestici Dei » *(Eph* 2,19).

Hac tam simplici enuntiatione luculenta veritas significatur: fidei concursus cum diversis culturis reapse effecit novam rem. Culturae, cum altius radices in natura humana agunt, testimonium secum ferunt illius apertionis ad universalitatem et transcendentiam quae propria est hominis. Ipsae ideo exhibent diversas ad veritatem accessiones, quae perutiles sunt homini, cui valores praebent qui magis magisque humanam reddere valent eius exsistentiam.[94] Eo quod culturae antiquarum consuetudinum repetunt valores, ipsae secum ferunt — etiamsi implicite, sed hanc propter rationem haud minus vere — indicium, quod remittit ad Deum in natura sese manifestantem, sicut antea demonstratum est cum de sapientialibus scriptis et de sancti Pauli doctrina sermo factus est.

71. Culturae, quippe quae cum hominibus eorumque historia arte coniungantur, eosdem communicant cursus ad quos humanum tempus manifestatur. Immutationes ideo progressionesque recensentur, inductae a congressionibus quas homines inter se convenientes effecerunt quasque mutuae

[94] **Cfr CONC. OECUM. VAT. II, Const. past. de Ecclesia in mundo huius temporis *Gaudium et spes,* 53-59.**

communicationes eorum vitae exemplarium pepererunt. Culturae aluntur bonorum communicatione, earumque vis vitalis ac diuturnitas pendent ex facultate patendi novitatibus suscipiendis. Quomodo hi motus explicantur? Quisque homo in quadam cultura illigatur, ex ea pendet, eandemque magnopere afficit. Ipse est simul filius perinde ac pater culturae in qua defigitur. In omnibus vitae significationibus, is aliquid secum comportât quod eum inter creaturas denotat: id est, duratura ad mysterium apertio eiusque inexplebile cognitionis desiderium. Quapropter unaquaeque cultura habet in se et patefacit inustam intentionem in aliquam consummationem. Itaque dici potest culturam habere in se facultatem suscipiendi divinam Revelationem.

Ratio ipsa, secundum quam Christiani suam fidem experiuntur, cultura imbuitur illius loci qui proximus est et efficit vicissim ut eiusdem natura procedente tempore effingatur. Unicuique culturae Christiani immutabilem Dei veritatem praebent, quam Ipse in populi historia et cultura revelavit. Saeculorum sic decursu ille repetitur eventus cuius testes fuerunt peregrini qui die illo Pentecostes Hierosolymis adstabant. Cum Apostolos audivissent, rogaverunt: « Nonne ecce omnes isti, qui loquuntur, Galilaei sunt? Et quomodo nos audimus unusquisque propria lingua nostra, in qua nati sumus? Parthi et Medi et Elamitae, et qui habitant Mesopotamiam, Iudaeam quoque et Cappadociam, Pontum et Asiam, Phrygiam quoque et Pamphyliam, Aegyptum et partes Libyae, quae est circa Cyrenem, et advenae Romani, Iudaei quoque et proselyti, Crêtes et Arabes, audimus loquentes eos nostris linguis magnalia Dei» *(Act* 2,7-11). Evangelium diversis in culturis enuntiatum, dum a singulis quibus destinatur fidei adhaesionem requirit, non impedit quominus ii suam culturalem proprietatem retineant. Id nullam discretionem gignit, quandoquidem baptizatorum populus illa universalitate distinguitur, quae omnes humanos cultus recipit, progressum iuvando illius rei quae in ea implicatur, ad plenam in veritate explicationem consequendam.

Quapropter id quod est cultura numquam fieri potest iudicandi norma, minus ac minus norma veritatis novissima pro Dei Revelatione. Huic illive culturae non aversatur Evangelium, proinde quasi, eam conveniens, id quod ad eam pertinet eripere velit eandemque cogat extrarias formas et alienas sumere. Nuntius contra, quem in mundum atque in culturas defert fidelis, vera est liberationis forma ab omni perturbatione a peccato effecta, itemque est vocatio ad plenam veritatem. Hac in conspiratione, non modo culturae nulla re exuuntur, sed concitantur potius ut sese ad veritatem evangelicam aperiant, unde incitamenta ad alios progressus assequendos nanciscantur.

72. Eo quod evangelizationis missio suo in cursu philosophiam Graecam primam convenit, id haudquaquam significat ceteros aditus excludi. Hodie, quotiescumque Evangelium culturae ambitus attingit ad quos christiana doctrina antea non accessit, nova exsurgunt inculturationis opera. Eaedem fere quaestiones, quas primaeva aetate enodare debuit Ecclesia, hodiernis hominibus afferuntur.

Cogitationes Nostrae sua sponte ad orientales plagas convertuntur, quae perantiquis pietatis philosophiaeque traditionibus locupletantur. Inter eas India conspicuum obtinet locum. Grandis spiritalis impetus Indicam impellit mentem ad eam experientiam adipiscendam, quae, temporis spatiique impedimentis animo expedito, absolutum bonum attingat. In huius liberationis exquirendae processu, praecipuae metaphysicae scholae ponuntur.

Huius temporis Christianorum est, praesertim Indorum, locupleti ex eiusmodi patrimonio elementa illa depromere quae cum illorum fide coniungi possunt, ita ut christiana doctrina ditior fiat. Hac in discretione agenda, quae ex conciliari Declaratione *Nostrae aetate* sumit consilium, quasdam iudicandi normas ii ob oculos habebunt. Prima norma est humani spiritus universalitas cuius postulata in diversissimis culturis eadem reperiuntur. Altera, quae ex prima oritur, haec est: cum Ecclesia maioris momenti convenit culturas antea haud attactas, id, quod per inculturationem Graecae et Latinae disciplinae adepta est, posthabere non potest. Talis si repudiaretur hereditas, providum Dei consilium oppugnaretur, qui per temporis historiaeque semitam suam ducit Ecclesiam. Haec, ceteroqui, iudicandi lex propria est Ecclesiae omnium aetatum, etiam subsequentis, quae se persentiet divitem factam iis ex rebus quas adepta erit per orientalium culturarum hodiernum accessum, et in hac hereditate nova indicia reperiet, ut frugifer instituatur dialogus cum culturis illis, quas humanitas iuvabit ut prospèrent in suo ad futuram aetatem itinere. Tertio, cavebitur ne legitima proprietatis singularitatisque Indicae philosophiae expostulatio cum sententia illa confundatur, culturalem scilicet traditionem sua in diversitate concludi debere eamque per dissidentiam cum ceteris traditionibus emergere, quod quidem naturae humani spiritus ipsi est contrarium.

Quod de India dictum est, adscribitur patrimonio praestantium culturarum Sinensium et Iaponensium aliarumque Asiae Nationum itemque refertur thesauro culturarum Africae translaticiarum, quae verbis potissimum sunt transmissae.

73. His rebus consideratis, necessitudo quae inter theologiam et philosophiam opportune institui debet notam habebit cuiusdam circularis progres-

sionis. Theologiae initium atque primigenius fons est Dei verbum in historia revelatum, dum ultimum propositum necessario erit ipsius intellectio quae sensim est perspecta succedentibus aetatibus. Quandoquidem autem Dei verbum est Veritas (cfr *Io* 17,17), fieri non potest quin ad eiusdem aptiorem intellectum opem conferat humanae veritatis inquisitio, philosophans scilicet mens, quae suis servatis legibus explicatur. Non agitur de hac vel illa notione vel parte cuiusdam systematis philosophici in theologico sermone simpliciter adhibenda; decretorium est quod fidelis ratio suae cogitationis facultatem exerceat ad verum reperiendum quendam intra motum, qui, initium ex Dei verbo sumens, consequi conatur pleniorem eiusdem comprehensionem. Omnino porro liquet, agendo has intra duas res — Dei verbum scilicet altioremque eius cognitionem — rationem paene percipi et quodammodo gubernari, ut semitas illas vitet quae extra Veritatem revelatam eandem perducant ac, tandem, simpliciter extra ipsam veritatem; immo ea incitatur ad explorandas semitas, quas sola ne suspicatur quidem se illas decurrere posse. Hoc ex circulari motu cum Dei verbo philosophia locupletar evadit, quia novos et inexspectatos attingit fines.

74. Ubertatis comprobatio huius necessitudinis exhibetur personalibus eventibus clarorum theologorum christianorum, qui ut philosophi etiam eximii enituerunt, qui scripta sic altae speculativae praestantiae reliquerunt, ut iure antiquae philosophiae aequarentur doctoribus. Id tum de Ecclesiae Patribus dici potest, inter quos saltem sanctus Gregorius Nazianzenus atque sanctus Augustinus annumerantur, tum de Doctoribus mediaevalibus, inter quos trias illa elucet quam constituunt sancti Anselmus, Bonaventura et Thomas Aquinas. Fecunda illa philosophiae verbique Dei consociatio etiam ex magnanima emergit investigatione a recentioribus doctis provecta, in quibus memorare placet ex orbe occidentali homines veluti Ioannem Henricum Newman, Antonium Rosmini, Iacobum Maritain, Stephanum Gilson, Edith Stein simulque ex orientali orbe studiosos ut Vladimirum S. Solov'ev, Paulum A. Florenskij, Petrum K. Öaadaev, Vladimirum N. Lossky. Uti paret, hi cum memorantur auctores, quibuscum alia pariter proferri possunt nomina, non omnem eorum doctrinae aestimationem prodere cupimus, verum exempla quaedam praestantiora illius efferre itineris investigationum philosophicarum ad quod beneficia singularia comparatio attulit cum fidei doctrinis. De hoc autem non est ambigendum: horum doctorum spiritalis itineris contemplatio non poterit quin progredienti veritatis inquisitioni proficiat atque usui consectariorum in hominum utilitatem. Sperari

oportet hanc eximiam philosophicam-theologicam traditionem nunc et futuro de tempore suos successores necnon pro Ecclesiae humanitatisque bono cultores esse inventuram.

De diversis philosophiae statibus

75. Quemadmodum patet ex historia necessitudinum inter fidem et philosophiam sicut supra paucis dictum est, diversi philosophiae status prae fide christiana distingui possunt. Primus status *philosophiam a Revelatione evangelica penitus distractam* complectitur: philosophiae est condicio quae aetatibus illis ante Redemptorem natum historice exstitit atque post Eum in regionibus nondum ab Evangelio contactis. Hac in condicione philosophia legitime affectât se *sui iuris* esse inceptum, quae videlicet secundum suas ipsius leges agit, quae suis unis viribus innititur. Quamvis de gravibus limationibus conscii simus, quae ingenitae humanae debilitati adscribuntur, haec affectatio est sustentanda et roboranda. Philosophicum namque studium, prout ad veritatem intra naturalem provinciam perquirendam tendit, saltem implicite rei supernaturali patens est.

Immo magis: etiam cum theologicus ipse sermo philosophicis notionibus et argumentationibus utitur, cogitationis rectae autonomiae necessitas est servanda. Etenim argumentatio, quae secundum strictas normas rationales evolvitur, effecta quaedam universaliter valida consequitur et praestat. Etiam hic viget principium, secundum quod gratia non destruit, sed perficit naturam: fidei assensus, qui tum intellectum tum voluntatem obstringit, liberum arbitrium cuiusque fidelis rem revelatam suscipientis haud dissolvit sed perficit.

Ex hoc congruo postulato penitus opinio illa digreditur sic dictae philosophiae « seiunctae », quam complures philosophi recentiores persequuntur. Potius quam ut aequam philosophandi autonomiam affirmet, ipsa sibi arrogat ius quidlibet sua in provincia excogitandi, quod quidem, ut patet, illegitimum est: veritatis adiumenta respuere, quae ex divina revelatione oriuntur, idem est ac aditum intercludere ad altiorem veritatem cognoscendam, ipsius philosophiae detrimento contingente.

76. Alter philosophiae status locutione *philosophiae christianae* a multis designatur. Haec appellatio legitima est, dummodo ipsa in ambiguum ne detrahatur: id enim non significat Ecclesiam philosophiam publicam suam habere, quandoquidem fides qua talis non est philosophia. Hac locutione ars designatur christiane philosophandi, meditatio scilicet philosophica quae

vitaliter cum fide coniungitur. Non agitur ideo simpliciter de philosophia quadam a christianis philosophis confecta, qui suis in inquisitionibus aliquid contra fidem dicere noluerunt. Cum de philosophia christiana sermo fit, omnes comprehendi debent praestantes illi progressus philosophicae disciplinae, qui numquam contigissent nisi opem directe vel oblique christiana fides attulisset.

Duae ergo sunt christianae philosophiae species, quarum altera est subiectiva, secundum quam fides purificat rationem. Ut theologalis virtus, ipsa rationem a nimia confidentia exsolvit, ad quam illecebram facile philosophi inclinant. Iam sanctus Paulus Ecclesiaeque Patres, atque nobis proximi philosophi veluti Pascal et Kierkegaard, censura quadam id notarunt. Humiliter animum colligit philosophus ut quasdam quaestiones tractet, quas difficulter explicare valet haud consideratis Revelationis elementis. Puta, exempli gratia, mali dolorisque quaestiones, personalem Dei identitatem atque interrogationem de vitae sensu vel, strictius, quaestionem metaphysicam radicalem: « Cur est aliquid? ».

Pars exinde adest obiectiva, quae ad ipsam materiam spectat: lucide quasdam exhibet veritates Revelatio, quas tametsi attingere potest ratio, nunquam tamen easdem repperisset si suis unis viribus innixa esset. Hoc in rerum prospectu quaestiones ponuntur, veluti notio Dei personalis, liberi et creatoris, quae ad philosophicae cogitationis progressum tantum pondus habuit, potissimum quod spectat ad philosophiam respicientem ipsum « esse ». Ad hanc provinciam ipsa peccati realitas quoque pertinet, quemadmodum ipsa fidei lumine manifestatur, quae quidem operam dat ut quaestio de malo congruenti ratione philosophice ponatur. Persona quoque, quae veluti spiritale quiddam consideratur, est peculiaris fidei proprietas: dignitatis christianus nuntius, aequalitatis ac libertatis hominum procul dubio vim habuit in philosophica cogitata, quae recentiores philosophi pepererunt. Ad propiora tempora accedentes, id memorare debemus quod agnitum est momentum quod induit etiam pro philosophia historicus eventus, christianae Revelationis culmen. Non casu ille cuiusdam historiae philosophiae factus est cardo, qui veluti novum veritatis humanae inquisitionis caput exhibetur.

Inter obiectiva philosophiae christianae elementa necessitas quoque adnumeratur perquirendi rationalitatem nonnullarum veritatum, quae in Sacris Scripturis significantur, veluti supernaturalis vocationis hominis possibilitas atque peccatum ipsum originale. Haec munia rationem lacessunt ad agnoscendum quiddam inibi inesse veri rationalisque, longe multumque ul-

tra illos angustos fines quibus ipsa se conclusura erat. Argumenta haec reddunt re rationis provinciam laxiorem.

Has agitantes rationes, philosophi haud facti sunt theologi, propterea quod fidei veritatem intellegere et collustrare non studuerunt sumpto initio a Revelatione. Sua in ipsorum provincia, via meraque ratione sua usi agere perrexerunt, sed suam inquisitionem ad novos veri ambitus explicaverunt. Asseverare licet quod sine hac Dei verbi acri opera, philosophiae recentioris ac recentissimae magna pars haud exsisteret. Res suum praecipuum habet momentum, quamvis christianam orthodoxiam a compluribus novissimorum horum saeculorum philosophis deseri observetur.

77. Alius philosophiae significans status habetur cum *ipsa theologia ad philosophiam provocat.* Theologia reapse semper philosophico indiguit adiumento atque indiget. Cum sub fidei lumine rationis criticae sit opera, theologica inquisitio rationem cognitionibus et argumentationibus excultam et figuratam tota in sua vestigatione praesumit atque deposcit. Theologia porro philosophia indiget quacum paene dialogum instituat, ut comprobet intellegibilitatem universalemque principiorum suorum veritatem. Non casu accidit ut philosophiae non christianae susciperentur ab Ecclesiae Patribus et mediaevalibus theologis explicandi causa. Haec historica res praestantiam demonstrat *autonomiae* quam etiam hoc in suo tertio statu servat philosophia, sed necessarias praecipuasque immutationes pariter ostendit, quas ipsa pati debet.

Hoc ipsum propter necessarium insigneque adiumentum a Patrum usque aetate *ancilla theologiae* vocitata est philosophia. Nomen istud minime usurpatum est ad subiectionem servitutemque quandam significandam vel munus demonstrandum merae functionis philosophiae in theologiam collatum. Locutio potius significatione adhibita est qua usus est Aristoteles, cum de scientiis experimentalibus quasi de « ancillis primae philosophiae » dissereret. Eiusmodi locutio, quae difficulter hodie propter autonomiae principia, quemadmodum supra dictum est, adhibetur, saeculorum decursu iuvit ut necessaria inter duas scientias necessitudo significaretur earumque dissociationis impossibilitas.

Si autem theologus recusaret philosophia uti, periculum esset ne ipse inscius philosopharetur seque concluderet structuris cogitationis fidei intellegendae parum aptis. Philosophus, ex parte sua, si quodlibet excludendum esse cogitaret cum theologia commercium, per se fidei christianae principia capessere suum esse sentiret, sicut nonnullis recentioribus philosophis conti-

git. In utroque casu periculum exstaret ne delerentur primaria autonomiae principia, quae omnis scientia servare vult. Hic philosophiae status quem consideravimus, quandoquidem in Revelatione intellegenda implicatur, una cum theologia sub Magisterii eiusque iudicii auctoritate strictius ponitur, sicut antea demonstravimus. Ex fidei namque veritatibus quaedam necessitates derivant, quas philosophia servare debet cum necessitudinem instituit cum theologia.

78. His praepositis cogitationibus, probe intellegitur cur subinde laudaverit Magisterium sancti Thomae philosophiae merita eundemque putaverit ductorem atque theologicae disciplinae exemplar. Nihil intererat philosophicas quasdam quaestiones complecti, neque imperare peculiares opinationes ut tenerentur. Magisterii propositum erat, atque est, significare quemadmodum sanctus Thomas germanum sit exemplar illorum qui veritatem perquirant. Eius enim in meditatione rationis postulata et fidei vis altissimam invenerunt summam ex iis quae humana cogitatio unquam attigit, quippe qui Revelationis proprietatem radicitus tuitus sit, proprium rationis cursum numquam deprimendo.

79. Clarius quae antea edixit Magisterium ostendentes, novissima hac in parte quaedam postulata enuntiare volumus, quae theologia — immo, antehac Dei verbum — philosophicae cogitationi ac recentioribus philosophiis hodie exhibet. Quemadmodum supra dictum est, ad suas regulas agere suisque principiis inniti debet philosophus; nisi una tamen esse non potest veritas. Revelatio, et quae in ea continentur, rationis inventa eiusque legitimam autonomiam numquam comprimere possunt; at ratio, ex parte sua, sese interrogandi et percontandi facultatem numquam amittere debet, sibi omnino conscia se absolutum quiddam propriumque non esse. Veritas revelata, clare id quod est collustrando sumens initium ex splendore quem efficit id quod per se Est, philosophicae cogitationis iter illuminabit. Revelatio christiana verus fit, itaque, locus ubi philosophica et theologica disciplina, mutuam necessitudinem instituentes, coniunguntur et reciprocantur. Optandum igitur est ut theologi ac philosophi a sola veritatis auctoritate temperentur ita ut philosophia cum Dei verbo congruens contexatur. Philosophia haec locus erit ubi humani cultus et christiana fides convenient, consensionis erit sedes inter fideles et non fideles. Opem feret ut fideles sibi sint altius conscii altitudinem sinceritatemque fidei iuvari dum nectitur cum cogitatione dumque eam non recusat. Patrum rursus doctrina in hanc nos persuasionem perducit: « Et ipsum credere, nihil aliud est, quam cum assensio-

ne cogitare [...] Omnis qui credit, et credendo cogitat, et cogitando credit [...] quoniam fide si non cogitatur nulla est».[95] Et etiam: «Si tollatur assensio fides tollitur, quia sine assensione nihil creditur».[96]

Caput VII

POSTULATA HODIERNA ET OFFICIA

Verbi Dei postulationes haud renuntiandae

80. Continent Sacrae Litterae, tam explicito quam modo implicito, complura elementa ex quibus haurire licet claram cuiusdam philosophicae crassitudinis aestimationem hominis orbisque. Gradatim conscii facti sunt Christiani iis in paginis sacris divitem concludi thesaurum. Inde quidem elucet id quod experimur non esse absolutum, non esse increatum neque ex se ipso generatum. Deus est Absolutus unus. De Bibliorum paginis praeterea manifesto apparet species hominis veluti *Dei imaginis,* quae certa prae se fert indicia de eius essentia ac libertate nec non animae immortalitate. Quandoquidem orbis creatus non sibi solus sufficit, omnis deceptio autonomiae, quae creaturas omnes a Deo suapte natura pendere proindeque hominem etiam negaverit, ad calamitates perducit quae rationabilem harmoniae inquisitionem sensusque humanae vitae delent.

Mali pariter moralis quaestio, quod omnium est tristissimum, in Bibliis agitatur, ubi illud dicitur haud posse ad aliquod vitium materiae debitum redigi, verum vulnus potius esse quod ex inordinata libertatis humanae affirmatione proficiscitur. Verbum Dei, denique, quaestionem providet de ipsius vitae sensu suumque praebet responsum dum ad Christum Iesum, incarnatum Dei Filium, dirigit hominem qui vitam humanam plenissime complet. Aliae similiter rationes enucleari possunt ex textus sacri lectione; attamen repudiatio inde elucet cuiuslibet formae relativismi, materialismi, pantheismi.

Primaria huius « philosophiae » in Bibliis repositae persuasio haec est: humana vita et mundus ipse aliquid significant et ordinantur ad sui perfectionem quam in Christo Iesu eveniunt. Incarnationis mysterium manebit semper veluti medium punctum ad quod quis referatur ut comprehendere possit arcanum vitae humanae, orbis conditi et Dei ipsius. Hoc in mysterio

[95] S. AUGUSTINUS, *De praedestinatione sanctorum,* 2, 5: *PL* 44, 963.
[96] ID., *De fide, spe et caritate,* 7: *CCL* 46, 61.

extremae fiunt philosophiae provocationes, quoniam incitatur ratio humana ut suam efficiat logicam viam ad deruendos muros quibus periculum est ne ipsa circumdetur. Hic, vero, tantummodo vitae humanae sensus in summum evadit. Intima enim Dei hominisque essentia intellegimus redditur: in Verbi Incarnati mysterio, divina natura atque humana cum suis cuiusque proprietatibus servantur simulque declaratur necessitudo singularis qua colligantur in coniunctione mutua sine permixtione.[97]

81. Animadverti oportet inter significantiora hodiernae nostrae condicionis elementa esse « discrimen significationis ». Iudicia, saepe indolis scientificae, de vita et mundo eatenus sunt multiplicata ut praebeatur nobis re vera species aliqua divisarum notitiarum. Istud efficit ut difficulter ac nonnumquam frustra sensus sive significatio rerum conquiratur. Immo vero — id quod magis animum obturbat — in hac datorum factorumque congerie quibus hodie vivitur et quae videntur condere ipsius vitae viam, sunt qui interrogent utrum adhuc interrogare attineat de ipso rerum sensu. Opinationum multitudo inter quas disputatur cui sit respondendum, aut etiam variae rationes interpretandi et contemplandi mundum hominisque vitam, nihil aliud perficiunt nisi ut exsecutam efficiant intimam hanc dubitationem quae facile in scepticismi atque indifferentiae affectionem transit vel etiam varias in nihilismi indicationes.

Hinc autem consequitur ut hominum animus quadam forma ambiguae cogitationis occupetur, quae eo illos permovet ut magis etiam in se concedantur intra propriae immanentiae fines, nulla habita transcendentis ratione. Philosophia quae caret omni interrogatione de vitae humanae significatione magno obicitur periculo ne humana ratio in usum dumtaxat alicuius instrumenti reducatur, omni vero veritatis inquirendae studio sublato.

Ut autem verbo Dei conveniat necesse in primis est philosophia suam reperiat *sapientialem amplitudinem* quaerendi novissimum ac omnia complectentem sensum vitae. Haec prima necessitas, si res bene ponderantur, ipsi philosophiae addit perutile incitamentum ut suae ipsius naturae accommodetur. Id agens, enim, non erit dumtaxat decretoria quaedam et critica postulatio quae diversis scientiae partibus earum fundamentum ac limitem designat, verum proponetur etiam veluti extrema facultas colligandi totam scientiam actionemque hominum, dum ad unum finem eos concurrere cogit adque sensum ultimum. Haec sapientialis amplitudo eo magis hodie posci-

[97] Cfr CONC. OECUM. CHALCEDONENSE, *Symbolum, Definitio: DS* 302.

tur quia amplior technicae humani generis potentiae auctus renovatam peracutamque petit bonorum supremorum conscientiam. Si technica haec instrumenta forma alicuius ordinationis ad finem non solum utilitatis deficiant, cito videri illa possint inhumana, immo in generis humani potentiales eversores aliquando se convertere.[98]

Ultimum hominis finem patefacit verbum Dei universalemque addit sensum ipsius actionibus in terris. Hanc ob causam philosophiam illud hortatur ut se dedat reperiendo naturali sensus huius fundamento, qui nempe religiosa cuiusque hominis constitutio est. Quaecumque philosophia negare voluerit hunc ultimum et universalem sensum reperiri posse, erit non modo impar verum etiam erronea.

82. Ceterum hoc sapientiae munus non potest aliqua philosophia explere quae ipsa vicissim non est vera solidaque scientia, quae scilicet non tantum dirigitur ad elementa peculiaria et relativa — sive functiones tangunt sive formas vel utilitates — rerum ipsarum, sed ad totam ultimamque earum veritatem, id est ad essentiam ipsam obiectorum cognitionis. Ecce itaque secunda postulatio: ut hominis comprobetur facultas adipiscendae *veritatis cognitionis;* quae, ceterum, cognitio obiectivam attingat veritatem, per illam *adaequationem rei et intellectus* quam Scholasticae disciplinae doctores appellaverunt.[99] Haec postulatio, fidei plane propria, explicatis verbis in Concilio Oecumenico Vaticano II est rursus inculcata: « Intellegentia enim non ad sola phaenomena coarctatur, sed realitatem intellegibilem cum vera certitudine adipisci valet, etiamsi, ex sequela peccati, ex parte obscuratur et debilitatur ».[100]

Philosophia prorsus phaenomenorum aut rerum aequivocarum haud idonea erit quae hoc suppeditet auxilium divitiis verbi Dei altius perscrutandis. Etenim, pro concesso semper Sacra Scriptura habet hominem, licet falsitatis sit reus fallaciaeque, cognoscere tamen posse et comprehendere perlucidam semplicemque veritatem. Libris Sacris ac praesertim Novo Testamento, insunt loci et adfirmationes indolis omnino ontologicae. Veras enim declarationes potuerunt proferre auctores inspirati, quae nempe res denotarent obiectivas. Dici non potest Traditionem catholicam ullo modo erra visse

[98] Cfr IOANNES PAULUS II, Litt. Encycl. *Redemptor hominis* (4 Martii 1979), 15: *AAS* 71 (1979), 286-289.

[99] Cfr verbi causa S. THOMAS AQUINAS, *Summa Theologiae,* I, 16, 1; S. BONAVENTURA, *Coli. in Hex.,* 3, 8, 1.

[100] Const. past. de Ecclesia in mundo huius temporis *Gaudium et spes,* 15.

cum dicta quaedam sancti Ioannis ac sancti Pauli accepit velut sententias de ipsa Christi essentia. Cum his affirmationibus et intelligendis et exponendis dat operam, theologia subsidio proinde indiget alicuius philosophiae quae facultatem cognitionis obiective verae non neget, quantumvis perfici illa possit. Hoc pariter de conscientiae moralis valet iudiciis, quae Sacrae Litterae concedunt esse posse obiective vera.[101]

83. Priores hae postulationes tertiam secum important: opus est philosophia naturae *vere metaphysicae,* quae excedere nempe valeat empirica indicia ut, veritatem conquirens, ad aliquid absolutum ultimum, fundamentale pertingat. Haec postulatio iam implicita reperitur in cognitionibus indolis sapientialis tum etiam analyticae; est necessitas praesertim cognitionum de bono morali cuius extremum fundamentum est Bonum supremum, Deus ipse. Nolumus hic loqui de metaphysica re tamquam de peculiari schola aut particulari consuetudine historica. Adfirmare id dumtaxat interest realitatem ac veritatem transcendere facta et elementa empirica; refert etiam defendere hominis potestatem cuius vi hanc rationem transcendentem ac metaphysicam percipiat modo vero certoque, licet imperfecto et analogico. Ita quidem metaphysica disciplina non respicienda est tamquam anthropologiae opposita, quandoquidem metaphysica ipsa sinit solide stabiliri dignitatis personae conceptum ex eius spiritali natura. Persona, nominatim, locum constituit praecipuum ut quis congrediatur cum actu essendi ac, propterea, cum meditatione metaphysica.

Ubicumque praesentem quandam appellationem ad absolutum et transcendens detegit homo, inibi ei aperitur indicatio metaphysicae rerum interpretationis: in veritate ac pulchritudine, in bonis moralibus ac personis ceteris, in esse ac in Deo. Magna manet nos provocatio hoc exeunte millennio, ut nempe transitum facere sciamus tam necessarium quam urgentem *a phaenomeno ad fundamentum.* Non ideo licet in sola experientia consistere; etiam quotiens haec exprimit et ostendit interiorem hominis naturam eiusque spiritalitatem, necesse est speculativa ponderatio spiritalem substantiam attingat nec non fundamentum cui innititur. Philosophica notio ideo quae omne metaphysicum spatium negaverit ex se prorsus inepta erit nec idonea ut officium congruum expleat mediationis ad Revelationem comprehendendam.

[101] **Cfr IOANNES PAULUS II, Litt. Encycl. *Veritatis splendor* (6 Augusti 1993), 57-61: *AAS* 85 (1993), 1179-1182.**

Perpetuo se verbum Dei ad ea refert quae experientiam praetergrediuntur atque etiam hominum cogitationem; at hoc « mysterium » patefieri non posset neque theologia illud quadamtenus intelligibile efficere valeret,[102] si humana cognitio artis experientiae sensuum limitibus circumscriberetur. Quocirca metaphysica exsistit tamquam quaedam intercessio praestans in theologica inquisitione. Theologia quidem, prospectu metaphysico destituta, ultra experientiae religiosae investigationem progredi non poterit neque permittere ut *intellectus fidei* congruenter universalem veritatis revelatae transcendentemque vim significet.

Si metaphysicae partes tantopere extollimus, hoc ideo accidit quod persuasum Nobis habemus necessariam hanc esse viam ad statum discriminis superandum, in quo hodie philosophia magna ex parte omnino versatur, et ad quosdam improbos nostra in societate diffusos emendandus mores.

84. Manifestius etiam elucet metaphysici operis pondus si progressus expenduntur quos hodie scientiae hermeneuticae iam efficiunt nec non variae sermonis humani pervestigationes. Consectaria quae his effluxerunt ex studiis utilissima esse possunt ad fidei intellectum, quatenus structuram cogitationis humanae sermocinationisque patefaciunt atque omnem sensum in sermone inclusum. Verumtamen earundem disciplinarum cultores sunt qui suis inquisitionibus eo dumtaxat adveniunt ut explicent quo pacto intellegatur et quo modo exprimatur rerum universitas, non tamen rationis humanae facultatem probant ut rerum essentia detegatur. Quomodo non dispici potest hoc in affectu confirmatio illius discriminis fiduciae, quod aetas nostra patitur, de rationis humanae potestate? Cum vero, ex praemissis quibusdam gratuitis, hae sententiae iam fidei doctrinam obscurant eiusve universalem denegant virtutem, tunc non modo rationem demittunt, verum sese ipsas omnino excludunt. Fides etenim luculenter postulat ut hominum sermo via quadam universali — etiam vocibus analogicis tamen non ideo minus significantibus — realitatem divinam ac transcendentem.[103] Res nisi ita se haberent, Dei verbum, quod semper divinum est licet lingua humana contineatur, nihil de Deo significare posset. Huius verbi interpretatio non huc illuc ab explicatione alia in aliam explicationem conicere nos potest, ad nullam nos adducens affirmationem simpliciter veram; alioquin nulla esset Dei Revelatio, sed tantummodo significatio humanarum notionum de Deo et de iis quae existimatur ille de nobis cogitare.

[102] **Cfr CONC. OECUM. VAT. I, Const dogm. de fide catholica *Dei Filius,* IV: *DS* 3016.**

[103] **Cfr CONC. OECUM. LATERANENSE IV, *De errore abbatis Ioachim,* II: *DS* 806.**

85. Probe novimus postulata haec, a philosophia ipsi Dei verbo iniuncta, videri posse ardua multis qui hodiernam investigationis philosophicae experiuntur condicionem. Hanc omnino ob causam, ea omnia Nostra facientes quae iam complures annos Summi Pontifices docere non desistunt quaeque rursus inculcavit Concilium Oecumenicum Vaticanum II, vehementer confitemur Nobis esse persuasum hominem visionem unicam et ordinatam scientiae assequi posse. Hoc unum officiorum est quod christiana cogitatio proximo quidem christianae aetatis millennio in se recipere debebit. Multiplex scientiae humanae partitio, quatenus partim tantum ad veritatem accedere sinit ideoque etiam sensum ipsum perfringit, interiorem hominis hodierni impedit unitatem. Quare de his omnibus non potest sollicitari Ecclesia? Hoc sapientiae munus in eius pastores recta via ex Evangelio defluit neque ipsi se subducere possunt officio illius muneris explendi.

Quotquot hodie veluti philosophi respondere cupiant illis postulationibus quas cogitationi humanae Dei verbum imponit, eos credimus omnino suum debere explicare sermonem secundum easdem postulationes nec non continuam cohaerentiam cum diuturna illa traditione quae, ab antiquis profecta, transit per Ecclesiae Patres atque scholasticae disciplinae magistros, ut tandem ad intellegendos cogitationis recentioris atque huius aequalis temporis praecipuos fructus adveniat. Philosophus si hanc traditionem usurpare noverit seque ex ea dirigere, certe non poterit ipse fidelem se non demonstrare ipsi necessitati autonomiae philosophicarum investigationum.

Hoc sensu plurimum id significat, quod nempe quidam philosophi hodiernis in adiunctis se exhibeant fautores iterum detecti pergravis ponderis traditionum ad rectam cognitionis formam. Appellatio enim ad traditionem non sola praeteriti temporis recordatio est; agnoscit potius illa patrimonium culturae quod pertinet omnes ad homines. Par immo est dicere nos ad traditionem pertinere neque licere statuere de ea uti velimus. Hinc plane, quod radices in ipsam traditionem aguntur, permittitur nobis hodie ut cogitationem aliquam primam et novam et de futuro tempore providam enuntiemus. Eadem haec appellatio magis etiam pertinet ad theologiam. Non solum quia vivam Ecclesiae Traditionem ipsa possidet tamquam primigenum rerum fontem,[104] verum etiam quod idcirco theologia posse debet tum revocare altam traditionem theologicam quae priora saecula signavit, tum pe-

[104] **Cfr CONC. OECUM. VAT. II, Const dogm. de divina Revelatione *Dei Verbum,* 24; Decr. de institutione sacerdotali *Optatam totius,* 16.**

rénnem illius philosophiae traditionem quae novit spatii temporisque fines excedere suam ob sapientiam.

86. Inculcata haec necessitas solidi vinculi continuationis deliberationum philosophicarum cum inquisitionibus traditionis christianae illuc spectat ut praevertatur periculo quod quibusdam hodie latius diffusis sententiis subest. Quamquam breviter, opportunum censemus immorari iis in sententiis quarum ostendantur errores indeque pericula philosophicae industriae intenta.

Eorum quidem primum (periculum) voce *eclecticismi* nuncupatur, quo nomine illius hominis describitur affectio qui, in investigando, in docendo et in argumentatione theologica, singulas notiones accipere solet diversis perceptas ex philosophiis, nulla earum habita ratione cohaerentiae neque ordinatae coniunctionis nec historicae collocationis. Hoc pacto ita se praebet ut veritatis partem in aliqua notione distinguere ab aliis erratis vel imperfectis rebus nequeat. Extrema eclecticismi dispici potest forma etiam rhetorico in abusu vocabulorum philosophicorum quae aliqui theologi interdum usurpant. Non utilis est similis abusus inquisitioni veritatis neque mentem sive theologicam sive philosophicam instituit ut modo serio ductoque argumentetur. Grave et altum doctrinarum philosophicarum studium tum etiam proprii earum sermonis et contextus ex quo sunt enatae, multum adiuvat ut eclecticismi pericula vincantur permittitque aptam in earum argumentationes theologicas ingressionem.

87. Error ipsius methodi est eclecticismus, qui tamen in se opinationes etiam *historicismi* contegere potest. Recte ut praeteriti temporis comprehendatur doctrina, ea necesse est sua in historiae atque culturae inseratur adiuncta. Primaria historicismi sententia, ex contrario, ea est ut philosophiae cuiusdam veritas sustineatur natura propria sua ad aliquod certum tempus aptata aut ad definitum historicum munus. Ita quidem, saltem implicite, perennis veri virtus negatur. Id quod aliqua aetate valebat ut verum, potest cessare id esse alio tempore, uti defendet historicista. Notionum humanarum historia, demum, ad eius iudicium paulo plus est quam atheologicum inventum ex quo haurire licet ut sententiae prioris temporis demonstrentur iam maximam partem praetermissae et in praesentia omni significatione carentes. Contra, potius reminiscendum est, etiamsi ipsa veritatis formula temporibus quadamtenus et culturae formis vinciatur, veritates vel errores inibi repertos posse nihilominus agnosci et uti tales aestimari, quantumvis spatio tempore ve distent.

Intra theologicam meditationem plerumque se praebet historicismus quadam sub ratione « modernismi ». Dum enim quis merito studet sermonem theologicum accommodum et pervium reddere aequalibus suis, affirmationibus et dictionibus philosophicis tantummodo recentioribus utitur, criticis neglectis iudiciis quae ad traditionis lumen tandem aliquando proferenda sunt. Haec modernismi via, quoniam veritatem praesenti pro utilitate permutat, haud idonea reperitur ad veritatis satisfaciendum postulatis quibus respondeat theologia oportet.

88. Aliud expendendum est periculum, nempe *scientismus.* Haec philosophiae notio respuit tamquam validas omnes cognitionis formas alienas iis quae sunt scientiarum positivarum propriae atque in provinciam solorum phantasmatum reicit tum religiosam et theologicam cognitionem tum ethicam et aestheticam scientiam. Praeteritis temporibus eadem notio intra positivismum et neo-positivismum declarabatur, qui sensu destitutas iudicabant affirmationes metaphysicae indolis. Censura epistemologica omnem huic sententiae abstulit fidem, sed ecce novo renascitur sub scientismi vestitu. Hoc sub prospectu, bona ad animi motuum dumtaxat effecta rediguntur atque « essendi » notio praeteritur ut aliquid spatii nudis et simplicibus tribuatur factis. Sese igitur scientia praeparat ut per technologicos progressus omnibus dominetur vitae humanae partibus. Felices qui nullo modo possunt negari successus scientificae investigationes nec non horum temporum technologiae plurimum adiuverunt ut mens scientistica disseminaretur quae nullis iam videtur finibus circumscribi, cum in varias iam intraverit culturae formas et mutationes fundamentales ibi quoque effecerit.

Pro dolor, quod ad interrogationem pertinet de vitae sensu, notandum est a fautoribus scientismi eandem haberi quaestionem tamquam propriam orbis irrationalis aut omnino ficti. Non minus autem deludit huius mentis tractatio magnis de aliis philosophiae quaesitis quae, si iam non omnino praetermittuntur, aliqua deliberatione agitantur quae similitudinibus apparentibus fulcitur, fundamento carentibus omnino rationali. Hoc humanam rerum ponderationem reddit pauperiorem, cui fundamentales quaestiones illae subtrahuntur quas *rationale animai,* inde suis ab initiis in terra, perpetuo sibi proposuit. Postquam, hanc secundum sententiam, criticum iudicium ex ethica aestimatione est omissum, scientistarum doctrina efficere valuit ut plures sibi persuadèrent id quod technica ratione fieri possit hanc ipsam ob causam morali ratione accipi posse.

89. Haud minorum periculorum praenuntius est ipse *Pragmatismus,* qui animi affectus ad eum maxime pertinet qui, suis in electionibus, usum recusat deliberationum theoreticarum vel existimationum ethicis principiis innitentium. Insignia sunt practica consectaria quae ab eiusmodi mentis opinatione profluxerunt. Nominatim vero eo deventum est ut popularis regiminis opinatio proferretur quae nullo modo ad fundamenta ordinis officiorum et debitorum referretur ac propterea immutabilia: honestas vel inhonestas quorundam morum secundum maioris partis suffragia in senatibus statuitur.[105] Patent autem huiusmodi iudicationis consectaria: praecipuae morales sententiae sive pronuntiationes paulatim disputationibus subduntur quorundam institutorum. Praeterea: ipsa anthropologica disciplina graviter afficitur, proposita una dumtaxat hominis visione, a qua longe absunt ethicae dubitationes nec non vitales explicationes de sensu doloris ac sacrificii, vitae et mortis.

90. Hucusque recensitae opinationes perducunt vicissim ad latiorem quandam notionem quae hodie efficere videtur communem multarum philosophiarum prospectum quae iam a sensu essendi recesserunt. Loquimur enim de interpretatione nihilistica quae simul omnis fundamenti repudiationem continet omnisque veritatis obiectivae negationem. *Nihilismus* est humanitatis hominis ipsius negatio et eius proprietatis, prius quam adversetur postulationibus et doctrinis verbi Dei propriis. Etenim haud oblivisci licet neglectum ipsius « esse » necessario secum etiam longinquitatem adferre ab obiectiva veritate ac, proinde, ab ipso fundamento illo quod hominis sustinet dignitatem. Fieri sic potest ut de vultu hominis illae submoveantur partes et species quae similitudinem Dei patefaciunt, unde paulatim aut ad destructivam potentiae cupiditatem adducitur aut solitudinis ad desperationem. Amota enim semel hominis veritate, omnino quis decipitur se liberum illum facere contendens. Nam veritas atque libertas aut coniunguntur simul aut simul misere amittuntur.[106]

[105] Cfr IOANNES PAULUS II, Litt. Encycl. *Evangelium vitae* (25 Martii 1995), 69: *AAS* 87 (1995), 481.

[106] Eandem in sententiam primis Nostris in Litteris Encyclicis, cum Evangelii sancti Ioannis exponeremus dictionem « cognoscetis veritatem, et veritas liberabit vos » (8,32), sic elocuti sumus: «Haec verba principalem in se necessitatem continent simulque admonitionem: necessitatem videlicet animi honesti erga veritatem uti condicionis verae libertatis; admonitionem pariter, ut declinetur quaevis simulata tantum libertas, quaelibet levis unique tantum parti favens libertas, omnis demum libertas, quae totam veritatem de homine ac mundo non permeet. Etiam hodie, duobus annorum milibus post, Christus nobis comparet tamquam ille,

91. Explanantes principia sententiarum modo propositarum noluimus integram praebere descriptionem hodiernae philosophiae condicionis: ceterum difficulter redigi illa potest unicam ad aestimationem. Adseverare Nostra potius interest hereditatem scientiae ac sapientiae revera pluribus locupletari in regionibus. Satis memorare est logicam, sermonis philosophiam, epistemologiam, naturae philosophiam, anthropologiam, altiorem investigationem affectuum cognitionis, existentialem accessum ad libertatis explicationem. E contrario, principii immanentiae affirmatio, quae veluti media subiacet postulatis rationalisticis, iam a priore saeculo responsiones excitavit quibus altissima dubitatio inducta est de aliis postulatis de quibus eo usque disputatum non erat. Enatae ita sunt sententiae irrationales, simulque criticum iudicium aperuit manifesto vacuam omnino postulationem absoluti dominii rationis.

A quibusdam subtilioribus auctoribus aetas nostra uti tempus « postmodernum» est designata. Vocabulum istud, saepius quidem adhibitum de rebus inter se dissidentibus, indicat emergentem quandam elementorum novorum summam quae sua amplitudine et efficacitate graves manentesque perficere potuerunt mutationes. Ita verbum idem primum omnium adhibitum est de notionibus ordinis aesthetici et socialis et technologici. In provinciam deinde philosophiae est translatum, at certa semper ambiguitate signatum, tum quia iudicium de iis quae uti « post-moderna » appellantur nunc affirmans nunc negans esse potest, tum quia nulla est consensio in perdifficili quaestione de variarum aetatum historicarum terminis. Verumtamen unum illud extra omnem dubitationem invenitur: rationes et cogitationes quae ad spatium post-modernum referuntur congruam merentur ponderationem. Secundum enim quasdam earum opinationes certitudinum tempus dicitur iam sine remedio transiisse et homini ipsi iam discendum esse in rerum quodam prospectu vivere ubi nullus reperiatur sensus, sub nomine nempe rerum fugientium ac temporariarum. Omnem certitudinem iudicio suo delentes, complures auctores, necessariis neglectis distinctionibus, in dubium etiam fidei certitudines deducunt.

Quadamtenus confirmatur hic nihilismus in terrifica maiorum experientia quibus aetas nostra est distincta. Ante calamitosum huius experimenti

qui homini libertatem in veritate innixam affert, ille, qui hominem ab omnibus liberat, quae istam libertatem coarctant, minuunt et quasi perfringunt ipsis in eius radicibus, nempe in hominis anima, corde, conscientia»: Litt. Encycl. *Redemptor hominis* (4 Martii 1979), 12: *AAS* 71 (1979), 280-281„

casum, **Optimismus** rationalisticus, qui in historia **deprehendebat victricem** rationis progressionem, felicitatis libertatisque fontem, **haud** restitit ita ut iam ex maximis periculis et minis huius exeuntis saeculi invitatio sit ad desperationem.

Verum nihilominus est certam quandam mentem positivisticam etiam nunc fidem tribuere deceptioni, cuius vi, propter reperta scientifica et technica, homo veluti demiurgus assequi ex se solo possit sibique obtinere plenum suam in fortunam dominatum.

Hodierna theologiae officia

92. Quatenus est Revelationis intellegentia, variis in historiae aetatibus theologia semper cognovit sibi diversarum culturarum postulationes esse suscipiendas ut intra eas, consentanea cum doctrinae explicatione, fidei elementa tradere posset. Hodie quoque duplex ad eam pertinet munus. Altera ex parte opus explicet illa oportet quod Concilium Oecumenicum Vaticanum II suo tempore ei commisit: suas ut proprias renovaret docendi rationes quo evangelizationi efficacius inserviret. Hac in re quis recordari non potest de verbis a Summo Pontifice Ioanne XXIII prolatis dum aperiret Concilium? Dixit enim tunc: « Oportet ut, quemadmodum cuncti sinceri rei christianae, catholicae, apostolicae fautores vehementer exoptant, eadem doctrina amplius et altius cognoscatur eaque plenius animi imbuantur atque formentur; oportet ut haec doctrina certa et immutabilis, cui fidele obsequium est praestandum, ea ratione pervestigetur et exponatur quam tempora postulant nostra ».[107]

Ex altera vero parte oculos theologia intendat necesse est ultimam in veritatem quam ei commendat Revelatio ipsa neque sibi satis esse existimet in mediis consistere intervallis. Decet enim reminisci theologum opus suum respondere « ad vim dynamicam, quae in ipsa fide inest » suaeque inquisitionis argumentum id esse: « Veritas, Deus vivus eiusque salutis consilium per Iesum Christum revelatum ».[108] Hoc munus, quod ante omnia afficit theologiam, simul quidem philosophiam provocat. Quaestionum enim multitudo, quae hodie premunt, communem poscit operam etiamsi multiplicibus rationibus illa expletur, ut cognoscatur denuo veritas atque exprimatur. Veritas, quae Christus est, ubique auctoritate universali se

[107] *Allocutio qua Concilium est inchoatum* (11 Octobris 1962): *AAS* 54 (1962), 792.

[108] CONGR. PRO DOCTRINA FIDEI, Instr, de vocatione ecclesiali theologi *Donum veritatis* (24 Maii 1990), 7-8: *AAS* 82 (1990), 1552-1553

imponit quae gubernat, incitat et prospérât tum theologiam tum etiam philosophiam.

Quod creditur veritatem ubique validam cognosci posse, haud prorsus inde oritur intolerantia; condicio contra necessaria est ad verum sincerumque inter homines dialogum. Hac sola condicione fieri potest ut discidia vincantur et iter ad unam integram veritatem percurratur secundum eas semitas quas solus Domini resuscitati Spiritus cognoscit.[109] Nunc ipsum cupimus explicare quo pacto unitatis necessitas hodie in re conformetur, inspectis praesentibus theologiae officiis.

93. Propositum princeps quod explere vult theologia in eo consistit, ut *Revelationis intellectus praebeatur fideique doctrina.* Media propterea ipsius pars ac veluti centrum eius deliberationum erit mysterii ipsius Dei Unius et Trini contemplatio. Huc per mysterii Incarnationis Filii Dei ponderationem acceditur: eo quod ipse factus est homo ac deinde occucurrit passioni et morti, quod mysterium in gloriosam eius resurrectionem atque ascensionem ad dexteram Patris evasit, unde veritatis Spiritum misit suam ad constituendam et animandam Ecclesiam. Hoc in rerum prospectu principale theologiae munus fit Dei *kenosis* intellectus, quod magnum humanae menti restat mysterium quae vix credibile opinatur dolorem mortemque posse amorem illum declarare qui nihil vicissim expetens sese dono concedit. Hac autem in re primaria quaedam necessitas iniungitur urgensque simul locorum ipsorum intenta pervestigatio: in primis Sacrarum Litterarum, deinde eorum quibus viva Ecclesiae Traditio profertur. Hic autem hodie nonnullae emergunt quaestiones, ex parte dumtaxat novae, quibus addi non potest solutio neglectis philosophiae officiis.

94. Respicit prima difficilis quaestio necessitudinem inter significationem et veritatem. Quemadmodum omnibus aliis in textibus accidit, ita etiam

[109] **In Litteris Encyclicis *Dominum et vivificantem* explicantes locum *Io* 16,12-13 scripsimus: «Iesus Paraclitum, Spiritum veritatis, exhibet ut eum qui "docebit et suggeret", ut eum qui ei "testimonium perhibebit"; nunc vero ait "deducet vos in omnem veritatem". Locutio "deducet vos in omnem veritatem", prout ad ea refertur, quae Apostoli "non possunt portare modo", imprimis necessario coniungitur *cum exinanitione Christi,* passione et Cruce peracta, quae eo tempore, quo has protulit voces, iam impendebat. Postea tamen patefit illud "deducere in omnem veritatem" necti non solum cum scandalo Crucis, sed etiam cum iis omnibus, quae Christus «fecit et docuit» *(Act* 1,1). Re enim vera mysterium Christi, ut totum, postulat fidem, cum haec hominem in mysterii revelati "realitatem" opportune inducat. Illud ergo "deducere in omnem veritatem" in fide et per fidem ad effectum adducitur: quod Spiritus veritatis operatur, idque ex eius actione in homine promanat. Hac in re Spiritus Sanctus est hominis summus magister, est lux spiritus humani », n. 6: *AAS* 78 (1986), 815-816.**

fontes, quos interpretatur theologus, ante omnia aliquam transmittunt significationem quae illuminanda est atque explananda. Nunc vero se exhibet haec significatio tamquam de Deo veritatem, quae a Deo ipso sacrum per textum traditur. Quocirca hominum in sermone incorporatur Dei sermo, qui suam veritatem communicat, ea admirabili « indulgentia » quae logicam Incarnationis rationem refert.[110] Revelationis ideo interpretans fontes oportet theologus se ipse interroget quae alta et germana sit veritas quam Scripturarum loci aperire volunt etiam intra sermonis limites.

Ad Bibliorum quod attinet locos ac praesertim Evangeliorum, minime quidem redigitur eorum veritas in eventuum dumtaxat historicorum narrationem vel in factorum nudorum patefactionem, perinde ac positivismus historicisticus contendit.[111] Hi ex contrario loci proponunt eventus quorum veritas ponitur ultra simplicem historiae casum: in eorum significatione *in* et *pro* salutis historia reperitur. Plene haec explicatur veritas illo ex perenni usu quem Ecclesia fecit illorum textuum saeculorum decursu, pristinam eorundem servando significationem. Pernecessarium itaque est ut etiam philosophice de necessitudinis ratione interrogetur quae inter factum eiusque significatum intercedit; haec necessitudo proprium historiae efficit sensum.

95. Non uni populo neque aetati uni destinatur Dei verbum. Dogmaticae similiter pronuntiationes, quantumvis temporis illius culturam referant quo eduntur, constantem tamen et decretoriam efferunt veritatem. Hinc ergo quaestio exsistit quomodo inter se concilientur absoluta universalisque veritatis indoles atque inevitabiles historiae culturaeque condiciones earum formularum quibus eadem significatur veritas. Uti superius iam diximus, historicismi opinationes haud possunt defendi. Usus autem disciplinae hermeneuticae, quae ad metaphysicae scientiae patet postulata, demonstrare valet quo pacto ex adiunctis historicis et incertis, in quibus textus sacri maturuerunt, ad veritatem transitus fiat ibidem patefactam, quae easdem illas praetergreditur condiciones.

Suo historico circumscriptoque sermone licet homini veritates expromere quae linguarum transcendunt usum. Etenim numquam potest nec tempore nec aliqua culturae forma coarctari veritas; intra historiam cognoscitur at historiam ipsam egreditur.

[110] Cfr CONC. OECUM. VAT. II, Const. dogm. de divina Revelatione *Dei Verbum*, 13.

[111] Cfr PONTIFICIA COMMISSIO BIBLICA, Instr, de historica Evangeliorum veritate (21 Aprilis 1964): *AAS* 56 (1964), 713.

96. Sinit, haec consideratio, nos alterius iam difficultatis providere solutionem: de perpetua agitur auctoritate et vi sermonum conceptuumque adhibitorum in conciliorum definitionibus. Venerabilis iam Noster Decessor Pius XII hanc eandem quaestionem suis Encyclicis Litteris *Humani generis* pertractavit.[112]

Hoc de argumento non facile disceptatur, quandoquidem serio animo ratio habeatur oportet ipsius significationis quam variis in culturae regionibus temporumque aetatibus verba sibi sumpserunt. Cogitationis humanae historia utcumque luculenter comprobat per progressionem varietatemque culturarum quasdam principales notiones universalem suam adservare cognoscendi vim proindeque veritatem earum affirmationum quam recludunt.[113] Res ita si non sese haberent, philosophia atque scientiae inter se haud quidquam communicare valerent neque percipi apud culturas diversas ab iis a quibus excogitatae sunt et elaboratae. Restat propterea hermeneutica quaestio, at solvi potest. Ceterum multarum notionum vera vis non prohibet quin imperfecta sit earum significatio; qua in re philosophica disceptatio multum efficere potest. Optatur, idcirco, ut peculiari studio coniunctio pervestigetur inter sermonem intellectivum et veritatem, atque etiam proponantur apta itinera ad rectam eius intellegentiam.

97. Si grave theologiae officium est fontium interpretatio, aliud etiam et maioris prudentiae necessitatisque est *revelatae veritatis perceptio* sive *intellectus fidei* explicatio. Sicut iam superius innuimus, *intellectus fidei* postulat ut philosophia essendi partes quae in primis sinant ut *theologia dogmatica* consentaneo modo expleat sua munia. Dogmaticus primorum annorum

[112] « Liquet etiam Ecclesiam non cuilibet systemati philosophico, brevi temporis spatio vigenti, devinciri posse: sed ea quae communi consensu a catholicis doctoribus composita per plura saecula fuere ad aliquam dogmatis intellegentiam attingendam, tam caduco fundamento procul dubio non nituntur. Nituntur enim principiis ac notionibus ex vera rerum creatarum cognitione deductis; in quibus quidem deducendis cognitionibus humanae menti veritas divinitus revelata, quasi stella, per Ecclesiam illuxit. Quare mirum non est aliquas huiusmodi notiones a Conciliis Oecumenicis non solum adhibitas, sed etiam sancitas esse, ita ut ab eis discedere nefas sit»: Litt. Encycl. *Humani generis* (12 Augusti 1950): *AAS* 42 (1950), 566-567; cfr COMMISSIO THEOLOGICA INTERNATIONALIS, docum. *Interpretationis problema* (Octobris 1989): *Ench. Vat.* 11, nn. 2717-2811.

[113] « Ipse autem *sensus* formularum dogmaticarum semper verus ac secum constans in Ecclesia manet, etiam cum magis dilucidatur et plenius intellegitur. Christifideles ergo se avertant oportet ab opinione secundum quam [...] formulae dogmaticae (aut quaedam earum genera) non possint significare determinate veritatem, sed tantum eius commutabiles approximationes, ipsam quodammodo deformantes seu alterantes ». S. CONGR. PRO DOCTRINA FIDEI, Decl. circa Catholicam Doctrinam de Ecclesia contra nonnullos errores hodiernos tuendam *Mysterium Ecclesiae* (24 Iunii 1973), 5: *AAS* 65 (1973), 403.

huius saeculi Pragmatismus, ad quem fidei veritates nihil aliud quam morum normae esse dicuntur, iam redargutus est atque reiectus;[114] nihilominus semper quis allicitur ut has intellegat veritates modo plane * functionali. Tunc enim res recidet in rationem quandam prorsus inopportunam, reductivam ac necessaria gravitate speculativa destitutam. Verbi causa, Christologia, quae « de basi » dumtaxat proficiscatur, quemadmodum hodie dicere consueverunt, vel ecclesiologia ad societatis civilis exemplum solummodo composita, talis reductionis periculum declinare non possent.

Si traditionis theologicae universos complecti vult *intellectus fidei* thesauros, ad philosophiam essendi decurrere debet. Haec enim necessario quaestionem essendi rursus proponet secundum postulationes atque totius traditionis philosophicae etiam recentioris utilitates adlatas, omni omissa opportunitate in superatas iam philosophicas rationes futiliter recidendi. Intra metaphysicae christianae traditionis prospectum philosophia essendi est philosophia actuosa seu dynamica quae ipsis in suis ontologicis, causalibus et communicativis structuris praebet veritatem. Impetum suum ac perennem impulsum in eo reperit quod actu ipso « essendi » sustentatur, unde plena et generalis permittitur ad solidam rerum universitatem patefactio, omnibus excessis terminis ut Ille qui rebus omnibus consummationem tribuit attingatur.[115] Ea in theologia, quae sua ex Revelatione depromit principia tamquam a novo cognitionis fonte, haec omnino confirmatur indicandi ratio intimum secundum illud vinculum inter fidem et metaphysicam rationalitatem.

98. Explicari similes possunt deliberationes etiam ratione habita *moralis theologiae.* Philosophiae redintegratio postulatur etiam ut intellegatur fides ad credentium vitam actionemque spectans. Ante oculos constitutis provocationibus hodiernis in re sociali, oeconomica, in re politica ac scientifica, ethica hominis conscientia confunditur. In Litteris Encyclicis *Veritatis splendor* docuimus Nos complures in orbe nostro exsistentes difficultates inde oriri quod est « crisis circa veritatem. Amissa notione veritatis universalis de bono quod ab humana mente percipi potest, necessario de conscientia opinio est immutata, quae iam suo in primigenio statu non consideratur, tamquam scilicet actus intellectus personae cuius est adhibere universalem cognitionem boni in peculiari quadam condicione et iudicium facere de ho-

[114] Cfr CONGR. S. OFFICII, Decr, *Lamentabili* (3 Iulii 1907), 26: *ASS* 40 (1907), 473.

[115] Cfr IOANNES PAULUS II, *Allocutio apud Pontificium Athenaeum « Angelicum »* (17 Novembris 1979), 6: *Insegnamenti,* II, 2 (1979), 1183-1185.

nesto eligendo hic et nunc; eo tenditur ut personae conscientiae privilegium tribuatur statuendi autonoma ratione normam boni marique, indeque agendi. Mens haec arte coniungitur cum individualistica ethica, secundum quam quisque cum sua confertur veritate, quae ab aliorum veritate differt ».[116]

Totas per easdem Encyclicas Litteras praecipuas extulimus partes attinentes ad veritatem morali in provincia. Veritas haec de plerisque ethicis quaestionibus, quae magis hodie premunt, a theologia morali intentam exposcit meditationem quae eius in Dei verbo radices illuminet. Suum ut expleat hoc munus, debet ideo moralis theologia uti ethica philosophiae disciplina, quae bonorum veritatem respicit; ethica videlicet utatur oportet disciplina quae neque subiectiva sit neque utilitati soli serviat. Haec postulata ethica ratio importat atque ante flagitat philosophicam anthropologiam nec non metaphysicam bonorum tractationem. Hanc unicam rerum indicationem adhibens, quae cum christiana vitae sanctitate virtutumque humanarum et supernaturalium exercitatione cohaeret, moralis theologia diversas sua in regione quaestiones agitare poterit — cuius generis sunt pax socialisque iustitia, familia, vitae defensio locorumque naturae custodia — multo quidem efficacius et plenius.

99. Theologicum Ecclesiae opus ad fidem et catechesim in primis nuntiandam deputatur.[117] Nuntiatio sive « kerygma » ad conversionem vocat, Christi proponendo veritatem quae eius consummatur paschali in Mysterio: in Christo, enim, uno veritatis agnosci potest plenitudo quae homines salvat (cfr *Act* 4,12; *1 Tim* 2,4-6).

Hinc probe pariter intellegitur cur praeter theologiam sibi etiam *catechesis* adsumat maius quoddam pondus: in se enim haec complectitur philosophica aliqua consectaria fidei sub lumine vestiganda. Doctrina intra catechesim tradita aliquid certe ad instituendam personam humanam confert. Debet catechesis, quae etiam communicatio est facta per verba, Ecclesiae Magisterium tota ex ipsius integritate praebere,[118] coniunctionem illius etiam cum credentium vita demonstrans.[119] Unicum ita efficitur doctrinam inter et

[116] N. 32: *AAS* 85 (1993), 1159-1160.

[117] Cfr IOANNES PAULUS II, Adhort. Ap, *Catechesi tradendae* (16 Octobris 1979), 30: *AAS* 71 (1979), 1302-1303; CONGR. PRO DOCTRINA FIDEI, Instr, de vocatione ecclesiali theologi *Donum veritatis* (24 Maii 1990), 7: *AAS* 82 (1990), 1552-1553,

[118] Cfr IOANNES PAULUS II, Adhort. Ap. *Catechesi tradendae* (16 Octobris 1979), 30: *AAS* 71 (1979), 1302-1303.

[119] Cfr *ibid.,* 22, *l.m.,* 1295-1296.

vitam vinculum quod aliter attingi non potest. Non sane veritatum intellectivarum corpus in catechesi traditur, verum viventis Dei mysterium.[120]

Plurimum aequabiliter philosophica disputatio confert ad necessitudinem collustrandam inter veritatem et vitam, inter eventum et doctrinalem veritatem ac, praesertim, rationem inter transcendentem veritatem et sermonem qui humanitus intellegi potest.[121] Mutua consociatio inter disciplinas theologicas et exitus variis ex opinationibus philosophicis perceptos exprimet, itaque, veram fecunditatem in fide communicanda altiusque in ea comprehendenda.

CONCLUSIO

100. Quandoquidem iam transierunt plus quam centum anni cum Leonis XIII Litterae Encyclicae *Aeterni Patris* prodierunt, quas saepenumero hoc in Nostro scripto commemoravimus, necessarium Nobis visum est de necessitudine inter fidem et philosophiam distinctius sermonem repetere. Omnino manifestum est momentum quod habet philosophica cogitatio in cultura explicanda et in personalibus socialibusque moribus temperandis. Ipsa multum potest, quod haud semper clare percipitur, etiam circa theologiam eiusdemque diversas disciplinas. Has propter causas consentaneum necessariumque esse indicavimus vim confirmare quam philosophia pro fidei intellectu finibusque habet, quibus ipsa occurrit cum obliviscitur vel Revelationis veritates denegat. Ecclesia enim persuasissimum habet fidem et rationem « opem sibi mutuam » ferre,[122] dum utraque simul iudicium criticum et purificatorium exercet, simul stimulum admovet ad inquisitionem producendam et altius perscrutandas res.

101. Si autem opinationum historiam respicimus, in occidentali potissimum parte, commode percipiuntur divitiae quae ad hominum progressum a philosophiae et theologiae occursu atque ab earum ipsarum acquisitionum permutationibus manarunt. Theologia, quae dono apertionem recepit proprietatemque quarum vi tamquae fidei scientia exsistere valet, rationem certe lacessivit ut radicali novitati pateret, quam Dei Revelatio secum fert. Hoc sine dubio philosophiae fuit utilitati, quae hoc modo novos prospectus in alias significationes comparere vidit, quae rationi altius sunt perscrutandae.

[120] Cfr *ibid.*, 7, *l.m.*, 1282.
[121] Cfr *ibid.*, 59, *l.m.*, 1325.
[122] CONC. OECUM. VAT. I, Const. dogm. de fide catholica *Dei Filius*, IV: *DS* 3019.

His quidem consideratis rebus, quemadmodum confirmavimus theologiae esse sinceram cum philosophia necessitudinem redintegrare, ita similiter iterare debemus philosophiae pro cogitationis bono et progressu recuperandam esse cum theologia necessitudinem. Reperiet in ea non singulorum hominum cogitationem, quae, quamvis alta locuplesque sit, unius personae tamen limitibus et lineamentis circumscribitur, sed communis cogitationis divitias. Theologia namque in veritate perquirenda, sua natura, nota *ecclesialitatis*[123] sustentatur itemque Dei Populi traditione cum multiformitate sapientiae et culturarum in fidei unitate.

102. In momento et philosophicae cogitationis vera magnitudine hoc modo innitens, Ecclesia tum hominis dignitatem tum evangelicum nuntium tuetur. Nihil hodie plus quam haec praeparatio instat, perducendi scilicet homines ad eorum detegendam facultatem cognoscendi verum[124] inveniendique anhelitum versus summam consummatamque exsistentiae significationem. Harum altarum rationum in prospectu, quas Deus in hominum natura inscripsit, liquidius humana apparet significatio Dei verbi, quod humaniores reddit homines. Philosophiae beneficio, quae etiam vera facta est sapientia, huius temporis homo sic agnoscet se tanto esse humaniorem quanto plus, Evangelio confidendo, Christo pateat.

103. Philosophia, praeterea, est tamquam speculum in quod populorum cultus repercutitur. Philosophia, quae, theologicis necessitatibus impellentibus, una cum fide concorditer progreditur, particeps est illius « culturae evangelizationis », quam Paulus VI inter praecipua evengelizationis proposita annumera vit.[125] Dum autem *novae evangelizationis* necessitatem iterare numquam intermittimus, philosophos compellamus, qui altius veri, boni et pulchri granditatem vestigent, quibus Dei verbum aditum patere sinit. Id magis instat, si provocationes expenduntur, quas novum millennium secum ferre videtur: ipsae peculiari ratione regiones antiquaeque traditionis christianae culturas afficiunt. Haec quoque consideratio veluti praecipuum originaleque ad novam evangelizationem persequendam habendum est adiumentum.

[123] « Nemini idcirco licet theologiam tractare, quasi de quibusdam agatur notionum eius collectaneis: sed quivis sciat oportet se arcte coniunctum esse debere cum hoc munere docendi, cum hoc munere veritatem docendi, quod Ecclesiae ipsi incumbat ». IOANNES PAULUS II, Litt, Encycl. *Redemptor hominis* (4 Martii 1979), 19: *AAS* 71 (1979), 308

[124] Cfr CONC. OECUM. VAT. II, Declaratio de libertate religiosa *Dignitatis humanae,* 1-3.

[125] Cfr Adhort. Ap, *Evangelii nuntiandi* (8 Decembris 1975), 20: *AAS* 68 (1976), 18-19.

104. Philosophica in disciplina saepe solummodo invenitur consensus et dialogus instituitur cum illis qui nostram fidem haud communicant. Hodiernus philosophicus motus postulat ut philosophi attente periteque fideles agant partes facultatibusque polleant ea percipiendi quae hodiernis temporibus exspectantur, recluduntur et agitantur. Dum secundum rationem eiusque regulas argumentatur, christianus philosophus, qui illo semper intellectu dirigitur quem Dei verbum subministrat, quandam ratiocinationem agere potest quae etiam ab illis, qui nondum omnem veritatem capiunt quam divina Revelatio ostendit, intellegi et sensu percipi potest. Provincia haec in qua consensus ac dialogus reperiuntur eo plus habet momenti propterea quod quaestiones quae impensius humanitati opponuntur — puta quaestionem oecologicam, pacis quaestionem vel convictum stirpium et culturarum — communi opera eaque perspicua et sincera Christianorum et asseclarum aliarum religionum expediri possunt necnon illorum quibus, quamvis nullius sint religionis, cordi est hominum renovatio. Id quidem confirmavit Concilium Oecumenicum Vaticanum II: « Desiderium talis colloquii, quod sola caritate erga veritatem ducatur, servata utique congrua prudentia, ex nostra parte neminem excludit, neque illos qui praeclara animi humani bona colunt, eorum vero Auctorem nondum agnoscunt, neque illos qui Ecclesiae opponuntur eamque variis modis persequuntur ».[126] Philosophia illa, in qua aliquid Christi veritatis splendet, qui est humanarum quaestionum una ac postrema responsio,[127] fulcimentum erit illius ethicae verae simulque omnem orbem complectentis, qua hodiernus homo indiget.

105. His Litteris Encyclicis finem imponentibus, Nobis placet cumprimis ad *theologos* mentem Nostram postremo con vertere, qui peculiari animi intentione philosophicas Dei verbi implicationes observent ac cogitationes in illa re defigant, unde speculativa ac practica scientiae theologicae granditas emergat. De ecclesiali opera iis gratias agere cupio. Artus inter sapientiam philosophicam et theologicam disciplinam nexus in singularissimis christianae traditionis divitiis de revelata veritate vestiganda ponitur. Quapropter eosdem cohortamur ut recipiant et veritatis metaphysicam rationem clarius extollant ad criticum et impellentem dialogum instituendum sive cum nostrae aetatis philosophia sive cum omni philosophica traditione, quae cum Dei verbo concinat aut dissonet. Ob oculos continenter habeant sententiam praeclari cogitationis spiritalitatisque magistri, sancti Bonaventurae scilicet,

[126] **Const. past. de Ecclesia in mundo huius temporis *Gaudium ei spes,* 92.**
[127] **Cfr *ibid,,* 10,**

qui legentem suum in *Itinerarium mentis in Deum* introducens, eundem monet « ne forte credat, quod sibi sufficiat lectio sine unctione, speculatio sine devotione, investigatio sine admiratione, circumspectio sine exultatione, industria sine pietate, scientia sine caritate, intelligentia sine humilitate, studium absque divina gratia, speculum absque sapientia divinitus inspirata ».[128]

Mens quoque Nostra ad eos dirigitur *quorum est sacerdotibus institutionem tradere,* tam academicam quam pastoralem, ut peculiari studio philosophicam praeparationem curent illorum qui hodiernis hominibus Evangelium enuntiare debebunt, ac magis illorum qui theologiae perquirendae et docendae operam dabunt. Ad Concilii Oecumenici Vaticani II praescripta[129] et subsequentia praecepta operari contendant, ex quibus instans officium oritur, quod a nemine posthaberi potest, quodque nos omnes alligat, ut opem sincere profundeque feramus ad fidei veritatem communicandam. Grave porro officium non est obliviscendum magistrorum antea convenienterque instituendorum, qui in Seminariis et ecclesiasticis Institutis philosophiam tradant.[130] Necesse est hoc docendi opus congruentem scientificam institutionem secum ferat, ordinatam rationem exhibeat, magnum traditionis christianae suppeditando patrimonium efficiaturque denique debito iudicio, hodiernis spectatis Ecclesiae mundique necessitatibus.

106. Ad *philosophos* praeterea Nos convertimus et *eos qui philosophiam docent,* ut, ob oculos philosophica traditione usque probabili habita, animose repetant sincerae sapientiae veritatisque, metaphysicae etiam, philosophicae disciplinae rationes. Se illis interrogari patiantur postulationibus, quae e Dei verbo effluunt ac strenue suam ratiocinationem et argumentationem agant ut ei interrogationi respondeatur. Ad veritatem usque tendant atque ad bonum quod verum continet sint intenti. Hoc modo sinceram illam ethicam effingere poterunt, qua homines, his potissimum annis, omnino indigent. Ecclesia attente et amabiliter eorum inquisitiones spectat; pro certo ideo habeant eam iustam eorum scientiae autonomiam colere. Credentibus praesertim animum addere volumus, qui in philosophica provincia agunt, ut varios ambitus humanae industriae per rationem illam collustrent quae securior acriorque fit propter adiumentum quod fides ministrat.

128 *Prologo,* 4: Opera omnia, Firenze 1891, t. V, 296.

129 Cfr Decr. de institutione sacerdotali *Optatam totius,* 15.

130 Cfr IOANNES PAULUS II, Const. Ap. *Sapientia christiana* (15 Aprilis 1979), artt. 67-68: *AAS* 71 (1979), 491-492.

Facere denique non possumus quin *scientiae peritos* alloquamur, qui suis inquisitionibus de mundo in universum plus plusque cognitionum praebent deque incredibili varietate ipsius elementorum, tum animalium tum inanimorum, quae multiplices structuras atomicas et moleculares exhibent. Hoc potissimum saeculo ii tam progressi sunt ac tales attigerunt metas, ut admiratione nos subinde afficiamur. Dum admiramur ac simul incitamus hos scientificae inquisitionis vestigatores principes, quibus multum praesentis prosperitatis debet humanitas, eos cohortemur oportet ut suos labores usque persequantur, semper in illa *sapientiae* provincia manentes, in qua cum scientiae technicaeque artis fructibus bona philosophica et ethica coniunguntur, quibus peculiariter et artissimo vinculo persona humana significatur. Scientiae cultor prorsus sibi est conscius veritatis vestigationem numquam desinere, etiam cum ad quandam finitam mundi hominisve partem spectat; ad quiddam reicit enim quod locatur supra proxima studiorum obiecta, ad interrogationes scilicet quae Mysterii aditum recludunt.[131]

107. Omnes rogamus ut penetralia contueantur hominis, quem Christus suo in amoris mysterio servavit, quique usque veritatem sensumque perquiri. Complures philosophicae scholae, eum fallentes, ei persuaserunt ipsum absolutum esse sui dominum, qui de fortuna sua deque eventura sorte per se decernere possit, sibimet ipsi suisque dumtaxat fidens viribus. Numquam haec erit hominis praestantia. Illud tantum eum efficiet quod in veritatem se inseri eligit, sub Sapientiae umbra suum struens domicilium ibique inhabitans. Hoc solummodo in veritatis prospectu intelleget plane exprimi suam libertatem ac suam ad dilectionem Deique cognitionem vocationem, veluti summam sui explicationem.

108. Postremam Nostram cogitationem ad Eam convertimus, quae Ecclesiae deprecatione *Sedes Sapientiae* invocatur. Ipsius vita vera est parabola quae collustrare poterit quae antea a Nobis dicta sunt. Etenim inter vocationem Beatae Virginis et verae philosophiae strictam consonantiam prospicere licet. Quemadmodum namque ad suam humanitatem et femininam naturam tradendam ipsa vocata est, unde Dei Verbum carnem sumere posset fieretque unus ex nobis, sic ad operam sustinendam, rationalem videlicet et criticam, vocatur philosophia, ut theologia, veluti fidei intellectio, fecunda sit et efficax. Atque sicut Maria, Gabrielis nuntio assentiendo, nihil

[131] IOANNES PAULUS II, *Discorso all'Università di Cracovia per il 600° anniversario dell'Alma Mater Jagellonica* (8 Iunii 1997), 4: *L'Osservatore Romano*, 9-10 Iunii 1997, p. 12.

suae verae humanitatis ac libertatis amisit, sic philosophica disciplina, in his accipiendis quae Evangelii veritas suppeditat, nihil suae autonomiae amittit, sed omnes suas inquisitiones ad summam perfectionem propelli experitur. Hanc quidem veritatem plane intellexerunt sancti antiquitatis christianae monachi, a quibus Maria « fidei mensa intellectualis »[132] appellabatur. Ipsam congruentem verae philosophiae effigiem respiciebant sibique erant conscii se debere *cum Maria philosophari.*

Sedes Sapientiae iis qui sapientiae vestigandae dependunt vitam portus sit tutus. Ad sapientiam iter, quod est postremum sincerumque omnis scientiae propositum, ab omnibus impedimentis expediat intercedendo Ea quae, Veritatem parturiens eandemque in corde servans, in sempiternum tota cum humanitate ipsam communicavit.

Datum Romae, apud S. Petrum, die xiv mensis Septembris, in festo Exaltationis Sanctae Crucis, anno MCMXCVIII, Pontificatus Nostri vicesimo.

IOANNES PAULUS PP. II

LITTERAE APOSTOLICAE

I

Venerabili Dei Servae Catharinae Jarrige Beatorum honores decernuntur.

IOANNES PAULUS PP. II

Ad perpetuam rei memoriam. — « Dominus pascit me, et nihil mihi deerit » *(Ps* 23[22],1). Hac de re plane conscia Venerabilis Dei Serva Catharina Jarrige totam suam vitam in Deo et proximo deserviendum contulit. Cum « in valle umbrae mortis » *(Ps* 23[22],4) ambulabat ut vexatos sacerdotes iuvaret, cum ostiatim pro pauperibus mendicabat, in quibus vultum Christi patientem agnoverat, cum aegrotis adsidebat atque misericordiae opera agebat, gerebat ipsa in corde suo Dominum, suum scilicet scutum et praesidium (cfr *Ps* 84[83],12), quem, in mundum lucem effundens Evangelii, testabatur. Novissima ex septem liberis alicuius familiae agricolarum, mulier haec fortis et animosa die iv mensis Octobris anno MDCCLIV orta est

[132] i) vospà TĵÇ TCíaTEwc Tpá7ts£a: S.P.N. EPIPHANIUS, *Homilia in laudes Sanctae Mariae Deiparae: PO* 43, 493.

in oppido quod Doumis dicunt hodiernae dioecesis Sancti Fiori. Puella opera agrestia exercuit, deinde compluribus familiis opitulata est, sibi aestimationem concilians ob fidelitatem et operis prudentiam. Robusta fuit corpore, laeta ingenio, sermone soluta. Postquam xm fere annos nata primum sacram Eucharistiam recepit, in spiritus fervore adolevit atque cum adulta intellexisset a Deo se vocari ad eidem inserviendum, se ipsam et mundi illecebras proiecit, xxiv annos fere nata cum duobus sororibus ad oppidum Mauriac se contulit atque secundum regulam tertii Ordinis Sancti Dominici vota nuncupavit. Quae res ei fuit nuptiale foedus cum Deo ictum ac praecipuum de corporis spiritusque operibus misericordiae officium. Quocirca amanter catechesi tradendae, pauperibus iuvandis, aegrotis, captivis, moribundis curandis sese dicavit. Omnes dilexit et ab omnibus est redamata. Agnomen ei indiderunt « Catinon menette », scilicet Catharinam parvam monialem indigentium. Eius caritas überaus fuit potissimum reipublicae immutatione Gallicae ob veniente, quo tempore Dei Serva schismatis scissuram persensit quam civilis cleri constitutio procuravit. Veluti S. Catharina Senensis animose fidem, amorem in Christum, Ecclesiam, sacerdotes Pontifici fideles professa est. His morti et exsilio obnoxiis, absconditis ac tamen petitis, gravi suo incommodo et periculo, corporis et spiritus solacium praebuit, cum eosdem in sacramentis ministrandis iuvaret et sacerdotium fidelium commune ipsa exerceret. Iuvenem Sacerdotem Filiol, capitis damnatum, solata est eundemque ad patibulum est persécuta. Hanc propter de membris Christi patientibus sollicitudinem atque de Ecclesiae ministris, anno MDCCXCIV in carcerem coniecta est et in ius vocata. Aetate civilis religiosique motus transacta, clerum iuvare perrexit, ut paroecia in oppido Mauriac iterum constitueretur atque xxn per annos in illius loci valetudinario infirmorum fuit ministra: fuit femina « plena operibus bonis et eleemosynis » *(Act* 9,36), quae omnia Christi nomine patravit, qui eam confortabat (cfr *Philp* 4,13). Inermis sed fide et continuata precatione bene instructa Mariali praesertim Rosario sana et operosa usque ad postremos quinque sui terrestris exitus dies, vitae operumque sanctitate emicuit. « Emori volo iustorum morte » dictitabat. Sic die iv mensis Iulii anno MDCCCXXXVI in oppido Mauriac contigit. Quandoquidem « opera eos sequuntur beatos qui in Domino moriuntur » (cfr *Apc* 14,13), Catharina sanctitatis fama circumfusa, in historia et populi veneratione perstitit. Beatificationis et canonizationis Causa anno MCMXI incohavit in dioecesi Sancti Fiori. Die xxv mensis Iunii anno MCMXCVI Decretum super miro prodiit, quod anno MCMXXXVI evenit quodque

eiusdem Venerabilis intercessioni adscriptum est. Statuimus igitur beatificationis ritus ut Romae celebraretur die xxrv mensis Novembris eiusdem anni.

Hodie igitur, in Vaticana Basilica Sancti Petri, inter Missarum sollemnia hanc ediximus formulam: Nos, vota Fratrum Nostrorum Rinaldi Stecher, Episcopi Oenipontani, Christophori Schönborn, Archiepiscopi Vindobonensis et Renati Séjourné, Episcopi Sancti Fiori, necnon plurimorum aliorum Fratrum in episcopatu multorumque christifidelium explentes, de Congregationis de Causis Sanctorum consulto, Auctoritate Nostra Apostolica facultatem facimus ut Venerabiles Dei Servi Otto Neururer, Iacobus Gapp et Catharina Jarrige Beatorum nomine in posterum appellentur eorumque festum die ipsorum natali: Ottonis Neururer die tricésima Maii; Iacobi Gapp die decima tertia Augusti; et Catharinae Jarrige die quarta Iulii in locis et modis iure statutis quotannis celebrari possit. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti.

Spectabilis haec mulier claras dedit religiosae pietatis operumque bonorum testificationes, quae, animarum studio incitata, multos homines iuvit iisque opem liberaliter tulit. Exoptamus igitur ut salutifera Domini dona et Evangelii beneficia illi affatim adipiscantur eiusdem exemplo suffulti et praesidio.

Quae autem his Litteris decrevimus nunc et in posterum rata et firma esse volumus, contrariis rebus minime obstantibus quibuslibet.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris, die xxiv mensis Novembris, anno MCMXCVI, Pontificatus Nostri undevicesimo.

De mandato Summi Pontificis
88 ANGELUS card. SODANO

Loco ffi Sigilli
In Secret., Status tab., n. 418,116

II

Venerabili Dei Servae Birgittae a Iesu Morello Beatorum honores decernuntur.

IOANNES PAULUS PP. II

Ad perpetuam rei memoriam. — « Et si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum» *(Io* 12,32). Birgitta Morello, a Christo cruci affixo flagranter a pueritia usque pellecta, totam suam vitam in mysterii pascha-

lis amoris redemptionisque lumine exegit, inde inexstinguibile studium in Dei gloriam hominumque universalem salutem hauriendo. Eo quod ipsa religiosas Ursulinas Mariae Immaculatae Placentiae condidit, id praeoptatum fuit iter in quo eam perduxit Spiritus, ad vitam puellis colendis consecrandam, dum ipsa plane sibi conscia erat earum congruam institutionem, tam humanam quam christianam, magnopere familiae promovendae societatique ad Dei mentem profuturam. E familia eximiarum christianarum traditionum in oppido nata quod est S. Michele di Pagana, dioecesis Clavarensis, die XVII mensis Iunii anno MDCX, Birgitta mox vehementer a Deo allici sese percepit Eique se totam devovendam. Id singulos eiusdem exsistentiae gradus informabit. Deo disponente, varia ipsa in sua terrestri aetate experta est: videlicet matrimonium cum xxin annum agebat, quod paulo post vidualis status subsecutus est, quem ea in laicatu consecrata egit, usque dum, ut fundatrix, religiosam optatam vitam attingere potuit. Hae sunt fere stationes augescentis ascensus in christianas apostolicasque virtutes, dum Birgitta spiritus moderatoribus prudenter regentibus fideliter obtemperat. Hoc modo Birgitta Morello, quae totam suam Christo donationem ostendere voluit, sese appellans, Teresiae Abulensis exemplo, « Birgittam a Iesu », in Ecclesiam se sanctitatis christianae exemplar exhibet, quod variis vitae condicionibus demonstratur, secundum Concilii Vaticani II sententiam: « In variis vitae generibus et officiis una sanctitas excolitur ab omnibus, qui a Spiritu Dei aguntur, atque voci Patris oboedientes Deum que Patrem in spiritu et veritate adorantes, Christum pauperem, humilem et crucem baiulantem sequuntur, ut gloriae Eius mereantur esse consortes» *(Lumen gentium,* 41).

Sic die XVII mensis Februarii anno MDCXLIX, ducissa Margarita de' Medici Farnese suadente, Communitatem, ut iuventus educaretur, Ursulinarum Mariae Immaculatae Placentiae Birgitta condidit, cum solidam fortemque vitae christianae experientiam adepta esset, ut clara esset magistra et adulescentularum tenera mater. Tum veluti fastigium conformationis ipsa attigit erga Christum cruci affixum, cum xxiv per annos arcanum aliquem morbum passa esset, medicis quoque ignotum, compluribus etiam donis mysticis comitantibus. Accidit tunc quod eiusdem cor, Christi caritate compulsum (cfr *2 Cor* 5,14), in missionalia studia universalis oecumenicaeque amplitudinis conversum est, ut sese pro hominum conversione nominatimque pro christianorum unitate devoveret. Apostolicum studium Sancti Francisci Xaverii persequens, quem peculiariter colebat, semen iecit missionarium, quod Institutum eius religiosarum Ursulinarum in longinqua loca

perducet. Sanctitatis fama collustrata, Birgitta a Iesu de hoc mundo demigravit Placentiae die III mensis Septembris anno MDCLXXIX. Ranucio II Farnese duce impellente, statutum est ut Beatificationis causa ageretur. At serius tantum, historicas propter condiciones, Causa incohata est. Die xxix mensis Aprilis anno MCMLXXX NOS Ipsi declaravimus Dei Servam heroum in modum virtutes théologales, cardinales iisque adnexas exercuisse. Die porro xviii mensis Decembris anno MCMXCVII Nobis coram super miraculum prodiit Decretum, intercessioni Venerabilis adscriptum, quod Placentiae anno MDCLXXXI accidisse perhibetur. Statuimus igitur ut Beatificationis ritus Romae die XV mensis Martii anno MCMXCVIII celebraretur.

Hodie igitur in Petriano Foro inter sacra hanc elocuti sumus Beatificationis formulam:

Nos, vota Fratrum Nostrorum Petri Christov, Episcopi Nicopolitani, Luciani Monari, Episcopi Placentini-Bobiensis, et Antonii Mariae Cardinalis Rouco Várela, Archiepiscopi Matritensis, necnon plurimorum aliorum Fratrum in episcopatu multorumque christifidelium explentes, de Congregationis de Causis Sanctorum consulto, Auctoritate Nostra Apostolica facultatem facimus ut Venerabiles Servi Dei Vincentius Eugenius Bossilkov, Birgitta a Iesu Morello et Maria a Monte Carmelo Salles y Barangueras Beatorum nomine in posterum appellentur eorumque festum: Vincentii Eugenii Bossilkov die decima tertia Novembris; Birgittae a Iesu Morello die quarta Septembris; et Mariae a Monte Carmelo Salles y Barangueras die sexta Decembris in locis et modis iure statutis quotannis celebrari possit. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti.

Quae autem hic sunt statuta, volumus et nunc et in posterum tempus vim habere, contrariis rebus quibusvis nihil obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris, die xv mensis Martii, anno MCMXCVIII, Pontificatus Nostri vicesimo.

De mandato Summi Pontificis
& ANGELUS card. **SODANO**

Loco ffi Sigilli
In Secret. Status tab., n. 431.775

III

Templum Beatissimae Virgini Mariae sub titulo Wallfahrt Maria Brünnlein in urbe Wemding situm, quod intra fines dioecesis Eistettensis exstat, ad gradum Basilicae minoris evehitur.

IOANNES PAULUS PP. II

Ad perpetuam rei memoriam. — Vere tamquam fidei catholicae angularis lapis in antiqua communitate ecclesiali Eistettensi in urbe Wemding sublimis eminet sacra aedes Beatissimae Mariae Virginis sub titulo *Wallfahrt Maria Brünnlein,* ad quam tribus iam saeculis christifideles impensa recurrunt pietate. Qua re motus, Venerabilis Frater Valtherus Mixa, Episcopus dioecesis Eistettensis, communia cleri fideliumque suorum preces ac vota excipiens, litteris die v mensis Februarii hoc anno datis, a Nobis petivit ut eadem sacra aedes titulo ac dignitate Basilicae Minoris honestaretur. Nos, peculiare dilectionis Nostrae documentum cupientes praebere, enixis precibus obsecundandum esse censuimus. De sententia igitur Congregationis de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum, quam ratam habemus, Apostolica Nostra potestate, harum Litterarum virtute sacram aedem, quam memoravimus, titulo ac dignitate Basilicae minoris decoramus, cum omnibus iuribus et liturgicis concessionibus, quae aedibus id genus rite competunt, iis tamen servatis quae, secundum Decretum « De titulo Basilicae minoris » die ix mensis Novembris anno MCMLXXXIX editum, servanda sunt. Ceterum vota facimus ut auctus tam antiquae ac nobilis ecclesiae honor bene vertat in spiritale bonum omnium fidelium qui in eam ingredientur Dei auxilium nec non validissimum Beatae Mariae Virginis patrocinium rogaturi. Has denique Litteras sive nunc sive in posterum ratas esse volumus, contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris, die xn mensis Septembris, anno MCMXCVIII, Pontificatus Nostri vicesimo.

De mandato Summi Pontificis
83 ANGELUS card. **SODANO**

Loco © Sigilli
In Secret. Status tab., n. 488.806

HOMILIA

In beatificatione trium servorum Dei.*

1. « Dio lo chiamò dal roveto e disse: "Mose"... Rispose: "Eccomi!" ».[1]

Nella prima Lettura abbiamo ascoltato il racconto della vocazione di Mose. Dio rivela a Mose il proprio nome: « Io sono colui che sono! »,[2] perché lo comunichi al popolo d'Israele. Si stabilisce così un rapporto speciale di fiducia e di familiarità tra Dio ed il suo inviato. Egli viene investito dell'autorità di mediatore tra il popolo ed il suo Signore. Grazie a questa responsabilità, diventerà strumento di Dio per la liberazione di Israele dalla schiavitù dell'Egitto. Attraverso la sua opera, sarà lo stesso Jahve a condurre il popolo per quarantanni nel deserto fino alla terra promessa ed a concludere con esso la grande Alleanza del Sinai.

La storia della vocazione di Mose dimostra chiaramente come la chiamata alla comunione con Dio, e quindi alla santità, sia la necessaria premessa per ogni peculiare missione a favore della comunità ed a servizio dei fratelli.

L'iniziativa divina, che chiama una persona alla santità e le affida una missione speciale al servizio del prossimo, risplende in modo luminoso nell'esperienza spirituale dei tre nuovi Servi di Dio, che oggi ho la gioia di elevare alla gloria degli altari: Vincenzo Eugenio Bossilkov, Vescovo e Martire, Brigida di Gesù Morello, Religiosa e Fondatrice delle Suore Orsoline di Maria Immacolata, Maria del Carmen Sallés y Barangueras, Vergine e Fondatrice delle Religiose Concezioniste Missionarie dell'Insegnamento.

2. « Bevevano da una roccia spirituale che li accompagnava, e quella roccia era il Cristo ».[3] Il Vescovo martire Vincenzo Eugenio Bossilkov si è abbeverato alla roccia spirituale che è Cristo. Seguendo fedelmente il carisma del fondatore della sua Congregazione, san Paolo della Croce, ha coltivato intensamente la spiritualità della Passione. Si è dedicato, inoltre, senza riserve al servizio pastorale della Comunità cristiana a lui affidata, affrontando senza esitazione la prova suprema del martirio.

С това епископ монс Босилков се прсвърна в бляскава прослава за Цбрквата в своята Родина. Неустрашим свидстсл иа Христовия крбст,

* Die 15 Martii 1998.

[1] *Es* 3, 4.

[2] *Es* 3, 14

[3] *1 Cor* 10, 4.

той е една от многобройните жертви, конто атеистичният комунизъм погуби в България и другаде, в своята програма за унищожение на Църквата. В тези времена на преследване мнозина гледаха към него и от примера на неговата смелост почерпиха сили, за да останат докрй верни на Евангелието. Щастлив съм в този празничен ден за Българската нация, да отдам почит на всички, конто като монс. Босилков заплатиха с живота безрезерната си принадлежност към вярата получена в кръщението.

Mons. Bossilkov ha saputo unire in modo mirabile alla sua missione di Sacerdote e di vescovo un'intensa vita spirituale ed una costante attenzione alle esigenze dei fratelli. Oggi si propone a noi come figura eminente della Chiesa cattolica che è in Bulgaria, non solo per la sua vasta cultura, ma anche per la costante ansia ecumenica e l'eroica fedeltà alla Sede di Pietro.

Quando l'ostilità del regime comunista contro la Chiesa si fece più decisa e minacciosa, il beato Bossilkov volle rimanere accanto alla sua gente, pur sapendo che ciò significava rischiare la vita. Non temette di affrontare la bufera della persecuzione. Quando intuì che il momento della prova suprema s'avvicinava, scrisse al Superiore della sua Provincia religiosa: « Ho il coraggio di vivere, spero di averlo anche per subire il peggio, restando fedele a Cristo, al Papa e alla Chiesa! ».[4]

E così questo vescovo e martire, che durante tutta la sua esistenza si sforzò di essere immagine fedele del Buon Pastore, lo divenne in un modo del tutto speciale al momento della morte, quando unì il suo sangue a quello dell'Agnello immolato per la salvezza del mondo. Quale esempio luminoso per noi tutti, chiamati a testimoniare fedeltà a Cristo e al suo Vangelo! Quale grande incoraggiamento per quanti patiscono ancor oggi ingiustizie e vessazioni a causa della loro fede! Possa l'esempio di questo martire, che oggi contempliamo nella gloria dei Beati, infondere fiducia e ardore a tutti i cristiani, specialmente a quelli della cara Nazione bulgara, che può ormai invocarlo come suo celeste protettore.

3. « Buono e pietoso è il Signore, lento all'ira e grande nell'amore ». Queste parole, che la Liturgia di oggi presenta nel Salmo responsoriale, hanno sostenuto ed orientato l'eroica fedeltà al vangelo della beata Brigida di Gesù Morello, religiosa e fondatrice delle Suore Orsoline di Maria Immacolata. Le vicende della sua variegata esistenza — prima come giovane ricca di

[4] *Lettera* XIV.

virtù umane e spirituali, poi come sposa fedele e saggia, quindi come vedova cristiana, ed infine come persona consacrata e guida delle sue Consorelle — rispecchiano con singolare nitidezza il fiducioso abbandono della nuova Beata alla misericordia di Dio che è « lento all'ira e grande nell'amore ».

Ad una simile scuola la beata Brigida di Gesù imparò la fondamentale lezione dell'amore che si spende nella dedizione quotidiana al servizio del prossimo. In un'epoca nella quale gli ideali della femminilità erano scarsamente considerati, la Beata Morello mise in luce senza strepito il valore della donna nella famiglia e nella società. Innamorata di Dio, fu per questo sempre disponibile ad aprire il cuore e le braccia ai fratelli ed alle sorelle nel bisogno. Arricchita di doni mistici ma provata, allo stesso tempo, da lunghe e gravi sofferenze, non cessò di essere per i suoi contemporanei un'autentica maestra di vita spirituale ed un significativo esempio di mirabile sintesi tra vita consacrata ed impegno sociale ed educativo.

Nei suoi scritti traspare un costante invito alla fiducia in Dio. Amava ripetere: « Confidenza, confidenza, cuore grande! Dio ci è Padre e mai ci abbandonerà! ».

Non è forse singolarmente attuale questo messaggio che la nuova Beata ci propone? Questa nostra sorella nella fede, oggi elevata agli onori degli altari, ci ricorda con forza che amare Iddio è il segreto di ogni vero ed efficace impegno sociale a favore dei fratelli.

4. La primera lectura del libro del Éxodo presenta la vocación y misión de Moisés siguiendo un esquema típico de los relatos bíblicos vocacionales: la llamada divina, las objeciones del elegido, y la señal de protección y complacencia por parte de Dios. Estos elementos aparecen también en la vida de Carmen Salles y Barangueras, fundadora de las Concepcionistas Misioneras de la Enseñanza. Desde joven, la nueva Beata puso todo su empeño en clarificar la voluntad de Dios sobre ella. Diversas experiencias de vida religiosa la llevaron a descubrir que su misión en la Iglesia era sembrar el bien en la infancia y la juventud, para preservarlas de los males que las acechaban, y dotar a la mujer de una cultura y capacitación profesional que le permitiera insertarse dignamente en la sociedad.

Consagrada así a la educación femenina, venció numerosas dificultades sabiéndose un « instrumento inútil en manos de María Inmaculada »; asumió audaces proyectos madurados en la oración y en el consejo de personas bien formadas, repitiendo con firme confianza: « Adelante, siempre adelante. Dios proveerá ».

Mujer llena de valor, la Madre Carmen fundamentó su vida y su obra en una espiritualidad cristocéntrica y mariana alimentada por una piedad sòlida y discreta. Su carisma concepcionista, signo del amor del Señor por su pueblo, sigue hoy vivo en el testimonio de sus hijas que, como misioneras en las escuelas y colegios, trabajan con ahínco evangelizando desde la enseñanza.

5. « Fate penitenza, dice il Signore; il Regno di Dio è vicino ».[5] Il brano evangelico dell'odierna terza domenica di Quaresima sottolinea il tema fondamentale di questo « tempo forte » dell'anno liturgico: l'invito a convertirsi ed a compiere degne opere di penitenza.

I tre nuovi Beati, che oggi vengono presentati alla nostra venerazione, hanno saputo accogliere l'esigente proposta. Non è stato per loro un cammino facile. Hanno dovuto, infatti, affrontare prove e contrarietà; ma lo hanno fatto sempre con animo disposto a compiere sino in fondo la volontà divina. Hanno lottato contro il male operando il bene. Sono diventati, così, con la parola e con l'esempio, testimoni credibili per i loro contemporanei. Grazie al loro aiuto, molti altri hanno accolto Cristo ed il suo Vangelo di salvezza.

Nel nostro tempo, mentre ci avviamo ormai a grandi passi verso il terzo millennio, la vita di questi tre nostri illustri fratelli nella fede ci sia di sprone a seguire fedelmente il Signore nel cammino difficile, ma al tempo stesso luminoso, della fedeltà a Cristo.

Amen.

ALLOCUTIONES

I

Ad quosdam episcopos Civitatum Americae Septemtrionalis.*

Dear Brother BisJwps,

1. With great joy in the Lord I welcome you, the Pastors of the Church in the States of Minnesota, North Dakota and South Dakota, on your *ad*

[5] ***Canto al Vangelo;* cfr *Mt* 4, 17.**

*** Die 6 Iunii 1998.**

Limina visit. The thème of my reflections with the Bishops of your country this year is the duty, in view of the approaching new millennium, of renewed evangelization, for which the Second Vatican Council marvelously prepared the way. Today I wish to reflect on the laity in the Church's life and mission. The new evangelization that can make the 2Ist Century a springtime of the Gospel is a task for the entire People of God, but will dépend in a decisive way on the lay faithful being fully aware of their baptismal vocation and their responsibility for bringing the good news of Jesus Christ to their culture and society.

The Fathers of the Second Vatican Council gave special attention to the dignity and mission of the lay faithful, urging them "in the Lord's name to give a glad, generous and prompt response to the impulse of the Holy Spirit and to the voice of Christ, who is giving them an especially urgent invitation at this moment".[1] In order to restore the needed balance to ecclesial life, the Council dedicated an extremely rieh chapter in *Lumen gentium* to the role of the laity in the Church's saving mission, and it further developed this thème in the Decree on the Apostolate of the Laity *(Apostolicam actuositatem)*. With specific référence to contemporary circum - stances, that mission was specified stili more concretely in the Pastoral Constitution on the Church in the Modem World *(Gaudium et spes)*. In thèse documents and others the Council sought to extend the great flourishing of the lay apostolate which had characterized previous décades. More and more lay people had taken to heart the stirring words of Pope Pius XII: "Lay believers are in the front line of Church life; for them the Church is the animating principie of human society. Therefore, they in particular ought to have an ever clearer consciousness not only of belonging to the Church, but of being the Church".[2]

2. It was in this context of vigorous lay action that the Council could clearly affirm: "It is evident to everyone that ali the faithful of Christ of whatever rank or status are called to the fullness of the Christian life and to the perfection of charity";[3] and the Council's Decree on the Apostolate of the Laity makes it clear that lay people are called to exercise the apostolate in the Church and in the world.[4] Lay men and women have indeed

[1] *Apostolicam actuositatem,* 33.
[2] *Discourse,* 20 February 1946
[3] *Lumen gentium,* 40.
[4] Cf. *Apostolicam actuositatem,* 5.

responded to this call. Everywhere there has been a blossoming of various forms of lay participation in the Church's life and mission. Much has also been done since the Council to explore more deeply the theological basis for the vocation and mission of the laity. This development reached a certain maturity in the 1987 Synod of Bishops on the role of the Laity, with the subséquent Post-Synodal Apostolic Exhortation *Christifideles laici,* published on 30 December 1988. The Synod indicated the concrete ways in which the Council's rich teaching on the lay state could be further translated into practice. One of its principal achievements was to set the various ministries and charisms within the framework of an ecclesiology of communion.[5] Thus it dealt with the specific role of the laity, not as an extension or dérivation of the clerical and hierarchical role, but in relation to the fundamental truth that ali the baptized receive the same sanctifying grâce, the grâce of justification by which each one becomes a "new creature", an adopted child of God, a "partaker of the divine nature", a member of Christ and co-heir with him, a temple of the Holy Spirit.[6] Ali the faithful — both ordained ministers and laity — together form the one body of the Lord: "Here there cannot be Greek and Jew, circumcised and uncircumcised, barbarían, Scythian, slave, free man, but Christ is all, and in ail".[7]

We are witnessing a return to the authentic theology of the laity found in the New Testament, where the Church, the body of Christ, is the whole of the chosen race, the royal priesthood, the holy nation, God's own people,[8] and not a portion of it. Saint Paul reminds us that the growth of the body dépends on every member playing its part: "If we live by the truth and in love, we shall grow in ail ways into Christ, who is the head, by whom the whole body is fitted and joined together, every joint adding its own strength, for each separate part to work according to its function. So the body grows until it has built itself up, in love".[9] In preparing for the great ecclesial event that was the Second Vatican Council, Pope John XXIII was so struck by these words that he declared that they deserved to be inscribed on the Council's doors.[10]

[5] Cf. *Christifideles laici,* 21
[6] Cf. *Catechism of the Catholic Church,* No. 1265.
[7] *Col* 3:11
[8] Cf. *1 Pt* 2:9.
[9] *Eph* 4:15-16
[10] Cf. *Address on Pentecost Sunday,* 5 June 1960.

In an ecclesiology of communion, the Church's hierarchical structure is not a matter of power but of service, completely ordered to the holiness of Christ's members. The threefold -duty to teach, sanctify and govern, ' entrusted to Peter and the Apostles and their successors, "has no other purpose except to form the Church in line with the ideal of sanctity already programmed and prefigured in Mary".[11] The Marian dimension of the Church is prior to the Petrine or hierarchical dimension, "as well as being supreme and pre-eminent, richer in personal and corrimunitarian implications for the various ecclesial vocations".[12] If I mention thèse well-known truths, it is because everywhere in the Church, and not least in your country, we see the spread of a fresh and invigorating lay spirituality and the magnifícent fruits of the laity's greater involvement in the Church's life. As we approach the Third Christian Millennium it is of paramount importance that the Pope and the Bishops, fully conscious of their own special ministry of service in the Mystical Body of Christ, continue to "stir and promote a deeper awareness among ali the faithful of the gift and responsibility they share, both in association and as individuáis, in the communion and mission of the Church".[13]

3. The liturgical renewal which the Council ardently desired and fostered has resulted in the more fréquent and lively participation of the lay faithful in the tasks proper to them in the liturgical assembly. Full, active and conscious participation in the liturgy should give birth to a more vigorous lay witness in the world, not a confusion of roles in the worshipping community. Based on the will of Christ himself, there is a fundamental distinction between the ordained ministry arising from the Sacrament of Holy Orders, and the functions open to lay people, and founded on the Sacraments of Baptism, Confirmation and, for most, Matrimony. The intention of the Holy See's recent Instruction on *Certain Questions Regar ding the Collaboration of the Non-Ordained Faithful in the Sacred Ministry of Priests* has been to reaffirm and clarify the canonical and disciplinary norms regulating this area, by putting the relevant directives in relation to the theological and ecclesiological principies involved. I urge you to ensure that the liturgical life of your communities is led and governed by the grâce of Christ working through the Church, which the Lord intended as a hierarchical

[11] *Address to the Roman Curia,* 22 December 1987, 3..
[12] *Ibid.*
[13] *Christifideles laici,* 2.

communion. The distinction between the priesthood of the faithful and the ministerial priesthood must always be respected, since it belongs to "the constitutive form which [Christ] indelibly impressed on his Church".[14]

4. As the Fathers at the 1987 Synod on the Laity pointed out, it is an inadequate understanding of the role of the laity which leads lay men and women to become so strongly interested in Church services and tasks that they fail to become actively involved in their responsibilities in the professional, social, cultural and politicai field.[15] The first requirement of the new evangelization is the actual witness of Christians who live by the Gospel: "Let your light so shine before men, that they may see your good works and give glory to your Father who is in heaven".[16] Since lay people are at the forefront of the Church's mission to evangelize ali areas of human activity — including the workplace, the worlds of science and medicine, the world of politics, and the diverse world of culture — they must be strong enough and sufficiently catechized "to testify how the Christian faith constitutes the only valid response... to the problems and hopes that life poses to every person and society".[17] As my predecessor Pope Paul VI put it: "Take a Christian or a handful of Christians who in the midst of their own community show their capacity for understanding and acceptance, their sharing of life and destiny with other people, their solidarity with the efforts of ali for whatever is noble and good. Let us suppose that, in addition, they radiate in an altogether simple and unaffected way their faith in values that go beyond current values, and their hope in something that is not seen and that one would not dare to imagine. Through this wordless •witness these Christians stir up irresistible questions in the hearts of those who see how they live: Why are they like this? Why do they live in this way? What or who is it that inspires them? Why are they in our midst? Such a witness is already a silent proclamation of the Good News and a very powerful and effective one".[18] Through God's grace, your particular Churches are ali gifted with Catholic men and women eager to live a full Christian life and tó work for Christ's kingdom in the world around them. The Bishops must not fail them by a lack of pastoral leadership. In your

[14] ***Discourse at the Symposium on "The Participation of the Lay Faithful in the Priestly Ministry",* 22 Aprii 1994, 5.**

[15] **Cf. *Christifideles laici,* 2.**

[16] ***Mt* 5:16.**

[17] ***Christifideles laici,* 34.**

[18] ***Evangelii nuntiandi,* 21,**

ministry and governance you have to impress on everyone the importance of formation and adult catechesis, prayer and sacramental practice, a real commitment to the evangelization of culture and the application of Christian moral and social doctrine in public and private life.

5. The immediate and in many ways most important arena of the laity's Christian witness is marriage and the family. Where family life is strong and healthy, the sensé of community and solidarity is also strong, and this helps to build that "civilization of life and love" which must be everyone's aim. But where the family is weak, ali human relationships are exposed to instability and fragmentation. Today the family is under pressure from many quarters: "The family is placed at the center of the great struggle between good and evil, between life and death, between love and ali that is opposed to love. To the family is entrusted the task of striving, first and foremost, to unleash the forces of good, the source of which is found in Christ the Redeemer of man".[19] At a time when the very définitions of marriage and family are endangered by attempts to enshrine in législation alternative and distorted notions of these basic human communities, your ministry must include the clear proclamation of the truth of God's originai design.

Since the Christian family is the "domestic church", couples must be helped to relate their family life in concrete ways to the life and mission of the Church.[20] The parish should be a "family of families", helping in every way possible to nourish the spiritual life of parents and children through prayer, the word of God, the sacraments, and the witness of holiness and charity. Bishops and priests should be eager to help and encourage families in every way, and should give their support to groups and associations which promote family life. While it is important that the local Church respond to the needs of people in problem situations, pastoral planning should also give adequate attention to the needs of ordinary families seeking to live up to their vocation. These families are the backbone of society and the hope of the Church: the principal promoters of Christian family life are couples and families themselves, who have a special responsibility to be servants of other couples and families.

6. This year marks the thirtieth anniversary of the publication by my predecessor Pope Paul VI of the Encyclical Letter *Humanae vitae.* The

[19] **Cf. *Letter to Families,* 23,**
[20] **Cf. *Familiaris consortio,* 49,**

truth about human sexuality, and the Church's teaching on the sanctity of human life and on responsible parenthood, must be presented in the light of the theological development which has followed that document, and in the light of the expérience of couples who have faithfully followed this teaching. Many couples have experienced how natural family planning promotes mutual respect, encourages tenderness between husband and wife, and helps develop an authentic inner freedom.[21] Their expérience deserves to be shared, for it is the living confirmation of the truth which *Humanae vitae* teaches. In contrast, there is a growing awareness of the serious harm caused to marital relationships by recourse to artificial contraception, which, because it inevitably thwarts the total self-giving implied in the conjugal act, at one and the same time destroys its procreative meaning and weakens its unitive significance.[22]

With courage and compassion, Bishops, priests and lay Catholics must seize the opportunity to propose to the sons and daughters of the Church, and to the whole of society, the truth about the special gift that is human sexuality. The false promises of the "sexual revolution" are now painfully obvious in the human suffering caused by unprecedented rates of divorce, by the scourge of abortion and its lasting effects on those involved. Yet the teaching of the Magisterium, the development of the "theology of the body," and the expérience of faithful Catholic couples have given Catholics in the United States a uniquely powerful and compelling opportunity to bring the truth about human sexuality into a society that sorely needs to hear it.

7. The multi-cultural reality of American society is a source of enrichment for the Church, but it also présents challenges to pastoral action. Many diocèses, because of past and continuing immigration, have a strong Hispani c présence. The Hispanic faithful bring their own particular gifts to the local Church, not least the vitality of their faith and their deep sensé of family values. They also face enormous difficulties, and you are making great efforts to have priests and others appropriately trained to provide good pastoral care and needed services to minority families and communities. In the face of extremely active proselytism by other religious groups, instruction in the faith, the building up of living communities, attention to the needs of families and young people, the fostering of personal and fami-

[21] **Cf.** ***Catechista of the Catholic Church,*** **No. 2370;** ***Humanae vitae,*** **21.**

[22] **Cf.** ***Evangelium vitae,*** **13.**

ly prayer, a spiritual and liturgical life centered on the Eucharist and genuine Marian dévotion are all essential.[23] The Hispanic faithful should be able to feel that their naturai place, their spiritual home, is in the heart of the Catholic community.

The same should be said about the members of the African-American community, who also are a vital présence in all your Churches. Their love for the word of God is a special blessing to be treasured. While the United States has made great progress in ridding itself of racial préjudice, continuous efforts are needed to ensure that black Catholics are fully involved in the Church's life.

In your diocèses, as in other parts of the United States, there are not a few Native Americans, proud descendants of the originai peoples of your land. I encourage your efforts to provide for their spiritual care, to support them as they strive to preserve the good and noble traditions of their culture, and to be close to them as they struggle to overeóme the negative effeets of the marginalization from which they have suffered for so long. In the one Church of Christ, every culture and race finds its home.

8. Finally, I wish to teli you of the great joy which I experienced last weekend in St Peter's Square at the meeting of so many lay members of the various ecclesial movements and communities which represent a providential gift of the Holy Spirit to the Church of our time. These movements and communities share a strong commitment to the spiritual life and to missionary outreach. As instruments of conversion and authentic Gospel witness, they render a magnificent service in helping the Church's members to respond to the universal call to holiness and to their vocation to transform worldly realities in the light of the Gospel values of life, freedom and love. They represent a genuine source of renewal and evangelization, and should therefore have an important place in your discernment and pastoral planning.

An extraordinary and surprising new springtime for the Church will blossom from the dynamic faith, living hope and active charity of the lay men and women who open their hearts to the life-giving présence of the Holy Spirit. As Bishops our task is to teach, sanctify and govern in the name of Christ, seeking always to bring to fruition the gifts and talents of

[23] **Cf. *Address to Hispanics at Our Lady of Guadalupe Plaza,* San Antonio, 13 September 1987.**

the faithful entrusted to our care. I urge you to encourage everyone to take their proper place in the Church and to become ever more personally responsible for her mission. Devote special attention to strengthening family life, as the essential condition of the well-being of individuáis and society. Draw on the spiritual resources of the various cultures présent in the Church in the United States, and direct them t o the genuine renewal of the whole People of God. Entrusting your episcopal ministry to the intercession of Mary, Help of Christians, I pray for the priests, religious and lay faithful of your diocèses and I cordially impart my Apostolic Blessing.

II

Ad Cubae sacros praesules.*

Queridos Hermanos en el episcopado:

1. Me complace recibirlos en esta Audiencia, a pocos meses de mi recordado viaje a su Patria. En esa ocasión pude experimentar de cerca el calor de los cubanos y la riqueza de los valores que adornan a ese querido pueblo. Con las palabras del Apóstol Pablo, les digo que « al conocer su fe en Jesús, el Señor, y su amor por todos los que forman el pueblo de Dios, no ceso de dar gracias a Dios por Ustedes, recordándoles en mis oraciones ».[1] Al mismo tiempo pido al Señor de la Historia que cada cubano pueda ser protagonista de « sus aspiraciones y legítimos deseos » y que Cuba « pueda ofrecer a todos una atmósfera de libertad, confianza recíproca, de justicia social y de paz duradera ».[2]

Les estoy muy agradecido por todos los esfuerzos que Ustedes, junto con los sacerdotes, religiosos, religiosas y laicos comprometidos realizaron en la preparación de mi visita y en su posterior desarrollo, preocupándose también de que no se apaguen tantas genuinas esperanzas suscitadas en el mensaje que les dejé y que las enseñanzas que del mismo brotan puedan concretarse gradualmente en el futuro.

2. En los casi cinco meses que han pasado desde mi inolvidable Viaje a su Nación he visto cómo mi invitación a que « Cuba se abra con todas sus

*** Die 9 Iunii 1998.**

[1] ***Ef* 1, 15-16.**

[2] ***Discurso en el Aeropuerto de La Habana,* 21 de enero de 1998, 2.5.**

magníficas posibilidades al mundo y que el mundo se abra a Cuba »,[3] ha sido acogida por diversas Naciones y Organismos, y que muchas comunidades eclesiales han intensificado sus deseos y realizaciones, expresando con gestos concretos su solidaridad y manifestando fraternidad con los hijos de Dios que viven en esa hermosa tierra. Pueden estar seguros de que la Santa Sede y el Sucesor de san Pedro proseguirán en todo lo que esté a su alcance, y desde las peculiaridades de su misión espiritual, para que esa respuesta siga extendiéndose y para que la atención suscitada con ocasión de mi visita no se apague, sino que alcance los frutos esperados por el pueblo cubano.

En este sentido, he apreciado también los gestos que, después de mi regreso a Roma, han tenido las autoridades cubanas. Quiero ver en ellos la prenda y la primicia de su disposición a crear espacios legales y sociales para que la sociedad civil cubana pueda crecer en autonomía y participación, y el País pueda ocupar el lugar que le corresponde por derecho propio en la región y en el concierto de las naciones.

3. La apertura deseada no se limita a una simple mejora de las relaciones internacionales que tiendan a promover un proceso de interdependencia solidaria entre los pueblos en el actual contexto de globalización. Se trata ante todo de una disposición interior en cada uno, de modo que la renovación de la mente y la apertura del espíritu lleven hacia una verdadera conversión personal, favoreciendo así un proceso de mejoría y cambio también en las estructuras sociales. A este respecto, ya desde mi llegada al suelo cubano, dije: « No tengan miedo de abrir sus corazones a Cristo, dejen que Él entre en sus vidas, en sus familias, en la sociedad, para que así todo sea renovado. La Iglesia repite este llamado, convocando sin excepción a todos: personas, familias, pueblos, para que siguiendo fielmente a Jesucristo encuentren el sentido pleno de sus vidas, se pongan al servicio de sus semejantes, transformen las relaciones familiares, laborales y sociales, lo cual redundará siempre en beneficio de la Patria y la sociedad »,[4] y repetí en Santa Clara: « No tengan miedo, abran las familias y las escuelas a los valores del Evangelio de Jesucristo, que nunca son un peligro para ningún proyecto social ».[5]

[3] *Ibid.*, 5.
[4] *Ibid.*, 4.
[5] *Homilía*, 4.

Los hombres y las naciones, superando fronteras ideológicas, históricas o de parte, que no permiten el crecimiento de la persona humana en libertad y responsabilidad, han de hacer posible que la verdad, aspiración íntima de todo ser humano, sea buscada con honestidad, encontrada con alegría, anunciada con entusiasmo y compartida con generosidad por todos, sin limitaciones arbitrarias en las libertades fundamentales, como son por ejemplo las de expresión, reunión y asociación. Ello facilita que la sociedad pueda acceder a un estado de convivencia presidido por la confianza mutua, la participación, la solidaridad y la justicia. En este sentido, Cuba está llamada a encarnar y vivir su propia identidad, que tiene raíces profundamente cristianas, encaminándose hacia la transparencia, la apertura y la solidaridad.

4. La Iglesia católica en Cuba, de la que Ustedes son los legítimos Pastores, es una comunidad viva que promueve el amor y la reconciliación y difunde la verdad que brota del Evangelio de Jesucristo, a tiempo y a destiempo.[6] La Iglesia forma parte notable no sólo de la historia patria, sino del presente y es, en cierto modo, corresponsable, junto con otras instancias, del futuro. Con su labor cotidiana, « en medio de las persecuciones del mundo y los consuelos de Dios »,[7] contribuye al enriquecimiento de toda la sociedad, y no sólo de los creyentes, pues trabaja por alimentar la espiritualidad de todo hombre, la vivencia de los valores más altos y la fraternidad entre los hombres. Por eso, cuando la Iglesia es reconocida y puede contar con los espacios y los medios suficientes para realizar su misión, se beneficia toda la sociedad. El Estado, aunque sea laico, al procurar el bien integral de todos sus ciudadanos, debe reconocer esa misión y garantizar esos espacios.

La Iglesia que vive en cada nación se presenta como « el nuevo Pueblo de Dios » que, « aunque de hecho aún no abarque a todos los hombres y muchas veces parezca un pequeño rebaño, sin embargo es un germen muy seguro de unidad, de esperanza y de salvación para todo el género humano ».[8]

5. Ustedes, queridos Hermanos en el episcopado, « han sido constituidos por el Espíritu Santo que les ha sido dado, verdaderos y auténticos maestros en la fe, pontífices y pastores»,[9] dedicándose por ello al cuidado habi-

[6] **Cf.** ***2 Tm*** **4, 2**
[7] **S. Agustín, *De Civ. Dei,* XVIII, 51, 2.**
[8] ***Lumen gentium,*** **9**
[9] ***Christus Dominus,*** **2.**

tuai y cotidiano de los fíeles[10] y encontrando en ello su gozo y su realización. Les exhorto a vivirlo como auténticos ministros de la reconciliación,[11] de modo que el mensaje que dejé en Cuba pueda tener continuidad y producir abundantes frutos bajo su guía.

En esta hora histórica de la vida nacional, desde su condición de Pastores, han de asumir los desafíos derivados de mi Visita pastoral. ¡Que no falte nunca su voz, que es la voz de Cristo que los envió y consagró a su servicio! ¡Que la labor de Ustedes sea reconocida como la de los verdaderos interlocutores y auténticos Pastores de la Iglesia que peregrina en esa amada Nación! ¡Que todos vean en Ustedes a los « mensajeros que anuncian la paz »,[12] tal como les decía en mi encuentro en La Habana en un mensaje programático que mantiene íntegra su vigencia!

El ejercicio de su ministerio es a veces gravoso y lleva siempre el signo de la cruz de Cristo. No se desanimen ante ello, perseveren en la oración, presenten en el altar del Señor los sacrificios y las incomprensiones que comporta el ejercicio valiente y audaz de la misión cultual, profética y caritativa que les ha sido confiada. En ese camino no están solos: les asiste la fuerza del Espíritu Santo, a la que se une la solidaridad y afecto de toda la Iglesia, así como la plegaria del Vicario de Cristo. Pido asimismo al Señor, Dueño de la mies, no sólo que envíe pronto nuevos trabajadores a "su campo, como necesita la Nación cubana, sino que multiplique también las iniciativas, la creatividad y la disponibilidad de los sacerdotes, religiosos y religiosas que, con generosidad y dedicación, trabajan en Cuba, de modo que la evangelización no sea nueva sólo en su ardor, en sus métodos, en su expresión, sino también en sus proyecciones, inculturando el Evangelio en todos los ambientes de la vida personal y social.

6. En mi visita a Cuba tuve la oportunidad de recordar algunos aspectos del « evangelio social ». Los fieles laicos deben responder con madurez, perseverancia y audacia a los desafíos de la aplicación de la Doctrina Social de la Iglesia a la vida económica, política y cultural de la Nación. En este sentido los fieles están llamados a participar con pleno derecho y en igualdad de oportunidades en la vida pública, para dar su propia contribución al progreso nacional y participar con generosidad en la reconstrucción del

[10] Cf. *Lumen gentium,* 27.
[11] Cf. *2 Co* 5, 8.
[12] *Is* 52, 7.

País, accediendo a los diversos sectores de la vida social, como es la educación y los medios de comunicación social, dentro de un marco legal adecuado.

Los cristianos en Cuba deben participar en la búsqueda del bien común, aportando su conciencia crítica, sus capacidades y hasta ofreciendo sus sacrificios con el fin de propiciar las transformaciones que el País necesita en esta hora con el concurso de todos sus hijos.

La verdadera dignidad del hombre se encuentra en la verdad revelada por Cristo. El es la luz del mundo y el que cree en El no camina en tinieblas.[13] Por ello, la ofuscación de la luz, la mentira personal y la doblez social deben ser superadas por la cultura de la verdad, de modo que, respetañólo profundamente cada persona y cada cultura, se anuncie la convicción de que la plenitud de la vida se alcanza cuando se trasciende el marco de los materialismos y se accede a la Luz inefable y trascendente que nos libera de todo egoísmo.

7. La lluvia que me despidió cuando dejaba el suelo cubano trajo a mi memoria el himno « Rorate caeli », pidiendo que las semillas sembradas con sacrificio y paciencia por todos Ustedes, Pastores y fieles, crezcan con vigor y Cuba pueda abrir de par en par sus puertas a la potencia redentora de Cristo, para que todos los cubanos puedan vivir un nuevo adviento en su historia nacional.

A su regreso a la Isla, hagan presente a todos los cubanos el afecto y la cercanía del Papa. Tengan la seguridad de que « siempre que me acuerdo de Ustedes, doy gracias a Dios. Cuando ruego por Ustedes, lo hago siempre con alegría... Estoy seguro de que Dios, que ha comenzado en Ustedes la obra buena, la llevará a feliz término. Está justificado esto que yo siento por Ustedes, pues los llevo en el corazón... Dios es testigo de lo entrañable que los quiero a todos Ustedes en Cristo Jesús. Y les pido que su amor crezca más en conocimiento y sensibilidad para todo ».[14]

A la Virgen de la Caridad del Cobre, Madre de todos los cubanos, recordando con emoción el momento en que le ceñí la corona que sus hijos le ofrecieron, presento los anhelos y esperanzas, los gozos y las penas de todos ellos, a la vez que con afecto les imparto de corazón una especial Bendición Apostólica.

[13] **Cf. *Jn* 12, 46.**
[14] ***Flp* 1, 3-10.**

III

Ad quosdam Americae Septemtrionalis episcopos.*

Dear Brother Bishops,

1. On the occasion of your *ad Limina* visit, I warmly welcome you, the Pastors of the Church in the ecclesiastical région of St. Louis, Omaha, Dubuque and Kansas City. Through you I greet the priests, religious and lay faithful of your diocèses: "Grâce, mercy, and peace from God the Father and Christ Jesus our Lord".[1] Continuing the thème of these *ad Limina* talks, today it is my intention to devote my remarks to the reality of the consecrated life in the Churches over which you and your Brother Bishops preside in charity and pastoral service. These brief reflections aim neither to be a full présentation of the consecrated life nor to address all the practical questions which come up in your relations with religious. Rather, I wish to support you in your ministry as Successors of the Apostles, a ministry which extends also to the consecrated persons living and working in your diocèses.

In particular, I wish to express a special word of appréciation, gratitude and encouragement to the women and men who, through the observance of the evangelical counsels, make visible in the Church the "form" that the Incarnate Son of God took upon himself during his earthly life.[2] By their consécration and fraternal life, they bear witness to the new création inaugurated by Christ and made possible in us through the power of the Holy Spirit. By their prayer and sacrifice, they sustain the Church's fidelity to her saving mission. By their solidarity with the poor, they imitate the compassion of Jesus himself and his love of justice. By their intellectual apostolates, they serve the proclamation of the Gospel in the heart of the world's cultures. By giving their lives to the hardest tasks, countless consecrated women and men in the United States, and ali over the world, testify to the supremacy of God and the ultimate significance of Jesus Christ for human life. Many of them are in volved in missionary work, especially in Latin America, Africa and Asia, and in recent times some of them have

* Die 13 Iunii 1998.

[1] *1 Tim* 1:2.

[2] Cf. *Vita consecrata,* 14.

borne the ultimate witness by shedding their blood for the Gospel's sake. The witness of consecrated persons makes tangible in the midst of God's People the spirit of the Beatitudes, the value of the great commandment of love of God and love of neighbor. In a word, consecrated persons are at the very heart of the mystery of the Church, the Bride who responds to Christ's infinite love with her whole being. How could we Bishops fail to praise God unceasingly and be filled with gratitude for such a gift to his Church!

2. The gift of consecrated life forms an integral part of the pastoral solicitude of the Successor of Peter and of the Bishops. The indivisibility of the Bishops' pastoral ministry means that they have a specific responsibility for overseeing ail charisms and callings, and this translates into specific duties regarding the consecrated life as it exists in each particular Church.[3] Religious Institutes for their part ought to be eager to establish a cordial and effective coopération with the Bishops,[4] who by divine institution have succeeded the Apostles as shepherds of the Church, so that whoever hears them hears Christ.[5] The new springtime which the Church confidently awaits must also be a time of renewal and even re-birth of the consecrated life! The seeds of renewal are already showing many promising results, and the new Institutes of consecrated life now taking their place alongside the older ones bear witness to the abiding relevance and appeal of the total gift of self to the Lord according to the charisms of the Founders and Foundresses.

3. Over a considerable period religious life in the United States has been characterized by change and adaptation, as called for by the Second Vatican Council and codified in Canon Law and other magisterial documents. This has not been an easy time, since a renewal of such complexity and far-reaching conséquences, involving so many people, could not take place without much effort and strain. It has not always been easy to strike a proper balance between necessary change and fidelity to the spiritual and canonical expérience which had become a stable and fruitful part of the Church's living tradition. All of this has sometimes resulted in suffering for individual religious and for whole communities, a suffering which in some

[3] **Cf. *Mutuae relationes,* 9.**
[4] **Cf. *ibid.,* 13.**
[5] **Cf. *Lie* 10:16; *Lumen gentium,* 20.**

cases has brought new insights and a new commitment but which in other cases has resulted in disenchantment and discouragement. Ever since the beginning of my Pontificate I have tried to encourage the Bishops to engage religious communities in a dialogue of faith and fidelity, with the aim of helping religious to live their ecclesial vocation to the full. Down the years I have many times discussed the state of religious life in your country with religious themselves, as well as with the Bishops and others concerned. In all the initiatives undertaken in this regard, it has been my intention on the one hand to affirm the personal and collégial responsibility for religious life which belongs to the Bishops as the ones primarily responsible for the Church's holiness, doctrine and mission, and on the other to affirm the importance and value of the consecrated life, and the extraordinary merits of so many consecrated women and men in every kind of service, at the side of suffering humanity.

Today I wish to invite the United States Bishops to continue to foster personal contacts with the religious actually living and working in the individuai diocèses in order to encourage and challenge them. Generally speaking your relations with religious are truly friendly and cooperative, and in many cases they play an important part in your pastoral plans and projects. It is a matter of confirming that relationship in its naturai setting, the context of dynamic communion with the locai Church. The mission of religious places them in a definite particular Church: their vocation to serve the universal Church, then, is exercised within the structures of the particular Church.[6] This is an important point, for many errors of judgement can resuit when" a sound ecclesiology gives way to a concept of the Church too marked by civil and politicai terms, or so "spiritualized" that the individuala subjective choices become the criteria of behavior.

4. As Bishops you have a duty to safeguard and proclaim the values of religious life, in order that they may be faithfully preserved and passed on within the life of your diocesan communities. Poverty and self-possession, consecrated chastity and fruitfulness, obédience and freedom: these paradoxes proper to the consecrated life need to be better understood and more fully appreciated by the whole Church, and in particular by those who have a part in educating the faithful. The theology and spirituality of the consecrated life need to be a part of the training of diocesan priests, just as

[6] **Cf. *Address to Superiors Cenerai,* 24 November 1978..**

attention to the theology of the particular Church and to the spirituality of the diocesan clergy should be included in the formation of consecrated persons.[7]

In your contacts with religious, you will point t o the importance of their community witness and show your willingness to help in whatever way possible to ensure that communities have the spiritual and material means to live the common life serenely and joyfully.[8] One of the most valuable services that a Bishop can provide is to ensure that good and experienced spiritual guides and confessors are available to religious, especially to monasteries of contemplative nuns and motherhouses with many members. Likewise, an Institute's capacity to conduct a common or community apostolate is of vital concern to the life of a particular Church. It is not enough that all members of an Institute subscribe to the same general values, or work "according to the founding spirit", with each one responsive for finding some place of apostolic activity and a residence. Obviously not every member of an Institute will be suited to work in only one apostolate, but the identity and nature of the common apostolate, and the willingness to engage in it, should be an essential part of an Institute's discerning of the vocation of its candidates. Only when a diocèse can rely on a religious Institute's commitment to a community apostolate can it engage seriously in long-range pastoral planning. Where Institutes are already engaged in community apostolates such as éducation and health care, they should be encouraged and helped to persevere. Sensitivity to new needs and to the new poor, however necessary and laudable, should not entail neglect of the old poor, those in need of genuine Catholic éducation, the sick and the elderly. You should also encourage religious to give explicit attention to the specifically Catholic dimension of their activities. Only on this basis will Catholic schools and centers of higher learning be able to promote a culture imbued with Catholic values and morality; only in this way will Catholic health-care facilities ensure that the sick and needy are taken care of "for the sake of Christ" and according to Catholic moral and ethical principies.

5. In many diocèses consecrated life is facing the challenge of declining numbers and advancing age. The Bishops of the United States have al-

[7] Cf. *Vita consecrata,* 50.

[8] Cf. Congrégation for Institutes of Consecrated Life and Societies of Apostolic Life, *Fraternal Life in Community,* 2 February 1994.

ready shown their readiness to lend assistance, and the Catholic faithful have demonstrated great generosity in providing fïnancial support for religious Institutes with particular needs in this area. Religious communities themselves need to reaffirm their confidence in their calling and, relying on the help of the Holy Spirit, re-propose the ideal of consécration and mission. A présentation of the evangelical counsels merely in terms of their usefulness and convenience for a particular form of service is not enough. It is only personal expérience, through faith, of Christ and of the mystery of his kingdom at work in human history which can make the ideal come alive in the minds and hearts of those who may be called. At the approach of the new Millennium, the Church urgently needs a vital and appealing religious life that shows forth concretely the sovereignty of God and bears witness before the world to the transcendent value of the "total gift of self in the profession of the evangelical counsels",[9] a gift which overflows in contemplation and service. This is surely the kind of challenge to which young people will respond. If it is true that the person becomes himself or herself through the sincere gift of self,[10] then there should be no hésitation in calling the young to consécration. It is in fact a cali to full human and Christian maturity and fulfilment.

Perhaps the Great Jubilee might be an occasion for Institutes of consecrated life to set up and support new communities of their members who are seeking an authentic, stable and community-centered expérience according to the spirit of the Founders and Foundresses. In many cases this would permit religious to commit themselves more serenely to these goals, free from burdens and problems which ultimately cannot be resolved.

6. The 2,000[th] anniversary of the birth of the Savior invites the whole Church to be absorbed with bringing Christ to the world. She must proclaim his victory over sin and death, a victory brought about in his Blood on the Cross, and every day made truly présent in the Eucharist. We know that genuine hope for the future of the human family lies in presenting clearly to the world the incarnate Son of God as the exemplar of all human life. Religious in particular should be ready to make this proclamation in openness to the sanctifying power of the Holy Spirit and with complete inner freedom from any residual fear of displeasing the "world", understood as a culture which promises a libération and salvation différent

[9] *Vita consecrata,* 16.
[10] Cf. *Gaudium et spes,* 24.

from those of Christ. This is no vain triumphalism or presumption, for in every age Christ is "the power of God and the wisdom of God" *(1 Cor* 1:24). In our day, as throughout the history of the Church, consecrated women and men stand out as living icons of what it means to make the following of Jesus the whole purpose of one's life and to be transformed by his grace. In fact, as the Apostolic Exhortation *Vita Consecrata* points out: religious "have set out on a journey of continuai conversion, of exclusive dedication to the love of God and of [their] brothers and sisters, in order to bear ever more splendid witness to the grace which transfigures Christian life".[11] Because Christ will never fail his Church, religious have "not only a glorious history to remember and to recount, but also a great history still to be accomplished!".[12]

Dear Brother Bishops, through you I earnestly exhort the women and men religious who have borne the "bürden of the day and the scorching heat" *(Mt* 20:12) to persevere in their faithful witness. There is a way of living the Cross with bitterness and sadness, but it breaks our spirit. There is also the way of carrying the Cross as Christ did, and then we perceive clearly that it leads "into glory".[13] Through you, I appeal to ali consecrated persons, and to the men and women who may be thinking of entering a community, to renew each day their awareness of the extraordinary privilège that is theirs: the cali to serve the holiness of God's People, to "be holiness" in the heart of the Church.

With your leadership and guidance, the future of the consecrated life in your country will certainly be glorious and fruitful. May the Blessed Virgin Mary, who, since she belongs completely to God and is totally devoted to him, is the sublime example of perfect consécration, accompany the renewal and the new flourishing of the consecrated life in the United States. To you and to the priests, religious and laity of your diocèses, I cordially impart my Apostolic Blessing.

[11] No. 109„
[12] *Ibid.,* 110,
[13] Cf. *Lk* 24:26.

ACTA CONGREGATIONUM

CONGREGATIO PRO ECCLESIIS ORIENTALIRUS

PROVISIO ECCLESIARUM

I

Latis decretis a Congregatione pro Ecclesiis Orientalibus, Sanctissimus Dominus Ioannes Paulus PP. II per Apostolicas sub plumbo litteras iis quae sequuntur Ecclesiis sacros praefecit Praesules:

die 15 Aprilis 1998. — Titulari episcopali Ecclesiae Nigizubitanae R.D. Koshy Varghese Kizhakkeveettil eumque constituit Auxiliarem Ecclesiae Metropolitanae Trivandrensis Syrorum Malankarensium.

die 16 Aprilis. — Cathedrali Ecclesiae Marthandomensi Syrorum Malankarensium R.D. Ioannem Kalloor.

die 5 Iunii. — Cathedrali Ecclesiae Uiiainensi Syrorum Malabarensium R.D. Sebastianum Vadakel, M.S.T.

die 1 Iulii. — Cathedrali Ecclesiae Torontinae Ucrainorum Exc.mum P.D. Cornelium Pasichny, O.S.B.M., hactenus Episcopum Ecclesiae Saskatoonensis Ucrainorum.

die 10 Iulii. — Cathedrali Ecclesiae Sanctissimi Salvatoris Mariapolitani Graecorum Melkitarum R.D. Solimanum Hajjar, B.S.

II

Sanctissimus Dominus Ioannes Paulus PP. II benedixit sequentem nominationem synodaliter peractam ad normam canonum CCEO:

In Synodo Episcoporum Ecclesiae Graecorum Melkitarum

die 1 Augusti 1998. — Cathedrali Ecclesiae Ptolemaidensi Graecorum Melkitarum Exc.mum P.D. Petrum Mouallem, hactenus Episcopus Ecclesiae Dominae Nostrae Paradisi S. Pauli Graecorum Melkitarum.

CONGREGATIO DE CAUSIS SANCTORUM

ROMANA seu TIBURTINA

Canonizationis Beatae Augustinae (in saec.: Liviae Pietrantoni) sororis professae Instituti Sororum a Caritate (1864-1894)

DECRETUM SUPER MIRACULO

Beata Augustina (in saec.: Livia Pietrantoni) orta est die 27 mensis Martii anno 1864 in pago Pozzaglia Sabina, intra fines posito dioecesis Tiburtinae. Viginti annos nata, ingressa est Institutum Sororum a Caritate, a Sancta Ioanna Antida Thouret conditum, et professionem religiosam emisit anno 1893. Interim servitium praebere coeperat tamquam infirmorum ministra in valetudinario Romano Sancti Spiritus. Iussa operam navare in parte ubi iacebant phthisi laborantes, multa est passa, sed tamen splendidum dedit patientiae, caritatis atque amabilitatis testimonium. Ipsa est phthisi implicata, sed in officio permanere voluit. Idibus Novembribus anno 1894 est sica mortifere icta a quodam aegroto, quem rectores a valetudinario amoverant propter eius agendi rationem. Paulo post animam exspiravit, suo interfectori venia data.

Beatificationis et canonizationis Causa inita est anno 1936; anno 1968 eius virtutes agnitae sunt heroum in modum exercitae; anno 1972 decretum promulgatum est super duobus miraculis, Servae Dei intercessioni ascriptis, quae pridie subsequentes idus Novembres a Summo Pontifice Paulo VI est Beata renuntiata.

Nuper iudicio Congregationis de Causis Sanctorum coniecta mira sanatio est permissa, quae tributa est Beatae intercessioni et est Melitae patrata. Sanatio pertinet ad puerulum Patricium Ciappara super quo, annos nato tres, diagnosis facta est de neurofibromatosi. Postea perturbationibus est affectus libramenti atque ambulationis necnon hemiparesi dextera ac faciei paralysi sinistra. Postquam est in valetudinarium deductus, amplum est vulnus repertum, mense Augusto anno 1985, mixtae densitatis, in cerebri trunco situm, quod magnam pontis partem occupabat. Cum cerebri neoplasmatis positio impediret quominus sectio chirurgica fieret, puer variis est curationibus subiectus mitigatoriis habitis, quandoquidem prognosis, ut

par est, infausta erat quoad vitam. Iam tum Patricii familiares ac propinqui cum quibusdam Sororibus a Caritate invocare coeperunt beatae Augustinae Pietrantoni intercessionem. Mense Novembri anno 1986 aegrotus animo defecit et est alto cornate correptus cum rigiditate extra cerebrum cumque accessionibus tonico-clonicis atque mydriasi. Haec condicio subsequentibus quoque mensibus duravit. Interim invocationes Beatae Augustinae non intermittebant. Die 18 mensis Aprilis anno 1986 inopinata exstitit salubris mutatio, qua puer potuit in familiam redire et crescere pergere.

De hac sanatione, mira ducta, anno 1995 apud Curiam Melitensem instructa est Inquisitio dioecesana, quae a Congregatione de Causis Sanctorum est probata per decretum die 29 mensis Martii anno 1996 promulgatum. Consilium Medicorum Dicasterii in sessione diei 17 mensis Aprilis anni 1997 declaravit sanationem gradatim esse factam et stabilem fuisse atque satis completam ob praesentiam nonnullorum signorum neurologicorum orientium ex cursu cicatricoso praegressae plagae cerebri; affirmavit insuper inexplicabiles esse putandas exstinctionem massae tumoris et regressionem a cornate. Nonis Octobribus insequentibus Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris est actus et praeterito mensis Ianuarii die 20, Sessio Ordinaria Patrum Cardinalium et Episcoporum, Causae Ponente Eminentissimo Cardinale Ioanne Canestri.

Et in utroque Coetu, sive Consultorum sive Cardinalium et Episcoporum posito dubio num de miraculo constaret divinitus patrato, responsum est prolatum affirmativum.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Secretarium accurata relatione, Sanctitas Sua, vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens, mandavit ut decretum de praedicta mira sanatione conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis hodierna die Causae Cardinale Ponente, meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater declaravit: *Constare de miraculo a Deo patrato, intercedente Beata Augustina (in saec.: Livia Pietrantoni), Sorore professa Instituti Sororum a Caritate, videlicet de sanatione gradatim facta, stabili, satis completa pueruli Patricii Ciappara a « neoplasia maligna del tronco cerebrale con emiplegia destra, emiparesi sinistra, paralisi dei nervi cranici, coma profondo e di lunga durata, in paziente con neurofibromatosi di Recklinghausen di I° tipo ».*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 6 mensis Aprilis A. D. 1998.

93 **EDUARDUS NOWAK**
archiep. tit. Lünen., *a Secretis*

L. © S.

Michael Di Ruberto *Subsecretarius*

SANCTI PAULI IN BRASILIA

Beatificationis et Canonizationis Ven. Servi Dei Antonii a Sancta Anna (in saec.: Antonii Galväo de Franca) sacerdotis professi Ordinis Fratrum Minorum Alcantarinorum (seu discalceatorum) fundatoris monasterii sororum Conceptionistarum (1739-1822)

DECRETUM SUPER MIRACULO

Venerabilis Servus Dei Antonius a Sancta Anna (in saec.: Antonius Galväo de Franca) natus est anno 1739 in Brasiliensi urbe Guaratinguetá, hodie in Archidioecesi posita Sancti Pauli in Brasilia. Ordinem ingressus Fratrum Minorum Alcantarinorum (seu Discalceatorum), professionem religiosam emisit et presbyteralem accepit Ordinationem. Fructuose se dedidit praedicationi verbi Dei ac ministerio confessionum peccatorum audiendarum et laudabiliter variis est muneribus functus alicuius momenti in suo religioso Ordine. Monasterium condidit « da Luz » appellatum, in quo domicilium collocavit quaedam Sororum communitas, quas ipse spirituali rexit moderatione. Fama sanctitatis clarus, mortem obiit die 23 mensis Decembris anno 1822.

Beatificationis et canonizationis Causa inita est apud Curiam archiepiscopalem Sancti Pauli in Brasilia anno 1938. Coram Summo Pontifice Ioanne Paulo II, die 8 mensis Aprilis anno 1997, promulgatum est decretum super virtutibus heroum in modum exercitis.

Beatificationis respectu, Congregationis de Causis Sanctorum iudicio permissa est asserta mira sanatio, intercessioni ascripta Servi Dei atque Sancti Pauli in Brasilia patrata. Casus pertinet ad puellulam Danielam Christinam da Silva, quae mense Maio anno 1990, quattuor annos nata, in valetudina-

rium est deducta propter arteriae asperae pulmonumque inflammationem. Curata est ac dimissa domumque reducta. Sed mox fere in alterum deducta est valetudinarium, quandoquidem soporem ostendebat atque phaenomena crisium ex spasmatibus. Cum aegra iaceret inventum est eam affectam esse inflammatione iecoris celerrime ingravescente ex viro A cum morbo cerebri, renum difficultate acuta, tabe. Pusae condiciones in peiorem partem versae sunt et mutatae; quapropter prognosis facta est quam maxime suspensa quoad vitam. Visa medicinae inefficacia, aegrotae parentes, vicini, Sorores monasterii « da Luz » aliaeque personae cum perseverantia fiduciae plena auxilium invocaverunt Venerabilis Antonii a Sancta Anna. Cito recuperata valetudine, Daniela Christina die 21 mensis Iunii anno 1990 domum rediit sanata.

De coniecta mira sanatione apud Curiam Sancti Pauli in Brasilia celebrata est Inquisitio dioecesana anno 1995, quae est a Congregatione de Causis Sanctorum probata per decretum die 24 mensis Februarii anno 1995 promulgato. Consilium Medicorum Dicasterii pridie nonas Martias anno 1997 una voce declaravit sanationem rapidissimam fuisse, completam, stabilem atque inexplicabilem quoad modum. Die 20 mensis Iunii subsequentis Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris est actus ac die 17 mensis Februarii anno 1998 habita est Sessio Ordinaria Patrum Cardinalium et Episcoporum, Causae Ponente Eminentissimo Cardinali Alfonso López Trujillo. Et in utroque Coetu, sive Consultorum sive Cardinalium et Episcoporum, posito dubio num de miraculo constaret divinitus patrato, responsum est prolatum affirmativum.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Secretarium accurata relatione, Sanctitas Sua, vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens, mandavit ut decretum de praedicta mira sanatione conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis hodierna die Causae Cardinali Ponente, meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater declaravit: *Constare, de miraculo a Deo patrato, intercedente Ven. Servo Dei Antonio a Sancta Anna (in saec.: Antonio Galvdo de Franca), Sacerdote professo Ordinis Fratrum Minorum Alcantarinorum (seu Discalceatorum), Fundatore Monasterii Sororum Conceptionistarum, videlicet de rapidissima, completa ac stabili sanatione puellulae Danielae Christinae da Silva ab « epatite fulminante da virus A con encefalopatia, insufficienza renale acuta, sepsi ».*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 6 mensis Aprilis A. D. 1998.

83 EDUARDUS NOWAK
archiep. tit. Lünen., *a Secretis*

L. © S.

Michael Di Ruberto *Subsecretarius*

SUBLACENSIS

Beatificationis et Canonizationis Ven. Servi Dei Mariani ab Arce Casali (in saec.: Dominici Di Nicolantonio) laici professi Ordinis Fratrum Minorum (1778-1866)

DECRETUM SUPER MIRACULO

Venerabilis Servus Dei Marianus ab Arce Casali (in saec.: Dominicus Di Nicolantonio), postridie idus Ianuarias anno 1778 natus est Arce Casali, in Sulmonensi dioecesi posita. Usque ad aetatem viginti quattuor annorum pastor fuit gregum, deinde voce Dei audita, qua vocabatur ut se ei prorsus consecraretur, rebus omnibus relictis, est Ordinem Fratrum Minorum ingressus, in quo professionem religiosam emisit tamquam frater laicus. Aliquot annos in coenobio pagi Arischia commoratus est, labori deditus et precationi. Postea obtinuit ut in recessu vici, Bellegra sermone vernáculo denominati, reliquum vitae degeret, ubi variis est functus muneribus plurimosque per annos ianitoris officium explevit egregie. Spiritus Dei plenus, alacriter viam percucurrit evangelicae perfectionis ac munia sua in fecundum mutavit apostolatum. In Domino obdormivit pridie calendas Iunias anno 1866.

Causa beatificationis et canonizationis inita est ab Abbate Ordinario Sublacensi et, iis peractis, quae id temporis ius praescribebat, Summus Pontifex Pius XI die 3 mensis Maii anno 1923 edixit Servum Dei heroum in modum virtutes théologales, cardinales iisque adnexas coluisse.

Nuper iudicio Congregationis de Causis Sanctorum est mira coniecta sanatio permissa infantis Aloisii Reposini, qui ineunte mense Martio anno 1918, vix quindecim menses natus, variis est perturbationibus affectus, quas curans membranae cerebri inflammationem cum lateris sinistri corporis paralysi esse iudicavit. Therapia inchoata est symptomatica parum ef-

ficax. Condicio est in deterius mutata. Infans non iam matrem agnoscebat, vomebat continuo, supinus iacebat cum cervicis rigiditate. Therapia est intermissa, siquidem prognosis iam infausta erat quoad vitam. Vespere diei 28 mensis Martii in Caena Domini, anno 1918, cum iam parvuli aegroti condiciones maximam attigissent gravitatem, preces invocari coeptae sunt Venerabilis Mariani ab Arce Casali, cuius imago ab avia materna super corpus neputuli posita est, qui iam moribundus habebatur. Statim incepit sanatio, ita ut Aloisius animum recuperaverit, aspectum, auditum et sensum artuum sinistrae partis atque ad perfectam redierit sanitatem.

De asserto miraculo est annis 1925-1926 apud curiam Veliternam instructus Processus apostolicus, qui die 18 mensis Aprilis anno 1928 est rite probatus a Sacra Rituum Congregatione. Consilium Medicorum Congregationis de Causis Sanctorum in sessione pridie habita nonas Martias anno 1997 uno ore declaravit sanationem celerrimam fuisse, completam, stabilem ac pro scientia inexplicabilem. Nonis Octobribus subsequentibus Consultorum Theologorum actus est Congressus Peculiaris atque die 3 praeteriti mensis Martii Sessio Ordinaria facta est Patrum Cardinalium et Episcoporum, Causae Ponente Eminentissimo Cardinali Ioanne Canestri. Et in utroque Coetu, sive Consultorum sive Cardinalium et Episcoporum, posito dubio num de miracolo constaret divinitus patrato, responsum est prolatum affirmativum.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Secretarium accurata relatione, Sanctitas Sua, vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens, mandavit ut decretum de praedicta mira sanatione conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis hodierna die Causae Cardinali Ponente, meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater declaravit: *Constare de miraculo a Deo patrato, intercedente Ven. Servo Dei Mariano ab Arce Casali (in saec: Dominico Di Nicolantonio), Laico professo Ordinis Fratrum Minorum, videlicet de celérrima, completa ac stabili sanatione infantis Aloisii Reposini a « meningo encefalite acuta con grave decadimento dello stato generale ».*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 6 mensis Aprilis A. D. 1998.

83 EDUARDUS NOWAK
archiep. tit. Lünen., *a Secretis*

L. 83 S.

Michael Di Ruberto, *Subsecretarius*

CONGREGATIO PRO EPISCOPIS

PALMENSIS IN BRASILIA ET MIRACEMANAE TOCANTINENSIS

de finium mutatione

DECRETUM

Quo aptius christifidelium pastorali curae consuli possit, Exc.mi PP.DD. Albertus Taveira Correa, Archiepiscopus Metropolita Palmensis in Brasilia, et Ioannis Iosephus Burke, O.F.M., Episcopus Miracemanus Tocantinensis, unanimi consensu ab Apostolica Sede expostulaverunt ut circumscriptionum sibi concreditarum fines aliquantulum immutarentur.

Congregatio pro Episcopis, praehabito favorabili voto Exc.mi P.D. Alfii Rapisarda, Archiepiscopi titulo Cannensis et in Brasilia Apostolici Nuntii, rata huiusmodi immutationem christifidelium bono profuturam, vigore specialium facultatum sibi a Summo Pontifice Ioanne Paulo, divina Providentia PP. II, tributarum, oblatis precibus annuendum censuit. Quapropter, hoc Decreto, perinde valiturum ac si Apostolicae sub plumbo Litterae datae forent, a dioecesi Miracemana Tocantinensi partem municipii vulgo « Tocantinia » dicti, eidem hactenus pertinentem, distrahit eamque archidioecesi Palmensi in Brasilia adnectit, mutatis, hac ratione, utriusque ecclesiasticae circumscriptionis finibus. Ad clerum quod attinet statuit ut simul ac praesens Decretum ad effectum deductum fuerit sacerdotes Ecclesiae illi censeantur adscripti in cuius territorio ecclesiasticum officium detinent; ceteri autem sacerdotes, clerici seminariique tirones circumscriptioni illi incardinati maneant vel incardinentur in cuius territorio legitimum habent domicilium. Quamobrem documenta et acta praefati territorii clericos, fideles ac bona temporalia respicientia a Curia Miracemana Tocantinensi ad Curiam Palmensem in Brasilia transmittantur. Ad haec perficienda Congregatio pro Episcopis deputat memoratum Exc.mum Apostolicum Nuntium vel, ipso a sede absente, negotiorum Sanctae Sedis in Brasilia gestorem, necessarias et opportunas eisdem tribuens facultates etiam subdelegandi, ad effectum de quo agitur, quemlibet virum in ecclesiastica dignitate constitutum, onere imposito ad eamdem Congregationem, cum primum fas erit, authenticum exemplar actus peractae exsecutionis remittendi.

Contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Datum Romae, ex Aedibus Congregationis pro Episcopis, die 26 mensis Maii anno 1998.

© **BERNARDINUS** card. **GANTIN**, *Praef.*

© Franciscus Monterisi, *a Secretis.*

L. © S.

In Congr. pro Episcopis tab., n. 212/98

PROVISIO ECCLESIARUM

Latis decretis a Congregatione pro Episcopis, Ioannes Paulus Pp. II, per Apostolicas sub plumbo Litteras, iis quae sequuntur Ecclesiis sacros Praesules praefecit, videlicet:

die 27 Novembris 1998. — Titulari episcopali Ecclesiae Belesasensi, R.D. Iosephum A. Grech, e clero archidioecesis Melburnensis, ibique spiritus directorem Seminarii maioris « Corporis Christi » , quem deputavit Auxiliarem eiusdem archidioecesis.

— Cathedrali Ecclesiae Portus Piriensis, R.D. Danielem E. Hurley, e clero eiusdem dioecesis, hactenus curionem paroeciae vulgo Whyalla.

die 1 Decembris. — Titulari episcopali Ecclesiae Alleghenensi, R.D. Robertum I. McManus, e clero dioecesis Providentiensis, ibique Vicarium episcopalem pro Institutione Catholica atque rectorem Seminarii minoris Dominae Nostrae a Providentia dicati, quem deputavit Auxiliarem eiusdem dioecesis.

die 2 Decembris. — Cathedrali Ecclesiae Goiasensi Exc.mum P.D. Eugenium Lambertum Adrianum Rixen, hactenus Episcopum titularem Tabborensem et Auxiliarem Assisensem.

die 4 Decembris. — Metropolitanae Ecclesiae Montisvidei Exc.mum P.D. Nicolaum Cotugno Fanizzi, S.D.B., hactenus Episcopum Melensem.

— Cathedrali Ecclesiae Vallis Paradisi Exc.mum P.D. Gunsalvum Duarte García de Cortázar, SS. CC., Episcopum Ordinarium Militarem in Chilia.

die 4 Decembris 1998. — Titulari episcopali Ecclesiae Lamdiensi, R.D. Ioannem Gagnon, e clero archidioecesis Quebecensis, templi cathedralis canonicum et curionem quem deputavit Auxiliarem eiusdem archidioecesis.

die 5 Decembris. — Metropolitanae Ecclesiae Camagueyensi, noviter erectae, Exc.mum P. D. Adolfum Rodríguez Herrera, hactenus Episcopum eiusdem sedis episcopalis.

— Titulari episcopali Ecclesiae Glendalacensi R.D. Diarmuid Martin, e clero Dublinensi, Pontifìcii Consilii de Iustitia et Pace Secretarium.

— Titulari episcopali Ecclesiae Aufenensi R.P. Iosephum Aloisium Redrado Marchite, Ordinis Hospitalarii S. Ioannis de Deo sodalem, Pontificii Consilii de Apostolatu pro valetudinis Administris Secretarium.

die 7 Decembris. — Coadiutorem dioecesis Petropolitanae in Insula Longa, Exc.mum P. D. Iacobum Thomam McHugh, hactenus Episcopum Camdensem.

die 9 Decembris. — Coadiutorem dioecesis Umuaramensis R.D. Fridericum Heimler, S.D.B., hactenus praesidem Instituti «Sanctae Theresiae» in dioecesi Corumbensi.

— Titulari episcopali Ecclesiae Carianensi R. D. Eberardum Ioannem de Jong, e clero Ruremundensi, alumnorum Universitatis Traiecti ad Mosam cappellanum, quem deputavit Auxiliarem eiusdem dioecesis.

die 19 Decembris. — Cathedrali Ecclesiae Brixiensi Exc.mum P.D. Iulium Sanguineti, hactenus Episcopum Ecclesiae Spediensis-Sarzanensis-Brugnatensis.

die 22 Decembris. — Titulari episcopali Ecclesiae Sebargensi R.D. Franciscum Dietl, e clero Monacensi et Frisingensi, in oppido vulgo Oberammergau curionem et vicarium foraneum, quem deputavit Auxiliarem eiusdem archidioecesis.

DIARIUM ROMANAE CURIAE

Il Santo Padre Giovanni Paolo II ha ricevuto in Udienza Speciale per la presentazione delle Lettere Credenziali:

Giovedì 17 Dicembre 1998 le LL.EE. i Signori LALESWAR RUMAR NARAGAYAN SINGH, Ambasciatore della Repubblica Cooperativistica della Guyana presso la Santa Sede.

ISAAC AGBOOLA ALUKO-OLOKUN, Ambasciatore della Nigeria presso la Santa Sede.

APAS DSCHUMAGULOV, Ambasciatore del Kyrgyzstan presso la Santa Sede.

SUKH-OCHIR BOLD, Ambasciatore di Mongolia presso la Santa Sede.

Lunedì, 21 Dicembre 1998, S.E. il Signor SVETLOZAR DIMITROV RAEV, Ambasciatore di Bulgaria presso la Santa Sede.

Ha altresì ricevuto in Udienza:

Martedì, 24 Novembre 1998, S.E. il Signor LAURENT-DÉSIRÉ KABILA, Presidente della Repubblica democratica del Congo.

Giovedì, 3 Dicembre 1998, S.E. il SIGNOR VIKTOR KLIMA, Cancelliere Federale dell'Austria.

Martedì, 15 Dicembre 1998, S.E. il Signor VALERIY P. PUSTOVOITENKO, Primo Ministro dell'Ucraina.

Da domenica 22 novembre a sabato 12 dicembre 1998 il Santo Padre ha presieduto l'Assemblea speciale del Sinodo dei Vescovi per l'Oceania.

Lunedì 21 dicembre 1998 si è riunita nel Palazzo Apostolico Vaticano la Congregazione delle Cause dei Santi « coram SS.mo ».

SEGRETERIA DI STATO

NOMINE

Con Brevi Apostolici il Santo Padre Giovanni Paolo II ha nominato:

28 novembre 1998. Mons. Salvatore Pennacchio, Arcivescovo tit. eletto di Montemarano, *Nunzio Apostolico in Rwanda.*

5' dicembre 1998. **S.E. mons. Francesco Canalini, Arcivescovo tit. di Valeria,** ***Nùnzio Apostolico in Australia.***

7 » » **S.E. mons. Gabriel Montaivo, Arcivescovo tit. di Celene,** ***Nunzio Apostolico negli Stati Uniti d America nonché Osservatore Permanente della Santa Sede presso l'Organizzazione degli Stati Americani (O.A.S.).***

» » » **Mons. Alain Paul Charles Lebeaupin, Arcivescovo tit. eletto di Vico Equense,** ***Nunzio Apostolico in Ecuador.***

Con Biglietti della Segreteria di Stato il Santo Padre Giovanni Paolo II ha nominato:

7 novembre 1998. **Le LL.EE. i monsignori Theodore McCarrick, Arcivescovo di Newark; Piotr Jarecki, Vescovo tit. di Avissa; il sig. Dagoberto Valdés; la prof.ssa Renata Livraghi,** ***Membri del Pontificio Consiglio della Giustizia e della Pace « ad quinquennium ».***

» » » **Il sig. Manuel Gomes Granados,** ***Membro del Pontificio Consiglio della Giustizia e della Pace « in aliud quinquennium ».***

12 » » **S.E. mons. Giuseppe Pittau; S.E. mons. Maurice Gaidon, Vescovo di Cahors; mons. Michael Heller; mons. Bruno Forte; mons. Werner Freistetter; mons. Pierre Gaudette; mons. Sergio Lanza; sig.ra dott. Judith Francés Champs; sig. Gilles Deliance; sig. prof. Manuel Diaz Cid; rev. Jean Mbarga; sig. prof. Yoshio Oyanagi; p. Marko Rupnik, S.I.,** ***Consultori del Pontificio Consiglio della Cultura « ad quinquennium ».***

» » » **S.E. mons. Theotonius Gomes; S.E. mons. Michael Louis Fitzgerald; p. Georges Marie Martin Cottier, O.P.; mons. Carlos Manuel de Céspedes García-Menocal; sig. prof. Gaspare Mura; sig. prof. Radim Palous; p. John Mansford Prior, S.V.D.; p. Jaime Vêlez Correa, S.I.; sig. prof. Juan de Dios Vial Correa; sig. Krzysztof Zanussi,** ***Consultori del Pontificio Consiglio della Cultura « in aliud quinquennium ».***

16 » » **I monsignori Sebastiano Corsanego e Leonardo Erriquenz,** ***Capi Ufficio nella Sezione per i Rapporti con gli Stati della Segreteria di Stato.***

19 » » **S.E. mons. Paul Josef Cordes,** ***Membro della Congregazione delle Cause dei Santi e del Pontificio Consiglio della Giustizia e della Pace « ad quinquennium ».***

7 dicembre » **S.E. mons. Giorgio Zur, Arcivescovo tit. di Sesta,** ***Presidente della Pontificia Accademia Ecclesiastica.***

16 dicembre 1998. P. Giuseppe Carnevale, O.M.I, *Capo Ufficio nella Congregazione per il Culto Divino e la Disciplina dei Sacramenti.*
19 » » P. Antonio Fanelli, O.S.I., *Promotore di Giustizia del Tribunale della Bota Romana « in aliud quinquennium ».*
» » » Mons. Giovanni Verginelli, *Difensore del Vincolo del Tribunale della Rota Romana « in aliud quinquennium ».*
1 gennaio 1999. P. Brian Farrell, L.C, *Capo Ufficio nella Sezione per gli Affari Generali della Segreteria di Stato.*

NECROLOGIO

6 novembre 1998. Mons. Elias Nijmé, Arcivescovo em. di Tripoli del Libano dei Greco-Melkiti.
15 Mons. Leo A. Pursley, Vescovo em. di Fort Wayne-South Bend *(Stati Uniti d America).*
23 Mons. Stanislau A. Van Melis, Vescovo em. di Säo Luis de Montes Belos *(Brasile).*
28 Mons. Frederick W. Freeking, Vescovo em. di La Crosse *(Stati Uniti d America).*
1 dicembre Mons. Gian Francesco Arrighi, Vescovo tit. di Vico Equense.
2 Mons. Americo do Couto Oliveira, Vescovo di Lamego *(Portogallo).*
Mons. Ferdinando Maggioni, Vescovo em. di Alessandria *(Italia).*
6 Mons. Giovanni Gazza, Vescovo em. di Aversa *(Italia).*
» Mons. Vicente de Paulo Araújo Matos, Vescovo em. di Cratos *(Brasile).*
7 Card. Carlos Oviedo Cavada, del titolo di S. Maria della Scala.
» Mons. Demetrio Mansilla Reoyo, Vescovo em. di Ciudad Rodrigo *(Spagna).*
15 Mons. Giuseppe Garneri, Vescovo em. di Susa *(Italia).*
17 Mons. Alberto Piamonte, Arcivescovo di Jaro *(Filippine).*

An. et vol. XCI 5 Februarii 1999

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

Directio: Palazzo Apostolico - Città del Vaticano - *Administratio:* Libreria Editrice Vaticana

ACTA IOANNIS PAULI PP. II

LITTERAE APOSTOLICAE SUB PLUMBO DATAE

quibus Anni Bismillesimi magnum indicitur Iubilaeum

1. Incarnationis mysterium Filii Dei contuens intenta iamiamque tertii millennii transitura limen est Ecclesia. Numquam sic ut hoc tempore oportere Nos sentimus laudis gratiarumque actionis carmen Apostoli efficere nostrum: « Benedictus Deus et Pater Domini nostri Iesu Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spiritali in caelestibus in Christo, sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti et immaculati in conspectu eius in caritate, qui predestinavit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum in ipsum, secundum beneplacitum voluntatis suae [...] notum faciens nobis mysterium voluntatis suae, secundum beneplacitum eius, quod proposuit in eo, in dispensationem plenitudinis temporum: recapitulare omnia in Christo, quae in caelis et quae in terra, in ipso» *(Eph* 1, 3-5.9-10).

Quibus nempe ex vocibus manifesto sequitur in Christo Iesu salutis historiam evadere in summum suamque attingere ultimam significationem. Omnes enim in ipso «gratiam pro gratia» *(Io* 1, 16) accepimus meruimusque ut cum Patre conciliaremur (cfr *Rom* 5, 10; *2 Cor* 5, 18).

Iesu Betlehemiticum ortum praeterito cum tempore haud licet consociari. Etenim universi hominum annales coram ipso consistunt: eius quidem praesentia tam hodierna quam futura orbis illuminatur aetas. Is namque «vivens» est *(Ap* 1, 18) atque ille «qui est et qui erat et qui venturus est» *(Ap* 1, 4). Ante ipsum omne genu flectatur caelestium et terrestrium et infernorum, et omnis lingua confiteatur quia ille est Do-

minus (cfr *Philp* 2, 10-11). Suae praeterea vitae arcanum detegit quisque homo Christo occurrens.[1]

Vera Iesus illa novitas est quae omnem hominum excedit exspectationem talisque semper succedentibus sibi historiae aetatibus persistet. Sunt itaque Filii Dei incarnatio ab eoque per mortem ac resurrectionem comparata salus ad iudicandam rerum temporariarum veritatem regula vera nec non ad omne aestimandum propositum, quo reddi hominis vita debeat magis etiam humana.

2. Magnum anni **MM** Iubilaeum iam ipsum impendet. A primis inde Nostris Litteris Encyclicis *Redemptor hominis* eo solo consilio providimus hunc terminum temporis ut omnium animi expedirentur unde Spiritus Sancti impulsionibus dociles fierent.[2] Hic scilicet eventus simul quidem Romae celebrabitur simul singulas apud Ecclesias particulares per orbem disseminatas habebitque duas, ut ita dicamus, praecipuas sedes: Civitatem alteram, ubi Providentiae statuere placuit Successoris Petri commorationem, alteram vero Terram Sanctam, ubi Dei Filius natus est homo, carne nostra ex Virgine nomine Maria suscepta (cfr *Lc* 1, 27). Quapropter aequali dignitate pondereque peragetur Iubilaeum, etiam extra Romam, in Terra illa iure ac merito « Sancta » appellata, quae nascentem vidit aliquando Iesum ac morientem. Terra illa, in qua prima christiana communitas germinata effloruit, locus est ubi re vera contigerunt Dei revelationes hominibus factae. Promissa Terra est quae populi Hebraici annales signavit atque ab Mahometanae religionis adsectatoribus honoratur. Utinam ideo ulteriores gressus Iubilaeum illud incitare valeat reciproco in dialogo donec universi coniuncti, Hebraei Christiani Mahometani, osculum Hierosolymis inter nos dabimus pacis.[3]

Hoc iubilare tempus nos solidum illum in sermonem reducit quo divina utitur salutis paedagogia ut ad conversionem paenitentiamque hominem incitet, quae initium quidem et via est ipsius renovationis atque etiam condicio qua recuperare id valeat quod viribus suis aliter consequi non posset: Dei nempe amicitiam eiusque gratiam et supernaturalem vitam, in qua sola altissima cordis humani desideria expleri possint.

Cohortatur hic in novum millennium introitus christianam omnem communitatem ut suum fidei prospectum dilatet novos ad fines in regni Dei

[1] Cfr CONC. OECUM. VAT. II, Const. past. de Ecclesia in mundo huius temporis *Gaudium et spes*, 22.

[2] Cfr n. 1: *AAS* 71 (1979), 258.

[3] Cfr IOANNES PAULUS II, Epist. Ap. *Redemptionis anno* (20 Aprilis 1984): *AAS* 76 (1984), 627.

annuntiatione. Hac peculiari in re ad Concilii Vaticani II doctrinam confirmata fidelitate est redeundum, quod novam lucem proiecit in *missionale Ecclesiae munus* hodiernas ante evangelizationis necessitates. In Concilio enim maiorem sui mysterii conscientiam suscepit Ecclesia nec non apostolici operis sibi suo a Domino commendati. Obligat proinde credentium communitatem haec conscientia ut in mundo ipsi vivant plane se esse scientes id quod est « fermentum et veluti anima societatis humanae in Christo renovandae et in familiam Dei transformandae ».[4] Huic igitur ut officio efficaciter respondeat persistere ea debet in unitate suaque in communionis vita crescere.[5] Adveniens iubilaris eventus vehementem adfert in hanc ipsam partem stimulum.

Credentium gressus tertium ad millennium haud fatigationem illam percipit quam duorum milium historiae annorum pondus secum importare potest; recreatos potius se christiani esse sentiunt quandoquidem lucem veram Christum Dominum in mundum inferre se noverunt. Iesum Nazarenum, Deum verum perfectumque Hominem, annuntians aperit Ecclesia ante unumquemque hominem spem illam posse eum « divinizan » sicque magis fieri hominem.[6] Haec unica via est qua supremam suam vocationem detegere valeant homines ad quam destinantur eamque in salute a Deo effecta implere.

3. Hisce annis proximae ad Iubilaeum praeparationis particulares Ecclesiae, ea videlicet exsequentes quae Nostris in Litteris *Tertio millennio adveniente* scripsimus,[7] per precationem sese iam comparant, per catechesim perque formis in diversis pastoralibus actuositatem hunc ad temporis terminum qui novam in gratiae missionisque aetatem introducit Ecclesiam totam. Appropinquans iubilare eventum studium pariter incitat eorum quotquot propitium conquirunt signum quod eos vere adiuvet ad Dei nostro in tempore praesentis vestigia deprehendenda.

[4] CONC. OECUM. VAT. II, Const. past. de Ecclesia in mundo huius temporis *Gaudium et spes,* 40.

[5] Cfr IOANNES PAULUS II, Litt,, Ap., *Tertio millennio adveniente* (10 Novembris 1994), 36: *AAS* 87 (1995), 28,

[6] Cfr CONC. OECUM. VAT. II, Const. past. de Ecclesia in mundo huius temporis *Gaudium et spes,* 41.

[7] Cfr *ibid.,* 39-54: *AAS* 87 (1995), 31-37.

Praeparationis hi anni ad Iubilaeum sub nomine Sanctissimae Trinitatis designati sunt: per Christum — in Spiritu Sancto — ad Deum Patrem. Trinitatis mysterium itineris fidei principium est extremusque eius finis, cum nostri denique in aeternum contemplabuntur oculi Dei ipsius vultum. Incarnationem celebrantes fixum nostrum tenemus intuitum in Trinitatis mysterium. Iesus Nazarenus, Patris revelator, cupiditatem explevit illam in hominis animo absconditam ut Deum cognoscat. Quaecumque in se creatio impressa adservabat veluti creantis Dei manus sigillum et quae Prophetae antiqui tamquam promissa renuntiaverant, in Christi revelatione extremam suam consequuntur patefactionem.[8]

Iesus Dei Patris vultum revelat qui « misericors est Dominus et miserator » ***(loc*** 5, 11) Sanctumque emittens Spiritum arcanum recludit amoris Trinitatis. Christi enim Spiritus in Ecclesia atque historia operatur: in Ipso nempe auscultare oportet ut temporum novorum signa agnoscantur atque redeuntis Domini glorificati exspectatio magis magisque viva reddatur credentium in animis. Laudis propterea canticum perpetuum esse debet Annus Sanctus adversus Summum Deum id est Trinitatem. Adiumento nobis poeticae voces sunt sancti Gregorii Nazianzeni, Theologi:

Gloria Deo Patri et Filio omnium dominatori:
Gloria Spiritui quam maxima laude celebrando, sanctissimo.
Trinitas unus Deus est, qui creavit implevitque omnia,
Caelum caelestibus, terram terrestribus,
Mare et flumina, et fontes implevit aquatilibus,
Omnia vivificans virtute proprii Spiritus:
Ut sapientem creatorem omnis creatura laudet,
Qui, quod vivant et permaneant, causa est unica.
Rationis vero compos maxime natura semper celebret,
Ut regem magnum, ut bonum patrem.[9]

4. Utinam hoc carmen ad Trinitatem ob Filii ipsius incarnationem ab omnibus simul tollatur quotquot eodem imbuti Baptismate eiusdem in Domino Iesu fidei sunt consortes. Oecumenica Iubilaei indoles solidum sit illius itineris indicium quod superioribus his potissimum decenniis variarum Ecclesiarum Communitatumque ecclesialium conficiunt fideles. Idoneos nos omnes efficere debet Spiritus auditio ut in universali communione gratiam

[8] **Cfr** CONC. OECUM. VAT. II, **Const. dogm. de divina Revelatione *Dei Verbum,*** 2.4.
[9] ***Carmina dogmatica, XXXI, Hymnus alius: PC*** 37, 510-511.

tandem demonstremus filiationis Baptismo incohatae: universi enim unius Patris sumus filii. Nec desinit iterari umquam et inculcare etiam nobis Apostolus vehementem suam cohortationem: « Unum corpus et unus Spiritus, sicut et vocati estis in una spe vocationis vestrae; unus Dominus, una fides, unum baptisma; unus Deus et Pater omnium, qui super omnes et per omnia et in omnibus » (*Eph* 4, 4-6). Ut sancti etiam Irenaei utamur verbis: haud licet nobis terrae cuiusdam aridae imaginem hominibus praebere postquam veluti pluviam de caelo delapsam Dei Verbum recepimus; nec asseverare umquam poterimus unicum nos fieri panem, si aquae ope quae in nos est effusa impediamus ne farina misceatur.[10]

Sicut ad celebritatem nuptialem omnis iubilaris annus est invitatio. Multiplicibus ex Ecclesiis et ecclesialibus Communitatibus per orbem dissitis cuncti nos ad festivitatem quae apparatur concurrimus; id quo coniungimur nobiscum adferamus intentique unum in Christum oculi crescere nos sinant in unitate quae Spiritus fructus est. Episcopus Romanus, uti sancti Petri Successor, adest hic, qui ad iubilarem celebrationem reddat multo vehementiorem hanc invitationem, ut bismillesimum hoc praestitutum tempus mysterii praecipui ipsius christianae fidei vivatur tamquam reconciliationis semita nec non verae spei documentum iis omnibus qui Christum respiciunt eiusque Ecclesiam «veluti sacramentum... intimae cum Deo unionis totiusque generis humani unitatis ».[11]

5. Quot in memoriam revocat eventus haec iubilaris celebritas! Ad annum prius revertitur cogitatio MCCC, cum totius populi Romani optata suscipiens aperuit sollemni modo pontifex Bonifatius VIII primum in historia Iubilaeum. Repetens nempe perantiquam traditionem, ex qua «concessae sunt magnae remissiones et indulgentiae peccatorum » omnibus aeterna in Urbe sancti Petri adeuntibus basilicam, decrevit eo tempore concedere «non solum plenam et largiorem, immo plenissimam omnium... veniam peccatorum ».[12] Quo ex tempore Ecclesia semper Iubilaeum deinceps celebravit tamquam significantem omnino suae peregrinationis passum ad plenitudinem in Christo.

Demonstrant annales quam fervido studio Annos Sanctos semper peregerit ipse Populus Dei, cum in illo deprehenderet occasionem ubi Iesu invitamentum ad conversionem vehementius persentiebatur. Per hoc iter abu-

[10] Cfr *Adversus haereses,* III, 17: *PO* 7, 930.

[11] CONC. OECUM. VAT. II, Const. dogm. de Ecclesia *Lumen gentium,* 1.

[12] Bulla *Antiquorum habet* (12 Februarii 1300): Bullarium Romanum III/2, p. 94.

sus etiam contigerunt et falsae interpretationes, verumtamen longe maiores fuerunt fidei verae testificationes sinceraeque caritatis. Singularem in modum hoc etiam testatur ipsa sancti Philippi Neri figura qui occasione data Iubilaei anni **MDL** « caritatem Romanam » condidit uti aspectabile monumentum hospitalitatis in peregrinatores. Recenseri potest longa sanctitatis narratio a consuetudine Iubilaei initio facto nec non a conversionis effectibus quos gratia veniae tot in credentibus peperit.

6. Nostro pariter in Pontificatu gaudio praecipuo fuit anno MCMLXXXIII Iubilaeum extra ordinem indicere propter MCML a genere hominum redempto annos completos. Hoc mysterium, Christi morte resurrectioneque perfectum, apicem signat cuiusdam eventus qui suum principium habuit in Filii Dei incarnatione. Propterea apte exsistimari potest hoc Iubilaeum « magnum », seque Ecclesia vehementer cupere declarat suis bracchiis omnes complecti credentes quibus nempe reconciliationis impertiatur laetitiam. Ab universa sic Ecclesia laudis gratiarumque hymnus ad Patrem attolletur qui incomparando suo ex amore nobis tribuit ut simus in Christo « concives sanctorum et domestici Dei» *(Eph* 2, 19). Maxima hac incidente festivitate invitantur ex animo nobiscum gaudentibus aliarum religionum assertores perinde ac omnes quotquot Dei fide sunt alieni ut ipsi gaudeant. Veluti unius hominum familiae fratres, limen novi millennii coniuncti transgredimur quod ab omnibus datam operam postulabit et officiorum conscientiam.

Nobis porro credentibus magna luce collustrabit iubilaris annus redemptionem a Christo propria morte ac resurrectione peractam. Quam post mortem, nemo amplius a Dei amore seiungi poterit (cfr *Rom* 8, 21-39), nisi sua ipsius culpa. Misericordiae gratia singulis occurrit ut qui sunt iam reconciliati etiam « salvi... in vita ipsius » *(Rom 5,* 10) esse valeant.

Constituimus idcirco ut *Magnum Anni M M Iubilaeum nocte ipsa Christi Natalis anno undebismillesimo incipiat,* reclusa videlicet porta sancta Basilicae Petrianae in Urbe Vaticana, id quod paucis accidet horis ante quam inauguralis celebratio Hierosolymis et apud Betlehem incohetur, simulque reliquis reseratis portis sanctis Patriarchalium omnium Basilicarum. Ritus portae sanctae in Basilica sancti Pauli aperiendae differetur in subsequentem diem Martis xvin mensis Ianuarii, cum precationis Hebdomada pro christianorum unitate inibitur; hoc etiam modo peculiaris indoles effertur oecumenica qua hoc distinguitur Iubilaeum.

Decernimus insuper ut apud particulares Ecclesias Iubilaei initium sanctissimo Natalis Domini Iesu celebretur die et quidem sollemni Eucharistico ritu cui in aede cathedrali nec non concathedrali dioecesanus praeerit Episcopus. Licebit Episcopo in concathedrali officium praesidendi illi celebrationi suo concredere legato. Quoniam vero ritus portae sanctae reserandae omnino ad Basilicam Vaticanam adque Patriarchales Basilicas pertinet, iubilaris temporis principium singulas apud dioeceses decebit extollere *stationem* alia in aede sacra unde peregrinatio ad cathedrale templum procedet, liturgicam honorationem Libri Evangeliorum, recitationem nonnullarum huius Nostri scripti partium secundum « Ritum Magni Iubilaei particularibus in Ecclesiis celebrandi ».

Sit autem omnibus Natalis dies anni undebismillesimi sollemnitas luce effingens, praelusioque ad experientiam gratiae ac misericordiae divinae prorsus intimam quae usque producetur ad *Anni Iubilaris conclusionem die Epiphaniae Domini Nostri Iesu Christi, scilicet VI Ianuarii anno bismillesimo primo.* Invitantibus Angelis quisque credens obsequatur qui sine intermissione annuntiant: « Gloria in altissimis Deo, et super terram pax hominibus bonae voluntatis» *(Lc* 2, 14). Natalicium tempus ita fiet pulsans Anni Sancti velut cor, quod Ecclesiae in vitam donorum Spiritus abundantiam ad novam evangelizationem infundet.

7. Iubilaei institutio sua in progressione quibusdam locupletata est indiciis quae fidem testantur populique christiani pietatem confirmant. Memoranda inter haec in primis est *peregrinatio.* Ad illam enim personam nos reducit quae suam vitam uti iter libenter describit. Ab ortu usque ad occasum cuiusque hominis condicio est quidem *hominis viatoris* propria. Saepius ipsa vicissim Sacra Scriptura momentum effert illius actus quo quis arripit iter ut ad sacra perveniat loca; mos erat ut Israelita omnis peregrinans se ad illam urbem conferret ubi foederis adservabatur arca sive ut sacrarium Bethel inviseret (cfr *Idc* 20, 18) aut etiam illud-Siloe ubi Annae Samuelis matris exaudita est precatio (cfr *1 Sam* 1,3). Sua porro sponte sese subdens Legi Iesus quoque cum Maria una et Iosepho peregrinationem egit sanctam ad Hierosolymitanam civitatem (cfr *Lc* 2, 41). Ecclesiae historia est veluti vivens quoddam diarium peregrinationis numquam finitum. Ad civitatem enim peregrinantur sanctorum Petri et Pauli tum etiam in Terram Sanctam vel ad antiqua versus et nova sanctuaria Virgini Mariae dicata aliisque Sanctis: haec, ecce, tot fidelium meta est hoc pacto suam nutrientium pietatem.

Praecipuum semper fuit tempus peregrinatio in credentium vita quod aliis aetatibus alias sumebat formas culturae diversas. Revocat ea peregrinationem cuiusque credentis in Redemptoris ipsius vestigia: exercitatio est actuosae asceseos nec non paenitentiae humanas ob infirmitates, perpetuae de sua cuiusque fragilitate vigilantiae atque interioris praeparationis ad cordis reformationem. Per vigilias et ieiunia precesque progreditur peregrinator in christianae perfectionis semita studens, gratiae Dei sustentatus, ut transeat « in virum perfectum, in mensuram aetatis plenitudinis Christi » *(Eph* 4, 13).

8. Peregrinationi autem huic signum comitatur *portae sanctae,* quae primum in Basilica Ss.mi Salvatoris in Laterano tempore Iubilaei anno MCCCCXXIII est aperta. Commemorat ipsa transitum quem singuli christiani invitantur ut a peccato faciant ad gratiam. Ait enim Iesus: « Ego sum ostium » *(Io* 10, 7) ut neminem accedere ad Patrem posse significaret nisi per semet ipsum. Haec quam de se facit Iesus appellatio testatur ipsum solum esse Salvatorem a Patre emissum. Unus nempe aditus est quo ingressio aperitur ad communionis vitam cum Deo: accessus hic Iesus est, unica atque salutis via absoluta. Uno in eo plenam veritatem assequitur Psalmistae vox: « Haec porta Domini; iusti intrabunt in eam » *(Ps* 118 [117], 20).

Portae haec indicatio officium meminit omnis credentis ut limen illud transgrediatur. Per eam portam ingressio significat hominem confiteri Iesum Christum esse Dominum, dum fidem in eum vivificat ut novam vitam ab illo nobis concessam vivendo compleat. Voluntatis motus est hic qui libertatem eligendi praeponit simulque audaciam aliquid derelinquendi, cum constet inde vitam obtineri divinam (cfr *Mt* 13, 44-46). Hoc nimirum animi affectu Pontifex ipse primus portam sanctam nocte illa transibit inter vicesimum quartum et vicesimum quintum Decembris mensis diem anno undebismillesimo. Ecclesiae atque omni orbi limen illud transgrediens Pontifex Sanctum Evangelium ostentabit, vitae fontem ac spei tertium in millennium adventurum. Per portam sanctam praeterea, quae exeunte millennio speciem prae se fert maioris amplitudinis,[13] nos altius in Ecclesiam Corpus suum ac Sponsam inseret Christus. Hac ratione quantam vim prae se ferat Apostoli Petri admonitio intellegimus, quippe qui etiam scribat quo pacto et nos cum Christo coniuncti adhibeamur «tamquam lapides vivi... domus

[13] Cfr IOANNES PAULUS II, Litt. Ap *Tertio millennio adveniente* (10 Novembris 1994), 33: *AAS* 87 (1995), 25.

spiritalis in sacerdotium sanctum offerre spiritales hostias acceptabiles Deo » (i *Pe* 2, 5).

9. Fidelibus pariter notissimum aliud est peculiare signum, *indulgentia* videlicet quod unum est ex elementis quae iubilarem efficiunt eventum. Misericordiae Patris in ea commonstratur plenitudo, qui omnibus suo amore obvius procedit, qui ante omnia in culparum condonatione declaratur. Communiter Deus Pater veniam per sacramentum Paenitentiae et Reconciliationis tribuit.[14] Conscius enim ac liber consensus gravi peccato credentem segregat a vitae gratia cum Deo quapropter pariter eum excludit a sanctitate ad quam vocatur. Cum a Christo acceperit Ecclesia potestatem eius nomine delicta remittendi (cfr *Mt* 16, 19; *Io* 20, 23), in mundo illa exstat tamquam viva Dei amoris praesentia, qui omnem adversus humanam infirmitatem sese inclinat ut bracchiis misericordiae suae eandem suscipiat. Per ministerium omnino suae Sponsae inter homines dispergit Deus misericordiam suam ex illo magni pretii dono quod vetustissima voce « indulgentia » nuncupatur.

Peccatori « sacramentum Paenitentiae novam offert possibilitatem se convertendi et iustificationis gratiam iterum inveniendi »,[15] quae per Christi sacrificium recipitur. Ipse sic denuo in Dei vitam Ecclesiaeque vitam plene participandam infertur. Sua confitendo peccata, fidelis utique veniam impetrat atque iterum Eucharistiam, veluti signum cum Patre suaque Ecclesia reciperatae communionis, participare potest. Attamen ab antiquis usque temporibus Ecclesia sibi penitus conscia fuit veniam, quam gratuito Deus praebet, veram vitae immutationem, interioris mali progredientem amotionem, propriae exsistentiae implicare renovationem. Sacramentalis actus cum exsistentiali actu, cum vera culpae mundatione, iugandus fuit, quae videlicet paenitentia vocatur. Venia nimirum non vult ut exsistentialis hic processus supervacaneus fiat, at potius ut ipse quempiam obtineat sensum, qui suscipitur, qui admittitur.

Eo namque quod cum Deo fit reconciliatio, id non infitias it quosdam peccati effectus permanere, a quibus mundari necesse est. Hoc sane in ambitu indulgentia distinguitur, cuius beneficio « totum ipsum donum Dei mi-

[14] **Cfr IOANNES PAULUS II, Adhort. Ap. post-synodalis *Reconciliatio et paenitentia* (2 Decembris 1984), 28-34: *AAS 11* (1985), 250-273,**

[15] ***Catechismus Catholicae Ecclesiae,* n. 1446.**

sericordiae »[16] exprimitur. Per indulgentiam peccatori quem paenituit temporaria pro peccatis poena, quae iam quod ad culpam attinet remissa sunt, dimittitur.

10. Peccatum enim, propterea quod Dei sanctitatem et iustitiam laedit, aeque ac personalem Dei in hominem amicitiam spernit, duplicem effectum secum fert. Primo, si grave est, cum Deo communionis ademptionem implicat ideoque vitae aeternae participationem excludit. Peccatori tamen quem paenituit Deus, pro sua misericordia, veniam dat peccati gravis atque « poenam aeternam », quae sequeretur, remittit.

Secundo, « quodlibet peccatum, etiam veniale, morbidam ad creaturas secum fert affectionem, quae purificatione eget sive his in terris sive post mortem, in statu qui appellatur purgatorium. Haec purificatio liberat ab eo quod "poena temporalis" peccati appellatur »,[17] qua expiata, id deletur quod plenae cum Deo fratribusque communioni officit.

Revelatio autem docet christianum suo in conversionis itinere non esse solum. In Christo ac per Christum eius vita arcano quodam vinculo nectitur cum vita omnium aliorum christianorum, in supernaturali Corporis mystici unitate. Intercedit sic inter fideles mira quaedam spiritalium bonorum permutatio, cuius virtute unius sanctitas alios iuvat praeter detrimentum quod unius peccatum aliis inferre potuit. Sunt qui post se veluti amoris, doloris tolerati, integritatis veritatisque redundantiam, relinquunt, quae ceteros complectitur et sustentat. « Vicarietatis » est res, in qua totum Christi mysterium innititur. Eius quidem superabundans amor omnes nos salvat. Nihilominus ad amoris Christi magnitudinem id pertinet, quod nos in recipientium inertium condicione non reliquit, sed salutarem in suam operam ac potissimum passionem nos immittit. Pervulgatus hoc asseverat epistulae ad Colossenses locus: «Adimpleo ea, quae desunt passionum Christi, in carne mea pro corpore eius, quod est ecclesia» (1, 24).

Acutam hanc veritatem mirum in modum locus quoque Apocalypsis ostendit, in quo Ecclesia tamquam sponsa significatur, simplici linteo vestimento, byssino puro ac splendente induta. Atque sanctus Ioannes dicit: « Byssinum enim iustificationes sunt sanctorum» (19, 8). In vita enim sanctorum byssinum splendens texitur, quod aeternitatis est vestimentum.

[16] IOANNES PAULUS II, Bulla *Aperite portas Redemptori* (6 Ianuarii 1983), 8: *AAS* 75 (1983), 98.

[17] *Catechismus Catholicae Ecclesiae*, n. 1472.

Omnia a Christo manant, sed quoniam nos ad eum pertinemus, etiam quod nostrum est eius fit atque sanantem vim adipiscitur. Id reapse intellegitur cum « thesaurus Ecclesiae » annuntiatur, quae sunt bona sanctorum opera. Ad indulgentiam obtinendam precari sibi vult hanc spiritalem communionem inire ideoque penitus aliis patere. Etenim in spiritali quoque provincia nemo pro se vivit. Et salubris sollicitudo de propriae animae salute a timore atque nimio sui amore tum tantum exsolvitur cum de alterius salute fit quoque sollicitudo. Veritas haec est communionis sanctorum, mysterium « realitatis vicariae », precationis veluti viae coniunctionis cum Christo eiusque sanctis. Ipse nos secum fert ut una simul cum eo albam novae humanitatis vestem texamus, splendentem scilicet vestem byssinam Sponsae Christi.

Haec igitur de indulgentiis doctrina « docet malum et amarum esse reliquisse... Dominum Deum (cfr *Ier* 2, 19). Fideles enim, cum indulgentias assequuntur, intellegunt se non posse propriis viribus expiare malum, quod peccando sibi ipsis immo toti communitati intulerunt, et ideo ad humilitatem salutarem excitantur ».[18] Veritas, porro, de communione sanctorum, qua fideles Christo et vicissim inter se iunguntur, ostendit quantum quisque alios — vivos vel defunctos — iuvare possit, ut magis magisque arte cum caelesti Patre coniungantur.

His doctrinae rationibus innitentes ac simul maternum Ecclesiae sensum patefacientes, decernimus omnes fideles, congruenter paratos, per totum Iubilaei intervallum, indulgentiae dono, ad praescripta quae hanc Bullam comitantur, frui posse (cfr documentum adnexum).

11. Signa haec ad iubilaris celebrationis traditionem iam pertinent. Dei populus operam dabit profecto deinde ut mentem aperiat suam ad alia agnoscenda, si forte sint, signa misericordiae Dei, qui in Iubilaeo operatur. In Litteris Apostolicis, quarum titulus *Tertio millennio adveniente*, nonnulla illorum demonstravimus, quae vehementius insigni Iubilaei gratiae experiendae inservire possunt.[19] Quae nunc breviter in memoriam revocamus.

Prae omnibus *memoriae purificationis* signum: id nempe requirit ut omnes se praestent animosos humilesque culpas admissas agnoscendo, quas patraverunt quotquot christianorum nomen tenuerunt ac tenent.

Annus Sanctus per se ipse vocationis ad conversionem est momentum. Hoc est primum praedicationis Iesu verbum, quod insigniter cum prompti-

[18] PAULUS VI, Const. Ap. *Indulgentiarum doctrina* (1 Ianuarii 1967), 9: *AAS* 59 (1967), 18.
[19] Cfr nn. 33.37.51: *AAS* 87 (1995), 25-26; 29-30; 36.

tudine ad credendum coniungitur: « Paenitemini et credite evangelio » *(Me* 1, 15). Quod Christus iubet, ex conscientia manat illius rei: «impletum est tempus » *(Me* 1, 15). Cum Dei tempus completur, fit ad conversionem compellatio. Quae quidem ante omnia est gratiae fructus. Spiritus ipse unumquemque compellit, ut « in se ipse intret » et necessitatem percipiat Patris domum repetendi (cfr *Lc* 15, 17-20). Conscientiae ideo examinatio unum maxime insigne est personalis exsistentiae momentum. Eius namque ope, quisque homo ante suae vitae veritatem locatur. Sic ipse reperit quantum sua opera ab illo absint exemplari, quod ille prae se tulit.

Ecclesiae historia est sanctitatis historia. Novum Testamentum hanc baptizatorum notam firmiter extollit: ii sunt « sancti » prout, ab illo mundo dissociati quem Malignus detinet, uno veroque Deo colendo sese addicunt. Re vera haec sanctitas manifestatur in tot Sanctorum et Beatorum eventibus, qui ab Ecclesia agnoscuntur, itemque in sortibus innumerae multitudinis mulierum virorumque incognitorum, quam dinumerare nemo potest (cfr *Apc* 7, 9). Eorum vita Evangelii veritatem testatur atque manifestum mundo praebet possibilitatis perfectionis signum. Necesse tamen est agnoscere historiae annales etiam non paucos eventus recensere, qui contra testantur pro christiano nomine. Illud propter vinculum quod, in mystico Corpore, alios aliis nectit, nos omnes, quamvis nihil personalis responsalitatis habeamus, atque minime supponentes Dei iudicium, qui unus corda cognoscit, errorum culparumque onera illorum qui ante fuerunt baiulamus. Nos quoque, Ecclesiae filii, peccavimus atque Christi Sponsa prohibita est quominus omni sui vultus venustate splenderet. Peccatum nostrum Spiritui in tot hominum cordibus operanti offecit. Fides nostra debilis indifferentem animum induxit atque complures a germano Christi occursu avertit.

Petri veluti Successores flagitamus ut hoc misericordiae anno Ecclesia, quae sanctitate firmatur quam a Christo accepit, genu ante Deum flectat atque veniam pro praeteritis praesentibusque suorum filiorum peccatis impetret. Omnes peccaverunt ac nemo ante Deum iustus dici potest (cfr *1 Reg* 8, 46). Sine timore repetatur: « Peccavimus » *(Ier* 3, 25), at penitus certitudo servetur: « ubi autem abundavit peccatum, superabundavit gratia » *(Rom* 5, 20).

Amplexus quo Pater prosequitur paenitentiam agentem, qui obviam it Ei, erit iustum pro culpis propriis alteriusque auctoramentum, conscientia innixum arti vinculi, quod cuncta mystici Corporis membra inter se coniungit. Christiani invitantur ut, eorum Deo hominibusque qui eorum mori-

bus sunt offensi, in se errores recipiant, quas ipsi admiserunt. Id peragant nihil mutuo poscentes, in caritate Dei tantum innitentes, quae « diffusa est in cordibus nostris » *(Rom* 5, 5). Non deerunt qui, aequo animo praediti, historiam praeteriti nostrique temporis, erga Ecclesiae filios a vita sociali exclusionis, iniuriarum et persecutionum casus saepe numero annumerasse ac annumerare agnoscere valeant.

Nemo hoc iubilari anno a Patris complexu se abstrahere velit. Nemo eadem faciat quae frater maior evangelicae similitudinis qui festum acturus ingredi recusat domum (cfr *Lc* 15, 25-30). Veniae gaudium omni indignatane fortius sit et maius. Ita agendo Sponsa ad mundi oculos illa coruscabit pulchritudine et sanctitate, quae ex Domini gratia effluunt. Duo iam milia annorum Ecclesia exstat cunae in quibus Iesum deponit Maria eundemque adorationi omniumque populorum contemplationi exhibet. Utinam Sponsae per humilitatem magis usque splendeant gloria et Eucharistiae vis, quam ipsa celebrat suoque in sinu servat. In Panis Vinique consecrati specie, Christus Iesus resuscitatus ac glorificatus, lux gentium (cfr *Lc* 2, 32), suam continuatam Incarnationem revelat. Is vivus verusque inter nos perstat, ut suo Corpore et Sanguine credentes alat.

Quocirca contuitus in futurum aevum sit defixus. Pater misericordiae peccata non dinumerat quorum nos reapse paenituit (cfr *Is* 38, 17). Ipse, nunc, novum quid patrat atque in dilectione quae ignoscit caelos novos novamque terram antecapit. Confirmetur igitur fides, adolescat spes, magis ac magis operosa sit caritas, ad renovatum christianae testificationis impetum in mundo proximi millennii.

12. Misericordiae Dei signum, his temporibus admodum necessarium, est *caritatis* signum, quod oculos nostros reserat ad necessitates respiciendas illorum qui in egestate et a vita sociali exclusi vivunt. Hae sunt condiciones quae lata socialia loca complectuntur quaeque sua mortis umbra quosdam solidos populos offundunt. Humani generis in conspectu hodie prostant novae servitutis species eaedemque subtiliores quam illae quas praeteritum tempus recensuit; libertas nimis multis personis pergit esse nomen re destitutum. Haud paucae Nationes, pauperiores potissimum, aere alieno opprimuntur, quod eo est conflatum ut iam exsolvi re non possit. Omnino praeterea manifestum est progressum reapse obtineri non posse, dempta inter populos sociata opera omnium linguarum, stirpium, nationum et religionum. Oppressiones sunt tollendae quorum vi alii in alios dominantur: ipsae

peccatum sunt et iniuria. Qui operam dat solummodo ut thesaurizet in terra (cfr *Mt* 6, 19) « non fit in Deum dives » *(Lc* 12, 21).

Nova praeterea solidarietatis et internationalis cooperationis cultura inferri debet, qua omnes — praesertim divites Nationes et privatorum pars — causam in se suscipiant, ut quaedam oeconomiae ratio habeatur quae cuique personae inserviat. Tempus ultra haud producendum est, cum etiam pauper Lazarus prope divitem sedere poterit, ut idem convivium participet neve cogatur saturari de his quae cadent de mensa (cfr *Lc* 16, 19-31). Summa paupertas vim, simultates et scandala gignit. Ei mederi est iustitiam operari ideoque pacem.

Iubilaeum ultra nos ad cordis conversionem per vitae immutationem excitat. Omnes commonefacit terrena bona non absoluta putanda esse, quandoquidem ea non sunt Deus, neque dominatum vel praesumptum hominis dominatum, quia ad Dominum eique soli terra pertinet: « Mea est, et vos advenae et coloni mei estis» *(Lv* 25, 23). Utinam annus hic gratiae corda moveat illorum quorum in manibus populorum sunt sortes!

13. Signum quoddam perenne, at hodie perquam significans, veritatis christiani amoris est *martyrum memoria.* Eorum testificatio ne oblivione obruatur. Ii sunt qui, vitam ob amorem tradentes, Evangelium nuntiaverunt. Martyr, nostra potissimum aetate, maioris illius amoris est signum quod omnia alia bona complectitur. Eius vita supremum illud verbum, quod Christus in cruce pronuntiavit, refert: « Pater dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt» *(Lc* 23, 34). Fidelis, qui serio animo suam christianam vocationem putavit, secundum quam martyrium possibilitas est quaedam a Revelatione iam enuntiata, hanc exspectationem suae in vitae spatio excludere non potest. Duo milia annorum a Christo nato continuata martyrum testificatione notantur.

Hoc insuper saeculum, quod ad finem vergit, innumeros cognovit martyres praesertim propter nazismum, communismum, stirpium tribuumve contentiones. Omnium ordinum homines suam ob fidem passi sunt, sanguine suam Christo Ecclesiaeque adhaesionem luendo sive interminatus carceris annos omniumque generum angustias tolerando, ne cuidam obsequerentur ideologiae quae in immanis dictaturae regimen immutata est. Psychologica spectata ratione, martyrium est significantissimum veritatis fidei documentum, quae humanum vultum tribuere vel violentissimo mortis generi valet suamque ostendit pulchritudinem etiam inter crudelissimas persecutiones.

Advenientis iubilaris annis perfusi gratia, maiore impetu gratiarum actionis Patri hymnum dicere poterimus et canere: *Te martyrum candidatus laudat exercitus.* Utique, hic est exercitus illorum qui « laverunt stolas suas et dealbaverunt eas in sanguine agni » *(Apc* 7, 14). Hanc ob causam Ecclesiae ubique terrarum eorum testificationi adhaerescendum est itemque eorum memoria studiose tuenda. Utinam Dei Populus, horum germanorum signiferorum cuiusvis aetatum, linguarum et nationum exemplis in fide roboratus, fidenter tertii millennii limen transgrediatur. Eorum martyrii admiratio, in fidelium cordibus, cum voluntate coniungatur illorum exempla per Dei gratiam sectandi, si exstiterint condiciones.

14. Iubilare gaudium consummatum non esset, si intuitus in Eam non dirigeretur quae, Patri penitus oboediens, nobis Dei Filium in carne genuit. Bethleemitica in civitate Mariae «impleti sunt dies, ut pareret» *(Lc* 2, 6), atque Spiritu Sancto repleta, novae creationis Primogenitum peperit. Ut fieret Dei Mater cum esset vocata, inde a virginalis conceptus die Maria plene suam maternitatem vixit, quam in Calvaria sub cruce complevit. Mirabili Christi beneficio, ibi ipsa Mater quoque Ecclesiae facta est, omnibus viam demonstrans quae ad Filium ducit.

Silentii auditionisque Mulier, in Patris manibus docilis, Maria Virgo ab omnibus generationibus «beata» dicitur, quoniam mira agnovit quae in ea Spiritus Sanctus patravit. Numquam populi Matrem misericordiae invocare desinent atque refugium sub eius praesidio semper invenient. Quae cum filio Iesu et Iosepho sponso ad templum Dei sanctum iter suscepit, ipse iter tueatur illorum qui viatores iubilari hoc anno fient. Ipsaque peculiari ratione proximis mensibus pro populo christiano intercedat, ut gratiam misericordiamque largiter adipiscatur, de duobus a Salvatore nato milibus annorum exsultans.

Deo Patri in Spiritu Sancto Ecclesiae laus sit propter salutis donum in Christo Domino nunc et per ventura saecula.

Datum Romae, apud S. Petrum, die undetricesimo mensis Novembris, dominica prima Adventus, anno Domini millesimo nongentesimo nonagésimo octavo, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

IOANNES PAULUS PP. II

Eugenius Sevi, *Protonot. Apost.*
Marcellus Rossetti, *Protonot. Apost.*

Loco ffi Plumbi
In Secret. Status tab., n. 442.800

DECRETUM BULLAE ADNEXUM

PRAESCRIPTA DE IUBILARI INDULGENTIA ACQUIRENDA

Hoc per decretum, quod Summi Pontificis voluntatem ad effectum adducit quam Bulla de Magno Iubilaeo indicendo Anni bismillesimi ostendit, facultatumque vigore eidem ab ipso Summo Pontifice tributarum, ad iubilarem indulgentiam acquirendam Paenitentiaria Apostolica normas statuit.

Fideles cuncti, convenienter parati, totum per Iubilaei spatium, indulgentiae dono largiter frui possunt, secundum normas quae hic praescribuntur.

Dum hoc praeponitur, indulgentias scilicet sive generaliter sive per peculiare rescriptum Magno evolvente Iubilaeo perstaturas, illud in memoriam revocatur, indulgentiam nempe iubilarem in modum suffragii defunctorum animabus applicari posse: hanc per oblationem insigne supernaturalis caritatis exercitium completur, illud propter vinculum quo in mystico Christi Corpore fideles, peregrinantes adhuc in terris, cum iis qui iam suum perfecerunt iter coniuncti sunt. Per Iubilarem annum viget etiam norma secundum quam indulgentia plenaria semel in die dumtaxat acquiri potest.[20]

Iubilaei fastigium est Dei Patris occursus, per Christum Salvatorem, qui in Ecclesia, in suis Sacramentis potissimum, adest. Hac de causa in iubilari itinere, quod peregrinatio parat, primum praestantissimumque obtinet locum Paenitentiae atque Eucharistiae sacramenti celebratio, mysterii videlicet paschalis Christi nostrae pacis nostraeque reconciliationis: hic est occursus qui commutat quique ad indulgentiae donum pro se et pro ceteris aperit aditum.

Digne sacramentali confessione celebrata, quae ordinarie ad normas can. 960 CIC et can. 720, § 1 CCEO, esse debet individualis et integra, fidelis, his quae requiruntur observatis, praesertim quod attinet ad exclusionem omnis affectus erga quodcumque peccatum etiam veniale,[21] recipere vel applicare potest, per congruum quoddam temporis spatium, indulgentiae donum etiam cotidie haud repetita confessione. Attamen convenit ut fideles saepe sacramenti Paenitentiae gratiam recipiant ad conversionem cordisque munditiam augendam.[22] Eucharistiae participationem — quae est necessaria

[20] **Cfr *Enchiridion indulgentiarum,* LEV 1986, norm. 21, § 1.**

[21] **Cfr *ibid.*, norm. 23, § 1**

[22] **Cfr *ibid.*, norm. 23, §§ 1-2,**

ad unamquamque indulgentiam acquirendam — par est eodem die fieri quo praescripta opera aguntur.[23]

His cum duabus rebus prae omnibus praestantibus coniungi debet cum Ecclesia communionis testificatio, quae precatione ad Summi Pontificis mentem manifestatur necnon caritatis paenitentiaeque deinceps operibus, quae infra significantur: haec opera veram illam cordis conversionem ostendere volunt, ad quam Christi communio in sacramentis perducit. Christus namque est indulgentia et « propitiatio pro peccatis nostris » *(1 Io* 2, 2). Ipse, in fidelium cordibus Spiritum Sanctum diffundens qui « est remissio omnium peccatorum »,[24] unumquemque ad filialem fidentemque cum Patre misericordiae concursum incitat. Ab hoc occursu conversionis et renovationis, ecclesialis communionis caritatisque in fratres proposita manant.

Eventuro proximo Iubilaeo norma quoque confirmatur vi cuius confessarii sive praescriptum opus sive quae poscuntur condiciones pro iis qui legitime impediuntur commutare possunt.[25] Infirmi, religiosi religiosaeque quae clausura vinciuntur omnesque qui quacumque ratione domo exire non possunt, pro alicuius templi visitatione cappellani domesticam adire possunt; si autem ne istud quidem fieri potest, indulgentiam consequi poterunt sese iis sociantes qui ordinario modo praescriptum opus obeunt, preces simul, aegritudines et incommoda Deo dicantes.

Quod ad necessaria opera complenda attinet, fideles indulgentiam iubilarem acquirere possunt:

1) *Romae,* si piam peregrinationem agent ad quamlibet patriarchalem Basilicam, scilicet ad Basilicam Sancti Petri in Vaticano, vel Archibasilicam Sanctissimi Salvatoris in Laterano, vel Basilicam Sanctae Mariae Maioris, vel Sancti Pauli ad viam Ostiensem, ibique devote participabunt Sanctam Missam vel aliam liturgicam celebrationem, ut Laudes Vesperasve, vel quoddam pietatis exercitium (exempli gratia *Viam crucis,* Rosarium mariale, ad Deiparae honorem Hymni recitationem qui est *Akathistos);* praeterea si, separatim vel turmatim, unam ex patriarchalibus Basilicis invisent, ibique per quoddam temporis intervallum eucharisticam adorationem piasque meditationes agent, « Pater noster », fidei professionem quavis in legitima forma, atque Beatae Virginis Mariae invocationem addentes. Quattuor his

[23] **Cfr *ibid.,* norm. 23, § 3.**

[24] **« Quia est remissio omnium peccatorum »: *Missale Romanum,* Super oblata, Sabbato post Dominicam VII Paschae.**

[25] **Cfr *Ench. indulg.,* norm. 27.**

patriarchalibus Basilicis hac peculiari Iubilaei occasione alia haec loca iisdem condicionibus accedunt: Basilica Sanctae Crucis in Hierusalem, Basilica Sancti Laurentii ad Veranum, Sanctuarium Virginis Divini Amoris, christianae Catacumbae.[26]

2) *In Terra Sancta,* si, easdem condiciones servantes, invisent Basilicam Hierosolymitanam Sancti Sepulcri, vel Basilicam Nativitatis Bethleemiticam, vel Basilicam Annuntiationis Nazarethanam.

3) *Aliis in ecclesiasticis circumscriptionibus,* si sacram ad cathedrale templum vel ad alias ecclesias vel loca ab Ordinario designata peregrinationem peragent, ibique devote liturgicae celebrationi aliive pio exercitio intererunt, quemadmodum supra de urbe Roma dictum est; insuper si seiunctim vel turmatim cathedrale templum vel Sanctuarium ab Ordinario designatum invisent et ibi per aliquod tempus pias meditationes agent, « Pater noster », fidei professionem quavis in legitima forma et Virginis Mariae invocationem addentes.

4) *In omni loco,* si congruo tempore destinato fratres invisent, qui in necessitatibus difficultatibusve versantur (ut aegroti, in carcere inclusi, senes deserti, inhabiles hisque similes), peregrinationem paene ad Christum in illis praesentem facientes (cfr *Mt* 25, 34-36), ac suetas condiciones spiritales, sacramentales precationisque implentes. Fideles procul dubio has visitationes per Annum Sanctum renovabunt, cum in unaquaque illarum plenariam indulgentiam lucrari possint, ut liquet, non plus quam semel in die.

Iubilaris plenaria indulgentia per incepta quoque acquiri potest quae paenitentialem spiritum efficacem generosumque in modum perficiunt, qui est veluti Iubilaei anima. Sic cum per diem quis a rerum supervacanearum usu sese abstinet (verbi gratia a fumi nicotiani gustatione, ab alcoholicis potionibus, ieiunando vel se abstinendo ad generales Ecclesiae leges et Episcopatuum peculiares normas) atque congruas pecunias in pauperum beneficium confert; religiosa socialiave opera praestabili subsidio sustinendo (peculiari modo pro pueris desertis, iuvenibus laborantibus, senibus indigentibus, alienigenis variarum Nationum, qui tranquilliores vitae condiciones persequuntur); congruam liberi temporis partem ad actiones, communitati utiles, praestando vel id genus gerendo personali ex sacrificio opera.

Cfr *Ench. indulg.,* conces 14.

Datum Romae, e Paenitentiaria Apostolica, die 29 mensis Novembris anno 1998, prima Adventus dominica.

VILLELMUS WAKEFIELD S.R.E. card. **BAUM**

Paenitentiarius Maior

> **í** < Aloisius De Magistris
ep. tit. Novensis
Regens

CONSTITUTIONES APOSTOLICAE

I

KANNURENSIS

In India nova conditur dioecesis Kannurensis.

IOANNES PAULUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

Cum ad aeternam provehendam salutem gregis Dominici in India eiusque regimini facilius et efficacius consulendum petitum esset nuper ut in eadem Natione nova constitueretur dioecesis, Venerabiles Fratres Nostri S.R.E. Cardinales atque Praesules, qui Congregationi pro Gentium Evangelizatione sunt praepositi, re mature perpensa auditisque pariter eorum quorum interest votis, admotam postulationem censuerunt esse accipiendam. Nos igitur, Qui gravissimo fungimur munere supremi Pastoris universae catholicae Ecclesiae, talem sententiam ratam habentes, summa Apostolica potestate haec, decernimus. A Calicutensi dioecesi separamus territorium septemtrionale districtuum civilium, qui patrio sermone nuncupantur Kannur et Kasaragode; ex eoque novam condimus dioecesim *Kannurensem,* quam metropolitanae Ecclesiae Verapolitanae suffraganeam facimus atque iurisdictioni Congregationis pro Gentium Evangelizatione subicimus. Praeterea iubemus Episcopi sedem poni in urbe Kannur atque templum Sanctissimae Trinitatis ibidem exstans, ad dignitatem cathedralis ecclesiae evehimus; cetera vero secundum canonicas leges temperentur. Quae praescripsimus per-

ducet ad exitum Venerabilis Frater Georgius Zur, Archiepiscopus titulo Sestensis et in India Apostolicus Pronuntius; qui, re acta, curabit documenta exaranda sincerisque exemplis ad Congregationem, quam diximus, mittenda. Has denique Apostolicas sub plumbo Litteras nunc et in posterum ratas esse volumus, contrariis quibuslibet rebus non obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die quinto mensis Novembris, anno Domini millesimo nongentesimo nonagésimo octavo, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

© **ANGELUS** card. **SODANO**
Secretarius Status

IOSEPHUS card. **TOMKO**
Congr. pro Gentium Evang. Praef.

Eugenius Sevi, *Protonot. Apost.*
Carmelus Nicolosi, *Protonot. Apost.*

Loco ® Plumbi
In Secret. Status tab., n, 442 911

II

CORENSIS

Intra Venetiolae fines conditur nova Provincia ecclesiastica, Corensis scilicet, quae ad dignitatem Ecclesiae metropolitanae attollitur.

IOANNES PAULUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI
AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

Usque omnium Ecclesiarum spiritalem prosperitatem persequentes, cuncta subsidia disponere contendimus quo id facilius efficaciusque obtineatur. Quapropter postulatis occurrentes Conferentiae Episcoporum in Venetiola, de plerorumque consensu, favente Venerabili Fratre Leonardo Sandri, Archiepiscopo titulo Aemoniensi seu Civitatis Novae et in Venetiola Apostolico Nuntio, ex consilio Congregationis pro Episcopis, Apostolica Nostra potestate suffulti, haec quae sequuntur decernimus et statuimus. Novam Provinciam Ecclesiasticam condimus *Corensem* appellandam et eam archiepiscopalis metropolitanae sedis fruentem dignitate, iuribus privilegiisque, quae complectetur Ecclesiam eiusdem nominis et dioecesim Punctifixensem,

nactenus ad Provinciam ecclesiasticam Maracaibensem pertinentem. Antistitem pro tempore statu et gradu Metropolitae honestamus secundum sacrorum canonum praescripta. Ideo Corensem in praesentia Episcopum, scilicet Venerabilem Fratrem Robertum Lückert León, ad dignitatem archiepiscopalem et Metropolitae condicionem promovemus, omnibus videlicet tributis iuribus privilegiisque consentaneis. Haec omnia ad expedienda Venerabilem Fratrem Leonardum Sandri, quem supra memoravimus, legamus, facta videlicet facultate quempiam alium virum in ecclesiastica dignitate constitutum subdelegandi. Re demum ad exitum perducta, documenta conficiantur, quorum sincera exempla ad Congregationem pro Episcopis mittantur, contrariis rebus minime quibuslibet obsistentibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die tertio et vicesimo mensis Novembris, anno Domini millesimo nongentesimo nonagésimo octavo, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

83 ANGELUS card. **SODANO**
Secretarius Status

IOSEPHUS card. **TOMKO**
Congr. pro Gentium Evang. Praef.

Marcellus Rossetti, *Protonot. Apost.*
Carmelus Nicolosi, *Protonot. Apost.*

Loco ffi Plumbi
In Secret. Status tab., n. 445.197

LITTERAE APOSTOLICAE

I

Venerabili Dei Servo Bartholomaeo Mariae dal Monte Beatorum honores decernuntur.

IOANNES PAULUS PP. II

Ad perpetuam rei memoriam. — « Euntes in mundum universum praedicate Evangelium omni creaturae» *(Me* 16, 15). Sacerdos Bartholomaeus Maria dal Monte suam fecit invitationem ab Iesu Apostolis exhibitam quam totam sacerdotalem per vitam studiose est prosecutus. Praedicationi missionum ad populos se dedit variisque in Italiae regionibus « verbum veritatis Evangelii » (cfr *Gol* 1, 5) alacriter proclamavit.

Bononiae ortus die III mensis Novembris anno MDCCXXVI ab Horatio dal Monte et Anna Maria Bassani, optima christiana ratione a parentibus est institutus. Parvi factis valetudinis incommodis nec non patris dissensione, vitam ecclesiasticam aggressus est atque, viginti tres annos natus, sacerdotio est initiatus in archidioecesi Bononiensi. Munus praedicationis assidue exercuit, rationem imitatus a sancto Leonardo a Portu Mauritio instauratam, fructusque copiosos messuit in vera fide tuenda et in moribus castigandis. Ad eiusmodi ministerium perdiligenter se paravit, sodalibus sacerdotibus totique Dei populo testimonium perhibens caritatis, paupertatis animique de Ecclesia sollicitus. Munus praedicatoris cum exerceret, coniunctionem cum Deo per Eucharistiae celebrationem, per contemplationem nec non sacramentalem confessionem magis magisque corroboravit. Pernota fuit Bartholomaei pietas erga Beatam Verginem Mariam quam « Matrem Misericordiae » dictitabat. Ad missionalem industriam amplificandam, Institutionem cui nomen « Pia Opera Missionum » fovit, atque multum adlaboravit ut sacerdotes dioecesani opus evangelizationis obirent. Ab innumeris hominibus quos beneficiis oppleverat defletus, obiit die xxiv mensis Decembris anno MDCCLXXVIII, quinquaginta duos annos natus.

Beatificationis canonizationisque Causa anno MDCCCLXXIV coepta est. Decessor Noster fel. rec. Benedictus xv, die xxm mensis Ianuarii anno MCMXXI, declaravit Dei Servum heroum in modum virtutes théologales, cardinales iisque adnexas exercuisse. Nobis coram, die xi mensis Iulii anno MCMXCV, Decretum super mirum prodiit, quod Bononiae anno MDCCCLXXXII evenisse constat, Venerabilis Servi Dei intercessioni adtributum. Deinde decrevimus ut ritus beatificationis celebraretur Bononiae die xxvn mensis Septembris anno MCMXCVII, tempore Congressus Nationalis Eucharistici Italiae.

Hodie igitur, Bononiae, inter Missarum sollemnia hanc ediximus formulam:

« Noi, accogliendo il desiderio dei nostro Fratello il Cardinale Giacomo Biffi, Arcivescovo di Bologna, di molti altri Fratelli nell'episcopato e di molti fedeli, dopo aver avuto il parere della Congregazione delle Cause dei Santi, con la Nostra Autorità Apostolica, concediamo che il Venerabile Servo di Dio Bartolomeo Maria dal Monte d'ora in poi sia chiamato Beato e che si possa celebrare la sua festa, nei luoghi e secondo le regole stabilite dal diritto, ogni anno il 26 settembre.

Nel nome del Padre e del Figlio e dello Spirito Santo ».

Quae autem his Litteris decrevimus nunc et in posterum rata et firma esse volumus, contrariis rebus minime obstantibus.

Datum Bononiae, sub anulo Piscatoris, die xxvii mensis Septembris anno MCMXCVII, Pontificatus Nostri undevicesimo.

De mandato Summi Pontificis
ÊB ANGELUS card. SODANO

Loco ffi Sigilli
In Secret. Status tab., n. 431,267

II

Venerabili Servo Dei Ioanni Baptistae Piamarta Beatorum honores decernuntur.

IOANNES PAULUS PP. II

Ad perpetuam rei memoriam. — « Impendam et superimpendar ipse pro animabus vestris » *(2 Cor* 12, 15).

Spiritus Domini, qui Ecclesiam suam numquam derelinquit, ardens suscitavit in corde sacerdotis Ioannis Baptistae Piamarta salutis iuvenum studium, praesertim eorum qui opus faciunt.

Dignus Christi minister natus est Brixiae die xxvi mensis Novembris anno MDCCCXLI humillima de familia et, matre orbatus, a probis sacerdotibus in oratorio S. Thomae est educatus. Ad sacerdotium se accommodavit in Seminario dioecesano atque die xxin mensis Decembris anno MDCCCLXV ordinationem presbyteralem accepit. Viginti per annos, primum vicarius postea autem parochus, se dicavit ministerio paroeciali inter rústicos et urbanos homines, ibique eminuit amore pauperum et aegrotantium, assidua oratione et liturgiae cura, constanter et sapienter se dedendo catechesi tradendae. In difficilibus rerum adiunctis, in quibus iuvenes versabantur, opere orbati et gravi spirituali periculo vexati, diu meditatus est operis institutionem quod necessitatibus eorum occurreret. Una cum presbytero Petro Capretti, qui clarus exstitit pauperum clericorum institutor, integris viribus se dedidit Instituto Artigianelli a se condito, in quo plurimi iuvenes ad opus navandum aptantur, ad vitam civilem adque christianam virtutem. Nec defuerunt angustiae, conflictationes et destitutiones, quas omnes ipse constanti animo toleravit, arbitratus sibi divinitus concreditum esse munus instituendi iuvenes, atque non intermissa sustentatus oratione. Vir admodum operosus, in primis coluit vitam absconditam in Christo. Paulum apostolum est imitatus, cuius sententiam « Mihi vivere Christus est » in se ipso conatus est

efficere. Numquam ei paupérrimo defuit fiducia in divina Providentia. Instanter hortatus est gratum animum erga benefactores. Ab iuvenibus, quos aluit, habitus est pater sollicitus et sapiens, **Severus** simul et indulgens. Anno **MDCccxcv,** una cum strenuo Patre Ioanne Bonsignori, viro rerum rusticarum peritissimo, Coloniam rusticam in Remedello condidit, scholam quandam quae mox facta est novae agriculturae lumen.

Persuasum sibi habens sine bona doctrina iuvenes non posse novis occurrere temporibus contentionibus religiosis, politicis et socialibus vexatis, inchoavit ipse validam libris edendis operam. Operam secum navantibus proposuit exemplar Sacrae Familiae Nazarethanae; ita orta est, anno **MCM,** Congregatio Sacrae Familiae de Nazareth. Cum Matre Elisabetha Baldo constituit deinde etiam feminarum Congregationem, quam nominare voluit Humilium Servarum Domini. Mortuus est die xxv mensis Aprilis anno MCMXIII, cum sibi nominis famam acquisivisset patris amantissimi, educatoris exculti atque exemplar reliquisset insignis sanctitatis sacerdotalis et religiosae.

Sanctitatis fama, qua in vita est circumfusus, post mortem eum prosecuta est, quamobrem Episcopus Brixiensis anno MCMXLIII Causam beatificationis et canonizationis inchoavit. Expletis quae iure statuta sunt, Nos Ipsi die **xxii** mensis Martii anno MCMLXXXVI declaravimus Servum Dei exercuisse heroico in gradu virtutes théologales, cardinales iisque adnexas. Aliquot post annos apud Curiam Brixiensem celebrata est canonica inquisitio de quadam mirabili sanatione, eius intercessioni attributa. Effectis consuetis examinationibus medicorum, deindeque etiam theologorum Cardinalium et Episcoporum certo cum exitu, coram Nobis promulgatum est decretum de miro die VIII mensis Aprilis anno MCMXCVII. Decrevimus ergo ut beatificationis ritus perageretur die xn insequentis mensis Octobris.

Hodie igitur in Petriano Foro, inter sacra hanc elocuti sumus Canonizationis formulam:

Nos, vota Fratrum Nostrorum Iesu Humberti Velázquez Garay, Episcopi Celayensis, Brunonis Foresti, Archiepiscopi-Episcopi Brixiensis, Rochi Talucci, Episcopi Tursiensis-Lacunerulonensis, Alberti Houssiau, Episcopi Leodiensis, et Richardi Fontana, Archiepiscopi Spoletani-Nursini, necnon plurimorum aliorum Fratrum in episcopatu multorumque christifidelium explentes, de Congregationis de Causis Sanctorum consulto, auctoritate Nostra Apostolica facultatem facimus ut Venerabiles Servi Dei Elias a Succursu Nieves, Ioannes Baptista Piamarta, Dominicus Lentini, Maria a Iesu

Aemilia d'Oultremont vidua van der Linden d'Hooghvorst et Maria Teresia Fasce Beatorum nomine in posterum appellentur, eorumque festum: Eliae a Succursu Nieves die decima Octobris; Ioannis Baptistae Piamarta die vicesima sexta Aprilis; Dominici Lentini die vicesima quinta Februarii; Mariae a Iesu Aemiliae d'Oultremont viduae van der Linden d'Hooghvorst die undecima Octobris; et Mariae Teresiae Fasce die duodecima Octobris in locis et modis iure statutis quotannis celebrari possit. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Qua quidem feliciter pronuntiata formula et sueta etiam oratione habita de vita et virtutibus Beatorum, quos modo publice nominavimus, eos venerati sumus summaque Ipsi cum religione primi invocavimus, universa cum christifidelium assistente turba magnopere laetantes de his novis Beatis, qui inter tot Ecclesiae filios filiasque veluti stellae splendentes mirabiliter emicuerunt atque pro multis hominibus his nostris difficilioribus temporibus singularia vitae christianae constituti sunt exemplaria et praestantes magistri.

Quae autem statuta hic sunt, volumus et nunc et in posterum tempus vim habere, contrariis rebus quibusvis nihil obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris, die xn mensis Octobris, anno MCMXCVII, Pontificatus Nostri undevicesimo.

De mandato Summi Pontificis
83 ANGELUS card. SODANO

Loco ffl Sigilli
In Secret. Status tab., n. 429.245

III

Venerabili Dei Servo Eliae del Socorro Nieves Beatorum honores decernuntur.

IOANNES PAULUS PP. II

Ad perpetuam rei memoriam. — « Quatenus martyres pro Fratribus sanguinem suum fuderunt, hactenus talia exhibuerunt, qualia de mensa dominica perceperunt» (S. Augustinus, in Io. Evang. Tr. 84,2). Saeviente illa vexatione, qua in Mexico est conflictata Ecclesia tota Dei Servus Venerabilis Elias del Socorro Nieves non tantum sibi creditum haud deseruit gregem, verum viribus ipse usus de eucharistica perceptis mensa atque sua ex precatione haustis caritatem imitabatur Pastoris Divini ad sanguinis usque

prolusionem, sibi cum — uti aiebat — persuasisset: « propter religionem emori acceptum Deo est sacrificium ». Humilis hic natus est sacerdos die vicesimo primo Septembris mensis anno MDCCCLXXXII in Sancti Petri insula lacus Yuririae intra archidioecesis Moreliensis fines ex parentibus Raimundo Nieves ac Rita Castillo qui eum ad baptismatis fontem Matthaeum Eliam nuncuparunt. Infirmiore iam a principio utebatur valetudine laboremque suscipiebat magnum ut panem sibi lucraretur cotidianum, cum patre orbatus ad totam adiuvandam cogeretur domum. Studiis hac de causa intermissis non tamen propositium abiecerat sese Deo devovendi. Vita vero defuncta matre, quamquam maiore iam erat aetate, Ordinem Sancti Augustini in urbe Yuririae est ingressus atque ad sacerdotium sese diligenter comparabat singularem demonstrans sacrificiorum faciendorum adiectum. Nomine sibi electo Eliae a Succursu religiosa professus vota MCMXI et auctus presbyteratu MCMXVI ministerium passim expleverat, donec anno MCMXXI curatio ipsi commendata vicariatus est La Cañada de Caracheo, quod oppidum opibus carebat nec publicam habebat scholam nec medica adiumenta a proximis etiam segregatum vicis. Servi autem Dei industria iis in locis magnanima fuit omnes erga populi ordines, dum in infantes et aegrotantes et pauperes peculiarem testatus est curam. Indefesus ille panem verbi Dei largiebatur catechismumque tradebat; pietatem vitae et Eucharistiae cultum fovebat honoremque Virginis Mariae usque testimonium reddens fidelitatis Deo ipsi ac religiosae suae professioni et Ecclesiae Matri. Eucharisticum pientissime celebrabat sacrificium et singulis item hebdomadibus paenitentiae recipiebat sacramentum. Cotidie interiorem factitabat meditationem atque Sacramenti Eucharistici se recreabat adoratione. Quandoquidem manuum opus a puero egestatemque erat expertus, populi sui angustias persensit ac necessitates, numquam non tamen divinae confisus providentiae. Cum ruri prohibuisset Mexicanum regimen sacerdotum ministeria ipsosque iussisset presbyteros maioribus degere in urbibus, Servus hic Dei vincens timiditatem recusavit parvum suum ne derelinqueret gregem, atque quattuordecim menses clandestinus latitavit iis semper propinquus qui ipsius auxilio egebant, videlicet Eucharistiam celebrans et peccatores Deo concilians, moriturus adiuvans et infirmos adflictosque consolans. Sibi interea plane periculorum conscius erat quibus occurrebat; verumtamen ipsius amor in Christum hominesque immensus exstabat ac fortissimus simul. Usque iterabat: « Quicumque verbum Dei sacerdos praedicat persecutionis tempore, non effugia habet sed in cruce Christi Iesu similis manibus devinctis morietur ». Denique tandem detec-

tum illum utpote sacerdotem publici comprehenderunt eodemque tempore Iesum ac Dolorem Serra, reos nempe praestitae ei hospitalitatis. Tametsi persecutores obsecrabat ut sodales illos liberarent, maluerunt tamen ipsi cum eo manere et coniungi extremo in isto discrimine. Die ita decimo Martii mensis anno MCMXXVIII apud eundem Patrem Eliam a Succursu peccata confessi perierunt plumbeis glandibus transfossi atque exclamantes: « Vivat Christus Rex! » Paulo autem post Servus ipse Dei Sacrificii conscendit aram, cum interiorem animi tranquillitatem ostenderet necnon indulgentiam erga Christi Ecclesiaeque inimicos exteriorem adfectationem. Intime precans ac militibus benedicens concidit armorum impetu ac vociferans aequabiliter: « Vivat Christus Rex! » Quoniam martyrii eius sine intermissione persistebat fama, causam Beatificationis instituit anno MCMLVII Archiepiscopus Moreliensis. Nostro autem in conspectu die decimo septimo mensis Decembris anno MCMXCVI prodiit decretum super martyrio. Quo facto ritus constituimus beatificationis ut hoc ipso perageretur die duodecimo mensis Octobris anno MCMXCVII. Inter sollemnia idcirco liturgica perplacuit Nobis hodie hanc graviter edicere Beatificationis formam: « Nos, vota Fratrum Nostrorum Iesu Humberti Velásquez Garay, Episcopi Celayensis, Brunonis Foresti, Archiepiscopi-Episcopi Brixiensis, Rochi Talucci, Episcopi Tursiensis-Lacunerulonensis, Alberti Houssiau, Episcopi Leodiensis, et Richardi Fontana, Archiepiscopi Spoletani-Nursini, necnon plurimorum aliorum Fratrum in episcopatu multorumque christifidelium explentes, de Congregationis de Causis Sanctorum consulto, Auctoritate Nostra Apostolica facultatem facimus ut Venerabiles Servi Dei Elias a Succursu Nieves, Ioannes Baptista Piamarta, Dominicus Lentini, Maria a Iesu Aemilia d'Oultremont vidua van der Linden d'Hooghvorst et Maria Teresia Fasce Beatorum nomine in posterum appellentur, eorumque festum: Eliae a Succursu Nieves die undecima Octobris mensis; Ioannis Baptistae Piamarta die vicesima sexta mensis Aprilis; Dominici Lentini die vicesima quinta Februarii mensis; Mariae a Iesu Aemiliae d'Oultremont viduae van der Linden d'Hooghvorst die undecima mensis Octobris; et Mariae Teresiae Fasce die duodecima mensis Octobris in locis et modis iure statutis quotannis celebrari possit. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti ». Eundem hunc dein pronuntiatum Beatum ad colendum imitandumque proposuimus Christifidelibus, quod nimirum exemplum eius eorum ad fidem firmandam spectat hodieque pariter testandam. Quae vero singula his Litteris decrevimus, ea tam nunc quam in posterum omne tempus rata solidaque esse volumus contrariis quibusvis rebus haudquaquam obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris, die xn mensis Octobris anno MCMXCVII, Pontificatus Nostri undevicesimo.

De mandato Summi Pontificis
83 ANGELUS card. SODANO

Loco S Sigilli
In Secret. Status tab., n. 438.108

IV

Venerabili Dei Servae Mariae Vincentiae a Sancta Dorothea Chávez Orozco Beatorum honores decernuntur.

IOANNES PAULUS PP. II

Ad perpetuam rei memoriam. — « Caritas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis » *(Rom* 5, 5). Dei caritatis praeclarum templum fuit humile forteque Matris Vincentiae a Sancta Dorothea cor, quae Christo colendo ac laudando sese addixit, Evangelii semitas cum decurreret itemque misericordiae opera cum faceret pro iis qui potissimum a Domino diliguntur, qui sunt aegroti, pauperes, maerentes. Haec languentis humanitatis benefica mulier die vi mensis Februarii anno MDCCCLXVII in Mexico orta est, in oppido Cotija provinciae Michoacan, parentibus Aloisio Chávez et Benigna Iesu Orozco, humilibus coniugibus ac ferventibus fidelibus, qui eidem Baptismatis fonte auctoratae nomen Dorotheam indiderunt. Puella et adulescens vitam in recessu exegit, Dei Ecclesiaeque leges servans ac simul sui spiritalis aedificii fundamenta iaciens, quod in Dei voluntate tenenda innitebatur. Guadalaiarae, quam eius familia petiverat, sese Deo devovere aegrotisque inservire decrevit. Anno ideo MDCCCXCII ut aegrotorum ministra Sanctissimae Trinitatis paroeciale valetudinarium ingressa est. Inibi, complures post difficultates et vicissitudines, orta est Congregatio Ancillarum a Sanctissima Trinitate et a Pauperibus, cuius Venerabilis Dei Serva habita est conditrix. Anno MCMX vota temporalia professa est, nomen sibi adiciens Sororem Mariam Vincentiam a Sancta Dorothea. In religiosa familia officia singulari praestantia sustinuit. Magistra namque fuit noviciarum, antistita magni valetudinarii Zapotlán El Grande atque ex anno MCMXIII generalis antistita. Anno MCMXV vota sollemnia nuncupavit. Eius regimen spiritalibus fructibus caritatisque operibus

eminuit ac simul offensionibus aerumnisque, quas ipsa remisso animo toleravit. Apud crucem suam consecrationem studiose coluit, Dei gloriam et Ecclesiae, pauperum, aegrotorum suique Instituti bonum usque persequendo, quod Domino favente ac prudenter Conditrice moderante, celeriter increvit. Peculiari cura sui Instituti Sorores doctrina, scriptis, suae vitae exemplo, coluit. Regulam votaque religiosa servavit, quod socias etiam docuit. Scripsit: « Tria vota religiosa fiunt perfectum holocautoma omnium rerum quae haberi possunt: per paupertatis votum extraria fortunae bona, castitate personalia corporis bona et oboedientia intima animae bona postferuntur, ideo anima religiosa in vita consecrata virginitatis simul et martyrii palmam consequi potest ». His effatis fidelis, vitam suam Deo proximoque devovit. Atque id perseveranter magnaque cum fiducia de Dei auxilio fecit, quod per fructuosam celebrationum liturgicarum participationem, Dei verbi meditationem, assiduam precationem, ferventem Passionis Iesu, Eucharistiae Redemptorisque Matris devotionem, missionis Ecclesiae coniunctionem, mereri studuit. Novissimis suae vitae annis, cum iam generalis antistitae haud gereret officium, sese impensius precationi et contemplationi addixit atque ita se ad Dominum conveniendum comparavit, qui ad se die xxx mensis Iulii anno MCMXLIX eam vocavit.

Sanctitatis fama, qua vivens fruebatur, post eius mortem perstitit, ideo Archiepiscopus Guadalaiarensis anno MCMLXVI Beatificationis Canonizationisque Causam incohavit. A iure praescriptis perfectis rebus, Nobis coram, die XXI mensis Decembris anno MCMXCI, decretum prodiit, quo declaravimus Dei Servam heroum in modum virtutes théologales, cardinales hiisque adnexas exercuisse. Die VII mensis Iulii anno MCMXCVII decretum evulgatum est super miraculum, intercessioni eiusdem venerabilis adscriptum. Statuimus igitur ut Beatificationis ritus Romae celebraretur die ix mensis Novembris eiusdem anni.

Hodie igitur, in foro ad Vaticanam Basilicam Sancti Petri spectante, inter Missarum sollemnia hanc ediximus formulam: « Nos, vota Fratrum Nostrorum Ludovici Pápai, Episcopi Iauriensis, Luciani Monari, Episcopi Placentini-Bobiensis, et Ioannis Cardinalis Sandoval Iñiguez, Archiepiscopi Guadalaiarensis, necnon plurimorum aliorum Fratrum in episcopatu multorumque christifidelium explentes, de Congregationis de Causis Sanctorum consulto, auctoritate Nostra Apostolica facultatem facimus ut Venerabiles Servi Dei Guillelmus Apor, Ioannes Baptista Scalabrini et Maria Vincentia a Sancta Dorothea Chávez Orozco Beatorum nomine in posterum appellen-

tur, eorumque festum: Guillelmi Apor die vicesima tertia Maii, Ioannis Baptistae Scalabrini die prima Iunii et Mariae Vincentiae a Sancta Dorothea Chávez Orozco die undevicesima Iulii in locis et modis iure statutis quotannis celebrari possit. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti ».

Eximia haec mulier claras dedit religiosae pietatis operumque bonorum testificationes, quae totam suam vitam Deo omnino addixit idque ceteras sorores docuit. Exoptamus igitur ut salutifera Domini dona et Evangelii beneficia non modo sorores ipsae verum et homines complures affatim adipiscantur eiusdem incitati exemplo.

Quae autem his Litteris decrevimus nunc et in posterum rata et firma esse volumus, contrariis rebus minime obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris, die IX mensis Novembris, anno MCMXCVII, Pontificatus Nostri vicesimo.

De mandato Summi Pontificis
ÜB ANGELUS card. SODANO

Loco 83 Sigilli
In Secret. Status tab., n. 438.268

V

Venerabili Servo Dei Vincentio Eugenio Bossilkov Beatorum honores decernuntur.

IOANNES PAULUS PP. II

Ad perpetuam rei memoriam. — « Altero ad finem vergente millennio, Ecclesia rursus facta est martyrum Ecclesia. Fidelium persecutio — scilicet sacerdotum, religiosorum laicorumque — magnam ubique terrarum fecit martyrum sementem... Testimonium hoc non est de memoria deponendum» *(Tertio millennio adveniente,* 37).

Haec « martyrum Ecclesia » medio hoc saeculo praeclarum quidem protulit exemplar Vincentium Eugenium Bossilkov, Episcopum Nicopolitanum, sodalem Congregationis Passionis Iesu Christi. Coram iudicibus propter Christi nomen ductus, secundum Spiritum Patris qui in ipso operatus est respondit (cfr *Mt* 10, 20), atque usque ad sanguinis effusionem fidelitatem servavit erga divinum Magistrum eiusque Ecclesiam.

Natus est die XVI mensis Novembris anno MCM ab Aloisio et Beatrice Djantova, in pago *Belene,* in dioecesi Nicopolitana in Bulgaria. Domini vo-

cationem secutus, Congregationem Passionis I. C. ingressus est et anno MCMXX prima vota nuncupavit. Tribus elapsis annis professionem edidit perpetuam, consuetis votis religiosis illud Passionistarum proprium addendo, videlicet « in cordibus fidelium gratam Christi Passionis memoriam promovendi ». Post ordinationem sacerdotalem, die xxv mensis Iulii anno MCMXXVI susceptam, studia sua prosecutus est Romae apud Pontificium Institutum Orientale, ubi lauream adeptus est. Patriam repetiit dioecesim atque muneribus functus est a secretis Episcopi atque curionis, primum ecclesiae cathedralis Nicopolitanae, sitae in loco Roussé, ac deinde, annis MCMXXXIV-MCMXLVI, rusticae paroeciae Bardarski Gheran, ubique actuosam exercendo navitatem. Altero bello mundiali saeviente, incommoda et angustias participavit fideles suos sublevando plurimosque servando Hebraeos a legum impositarum iniuriis.

Mense Septembri anno MCMXLIV exercitus Foederatarum Civitatum Socialisticarum Sovieticarum invadit Bulgariam et regimen ibi constituit communistarum: et ipse saevam perpessus est persecutionem.

Post Episcopi Damiani Theelen mortem, Vincentius Eugenius Bossilkov nominatus est Administrator Apostolicus dioecesis Nicopolitanae; die xxvi mensis Iulii anno MCMXLVII electus Ordinarius eiusdem Sedis, primus fuit Natione Bulgariae autochthonus Episcopus. Stemma « Iustitia et caritate » sibi elegit, idemque fuit eius pastoralis industriae ratio in difficilioribus rerum adiunctis. Anno MCMXLVIII communistarum regimen scholas catholicas compressit: sereno et forti animo ille eventibus occurrit, devotionem in Passionem Christi, in Eucharistiam et Immaculatam Virginem Mariam adaugens. Eodem anno Romam adiit suamque erga Apostolicam Sedem confirmavit fidelitatem. Suadentibus quibusdam ut regressum in patriam tardaret, respondit: « Pastor sum gregis mei: gregem deserere non licet ». Ingravescentibus vexationibus, perquisitiones passus est, insectationes et calumnias; invictus cuiusdam nationalis ecclesiae repudiavit condicionem. Die XVI mensis Iulii anno MCMLII comprehensus est et in carcerem deductus, delationis accusatus et coniurationis. Mortem obiit die xi mensis Novembris anno MCMLII, in carcere, Sophiae, per internecionem a manuballista inductam, postquam verus assecla Christi professus est: « Nolo gratiam petere, quia animadverto Dominum mihi gratiam concedere accipiendi mortem ». Novit quidem ille bonus Pastor, « animam suam dare pro ovibus suis » (*Io* 10, 11). Corpus eius, in fossa communi sepultum, amplius non est inventum.

Crevit fama martyrii, at propter civiles vicissitudines Causa Beatificationis seu declarationis martyrii tantum anno MCMLXXXV inchoata est, apud

Curiam dioecesis Urbinatensis-Urbaniensis-Sancti Angeli in Vado, in Italia. Peractis rebus iure statutis, die xxvi mensis Martii anno MCMXCIV promulgatum est coram Nobis Decretum de martyrio. Quapropter decrevimus ritum beatificationis Romae peractum iri die xv mensis Martii anno MCMXCVIII.

Hodie igitur in Petriana Basilica inter sacra hanc elocuti sumus Beatificationis formulam:

Nos, vota Fratrum Nostrorum Petri Christov, Episcopi Nicopolitani, Luciani Monari, Episcopi Placentini-Bobiensis, et Antonii Mariae Cardinalis Rouco Várela, Archiepiscopi Matritensis, necnon plurimorum aliorum Fratrum in episcopatu multorumque christifidelium explentes, de Congregationis de Causis Sanctorum consulto, Auctoritate Nostra Apostolica facultatem facimus ut Venerabiles Servi Dei Vincentius Eugenius Bossilkov, Birgitta a Iesu Morello et Maria a Monte Carmelo Salles y Barangueras Beatorum nomine in posterum appellentur eorumque festum: Vincentii Eugenii Bossilkov die decima tertia Novembris; Birgittae a Iesu Morello die quarta Septembris; et Mariae a Monte Carmelo Salles y Barangueras die sexta Decembris in locis et modis iure statutis quotannis celebrari possit. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti.

His quidem rite edictis, modo annuntiatos beatos Ipsi Nos debita devotione sumus venerati, admirantes tantam ipsorum pro Domini amore alacritatem, omnesque christifideles de eorum virtutibus et vita breviter edocuimus eosque simul exhortantes ad beatorum fidem et bonis in operibus explendis constantiam pie imitandam.

Quae autem hic sunt statuta, volumus et nunc et in posterum tempus vim habere, contrariis rebus quibusvis nihil obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris, die xv mensis Martii, anno MCMXCVIII, Pontificatus Nostri vicesimo.

De mandato Summi Pontificis

ffi ANGELUS card. SODANO

Loco ÜB Sigilli

In Secret, Status tab., n. 429.773

VI

Venerabili Servo Dei Cypriano Michaeli Iwene Tansi Beatorum honores decernuntur.

IOANNES PAULUS PP. II

Ad perpetuam rei memoriam — Gloria et splendor huius temporis Africanae evangelizationis insigniter collustratur a sanctis quos recens Africa Ecclesiae donavit (Adhort. Apost. Postsynod. *Ecclesia in Africa,* 33). Donum quidem optimum quo Africa populum Dei exornavit habendus est presbyter Cyprianus Michael Iwene Tansi, qui, fidelis erga suam ipsius vocationem et missionem, pastorali auctoritate et fecunda vitae contemplationis humilitate Christum Iesum nuntiavit. In pago Igboezunu prope urbem Aguleri in archidioecesi Onitshana anno MCMIII a parentibus non christianis natus, anno MCMXII baptismalli lavacro est ablutus. Honestis praeditus moribus; navae operae deditus, pietatis, orationis et studii officio addictum se praebuit. Eucharisticum mysterium peculiari prosecutus est cultu. Magistri diplomate honestatus, in disciplinas tradendas summopere incubuit. Viginti annos natus munus assumpsit moderaminis scholae urbis Aguleri. Cum vero percepit se a Deo ad sacerdotale ministerium vocari, incunctanter respondit, et, quovis sublato impedimento, Seminarium est ingressus. Presbyteratus ordine auctus est die xix mensis Decembris anno MCMXXXVII.

Diversis in locis frugiferum apostolatum explicavit; prius sociam praestitit operam parocho loci Nnewi, postea ipsum parochi munus assumpsit exercuitque in locis Danukofia, Akpur et Aguleri. Ubique Verbum Dei alacriter nuntiavit, omnes hortatus ad Evangelii Ecclesiaeque leges observandas. Peculiari sollicitudine curavit matrimonia recte ineunda, pastorale ministerium inter familias gerendum, mulieris dignitatem tuendam. De vocationibus ecclesiasticis sollicitum se exhibuit; promptus exstitit ad infirmos, leprosos et pauperes invisendos nec non ad culturae morumque gradum suae gentis extollendum. Caritatis et paenitentiae spiritu clarus, plura incommoda oppetiit in utilitatem communitatum sibi creditarum, alios semper sibi praeponens. Vir gentis suae studiosus, simul vir Dei voluntati fidelis, diuturnae orationi et contemplationi prorsus dicatus. Dum vitam pro grege insumeret, plane intellexit se a Domino invitari ad patriam necessariosque relinquendos. De episcopi sui consensu, anno MCML ingressus est Monasterium Ordinis Cisterciensium Strictioris Observantiae, in comitatu Licestriensi situm, in Anglia, fiducia plenus se vitam monasticam in Afri-

eam transferre posse. Anno MCMLVI vota perpetua nuncupavit. In humilitate et in silentio communionem cum Deo intimiorem reddidit, semet ipsum abnegavit, oboedientiam ad rem deduxit, Regulam observavit. A mundi illecebris se abstrahens, fide, spe et caritate suscepit iter cum Deo, quem laudibus extulit cuique sancte et fideliter serviit. Meritis plenus et sanctitatis fama circumdatus, die xx mensis Ianuarii anno MCMLXIV pie in Domino obdormivit. Causa beatificationis et canonizationis anno MCMLXXXVI incollata est apud Curiam archidioecesis Onitshanae. Servatis de iure servandis, Nosmet Ipsi die iv mensis Iulii anno MCMXCV declaravimus Servum Dei virtutes théologales, cardinales eisque adnexas heroum in gradum exercuisse. Die **XXV** mensis Iulii insequentis anni Nobis coram Decretum prodiit super miraculo, Onitshae anno MCMLXXXVI patrato et intercessioni eiusdem Servi Dei ascripto. Statuimus ergo ut ritus beatificationis die xxn mensis Martii anno MCMXCVIII in Nigeria celebraretur, occasione Nostri Apostolici itineris in illam nationem. In Nostra igitur Apostolica Nigeriae visitatione, quam mense Martio anno MCMXCVIII peregimus, intra Missarum sollemnia, multis adstantibus fratribus Nostris Episcopis, presbyteris, nec non plurimis Christifidelibus, auxilio Spiritus Sancti invocato, hanc protulimus formulam:

Acceding to the request of our brother, Albert Obiefuna, Archbishop of Onitsha and President of the Catholic Bishops Conference of Nigeria, of many other brothers in the episcopate, of many of the faithful, and of the Cistercian monastic family, and after consultation with the Congrégation for the Causes of Saints, by our Apostolic Authority we declare that the Venerable Servant of God, Cyprian Michael Iwene Tansi, shall hereafter be invoked as Blessed, and that his feast shall be celebrated every year on the twentieth day of January, the date of his birth to eternai life, in the places and according to the norms established by Church law. In the name of the Father, and of the Son, and of the Holy Spirit.

Quae autem decrevimus, volumus et nunc et in posterum tempus vim sortiri, contrariis rebus minime efficientibus quibuslibet.

Datum Lagorensi in urbe, sub anulo Piscatoris, die xxn mensis Martii, anno MCMXCVIII, Pontificatus Nostri vicesimo.

De mandato Summi Pontificis
83 ANGELUS card. **SODANO**

Loco 83 Sigilli
In Secret. Status tab., n. 431.128

VII

Venerabilibus Dei Servis Ritae a Virgine Perdolente Pujalte Sánchez et Franciscae Aldea Araujo Beatorum honores decernuntur.

IOANNES PAULUS PP. II

Ad perpetuam rei memoriam. — « Venit sponsus et quae paratae erant intraverunt cum eo ad nuptias » *(Mt* 25, 10).

Perinde ac prudentes Evangelii virgines Rita a Virgine Perdolente Pujalte Sánchez et Francisca Aldea Araujo, religiosae Caritatis Sacri Cordis Iesu, accensis cum lampadibus sponsum advenientem opperiebantur. Etenim martyrii die animos suos assiduis devotisque precationibus paraverunt atque, Christi exemplum persequentes, in antecessum carnificibus ignoverunt, quos antehac non noverant. Earum vita, in proximi famulatum versa, corona sic martyrii est locupletata. Altera martyr, Rita a Virgine Perdolente Pujalte Sánchez anno MDCCCLIII Aspe orta est, in pago scilicet quodam Lucentinae provinciae. Anno MDCCCLXXXVIII vestimentum sumpsit «Sororum Caritatis Sacri Cordis Iesu » atque die xxi mensis Iunii anno MDCCCXC temporalia vota nuncupavit. Ab omnibus ob dotes pietatemque aestimata, inde ab anno MDCCCXCI officia usque maioris momenti suo in Instituto gessit. Conditrix, Isabella de Larrañaga, antequam in Cuba anno MDCCCXCIX moreretur, suasit ut suae filiae generalem antistitam Sororem Ritam eligerent, quod religiosae anno MCM fecerunt atque eandem confirmarunt usque ad annum MCMXXVIII.

Altera martyr, Francisca Aldea Araujo anno MDCCGLXXXI in loco quem *Somolinos* vocant, provinciae Guadalaiarensis, nata est. Iam puella vitae difficultates experta est. Novem annos nata patrem et duos post annos matrem amisit.

Collegio Sanctae Susannae Matriti intraria veluti alumna suscepta, pertinuit ad « Sorores Caritatis Sacri Cordis Iesu ». xvui annos nata, Instituti illius, in quo adolevit, novitiatum ingressa est, ubi mater Rita a Virgine Perdolente magistrae sustinebat personam, quae socia exinde erit martyrii.

Cum ad opus docendi esset destinata, titulum magistrae consecuta est, quae hanc artem peractuose usque ad annum MCMXVI exercuit, cum assistens electa est ac deinceps generalis secretaria.

Ritam a Virgine Perdolente peculiariter colebat, pristinam scilicet novitiatus magistram, iam admodum senem et fere caecam ipsaque libenter illi

inservivit apud collegium Sanctae Susannae ut infirmaría, ubi utraque religiosa persecutione affecta est. Die xx mensis Iulii anno MCMXXXVI rerum novarum molitores collegium sunt aggressi, ianuas perfregerunt atque ingressi sunt manuballistas displodentes. Omnes sorores, periculi consciae, cappellani petiverunt: precem marialis rosarii iam dixerant atque animas Deo commendabant. Antistita seditiosos rogavit ut matrem Ritam dimitterent, LXXXIII annos agentem, caecam et aegrotam necnon sororem Franciscam, item aegrotam. Rita a Virgine Perdolente antequam discederet sorori Franciscae dixit: « Nunc iis ignoscamus, qui nos necabunt » atque sorores salutavit dixitque « usque ad caelum ». Seditiosos sunt secutae, quas in diaetam quandam perduxerunt. Duas post horas redierunt easque plaustello aliquo vectas in suburbium quoddam Matriti duxerunt, prope pagum quem *Canillejas* vocant. In via quadam deserta prope coemeterium illius pagi, eas deposuerunt atque manuballistarum compluribus ictibus necaverunt. Hora tertia et dimidia erat post meridiem diei xx mensis Iulii anno MCMXXXVI. Doctores, qui postridie secta cadavera inspexerunt, mirati sunt eo quod corpora flexilia adhuc erant atque fragrantia suavissima redolebant.

Martyrii fama perstante, anno MCMLIV Beatificationis Causa incohata est, martyrii videlicet declaratio. His quae a Iure perscribuntur peractis rebus, Nobis coram die VII mensis Iulii anno MCMXCVII decretum super martyrio prodiit. Statuimus igitur ut Beatificationis ritus Romae die x mensis Maii anno MCMXCVIII celebraretur.

Hodie igitur, in foro ad Vaticanam Basilicam Sancti Petri spectante, inter Missarum sollemnia hanc ediximus formulam: Nos, vota Fratrum Nostrorum Antonii Mariae Cardinalis Rouco Várela, Archiepiscopi Matritensis, Nasrallah Petri Cardinalis Sfeir, Patriarchae Antiocheni Maronitarum, et Francisci Iosephi Pérez y Fernández-Golfín, Episcopi Xetafensis, necnon plurimorum aliorum Fratrum in episcopatu multorumque christifidelium explentes, de Congregationis de Causis Sanctorum consulto, Auctoritate Nostra Apostolica facultatem facimus ut Venerabiles Servi Dei Rita a Virgine Perdolente Pujalte Sánchez et Francisca a Corde Iesu Aldea Araujo, Maria Gabriela Hinojosa et Sociae, Maria Sagrario a Sancto Aloisio Gonzaga Elvira Moragas Cantarero, Nimatullacius Iosephus Kassab Al-Hardini et Maria Maravillas a Iesu Pidal y Chico de Guzmán Beatorum nomine in posterum appellentur eorumque festum die ipsorum natali: Ritae a Virgine Perdolente Pujalte Sánchez et Franciscae a Corde Iesu Aldea Araujo, die vicesima Iulii; Mariae Gabrielae Hinojosa et Sociarum, die decima octava

Novembris; Mariae Sagrario a Sancto Aloisio Gonzaga Elvirae Moragas Cantarero, die decima sexta Augusti; Nimatullacii Iosephi Kassab Al-Hardini, die decima quarta Decembris; et Mariae Maravillas a Iesu Pidal y Chico de Guzmán, die undecima Decembris in locis et modis iure statutis quotannis celebrari possit. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti.

Quae autem his Litteris decrevimus nunc et in posterum rata et firma esse volumus, contrariis rebus minime obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris, die x mensis Maii, anno MCMXCVIII, Pontificatus Nostri vicesimo.

De mandato Summi Pontificis
£8 ANGELUS card. **SODANO**

Loco ffi Sigilli
In Secret. Status tab., n. 434.966

VIII

Venerabili Servo Dei Ioanni Mariae Boccardo Beatorum honores decernuntur.

IOANNES PAULUS PP. II

Ad perpetuam rei memoriam. — « Sanctus esse cupio, sancte vivere, sanctos imitari. Nihil possum, vos autem mihi succurrite; omnia possum in eo qui me confortât ». Haec verba humiliter proferens, Venerabilis Servus Dei Ioannes Maria Boccardo suae vitae formam ostendit, « sanctitatem » scilicet per apostolatum omnino intentum ad amorem Christi inter homines collustrandum et ad famulatum pauperibus et indigentibus praestandum. Venerabilis Servus Dei Ioannes Maria Boccardo, Deo dilectus et Ecclesiae, in urbe Montis Calerii, in archidioecesi Taurinensi, die xx mensis Novembris anno MDCCCXLVIII natus est e parentibus vere christianis qui eum in fide et in proximi dilectione erudierunt. Sedecim annos natus Seminarium Taurinense ingressus, post septennium expletum sacro presbyteratus ordine est auctus. Duos per annos Taurinis adiutor exstitit in Seminario Cheriensi, deinde spiritus moderator in Seminariis Cheriensi et Taurinensi. Ab anno MDCCCLXXXII curionis munus exercuit in pago *Pancalieri,* in quo christianis refulsit virtutibus simulque strenuus apostolus vitam religiosam promovit et laicatum, promptum se praebens ad temporum signa discernenda. Pervivida fides, quam oratione nutrivit et Verbi Dei contemplatione, totam vi-

tam illuminavit. Dei voluntati obtemperans exclamare consueverat: « Ita est, Deus meus! quae Tu vis ego quoque desidero ». Sed quid dicendum de eius indefatigabili studio erga pauperes, per quos Christi vultum contuitus est? Anno MDCCCLXXXIV, cum pestilentia morbi cholerae Pancalieri pervasit, morbo affectos omni ope mederi conatus est, suae quoque vitae impendio. Morbo depulso, perpensa incolarum condicione, Hospitium Caritatis atque Institutum Sororum « Pauperum Filiarum Sancti Caietani » condidit. Servus Dei valuit sublevare hominum aerumnas eodem Sancti Caietani spiritu, senes dolentesque homines curare, iuvenes instituere atque opera paroecialia provehere. In exercendis virtutibus paupertatis, simplicitatis, humilitatis et caritatis erga proximum, prae oculis habuit sententiam illam evangelicam: «Quaerite primum Regnum Dei et iustitiam eius» *(Mt* 6, 33). Vestigia persequens curionis vici Ars, christifidelibus suis verbo et exemplo viam ostendit in caelum. Parochi munus iniens, ita fideles est allocutus: « Ad vos venio, dilectissimi, uti pater, frater et amicus vester, ut vivam sicut vos utque gaudia et dolores vitae vobiscum participem... Venio ad vos uti servus omnium... ». Conditor Instituti ipse Regulas scripsit quae dioecesanam obtinuerunt approbationem anno MCMV et pontificiam anno MCMLVIII. Pium filium Deiparae Virginis se professus est, quam constanti fiducia invocare solebat. Interrogantibus: « Estne difficile Paradisum ingredi? », respondit: « Esto devotus Mariae quae ianua est Paradisi, et ingredieris ». Venerabilis Servus Dei terrestris vitae cursum explevit die xxx mensis Decembris anno MCMXIII. Diebus nostris charisma Servi Dei adhuc viget et in Instituto ab ipso condito fructus edere pergit. Sorores « Pauperes Filiae Sancti Caietani » in Italia, Brasilia, Argentina, Benino et Togo morantur et operantur. Causa Beatificationis et canonizationis apud Curiam archidioecesanam Taurinensem anno MCMLX est incohata. Expletis omnibus de iure servandis, Nosmet Ipsi die VI mensis Aprilis anno MCMXCVIII declaravimus Servum Dei virtutes théologales, cardinales eisque adnexas heroum in modum exercuisse. Anno MCMLXVIII in oppido Assisensi, in Brasilia, mira sanatio est habita, intercessioni Servi Dei adscripta. De hac mira sanatione anno MCMLXXIX instructus est processus canonicus apud Curiam Assisensem in Brasilia; casus examini medicorum et theologorum de more subiectus est felici cum exitu; deinde die II mensis Maii anno MCMXCVIII Decretum prodiit super miro. Itaque statuimus ut ritus Beatificationis Taurinis celebraretur occasione Nostri apostolici itineris. Hodie igitur, in Taurinensi foro vulgo « Vittorio Veneto », intra Missarum sollemnia hanc protulimus formulam: « Noi, accogliendo il de-

siderio dei nostri fratelli Livio Maritano, Vescovo di Acqui, Giovanni cardinale Saldarmi, Arcivescovo di Torino, e Fernando Charrier, Vescovo di Alessandria, e di molti altri fratelli nell'episcopato e di molti fedeli, dopo aver ricevuto il parere della Congregazione delle Cause dei Santi, concediamo, con la nostra Autorità Apostolica, che i Venerabili Servi di Dio Teresa Bracco, Giovanni Maria Boccardo e Teresa Grillo Michel d'ora in poi siano chiamati Beati e che si possa celebrare la loro festa ogni anno, nei luoghi e secondo le regole stabilite dal diritto, il 30 agosto per Teresa Bracco, il 20 novembre per Giovanni Maria Boccardo, e il 26 gennaio per Teresa Grillo Michel. Nel nome del Padre e del Figlio e dello Spirito Santo ». Quibus prolatis verbis, cum adstantibus cunctis hunc Beatum venerati sumus et quasi praeeuntes Nos Ipsi primi consentanea prece eum in adiutorium totius Ecclesiae advocavimus. Quae autem his Litteris decrevimus nunc et in posterum rata et firma esse volumus, contrariis rebus minime obstantibus.

Datum Taurinis, die xxiv mensis Maii, anno MCMXCVIII, Pontificatus Nostri vicesimo.

De mandato Summi Pontificis
ffi ANGELUS card. SODANO

Loco ffi Sigilli
In Secret. Status tab., n. 434.968

IX

Templum Deo dicatum in honorem sancti Vincentii de Paul in urbe ac dioecesi Assisensi, ad gradum Basilicae minoris evehitur.

IOANNES PAULUS PP. II

Ad perpetuam rei memoriam. — Caritate viva motus et animarum zelo, sanctus Vincentius, vir profecto apostolicus, merito pauperum aestimatur protector, pupillorum defensor omniumque maerentium consolator. Volentes quidem maiori ipsius gloriae atque christifidelium bono spiritali favere, libenter accepimus postulationem Venerabilis Fratris Antonii de Sousa, Episcopi Assisensis, ut ecclesia paroecialis Deo dicata in honorem sancti Vincentii de Paul, presbyteri, dignitate Basilicae minoris exornaretur. Certiores facti hanc aedem etiam recta ratione atque aequo modo aedificatam et ornatam esse, eiusmodi petitioni concedimus, confisi sane fore ut, interceden-

te sancto Vincentio, hoc ad populi Dei totius dioecesis caritatem et fidem confirmandam multum conferat.

De consilio ideo Congregationis de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum, potestate Nostra Apostolica per has Litteras statuimus, ut ecclesia paroecialis in urbe ac dioecesi Assisensi Deo dicata in honorem S. Vincentii de Paul, titulo et dignitate Basilicae minoris fruatur, iuribus additis et privilegiis huiusmodi templorum propriis, servatis iis quae iuxta Decretum « De titulo Basilicae minoris » die ix mensis Novembris, anno MCMLXXXIX datum, servanda sunt. Haec vero nunc et in posterum firma esse volumus, contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris, die xxiv mensis Octobris, anno MCMXCVIII, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

De mandato Summi Pontificis
& ANGELUS card. **SODANO**

Loco ffl Sigilli
In Secret. Status tab., n. 441.810

X

Beata Maria V. sub titulo « Our Lady of the Southern Cross » Patrona apud Deum dioecesis Tuumbanae confirmatur.

IOANNES PAULUS PP. II

Ad perpetuam rei memoriam. — Christi asseclae qui dioecesim Tuumbanam in cara terra Australiana incolunt, Beatam Mariam Virginem sub titulo « Our Lady of the Southern Cross » clara veneratione prosequuntur atque, Ea intercedente, caelestium gratiarum copiam sibi exposcunt. Ipsorum praesertim animarum utilitate permotus, Venerabilis Frater Villelmus Martinus Morris, Episcopus Tuumbanus, communia cleri populique vota excipiens, electionem Beatae Mariae Virginis in Patronam- apud Deum dioecesis suae peregit rite, atque petivit ut huiusmodi electio ab hac Apostolica Sede confirmaretur. Nos vero comprobatis iis quae Congregatio de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum, facultatibus a Nobis factis, hac in re egit, Apostolica Nostra potestate Beatam Mariam Virginem sub titulo « Our Lady of the Southern Cross » Patronam apud Deum dioecesis Tuumbanae confirmamus, omnibus factis iuribus ac liturgicis concessionibus secundum

Instructionem « de Calendariis particularibus atque Officiorum et Missarum Propriis recognoscendis », n. 30. Ceterum volumus ut hae Litterae Nostrae religiose serventur suosque plenos effectus sive nunc sive in posterum consequantur. Contrariis quibuslibet rebus non obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris, die xiv mensis Novembris, anno MCMXCVIII, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

De mandato Summi Pontificis
SB ANGELUS card. **SODANO**

Loco © Sigilli
In Secret. Status tab., n. 442.280

CONVENTIO

INTER SANCTAM SEDEM ET CROATIAE REM PUBLICAM DE REBUS OECONOMICIS

ACCORDO TRA LA SANTA SEDE E LA REPUBBLICA DI CROAZIA CIRCA QUESTIONI ECONOMICHE

La Santa Sede
e la Repubblica di Croazia

in conformità alle norme dell'*Accordo tra la Santa Sede e la Repubblica di Croazia circa questioni giuridiche;*

cercando la Chiesa Cattolica nella Repubblica di Croazia di assicurare le condizioni materiali dell'attività pastorale, in accordo con le disposizioni del Concilio Vaticano II e le norme canoniche;

fondandosi la Repubblica di Croazia sulle norme della Costituzione e sulle leggi corrispondenti;

tenendo in considerazione la Repubblica di Croazia il grande ruolo della Chiesa Cattolica nell'attività sociale, educativa, culturale e caritativa;

hanno stabilito di comune accordo quanto segue:

Articolo 1

1. Le persone giuridiche della Chiesa Cattolica, in conformità al-

UGOVOR IZMEDU SVETE STOLICE I REPUBLIKE HRVATSKE O GOSPODARSKIM PITANJIMA

Sveta Stolica i
Republika Hrvatska

u skladu s odredbama *Ugovora izmeâu Svete Stolice i Republike Hrvatske o pravnim pitanjima;*

Katolicka Crkva u nastojanju da u Republici Hrvatskoj osigura materijalne uvjete za pastoralno djelovanje u skladu s odredbama Drugoga vatikanskog sabora i kanonskih propisa;

Republika Hrvatska na temeij u odredaba Ustava i odgovarajucih zakona;

Republika Hrvatska s obzirom na veliku ulogu Katolicke Crkve u drustvenoj, odgojnoj, kulturnoj i karitativnoj djelatnosti;

dogovorile su se o slijedecem:

Ölanak 1.

1. Pravne osobe Katolicke Crkve, u skladu s odredbama kanonskoga

le norme del diritto canonico, possono liberamente ricevere elemosine e offerte da parte dei fedeli ed accettare da loro altre forme di contributi tradizionali per il mantenimento delle istituzioni ecclesiastiche.

2. Le donazioni di cui al § 1 di questo Articolo, non sono soggette alle norme del sistema tributario della Repubblica di Croazia.

prava, mogu slobodno primati milostinju i darove vjernika te prihvacati druge uobicajene oblike prinosa vjernika za uzdrzavanje crkvenih ustanova.

2. Na primanja iz stavka 1. ovoga clanka ne primjenjuju se odredbe poreznoga sustava Republike Hrvatske.

Articolo 2

Nell'intento di regolare il finanziamento della Chiesa Cattolica in modo aggiornato ed efficace, in accordo con l'organizzazione democratica della società, la Repubblica di Croazia si assume l'obbligo di:

1. *a)* restituire alla Chiesa Cattolica quelle proprietà espropriate durante il regime comunista jugoslavo che è possibile restituire, secondo le disposizioni legislative;
   b) trovare una sostituzione corrispondente per la parte dei beni che non è possibile restituire;
   c) pagare alle persone giuridiche della Chiesa Cattolica una compensazione in denaro per le rimanenti proprietà che non saranno restituite;

2. assicurare alla Chiesa Cattolica una determinata somma annuale in denaro, riconoscendo di pubblica utilità il lavoro da essa svolto

Ölanak 2.

U zelji da fìnanciranje Katolicke Crkve bude uredeno na suvremen i djelotvoran nacin, u skladu s demokratskim drustvenim ustrojem, Republika Hrvatska se obvezuje da ce:

1. *a)* Katolickoj Crkvi vratiti imovinu koja joj je oduzeta u vrijeme jugoslavenske komunisticke vladavine, a koju je moguce vratiti prema zakonskim odredbama;
   b) naci odgovarajucu zamjenu za dio dobara, koji nije moguce vratiti;
   c) isplacivati pravnim osobama Katolicke Crkve naknadu u novcu za ostalu imovinu koja nece biti vracena;

2. priznajuci opee drustveno vrijedni rad Katolicke Crkve na kulturnom, odgojnom, drustvenom i etickom polju, Katolickoj Crkvi

nei campi culturale, educativo, sociale ed etico.

Articolo 3

1. La Repubblica di Croazia si impegna a restituire alla Chiesa Cattolica, in un termine di tempo ragionevole, le proprietà che è possibile restituire secondo le disposizioni legislative.

2. Entro sei mesi dalla entrata in vigore del presente Accordo, la commissione mista, composta in modo paritetico da rappresentanti del Governo della Repubblica di Croazia e della Conferenza Episcopale Croata, redigerà l'elenco delle proprietà che saranno restituite, fissando il termine per la restituzione.

Articolo 4

La Repubblica di Croazia, d'accordo con le competenti autorità della Chiesa Cattolica e in conformità con le disposizioni legislative, effettuerà una appropriata sostituzione della parte dei beni che non è in grado di restituire alla Chiesa Cattolica. Tale sostituzione con le sue scadenze saranno ugualmente stabilite dalla commissione mista entro un anno dalla entrata in vigore del presente Accordo.

Articolo 5

1. La Repubblica di Croazia, a partire dall'anno 2000, corrispon-

osiguravati odreden godisnji novcani iznos.

Ölanak 3.

1. Republika Hrvatska se obvezuje da ce Katolickoj Crkvi, u razumnom roku, vratiti u naravi imovinu koju je moguce vratiti prema zakonskim odredbama.

2. U roku od sest mjeseci po stupanju na snagu ovoga Ugovora, mjesovito povjerenstvo - sastavljeno od jednakog broja predstavnika Vlade Republike Hrvatske i Hrvatske biskupske konferencije - priredit ce popis imo vine ko ja ce biti vracena, s naznakom roka povratka.

Ölanak 4.

Republika Hrvatska, u dogovoru s mjerodavnim vlastima Katolicke Crkve i u skladu sa zakonskim odredbama, izvrsit ce prikladnu zamjenu za dio dobara koja nije u stanju vratiti Katolickoj Crkvi. Zamjenu dobara i rokove takoder ce utvrditi mjesovito povjerenstvo u roku od godine dana od stupanja na snagu ovoga Ugovora.

Ölanak 5.

1. Republika Hrvatska ce pravnim osobama Katolicke Crkve od godi-

aera alle persone giuridiche della Chiesa Cattolica, in luogo dei beni espropriati che non è in grado di restituire, un equo compenso in denaro in quattro rate annuali.

2. L'importo totale del compenso per i beni espropriati da pagarsi in denaro, verrà stabilito da una commissione ecclesiastico-statale di tecnici, in base alla quantificazione del valore di tali beni, secondo le disposizioni legislative, al più tardi entro un anno dalla entrata in vigore di questo Accordo.

3. L'ente competente della Repubblica di Croazia verserà trimestralmente alla Chiesa Cattolica una somma in denaro sul conto del Fondo Centrale della Conferenza Episcopale Croata per le istituzioni ecclesiastiche. Il Fondo Centrale distribuirà la somma pervenuta alle (Arci)diocesi, agli Istituti di Vita Consacrata e alle Società di Vita Apostolica secondo il valore della proprietà ad ognuno espropriata.

ne 2000., kao naknadu za oduzeta dobra koja nije moguce vratiti, isplacivati primjerenu novcanu naknadu u cetiri godisnja obroka.

2. Ukupan iznos naknade za oduzetu imovinu, koja ce se isplacivati u novcu, utvrdit ce crkveno-drzavno povjerenstvo strucnjaka na temelju procjene vrijednosti tih dobara, a u skladu sa zakonskim odredbama, najkasnije u roku od jedne godine od stupanja na snagu ovoga Ugovora.

3. Mjerodavno tijelo Republike Hrvatske isplacivat ce Katolickoj Crkvi novcani iznos svaka tri mj eseca na racun Sredisnjega fonda Hrvatske biskupske konferencije za crkvene ustanove. Sredisnji fond ce dospjeli iznos dostavljati (nad)biskupijama te ustanovama posvecenog zivota i druzbama apostolskog zivota, na temelju vrijednosti oduzete imo vine.

Articolo 6

1. Basandosi sulla Costituzione e sulle leggi corrispondenti, la Repubblica di Croazia riconosce il valore di utilità sociale del lavoro svolto dalla Chiesa Cattolica a servizio dei cittadini nel campo culturale, educativo, sociale ed etico (cfr. Art. 2 § 2 del presente Accordo).

Ölanak 6.

1. Republika Hrvatska sukladno Ustavu i odgovarajucim zakonima, priznaje opee drustveno vrijedan rad Katolicke Crkve u sluzbi gradana na kulturnom, odgojnom, drustvenom i etickom polju (usp. ci. 2. § 2. ovoga Ugovora).

2. Affinché la Chiesa Cattolica possa in modo adeguato continuare la sua attività nella promozione del bene comune, la Repubblica di Croazia Le assicurerà mensilmente, dal bilancio annuale statale, la somma corrispondente a due stipendi medi lordi moltiplicati per il numero delle parrocchie esistenti nella Repubblica di Croazia al giorno dell'entrata in vigore del presente Accordo.

3. La Conferenza Episcopale Croata farà avere al competente Ufficio Statale, entro il I° dicembre di ogni anno, la lista delle parrocchie di nuova erezione o di quelle soppresse, al fine di aggiornare quanto disposto nel § 2 del presente Articolo. Non entreranno a far parte di tale lista le nuove parrocchie di città con meno di 3000 fedeli e di villaggio con meno di 1000 fedeli.

4. Nella somma di denaro, di cui al § 2 del presente Articolo, oltre alle spese per il mantenimento del clero e degli altri impiegati ecclesiastici, sono incluse le spese per la costruzione e per il mantenimento delle chiese e dei centri pastorali, che non sono iscritti nella lista dei monumenti culturali, come pure il contributo per l'attività caritativa della Chiesa Cattolica.

5. La somma erogata verrà trasmessa mensilmente all'Istituto Centrale della Conferenza Episco-

2. Da bi Katolicka Crkva mogia na dolican nacin nastaviti svoje djelovanje na promicanju opéega dobra, Republika Hrvatska ce joj mjesecno davati iz godisnjega drzavnog proracuna iznos koji odgovara dvjema prosjecnim bruto placama pomnozenim s brojem zupa koje postoje u Republici Hrvatskoj na dan stupanja na snagu ovoga Ugovora.

3. Hrvatska biskupska konferencija ce svake godine do 1. prosinca dostaviti ovlastenome drzavnom uredu popis novih ili ukinutih zupa kako bi se cinjenicno stanje mogio uskladiti s odredbom iz stavka 2. ovoga clanka. U taj popis nece ulaziti novoosnovane zupe koje u gradu broje man je od 3000 vjernika, a na selu manje od 1000 vjernika.

4. U novcani iznos o kojemu se govori u stavku 2. ovoga clanka, osim troskova za uzdrzavanje klera i drugih crkvenih sluzbenika, uključeni su i troskovi izgradnje i uzdrzavanje crkava i pastoralnih sredista koji nisu u popisu spomenika kulture, te doprinos za karitativnu djelatnost Katolicke Crkve.

5. Oznaceni ce se iznos dostavljati mjesecno Sredisnjoj ustanovi Hrvatske biskupske konferencije za

pale Croata per il sostentamento del clero e degli altri impiegati ecclesiastici.

6. Le autorità competenti della Chiesa Cattolica e della Repubblica di Croazia, nello stabilire la menzionata somma di denaro, hanno tenuto in conto la percentuale dei cittadini della Repubblica di Croazia che si dichiarano cattolici.

Articolo 7

1. Per una equa distribuzione delle menzionate erogazioni, la Conferenza Episcopale Croata erigerà l'Istituto Centrale per il sostentamento del clero e degli altri impiegati ecclesiastici. Lo stesso faranno anche tutte le (Arci)diocesi per il proprio territorio.

2. I menzionati Istituti sono obbligati a rispettare le leggi della Repubblica di Croazia in materia finanziaria.

Articolo 8

1. Gli Istituti per il mantenimento del clero e degli altri impiegati ecclesiastici assicureranno i mezzi finanziari per le retribuzioni mensili del clero e degli altri impiegati ecclesiastici che lavorano nella pastorale, avendo in mente i principi di giustizia e di comunione ecclesiale.

uzdrzavanje klera i drugih crkvenih sluzbenika.

6. Mjerodavne vlasti Katolicke Crkve i Republike Hrvatske pri odredivanju spomenutoga novcanog iznosa imali su na umu postotak gradana Republike Hrvatske koji se izjasnjavaju katolicima.

Clanak 7.

1. Hrvatska biskupska konferencija, radi pravicne raspodjedbe navedenih novcanih sredstava, osnovat ce Sredisnju ustanovu za uzdrzavanje klera i drugih crkvenih sluzbenika. Isto ce uciniti i sve (nad)biskupije za svoje podrucje.

2. Navedene ustanove duzne su postivati zakone Republike Hrvatske o financijskom poslovanju.

Ölanak 8.

1. Ustanove za uzdrzavanje klera i drugih crkvenih sluzbenika osiguravat ce novcana sredstva za mjesecne prihode klera i drugih crkvenih sluzbenika koji rade u pastoralu, imajuci na umu nácela pravednosti i crkvenoga zajednistva.

2. Per quanto riguarda i diritti e gli obblighi civili, i beneficiari dei menzionati Istituti saranno soggetti alle prescrizioni statali. Per il resto si comporteranno secondo le disposizioni ecclesiastiche.

2. Sto se tice gradanskih prava i obveza, navedene ustanove ce se ravnati po drzavnim propisima. U drugim ce se stvarima ravnati po crkvenim propisima.

Articolo 9

Per risolvere le questioni riguardanti le pensioni dei membri del clero, dei religiosi e delle religiose, che hanno compiuto 65 anni di età, finora non risolte in modo sistematico, la Repubblica di Croazia erogherà, durante i primi dieci anni dell'applicazione del presente Accordo, l'importo di cui all'Articolo 6 del presente Accordo, aumentato del 20%.

Ölanak 9.

Radi rjesavanja pitanja mirovinskoga osiguranja clanova klera, redovnika i redovnica koji su navrsili 65 godina zivota, a cije miro vinsko osiguranje do sada ni je sustavno rijeseno, Republika Hrvatska ce tijekom prvih deset godina primjene ovoga Ugovora novcani iznos o kojem se govori u clanku 6. ovoga Ugovora isplacivati uvecan za 20%.

Articolo 10

1. Ai fini tributari, le persone giuridiche della Chiesa Cattolica saranno considerate Istituzioni senza fine di lucro.

2. La norma del § 1 del presente Articolo non si applica alle attività a fine di lucro, organizzate dalle persone giuridiche della Chiesa Cattolica.

Ölanak 10.

1. Pravne osobe Katolicke Crkve u odnosu na porezni sustav smatrat ce se neprofitnim ustanovama.

2. Odredba se iz stavka 1. ovoga clanka ne primjenjuje na profitne djelatnosti pravnih osoba Katolicke Crkve.

Articolo 11

Su raccomandazione del Vescovo diocesano, le autorità statali ogni anno esamineranno, approveranno

Ölanak 11.

Na preporuku dijecezanskog biskupa drzavne ce vlasti svake godine razmatrati, odobriti i financijski

é forniranno aiuto finanziario ai singoli programmi e progetti delle persone giuridiche della Chiesa Cattolica che sono utili al bene pubblico.

pomagati posebne programe i projekte pravnih osoba Katolicke Crkve, koji su korisni za opee dobro.

Articolo 12

1. Su proposta del Vescovo diocesano, i piani per lo sviluppo delle città e dei luoghi abitati, prevederanno le località adatte per la costruzione di nuove chiese e degli edifici ecclesiastici necessari per il culto divino e per il lavoro pastorale (cfr. l'Art. 11 *dell'Accordo tra la Santa Sede e la Repubblica di Croazia circa questioni giuridiche).*

2. Poiché i centri pastorali assicureranno un servizio pubblico di utilità sociale, gli enti competenti contribuiranno secondo le proprie possibilità alla costruzione e al rinnovamento degli edifici ecclesiastici.

Ölanak 12.

1. Planovi razvoja gradova i mjesta, na prijedlog dijecezanskog biskupa, predvidjet ce prikladne lokacije za izgradnju novih crkava i crkvenih zgrada potrebnih za bogosluzje i pastoralni rad (usp. ci. 11. *Ugovora izmedu Svete Stolice i Republike Hrvatske o pravnim pitanjima).*

2. Buduci da pastoralna sredista osiguravaju javnu sluzbu korisnu drustvenoj sredini, mjerodavna tijela pridonosit ce izgradnji i obnovi crkvenih zgrada prema svojim moguc-nostima.

Articolo 13

1. In conformità al § 1 dell'Articolo 15, il presente Accordo sarà applicato a partire dal primo bilancio annuale dello Stato che farà seguito alla sua entrata in vigore.

2. La commissione mista si accorderà sulle particolarità connesse con l'applicazione delle norme menzionate.

Ölanak 13.

1. U skladu sa stavkom 1. clanka 15., ovaj ce se Ugovor poceti primjenjivati prve proracunske godine nakon n j ego va stupanja na snagu.

2. Mjesovito povjerenstvo ce dogovoriti pojedinosti u svezi s primjenom navedenih nácela.

Articolo 14

La Santa Sede e la Repubblica di Croazia risolveranno di comune accordo eventuali dubbi e difficoltà che potrebbero sorgere circa l'interpretazione o l'applicazione di qualsiasi punto del presente Accordo.

Articolo 15

1. Il presente Accordo sarà ratificato secondo le norme legali proprie delle Alte Parti Contraenti ed entrerà in vigore al momento dello scambio degli strumenti di ratifica.

2. Qualora una delle Alte Parti Contraenti ritenesse che sono mutate radicalmente le circostanze nelle quali si è stipulato il presente Accordo, così da ritenere necessario di modificarlo, si procederà alle opportune trattative per aggiornarlo.

Firmato a Zagabria, il 9 ottobre 1998, in doppio originale, ciascuno in lingua croata e italiana; ambedue i testi sono ugualmente autentici.

* Giulio Einaudi

per la Santa Sede

Ölanak 14.

Sveta Stolica i Republika Hrvatska zajednickim ce dogovorom rjesavati moguce dvojbe ili poteskoce koje bi mogie nastati u svezi s tumacenjem ili provodenjem bilo koje tocke ovoga Ugovora.

Ölanak 15.

1. Ovaj ce Ugovor biti ratificiran prema pravnim propisima visokih ugovornih Strana i stupit ce na snagu u trenutku razmjene ratifikacijskih isprava.

2. Ako bilo koja od visokih ugovornih Strana bude smatrala da su se bitno promijenile prilike u kojima je sklopljen ovaj Ugovor, tako da ga treba mijenjati, zapocet ce prego vore o njegovoj prilagodbi novim okolnostima.

Potpisano u Zagrebu, 9. listopada 1998., u dva izvorna i podjednako vjerodostojna primjerka na hrvatskom i na talijanskom jeziku.

dr. Jure Radió

za Republiku Hrvatsku

Conventione inter Apostolicam Sedem et Croatiae Rem Publicam rata habita, die 14 mensis Decembris anno MCMXCVIII ratihabitionis instrumenta accepta et reddita mutuo fuerunt in Civitate Vaticana; a quo die Conventio vigere coepit ad normam articuli XV eiusdem Pactionis.

HOMILIA

In beatificatione duodecim servorum Dei.*

1. «Io, Giovanni, vidi... la città santa, la nuova Gerusalemme, scendere dal cielo, da Dio ».[1]

La splendida visione della Gerusalemme celeste, che l'odierna Liturgia della Parola ci ripropone, conclude il libro dell'Apocalisse e l'intera serie dei libri sacri che compongono la Bibbia. Con questa grandiosa descrizione della Città di Dio, l'autore dell'Apocalisse indica la definitiva sconfitta del male ed il conseguimento della comunione perfetta tra Dio e gli uomini. Proprio a tale traguardo finale tende fin dall'inizio la storia della salvezza.

Dinanzi alla comunità dei credenti, chiamati ad annunciare il Vangelo ed a testimoniare la propria fedeltà a Cristo pur in mezzo a prove di vario genere, ecco brillare la meta suprema: la celeste Gerusalemme! Siamo tutti avviati verso quel traguardo, dove ci hanno già preceduto i Santi ed i Martiri nel corso dei secoli. Nel nostro pellegrinaggio terreno questi nostri fratelli e sorelle, che sono passati vittoriosi attraverso la « grande tribolazione », ci sono di esempio, di stimolo e di incoraggiamento. La Chiesa, che « prosegue il suo pellegrinaggio fra le persecuzioni del mondo e le consolazioni di Dio »,[2] si sente sostenuta ed incoraggiata dall'esempio e dalla comunione della Chiesa celeste.

2. Nella gloriosa schiera dei Santi e dei Beati, che godono della visione di Dio, contempliamo in modo particolare gli illustri fratelli e sorelle nella fede che quest'oggi ho la gioia di elevare agli onori degli altari. Essi sono: Rita Dolores Pujalte Sánchez e Francisca del Sagrado Corazón de Jesús Aldea Araujo; María Gabriela Hinojosa e sei Socie; Maria Sagrario de San Luis Gonzaga Elvira Moragas Cantarero; Nimatullah Al-Hardini Youssef Kassab; María Maravillas de Jesús Pidal y Chico de Guzmán.

Con esperienze molto diverse ed in contesti assai differenti, essi hanno vissuto in modo eroico un'unica perfetta adesione a Cristo ed una stessa ardente carità verso il prossimo.

3. En béatifiant le Père Nimatullah Kassab Al-Hardini, moine libanais maronite, je voudrais tout d'abord rendre grâce pour mon voyage au pays

*** Die 10 Maii 1998.**

[1] ***Ap* 21, 1-2.**

[2] **S. Agostino, *De civitate Dei,* XVIII, 51, 2.**

des cèdres, il y a exactement un an. Aujourd'hui, c'est une nouvelle fête pour les Libanais du monde entier, car un de leurs frères leur est proposé comme modèle de sainteté. Tout au long de sa vie monastique, le nouveau Bienheureux incarne volontiers la parole des disciples du Christ que nous avons entendue dans la lecture du livre des Actes des Apôtres: « Il nous faut passer par bien des épreuves pour entrer dans le Royaume de Dieu ».

Cette même lecture nous montre aussi les différents aspects de la mission: la prière, le jeûne et l'annonce de l'Évangile. Par son ascèse rigoureuse, par ses longues oraisons devant le Saint-Sacrement, par son souci de la recherche théologique et par son attention miséricordieuse envers ses frères, le Bienheureux Al-Hardini est un exemple de vie chrétienne et de vie monastique, pour la communauté maronite et pour tous les disciples du Christ en notre temps. Comme je le rappelais dans l'Exhortation apostolique post-synodale *Une espérance pour le Liban*, en évoquant saint Basile, « c'est une vie morale et une vie ascétique conformes à l'engagement pris qui provoquent à la réconciliation entre les personnes ».[3] Désormais, le nouveau Bienheureux est un signe d'espérance pour tous les Libanais, en particulier pour les familles et pour les jeunes. Homme de prière, il appelle ses frères à avoir confiance en Dieu et à s'engager de toutes leurs forces à la suite du Christ, pour construire un avenir meilleur. Puisse la terre libanaise continuer à être une terre de témoins et de saints, et devenir davantage une terre de paix et de fraternité!

4. Hemos escuchado en el Evangelio proclamado en esta celebración: « Os doy un mandamiento nuevo: que os améis unos a otros como yo os he amado».[4] La Madre Rita Dolores Pujalte y la Madre Francisca Aidea, que hoy suben a la gloria de los altares, siguieron fielmente a Jesús, amando como El hasta el final y sufriendo la muerte por la fe, en julio de 1936.

Pertenecían a la comunidad del Colegio de Santa Susana, de Madrid, de las Hermanas de la Caridad del Sagrado Corazón, que habían decidido permanecer en su puesto a pesar de la persecución religiosa desatada en aquel tiempo, para no abandonar a las huérfanas que allí atendían. Este acto heroico de amor y de entrega desinteresada por los hermanos costó la vida a la Madre Rita y a la Madre Francisca que, aun siendo enfermas y ancianas, fueron apresadas y abatidas a tiros.

[3] N. 53.

[4] *Jn* 13, 34.

El supremo mandamiento del Señor había arraigado profundamente en ellas durante los años de su consagración religiosa, vividos en fidelidad al carisma de la Congregación. Creciendo en el amor por los necesitados, que no se arredra ante los peligros ni rehuye el derramamiento de la propia sangre si fuera preciso, alcanzaron el martirio. Su ejemplo es una llamada a todos los cristianos a amar como Cristo ama aun en medio de las más grandes dificultades.

5. « La señal por la que conocerán que sois discípulos míos, será que os amáis unos a otros ». ¡Qué bien se pueden aplicar estas palabras del Evangelio de hoy a la Hermana Gabriela Hinojosa y sus seis compañeras mártires Salesas en Madrid, también en 1936! La obediencia y la vida fraterna en comunidad son elementos fundamentales de la vida consagrada. Así lo entendieron ellas, que por obediencia permanecieron en Madrid a pesar de la persecución, para seguir, aunque fuera desde un lugar cercano, la suerte del Monasterio.

Así, sostenidas por el silencio, la oración y el sacrificio, se fueron preparando para el holocausto, generosamente ofrecido a Dios. Al honrarlas como mártires de Cristo, nos iluminan con su ejemplo, interceden por nosotros y nos esperan en la gloria. Que su vida y su muerte sirvan de ejemplo a las Salesas, cuyos Monasterios se extienden por todo el mundo, y les atraigan numerosas vocaciones que sigan el dulce y suave espíritu de San Francisco de Sales y Santa Juana Francisca de Chantal.

6. El libro del Apocalipsis nos ha presentado la visión de Jerusalén, « arreglada como una novia que se adorna para su esposo ».[5] Aunque estas palabras se refieren a la Iglesia, las podemos aplicar también a las dos Carmelitas Descalzas que han sido proclamadas Beatas en esta celebración, habiendo alcanzado el mismo ideal por caminos diversos: la Madre Sagrario de San Luis Gonzaga y la Madre Maravillas de Jesús. Ambas, con el adorno de las virtudes cristianas, de sus cualidades humanas y de su entrega al Señor en el Carmelo Teresiano, aparecen hoy, a los ojos del pueblo cristiano, como esposas de Cristo.

La Madre María Sagrario, farmacéutica en su juventud y modelo cristiano para los que ejercen esta noble profesión, abandonó todo para vivir únicamente para Dios en Cristo Jesús[6] en el Monasterio de las Carmelitas

[5] 21, 2.
[6] Cf. *Rm* 6, 11.

Descalzas de Santa Ana y San José de Madrid. Allí maduró su entrega al Señor y aprendió de Él a servir y sacrificarse por los hermanos. Por eso, en los turbulentos acontecimientos de julio de 1936, tuvo la valentía de no delatar a sacerdotes y amigos de la comunidad, afrontando con entereza la muerte por su condición de carmelita y por salvar a otras personas.

7. La Madre Maravillas de Jesús, también ella Carmelita Descalza, es otro ejemplo luminoso de santidad que la Iglesia propone hoy a la veneración de los fieles proclamándola Beata. Esta insigne madrileña buscó a Dios durante toda su vida y se consagró enteramente a Él en la vida recoleta del Carmelo. Fundó un monasterio en el Cerro de los Angeles, centro geográfico de España, junto al Monumento al Sagrado Corazón, al cual se había consagrado la Nación. Debiendo salir del convento a causa de la guerra civil, puso todo su empeño en asegurar la pervi vencía de la Orden, lo que la llevó a realizar numerosas fundaciones, que ella quiso estuvieran presididas por el espíritu de penitencia, de oblación y recogimiento, característico de la reforma teresiana.

Persona muy conocida en su época, supo aprovechar esa circunstancia para llevar muchas almas a Dios. Las ayudas que recibía, las empleó todas en socorrer monasterios, sacerdotes, seminarios y obras religiosas en necesidad. Por ello, son tantos los que le están agradecidos. Fue priora durante casi toda su vida religiosa, siendo como una verdadera Madre para sus hermanas. Vivió animada por una fe heroica, plasmada en la respuesta a una vocación austera, poniendo a Dios como centro de su existencia. Tras haber sufrido no pocas pruebas, murió repitiendo: « Qué felicidad morir carmelita ». Su vida y su muerte son un elocuente mensaje de esperanza para el mundo, tan necesitado de valores y, en ocasiones, tan tentado por el hedonismo, el hacer fácil y el vivir sin Dios.

8. « Ti lodino, Signore, tutte le tue opere e ti benedicano i tuoi fedeli ».[7] Insieme con Maria, Regina dei Santi, e con tutta la Chiesa, rendiamo grazie a Dio per le grandi opere che Egli ha compiuto in questi nostri fratelli e sorelle, che risplendono come fari di speranza per tutti. Essi costituiscono per l'intera umanità, ormai alle soglie del terzo millennio cristiano, un forte richiamo ai perenni valori dello spirito.

Facendo nostre le parole della Liturgia, lodiamo il Signore per il prezioso dono di questi Beati, che arricchiscono di rinnovato splendore il volto

[7] *Sai* **144, 10,**

Ideila Chiesa. « Cantate al Signore un canto nuovo, perché ha compiuto prodigi » (Antifona all'Ingresso). Sì, cantiamo a Dio che ha rivelato a tutti i popoli la sua salvezza. E ciascuno di noi risponda nel suo cuore: « Benedirò il tuo nome per sempre, Signore ». « Il tuo Regno è regno di tutti i secoli, il tuo dominio si estende ad ogni generazione ».[8]

Amen!

ALLOCUTIONES

I

Ad Nederlandiae praesules.*

Uwe Eminentie,
Dierbare broeders in het bisschopsambt,

1. Ik ben blij om u, die de herders van de Kerk van Christus in Nederland bent, hier te ontvangen, op het moment van het ad limina bezoek dat u bij de opvolger van Petrus aflegt, « het blijvend en zichtbaar beginsel en fundament van de eenheid zowel van de bisschoppen als van de menigte van de gelovigen Deze tijd in Rome is ook voor u een tijd van genade. De mogelijkheid wordt u aangeboden om intensere wederzijdse relaties te beleven. Ik vraag de Heer om u te begeleiden, opdat uw ontmoetingen met mijn medewerkers van de veschillende dicasteries van de Romeinse Curie, en met elkaar gelegenheden mogen zijn die de affectus collegialis verdiepen en bevestigen. Mogen zij u helpen om uw apostolisch dienstwerk te blijven vervullen, in een steeds meer vertrouwvolle samenwerking binnen uw Bisschoppenconferentie, rond degene die u als voorzitter hebt gekozen, terwijl u elkaar ondersteunt in uw bijzondere diocesane opdrachten, waarbij u deelt in « de verantwoordelijkheid van de bisschoppen ten opzichte van de universele Kerk en haar zending, in een affectieve en daadwerkelijke communio rond Petrus ».[2]

U maakt een bedevaart naar de graven van de apostelen Petrus en Paulus, de pilaren van de Kerk, om uw hoop en uw apostolische dynamiek

[8] **Cf.** ***Sal. resp.***

*** Die 18 Iunii 1998.**

[1] ***Lumen gentium,*** **23.**

[2] ***Slottoespraak van de VIII Qewone Algemene Zitting van de Bisschoppensynode*** **[27 oktober 1990], n. 3**

te hernieuwen, om op meer intense wijze de Blijde Boodschap te onderrichten en te verkondigen aan het Volk Gods dat aan uw pastorale zorg is toevertrouwd. Ik vraag de Heilige Geest om u standvastig in het geloof te blijven houden, opdat u, in de moeilijke tijd die de Kerk in uw land doormaakt, met ijver en vertrouwen de *épiscopè* en het gezag als een dienst aan de eenheid en aan de communio uitoefent. Ik dank uw voorzitter, Kardinaal Adrianus Johannes Simonis, voor zijn woorden die enige markante aspecten van het sociale en kerkelijke leven in Nederland hebben laten zien.

2. In uw vijfjaarlijkse rapporten hebt u mij deelgenoot gemaakt van uw belangrijkste zorgen met betrekking tot het priesterlijke dienstwerk, dat bij u nog in een diepe identiteitscrisis verkeert. Ik weet dat de diocesane priesters een bijzondere plaats in uw hart hebben, omdat « zij voor het weiden van een bepaald deel van de kudde van de Heer [...] één priestergemeenschap en als het ware één familie » vormen.* Op de eerste plaats vraag ik u om aan de priesters van uw bisdommen mijn vertrouwvolle genegenheid over te brengen, alsmede mijn bemoediging voor het dienstwerk dat zij met zorg vervullen. Ik waardeer hun onvermoeibare inzet, en de inspanningen die zij zich in dikwijls moeilijke situaties getroosten. Ondanks hun geringe aantal en hun steeds zwaardere taken, nemen zij het op zich om de lasten van dag te dragen en zich met hart en ziel te geven aan het dienstwerk dat Christus en Zijn Kerk hen toevertrouwen.

Om onophoudelijk de vreugde van hun zending te hervinden en te bewaren, is het allereerst van belang dat de dienaren des Heren hun geestelijk leven veilig stellen, in het bijzonder door het dagelijks gebed, « remedium salutis »,[4] en door de innige ontmoeting met de Heer in de Eucharistie; dit moet het middelpunt van een priesterlijke dag vormen.[5] Het geregeld ontvangen van het sacrament van boete en verzoening, dat de zondaar weer genade opricht en de vriendschap met God herstelt, helpt de priester eveneens om op zijn beurt de vergeving aan zijn broeders en zusters door te geven. Het gaat om onontbeerlijk voedsel voor de leerlingen van Christus, en des te meer voor hen die de opdracht ontvangen om het christelijke volk te leiden en te heiligen. Ik zou ook willen aandringen op de noodzaak om het Getijdengebed waardig te vieren, wat ertoe bijdraagt « het Godsvolk met een geheimvolle apostolische vruchtbaarheid » te ver-

[3] ***Christus Dominus,* n, 28.**

[4] **H. Paulinus van Nola, *Epistula* 34, 10.**

[5] **vgl. *Grondbeginselen en normen van het getijdengebed,* n. 1**

rijken,[6] en ook op tijd voor het dagelijks gebed: daardoor houdt de priester Gods gave in zich levend, bereidt hij zich voor op zijn zending, versterkt hij zijn priesterlijke identiteit, en bouwt hij de Kerk" op. Het is inderdaad voor God dat de priester zich bewust wordt van de roeping die hij heeft ontvangen, en zijn beschikbaarheid hernieuwt voor de bijzondere zending die hem namens de Heer door de bisschop is toevertrouwd, terwijl hij zó laat zien dat hij beschikbaar is voor het werk van de Heilige Geest die aan iedere handeling wasdom schenkt.[7]

De priesters zijn geroepen om vreugdevolle getuigen van Christus te zijn, door hun onderricht en door het getuigenis van een rechtschapen leven, in overeenstemming met het verbond dat zij op de dag van hun wijding zijn aangegaan. Zij zijn voor u « zonen en vrienden ».[8] U dient attent te blijven op hun geestelijke en intellectuele noden, terwijl u hen eraan herinnert dat, hoewel zij te midden van de mensen leven en rekening houden met het moderne leven, zoals alle gelovigen, zij zich niet moeten laten modelleren volgens de huidige wereld, maar dat zij hun leven in overeenstemming moeten brengen met het Woord dat zij verkondigen en de sacramenten die zij vieren;[9] zo zullen zij een zichtbare uitdrukking worden van « het Christus-mysterie en van de eigenlijke aard van de ware Kerk ».[10] Moedig hen aan tot het persoonlijk gebed, en ook dat zij elkaar wederzijds tot steun zijn op dit gebied. Nodig hen ertoe uit om onophoudelijk hun theologische kennis te verdiepen, hetgeen noodzakelijk is voor het geestelijk leven en voor de pastoraal. Hoe zullen zij inderdaad het Evangelie verkondigen en « uitdelers van een ander dan het aardse leven » zijn,[11] als zij niet dicht bij het hart van Christus blijven, zoals de veelgeliefde apostel, en als zij zich niet door een permanente vorming toeleggen op een waarachtig begrip van het geloof?

3. Ik moedig de priesters aan om hun priesterlijke broederlijkheid te versterken, in het bijzonder tussen de generaties onderling, op de eerste plaats door het gemeenschappelijk gebed dat de wederzijdse relaties verandert en dat maakt dat men elkaar steunt in de zending, alsmede door dialoog, vriendschap en het delen in de pastorale taken. Het gaat om een on-

[6] ***Algemene inleiding op het getijdengebed,*** **n. 18**
[7] **Cf. *1 Cor* 3, 7.**
[8] ***Christus Dominus,* n 16; vgl. *Joh* 15, 15.**
[9] **vgl. *Rom* 12, 2; *Presbyterorum ordinis,* n. 3.**
[10] ***Sacrosanctum Concilium,* n. 2.**
[11] ***Presbyterorum ordinis,* n. 3.**

vergelijkelijke rijkdom voor het priesterschap. Van uw kant draagt u er zorg voor dat er een harmonieuze samenwerking tussen iedereen bevorderd wordt, dat er alleen maar toe kan bijdragen de dynamiek van de Kerk te doen uitkomen. Het is passend dat allen, priesters en leken, bijzondere aandacht besteden aan de jonge priesters, om hen te helpen bij hun eerste stappen in het dienstwerk, ook al komt de manier waarop zij het priesterschap zien niet direct overeen met de manier waarop het door hun voorgangers is beleefd. De werkelijkheid van priestergemeenschap en Kerk overstijgen bijzondere pastorale methodes en praktijken.

Mijn gedachten gaan ook uit naar de oudere priesters. Samen met hen breng ik dank voor wat zij in trouw hebben volbracht. Mogen zij, voor zover hun krachten het toelaten, nog een assisterend dienstwerk op zich nemen, terwijl zij met hun broederlijke raadgevingen en met een wijsheid die uit hun ervaring voortkomt, de jongeren begeleiden, die op legitieme wijze al zware kerkelijke verantwoordelijkheden ontvangen! De dienst aan Christus kan op geen enkele manier vergeleken worden met een beroepsactiviteit en onder dezelfde voorwaarden beëindigd worden.

4. Ik zou ook willen herinneren aan de belangrijke rol van de priester in de katechese en in het geloofsonderricht gedurende alle levensfasen van de gelovigen en in hun ontdekking van de sacramenten; men moet een dynamische jeugdpastoraal organiseren. Het leiden van kinderen en jongeren op hun weg naar de Heer is een zending van groot belang, dat hun toekomst als mens en als christen in gang zet. De plaatselijke christelijke gemeenschap wordt gebouwd op het geloofsonderricht. Het is derhalve van belang dat priesters, die door hun theologische en pastorale competentie in het bijzonder geschikt zijn voor dit wezenlijke aspect van de zending van de Kerk, de katechisten steunen en met hen samenwerken. Het komt u toe om te streven naar de uitwerking van nieuwe serieuze katechetische methodes, met grote pedagogische zorg en met een bijzondere aandacht voor de specifieke cultuur van uw land, om aan de priesters en de leken de instrumenten aan te reiken waaraan zij behoefte hebben, en de noodzakelijke handleidingen voor een onderricht dat trouw is aan het geloof van de Kerk. De Katechismus van de Katholieke Kerk verschaft daarvoor de leerstellige normen als referentie. Ik spoor daarom de priesters en de leken aan om zich op een hernieuwde wijze in te zetten voor deze dienst aan de jeugd, om hen in staat te stellen de persoon van Christus te ontmoeten. Zij zullen ontdekken wat de Heer bewerkt in het hart van de kinderen, terwijl

zij het zaad van eeuwig leven zaaien dat een leven lang aanwezig blijft. Om de overtuiging levend te houden dat hun aandeel wezenlijk is, mogen de opvoeders in verband hiermee zich het adagium van Kardinaal John Henry Newman herinneren wat duidelijk maakt wat in zijn kindertijd een indruk op hem heeft nagelaten: « De aanwezigheid van God merken wij niet op op het moment dat zij bij ons is; pas naderhand, als wij achteruit kijken, naar datgene wat voorgoed voorbij is ».[12]

5. Voor de Kerk van morgen moeten de bisschoppen ten allen tijde in het bijzonder attent zijn op de vorming van de seminaristen. Daarvoor hebt u het nodig geacht om uw seminaries te reorganiseren. Sommigen onder u hebben zich grote inspanningen getroost om nieuwe diocesane seminaries te creëren. Blijft een groot belang hechten aan de roepingenpastoraal, waarbij alle gelovigen betrokken moeten zijn. Hoe zullen de jongeren de roepstem van Christus ontdekken, als de Kerk dit niet overdraagt door middel van priesters en leken, en als zij niet het geluk laat zien dat gelegen is in het dienen van de Heer? Waakt u ook over het onderscheidingsvermogen van de kandidaten en over hun geleidelijke menselijke rijping; u kent de persoonlijke en huiselijke moeilijkheden die de jongeren hebben doorstaan in de laatste decennia. Het is daarom nodg om hen te begeleiden in hun geestelijke en kerkelijke groei, opdat zij zich met een innerlijke vrijheid en een menselijke evenwichtigheid dat voor het priesterlijke dienstwerk vereist wordt, kunnen binden. Weest daarom ook attent op de kwaliteit van de geestelijke vorming en van de programma's voor de intellectuele — filosofische, theologische en morele —, vorming, opdat de toekomstige priesters geschikt zijn om het Evangelie te verkondigen in een wereld waarin subjectivistische stromingen en een uitsluitend wetenschappelijke manier van redeneren dikwijls in de plaats komen van een gezonde anthropologie, en die, onafhankelijk van het geloof in God, een zin aan het leven proberen te geven. Zodoende zullen zij op gepaste wijze kunnen antwoorden op de vragen waarover in de openbare mening wordt getwist, en op beweringen die ertoe neigen om waarheid en oprechtheid met elkaar te verwarren. De wijze bepalingen die in de Ratio institutionis sacerdotalis zijn gegeven, zijn in het bijzonder nuttig voor het structureren van de vorming tot het priesterschap. In een maatschappij waar het christelijk leven en het celibaat dikwijls gezien worden als obstakels voor de ontplooiing van de persoon, is

[12] ***Parochial and piain Sermons*** **IV, 17.**

het nuttig om de jongeren op te voeden tot ascese en zelfbeheersing, de bronnen van een innerlijke evenwichtigheid. De ouders zijn misschien ongerust als zij zien dat hun zonen of dochters alles achterlaten om Christus te volgen; het is dan ook noodzakelijk om hen te instrueren « inzake de evangelische, geestelijke en pastorale motieven voor het priesterlijk celibaat en hen op te voeden tot het helpen van de priesters door hun vriendschap, begrip en medewerking ».[13] Moge de kerkgemeenschap als geheel de grootheid en de schoonheid zichtbaar maken van de zelfgave in het celibaat dat vrij gekozen is uit liefde tot de Heer « als een waarde die nauw verbonden is met de priesterwyding »,[14] zoals uw Bisschoppenconferentie er ook aan herinnerd heeft in een pastorale brief uit 1992. Dit doet natuurlijk niets af aan het leven als leek en aan het huwelijk!

6. Hoewel gering in aantal in het merendeel van uw bisdommen, nemen de actieve lekengelovigen in het pastorale leven vele verplichtingen op zich in samenwerking met de herders van de Kerk, de bisschoppen, priesters en diakens, die in de hoedanigheid van gewijde bedienaren, de opdracht hebben om, in naam van Christus het Hoofd, het Godsvolk te onderrichten en te besturen.[15] Terwijl ik mij verheug over hun diepe sensus *Ecclesiae:*, zou ik graag het werk van mannen en vrouwen willen toejuichen, die belangrijke functies vervullen in de verschillende sectoren van het kerkelijke leven, met name in de liturgische animatie en in het begeleiden van jongerengroepen. Verschillenden onder u hebben mij hun zorg geuit om een huwelijks- en gezinspastoraal te ontwikkelen, om zodoende het hoofd te bieden aan de destructieve ideologieën met betrekking tot de fundamentele kern van de maatschappij, en aan de subjectivistische en buitengewoon liberale trends op sexueel gebied, die zich maar blijven ontwikkelen. Ik moedig graag de christenen aan die de verantwoordelijkheid nemen van de huwelijksvoorbereiding, alsmede van het steunen van echtparen en gezinnen in moeilijkheden, en die daarbij de leer van de Kerk ten volle zijn toegedaan. Brengt u aan alle gelovigen in uw bisdommen mijn hartelijke groeten over, en mijn aanmoedigingen om deel te blijven nemen aan de unieke zending van de Kerk.[16] Binnen dit kader zijn de taken, de charisma's, de roepingen en de diensten verschillend en complementair. Het is wezenlijk dat de kerkelijke

[13] *Pastores dabo vobis,* n. 50.
[14] *Ibid.,* n. 50.
[15] vgl. *Wetboek van Canoniek Recht,* can. 1008.
[16] vgl *Christifideles laici,* n. 25.

gemeenschappen de rol van de priester erkennen, in het bijzonder hun liturgische en sacramentele functies, met inachtneming van de geldende normen.

Het erkennen van het specifieke van iedere roeping is het teken van christelijke rijpheid en van het besef dat de gelovigen hun eigen roeping en taken hebben, « welke hun sacramentele grondslag hebben in het doopsel en in het vormsel en voor velen ook in het huwelijk ».[17] Men mag immers het aandeel van de leken niet zien als een vervanging van de bijzondere zending van de gewijde bedienaren. Het is dan ook goed attent te zijn op de plaats van de leken binnen de christelijke gemeenschap en de maatschappij. In verband hiermee zou het goed zijn om te reflecteren over dat wat door het Tweede Vaticaans Concilie bevestigd is met betrekking tot de rol van de leken in de Kerk, in hoofdstuk IV van de constitutie Lumen gentium.[18] Hun vereniging met Christus in de Kerk verplicht hen ertoe om hun specifieke activiteiten te richten op de verkondiging van het Evangelie en de groei van het Godsvolk, met name door actief deel te nemen aan het leven van de christelijke gemeenschap en de maatschappij, waarbij zij hun zending vervullen in een christelijke bezieling van de tijdelijke aangelegenheden.[19] Vanuit dit perpectief is het een plicht van de herders om hen een gedegen vorming aan te bieden met het oog op het vervullen van hun taken.

7. Weest niet bang om de leken eraan te herinneren dat hun dienstwerk berust op een serieus geestelijk leven. U hebt de groeiende interesse van de gelovigen voor het maken van een retraite in kloosters en voor geestelijke leiding onderstreept. Met vreugde constateert u ook de groei van het aantal doopsels en vormsels van volwassenen. Nodigt het christelijk volk uit om onophoudelijk te putten uit haar levensbronnen, door de deelname aan de zondagse Eucharistie dat voedsel voor onderweg is, en waarbij Christus werkelijk tegenwoordig komt met Zijn Lichaam en Bloed;vgl. *Katechismus van de Katholieke Kerk,* n. 1375.] geleid door de priester « in naam en in de persoon van Christus, Hoofd en Herder,[20] bouwt de heilige Mis de christelijke gemeenschap op. Met betrekking tot het laatste moet het christelijk volk zich voortdurend bewust zijn van het belang van de parochie als centrum van het plaatselijke kerkelijke leven. Nodigt de gelovigen ook uit om

[17] ***Ibid.,*** **n 23.**

[18] **nrs. 30-38.**

[19] **vgl. *ibid.* n. 31; *Apostolicam actuositatem,* n. 7.**

[20] ***Pastores dabo vobis,*** **n. 15.**

op een meer geregelde wijze te naderen tot het sacrament van boete en verzoening, dat Gods gave laat ontdekken en dat ons barmhartig laat zijn jegens onze broeders en zusters. De biecht « helpt ons ook werkelijk ons geweten te vormen, te strijden tegen onze slechte neigingen, ons te laten helen door Christus en voortgang te boeken in het geestelijk leven ».[21]

8. In uw vijfjaarlijkse rapporten hebt u mij ook deelgenoot gemaakt van uw diepe bezorgdheid met betrekking tot de toekomst van het katholieke onderwijs, waarvan de zending de menselijke, morele en geestelijke vorming van de kinderen en jongeren omvat. Daarin bestaat haar werkelijk katholieke karaker. Het is belangrijk om alles in het werk te stellen, opdat de Kerk, krachtig vanuit haar tradities en ervaring, haar eigen educatieve doelstellingen kan nastreven. Het komt aan de wettelijke autoriteiten toe, om in een vertrouwvolle dialoog met de kerkelijk verantwoordelijken, de ouders de mogelijkheid aan te bieden om vrij hun opvoedkundige opdracht te vervullen, waarbij zij de scholen kiezen die in hun oordeel overeenkomen met hun waarden die zij natuurlijk aan hun kinderen overgedragen willen zien. Ik zou ook de eminente rol van de katholieke universiteiten op intellectueel, wetenschappelijk en technisch gebied willen benadrukken. Wat de leervakken ook zijn, de docenten moeten er zich op toeleggen om aan de studenten de katholieke anthropologische en morele waarden over te dragen; binnen deze instellingen hebben de theologen de verheven opdracht om de diepte van de Goddelijke mysteries uit te leggen, door een manier van onderrichten dat trouw is aan het christelijke dogma en aan de moraal, gebaseerd op de openbaring en het leergezag, en door de dialoog met de andere universitaire disciplines.[22] Het komt hen vooral toe om te pas en te onpas te herinneren aan de fundamentele principes van het respect voor het menselijk leven. Daarom wordt van hun kant een volledige trouw aan het leergezag vereist, want « zij onderrichten in naam van de Kerk ».[23] Het theologische onderwijs blijft dus niet steken bij een eenvoudige persoonlijke reflectie; zij staat ten dienste van de waarheid en van de communio. Een theoloog die in zijn onderricht afstand neemt van het leergezag, kan de universiteit alleen maar schade berokkenen, de gelovigen op een dwaalspoor brengen, en de Kerk kwetsen.

[21] ***Katechismus van de Katholieke Kerk,* n. 1458.**

[22] **vgl. *Dei Verbum,* n. 10; Congregatie voor de Geloofsleer, Instructie over de kerkelijke roeping van de theoloog *Donum veritatis,* 24 mei 1990.**

[23] ***Pastores dabo vobis,* n. 67.**

9. U heeft uw ongerustheid tot uiting gebracht met betrekking tot de toekomst van het religieuze leven in uw land, door het gebrek aan roepingen en de vergrijzing van de leden van de verschillende instituten. Op de eerste plaats vertrouw ik u de zorg toe om aan de mannelijke en vrouwelijke religieuzen te zeggen dat vandaag de dag de Kerk nog steeds met hoop en vertrouwen op hen rekent, terwijl u hen uitnodigt om onvermoeibaar de roepstem van de Heer door te geven, en om met moed en in trouw de evangelische raden te beleven, en niet te snel de wezenlijke plaatsen van het pastorale leven te verlaten, in het bijzonder het terrein van de opvoeding, waar aan de kinderen en jongeren de menselijke en christelijke waarden overgedragen kunnen worden, alsmede het terrein van de gezondheidszorg en de hulp aan ouderen en armen. Mogen de verantwoordelijken voor de religieuze instituten, in overleg met de bisschoppen, actief blijven deelnemen aan het pastorale leven! Brengt u ook aan de instituten voor het contemplatieve leven mijn hartelijke groeten over. Zij hebben een wezenlijke functie, want zij « zijn voor de Kerk reden tot vreugde en bron van hemelse genade »: zij « geven aan de kerkelijke gemeenschap een uniek getuigenis van de liefde van de Kerk voor haar Heer» en dragen zij bij tot de groei van het Godsvolk.[24] Hun gastvrije huizen en geestelijke retraites zijn kostbaar zowel voor de herders als voor de gelovigen, die zodoende in eenzaamheid en stilte een tijd van rust en innerlijk herstel bij de Heer kunnen vinden, om vervolgens met hernieuwde krachten hun zending te hervatten. In een tijdperk waarin roepingen zeldzamer zijn geworden, is het van belang dat de gehele kerk meer en meer de waarde van het Godgewijde leven erkent.

10. In dit jaar dat toegewijd is aan de Heilige Geest en waarin wij allen worden opgeropen om ons voor te bereiden op het grote jubileum van het jaar 2000, hernieuwt de Kerk onvermoeibaar haar bede tot degene die de Heer beloofd en geschonken heeft aan Zijn apostelen om het Mystieke Lichaam van Christus te leiden en op te bouwen. Als wij trouw blijven aan de zending die wij hebben ontvangen, mogen wij ervan overtuigd zijn dat God Zijn volk nooit zal verlaten, en dat Hij Zijn genade zal schenken, en de middelen om Zijn zending in de wereld te waarborgen. In het geloof in de liefderijke zorg van God, vertrouw ik u toe aan de voorbede van de heiligen van uw streken, en aan die van de Maagd Maria, Moeder van Chris-

[24] *Vita consecrata,* **n. 8.**

tus en Moeder van de Kerk, tot wie wij voortdurend onze toevlucht kunnen nemen als onze beschermster en onze gids. Van ganser harte verleen ik u de Apostolische Zegen, evenals aan de priesters, diakens, seminaristen, mannelijke en vrouwelijke religieuzen, alsmede aan de leken in uw bisdommen.

II

Vindobonae in foro heroibus dicato habita.*

1. »Für wen halten mich die Leute?«.[1]

Diese Frage hat Jesus einmal seinen Jüngern gestellt, die mit ihm unterwegs waren. Auch den Christen auf den Straßen unserer Zeit legt Jesus die Frage vor: »Für wen halten mich die Leute?«.

Wie vor fast zweitausend Jahren in einem versteckten Winkel der damals bekannten Welt, so scheiden sich auch heute an Jesus die Geister: Die einen billigen ihm die Fähigkeit prophetischer Rede zu. Andere halten ihn für eine großartige Persönlichkeit, ein Idol, das Menschen zu fesseln vermag. Wieder andere trauen ihm sogar zu, eine neue Epoche einzuleiten.

»Ihr aber, für wen haltet ihr mich?«.[2]

Die Frage kann man nicht neutral beantworten. Sie verlangt eine Grundsatzentscheidung und geht alle persönlich an. Auch heute stellt Jesus die Frage: Ihr Katholiken Österreichs, ihr Christen dieses Landes, ihr Bürgerinnen und Bürger, für wen haltet ihr mich?.

Es ist eine Frage, die aus dem Herzen Jesu kommt. Wer sein eigenes Herz öffnet, der wünscht sich, daß das Gegenüber nicht nur mit dem Kopf antwortet. Die Frage aus dem Herzen Jesu muß uns selbst zu Herzen gehen: Wer bin ich für Euch? Was bedeute ich Euch? Kennt Ihr mich eigentlich? Bekennt Ihr Euch zu mir? Habt Ihr mich lieb?

2. Damals hat Petrus als Sprecher der Jünger geantwortet: Wir halten dich »für den Messias Gottes«.[3] Etwas ausführlicher gibt Matthäus das Be-

*** Die 21 Iunii 1998.**

[1] ***Lk* 9, 18.**

[2] ***Lk* 9, 20..**

[3] ***Lk* 9, 20.**

kenntnis des Petrus wieder: »Du bist Christus, der Sohn des lebendigen Gottes«.[4]

Heute bekennt der Nachfolger des Apostels Petrus, der ich durch Gottes Gnade bin, stellvertretend für Euch und gemeinsam mit Euch: Du bist der Messias Gottes. Du bist Christus, der Sohn des lebendigen Gottes.

3. Im Laufe der Jahrhunderte wurde immer wieder um das richtige Bekenntnis gerungen. Dank sei Petrus, dessen Worte einen Maßstab gesetzt haben!

An ihm müssen sich die Bemühungen messen lassen, mit denen die Kirche auf ihrem Weg durch die Zeit versucht auszudrücken, was ihr Jesus bedeutet. Dabei genügt das Lippenbekenntnis allein nicht. Die Kenntnis von Schrift und Tradition ist wichtig, das Studium des Katechismus ist wertvoll, aber was nützt das alles, wenn dem Glaubenswissen die Taten fehlen?

Das Christusbekenntnis ruft in die Christusnachfolge. Zum richtigen Bekenntnis muß das richtige Leben treten. Rechtgläubigkeit verlangt Glaubwürdigkeit. Diese anspruchsvolle Wahrheit hat Jesus den Seinen gegenüber von Anfang an nicht verschwiegen. Gerade hat Petrus ein außerordentliches Bekenntnis abgelegt. Im gleichen Atemzug müssen er und der ganze Jüngerkreis sich von Jesus erklären lassen, was ihr Meister sich von ihnen erwartet: »Wer mein Jünger sein will, der verleugne sich selbst, nehme täglich sein Kreuz auf sich und folge mir nach«.[5]

Wie es am Anfang war, so ist es bis heute geblieben: Jesus Christus sucht nicht nur Menschen, die ihm zujubeln. Er sucht Menschen, die ihm nachfolgen.

4. Liebe Schwestern und Brüder! Wer die Geschichte der Kirche mit liebendem Auge betrachtet, darf dankbar entdecken, daß es trotz aller dunklen Punkte und Schattenseiten immer und überall Menschen gegeben hat und gibt, deren Leben neues Licht auf die Glaubwürdigkeit des Evangeliums wirft.

Heute wird mir die große Freude geschenkt, drei Christen aus der Kirche Eurer Heimat in das Buch der Seligen eintragen zu dürfen. Jeder von ihnen hat auf eigene Weise das Messiasbekenntnis mit dem persönlichen Lebenszeugnis eingelöst. Alle drei zeigen uns, daß mit »Messias« nicht nur

[4] ***Mt* 16, 16.**
[5] ***Lk* 9, 23.**

ein Titel für Christus gemeint ist, sondern die Bereitschaft, an der messianischen Ordnung mitzuarbeiten: Große werden klein und Schwache kommen zum Zug.

Auf dem Heldenplatz, hier und heute, haben nicht die Helden der Welt das Wort, sondern die Helden der Kirche, drei neue Selige. Vor sechzig Jahren hat vom Balkon dieses Platzes aus ein Mensch für sich das Heil proklamiert. Die neuen Seligen haben eine andere Botschaft. Sie sagen uns: Nicht in einem Menschen liegt das Heil, sondern: Heil Christus, dem König und Erlöser!

5. Jakob Kern entstammt einer einfachen Wiener Arbeiterfamilie. Aus seinem Studium im Knabenseminar in Hollabrunn reißt ihn der erste Weltkrieg heraus. Eine schwere Kriegsverletzung macht sein kurzes Leben im Priesterseminar und im Prämonstratenser-Stift Geras zu einer, wie er selber sagt, »Karwoche«. Um Christi willen hält er sein Leben nicht fest, sondern opfert es bewußt auf für andere. Zunächst wollte er Weltpriester werden. Doch ein Ereignis sollte für ihn andere Weichen stellen: Ein Prämonstratenser verläßt sein Kloster und schließt sich der neu entstandenen, von Rom getrennten tschechischen Nationalkirche an. In diesem traurigen Vorfall entdeckt Jakob Kern seine Berufung: Er will für den Ordensmann Sühne leisten. Gewissermaßen an seiner Stelle tritt Jakob Kern ins Kloster Geras ein. Gott hat das Geschenk des »Stellvertreters« angenommen.

Der selige Jakob Kern steht vor uns als Zeuge für die Treue zum Priestertum. Ursprünglich war es ein Kindertraum: Schon als kleiner Junge hat er Pfarrer gespielt. Im Laufe seines Lebens ist dieser Wunsch immer reifer geworden. Im Leiden geläutert, ging dem Ordensmann der tiefe Sinn priesterlicher Berufung auf: das eigene Leben mit dem Kreuzesopfer Christi zu vereinen und für das Heil anderer stellvertretend hinzugeben.

Möge der selige Jakob Kern, der ein lebensfroher, »farbtragender« Student war, vielen jungen Männern Mut machen, dem Ruf Christi zum Priestertum hochherzig zu folgen. Seine Worte von damals sind uns gesagt: »Heute braucht man mehr denn je ganze und heilige Priester. Jedes Gebet, jedes Opfer, jede Mühe und Plage werden, wenn mit der richtigen Intention verbunden, heiliges Saatgut Gottes, das früher oder später seine Frucht bringt«.

6. In Wien hat sich vor hundert Jahren Pater Anton Maria Schwartz vom Los der Arbeiter anrühren lassen. Vor allem den jungen Menschen in

der Ausbildung, den Lehrlingen, widmet er sein Leben. Seine Herkunft aus ärmlichen Verhältnissen vergißt er nie, so daß ihn mit den Bedürftigen aus dem Arbeitermilieu eine Herzensverwandtschaft verbindet. Um ihnen zu helfen, gründet er die »Kongregation der frommen Arbeiter« nach der Regel des heiligen Josef von Kalasanz, die bis heute blüht. Eine große Sehnsucht erfüllt ihn: eine Gesellschaft im Umbruch zu Christus zurückzuführen und sie in Christus zu erneuern. Er hat Verständnis für die Not der Lehrlinge und Arbeiter, denen oft Halt und Orientierung fehlt. Mit Phantasie und Liebe wendet er sich ihnen zu. Er findet Mittel und Wege, «die erste Arbeiterkirche Wiens« zu bauen. Verborgen und bescheiden, ohne sich abzuheben zwischen Häusern mit kleinen Wohnungen, gleicht das Gotteshaus dem Wirken dessen, der es errichtet und vierzig Jahre lang mit Leben erfüllt hat.

Am »Arbeiterapostel« Wiens schieden sich aber auch die Geister. Vielen ging sein Einsatz zu weit. Andere schlugen ihn für höchste Auszeichnungen vor. Pater Schwartz blieb sich treu und scheute nicht davor zurück, auch mutige Schritte zu wagen. Mit seinen Forderungen nach Ausbildungsplätzen für Jugendliche und nach einem arbeitsfreien Sonntag ist er bis in den Reichstag vorgedrungen.

Er hinterläßt uns eine Botschaft: Unternehmt alles, was Euch möglich ist, um den Sonntag zu schützen! Zeigt, daß dieser Tag zu Recht arbeitsfrei bleiben muß, weil er als Tag des Herrn gefeiert wird! Helft vor allem den Jugendlichen, denen das Recht auf Arbeit vorenthalten wird! Wer dafür sorgt, daß die Jugend von heute Brot hat, der trägt dazu bei, daß die Erwachsenen von morgen ihren Kindern Sinn vermitteln können. Ich weiß, daß es dafür keine einfachen Lösungen gibt. Deshalb wiederhole ich ein Wort, unter das der selige Pater Schwartz seine vielfältigen Bemühungen gestellt hat: »Wir müssen mehr beten«.

7. Schwester Restituta Kafka war noch nicht volljährig, als sie den Wunsch äußerte, ins Kloster zu gehen. Die Eltern sind dagegen. Aber die junge Frau hält unbeirrt an ihrem Ziel fest, »aus Liebe zu Gott und den Menschen« Schwester zu werden. Besonders in den Armen und Kranken möchte sie Christus dienen. Bei den »Franziskanerinnen der christlichen Liebe« findet sie den Weg, ihre Berufung im nüchternen, oft harten Spitalsalltag zu leben. Mit Leib und Seele Krankenschwester, wird sie in Mödling bald zur Institution. Ihre fachliche Kompetenz, ihre Durchsetzungskraft und ihre Herzlichkeit tragen dazu bei, daß sie von vielen nicht mehr Schwester Restituta, sondern Schwester Resoluta genannt wird.

Ihr Mut und ihre Unerschrockenheit lassen sie auch vor der nationalsozialistischen Herrschaft nicht schweigen. Schwester Restituta setzt sich über das Verbot der politischen Führung hinweg und läßt in allen Krankenzimmern Kreuze anbringen. Am Aschermittwoch 1942 wird sie von der Gestapo abgeholt. Im Gefängnis beginnt für sie eine mehr als einjährige «Fastenzeit», die am 30. März 1943 auf dem Schafott endet. Als letzte Worte sind uns überliefert: »Für Christus habe ich gelebt, für Christus will ich sterben«.

An der seligen Schwester Restituta können wir ablesen, zu welchen Höhen innerer Reife ein Mensch an der Hand Gottes geführt werden kann. Für das Bekenntnis zum Kreuz hat sie ihren Kopf hingehalten. Sie hat es im Herzen bewahrt und vor der Hinrichtung noch einmal leise ausgesprochen, als sie den Gefangnispfarrer um ein »Kreuzerl auf die Stirne« bat.

Man kann uns Christen vieles nehmen. Aber das Kreuz als Zeichen des Heils lassen wir uns nicht nehmen. Lassen wir nicht zu, daß man es aus der Öffentlichkeit entfernt! Hören wir auf die Stimme des Gewissens, die uns sagt: »Man muß Gott mehr gehorchen als den Menschen!«.[6]

8. Liebe Schwestern und Brüder! Die heutige Feier bekommt eine europäische Note. Neben dem verehrten Herrn Bundespräsidenten der Republik Österreich, Herrn Thomas Klestil, geben uns auch die Präsidenten von Litauen und Rumänien sowie Vertreter des politischen Lebens aus dem In- und Ausland die Ehre ihrer Anwesenheit. Ich grüße sie herzlich und mit ihnen die Völker, die Sie vertreten.

In der Freude, daß uns heute drei neue Selige geschenkt wurden, wende ich mich an alle Schwestern und Brüder des Volkes Gottes, die hier versammelt sind oder sich über Radio und Fernsehen mit uns verbunden haben. Ich grüße den Oberhirten der Erzdiözese Wien, Herrn Kardinal Christoph Schönborn, und den Vorsitzenden der Österreichischen Bischofskonferenz, Herrn Bischof Johann Weber, sowie alle Brüder im Bischofsamt, die aus nah und fern zum Heldenplatz gekommen sind. Nicht vergessen möchte ich die vielen Priester und Diakone, die Ordensleute und die pastoralen Mitarbeiter der Pfarren und Gemeinschaften.

Liebe Jugendliche! Einen besonderen Gruß schulde ich heute Euch. Ich freue mich, daß Ihr in so großer Zahl anwesend seid. Wie viele von Euch sind von weither gekommen! Ich meine das nicht nur geographisch... Aber Ihr seid da: das Geschenk der Jugend, auf die das Leben wartet!

[6] *Apg* 5, 29.

Die drei Helden der Kirche, die wir gerade in das Buch der Seligen eingeschrieben haben, können Euch eine Lebenshilfe sein: der junge Jakob Kern, der gerade in seiner Krankheit das Vertrauen der Jugend gewann; Pater Anton Maria Schwartz, der es verstand, die Herzen der Lehrlinge zu erreichen; Schwester Restituta Kafka, die den Mut aufbrachte, für ihre eigene Meinung einzustehen.

Sie waren keine »fotokopierten Christen«, sondern jeder für sich ein Original, unauswechselbar und einzigartig. Sie haben angefangen wie Ihr: als junge Menschen, voller Ideale und auf der Suche nach einem Sinn, für den es sich zu leben lohnt.

Noch etwas macht die drei neuen Seligen so anziehend: Ihre Lebensgeschichten zeigen uns, wie sie als Persönlichkeiten nach und nach gereift sind. Auch Euer Leben ist noch keine reife Frucht. Deshalb kommt es darauf an, daß Ihr das Leben pflegt, damit es zur Blüte und Reife kommen kann. Nährt es mit dem Saft des Evangeliums! Haltet es Christus hin, der Sonne des Heiles! Pflanzt das Kreuz in Eurer Leben ein — das Kreuz als wahren Baum des Lebens!

9. Liebe Schwestern und Brüder! »Ihr aber, für wen haltet ihr mich?«.

Wir werden in wenigen Augenblicken das Glaubensbekenntnis beten. In diesem Bekenntnis, mit dem wir uns in die Gemeinschaft der Apostel und der Überlieferung der Kirche sowie in die Schar der Heiligen und Seligen stellen, soll auch unsere persönliche Antwort vorkommen. Die Überzeugungskraft der Botschaft ist auch an die Glaubwürdigkeit ihrer Botschafter gebunden. Deshalb fangt die Neuevangelisierung bei uns selber an, bei unserem Lebensstil.

Die Kirche von heute braucht keine Teilzeitkatholiken, sondern Vollblutchristen! Die drei neuen Seligen waren es. An ihnen können wir Maß nehmen.

Danke, seliger Jakob Kern, für Deine priesterliche Treue!

Danke, seliger Pater Anton Maria Schwartz, für Deine Begleitung der Arbeiter!

Danke, selige Schwester Restituta Kafka, für Dein Schwimmen gegen den Strom der Zeit!

Ihr Heiligen und Seligen Gottes, bittet für uns. Amen.

III

Ad quosdam Americae Septemtrionalis episcopos.*

Dear Brother Bishops,

1. I warmly welcome you, the Pastors of the Church in the States of Texas, Oklahoma and Arkansas, on the occasion of your *ad Limina* visit. In my meetings so far this year with the United States Bishops, we have considered some principal aspects of the new evangelization called for by the Second Vatican Council, the great event of grace by which the Holy Spirit has prepared the Church to enter the third Christian millennium. One essential part of this task is the proclamation of moral truth and its application to the personal lives of Christians and to their involvement in the world. Therefore, I wish to reflect with you today on your episcopal ministry as teachers of moral truth and witnesses to the moral law.

In every age, men and women need to hear Christ the Good Shepherd calling them to faith and conversion of life.[1] As shepherds of souls, you must be Christ's voice today, encouraging your people to rediscover "the beauty of truth, the liberating force of God's love, and the value of unconditional fidelity to all the demands of the Lord's law, even in the most difficult situations".[2] The question posed by the rich young man in the Gospel — "Teacher, what good must I do to have eternal life?"[3] — is a perennial human question. It is asked in one form or another, explicitly or implicitly, by every human being in every culture and at every moment in the drama of history. Christ's answer to that question — to follow him in doing the will of his Father — is the key to the fullness of life which he promises. Obedience to God's commandments, far from alienating us from our humanity, is the pathway to genuine liberation and the source of true happiness.

In this year of preparation for the Great Jubilee dedicated to the Holy Spirit, let us remember that our efforts to preach the Good News and teach the moral truth about the human person are sustained by the Spirit,

* Die 27 Iunii 1998.

[1] Cf. *Mk* 1:15.

[2] *Veritatis splendor,* 107.

[3] *Mt* 19:16.

who is the principal agent in the Church's mission.[4] It is the Holy Spirit who "brings about the flourishing of Christian moral life and the witness of holiness amid the great variety of vocations, gifts, responsibilities, conditions and life situations".[5] In your dioceses and parishes, I urge you to make a special effort this year to increase awareness of the powerful activity of the Spirit in the world, for it is through his grace that we experience a "radical personal and social renewal capable of ensuring justice, solidarity, honesty and openness".[6]

2. Given the circumstances of contemporary culture, your episcopal ministry is especially challenging, and the situation which you face as teachers of moral truth is complex. Your parishes are filled with Catholics eager to lead responsible lives as spouses, parents, citizens, workers, and professionals. These men and women, whom you meet daily in the course of your pastoral mission, know that they should live morally upright lives, but often they find it difficult to explain exactly what this implies. This difficulty reflects another side of contemporary culture: the skepticism regarding the very existence of "moral truth" and an objective moral law. This attitude is quite prevalent in the cultural institutions that influence public opinion, and, it must be said, is commonplace in many of your country's academic, political and legal structures. In this situation, those who try to live according to the moral law often feel pressured by forces which contradict the things they know in their hearts to be true. And those responsible for teaching moral truth may feel as if their task is virtually impossible, given the power of those external cultural pressures.

There have been similar moments in the course of the Church's 2,000-year history. Yet today's cultural crisis has distinctive characteristics that give your task as moral teachers a real urgency. This urgency touches both the transmission of the moral truth contained in the Gospel and the Magisterium of the Church, and the future of society as a free and democratic way of life.

How should we define this crisis of moral culture? We can glimpse its first phase in what Cardinal John Henry Newman wrote in his *Letter to the Duke of Norfolk:* "In this century [conscience] has been superseded by a

[4] Cf. *Evangelii nuntiandi,* 64.
[5] *Veritatis splendor,* 108.
[6] *Ibid.,* 98.

counterfeit, which the eighteen centuries prior to it never heard of, and could not have mistaken for it, if they had. It is the right of self-will". What was true in Newman's 19th century is even truer today. Culturally powerful forces insist that the rights of conscience are violated by the very idea that there exists a moral law inscribed in our humanity, which we can come to know by reflecting on our nature and our actions, and which lays certain obligations upon us because we recognize them as universally true and binding. This, it is frequently said, is an abrogation of freedom. But what is the concept of "freedom" at work here? Is freedom merely an assertion of my will — 'T should be permitted to do this because I choose to do it"? Or is freedom the right to do what I ought to do, to adhere freely to what is good and true?[7]

The notion of freedom as personal autonomy is superficially attractive; endorsed by intellectuals, the media, legislatures, and the courts, it becomes a powerful cultural force. Yet it ultimately destroys the personal good of individuals and the common good of society. Freedom-as-autonomy, by its single-minded focus on the autonomous will of the individual as the sole organizing principle of public life, dissolves the bonds of obligation between men and women, parents and children, the strong and the weak, majorities and minorities. The result is the breakdown of civil society, and a public life in which the only actors of consequence are the autonomous individual and the state. This, as the 20th century ought to have taught us, is a sure prescription for tyranny.

3. At its roots, the contemporary crisis of moral culture is a crisis of understanding of the nature of the human person. As pastors and teachers of the Church of Christ, you remind people that the greatness of human beings is founded precisely in their being creatures of a loving God, who gave them the capacity to know the good and to choose it, and who sent his Son to be the final and unsurpassable witness to the truth about the human condition: "In Christ and through Christ, God has revealed himself fully to mankind and has definitively drawn close to it; at the same time, in Christ and through Christ man has acquired full awareness of his dignity, of the heights to which he is raised, of the surpassing worth of his own

[7] Cf. *Homily at Baltimore, 8* October 1995

humanity, and of the meaning of his existence".[8] In Christ, we know that "the good of the person lies in being in the Truth and doing the Truth".[9]

In this Christian anthropology, the nobility of men and women lies, not simply in the capacity to choose, but in the capacity to choose wisely and to live according to that choice of what is good. In all of visible creation, only the human person chooses reflectively. Only the human person can discern between good and evil, and give reasons justifying that discernment. Only human beings can make sacrifices for what is good and true. That is why, throughout Christian history, the martyr remains the paradigm of discipleship: for the martyr lives out the relationship between truth, freedom, and goodness in the most radical way.

By teaching the moral truth about the human person and witnessing to the moral law inscribed on the human heart, the Bishops of the Church are defending and promoting not arbitrary claims made by the Church but essential truths, and therefore the good of individuals and the common good of society.

4. If the dignity of the human person as a moral agent rests on the capacity to know and choose what is truly good, then the question of conscience comes into clearer focus. Respect for the rights of conscience is deeply ingrained in your national culture, which was formed in part by emigrants who came to the New World to vindicate their religious and moral convictions in the face of persecution. American society's historic admiration for men and women of conscience is the ground on which you can teach the truth about conscience today.

The Church honors conscience as the "sanctuary" of the human person: here, men and women are "alone with God", whose voice echoes in the depths of their hearts, summoning them to love good and avoid evil.[10] Conscience is that inner place where "man detects a law which he does not impose upon himself, but which holds him to obedience".[11] This being the case, the dignity of conscience is demeaned when it is suggested, as the defenders of radical individual autonomy claim, that conscience is a wholly

[8] *Redemptor hominis,* **11,**

[9] *Address to the International Congress of Moral Theology,* **10 April 1986, No. 1.**

[10] **Cf.** *Gaudium et spes,* **16.**

[11] *Ibid.*

independent, exclusively personal capacity to determine what constitutes good and evil.[12]

Everyone must act in accordance with conscience. But conscience is neither absolutely independent nor infallible in its judgments; if it were, conscience would be reduced to the mere assertion of personal will. Thus it is precisely a defense of the dignity of conscience and of the human person to teach that consciences must be formed, so that they can discern what actually does or does not correspond to the "eternal, objective and universal divine law" which human intelligence is capable of discovering in the order of being.[13] Because of the nature of conscience, the admonition always to follow it must immediately be followed by the question of whether what our conscience is telling us is true or not. If we fail to make this necessary clarification, conscience — instead of being that holy place where God reveals to us our true good — becomes a force which is destructive of our true humanity and of all our relationships.[14]

As Bishops you have to teach that freedom of conscience is never freedom from the truth but always and only freedom in the truth. This understanding of conscience and its relationship to freedom should clarify certain aspects of the question of dissent from Church teaching. By the will of Christ himself and the life-giving power of the Holy Spirit, the Church is preserved in the truth and "it is her duty to give utterance to, and authoritatively to teach, that truth which is Christ himself, and to declare and confirm by her authority those principles of the moral order which have their origin in human nature itself'.[15] When the Church teaches, for example, that abortion, sterilization or euthanasia are always morally inadmissible, she is giving expression to the universal moral law inscribed on the human heart, and is therefore teaching something which is binding on everyone's conscience. Her absolute prohibition that such procedures be carried out in Catholic health care facilities is simply an act of fidelity to God's law. As Bishops you must remind everyone involved — hospital administrations and medical personnel — that any failure to comply with this prohibition is both a grevious sin and a source of scandal.[16] This and other

[12] Cf. *Dominum et Vivificantem,* 43

[13] Cf. *Dignitatis humanae,* 3; *Veritatis splendor,* 60.

[14] Cf. *General Audience,* 17 August 1983, 3.

[15] *Dignitatis humanae,* 14.

[16] For sterilizations cf. Congregation for the Doctrine of the Faith, *Quaecumque sterilizatio,* 13 March 1975, *AAS 68* [1976], 738-740..

šuch instances are not, it must be emphasized, the imposition of an external set of criteria in violation of human freedom. Rather, the Church's teaching of moral truth "brings to light the truths which [conscience] ought already to possess",[17] and it is these truths which make us free in the deepest meaning of human freedom and give our humanity its genuine nobility.

Almost 2,000 years ago, St Paul urged us "not be conformed to this world" but to live the true freedom that is obedience to the will of God.[18] In teaching the truth about conscience and its intrinsic relationship to moral truth, you will be challenging one of the great forces in the modern world. But at the same time, you will be doing the modern world a great service, for you will be reminding it of the only foundation capable of sustaining a culture of freedom: what the Founders of your nation called "self-evident" truths.

5. From this perspective, it should be clear that the Church addresses issues of public life not for political reasons but as a servant of the truth about the human person, a defender of human dignity and a promoter of human freedom. A society or culture which wishes to survive cannot declare the spiritual dimension of the human person to be irrelevant to public life. Cultures develop as ways of dealing with the most profound experiences of human existence: love, birth, friendship, work, death. Each of these experiences raises, in its unique way, the question of God: "at the heart of every culture lies the attitude man takes to the greatest mystery: the mystery of God".[19] American Catholics, in common with other Christians and all believers, have a responsibility to ensure that the mystery of God and the truth about humanity that is revealed in the mystery of God are not banished from public life.

This is especially important for democratic societies, since one of the truths contained in the mystery of our creation by God is that the human person must be "the origin, the subject and the purpose of all social institutions".[20] Our intrinsic dignity and inalienable fundamental rights are not the result of social convention: they precede all social conventions and provide the norms that determine their validity. The history of the 20th cen-

[17] ***Veritatis splendor,*** **64.**
[18] ***Rom*** **12:2.**
[19] ***Centesimus annus,*** **24.**
[20] ***Gaudium et spes,*** **25.**

tury is a grim warning of the evils that result when human beings are reduced to the status of objects to be manipulated by the powerful for selfish gain or for ideological reasons. In proclaiming the truth that God has given men and women an inestimable dignity and inalienable rights from the moment of conception, you are helping to rebuild the moral foundations of a genuine culture of freedom, capable of sustaining institutions of self-governance that serve the common good.

6. It is a tribute to the Church and to the openness of American society that so many Catholics in the United States are involved in political life. As pastors and teachers, your responsibility to Catholic public officials is to remind them of the heritage of reflection on the moral law, on society, on democracy, which they ought to bring to their office.

Your country prides itself on being a realized democracy, but democracy is itself a moral adventure, a continuing test of a people's capacity to govern themselves in ways that serve the common good and the good of individual citizens. The survival of a particular democracy depends not only on its institutions, but to an even greater extent on the spirit which inspires and permeates its procedures for legislating, administering, and judging. The future of democracy in fact depends on a culture capable of forming men and women who are prepared to defend certain truths and values. It is imperiled when politics and law are sundered from any connection to the moral law written on the human heart.

If there is no objective standard to help adjudicate between different conceptions of the personal and common good, then democratic politics is reduced to a raw contest for power. If constitutional and statutory law are not held accountable to the objective moral law, the first casualties are justice and equity, for they become matters of personal opinion. Catholics in public life render a particularly important service to society when they defend objective moral norms as "the unshakable foundation and solid guarantee of a just and peaceful human coexistence, and hence of genuine democracy", for it is through our common obligation to these moral norms that we come to know, and can defend, the equality of all citizens, "who possess common rights and duties".[21]

A climate of moral relativism is incompatible with democracy. That kind of culture cannot answer questions fundamental to a democratic polit-

[21] *Veritatis splendor,* **96**

ical community: "Why should I regard my fellow citizen as my equal?"; "Why should I defend someone else's rights?"; "Why should I work for the common good?" If moral truths cannot be publicly acknowledged as such, democracy is impossible.[22] Thus I wish to encourage you to continue to speak out clearly and effectively about the fundamental moral questions facing people today. The interest with which many of your documents have been received throughout society is an indication that you are providing much needed guidance when you remind everyone, and especially Catholic citizens and Catholic political leaders, of the essential bond between freedom and truth.

7. Dear Brother Bishops, a time of "crisis" is a time of opportunity as well as a time of danger. That is certainly true of the crisis of moral culture in the developed world today. The call of the Second Vatican Council to the People of God to witness to the truth about the human person amidst the joy and hope, grief and pain of the contemporary world is a call to all of us for a personal commitment to effective episcopal leadership in the new evangelization. By focusing the attention of the faithful and all your fellow citizens on the extremely serious moral choices before them, you will help to bring about that renewal of moral goodness, solidarity and genuine freedom which the United States and the world urgently need. Entrusting your ministry, and the priests, religious, and laity of your dioceses to the protection of Mary, Patroness of the United States under the great title of her Immaculate Conception, I cordially impart my Apostolic Blessing.

IV

Ad episcopos Slovachiae.*

Ctihodní bratia v biskupskej službe!

1. Som mimoriadne rád, že vás môžem stretnúť pri príležitosti návštevy Ad limina, ktorá nám poskytuje milú možnosť obnoviť naše spojenie v láske a jednote práve v deň spomienky na Košických mučeníkov, ktorých som s radosťou zapísal do zoznamu svätých pred tromi rokmi vo vašej vla-

[22] Cf. *Veritatis splendor,* 101.

* Die 7 Septembris 1998.

sti. Veľmi srdečne pozdravujem vášho predsedu mons. Rudolfa Baláža, Banskobystrického biskupa, ktorému ďakujem za city oddanosti a prítulnosti k Petrovmu nástupcovi, ktoré prejavil v mene všetkých prítomných. Pozdravujem aj drahého a ctihodného kardinála Jána Chryzostoma Korca, ktorý nám počas tohoročných duchovných cvičení tu vo Vatikáne dal veľmi dobre počuť hlas cyrilometodskej tradície. A s veľkou láskou pozdravujem každého z vás, Pastierov drahého slovenského ľudu, medzi ktorým som s radosťou pobudol počas nezabudnuteľnej návštevy pred tromi rokmi.

«Cirkev je v Kristovi akoby sviatosťou, čiže znakom a prostriedkom dôverného spojenia s Bohom a jednoty celého ľudského pokolenia Týmito slovami Druhý vatikánsky koncil predstavuje tajomstvo Cirkvi, zdôrazňujúc jej osobitný vzťah k tajomstvu Krista a k Božiemu kráľovstvu, ktorého je «zárodkom a počiatkom na zemi».[2] Aby Cirkev vykonávala náležitým spôsobom úlohu «všeobecnej sviatosti spásy»,[3] ktorá je jej vlastná, musí mať možnosť vhodne prejaviť, na rovine všeobecnej i miestnej, dvojakú dimenziu — ľudskú a božskú — ktorú jej vtlačil Zakladateľ, a to tak, že sa naplno včlení do záležitostí sveta, bez toho, že by sa pomiešala so svetom.[4]

2. Aj Cirkev, ktorá je na Slovensku, je povolaná byť « všeobecnou sviatosťou spásy», berúc s láskou účasť na radostiach, na utrpeniach a na potrebách slovenského ľudu s povedomím, že je «zárodkom a počiatkom Božieho kráľovstva » a nástrojom Kristovej milosti. Povedomie vlastného poslania ju privedie k úctivému a pozornému dialógu so spoločnosťou a k úsiliu o bratské a solidárne spolužitie v duchu hodnôt pravej kresťanskej tradície.

Zoči-voči situácii, v ktorej ešte cítiť dôsledky tvrdého komunistického prenasledovania a v ktorej hrozí nebezpečenstvo, že znovu vzplanú deštruktívne rozdelenia minulosti, Cirkev si uvedomuje, že má byť soľou a kvasom vo vnútri slovenskej spoločnosti a prispievať k dobru všetkých, bez toho, že by sa dala vtiahnuť do konfliktov osobných záujmov.

Hlboké zmeny, ktoré v posledných rokoch zasiahli slovenskú spoločnosť s povážlivými dôsledkami pre rodinu a svet mladých, zaväzujú pastierov a veriacich brániť hodnoty kultúrnej a kresťanskej tradície. To predpokladá hlbokú a jasnú filozofickú a teologickú analýzu rozličných myšlienkových

' *Lumen gentium,* 1.
[2] tamže, 5.
[3] tamže, 48.
[4] pórov. *Jn* 17, 15-16.

prúdov, odkryť ich dvojznačné črty a opraviť ich, poslúžiac si nimi na užitočné prehĺbenie vlastného náukového bohatstva.

V časoch predchádzajúceho komunistického režimu kresťanské spoločenstvo na Slovensku vedelo dať v evanjeliovej vernosti účinné a prorocké odpovede na provokácie ateistickej spoločnosti, čím nezriedka anticipovala závery Druhého vatikánskeho koncilu. Takým istým spôsobom je dnes povolaná dať odpoveď na nové otázky tak, že bude hlboko rozjímať o Svätom písme, pozorne rozoberať sociálne javy a plánovať primerané pastoračné podujatia, aby vo svetle minulých skúseností dala priliehavé a účinné odpovede na problémy, ktoré v rozličných situáciách kladie prítomnosť.

3. Aby Cirkev «sviatosť» prinášala bohaté ovocie dobra bude užitočné, keď sa viac zaangažuje v sektoroch, ktoré sú priamejšou súčasťou jej poslania.

Predovšetkým bude treba viac sa starať o formáciu dospelých veriacich vo viere, a povzbudzovať ich k plnému vykonávaniu ich špecifických úloh. Ako som zdôraznil počas mojej Pastorálnej návštevy vo vašej milovanej krajine: « náležité formovaní katolícki laici majú vniesť evanjeliové posolstvo do každého spoločenského prostredia, vrátane politickej sféry ».[5] Nejde teda natoľko o napomáhanie tých, ktorí plnia zastupujúcu úlohu v neprítomnosti kňaza, ako skôr o pomoc veriacim, aby objavili autentickú «laickú » duchovnosť ako cestu k posväteniu seba samých a sveta, vychádzajúc zo základného posvätenia prijatého v krste. V tomto úsilí v celej šírke o formáciu dospelých laikov osobitnú dôležitosť nadobúda služba poskytovaná Katolíckymi univerzitami, ktorých špecifickým cieľom je práve kultúrne a duchovne formovať osoby, ktoré by boli schopné vnášať hodnoty viery a katolíckej tradície do občianskeho a politického prostredia.

Okrem toho sa treba osobitne starať o formáciu kňazov. Kandidáti na kňažstvo musia byť nielen duchovne, ale aj kultúrne dobre pripravení, aby mohli účinne ohlasovať evanjelium svojim súčasníkom, čerpajúc z Magisteria Cirkvi náležité odpovede na rozličné otázky. Je jasné, že na dosiahnutie tohto cieľa osoží oveľa viac dôkladná náuka než akademická kvalifikácia. Okrem toho im treba pomáhať vyhýbať sa vždy číhajúcemu nebezpečenstvu aktivizmu, a to formáciou, ktorá zdôrazňuje prvoradosť poslania evanjelizovať a «posväcovať». Keď sa zanedbajú alebo sa dostatočne nepestujú tieto podstatné dimenzie kňazského poslania, nevyhnutne sa príde k tomu, že sa stratí aj zmysel a účinnosť iných aspektov dušpastierskej služby. Najväčšie dobro, ktoré kňaz môže dať svojmu ľudu, spočíva v tom, že všemožne napomáha zmierenie s Bohom a s bratmi.

[5] **Príhovor Konferencii biskupov Slovenska, č. 6, in *L'Osservatore Romano,* 2. júla 1995, str. 6.**

Mladý kňaz, ak chce odpovedať na vážne výzvy našej doby, musí sa po vysviacke okrem štúdia a osobnej modlitby starať o vlastnú permanentnú formáciu, zúčastňuj úc sa na úradných i na neformálnych stretnutiach s inými kňazmi a so svojím biskupom, aby spolu s nimi hľadal náležité riešenie problémov a podporu v apoštolských podujatiach. Práve v perspektíve formačného zdokonaľovania máte v Ríme pre slovenských kňazov Pápežské kolégium a Pápežský slovenský ústav svätého Cyrila a Metoda. Študijný pobyt v centre kresťanstva v blízkosti hrobov svätých Apoštolov, umožní vašim kňazom doplniť svoju intelektuálnu a duchovnú formáciu, aby potom boli vašimi dobrými spolupracovníkmi v novej evanjelizácii.

4. Teším sa s vami, ctihodní bratia, že v týchto posledných rokoch bolo možné zabezpečiť vyučovanie náboženstva v školách. No chcem aj pri tejto príležitosti zdôrazniť, že tento spôsob evanjelizácie nenahradí farskú katechézu detí, mládeže a dospelých. Škola je iste výdatnou pomocou, ale centrom katechézy zostáva farnosť, ktorá má disponovať náležitými štruktúrami potrebnými na normálu pastoračnú a formačnú činnosť.

Je zvlášť potrebné, aby sa organické a sústavné ohlasovanie Božieho slova dostalo k dospelým, aby vedeli urobiť z evanjelia hybnú silu svojho života, a tak odvážne dosvedčovali Krista v prostredí práce, kultúry a sociálnej i politickej činnosti. K tomu majú prispieť osobitné kurzy a iné vhodné podujatia formačného rázu.

Nadovšetko binómium rodinamládež musí mať prvoradú prednosť vo vašich cirkevných spoločenstvách. Negatívne vplyvy, ktoré dnes prichádzajú zo všetkých strán, musia nájsť v kresťanskom spoločenstve účinné a vhodné protilieky. Na ten cieľ poslúži rozhýbať organickú mládežnícku a rodinnú pastorálku, schopnú odpovedať na formačné požiadavky mládeže a nových rodín. V tejto perspektíve sa vhodne pristúpilo k preloženiu a publikovaniu Katechizmu Katolíckej Cirkvi v slovenskom jazyku. Je to mimoriadny nástroj evanjelizácie a je teraz úlohou Cirkvi, najmä biskupov a kňazov, «preložiť » jeho obsah do každodenného Života veriacich.

V rámci formačného úsilia orientovaného na nové generácie treba zdôrazniť aj potrebu pastorálky za povolania zameranú na to, aby sa mladým ľuďom predstavila veľkosť povolania na služobné kňažstvo a na zasvätený život, že je to veľkodušná služba záujmom Kráľovstva.

5. Aj Cirkev na Slovensku spolu s celým katolíckym svetom sa usiluje pripraviť sa už odteraz na Jubileum roku 2000, ktoré sa pribilžuje veľkými krokmi. Preto sa neobmedzuje živiť ovzdušie očakávania tohto historického momentu, ale sa snaží — a správne — intenzívne žiť roky bezprostrednej prípravy podľa celocirkevného plánu, ako som ho načrtol v apoštolskom li-

ste *Tertio Millennio adveniente.* Časopis «Veľké jubileum» chvályhodné vydávaný Konferenciou biskupov Slovenska, môže v tomto smere poskytnúť výdatnú pomoc rôznym diecéznym a farským spoločenstvám.

V tomto kontexte príde samovoľne spomenúť prostriedky spoločenskej komunikácie. Ako nezdôrazniť ich veľký vplyv na verejnú mienku a ich mimoriadny vplyv na spôsob myslenia a konania veriacich? Voči negatívnym vplyvom, ktorými niekedy pôsobia, nestačí iba kritika, ale treba predovšetkých vychovávať veriacich na zrelé používanie masmédií a pomáhať im rásť vo väčšej slobode voči nim. Je tiež potrebné urobiť všetko možné, aby mimoriadna potenciálnosť týchto prostriedkov slúžila pravde a dobru.

6. Cirkev ponúka človekovi spásu uskutočnenú Kristom podľa Otcovho plánu vo veľkonočnom tajomstve. Ide človeku v ústrety a prijíma ho tak, ako sa jej predstaví, so všetkými svojimi rozumovými a morálnymi slabosťami, so všetkými svojimi rodinnými a sociálnymi problémami. Cirkev si však uvedomuje, že nemá už hotové riešenie pre každú novú otázku vyvolanú premenlivými okolnosťami. Radšej sa stavia po boku každého, aby ho povzbudzovala k zodpovednosti a pozvala ho hľadať primeranú odpoveď vo svetle kresťanskej múdrosti nazhromaždenej v dokumentoch Učiteľského úradu.[6]

V takomto kontexte treba vidieť vzťah medzi Cirkvou a štátom. Druhý vatikánsky koncil zdôrazňuje: «Politické spoločenstvo a Cirkev sú na svojom vlastnom poli pôsobnosti od seba navzájom nezávislé a autonómne».[7] Toto rozlíšenie však nevylučuje, skôr vyžaduje vzájomnú spoluprácu. Ako som pripomenul pri príležitosti audiencie jednej skupine slovenských veriacich: «Katolíci nemajú zostať na pokraji sociálneho a politického života. Naopak, inšpirujúc sa sociálnou náukou Cirkvi môžu a majú poskytnúť veľký prínos, a nemajú tvrdošijne stáť na predpojatých a jednostranných pozíciách, ktoré sú často sterilné, ak nie priam škodlivé».[8]

Pri osobitnej spolupráci medzi Cirkvou a štátom na zveľadenie dobra človeka a krajiny nikdy sa nemôže stať druhoradým to, že Cirkev svojou vlastnou povahou je poslaná ku všetkým, k blízkym i ďalekým.

7. Ctihodní a drahí bratia, toto sú myšlienky a povzbudenia, ktoré som pokladal za potrebné povedať vám pri príležitosti vašej milej návštevy ad

[6] prov. *Gaudium et spes,* 43.

[7] tamže, 76.

[8] č. 3, in *L'Osservatore Romano,* 10. novembra 1996, str č.

Limina. Ďakujem vám za horlivosť a obetavosť, s akou sa snažíte o pravé dobro spoločenstiev zverených vašej pastoračnej starostlivosti. Stále pestujte hlboký zmysel pre afektívnu i efektívnu jednotu medzi vami a so všeobecnou Cirkvou a osobitne s Petrovým Nástupcom.

Zverujem vás a vaše spoločenstvá pod materinskú ochranu Sedembolestnej Panny Márie, Patrónky Slovenska a s láskou udeľujem vám všetkým, ako aj cirkevným spoločenstvám vám zvereným a celému slovenskému národu osobitné Apoštolské požehnanie.

V

Ad episcopos Cechos.*

Ctihodní bratfi v biskupské službe!

1. Buďte vítáni v Petrove domu! Chtél by ch vám opakovať slova, kterými se Ježíš obracel k apostolum, když je shromažďoval kolem sebe po jejich návratu z apoštolských cest: « Pojďte stranou na osamelé místo a trochu si odpočiňte».[1]

Dnešní setkání je pokračovaním sice krátke, ale významné rady mých setkání s pastýři církve v České republice po politických zmenách v roce **1989.** Nezapomenutelná zústane má návšteva v roce **1990** jakož i historická návšteva «ad limina», která se uskutečnila o dva roky pozdéji, za účasti všech biskupú České a Slovenské biskupské konference, tehdy ješté spojené. Po rozdelení Československa j sem přijel ješté dvakrát do vaši zeme.

Nesmazatelné dojmy zanechala v mém nitru návšteva v roce **1995,** pri níž j sem mél to potešení zapsat do seznamu svätých Jana Sarkandra a Zdislavu z Lemberka, chloubu staletých déjin vaši církve, kteří se **priradili** k velkému množství vyvolených duší, vyrustajících během staletí v české, moravské a slezské zemi.

Dnešní, souhrnnéjší a dúraznéjší připomínky a rady, j sou pokračovaním téch, které j sem predložil vaši biskupské konferenci pri své loňské návšteve u príležitosti milénia svätého Vojtecha.

2. Rád by ch postavil nynéjší návštevu «ad limina » do zvláštního svetla, vyžarovaného témito odvážnymi svédky evangelia. Svätý Vojtech a

*** Die 14 Septembris 1998.**

[1] *Mk* **6, 31.**

Jan Sarkandr ukazují cestu vyznávané a krvi dosvédčované víry, jako odpoveď na nejrúznéjší zkoušky, které musí řešit cirkevní společenství ve zmenených podmínkách; a svätá Zdislava ukazuje rodinu jako výsadní cestu církve k obnove lidí a společnosti evangelijním kvasem.

Horlivost pro víru a pastorace rodin tvorí dva základní ukazatele púsobení církve: víra je, abych tak řekl, vertikálni osa, s přednostním úkolem hlásat Boha a přivádét k nemu; rodina predstavuje spíše horizontálni rozmer, sociálni štruktúru, oživovanou kresťanskými hodnotami.

V každém svétadílu a každé zemi je práve toto dvojí závazek, kterému musí dostát pastorační činnosť. Zvláště pak v situaci jako je vaše, poznamenané na jedné strane bohatou duchovní tradicí zeme a na druhé strane ranami odkřesťanštění a výzvami nové kulturné-sociální vlny, cíl kterým je víra a rodina, se jeví v celé jeho nutnosti.

Rád by ch nyní obrátil vaši pozornosť ke dvéma jevúm, které j sou již dlouho předmétem zvláštni péče pastýřú církve na celém svete, a které priťahuj í bezprostredné i vaši pozornosť, jak dobre vim: j sou to nová evangelizace, kterou dnes ztěžuje rozšiřující se sektářství a problematika související s rodinnou etikou a rešpektovaním života. Vy vite dobre, že tyto jevy vyžadují podrobné studium a presné odpovedi. Nelze je řešit uspéchané. Je treba z vlastní ch zásahu začlenených do spoleôného pastoračního plánu, který má za úkol upevniť základní presvedčení, na némž stojí soukromé i verejné chovaní véřících.

3. Pokud se týôe víry, je zde nutná seriózni práce na upevňovaní základu kresťanského života, k níž jsou vaše diecéze vybavený schopnými štruktúrami, na které mohou být právem hrdé. Takové bohatství, jak prostředkú tak i osob, vyžaduje ovšem, aby bylo živeno a zdokonalováno, a tím si udrželo svoji schopnosť predávať poselství Iidem naši doby. V tomto duchu j ste prožívali i Desetiletí prípravy na milénium mučednické smrti svätého Vojtecha: období duchovní obnovy, započaté zesnulým, ctihodným kardinálem Františkem Tomáškem, období, které bude přinášet své ovoce i ďaleko za práh třetího tisíciletí.

Chci vás proto povzbudiť, abyste i nadále vedli především liturgickou a katechetickou pastoraci, již zakorenenou a rozvinutou ve vašich farnostech; jakož i mnohotvárnou pastoraci charitatívni, která přináší vzácne ovoce svédectví v bežných životních situacích a projevující se zvláště neustálou vynalézavostí za výjimečných okolností, jak tomu bylo v prípade záplav v loňském roce a také pred nedávnem. Na tomto místé bych chtél vyjádřit

slova uznaní na adresu véřících vašich diecézí, farností, spolku a zejména Charity v celé republice, zorganizované a zapojené do husté site, s vypracovanými plány a konkrétními zásahy; uznaní véřícím za vše, co vykonali v loňském roce na Morave a za to, eo i letos konají ve východních Čechách. Nenechali se odradit hrozivými problémy, které byly zapríčinený rozpoutanými vodními živly. Vyřidte pápežovo uznaní všem témto obetavým spolupracovníkúm, kteří nesobecky a bez jakékoliv odmeny, tak účinné a pokorné pomohli.

4. Cirkev v dnešní dobé musí čelit i nebezpečí sekularizace. To vyžaduje jak obnovené úsilí o duchovní prohloubení, tak i misijní záväzky. Nová evangelizace je naprosto nutná a je úkolem pro celé kresťanské společenství.

Proto vyzývam každého z vás, aby se stále snažil o úzkou a srdečnou jednotu se svým diecézním klérem, aby linie činnosti vytýčené biskupem byly teoreticky i prakticky prijatý, a tím se dynamicky a účinné rozvíjela pastorační činnosť.

Práve skrze formační púsobení knéží je treba, aby laici duchovné rostli a stávali se spoluodpovédnéjšími ve své službe, podlé smérnic II. Vatikánskeho koncilu. K dosažení tohoto cíle je velmi prospešná činnosť sdružení a hnutí, o všem za predpokladu, že pracuj í v trvalé shodé s pastýři a neuzavírají se do sebe, aby tak rozličná charizmata účinné přispívala k budovaní celého cirkevního společenství.

Proto je nezbytná účinné pastorace na poli kulturním a v oblasti sdélovacích prostředkú: j sem potéšen životností, kterou zde vykazuj í vaše diecéze. Vaším úkolem je především podnecovat tuto činnosť a bdít nad kvalitou jejího obsahu. Na tomto poli, které je otevřené tvorivosti, bude obzvláště zajímavá a užitečná konfrontace a výmena zkušeností s ostatními evropskými zemémi. Takový konštruktívni dialog se j isté ukáže prospešný všem.

5. Ďalším významným předmétem vaši pozornosti je pastorace rodin: tato musí být prvoradou nutností a středem vaši pozornosti. Za současné situace, bez vážne a ucelené spolupráce s rodinami, se pastorace mládeže a pastorace povolaní, v širším slova smyslu, stane nevyhnutelné choulostivéjší. Jak j ste sami zakúsili, véřící rodiny byly záštitou víry v temných období ch pronásledování. Také povolaní se pochopitelné rodila v takovém prostredí živé víry, zkoušené jako zlato v ohni. Vyjadřuji proto své uznaní mnohá iniciatívam ve prospech rodin, které se maj í stát vhodnou púdou k

výchove mládeže a rustu duchovních povolaní. Dobrá formační síť pomáhající rodinám a vycházející z farnosti, se musí snažit, za pomoci hnutí a společenství, zainteresovať rodinu na diskrétni, ale rozhodné účasti tam, kde lidé žijí a trpí. Toto je zároveň nejúôinnéjší odpoveď na proselitismus sekt a na hedonistickou a povolnou mentalitu, která od základu podkopáva plodnosť kresťanského života.

Jako nevyhnutelná služba rodinám se jeví též snaha o budovaní, rozvoj a ochranu katolíckych škol. Zkušenost široce potvrzuje, že tyto, mimo jiné, vzácne přispívají k samotné kultúre národa. Proto vás vyzývam, abyste j im byli nápomocní a zároveň podporovali i vyučovaní náboženství na státních školách, jelikož to odpovídá základnímu právu dospívajících a jejich rodiču.

Z téhož duvodu si vážim snahy, se kterou pristupujete také k tomu, aby se vzťahy s civilní mi autoritami vyznačovaly poctivostí a spolupráci. Toto umožní, aby se ruzné otevřené problémy vyřešily příznivým zpúsobem jak pro cirkev tak i pro stát.

6. Milovaní bratři, rád bych se nyní obrátil primo na vás slovem osobního uznaní a ocenení vaši velkorysé pastorační práce a především, abych vám řekl: méjte odvahu, Pán je s vámi! Čím vice se pociťuje únava a čím větší j sou osobní a společenské téžkosti, tím vice se práve tehdy múžete spolehnout na zvláštni prítomnosť Krista, dobrého Pastýře, který vás volá, abyste se mu ve víre a v milosti svého stavu mnohem vice podobali.

Buďte blízko svým knéžím, které prozřetelnost stále povoláva z vašeho lidu. Uméjte jim naslouchat, podporiť je, ocenit je, ukázať jim cestu, napomenout je když je to nutné, avšak stále s moudrostí, a především s otcovskou láskou. Buďte pro né učiteli v soudnosti, aby i oni uméli pak vychovávať jim svéřená společenství k soudnosti a k nasledovaní toho, k čemu vybízí Duch pro oživení víry a udržení duchovní úrovne, která charakterizovala české rodiny, zvláštė v období ateistického pronásledování.

Kéž by cirkev, která dosvedčuje víru v Krista ve vaši zemi, prožívala trvalý rúst duchovních daru a činností, které by, díky púsobení Pastýřú, přinášely bohaté ovoce kresťanského života na prahu nového tisíciletí.

S tímto praním vás svéřuji pod ochranu Panny Marie, kterou váš lid úctivá s takovou zbožností na mnohá poutních místech, roztroušených po celé vlasti. Ať vám vyprosí milosti, o než nejvíce žádáte a stále vás podporuje ve službe cirkvi. Ať vás provází i mé požehnaní, které ze srdce udéluji každému z vás i vašim diecézním společenstvím.

VI

Ad episcopos Ruandae.*

Chers Frères dans Vépiscopat,

1. En ces jours où vous accomplissez votre pèlerinage auprès du tombeau des Apôtres, je suis heureux de vous accueillir dans cette demeure, vous qui êtes les Pasteurs de l'Église au Rwanda. Vous êtes venus partager avec le Successeur de Pierre les joies et les soucis de votre ministère episcopal, les épreuves et les aspirations du peuple dont vous avez la charge. Je souhaite que vos rencontres auprès du Siège apostolique vous apportent réconfort et encouragement, afín que vous puissiez poursuivre avec toujours plus d'assurance votre mission de pérenniser l'œuvre d'amour du Christ pour tous les hommes, en union avec le Souverain Pontife et sous son autorité.[1] Vous savez aussi la sollicitude que le Saint-Siège vous manifeste en permanence grâce à l'écoute attentive et au soutien que vous pouvez toujours trouver auprès du Nonce apostolique et de ses collaborateurs.

Je remercie cordialement le Président de votre Conférence episcopale, Mgr Thaddée Ntihinyurwa, Archevêque de Kigali, pour ses paroles clairvoyantes qui traduisent avec précision les préoccupations mais aussi les espérances de l'Église au Rwanda. A travers vous, je voudrais saluer avec affection les prêtres, les religieux, les religieuses, les catéchistes et les fidèles de vos diocèses ainsi que le peuple rwandais tout entier, dont je suis particulièrement proche dans les souffrances qui l'ont tragiquement frappé et dont je connais aussi la volonté de retrouver une vie commune fondée sur la fraternité et l'entente mutuelle. Que Dieu guérisse les cœurs qui ont été si douloureusement blessés et qu'il bénisse les efforts de tous les artisans de paix!

2. Au cours des derniers mois, l'épiscopat rwandais a pu être reconstitué. En confiant au Père de toute miséricorde les Évêques décédés durant la tragédie qu'a connue votre pays, j'encourage les nouveaux Évêques à être des pasteurs selon le cœur du Christ pour guider le peuple de Dieu dans cette étape difficile de son existence. La charge que vous avez reçue d'enseigner, de sanctifier et de gouverner, vous engage à développer tou-

*** Die 17 Septembris 1998**

[1] **Cf. *Christus Dominus,* n. 2.**

jours plus entre vous les liens de l'unité dans la charité. En effet, comme je l'ai écrit dans le Motu proprio *Apostolos suos,* « l'unité de l'épiscopat est l'un des éléments constitutifs de l'unité de l'Eglise »[2] et de sa croissance. Une collaboration active et fraternelle vous permettra d'accomplir avec fruit votre mission et, dans les circonstances présentes, de manifester ainsi la communion ecclésiale et votre souci commun de tout le peuple. « Lorsque les Évêques d'un territoire exercent conjointement certaines fonctions pastorales pour le bien de leurs fidèles, cet exercice conjoint du ministère épiscopal applique concrètement l'esprit collégial *(affectus collegialis),* qui est l'âme de la collaboration entre les Évêques sur le plan régional, national ou international ».[3]

La tragédie vécue par votre peuple au cours des dernières années a détruit de nombreuses structures, que vous devez reconstruire pour permettre à l'Église de poursuivre ses activités au service de ses membres et de l'ensemble de la population. Mais ces malheurs ont surtout frappé les cœurs. Pour aider les fidèles à trouver la guérison de leurs profondes blessures, il est nécessaire de susciter chez eux une réelle aspiration à la sainteté, en prenant le chemin de la conversion et du renouveau personnel et communautaire, dans un esprit de prière, de charité et de pauvreté intérieure. Que les communautés chrétiennes manifestent avec audace et ténacité une attitude prophétique de réconciliation mutuelle et s'engagent résolument sur les chemins de la concorde dans la fraternité et la confiance retrouvées!

3. La célébration du grand Jubilé de l'an 2000 est désormais toute proche. Pour l'Église au Rwanda, elle coïncidera avec le premier centenaire de l'évangélisation. Le 8 février 1900, en effet, la première paroisse était créée à Save dans l'actuel diocèse de Bufare. Avec vous et avec toute l'Église de votre pays, je rends grâce à Dieu pour tout ce qui a été vécu au cours de ces années, pour l'ardeur apostolique des premiers missionnaires qui ont apporté l'Évangile sur votre terre, et pour le courage de tous ceux et de toutes celles qui ont témoigné fidèlement de l'Esprit du Christ. Je voudrais aussi exprimer la reconnaissance de l'Église aux missionnaires qui, aujourd'hui, par leur travail inlassable et désintéressé, poursuivent l'œuvre de ceux qui les ont précédés. Leur présence au service des communautés de

[2] **N. 8.**
[3] ***Ibid.,* n. 12.**

vos diocèses garde toute sa signification. Elle est le signe de l'universalité de l'amour de Dieu et de la mission de l'Eglise, qui est envoyée à tous les hommes sans distinction.

La période préparatoire aux célébrations jubilaires est favorable à un regard de vérité sur le passé. N'ayez pas peur d'affronter la réalité historique telle qu'elle est! Au cours de ce premier siècle d'évangélisation, il y a eu d'admirables héroïsmes, mais aussi des infidélités à l'Evangile qui exigent un examen de conscience sur la façon dont la Bonne Nouvelle a été vécue depuis cent ans. L'appartenance au Christ n'a pas toujours été plus forte que l'appartenance à des communautés humaines. Un « réveil spirituel » est nécessaire au seuil de l'étape qu'entreprend l'Église dans sa marche au milieu des hommes. Une « nouvelle évangélisation » en profondeur est urgente pour que le message évangélique soit annoncé, reçu et vécu en vérité par les hommes de notre temps.

4. Toutefois, chers Frères dans l'épiscopat, il faut affirmer clairement que les souffrances que l'on peut ressentir devant les ombres du passé ne sauraient cacher les lumières qui ont éclairé et qui continuent d'éclairer la route de l'Église et de la société dans votre pays. Il y a eu de beaux fruits de fidélité au Christ de la part de chrétiens qui ont eu une attitude héroïque dans les moments tragiques de la vie de la nation. Nombreux sont les disciples du Christ qui, chez vous, ont accepté généreusement de donner leur vie pour leurs frères. Mettez en lumière le témoignage de ces martyrs de l'Amour qui ont révélé le visage le plus authentique de l'Église, afin que leur sang soit une semence évangélique et que les générations futures ne les oublient pas! Ils vous aideront à ne pas désespérer de l'homme et à regarder courageusement vers l'avenir pour œuvrer à la venue de cette civilisation de l'amour que l'humanité attend.

Ils vous rappelleront aussi que « la voix de la *communio sanctorum* est plus forte que celle des fauteurs de division ».[4] Car l'Église doit d'abord donner au monde le témoignage de son unité dans le Christ et autour de ses pasteurs. Le Concile Vatican II, dans la Constitution dogmatique *Lumen gentium*, porte une attention particulière à l'unité de l'Église, dont les membres ne font qu'un dans le Christ qui en est la tête. Il est en effet essentiel que tous, Évêques, prêtres, religieux, religieuses, laïcs, prennent une conscience toujours plus vive de leur responsabilité pour que l'unité du

[4] ***Tertio millennio adveniente*, n. 37**

Corps du Christ, fondée sur l'action de l'Esprit et garantie par le ministère apostolique, soit soutenue par un véritable amour mutuel. C'est à ce signe que l'on reconnaît les disciples du Seigneur Jésus.

5. Chers Frères dans l'épiscopat, par votre intermédiaire, je voudrais transmettre à vos prêtres l'affection et les encouragements du Successeur de Pierre, afín qu'ils trouvent dans leur ministère la joie et la force pour demeurer des fidèles serviteurs du Christ. Je connais l'attachement au peuple de Dieu dont beaucoup font preuve aujourd'hui comme déjà au temps du malheur, ainsi que leur zèle pour lui annoncer l'Evangile. Que le Seigneur donne à tous la grâce de surmonter dans la vérité les dissensions qui ont pu naître du fait de circonstances dramatiques! Qu'une communion toujours plus réelle se manifeste entre prêtres diocésains et missionnaires venus d'ailleurs! Aujourd'hui, j'invite vivement chacun à raffermir les liens de l'unité et de la fraternité avec ses frères dans le sacerdoce, et avec les Évêques, dont les prêtres doivent être les collaborateurs loyaux et généreux dans un dialogue sincère et confiant, en pleine communion de cœur et d'esprit. Cette unité exprime la nature même de leur service ecclésial, qui est participation à la mission du Christ à l'égard du peuple de Dieu rassemblé dans l'unité de l'Esprit Saint. Que vos prêtres sachent reconnaître en vous le père du presbyterium qui les considère comme des fils et des amis à l'exemple du Christ envers ses disciples! Qu'ils « aient pour leur Évêque un attachement sincère, dans la charité et l'obéissance »![5] Ils se souviendront qu'ils sont avant tout des pasteurs qui doivent prendre soin de tout le peuple, sans aucune exception. Il importe donc qu'ils ne s'engagent pas dans des associations ou des mouvements politiques ou idéologiques qui rendraient difficiles leur ministère de communion et leur lien avec les Évêques et l'Église universelle. J'invite tous les prêtres rwandais à garder le souci de servir l'Église de leur pays. Je souhaite aussi que les communautés accueillent les prêtres avec joie et cordialité, pour retrouver leur dynamisme évangélique.

Pour vivre pleinement leur vocation sacerdotale, il est nécessaire que les ministres du Christ gardent toujours présent le mystère du Seigneur au cœur de leur existence quotidienne. Cela exige que, dans l'exercice de leur ministère, ils donnent une place essentielle à la vie spirituelle, notamment par la fidélité à la Liturgie des Heures, à la célébration régulière de l'Eu-

[5] ***Presbyterorum ordinis,*** **n. 7.**

charistie et à la méditation de l'Écriture. Dans la formation permanente, qu'ils chercheront à poursuivre tout au long de leur vie, ils trouveront une aide précieuse pour que leur être et leur agir soient toujours conformes à la volonté du Seigneur et à la mission qu'ils ont reçue de lui et de son Église.

La formation des futurs pasteurs est l'une de vos préoccupations les plus constantes. La floraison des vocations est un signe de la vitalité de vos communautés. Malgré les nombreux obstacles rencontrés, vous avez entrepris des efforts remarquables pour améliorer l'assistance spirituelle et la qualité de la formation intellectuelle et pastorale de vos séminaristes. Je vous engage à les poursuivre avec persévérance et à confier une tâche si essentielle pour l'avenir de l'Église à des prêtres expérimentés dans la vie spirituelle, ayant des connaissances théologiques et philosophiques sûres et soucieux de favoriser la communion avec toute l'Église. Ils pourront assurer un discernement sérieux des vocations et aider les jeunes à acquérir une formation solide pour leur ministère futur.

6. Aux religieux et aux religieuses, qui vivent leur consécration au Christ avec générosité, je souhaite d'être partout d'authentiques témoins du Christ, mettant sous les yeux de tous le visage paternel de Dieu et le visage maternel de l'Église. Que leur vie entière soit un signe du primat de Dieu et des valeurs de l'Évangile dans l'existence chrétienne! Que leur vie communautaire soit une expression authentique de la communion ecclésiale! Qu'elle soit la manifestation éloquente que, parmi les disciples du Christ, « il n'y a pas d'unité vraie sans cet amour mutuel inconditionnel, qui demande d'être disposé à servir sans mesure, disponible pour accueillir l'autre comme il est, sans "le juger",[6] capable de pardonner même "soixante-dix fois sept fois"[7] ».[8]

7. Dans vos diocèses, les catéchistes et les volontaires de la pastorale sont souvent de véritables animateurs de communautés, particulièrement là où, en raison des circonstances, les prêtres ne peuvent être régulièrement présents. Leur témoignage de vie chrétienne est d'une grande importance pour l'annonce de l'Évangile ainsi que pour le maintien de la vie ecclésiale dans certaines régions. Tout en sauvegardant le caractère irremplaçable du ministère ordonné pour les communautés, il convient que vous leur appor-

[6] **Cf. *Mt* 7, 1-2.**
[7] ***Mt* 18, 22..**
[8] ***Vita consecrata,* n. 42**

tiez votre soutien dans l'accomplissement de la mission que vous leur donnez. C'est pour eux une incitation à prendre toujours mieux conscience de leur responsabilité parmi leurs frères, en communion avec les pasteurs. Une formation appropriée, qui les aide à développer les vertus humaines et spirituelles nécessaires à leur engagement, leur permettra d'acquérir toujours plus de maturité, afín de porter un fruit abondant.

Chaque laïc doit d'ailleurs avoir une « vive conscience d'être un "membre de l'Église" à qui est confiée une tâche originale, irremplaçable et qu'il ne peut déléguer, une tâche à remplir pour le bien de tous ».[9] La vitalité des communautés de base comme celle des mouvements d'apostolat et de spiritualité est un signe d'espérance pour le renouveau de l'Église, notamment là où les structures ecclesiales ont disparu du fait de la violence.

8. Par ses œuvres de charité, l'Église, en fidélité à l'Évangile, réalise une part importante et inaliénable de sa mission au service de l'homme. Vos diocèses sont engagés avec beaucoup de générosité dans l'assistance aux orphelins, aux veuves, aux réfugiés, aux prisonniers, à toutes les personnes qui souffrent ou qui sont dans la détresse morale ou matérielle. L'action de l'Église catholique dans les domaines de l'éducation et de la santé est aussi une participation essentielle à l'édification de la société, pour donner l'espérance aux jeunes générations et pour les préparer à devenir demain des responsables de la vie nationale. Je vous encourage vivement à poursuivre ces œuvres qui manifestent l'amour du Christ pour toute personne humaine sans distinction, contribuant à la restaurer dans sa dignité.

Les difficultés liées au déséquilibre démographique dans la société, du fait des récents événements et de leurs conséquences, ont introduit une condition nouvelle pour les relations matrimoniales. Tenant compte de ces situations, la pastorale familiale aidera les fidèles à réfléchir sur la signification des engagements du mariage et sur les moyens d'accompagner les couples, en particulier les jeunes. Les personnes devant vivre dans le célibat doivent aussi être soutenues.

9. Pour rendre effective la communion entre tous les membres de l'Église, il est essentiel que s'établisse un climat de confiance mutuelle, qui s'étendra à l'ensemble de la société. Partout où des oppositions mettent en péril la paix et l'entente entre les groupes, l'Église est appelée à travailler avec vigueur à apaiser les divisions, notamment en encourageant et en pra-

[9] ***Christifideles laici,*** **n. 28.**

tiquant elle-même le dialogue qui conduira à la réconciliation. Accueillir son frère ou sa sœur avec ses différences pour y trouver des richesses qui sont offertes par Dieu est une exigence pour tout disciple du Christ.

La formation des jeunes doit intégrer ce nouvel esprit qui devrait présider aux relations entre les personnes et entre les communautés humaines. Une société ne peut s'établir durablement dans la compréhension mutuelle sans une culture de la vérité, de la justice et du pardon. Le génocide qu'a vécu votre peuple a causé des souffrances indicibles qui ne pourront être surpassées que dans la solidarité et l'unité des cœurs et par un engagement de tous à créer les conditions d'une plus grande justice. La paix est indissociable de la justice! Elle ne se réalisera que par la défense de la vie, de toute vie humaine, qui, aux yeux de Dieu, a une valeur unique et inestimable. En effet, «la reconnaissance effective de la dignité personnelle de tout être humain exige le respect, la défense et la promotion des droits de la personne humaine. Il s'agit de droits naturels, universels et inviolables: personne [...] ne peut les modifier, encore moins les supprimer, parce que ces droits procèdent de Dieu lui-même ».[10]

10. Chers Frères dans l'épiscopat, vous m'avez fait part des difficultés que rencontre l'Eglise pour faire comprendre le sens de sa mission dans la situation présente. « En tant que corps organisé à l'intérieur de la communauté et de la nation, l'Église a le droit et le devoir de participer pleinement à l'édification d'une société juste et pacifique avec tous les moyens qui sont à sa disposition ».[11] Elle a donc un rôle particulier à tenir dans la vie nationale, approfondissant loyalement sa collaboration avec l'État pour favoriser les conditions de l'établissement d'une société toujours plus juste et plus pacifique. Sa présence dans la vie publique est claire et sa responsabilité propre ne saurait interférer avec celle des personnes qui ont mission de guider la nation sur ses chemins terrestres. Alors que la violence continue encore à frapper plusieurs régions de votre pays et à endeuiller de nombreuses familles, je souhaite ardemment que tous les hommes de bonne volonté puissent unir leurs efforts pour qu'enfin tous les Rwandais retrouvent la sécurité et une vie paisible. Ainsi ils pourront chercher ensemble les moyens de construire, dans une réelle solidarité, une nation prospère et fraternelle où chacun soit reconnu dans sa dignité d'homme et de cito-

[10] ***Christifideles laici,*** **n. 38.**
[11] ***Ecclesia in Africa,*** **n 107..**

yen et puisse participer librement à la gestion du bien commun. J'invite tous les responsables de la nation à n'épargner aucun effort pour que, dans un climat de confiance mutuelle et de réconciliation, vienne enfin une ère de justice et de paix sur la terre rwandaise et dans la région des Grands Lacs. En particulier, je souhaite ardemment qu'en République démocratique du Congo on continue à rechercher inlassablement une solution négociée au conflit, de sorte qu'il soit mis fin aux hostilités et qu'à la lutte armée soient substitués un accord durable et la collaboration entre tous les pays de la région, pour le plus grand bien de leurs populations et de tout le continent. Que jamais plus la violence et la discorde ne dressent des frères contre des frères!

11. Au terme de notre rencontre, je vous invite à tourner votre regard vers l'avenir avec une pleine confiance. Alors que s'approche la célébration du grand Jubilé et du centenaire de l'Eglise au Rwanda, j'engage vos fidèles à renouveler leur adhésion au Christ, Sauveur de tous les hommes, et à témoigner avec audace qu'ils sont disciples de l'Evangile. Que tous se souviennent que le Seigneur n'abandonne personne et n'oublie aucun de ses enfants, dont le nom est inscrit sur la paume de ses mains![12] « Oui, sur les paumes des mains du Christ, percées par les clous de la crucifixion. Le nom de chacun d'entre vous [Africains] est gravé sur ces mains ».[13] Dans vos efforts pour la renaissance de vos communautés, vous pouvez compter sur le soutien fraternel et sur la prière de l'Eglise universelle. Je confie à l'intercession de la Vierge Marie l'avenir de vos diocèses ainsi que celui de la nation entière. Je lui demande particulièrement de vous aider dans votre ministère episcopal, afin que vous trouviez en elle un guide sûr qui vous conduira vers son Fils. De grand coeur je vous donne la Bénédiction apostolique, que j'étends à tous les fidèles de vos diocèses.

[12] Cf. *Is* 49, 16,
[13] Homélie à Khartoum (10.02.1993), n. 8, citée par *Ecclesia in Africa,* n. 143.

ACTA CONGREGATIONUM

CONGREGATIO DE CAUSIS SANCTORUM

SUBLACENSIS

Beatificationis et Canonizationis Ven. Servi Dei Didaci Oddi (in saec.: Iosephi) laici professi Ordinis fratrum minorum (1839-1919)

DECRETUM SUPER MIRACULO

Venerabilis Servus Dei Didacus Oddi (in saec.: Iosephus) postridie nonas Iunias ortus est anno 1839 in pago *Vallinfreda* sermone vernáculo denominato, intra fines posito dioecesis Tiburtinae. Usque ad aetatem triginta duorum annorum familiam adiuvit in agrorum labore, postea Ordinem Fratrum Minorum ingressus est in recessu oppiduli Bellegra vulgo vocati, ibique professionem emisit religiosam tamquam frater laicus anno 1886. Mendici munus, quod diligenter explevit per totam vitam suam consecratam, efficacem reddidit apostolatum. Caritate simplici ac laeta eminuit, necnon summa humilitate fidelique Regulae observantia. Ampla insignis sanctitatis fama, terrestre suum iter conclusit die 3 mensis Iunii anno 1919.

Beatificationis et Canonizationis Causa inita est ab Abbate Ordinario Sublacensi anno 1933. Summus Pontifex Ioannes Paulus II die 22 mensis Ianuarii anno 1991 declaravit Servum Dei heroum in modum virtutes théologales, cardinales iisque adnexas coluisse.

Beatificationis respectu, Causae Postulatio considerationi Congregationis de Causis Sanctorum miram coniectam sanationem permisit Iuliani Pallotta qui, pridie nonas Novembres anno 1958, septuaginta sex annos natus, in polyclinicum valetudinarium Romanum deductus est cum diagnosi enterocelis implicitae ad gradum epigastricum et enterocelis inguinalis sinistrae. Post sectionem chirurgicam aegrotus perrexit dolores animadvertere abdominis et continua vomitione laborare atque azothaemia alta. Ob aggravatas

condiciones generales, aegroti familiares idibus Novembribus domum illum retulerunt. Ibidem postridie medicus repperit praesentiam status semilethargici cum defectu cardiocirculatorio atque orbium interaneorum exitione per vulnus ex sectione chirurgica; altero medico adiuvante orbes interaneos reposuit in abdominis cavitate vulnusque suit punctis metallicis. Ex umorum profusione foraminis laparatomi ac gasii praesentia in intestinis medici diagnosim fecerunt de initiali peritonite. Est etiam prognosis facta infausta post breve tempus. Interim uxor, filii nonnullique aegroti propinqui intercessionem invocare coeperant Servi Dei Didaci Oddi, longinqua cognatione eos contingentis. Die 15 mensis Novembris medicus claram invenit salubrem mutationem condicionum aegri generalium, qui post duos tresve dies est dictus extra periculum mortis esse.

De sanatione, illico intercessioni Venerabilis ascripta, apud Curiam Sabinensem-Mandelensem anno 1960 celebratus est Processus canonicus, cuius auctoritas est rite probata a Congregatione de Causis Sanctorum decreto die 27 mensis Septembris anno 1985 promulgato. Consilium Medicorum Dicasterii, in sessione habita nonis Decembribus anno 1996, edixit sanationem a viscerum egressione post chirurgicam sectionem cum peritonite acuta, defectu cardiocirculatorio, statu hyperazothaemico, celerem fuisse, stabilem, completam cum laparocele residua, ex scientia inexplicabilem. Congressus Peculiaris Consultorum Theologorum actus est die 9 mensis Maii anno 1997 et Sessio Ordinaria Patrum Cardinalium atque Episcoporum anno 1998 die 20 mensis Ianuarii, Causae Ponente Excellentissimo Domino Ottorino Petro Alberti, Archiepiscopo Calaritano. Et in utroque Coetu, sive Consultorum sive Cardinalium et Episcoporum, posito dubio num de miraculo constaret divinitus patrato, responsum est prolatum affirmativum.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Secretarium accurata relatione, Sanctitas Sua, vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens, mandavit ut decretum de praedicta mira sanatione conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis hodierna die Causae Ponente, meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater declaravit: *Constare de miraculo a Deo patrato, intercedente Ven. Servo Dei Didaco Oddi (in saec.: Iosepho), Laico professo Ordinis Fratrum Minorum, videlicet de celeri, stabili et completa sanatione Iuliani Pallotta ab « eviscerazione post-operatoria con peritonite acuta, collasso cardiocircolatorio con aritmia, stato iperazotemico ».*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 6 mensis Aprilis A. D. 1998.

83 EDUARDUS NOWAK
archiep. tit. Lünen., *a Secretis*

L. © S.

Michael Di Ruberto *Subsecretarius*

TAURINENSIS

Beatificationis et Canonizationis Servi Dei Ioannis Mariae Boccardo sacerdotis archidioecesis Taurinensis et parochi fundatoris congregationis sororum pauperum filiarum S. Caietani (1848-1913)

DECRETUM SUPER VIRTUTIBUS

«Volo sanctus fieri, uti sanctus vivere, sanctos imitari. Nulli rei aptus sum; sed tu, mi Deus, me adiuvas, et ego omnia possum in eo qui me confortât ».

His verbis sacerdos Ioannes Maria Boccardo suam significavit sanctitatis appetitionem firmumque illam adipiscendi propositum Deo opitulante. Quod statuerat, summa cum alacritate ad effectum adduxit; namque, sui immemor, studiose ambulavit in Dei viis, Iesum Christum imitans et assidua pastorali caritate animis sibi concreditis serviens.

Sedulus hic pastor Ecclesiae ortus est in oppido *Monte Calerio,* in archidioecesi Taurinensi posito, die 20 mensis Novembris anno 1848, decem filiorum Gasparis Boccardo atque Iosephae Malerba primogenitus, praedii colonorum cui nomen erat « Cà Bianca ». Postero die est baptizatus et anno 1858 Confirmationis sacramentum accepit. A parentibus fidem testificari didicit sine rubore atque precationem pauperesque diligere. Quattuordecim annos natus patrinus in Baptismate fuit fratris Aloisii, qui postea sacerdos fuit nuncque ad altarium gloriam candidatus. Gymnasii studiis peractis, in Seminarium dioecesanum est ingressus et die 3 mensis Iunii anno 1871 est sacerdos ordinatus. Superiores, qui eum magni faciebant, munus illi crediderunt praefecti alumnorum Seminarii ac deinde magistri spiritus eorundem. Simul studia prosecutus est lauream nactus in Sacra Theologia. Est ei etiam titulus collatus Canonici honorarii collegiatae ecclesiae Sanctae Mariae a Scalis in parva urbe Cherio sitae.

Ab anno 1882 ad mortem usque Parochus fuit pagi sermone vernáculo *Pancalieri* denominati. Eius pastorale consilium breviter potest exponi verbis, quibus populum est allocutus suum inchoans ministerium: « Utinam possem hoc temporis momento totum cor vobis patefacere ac demonstrare quantum vos amem quantique vos faciam et quantum gaudeam quod tandem inter vos sum [...]. Venio ad vos, dilecti, ut vobiscum vivam sicut unus ex vobis, pater vester, pastor, frater, amicus utque vobiscum gaudia et dolores vitae communicem [...]. Ad vos venio tamquam omnium servus, et quisque poterit me in promptu habere in propriis suis necessitatibus, quandoquidem semper fortunatum me atque felicem putabo, si vobis poterò servire vosque adiuvare, nihil aliud quaerens, nisi ut bonum omnibus faciam propter Dei amorem ». Eiusmodi congruens propositis, pro populo suo vixit uti benevolus atque officiosus pater, cui copiose distribuit redemptionis bona atque absolutae fidelitatis erga suam vocationem et officium exemplum praebuit. In paroecia et extra paroeciam cum planitate cumque assiduitate Dei verbum praedicavit necnon christianas veritates; cui ministerio studium et precationem praeponebat. Adultorum, iuvenum ac puerorum diligenter curavit catechesim; assiduus fuit in Paenitentiae sacramento administrando, in opitulatione religiosa aegrotis et morientibus praestanda, in spirituali moderatione. Multimodis legum Dei atque Ecclesiae fovit observantiam, pietatem in Eucharistiam inque Beatam Virginem Mariam, cultum divinum, ecclesiae paroecialis decus, quam restaurandam curavit. Opera missionalia sustinuit et Consociationum ac sodaliciorum provexit praestantiam, et nova instituit, uti Sodalitates a Sancto Rosario, a Sancto Aloisio Gonzaga, a Corpore Domini, ab Animis Purgatorii, Consociationem Custodiae Honorariae Sacratissimi Cordis Iesu, Tertium Ordinem Franciscanum. Peculiares adhibuit curas de Filiabus Mariae, quas obstrictas voluit amore Dei, pauperum, aegrorum, senum; in sinu huius sodalicii coetum electum formavit, ex puellis constantem, quae se Deo devovebant: hae ipsae animae generosae primarii Congregationis a Servo Dei conditae fuerunt lapides. Ut populo suo auxiliaretur atque superiorum ecclesiasticorum praeceptis obsequeretur argentariam agricolarum mensam instituit et Societatem Catholicam Operariam.

Cum anno 1884 vicus *Pancalieri* est cholera morbo correptus, parochus, qui a pueritia curae specimen dederat de pauperibus, omni ope nisus est pro cholera morbo affectis, etiam cum vitae suae periculo. Morbo contagioso praeterito, postridie nonas Novembres eodem anno Hospitium Caritatis

pro senibus pauperibus ac derelictis aperuit, cuius administrationem aliquibus puellis voluntariis, per quas Congregationem condidit Pauperum Filiarum Sancti Caietani, commisit, cuius dies natalis habetur unus et vicesimus mensis Novembris anni 1884. Anno vero 1932 huic religiosae familiae Dominus Aloisius, Sacerdos et frater eius, novum et virentem ramum adiunxit, qui a sororibus non videntibus efformatur vitae contemplativae deditis cui nomen Filiae a Iesu Rege. Charisma et spiritus novi religiosi Instituti, sub tutela positi Sancti Caietani Thienaei, quaesitio fuit Regni Dei eiusque iustitiae (cf. Mt 6, 33) per exercitium purissimae caritatis erga proximum, paupertatis, simplicitatis atque humilitatis. Adiuvante prima Antistita generali Matre Caietana Fontana Servus Dei, qui dioecesanam obtinuerat approbationem Constitutionum quas ipse conscripserat, solidandae et augendae Religiosae Familiae sedulo prospexit, quae multas aperuit domos ad assistendum senibus, aegrotis, orphanis, proque puerulorum et puellarum educatione necnon paroecialibus operibus. Pius Conditor cum amabilitate et firmitudine formationi spirituali consuluit Sororum, iisque, sicut et cunctae ecclesiali communitati mirabilia dedit exempla virtutum et sanctitatis. Enituit enim fidei firmitate, caritatis navitate, spei in Deo inque eius providentia robore. Mente et corde divinae adhaesit revelationi atque Ecclesiae magisterio; intimam cum Domino coluit coniunctionem, cuius voluntati semper oboedivit, in cuius gloriam laboravit. Ut Deo placeret et suum apostolatum efficaciorem redderet se castigavit, mansuetudinis et humilitatis habitum sibi comparavit, adversus quodlibet peccati genus certavit ac sapienter caelitus accepta talenta est feneratus. A bonis terrestribus fuit alienus et quae possidebat cum pauperibus communicavit. Animam suam, semper ad evangelicam perfectionem intentam, aluit Sacrarum Litterarum meditatione, assidua precatione, veritatum aeternarum contemplatione, Liturgia ac praesertim Missae celebratione atque Eucharistiae adoratione; pietate in Sacrum Cor Iesu et in Virginem Mariam Dei Matrem, Ecclesiae amore, Romani Pontificis et Archiepiscopi dioecesani. Ipsae in quas incidit difficultates in ministerio factae sunt ei purificationis et artioris congruentiae cum Iesu Christo instrumentum. Per suorum munerum cotidianum exercitium in Dei ac proximi crevit amore, adeo ut Deus vitae eius cardo factus sit atque affectuum, proximus vero eius pastoris sollicitudinum centrum. Semper ad opera facienda misericordiae corporalis et spiritualis paratus, Christi lucem ubique diffudit sibique existimationem conciliavit et venerationem superiorum, sacerdotum, populi atque potissimum egenorum et

dolentium, qui iure eum considerabant patrem pauperum, afflictorum consolatorem, fratrem qui gaudia et angores aliorum participabat. Misericors fuit in peccatores inque eos omnes, qui eius animum offenderunt; patienter personas molestas toleravit. Haecque omnia summa cum prudentia fecit et iustitia, suavitate et fortitudine.

Sedulitas et labores quibus paroeciae servivit et Congregationi quam instituerat eius corpus bene constitutum ante tempus confecerunt. Eius valetudo ex improviso mense Maio anno 1911 defecit, cum est cerebri ictu correptus. Eius condiciones posterius deteriores factae sunt multique fuerunt eius corporis et animi dolores, quos tacite est perpessus, precans et offerens pro populo suo. Dominus eum arcessivit die 30 mensis Decembris anno 1913.

Fama sanctitatis, qua in vita claruerat, palam est patefacta in exsequiis atque secutis annis est confirmata. Archiepiscopus Taurinensis Causae beatificationis et canonizationis initium fecit per Processus ordinarii informativi celebrationem (annis 1960-1978), cuius auctoritas et vis probata est a Congregatione de Causis Sanctorum decreto calendis Decembribus anno 1989 promulgato. Confecta Positione, inquisitum est an Servus Dei virtutes coluisset heroum in modum. Die 28 mensis Octobris anno 1997, prospero cum exitu, actus est Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris. Patres Cardinales deinde et Episcopi in Sessione Ordinaria diei 3 mensis Februarii praeteriti, Causae Ponente Eminentissimo Cardinali Vergilio Noè, agnoverunt Servum Dei sacerdotem Ioannem Mariam Boccardo heroum more virtutes théologales, cardinales iisque adnexas observavisse.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Secretarium accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, mandavit ut super heroicis Servi Dei virtutibus decretum conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis ad Se hodierno die Causae Cardinali Ponente meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater sollemniter declaravit: *Constare de virtutibus theologalibus Fide, Spe et Caritate tum in Deum tum in proximum, necnon de cardinalibus Prudentia, Iustitia, Temperantia et Fortitudine, eisque adnexis, in gradu heroico, Servi Dei Ioannis Mariae Boccardo, Sacerdotis archidioecesis Taurinensis et Parochi, Fundatoris Congregationis Sororum Pauperum Filiarum S. Caietani, in casu et ad effectum de quo agitur.*

Hoc autem decretum publici iuris fieri et in acta Congregationis de Causis Sanctorum Summus Pontifex referri mandavit.

Datum Romae, die 6 mensis Aprilis A. D. 1998.

£8 EDUARDUS NOWAK

archiep. tit. Lünen., *a Secretis*

L. © S.

Michael Di Ruberto *Subsecretarius*

TAURINENSIS

Beatificationis et Canonizationis Servi Dei Francisci Paleari sacerdotis dioecesis Taurinensis instituti v.d. « Cottolengo » (1863-1939)

DECRETUM SUPER VIRTUTIBUS

« Omnibus omnia factus sum, ut aliquos utique facerem salvos » *(1 Cor* 9, 22).

Quod apostolus Paulus affirmavit de se, ad sacerdotem dioecesanum quoque Franciscum Paleari potest revocari, qui Domini Iesu exemplum secutus, summa cum pastorali caritate persequendae animarum saluti se tradidit, diligenter munera sacerdotalia exsequendo, impensam atque multiplicem explicando apostolicam industriam seque omnibus omnia faciendo.

Hic Dei vir, septimus ex octo Angeli Paleari et Seraphinae Oldani filiis, ortus est in oppidulo sermone vernáculo denominato *Pogliano Milanese* intra fines archidioecesis Mediolanensis die 22 mensis Octobris anno 1863 ac postero die est baptizatus nominibus captis Carolo Francisco. A familia, admodum religiosa, fructuose artam accepit christianam educationem, in qua mox vocatio floruit ad sacerdotium. Parocho curante ingressus est anno 1877 Seminarium Parvae Domus Divinae Providentiae Augustae Taurinorum sitae, quod ipse conditor Iosephus Benedictus Cottolengo appellavit « Familiam Thomasinorum », quandoquidem sub tutela positum erat Sancti Thomae Aquinatis. Magna cum alacritate exitibusque optimis in studia incubuit, in disciplinae observantiam, in pietatem. Archidioecesi Taurinensi incardinatus, die 18 mensis Septembris anno 1886 est sacerdos ordinatus, in servitio manens Parvae Domus, in qua spiritum caritatis appropriavit, ad omne genus paupertatis materialis ac spiritualis apertum, atque immensam Divinae Providentiae fiduciam. Acriter et intellegenter se contulit ad disci-

plinas litterarum et deinde philosophicas docendos discipulos Familiae Thomasinorum (annis 1891-1931); eodem tempore prompta cum sedulitate apostolatui se tradidit, praesertim praedicationis, confessionum atque moderationis spiritualis ministeriis. Pastoralem operam suam navavit variis inceptis et institutis, inter quae memorari possunt « Societas Nationalis Patronatus et Mutui inter se Auxilii » tutandis iuvenibus mulieribus operariis, Consociatio eorum qui quondam alumni fuerunt Parvae Domus Divinae Providentiae, Opus Sociale Minorum, cui nomen erat « Puteus Sichar », recuperandis et in pristinam dignitatem restituendis puellis corruptis. Insuper complures annos professor fuit philosophiae in exorienti Instituto Missionariorum a Consolata. Primis vitae sacerdotalis annis non ei difficultates defuerunt in communitate ad quam pertinebat, eas tamen cum humilitate et fortitudine toleravit.

Ad postulationes Archiepiscoporum Taurinensium docilis, cum sollicitudine et cura Ecclesiae suae dioecesanae servivit. Fuit igitur duorum Seminariorum theologicorum confessarius et postea Seminarii metropolitam magister spiritus, quo, anno 1924, sedem et domicilium transtulit. Hoc explevit officium cum diligentia et peritia, existimationem sibi concilians superiorum et cleri atque iuvenum clericorum fiduciam, quos ad veram formavit spiritualitatem sacerdotalem. Anno 1922 ob multa merita sua nominatus est Canonicus honorarius collegiatae ecclesiae Sanctissimae Trinitatis, ad quam etiam sanctus Iosephus Benedictus Cottolengo pertinuit. Anno 1931 munera ei concredita sunt Vicarii vice fungentis generalis atque Vicarii Monialium, quae est exsecutus in spiritu servitii humilique cum fortitudine, adeo ut sacerdotes eum adirent libenter, ut quaestiones tractarent ad suum ministerium spectantes, pro certo habentes se magna cum humanitate et benevolentia exceptum iri, certique fore ut libere possent suam sententiam aperire et ab eo solutiones recipere celeres, claras et exactas. Anno 1933 est etiam Promotor Iustitiae nominatus ad omnes causas apud Tribunal Metropolitanum pendentes. Multiplicia munera pastoralia et ecclesialia, semper plena cum alacritate explicata, via ei fuerunt qua similior fieret Christo Iesu, divino perfectionis exemplari. Praecipua enim eius exercitatio fuit lineamenta Christi exprimere in se ut vitae sanctitate et operum Deum celebraret. Cum Deo ambulavit eiusque voluntatem fecit etiam in difficultatibus et in rebus angustis. Firmiter in divinam credidit revelationem atque in Ecclesiae magisterium operamque dedit fidei propagationi per precationem, sacrum ministerium et scholasticam institutionem, constantis exemplum et

laetae legibus Dei oboedientiae, bonis libris typis edendis operibusque missionalibus praebitum adiumentum. Ex tota mente exque toto corde Deum dilexit et pro eius gloria sine intermissione laboravit. Coniunctionem coluit cum Domino divinorum mysteriorum celebratione, precatione, meditatione Sacrarum Litterarum atque veritatum aeternarum, pietate ferventi erga Eucharistiam et Beatam Virginem Mariam, amore erga Ecclesiam. Propositis perfectionis impulsus, in Tertium Ordinem Franciscanum nomen est professus inde ab annis formationis suae sacerdotalis, suamque renovavit adhaesionem anno 1920, pariterque nomen est professus in Tertium Ordinem Fratrum Discalceatorum Beatae Mariae Virginis de Monte Carmelo. Propter Dei amorem peccatum fugit, cotidiana sua munera explevit, patienter vitae ac ministerii ecclesialis cruces pertulit; semper misericors fuit, promptus, ad excipiendum paratus, amabilis in proximos, praecipue in aegrotos, pauperes, multos paenitentes qui eum adibant ut peccata sua confiterentur. Tamquam consiliator et moderator spiritus quaerebatur fuitque fiduciae par, quam Archiepiscopi Taurinenses, clerus atque populus in eo collocabant. Consilio ac prudentia supernaturali se gessit, non se ipsum quaerens, sed animarum Ecclesiaeque bonum. Indolem suam coërcuit et mansuetudinis virtutem tam abundanter est adeptus, ut eam veluti proprietatem suam monstraret. Temperans fuit, a bonis terrestribus alienus, castus, humilis, Deo ac superioribus oboediens. Etiam in longo morbo, quo est initio anni 1936 correptus et ad mortem deductus, fortem se ostendit, patientem et aequo animo voluntati Dei obsequentem. Spei virtus totam eius vitam illustravit eiusque apostolatum extremisque annis peculiariter dilucida facta est, cum Dei Servus ad ultimum se praeparabat cum Domino occursum, qui eum nonis Maiis arcessivit anno 1939.

Sanctitatis fama, qua in vita claruit et in morte, secutis annis perduravit; quocirca Archiepiscopus Taurinensis initium fecit Causae beatificationis et canonizationis, Processu ordinario informativo celebrato (annis 1947-1958), qui est a Congregatione de Causis Sanctorum probatus decreto die 18 mensis Ianuarii anno 1991 promulgato. Positione confecta, disceptatum est an Dei Servus virtutes heroum in modum coluisset. Die 25 mensis Martii anno 1997, prospero cum exitu, Congressus Peculiaris Consultorum Theologorum est actus. Patres Cardinales deinde et Episcopi, in Sessione Ordinaria idibus Ianuariis habita praeteritis, Causae Ponente Eminentissimo Cardinali Simone Lourdusamy, professi sunt sacerdotem Franciscum Paleari heroum more virtutes théologales, cardinales iisque adnexas explicavisse.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Secretarium accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, mandavit ut super heroicis Servi Dei virtutibus decretum conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis ad Se hodierno die Causae Cardinali Ponente meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater sollemniter declaravit: *Constare de virtutibus theologalibus Fide, Spe et Caritate tum in Deum tum in proximum, necnon de cardinalibus Prudentia, Iustitia, Temperantia et Fortitudine, eisque adnexis, in gradu heroico, Servi Dei Francisci Paleari, sacerdotis dioecesani Instituti v. d. « Cottolengo », in casu et ad effectum de quo agitur.*

Hoc autem decretum publici iuris fieri et in acta Congregationis de Causis Sanctorum Summus Pontifex referri mandavit.

Datum Romae, die 6 mensis Aprilis A. D. 1998.

83 EDUARDUS NOWAK
archiep. tit. Lünen., *a Secretis*

L. © S.

Michael Di Ruberto *Subsecretarius*

TAURINENSIS SEU AQUENSIS

Beatificationis et Canonizationis Servi Dei Pauli Pii Perazzo christifidelis laici e tertio ordine S. Francisci Assisiensis (1846-1911)

DECRETUM SUPER VIRTUTIBUS

« Benedictus vir, qui confidit in Domino, et erit Dominus fiducia eius; et erit quasi lignum, quod transplantatur super aquas, quod ad humorem mittit radices suas et non timebit, cum venerit aestus» *(Ier* 17, 7-8).

Fuit haec persuasio quae, in omni vitae eius eventu, iter Servi Dei Pauli Pii Perazzo illuminavit et sustinuit.

Singularis spei testis a sanctis veritatibus haustae Verbi ac sacramentalium signorum, is adhortatur nos ad credendum possibile id, quod pro viribus humanis possumus impossibile credere, atque ad credendum in Eum, qui novit viam iustorum (cfr. *Ps* 1, 6).

Eius condicio fidelis laici, generi hominum operariorum semper et prorsus inserti, proximum illum reddit opificum necessitatibus atque quaestionibus. Fervor eius apostolicus, ad Evangelii lumen effundendum intentus in

variis societatis ordinibus cum Ecclesiae Magisterio concorditer, fortiter incitant insuper ad congruentiam ac fidelitatem erga Baptismatis officia quemlibet credentem.

Niciae in Pedemontio ortus, in Aquensi dioecesi sitae, die 5 mensis Iulii anno 1846, a Secundo Perazzo ac Delphina Massuero, Servus Dei est postridie in paroecia Sancti Syri baptizatus, nominibus captis Paulo Pio: priore quidem in memoriam avi paterni, altero in honorem novi Summi Pontificis, Venerabilis Servi Dei Pii IX, iis ipsis diebus electi.

Cum ceteris quinque fratribus educatus in condicione familiari impensi ardoris religiosi, Paulus Pius moderatorem securum et patrem spiritalem peculiarem habuit patruum sacerdotem, dominum Carolum Perazzo.

In oppido *Villafranca,* ad quod eum patruo se contulerat, primum ad eucharisticam mensam accessit anno 1856. Mense Octobri anno 1857 per Confirmationem donum Spiritus Sancti accepit, qui in Paulo Pio vitae novae, sanctificationis, facilitatis ad serviendum, fortitudinis in vitae ineluctabilibus discriminibus principium est factus.

Anno 1861, quindecim annos natus, gymnasii studiis peractis ac deposito consilio adipiscendi gradum doctoris litterarum in scholis publicis, Servus Dei assumptus est in servitium apud Societatem viarum ferratarum, mandato suscepto « receptoris mercium » ad stationem ferriviariam Pineroliensem. In servitio ferri viarum quadraginta septem annos mansit: ab anno 1861 ad annum 1867 Pinerolii et ab anno 1867 ad annum 1908 Augustae Taurinorum apud stationem ferriviariam Portae Novae, eminens scrupulosa cura professoria et insignem operam dans, studio suo proprio atque experientia longus servitii annis sibi comparata, conscriptioni legum de ferriviis et constitutioni, concorditer cum doctrina Litterarum Encyclicarum *Rerum novarum* Leonis XIII, Consociationis nationalis viarum ferratarum ministerio addictorum Italicorum.

Odio in Ecclesiam francomurario impeditus, id temporis vigente in iis, qui ferriviis praeerant, Dei Servus curriculum ad finem adduxit cum appellatione officialis primarii, cum munera altissima assequi potuisset administrationis viarum ferratarum.

Catholicus sincerus et animosus numquam difficultatibus cessit, quas ei inimici Evangelii creaverunt. Eius namque vita constanti ac generosa adhaesione Evangelio notabatur, adeo ut a sodalibus et subiectis tamquam « homo excellentior » indicaretur.

Ab ineunte iuventute viam elegerat caelibatus, fortiter cupiens totum se Deo atque fratribus dedere. Die 19 mensis Martii anno 1875 sodalicium erat

ingressus Ordinis Franciscani Saecularis coenobii Sancti Thomae Apostoli Taurinensis, a Fratre Minore P. Candido Mondo exceptus. Quamvis eius sodalicii participes essent tunc Tertiarii vitae sanctitate atque doctrina praeclari, quales fuere S. Ioannes Bosco, S. Leonardus Murialdo et Servae Dei Teresia Iosephaque Comoglio, Paulus Pius Perazzo eiusdem sodalicii « Minister » est electus, seu Moderator. Pertinendi condicio ad Ordinem Franciscanum Saecularem et, ab anno 1874, ad Coetum Vincentianum, Servum Dei reddidit fortem lucidumque veritatis pro Regno Dei testem, apostolum ardentem caritatis erga detrusos ad extremam societatem, auctorem singularium inceptorum, quae ad introductionem spectabant fidelium laicorum in Ecclesiae actionem evangelizatricem.

Etenim cum S. Leonardo Murialdo, plurimorum laicorum Taurinensium duce et magistro, Paulus Pius in instruendas incubuit Societates operarías catholicas inque bonos libros typis editos pervulgandos. Praeterea, Eucharistiae amore captus, quae semper centrum fuit et fons ardentis eius vitae interioris, Servus Dei, consentiens cum sororibus Teresia et Iosepha Comoglio, condendae Consociationi interfuit, cui nomen erat « Adoratio Cotidiana Universalis Perpetua », ut ad omnes pateret fons veri spiritus christiani.

Cum Virginis Nazarethanae esset fidelis imitator, eius laudes cecinit et, in primis, crebras comparavit sacras peregrinationes ad praecipua Sanctuaria marialia, tum Italica, tum externa.

Inde ab anno 1879 in animo volvit instituendas, in potissimis urbibus, scholas ad iuvenes catholicos perficiendos, invitatos ad bona perennia Evangelii defendenda per diurnariorum artem. Et zelo eius debetur, quod semper in bonum fratrum erat intentum, ordinatio, anno 1894 effecta, primi prorsus Congressus diurnariorum catholicorum Italicorum.

Tota Servi Dei vita, acta in continua Iesu Christi professione et vi Spiritus Sancti sustenta, verus fuit omnium virtutum triumphus.

Die 22 mensis Novembris anno 1911, ampla ac solida sanctitatis fama insignis, Servus Dei caelesti Ierusalem est receptus, una voce acclamatus « Homo beatitudinum » propter alacritatem qua momenta et virtutes coluerat maximi ponderis Evangelii, excitans in conscientiis necessitatem respondendi per vitae sanctitatem amori Dei nostris in cordibus diffuso per Spiritum eius.

Perdurante fama sanctitatis, Archiepiscopus Taurinensis Causam iniit beatificationis et canonizationis celebrato Processu ordinario informativo (annis 1925-1928). Decreto super Causae Introductione promulgato anno

1961, apud Curiam Aquensem instructus est Processus apostolicus (annis 1975-1976), cuius auctoritas et vis agnita est a Congregatione de Causis Sanctorum die 20 mensis Novembris anno 1981. Confecta Positione, disceptatum est an Servus Dei virtutes heroum in modum explicavisset. Die 25 mensis Aprilis anno 1995 actus est Congressus Peculiaris eventu cum prospero, Consultorum Theologorum. Patres Cardinales porro et Episcopi in Sessionibus Ordinariis die 23 mensis Ianuarii anno 1996 et die 17 mensis Februarii anno 1998 habitis, Causae Ponente Excellentissimo Domino Ottorino Petro Alberti, Archiepiscopo Calaritano, professi sunt Servum Dei Paulum Pium Perazzo virtutes théologales, cardinales iisque adnexas observavisse.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Secretarium accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, mandavit ut super heroicis Servi Dei virtutibus decretum conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis ad Se hodierno die Causae Ponente meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater sollemniter declaravit: *Constare de virtutibus theologalibus Fide, Spe et Caritate tum in Deum tum in proximum, necnon de cardinalibus Prudentia, Iustitia, Temperantia et Fortitudine, eisque adnexis, in gradu heroico, Servi Dei Pauli Pii Perazzo, Christifidelis laici e Tertio Ordine S. Francisci Assisiensis, in casu et ad effectum de quo agitur.*

Hoc autem decretum publici iuris fieri et in acta Congregationis de Causis Sanctorum Summus Pontifex referri mandavit.

Datum Romae, die 6 mensis Aprilis A. D. 1998.

£8 **EDUARDUS NOWAK**
archiep. tit. Lünen., *a Secretis*

L. *B* S.

Michael Di Ruberto, *Subsecretarius*

TAURINENSIS

Beatificationis et Canonizationis Ven. Servi Dei Ioannis Mariae Boccardo sacerdotis archidioecesis Taurinensis et parochi fundatoris congregationis sororum pauperum filiarum S. Caietani (1848-1913)

DECRETUM SUPER MIRACULO

Venerabilis Servus Dei Ioannes Maria Boccardo *Monte Caleño* ortus est, in archidioecesi Taurinensi, die 20 mensis Novembris anno 1848. Sacerdos ordinatus anno 1871, Seminarii alumnorum curator fuit ac deinde spiritalis moderator. Ab anno 1882 usque ad mortem parochus fuit in pago *Pancalieri* vernáculo sermone denominato, ubi impensum ac multiplicem explicavit apostolatum splendidumque fidelitatis Deo, Ecclesiae suoque sacerdotali muneri dedit testimonium. Pro senum et aegrotorum cura atque puerorum christiana educatione Congregationem condidit Sororum Pauperum Filiarum Sancti Caietani, quas paterna sapientique diligentia rexit. Post longum morbum, patienter toleratum, die 30 mensis Decembris anno 1913 in Domino obdormivit.

Beatificationis et canonizationis Causa inchoata est anno 1960 ab Archiepiscopo Taurinensi. Summus Pontifex Ioannes Paulus II postridie nonas Apriles anno 1998 edixit Servum Dei heroum in modum virtutes théologales, cardinales et his adnexas observavisse.

Interea Causae Postulatio Congregationi de Causis Sanctorum iudicandam permiserat coniectam miram sanationem in loco Assis, in Brasilia, patratam ac intercessioni tributam eiusdem Venerabilis. Casus pertinet ad Linam Al vez de Oliveira, quae anno 1967, octoginta annos nata, ulcerationem oris ostendit, quae post biopsim iudicata est carcinoma spino-cellulare corneum factum. Duas subiit series therapiae per cobaltum portione tam nimia ut diffusa secuta sit radioëpitelites ulcerosa seu mucosités post-actinica oris cum ulceratione necrotica linguae et supracontagione bactérica ac mycotica. Cum aegrota non iam posset ob dolorum vehementiam ali, eius omnes condiciones in peius gradatim mutatae sunt; hinc medici prognosim dixerunt infaustam. Nulla est peculiaris therapia subministrata, sed tantum locorum indoloria.

Postridie calendas Februarias anno 1968 est ei Unctio Infirmorum data, et die 11 eiusdem mensis aegrota, divino auxilio confisa, ad partem vitio-

sam exorans accommodavit Servi Dei Ioannis Mariae Boccardo reliquias/ quas ei Soror quaedam attulerat Pauperum Filiarum Sancti Caietani. Statim se refecit et nocte dormivit. Insequenti mane lac degluttivit cum crustulis nec amplius sensit dolorem; erat namque perfecte sanata.

De miro asserto eventu apud Curiam Assisensem anno 1979 est Processus cognitionalis celebratus, cuius iuridica auctoritas a Congregatione de Causis Sanctorum probata est decreto postridie calendas Décembres promulgato anno 1994. Dicasterii Collegium Medicorum in sessione die 5 mensis Martii habita anno 1998 uno ore declaravit sanationem plagae postactinicae omniumque aegrotae condicionum rapidissimam fuisse, completam, mansuram atque ex scientia inexplicabilem. Die 20 mensis Martii eodem anno actus est Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris et die 21 subsequentis mensis Aprilis Sessio Ordinaria Patrum Cardinalium et Episcoporum, Causae Ponente Eminentissimo Cardinali Vergilio Noè. Et in utroque Coetu, sive Consultorum sive Cardinalium et Episcoporum, posito dubio an de miraculo constaret divinitus patrato, responsum est prolatum affirmativum.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Secretarium accurata relatione, Sanctitas Sua, vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens, mandavit ut decretum de praedicta mira sanatione conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, Beatissimus Pater declaravit: *Constare de miraculo a Deo patrato, intercedente Ven. Servo Dei Ioanne Maria Boccardo, Sacerdote Archidioecesis Taurinensis et Parocho, Fundatore Congregationis Sororum Pauperum Filiarum S. Caietani, videlicet de rapidissima, completa, mansura sanatione Linae Alvez de Oliveira a « grave mucosité post-attinica dei cavo orale con ulcerazione necrotica della lingua, con sovrainfezione batterica e micotica e notevole scadimento delle condizioni generali della malata ».*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 2 mensis Maii A. D. 1998.

© **EDUARDUS NOWAK**
archiep. tit. Lünen., *a Secretis*

L. © S.

Michael Di Ruberto, *Subsecretarius*

CONGREGATIO PRO EPISCOPIS

ZYTOMERIENSIS

de dioecesis nominis mutatione

DECRETUM

Cum intra fines dioecesis Zytomeriensis urbs exstet, vulgo «Kyiv» nuncupata, quae labentibus annis incolarum numero operumque actuosa navitate adeo incrementa coepit, ut in eadem sedes civilium Magistratuum ac publicorum officiorum sit, Exc.mus P.D. Ioannes Purwinski, Episcopus Zytomeriensis, vota cleri ac christifidelium exprimens, ab Apostolica Sede enixe rogavit ut dioecesis Zytomeriensis aptius Kieviensis-Zytomeriensis appellaretur.

Congregatio pro Episcopis, praehabito favorabili voto Exc.mi P.D. Antonii Franco, Archiepiscopi titularis Gallesini et in Ucraina Apostolici Nuntii, oblatas preces benigne accipiendas esse censuit. Quapropter, eadem Congregatio, vigore specialium facultatum sibi a Summo Pontifice Ioanne Paulo, divina Providentia PP. II, tributarum, praesenti Decreto, perinde valituro ac si Apostolicae sub plumbo Litterae datae forent, statuit ut memorata dioecesis et Episcopus pro tempore Zytomeriensis posthac appellentur Kieviensis-Zytomeriensis. Ad haec perficienda Congregatio pro Episcopis memoratum Exc.mum P.D. Antonium Franco deputat, necessarias et opportunas eidem tribuens facultates etiam subdelegandi, ad effectum de quo agitur, quemlibet virum in ecclesiastica dignitate constitutum onere imposito ad eandem Congregationem, ubi primum fas erit, authenticum exemplar actus peractae exsecutionis transmittendi.

Contrariis quibusvis minime obstantibus.

Datum Romae, ex Aedibus Congregationis pro Episcopis, die 25 mensis Novembris anno 1998.

£8 LUCAS card. **MOREIRA NEVES,** *Praefectus*

£8 Franciscus Monterisi, *a Secretis.*

L. © S.
In Congr. pro Episcopis tab., n. 960/98

PROVISIO ECCLESIARUM

Latis decretis a Congregatione pro Episcopis, Sanctissimus Dominus Ioannes Paulus PP. II per Apostolicas sub plumbo litteras iis quae sequuntur Ecclesiis sacros praefecit Praesules:

die 29 Decembris 1998. — Cathedrali Ecclesiae Monslibanensi, nuper evectae ad gradum dioecesis, Exc.mum P.D. Iulium Caesarem Vidal Ortiz, hactenus Episcopum-Praelatum Sinuensem Superiorem.

— Cathedrali Ecclesiae Tibuensi, nuper evectae ad gradum dioecesis, Exc.mum P.D. Iosephum de Iesu Quintero Díaz, hactenus Episcopum Praelatum eiusdem sedis.

die SO Decembris. — Cathedrali Ecclesiae Parvauratanae, noviter erectae, R.D. Salvatorem Paruzzo, e clero Calatanisiadensi, hactenus moderatorem sedis spiritualitatis vulgo Araceli, in dioecesi Osascanensi.

die 9 Ianuarii 1999. — Metropolitanae Ecclesiae Limanae Exc.mum P.D. Ioannem Aloisium Cipriani Thorne, hactenus Archiepiscopum Ayacuquensem.

die 13 Ianuarii. — Metropolitanae Ecclesiae Fortalexiensi Exc.mum P.D. Iosephum Antonium Apparecidum Tosi Marques, hactenus Episcopum titularem Lysiniensem et Auxiliarem Sancti Salvatoris in Brasilia.

— Metropolitanae Ecclesiae Sancti Salvatoris in Brasilia Exc.mum P.D. Gerardum Majella Agnelo, hactenus Secretarium Congregationis de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum.

die 19 Ianuarii. — Cathedrali Ecclesiae Stocktoniensi, Exc.mum P.D. Stephanum E. Blaire, hactenus Episcopum titularem Lamzellensem et Auxiliarem archidioecesis Angelorum in California.

— Cathedrali Ecclesiae Xylopolitanae, Exc.mum P.D. Michaelem Patricium Driscoll, hactenus Episcopum titularem Maxitensem et Auxiliarem dioecesis Arausicanae in California.

die 20 Ianuarii. — Cathedrali Ecclesiae Parintinensi R.D. Iulianum Frigeni, Pontifìcii Instituti pro Missionibus Exteris sodalem, hactenus huius Instituti consiliarium regionalem in Brasilia septemtrionali.

DIARIUM ROMANAE CURIAE

Il Santo Padre Giovanni Paolo II ha ricevuto in Udienza:

Venerdì, 8 Gennaio 1999, S.E. l'Onorevole MASSIMO D'ALEMA, Presidente del Consiglio dei Ministri della Repubblica Italiana.

Sabato, 9 Gennaio 1999, S.E. il Signor KEIZO OBUCHI, Primo Ministro del Giappone.

Lunedì, 11 Gennaio 1999, l'Ecc.mo Corpo Diplomatico accreditato presso la Santa Sede.

Venerdì, 15 Gennaio 1999, S.E. il Signor PANDELI MAJKO, Presidente del Consiglio dei Ministri della Repubblica di Albania.

Lunedì, 18 Gennaio 1999, S.E. il Signor LEONEL FERNANDEZ REYNA, Presidente della Repubblica Dominicana.

Da venerdì 22 a giovedì 28 gennaio 1999 il Santo Padre si è recato in Apostolico pellegrinaggio a Città del Messico ed a Saint Louis.

SEGRETERIA DI STATO

NOMINE

Con Brevi Apostolici il Santo Padre Giovanni Paolo II ha nominato:

21 gennaio 1999. S.E. mons. Pier Giacomo de Nicolò, Arcivescovo tit. di Martana, *Nunzio Apostolico in Svizzera ed in Liechtenstein.*

22 » » S.E. mons. Faustino Sainz Muñoz, Arcivescovo tit. di Novaliciana, *Nunzio Apostolico presso le Comunità Europee.*

Con Biglietti della Segreteria di Stato il Santo Padre Giovanni Paolo II ha nominato:

29 dicembre 1998. I sig.ri dott. ing. Giovanni Tecchi Cristofori Celiani e dott. Alberto Schiavetti *Consultori della Prefettura degli Affari Economici della Santa Sede « in aliud quinquennium »*.

4 gennaio 1999. Mons. Raffaello Martinelli, don Antonio Manna, Paolino, don Giancarlo Parenti, Salesiano, *Capi Ufficio nella Congregazione per la Dottrina della Fede.*

12 » » Il sig. Sandro Bianchini, *Capo Ufficio nella Sezione Ordinaria dell'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica.*

NECROLOGIO

29 dicembre 1998. Mons. Patras Yusaf, Vescovo di Multan *(Pakistan).*

4 gennaio 1999. Mons. Carlo Cavalla, Vescovo em. di Casale Monferrato *(Italia).*

6 » » Mons. Joseph Kureetara, Vescovo di Cochin *(India).*

7 » » Mons. Bartolomé Carrasco Briseño, Arcivescovo em. di Antequera, Oaxaca *(Messico)*

9 » » Mons. Fernando Prego Casal, Vescovo di Santa Clara *(Cuba).*

11 » » Mons. Daniel E. Nuñez Nuñez, Vescovo di David *(Panama).*

13 » » Mons. Lawrence H. Welsh, Vescovo tit. di Aulona.

An. et vol. XCI 4 Martii 1999 N. 3

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

Directio; **Palazzo Apostolico - Città del Vaticano -** ***Administratio:*** **Libreria Editrice Vaticana**

ACTA IOANNIS PAULI PP. II

CONSISTORIA

Sabbato, die ix mensis Ianuarii, anno MCMXCIX, mane, in consueta Aula Palatii Apostolici Vaticani, fuit *Consistorium ordinarium publicum,* cuius acta ex ordine referuntur:

I - Introductio

Summus Pontifex, stans, signavit se signo crucis et cantavit versum *Deus in adiutorium* ad horam Sextam inchoandam, adstantibus Patribus Cardinalibus, sacris Praesulibus et Romanae Curiae Praelatis quibus intimari solet, deinde praesentes certiores fecit de tractandis in Consistorio hisce verbis:

Venerabiles Fratres, opportunitatem iam singuli perpendistis beatum Marcellinum Iosephum Benedictum Champagnat, beatum Ioannem Calabria et beatam Augustinam Liviam Pietrantoni in Sanctorum numero censendi et sententiam vestram per litteras aperuistis. Unum idemque vos sentire et Canonizationi favere ostendistis.

Itaque omnes huc vos convocavi ut una simul peragamus et consilium ultimum capiamus de Sanctorum caelitum honoribus iisdem Beatis decernendis; sed et quaedam tractabimus cum ad regimen Ecclesiae tum ad vestrum Collegium pertinentia.

Cum autem agatur de consilio magni momenti in vita Ecclesiae, in primis Domini laudes psallendo narremus, eius verbum fidentes audiamus, enixas effundamus preces ut ille sua gratia mentes nostras illuminet nobisque ostendat quid sibi gratum sit, qui ad incrementum Ecclesiae proficiat.

II - Peroratio de canonizationis causa et perpensio votorum

P. D. Iosephus Saraiva Martins, archiep. titulo Thuburnicen., Congregationis de Causis Sanctorum Praefectus, brevem excursum habuit sive de Beatorum vita sive de Causarum processu apud eandem Congregationem habito, instanterque eorum canonizationem petiit; tunc Ss.mus ad Cardinales et Praesules allocutionem ad eorum vota pro canonizatione perpendenda sic habuit:

Apud Congregationem de Causis Sanctorum, ut a Ven. Fratre Iosepho Saraiva Martins, Archiepiscopo Thuburnicen. et eiusdem Congregationis Praefecto, accepimus, omnia quae opus sunt ut beati Marcellinus Champagnat, Ioannes Calabria et Augustina Pietrantoni in Sanctorum numero censeantur feliciter sunt expleta.

Sed et vos, Venerabiles Fratres, antequam hoc Consistorium celebraretur iam per litteras mentem vestram singuli aperuistis et declarastis ipsos Beatos, attentis praesertim nostrorum temporum adiunctis, tamquam vitae christianae et sanctitatis exemplaria Universae Ecclesiae esse proponendos.

Cum autem de re maximi momenti agatur, antequam consilium certum et definitivum capiatur et statuantur dies quibus iidem Beati in Sanctorum album adscribantur, si quis vestrum opportunum existimet aliquid addere, fidenter manifestare velit quid sentiat.

Hic Beatissimus Pater quievit aliquantulum deinde, nemine contradicente, sic peregit:

Gaudeo et laetor, Venerabiles Fratres, quod existimastis totius Ecclesiae venerationi beatum Marcellinum Champagnat, beatum Ioannem Calabria et beatam Augustinam Pietrantoni esse proponendos. Itaque auctoritate Dei omnipotentis, Apostolorum Petri et Pauli ac Nostra, decernimus ut beatus Marcellinus Champagnat et beatus Ioannes Calabria, una cum beata Augustina Pietrantoni, die decima octava mensis Aprilis anni millesimi nongentesimi nonagesimi noni in Sanctorum album referantur.

III - Optiones ad ordinem presbyterorum

Ad iuris normam rev.mus Eduardus Martínez Somalo optavit ad ordinem presbyterorum retenta diaconia Ss.mi Nominis Iesu pro hac vice ad titulum evecta; rev.mus Achilles Silvestrini optavit retenta diaconia Sancti Benedicti extra Portam S. Pauli pro hac vice ad titulum evecta; rev.mus Angelus Felici optavit retenta diaconia Sanctorum Blasii et Caroli ad Cati-

nários pro hac vice ad titulum evecta; rev.mus Antonius Maria Javierre Ortas optavit retenta diaconia Sanctae Mariae Liberatricis ad Collem Testaceum pro hac vice ad titulum evecta.

Et novorum titulorum Bullas seu Apostolicas sub plumbo Litteras de manu Ss.mi acceperunt.

IV - Novus Protodiaconus

Per optiones supra recensitas vacans officium Protodiaconi rev.mus Pius Laghi, Diaconus Sanctae Mariae Auxiliatricis in via Tusculana, suscepit, confirmante Domino Apostolico.

V - Confectio Instrumenti actorum

Statim ac Ss.mus post precationem pro sancta Ecclesia benedictionem impertivit, Magistro celebrationum domni Papae rogante, adstantibus Protonotariis Apostolicis ut iuridica instrumenta de omnibus supra recensitis conficerent, de more mandatum est, et laude omnipotenti Deo reddita Consistorium est absolutum.

CONSTITUTIONES APOSTOLICAE

I

In Ciadia dioecesis Laiensis conditur.

LAIENSIS

IOANNES PAULUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

AD PERPETUAM REI MEMORIAM

Universalis in Ecclesia pastoris munere perfungentes Nos, unde maxima omnibus ubique christifidelibus adferantur spiritalia commoda, hodie benigne quidem pastorales cogitamus ecclesiae dilectissimae Ciadiensis necessitates atque opportunitates, ubi scilicet graviores sane ob causas suasum nuper est riteque petitum ut florentes iam inibi communitates ecclesiales Munduensis et Dobana sic a Nobis dividantur ut provinciae civilis, vulgari nomine Tandjilé, loca iisdem ab ecclesiis memoratis seiuncta novam conver-

tantur in ecclesiasticam circumscriptionem. Cunctis autem illius consilii perpensis rationibus auditisque Congregationis pro Gentium Evangelizatione hac de re sententiis atque etiam Venerabilis Fratris Didaci Causerò, Archiepiscopi titulo Metensis et Apostolici in Ciadia Nuntii, iudicio, hanc etiam nimirum Nos partitionem constitutionemque in certius cessuram esse arbitramur spiritale emolumentum totius catholicae iis in locis ecclesiae ac proinde motis idcirco precibus perlibenter obsequimur et quae sequuntur apostolica ex auctoritate Nostra fieri plane iubemus. A superius recensitis dioecesibus Munduensi et Dobana detrahimus regionem eam utrimque quae provinciae civilis Tandjilé appellatione vocatur, ex qua novam omnino condimus dioecesim posthac *Laiensem* nuncupandam, quam simul metropolitanae Ecclesiae Ndiamenanae suffraganeam subicimus atque iurisdictioni Congregationis pro Gentium Evangelizatione subdimus. Aedem vero novae huius dicionis cathedralem in urbe *Lai* ipsa situm templum Sanctae Familiae sacrum statuimus, ad gradum videlicet et dignitatem cathedralis ecclesiae secundum normas evectum cunctisque pariter iuribus liturgicis ac insignibus exornatum talia ad aedificia sacra pertinentibus. Quod superest, singula praecepta et praescripta canonibus in Ecclesiae vigentibus de novae huius modi dioecesis ordinatione et gubernatione ad amussim adservari in perpetuum atque impleri volumus. Litterae denique hae Nostrae firmae ut sint maneantque semper decernimus, quibusvis rebus aut causis haudquaquam obsistentibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die duodetrigesimo mensis Novembris anno Domini millesimo nongentesimo nonagésimo octavo, Pontificatus Nostri vicesimo et primo.

83 ANGELUS card. **SODANO**
Secretarius Status

IOSEPHUS card. **TOMKO**
Congr. pro Gentium Evang. Praef.

Marcellus Rossetti, *Protonot. Apost.*
Carmelus Nicolosi, *Protonot. Apost.*

Loco ffi Plumbi
In Secret. Status tab., n. 445.707

II

Nova dioecesis conditur in Ciadia, Gorensis appellanda

IOANNES PAULUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI
AD PERPETUAM REI MEMORIAM

Diligentem sane curam continenter adhibemus ut Domini salutares nuntii ipsiusque praecepta omnia loca contingant et quam efficacissime gentes. Idcirco Nos cuncta disponere properamus ut hoc facilius commodiusque eveniat. De consilio igitur Congregationis pro Gentium Evangelizatione, consentiente Venerabili Fratre Didaco Causerò, Archiepiscopo titulo Metensi atque in Ciadia Apostolico Nuntio, haec statuimus et decernimus. Novam dioecesim condimus *Oorensem* appellandam, quae meridianum territorium Subpraefecturarum civilium, vulgo Goré et Baïbokoum, ipsumque ab Ecclesiis Munduensi et Dobana seiunctum, complectetur. Novam dioecesim metropolitanae Ecclesiae Ndiamenanae suffraganeam facimus atque iurisdictioni Congregationis pro Gentium Evangelizatione subicimus. Cathedram episcopalem in templo Sanctae Mariae Angelorum, in urbe sito quod ***Gore*** vocant, locamus. Cetera vero secundum leges canonicas temperentur. Haec omnia ad expedienda Venerabilem Fratrem Didacum Causerò, quem supra memoravimus, legamus, facta videlicet facultate quempiam alium virum in ecclesiastica dignitate constitutum subdelegandi. Re tandem ad exitum perducta, documenta apparentur, quorum sincera exempla ad Congregationem pro Gentium Evangelizatione diligenter mittantur, contrariis rebus minime officientibus quibuslibet.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die duodetricesmo mensis Novembris, anno Domini millesimo nongentesimo nonagésimo octavo, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

£B **ANGELUS** card. **SODANO**
Secretarius Status

IOSEPHUS card. **TOMKO**
Congr. pro Gentium Evang. Praef.

Marcellus Rossetti, *Protonot. Apost.*
Carmelus Nicolosi, *Protonot. Apost.*

Loco ES Plumbi
In Secret. Status tab., n.. 445.709

HOMILIA

Teresia Benedicta a Cruce Sancta proclamatur.*

1. Quanto a me non ci sia altro vanto che nella croce del Signore nostro Gesù Cristo.[1]

Le parole di San Paolo ai Galati, che poc'anzi abbiamo ascoltato, ben si addicono all'esperienza umana e spirituale di Teresa Benedetta della Croce, che oggi solennemente viene iscritta nell'albo dei santi. Anche lei può ripetere con l'Apostolo: Quanto a me non ci sia altro vanto che nella croce del Signore nostro Gesù Cristo.

La croce di Cristo! Nella sua costante fioritura l'albero della Croce porta sempre rinnovati frutti di salvezza. Per questo, alla Croce guardano fiduciosi i credenti, traendo dal suo mistero di amore coraggio e vigore per camminare fedeli sulle orme di Cristo crocifìsso e risorto. Il messaggio della Croce è così entrato nel cuore di tanti uomini e di tante donne cambiandone l'esistenza.

Un esempio eloquente di questo straordinario rinnovamento interiore è la vicenda spirituale di Edith Stein. Una giovane donna in cerca della verità, grazie al lavorio silenzioso della grazia divina, è diventata una santa ed una martire: è Teresa Benedetta della Croce, che quest'oggi dal cielo ripete a tutti noi le parole che hanno segnato la sua esistenza: « Quanto a me non ci sia altro vanto che nella croce di Gesù Cristo ».

2. Il primo maggio 1987, nel corso della mia visita pastorale in Germania, ho avuto la gioia di proclamare Beata, nella città di Colonia, questa generosa testimone della fede. Oggi, a undici anni di distanza, qui a Roma, in Piazza San Pietro, mi è dato di presentare solennemente come Santa davanti a tutto il mondo questa eminente figlia d'Israele e figlia fedele della Chiesa.

Come allora, così quest'oggi ci inchiniamo dinanzi alla memoria di Edith Stein, proclamando l'invitta testimonianza da lei resa durante la vita e soprattutto con la morte. Accanto a Teresa d'Avila ed a Teresa di Lisieux, quest'altra Teresa va a collocarsi fra lo stuolo di santi e sante che fanno onore all'Ordine carmelitano.

*** Die 11 Octobris 1998,**

[1] **Cf. *Gal* 6, 14.**

Carissimi fratelli e sorelle, che siete convenuti per questa solenne celebrazione, rendiamo gloria a Dio per l'opera da lui compiuta in Edith Stein.

3. Ich grüße die zahlreichen Pilger, die nach Rom gekommen sind, vor allem die Angehörigen der Familie Stein, die sich zu diesem freudigen Ereignis mit uns verbinden wollen. Einen herzlichen Gruß richte ich an die Vertreter der Karmelitischen Gemeinschaft, die für Schwester Teresia Benedicta vom Kreuz zur »zweiten Familie« geworden ist.

Außerdem heiße ich die offizielle Delegation der Bundesrepublik Deutschland willkommen. Sie wird angeführt vom scheidenden Bundeskanzler Helmut Kohl, den ich mit Respekt und von Herzen grüße. Ich begrüße auch die Vertreter der Länder Nordrhein-Westfalen und Rheinland-Pfalz sowie den Oberbürgermeister der Stadt Köln.

Auch aus meinem Heimatland Polen ist eine offizielle Delegation unter der Leitung von Ministerpräsident Jerzy Buzek angereist. Ich grüße sie aus ganzem Herzen.

Besonders erwähnen möchte ich die Pilgergruppen aus den Diözesen Breslau (Wroclaw), Köln, Münster, Speyer, Krakow und Bielsko-Zywiec, die mit ihren Kardinälen, Bischöfen und Seelsorgern unter uns sind. Sie reihen sich ein in die große Schar der Gläubigen aus Deutschland, den Vereinigten Staaten von Amerika und aus meiner Heimat Polen.

4. Liebe Schwestern und Brüder! Weil Edith Stein Jüdin war, wurde sie zusammen mit ihrer Schwester Rosa und vielen anderen katholischen Juden aus den Niederlanden in das Konzentrationslager nach Auschwitz gebracht, wo sie mit ihnen in den Gaskammern starb. Heute gedenken wir ihrer aller in großer Ehrfurcht. Noch wenige Tage vor ihrem Abtransport hatte die Ordensfrau die Frage nach einer möglichen Rettung mit den Worten abgewehrt: »Tun Sie das nicht, warum soll ich eine Ausnahme erfahren? Ist dies nicht gerade Gerechtigkeit, daß ich keinen Vorteil aus meiner Taufe ziehen kann? Wenn ich nicht das Los meiner Schwestern und Brüder teilen darf, ist mein Leben wie zerstört«.

Wenn wir fortan Jahr für Jahr das Gedächtnis der neuen Heiligen feiern, müssen wir uns auch an die Shoah erinnern, an den grausamen Plan, ein Volk zu vernichten — einen Plan, dem Millionen jüdischer

Schwestern und Brüder zum Opfer fielen. Der Herr lasse über sie sein Angesicht leuchten und schenke ihnen seinen Frieden.[2]

Um Gottes und der Menschen willen erhebe ich noch einmal tief betrübt meine Stimme und rufe: Ein solches verbrecherisches Tun darf sich nie mehr wiederholen, an keiner ethnischen Gruppe, an keinem Volk, an keiner Rasse, nirgendwo auf dieser Welt! Es ist ein Schrei, der allen gilt: allen Menschen guten Willens; allen, die an den Ewigen und Gerechten glauben; allen, die sich in Christus, dem menschgewordenen Wort, verbunden wissen. Wir alle müssen zusammenstehen. Die Würde des Menschen ist es wert. Es gibt nur eine einzige Menschheitsfamilie. Darauf hat auch die neue Heilige eindringlich hingewiesen: »Unsere Menschenliebe ist das Maß unserer Gottesliebe. Für die Christen — und nicht nur für sie — gibt es keine "fremden Menschen". Die Liebe Christi kennt keine Grenzen«.

5. Liebe Schwestern und Brüder! Die Liebe Christi war das Feuer, das das Leben von Schwester Teresia Benedicta vom Kreuz entflammt hat. Längst bevor es ihr bewußt wurde, war sie von diesem Feuer ergriffen. Zunächst hatte sich Edith Stein der Freiheit verschrieben. Lange war sie eine Suchende. Ihr Geist wurde nicht müde, sich der Forschung zu widmen, und ihr Herz streckte sich nach Hoffnung aus. Voller Begeisterung legte sie den mühseligen Weg der Philosophie zurück. Dafür wurde sie schließlich belohnt: Sie eroberte die Wahrheit. Oder besser gesagt: Sie wurde von der Wahrheit erobert. Denn sie durfte entdecken, daß die Wahrheit einen Namen hat: Jesus Christus. Von diesem Augenblick an war das menschgewordene Wort ihr Ein und Alles. Als sie auf diesen Lebensabschnitt als Karmelitin zurückblickte, schrieb sie an eine Benediktinerin: »Wer die Wahrheit sucht, der sucht Gott, ob es ihm klar ist oder nicht«.

Obwohl Edith Stein von ihrer jüdischen Mutter religiös erzogen worden war, hatte sie sich mit vierzehn Jahren »das Beten ganz bewußt und aus freiem Entschluß abgewöhnt«. Sie wollte ihr Leben ausschließlich aus sich selbst heraus gestalten, ganz darauf bedacht, ihre Freiheit in den Entscheidungen ihres Lebens zu behaupten. Am Ende eines langen Weges durfte sie zur überraschenden Erkenntnis gelangen: Nur wer sich an die Liebe Christi bindet, der wird wirklich frei.

Diese Frau hatte die Herausforderungen eines so umwälzenden Jahrhunderts wie des unseren zu bestehen. Ihre Erfahrung wird zum Bei-

[2] **vgl. *Num* 6, 25f.**

spiel für uns. Die moderne Welt prahlt mit der verlockenden Tür, die sagt: Alles ist erlaubt. Dabei übersieht sie die schmale Pforte der Unterscheidung und des Verzichts. Deshalb wende ich mich besonders an Euch, liebe junge Christen, vor allem an die vielen Ministranten, die in diesen Tagen nach Rom gepilgert sind: Gebt acht! Euer Leben ist kein endloser Tag der offenen Tür! Hört in Euer Herz hinein! Begnügt Euch nicht mit der Oberfläche, sondern geht den Dingen auf den Grund! Und wenn es Zeit ist, habt den Mut, Euch zu entscheiden! Der Herr wartet auf Euch, daß Ihr Eure Freiheit in Seine guten Hände legt.

6. Santa Teresa Benedetta della Croce giunse a capire che l'amore di Cristo e la libertà dell'uomo s'intrecciano, perché l'amore e la verità hanno un intrinseco rapporto. La ricerca della verità e la sua traduzione nell'amore non le apparvero in contrasto; essa, anzi, capì che si richiamavano a vicenda.

Nel nostro tempo la verità viene scambiata spesso con l'opinione della maggioranza. Inoltre è diffusa la convinzione che ci si debba servire della verità anche contro l'amore o viceversa. Ma la verità e l'amore hanno bisogno l'una dell'altro. Suor Teresa Benedetta ne è testimone. La « martire per amore », che donò la sua vita per gli amici, non si fece superare da nessuno nell'amore. Allo stesso tempo ella cercò con tutta se stessa la verità, della quale scriveva: « Nessuna opera spirituale viene al mondo senza grandi travagli. Essa sfida sempre l'uomo intero ».

Suor Teresa Benedetta della Croce dice a noi tutti: Non accettate nulla come verità che sia privo di amore. E non accettate nulla come amore che sia privo di verità! L'uno senza l'altra diventa una menzogna distruttiva.

7. La nuova Santa ci insegna, infine, che l'amore per Cristo passa attraverso il dolore. Chi ama davvero non si arresta di fronte alla prospettiva della sofferenza: accetta la comunione nel dolore con la persona amata.

Consapevole di ciò che comportava la sua origine ebraica, Edith Stein ebbe al riguardo parole eloquenti: « Sotto la croce ho compreso la sorjte del popolo di Dio... Infatti, oggi conosco molto meglio ciò che significa essere la sposa del Signore nel segno della Croce. Ma poiché è un mistero, con la sola ragione non potrà mai essere compreso ».

Il mistero della Croce pian piano avvolse tutta la sua vita, fino a spingerla verso l'offerta suprema. Come sposa sulla Croce, Suor Teresa Benedetta non scrisse soltanto pagine profonde sulla « scienza della croce », ma fece

fino in fondo il cammino alla scuola della Croce. Molti nostri contemporanei vorrebbero far tacere la Croce. Ma niente è più eloquente della Croce messa a tacere! Il vero messaggio del dolore è una lezione d'amore. L'amore rende fecondo il dolore e il dolore approfondisce l'amore.

Attraverso l'esperienza della Croce, Edith Stein poté aprirsi un varco verso un nuovo incontro col Dio d'Abramo, d'Isacco e di Giacobbe, Padre del nostro Signore Gesù Cristo. Fede e croce le si rivelarono inseparabili. Maturata alla scuola della Croce, ella scoprì le radici alle quali era collegato l'albero della propria vita. Capì che era molto importante per lei « essere figlia del popolo eletto e di appartenere a Cristo non solo spiritualmente, ma anche per un legame di sangue ».

8. « Dio è spirito, e quelli che lo adorano devono adorarlo in spirito e verità ».[3]

Carissimi fratelli e sorelle, con queste parole il divino Maestro s'intrattenne con la Samaritana presso il pozzo di Giacobbe. Quanto egli donò alla sua occasionale ma attenta interlocutrice lo troviamo presente anche nella vita di Edith Stein, nella sua « salita al Monte Carmelo ». La profondità del mistero divino le si rese percettibile nel silenzio della contemplazione. Man mano che, lungo la sua esistenza, essa maturava nella conoscenza di Dio, adorandolo in spirito e verità, sperimentava sempre più chiaramente la sua specifica vocazione a salire sulla Croce con Cristo, ad abbracciarla con serenità e fiducia, ad amarla seguendo le orme del suo diletto Sposo: Santa Teresa Benedetta della Croce ci viene additata oggi come modello a cui ispirarci e come protettrice a cui ricorrere.

Rendiamo grazie a Dio per questo dono. La nuova Santa sia per noi un esempio nel nostro impegno a servizio della libertà, nella nostra ricerca della verità. La sua testimonianza valga a rendere sempre più saldo il ponte della reciproca comprensione tra ebrei e cristiani.

Tu, santa Teresa Benedetta della Croce, prega per noi! Amen.

[3] *Gv* 4, 24.

ALLOCUTIONES

I

Ad Zimbabuae praesules.*

Dear Brother Bishops,

1. With gladness I welcome you, the Bishops of Zimbabwe, on the occasion of your visit *ad Limina Apostolorum:* "Grace to you and peace from God our Father and the Lord Jesus Christ".[1] As successors of the Apostles, we have a "partnership in the Gospel"[2] which extends, in appropriate ways, to the priests, religious and lay faithful of your diocèses. I ask you to take my greetings back to them and to assure them that they are remembered constantly in my prayers. The passage of time has not dimmed the memory of my visit to your country when I personally experienced the warmth of your people's hospitality and the wealth of their cultural traditions.

There is cause for rejoicing in the fact that the Catholic population of Zimbabwe is steadily increasing: "This is the Lord's doing; it is marvellous in our eyes".[3] You report that many adults embrace the faith and are being brought into the Church. Thus we can immediately identify two important priorities of your ministry as Bishops: the pastoral care of families and the religious formation of the laity.

2. Certainly, in your country as else where in Africa and throughout the world, the family as an institution is enduring diffîcult trials. The divorce rate is high; the scourge of abortion continues to dehumanize society; the AIDS crisis remains criticai, leaving no segment of the population immune from its devastating effects. Moreover, this situation is often exacerbated by policies which do not lead to the changes in attitudes and behaviour necessary if these ills are to be successfully overeóme. Thus your words about the sacredness of ali human life, about the moral law regarding human sexuality, about the holiness of married life, are ali the more urgent. As Bishops, we need to have the courage to look the truth in the eye and

*** Die 4 Septembris 1998.**

[1] ***Phil* 1:2.**

[2] ***Ibid.*, 1:5.**

[3] ***Ps* 118:23**

to call things by their proper name, without yielding to convenient compromises or self-deception.[4]

You are rightly concerned at the number of Catholic couples who marry according to traditional customs without the benefit of the Sacrament of Holy Matrimony, and at the high incidence of irregular marriage situations and the continuing practice of polygamy. A correct and complete catechesis regarding Christian marriage in well presented parish programmes of marriage préparation can help young couples to grow spiritually and to persevere in a full sharing in the Church's sacramental life. Through a concerted effort inspired by the Marriage and Family Commission of your Bishops' Conference, priests and other pastoral workers can be more and more aware that the future of the Church and of society as a whole dépends on the stability of marriage and the family.

On the subject of lay formation in general, we must acknowledge once more with gratitude the invaluable contribution made to the building up of the Church in Zimbabwe by your catechists: they are truly a priceless treasure, for it is they who teach the faith to young people and prepare adult converts to receive Baptism and to be fully initiated into ecclesial life. As the Fathers at the African Synod observed: "The role of the catechist has been and remains a determinative force in the implantation and expansion of the Church in Africa. The Synod recommends that catechists not only receive a sound initial formation... but that they continue to receive doctrinal formation as well as moral and spiritual support".[5] And it is truly a blessing that every one of your diocèses is equipped with a pastoral training centre for catechists. I have read with interest about your "Winter Schools" for catechists, and I encourage you to expand such training sessions and increase their depth, looking to the continuing intellectual pastoral and spiritual formation of your catechists as one of the great commitments of your ministry. In ali of this, *The Catechism of the Catholic Church* can be an invaluable tool and resource.

3. Young people comprise over fifty per cent of your country's population, and their pastoral care is of vital concern to you. Some of the major difficulties facing Zimbabwe's youth — including unemployment, the harmful effects of a certain use of the media, and the allure of religious

[4] Cf. *Evangelium vitae,* 58.

[5] *Ecclesia in Africa,* 91.

sects — make it imperative for you to address thèse questions with détermination and pastoral in venti veness. I encourage you to do all that you can to increase the effecti veness of Catholic youth organizations. Through appropriate training and activities, young people "discover very early on the value of the gift of self, an essential means for the person to reach maturity".[6] In this way they mature humanly and spiritually, and become responsive members of the community and effective evangelizers of their peers. Prayer, study and reflection are all important éléments which cannot be missing in the formation of young people. For this they need the leadership of priests, religious and lay leaders who genuinely bear witness in their lives to Christ and the Gospel. Here too your Bishops' Conference can make a significant contribution by taking steps to ensure that its National Catholic Youth Council is properly equipped and ready to lend effective assistance in the pastoral care of young people.

In Zimbabwe, moreover, Catholic schools play an important part in passing on the truths and values of the Christian faith, and the instruction and training imparted by Catholic educational institutions are much valued by the general public. Still, certain policies prohibiting the teaching of religious faith during regular school hours make this task difficult. It is necessary to continue to défend the principies involved: the right of religious freedom and the prior rights of parents in their children's éducation. Your country's politicai leaders themselves have lauded the advantages of Christian éducation and commented on how the Church can contribute to the necessary renewal of moral values in society. I encourage your efforts to come to a formai understanding with the Government concerning the rights and just autonomy of Catholic schools.

4. In ail these undertakings your primary and chief collaborators in preaching the Gospel and spreading the Good News of salvation are your priests. For them in particular, as Saint Ignatius of Antioch wrote, the Bishop must be "the living image of God the Father".[7] This spiritual fatherhood finds expression in a deep bond of communion between yourselves and your priests, in your being accessible to them and giving them the support which they expect and need from you. As you seek to show genuine spiritual leadership, your attitude of openness, compassion and coopération towards them, your personal love for the Church, your own

[6] ***Ecclesia in Africa,* 93.**
[7] ***Ad Troll,* 3:1.**

priestly spirituality, the example of your liturgical and personal prayer, and your attachment to the See of Peter, all play an important part in creating a positive and truly serene spirit of unity within the presbyterate. The human and spiritual well-being of your priests will be the crown of your episcopal ministry.

The increasing numbers of priestly and religious vocations in many of your diocèses is a great blessing but also a great responsibility. I can only encourage you to select with care the candidates whom you ordain to the priesthood, to watch over the doctrinal soundness of the programme of studies, and to ensure the human, spiritual, intellectual and pastoral formation of your seminarians. The *Charter on Priestly Formation* recently published by your Conference should prove to be a most useful instrument in this regard and can also serve as a precious guide to Religious Superiors as you invite them to exercise the same vigilance and care over the members of their Institutes.

With the advancement of a secularistic and materialistic view of life, it is all the more necessary for priests and religious to be clearly seen to follow Christ's example of self-giving love, which means exercising discipline, mortification, self-sacrifice and generosity towards others. It is of paramount importance that future priests understand clearly and realistically the value of celibate chastity and its relation to priestly ministry. Thus they will learn to "appreciate, love and live celibacy according to its true nature and according to its real purpose, that is for evangelica^ spiritual and pastoral motives".[8] Shared simplicity of life brings joy to the presbyterate and, when accompanied by mutuai trust, facilitâtes the **Willing** obédience which every priest owes his Bishop. Eloquent testimony is borne to the Gospel and the unity of the locai Church is strengthened when episcopal authority is exercised as selfless service and when priestly obédience is practised as ready coopération.

5. The commitment and generosity shown by members of Religious Institutes is an essential part of the history of the Church in Zimbabwe. Their way of life, their loving service, especially in the fields of éducation and health-care, has been a sign of the power of God's own love at work among his people, generation after generation, as he brings forth from the

[8] ***Pastores dabo vobis,* 50.**

labours of his zealous servants an ever more abundant harvest.[9] As you invite religious to continue to be faithful witnesses to the Lordjxi the midst of his people, it is important that the particularly invaluable apostolate of women religious be increasingly esteemed as a vital part of the mission of building up the "household of God" [10] in Zimbabwe.

6. Dear Brother Bishops, each day you endeavour to be faithful to the duties which the Lord has laid upon you. Both individually in your respective diocèses and jointly through the Bishops' Conference you seek to shed the light of sound moral principies on the contemporary realities of Zimbabwean society. In the particularly delicate area of the redistribution of land, for example, you have made yourselves spokesmen of the Church's social teaching in expounding the need for "a suitable mechanism... to ensure that justice, equity and fairness are preserved at all times". You have noted that "the common good requires that the redistribution of land be undertaken in such a way that the ability... to feed Zimbabwe, and indeed neighbouring countries, is not affected"; ñor have you neglected environmental concerns, pointing out that "ecological préservation of the land must also be a priority" (Statement of the Zimbabwe Catholic Bishops' Conference on Land Reform). The Holy See is acutely aware of the importance of this complex issue for the just development of countries and for peace among peoples.[11]

Düring these past weeks we have ali been sad witnesses of the spread of violence and armed conflict in various parts of Africa, and particularly in the Démocratie Republic of the Congo. It must be our hope and prayer that there will be a prompt end to violence in the région, especially the violence that is aimed at innocent civilians who are exposed to terrifying oppression and plundering, deprived of their livelihood and condemned to an uncertain future. Yours is a peaceful nation. You must work to keep it so by reminding your people that a military solution to profound social and economie problems will always be an illusion and will be the cause of further grievances and injustices. As servants of the Prince of Peace we must loudly proclaim that the solution to a nation's problems lies not in the de-

[9] **Cf. *1 Cor* 3:6.**

[10] ***Eph* 2:19.**

[11] **Cf. *Pontifical Council for Justice and Peace,* Towards a Better Distribution of Land: the Challenge of Agrarian Reform, 23 November 1997**

structive force of hatred and death, but in constructio dialogue and negotiation.

In these áreas, as in ail aspects of your pastoral ministry, the expérience of working together in the Episcopal Conference is very positive and beneficiai, and I know that you are grateful to the dedicated priests, religious and lay staff members of the various Conference offices. Likewise, the development of efficient diocesan structures in accordance with Canon Law is also helping to make your service to the People of God ever more effective. I encourage you to continue along this path.

7. These are some of the reflections which your visit prompts, and it is with love and understanding that I share them with you. In this way I am able to particípate in the joys and challenges which are yours as you shepherd God's flock. On the threshold of the third Christian millennium — and always — the Lord is calling the Church in Zimbabwe to bear crédible witness to the Gospel through Christlike deeds. Be assured of my constant prayers for your locai Churches, that ali the faithful will respond with steadfast faith and unbounded generosity to the grace which the Lord is pouring out upon you. Take my encouragement and best wishes to the priests and religious, to the seminarians and catechists, to the catechumens and ali who seek the truth of Christ, to the families and parish communities. "The grace of the Lord Jesus be with you. My love be with you ali in Christ Jesus. Amen".[12]

II

Brixiae, I exeunte saeculo ab ortu Pauli PP VI, in beatificatione Iosephi Tovini.*

Pietro, mi ami tu? [1]

1. In questa solenne celebrazione eucaristica, con la quale si chiude il centenario della nascita del Servo di Dio Paolo VI, è stato proclamato il Vangelo nel quale Cristo chiede a Pietro se lo ama. Prima di affidargli l'incarico di Capo del Collegio apostolico e la missione di essere il fondamento dell'unità della Chiesa, Cristo fa a Pietro l'esame sull'amore: « Mi ami tu? ». E lo

[12] *1 Cor* 16:23-24.

* Die 20 Septembris 1998.

[1] Cf *Gv* 21, 15.

fa perché il servizio, a cui intende chiamarlo, è un servizio di amore a Dio, alla Chiesa, all'umanità.

Nella prima Lettura abbiamo poi ascoltato le parole del Libro del profeta Isaia: «Il Signore... mi ha mandato a portare il lieto annuncio ai poveri ».[2] Esse richiamano alla mente la testimonianza evangelica di Giuseppe Tovini, che oggi ho avuto la gioia di elevare agli onori degli altari. Egli morì nello stesso anno in cui nacque Giovanni Battista Montini. Il futuro Papa testimoniera ripetutamente di aver raccolto dalle labbra di suo padre e da amici di famiglia tanti episodi riguardanti l'impegno cattolico del Tovini e le iniziative promosse da lui con altri ardimentosi bresciani. Sono lieto che la beatificazione di questa figura così di spicco abbia avuto luogo mentre si chiude il centenario della nascita di Paolo VI.

Saluto con affetto tutti voi, carissimi fratelli e sorelle, che prendete parte a questa solenne assemblea eucaristica. Saluto il Vescovo di Brescia, il caro Mons. Bruno Foresti, il Signor Cardinale Martini e tutti i Vescovi della Lombardia come anche i Vescovi ospiti. Un particolare pensiero rivolgo a Mons. Giovanni Battista Re, nato in questa terra e formato nel Seminario di Brescia. Con lui saluto anche Mons. Pasquale Macchi, che per tanti anni è stato segretario particolare di Papa Paolo VI. Un pensiero deferente rivolgo al Rappresentante del Governo ed a tutte le Autorità presenti.

Con intenso affetto saluto te, città di Brescia, così ricca di opere di ispirazione cristiana; saluto i tuoi Sacerdoti, i Religiosi, le Religiose come pure i moltissimi laici, che nelle varie mansioni ecclesiali e civili si sono distinti e si distinguono per il loro impegno religioso, sociale e culturale.

2. « Pietro, mi ami? ». Possiamo dire che la vita di Paolo VI sia stata tutta una risposta a questa domanda di Cristo: una grande prova di amore a Dio, alla Chiesa ed agli uomini. Egli amò Dio come Padre condiscendente e premuroso e, nei passaggi importanti della sua esistenza, specialmente in quelli carichi di difficoltà e sofferenze, mostrò sempre un fortissimo senso della paternità divina.

Quando, da Arcivescovo di Milano, decise di tenere una Missione popolare per imprimere rinnovato slancio alla tradizione cristiana della Città, scelse come tema fondamentale: Dio è Padre. Nel momento, poi, di concludere la sua giornata terrena a Castel Gandolfo, il 6 agosto di 20 anni fa, volle recitare come ultima preghiera il Padre Nostro.

[2] *Is* **61, l.**

E che dire del suo amore appassionato per Cristo? La sua fu una spiritualità essenzialmente cristocentrica. Nell'Omelia per l'inizio del Pontificato, spiegò di aver scelto il nome di Paolo perché è l'Apostolo « che supremamente amò Cristo, che in sommo grado desiderò e si sforzò di portare il Vangelo di Cristo a tutte le genti, che per il nome di Cristo offrì la sua vita ».[3] Ed aggiunse in un'altra occasione, che è impossibile prescindere da Cristo, « se vogliamo sapere qualche cosa di sicuro, di pieno, di rivelato su Dio; o meglio, se vogliamo avere qualche relazione viva, diretta e autentica con Dio ».[4]

3. All'amore per Dio Padre e per Cristo Maestro, Paolo VI unì un intenso amore per la Chiesa, per la quale spese ogni sua risorsa fisica, intellettuale e spirituale, come testimonia la commovente confessione consegnata nel Pensiero alla morte: «La Chiesa... potrei dire che sempre l'ho amata;... e che per essa, non per altro, mi pare d'aver vissuto ».[5]

Da quest'amore per Cristo e per la Chiesa sgorgava quasi spontaneamente quella sua passione pastorale per l'uomo, con acuta intuizione dei travagli e delle attese dell'epoca contemporanea. Pochi come lui hanno saputo interpretare le ansie, gli ardimenti, le fatiche e le aspirazioni degli uomini del nostro secolo. Volle camminare al loro fianco; si fece per questo pellegrino sulle loro strade, incontrandoli là dove essi vivono e lottano per costruire un mondo più attento e rispettoso per la dignità d'ogni essere umano.

Volle essere servo di una Chiesa evangelizzatrice dei poveri, chiamata con ogni persona di buona volontà a costruire quella « civiltà dell'amore », nella quale non vanno agli ultimi soltanto le briciole del progresso economico e civile, ma dove devono regnare la giustizia e la solidarietà.

4. Questa singolare sensibilità di Papa Montini per le grandi questioni sociali del nostro secolo affonda le proprie radici nelle sue origini bresciane. All'interno della sua stessa famiglia e poi durante gli anni della giovinezza trascorsi a Brescia, egli respirò quel clima e quel fervore d'iniziative che fece del cattolicesimo bresciano uno dei punti di riferimento significativi della presenza dei cattolici nella vita sociale e politica del Paese. All'inizio del pontificato, rivolgendosi ai suoi concittadini, Paolo VI esprimeva questo de-

[3] 30 giugno 1963, in *Insegnamenti* I [1963], pp. 24-25.
[4] Udienza Generale, 18 dicembre 1968, in *Insegnamenti* VI [1968], p 660.
[5] Pubblicazione dell'Istituto Paolo VI, Brescia 1988, pp, 28-29.

bito di riconoscenza: « Brescia!, la città che non soltanto mi ha dato i natali, ma tanta parte della tradizione civile, spirituale, umana, insegnandomi, inoltre, che cosa sia il vivere in questo mondo, e sempre offrendomi un quadro che, credo, regga alle successive esperienze, disposte lungo i vari anni dalla Provvidenza Divina ».[6]

5. Un grande testimone del Vangelo incarnato nelle vicende sociali ed economiche dell'Italia del secolo scorso è certamente il beato Giuseppe Tovini. Egli brilla per la forte sua personalità, per la sua profonda spiritualità familiare e laicale e per l'impegno con cui si prodigò a migliorare la società. Tra Tovini e Giovanni Battista Montini esiste — a ben guardare — un intimo, profondo legame spirituale ed ideale.

Infatti, di Tovini lo stesso Pontefice ebbe a scrivere: « La memoria da lui lasciata fra quanti per primi conobbi e stimai era così viva e presente, che spessissimo ebbi ad ascoltare commenti ed encomi della sua persona singolare e della sua multiforme attività; sentii attonito ammirate espressioni della sua virtù e addolorati rimpianti per la sua precoce scomparsa ».[7]

6. Fervente, leale, attivo nella vita sociale e politica, Giuseppe Tovini proclamò con la sua vita il messaggio cristiano, fedele sempre alle indicazioni del Magistero della Chiesa. Sua costante preoccupazione fu la difesa della fede, convinto che — come ebbe ad affermare in un congresso — « i nostri figli senza la fede non saranno mai ricchi, con la fede non saranno mai poveri ». Visse in un momento delicato della storia italiana e della stessa Chiesa ed ebbe chiaro che non era possibile rispondere in pieno alla chiamata di Dio senza una dedizione generosa e disinteressata alle problematiche sociali.

Ebbe uno sguardo profetico, rispondendo con audacia apostolica alle esigenze dei tempi che, alla luce delle nuove forme di discriminazione, richiedevano dai credenti una più incisiva opera di animazione delle realtà temporali.

Facilitato dalla competenza giuridica e dal rigore professionale che lo contraddistinsero, promosse e guidò molteplici organismi sociali, assumendo anche incarichi politici a Cividate Camuno e a Brescia, nel desiderio di rendere presente la dottrina e la morale cristiana in mezzo al popolo. L'impe-

[6] **Discorso ad un pellegrinaggio di Milano e Brescia, 29 giugno 1963, in *Insegnamenti* I [1963], p. 647.**

[7] **Prefazione di Giovanni Battista Montini alla biografia di Giuseppe Tovini redatta da Padre Antonio Cistellini nel 1953, p. I.**

gno per l'educazione fu ritenuto da lui prioritario e, fra le sue tante iniziative, si distinse quella in difesa della scuola e della libertà d'insegnamento.

Con umili mezzi e con grande coraggio egli si prodigò infaticabilmente per salvare alla società bresciana ed italiana ciò che ha di più suo, cioè il suo patrimonio religioso e morale.

La onestà e coerenza del Tovini trovavano radici nel profondo, vitale rapporto con Dio, che egli alimentava costantemente con l'Eucaristia, la meditazione e la devozione alla Vergine. Dall'ascolto di Dio nella diuturna preghiera, egli traeva la luce e il vigore per le grandi battaglie sociali e politiche che dovette sostenere per tutelare i valori cristiani. Della sua pietà è testimone la chiesa di San Luca, con la bella effige dell'Immacolata, ove si trovano ora le sue spoglie mortali.

Alla vigilia ormai del Terzo Millennio, Giuseppe Tovini, che oggi contempliamo nella gloria del Paradiso, ci è di sprone. A questo grande apostolo sociale, che seppe dare speranza a quanti erano privi di voce nella società del suo tempo, invito a guardare soprattutto voi, cari fedeli laici di Brescia e d'Italia, perché il suo esempio sia per tutti stimolo ed incoraggiamento ad operare ancora oggi e sempre con generosità per difendere e diffondere la verità e le esigenze del Vangelo. Egli dal Cielo vi protegga e con la sua intercessione vi sostenga.

Cari Bresciani, avete ricevuto una grande eredità religiosa e civile: custoditela come un patrimonio incomparabile, e datene testimonianza operosa con quella genialità e coerenza, con quella fedeltà e perseveranza che hanno distinto Paolo VI e Giuseppe Tovini.

7. «Ho combattuto la buona battaglia... Il Signore mi è stato vicino».[8] Queste parole della seconda Lettura della Messa riassumono l'esperienza spirituale delle due Personalità che oggi ricordiamo con devota ammirazione. Ringraziamo Dio per la loro testimonianza: essa è dono prezioso non soltanto per Brescia, ma per l'Italia e per l'intera umanità. Col trascorrere del tempo, non si deve scolorire il loro ricordo. In campi diversi e con responsabilità differenti, essi hanno seminato tanto bene, hanno combattuto la buona battaglia: la battaglia della Verità e della civiltà dell'Amore.

[8] *2 Tim* 4, 7. 17.

Maria, Madre della Chiesa, ci aiuti a raccoglierne l'eredità e a seguirne le orme, perché sia concesso anche a noi, come all'apostolo Pietro, di rispondere a Cristo: « Signore, tu sai tutto; tu sai che ti amo ».[9]

Amen!

III

Ad episcopos Madagascariae.*

Chers Frères dans l'épiscopat,

1. C'est avec joie que je vous accueille alors que vous accomplissez votre visite *ad limina.* Vous qui avez reçu du Christ la charge de guider le peuple de Dieu à Madagascar, vous êtes venus accomplir votre pèlerinage auprès du tombeau des Apôtres; à cette occasion, vous avez avec le Successeur de Pierre, ainsi qu'avec ses collaborateurs, de fructueux échanges qui permettent d'affermir la communion entre l'Eglise qui est dans votre pays et le Siège apostolique. Ainsi, je souhaite que, de retour parmi le peuple qui vous a été confié, votre zèle pastoral et le dynamisme missionnaire de vos communautés s'en trouvent encore renforcés, afin que l'Evangile soit annoncé à tous.

Par ses aimables paroles, le Président de votre Conférence episcopale, Monsieur le Cardinal Armand Gaétan Razafindratandra, Archevêque d'Antananarivo, a brossé, en votre nom, un panorama précis de la vie de l'Eglise dans la Grande Ile et du contexte dans lequel elle poursuit sa mission. Je l'en remercie chaleureusement.

En cette heureuse circonstance, je salue avec affection les prêtres, les religieux, les religieuses, les catéchistes et tous les fidèles de vos communautés diocésaines. Transmettez aussi mes salutations cordiales au peuple malgache, dont je connais les qualités d'accueil, de solidarité et de courage pour faire face aux multiples difficultés de la vie quotidienne.

2. A la suite des Apôtres, les Evêques ont reçu pour mission d'annoncer avec audace le mystère du salut dans son intégralité. « Proclame la parole, insiste à temps et à contretemps, réfute, menace, exhorte, avec une pa-

[9] ***Gv* 21, 17.**

*** Die 26 Septembris 1998.**

tience inlassable et le souci d'instruire».[1] Pour chaque Évêque, cette difficile exigence demande de puiser son énergie dans la grâce du Christ reçue en abondance par le don de l'Esprit au jour de son ordination episcopale et sans cesse renouvelée dans la prière. L'Eglise a besoin de pasteurs qui mettent en place et gèrent avec soin les différentes institutions diocésaines, et qui guident le peuple de Dieu. Pour réaliser ce service, ils seront animés par des qualités humaines et plus encore par des qualités spirituelles, ainsi que par le souci de la sainteté de leur vie, afin de se conformer totalement au Christ qui les envoie. Aimer le Christ et vivre en son intimité, c'est aussi aimer l'Église et, comme le Seigneur Jésus, se donner à elle afin de témoigner de l'amour infini de Dieu pour les hommes.

Le Concile Vatican II a mis en lumière la nécessité pour les Évêques de coopérer de plus en plus étroitement, pour accomplir leur charge de façon fructueuse.[2] Je vous encourage donc vivement à approfondir toujours davantage les liens d'union collégiale et de collaboration entre vous, notamment au sein de votre Conférence episcopale, en communion vivante avec le Siège de Pierre.

La solidarité pastorale des diocèses de votre pays s'est particulièrement manifestée, il y a quelques semaines, lors de la célébration d'un synode national, sur le thème de « l'Église, Famille de Dieu rassemblée par l'Eucharistie », que vous avez organisé dans le prolongement de la récente assemblée spéciale pour l'Afrique du Synode des Évêques. Je souhaite que cet événement important pour la vie de l'Eglise à Madagascar, qui se situe dans le contexte de la préparation au grand Jubilé de l'An 2000, soit pour chacune de vos communautés l'occasion d'un renforcement de la foi en Jésus Christ et qu'il suscite chez les fidèles « une réelle aspiration à la sainteté, un fort désir de conversion et de renouveau personnel, dans un climat de prière toujours plus intense et de solidarité dans l'accueil du prochain, particulièrement des plus démunis ».[3]

3. Me tournant maintenant vers les prêtres de vos diocèses qui sont vos premiers collaborateurs dans le ministère apostolique, je voudrais les assurer de la gratitude de l'Église pour la générosité avec laquelle ils vivent leur sacerdoce au service du peuple de Dieu. Je les invite à persévérer avec joie et enthousiasme dans leur vocation, en menant une vie digne de la

[1] *2 Tm* 4, 2
[2] Cf. *Christus Dominus,* n. 37.
[3] *Tertio millennio adveniente,* n. 42.

grandeur du don qui leur a été fait. «Le prêtre, en vertu de la consécration qu'il a reçue par le sacrement de l'Ordre, est envoyé par le Père, par Jésus Christ, à qui il est configuré de manière spéciale comme Tête et Pasteur de son peuple, pour vivre et agir, dans la force de l'Esprit Saint, pour le service de l'Eglise et pour le salut du monde ».[4] Disponibles à l'action de l'Esprit, qu'ils gardent toujours les yeux fixés sur le visage du Christ pour avancer courageusement sur les voies de la sainteté, sans se conformer aux façons d'être du monde. Par la célébration régulière de la Liturgie des Heures et des sacrements, et par la méditation de la Parole de Dieu, ils sont appelés à vivre l'unité profonde entre leur vie spirituelle, leur ministère et leur activité quotidienne. Fidèles au célibat, accueilli dans une décision libre et pleine d'amour, et vécu avec un courage sans cesse renouvelé, ils y reconnaîtront « un don inestimable de Dieu, comme un "stimulant de la charité pastorale", comme une participation particulière à la paternité de Dieu et à la fécondité de l'Eglise, comme un témoignage du Royaume eschatologique donné au monde ».[5] Lorsqu'ils traversent des difficultés, soyez pour eux des pasteurs attentifs et disponibles qui redonnent l'espérance et qui, par leurs paroles et leur exemple, les aident à avancer de nouveau! Je vous engage vivement à les soutenir, pour qu'ils vivent dans la fidélité à leurs engagements sacerdotaux, en leur assurant des conditions spirituelles et matérielles qui leur permettent de répondre aux justes nécessités de leur ministère.

Chers frères dans l'épiscopat, soyez proches de chacun de vos prêtres; entretenez avec eux des relations fondées sur la confiance et le dialogue; qu'ils soient vraiment pour vous des fils et des amis! Responsables en premier lieu de leur sanctification et de leur formation permanente, sachez leur proposer les moyens de poursuivre, tout au long de leur vie, l'approfondissement des dimensions humaine, spirituelle, intellectuelle et pastorale de leur formation sacerdotale, afin que leur être et leur agir soient toujours plus en conformité avec le Christ Bon Pasteur.

Enfin, je souhaite qu'au sein du presbyterium, les prêtres diocésains et religieux s'accueillent fraternellement les uns les autres dans la légitime diversité de leurs charismes et de leurs options. Dans la prière commune et le partage, ils trouveront soutien et réconfort pour leur ministère et leur vie personnelle.

[4] ***Pastores dabo vobis,* n. 12,**

[5] ***Ibid.,* n, 29.**

4. Parmi vos préoccupations permanentes figurent la naissance et la croissance des vocations au sacerdoce et à la vie consacrée. Les nombreux jeunes qui répondent à l'appel du Christ et acceptent de se mettre à sa suite sont un signe du dynamisme de vos Églises locales et un encouragement pour l'avenir. Toutefois, une grande prudence et un discernement attentif sont nécessaires, pour affermir leur vocation et pour permettre à chacun de donner une réponse libre et consciente à l'appel du Christ. La vie à la suite du Seigneur est exigeante et requiert donc pour le choix des candidats des critères d'équilibre humain, de capacités spirituelles, affectives, psychologiques et intellectuelles, avec une ferme volonté. Je voudrais renouveler ici la demande faite par les Pères du Synode africain «aux "Instituts religieux qui n'ont pas de maisons en Afrique" de ne pas se sentir autorisés à y "chercher de nouvelles vocations sans un dialogue préalable avec l'Ordinaire du lieu" ».[8] En effet, des jeunes déracinés auront de grandes difficultés à mûrir l'appel qu'ils ont reçu et seront tentés par les multiples attraits d'une société qu'ils ne connaissent pas. D'un discernement effectué avec sagesse dépend aussi l'espérance de voir se lever et se développer des vocations missionnaires africaines, pour annoncer l'Évangile dans toutes les parties du continent et même au-delà.

A vous qui êtes les premiers représentants du Christ dans la formation sacerdotale,[7] il incombe de veiller avec soin à la qualité de la vie et de la formation dans les séminaires. Je vous invite à constituer des communautés éducatives unies qui donnent aux séminaristes un exemple concret de vie chrétienne et sacerdotale irréprochable. Comment des jeunes pourraient-ils se préparer correctement au sacerdoce s'ils n'ont pas devant eux l'exemple de maîtres et de témoins authentiques? Je sais combien il vous est difficile de pourvoir au choix de prêtres expérimentés dans la vie spirituelle et qualifiés dans les domaines théologique et philosophique, capables d'accompagner les jeunes. Je souhaite vivement que vous puissiez préparer des formateurs compétents en vue de cette mission, même si des sacrifices doivent être faits dans d'autres domaines de la vie pastorale. Ce ministère est aujourd'hui l'un des plus importants pour la vie de l'Église, en particulier dans votre pays.

[6] **Cf. *Ecclesia in Africa,* n. 94.**
[7] **Cf. *Pastores dabo vobis,* n. 65.**

J'adresse un encouragement particulier à ceux et à celles qui ont la responsabilité de préparer les jeunes à la consécration totale d'eux-mêmes dans le sacerdoce ou dans la vie religieuse. Qu'en étant confirmés sur le chemin de la recherche de Dieu, ils montrent à ceux que le Seigneur invite à le suivre la beauté de leur vocation et les aident à discerner les desseins de Dieu sur leur vie! Qu'ils soient rayonnants de la rencontre avec le Christ comme les disciples après la Transfiguration!

Que les séminaristes aient une conscience toujours plus vive de la grandeur et de la dignité de l'appel qu'ils ont reçu! Il est nécessaire qu'au cours de leur temps de formation ils puissent acquérir une maturité affective suffisante et qu'ils aient la conviction intime que célibat et chasteté sont pour le prêtre indissociables. Un enseignement sur le sens et la place de la consécration au Christ dans le sacerdoce devra être au cœur même de leur formation, afin qu'ils puissent engager librement et généreusement toute leur personne à la suite du Christ, dans le partage de sa mission.

5. Les Instituts de vie consacrée apportent une contribution importante et appréciée dans de nombreux domaines de la vie de l'Église de votre pays. L'engagement des personnes consacrées dans l'œuvre d'évangélisation doit montrer de façon particulière que « plus on vit du Christ, mieux on peut le servir dans les autres, en se portant jusqu'aux avant-postes de la mission et en prenant de plus grands risques ».[8] Que les membres des communautés religieuses vivent pleinement leur offrande au Christ en lui rendant témoignage par toute leur existence et en mettant au service de l'Église les richesses de leur charisme propre! En se laissant guider par l'Esprit Saint, qu'ils marchent résolument sur les voies de la sainteté et qu'ils manifestent aux yeux de tous leur joie de s'être totalement donnés à Dieu pour le service de leurs frères!

J'exprime aux personnes consacrées la gratitude et le soutien de l'Église pour l'apostolat qu'elles exercent, dans la logique de leur amour pour le Christ et du don d'elles-mêmes, au service des malades, des plus meurtris et des plus pauvres de la société. Par leur présence dans le monde de l'éducation, elles aident les jeunes à croître en humanité en acquérant une formation humaine, culturelle et religieuse qui les prépare à prendre leur place dans l'Église et dans la société.

Pour permettre aux Instituts de vie consacrée d'exprimer leurs charismes propres dans une communion toujours plus grande avec les Églises

[8] ***Vita consecrata,* n. 76.,**

diocésaines, comme je l'ai souligné dans l'exhortation apostolique *Ecclesia in Africa, j'invite* «les responsables des Eglises locales, de même que ceux des Instituts de vie consacrée et des Sociétés de vie apostolique, à promouvoir entre eux le dialogue, afin de créer, dans l'esprit de l'Église Famille, des groupes mixtes de concertation comme témoignage de fraternité et signe d'unité au service de la mission commune ».[9]

6. En vertu de leur condition de baptisés, tous les fidèles sont appelés à participer pleinement à la mission de l'Église. Je me réjouis de la contribution exemplaire de nombreux laïcs à la vie ecclésiale de votre pays. Je salue particulièrement l'œuvre des catéchistes qui, dans des conditions souvent difficiles, s'efforcent d'annoncer l'Évangile à leurs frères et, en communion avec leurs Évêques et leurs prêtres, assurent l'animation de leurs communautés et en portent le souci. Leur rôle est d'une grande importance pour l'implantation et la vitalité de l'Église. Ils donnent aussi à leurs enfants le sens du service du Christ. Je les invite à maintenir fermement éveillée en eux «la conscience d'être membres de l'Église de Jésus Christ et de participer à son mystère de communion et à son énergie apostolique et missionnaire ».[10]

Je souhaite aussi que les laïcs acquièrent une solide formation afin d'assumer leurs responsabilités de chrétiens dans la vie de la société. Il leur revient en effet de travailler avec abnégation et ténacité à construire la cité terrestre dans le respect de la dignité de la personne humaine et dans la recherche du bien commun. Face aux injustices, à ce qui détruit la paix entre les personnes et les groupes, et à tout ce qui pervertit l'esprit, qu'ils développent toujours plus la solidarité, le véritable *fihavanana,* qui tend à ouvrir l'homme au plan divin du salut!

Une sollicitude particulière doit être réservée à la famille, cette cellule première et vitale de la société. La formation des consciences, en particulier pour rappeler fermement le respect dû à toute vie humaine et pour enseigner aux enfants les valeurs fondamentales, est une tâche essentielle qui incombe à l'Église et à ses Pasteurs. Devant les difficultés rencontrées par tant de jeunes couples, je vous encourage à poursuivre vos efforts pour les aider à mieux comprendre la nature authentique de l'amour humain, de la chasteté conjugale et du mariage chrétien, fondé sur la fidélité et l'indissolubilité.

[9] **N. 94.**
[10] ***Christifideles laici,* n. 64.**

Aux jeunes de Madagascar, je voudrais aussi lancer un appel vigoureux à la confiance et à l'espérance. Je connais leurs grandes inquiétudes, mais je sais aussi les richesses que Dieu a mises en eux pour affronter l'avenir avec courage et lucidité. Qu'ils sachent assumer leurs responsabilités dans la vie de l'Église et de la société en prenant une vive conscience de leur vocation d'hommes et de chrétiens qui les engage à être des semeurs de paix et d'amour! Le Christ les attend, il leur montre le chemin de la vie.

7. Témoigner de la charité du Christ envers les malades et les pauvres est une des caractéristiques de la vie chrétienne. Par ses institutions sociales l'Église œuvre au développement intégral de la personne et de la société. Je suis reconnaissant à toutes les personnes qui, à travers leur humble service, manifestent, à la suite du Christ, l'amour de l'Église pour ceux qui souffrent ou qui sont dans la détresse. On ne peut accepter la misère comme une fatalité. Il est nécessaire d'aider les pauvres à grandir en humanité et à faire en sorte qu'ils soient reconnus dans leur dignité d'enfants de Dieu. Malgré les difficultés, votre terre est riche de promesses. Je vous encourage donc vivement à développer les initiatives de solidarité et de service de la population, qui souvent se trouve dans des situations économiques et sociales préoccupantes, en donnant notamment une juste place aux œuvres d'éducation et de promotion humaine qui permettront à chacun d'exprimer les dons que Dieu lui a faits en le créant à son image. En effet, comme je l'ai écrit dans l'encyclique *Redemptoris missio,* « le développement d'un peuple ne vient pas d'abord de l'argent, ni des aides matérielles, ni des structures techniques, mais bien plutôt de la formation des consciences, du mûrissement des mentalités et des comportements. C'est l'homme qui est le protagoniste du développement, et non pas l'argent ni la technique ».[11]

8. Les relations fraternelles qui existent entre les différentes confessions chrétiennes à Madagascar témoignent de votre engagement à répondre généreusement et avec clairvoyance à la prière du Seigneur: « Que tous soient un! ».[12] Ces liens se concrétisent particulièrement à travers les interventions du Conseil des Églises chrétiennes de Madagascar qui, à de nombreuses reprises, s'est manifesté pour promouvoir la justice et le développement intégral de l'homme dans la vie de la nation. Il importe vivement de pour-

[11] N. 58.
[12] *Jn* 17, 21.

suivre la recherche de l'unité entre les chrétiens dans une collaboration inspirée par l'Évangile, qui soit un véritable témoignage commun rendu au Christ et un moyen d'annoncer la Bonne Nouvelle à tous. Sur ce long chemin qui conduit à la communion totale entre frères, il est nécessaire de se tourner ensemble vers le Christ. Aussi la prière doit-elle tenir une place privilégiée pour obtenir du Seigneur la conversion du cœur et l'unité des disciples du Christ. Pour mieux répondre aux exigences d'une collaboration loyale, il est indispensable que les fidèles soient préparés à rencontrer leurs frères en esprit de vérité, sans cacher les divergences qui nous séparent encore de la pleine communion.[13] D'autre part, il est souhaitable que les couples qui vivent l'expérience d'un mariage mixte soient soutenus par une pastorale adaptée, dans un esprit d'ouverture œcuménique. Malgré les difficultés qui peuvent survenir, ils seront d'authentiques artisans de l'unité à travers la qualité de l'amour manifesté au conjoint et aux enfants.

9. Chers frères dans l'épiscopat, alors que se termine cette rencontre fraternelle, je voudrais encore vous encourager à avancer dans la confiance. En cette année consacrée à l'Esprit Saint et à sa présence sanctificatrice dans la communauté des disciples du Christ, j'invite les catholiques de Madagascar à approfondir les signes d'espoir présents dans leur vie et dans la vie du monde. Qu'ils raniment « leur espérance en l'avènement définitif du Royaume de Dieu, en le préparant jour après jour dans leur vie intérieure, dans la communauté chrétienne à laquelle ils appartiennent, dans le milieu social où ils sont insérés et ainsi dans l'histoire du monde »![14] Je vous confie, ainsi que vos diocésains et tout le peuple malgache, à l'intercession maternelle de la Vierge Marie et de Victoire Rasoamanarivo, cette bienheureuse qui a témoigné admirablement de la qualité spirituelle du laïcat de votre pays, et de grand cœur j'accorde à tous la Bénédiction apostolique.

[13] Cf. Conseil pontifical pour la promotion de l'Unité des Chrétiens, *Directoire pour l'application des principes et des normes sur l'œcuménisme,* 1993.

[14] *Tertio millennio adveniente,* n. 46.

IV

Ad Ecclesiarum Orientalium Patriarchas.*

1. «Benedetto sia Dio, Padre del Signore nostro Gesù Cristo»,[1] che ci ha riuniti in questo giorno per mezzo del suo Santo Spirito, per sperimentare « quanto è buono e quanto è soave che i fratelli vivano insieme! ».[2]

Siamo tutti profondamente coscienti della solennità e dell'importanza di questo nostro odierno incontro. Quando il mio Predecessore Papa Leone XIII di venerata memoria, che tanto operò per l'Oriente cattolico, incontrò i Patriarchi orientali cattolici il 24 ottobre 1894, a loro si rivolse con queste parole, che oggi faccio mie: « A darvi una prova non dubbia del nostro affetto vi abbiamo chiamati a Roma, desiderosi di conferire con Voi, desiderosi di rialzare il prestigio dell'autorità patriarcale ».

Un lungo cammino si è percorso da quel giorno. Il momento forse più fecondo di tale processo si è avuto con il Concilio Vaticano II, al quale alcuni di Voi hanno avuto la gioia di partecipare, per farvi risuonare la voce dell'Oriente cristiano.

Nella linea indicata dal Concilio, il 18 ottobre 1990 ho voluto che fosse promulgato il *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium,* per sancire la specificità delle Chiese d'Oriente che già sono in comunione piena con il Vescovo di Roma, successore dell'Apostolo Pietro.

Tre anni or sono ho inteso riproporre la mia venerazione per i tesori delle Chiese d'Oriente nella Lettera apostolica *Orientale lumen,* «perché sia restituita alla Chiesa e al mondo la piena manifestazione della cattolicità della Chiesa, espressa non da una sola tradizione, né tanto meno da una comunità contro l'altra; e perché anche a noi tutti sia concesso di gustare in pieno quel patrimonio divinamente rivelato e indiviso della Chiesa universale che si conserva e cresce nella vita delle Chiese d'Oriente come in quelle d'Occidente ».[3]

La medesima stima e lo stesso amore che dettavano quelle parole, mi hanno spinto a volere l'odierno incontro con le Chiese orientali cattoliche

*** Die 29 Septembris 1998.**

[1] ***Ef* 1, 3.**

[2] ***Sai* 132, 1.**

[3] **N. 1.**

nelle Vostre Persone, di Voi che ne siete i Patriarchi e le presiedete « come padri e capi ».[4]

Il Grande Giubileo si avvicina e ci spinge tutti ad annunciare il Vangelo della salvezza, « in ogni occasione, opportuna e non opportuna ».[5] « Ascoltiamo insieme l'invocazione degli uomini che vogliono udire intera la Parola di Dio. Le parole dell'Occidente hanno bisogno delle parole dell'Oriente perché la Parola di Dio manifesti sempre meglio le sue inesauribili ricchezze ».[6]

2. Le Chiese orientali cattoliche sono, con le altre Chiese d'Oriente, le testimoni viventi delle tradizioni che risalgono attraverso i Padri agli Apostoli;[7] questa loro tradizione « costituisce parte del patrimonio divinamente rivelato e indiviso della Chiesa universale ».[8]

La Chiesa, ad immagine della Trinità Santa, è mistero di vita e di comunione, Sposa del Verbo incarnato, dimora di Dio. Per pascere e reggere la sua Chiesa, il Signore Gesù ha scelto i Dodici ed ha voluto che i Vescovi, loro successori, fossero pastori del popolo di Dio nel suo pellegrinaggio verso il Regno, sotto la guida del successore del Corifeo degli Apostoli.[9]

Nell'ambito di questa comunione « per divina Provvidenza è avvenuto che varie Chiese, in vari luoghi fondate dagli Apostoli e dai loro successori, durante i secoli si siano costituite in molti gruppi, organicamente uniti, i quali, salva restando l'unità della fede e l'unica divina costituzione della Chiesa universale, godono di una propria disciplina, di un proprio uso liturgico, di un patrimonio teologico e spirituale proprio. Alcune fra esse, soprattutto le antiche Chiese patriarcali, quasi matrici della fede, ne hanno generate altre a modo di figlie, colle quali restano fino ai nostri tempi legate da un più stretto vincolo di carità nella vita sacramentale e nel mutuo rispetto dei diritti e dei doveri ».[10]

Il Concilio, pur consapevole delle divisioni verificatesi nel corso dei secoli e nonostante non sia ancora completo il ristabilimento della comunione fra la Chiesa cattolica e le Chiese ortodosse, non ha esitato a dichiarare che le Chiese d'Oriente « hanno potestà di regolarsi secondo le proprie discipline,

[4] *Orientale lumen,* 9.
[5] *2 Tm4,* 2.
[6] *Orientale lumen,* 28.
[7] *Ibid.,* 1.
[8] *Ibid.*
[9] Cf *Lumen gentium,* 18.
[10] *Ibid.,* 23.

come più consone all'indole dei loro fedeli e più adatte a provvedere al bene delle anime ».[11]

Ciò non vale forse sin da ora per le vostre Chiese, che già sono in comunione piena con il Vescovo di Roma? E non va riaffermato anche per quanto riguarda i diritti e i doveri dei Patriarchi, che ne sono padri e capi? Le vostre Chiese rappresentano nel seno della Chiesa cattolica quell'Oriente cristiano, verso il quale non cessano di tendersi le nostre braccia per l'incontro fraterno della piena comunione. Le Chiese orientali cattoliche offrono, nei territori propri e nella diaspora, le loro ricchezze liturgiche, spirituali, teologiche e canoniche specifiche. Voi, che ne siete i capi, avete ricevuto dallo Spirito Santo la vocazione e la missione di conservare e promuovere tale patrimonio specifico, perché il Vangelo sia donato con sempre maggiore abbondanza alla Chiesa e al mondo. E il Successore di Pietro ha il dovere di assistervi e di aiutarvi in questa missione.

3. « I Patriarchi coi loro Sinodi costituiscono la superiore istanza per qualsiasi negozio del patriarcato ».[12] La collegialità episcopale, in effetti, trova nell'ordinamento canonico delle vostre Chiese un esercizio particolarmente significativo. I Patriarchi infatti agiscono in stretta unione con i loro Sinodi. Fine di ogni autentica sinodalità è la concordia, affinché la Trinità sia glorificata nella Chiesa.

Voi credete, miei cari Fratelli in Cristo, che « tra tutte le Chiese e Comunità ecclesiali, la Chiesa cattolica è consapevole di aver conservato il ministero del Successore dell'Apostolo Pietro, il Vescovo di Roma, che Dio ha istituito quale perpetuo e visibile principio e fondamento dell'unità »[13] e che « lo Spirito sostiene perché di questo essenziale bene renda partecipi tutti gli altri ».[14] Si tratta « di un atteggiamento che la Chiesa di Roma ha sempre sentito quale parte integrante del mandato affidato da Gesù Cristo all'apostolo Pietro: confermare i fratelli nella fede e nell'unità.[15]... Questo impegno porta nella sua radice la convinzione che Pietro[16] intende porsi al servizio di una Chiesa unita nella carità ».[17]

[11] *Unitatis Redintegratio,* 16 e *Orientalium Ecclesiarum,* 9.
[12] *Orientalium Ecclesiarum,* 9.
[13] *Lumen gentium,* 23.
[14] *Ut unum sint,* 88.
[15] Cf *Lc* 22, 32.
[16] Cf *Mt* 16, 17-19.
[17] *Orientale lumen,* 20.

La vostra presenza qui, questo nostro incontro di oggi, è la testimonianza viva di questa comunione fondata sulla Parola di Dio e sull'obbedienza ad essa da parte della Chiesa.

4. Voi siete particolarmente consapevoli di quanto questo ministero petrino di unità costituisca, come ebbi modo di scrivere nell'Enciclica *Ut unum sint* «una difficoltà per la maggior parte degli altri cristiani, la cui memoria è segnata da certi ricordi dolorosi».[18] Nella stessa Lettera enciclica ho invitato le altre Chiese a stabilire con me un dialogo fraterno e paziente sulle modalità per l'esercizio di tale ministero di unità.[19] Questo invito è rivolto con tanta maggiore insistenza ed affetto a Voi, venerati Patriarchi delle Chiese orientali cattoliche. Spetta anzitutto a Voi ricercare, insieme con noi, le forme più adatte perché questo ministero possa realizzare un servizio di carità da tutti riconosciuto. Io vi chiedo di prestare questo aiuto al Papa, in nome di quella responsabilità nella ricomposizione della piena comunione con le Chiese ortodosse,[20] che vi viene dall'essere i Patriarchi di Chiese che con l'Ortodossia condividono tanta parte del patrimonio teologico, liturgico, spirituale e canonico. In questo stesso spirito e per la medesima ragione desidero che le vostre Chiese siano pienamente associate al dialogo ecumenico della carità ed a quello dottrinale, sia a livello locale che universale.

5. In armonia con la tradizione trasmessa sin dai primi secoli, le Chiese patriarcali occupano un posto unico nella comunione cattolica. Basti pensare che in esse l'istanza superiore per qualsiasi pratica, non escluso il diritto di eleggere i Vescovi entro i confini del territorio patriarcale, è costituita dai Patriarchi con i loro Sinodi, salvo restando il diritto inalienabile del Romano Pontefice di intervenire « in singulis casibus ».[21]

Il ruolo particolare delle Chiese Orientali cattoliche corrisponde a quello rimasto vuoto per la mancanza di comunione completa con le Chiese ortodosse. Sia il Decreto *Orientalium Ecclesiarum* del Concilio Vaticano II, sia la Costituzione apostolica *Sacri Canones* (pp. IX-X) che ha accompagnato la pubblicazione del Codice dei Canoni delle Chiese Orientali, hanno messo in evidenza come la situazione presente, e le regole che ad essa sovrintendono, siano proiettate verso l'auspicata, piena comunione tra la Chiesa cattolica e le Chiese ortodosse.

[18] N„ 88.
[19] Cf NN. 96-97.
[20] Cf *Orientalium Ecclesiarum,* 24
[21] Cf *ibid.,* 9,

La vostra collaborazione con il Papa e tra di voi potrà mostrare alle Chiese ortodosse che la tradizione della « sinergia » fra Roma e i Patriarcati si è mantenuta — pur se limitata e ferita — e forse anche sviluppata per il bene dell'unica Chiesa di Dio, diffusa su tutta la terra.

Nello stesso spirito è egualmente importante che le Chiese d'Oriente, soggette in questi tempi ad un considerevole flusso migratorio, conservino il posto d'onore che loro spetta nei propri paesi e nella « sinergia » con la Chiesa di Roma, come anche nei territori dove i loro fedeli fissano la loro dimora.

6. Nel ristabilimento dei diritti e privilegi dei Patriarchi orientali cattolici auspicato dal Concilio, è preziosa l'indicazione che ci offre il Decreto *Orientalium Ecclesiarum:* « Questi diritti e privilegi sono quelli che vigevano al tempo dell'unione dell'Oriente e dell'Occidente, anche se devono essere alquanto adattati alle odierne condizioni ».[22] Anche il Concilio di Firenze, dopo aver affermato il primato del Vescovo di Roma, così proseguiva: « Noi rinnoviamo, inoltre, l'ordine degli altri venerabili Patriarchi come è fissato dai canoni, in modo che il Patriarca di Costantinopoli sia il secondo dopo il santissimo Papa di Roma, quello di Alessandria il terzo, quello di Antiochia il quarto, e quello di Gerusalemme il quinto, senza pregiudizio di tutti i loro privilegi e diritti ».[23] Sono certo che la Sessione Plenaria della Congregazione per le Chiese Orientali, che prevede tra gli argomenti di studio anche questo, possa fornirmi utili suggerimenti in tal senso.

Venerati Fratelli in Cristo, la forza evangelizzatrice delle vostre Chiese Patriarcali costituisce, alla soglia del Grande Giubileo, una sfida senza uguali per un annuncio fedele e aperto del Vangelo, e per il rinnovamento della vita e della missione della Chiesa, e delle vostre Chiese. Lo Spirito e la Chiesa pregano: « Vieni, Signore Gesù ».[24]

La Santa Vergine Maria ci ottenga tutto ciò con la sua intercessione. Noi vogliamo invocarla con le parole di un antico inno copto, che è poi entrato nella devozione della Chiesa bizantina e di quella latina:

« Sotto la tua misericordia ci rifugiamo, Madre di Dio.
« Non disprezzare le nostre suppliche nelle angustie,
« ma dal pericolo salvaci, sola pura, sola benedetta ».

Quale pegno del mio affetto, a tutti imparto la mia Benedizione.

[22] **N. 9.**
[23] ***DS* 1308.**
[24] ***Ap* 22, 20.**

V

Ad eos qui plenario coetui Congregationis pro Ecclesiis Orientalibus interfuerunt.*

Signori Cardinali,
Beatitudini,
Venerati Fratelli nell'episcopato e nel sacerdozio/

1. È per me motivo di intensa gioia incontrarvi nel corso della Sessione Plenaria della vostra Congregazione, mentre state riflettendo su alcune linee di azione del Dicastero per i prossimi anni, al servizio delle Chiese Orientali Cattoliche.

Ringrazio, in particolare, il Signor Cardinale Achille Silvestrini, Prefetto della Congregazione per le Chiese Orientali, per le cortesi espressioni di saluto che mi ha voluto rivolgere anche a nome di tutti voi.

Intendo inoltre esprimere la mia riconoscenza per il servizio reso dalla Congregazione, la quale coadiuva il Vescovo di Roma « nell'esercizio del supremo ufficio pastorale per il bene e il servizio della Chiesa universale e delle Chiese Particolari, esercizio col quale si rafforzano l'unità della fede e la comunione del popolo di Dio e ne promuove la missione propria della Chiesa nel mondo ».[1]

2. Tra i diversi Dicasteri della Curia Romana, particolarmente delicato è il compito della Congregazione per le Chiese Orientali e questo in ragione sia della sua competenza istituzionale sia del momento storico presente.

La vostra Congregazione « tratta le materie concernenti le Chiese Orientali, sia circa le persone sia circa le cose ».[2] Tale competenza « si estende a tutti gli affari, che sono propri delle Chiese Orientali e che debbono essere deferiti alla Sede Apostolica, sia circa la struttura e l'ordinamento delle Chiese, sia circa l'esercizio delle funzioni di insegnare, di santificare e di governare, sia circa le persone, il loro stato, i loro diritti e doveri » (art. 58 § 1). Inoltre «l'azione apostolica e missionaria nelle regioni, in cui da antica data sono prevalenti i riti orientali, dipende esclusivamente da questa Congregazione, anche se viene svolta da missionari della Chiesa latina» (art. 60).

* Die 1 Octobris 1998.

[1] Costituzione Apostolica *Pastor bonus*, art. 1.

[2] *Ibid.*, art,, 56,

Questo lavoro della Congregazione, reso particolarmente oneroso dalle presenti situazioni di difficoltà in cui versano le Chiese Orientali, richiede una pluriformità di competenze. Ciò si esprime in particolare attraverso l'opera delle Commissioni Speciali, come quelle per la liturgia, per gli studi sull'oriente cristiano e per la formazione del clero e dei religiosi, che sono state istituite dai Sommi Pontefici nel suo ambito.

3. Il Concilio Vaticano II ha messo in evidenza la ricchezza che l'esistenza delle Chiese Orientali arreca alla Chiesa Universale, manifestandone la pluriformità nell'unità. Il Decreto *Orientalium Ecclesiarum* si apre infatti con la solenne affermazione che « la Chiesa Cattolica ha in grande stima le istituzioni, i riti liturgici, le tradizioni ecclesiastiche e la disciplina della vita cristiana delle Chiese Orientali. In esse, infatti, poiché sono illustri per veneranda antichità, risplende la tradizione che deriva dagli Apostoli attraverso i Padri e che costituisce parte del patrimonio divinamente rivelato e indiviso della Chiesa universale» (n. 1). E in ragione di questa vocazione che i Padri Conciliari hanno espresso il desiderio che le Chiese Orientali « fioriscano e assolvano con nuovo vigore apostolico la missione loro affidata » (n. 1).

Compito della Congregazione è pertanto di esprimere la sollecitudine della Chiesa universale per tali Chiese in modo che tutti « possano conoscere in pienezza questo tesoro e sentire così, insieme con il Papa, la passione perché sia restituita alla Chiesa e al mondo la piena manifestazione della cattolicità della Chiesa, espressa non da una sola tradizione, né tanto meno da una comunità contro l'altra ».[3]

4. La contingenza storica pone queste Chiese in condizione di dover contare sul sostegno, sull'affetto e sulla cura particolare della Santa Sede, così come delle Chiese particolari di rito latino. Alcune di queste Chiese di rito orientale infatti sono uscite dalla persecuzione dei regimi comunisti e stanno vivendo la fatica della rinascita. Altre invece operano in aree politicamente instabili, dove la convivenza inter-religiosa non sempre è ispirata alla fraternità e al rispetto reciproco. Il crescente fenomeno della migrazione, infine, comporta per la Sede Apostolica il dovere di sostenere e promuovere la cura pastorale dei fedeli orientali cattolici in diaspora.

5. Sono ancora vive in me la commozione e la gioia, generate dall'importanza dell'incontro che ho avuto due giorni or sono con i Patriarchi del-

[3] **Lettera Apostolica *Orientale lumen*, n. 1.**

le Chiese Orientali Cattoliche. In quell'occasione ho avuto modo di sottolineare come tale gesto costituisse un atto di omaggio da parte delle Sede Apostolica verso la dignità che è loro propria.

Due aspetti, poi, già richiamati nell'incontro avuto con i Patriarchi, mi paiono di particolare significato: la sinodalità che le Chiese da essi presiedute esercitano in modo peculiare e l'apporto sempre maggiore che sono chiamate a dare in vista del ristabilimento della piena comunione con le Chiese Ortodosse sorelle.

La sinodalità dei Vescovi intorno al Patriarca, che caratterizza le Chiese Orientali, è un modo antichissimo di vivere la collegialità episcopale, raccomandata e illustrata dalla Costituzione Dogmatica *Lumen gentium.*[4]

Nell'impegno ecumenico, in virtù della loro prossimità teologica e culturale nei confronti delle Chiese Ortodosse, sono chiamate a procedere coraggiosamente e risolutamente, anche se la memoria reca vive le ferite del passato e se talora non è facile la realizzazione di questo mandato nelle presenti circostanze.

6. L'agenda dei lavori della vostra Plenaria è un segno dell'impegno con cui siete chiamati a delineare l'attività futura del Dicastero. Vi sarò grato se privilegerete particolarmente il settore della cura pastorale dei fedeli orientali in diaspora. A questo riguardo è necessario che tutti, latini e orientali, colgano le delicate implicazioni di una situazione che costituisce una vera sfida sia per la sopravvivenza dell'Oriente cristiano, sia per il ripensamento generale dei propri programmi pastorali.

I Pastori della Chiesa latina infatti sono invitati innanzitutto ad approfondire la propria conoscenza circa l'esistenza e il patrimonio delle Chiese Orientali Cattoliche e a favorire quella dei fedeli affidati alle loro cure. In secondo luogo, sono chiamati a farsi promotori e difensori del diritto dei fedeli orientali a vivere e pregare secondo la tradizione ricevuta dai Padri nella propria Chiesa. « Circa la cura pastorale dei fedeli dei Riti orientali che vivono in Diocesi di Rito latino, secondo lo spirito e la lettera dei Decreti conciliari *Christus Dominus* 23, 3 e *Orientalium Ecclesiarum* 4, gli Ordinari latini di tali Diocesi devono assicurare al più presto possibile un'adeguata cura pastorale dei fedeli di Rito orientale, attraverso il ministero di

[4] Cf n, 22.

sacerdoti o mediante parrocchie del Rito, dove ciò fosse opportuno, o per opera di un Vicario episcopale ».[5]

I Pastori delle Chiese Orientali d'altra parte non cesseranno di farsi carico dei propri fedeli che hanno lasciato i Paesi d'origine, impegnandosi a discernere le forme nelle quali esprimere la propria tradizione, in modo che risponda alle attese odierne di quei fedeli, nelle particolari condizioni della società nella quale vivono.

7. Credo importante a questo punto offrire alcune indicazioni in merito ai compiti che devono caratterizzare l'operato della Congregazione per le Chiese Orientali nei prossimi anni.

La Congregazione è chiamata ad aiutare e sostenere le comunità orientali cattoliche, divenendo così espressione della « sollecitudine per tutte le Chiese »,[6] propria di ogni Chiesa locale, ma in modo particolare vocazione specifica della Chiesa di Roma che « presiede nella carità », secondo la felice espressione di Ignazio di Antiochia.

Due sono le modalità concrete, con cui esercitare tale compito. Innanzitutto la Congregazione è chiamata a formulare indicazioni generali, frutto della varietà e ricchezza della propria esperienza, che poi le singole Chiese elaboreranno e adatteranno alla propria situazione specifica. E quanto la Congregazione ha già fatto, ad esempio, con l'Istruzione per l'applicazione delle prescrizioni liturgiche del Codice dei Canoni delle Chiese Orientali. A questo riguardo sono certo che i Pastori di ogni Chiesa orientale procederanno presto all'elaborazione dei Direttori Liturgici propri da essa richiesti, in quanto costituiscono uno strumento indispensabile per dare piena espressività al proprio patrimonio liturgico.

Le indicazioni già offerte in materia liturgica, dovranno ora essere elaborate anche nel campo della formazione, della catechesi e della vita religiosa.

La Congregazione elaborerà alcune linee generali che aiutino le singole Chiese a formulare poi la propria Ratio studiorum.[7]

Ugualmente utile sarebbe la preparazione di un Direttorio Catechistico che « tenga conto dell'indole speciale delle Chiese Orientali, in modo che nell'insegnamento della catechesi risplendano l'importanza della Bibbia e della liturgia e le tradizioni della propria Chiesa nella patrologia, nell'agio-

[5] ***Lettera ai Vescovi dell'India* del 28 maggio 1987, n. 5.c.**

[6] **Cf. *2 Cor U,* 28.**

[7] **Cf. *CCEO,* can 330**

grafìa e nella stessa iconografìa ».[8] Illuminante è al riguardo il metodo catechistico dei Padri della Chiesa che si esprimeva in « catechesi » per i catecumeni e in « mistagogia » o « catechesi mistagogica » per gli iniziati ai Misteri divini.

Un'attenzione speciale va riservata nel favorire il ripristino nelle Chiese Orientali Cattoliche delle forme tradizionali di vita religiosa, in particolare del monachesimo, che « è stato da sempre l'anima stessa delle Chiese Orientali ».[9]

8. Accanto all'elaborazione di linee generali, spetta alla Congregazione di aiutare le Chiese Orientali Cattoliche nel processo di attuazione di tali indicazioni. Sarà sua premura pertanto creare occasioni di incontro e collaborazione a vario livello, come già avvenuto ad esempio nell'incontro tra i Vescovi ed i Superiori Maggiori Orientali Cattolici d'Europa e la Congregazione, tenutosi nel mese di luglio 1997 nell'Eparchia di Haidudorog in Ungheria. Auspico che un analogo risultato positivo possa raggiungere l'incontro dei Patriarchi e Vescovi del Medio Oriente previsto per il prossimo anno e che analoga iniziativa possa essere pensata e organizzata per il cosiddetto « nuovo mondo ».

9. Infine l'impegno al quale è chiamata la Congregazione consiste nel far conoscere l'esistenza e lo specifico delle Chiese Orientali Cattoliche a tutta la Chiesa, nello spirito della Lettera Apostolica *Orientale lumen.* Per questo dovrebbero essere promossi e sostenuti studi storici e teologici particolarmente significativi. Tale conoscenza deve estendersi anche alla dimensione pastorale, in modo che i Vescovi latini sappiano in concreto come valorizzare la presenza degli Orientali cattolici nelle proprie Diocesi; sarà compito del Dicastero rivolgersi a loro con opportune indicazioni in tal senso.

10. Siamo alla vigilia del Grande Giubileo dell'Anno 2000. Il mondo di oggi ha bisogno di una coraggiosa opera evangelizzatrice. « Giunge a tutte le Chiese, d'Oriente e d'Occidente, il grido degli uomini d'oggi che chiedono un senso per la loro vita. Noi vi percepiamo l'invocazione di chi cerca il Padre dimenticato e perduto.[10] Le donne e gli uomini di oggi ci chiedono di

[8] *CCEO,* can. 621 2.
[9] *Orientale lumen,* 9.
[10] Cf. *Lc* 15, 18-20; *Qv* 14, 8.

indicare loro Cristo, che conosce il Padre e ce lo ha rivelato[11] ».[12] Le Chiese Orientali hanno goduto di una straordinaria forza di evangelizzazione, sapendosi sovente adattare alle esigenze culturali che l'incontro con nuovi popoli determinava. E indispensabile che esse valutino lo spirito e le modalità per far rivivere tale esperienza nelle presenti condizioni.

I figli delle Chiese d'Oriente, che non hanno esitato a versare il loro sangue per mantenersi fedeli a Cristo e alla Chiesa, sapranno operare anche all'interno delle loro Chiese quella riforma dei cuori e delle strutture che potrà far risplendere in pienezza la loro testimonianza cristiana.

La Chiesa guarda con viva riconoscenza ed ammirazione all'impegno missionario delle Chiese Orientali in India ed auspica che esso possa estendersi ad altre Chiese, e che tutti sappiano accogliere con gratitudine questa mirabile collaborazione alla crescita del Regno, secondo forme diverse e diverse tradizioni. Come indica il Decreto sulle Chiese Orientali cattoliche, tutte le Chiese sotto il governo pastorale del Romano Pontefice « godono degli stessi diritti e sono tenute agli stessi obblighi, anche per quanto riguarda la predicazione del Vangelo in tutto il mondo, sempre sotto la direzione del Romano Pontefice[13] ».[14]

11. Tale impegno in favore dell'evangelizzazione ci spinge inoltre a ricercare con forza la piena comunione con le altre confessioni cristiane. Il mondo di oggi aspetta tale unità. E noi lo abbiamo privato di « una testimonianza comune che, forse, avrebbe potuto evitare tanti drammi se non addirittura cambiare il senso della storia. [...] L'eco del Vangelo, parola che non delude, continua a risuonare con forza, indebolita solo dalla nostra separazione: Cristo grida, ma l'uomo stenta a sentire la sua voce, perché noi non riusciamo a trasmettere parole unanimi ».[15]

Nel rinnovare l'auspicio di un fecondo lavoro, invoco su di voi e sul vostro impegno l'abbondanza dei favori celesti, in pegno dei quali a tutti imparto con affetto la Benedizione Apostolica.

[11] **Cf. *Gv* 8, 55; 14, 8-11.**
[12] ***Orientale lumen,* 4.**
[13] ***Orientalium Ecclesiarum,* 3**
[14] ***Lettera ai Vescovi dell'India* del 28 maggio 1987, n. 5.b.**
[15] ***Orientale lumen,* 28.**

VI

Ad quosdam episcopos ex America Septentrionali et Insulis Havaianis.*

Dear Cardinal Mahony,
Dear Brother Bishops,

1. With joy and affection I welcome you, the Bishops of the Church in California, Nevada and Hawaii, on the occasion of your visit *ad Limina Apostolorum.* Your pilgrimage to the tombs of the Apostles Peter and Paul is a celebration of the ecclesial bonds linking your particular Churches to the See of Peter. Mindful that the Church throughout the world is preparing to celebrate the Great Jubilee of the Year 2000, I have chosen to devote this series of reflections with you and your Brother Bishops to the renewal of the Church's life envisaged by the Second Vatican Council. The Council was a gift of the Holy Spirit to the Church, and its full implementation is the best means of ensuring that the Catholic community in the United States enters the new millennium strengthened in faith and holiness, effectively contributing to a better society through its witness to the truth about man that is revealed in Jesus Christ.[1] Indeed, the marvelous responsibility of the Church in your country is to spread this truth, which "enlightens man's intelligence and shapes his freedom, leading him to know and love the Lord" *(Veritatis splendor,* Proem).

We are coming to the end of a century which began with confidence in humanity's prospects of almost unlimited progress, but which is now ending in widespread fear and moral confusion. If we want a springtime of the human spirit, we must rediscover the foundations of hope.[2] Above all, society must learn to embrace once more the great gift of life, to cherish it, to protect it, and to defend it against the culture of death, itself an expression of the great fear that stalks our times. One of your most noble tasks as Bishops is to stand firmly on the side of life, encouraging those who defend it and building with them a genuine culture of life.

*** Die 2 Octobris 1998.**

[1] **Cf. *Gaudium et spes,* 24.**

[2] **Cf. *Address to the 50th General Assembly of the United Nations Organization,* 5 October 1995, 16-18.**

2. The Second Vatican Council was quite aware of the forces shaping contemporary society when it spoke out clearly in defense of human life against the many threats facing it.[3] The Council also made a priceless contribution to the culture of life by its eloquent presentation of the full meaning of married love.[4] Following the lead of the Council and expounding its teaching, Pope Paul VI wrote the prophetic Encyclical *Humanae vitae,* the thirtieth anniversary of which we are celebrating this year, in which he addressed the moral implications of the power to cooperate with the Creator in bringing new life into the world. The Creator has made man and woman to complement one another in love, and their union is no less than a sharing in the creative power of God himself. Conjugal love serves life not only insofar as it generates new life but also because, rightly understood as the total gift of spouses to one another, it shapes the loving and caring context in which new life is wholeheartedly welcomed as a gift of incomparable value.

Thirty years after *Humanae vitae,* we see that mistaken ideas about the individual's moral autonomy continue to inflict wounds on the consciences of many people and on the life of society. Paul VI pointed out some of the consequences of separating the unitive aspect of conjugal love from its procreative dimension: a gradual weakening of moral discipline; a trivialization of human sexuality; the demeaning of women; marital infidelity, often leading to broken families; state-sponsored programmes of population control based on imposed contraception and sterilization.[5] The introduction of legalized abortion and euthanasia, ever increasing recourse to *in vitro* fertilization, and certain forms of genetic manipulation and embryo experimentation are also closely related in law and public policy, as well as in contemporary culture, to the idea of unlimited dominion over one's body and life.

The teaching of *Humanae vitae* honours married love, promotes the dignity of women, and helps couples grow in understanding the truth of their particular path to holiness. It is also a response to contemporary culture's temptation to reduce life to a commodity. As Bishops, together with your priests, deacons, seminarians, and other pastoral personnel, you must find the right language and imagery to present this teaching in a comprehensible and compelling way. Marriage preparation programmes should include

[3] **Cf. *Galium et spes,* 27.**

[4] **Cf. *ibid.,* 48-51.**

[5] **Cf. *Humanae vitae,* 17.**

an honest and complete presentation of the Church's teaching on responsible procreation, and should explain the natural methods of regulating fertility, the legitimacy of which is based on respect for the human meaning of sexual intimacy. Couples who have embraced the teaching of Pope Paul VI have discovered that it is truly a source of profound unity and joy, nourished by their increased mutual understanding and respect; they should be invited to share their experience with engaged couples taking part in marriage preparation programmes.

3. Reflection on a very different anniversary serves to heighten the sense of the urgency of the pro-life task. In the twenty-five years which have passed since the judicial decision legalizing abortion in your country there has been a widespread mobilization of consciences in support of life. The pro-life movement is one of the most positive aspects of American public life, and the support given it by the Bishops is a tribute to your pastoral leadership. Despite the generous efforts of so many, however, the idea that elective abortion is a "right" continues to be asserted. Moreover, there are signs of an almost unimaginable insensitivity to the reality of what actually happens during an abortion, as evidenced in recent events surrounding so-called "partial-birth" abortion. This is a cause for deep concern. A society with a diminished sense of the value of human life at its earliest stages has already opened the door to a culture of death. As Pastors, you must make every effort to ensure that there is no dulling of consciences regarding the seriousness of the crime of abortion, a crime which cannot be morally justified by any circumstance, purpose or law.[6]

Those who would defend life must make alternatives to abortion increasingly visible and available. Your recent pastoral statement, *Lights and Shadows*, draws attention to the need to support women in crisis pregnancies, and to provide counseling services for those who have had an abortion and must cope with its psychological and spiritual effects. Likewise, the unconditional defense of life must always include the message that true healing is possible, through reconciliation with the Body of Christ. In the spirit of the coming Great Jubilee of the Year 2000, American Catholics should be more than ever willing to open their hearts and their homes to "unwanted" and abandoned children, to young people in difficulty, to the handicapped and those who have no one to care for them.

[6] Cf. *Evangelium vitae,* 62.

4. The Church likewise offers a truly vital service to the nation when she awakens public awareness to the morally objectionable nature of campaigns for the legalization of physician-assisted suicide and euthanasia. Euthanasia and suicide are grave violations of God's law;[7] their legalization introduces a direct threat to the persons least capable of defending themselves and it proves most harmful to the democratic institutions of society. The fact that Catholics have worked successfully with members of other Christian communities to resist efforts to legalize physician-assisted suicide is a very hopeful sign for the future of ecumenical public witness in your country, and I urge you to build an even broader ecumenical and inter-religious movement in defense of the culture of life and the civilization of love.

As ecumenical witness in defense of life develops, a great teaching effort is needed to clarify the substantive moral difference between discontinuing medical procedures that may be burdensome, dangerous or disproportionate to the expected outcome — what the *Catechism of the Catholic Church* calls "the refusal of 'over-zealous' treatment"[8] — and taking away the ordinary means of preserving life, such as feeding, hydration and normal medical care. The statement of the United States Bishops' Pro-Life Committee, *Nutrition and Hydration: Moral and Pastoral Considerations,* rightly emphasizes that the omission of nutrition and hydration intended to cause a patient's death must be rejected and that, while giving careful consideration to all the factors involved, the presumption should be in favour of providing medically assisted nutrition and hydration to all patients who need them. To blur this distinction is to introduce a source of countless injustices and much additional anguish, affecting both those already suffering from ill health or the deterioration which comes with age, and their loved ones.

5. In a culture that has difficulty in defining the meaning of life, death and suffering, the Christian message is the good news of Christ's victory over death and the certain hope of resurrection. The Christian accepts death as the supreme act of obedience to the Father, and is ready to meet death at the "hour" known only to him.[9] Life is a pilgrimage in faith to the Father, on which we travel in the company of his Son and the Saints in heaven. Precisely for this reason, the very real trial of suffering can become a source of good. Through suffering, we actually have a part in

[7] Cf. *Evangelium vitae,* 65-66

[8] No. 2278; cf. *Evangelium vitae,* 65.

[9] Cf. *Mh* 13:32..

Christ's redemptive work for the Church and humanity.[10] This is so when suffering is "experienced for love and with love through sharing, by God's gracious gift and one's own personal and free choice, in the suffering of Christ crucified".[11]

The work of Catholic health-care institutions in meeting the physical and spiritual needs of the sick is a form of imitation of Christ who, in the words of St Ignatius of Antioch, is "the doctor of the flesh and of the spirit".[12] Doctors, nurses and other medical personnel deal with people in their time of trial, when they have an acute sense of life's fragility and precariousness; just when they most resemble the suffering Jesus in Gethsemane and on Calvary. Health-care professionals should always bear in mind that their work is directed to individuals, unique persons in whom God's image is present in a singular way and in whom he has invested his infinite love. The sickness of a family member, friend or neighbour is a call to Christians to demonstrate true compassion, that gentle and persevering sharing in another's pain. Likewise, the handicapped and those who are ill must never feel that they are a burden; they are persons being visited by the Lord. The terminally ill in particular deserve the solidarity, communion and affection of those around them; they often need to be able to forgive and to be forgiven, to make peace with God and with others. All priests should appreciate the pastoral importance of celebrating the Sacrament of the Anointing of the Sick, particularly when it is the prelude to the final journey to the Father's house: when its meaning as the *sacramentum exeuntium* is particularly evident.[13]

6. An essential feature of support for the inalienable right to life, from conception to natural death, is the effort to provide legal protection for the unborn, the handicapped, the elderly, and those suffering from terminal illness. As Bishops, you must continue to draw attention to the relationship of the moral law to constitutional and positive law in your society: "Laws which legitimize the direct killing of innocent human beings ... are in complete opposition to the inviolable right to life proper to every individual; they thus deny the equality of everyone before the law".[14] What is at stake

[10] Cf. *Salvifici Doloris,* 14-24.
[11] *Evangelium vitae,* 67.
[12] *Ad Ephesios, 1,2.*
[13] Cf. *Catechism of the Catholic Church,* No.. 1523.
[14] *Evangelium vitae,* 72.

here is nothing less than the indivisible truth about the human person on which the Founding Fathers staked your nation's claim to independence. The life of a country is much more than its material development and its power in the world. A nation needs a "soul". It needs the wisdom and courage to overcome the moral ills and spiritual temptations inherent in its march through history. In union with all those who favour a "culture of life" over a "culture of death", Catholics, and especially Catholic legislators, must continue to make their voices heard in the formulation of cultural, economic, political and legislative projects which, "with respect for all and in keeping with democratic principles, will contribute to the building of a society in which the dignity of each person is recognized and the lives of all are defended and enhanced".[15] Democracy stands or falls with the values which it embodies and promotes.[16] In defending life you are defending an original and vital part of the vision on which your country was built. America must become, again, a hospitable society, in which every unborn child and every handicapped or terminally ill person is cherished and enjoys the protection of the law.

7. Dear Brother Bishops, Catholic moral teaching is an essential part of our heritage of faith; we must see to it that it is faithfully transmitted, and take appropriate measures to guard the faithful from the deceit of opinions which dissent from it.[17] Although the Church often appears as a sign of contradiction, in defending the whole moral law firmly and humbly she is upholding truths which are indispensable for the good of humanity and for the safeguarding of civilization itself. Our teaching must be clear; it must recognize the drama of the human condition, in which we all struggle with sin and in which we must all strive, with the help of grace, to embrace the good.[18] Our task as teachers is to "show the inviting splendour of that truth which is Jesus Christ himself'.[19] Living the moral life involves holding fast to the very person of Jesus, partaking of his life and destiny, sharing in his free and loving obedience to the will of the Father.

May your fidelity to the Lord and the responsibility for his Church which he has given you make you personally vigilant to ensure that only sound doc-

[15] ***Evangelium vitae,*** **90.**

[16] **Cf. *ibid.,* 70.**

[17] **Cf. *Veritatis splendor,* 26; 113.**

[18] **Cf. *Gaudium et spes,* 13.**

[19] ***Veritatis splendor,*** **83.**

trine of faith and morals is presented as Catholic teaching. Invoking the intercession of Our Lady upon your ministry, I cordially impart my Apostolic Blessing to you and to the priests, religious and lay faithful of your dioceses.

VII

In templo sanctuario Croatarum, Beatae Mariae Virginis Immaculatae, in beatificatione Aloisii Stepinac*

1. »Ako pšenično zrno, pavši na zemlju, ne umre, ostaje samo; ako li umre, donosi obilat rod«.[1] Kristove nas riječi, koje smo upravo čuli, vode u samo srce Otajstva koje slavimo. One na neki način sadrže u sebi cijeli vazmeni Događaj: usmjeravaju nas prema Otkupitelj e voj smrti na Križu, na Veliki petak, te nas istodobno upućuju prema jutru Uskrsnuća.

Svakodnevno se spominjemo ovoga Otajstva za vrijeme Svete Mise kada, nakon posvete kruha i vina, govorimo: »Tvoju smrt, Gospodine, navještamo, Tvoje uskrsnuće slavimo, Tvoj slavni dolazak iščekujemo«. »Pšenično zrno palo na zemlju« prije svega je sam Krist, koji je umro na Kalvariji i koji je potom pokopan u zemlju da bi svima dao život. Ali ovo se Otajstvo smrti i života ostvaruje također i u ovozemnom životu Kristovih učenika: biti bačeni na zemlju i tamo umrijeti i za njih je uvjet svake prave dunovne plodnosti.

Nije li možda upravo to bila tajna i vašega nezaboravnog i nezaboravljenog nadbiskupa kardinala Alojzija Stepinca, kojega danas motrimo u slavi blaženika? On je na jedinstven način sudjelovao u Vazmenom Otajstvu: poput pšeničnoga zrna »pade na zemlju«, na ovu hrvatsku zemlju, te je, umrijevši, donio »obilat rod«. »Tko mrzi svoj život na ovome svijetu, sačuvat će ga za život vječni«.[2]

Maločas pročitane riječi Druge poslanice Korinćanima vrlo lijepo se nadovezuju na Događaj koji slavimo. Sveti Pavao piše: »Kao što su obilate patnje Kristove u nama, tako je po Kristu obilata i utjeha naša«.[3] Ne predstavlja li možda ova tvrdnja vrlo znakovito tumačenje Kristovih riječi o pšeničnom zrnu koje umire? Oni koji obiluju dioništvom u Kristovim

*** Die 3 Octobris 1998.**

[1] ***Iv* 12, 24.**

[2] **usp. *Iv* 12, 25,**

[3] ***2 Kor* 1, 5.**

patnjama oni, zahvaljujući Kristu, doživljavaju i obilnu utjehu, koja vrije iz obilja dobra kojemu je Križ ishodište.

2. »Ako pšenično zrno, pavši na zemlju, ne umre, ostaje samo; ako li umre, donosi obilat rod«.[4] Prepuni smo danas radosti u zajedničkom zahvaljivanju Bogu za novi plod svetosti što ga hrvatska zemlja pruža Crkvi u osobi mučenika Alojzija Stepinca, zagrebačkoga nadbiskupa i kardinala Svete Rimske Crkve.

Velik je broj mučenika koji su tijekom stoljeća nikli u ovim krajevima, počevši od vremena Rimskoga carstva, s likovima kao što su Venancij, Dujam, Anastazija, Kvirin, Euzebij, Polion, Mavro i toliki drugi. Njima su se u kasnijim stoljećima pridružili Nikola Tavelić i Marko Križevčanin, zatim mnogi svjedoci vjere u vrijeme otomanske vladavine te oni iz naših vremena među kojima se ističe svijetla osoba kardinala Stepinca.

Oni su svojom žrtvom ujedinjenom s Kristovim patnjama pružili posebno svjedočanstvo, koje, unatoč zubu vremena, ništa ne gubi na svojoj rječitosti, nego nastavlja ižaravati svjetlo i širiti nadu. Osim njih ima i mnogo drugih pastira i običnih vjernika, muževa i žena, koji su krvlju potvrdili svoju vjernost Kristu. Pripadaju velikom mnoštvu onih koji, odjeveni u bijele haljine i s palmama u rukama, stoje pred prijestoljem i pred Jaganjcem.[5]

Blaženi Alojzije Stepinac nije prolio krv u doslovnom smislu riječi. Njegova je smrt uzrokovana dugotrajnim patnjama, koje je podnio: zadnjih je petnaest godina njegova života bilo obilježeno neprekinutim nizom zlostavljanja posred kojih je odvažno izložio vlastiti život radi svjedočenja za Evanđelje i za jedinstvo Crkve. Svoju je sudbinu, da se poslužim Psalmistovim riječima, položio u Božje ruke.[6]

3. Ne dijeli nas mnogo vremena od života i smrti kardinala Alojzija Stepinca: svega tridesetosam godina. Svima su nam poznate okolnosti ove smrti. Mnogi među nazočnima mogu iz vlastitoga iskustva posvjedočiti koliko su onih godina bile obilate patnje Kristove među pučanstvima u Hrvatskoj i tolikim drugim zemljama našega kontinenta. Razmišljajući danas o Apostolovim riječima iz dna srca stanovnicima tih zemalja želimo da i u njima, nakon patnje, bude obilata utjeha raspetoga i uskrsloga Krista.

[4] *Iv* 12, 24.
[6] usp. *Otk* 5, 9.
[6] usp., *Ps* 16 [15], 5.

Današnji je obred proglašenja blaženim za sve nas poseban razlog utjehe. Ovaj se svečani čin odvija u hrvatskom marijanskom nacionalnom svetištu u Mariji Bistrici na prvu subotu u mjesecu listopadu. Pred očima Presvete Djevice ugledni sin ove blagoslovljene zemlje biva uzdignut na čast oltara, o stotoj obljetnici svojega rođenja. Ovo je povjesni događaj u životu Crkve i vaše nacije. Podnijevši u svojemu tijelu i duhu okrutnosti komunističkoga sustava, jedan od istaknutih likova Katoličke Crkve zagrebački nadbiskup kardinal Alojzije Stepinac sada se povjerava sjećanju svojih sunarodnjaka s blistavim znamenjima mučeništva.

Biskupi su vaše zemlje tražili da proglašenje blaženim Alojzija Stepinca bude upravo ovdje, u svetištu Majke Božje Bistričke. Iz osobnoga iskustva znam što je za nas Poljake u doba komunističke vlasti značilo svetište na Jasnoj Gori, s kojim je na poseban način povezan pastirski rad sluge Božjega kardinala Stefana Wyszyhskog. Ne čudi me da je slično značenje za vas imalo ovo svetište, u kojemu se sada nalazimo, ili ono u Solinu, kamo ću poći sutra. Odavno sam želio pohoditi Svetište Majke Božje Bistričke. Rado sam zbog toga prihvatio prijedlog hrvatskih biskupa i danas na ovom znakovitom mjestu obavljam svečani čin beatifikacije.

Srdačno pozdravljam ovdje okupljene hrvatske biskupe, a posebno spominjem dragoga kardinala Franju Kuharica te zagrebačkoga nadbiskupa i predsjednika Hrvatske biskupske konferencije mons. Josipa Bozanića. Isto tako pozdravljam gospodu kardinale Sodana, Meisnera, Puljića, Schonborna, Ambrožiča, Koreca, nadbiskupe i biskupe, koji su došli za ovu zgodu iz raznih zemalja. S ljubavlju pozdravljam svećenike, redovnike, redovnice i sve vjernike laike, jednako kao i predstavnike drugih vjerskih zajednica nazočnih na ovome slavlju. S poštovanjem pozdravljam također predsjednika Republike, predsjednika Vlade te predstavnike građanskih i vojnih vlasti zemlje, koji su nas željeli počastiti svojom nazočnošću.

4. »Ako mi tko hoće služiti, neka ide za mnom«.[7] Dobri Pastir je za blaženoga Alojzija Stepinca bio jedini Učitelj: Kristov je primjer sve do kraja nadahnjivao njegovo ponašanje te je položio i život za stado, koje mu je bilo povjereno u posebno teškom povijesnom razdoblju.

U osobi se novoga blaženika spaja, da se tako izrazim, cjelokupna tragedija koja je pogodila hrvatsko pučanstvo i Europu tijekom ovoga stoljeća obilježena trima velikim zlima: fašizmom, nacizmom i komuniz-

[7] ***Iv* 12, 24. 26**

mom. On je sada u nebeskoj slavi okružen svima onima koji su, kao i on, dobar boj bili, kaleći svoju vjeru u kušnjama i nevoljama. U njega danas s pouzdanjem upiremo svoj pogled istući njegov zagovor.

Znakovite su u svezi s tim riječi što ih je novi blaženik izgovorio 1943. u vrijeme Drugoga svjetskog rata kada se Europa nalazila pritješnjena nečuvenim nasiljem: »Kakav poredak zastupa Katolička Crkva, kad se danas cijeli svijet bori za novi poredak? Mi, osuđujući sve nepravde, sva ubijanja nevinih, sve paleže mirnih sela, sva zatiranja sirotinjskih žuljeva... odgovaramo ovako: Crkva je za onaj poredak, koji je toliko star, koliko i deset zapovijedi Božjih. Mi smo za poredak, koji je napisan ne na raspadljivom papiru, nego u savjesti ljudskoj prstom Boga živoga«.[8]

5. »Oče, proslavi ime svoje!«.[9] Svojim ljudskim i duhovnim životnim putem blažem Alojzije Stepinac svojemu narodu pruža svojevrsni kompas da bi se znao orjentirati. Evo glavnih točaka: vjera u Boga, poštivanje čovjeka, ljubav prema svima sve do praštanja, jedinstvo s Crkvom kojoj je na čelu Petrov nasljednik. Dobro je znao da se ne može popuštati kad je u pitanju istina, jer istina nije roba kojom se može trgovati. Zbog toga mu je bilo draže prihvatiti patnju nego li izdati svoju savjest i iznevjeriti obećanje dano Kristu i Crkvi.

Nije bio sam u tomu hrabrom svjedočenju. Uza nj su bile i druge odvažne osobe, koje su, da bi sačuvale jedinstvo Crkve i branile njezinu slobodu, prihvatile da zajedno s njim plate teški danak tamnice, zlostavljanja, pa čak i krvi. Danas se tome mnoštvu nesebičnih duša — biskupima, svećenicima, redovnicima, redovnicama, vjernicima svjetovnjacima — divimo i zahvaljujemo im. Slušamo njihov snažni poziv na praštanje i pomirbu. Oprostiti i pomiriti se znači očistiti sjećanje od mržnje, zavade, želje za osvetom, znači priznati bratom čak i onoga koji nam je nanio zlo, znači ne dopustiti da nas pobjedi zlo, nego zlo svladavati dobrom.[10]

6. Blagoslovljen budi »Oče Gospodina našega Isusa Krista, Oče milosrđa i Bože svake utjehe«[11] za ovaj novi dar Tvoje milosti.

Blagoslovljen budi Jedinorođeni Sine Božji i Spasitelju svijeta zbog Tvojega slavnog Križa, koji je u zagrebačkom nadbiskupu kardinalu Alojziju Stepincu postigao divnu pobjedu.

[8] **Propovijedi, govori, poruke, Zagreb 1996,,, str. 179-180,,**

[9] *Iv* 12, 24. 28.

[10] usp, *Rim* 12, 21.

[11] *1 Cor* 1, 3.

Blagoslovljen budi Duše Oca i Sina, Duše Tješitelju, koji nastavljaš očitovati svoju svetost u ljudima i koji ne prestaješ djelovati kako bi napredovalo djelo spasenja.

Tro jedini Bože, danas Ti želim zahvaliti za čvrstu vjeru ovoga Tvojeg puka unatoč ne malim protivštinama što ih je susretao tijekom stoljeća. Želim Ti zahvaliti za nebrojene mučenike i ispovjednike vjere, muževe i žene svih životnih dobi, koji su živjeli u ovoj blagoslovljenoj zemlji!

»Oče, proslavi ime svoje!«.[12]

Hvaljen Isus i Marija!

[12] *Iv* 12, 28.

ACTA CONGREGATIONUM

CONGREGATIO DE CAUSIS SANCTORUM

VARMIENSIS seu TUSCULANA

Beatificationis et Canonizationis Ven. Servae Dei Reginae Protmann fundatricis congregationis sororum a S. Catharina V. et M. (1552-1613)

DECRETUM SUPER MIRACULO

Venerabilis Serva Dei Regina Protmann orta est circiter annum 1552 in urbe *Braunsberg,* intra fines posita dioecesis Varmiensis. In paupertate Congregationem condidit Sororum a Sancta Catharina Virgine et Martyre ad assiduitatem aegrotis in domibus suis praebendam, auxilium pauperibus atque puellulis institutionem et educationem. Sapienter formationem religiosam sociarum curavit omnibusque exemplo fuit caritatis, humilitatis, spiritus precationis ac paenitentiae. Meritis ornata in Domino obdormivit die 18 mensis Ianuarii anno 1613.

Causa beatificationis et canonizationis inita est nonnisi anno 1961. Rite iis peractis, quae ius praescribit, Summus Pontifex Ioannes Paulus II die 17 mensis Decembris anno 1996 declaravit Dei Servam heroum in modum coluisse virtutes théologales, cardinales et iis adnexas.

Ut ad beatificationem perveniret Causae Postulatio nuper iudicio permisit Congregationis de Causis Sanctorum coniectam miram sanationem, intercessioni ascriptam Venerabilis Servae Dei, in urbe Sancto Paulo in Brasilia patratam. Casus pertinet ad Ioannem Aloisium de Souza qui, cum iamdiu esset affectus pathologia ad stomachum duodenumque spectante atque intestinorum appendicis inflammatione, anno 1961, cum quadraginta duos annos natus esset, deductus est in valetudinarium ac recisus resectione stomachi duodenique necnon intestinorum appendicis. Ex inspectione histológica apparuit stomachi et appendicis intestinorum inflammationis chronicae praesentia. Post aliquot dies graves supervenerunt perturbationes, quo-

circa altera facta est chirurgica sectio, quae in lucem protulit intestinorum atque peritonaei fortem inflammationem, suppurationem ac thoracem adhaerescentem, qui non est contrectatus. Medici solummodo humoris deductionem adhibuerunt, siquidem aegroti condiciones alias non sinebant chirurgicas tractationes. Post temporaneum profectum processus contagiosus gradatim revixit et abscessus formatus est ad parietem coli dextrum cum intestini perforatione, idque propter turundam per imprudentiam in inferiore parte intestini relictam. Tertia idcirco sectio est effecta ad resecandas adhaerentias, ad recidenda quindecim ilei centimetra, ad vacuefaciendum abscessum et, ut par est, ad abducendam turundam. Deinde tres apparuerunt graves haemorrhagiae interaneae, quas secutus est collapsus ypovolaemicus cum prognosi admodum incerta. Interim inflammatio parietis lateris dextri non intermisit. Sanguinis transfusiones ac therapia medica nihil profuerunt, unde aegroti condicio clinica in peius mutata est usque ad diem 4 mensis Aprilis anni 1961, cum medici affirmaverunt casum iam esse desperatum. Visa scientiae inanitate, eodem die aegrotus, eius uxor atque Religiosa infirmorum ministra, Congregationis Sanctae Catharinae Virginis et Martyris sodalis, auxilium divinum invocaverunt per Matris Reginae Protmann intercessionem. Aegrotus statim animadvertit haemorrhagiae finem ac quendam bonae valetudinis sensum universum atque aliquot post dies est a valetudinario dimissus perfecte sanatus.

De sanatione in Curia Sancti Pauli in Brasilia, exeunte mense Aprili anni 1994, Inquisitio dioecesana est instructa, quae est a Congregatione de Causis Sanctorum probata decreto die 18 mensis Novembris eodem anno promulgato. Dicasterii Consilium Medicorum, in sessione die 26 mensis Iunii anno 1997 habita, una voce affirmavit sanationem celerrimam fuisse, completam, mansuram, et haemorrhagiae repentinam cessationem fuisse ex scientia inexplicabilem. Die 9 mensis Ianuarii anno 1998 Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris est actus ac die 17 subsequentis mensis Martii facta est Sessio Ordinaria Patrum Cardinalium et Episcoporum, Causae Ponente Excellentissimo Domino Fiorino Tagliaferri, Episcopo emerito Viterbiensi. Et in utroque Coetu, sive Consultorum sive Cardinalium et Episcoporum, posito dubio num de miraculo constaret divinitus patrato, responsum est prolatum affirmativum.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Secretarium accurata relatione, Sanctitas Sua, vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens, mandavit ut decretum de praedicta mira sanatione conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis hodierna die Causae Ponente, meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater declaravit: *Constare de miraculo a Deo patrato, intercedente Ven. Serva Dei Regina Protmann, Fundatrice Congregationis Sororum a S. Catharina V. et M., videlicet de celérrima, completa et mansura sanatione Ioannis Aloisii de Souza ab « emorragie intestinali profuse con infezione addominale e stato peritonico settico, in paziente sottoposto a tre interventi chirurgici ravvicinati, in condizioni generali gravemente compromesse ».*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 6 mensis Aprilis A. D. 1998.

83 **EDUARDUS NOWAK**
archiep. tit. Lünen., *a Secretis*

Michael Di Ruberto, *Subsecretarius*

VERONENSIS

Beatificationis et Canonizationis Ven. Servi Dei Zephyrini Agostini sacerdotis dioecesis Veronensis et parochi fundatoris congregationis Ursulinarum filiarum Mariae Immaculatae (1813-1896)

DECRETUM SUPER MIRACULO

Venerabilis Servus Dei Zephyrinus Agostini Veronae natus est die 24 mensis Septembris anno 1813. Sacerdos ordinatus, ministerio pastorali se dedidit et ab anno 1845 usque ad mortem parochus fuit in ecclesia Sanctorum Nazarii et Celsi, multimodis operam dans communitatis suae bono. Propagationem fovit consiliorum Sanctae Angelae Merici et in sua urbe Societatem Sanctae Ursulae restituit, ex qua gradatim provenit Congregatio Ursulinarum Filiarum Mariae Immaculatae. Ferventem suum apostolatum impensa vita interiore aluit atque magno sacrificii spiritu. Fama sanctitatis insignis sopitus est in Domino postridie nonas Apriles anno 1896.

Beatificationis et canonizationis Causa apud Curiam Veronensem inchoata est anno 1966. Summus Pontifex Ioannes Paulus II, die 22 mensis Ianuarii anno 1991, edixit Servum Dei heroum more virtutes théologales, cardinales iisque adnexas explicavisse.

Beatificationis respectu Causae Postulatio iudicio permisit Congregationis de Causis Sanctorum coniectam miram sanationem, eiusdem Venerabilis intercessioni ascriptam atque Veronae anno 1984 patratam. Sanatio pertinet ad Sororem Mariam Petrinam Scarmignan, Congregationis Ursulinarum Filiarum Mariae Immaculatae sodalem, quae, dum missionaria erat in Madagascaria, gravem cerebri pathologiam ostendit. Illius loci medici ei suaserunt ut in Italiam rediret et primo quoque tempore sectionem chirurgi eam subiret. Veronae primis mensis Ianuarii diebus anno 1984 diligentissimae et iteratae pervestigationes clinicae effectae sunt, ex quibus patuit in capitis pariete posteriore dextro praesentia massae cerebri naturae neoplasticae, unde necessaria erat sectio chirurgica. Cum prognosis suspensa esset quoad vitam et saltem quoad valetudinem, Antistita Generalis aegrotae curavit agendum in sua Congregatione sacrum novendiale, quo per earum Instituti Conditoris intercessionem sanatio obtineretur Sororis Mariae Petrinae, quae precibus sociata est, quas Ursulinae aliaeque personae Deo adhibebant pro ea ex Italia, ex America Latina et ex Madagascaria. Die 24 mensis Ianuarii anno 1984, sacri novendialis ultimo, effecta est arteriae carotidis angiographia, antequam sectio chirurgica susciperetur. Ex inspectione apparuit non iam opus esse sectione, quandoquidem Soror erat perfecte sanata. Quae sanatio, pro scientia inexplicabilis, etiam stabilis fuit, adeo ut sanata suam resumpserit industriam in Madagascaria et nunc munere fungatur Antistitae Generalis suae Congregationis.

De eventu, statim intercessioni tributo Venerabilis Zephyrini Agostini, anno 1992 apud Curiam Veronensem Inquisitio instructa est dioecesana, quae est a Congregatione de Causis Sanctorum probata decreto die 18 mensis Decembris eodem anno promulgato. Medicorum Collegium Dicasterii in sessione die 24 mensis Aprilis anno 1997 habita affirmavit sanationem — a processu extensivo endocranico in capitis pariete dextro sito, gravis et acutae hypertoniae endocranicae causa — celerem fuisse, completam, stabilem et ex scientia inexplicabilem. Die 23 mensis Ianuarii anno 1998 actus est Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris, et calendis Aprilibus secutis Sessio Ordinaria est facta Patrum Cardinalium atque Episcoporum, Causae Ponente Excellentissimo Domino Hieronymo Grillo, Episcopo Centumcellarum-Tarquiniensi. Et in utroque Coetu, sive Consultorum sive Cardinalium et Episcoporum, posito dubio num de miraculo constaret divinitus patrato, responsum est prolatum affirmativum.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Secretarium accurata relatione, Sanctitas Sua, vota

Congregationis de Causis Sanctorum excipiens mandavit ut decretum de praedicta mira sanatione conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis hodierna die Causae Ponente, meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater declaravit: *Constare de miraculo a Deo patrato, intercedente Ven. Servo Dei Zephyrino Agostini, Sacerdote dioecesano et Parocho, Fundatore Congregationis Ursulinarum Filiarum Mariae Immaculatae, videlicet de celeri, completa ac stabili sanatione Sororis Mariae Petrinae Scarmignan a « processo espansivo endocranico a localizzazione parietale destra, causa di grave ed acuta ipertensione endocranica ».*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 6 mensis Aprilis A. D. 1998.

6B **EDUARDUS NOWAK**
archiep. tit. Lünen., *a Secretis*

L. © S.

Michael Di Ruberto, *Subsecretarius*

VINDOBONENSIS

Beatificationis seu declarationis martyrii servae Dei Mariae Restitutae (in saec.: Helenae Kafka) sororis professae congregationis sororum Franciscanarum a caritate christiana (1894-1943)

DECRETUM SUPER MARTYRIO

« Quae Deus facit, semper bene facta sunt. Ipsa non sentio me in culpa esse, et, si est mihi vita amittenda, libenter hoc subeo sacrificium, quia spero a meo Salvatore me exceptum iri benigne. Ex corde omnibus ignovi qui ad meam contulerunt condemnationem. Rogo vos ne in quemquam odium geratis, sed ex animo omnibus date veniam, sicut et ego ».

Haec sentiens, caritatis et spei plena, Soror Maria Restituta excepit capitale iudicium atque fidelitatis amorisque in Dominum sanguinis effusione supremum dedit testimonium.

Serva Dei in oppido vernáculo sermone *Hussowitz* denominato nata est, in dioecesi Brunensi, ad Moraviam pertinente, calendis Maiis anno 1894 ex Antonio Kafka et Maria Stehlik, qui ad baptismalem fontem nomen ei in-

diderunt Helenam. A parentibus, qui tenues erant et catholici religionumque cultores, est fructuose christiana educatione imbuta. Pueritiam et adulescentiam Vindobonae egit, ubi familia sedem habebat et ubi primum eucharistico Pane se aluit atque sacramentum accepit Confirmationis. Studiis elementariis et mediis peractis, per duos annos opus fecit in tabacopolio; deinde, fortiter impulsa ad proximos adiuvandos, ad locum Lainz vulgo appellatum apud Vindobonam se contulit tamquam infirmorum ministra auxiliaria valetudinarii civilis, in quo Sorores Tertii Ordinis Sancti Francisci, a Caritate Christiana vocatae, operabantur. Cum earum apostolatus eius responderet appetitioni se aliis dedendi, statuit una earum fieri. Familiae dissensione superata, anno 1915 vestem religiosam induit nomine capto Sorore Maria Restituta; subsequenti anno vota religiosa suscepit temporanea et anno 1923 perpetua. Ab anno 1919 usque ad comprehensionem ministra infirmorum fuit conclavis chirurgici in valetudinario oppidi Mödling. Scientia professoria eminuit, sinceritate ac robore indolis, sollicitudine de singulis aegrotis atque sodalibus Sororibus, agendi ratione severiore sed semper parata ad proximos adiuvandos et eis consilia danda. Quantum poterat ex more vitae communi intererat vixitque concorditer cum antistitis, collegio rectorum medicisque valetudinarii. Caritate erga pauperes effulsit, aegros eorumque familias, quae eius bonitatem et cordis eius generositatem magni faciebant. Diligenter ac prudenter sua explevit officia erga communitatem religiosam et valetudinarium; vota observavit, peculiarem nutrivit pietatem in Eucharistiam inque Matrem Redemptoris.

Cum in Austria socialistae nationales rerum potiti sunt, Ecclesiae inimici et catholicorum, rationes inter aliquos valetudinarii medicos et Sorores non iam ut antea serenae fuerunt. Praesertim quidam medicus, atheus et acer socialista nationalis, odio eminuit contra religionem atque Sorores earumque apud aegrotos apostolatum et imprimis adversus Sororem Mariam Restitutam, quae palam fidem suam testificabatur necnon discrepationem a doctrina nationalis socialismi. Accusata quod schedulam volitantem transcripsisset seditiosam atque cantionem contra socialismum nationalem, arcessita est et apprehensa a Gestapo, quae dicebatur, die 18 mensis Februarii anno 1942. Causa publica, etsi nullum protulisset argumentum contra eam, mortis damnatione conclusa est ob patriae perduellionem. Attamen patebat tam crudelis damnationis veram causam fuisse fidelitatem Servae Dei Christo, quae postea per custodiam condicionem respuit religionem negandi atque suam Congregationem ut libertatem obtineret. In professione fidei, in

patientia et in spe firma, coniuncta mansit cum Deo precatione et caritate erga custodiae socios, quorum nonnulli propter eius verba eiusque exemplum sunt ad religiones reversi. Usque ad finem perseveravit et ultimo die, nempe die 30 mensis Martii anno 1943, peccata sua confessa, vota religiosa renovavit, pro conversione precata est inimicorum regni Dei et Communionem accepit. Ad locum supplicii iter ingressa, dixit: « Eo ad diem festum » et « pro Christo vixi ac pro Christo mori volo»; a sacerdote postulavit ut se signo crucis signaret in fronte, deinde, capite ei amputato, est martyrii coronam adepta.

Cum testis fuisset Christi usque ad vitae devotionem, Serva Dei statim habita est vera fidei martyr, et Archiepiscopus Vindobonensis initium fecit Causae beatificationis seu declarationis martyrii, atque annis 1988-1989 Inquisitionem dioecesanam celebravit, quae agnita est a Congregatione de Causis Sanctorum decreto die 19 mensis Novembris anno 1993 promulgato. Praeparata Positione, disceptatum est, secundum normas, an Sororis Mariae Restitutam mors verum martyrium esset putanda iuxta Ecclesiae doctrinam. Die 25 mensis Novembris anno 1997, exitu cum felici, Congressus Peculiaris Consultorum Theologorum est actus. Patres Cardinales dein et Episcopi, in Sessione Ordinaria die 3 mensis Martii praeteriti habita, Causae Ponente Excellentissimo domino Hieronymo Grillo, Episcopo Centumcellarum-Tarquiniensi, edixerunt Servam Dei Mariam Restitutam fidei martyrem esse ducendam.

De hisce omnibus rebus, referente subscripto Secretario certior factus, Summus Pontifex Ioannes Paulus II, vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, praecepit ut decretum super martyrio Servae Dei rite conscriberetur.

Quod cum esset factum, accitis hodierna die Causae Ponente meque Antistite a Secretis ceterisque de more convocandis eisque adstantibus Beatissimus Pater declaravit: *Constare de martyrio eiusque causa Servae Dei Mariae Restitutae (in saec.: Helenae Kafka), Sororis professae Congregationis Sororum Franciscanarum a Caritate Christiana, anno 1943 interfectae, in casu et ad effectum de quo agitur.*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 6 mensis Aprilis A. D. 1998.

83 EDUARDUS NOWAK
archiep. tit. Lünen., *a Secretis*

L. © S.

Michael Di Ruberto, *Subsecretarius*

VERCELLENSIS

Beatificationis et Canonizationis Ven. Servi Dei Secundi Pollo sacerdotis archidioecesis Vercellensis (1908-1941)

DECRETUM SUPER MIRACULO

Venerabilis Servus Dei Secundus Pollo in pago *Garesanablot* ortus est, intra fines posito archidioecesis Vercellensis, postridie calendas Ianuarias anno 1908. Post sacerdotalem ordinationem, anno 1931 acceptam, magno cum ardore in pastoralem incubuit industriam. Philosophiae atque theologiae professor fuit in Seminario maiore Vercellensi et iuvenum Actionis Catholicae curator dioecesanus. In via sanctitatis continuo est progressus, munera sacerdotalia rectissime explendo et virtutes christianas perseveranter explicando. Animarum est impulsus cura ad cappellani militum officium exsequendum altero totius orbis terrarum bello. In Nigromontio, militi morienti assidens, est gravi crurum vulnere affectus ac paulo post, sanguine amisso, animam edidit murmurans: « Ad Deum eo, qui tam bonus est ». Factum est hoc die 26 mensis Decembris anno 1941.

Beatificationis et canonizationis Causa inita est ab Archiepiscopo Vercellensi anno 1955. Iis peractis quae iure statuuntur, Summus Pontifex Ioannes Paulus II, die 18 mensis Decembris anno 1997, renuntiavit Servum Dei virtutes théologales, cardinales iisque adnexas coluisse, heroum more.

Beatificationis respectu, Causae Postulatio Congregationi de Causis Sanctorum iudicandam permisit coniectam miram sanationem Delindae Zarino quae, anno 1986, mense Maio, duodequinquaginta annos nata, laborare coepit plagis cutis capillum gignentis ac postea aliarum corporis partium. De psoriasi diagnosi facta, aegrota est medicamentis topicis curata, sed sine notabili utilitate. Interea phaenomena apparuerunt asthmatis arteriarum et praesertim in conspectum venit quaedam arthritidis acutae species sinistram genu afficientis, quae ydrarthro intermittenti est perturbata, propter quod duae factae sunt arthrocenteses. Cum ex curis nulla facta esset psoriasis et arthropathiae salutaris mutatio, medici prognosim dixerunt infaustam quoad valetudinem. Mense Octobri anno 1990 aegrota, defessa ac desperatione debilitata, omnem dimisit curam. A marito sollicitata, qui sacerdotem cognoverat Secundum Pollo, die 8 mensis Aprilis anno 1991, sacrum novendiale iniit ut sanationem obtineret intercessione huius Servi Dei, quem alii

quoque familiares infirmae invocaverunt. Mane diei 11 mensis Aprilis domina Delinda e somno expergefacta animadvertit se esse sanatam; et re vera ex improviso cutis plagae et genus arthritis defecerant cum suis doloribus; etiam asthma arteriarum consanuit.

De asserta mira sanatione apud Curiam Vercellensem annis 1993-1994 instructa est Inquisitio dioecesana, cuius iuridicam auctoritatem Congregatio de Causis Sanctorum probavit per decretum die 17 mensis Martii promulgatum anno 1995. Collegium Medicorum Dicasterii, in sessione die 5 mensis Martii habita anno 1998, una voce affirmavit sanationem celerrimam fuisse, mansuram, completam et ex huius temporis scientiae cognitionibus inexplicabilem. Die eiusdem mensis 20 actus est Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris ac secuti mensis Aprilis die 21 facta est Patrum Cardinalium et Episcoporum Sessio Ordinaria, Causae Ponente Excellentissimo Domino Aloisio Barbarito, Archiepiscopo titulari Florentinensi.

Et in ambobus Conventibus, sive Consultorum sive Cardinalium et Episcoporum, posito dubio an de miraculo divinitus patrato constaret, responsum affirmativum prolatum est.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Secretarium accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens, mandavit ut decretum de praedicta mira sanatione conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, Beatissimus Pater declaravit: *Constare de miraculo a Deo patrato, intercedente Ven. Servo Dei Secundo Pollo, Sacerdote archidioecesis Vercellensis, videlicet de celérrima, mansura et completa sanatione Delindae Zarino a « grave forma di psoriasi diffusa con artrite psoriasica oligo-articolare, con asma bronchiale, in soggetto con ipertensione arteriosa e dislipidemia ».*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 2 mensis Maii A. D. 1998.

ffl **EDUARDUS NOWAK**
archiep. tit. Lünen., *a Secretis*

L. & S.

Michael Di Ruberto, *Subsecretarius*

BARCINONENSIS

Beatificationis et Canonizationis Servae Dei Rosae Ojeda y Creus confundatricis congregationis sororum Carmelitarum a Sancto Ioseph (1872-1954)

DECRETUM SUPER VIRTUTIBUS

« Qui diligit fratrem suum, in lumine manet » *(1 Io* 2, 10).

In lumine veritatis et coniunctionis cum Deo habitavit Rosa Ojeda y Creus, quae boni Samaritani, de quo Evangelium loquitur, sequens exemplum, dilexit egenos iisque servivit diligenter atque misericordiae opera est exsecuta praesertim pro aegrotis, senibus, puerulis.

Testis haec caritatis Christi orta est in oppido *Villanueva y Geltrú* sermone patrio denominato, in archidioecesi Barcinonensi posito, die 30 mensis Augusti anno 1872 a Francisco Ojeda et Rosa Creus, tenuis condicionis oeconomicae coniugibus ac ferventibus christianis. Eodem quo nata est die sacramentum accepit Baptismi, anno 1877 Confirmationem et postea primam Communionem. Puerili in aetate ambobus orbata est parentibus, quapropter una cum duobus fratribus hospitio accepta est ab avis maternis, qui eam amorem timoremque Dei docuerunt et, Ecclesiae legum observantiam. Aliquamdiu scholam publicam frequentavit, vivam ostendens intellegentiam et consilii maturitatem. In familia tamquam ministra infirmorum avum curabat crurum plagis ulcerosis affectum et etiam tum puella in valetudinarium se conferebat aegrotis assiduitatem praebitura. Opus obiit in vestificina, cuius rectrix facta est atque in socias utiliter valuit, quae eam in aegrotis administrando secutae sunt inque religionibus exercendis. Illis annis bona cum fruge opera legit Sanctae Teresiae Abulensis, quibus est ad Carmelitidum spiritualitatem ducta. Avis mortuis ac fratribus in muneribus constitutis, suam est secuta vocationem ad vitam consecratam et Congregationem Iosephinarum a Caritate Vici, quae ante paucos annos erat instituta ad assidendum aegrotis in suis ipsorum domibus, ingressa est. Novitiatu peracto, professionem religiosam fecit anno 1895; Antistitae generali ab actis fuit et deinde, iussu Episcopi dioecesani, novitiarum Magistra. Interea acerbi eventus multas adduxerunt Sorores ad consentiendum cum Episcopo Barcinonensi Iosepho Morgades Gili de proposito, per quod cum eis die 10 mensis Octobris anno 1900 Congregationem condidit Sororum Carmelitarum a Sancto Ioseph ad curam adhibendam de aegrotis, senibus, puerulis. Serva

Dei, quae inde ab initio novi Instituti fautrix fuit, quam ob rem nomen ei tributum est alterius conditricis, munera suscepit Vicariae generalis, Antistitae communitatis loci Masnou, Magistrae novitiarum. Vota temporanea fecit anno 1905 et anno 1911 perpetua. A Capitulo electa est Antistita generalis anno 1912 et ad mortem usque cum prudentia et alacritate Congregationi confirmandae atque augendae prospexit, in Ordinem Fratrum Discalceatorum B. Mariae de Monte Carmelo aggregatae. Anno 1928 magnum cepit gaudium quod novam generaliciam domum aperuit Barcinone. Paucis post annis bellum civile Hispanicum gravia attulit incommoda Sororibus ipsique Servae Dei, quae plus duos annos astricta est a sua communitate segregata vivere, siquidem diverticulum invenerat, mendicantis veste sibi induta, in valetudinario urbis Ripoll. Mulier fortis, omnia patienter toleravit et, postquam res adversae desierunt, locum suum resumpsit atque suae Congregationis restitutioni morali et materiali se dedidit.

Suis sodalibus exemplo fuit fidelitatis Deo, Ecclesiae ac vocationi necnon generosi ardoris in Christo imitando oboedienti, paupere et casto. Fide, spe et caritate sustenta, constanter in via sanctitatis progressa, magnam consecuta est perfectionem. Coniunctionem coluit cum Deo, praesertim per precationem, fervidam Eucharisticam et Marialem pietatem, paenitentiam ipsamque aegrotorum et egenorum curam, in quibus membra dolentia Christi videbat. Propositis Instituti consentanea in proximorum servitium incubuit semper vel cum vitae periculo, sicut in variolarum pestilentia, quae contigit anno 1912, et bello civili furente. Diligenter puerulorum curavit educationem, personarum destitutarum et senum custodiam; familias divisas nisa est reconciliare; precabatur seseque castigabat pro peccatorum conversione statuitque ut redituum suae Congregationis pars conferretur in celebrationem Sanctarum Missarum pro animabus quae purgatorio igni poenas peccatorum luunt. Adiumento fuit, forti dulcique, Sororibus sodalibus quas hortabatur ut cum voluntate Dei convenirent, aequo animo cotidianas aegritudines exciperent, obtrectationes fugerent et murmurationes. Deum et proximos diligerent. Patiens fuit in angustiis, in difficultatibus oeconomicis, in morbo et semper divinae Providentiae auxilio est confisa. Prudentia norma fuit eius vitae rationis; grata fuit erga Deum, vitam egit austeram, demissam, pauperem. Temperata ac modesta, sensus custodiebat speculumque fuit pudicitiae et incontaminatorum morum. Accurate leges Dei et Ecclesiae servavit atque auctoritatibus ecclesiasticis et civilibus obsequens fuit. Sui aedificii spiritalis fundamentum iecit virtutem humilitatis, quae eam acceptam Deo reddidit, Sororibus et iis, quotquot eam cognoverunt.

Senectutis incommoda patienter tulit ac mortem obiit cum animi tranquillitate atque fiduciae plena misericordiae divinae. Dominus eam arcessivit idibus Maiis anno 1954.

Sanctitatis fama, qua claruit in vita, post mortem est aucta; quapropter Archiepiscopus Barcinonensis, nihil obstat obtento Sanctae Sedis, Causam introduxit beatificationis et canonizationis et annis 1976-1979 Processum celebravit cognitionalem, qui est a Congregatione de Causis Sanctorum rite probatus decreto die 19 mensis Aprilis anno 1985 promulgato. Positione perfecta, inquisitum est an Serva Dei virtutes coluisset heroum more. Die 21 mensis Novembris anno 1997 actus est, exitu cum prospero, Congressus Peculiaris Consultorum Theologorum. Patres Cardinales deinde et Episcopi, in Sessione Ordinaria postridie calendas Iunias habita anno 1998, Causae Ponente Eminentissimo Cardinali D. Simone Lourdusamy, professi sunt Servam Dei Rosam Ojeda y Creus virtutes théologales, cardinales et eisdem adnexas explicavisse.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, mandavit ut super heroicis Servae Dei virtutibus decretum conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis ad Se hodierno die infrascripto Praefecto necnon Causae Cardinali Ponente meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more con vocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater sollemniter declaravit: *Constare de virtutibus theologalibus Fide, Spe et Caritate tum in Deum tum in proximum, necnon de cardinalibus Prudentia, Iustitia, Temperantia et Fortitudine eisque adnexis, in gradu heroico, Servae Dei Rosae Ojeda y Creus, Confundatricis Congregationis Sororum Carmelitarum a Sancto Ioseph, in casu et ad effectum de quo agitur.*

Hoc autem decretum publici iuris fieri et in acta Congregationis de Causis Sanctorum Summus Pontifex referri mandavit.

Datum Romae, die 3 mensis Iulii A. D. 1998.

83 IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. © S.

83 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

LUGDUNENSIS

Canonizationis beati Marcellini Iosephi Benedicti Champagnat sacerdotis e societate Mariae fundatoris instituti parvulorum fratrum Mariae seu fratrum maristarum a scholis (1789-1840)

DECRETUM SUPER MIRACULO

Beatus Marcellinus Iosephus Benedictus Champagnat ortus est in pago Rosey vulgo appellato, intra fines posito municipii loci *Marlhes*, in archidioecesi Lugdunensi, die 20 mensis Maii anno 1789. Post sacerdotalem Ordinationem in ministerium pastorale incubuit ac praesertim in christianam educationem atque institutionem puerorum ruri viventium. Ad hoc propositum assequendum Institutum Parvulorum Fratrum Mariae seu Fratrum Maristarum a Scholis condidit, quod celeriter crevit et viguit, primum tamquam ramus Societatis Mariae Patrum Maristarum et, post Conditoris mortem, tamquam Congregatio autonoma. Laboribus pro Regno Dei obitis confectus, Beatus hic in Domino obdormivit postridie nonas Iunias anno 1840, meritis ornatus et fama sanctitatis clarus.

Summus Pontifex Pius XII, die 29 mensis Maii anno 1955 sollemniter ei nomen et honores contulit Beati.

Canonizationis respectu, Causae Postulatio iudicio Congregationis de Causis Sanctorum coniectam permisit miram sanationem, in Paraquaria patratam et intercessioni ascriptam eiusdem Beati. Casus pertinet ad Fratrem Heribertum (in saeculo: Henricum Gerardum Weber Nellessen) Instituti Fratrum Maristarum a Scholis sodalem, qui mense Maio exeunte anni 1976, duodeseptuaginta annos natus, laborare coepit ex gravi pulmonum affectione, disseminatione nodulorum in utroque latere notata cum conspicua spirandi exiguitate et gravissimo condicionis generalis discrimine. Coetus medicorum valetudinarii in quod deductus erat, in urbe Montevideo siti, therapiarum inefficacia animadversa, ceteroqui symptomaticarum et aegroti condicionibus ingravescentibus cognitis, circiter dimidium mensem Iunium eiusdem anni prognosim prodidit infaustam quoad vitam in breve tempus.

Die 13 mensis Iulii subsecuti Superior Provincialis Instituti communitates Fratrum Maristarum Paraquarianae Nationis hortatus est ad preces invocandas beati Marcellini Iosephi Benedicti Champagnat ut fratris sui sodalis sanationem obtinerent. Inter diem 24 et diem 25 mensis Iulii condicio-

nes Fratris Heriberti rapide in melius mutatae sunt nec in radiographia postridie effecta gravium pulmonum plagarum sunt reperta vestigia, quae antea erant notata. Cum sanatio completa fuisset et stabilis, mense post sanatus se ad consuetam industriam potuit revocare.

Apud Curiam Montisvidei anno 1985 Processus cognitionalis celebratus est, qui est rite probatus a Congregatione de Causis Sanctorum per decretum die 10 mensis Ianuarii anno 1986 promulgatum.

Dicasterii Collegium Medicorum in sessione die 26 mensis Iunii anno 1997 habita uno ore edixit sanationem celerrimam fuisse, perfectam, mansuram et ex scientia inexplicabilem. Die 20 mensis Februarii anno 1998 actus est Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris atque postridie calendas Iunias subsecutas Sessio Ordinaria Patrum Cardinalium et Episcoporum, Causae Ponente Eminentissimo Cardinali Henrico Schwery. Et in utroque Coetu, sive Consultorum sive Cardinalium et Episcoporum, posito dubio num de miraculo constaret divinitus patrato, responsum est prolatum affirmativum.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua, vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens, mandavit ut decretum de praedicta mira sanatione conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis hodierna die infrascripto Praefecto necnon Causae Cardinali Ponente, meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater declaravit: *Constare de miraculo a Deo patrato, intercedente Beato Marcellino Iosepho Benedicto Champagnat, Sacerdote e Societate Mariae, Fundatore Instituti Parvulorum Fratrum Mariae seu Fratrum Maristarum a Scholis, videlicet de celérrima, perfecta et mansura sanatione Fratris Heriberti (in saec.: Henrici Gerardi Weber Nellessen) a « grave affezione polmonare caratterizzata da disseminazione nodulare bilaterale, con marcata insufficienza respiratoria, in soggetto con gravissima compromissione dello stato generale ».*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 3 mensis Iulii A. D. 1998.

83 IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. © S.

83 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunenensis, *a Secretis*

CONGREGATIO PRO EPISCOPIS

PROVISIO ECCLESIARUM

Latis decretis a Congregatione pro Episcopis, Sanctissimus Dominus Ioannes Paulus PP. II per Apostolicas sub plumbo litteras iis quae sequuntur Ecclesiis sacros praefecit praesules:

die 23 lammrii 1999. — Cathedrali Ecclesiae Iaciensi, Exc.mum P.D. Salvatorem Gristina, hactenus Episcopum titularem Mustitanum in Numidia atque Auxiliarem archidioecesis Panormitanae.

die 25 Ianuarii. — Cathedrali Ecclesiae Arlingtonensi, Exc.mum P.D. Paulum Stephanum Loverde, hactenus Episcopum Ogdensburgensem.

— Cathedrali Ecclesiae Beiensi, Exc.mum P.D. Antonium Vitalinum Fernandes Dantas, O. Carm., hactenus Episcopum titularem Tloënsem et Auxiliarem Patriarchatus Lisbonensis.

die 28 Ianuarii. — Cathedrali Ecclesiae Sololensi-Chimaltenangensi, R.D. Radulfum Antonium Martínez Paredes, hactenus Administratorem dioecesanum eiusdem dioecesis.

die 30 Ianuarii. — Archiepiscopali Ecclesiae Sancti Angeli de Lombardis-Compsanae-Nuscanae-Bisaciensi R.D. Salvatorem Nunnari, e clero archidioecesis Rheginensis-Bovensis, ibique parochum atque Vicarium episcopalem.

die 1 Februarii. — Cathedrali Ecclesiae Cuneensi, cui unitur « in persona Episcopi » Ecclesia Fossanensis, Exc.mum P.D. Natalinum Pescarolo, Episcopum huius dioecesis.

die 2 Februarii. — Cathedrali Ecclesiae Sinus Tonitralis, Exc.mum P.D. Fridericum J. Colli, hactenus Episcopum titularem Afufeniensem et Auxiliarem archidioecesis Ottaviensis.

die 16 Februarii. — Cathedrali Ecclesiae Aliphanae-Caiacensi R.D. Petrum Farina, hactenus Vicarium generalem dioecesis Casertanae.

— Episcopum Coadiutorem dioecesis Vichitensis R.D. Thomam Iacobum Olmsted, e clero dioecesis Lincolnensis, rectorem Seminarii maioris « Iosephinum » in oppido vulgo Columbus.

CONGREGATIO PRO GENTIUM EVANGELIZATIONE

INSTRUCTIO

De cooperatione missionali.

PROOEMIUM

Cooperatio missionalis necessaria est ad gentium evangelizationem.

Quo aptius Summi Pontificis mandato respondeat dirigendi et coordinandi in universo terrarum orbe evangelizationis opus atque missionalem cooperationem, Congregatio pro Gentium Evangelizatione omni ope adnititur « ut Populus Dei, spiritu missionario imbutus atque sui officii conscius, precibus, testimonio vitae, actuositate et subsidiis oeconomicis ad opus missionale efficaciter collaboret ».[1]

Postquam Concilium Oecumenicum Vaticanum II Romani Pontificis, Collegii episcopalis necnon singulorum Episcoporum responsabilitatem in Evangelio nuntiando fortiter expressit,[2] Congregatio pro Gentium Evangelizatione necessarium duxit rationes doctrinales altius sibi esse perscrutandas et ante omnia applicationes apostolicas magnae quaestionis cooperationis missionalis, utpote communis Sanctae Sedis et Ecclesiarum particularium responsabilitatis et curae. Hoc fecit in Congregatione plenaria, habita diebus 25-28 mensis Iunii anno 1968, cuius fructus fuit Instructio *Quo aptius,* a Paulo VI approbata.[3]

Codice Iuris Canonici[4] et Litteris Encyclicis Ioannis Pauli II *Redemptoris missio*[5] rursus impellentibus, eadem quaestio tractata est in Congrega-

[1] IOANNES PAULUS II, Const. ap. *Pastor bonus* (28 Iunii 1988), art. 87: *AAS* 80 (1988), p. 882; cf. *CIC,* cann. 781 et 791.

[2] Cf. CONC. OECUM. VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium,* n. 23: Decr. *Ad gentes,* n. 38: Decr. *Christus Dominus,* n. 6.

[3] Cf. S. CONGREGATIO DE PROPAGANDA FIDE, Instr. *Quo aptius* (24 Febr. 1969): *AAS* 61 (1969), pp. 276-281.

[4] Cf. *CIC,* cann. 781, 782, 791.

[5] Cf. IOANNES PAULUS II, Litt. enc. *Redemptoris missio* (7 Dec. 1990), nn. 77-86: *AAS* 83 (1991), pp. 324-333.

tione Plenaria dierum 25-28 mensis Aprilis anni 1995, ex qua quaedam emerserunt utiles et definitae « Propositiones conclusivae ».

Ea quaestio tandem est iterum agitata, quoad communem responsabilitatem, in peculiari congressione Romae acta a die 29 mensis Aprilis usque ad kalendas Maias anni 1996, cui interfuerunt aliqui Episcopi Praesides « Commissionum episcopalium pro Missionibus» ac Directores nationales Pontificiorum Operum Missionalium, electi prout universam Ecclesiam repraesentabant.

Adminicula Congregationis Plenariae anni 1995 et congressionis anni 1996 origo fuerunt renovandi Instructionem *Quo aptius,* quae quidem etiam nunc valida est, quod attinet ad ipsam rei naturam, sed magna indiget recognitione.

Congregatio pro Gentium Evangelizatione igitur tria haec statuit:

1. Principia doctrinalia confirmare, quae sunt cooperationis missionalis fundamentum;

2. Normas adicere super cooperatione missionali, speciali cum respectu Pontificiorum Operum Missionalium, et praesertim super rationibus inter Congregationem pro Gentium Evangelizatione et Conferentias episcopales;

3. Quorundam inceptorum cooperationis missionalis dioecesium territoriorum iuris communis pro iunioribus Ecclesiis effectionem fovere et definire.

Huic Instructioni conscribendae, quae materiam continet Instructionis *Quo aptius* ex toto recognitam, operam dederunt, opportunis consiliis, nonnulli etiam Episcopi « Commissionum episcopalium pro Missionibus » participes atque nonnulli Directores nationales Pontificiorum Operum Missionalium.

Congregatio pro Gentium Evangelizatione confidit fructum huius communis laboris renovationis profuturum esse ad novum impulsum dandum cooperationi missionali, quae necessaria est ut Ecclesiae missio « ad gentes » gignere possit, sicut Summus Pontifex Ioannes Paulus II ominatur, « ver Evangelii novum ».[6]

PRINCIPIA DOCTRINALIA

Fundamentum et actualitas missionis « ad gentes »

1. «Ecclesia peregrinans natura sua missionaria est».[7] Mandatum ipsa accepit adducendi ad effectum Consilium salutis universalis, quod ab aeter-

[6] Litt. enc. *Redemptoris missio,* n. 86: *AAS* 83 (1991), p. 333.
[7] CONC. OECUM. VATICANUM II, Decr. *Ad gentes,* n. 2.

no manat « ex amoris fonte », id est ex caritate Dei Patris. Mundo se sistit tamquam mysterii atque missionis Christi continuationem, unici Redemptoris ac primi Missionarii Patris, quique est « sacramentum universale salutis ».[8] In unitatem est congregata super totam terram a Spiritu Sancto, qui missionis primas partes agit, a quo lumen accipit et robur ad veritatem nuntiandam de Christo deque Patre ab eo re velato. Ecclesiae missio ergo indolem habet essentialiter « trinitariam ».

Ecclesia de sua identitate et missione certissima est, atque ex eius experientia vivit per filiorum suorum curam.

Praeceptum quod Dominus ab inferis suscitatus apostolis dedit: « Euntes ... docete omnes gentes, baptizantes eos» *(Mt* 28,19) hodie quoque tota sua virtute resonat et robore. Ecclesia nec potest nec vult se de hac responsabilitate subducere, persuasum sibi habens omnibus hominibus ius esse per suum ministerium Christum inveniendi. Missio « ad gentes », quae « indolem habet operis nuntii Christi eiusque Evangelii, aedificationis Ecclesiae localis, progressionis bonorum Regni »,[9] est idcirco valida, vitalis et ad praesentia apta. Immo, si mundi veritas demographica et socialis religiosaque perpenditur, ea habenda est adhuc in initio esse.[10] Tertio adveniente millennio, Ecclesiae munus missionale, nedum exstinguatur, maiorem usque campum habet.[11]

Ecclesia universalis, omnes Ecclesiae particulares, omnia Instituta consociationesque ecclesiales atque omnis christianus in Ecclesia contendere debent ut Domini nuntius disseminetur et usque ad ultimum terrae (cf. *Act* 1,8) perveniat atque Corpus Mysticum suae maturationis in Christo plenitudinem adipiscatur (cf. *Eph* 4,13). Sunt semper vera apostolorum verba, quae Ecclesia cum persuasione repetere pergit: « Non possumus quae vidimus et audivimus non loqui» *(Act* 4,20).[12]

[8] CONC. OECUM. VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium,* n. 1 e 48; Decr. *Ad gentes,* n. 5; cf. PAULUS VI, Adhort ap *Evangelii nuntiandi* (8 Dec. 1975), n. 15: *AAS* 68 (1976), pp. 13-15; IOANNES PAULUS II, Litt. enc. *Redemptoris missio,* nn. 9-10: *AAS* 83 (1991), pp. 257-259.

[9] Cf. CONC. OECUM. VATICANUM II, Decr. *Ad gentes,* n. 6; IOANNES PAULUS II, Litt. enc. *Redemptoris missio,* n. 34: *AAS* 83 (1991), p. 279 s.; cf. etiam *ibid.,* n. 20: *AAS* 83 (1991), p. 267 s.

[10] Cf. Litt. enc. *Redemptoris missio,* n. 1: *AAS* 83 (1991), p.. 249.

[11] Cf. *ibid.,* nn. 31-35: *l.e.,* pp. 276-281.

[12] Cf. *ibid.,* n. 11: *l.c,* p. 259 s.; *CIC,* can. 791, 1°.

Cooperatio missionalis omnes christianos astringit

2. « Sicut misit me Pater, et ego mitto vos» *(Io* 20,21). Hoc Iesu enuntiatum obligatorium est et optime missionis unitatem et continuationem exprimit. Etenim « Missio Ecclesiae » oritur « ex missione Dei ».

Ecclesia universa vocatur ad consulendum missioni explicandae impigra cooperatione. Christianus quisque, ex baptismo et confirmatione, fluxum navitatis supernaturalis, consilium aeternum salutis ingreditur, quod ipsius Dei est quodque in dies perficitur pro stirpibus, quae continuantur ad magnam humanam familiam formandam.

Participatio communitatum ecclesialium ac singulorum fidelium in efficiendo hoc divino consilio denominatur « cooperatio missionalis » et multimodis efficitur: precatione, testimonio, sacrificio, proprii laboris propriorumque auxiliorum oblatione. Cooperatio est animationis missionalis primus fructus, intellectae tamquam spiritus et vitalitatis quae fideles, Instituta et communitates in universalem responsabilitatem inserit, conscientiam et mentem missionariam formando « ad gentes » intentam. Omne inceptum igitur animationis missionalis est ad finem suum dirigendum, nempe ad Populum Dei informandum ad missionem universalem « specificam », ad bonas multasque vocationes missionarias excitandas necnon ad quodlibet cooperationis genus exciendum.[13]

Cooperatio, ad mundi evangelizationem necessaria, omnium baptizatorum ius est et officium,[14] quod ipsa innititur eorum natura membrorum Corporis Mystici et ad exitum adducitur multimodis diversisque gradibus responsabilitatis et participationis in agendo. « Radices agit talis cooperatio potissimum quod quisque ipse singillatim cum Christo iungitur... Vitae sanctimonia unumquemque sinit christianum in Ecclesiae opere esse frugiferum ».[15]

Cooperatio missionalis exigit ut convenienter disponatur sicque conficiatur in spiritu communionis ecclesialis et ordinate, ut efficaciter suum persequatur finem. Qualis participatio ipsius communionis Dei Unius et Trini viget necessitudo unitatis interioris inter Ecclesias particulares, inter unamquamque earum interque omnia membra Populi Dei. Haec communio agi-

[13] **Cf. Litt. enc. *Redemptoris missio,* nn.. 77-86: *AAS* 83 (1991), pp.. 324-333; *CIC,* can. 781.**

[14] **Cf. *CIC,* cann. 211, 781,**

[15] **Cf, Litt, enc. *Redemptoris missio,* n,, 77: *AAS* 83 (1991), p. 324 s.; cf. etiam *ibid.,* n. 90: *AAS* 83 (1991), p. 336 s.**

tur in prospectu reciprocationis et, re, in significatione missionalitatis specificae. Nemo impediatur quominus hanc reciprocam permutationem caritatis ecclesialis ac missionalis dynamismi perficiat. Nota enim essentialis communionis ecclesialis est eius certa et definita natura, ita ut possit omnes implicare et hominem concretum contingere in sua vitae condicione.

Hodie quoque dici posse debetur communitates christianas, missione universali obstrictas, agere « corde uno et anima una» *(Act* 4,32).

Cooperationis missionalis corpora

3. Ex spirituali communione in Ecclesia oritur necessitas communionis visibilis et organicae, ita ut variae responsabilitates et munera coniuncta sint et inter se ordinatim copulata.[16] Longa atque certa experientia nixa, Suprema Ecclesiae Auctoritas statuit ut unum sit corpus centrale, quod « dirigat et coordinet » ubique incepta et negotia cooperationis missionalis, nempe Congregatio pro Gentium Evangelizatione.[17]

Congregatio pro Gentium Evangelizatione, corpus centrale dirigendae et coordinandae evangelizationi atque cooperationi missionali praepositum, utpote cum mandato Romani Pontificis agat et in ambitu universali, unitati favet inter responsabiles cooperationis missionalis in diversis gradibus et cavet ut eorum navitates ordinate fiant, ita ut omnes « unanimiter ad aedificationem Ecclesiae vires impendant ».[18]

Ecclesiae locales, tam in gradu nationali cum Commissionibus Conferentiarum episcopalium ad hoc ipsum institutis, quam in gradu dioecesano, similes habent partes in ambitu suo.

Congregatione pro Gentium Evangelizatione coordinante et dirigente, multa corpora ecclesialia operantur, quae uti finem proprium, ex toto aut ex parte, cooperationem missionalem habent. Corpora illa praesentiam multiformem Spiritus Sancti significant, qui intus Ecclesiam corroborat ut evangelizationem exsequatur totius humani generis. In his corporibus adnumeranda sunt aliqua Instituta vitae consecratae, Societates vitae apostolicae, Consociationes laicales, motus christiani, coetus voluntarii muneris, etc. Ea, secundum proprias constitutiones vel statuta efficaciter operantur in

[16] Cf. Litt, enc. *Redemptoris missio,* n. 75: *AAS* 83 (1991), p. 322 s.

[17] Cf. CONC. OECUM. VATICANUM II, Decr. *Ad gentes,* n. 29; IOANNES PAULUS II, Const. ap. *Pastor bonus* (28 Iunii 1988), art. 85: *AAS* 80 (1988), p. 881.

[18] CONC. OECUM. VATICANUM II, Decr. *Ad gentes,* n. 28; IOANNES PAULUS II, Litt. enc. *Redemptoris missio,* n. 75: *AAS* 83 (1991), p. 322 s.

amplo et vario cooperationis missionalis campo, instrumentis ac modis peculiaribus utendo, praedita structuris et disciplina nullius auctoritati obnoxiis.

Congregationis pro Gentium Evangelizatione sustinendi et coordinandi munus in ambitu universali, sicut et Conferentiarum episcopalium et singulorum Episcoporum in ambitu locali, admodum confert ad unitatem spiritus et actionis corporum cooperationis missionalis.

Ad animationem et cooperationem agendam Congregratio pro Gentium Evangelizatione quattuor praesertim utitur Pontificiis Operibus Missionalibus.[19]

NORMAE PRACTICAE

I. MUNUS PONTIFICIORUM OPERUM MISSIONALIUM IN COOPERATIONE MISSIONALI

Cooperatio missionalis et quattuor Pontificia Opera Missionalia

4. In campo cooperationis missionalis collocata sunt Pontificia Opera Missionalia cum suo primario et proprio munere. Ea orta sunt ex inceptis charismaticis, tum a laicis initis, tum a sacerdotibus, eo consilio, ut missionariorum actionem adiuvarent, directe excitando et implicando sacerdotes, consecratos et fideles oratione, sacrificii oblatione, provectione sacerdotali, caritate atque negotiis concretis.

Dum iuvat in lucem proferre Pontificia Opera Missionalia originem habere charismaticam, oportet pariter illustrare Ecclesiam eorum authenticitatem confirmavisse, ea probando ac propria faciendo per interventum directum Officii Petrini. Pontificia Opera Missionalia quattuor sunt:

- *Pontificium Opus Missionale a Propagatione Fidei,* quod curam suscitet de evangelizatione in omnibus partibus Populi Dei atque inter Ecclesias locales provehat et spirituale et materiale auxilium et personarum apostolicarum permutationem.

- *Pontificium Opus Missionale a Sancta Infantia,* quod educatoribus opituletur ad gradatim excitandam in pueris conscientiam missionalem; quod puerulis studium iniciat communicandi fidem suam suaque bona materialia cum suis aequalibus regionum et Ecclesiarum egeniorum; quod vocationes missionarias concitet inde a pueritia.

[19] IOANNES PAULUS II, Const. ap., *Pastor bonus* (28 Iunii 1988), art. 91: *AAS* 80 (1988), p. 883.

- *Pontificium Opus Missionale a Sancto Petro Apostolo,* quod populum christianum sensificet quoad momentum cleri localis in territoriis missionis eumque invitet ad cooperandum spiritualiter et materialiter formationi candidatorum sacerdotii et vitae consecratae.

- *Pontificia Unio Missionalis,* pro formatione et excitatione conscientiae missionalis sacerdotum, alumnorum seminariorum, sodalium Institutorum masculinorum et femininorum vitae consecratae atque Societatum vitae apostolicae earumque candidatorum, sicut etiam missionariorum laicorum in missionem universalem incumbentium. Ea veluti anima est ceterorum Operum, quoniam ii, ex quibus constat, peculiari ingenio praediti sunt ad suscitandum in communitatibus christianis spiritum missionalem et ad cooperationem agendam.

Quattuor haec Opera « Pontificia » denominantur eo quod creverunt etiam adiutorio Sanctae Sedis quae, cum ea sua fecisset, indolem dedit eis universalem. « Etsi opera Summi Pontificis sunt, sunt tamen etiam totius Episcopatus totiusque Populi Dei ».[20]

Pontificiorum Operum Missionalium indoles primaria

5. Ut hanc cooperationem missionalem efficiat et augeat, Summus Pontifex cum ipse per se, tum per Congregationem pro Gentium Evangelizatione, coeptus omnes fovet qui impulsu Spiritus Sancti nascuntur et ex liberalitate fidelium. Utitur tamen in primis Pontificiis Operibus Missionalibus, quae « communem persequuntur finem ut missionalem animum universalem intra Dei Populum disseminent »,[21] et quorum est proprium ante omnia hoc sibi proponere, ut cooperationem concitent, vires missionales componant et aequam praestent auxiliorum distributionem. « Quoniam Opera haec Romani Pontificis sunt et Collegii episcopalis, etiam intra fines Ecclesiarum localium istis iure primus locus, tribui debet ».[22]

Natura, finis et officia primigenia uniuscuiusque Operis confirmata sunt vel definita specialibus Statutis a Summo Pontifice approbatis die 26 men-

[20] PAULUS VI, *Messaggio per la Giornata missionaria mondiale del 1968* (2 iunii 1968): *AAS* 60 (1968), p. 401; *Enchiridion delia Chiesa missionaria,* II, n. 3339; cf. etiam PAULUS VI, *Messaggio per la Giornata missionaria mondiale del 1976* (14 apr. 1976): *Enchiridion delia Chiesa missionaria,* II, nn. 3483-3488.

[21] IOANNES PAULUS II, Litt. enc. *Redemptoris missio* (7 Dec. 1990), n. 84: *AAS* 83 (1991), p. 330 s.

[22] *Ibid.;* CONC. OECUM. VATICANUM II, Decr. *Ad gentes,* n. 38.

sis Iunii anno 1980, pro cuncta Ecclesia validis, quae, praesentibus rerum in adiunctis, ratio practica sunt pro augenda cooperatione missionali intra fines quattuor Operum proprios.

Eorum natura perspecta atque momento, necesse est Pontificia Opera Missionalia exsistant et operentur in omnibus Ecclesiis particularibus antiquae et recentis institutionis. Munus cooperationis missionalis fiet ita « Ecclesiae conscientia ».

Pontificiorum Operum Missionalium obnoxietas Congregationi pro Gentium Evangelizatione et Conferentiis episcopalibus

6. Suprema Pontificiorum Operum Missionalium directio est a Summo Pontifice Congregationi pro Gentium Evangelizatione concredita ad quam « spectat dirigere et coordinare ubique terrarum ipsum opus evangelizationis populorum et cooperationem missionariam, salva Congregationis pro Ecclesiis Orientalibus competentia ».[23] Idcirco Pontificia Opera Missionalia obnoxia sunt Congregationi pro Gentium Evangelizatione, quae ea regere debet diligenter, itemque eorum auctum et diffusionem in omnibus dioecesibus provehere.[24]

Quod ad eorum actionis exercitium pertinet in diversis territoriis, horum Operum regimen commissum est etiam Conferentiis episcopalibus et Episcopis singularum dioecesium secundum eorundem Operum Statuta.[25]

Obnoxietas eodem tempore Congregationi pro Gentium Evangelizatione, Conferentiis episcopalibus atque Episcopis debita, postulat in agendi ratione ordinatum consilium quod ad exitum adducatur in spiritu activae cooperationis pro diversis responsabilitatis gradibus, et etiam ordinatam participationem earundem opum, ad unicum finem persequendum.

Firmo principio obnoxietatis Pontificiorum Operum Missionalium Congregationi pro Gentium Evangelizatione et Episcopis, propria eorum est, iure suo, iusta autonomia a legitima auctoritate agnita et propriis Statutis indicata. Eiusmodi autonomia dynamice exprimitur etiam quaesitione aptarum cooperationis viarum, ut satis respondeatur rei ipsi missionali, quae continuo variatur et novas exigit formas interventus.

[23] IOANNES PAULUS II, Const. ap. *Pastor bonus* (28 Iunii 1988), art. 85: *AAS* 80 (1988), p. 881.

[24] Cf. *ibid.*, art.. 91: *l.c*, p. 883.

[25] Cf. IOANNES PAULUS II, Litt. enc. *Redemptoris missio* (7 Dec, 1990), n. 84: *AAS* 83 (1991), p. 330 s.

Director nationalis Pontificiorum Operum Missionalium

7. Exsistat ex more in omni natione unus Director nationalis pro quattuor Pontificiis Operibus Missionalibus, si adsunt, vel pro omnibus quattuor propositis, quae ea persequuntur. Nonnullis in casibus Directori munus iniungi potest pro pluribus nationibus.

Directoris nationalis nominatio ad Congregationem pro Gentium Evangelizatione spectat, potius post designationem trium nominum candidatorum a Conferentia episcopali factam, per Legationem Pontificiam.

Munus quinque annos durat, sed plerumque continuari potest solummodo in alterum subsequens quinquennium.

Directoris nationalis Pontificiorum Operum Missionalium munera

8. Potissimum ad Directorem nationalem pertinet Pontificia Opera Missionalia fovere ac dirigere in natione eorumque actionem inter singulas dioeceses coordinare.

In omnibus negotiis cum suo officio conexis Director tenetur fideliter Statuta observare, adventicias normas a Sancta Sede proditas atque Conferentiae episcopalis peculiaria praescripta.

Omnes Directores nationales active intererunt coetibus, qui pro iis indicuntur iuxta Statuta, ut quaestionibus communibus studeant et auxiliorum distributionem proponant, intendentes ad necessitates cuiusque Ecclesiae missionis, aequitatis rationes sequentes ac primatus tutantes. Suis quisque Secretariatibus Generalibus rationem nummariam exhibebunt et de Operum negotiis relationem, secundum acceptas praescriptiones.

Nulla de causa Directores nationales ad fines particulares convertant donationes fidelium pro missione « ad gentes », tum die missionali mundiali, tum aliis specialibus temporibus collectas. Hoc debitum est ex conscientia et necessarium, ne in discrimen adducatur aequa et universalis auxiliorum distributio, quae Pontificia Opera Missionalia nomine Summi Pontificis et Collegii episcopalis provident.

Director dioecesanus Pontificiorum Operum Missionalium

9. In singulis dioecesibus plerumque expedit ut Episcopus eidem personae munus committat Delegati episcopalis pro missione ac Directoris dioecesani Pontificiorum Operum Missionalium. Haec persona membrum sit consilii presbyteralis vel pastoralis. Si, graves ob causas, Episcopus duas di-

stinctas eligit personas, Delegatus episcopalis quam maximum praebeat auxilium Directori dioecesano, ita ut Pontificia Opera Missionalia vere evadant, etiam in dioecesibus, potissimum instrumentum animationis et cooperationis missionalis.[26]

II. CONFERENTIARUM EPISCOPALIUM STRUCTURAE PRO COOPERATIONE MISSIONALI

Institutio Commissionis episcopalis pro Missionibus[27]

10. Propter communem Episcoporum missionalem responsabilitatem, in omnibus Conferentiis episcopalibus instituenda est specialis « Commissio episcopalis pro Missionibus ».[28] Eius est proprium evangelizationem « ad gentes » alere, animationem et cooperationem missionalem in variis suis formis, atque necessitudines servare cum Congregatione pro Gentium Evangelizatione cumque Conferentia episcopali, ut actionis unitas protegatur. Dynamismus et coordinationis facultas huius Commissionis magnopere favet in natione cooperationi missionali.

Commissionis episcopalis pro Missionibus munera

11. Praecipua Commissionis episcopalis munera haec sunt:

a) Coeptus suggerendi et confirmandi ad educationem cleri missionalem aptos, ad adiumentum Institutorum missionalium adque incrementum conscientiae missionalis in Ecclesiis particularibus, ut fideles se implicent personaliter navitate « ad gentes » seque cooperationi dedant.

b) Omnibus in dioecesibus Pontificia Opera Missionalia fovendi, cuiusque eorum indolem propriam tuendo et veram efficacitatem secundum Statuta.

c) Curandi ut omnes largitiones praesto sint ex toto pecuniae communi pro missionibus apud Secretariatus Generales Pontificiorum Operum Missionalium, ut aequa et congruens distributio auxiliorum provideatur omnibus

[26] **Cf. *CIC*, can. 791, 2°.**

[27] **Cf. *CIC*, can. 782.**

[28] **Cf. CONC. OECUM. VATICANUM II, Decr. *Ad gentes*, n. 38; PAULUS VI, Litt. ap. *Ecclesiae sanctae* (6 aug. 1966), III, art. 9: *AAS* 58 (1966), p. 784.**

recentibus Ecclesiis omnibusque operibus cum missione universali « ad gentes » coniunctis.[29]

d) Conferentiae episcopali proponendi summam contributionis pecuniariae quam dioecesis quaeque tenetur, pro reditu suo, quotannis dare pro opere missionali, illam solvens Congregationi pro Gentium Evangelizatione. Haec contributio est necessaria; siquidem exigentia pro missionis incremento crescunt in dies et largitiones ultroneae fidelium non sufficiunt.[30]

e) Curandi ut omnes coeptus cooperationis missionalis provehantur et convenienter compleantur, vitando ne ullus ceteris detrimento sit et semper indolem universalem primariamque Pontificiorum Operum Missionalium tuendo.

f) Suscitandi et ordinandi Institutorum vitae consecratae cooperationem, sicut etiam societatum vitae apostolicae, quae finem habent unicum vel saltem ex parte missionalem, tum pro formatione atque animatione missionali fidelium tum pro cooperatione, in arta coniunctione cum Pontificiis Operibus Missionalibus. Efficiatur praeterea ut haec Instituta et hae societates possint etiam pro suis operibus laborare, intra terminos iusti ordinis et in respectu necessitatum generalium missionis « ad gentes ». Iis enim agnoscenda est non solum comprobata quaedam implicatio ac valida experientia in campo missionali,[31] sed, sui charismatis vi, etiam habilitas proponendi iuvenibus vocationem « ad vitam », quae iure existimatur paradigmam sollicitudinis missionalis totius Ecclesiae.[32]

Consilium Missionale Nationale

12. Quo maiorem unitatem et efficaciam operativam in animatione et cooperatione consequatur atque concursus et iterationes caveat, Conferentia episcopalis « Consilium Missionale Nationale » constituat, quod adhibeat quoad rerum agendarum rationem, gestionem et recognitionem praecipuorum negotiorum cooperationis missionalis in gradu nationali.

Una cum Praeside Commissionis episcopalis pro Missionibus, qui illud regit, huius Consilii participes sunt: Director nationalis Pontificiorum Ope-

[29] Cf. Pius XI, Motu proprio *Romanorum Pontificum* (3 Maii 1922), n. IX: *AAS* 14 (1922), p 327; PAULUS VI, Litt. ap. *Ecclesiae sanctae* (6 Aug. 1966), III, art. 7: *AAS* 58 (1966), p. 784.

[30] Cf. *CIC* can. 791, 4°; PAULUS VI, Litt. ap. *Ecclesiae sanctae* (6 Aug. 1966), III, art. 8: *AAS* 58 (1966), p. 784; CONC. OECUM. VATICANUM II, Decr. *Ad gentes*, n. 38.

[31] Cf. CONC. OECUM. VATICANUM II, Decr. *Ad gentes*, n. 27.

[32] Cf. IOANNES PAULUS II, Litt. enc. *Redemptoris missio* (7 Dec. 1990), n. 66: *AAS* 83 (1991), p. 314 s.

rum Missionalium, Secretarii nationales Pontificiorum Operum Missionalium aut ab iis Delegati; sacerdotes dioecesani a Commissione episcopali electi; delegati ab Institutis Missionariis et aliis Institutis vitae consecratae et a Societatibus vitae apostolicae quae in terris missionis operantur, a Conferentia Nationali Superiorum Maiorum propositi; delegati a Consociationibus missionariis laicalibus, a suis responsalibus indicati. Numerus et proportio membrorum Consilii Missionalis Nationalis a Conferentia episcopali statuuntur aut a Commissione episcopali pro Missionibus.[33]

Pontificia Opera Missionalia Consilio proponere possunt quaestiones quae ad totam nationem respiciant quaeque maioris momenti putent simulque considerandae ac solvendae sint, in unitate, iis omnibus qui cooperatione missionali sunt astricti. Consilii est easdem quaestiones ostendere Conferentiae episcopali, ut opportune consilia capiantur.

Ubi constituta sunt etiam Consilia Regionalia, eorum structura et agendi ratio similes sunt structurae et agendi rationi Consilii Nationalis.

Praeter Consilium Missionale Nationale a Conferentia episcopali constitutum, Pontificia Opera Missionalia suum habeant etiam Consilium nationale, iuxta Statuta sua.

III. CORPORUM COOPERATIONIS MISSIONALIS IN NATIONIBUS COORDINATIO

Normae pro coordinatione corporum nationalium

13. Ut bonam coordinationem negotiorum Sanctae Sedis et Conferentiarum episcopalium praestent in campo cooperationis missionalis, Commissiones episcopales pro Missionibus has normas utiliter respicient:

a) In primis, confirmatur invitatio Summorum Pontificum ad Episcopos et ad corpora in missione « ad gentes » laborantia ut active et fideliter se consocient cum Congregatione pro Gentium Evangelizatione. Haec consociata opera iuridicum suum fundamentum habet in auctoritate a Summo Pontifice Congregationi pro Gentium Evangelizatione collata,[34] et consecutio est etiam illius necessariae communionis apostolicae pro qua Dominus est in ultima cena precatus: « Ut omnes unum sint, sicut tu, Pater, in me et ego in

[33] Cf. PAULUS VI, Litt. ap. *Ecclesiae sanctae* (6 Aug. 1966), III, art. 11: *AAS* 58 (1966), p. 784.

[34] Cf IOANNES PAULUS II, Const ap. *Pastor bonus* (28 Iunii 1988), artt. 85-92: *AAS* 80 (1988), pp. 881-883.

te, ut et ipsi in nobis unum sint: ut mundus credat quia tu me misisti » *(Io* 17,21). In praxi Pontifìcia Opera Missionalia non possunt ad Conferentias episcopales et ad Episcopos, utpote cooperationis missionalis in loco responsales, sicut et Conferentiae episcopales et Episcopi ad Pontificia Opera Missionalia non referri.

b) Ordines rerum agendarum Pontificiorum Operum Missionalium ordinibus agendarum rerum nationis compleantur. Haec expletio tuta reddatur propositionibus coniunctis a Commissione episcopali et a Directione nationali Pontificiorum Operum Missionalium Conferentiae expositis. Hic est finis persequendus, ut nempe cooperatio missionalis vere compleatur in peculiari compage pastorali nec elementum separatum evadat.[35]

Quod dictum est de missionali incremento in natione valet etiam pro singulis dioecesibus, in quibus Director Pontificiorum Operum Missionalium membrum erit Consilii pastoralis dioecesani.

c) Pontificiis Operibus Missionalibus re vera agnosci debent et praestari partes instrumenti publici Ecclesiae universalis, quae ex constitutione in natione et in dioecesibus ad illa spectant. In hoc instrumentum cooperationis conveniunt et ad effectum adducuntur in hierarchica concordia, responsabilitates Summi Pontificis, qui per Congregationem pro Gentium Evangelizatione praesertim agit, Collegii episcopalis et uniuscuiusque Episcopi.[36]

d) Quod ad subsidia pertinet oeconomica, fructum diei missionalis, vel aliarum collectarum pecuniarum ac redituum naturae missionalis, prospiciatur ut omnis dioecesis tempestive Secretariatibus Generalibus, quorum interest, per Directionem Generalem omnes oblationes voluntarias fidelium pro Pontificiis Operibus Missionalibus tradat, atque Congregationi pro Gentium Evangelizatione subsidium pro proventu suo, iuxta praescriptionem Conferentiae episcopalis. Semper autem servetur principium, ex quo omnes « oblationes a fidelibus ad certum finem factae, nonnisi ad eundem finem destinari possunt ».[37]

e) Director nationalis Pontificiorum Operum Missionalium adiuvetur reapse a Commissione episcopali ad suum exsequendum servitium, quod expleri debet et nunquam in simultate poni cum servitio ceterorum responsalium et operatorum cooperationis missionalis.

[35] **Cf. IOANNES PAULUS II, Litt. enc. *Redemptoris missio* (7 Dec. 1990), n. 83: *AAS* 83 (1991), p. 329 s.**

[36] **Cf. *CIC,* cann. 782, 791,**

[37] **Cf.. *CIC,* cann. 1267, § 3 e 791, 4°**

' f) Expedit ut Praeses Commissionis episcopalis invitetur ad congressiones nationales annuas Pontificiorum Operum Missionalium, ut possit ex propinquo eorum animadvertere actionem tam temporibus ordinis rerum agendarum, quam recognitionis.

g) Director nationalis certior fiat de consultis deque inceptis missionalibus Commissionis episcopalis. Hoc modo facilius poterit suum explicare munus in unitate spiritus et propositorum una cum normis et electionibus operativis Pastorum et Ecclesiae localis. Societur Director nationalis Commissioni episcopali quam efficientissime fieri potest.

Viae ac rationes ad aggregandum Directorem nationalem Pontificiorum Operum Missionalium in Commissionem episcopalem pro Missionibus

14. Necessitas aggregandi Directorem nationalem in Commissionem episcopalem potest certam invenire responsionem non solum ex voluntate communionis, verum etiam ex modo quo corpora nationalia constituuntur.

Quod ad hoc attinet, Congregatio pro Gentium Evangelizatione plenam fovet consensionem inter responsales et operatores nationales cooperationis missionalis, remittens ad Commissiones episcopales et ad Directores nationales rationes id faciendi. Utcumque, hoc consideretur:

a) Structuram exactam, quae dirigat necessitudinem inter Commissionem episcopalem pro Missionibus et Directionem nationalem Pontificiorum Operum Missionalium determinari non posse modo unico et « a priori » pro omnibus nationibus, sed per mutuum dialogum esse perpendendam.

b) Formam definitam eam esse, qua Director nationalis nominatur Secretarius Commissionis episcopalis pro Missionibus.

c) Posse etiam libere alias eligi rationes, dummodo spectetur semper finis unitatis spiritus et actionis nec confusiones fiant inter varias responsabilitates.

IV. RATIONES INTER CONGREGATIONEM PRO GENTIUM EVANGELIZATIONE ET CONFERENTIAS EPISCOPALES QUOAD COOPERATIONEM MISSIONALEM

Consilia ad rationes fovendas

15. Ad fovendam cooperationem missionalem oportet mutuae rationes inter Congregationem pro Gentium Evangelizatione et Conferentias episcopales impensae sint, effectivae, dynamicae. Ideo omne inceptum rationis

laudatur et confirmatur, cum in se contineat securum incitamentum ad missionem.

Ad omnes igitur Conferentias episcopales necnon ad singulos Episcopos potestas extenditur — et facultas declaratur — congressionis informativae et praeparatoriae cum praecipuis responsalibus Congregationis pro Gentium Evangelizatione tempore visitationis « ad limina ». His in congressionibus anteferetur rebus omnibus ambitus cooperationis missionalis in suis variis partibus, una cum parte ad communionem et reciprocam caritatem pertinente inter Ecclesias.

Insuper, Praesides Commissionum episcopalium invitentur, praeterquam ad privatim visendam Congregationem pro Gentium Evangelizatione, etiam ad congressiones super cooperatione missionali, quas eadem Congregatio pro Gentium Evangelizatione statis diebus vel etiam per intervalla Romae aut aliis locis centralibus instruit. Ita delegati quoque a Congregatione pro Gentium Evangelizatione intersint congressionibus aut Nationis aut Continentis a Conferentiis episcopalibus apparatis de cooperatione missionali. Mutua congressionum missionalium participatio, cum experientiarum et inceptorum commercio, operi evangelizationis universalis Ecclesiae proderit et communionis atque cooperationis inter Sanctam Sedem Ecclesiasque particulares confirmat vincula, sicut etiam inter ipsas communitates ecclesiales, cooperationi missionali favens.

V. COOPERATIONIS MISSIONALIS FORMAE SPECIALES ET NOVAE

Vocationes missionales

16. Confirmatur ad praesentia pertinentes et validas esse vocationes speciales « ad vitam » in Institutis missionalibus. Peculiaris tamen cooperationis missionalis inter Ecclesias forma, qua aliqui sacerdotes dioecesani, « Fidei donum » appellati, et etiam aliqui religiosi ac religiosae, necnon laici, mittuntur ad aliquam circumscriptionem missionalem ut apostolatui operam dent, etiam ad breve tempus, apta existimatur et fovetur, ut magis ac magis crescat.[38] Ut haec forma communionis ecclesialis atque cooperationis efficiatur, praeter normarum canonicarum observantiam,[39] opportuna est Con-

[38] Cf. CONC. OECUM. VATICANUM II, Decr. *Ad gentes,* nn. 38 et 41; Decr. *Christus Dominus,* n. 6; IOANNES PAULUS II, Litt. enc. *Redemptoris missio* (7 dec. 1990), nn. 68 e 85: *AAS* 83 (1991), pp 316, 331 s.

[39] Cf. *CIC,* cann.. 271 et 790.

gregationis pro Gentium Evangelizatione et propriae Conferentiae episcopalis consultatio.

Normae ad praestandam validitatem missionis personarum

17. In mittendis personis stabiliter ad territorium missionis, praeter condiciones quae sunt supra memoratas, hae teneantur normae.

a) Sacerdotes « Fidei donum », qui singulari modo ostendunt vinculum communionis inter Ecclesias, ex optimis seligantur et rite praeparatis ad peculiare servitium quod eos manet.[40] Praeterea, cum in perpetuum redeunt, accipiantur et apte in presbyterium atque in pastoralem actionem dioecesanam restituantur. Eorum experientia adhiberi poterit pro fovenda formatione missionali communitatis ecclesialis.

b) Sodales Institutorum vitae consecratae, contemplativae et activae, in actione missionali adhibeantur pro suo ipsorum charismate, praesertim ob testimonium quod praebere possunt de bonis evangelicis, quae Ecclesia fert, ob suam consecrationem Deo, ad eius gloriam et ad servitium hominum, ex exemplo Christi.[41]

c) Laici, viri ac mulieres, qui in baptismo suae responsabilitatis missionalis radicem habent, in actione missionali adhibeantur, proprie iis in condicionibus, in quibus homines cognoscere Christum non possunt nisi per eos et secundum eorum indolem saecularem, quae eos informat ad quaerendum Deum in rebus temporalibus tractandis atque secundum christiana principia dirigendis.[42]

« Coniunctiones gemellares » pro cooperatione missionali

18. Formae quoque cooperationis inter Ecclesias, quae « coniunctiones gemellares » denominantur, suam habent vim. Caveatur temen ne unico fine circumscribantur nec se a ceteris coeptibus generalibus cooperationis missionalis seiungant, praesertim a coeptibus Pontificiorum Operum Missionalium, ut servetur principium aequitatis in auxiliorum distributione. In exsequendo peculiari hoc cooperationis genere, praeterea, ne attentio neglegatur ad contextum ecclesialem, ad vitae rationem et ad dialogum inter

[40] Cf. IOANNES PAULUS II, Litt. enc. *Redemptoris missio* (7 Dec. 1990), n. 68: *AAS* 83 (1991), p 316.

[41] Cf. *CIC,* cann. 574 § 2, 676, 783; IOANNES PAULUS II, Litt. enc. *Redemptoris missio* (7 Dec. 1990), n. 69: *AAS* 83 (1991), p. 317s.

[42] Cf. *CIC,* can. 225.

auctoritates dioecesanas. Directio Nationalis Pontificiorum Operum Missionalium certior fiat coniunctionum gemellarium quae a dioecesibus et a paroeciis factae sunt.

Conclusiones praesentes quae interventus specificos postulant

19. Mundi et phaenomena nova, praecipue condiciones humanae mobilitati conexae, responsiones exigunt ad praesentia accommodatas quae non aliud sunt, nisi novae formae cooperationis missionalis. Hae considerandae sunt et praeparandae multa cum diligentia, praesertim in gradu locali. Definitiones attendantur atque accurate teneantur normae hic comprehensae, quas Suprema Auctoritas illustravit.[43]

a) Visitationes indolis internationalis, quae res sunt multitudinem contingens, una cum crescentibus migrationibus, postulant a christianis officium testificandi fidem et caritatem evangelicam simulque reverentem se gerendi rationem pro commercio culturali.

b) Lustrationes territoriorum missionis, eae quoque quae praeparantur ad laborem praestandum, potissimum coetuum iuvenilium, ut suum persequantur propositum maturandi experientiam directam rei missionalis, sensu evangelico comprobandae sunt, conficiendae et comitandae secundum consilium spirituale et pastorale, et expresse iungendae cum mandato missionali Episcopi. Ne parvipendatur, quod pertinet ad formationem missionalem, momentum experientiae directae sacerdotum ipsorumque Episcoporum.

c) Studii et laboris necessitates compellunt christianos recentium et antiquarum Ecclesiarum in territoria ubi Christianismus est minor pars, parum cognitus aut etiam impugnatur. His in casibus peculiaris cura coordinata postulatur a Conferentia episcopali,[44] ne hi fideles sibi ipsis relinquantur, tutelae religiosae expertes. Utile est, cum hoc phaenomenon est numero significans, etiam Ecclesias patrias intervenire, rationes ineundo cum illis Ecclesiis, quae earum recipiunt fideles.

d) In nationibus antiquae christianitatis, persaepe coetus formantur non christianorum quos non facile est cognoscere et numero aestimare, quique, praeter operam receptionis et progressionis humanae, prima evangelizatione indigent. Responsabilitas missionalis inde manans propria est, dissimili modo, Episcoporum, parochorum cum suis adiutoribus et communitate chri-

[43] Cf. IOANNES PAULUS II, Litt. enc. *Redemptoris missio* (7 Dec. 1990), nn. 37 et 82: *AAS* 83 (1991), pp. 282-286, 328 s.

[44] Cf. *CIC*, can. 792.

stiana. Commissio episcopalis pro Missionibus, in coniunctione cum Pontificiis Operibus Missionalibus, animadvertere debet suum esse de his advenis curam adhibere, auxilio utendo missionariorum qui sint ab eorum natione re versi, sicut et personarum quae ad eandem nationem patriam pertineant. Praeter eiusmodi advenas non christianos, in Ecclesiis antiquis sunt etiam adulti locales non baptizati, quos prima evangelizatio neglegere non debet. Hae res implicatae sunt, provocatio sunt multis Ecclesiis, ac fines immutant missionis « ad gentes », sicut etiam cooperationis missionalis fines.

Cooperatio missionalis tamquam donorum inter Ecclesias permutatio

20. Maturescat oportet in omnibus conscientia « adlaborare missioni non dare dumtaxat significat, sed scire aequabiliter recipere: etenim cunctae particulares vocantur Ecclesiae, et iuniores et antiquiores, ut res concedant atque suscipiant pro universali missione nec earum quaevis in se circumcludi debet ».[45] Consistendum igitur est ut fideles « Ecclesiae universalitati se recludant omnemque simul rationem studii sui particularis et reliquorum exclusionis fugiant sicut et illam cogitationem, sibi sese sufficere ».[46] Insuper vehementer confirmandae sunt omnes Ecclesiae particulares ut servent « universalem fidei sensum, ceteris Ecclesiis spiritualia largiendo dona ab iisque percipiendo una cum pastoralibus experientiis primi nuntii atque evangelizationis et cum apostolicis operariis opibusque ».[47]

Congregatio pro Gentium Evangelizatione, ad eam quod attinet, huic favet permutationi inter Ecclesias, quae fructus est eius verae communionis universalis quam Christus providet Ecclesiae per praesentiam suam vivam et efficientem. Attamen utile esse putat admonere de quodam phaenomeno emergenti. Penuria vocationum in aliquibus Ecclesiis antiquae institutionis inducit ad quaerendos missionarios, in primis, sacerdotes et religiosas, in territoriis missionis, in locum aliorum auxiliorum, potissimum oeconomicorum. Inde sequitur ut recentes Ecclesiae, etsi optimo consilio, notabilibus viribus priventur, omnino necessariis ad earum vitam christianam et ad incrementum evangelizationis inter gentes magna ex parte non baptizatas. Cum communio ecclesialis favere debeat, non autem obstare missioni « ad gentes » et proventui recentium Ecclesiarum, necesse est haec agendi ratio contineatur et rursus ordinetur.

[45] IOANNES PAULUS II, Litt. enc. *Redemptoris missio* (7 Dec. 1990), n. 85: *AAS* 83 (1991), p 331.

[46] *Ibid.*

[47] *Ibid.*

CONCLUSIO

Missio « ad gentes » pergit sine intermissione

21. «Ab apostolicis usque temporibus, indesinenter Ecclesiae missio intra universalem hominum familiam producitur. ... Ecclesia futuro quoque de tempore missionaria esse pergit, cum ad suam ipsius naturam spectet missionaria indoles ».[18] His certis verbis SS.mi Patris Ioannis Pauli II firmata, Congregatio pro Gentium Evangelizatione plenam servat existimationem totamque fiduciam iis qui, divina vocatione ac Ecclesiae mandato, alacriter missioni « ad gentes » perficiendae se dedunt, quae non solum valida manet, sed urgentior usque est. Ita quoque animum addit iis, qui sunt naviter implicati formis cooperationis missionalis multiplicibus, bene cognoscens quem fidei spiritum, generositatis et sacrificii illae requirant.

Normae et praescriptiones in hac Instructione contentae circumscribuntur certis rationibus practicis, spectantibus ad fovendam novam coordinationem variarum virium in cooperatione missionali, ante omnia inter Conferentias episcopales et Pontificia Opera Missionalia. Auctoritatem illae attribuunt positivae experientiae ultimis his annis effectae, et attentae sunt atque apertae ad incitationes ex praesentibus condicionibus proficiscentes, novas actiones novaque alendo incepta.

Congregatio pro Gentium Evangelizatione persuasum sibi habet iustum auxilium se ita dedisse renovationi ac novo impulsui cooperationis missionalis, quae semper est progressui missionis « ad gentes » praesidium necessarium. Fiduciae plena igitur materno patrocinio Mariae, Evangelizationis Stellae, eos omnes commendat, quotquot in Ecclesiam operam dant, ut salutis Christi nuntius usque ad ultimum terrae (cf. *Act* 1,8) perveniat.

Haec Instructio lineamenta continuat praecedentis *Quo aptius,* quam tamen, cum eius materiam prorsus refecerit, abrogat.

Summus Pontifex Ioannes Paulus II, die 10 mensis Septembris 1998, in audientia infrascripto Cardinali Praefecto concessa, hanc Instructionem approbavit, iubens eandem publicari.

Datum Romae, ex aedibus Congregationis pro Gentium Evangelizatione, in festo Sanctae Theresiae a Iesu Infante, Missionum Patrona, die 1 Octobris anno 1998.

IOSEPHUS card. **TOMKO,** *Praefectus*

✠ Marcellus Zago, *Secretarius.*

[18] IOANNES PAULUS II, Litt. ap *Tertio millennio adveniente* (10 Nov. 1994), n. 57: *AAS* 87 (1995), p. 39 s.

PROVISIO ECCLESIARUM

Ioannes Paulus divina Providentia Pp. II, latis decretis a Congregatione pro Gentium Evangelizatione, singulis quae sequuntur Ecclesiis sacros Pastores dignatus est assignare. Nimirum per Apostolicas sub plumbo Litteras praefecit:

die 10 Septembris 1998. — Metropolitanae Ecclesiae Bangalorensi Exc.mum P.D. Ignatium Paulum Pinto, hactenus Episcopum Shimogaënsem.

die 5 Novembris. — Metropolitanae Ecclesiae Agraënsi Exc.mum P.D. Vincentium Michaelem Concessao, hactenus Episcopum titularem Masculitanum et archidioecesis Delhiensis Auxiliarem.

— Cathedrali Ecclesiae Nakhonsauanensi R.D. Ludovicum Chamniern Santisukniran, archidioecesis Tharensis et Nonsengensis operum pastoralium moderatorem.

— Cathedrali Ecclesiae Phucuongensi R.D. Petrum Tran Dinh Tu, templi cathedralis eiudem dioecesis curionem.

— Cathedrali Ecclesiae Rumbekensi R.P. Caesarem Mazzolari, M.C.C.I., hactenus Administratorem Apostolicum « sede vacante et ad nutum Sanctae Sedis » praefatae dioecesis.

— Cathedrali Ecclesiae Sikassensi R.D. Ioannem Baptistam Tiama, Pontificalium Operum Missionalium in Malia Directorem nationalem.

— Cathedrali Ecclesiae Kannurensi, noviter erectae in Indica regione et suffraganeae archidioecesis Verapolitanae, R.D. Georgium Chakkalakal, e clero dioecesis Calicutensis ac Seminarii Mangalorensis Sancto Iosepho dicati professorem.

— Episcopum coadiutorem dioecesis Pusanensis Exc.mum R.D. Augustinum Cheong Myong-jo, hactenus Episcopum titularem Tubulbacensem et in Corea Ordinarium Militarem.

— Titulari episcopali Ecclesiae Zabaènsi R.D. Antonium Pappusamy, Seminarii Tiruchirapolitani Sancto Paulo dicati Theologiae Moralis professorem, quem deputavit Auxiliarem archidioecesis Madhuraiensis.

— Titulari episcopali Ecclesiae Pertusensi R.P. Liborium Ndumbukuti Nashenda, O.M.I., in districtu civili Namibiensis regionis vulgo dicto Owambo parochum, quem deputavit Auxiliarem Vindhoekensis.

die 28 Novembris. — Metropolitanae Ecclesiae Antsirananensi Exc.mum P.D. Michaelem Malo, ex Instituto vulgo « del Prado » dicto, hactenus Episcopum Mahagianganum.

die 28 Novembris 1998. — Cathedrali Ecclesiae Arushaënsi Exc.mum P.D. Iosaphatum Ludovicum Lebulu, hactenus Episcopum Samensem.

— Cathedrali Ecclesiae Ambaniaënsi R.D. Oddonem Mariam Arsenium Razanakolona, Vicarium generalem Fianarantsoaënsem atque in Madagascaria Pontificalium Operum Missionalium Directorem nationalem.

— Cathedrali Ecclesiae Gorensi, noviter conditae in Ciadia et suffraganeae metropolitanae Ecclesiae Ndiamenanae, R.P. Rosarium Pium Ramolo, O.F.M., e Provincia Fodiensi, in praesens missionarium in Ciadia ibique parochum in oppido vulgo Barn atque Custodiae vulgo dictae Baibokum superiorem.

— Cathedrali Ecclesiae Laiensi, noviter statutae in Ciadia et suffraganeae metropolitanae Ecclesiae Ndiamenanae, R.P. Michaelem Angelum Sebastian Martínez, M.CC.I., in oppido vulgo Bediondo curionem.

— Titulari episcopali Ecclesiae Cerbalitanae R.D. Raphaelem Cob García, e clero dioecesis Burgensis, in praesens missionarium « Fidei donum » in Aequatoria ibique Seminarii minoris Puyoënsis « Santa Maria la Mayor » nuncupati rectorem, quem constituit Vicarium Apostolicum Puyoënsem.

— Titulari episcopali Ecclesiae Aquaenovensi in Numidia R.P. Franciscum Xaverium Munera Correa, I.M.C., Provinciae Columbianae eiusdem Instituti religiosi vice-superiorem atque Seminarii theologici Bogotensis I.M.C. rectorem, quem constituit Vicarium Apostolicum Sancti Vincentii-Portus Leguizamensem.

— Titulari episcopali Ecclesiae Absasallensi R.D. Laurentium Pium Dorairaj, Philosophiae Seminarii « Sacri Cordis » in oppido vulgo Poonamallee professorem, quem deputavit Auxiliarem Madraspolitanum et Meliaporensem.

NOMINATIO

Peculiari dato decreto, Congregatio pro Gentium Evangelizatione ad suum beneplacitum renuntiavit:

die 17 Septembris 1998. — R.D. Raimundum Saeed, Vicarium generalem Multanensem, Administratorem Apostolicum « sede plena et ad nutum Sanctae Sedis » praefatae dioecesis.

DIARIUM ROMANAE CURIAE

Il Santo Padre Giovanni Paolo II ha ricevuto in Udienza Ufficiale per la presentazione delle Lettere Credenziali:

Lunedì, 8 Febbraio 1999, S.E. il Signor PAL TAR, Ambasciatore di Ungheria presso la Santa Sede.

Ha, altresì, ricevuto in Udienza:

Venerdì, 12 Febbraio 1999, S.E. la Signora MARY MCALEESE, Presidente della Repubblica di Irlanda.

Venerdì, 19 Febbraio 1999, S.E. il Signor YASSER ARAFAT, Presidente dell'Autorità Palestinese.

SEGRETERIA DI STATO

NOMINE

Con Brevi Apostolici il Santo Padre Giovanni Paolo II ha nominato:

5 febbraio **1999.** S.E. mons. Paolo Romeo, Arcivescovo titolare di Vulturia, *Nunzio Apostolico in Canada*

11 » » S.E. mons. Beniamino Stella, Arcivescovo tit. di Midila, *Nunzio Apostolico in Colombia.*

Con Biglietti della Segreteria di Stato il Santo Padre Giovanni Paolo II ha nominato:

12 gennaio **1999.** Il dott. Domenico Giani, *Vice Ispettore Vicario del Corpo di Vigilanza dello Stato della Città del Vaticano.*

» » » Il dott. Raul Bonarelli, *Vice Ispettore del Corpo di Vigilanza dello Stato della Città del Vaticano.*

14 » » Don George Palackapilly, S.D.B., *Consultore del Pontificio Consiglio della Cultura « ad quinquennium ».*

18 » » L'Em.mo Signor Cardinale Lucas Moreira Neves, Prefetto della Congregazione per i Vescovi, *Membro della Congregazione per l'Evangelizzazione dei Popoli.*

20 gennaio 1999. **L'avv. Giovanni Giacobbe,** *Promotore di Giustizia presso la Corte d'Appello dello Stato della Città del Vaticano, « ad quinquennium ».*

21 » » **S.E. mons. Giuseppe Pittau, Arcivescovo tit. di Castro di Sardegna, ed il prof. Gian Luigi Gigli,** *Membri del Pontificio Consiglio della Pastorale per gli Operatori Sanitari « ad quinquennium ».*

30 » » **I padri Nello Cipriani, O.S.A.; Giovanni Iammarone, O.F.M. Conv.; Maurizio Faggioni, O.F.M.,** *Consultori della Congregazione per la Dottrina della Fede « ad quinquennium ».*

» » » **I padri Prosper Grech, O.S.A., e Jesús Castellano Cervera, O.C.D.,** *Consultori della Congregazione per la Dottrina della Fede « in aliud quinquennium ».*

NECROLOGIO

26 gennaio 1999. **Mons. Patrick J. Casey, Vescovo em. di Brentwood** *(Gran Bretagna)*

27 » » **Mons. Settimio Ferrazzetta, Vescovo di Bissau** *(Guinea Bissau).*

3 febbraio » **Mons. Jan Czerniak, Vescovo tit. di Eudocia.**

4 » » **Mons. Benjamin Barrera y Reyes, Vescovo em. di Santa Ana** *(El Salvador).*

» » **Mons. Giovanni Semaan Issayi, Arcivescovo di Teheran dei Caldei** *(Iran).*

» » **Mons. Nicola Rotunno, Arciv. Vesc. em. di Sabina e Poggio Mirteto** *(Italia).*

12 » » **Mons. George E. Dion, Vescovo tit. di Arpaia.**

17 » » **Mons. Ramón Salas Valdés, Vescovo em. di Arica** *(Cile).*

» » **Mons. Joseph Elias Tawil, Arciv. Vesc. em. di Newton dei Greco-Melkiti** *(Stati Uniti d America).*

21 » » **Mons. Virgilio de Pauli, Vescovo di Campo Mouräo** *(Brasile)*

» » **Mons. André Dupont, Vescovo em. di Bobo-Dioulasso** *(Burkina Faso).*

Recens nuntiatum est Andream Duirat, episc. em. Buaken. die 29 m. Decembris 1998 et Iulium Harle, episc. tit. Arbanen. die 24 m. Ianuarii 1999 de vita decessisse.

An. et vol. XCI 7 Aprilis 1999 N. 4

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

Directio Palazzo Apostolico - Città del Vaticano - *Administratio:* Libreria Editrice Vaticana

ACTA IOANNIS PAULI PP. II

CONSTITUTIONES APOSTOLICAE

I

CAMAGUEYEN.

In Cuba nova Provincia ecclesiastica constituitur Camagueyensis, cuius metropolitana Ecclesia erit eadem sedes eiusdem nominis.

IOANNES PAULUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI
AD PERPETUAM REI MEMORIAM

Maiori spirituali Christifidelium suorum bono studentes consulere, Venerabiles Fratres sacrorum Antistites Provinciae Ecclesiasticae Sancti Iacobi in Cuba, audita Conferentia Episcoporum ipsius Nationis, ab hac Apostolica Sede unanimo consensu postulaverunt ut, detractis quibusdam territoriis a memorata Provincia, quae civium multitudine numeroque dioecesium suffraganearum eminet, nova Provincia ecclesiastica constitueretur et simul dioecesis eiusdem nominis ad dignitatem archidioecesis eveheretur. Nos vero, praehabito faventi voto Venerabilis Fratris Beniamini Stella, Archiepiscopi titulo Midilensis et in eadem Natione Apostolici Nuntii, de consilio Congregationis pro Episcopis admotas preces excipiendas esse putavimus. Apostolica Nostra potestate, quae sequuntur decernimus. Camagueyensem episcopalem sedem, seiunctam a metropolitico iure Ecclesiae Sancti Iacobi in Cuba, ad gradum archiepiscopalis metropolitanae Ecclesiae evehimus, omnibus iuribus datis ad normam iuris communis. Nova Provincia ecclesia-

stica efformetur metropolitana Ecclesia eiusdem nominis ac dioecesibus Caeci Abulensis, Centumfocensi et Sanctae Clarae, hactenus ad Provinciam ecclesiasticam Sancti Iacobi in Cuba pertinentibus. Camagueyensem pro tempore sacrorum Antistitem archiepiscopali dignitate augemus et gradu Metropolitae insignimus. Cuius sedem nunc ipsum Episcopum, Venerabilem Fratrem Adolfum Rodríguez Herrera, ad archiepiscopalem dignitatem et gradum Metropolitae promovemus, cunctis tributis iuribus impositisque obligationibus. Ad haec perficienda deputamus Venerabilem Fratrem Beniaminum Stella, quem diximus, eidem tribuentes necessarias et opportunas facultates etiam subdelegandi ad effectum de quo agitur quemlibet virum in ecclesiastica dignitate constitutum, onere imposito mittendi sincerum exemplar actus peractae exsecutionis ad Congregationem pro Episcopis. Hanc denique Constitutionem Nostram iugiter ratam esse volumus, contrariis quibuslibet rebus non obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die quinta mensis Decembris, anno Domini millesimo nongentesimo nonagésimo octavo, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

83 ANGELUS card. **SODANO**
Secretarius Status

83 LUCAS card. **MOREIRA NEVES**
Congr. pro Episcopis Praef.

Eugenius Sevi, *Protonot. Apost.*
Marcellus Rossetti, *Protonot. Apost.*

Loco © Plumbi
In Secret. Status tab., n. 446.606

II

MONSLIBANEN.

Sinuensis Superioris praelatura territorialis ad dioecesis dignitatem attollitur, quae deinceps Monslibanensis appellabitur.

IOANNES PAULUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI
AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

Ministerium totius dominicae familiae regendae ab ipso Domino Nobis demandatum summa diligentia explicare contendimus, ut eiusdem salutaria beneficia et praecepta omnia loca contingant cunctosque efficaciter populos.

Idcirco Nos res disponere properamus ut hoc facilius commodiusque eveniat. Quadoquidem igitur Venerabilis Frater Iulius Caesar Vidal Ortiz, Episcopus praelaturae territorialis Sinuensis Superioris, communi de suffragio Conferentiae Episcoporum Columbianae, plurima prece postulavit ut eadem praelatura ad dioecesis statum eveheretur, favente Venerabili Fratre Paulo Romeo, Archiepiscopo titulo Vulturiensi et in Columbia Apostolico Nuntio, ex consilio Congregationis pro Episcopis, haec statuimus et decernimus. Praelaturam territorialem Sinuensem Superiorem ad gradum dioecesis elevamus, iisdem servatis finibus qui antea ad ipsam pertinebant, quae deinde *Monslibanensis* vocabitur. Episcopalem porro sedem in urbe ponimus, quae populari loquela Montelibano appellatur, et ibidem templum, Sanctae Cruci Domini Nostri Iesu Christi dicatum, ad statum Cathedralis ecclesiae attollimus. Novae conditae dioecesis Episcopum Venerabilem Fratrem Iulium Caesarem Vidal Ortiz nominamus, qui antehac huius Sedis fuit Episcopus Praelatus. Cetera secundum leges canonicas temperentur. Ad haec omnia exsolvenda Apostolicum Nuntium quem supra memoravimus, deputamus, facta facultate quempiam virum in ecclesiastica dignitate constitutum subdelegandi. Re tandem ad exitum perducta, documenta conficiantur, quorum sincera exempla ad Congregationem pro Episcopis mittantur. Contrariis rebus minime obsistentibus quibuslibet.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die undetricesimo mensis Decembris, anno Domini millesimo nongentesimo nonagésimo octavo, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

83 ANGELUS card. **SODANO**
Secretarius Status

83 LUCAS card. **MOREIRA NEVES**
Congr. pro Episcopis Praef.

Eugenius Sevi, *Protonot. Apost.*
Marcellus Rossetti, *Protonot. Apost.*

Loco ffl Plumbi
In Secret. Status tab., n. 446.007

III

TIBUENSIS

In Columbia nova conditur dioecesis Tibuensis.

IOANNES PAULUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI
AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

Quam provido quidem tunc Nos pastorali consilio in Columbia constituerimus Praelaturam territorialem Tibuensem, tantis videmus interea progressibus ad plenam vitae operaeque inibi catholicae maturitatem processisse tantoque simul christifidelium ipsorum et operum ecclesialium auctu crevisse ut iam mereri sibi pleno iure Nobis certiorem stabilioremque videatur condicionem inter totius orbis ecclesiasticas diciones. Nihil proinde satisfacere dubitamus votis ac precibus Venerabilis Fratris Iosephi de Iesu Quintero Diaz, Episcopi Praelati ipsius Tibuensis, qui nuperius petivit, adsentiente prorsus Conferentia Episcoporum Columbiae, ut sua tandem Praelatura ad dioecesis eveheretur dignitatem. Auditis interea Legato Nostro eandem apud nationem Paulo Romeo, Archiepiscopo titulo Vulturiensi atque Apostolico Nuntio in Columbia, necnon ipsa Congregatione pro Episcopis, haec quae continuo subsequuntur fieri iubemus et volumus. Commemoratam Praelaturam *Tibuensem* territorialem ad gradum promovemus ac iuridicialem dioecesis dignitatem, iisdem nimirum finibus adservatis quibus in praesentia circumscribitur tum etiam momine ecclesiastico et civili quo nunc ipsum appellatur. Episcopalem sedem novae huius communitatis in urbe « Tibú » constituimus ibidemque templum Deo ad honorem Sancti Aloisii Beltrán dicatum ad condicionem provehimus et Ecclesiae Cathedralis honorem. Eundem autem pastorem, qui Episcopus Praelatus illius dicionis fuit, Iosephum de Iesu Quintero Diaz primum dioecesi huic libentes sane praeficimus. Haec vero ad mentis Nostrae exsequenda decreta designamus pro tempore illic Nuntium Apostolicum in Columbia cui necessarias et opportunas tribuimus facultates etiam subdelegandi ad effectum de quo agitur quemlibet virum in ecclesiastica dignitate statutum, officio adiecto ad Congregationem pro Episcopis germanum exemplum actus ipsius peractae exsecutionis remittendi. Contrariis quibusvis rebus nequaquam obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die undetricesimo mensis Decembris anno Domini millesimo nongentesimo nonagésimo octavo, Pontificatus Nostri vicesimo et primo.

ffî **ANGELUS** card. **SODANO**
Secretarius Status

£B **LUCAS** card. **MOREIRA NEVES**
Congr. pro Episcopis Praef.

Eugenius Sevi, *Protonot. Apost.*
Marcellus Rossetti, *Protonot. Apost.*

Loco ffi Plumbi
In Secret. Status tab., n. 446.008

IV

GULUENSIS

In Uganda constituitur nova Provincia ecclesiastica Guluensis, cuius metropolitana Ecclesia erit Sedes eiusdem nominis.

IOANNES PAULUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI
AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

Quo aptius provideretur Evangelizationi operi in Uganda, optime fieri est visum si in eadem Natione, ubi hoc tempore exstat tantummodo una Provincia ecclesiastica Kampalaënsis, novae Provinciae ecclesiasticae constituerentur. Quapropter Venerabiles Fratres Nostri S.R.E. Cardinales atque Praesules, qui Congregationi pro Gentium Evangelizatione sunt praepositi, re mature perpensa habitoque faventi voto Venerabilis Fratris Aloisii Robles Díaz, Archiepiscopi titulo Stephaniacensis atque in Uganda Apostolici Pronuntii, suaserunt Nobis ut ibidem inter alias Provincia ecclesiastica Guluensis nomine conderetur. Nos igitur, Qui gravissimo fungimur munere Supremi Pastoris universae catholicae Ecclesiae, talem sententiam ratam habentes, sequentia decernimus. A metropolitana Ecclesia Kampalaënsi distrahimus dioeceses Aruaënsem, Guluensem, Lirensem et Nebbensem atque ex his efficimus Provinciam ecclesiasticam *Guluensem*, cuius Sedes princeps erit Ecclesia Guluensis, quam ad gradum et dignitatem archidioecesis metropolitanae evehimus, omnibus datis iuribus et officiis huiusmodi Sedium propriis, assignantes eidem ceteras, quas diximus, dioeceses uti suffraga-

neas. Insuper Venerabilem Fratrem Ioannem Baptistam Odama, hactenus Episcopum Nebbensem, vinculo solutum eiusdem Sedis, Archiepiscopum Metropolitam Guluensem renuntiamus, cunctis propriis factis iuribus impositisque obligationibus. Quae praescripsimus committimus perficienda memorato Venerabili Fratri Alosio Robles Díaz, onere imposito mittendi sincerum exemplar actus effectae exsecutionis ad Congregationem pro Gentium Evangelizatione. Hanc denique Nostram Constitutionem nunc et in posterum ratam esse volumus, contrariis quibuslibet rebus minime obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die altero mensis Ianuarii, anno Domini millesimo nongentesimo nonagésimo nono, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

83 ANGELUS card. **SODANO**
Secretarius Status

IOSEPHUS card. **TOMKO**
Congr. pro Gentium Evang. Praef.

Eugenius Sevi, *Protonot. Apost.*
Carmelus Nicolosi, *Protonot. Apost.*

Loco ffi Plumbi
In Secret. Status tab., n. 446 865

V

MBARARAËNSIS

Nova Provincia ecclesiastica Mbararaënsis appellata intra fines Ugandae conditur.

IOANNES PAULUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI
AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

Diligentem sane curam continenter adhibemus ut Domini verbum quam amplissimam multitudinem attingat caram terram Africanam incolentem. Quam ob rem nunc aptare properamus ecclesiastica instituta ad eiusmodi propositum commodius assequendum. De consilio igitur Congregationis pro Gentium Evangelizatione, Apostolica Nostra potestate suffulti, haec quae sequuntur decernimus et statuimus. A metropolitana Ecclesia Kampalaënsi *Mbararaënsem* sedem separamus quam ad dignitatem archiepiscopalis metropolitanae Ecclesiae evehimus, privilegiis porro additis et obligationibus

iniunctis quae sacri canones praecipiunt. Novam Provinciam ecclesiasticam constituunt, veluti suffraganeae sedes, dioeceses Arcis Portal, Hoimana, Kabalena et Kasesensis, hucusque Ecclesiae metropolitanae Kampalaënsi subiectae. Venerabilem Fratrem Paulum K. Bakyenga, Episcopum hactenus Mbararaënsem, ad gradum Archiepiscopi Metropolitae Mbararaënsis promovemus secundum sacrorum canonum praescripta. Haec omnia ad expedienda Venerabilem Fratrem Aloisium Robles Díaz, Archiepiscopum titulo Stephaniacensem atque in Uganda Apostolicum Nuntium, legamus. Re demum ad exitum perducta, documenta conficiantur, quorum sincera exempla ad Congregationem pro Gentium Evangelizatione diligenter mittantur, contrariis rebus minime quibuslibet obsistentibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die altero mensis Ianuarii, anno Domini millesimo nongentesimo nonagésimo nono, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

68 **ANGELUS** card. **SODANO**
Secretarius Status

IOSEPHUS card. **TOMKO**
Congr. pro Gentium Evang. Praef.

Eugenius Sevi, *Protonot. Apost.*
Carmelus Nicolosi, *Protonot. Apost.*

Loco 68 Plumbi
In Secret. Status tab., n. 446.866

LITTERAE APOSTOLICAE

I

Venerabili Servo Dei Caietano Catanoso Beatorum honores decernuntur.

IOANNES PAULUS PP. II

Ad perpetuam rei memoriam. — De te dixit cor meum: « Exquirite faciem meam! ». Faciem tuam, Domine, exquiram (Ps 27[26], 8). Ecclesia, donis Spiritus Sancti ditata, nullo umquam tempore Dominum invocare cessat ut faciem suam ostendat illi. Diebus nostris pulcherrimum donum a Deo populo tributum habetur presbyter Caietanus Catanoso, qui multiplici in pastorali actuositate, ex arcano Dei consilio, eius percepit afflatum ut praestantiorem sollicitudinis suae partem insumeret in colenda Passione Christi Domini sub sublimi at miserando ductu vultus eius. Divina immer-

sus contemplatione repetere consueverat: « Sacra eius facies vita et fortitudo mea est». Servus Dei primam lucem vidit in pago vulgo Chorio di S. Lorenzo, ex archidioecesi Rheginensi, die xiv mensis Februarii anno MDCCCLXXix. Adulescentulus Seminarium archidioecesanum ingressus est ubi, annorum decursu, ecclesiasticum curriculum peregit, quo expleto presbyteratus ordine est insignitus die xx mensis Septembris anno MCMII. Assiduum exercuit paroeciale ministerium praesertim in Calabrica regione. Ubique fervens verbi Dei exstitit praeco et conscientias instituit ad Evangelium servandum. Singularem de vocationibus curam adhibuit. Expertus spirituum Moderator innumeras animas in scholam duxit Divini Magistri. Cappellanus apud sociata valetudinaria et carceres, pauperibus corpore et spiritu proxime adfuit omnibusque divinum tulit solamen. Sollicitum se praebuit de pueris derelictis totque periculis obnoxiis, nec non de pauperibus. Indefatigabilis Sacri Vultus missionarius, Christum secutus est usque ad perfectam sui immolationem, cum Ipso patiens et cum Ipso sese victimam expiationis offerens. Hoc peculiare charisma tradidit Congregationi ab ipso conditae, nempe « Sororibus Veronicis a Sacro Vultu ». Iisdem munus commisit expiandi iniurias in sanctitatem Dei illatas, atque mitigandi quemlibet hominum dolorem, quoniam Christi dolor est qui in pauperibus et in dolentibus hominibus Passionem suam producit. Hae quidem Sorores, ad humilem et sedulum famulatum hominibus a societate seiunctis praestandum, quos inter Christus est maxime derelictus et indigens, « se conferent illuc potissimum ubi alii renuunt illas legere spicas quae messores effugiunt », hac ratione significantes in Ecclesia illum alacrem Veronicae gestum. Servus Dei artum instituit vinculum inter intimiorem cum Domino communionem et studium apostolicum erga fratres. Pauper et humilis, patiens et mitis erga omnes, vultum semper hilarem ostendebat, quamvis voculas et difficultates subire debuerit; omnimodam exhibens oboedientiam Pastoribus, Ecclesiae filiali inserviit obsequio. Corde libero ab illecebris mundi, plenus fide, spe et caritate, atque sanctitatis fama circumdatus, die iv mensis Aprilis anno MCMLXIII in Domino sese obdormivit.

Causa beatificationis et canonizationis apud curiam archidioecesanam Rheginensem anno MCMLXXXII est incohata. Servatis de iure servandis, Nosmet Ipsi die III mensis Martii anno MCMXC declaravimus Servum Dei virtutes théologales, cardinales iisdemque adnexas heroum in gradum exercuisse. Apud eandem Sedem archidioecesanam inquisitio instructa est circa praesumptam miram sanationem, intercessioni eiusdem Servi Dei adscriptam.

Casus consueto examini subiectus est apud Congregationem de Causis Sanctorum cum voto favorabili et Nobis coram die xxv mensis Iunii anno MCMXCVI Decretum prodiit super miraculo. Quocirca statuimus ut ritus beatificationis Romae celebraretur die iv mensis Maii anno MCMXCVII.

Hodie igitur in foro ante Patriarchalem Basilicam Vaticanam, intra Missarum sollemnia hanc protulimus formulam: Nos, vota Fratrum Nostrorum Ambrosii Echebarria Arroita, Episcopi Barbastrensis-Montisonensis, Victoris Aloisii Mondello, Archiepiscopi Rheginensis-Bovensis, Iulii Nicolini, Episcopi Cremonensis, et Iulii Henrici Prado Bolaños, Episcopi Pastopolitani, necnon plurimorum aliorum Fratrum in episcopatu multorumque christifidelium explentes, de Congregationis de Causis Sanctorum consulto, Auctoritate Nostra Apostolica facultatem facimus ut Venerabiles Servi Dei Florentinus Asensio Barroso, Zephyrinus Giménez Malla, Caietanus Catanoso, Henricus Rebuschini et Maria ab Incarnatione Rosal Beatorum nomine in posterum appellentur eorumque festum: Florentini Asensio Barroso die nona Augusti; Zephyrini Giménez Malla die quarta Maii; Caietani Catanoso die vicesima Septembris; Henrici Rebuschini die decima Maii; et Mariae ab Incarnatione Rosai die vicesima septima Octobris in locis et modis iure statutis quotannis celebrari possit. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti.

Quae vero decrevimus firma esse volumus ac rata in perpetuum, contrariis rebus minime obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris, die iv mensis Maii, anno MCMXCVII, Pontificatus Nostri undevicesimo.

De mandato Summi Pontificis
£8 **ANGELUS** card. **SODANO**

Loco £8 Sigilli
In Secret Status tab., n, 434,587

II

Venerabili Dei Servo Dominico Lentini Beatorum honores decernuntur.

IOANNES PAULUS PP II

Ad perpetuam rei memoriam. — « Qui manet in me, et ego in eo, hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere » (Io 15, 5).

Iesu Christo, quemadmodum viti palmes, coniunctus, presbyter Dominicus Lentini Patrem sanctitatis vita operibusque glorificavit atque, pastorali

caritate imflammatus, assidue in vinea Domini operatus est, in animarum salutem et in regnum Dei proferendum operam suam efficaciter conferendo. Dignus hic Ecclesiae minister Lauriae, in praesenti dioecesi Tursiensi-Lacunerulonensi, parentibus Macario Lentini ac Rosalia Vitarella die xx mensis Novembris anno MDCCLXX ortus est, atque eodem die Baptismatis fonte auctoratus est. A piis parentibus religiose institutus, inde a pueritia cum Deo ambulavit. xiv annos natus clericale vestimentum induit atque in natali pago permanens, illius loci iuvantibus nonnullis sacerdotibus, aliquam doctrinam adeptus est. Exinde Seminarium ingressus est dioecesis Policastrensis, ubi praestantem spiritalem institutionem consecutus est. Sacro Presbyteratus ordine anno MDCCXCIII auctus, studiose pro Christi grege adlaboravit, numquam humilem ac saepe aerumnosam Lauriensis populi vitam deserens. Dei verbo strenue inservivit, quod efficacibus ac solidis concionibus diffundebat, quas ipse corroborabat testificatione perfectae fidelitatis erga Evangelium sacerdotaliaque officia cum peccatorum conversionem et oboedientiam legum Dei Ecclesiaeque promptiorem obtineret. Ipsos gratiae effectus pia Missae celebratione et Paenitentiae sacramenti ministratione consequebatur, in qua quotidie multum diei insumebat. Sacerdos cordis indivisi fidelitatem erga Deum cum fidelitate erga hominem coniungere valuit atque singulis diebus misericordiae opera tum corporalia tum spiritalia prompto animo exercuit. Ut proximum indigentem iuvaret omnes aerumnas patiebatur atque ut peccatorum conversionem a Deo impetraret, precationes et obsecraciones agebat necnon suum corpus gravibus paenitentiis et castigationibus afficiebat. Dilectione vera ac actuosa permotus, religiosam culturalemque iuvenum institutionem coluit atque illorum haud pauci sacerdotes vel aestimati artifices, Dei Servo etiam docente, facti sunt. Socialem pacem et familiarum concordiam curavit. Ut suam pastoralem actionem sustineret, quae interdum censura affecta est, iuverunt cum Deo coniunctio, Eucharistia, assidua precatio, in Virginem Mariam pietas, boni Pastoris imitatio. Dei superiorumque ecclesiasticorum voluntati, parens atque a mundi vanitatibus, honoribus, commoditatibus, divitiis seiunctus, instrumentum solatii pacisque in Dei manibus fuit, qui eum peculiaribus donis ac lata sanctitatis fama ditavit, quae post mortem etiam mansit, quae die xxv mensis Februarii anno MDCCCXXVIII accidit.

Beatificationis Canonizationisque Causa ab Episcopo Policastrensi incollata est anno MDCCCXLII. His a legibus illius temporis statutis completis, Decessor Noster Pius XI, die xxvn mensis Ianuarii anno MCMXXXV, declara-

vit Dei Servum heroum in modum théologales, cardinales hisque coniunctas virtutes exercuisse. Nuper apud archiepiscopalem Curiam Neapolitanam, de quadam mira sanatione inquisitio instituta est, Dei Servi intercessioni adscripta. Eventu illo suetibus vestigationibus apud Congregationem de Causis Sanctorum favorabili cum exitu excusso, Nobis coram die xvn mensis Decembris anno MCMXCVI decretum super miro prodiit. Statuimus ergo ut beatificationis ritus Romae die xn mensis Octobris anno MCMXCVII celebraretur. Hodie igitur in Petriano Foro, inter sacra hanc elocuti sumus Canonizationis formulam:

Nos, vota Fratrum Nostrorum Iesu Humberti Velázquez Garay, Episcopi Celayensis, Brunonis Foresti, Archiepiscopi-Episcopi Brixiensis, Rochi Talucci, Episcopi Tursiensis-Lacunerulonensis, Alberti Houssiau, Episcopi Leodiensis, et Richardi Fontana, Archiepiscopi Spoletani-Nursini, necnon plurimorum aliorum Fratrum in episcopatu multorumque christifidelium explentes, de Congregationis de Causis Sanctorum consulto, Auctoritate Nostra Apostolica facultatem facimus ut Venerabiles Servi Dei Elias a Succursu Nieves, Ioannes Baptista Piamarta, Dominicus Lentini, Maria a Iesu Aemilia d'Oultremont vidua van der Linden d'Hooghvorst et Maria Teresia Fasce Beatorum nomine in posterum appellentur, eorumque festum: Eliae a Succursu Nieves die decima Octobris; Ioannis Baptistae Piamarta die vicesima sexta Aprilis; Dominici Lentini die vicesima quinta Februarii; Mariae a Iesu Aemiliae d'Oultremont viduae van der Lindem d'Hooghvorst die undecima Octobris; et Mariae Teresiae Fasce die duodecima Octobris in locis et modis iure statutis quotannis celebrari possit. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti.

Quod autem decrevimus volumus et nunc et in posterum vim habere, contrariis minime efficientibus rebus quibuslibet.

Datum Romae, apud S. Petrum, die duodecimo mensis Octobris anno Domini millesimo nongentesimo nonagésimo septimo, Pontificatus Nostri undevicesimo.

De mandato Summi Pontificis
£8 ANGELUS card. **SODANO**

Loco 68 Sigilli
In Secret. Status tab., n. 429.527

III

Venerabili Servae Dei Mariae Teresiae Fasce caelitum Beatarum adduntur honores.

IOANNES PAULUS PP II

Ad perpetuam rei memoriam. — « Optavi, et datus est mihi sensus; et invocavi, et venit in me spiritus sapientiae» (Sap 7,7). Probissime quidem hae voces Venerabili Servae Dei Mariae Teresiae Fasce congruunt ut quae Evangelio ipso illustrata Christi contemplando vixerit mysterio misericordiaeque explendis operibus; unde etiam praeclarum evasit viventis concordiae exemplar Dei inter contemplationem pro hominibusque ministerium, pauperibus praesertim et humilibus ac dolentibus. Mulier haec, cui maternitatis fuit gratia spiritalis, Torriliae est orta intra Derthonensis dicionis fines die xxvii mensis Decembris anno MDCCCLXXXI Ianuae adolevit ubi humanum eius atque christianum ingenium maturavit iam inde a pueritia ad Christi sequelam. Humilitatis simplicitatisque exemplis permota Sanctae Ritae de Cassia in sanctarum album anno MCM relatae vestigia premere ipsius decrevit proindeque anno MCMVI Ordinem intravit Sancti Augustini egentium apud Cassiae coenobium in Umbriae montibus abditum. Novitiatu rite emenso simplicia nuncupavit vota atque anno MCMXII sollemnia. Brevi dein tempore tantos fecit tamque manifestos in virtutibus progressus ut eadem illi monastica communitas primum magistrae noviciarum concrediderit munus, tum vicariae ac postremo ipsius Antistitae. Viginti septem exin continuos annos prudens et animosa sapiens et amabilis coenobium gubernavit, ubi etiam ut mutua caritas et disciplinae observantia reflorescerent ea perfecit necnon laetitia in Deo laudando officioque Ecclesiae salutifero adiuvando per silentium ac recessum. Spiritalem noviciarum monacharumque institutionem perdiligenter curavit quas cohortationibus et instructionibus ac exemplo potissimum angustam per sanctimoniae comitabatur semitam. Tamquam matrem iuvenes illam ac senes diligebant, valentes bene et aegrotantes, quam etiam uti magistram sectabantur, venerabantur sanctam. Quandoquidem vero caritatis ignis magis exardescebat eius in animo, spiritale Sanctae Ritae lumen quoquoversus dispergere gestiebat atque in omnibus cupiditatem accendere illius imitandi. Quapropter cultum ipsius enucleavit ea ac scriptionibus suis eandem venerationem varias per terrarum regiones disseminavit. Novum curavit eius in honoren sacellum condendum quod sollicitudines illi importavit ac labores. Orbarum pauperum puellula-

rum asylum excitavit, quarum curam custodiamque plane gerebat maternam. Animum iis suum pandebat quotquot adiumentis tum spiritus tum etiam indigebant corporis, unde religiosam suam domum portum quendam constituit solacii. Omni sua vita Deum lauda vit omnibusque item viribus famulata proximis suis est. Eius praeterea fidem spem caritatem liturgia sacra ac verbum Dei, precatio atque contemplatio, aerumnae ac sacrificia nenon Regulae votorumque custodia cotidiana aiebant, quas quidem virtutes summo possidebat modo ipsa in communibusque vitae adiunctis et extraordinariis est testificata. Christi germana sponsa et Ritae sanctae aemula, complures annos pertulit corporis sui dolores magna animi aequitate: « nemo enim potest transire mare huius saeculi, nisi cruce Christi portatus » (S. Augustinus, In Ioannis Evang. tract., 2, 2). Meritis cumulata ac sanctitatis celebri stabilique aestimatione obviam Domino suo accensa sua cum lampade occucurrit die xviu mensis Ianuarii anno MCMXXXXVII. Cuius beatificationis ac canonizationis causa ab Antistite Nursino anno MCMLVIII est incollata. Nos deinde ipsi mensis Iulii die undecimo anno MCMXCV hanc Dei Servam heroum ritu ediximus virtutes factitavisse tum théologales tum cardinales et iisque adnexas. Duobus autem post annis, die mensis Iulii septimo, Nostro in conspectu decretum prodiit super miraculo eiusdem Venerabilis deprecationi adscripto. Ritum igitur Beatificationis die xn mensis Octobris anno MCMXCVII statuimus, hoc videlicet die ipso, cum interminata coram pastorum sacrorum fideliumque multitudine, vitae eius cursu breviter enarrato recensitisque virtutibus illustribusque operibus hanc studiosi Nos ac laeti prorsus formulam pronuntiavimus:

Nos, vota Fratrum Nostrorum Iesu Humberti Velázquez Garay, Episcopi Celayensis, Brunonis Foresti, Archiepiscopi-Episcopi Brixiensis, Rochi Talucci, Episcopi Tursiensis-Lacunerulonensis, Alberti Houssiau, Episcopi Leodiensis, et Richardi Fontana, Archiepiscopi Spoletani-Nursini, necnon plurimorum aliorun Fratrum in episcopatu multorumque christifidelium explentes, de Congregationis de Causis Sanctorum consulto, Auctoritate Nostra Apostolica facultatem facimus ut Venerabiles Servi Dei Elias a Succursu Nieves, Ioannes Baptista Piamarta, Dominicus Lentini, Maria a Iesu Aemilia d'Oultremont vidua van der Linden d'Hooghvorst et Maria Teresia Fasce Beatorum nomine in posterum appellentur, eorumque festum: Eliae a Succursu Nieves die undecima Octobris; Ioannis Baptistae Piamarta die vicesima sexta Aprilis; Dominici Lentini die vicesima quinta Februarii; Mariae a Iesu Aemiliae d'Oultremont viduae van der Linden d'Hooghvorst die

undecima Octobris; et Mariae Teresiae Fasce die duodecima Octobris in locis et modis iure statutis quotannis celebrari possit.

In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti.

Nihil profecto dubitantes quin nova haec inter Ecclesiae Beatas fulgida persona plurimum suo lumine atque exemplo ad fidei evangelicae progressum et actionis catholicae augmentum intra et extra vitae consecratae fines sit collatura, has Litteras proferri iussimus quas valere posthac sempiternum volumus rebus quibuslibet haudquaquam obsistentibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris, die xii mensis Octobris anno MCMXCVII, Pontificatus Nostri undevicesimo.

De mandato Summi Pontificis
£8 ANGELUS card. **SODANO**

Loco 83 Sigilli
In Secret. Status tab., n. 429.872

IV

Venerabili servae Dei Mariae Maravillas a Iesu caelitum Beatarum adduntur honores.

IOANNES PAULUS PP. II

Ad perpetuam rei memoriam. — « Qui enim Deum vere et sincere diligunt, omne quod bonum est amant quaerunt ambiunt promovent laudant; bonis quoque semper se iungunt favent auxiliantur: ad haec aliud non amant quam veritatem et ea quae amorem merentur » (Sanctae Teresiae a Iesu, *Via Perfectionis,* cap. **XL**, n. 3).

Institutio quidem vitae ipsa Venerabilis Servae Dei Mariae Maravillas a Iesu, nomine videlicet baptizatae Mariae Maravillas Pidal y Chico de Guzmán, haec fuit Sanctae Teresiae a Iesu doctrina, quae Dei penitus respondit amori eaque universa quae fuerunt bona dilexit. Matriti est die quarto mensis Novembris anno millesimo octingentesimo nonagésimo primo ex christifidelibus orta Aloisio Pidal y Mon, Hispaniae nempe ad Sanctam Sedem legato atque Christina Chico de Guzmán y Muñoz, permagnae parentibus pietatis a quibus Deum ac pauperes amare didicit tum etiam suae congruenter vivere fidei et christianas factitare virtutes. Excalceatas inter Carmelitides sese apud coenobium El Escorial anno millesimo nongentesimo

undevicesimo recepit annisque post quinque sollemnia nuncupavit vota temporalibus in aedibus oppidi Getafe, unde inceptionem sedulo sectabatur aedificationemque monasterii El Cerro de los Angeles iuxta Sacratissimi Cordis monumentum cuius anno millesimo nongentesimo vicesimo sexto est Antistita electa. Eodem dein munere auctoritatis aliis pariter in domibus totam ferme per vitae religiosae suae diuturnitatem perfuncta est, dum decem praeterea etiam in India condidit interim monasteria, quae singula nimirum voluit sensu paenitentiae adfectuque signarentur atque sui ipsius oblationis necnon sacri studii secessus: quae propria omnia Teresianae erant reformationis. Religiosas usque incitabat suas sorores contemplativam ad vitam ac fervorem apostolicum, tum etiam ad regulae constitutionumque observationem. Dei ipsius flagrabat amore atque hominum salvandorum studio, cum orationi principatum adsignabat suique oblationi et charismati Teresiano. Subsidiis undique receptis utebatur ut complura beneficentiae et caritatis sustentarentur opera at in primis coenobiis subveniretur et sacerdotibus, seminariis et religiosis inceptis utque laicorum humana ac christiana adiuvaretur promotio. Animi semper intuitum in Deo defigebat cum eoque per sacramenta precationemque fovebat coniunctionem. Sua Antistitae explens munia prae se mansuetudinem ferebat, in correptionibus iustitiam, bonorum in terrestrium administratione sapientiam, in ecclesiasticis auctoritatibus sectandis observans quoddam obsequium. Tam rebus in secundis quam adversis divinae sese adcommodabat voluntati, dum eodem tempore Eucharistiam sacram et Sacratissimum Iesu Cor percolebat perinde ac ipsam dominam matrem Iesu Mariam Carmelique caelites. Saeviente intestino Hispanorum bello aequitatem servabat animi suamque parata usque erat ad fidelitatem erga Evangelium et Ecclesiam fuso etiam sanguine testandam. Die tandem undecimo mensis Decembris obiit apud La Aldehuela anno millesimo nongentesimo septuagesimo quarto pie quidem suspirans: « Quantopere Carmelitanam emori iuvat! ». Qua vivens etiam circumdabatur sanctimoniae aestimatione, post mortem nihilo persistebat minus quin immo continenter increscebat. Quapropter Matritensis ipse Archiepiscopus beatificationis causam et canonizationis anno millesimo nongentesimo octogesimo instituit. Nos autem ipsi die decimo septimo mensis Decembris anno millesimo nongentesimo nonagésimo sexto hanc Dei Servam virtutes christianas heroum in modum exercuisse pronuntiavimus deindeque nobis pariter coram decretum illud die duodevicesimo mensis Decembris anno MCMXCVII prodiit quo aliquod huius eiusdem Venerabilis precibus miraculum

est adscriptum. Quas ob causas constituimus ut Romae sollemnis beatificationis ritus die decimo mensis Maii perageretur, hoc nempe ipso die, cum inter eucharistica sollemnia libentissimi quidem subsequentem protulimus eius beatificationis formulam:

Nos, vota Fratrum Nostrorum Antonii Mariae Cardinalis Rouco Várela, Archiepiscopi Matritensis, Nasrallah Petri Cardinalis Sfeir, Patriarchae Antiocheni Maronitarum, et Francisci Iosephi Pérez y Fernández-Golfín, Episcopi Xetafensis, necnon plurimorum aliorum Fratrum in episcopatu multorumque christifidelium explentes, de Congregationis de Causis Sanctorum consulto, Auctoritate Nostra Apostolica facultatem facimus ut Venerabiles Servi Dei Rita a Virgine Perdolente Pujalte Sánchez et Francisca a Corde Iesu Aldea Araujo, Maria Gabriela Hinojosa et Sociae, Maria Sagrario a Sancto Aloisio Gonzaga, Elvira Moragas Cantarero, Nimatullacius Iosephus Kassab Al-Hardini et Maria Maravillas a Iesu Pidal y Chico de Guzmán Beatorum nomine in posterum appellentur eorumque festum die ipsorum natali: Ritae a Virgine Perdolente Pujalte Sánchez et Franciscae a Corde Iesu Aldea Araujo, die vicesima Iulii; Mariae Gabrielae Hinojosa et Sociarum, die decima octava Novembris; Mariae Sagrario a Sancto Aloisio Gonzaga Elvirae Moragas Cantarero, die decima sexta Augusti; Nimatullacii Iosephi Kassab Al-Hardini, die decima quarta Decembris; et Mariae Maravillas a Iesu Pidal y Chico de Guzmán, die undecima Decembris in locis et modis iure statutis quotannis celebrari possit. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti.

Omnia ideo quae hic decrevimus volumus tam nunc quam totum in posterum tempus suam habere vim effectumque, rebus quibuslibet contrariis haudquaquam obsistentibus.

Exoptamus praeterea nimirum huius ut Beatae caelitis opera alliciant varia exemplaque vehementius etiam christifideles impellant ad Evangelii Christi audacter arripiendam terrestres inter condiciones viam, ut talibus praeeuntibus iam spectatis Catholicae vitae fautoribus fieri certius possit ut inde latius eius usque prolatetur Regnum.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris, die x mensis Maii anno MCMXCVIII, Pontificatus Nostri vicesimo.

De mandato Summi Pontificis

£8 ANGELUS card. **SODANO**

Loco 83 Sigilli

In Secret Status tab., n. 434.586

V

Imago beatae Mariae Virginis titulo « Nostra Seynora de Canòlich » invocatae, quae pie colitur in Andorrae Principatus oppido « Sant Julia de Loria » intra fines Urgellensis dioecesis posito, pretioso diademate redimiri sinitur « nomine et auctoritate Summi Pontificis ».

IOANNES PAULUS PP. II

Ad perpetuam rei memoriam. — In antiquo oppido Andorrae Principatus « Sant Julia de Loria » intra fines dioecesis Urgellensis posito, iam a saeculo XIII a fidelibus loci finitimarumque regionum peculiari veneratione colitur decora imago beatae Mariae Virginis titulo « Nostra Seynora de Canòlich » invocatae, quae pie servatur in paroeciali templo. Qua re, cum Venerabilis Frater Ioannes Martí Alanis, Episcopus Urgellensis, litteris die xv mensis Octobris hoc anno datis, cleri populique sui vota excipiens, petiverit ut imago, quam diximus, Nostro nomine et auctoritate pretioso diademate posset redimiri, Nos, paternae benevolentiae signum dilectis filiis illius communitatis cupientes praebere, eius Pastoris precibus perquam libenter obsecundandum esse putamus. E sententia igitur Congregationis de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum, quam ratam habemus, Apostolica potestate concedimus ut imago Beatae Mariae Virginis titulo « Nostra Seynora de Canòlich » invocatae Nostro nomine et auctoritate, pretioso diademate possit coronari secundum probatum liturgicum ritum. Quod faustum ac felix sit atque in spirituale cedat bonum eorum omnium, qui eandem imaginem venerantur. Denique volumus ut hae Litterae Nostrae accurate serventur suosque plenos effectus legitime consequantur, contrariis quibuslibet rebus non obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris, die VII mensis Decembris, anno MCMXCVIII, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

De mandato Summi Pontificis
& ANGELUS card. SODANO

Loco ® Sigilli
In Secret. Status tab., n. 445.527

VI

Templum paroeciale Sanctae Mariae a Victoria, quod in urbe « San Vito dei Normanni » intra fines archiepiscopalis sedis Brundusinae-Ostunensis exstat, ad Basilicae minoris gradum dignitatemque evehitur.

IOANNES PAULUS PP. II

Ad perpetuam rei memoriam. — Inter sacras aedes antiquae et insignis archiepiscopalis sedis Brundusinae-Ostunensis merito celebratur paroeciale templum Sanctae Mariae a Victoria in urbe « S. Vito dei Normanni » saeculo **XVI** aedificatum in votum factum a Brundusinis reducibus e notissima navali pugna Naupacti, ubi impensa pietate colitur imago Dei Genetricis « Nicopeia » nuncupatae, quam Nos Ipsi in Petriano huiusce almae Urbis foro anno MCMXCVI coronavimus. Quod quidem, archipresbyterali dignitate insignitum, constat esse sive fontem praecipuum christianae et civilis vitae eiusdem communitatis, ex qua orti sunt haud pauci ecclesiastici religiosique viri ac mulieres, sive actuosum centrum operum pastoralium et caritatis. Qua re, cum Venerabilis Frater Septimius Todisco, Archiepiscopus memoratae Ecclesiae, litteris die x huiusce mensis Decembris datis, etiam cleri populique sui nomine postulaverit ut templum idem titulo ac dignitate Basilicae minoris honestaremus, Nos, paternae benevolentiae documentum istis dilectis Apuliae filiis cupientes praebere, eius Pastoris precibus perquam libenter obsecundandum esse putamus. Ratis igitur plane habitis iis, quae Congregatio de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum, tributis a Nobis facultatibus, hac in re egit, summa Apostolica potestate, harum Litterarum virtute perpetuumque in modum templum paroeciale, quod diximus, ad Basilicae minoris gradum dignitatemque evehimus, omnibus factis iuribus ac liturgicis concessionibus, quae sacris aedibus hoc nomine insignitis rite competunt, iis tamen servatis, quae secundum Decretum « De titulo Basilicae minoris » die ix mensis Novembris anno MCMLXXXIX editum, servanda sunt. Has denique Litteras nunc et in posterum ratas esse volumus, contrariis quibuslibet rebus non obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris, die xxx mensis Decembris, anno MCMXCVIII, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

De mandato Summi Pontificis

£8 ANGELUS card. **SODANO**

Loco 68 Sigilli

In Secret. Status tab., n 445.944

HOMILIA

In beatificatione quattuor servorum Dei.*

1. « Ascoltino gli umili e si rallegrino ».[1]

Con queste parole, l'odierna liturgia ci invita alla gioia, mentre rendiamo grazie al Signore per il dono dei nuovi Beati. La gioia della Chiesa si esprime nel canto di lode, che l'assemblea innalza verso il cielo. Sì, gli umili ascoltino e si rallegrino considerando le opere che Iddio compie nella vita dei suoi servi fedeli. La Chiesa, che è il « Popolo degli umili », ascolta e si rallegra, perché in questi suoi membri, annoverati fra i Beati, vede riflesso l'amore misericordioso del Padre celeste. Con la liturgia, facciamo nostre le parole ispirate di Gesù: « Benedetto sei tu, Padre, Signore del cielo e della terra, perché ai piccoli hai rivelato i misteri del regno dei cieli » (Canto al Vangelo).

I « piccoli »: quanto diversa è la logica degli uomini rispetto a quella divina! I « piccoli », secondo il Vangelo, sono le persone che, sapendo di essere creature di Dio, rifuggono da ogni presunzione: ripongono ogni loro attesa nel Signore e per questo mai restano deluse. Questo è l'atteggiamento fondamentale del credente: fede e umiltà sono inscindibili. Ne è prova anche la testimonianza resa dai nuovi Beati: Zefirino Agostini, Antonio de Sant'Ana Galväo, Faustino Miguez e Theodore Guerin. Più una persona è grande nella fede e più si sente « piccola », ad immagine di Cristo Gesù, il quale, «pur essendo di natura divina... spogliò se stesso»[2] e venne tra gli uomini come loro servo.

2. I nuovi Beati sono per noi esempi da imitare e testimoni da seguire. Essi hanno confidato in Dio. La loro esistenza dimostra che la forza dei piccoli è la preghiera, come mette in luce la Parola di Dio dell'odierna Domenica. I Santi, i Beati sono anzitutto uomini e donne di preghiera: benedicono il Signore in ogni tempo, sulla loro bocca vi è sempre la sua lode; gridano e il Signore li ascolta, li salva da tutte le loro angosce, come ci ha ricordato il Salmo responsoriale.[3] La loro preghiera penetra

*** Die 25 Octobris 1998.**

[1] ***Sal* 33, 3**

[2] ***Fil 2,* 6-7.**

[3] **Cf. *Sal* 33, 2.18.**

le nubi, è incessante, non si stanca e non viene meno, finché l'Altissimo non sia intervenuto.[4]

La potenza orante degli uomini e delle donne spirituali si accompagna sempre in essi con il sentimento vivo della propria limitatezza e indegnità. È la fede, e non la presunzione, che alimenta nei discepoli di Cristo il coraggio e la fedeltà. Essi, come l'apostolo Paolo, sanno che il Signore riserva la corona di giustizia per quanti attendono con amore la sua manifestazione.[5]

3. « Il Signore mi è stato vicino e mi ha dato forza ».[6]

Queste parole dell'Apostolo a Timoteo ben si applicano a don Zefirino Agostini, il quale, pur tra innumerevoli difficoltà, non si perse mai d'animo. Egli ci viene presentato oggi come umile e saldo testimone del Vangelo nel fecondo periodo della Chiesa veronese del secondo Ottocento. Salda fu la sua fede, efficace la sua azione caritativa e ardente lo spirito sacerdotale che lo contraddistinse.

L'amore del Signore lo sospinse nel suo apostolato rivolto ai più poveri, ed in particolare all'educazione cristiana delle fanciulle, specialmente più bisognose. Egli aveva ben compreso l'importanza della donna quale protagonista del risanamento della società, nei suoi ruoli di educatrice ai valori della libertà, dell'onestà e della carità.

Raccomandava alle Orsoline, sue figlie spirituali: « Le fanciulle povere: siano esse il più caro oggetto delle vostre cure, delle vostre attenzioni. Sensibilizzate le loro menti, educate a virtù il loro cuore, salvatene le anime dal pestifero contatto del mondo perverso ».[7] Possa il suo esempio costituire un valido incoraggiamento per quanti oggi l'onorano come Beato e l'invocano come protettore.

4. « O Senhor me assistiu e me deu forças, para que, por meu intermèdio, a mensagem do Evangelho fosse plenamente proclamada ».[8]

Esta mensagem de S. Paulo a Timòteo reflete bem a vida do Frei Antonio de Sant'Ana Galväo, que quis corresponder à pròpria consagraçâo religiosa, dedicando-se com amor e devotamento aos aflitos, aos doentes e aos escravos da sua època no Brasil.

[4] Cf. *Sir* 35, 16-18.
[5] Cf. *2 Tm* 4, 8.
[6] *Ibid.*, 4, 17.
[7] *Scritti alle Orsoline*, 289.
[8] *2 Tim* 4, 17.

Demos graças a Deus pelos continuos beneficios outorgados pelo poderoso influxo evangelizador a que o Espirito Santo deu vida até hoje em tantas almas através do Frei Galväo. Sua fé genuinamente franciscana, evangelicamente vivida e apostolicamente gasta no serviço ao próximo servirá de estímulo para o imitar como « hörnern da paz e da caridade ». A missão de fundar os Recolhimentos dedicados a Nossa Senhora e à Providencia continua produzindo frutos surpreendentes: ardoroso adorador da Eucaristia, mestre e defensor da caridade evangélica, prudente conselheiro da vida espiritual de tantas almas e defensor dos pobres. Que Maria Imaculada, de quem Frei Galväo se considerava como « fìlho e perpetuo escravo », ilumine os coraçóes dos fiéis e desperte neles a fome de Deus até à entrega a serviço do Reino, mediante o pròprio testemunho de vida autenticamente crista.

5. « El que se humilla será enaltecido ».[9] Al elevar a la gloria de los altares al sacerdote escolapio Faustino Míguez se cumplen estas palabras de Jesús que hemos escuchado en el evangelio. El nuevo Beato, renunciando a sus propias ambiciones, siguió a Jesús Maestro y consagró su vida a la enseñanza de la infancia y la juventud, al estilo de San José de Calasanz. Como educador, su meta fue la formación integral de la persona. Como sacerdote, buscó sin descanso la santidad de las almas. Como científico, quiso paliar la enfermedad liberando a la humanidad que sufre en el cuerpo. En la escuela y la calle, en el confesionario y el laboratorio, el Padre Faustino Míguez fue siempre transparencia de Cristo, que acoge, perdona y anima.

« Hombre del pueblo y para el pueblo », nada ni nadie le fue ajeno. Por eso constata la situación de ignorancia y marginación en la que vive la mujer, a la que considera el « alma de la familia y la parte más interesante de la sociedad ». Con el fin de guiarla desde su infancia por el camino de la promoción humana y cristiana, funda el Instituto Calasancio de Hijas de la Divina Pastora, para la educación de las niñas en la piedad y las letras.

Su ejemplo luminoso, entretejido de oración, estudio y apostolado, se prolonga hoy en el testimonio de sus hijas y de tantos educadores que trabajan con denuedo e ilusión para grabar la imagen de Jesús en la inteligencia y el corazón de la juventud.

6. "The Lord stood by me and gave me strength to proclaim the word fully".[10] In these words to Timothy, Saint Paul looks back across the years

[9] ***Lc* 18, 14,**
[10] ***2 Tm* 4:17.**

of his apostolic ministry and affirms his hope in the Lord in the face of adversity.

The words of the Apostle were engraved on Mother Theodore Guerin's heart when she left her native France in 1840 with her five companions to face the uncertainties and dangers of the frontier territory of Indiana. Her life and work were always guided by the sure hand of Providence, in which she had complete confidence. She understood that she must spend herself in God's service, seeking always his will. Despite initial difficulties and misunderstandings, and subséquent crosses and afflictions, she feit deeply that God had blessed her Congrégation of the Sisters of Providence, giving it growth and forging a union of hearts among its members. In the Congregatione schools and orphanages, Mother Theodore's witness led many young boys and girls to know the loving care of God in their lives.

Today she continues to teach Christians to abandon themselves to the providence of our Heavenly Father and to be totally committed to doing what pleases him. The life of Blessed Theodore Guerin is a testimony that everything is possible with God and for God. May her spiritual daughters and all who have experienced her charism live the same spirit today.

7. Carissimi fratelli e sorelle, convenuti da varie parti del mondo per questa festosa Celebrazione, vi saluto cordialmente e vi ringrazio per la vostra presenza!

La testimonianza offerta dai nuovi Beati sia per noi un incoraggiamento a proseguire con generosità sulla strada del Vangelo. Guardando a loro che hanno trovato grazia presso Dio per la loro umile sottomissione alla sua volontà, possa il nostro spirito sentirsi sospinto a seguire il Vangelo con paziente e costante generosità.

« Chi venera Dio sarà accolto con benedizione e la sua preghiera giungerà fino alle nubi ».[11] Ecco la grande lezione che questi nostri fratelli ci offrono: onorare, amare e servire Iddio con tutta la vita, consapevoli sempre che « chi si esalta sarà umiliato e chi si umilia sarà esaltato ».[12]

Apra Iddio a tutti con larghezza i tesori della sua misericordia: Egli, che « ascolta proprio la preghiera dell'oppresso »;[13] che « è vicino a chi ha il cuo-

[11] *Sir* 35, 16.
[12] *Le* 18, 14.
[13] *Sir* 35, 13.

re ferito »;[14] che salva i poveri « da tutte le loro angosce »;[15] che rende soddisfazione ai giusti e ristabilisce l'equità.[16]

La Vergine Maria, Regina di tutti i Santi, ottenga per noi e per ogni credente il dono dell'umiltà e della fedeltà, perché la nostra preghiera sia sempre autentica e gradita al Signore.

Amen.

ALLOCUTIONES

I

Ad quosdam episcopos Americae Septemtrionalis.*

Dear Brother Bishops,

1. With fraternal love in the Lord I welcome you, the Pastors of the Church in the Northwestern United States, on the occasion of your *ad Limina* visit. This series of visits by the Bishops of your country to the tombs of the Apostles Peter and Paul, and to the Successor of Peter and his collaborators in the service of the universal Church, is taking place while the whole People of God is preparing to celebrate the Great Jubilee of the Year 2000 and enter a new Christian millennium. The 2,000th anni versary of the Birth of the Savior is a call to all Christ's followers to seek a genuine conversion to God and a great ad vanee in holiness. Since the liturgy is such a central part of the Christian life, I wish today to consider some aspects of the liturgical renewal so vigorously promoted by the Second Vatican Council as the prime agent of the wider renewal of Catholic life.

To look back over what has been done in the field of liturgical renewal in the years since the Council is, first, to see many reasons for giving heartfelt thanks and praise to the Most Holy Trinity for the marvelous awareness which has developed among the faithful of their role and responsibility in this priestly work of Christ and his Church. It is also to realize that not all changes have always and everywhere been accompanied by the

[14] ***Sai* 33, 19.**
[15] ***Ibid.,* 18,**
[16] **Cf. *Sir* 35, 18.**

*** Die 9 Octobris 1998**

necessary explanation and catechesis; as a result, in some cases there has been a misunderstanding of the very nature of the liturgy, leading to abuses, polarization, and sometimes even grave scandal. After the expérience of more than thirty years of liturgical renewal, we are well placed to assess both the strengths and weaknesses of what has been done, in order more confidently to plot our course into the future which God has in mind for his cherished People.

2. The challenge now is to move beyond whatever misunderstandings there have been and to reach the proper point of balance, especially by entering more deeply into the contemplative dimension of worship, which includes the sense of awe, révérence and adoration which are fundamental attitudes in our relationship with God. This will happen only if we recognize that the liturgy has dimensions both local and universal, time-bound and eternai, horizontal and vertical, subjective and objective. It is precisely these tensions which give to Catholic worship its distincti ve character. The universal Church is united in the one great act of praise; but it is always the worship of a particular community in a particular culture. It is the eternai worship of Heaven, but it is also steeped in time. It gathers and builds a human community, but it is also "the worship of the divine majesty".[1] It is subjective in that it dépends radically upon what the worshippers bring to it; but it is objective in that it transcends them as the priestly act of Christ himself, to which he associâtes us but which ultimately does not dépend upon us.[2] This is why it is so important that liturgical law be respected. The priest, who is the servant of the liturgy, not its inventor or producer, has a particular responsibility in this regard, lest he empty liturgy of its true meaning or obscure its sacred character. The core of the mystery of Christian worship is the sacrifice of Christ offered to the Father and the work of the Risen Christ who sanctifies his People through the liturgical signs. It is therefore essential that in seeking to enter more deeply into the contemplative depths of worship the inexhaustible mystery of the priesthood of Jesus Christ be fully acknowledged and respected. While ali the baptized share in that one priesthood of Christ, not all share in it in the same manner. The ministerial priesthood, rooted in Apostolic Succession, confers on the ordained priest faculties and responsibilities which are différent from those of the laity but which are at the service of

[1] ***Sacrosanctum Concilium,* 33.**
[2] ***Ibid.,* 7.**

the common priesthood and are directed at the unfolding of the baptismal grace of all Christians.[3] The priest therefore is not just one who presides, but one who acts in the person of Christ.

3. Only by being radically faithful to this doctrinal foundation can we avoid one-dimensional and unilateral interprétations of the Council's teaching. The sharing of all the baptized in the one priesthood of Jesus Christ is the key to understanding the Council's call for "full, conscious and active participation" in the liturgy.[4] Full participation certainly means that every member of the community has a part to play in the liturgy; and in this respect a great deal has been achieved in parishes and communities across your land. But full participation does not mean that every one does everything, since this would lead to a clericalizing of the laity and a laicizing of the priesthood; and this was not what the Council had in mind. The liturgy, like the Church, is intended to be hierarchical and polyphonie, respecting the différent roles assigned by Christ and allowing ali the différent voices to blend in one great hymn of praise.

Active participation certainly means that, in gesture, word, song and service, ali the members of the community take part in an act of worship, which is anything but inert or passive. Yet active participation does not preclude the active passivity of silence, stillness and listening: indeed, it demands it. Worshippers are not passive, for instance, when listening to the readings or the homily, or following the prayers of the celebrant, and the chants and music of the liturgy. These are expériences of silence and stillness, but they are in their own way profoundly active. In a culture which neither favors nor fosters meditative quiet, the art of interior listening is learned only with difficulty. Here we see how the liturgy, though it must always be properly inculturated, must also be counter-cultural.

Conscious participation calis for the entire community to be properly instructed in the mysteries of the liturgy, lest the expérience of worship degenerate into a form of ritualism. But it does not mean a constant attempt within the liturgy itself to make the implicit explicit, since this often leads to a verbosity and informality which are alien to the Roman Rite and end by trivializing the act of worship. Nor does it mean the suppression of all subconscious expérience, which is vital in a liturgy which thrives on sym-

[3] **Cf.** ***Catechism of the Catholic Church,*** **No. 1547.**
[4] ***Sacrosanctum Concilium,*** **14.**

bols that speak to the subconscious just as they speak to the conscious. The use of the vernacular has certainly opened up the treasures of the liturgy to all who take part, but this does not mean that the Latin language, and especially the chants which are so superbly adapted to the genius of the Roman Rite, should be wholly abandoned. If subconscious expérience is ignored in worship, an affective and devotional vacuum is created and the liturgy can become not only too verbal but also too cerebral. Yet the Roman Rite is again distinctive in the balance it strikes between a spareness and a richness of emotion: it feeds the heart and the mind, the body and the soul.

It has been written with good reason that in the history of the Church all true renewal has been linked to a rereading of the Church Fathers. And what is true in general is true of the liturgy in particular. The Fathers were pastors with a burning zeal for the task of spreading the Gospel; and therefore they were profoundly interested in all the dimensions of worship, leaving us some of the most significant and enduring texts of the Christian tradition, which are anything but the resuit of a barren aestheticism. The Fathers were ardent preachers, and it is hard to imagine that there can be an effective renewal of Catholic preaching, as the Council wished, without sufficient familiarity with the Patristic tradition. The Council promoted a move to a homiletic mode of preaching which would, like the Fathers, expound the biblical text in a way which opens its inexhaustible riches to the faithful. The importance that preaching has assumed in Catholic worship since the Council means that priests and deacons should be trained to make good use of the Bible. But this also involves familiarity with the whole Patristic, theological and moral tradition, as well as a penetrating knowledge of their communities and of society in general. Otherwise the impression is given of a teaching without roots and without the universal application inhérent in the Gospel message. The excellent synthesis of the Church's doctrinal wealth contained in the *Catechism of the Catholic Church* has yet to be more widely felt as an influence on Catholic preaching.

4. It is essential to keep clearly in mind that the liturgy is intimately linked to the Church's mission to evangelize. If the two do not go hand in hand, both will falter. Insofar as developments in liturgical renewal are superficial or unbalanced, our énergies for a new evangelization will be compromised; and insofar as our vision falls short of the new evangelization our liturgical renewal will be reduced to external and possibly unsound

adaptation. The Roman Rite has always been a form of worship that looks to mission. This is why it is comparatively brief: there was much to be done outside the church; and this is why we have the dismissal *"Ite, missa est",* which gives us the term "Mass": the community is sent forth to evangelize the world in obédience to Christ's command.[5]

As Pastors, you are fully aware of the great thirst for God and the desire for prayer which people feel today. The World Youth Day in Denver stands out as évidence that the younger generation of Americans too yearns for a deep and demanding faith in Jesus Christ. They want to have an active role in the Church, and to be sent out in the name of Christ to evangelize and transform the world around them. Young people are ready to commit themselves to the Gospel message if it is presented in all its nobility and liberating force. They will continue to take an active part in the liturgy if they expérience it as capable of leading them to a deep personal relationship with God; and it is from this expérience that there will come priestly and religious vocations marked by true evangelical and missionary energy. In this sense the young are summoning the whole Church to take the next step in implementing the vision of worship which the Council has bequeathed to us. Unburdened by the ideological agenda of an earlier time, they are able to speak simply and directly of their desire to expérience God, especially in prayer both public and private. In listening to them, dear Brothers, we may well hear "what the Spirit is saying to the Churches".[6]

5. In our préparation for the Great Jubilee of the Year 2000, the year 1999 will be devoted to the Person of the Father and to the célébration of his merciful love. Initiatives for next year should draw particular attention to the nature of the Christian life as "a great pilgrimage to the house of the Father, whose unconditional love for every human creature, and in particular for the 'prodigai son', we discover anew each day".[7] At the core of this expérience of pilgrimage is our journey as sinners into the unfathomable depths of the Church's liturgy, the liturgy of création, the liturgy of Heaven — ali of which are in the end the worship of Jesus Christ, the Eternai Priest, in whom the Church and ali création are drawn into the life of the Most Holy Trinity, our true home. That is the purpose of ali our worship and ali our evangelizing.

[5] **Cf. *Mt* 28:19-20.**

[6] ***Rev* 2:11.**

[7] ***Tertio Millennio adveniente,* 49.**

At the very heart of the worshiping community, we find the Mother of Christ and Mother of the Church, who, from the depths of her contemplative faith, brings forth the Good News, which is Jesus Christ himself. Together with you I pray that American Catholics when they celebrate the liturgy will have in their hearts the same song that she sang: "My being proclaims the greatness of the Lord, my spirit finds joy in God my Saviour ... God who is mighty has done great things for me, holy is his name".[8] In entrusting the priests, religious and lay faithful of your diocèses to the Blessed Mother's loving protection, I cordially impart my Apostolic Blessing.

II

Ad quosdam populares legibus ferendis legatos ex Europa.*

Messieurs les Cardinaux,
Chers Frères dans l'épiscopat,
Mesdames, Messieurs,

1. A l'occasion de la deuxième rencontre d'hommes politiques et de législateurs d'Europe organisée par le Conseil pontifical pour la Famille, je suis heureux de vous accueillir dans la maison du Successeur de Pierre. J'adresse mes remerciements chaleureux à Monsieur le Cardinal Alfonso López Trujillo, Président de ce Conseil, pour les paroles qu'il vient de m'adresser en votre nom.

Je vous exprime à tous ma vive gratitude pour avoir accepté, à l'initiative du Conseil pontifical pour la Famille, de participer aux réflexions du Saint-Siège sur les questions qui ne cessent de se poser concernant la famille et les domaines éthiques. Les progrès scientifiques et techniques imposent une réflexion morale sérieuse et approfondie, ainsi que des législations appropriées, pour mettre la science au service de l'homme et de la société. En effet, ils ne dispensent personne de se poser les questions morales fondamentales et d'y trouver des réponses adéquates pour le bon ordre social.[1] Tout en s'attachant à connaître clairement les différents aspects scientifiques, ceux qui ont le devoir de prendre des décisions politiques et

[8] *Lk* 1:46-50

* Die 23 Octobris 1998

[1] Cf. Encyclique *Veritatis splendor*, nn. 2-3.

sociales dans leurs nations sont appelés à fonder leur démarche essentiellement sur les valeurs anthropologiques et morales, et non sur le progrès technique qui, en lui-même, n'est ni un critère de moralité ni un critère de légalité. Au cours de ce siècle, nous avons pu mesurer à plusieurs reprises en Europe que, lorsque les valeurs sont niées, les décisions publiques prises ne peuvent qu'opprimer l'homme et les peuples.

2. Comme c'était le cas dès l'Antiquité, avec Sophocle et Cicerón, le philosophe contemporain Jacques Maritain rappelle que « le bien commun des personnes humaines » consiste dans « la bonne vie de la multitude ».[2] Le point de départ de cette philosophie est la personne humaine, qui « a une dignité absolue, parce qu'elle est dans une relation directe avec l'absolu ».[3] On sait comment certains voudraient justifier, de nos jours, l'œuvre de l'homme politique qui « devrait séparer nettement dans son action le domaine de la conscience privée de celui de l'action politique ».[4] Mais, en réalité, la valeur de cette dernière, particulièrement dans le cadre de la vie démocratique, « se maintient ou disparaît en fonction des valeurs qu'elle incarne ou promeut: sont certainement fondamentaux et indispensables la dignité de toute personne humaine, le respect de ses droits intangibles et inaliénables, ainsi que la reconnaissance du "bien commun" comme fin et comme critère régulateur de la vie politique ».[5]

3. Dans le domaine de la vie sociale, l'Église porte une grande attention aux institutions primordiales comme celle de la famille, cellule de base de la société, qui ne peut exister que dans le respect des principes. La famille représente pour chaque nation et pour l'humanité entière un bien de la plus haute importance. Déjà dans l'antiquité, comme le montrait Aristote, elle était reconnue comme l'institution sociale première et fondamentale, antérieure et supérieure à l'Etat,[6] contribuant efficacement à la bonté de la société elle-même.

Il importe donc que ceux qui ont été appelés à conduire la destinée des nations reconnaissent et affermissent l'institution matrimoniale; en effet, le mariage a un statut juridique spécifique, reconnaissant des droits et des devoirs de la part des conjoints, l'un vis-à-vis de l'autre et à l'égard des en-

[2] *Les droits de l'homme et la loi naturelle,* p. 20.
[3] *Ibid.,* p. 16.
[4] Encyclique *Evangelium vitæ,* n. 69.
[5] *Ibid.,* n. 70,
[6] Cf. *Éthique à Nicomaque,* VII, 12, 18.

fants, et le rôle des familles dans la société, dont elles assurent la pérennité, est primordial. La famille favorise la socialisation des jeunes et contribue à endiguer les phénomènes de violence, par la transmission des valeurs, ainsi que par l'expérience de la fraternité et de la solidarité qu'elle permet de réaliser chaque jour. Dans la recherche de solutions légitimes pour la société moderne, elle ne peut pas être mise sur le même plan que de simples associations ou unions, et celles-ci ne peuvent bénéficier des droits particuliers liés exclusivement à la protection de l'engagement conjugal et de la famille, fondée sur le mariage, comme communauté de vie et d'amour stable, fruit du don total et fidèle des conjoints, ouverte à la vie. Du point de vue des responsables de la société civile, il importe qu'ils sachent créer les conditions nécessaires à la nature spécifique du mariage, à sa stabilité et à l'accueil du don de la vie. En effet, tout en respectant la légitime liberté des personnes, rendre équivalentes au mariage en les légalisant d'autres formes de relations entre des personnes est une décision grave qui ne peut que porter préjudice à l'institution conjugale et familiale. Il serait à long terme dommageable que des lois, fondées non plus sur les principes de la loi naturelle mais sur la volonté arbitraire des personnes,[7] donnent le même statut juridique semblable à différentes formes de vie commune, entraînant de nombreuses confusions. Les réformes concernant la structure familiale consistent donc avant tout en un renforcement du lien conjugal et en un soutien toujours plus fort aux structures familiales, en gardant en mémoire que les enfants, qui seront demain les protagonistes de la vie sociale, sont les héritiers des valeurs reçues et du soin mis à leur formation spirituelle, morale et humaine.

On ne peut jamais subordonner la dignité de la personne et de la famille aux seuls éléments politiques ou économiques, ou encore à de simples opinions d'éventuels groupes de pression, même s'ils sont importants. L'exercice du pouvoir repose sur la recherche de la vérité objective et sur la dimension de service de l'homme et de la société, reconnaissant à tout sujet humain, même le plus pauvre et le plus petit, la dignité transcendante et imprescriptible de la personne. Tel est le fondement sur lequel doivent s'élaborer les décisions politiques et juridiques indispensables à l'avenir de la civilisation.

4. D'autre part, les enfants sont une des richesses principales d'une nation et il convient d'aider les parents à remplir leur mission éducative, dans

[7] Cf. *Catéchisme de l'Église catholique,* n. 1904.

le respect des principes de responsabilité et de subsidiante, affermissant ainsi la valeur insigne de ce service. C'est un devoir et une légitime solidarité de la part de toute communauté nationale. D'une certaine manière, une société et son avenir dépendent de la politique familiale qui est mise en œuvre.

5. Aujourd'hui, de nombreux actes contre la vie, revendiqués comme des gestes de liberté, constituent ce que j'ai appelé la «culture de mort»,[8] qui atteint des enfants à naître et des personnes malades ou âgées. Il est clair que nous sommes affrontés à une faiblesse du sens et de la valeur de la vie, ainsi qu'à une forme d'anesthésie des consciences. Et toute atteinte à la vie d'une personne est aussi une atteinte à l'humanité, car il y a un lien de fraternité entre tous les êtres, et ce qui arrive à un frère ne peut laisser personne indifférent. Les chrétiens et les hommes de bonne volonté sont donc appelés à unir leurs forces, avec fermeté et patience, pour faire triompher la « culture de vie », en particulier au niveau de la jeunesse, à laquelle il convient de donner une éducation appropriée, sur les plans moral, anthropologique et biologique. La liberté et le sens de la responsabilité doivent être éduqués dès la plus tendre enfance, afin de devenir ce qu'ils sont vraiment: « Une possession inaliénable de soi en même temps qu'une ouverture universelle».[9] Ainsi, les jeunes seront à même de comprendre ce qu'est la personne humaine, de poser des actes responsables en faveur de la vie, et ils pourront s'en faire les défenseurs auprès de ceux qui les entourent.

Défendre la vie dans un monde où les repères manquent suppose de se référer à des données anthropologiques claires et objectives, pour montrer que dès son origine et jusqu'à sa fin naturelle une personne est unique et digne du respect dû à tout être humain, en vertu même de son origine et de sa destination. Tout attentat à la vie est une forme de négation de la dignité personnelle de l'être qui défigure aussi l'humanité et la solidarité entre les êtres, car il viole « la parenté spirituelle qui réunit les hommes en une seule grande famille, tous participant du même bien unique fondamental: une égale dignité personnelle ».[10] Tous les hommes sont appelés à rechercher le bien des personnes et le bien commun, en promulguant des lois justes et équitables, car la force des lois entraîne la droiture des personnes

[8] **Cf. Encyclique *Evangelium vitæ,* n, 12.**

[9] **Encyclique *Veritatis splendor,* n. 86.**

[10] **Encyclique *Evangelium vitæ,* n. 8.**

et la confiance nécessaire à la convivialité sociale.[11] Je les invite aussi à avoir un souci renouvelé de la formation de la conscience morale et civique des personnes, qui, au moyen de la droite raison, éclaire les citoyens dans leur conduite personnelle et communautaire, fondée sur les principes de vérité, de justice, d'égalité et de charité.

Chers participants à cette Rencontre, que vous soyez législateurs, hommes politiques, responsables d'associations familiales ou universitaires, je vous encourage à poursuivre la réflexion et à transmettre vos propres convictions morales et spirituelles à ceux avec lesquels vous coopérez. C'est un service à rendre aux hommes, pour que leur vie soit en harmonie avec ce qu'ils sont véritablement appelés à être. Il est important d'aider nos contemporains à rechercher la vérité et à fonder leur vie sur une saine anthropologie: elles seules donnent le sens profond de toute existence, comme je l'ai souligné dans la récente Encyclique *Fides et ratio.*

Au terme de cette rencontre, en demandant au Christ de mettre en vous son Esprit pour que vous demeuriez fidèles aux valeurs fondamentales et aux convictions qui doivent guider votre mission au sein de la société, je vous accorde de grand cœur la Bénédiction apostolique, ainsi qu'à vos collaborateurs et aux membres de vos familles.

III

Ad quosdam Americae Septemtrionalis praesules.*

Dear Cardinal Law,
Dear Brother Bishops,

1. I warmly greet you, the Bishops of New England, comprising the ecclesiastica! provinces of Boston and Hartford. Düring this year I have had the spiritual joy of meeting practically ali the Pastors of the Church in the United States of America, representing over 200 jurisdictions, including those of the Eastern-rite Catholic Churches. As we come to the end of this series of *ad Limina* visits, I "give thanks to God always for you because of the grace which has been given you in Christ Jesus, that in every way you

[11] **Cf. *ibid.*, n 59,.**

*** Die 24 Octobris 1998,**

have been enriched in him".[1] We have prayed together and listened to one another, seeking to take stock of ali the good which the Holy Spirit inspires among the People of God in your country. Apart from strengthening the bonds of communion between us, these visits have enabled us to reflect, in an atmosphère of pilgrimage and prayerful cairn, on the opportunités for evangelization and apostolate which lie before the Church in the United States in the light of the teaching of the Second Vatican Council and the approaching Great Jubilee of the Year 2000.

2. Occasions such as the Great Jubilee remind us of ail that God has done in history, and they prompt us to look to the future, confident in the Lord's promise that he will be with us always, "to the close of the age".[2] Christians know that time is neither a mere succession of days, months and years, nor a cosmic cycle of eternai return. Time is a great drama with a beginning and an end, authored and directed by God's providential care: "Within the dimension of time the world was created; within it the history of salvation unfolds, finding its culmination in the 'fullness of time' of the Incarnation, and its goal in the glorious return of the Son of God at the end of time".[3] The Easter Vigil reminds us that the Résurrection is "the true fulcrum of history, to which the mystery of the world's origin and its final destiny leads".* Only in the light of the Risen Christ do we come to understand the true meaning of our personal pilgrimage through time to our eternai destiny. This is the message which the Church must proclaim today and always. She does so above all in the Liturgy, which célébrâtes the history of salvation and is the privileged place for our encounter with the Father and the One whom he has sent, Jesus Christ. She does so in her *kerygma* and catechesis, which make known the saving teaching of the Gospel in dialogue with the human heart's profound aspiration for something divine and eternai, something supremely good that will not slip away. And she does so in her works of charity, which seek to heal the brokenness of human lives by the healing touch of Christian love.

3. In my talks to the Bishops — addressed not only to the Bishops présent on each occasion but to your entire Conference — I have tried to reflect on aspects of your episcopal ministry which can open the door to the

[1] **Cf.** ***1 Cor*** **1:4-5.**

[2] ***Mt*** **28:20.**

[3] ***Tertio millennio adveniente,*** **10.**

[4] ***Dies Domini,*** **2**

great springtime of Christianity which God is preparing as we enter the third Christian millennium, and of which we can already see the first signs.[5] Together we have conversed about many features of the life of the Catholic community in the United States, blessed by the genuine holiness of so many of its members, marked by a deep thirst for justice, steadfast and active in ali the various forms of Christian service. As Bishops you are well aware of the strengths of your people. Like the wise man of the Gospel, you must calcúlate how with the énergies and means available you can face the urgent needs of the présent time.[6] Today I believe the Lord is saying to us ali: do not hesitate, do not be afraid to engage the good tight of the faith.[7] When we preach the liberating message of Jesus Christ we are offering the words of life to the world.[8] Our prophétie witness is an urgent and essential service not just to the Catholic community but to the whole human family. For in the Gospel the true story of the world is told, its history and its future, which is life within the communion of the Holy Trinity.

At the end of the second millennium humanity stands at a kind of crossroads. As Pastors responsible for the life of the Church, we need to meditate deeply on the signs of a new spiritual crisis, whose dangers are apparent not only at the personal le vel but regarding civilization itself.[9] If this crisis deepens, utilitarianism will increasingly reduce human beings to objects for manipulation. If the moral truth revealed in the dignity of the human person does not discipline and direct the explosive énergies of technology, a new era of barbarism, rather than a springtime of hope, may well follow this Century of tears.[10]

In addressing the United Nations General Assembly in 1995, I proposed that in order to recover our hope and our trust on the threshold of a new Century "we must regain sight of that transcendent horizon of possibility to which the soul of man aspires".[11] Because the spiritual crisis of our times is in fact a flight from the transcendent mystery of God, it is at the same time a flight from the truth about the human person, God's noblest cre-

[5] **Cf. *Redemptoris missio,* 86.**
[6] **Cf. *Lk* 14:31.**
[7] **Cf. *1 Tim* 6:12,**
[8] **Cf. *Jn* 6:68.**
[9] **Cf, *Evangelium vitae,* 68,**
[10] **Cf, *Speech to the United Nations,* 5 October 1995, No. 18.**
[11] ***Ibid.,* No. 16.**

ation on earth. The culture of our day seeks to build without référence to the architect, ignoring the biblical warning: "Unless the Lord builds the house, those who build it labour in vain".[12] In doing so, a certain part of contemporary culture misses the depth and richness of the human mystery, and life itself is thereby impoverished, being divested of meaning and joy. No demand on our ministry is more urgent than the "new evangelization" needed to satisfy the spiritual hunger of our times. We must not hesitate before the challenge of communicating the joy of being Christian, of being "in Christ", in the state of grace with God, and of being united with the Church. This is what can truly satisfy the human heart and its aspiration to freedom.

4. Nowhere is the contrast between the Gospel vision and contemporary culture more obvious than in the dramatic conflict between the culture of life and the culture of death. I do not wish to end this series of meetings without once more thanking the Bishops for their leadership and advocacy in support of human life, particularly the lives of the most vulnerable. The Church in your country reaches out in the defense and promotion of human life and human dignity in numerous ways. Through countless organizations and agencies she is an immensely generous provider of social services to the poor; active in support of laws more favourable to the immigrant, présent in the public debate on capital punishment, aware that in the modem state the cases in which the exécution of an offender is an absolute necessity are very rare, if not practically nonexistent.[13] At the same time you rightly underscore the priority that must be given to the fundamental right to life of the unborn, and to opposition to euthanasia and physician-assisted suicide. The witness of so many United States Catholics — including countless young people — in the service of "the Gospel of life" is a sure sign of hope for the future, and a reason for us to be thankful to the Holy Spirit who inspires so much good among the faithful.

5. In response to the spiritual crisis of our times, I am convinced that there is a radical need for a healing of the mind as well as of the heart. The violent history of this **Century** is due in no small part to the closure of reason to the existence of ultimate and objective truth. The result has been a pervasive skepticism and relativism, which have not led to a more "ma-

[12] ***Ps*** **127:1.**

[13] **Cf. *Evangelium vitae,* 56; *Catechismi of the Catholic Church,* No. 2267.**

ture" humanity but to much despair and irrationality. In the Encyclical Letter *Fides et ratio,* published only last week, I wished to défend the capacity of human reason to know the truth. This confidence in reason is an integral part of the Catholic intellectual tradition, but it needs reaffirming today in the face of a widespread and doctrinaire doubt about our ability to answer the fundamental questions: Who am I? Where have I come from and where am I going to? Why is there evil? What is there after this life?.[14] Many people have been led to believe that the only truths are those which can be demonstrated by expérience or scientific expérimentation. The resuit is a tendency to reduce the domain of rational inquiry to technologicae instrumental, utilitarian, functional and sociologica! dimensions of things. A relativistic and pragmatic vision of truth has emerged. An undifferentiated plurality, based on the assumption that ail positions are equally valid, replaces a legitimate pluralism of positions in dialogue.[15] One of the most striking indications of the contemporary lack of confidence in truth is the tendency found among some to rest content with partial and provisional truths, "no longer seeking to ask the meaning and ultimate foundation of human, personal and social existence".[16] By being satisfied with experimental and incomplete knowledge, reason fails to do justice to the mystery of the human person, made for the truth and deeply desirous of knowing the truth.

The conséquences for the faith of this widespread attitude are serious. If reason cannot attain ultimate truths, faith loses its reasonable and intelligible character and is reduced to the realm of the non-definable, the sentimental and the irrational. The outcome is fideism. Detached from its relationship to human reason, faith loses its public and universal validity and is limited to the subjective and private sphere. In the end, theological faith is destroyed. On the basis of these concerns, I considered it important to write the Encyclical Letter *Fides et ratio,* addressed to you, the Bishops of the Church, the principal witnesses to divine and catholic truth.[17] My wish is to encourage you, as Bishops, always to keep open the horizon of your ministry, beyond the immediate tasks of your daily pastoral toil, to that deep and universal thirst for the truth which is found in every human heart.

[14] **Cf. *Fides et ratio,* 3 and 5**
[16] **Cf. *ibid.,* 5.**
[16] ***Ibid.***
" **Cf. *Lumen gentium,* 25**

6. The dialogue of the Church with contemporary culture is part of your *"diakonia* of the truth".[18] You must do all you can to raise the level of philosophical and theological reflection, not only in seminaries and Catholic institutions,[19] but also among Catholic intellectuals and all those who seek a deeper understanding of reality. As we approach the new millennium, the Church's defense of the human person requires a firm and open defense of the capacity of human reason to reach definitive truths concerning God, concerning man himself, concerning freedom and concerning ethical behaviour. Only through reasoned reflection, open to the fundamental questions of existence and free from reducti ve presuppositions, can society discover sure points of référence on which to build a secure foundation for the lives of individuáis and communities. Faith and reason in coopération manifest the grandeur of the human being, "who can find fulfilment only in choosing to enter the truth, to make a home under the shade of Wisdom and dwell there".[20] The Church's long intellectual tradition is born of her confidence in the goodness of création and the ability of reason to grasp metaphysical and moral truths. Collaboration between faith and reason, and the continued involvement of Christian thinkers in philosophy, are essential éléments of the cultural and intellectual renewal that you must foster in your country.

7. In closing this series of *ad Limina* visits with the American Bishops, I wish to express my wärmest personal appréciation to you for the spiritual communion, solidarity and support which you have shown me during the twenty years of my Pontificate. I too feel that I am your friend and eider brother on the pilgrimage of faith and fidelity which together we are making in dévotion to Christ and service of his Church. To the priests, religious and laity of the United States I express once more my cordial esteem and gratitude, asking the Holy Spirit to give your local Churches a new outpouring of life and energy for the mission still to be fulfilled. I pray that there will be a continuing and all-embracing renewal of unity and love among ali American Catholics, of reconciliation and mutuai support in the truth of faith. I ask God to bless your efforts in the ecumenical dialogue with other Christians, and in interreligious co-operation on the basis of the many fundamental points of contact we share with ali believers. My fer-

[18] *Fides et ratio,* 2.
[19] Cf. *ibid.,* 62.
[20] *Ibid.,* 107.

vent prayer is that there will be a fresh spirit of goodness, harmony and peace among ali the people of the United States, so that your public life may be renewed in truthfulness and honour, and your country may carry out its historical destiny among the peoples of the world.

Commending you and your brother Bishops to the loving care of Mary Immaculate, Heavenly Patron of the United States of America, I cordially impart my Apostolic Blessing.

IV

Ad Pontificiae Academiae Scientiarum sodales.*

Monsieur le Président,
Mesdames et Messieurs les Académiciens,

1. Je suis heureux de vous accueillir ce matin et de vous adresser mes cordiales salutations à l'occasion de l'Assemblée pleniore de l'Académie pontificale des Sciences sur les changements concernant le concept de nature. Je remercie Son Excellence Monsieur Nicola Cabibbo pour les aimables paroles qu'il vient de m'adresser. Je salue cordialement Monseigneur Giuseppe Pittau, ancien Chancelier de votre Académie et je remercie Monseigneur Marcelo Sánchez Sorondo, qui a accepté de lui succéder.

Les réflexions que vous entreprenez sont particulièrement opportunes. Dans l'antiquité, Aristote avait façonné certaines expressions, qui ont été reprises et approfondies au Moyen-Age et dont saint Thomas d'Aquin s'est servi pour élaborer sa doctrine théologique. On souhaite que les scientifiques et les philosophes continuent à apporter leur contribution à la recherche théologique et aux différentes formes de la connaissance humaine, pour appréhender toujours plus profondément le mystère de Dieu, de l'homme et de la création. L'interaction des disciplines, dans un dialogue fraternel,[1] peut être d'une grande fécondité, car elle élargit notre vision de ce que nous sommes et de ce que nous devenons.

2. Au long des siècles, le concept de nature a été l'objet de multiples enjeux, spécialement en théologie et en philosophie. La conception dévelop-

*** Die 27 Octobris 1998.**

[1] **Cf. Encyclique *Fides et ratio,* n. 33**

pée par Ulpien réduisait la nature à l'aspect biologique et instinctif de l'homme.[2] Dans un certain nombre de théories actuelles, on retrouve cette tentation de réduire l'être humain à cette réalité purement matérielle et physique, faisant de l'homme un être qui se comporterait uniquement comme les autres espèces du vivant. L'élargissement du champ scientifique a conduit à multiplier les sens de ce vocable. Dans certaines sciences, il se réfère à l'idée de loi ou de modèle; dans d'autres, il est lié à la notion de régularité et d'universalité; dans d'autres encore, il évoque la création prise de manière générale ou selon certains aspects de l'être vivant; dans d'autres enfin, il rend compte de la personne humaine dans son unité singulière, dans ses aspirations humaines. Il est aussi lié au concept de culture pour exprimer l'idée de la formation progressive de la personnalité de l'homme, dans laquelle sont associés des éléments qui lui sont donnés — c'est sa nature — et des éléments qui sont acquis au contact de la société — c'est la dimension culturelle à travers laquelle l'homme se réalise.[3] Les découvertes scientifiques et techniques récentes concernant la création et l'homme, dans l'infiniment petit ou dans l'infiniment grand, ont modifié de manière significative le sens du concept de nature, appliqué à l'ordre créé, visible et intelligible.

3. Face à ces différences conceptuelles dans le champ de la recherche scientifique et technique, il est bon de s'interroger sur les acceptions de ce concept, car les répercussions sur l'homme et sur le regard que les scientifiques portent sur lui sont loin d'être négligeables. Le danger principal consiste à réduire un individu à une chose, ou de le considérer au même titre que les autres éléments naturels, relativisant par le fait même l'homme, que Dieu a placé au centre de la création. Dans la mesure où l'on s'intéresse avant tout à des éléments, on est tenté de ne plus saisir la nature d'un être vivant ou de la création, pris dans leur globalité, et de les réduire à des ensembles d'éléments ayant de multiples interactions. De ce fait, l'homme n'est plus perçu dans son unité spirituelle et corporelle, dans son âme, principe spirituel en l'homme qui est comme la forme de son corps.[4]

4. Dans la philosophie et dans la théologie catholique et dans le Magistère, le concept de nature revêt une importance qu'il convient de faire ap-

[2] **Cf. *Inst.*, I, 2.**

[3] **Cf. Aristote, *Le Politique*, I, 2, 11-12.**

[4] **Cf. Conc.. de Vienne, constitution *Fidei catholicos, DzS*, 902.**

paraître. Il évoque tout d'abord la réalité de Dieu dans son essence même, exprimant ainsi l'unité divine de « la sainte et ineffable Trinité, Père Fils et Saint-Esprit, [qui] est un seul Dieu par nature, d'une seule substance, d'une seule nature, ainsi que d'une seule majesté et puissance ».[5] Le même terme rend compte aussi de la création, du monde visible qui doit son existence à Dieu et qui s'enracine dans l'acte créateur par lequel « le monde a commencé quand il a été tiré du néant ».[6] Selon le dessein divin, la création trouve sa finalité dans la glorification de son auteur.[7] Nous percevons donc que ce concept exprime également le sens de l'histoire, qui vient de Dieu et qui va vers son terme, le retour de toutes les choses créées en Dieu; l'histoire ne peut donc pas être entendue comme une histoire cyclique, car le Créateur est aussi le Dieu de l'histoire du salut. « Le même et identique Dieu, qui fonde et garantit l'intelligibilité et la justesse de l'ordre naturel des choses sur lesquelles les savants s'appuient en toute confiance, est celui-là même qui se révèle Père de notre Seigneur Jésus Christ ».[8]

Au moyen de sa raison et des différentes opérations intellectives, qui sont proprement la nature de l'homme considéré en tant qu'homme,[9] l'homme est « capable par nature d'arriver jusqu'au Créateur »,[10] en contemplant l'œuvre de la création, car le Créateur se fait reconnaître à travers la grandeur de son œuvre. La beauté de celle-ci et l'interdépendance des réalités créées poussent les savants à l'admiration et au respect des principes propres de la création. « La nature, objet propre de la philosophie, peut contribuer à la compréhension de la révélation divine ».[11] Cette connaissance rationnelle n'exclut pas cependant une autre forme de connaissance, celle de la foi, fondée sur la vérité révélée et sur le fait que le Seigneur se communique aux hommes.

5. Lorsqu'on l'applique à l'homme, sommet de la création, le concept de nature prend un sens particulier. Le seul être sur la terre que Dieu a voulu pour lui-même a une dignité qui lui vient de sa nature spirituelle dans laquelle se trouve l'empreinte du Créateur, car il a été créé à son image et à

[5] **XIe Concile de Tolède, *DzS*, 525,**
[6] ***Catéchisme de l'Église catholique*, n, 338.**
[7] **Cf. *Lumen gentium*, n. 36.**
[8] **Encyclique *Fides et ratio*, n. 34.**
[9] **Cf. S. Thomas d'Aquin, *Somme théologique*, I-II, q. 71, a. 2.**
[10] **Encyclique *Fides et ratio*, n. 8.**
[11] ***Ibid.*, n. 43.**

sa ressemblance,[12] et doté des plus hautes facultés que possède une créature: la raison et la volonté. Celles-ci lui permettent de se déterminer librement et d'entrer en communication avec Dieu, pour répondre à son appel et se réaliser selon sa nature propre. En effet, parce qu'il est de nature spirituelle, l'homme est capable d'accueillir les réalités surnaturelles et de parvenir au bonheur éternel, gratuitement offert par Dieu. Cette communication est rendue possible car Dieu et l'homme sont deux essences de nature spirituelle. C'est ce qu'exprimait Grégoire de Nazianze, lorsqu'il parlait du Seigneur ayant revêtu notre nature humaine: « Le Christ guérit le semblable par le semblable ».[13] Dans la perspective de ce Père cappadocien, l'approche métaphysique et ontologique nous permet d'appréhender le mystère de l'Incarnation et de la Rédemption, par lequel Jésus, vrai Dieu et vrai homme, a assumé la nature humaine.[14] Parler de nature humaine rappelle aussi qu'il y a une unité et une solidarité de tout le genre humain. Car l'homme est à considérer « dans la pleine vérité de son existence, de son être personnel et en même temps de son être communautaire ».[15]

6. Au terme de notre rencontre, je vous encourage à poursuivre votre travail scientifique dans un esprit de service rendu au Créateur, à l'homme et à l'ensemble de la création. Ainsi, les êtres humains loueront Dieu car tout vient de lui;[16] ils respecteront la dignité de tout homme et trouveront la réponse aux questions fondamentales de leur origine et de leur fin ultime.[17] Ils prendront soin de la création, « voulue par Dieu comme un don adressé à l'homme, comme un héritage qui lui est destiné et confié »,[18] et qui est bon par nature.[19]

En vous souhaitant des travaux fructueux dans un dialogue riche entre les différentes disciplines que vous représentez, je vous accorde de grand cœur la Bénédiction apostolique.

[12] *Gn* 1, 26
[13] *Oratio* 28, 13.
[14] Cf. *Gaudium et spes,* n. 22.
[15] Encyclique *Redemptor hominis,* n. 14.
[16] Cf. *1 Ch* 29, 14.
[17] Cf, Encyclique *Fides et ratio,* n. 1,
[18] *Catéchisme de l'Église catholique,* n. 299.
[19] Cf. Concile de Florence, Bulle *Cantate Domino, DzS,* 1333,,

V

Ad episcopos regionis Oceani Indici.*

Chers Frères dans V episcopal,
Cher Frère dans le sacerdoce,

1. Au moment où vous accomplissez votre visite *ad limina,* je suis heureux de vous accueillir dans cette maison, vous qui avez reçu la charge de guider le peuple de Dieu en remplissant le triple ministère d'enseigner, dé sanctifier et de gouverner. Membres de la Conférence episcopale de l'Océan Indien (CEDOI), alors que vous êtes venus en pèlerinage au tombeau des Apôtres, vous manifestez votre communion vivante et dynamique avec l'Église universelle en rencontrant le Successeur de Pierre et ses collaborateurs. Je souhaite qu'à cette occasion votre zèle pastoral pour le service de l'Évangile soit renforcé et que vos communautés trouvent un nouvel élan pour leur vie chrétienne et leur engagement missionnaire.

Je remercie le Président de votre Conférence episcopale, Mgr Maurice Piat, Évêque de Port-Louis à l'Ile Maurice, d'avoir exprimé avec délicatesse les sentiments qui vous animent et d'avoir présenté les récentes évolutions de la situation de l'Église dans votre région. A travers vous, je salue très cordialement les prêtres, les religieux, les religieuses, les catéchistes et les laïcs de vos diocèses ainsi que l'ensemble des peuples qui habitent les Iles de l'Océan Indien. Que Dieu les comble de ses bienfaits pour qu'ils vivent toujours dans la paix et dans la solidarité! Permettez-moi de nommer ici le cher Cardinal Jean Margéot, à qui je vous demande de faire part de mon affectueuse union de prière.

2. Le contexte dans lequel vous exercez votre ministère episcopal comporte une grande diversité. Je forme le vœu que les groupes humains et religieux qui constituent chacune de vos régions poursuivent activement leur coopération dans l'édification de sociétés fraternelles et paisibles où chacun, reconnu et accepté dans sa différence, peut légitimement participer à la vie de la collectivité.

Les particularités des situations humaines que vous rencontrez sont aussi une richesse pour le témoignage d'universalité et d'unité que l'Église du

* Die 29 Octobris 1998.

Christ doit rendre au milieu des nations. D'autre part, la dispersion de vos diocèses dans des îles souvent très éloignées les unes des autres est pour vous un appel à renforcer les collaborations à l'intérieur de votre Conférence episcopale et à développer toujours plus les relations avec les Eglises particulières qui vous sont plus proches, pour que le clergé et les fidèles trouvent le soutien nécessaire à leur engagement.

3. Alors que nous allons entrer dans la dernière année préparatoire au grand Jubilé, l'Église entière est invitée à élargir ses horizons « selon la perspective même du Christ: la perspective du "Père qui est aux cieux",[1] par qui il a été envoyé et vers qui il est retourné ».[2] Chacune de vos communautés se trouve ainsi engagée, de façon particulière, à tourner son regard vers le Père de tous les hommes pour puiser dans la relation intime avec lui la source de l'amour qui la fait exister et dont elle a pour vocation de témoigner avec audace.

Que cette ultime étape permette à tous les fidèles d'avancer résolument sur le chemin de la conversion du cœur, afin d'aborder le nouveau millénaire en étant animés de la volonté de vivre dans une fidélité toujours plus grande au message de l'Évangile! Je souhaite que vos diocèses trouvent dans la célébration jubilaire l'opportunité de s'engager ardemment dans une nouvelle évangélisation, en s'appuyant sur la lecture et la méditation de la Parole de Dieu et sur la participation régulière à l'Eucharistie où le Verbe incarné rend sacramentellement présente son offrande pour le salut du monde. Qu'en cette occasion, tout en accordant une attention particulière aux fidèles qui ont pris leurs distances avec la communauté ecclésiale, la mission évangélisatrice de l'Église s'efforce de s'adresser à tous les hommes, pour leur manifester l'amour du Christ et réveiller en eux une nouvelle espérance!

4. Pour vivre et se développer, vos communautés ont besoin de ministres ordonnés animés d'un profond esprit apostolique. Par votre intermédiaire, j'encourage chaleureusement tous les prêtres qui se donnent avec abnégation au service de l'Église, annonçant la Bonne Nouvelle du Christ jusqu'aux îles lointaines. Je les invite à former un presbyterium toujours plus uni autour de leur Évêque. Qu'ils soient fidèles à la mission qu'ils ont reçue, en reconnaissant la grandeur du don que Dieu leur a fait. Dans une

[1] Cf. *Mt* 5, 45.

[2] Cf. *Jn* 16, 28; Lettre apostolique *Tertio millennio adveniente*, n, 49.

profonde vie spirituelle et dans un partage mutuel fraternel, ils trouveront un soutien vigoureux pour le dynamisme de leur action apostolique et pastorale.

Pour favoriser la vitalité des communautés chrétiennes dispersées sur de vastes étendues, il pourrait être utile de promouvoir dans vos régions le diaconat permanent, qui est un enrichissement important pour la mission de l'Église. Comme j'ai déjà eu l'occasion de le dire, «une exigence particulièrement ressentie lors de la décision de rétablir le diaconat permanent fut celle d'une présence plus grande et plus directe de ministres de l'Église en divers milieux: la famille, le travail, l'école, etc., ainsi que dans les structures pastorales existantes ».[3]

Aux religieux et aux religieuses, j'adresse aussi mes vœux cordiaux afin qu'ils continuent à vivre pleinement leur offrande à Dieu, dans une disponibilité toujours plus grande à l'œuvre de l'Esprit, et que l'on puisse découvrir en eux des signes de l'action sanctifiante de Dieu parmi les hommes.

Chers Frères dans l'épiscopat, dans l'exercice de votre ministère, il vous incombe de prendre un soin particulier des vocations sacerdotales et religieuses. Que vos communautés soient attentives à retransmettre aux jeunes l'invitation du Seigneur à le suivre pour le service de l'Église et du monde! Aux jeunes de votre région, j'adresse un appel pressant à manifester leur disponibilité intérieure en se mettant à l'écoute du Christ. A leurs familles, je demande de les aider généreusement à répondre aux sollicitations du Seigneur.

Je me réjouis aussi de votre désir de donner aux séminaristes une structure de formation commune qui les aidera à garder la préoccupation des vraies valeurs de leur région, leur permettant de devenir des prêtres spirituellement solides et disponibles, dévoués à la cause de l'Évangile.[4] Ainsi il vous sera plus facile de former un presbyterium uni et préparé à une collaboration plus étroite.

5. La pastorale familiale est l'une de vos préoccupations constantes. Alors que bien des personnes, tout en vivant ensemble, mettent en cause la nécessité du mariage, c'est une exigence première de la mission de l'Église de faire prendre une conscience plus vive de sa signification humaine et

[3] *Audience générale,* 6 octobre 1993, n. 6; cf. Congrégation pour l'Éducation catholique et Congrégation pour le Clergé, *Le ministère et la vie des diacres permanents,* 22 février 1998.

[4] Cf Exhortation apostolique *Ecclesia in Africa,* n. 95.

spirituelle, comme de celle de la famille. Ce sont des réalités voulues par Dieu qui sont essentielles pour la vie de l'Eglise et pour celle de la société.

Le premier devoir de la famille est « de vivre fidèlement la réalité de la communion dans un effort constant pour promouvoir une authentique communauté de personnes ».[5] Les époux chrétiens ont la mission urgente de témoigner de l'unité et de l'indissolubilité de cette communion, qui trouve son fondement et sa force en Jésus Christ.

Je souhaite vivement que les jeunes de votre région prennent leurs responsabilités dans ce domaine si important de leur existence et se préparent à former des familles unies et ouvertes à la vie. Je vous encourage à poursuivre votre engagement pour l'éducation de la jeunesse à l'amour humain. Face à des situations de permissivité ou de remise en cause des valeurs essentielles de la vie humaine, il est nécessaire que les jeunes puissent découvrir la grandeur et le rôle du sacrement de mariage qui fait des époux des coopérateurs de l'amour de Dieu Créateur pour transmettre le don de la vie humaine. En leur donnant la grâce de s'aimer de l'amour même du Christ, ce sacrement sera pour eux une aide précieuse pour perfectionner leur amour humain, fortifier l'unité de leur couple et les aider à avancer sur les chemins de la sainteté. Il est essentiel qu'un soutien suivi soit apporté aux jeunes couples, afin qu'ils puissent vivre leur amour dans la générosité et la vérité. Que leur soit aussi proposé l'exemple de familles chrétiennes rayonnantes, fidèles et ouvertes aux autres!

6. Une solide éducation humaine et spirituelle doit aider les jeunes à approfondir leur formation, à développer toutes les dimensions de leur être et à prendre leur place dans la société. Pour cela, les écoles catholiques, qui existent dans plusieurs de vos diocèses, jouent un rôle important en participant à la transmission du message évangélique et des véritables valeurs morales et spirituelles.

L'activité educatrice de l'Église doit aussi préparer les laïcs chrétiens à prendre une part active à tous les domaines de la vie de leur pays, à y témoigner de la justice et de la vérité, en étant le sel de la terre dans le quotidien de l'existence. En effet, comme je l'ai écrit dans l'exhortation apostolique *Christifideles laici,* « les fidèles laïcs ne peuvent absolument pas renoncer à la participation à la "politique", à savoir à l'action multiforme, économique, sociale, législative, administrative, culturelle, qui a pour but

[5] **Exhortation apostolique *Familiaris consortio,* n. 18.**

de promouvoir, organiquement et par les institutions, le bien commun ».[6] J'invite donc les catholiques, en collaboration avec les hommes de bonne volonté, partout où cela est possible, à travailler, dans un esprit de service, à promouvoir avec ardeur une société juste et solidaire.

7. L'Eglise doit manifester la présence aimante de Dieu à toute la société, se souvenant qu'elle « fait route avec toute l'humanité et partage le sort terrestre du monde; elle est comme le ferment et, pour ainsi dire, l'âme de la société humaine appelée à être renouvelée dans le Christ et transformée en famille de Dieu ».[7] Le message évangélique de liberté et d'espérance adressé aux hommes de notre temps se veut encore plus pressant en cette année où se célèbre le cent cinquantième anniversaire de l'abolition de l'esclavage, ce commerce honteux dont des hommes, des femmes et des enfants de vos îles ont aussi été les victimes.

La dernière année préparatoire au jubilé qui va s'ouvrir nous invite à souligner plus nettement l'option préférentielle de l'Eglise pour les pauvres et les exclus. Le témoignage de la charité est en effet primordial dans la vie chrétienne. Dans vos diocèses, nombreuses sont les personnes qui, avec une grande générosité, se mettent au service des plus humbles et des plus nécessiteux de la société. Elles témoignent ainsi que Dieu, Père de tous les hommes, ne saurait être indifférent à aucun de ses enfants, surtout de ceux qui sont dans la détresse.

A travers ses engagements caritatifs, l'Eglise veut aussi montrer que c'est le sens même de la vie de l'homme et de sa dignité qui est en jeu. « Découvrir et faire découvrir la dignité inviolable de toute personne humaine constitue une tâche essentielle et même, en un certain sens, la tâche centrale et unifiante du service que l'Eglise, et en elle les fidèles laïcs, est appelée à rendre à la famille humaine ».[8] Je souhaite donc vivement que la doctrine sociale de l'Église soit pour les fidèles un guide et une incitation toujours plus vigoureuse à vivre la charité du Christ.

8. La rencontre avec les membres d'autres traditions religieuses est une des réalités vécues par les catholiques de votre région. Je suis heureux de savoir que, d'une façon générale, des relations bienveillantes sont entretenues entre les diverses communautés. Il est important, en effet, que le respect mutuel fondé sur une compréhension réciproque préside aux liens

[6] **N. 42.**

[7] ***Gaudium et spes,* n. 40.**

[8] **Exhortation apostolique *Christifideles laici,* n. 37.**

entre les groupes humains et religieux, afín de favoriser un service commun de l'homme et la promotion de sa dignité. Je souhaite que des contacts fructueux puissent se développer sur les grandes questions qui se posent à l'homme d'aujourd'hui dans des domaines comme les problèmes éthiques ou les droits humains, afin de mettre les valeurs communes au service de la société. C'est dans la recherche d'une meilleure connaissance mutuelle, notamment à travers le dialogue de la vie, que pourront se consolider des liens de fraternité et d'entente qui garantissent la stabilité des sociétés et le respect de la liberté religieuse.

9. Chers Frères dans l'épiscopat, au moment où nous achevons notre rencontre, je rends grâce avec vous pour l'œuvre de Dieu dans votre région. La vitalité de la foi chrétienne dans les Iles de l'Océan Indien demeure marquée par les figures lumineuses du Frère Scubilion et du Père Jacques-Désiré Laval. Que l'exemple de ces bienheureux inspire ceux qui aujourd'hui s'efforcent de construire un monde plus fraternel et cherchent à faire reculer tous les esclavages qui meurtrissent encore notre monde! Qu'ils soient pour tous les disciples du Christ des modèles dans leur recherche de la sainteté et du service des autres.

Je vous confie à l'intercession maternelle de la Vierge Marie, exemple parfait de l'amour envers Dieu et envers le prochain, et de grand cœur je vous donne la Bénédiction apostolique, que j'étends volontiers à tous vos diocésains.

VI

Ad sodales Pontificii Consilii pro Dialogo inter Religiones.*

Dear Cardinal Arinze,
Your Eminences,
Dear Brother Bishops,
Brothers and Sisters in Christ,

1. I am pleased to have this opportunity to greet you, the Members, Consultors and Staff of the Pontifical Council for Interreligious Dialogue, on the occasion of your Plenary Assembly. We meet today in the context

* Die 30 Octobris 1998.

of the fast approaching Great Jubilee of the Year 2000, that special moment of grace and joy when the whole Church will send up a great prayer of praise and thanksgiving to the Father for the priceless gift of the Rédemption which Christ has won for us by his Incarnation, Death and Résurrection.

We shall soon be entering the third and final year of immediate préparation for this unique event in salvation history, a year which will focus on the Person of God the Father, by whom Jesus Christ was sent and to whom he has returned (cf. *Jn* 16:28). A particular aim of this final preparatory year, as I pointed out in the Apostolic Letter *Tertio millennio adveniente,* is to broaden the horizons of believers, so that the whole of Christian life may be seen as "a great pilgrimage to the house of the Father", a journey of faith which "takes place in the heart of each person, extends to the believing community and then reaches to the whole of humanity".[1]

2. In order that this "broadening of horizons" may properly be achieved, there is needed a conversion of heart, *metanoia* — which fittingly enough has been the subject of your reflections during these days. For the human heart is the starting-point of this interior journey and has an essential role in every religious dialogue. Your discussions therefore serve a very important purpose. They will help the Church to be ever more fully and effectively engaged in dialogue with our brothers and sisters of différent religious traditions, especially Muslims and — building on the recently concluded Special Session for Asia of the Synod of Bishops — the followers of Hinduism, Buddhism, Shintoism, and those way s of thinking and living which were already rooted in Asia before the arrivai of the Gospel in those lands.

Your reflections are appropriately situated in the overall context of "The Dialogue of Spirituality and the Spirituality of Dialogue", the continuation and deepening of the thème of your last Plenary Assembly. Indeed, authentic and lasting conversion of heart cannot be brought about except in a spirit of prayer. "Prayer is the bond which most effectively unités us: it is through prayer that believers meet one another at a level where inequalities, misunderstandings, bitterness and hostility are overeóme, name-

[1] No. 49.

ly before God, the Lord and Father of all".[2] Henee we can also appreciate the importance of Christian communities of prayer, especially contemplative communities, in multi-religious societies. As well as hearing witness to the Good News of Jesus Christ, such communities become bridges of fellowship and solidarity, fostering fruitful dialogue and coopération between Christians and the followers of other religions.

3. We are at the threshold of a new millennium which opens with the challenge to the Church to reap the copious fruits of the seeds planted by the Second Vatican Council. With the Council Fathers, I exhort you and ali the sons and daughters of the Church: "Enter with prudence and charity into discussion and collaboration with members of other religions. Let Christians, while witnessing to their own faith and way of life, acknowledge, preserve and encourage the spiritual and moral truths found among non-Christians".[3] In this way, the Church will be attentive to the work of the Spirit in the hearts of other believers. Thus shall we be able to build on past achievements, consolidate présent efforts, and encourage future coopération among ail who seek transcendent truth.

Invoking upon you the intercession of Mary, Queen of Apostles, I cordially impart my Apostolic Blessing.

NUNTIUS

Ob diem ad pacem fovendam.

1. Nella prima Enciclica *Redemptor hominis,* che ho rivolto quasi vent'anni fa a tutti gli uomini e le donne di buona volontà, già sottolineavo l'importanza del rispetto dei diritti umani. La pace fiorisce quando tali diritti vengono osservati integralmente, mentre la guerra nasce dalla loro violazione e diventa poi causa di ulteriori violazioni anche più gravi.[1]

Alle porte di un nuovo anno, l'ultimo prima del Grande Giubileo, vorrei soffermarmi ancora una volta su questo tema di capitale importanza con tutti voi, uomini e donne di ogni parte del mondo, con voi, responsabili politici e guide religiose dei popoli, con voi, che amate la pace e volete consolidarla nel mondo.

[2] ***Message for the 1992 World Day of Peace,* 4.**

[3] ***Nostra aetate, 2.***

[1] **Cfr *Redemptor hominis* (4 marzo 1979), 17: *AAS* 71 (1979), 296.**

Ecco la convinzione che, in vista della Giornata Mondiale della Pace, mi sta a cuore condividere con voi: quando la promozione della dignità della persona è il principio-guida a cui ci si ispira, quando la ricerca del bene comune costituisce l'impegno predominante, allora vengono posti solidi e durevoli fondamenti all'edificazione della pace. Quando invece i diritti umani sono ignorati o disprezzati, quando il perseguimento di interessi particolari prevale ingiustamente sul bene comune, allora vengono inevitabilmente seminati i germi dell'instabilità, della ribellione e della violenza.

Rispetto della dignità umana, patrimonio dell'umanità

2. La dignità della persona umana è un valore trascendente, sempre riconosciuto come tale da quanti si sono posti alla sincera ricerca della verità. L'intera storia dell'umanità, in realtà, va interpretata alla luce di questa certezza. Ogni persona, creata ad immagine e somiglianza di Dio (cfr *On* 1, 26-28) e, pertanto, radicalmente orientata verso il suo Creatore, è in costante relazione con quanti sono rivestiti della medesima dignità. La promozione del bene dell'individuo si coniuga così con il servizio al bene comune, là dove i diritti e i doveri si corrispondono e si rafforzano a vicenda.

La storia contemporanea ha evidenziato in modo tragico il pericolo che deriva dal dimenticare la verità sulla persona umana. Sono dinanzi ai nostri occhi i frutti di ideologie quali il marxismo, il nazismo, il fascismo, o anche di miti quali la superiorità razziale, il nazionalismo e il particolarismo etnico. Non meno perniciosi, anche se non sempre così evidenti, sono gli effetti del consumismo materialistico, nel quale l'esaltazione dell'individuo e il soddisfacimento egocentrico delle aspirazioni personali diventano lo scopo ultimo della vita. In questa ottica, le conseguenze negative sugli altri sono ritenute del tutto irrilevanti. Occorre ribadire, invece, che nessun affronto alla dignità umana può essere ignorato, qualunque ne sia la sorgente, la forma di fatto assunta, il luogo dove accade.

Universalità e indivisibilità dei diritti umani

3. Il 1998 ha segnato il 50° anniversario dell'adozione della « Dichiarazione Universale dei Diritti dell'Uomo ». Essa fu deliberatamente collegata con la Carta delle Nazioni Unite, con cui condivide una comune ispirazione. La Dichiarazione ha come premessa basilare l'affermazione secondo cui il riconoscimento dell'innata dignità di tutti i membri della famiglia umana, come pure dell'uguaglianza ed inalienabilità dei loro diritti,

è' il fondamento della libertà, della giustizia e della pace nel mondo.[2] Tutti i successivi documenti internazionali sui diritti umani ribadiscono questa verità, riconoscendo ed affermando che essi derivano dalla dignità e dal valore inerenti alla persona umana.[3]

La Dichiarazione Universale è chiara: riconosce i diritti che proclama, non li conferisce; essi, infatti, sono inerenti alla persona umana ed alla sua dignità. Conseguenza di ciò è che nessuno può legittimamente privare di questi diritti un suo simile, chiunque egli sia, perché ciò significherebbe fare violenza alla sua natura. Tutti gli esseri umani, senza eccezione, sono eguali in dignità. Per la stessa ragione, tali diritti riguardano tutte le fasi della vita e ogni contesto politico, sociale, economico o culturale. Essi formano un insieme unitario, orientato decisamente alla promozione di ogni aspetto del bene della persona e della società.

1 diritti umani vengono tradizionalmente raggruppati in due ampie categorie comprendenti, da una parte, i diritti civili e politici e, dall'altra, quelli economici, sociali e culturali. Accordi internazionali garantiscono, anche se in grado diverso, ambedue le categorie; i diritti umani, infatti, sono strettamente intrecciati tra loro, essendo espressione di dimensioni diverse dell'unico soggetto, che è la persona. La promozione integrale di tutte le categorie dei diritti umani è la vera garanzia del pieno rispetto di ogni singolo diritto.

La difesa dell'universalità e dell'indivisibilità dei diritti umani è essenziale per la costruzione di una società pacifica e per lo sviluppo integrale di individui, popoli e nazioni. L'affermazione di questa universalità e indivisibilità non esclude, di fatto, legittime differenze di ordine culturale e politico nell'attuazione dei singoli diritti, purché risultino rispettati in ogni caso i livelli fissati dalla Dichiarazione Universale per l'intera umanità.

Avendo ben presenti questi presupposti fondamentali, vorrei ora porre in evidenza alcuni specifici diritti, che appaiono oggi particolarmente esposti a più o meno aperte violazioni.

Il diritto alla vita

4. Primo fra questi è il fondamentale diritto alla vita. La vita umana è sacra ed inviolabile dal suo concepimento al suo naturale tramonto. « Non uccidere » è il comandamento divino che segna un estremo limite oltre al

[2] **Cfr *Dichiarazione Universale dei Diritti dell'Uomo,* Preambolo, primo comma.**

[3] **Si veda in particolare la *Dichiarazione di Vienna* (25 giugno 1993), Preambolo, 2.**

quale non è mai lecito andare. « L'uccisione diretta e volontaria di un essere umano innocente è sempre gravemente immorale ».[4]

Il diritto alla vita è inviolabile. Ciò implica una scelta positiva, una scelta per la vita. Lo sviluppo di una cultura orientata in questo senso si estende a tutte le circostanze dell'esistenza ed assicura la promozione della dignità umana in ogni situazione. Una vera cultura della vita, come garantisce il diritto di venire al mondo a chi non è ancora nato, così protegge i neonati, particolarmente le bambine, dal crimine dell'infanticidio. Ugualmente, essa assicura ai portatori di handicap lo sviluppo delle loro potenzialità, e ai malati e agli anziani cure adeguate.

Dai recenti sviluppi nel campo dell'ingegneria genetica emerge una sfida che suscita profonde inquietudini. Perché la ricerca scientifica in questo ambito sia al servizio della persona, occorre che l'accompagni ad ogni stadio l'attenta riflessione etica, che ispiri adeguate norme giuridiche a salvaguardia dell'integrità della vita umana. Mai la vita può essere degradata ad oggetto.

Scegliere la vita comporta il rigetto di ogni forma di violenza: quella della povertà e della fame, che colpisce tanti esseri umani; quella dei conflitti armati; quella della diffusione criminale delle droghe e del traffico delle armi; quella degli sconsiderati danneggiamenti dell'ambiente naturale.[5] In ogni circostanza, il diritto alla vita dev'essere promosso e tutelato con le opportune garanzie legali e politiche, poiché nessuna offesa contro il diritto alla vita, contro la dignità di ogni singola persona, è irrilevante.

La libertà religiosa, cuore dei diritti umani

5. La religione esprime le aspirazioni più profonde della persona umana, ne determina la visione del mondo, ne guida il rapporto con gli altri: offre, in fondo, la risposta alla questione del vero significato dell'esistenza nell'ambito sia personale che sociale. La libertà religiosa costituisce, pertanto, il cuore stesso dei diritti umani. Essa è talmente inviolabile da esigere che alla persona sia riconosciuta la libertà persino di cambiare religione, se la sua coscienza lo domanda. Ciascuno, infatti, è tenuto a seguire la propria coscienza in ogni circostanza e non può essere costretto ad agire in contrasto con essa.[6] Proprio per questo, nessuno può essere obbligato ad ac-

[4] GIOVANNI PAOLO II, Lett. enc. *Evangelium vitae* (25 marzo 1995), 57: *AAS* 87 (1995), 465.
[5] Cfr *ibid.*, 10, *lc*, 412.
[6] Cfr CONC. ECUM. VAT. II, Dich, *Dignitatis humanae*, 3.

cettare per forza una determinata religione, quali che siano le circostanze o le motivazioni.

La Dichiarazione Universale dei Diritti dell'Uomo riconosce che il diritto alla libertà religiosa include quello di manifestare le proprie credenze sia individualmente sia con altri, in pubblico o in privato.[7] Nonostante questo, esistono tutt'oggi luoghi in cui il diritto di riunirsi per motivi di culto o non è riconosciuto o è limitato ai membri di una sola religione. Questa grave violazione di uno dei fondamentali diritti della persona è causa di enormi sofferenze per i credenti. Quando uno Stato concede uno statuto speciale ad una religione, ciò non può avvenire a detrimento delle altre. E noto invece che vi sono nazioni in cui individui, famiglie ed interi gruppi continuano ad essere discriminati e marginalizzati a causa del loro credo religioso.

Né va sottaciuto un altro problema indirettamente collegato con la libertà religiosa. Talvolta, comunità o popoli di convinzioni e culture religiose diverse maturano tra loro tensioni crescenti che, a ragione delle forti passioni coinvolte, finiscono per trasformarsi in violenti conflitti. Il ricorso alla violenza in nome del proprio credo religioso costituisce una deformazione degli insegnamenti stessi delle maggiori religioni. Come tante volte vari esponenti religiosi hanno ripetuto, anch'io ribadisco che l'uso della violenza non può mai trovare fondate giustificazioni religiose né promuovere la crescita dell'autentico sentimento religioso.

Il diritto di partecipare

6. Ogni cittadino ha il diritto di partecipare alla vita della propria Comunità: è convinzione, questa, oggi generalmente condivisa. Questo diritto, tuttavia, viene vanificato quando il processo democratico è svuotato della sua efficacia attraverso favoritismi e fenomeni di corruzione, che non soltanto impediscono la legittima partecipazione alla gestione del potere, ma ostacolano lo stesso accesso ad un'equa fruizione dei beni e dei servizi comuni. Persino le elezioni possono venire manipolate al fine di assicurare la vittoria di certi partiti o persone. Si tratta di un affronto alla democrazia che comporta serie conseguenze, poiché i cittadini, oltre al diritto, hanno anche la responsabilità di partecipare: quando ne vengono impediti, perdono la speranza di poter intervenire efficacemente e si abbandonano ad un atteggiamento di passivo disimpegno. Lo sviluppo di un sano sistema democratico diviene così praticamente impossibile.

[7] Cfr art. 18.

Di recente sono state adottate diverse misure per assicurare legittime elezioni in Stati che con difficoltà cercano di passare da una forma di totalitarismo ad un regime democratico. Per quanto utili ed efficaci in situazioni di emergenza, queste iniziative non possono, tuttavia, dispensare dallo sforzo che comporta la creazione nei cittadini di una piattaforma di convincimenti condivisi, grazie ai quali la manipolazione del processo democratico venga definitivamente rifiutata.

Nell'ambito della comunità internazionale, nazioni e popoli hanno il diritto di partecipare alle decisioni che spesso modificano profondamente il loro modo di vivere. La specificità tecnica di certi problemi economici provoca la tendenza a limitarne la discussione a circoli ristretti, con il conseguente pericolo di concentrazioni del potere politico e finanziario in un numero limitato di governi o di gruppi di interesse. La ricerca del bene comune nazionale e internazionale esige una fattiva attuazione, anche in campo economico, del diritto di tutti a partecipare alle decisioni che li concernono.

Ulta forma particolarmente grave di discriminazione

7. Una delle forme più drammatiche di discriminazione consiste nel negare a gruppi etnici e minoranze nazionali il fondamentale diritto ad esistere come tali. Ciò viene attuato attraverso la loro soppressione o il brutale trasferimento, o anche il tentativo di indebolirne l'identità etnica così da renderli non più identificabili. Si può rimanere in silenzio di fronte a così gravi crimini contro l'umanità? Nessuno sforzo deve essere considerato eccessivo, quando si tratta di porre termine a simili aberrazioni, indegne della persona umana.

Segno positivo della crescente volontà degli Stati di riconoscere la propria responsabilità nella protezione delle vittime di simili crimini e nell'impegno di prevenirli è la recente iniziativa di una Conferenza Diplomatica delle Nazioni Unite: con specifica deliberazione, essa ha approvato lo Statuto di una Corte Penale Internazionale, destinata ad individuare le colpe e a punire i responsabili di crimini di genocidio, di crimini contro l'umanità, di crimini di guerra e di aggressione. Questa nuova istituzione, se costituita su buone basi giuridiche, potrebbe contribuire progressivamente ad assicurare su scala mondiale l'efficace tutela dei diritti umani.

Il diritto alla propria realizzazione

8. Ogni essere umano possiede native capacità che attendono di essere sviluppate. Ne va della piena realizzazione della sua personalità ed anche

del conveniente inserimento nel contesto sociale del proprio ambiente. Per questo è innanzitutto necessario provvedere all'adeguata educazione di quanti s'affacciano alla ribalta della vita: da ciò dipende la loro futura riuscita.

Da questo punto di vista, come non preoccuparsi vedendo che in alcune regioni tra le più povere del mondo le opportunità di formazione vanno in realtà diminuendo, specialmente per quanto concerne l'istruzione primaria? Ciò è dovuto a volte alla situazione economica del Paese, che non permette di corrispondere il salario agli insegnanti. In altri casi, il denaro sembra disponibile per progetti di prestigio o per l'educazione secondaria, ma non per quella primaria. Quando si limitano le opportunità formative, specialmente per le bambine, si predispongono strutture di discriminazione capaci di incidere sull'intero sviluppo della società. Il mondo finirebbe per risultare diviso secondo un nuovo criterio: da una parte, Stati e individui dotati di tecnologie avanzate, e dall'altra Paesi e persone con conoscenze e abilità estremamente limitate. Come è facile intuire, questo non farebbe che rafforzare le già acute disparità economiche esistenti non solo tra gli Stati, ma anche al loro stesso interno. Educazione e formazione professionale devono essere in prima linea sia nei piani dei Paesi in via di sviluppo che nei programmi di rinnovamento urbano e rurale dei popoli economicamente più avanzati.

Un altro fondamentale diritto, dal cui soddisfacimento dipende il conseguimento di un degno livello di vita, è quello al lavoro. Come provvedere altrimenti al cibo, agli indumenti, alla casa, all'assistenza medica e alle tante altre necessità della vita? La mancanza di lavoro è oggi, però, un grave problema: innumerevoli sono le persone che in tante parti del mondo si trovano coinvolte nel devastante fenomeno della disoccupazione. E necessario ed urgente da parte di tutti e, in particolare, da parte di chi ha nelle mani le leve del potere politico o economico, fare quanto è possibile per porre rimedio ad una situazione tanto penosa. Non ci si può limitare a pur doverosi interventi di emergenza in caso di disoccupazione, malattia o simili circostanze che sfuggono al controllo del singolo individuo,[8] ma ci si deve adoperare perché i disoccupati siano messi in grado di assumersi la responsabilità delle loro proprie esistenze, emancipandosi da un regime di umiliante assistenzialismo.

Progresso globale nella solidarietà

9. La rapida corsa verso la globalizzazione dei sistemi economici e finanziari rende, a sua volta, chiara l'urgenza di stabilire chi deve garantire

[8] Cfr *Dichiarazione Universale dei Diritti dell'Uomo*, art. 25/1.

il bene comune globale e l'attuazione dei diritti economici e sociali. Il libero mercato da solo non può farlo, dato che, in realtà, esistono numerosi bisogni umani che non hanno accesso al mercato. « Prima ancora della logica dello scambio degli equivalenti e delle forme di giustizia che le sono proprie, esiste un qualcosa che è dovuto all'uomo perché è uomo, in forza della sua eminente dignità ».[9]

Gli effetti delle recenti crisi economiche e finanziarie hanno avuto pesanti ricadute su innumerevoli persone, ridotte in condizioni di povertà estrema. Molte di loro erano giunte soltanto da poco ad una situazione che giustificava confortanti speranze per il futuro. Senza alcuna loro responsabilità, esse hanno visto tali speranze crudelmente infrante con tragiche conseguenze per se stessi e per i propri figli. E come ignorare gli effetti delle fluttuazioni dei mercati finanziari? Urge una nuova visione di progresso globale nella solidarietà, che preveda uno sviluppo integrale e sostenibile della società, tale da consentire ad ogni suo membro di realizzare le proprie potenzialità.

In questo contesto, rivolgo un pressante appello a quanti hanno responsabilità nei rapporti finanziari a livello mondiale, perché prendano a cuore la soluzione del preoccupante problema del debito internazionale delle nazioni più povere. Istituzioni finanziarie internazionali hanno avviato, a questo riguardo, un'iniziativa concreta degna di apprezzamento. Faccio appello a quanti sono coinvolti in questo problema, specialmente alle nazioni più ricche, perché forniscano il supporto necessario per assicurare all'iniziativa pieno successo. Si richiede uno sforzo tempestivo e vigoroso per consentire al maggior numero possibile di Paesi, in vista dell'anno 2000, di uscire da una ormai insostenibile situazione. Il dialogo tra le istituzioni interessate, se animato da volontà d'intesa, condurrà, ne sono certo, ad una soddisfacente e definitiva soluzione. In tal modo, per le Nazioni più disagiate si renderà possibile uno sviluppo durevole ed il millennio che ci sta dinanzi diventerà anche per esse un tempo di rinnovata speranza.

Responsabilità nei confronti dell'ambiente

10. Con la promozione della dignità umana si coniuga il diritto ad un ambiente sano, poiché esso pone in evidenza la dinamica dei rapporti tra individuo e società. Un insieme di norme internazionali, regionali e nazionali sull'ambiente sta dando gradualmente forma giuridica a tale diritto. Le misure giuridiche, tuttavia, non bastano da sole. Il pericolo di danni gravi

[9] GIOVANNI PAOLO II, Lett enc. *Centesimus annus* (1 maggio 1991), 34: *AAS* 83 (1991), 836.

alia terra e al mare, al clima, alla flora ed alla fauna, richiede un cambiamento profondo nello stile di vita tipico della moderna civiltà dei consumi, particolarmente nei Paesi più ricchi. Né va sottovalutato un altro rischio, anche se meno drastico: spinti dalla necessità, quanti vivono miseramente nelle aree rurali possono giungere a sfruttare oltre il limite la poca terra di cui dispongono. Va pertanto favorita una formazione specifica che insegni loro come armonizzare la coltivazione della terra con il rispetto dell'ambiente.

Il presente ed il futuro del mondo dipendono dalla salvaguardia del creato, perché esiste una costante interazione tra la persona umana e la natura. Porre il bene dell'essere umano al centro dell'attenzione per l'ambiente è, in realtà, la maniera più sicura per salvaguardare la creazione; in tal modo, infatti, viene stimolata la responsabilità di ciascuno nei confronti delle risorse naturali e del loro giudizioso utilizzo.

Il diritto alla pace

11. La promozione del diritto alla pace assicura in certo modo il rispetto di tutti gli altri diritti, poiché favorisce la costruzione di una società all'interno della quale ai rapporti di forza subentrano rapporti di collaborazione, in vista del bene comune. L'attualità prova ampiamente il fallimento del ricorso alla violenza come mezzo per risolvere i problemi politici e sociali. La guerra distrugge, non edifica; svigorisce i fondamenti morali della società e crea ulteriori divisioni e durevoli tensioni. Eppure la cronaca continua a registrare guerre e conflitti armati con vittime senza numero. Quante volte i miei Predecessori e io stesso abbiamo invocato la fine di questi orrori! Continuerò a farlo fino a quando non si comprenderà che la guerra è il fallimento di ogni autentico umanesimo.[10]

Grazie a Dio, non sono pochi i passi compiuti in alcune regioni verso il consolidamento della pace. Grande merito va riconosciuto a quei politici coraggiosi che hanno l'audacia di proseguire il negoziato anche quando la situazione sembra renderlo impossibile. Al tempo stesso, però, come non denunciare i massacri che proseguono in altre regioni, con lo sradicamento di interi popoli dalle loro terre e la distruzione di case e raccolti? Dinanzi alle vittime ormai senza numero, mi rivolgo ai responsabili delle nazioni ed agli uomini di buona volontà, affinché si muovano in soccorso di quanti sono coinvolti, specialmente in Africa, in atroci conflitti, ispirati talvolta da interessi economici esterni, e li aiutino a porvi fine. Un passo concreto in tal

[10] Cfr, a questo proposito, il *Catechismo della Chiesa Cattolica*, nn. 2307-2317.

senso è sicuramente l'abolizione del traffico di armi verso i Paesi in guerra e il sostegno ai responsabili di quei popoli nel ricercare la via del dialogo. Questa è la via degna dell'uomo, questa è la via della pace!

Il mio pensiero accorato va a chi vive e cresce in un contesto di guerra, a chi non ha conosciuto altro che conflitti e violenze. Quanti sopravvivono porteranno per il resto dei loro anni le ferite di una simile terribile esperienza. E che dire dei soldati bambini? Si può mai accettare che si rovinino così esistenze appena sbocciate? Addestrati ad uccidere e spesso spinti a farlo, questi bambini non potranno non avere gravi problemi nel loro successivo inserimento nella società civile. Si interrompe la loro educazione e si mortificano le loro capacità di lavoro: quali conseguenze per il loro futuro! I bambini hanno bisogno di pace; ne hanno il diritto.

Al ricordo di questi bambini vorrei unire quello dei fanciulli vittime delle mine antiuomo e di altri ordigni di guerra. Nonostante gli sforzi già compiuti per lo sminamento, si assiste ora ad un incredibile e inumano paradosso: disattendendo la volontà chiaramente espressa da governi e popoli di porre termine definitivamente all'uso di un'arma così perfida, non si è smesso di seminare altre mine anche in luoghi già bonificati.

Germi di guerra vengono pure diffusi dalla proliferazione massiccia e incontrollata di armi piccole e leggere che, a quanto pare, passano liberamente da un'area di conflitto ad un'altra, alimentando violenza lungo il loro tragitto. Tocca ai governi adottare misure appropriate per il controllo circa la produzione, la vendita, l'importazione e l'esportazione di questi strumenti di morte. Solo in questo modo è possibile affrontare efficacemente nel suo insieme il problema del massiccio traffico illecito di armi.

Una cultura dei diritti umani, responsabilità di tutti

12. Non è possibile in questa sede allargare ulteriormente il discorso. Vorrei, però, sottolineare che nessun diritto umano è sicuro, se non ci si impegna a tutelarli tutti. Quando si accetta senza reagire la violazione di uno qualsiasi dei diritti umani fondamentali, si pongono a rischio tutti gli altri. E indispensabile, pertanto, un approccio globale al tema dei diritti umani e un serio impegno a loro difesa. Solo quando una cultura dei diritti umani, rispettosa delle diverse tradizioni, diventa parte integrante del patrimonio morale dell'umanità, si può guardare con serena fiducia al futuro.

E, in effetti, come potrebbe esservi guerra, se ogni diritto umano fosse rispettato? L'osservanza integrale dei diritti umani è la strada più sicura per stringere relazioni solide tra gli Stati. La cultura dei diritti umani non

può essere che cultura di pace. Ogni loro violazione contiene in sé i germi di un possibile conflitto. Già il mio venerato Predecessore, il Servo di Dio Pio XII, alla fine della seconda Guerra mondiale, poneva la domanda: « Quando un popolo è schiacciato con la forza, chi avrebbe il coraggio di promettere sicurezza al resto del mondo nel contesto di una pace durevole? ».[11]

Per promuovere una cultura dei diritti umani che investa le coscienze, è necessaria la collaborazione di ogni forza sociale. Vorrei fare specifico riferimento al ruolo dei mass-media, tanto importanti nella formazione dell'opinione pubblica e, di conseguenza, nell'orientamento dei comportamenti dei cittadini. Come non si potrebbe negare una loro responsabilità in violazioni dei diritti umani che avessero la loro matrice nell'esaltazione della violenza da essi eventualmente coltivata, così è doveroso attribuire loro il merito di quelle nobili iniziative di dialogo e di solidarietà che sono maturate grazie ai messaggi da essi diffusi in favore della comprensione reciproca e della pace.

Tempo di scelte, tempo di speranza

13. Il nuovo millennio è alle porte ed il suo avvicinarsi ha alimentato nei cuori di molti la speranza di un mondo più giusto e solidale. E un'aspirazione che può, anzi, che deve essere realizzata!

E in questa prospettiva che mi rivolgo ora in particolare a voi, cari Fratelli e Sorelle in Cristo, che nelle varie parti del mondo assumete a norma di vita il Vangelo: fatevi araldi della dignità dell'uomo! La fede ci insegna che ogni persona è stata creata ad immagine e somiglianza di Dio. Dinanzi al rifiuto dell'uomo, l'amore del Padre celeste rimane fedele; il suo è un amore senza confini. Egli ha inviato il Figlio Gesù per redimere ogni persona, restituendole piena dignità.[12] Dinanzi a tale atteggiamento, come potremmo escludere qualcuno dalle nostre cure? Al contrario, dobbiamo riconoscere Cristo nei più poveri e marginalizzati, che l'Eucaristia, comunione al corpo e al sangue di Cristo offerti per noi, ci impegna a servire.[13] Come la parabola del ricco, che rimarrà per sempre senza nome, e del povero chiamato Lazzaro indica chiaramente, « nello stridente contrasto tra ricchi in-

[11] Discorso ad una Commissione di Rappresentanti del Congresso degli Stati Uniti d'America (21 agosto 1945): *Discorsi e Radiomessaggi di Pio XII,* VII (1945-1946), 141.

[12] Cfr GIOVANNI PAOLO II, Lett. enc. *Redemptor hominis* (4 marzo 1979), 13-14: *AAS* 71 (1979), 282-286.

[13] Cfr *Catechismo della Chiesa Cattolica,* n. 1397.

sensibili e poveri bisognosi di tutto, Dio sta dalla parte di questi ultimi ».[14] Da questa parte dobbiamo schierarci anche noi.

Il terzo e ultimo anno di preparazione al Giubileo è segnato da un pellegrinaggio spirituale verso il Padre: ciascuno è invitato ad un cammino di autentica conversione, che comporta l'abbandono del male e la positiva scelta del bene. Alla soglia ormai dell'Anno 2000, è nostro dovere tutelare con impegno rinnovato la dignità dei poveri e degli emarginati e riconoscere concretamente i diritti di coloro che non hanno diritti. Eleviamo insieme la voce per loro, vivendo in pienezza la missione che Cristo ha affidato ai suoi discepoli! È questo lo spirito del Giubileo ormai imminente.[15]

Gesù ci ha insegnato a chiamare Dio col nome di Padre, *Abba,* rivelandoci così la profondità del nostro rapporto con lui. Infinito ed eterno è il suo amore per ogni persona e per tutta l'umanità. Eloquenti sono in proposito le parole di Dio nel libro del profeta Isaia:

« Si dimentica forse una donna del suo bambino,
così da non commuoversi per il figlio del suo seno?
Anche se ci fosse una donna che si dimenticasse,
io invece non ti dimenticherò mai.
Ecco, io ti ho disegnato
sulle palme delle mie mani» (49, 15-16).

Accettiamo l'invito a condividere questo amore! In esso sta il segreto del rispetto dei diritti di ogni donna e di ogni uomo. L'alba del nuovo millennio ci troverà così più disposti a costruire insieme la pace.

Dal Vaticano, 8 dicembre dell'anno 1998.

IOANNES PAULUS PP. II

[14] GIOVANNI PAOLO II, *Angelus* del 27 settembre 1998: *L'Osservatore Romano,* 28-29 settembre 1998, p. 5.

[15] Cfr GIOVANNI PAOLO II, Lett. ap. *Tertio millennio adveniente* (10 novembre 1994), 49-51: *AAS* 87 (1995), 35-36.

ACTA CONGREGATIONUM

CONGREGATIO DE CAUSIS SANCTORUM

BONONIENSIS

Beatificationis et Canonizationis Ven. Servi Dei Ferdinandi Mariae Baccilieri sacerdotis archidioecesis Bononiensis e III Ordine Servorum Mariae parochi fundatoris Sororum Servarum Mariae de Galeatia (1821-1893)

DECRETUM SUPER MIRACULO

Venerabilis Servus Dei Ferdinandus Maria Baccilieri in pago *Campodoso* natus est, intra fines posito archidioecesis Mutinensis, pridie idus Maias anno 1821. Paucis annis post Ordinationem sacerdotalem parochus nominatus est ecclesiae Sanctae Mariae de Galeatia in vico vernáculo sermone appellato *Galeazza P epoli,* ad archidioecesim Bononiensem pertinente. Suum explevit officium summa cum caritate pastorali et ob suas eminentes virtutes sacerdotales exemplo fuit gregi. Pro docenda christiana doctrina, puellis pauperibus instituendis et assiduitate aegrotis egentibus praebenda Congregationem condidit Sororum Servarum Mariae de Galeatia. Fama sanctitatis clarus obiit die 13 mensis Iulii anno 1893.

Beatificationis et canonizationis Causa inita est anno 1927 apud Curiam Bononiensem. Summus Pontifex Ioannes Paulus II die 26 mensis Aprilis anno 1995 edixit Servum Dei heroum in modum coluisse virtutes théologales, cardinales hisque adnexas.

Beatificationis respectu, Causae Postulatio iudicio Congregationis de Causis Sanctorum coniectam permisit miram sanationem, intercessioni attributam eiusdem Servi Dei. Casus spectat ad Sororem Mariam Vincentiam Bovina, Instituti Servarum Mariae de Galeatia sodalem, quae die 23 mensis Decembris anno 1969, cum alta febri laboraret, doloribus fossam iliacam dextram afficientibus, nausea aliisque incommoditatibus, deducta est in Mutinense valetudinarium cum suspicione abdominis acuti. Subsequens sectio chirurgica magnam massam ostendit, quae ultimos orbes intestini tenuis

conglobabat, mesenterium, caecum. Cum impossibile putaretur penitus sectionem chirurgieam facere, aliqui orbes exsoluti sunt et effecta ileotransversoctomia ad finem derivativum ut adventiciae intestini occlusioni occurreretur. Non est biopsis facta, quandoquidem certa habebatur diagnosis de neoplasmate. Decreta a medicis prognosi infausta quoad vitam, sorores sodales aegrotae coeperunt intercessionem invocare Patris sui Conditoris ut a Deo sanationem obtinerent Sororis Mariae Vincentiae. Ad finem adducta altera novem dierum supplicatione, nempe die 22 mensis Ianuarii anno 1970, aegrota animadvertit se esse ex improviso sanatam et re vera sanata erat. Deinceps repertum est sanationem perfectam fuisse et stabilem.

Apud Curiam Bononiensem, annis 1991-1992, instructa est inquisitio dioecesana, quae est rite probata a Congregatione de Causis Sanctorum decreto die 17 mensis Februarii anno 1993 promulgato. Collegium Medicorum Dicasterii in sessione die 10 mensis Iulii anno 1997 habita, absentia considerata explorationis histologicae, una voce diagnosim fecit de « gravi pathologia irrepente ileo-caecali, mesenterica et retroperitonaeali; abdomine acuto intercurrente » conclusit que affirmando sanationem celerrimam fuisse, perfectam, mansuram et inexplicabilem « quoad modum ». Die 20 mensis Februarii anno 1998 actus est Congressus Peculiaris Consultorum Theologorum et die 16 insequentis mensis Iunii Sessio Ordinaria Patrum Cardinalium et Episcoporum, Causae Ponente Excellentissimo Domino Ottorino Petro Alberti, Archiepiscopo Calaritano. Et in utroque Coetu, sive Consultorum, sive Cardinalium et Episcoporum, posito dubio num de miraculo constaret divinitus patrato, responsum est prolatum affirmativum.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua, vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens, mandavit ut decretum de praedicta mira sanatione conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis hodierna die infrascripto Praefecto necnon Causae Ponente, meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater declaravit: *Constare de miraculo a Deo patrato, intercedente Ven. Servo Dei Ferdinando Maria Baccilieri, Sacerdote archidioecesis Bononiensis, e III Ordine Servorum Mariae, Parocho, Fundatore Sororum Servarum Mariae de Galeatia, videlicet de celérrima, perfecta et mansura sanatione Sororis Mariae Vincentiae Bovina a « grave patologia infiltrativa ileocecale, mesenterica e retroperitoneale, addome acuto intercorrente ».*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 3 mensis Iulii A. D. 1998.

83 IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. **es.**

83 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

BRIXIENSIS

Beatificationis et Canonizationis Servae Dei Magdalenae Girelli christifidelis laicae ex Instituto Filiarum a S. Angela Merici (1838-1923)

DECRETUM SUPER VIRTUTIBUS

« Iesus solus, Iesus semper, Iesus per omnia ».

His verbis Magdalena Girelli fidem suam suumque amorem erga Dominum Iesum significavit, qui centrum vitae eius fuit atque multiplicis et impensae eius navitatis lumen, quam, una cum sorore Elisabetha, pro Ecclesia et pro societate explicavit.

Mulier haec sapiens et generosa, primogenita coniugum Iosephi Girelli et Camillae Moro, Brixiae orta est die 3 mensis Octobris anno 1838 et postridie in ecclesia paroeciali Sanctae Agathae sacramentum Baptismi accepit ac nomina Magdalenam Iuliani. A parentibus, qui non solum nobilitate ortus, verum etiam bonis spiritualibus atque materialibus abundabant, est cum docilitate et fructu accurata humana christianaque educatione instructa. In pueritia discipula fuit Instituti civitatis suae et, deinde, in oppido vulgo denominato *Castiglione delle Stiviere,* Collegii Virginum a Iesu, a tribus nepotibus conditi Sancti Aloisii Gonzaga puellis nobilibus educandis. Firma cum voluntate in studia incubuit inque indolis suae formationem, dum spiritum suum nutriebat bonorum librorum lectione, inter quos libri De Imitatione Christi, qui utilis ei fuit socius in vitae itinere.

Anno 1856 in familiam rediit statuitque mundi inania fugere, coniunctionem cum Domino colere ac proximis prodesse per apostolatum boni exempli, institutionem catecheticam et opera caritatis. In hoc consilio exsequendo sociam invenit atque fidelem adiutricem sororem Elisabetham,

quacum habitationem communicavit, proposita et labores pro Regno Dei. Hoc modo, invicem se sustinentes, ambae veluti duae lucernae factae sunt, quae Christi lucem operum suorum sanctitate effuderunt.

Officio adiuvandi parentes aegrotos prohibita est quominus Institutum vitae consecratae ingrederetur, non autem quominus privatim votum castitatis sumeret. Domini amore illecta, eius voluntati oboedivit, paenitentiam exercuit atque castigationem sui, corrigendis vitiis suis se dedidit. Desidiam fugit atque mediocritatem, perfectionem christianam appetivit et, ut Deum glorificaret, sine intermissione in vinea Domini laboravit (cf. *Mt* 20, 1). Doctrinam christianam docuit in ecclesia Sanctae Mariae a Pace et, cum sorore Elisabetha aliisque puellis, Societatem Sanctae Ursulae reiecit, quod etiam Institutum Filiarum a Sancta Angela Merici appellabatur, ineunte XIX saeculo sublatum. Die 29 mensis Iulii anno 1866 professionem fecit. Inde ab initio Antistita electa, suo est magna cum alacritate, prudentia et humilitate munere iuncta, ad sodalium bonum spirituale contendens. Quo efficaciorem suam redderet industriam, nisa est Regulam diligenter observare, cor maternum habere erga filias suas spirituales et laboribus non parcere neque incommodis obeundis pro eis. Mense Decembri anno 1866 scripsit: « Voveo fore ut numquam cum quoquam conquerar de qualibet molestia, incommodo, opera, aerumna, contentione quae sit mihi sustinenda ad regendas, propagandas, conservandas, consolandas, excusandas, corrigendas et adiuvandas sodales Societatis, quas ego habere debeo vere sacrum depositum mihi a Bonitate tua, Sponse mi divine, concreditum, cuius a me rigidam reposées rationem ». Etiam eius sedulitatis gratia Societas ad diversa loca se extendit, ad quae Serva Dei se conferebat ut sustineret et consilia daret.

Caritate erga proximos impulsa, multa alia opera et incepta est aggressa, quae populi et praesertim iuventutis progressioni humanae atque christianae profuerunt. Et, exemplum secuta mulierum quae Iesu et Apostolis assidebant (cf. *Lc* 8, 3), ingens familiae patrimonium proximis indigentibus suppeditavit atque Dei et Ecclesiae causae, electa sibi vitae ratione simplici ac paupere. E rebus gestis quas iniit vel adiuvit commemoramus oratorium femininum, quod tecto recepit una cum circulo et Bibliotheca pro puellis discipulis. Superstitem vitam et auctum tutata est cuiusdam domus pro puellis operariis, quae erat in oppido *Marone* aedificata. Pecunia iuvit Domum Salutis Moro, a matertera conditam ac magnam domum dono dedit Ordini Hospitalario Sancti Ioannis de Deo, quae postea est pro valetudi-

nario adhibita. Orphanotrophium femininum administravit oppidi sermone patrio appellati *Pontevico* et asylum puerorum instituit in pago vulgo dicto *Borgo Poncarale.* Societatem Femininam Operariam condidit et beato Ioanni Baptistae Piamarta est opitulata in Opere conficiendo Parvorum Artificum. Domum, a propinquo hereditate acceptam, in locum contulit exercitationum spiritualium pro Instituto a Sancta Angela Merici. Favit et pecuniam suppeditavit consociationi Praeceptorum Catholicorum et servavit, quod ad oeconomiam spectabat, commentarium « Scuola Italiana Moderna » appellatum, a venerabili servo Dei Iosepho Tovini constitutum. Iussu episcopi dioecesani Hieronymi Verzeri, curam adhibuit de Pia Congregatione a Perpetua Adoratione Iesu in Sacramento et Ecclesiis pauperibus. Ex more onera, labores ac meritum horum negotiorum cum sorore Elisabetha communicavit.

Cum magni ac generosi animi esset, multa alia opera caritatis fecit erga pauperes, aegrotos, familias in difficultatibus versantes, seminarii alumnos egenos, familiae suae ministros, animas Purgatorii. Patienter toleravit personas molestas et importunas et iis ignovit, quotquot eam offenderunt. Semper prudenter egit in operibus misericordiae faciendis spiritualis et corporalis, in suis Institutis regendis, in patrimonio familiae administrando, in instrumentis eligendis pro sua et aliorum sanctificatione. Iusta fuit erga Deum et proximos, fortis in difficultatibus, in bono perseverans, a rebus terrenis aliena, amans laboris, occultationis, continentiae, casta, oboediens auctoritatibus ecclesiasticis et civilibus, confessario P. Iosepho Chiarini et sorori, cui iuncta erat voto mutuae oboedientiae.

Fundamentum tam convenientis ac solidi aedificii spiritualis Serva Dei fidem egit in Iesu Christo, quae vere robur fuit eius vitae atque apostolatus. In divinam revelationem credidit et in magisterium Ecclesiae et locuta est seseque gessit omnino iis, quae credebat, congruenter. Sollicita fuit de fide dilatanda, de animarum salute, de conversione peccatorum deque evangelizanda societate aetatis suae. Quo docilius usque ac validius instrumentum fieret in manibus Dei in imitatione Christi est continenter progressa et artam coluit cum Eo coniunctionem per piam divinorum mysteriorum celebrationis participationem, ferventem pietatem erga Cor Iesu atque Eucharistiam, quam cotidie recipiebat ac per diem diuturne adorabat. Precatio, aeternarum veritatum meditatio, pietas marialis cibus fuerunt animae eius. Non suis facultatibus est confisa neque multis suis bonis terrenis, sed Providentiae auxilio. Etiam extremis vitae annis, Elisabetha mortua, cum

alacritate fungi perrexit munere suo pro Societate aliisque operibus catholicis. Patienter tulit senectutis infirmitates et cordis morbum, qui eam est usque ad ultimum vitae diem secutus. Dominus eam arcessivit diluculo nonarum Martiarum anno 1923.

Serva Dei in vita est magni existimata ob suas eminentes virtutes a populo, clero, Episcopis dioecesanis Romanisque Pontificibus. In eius exsequiis ac subsecutis annis fama sanctitatis multimodis est patefacta; quapropter Episcopus Brixiensis Causae beatificationis et canonizationis initium fecit per celebratum Processum ordinarium informativum (annis 1944-1962). Deinde apud eandem Curiam est Processus Cognitionalis instructus ad normam M. P. « Sanctitas clarior »: quorum Processuum auctoritas et vis probata est a Congregatione de Causis Sanctorum decreto die 23 mensis Aprilis anno 1982 promulgato. Perfecta Positione, disceptatum est ex consuetudine an Serva Dei virtutes explicavisset heroum in modum. Postridie calendas Iunias anno 1998 actus est, exitu cum prospero, Congressus Peculiaris Consultorum Theologorum, et Patres Cardinales atque Episcopi, in Sessione Ordinaria calendis Iuliis secutis habita, Causae Ponente Eminentissimo Cardinale D. Simone Lourdusamy, edixerunt servam Dei Magdalenam Girelli heroum more virtutes théologales, cardinales iisque adnexas coluisse.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, mandavit ut super heroicis Servae Dei virtutibus decretum conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis ad Se hodierno die infrascripto Praefecto necnon Causae Cardinale Ponente meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater sollemniter declaravit: *Constare de virtutibus theologalibus Fide, Spe et Caritate tum in Deum tum in proximum, necnon de cardinalibus Prudentia, Iustitia, Temperantia et Fortitudine, eisque adnexis, in gradu heroico, Servae Dei Magdalenae Girelli, Christifidelis Laicae, ex Instituto Filiarum a S. Angela Merici, in casu et ad effectum de quo agitur.*

Hoc autem decretum publici iuris fieri et in acta Congregationis de Causis Sanctorum Summus Pontifex referri mandavit.

Datum Romae, die 3 mensis Iulii A. D. 1998.

£8 **IOSEPHUS SARAIVA MARTINS**
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. © S.

83 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

BRIXIENSIS

Beatificationis et Canonizationis Servae Dei Elisabethae Girelli christifidelis laicae ex Instituto Filiarum a S. Angela Merici (1839-1919)

DECRETUM SUPER VIRTUTIBUS

« Qui manet in me, et ego in eo, hic fert fructum multum quia sine me nihil potestis facere » *(Io* 15, 5).

Cum Christo, vite vera, coniuncta, Elisabetha Girelli copiosos edidit fructus sanctitatis, lumen effudit Evangelii in societate sui temporis et, una cum sorore maiore natu Magdalena, efficaciter operam dedit Regni Dei incremento.

Haec mulier, caritate dives, Brixiae orta est die 26 mensis Septembris anno 1839 a Iosepho Girelli et Camilla Moro, nobilibus locupletamus atque sinceram vitam christianam agentibus. Biduo post ortum sacramentum accepit Baptismi, nominibus captis Maria Elisabetha. A pueritia vivacem ostendit intellegentiam, generositatem, amorem pauperum, sed etiam indolem aerem et inquietam, quae est duriter patientiam periclitata familiarium atque educatorum. Alumna fuit Instituti cuius rector pater erat eius, ac postea Collegii Virginum a Iesu in oppido sermone vernáculo denominato *Castiglione delle Stiviere* (in Mantuana provincia sito). Ibi firma cum voluntate ac perseverantia indolem suam nimiumque sui amorem didicit continere, bonos exitus consequens et facultatem crebrius accedendi ad Eucharistiam. Gratiae Dei facta est docilior, artam cum Domino coniunctionem confirmavit, castigationem sui exercuit atque paenitentiam et alacriter in via perfectionis christianae ambulavit.

Ad familiam reversa, obtinuit ut privatim votum castitatis perpetuae sumeret et cum sorore Magdalena, quacum usque ad mortem habitavit, vitam duxit umbratilem, laboribus domesticis ac religionibus dedita. Quam seria essent et ardentia eius sanctitatis proposita « methodus vitae » confirmat, quam ipsa sibi dedit duodevicesimo die natali suo, cum, inter cetera, scripsit: « Non aliam a Deo quaero mercedem, nisi ut semper in eius caritate crescam; quapropter, etsi a me ei esset sine dulcedine serviendum, sine consolatione, sine praemio, firmiter consilium non mutarem; namque mihi videtur Deo servire illumque amare dulcedo per se esse infinita, cuiuslibet doloris consolatio, cuiusvis laboris praemium cordi amanti ».

Assiduitatem praebuit parentibus in morbis quibus sunt ad mortem deducti, et ob ipsum patris longum morbum Institutum vitae consecratae ingredi non potuit, uti statuerat. Attamen, post multam deliberationem multamque deprecationem atque moderatore spiritus suadente, intellexit suam vocationem esse in saeculo manere, ut educationem curaret christianam iuventutis operibusque caritatis se dederet pro pauperibus et aegrotis. Episcopo dioecesano approbante, Brixiae cum fideli sorore aliisque puellis Societatem Sanctae Ursulae seu Filiarum a Sancta Angela Merici restituit; die 26 mensis Iulii anno 1866, professione facta, Magistrae novitiarum munus suscepit, cum Magdalena Antistita esset electa. Ad mortem usque cum alacritate et prudentia suum explevit officium, in puellarum formationem incumbens, quibus exemplo fuit vitae atque fidelitatis Regulae. Libenter auxilium morale, spiritale et oeconomicum praebuit multis aliis personis et Institutis quae ad illam adibant. Pio Operi a Sancta Dorothea et institutioni doctrinae christianae in ecclesia S. Mariae a Pace consuluit; Sodalicio paroeciali a Sanctissimo Sacramento praefuit ac Piae Consociationi Adorationis Sanctissimi Sacramenti et Ecclesiarum pauperum. Serva Dei et eius soror, invicem proposito communicantes, labores quoque pro Regno Christi communicaverunt. In cavaedio domus suae Oratorium femininum pro paroecia Sanctae Agathae aperuerunt; pecuniam constituendis Institutis locorum *Marone* et *Carpenedolo* pro puellis operariis suppeditaverunt; Brixiae convictum aperuerunt pro puellis discipulis; sumptus susceperunt clinicae therapeuticae ab earum matertera conditae; Ordini Hospitalario S. Ioannis de Deo magnam donaverunt domum, pro valetudinario adhibitam; Societatem Operariam Femininam instituerunt et beato Ioanni Baptistae Piamarta sunt opitulatae in Opere Parvorum Artificum efficiendo; ex fautricibus et adiutricibus fuerunt Consociationis Praeceptorum Catholicorum et, quodam difficultatis tempore, onus nummarium susceperunt commentarii, quod « Scuola Italiana Moderna » inscribebatur, cui Ven. Servus Dei Iosephus Tovini moderabatur. Ardore mota diffusionis fidei et salutis animarum Serva Dei multos scripsit libros et opuscula naturae religiosae et institutoriae, quorum nonnulla pluries edita sunt. His et aliis industriis Christi caritatem effudit et factis progressioni humanae atque christianae favit classium humiliorum et egentiorum populi.

Multiplicem suum apostolatum impensa animavit vita interiore, quam participatione Missae cotidianae aluit, meditatione, precatione, pietate eucharistica, religione erga Sacrum Cor Iesu, Virginem Mariam, Angelum Cus-

todem. Coniunctionem cum Domino coluit, diligenter leges eius servavit et per omnia nisa est ad eius voluntatem se conformare. Amore Domini incensa atque proximorum, se abnegavit, peccatum fugit, mundi rebus inanibus renuntiavit, apte talenta est fenerata caelitus accepta, multis suis facultatibus usa est ut pauperes et Ecclesiae opera adiuvaret. Magnam nutrivit Providentiae fiduciam, prudens fuit in consiliis dandis inque apostolicis negotiis, iusta erga Deum et proximos, temperans, fortis in difficultatibus, perseverans in bono faciendo. Casta fuit in verbis et in moribus, auctoritatibus ecclesiasticis et civilibus oboediens necnon confessario atque sorori maiori natu, exemplari modo humilitatem explicavit, tacita indignitates excepit, de eventibus prosperis non est gloriata nec de existimatione quam apud Summos Pontifices collegerat. Occultationis studiosa fuit et sub indole laeta atque effusa aegritudines spiritus celavit, diuturnis ariditatis temporibus spectati et purificati.

Prorsus voluntati Dei obsequens, patienter acerbum morbum toleravit quo est afflicta duos ferme annos et quo est mortua die 21 mensis Ianuarii anno 1919.

Sanctitatis fama, qua in vita claruit, palam patefacta est in exsequiis et est subsequentibus annis aucta; quapropter Episcopus Brixiensis Causam iniit beatificationis et canonizationis per celebrationem Processus ordinarii informativi (annis 1944-1951), quem secutus est Processus cognitionalis, apud eandem Curiam instructus ad normam M. P. « Sanctitas clarior ». Horum Processuum auctoritas et vis probata est a Congregatione de Causis Sanctorum per decretum postridie calendas Apriles anno 1982 promulgatum. Perfecta Positione, disceptatum est an Serva Dei virtutes heroum in modum exercuisset. Die 27 mensis Februarii anno 1998 actus est, prospero cum eventu, Congressus Peculiaris Consultorum Theologorum. Patres Cardinales deinde et Episcopi, in Sessione Ordinaria die 16 mensis Iunii habita eodem anno, Causae Ponente Eminentissimo Cardinale Francisco Arinze, agnoverunt Servam Dei Elisabetham Girelli virtutes heroum more coluisse théologales, cardinales iisque adnexas.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, mandavit ut super heroicis Servae Dei virtutibus decretum conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis ad Se hodierno die infrascripto Praefecto necnon Causae Cardinale Ponente meque Antistite a Secretis Con-

gregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater sollemniter declaravit: *Constare de virtutibus theologalibus Fide, Spe et Caritate tum in Deum tum in proximum, necnon de cardinalibus Prudentia, Iustitia, Temperantia et Fortitudine, eisque adnexis, in gradu heroico, Servae Dei Elisabethae Girelli, Christifidelis laicae, ex Instituto Filiarum a S. Angela Merici, in casu et ad effectum de quo agitur.*

Hoc autem decretum publici iuris fieri et in acta Congregationis de Causis Sanctorum Summus Pontifex referri mandavit.

Datum Romae, die 3 mensis Iulii A. D. 1998.

& IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. « S .

£8 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

GANDAVENSIS

Beatificationis et Canonizationis Ven. Servi Dei Eduardi Ioannis Mariae Poppe sacerdotis dioecesis Gandavensis (1890-1924)

DECRETUM SUPER MIRACULO

Venerabilis Servus Dei Eduardus Ioannes Maria Poppe in Belgio natus est die 18 mensis Decembris anno 1890, in pago vulgo appellato Temse, intra fines sito dioecesis Gandavensis. Post Ordinationem sacerdotalem, anno 1916 acceptam, in ministerium pastorale paroeciale se contulit, deinde cappellanus fuit domus Sororum in loco lingua vernacula denominato *Moerzeke* et demum magister spiritus alumnorum Seminarii Belgarum qui stipendia merebant. Quamvis incommoda esset valetudine, fervoris plenus impensum atque fructuosum explicavit apostolatum, de catechesi scripsit, liturgia et spiritualitate sacerdotali; vitae interioris fuit praeter solitum florentis et splendidae. Fama sanctitatis clarus die 10 mensis Iunii anno 1924 mortem obiit.

Beatificationis et canonizationis Causa initium cepit apud Curiam Gandavensem anno 1946. Summus Pontifex Ioannes Paulus II, die 30 mensis Iunii anno 1986, declaravit servum Dei Eduardum Ioannem Mariam Poppe heroum more virtutes théologales, cardinales et iis adnexas observavisse.

Beatificationis respectu, Causae Postulatio ad Congregationis de Causis Sanctorum arbitrium rettulit coniectam miram sanationem puellae Godelievae Delanghe, anno ortae 1924, quae novem menses nata tussi continua coepit laborare. Morbus tres annos perduravit et in suo cursu multas ostendit vices mutationis in deterius cum vehementibus accessionibus tussis ad curationes eius temporis resistentibus, ad quas febris accedebat. Cum therapiae inefficaces essent, prognosis admodum suspensa fuit quoad vitam et quoad valetudinem. At pater Godelievae ad divinum confugit auxilium per servi Dei Eduardi Ioannis Mariae Poppe intercessionem, cuius sepulcrum die 9 mensis Aprilis anno 1928 exorans adiit. Postero die parvula aegrota universam sensit salutarem mutationem; febris desierat et thoracis inspectio protulit in lucem pulmonea vulnera omnino decessisse et prorsus in sede pulmonea restitutionem ad integrum factam esse.

De coniecta mira sanatione apud Curiam Gandavensem anno 1996 est inquisitio dioecesana instructa, quae a Congregatione de Causis Sanctorum probata est decreto die 28 mensis Iunii eodem anno promulgato. Dicasterii Collegium Medicorum in sessione postridie nonas Novembres anno 1997 habita agnovit sanationem a gravi affectione pulmonea chronica generis inflammatorii sudatorii subitam fuisse, completam, duraturam et ex scientia inexplicabilem. Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris die 31 mensis Martii est actus anno 1998, et Sessio Ordinaria Patrum Cardinalium atque Episcoporum, Causae Ponente Excellentissimo Domino Mario Rizzi, Archiepiscopo titulari Balneoregiensi, calendis Iuliis eodem anno. Et in utroque Coetu, sive Consultorum sive Cardinalium et Episcoporum, posito dubio num de miraculo constaret divinitus patrato, responsum est prolatum affirmativum.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens, mandavit ut decretum de praedicta mira sanatione conscriberetur.

Quod cum rite esset factum accitis hodierna die infrascripto Praefecto necnon Causae Ponente, meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater declaravit: *Constare de miraculo a Deo patrato, intercedente Ven. Servo Dei Eduardo Ioanne Maria Poppe, sacerdote dioecesis Gandavensis, videlicet de subita, completa ac duratura sanatione puellae Godelievae Delanghe a « grave affezione polmonare cronica a tipo infiammatorio essudativo ».*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 3 mensis Iulii A. D. 1998.

68 IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. © S.

& Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

MARIBORENSIS seu LAVANTINA

Beatificationis et Canonizationis Ven. Servi Dei Antonii Martini Slomsek episcopi Lavantini (1800-1862)

DECRETUM SUPER MIRACULO

Venerabilis Servus Dei Antonius Martinus Slomsek natus est die 26 mensis Novembris anno 1800 in oppido vernáculo sermone appellato *Ponikva,* intra fines posito dioecesis Lavantinae, nunc Mariborensis, in Slovenia. Ordinatus sacerdos, magno cum ardore ministerium pastorale explicavit diversis in paroeciis. Anno 1846 Episcopus Lavantinus nominatus est. Vitae sanctitate effulsit ac fervore in pastoralibus negotiis pro clero, laicis, familiis, libris catholicis edendis, oecumenismo et cultura Slovena. Sedem episcopalem in urbem traduxit vulgo denominatam *Maribor* et Seminarium maius condidit. Meritis ornatus et fama sanctitatis clarus, pie mortem obiit die 24 mensis Septembris anno 1862.

Beatificationis et canonizationis Causa inchoata est anno 1930 apud Curiam Mariborensem. Summus Pontifex Ioannes Paulus II die 13 mensis Maii anno 1996 declaravit servum Dei Antonium Martinum Slomsek heroum in modum virtutes théologales, cardinales et iis adnexas coluisse.

Deinceps Causae Postulatio Congregationi de Causis Sanctorum iudicandam permisit coniectam miram sanationem sacerdotis Priderici Kolsek, qui inde a mense Aprili anni 1988 affectus est lymphogranulomate ab Hodgkin denominato, quod tertiam erat aptum phasim. Ad Institutum oncologicum Aemonense missus, est interim curatus chemiotherapia et radiotherapia. Eodem anno diabetae melliti morbum contraxit et est etiam levi cerebri ictu affectus. Post aliquod regressionis tempus, mense Iunio anno 1992 recidiva

facta est morbi lymphomatosi et deinde contagio spirabilis utriusque lateris apparuit. Propter curationem chemiotherapicam demutationes toxicae medullae prodierunt. In valetudinarium urbis vulgo Celje vocatae deductus die 24 mensis Octobris anno 1992 diagnosis facta est de arteriae asperae pulmonumque inflammatione utriusque lateris, septichaemia, neuropathia et diabeta mellito. Aegrotus subiectus est ventilationi artifíciosae, therapia symptomatica est curatus et antibiotica sunt ei subministrata. Condiciones eius in peiorem partem mutatae sunt continuo, adeo ut primis mensis Novembris diebus medici prognosim dixerint infaustam quoad vitam in breve tempus.

Interea populus urbis Celje, ubi aegrotus abbas-parochus erat, cum aliquibus sacerdotibus invocare coeperat Servum Dei Antonium Martinum Slomsek ut sanationem obtineret sacerdotis sui, qui nonis Novembribus respirationem obviam resumpsit et celerrime a gravissimis implicationibus sanatus est, quibus in vitae discrimen adductus erat, permanente tamen morbo primigenio.

De sanatione, statim mira putata, apud Curiam Mariborensem anno 1996 celebrata est Inquisitio dioecesana, quae est a Congregatione de Causis Sanctorum probata per decretum die 20 mensis Iunii eodem anno promulgato. Dicasterii Collegium Medicorum casum inspexit pridie nonas Februarias anno 1997 coram Summo Pontifice Ioanne Paulo II atque Cardinalibus et Episcopis, qui Sessioni Plenariae intererant Congregationis, conclusitque sanationem a gravissimis implicationibus rapidissimam fuisse, completam, stabilem et pro scientia inexplicabilem. Die 20 mensis Iunii subsequentis actus est Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris, qui antequam ad conclusiones ultimas perveniretur, explicationes postulaverunt de diagnosi Collegii Medicorum; quod in Sessione postridie nonas Novembres habita eodem anno respondit. Die mensis Maii 5 anno 1998 iterum actus est Congressus Peculiaris Consultorum Theologorum et calendis Iuliis superioribus acta est Sessio Ordinaria Patrum Cardinalium et Episcoporum, Causae Ponente Eminentissimo Cardinali Henrico Schwery. Et in utroque Coetu, sive Consultorum sive Cardinalium et Episcoporum, posito dubio num de miraculo constaret divinitus patrato, responsum est prolatum affirmativum.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua, vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens, mandavit ut decretum de praedicta mira sanatione conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis hodierna die infrascripto Praefecto necnon Causae Cardinali Ponente, meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater declaravit: *Constare de miraculo a Deo patrato, intercedente Ven. Servo Dei Antonio Martino Sloměek, Episcopo Lavantino, videlicet de rapidissima, completa ac stabili sanatione sacerdotis Friderici Kolsek a « gravissime complicanze tossi-infettive secondarie a grave neuropatia (a seguito di compromissione midollare da chemioterapia citostatica e da radioterapia) in paziente con Morbo di Hodgkin al 3° stadio; broncopolmonite bilaterale diffusa con sindrome da insufficienza respiratoria (ARDS); shock settico; disfunzione multiorgano; coma e danno neurologico centrale e periferico, in soggetto diabetico ».*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 3 mensis Iulii A. D. 1998.

83 **IOSEPHUS SARAIVA MARTINS**
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. © S.

83 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

MEXICANA

Beatificationis et Canonizationis Servae Dei Mariae Perdolentis a Vulnere Lateris Iesu (in saec.: Mariae Dolores Medina Zepeda) fundatricis congregationis filiarum Passionis et Mortis Iesu Christi et Dolorum Mariae Sanctissimae (1860-1925)

DECRETUM SUPER VIRTUTIBUS

« Cuiuslibet instituti sodales, Deum prae omnibus et unice quaerentes, contemplationem, qua Ei mente et corde adhaereant, cum amore apostolico, quo operi Redemptionis adsociari Regnumque Dei dilatare nitantur, coniungant oportet » (CONC. OECUM. VAT. II, Decretum de accommodata renovatione vitae religiosae *Perfectae caritatis,* 5).

Dei amorem contemplans, mundo Christi passione et morte praesertim declaratum, Mater Maria Perdolens a Vulnere Lateris Iesu vitam impendit pro Domino proque animabus et, corde caritatis pleno, in christianam in-

cubuit puellarum educationem, pro quibus novum condidit Institutum religiosum.

Serva Dei, coniugum Michaelis Medina Centellas et Mariae a Guadalupe Zepeda primogenita, die 3 mensis Aprilis anno 1860 Mexicopoli orta est. Paucis diebus post ortum, baptizata est nomine capto Maria Perdolente; anno 1869 primam Communionem accepit ac deinde Confirmationem. A familia est accurata intellectus educatione imbuta, necnon sociali et spirituali. Duodeviginti annos nata, morbo astricta in lecto iacere, biographiam legit Sancti Pauli a Cruce, conditoris Congregationis Passionis Iesu Christi, unde animae suae magna traxit beneficia. Etenim in ea appetitio confirmata est antea concepta, se Domino consecrandi. Eodem anno Providentia effecit ut obviam se daret Patri Didaco Alberici, C.P., qui eam adiuvit ad Dei vocationi respondendum, ad institutionis apostolatum ineundum adque fundamenta agenda Congregationis Filiarum Passionis et Mortis Iesu Christi et Dolorum Mariae Sanctissimae, christianae educationi iuventutis femininae deditae. Anno 1894 Serva Dei, cum statuisset percurrere artam et laetam consiliorum evangelicorum viam atque aedificando Regno Christi operam dare, vitam communem inchoavit una cum duabus iuvenibus mulieribus, quae cum ea proposita et curas apostolicas communicabant. Constitutionibus conscribendis consuluit P. Didacus, qui novae communitati Regulam et Constitutiones Patrum Congregationis Passionis Iesu Christi accommodavit. Die 23 mensis Augusti anno 1895 Archiepiscopus Mexicanus Constitutiones primum approbavit; postridie calendas Februarias subsequentis anni Serva Dei habitum religiosum accepit et nomen Mariam Perdolentem a Vulnere Lateris Iesu et anno 1896 professionem religiosam fecit. Beatus Bernardus Maria Silvestrelli, Congregationis Passionis Iesu Christi Superior generalis, novum Institutum Patrum Passionistarum Familiae aggregavit anno 1901.

Serva Dei inde ab initio rectrix fuit fortis et firma suae Congregationis. Non ei defuerunt difficultates et aerumnae varias ob causas, inter quas necopinata et suprema P. Didaci proiectio in Italiam, sua incommoda valetudo, nonnullae opinionum discrepantiae in Congregatione. In primo Capitulo generali, anno 1908 acto, non est ei officium Antistitae generalis continuatum, sed officium est ei commissum Vicariae generalis. Collegio exstruendo se dedidit Tolucensi (anno 1909) et primis Instituti domibus in insula Cuba aperiendis, ubi aliquantum temporis mansit (ab anno 1916 ad annum 1919). In Capitulo anno 1919 celebrato est iterum Antistita gene-

ralis electa et idem factum est in Capitulo anno 1925 peracto. Munere suo est cum sedulitate iuncta, gloriam Dei quaerens et bonum Ecclesiae, Sororum atque animarum. In via perfectionis christianae ambulavit, indolem suam continuit ardentem et imperiosam, Dei voluntatem cum diligentia et perseverantia fecit atque exemplari modo virtutes exercuit.

Lumen vitae eius fides fuit et vis eius apostolatus caritas. Firmiter credidit in divinam revelationem inque magisterium Ecclesiae et locuta est atque egit secundum ea in quae credebat. Suae consecrationi votisque religiosis fidelis fuit, peccatum fugit, coniunctionem artam cum Domino coluit per pietatem eucharisticam, Passionis Iesu meditationem, religionem erga Mariam Virginem Perdolentem, pium Viae Crucis exercitium et precationem assiduam. Ecclesiam dilexit obsequensque fuit Hierarchiae. In difficultatibus, in indignitatibus, in calumniis, in infirmitatibus, in Dei manibus serena quievit, in quo totam suam spem collocaverat. Interiore cum pace angustias obiit quae in Mexico a persecutione adversus Ecclesiam proficiscebantur. Et cum paupertas impediebat quominus Sorores necessaria haberent, ea illis suggerebat: « Hoc dicite Iesu ». Amor in Deum fuit solum in quo caritas erga proximos germinavit et floruit, quibus se ipsam donavit fideliter explens munus quod ei Providentia crediderat. Erga Sorores, discipulas, pauperes, aegrotos opera misericordiae corporalis et spiritualis est exsecuta cumque simplicitate dolores et gaudia aliorum communicabat. Illis ignovit, qui ei causa fuerunt molestiarum atque omne partium studium vitavit. Dei et hominum iura verità est, grata fuit in benefactores et a rebus terrenis aliena. Prudenter rationes magis idoneas elegit ad propriam sanctificationem ac sapienter suam gubernavit Congregationem operaque apostolica explicavit, in consilium adhibitis, si hoc opus erat, personis fiducia dignis. Humilitatem egregie observavit.

Mense Novembri ineunte anni 1925 Servae Dei valetudo, quae numquam commoda fuerat, ex improviso in peiorem partem versa est et mutata, cum erat in communitate Tlalpanensi. Patienter suam pertulit infirmitatem et, plene voluntati Dei obsequens, pie ad mortem se praeparavit, quae die 16 secuti mensis Decembris contigit.

Fama sanctitatis, qua in vita claruit, palam apparuit in exsequiis et subsequentibus annis est dilatata. Beatificationis et canonizationis Causa ab Archiepiscopo Mexicano inita est per celebratum, annis 1984-1988, Processum dioecesanum, qui est a Congregatione de Causis Sanctorum probatus decreto die 4 mensis Maii anno 1990 promulgato. Positione ad finem adduc-

ta, ex more disceptatum est an Serva Dei virtutes heroum in modum coluisset. Die 9 mensis Decembris anno 1997 actus est, prospero cum eventu, Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris. Patres Cardinales deinceps atque Episcopi, in Sessione Ordinaria die 16 mensis Iunii habita anno 1998, Causae Ponente Excellentissimo Domino Petro Georgio Silvano Nesti, C. P., Archiepiscopo emerito Camerinensi-Sancti Severini in Piceno, fassi sunt Servam Dei Mariam Perdolentem a Vulnere Lateris Iesu virtutes théologales, cardinales iisque adnexas ut heroas addecet explicavisse.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, mandavit ut super heroicis Servae Dei virtutibus decretum conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis ad Se hodierno die infrascripto Praefecto necnon Causae Ponente meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater sollemniter declaravit: *Constare de virtutibus theologalibus Fide, Spe et Caritate tum in Deum tum in proximum, necnon de cardinalibus Prudentia, Iustitia, Temperantia et Fortitudine, eisque adnexis, in gradu heroico, Servae Dei Mariae Perdolentis a Vulnere Lateris Iesu (in saec.: Mariae Dolores Medina Zepeda), Fundatricis Congregationis Filiarum Passionis et Mortis Iesu Christi et Dolorum Mariae Sanctissimae, in casu et ad effectum de quo agitur.*

Hoc autem decretum publici iuris fieri et in acta Congregationis de Causis Sanctorum Summus Pontifex referri mandavit.

Datum Romae, die 3 mensis Iulii A. D. 1998.

83 IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. © S.

83 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

CONGREGATIO PRO EPISCOPIS

PROVISIO ECCLESIARUM

Latis decretis a Congregatione pro Episcopis, Sanctissimus Dominus Ioannes Paulus PP. II per Apostolicas sub plumbo litteras iis quae sequuntur Ecclesiis sacros praefecit praesules:

die 18 Februarii 1999. — Metropolitanae Ecclesiae Edmontonensi Archiepiscopum Coadiutorem, Exc.mum P.D. Thomam C. Collins, hactenus Episcopum Sancti Pauli in Alberta.

— Titulari episcopali Ecclesiae Thizicensi R.D. Ludovicum Dicaire, e clero archidioecesis Marianopolitanae ibique Vicarium episcopalem, quem deputavit Auxiliarem eiusdem archidioecesis.

— Titulari episcopali Ecclesiae Natchitochensi R.D. Antonium Mancini, e clero archidioecesis Marianopolitanae ibique Vicarium generalem, quem deputavit Auxiliarem eiusdem archidioecesis.

— Cathedrali Ecclesiae Sancti Iacobi de Estero Exc.mum P.D. Ioannem Carolum Maccarone, hactenus Episcopum Chascomusensem.

die 20 Februarii. — Cathedrali Ecclesiae Eporediensi Exc.mum P.D. Henricum Miglio, hactenus Episcopum Ecclesiensem.

die 22 Februarii. — Titulari episcopali Ecclesiae Tabborensi R.D. Antonium Mariam Bessa Taipa, e clero Portugallensi, ibique rectorem Seminarii maioris atque Pro-Vicarium generalem, quem deputavit Auxiliarem eiusdem dioecesis.

— Titulari episcopali Ecclesiae Tamallumensi R.D. Antonium Iosephum Cavaco Carrilho, e clero Pharaonensi, moderatorem secretariae Conferentiae episcopalis Lusitanae, quem deputavit Auxiliarem dioecesis Portugallensis.

die 24 Februarii. — Metropolitanae Ecclesiae Calocensi-Kecskemetensi Archiepiscopum Coadiutorem R.D. Blasium Babel, Seminarii maioris Vaciensis dioecesis rectorem.

die 24 Februarii 1999. — Cathedrali Ecclesiae Iataiensi Exc.mum P.D. Michaelem Petrum Mundo, hactenus Episcopum titularem Blandanum et Auxiliarem eiusdem dioecesis.

— Cathedrali Ecclesiae Itumbiarensi R.D. Antonium Linum Silva Dinis, e clero archidioecesis Bracarensis, hactenus in dioecesi Septemlacunensi Seminarii S. Pio X dicati rectorem.

— Cathedrali Ecclesiae Fluminis Albi Superioris R.P. Ioachimum Pertiñez Fernandez, Ordinis Augustinianorum Recollectorum sodalem, hactenus huius Ordinis Delegatum provincialem pro America Centrali.

die 1 Martii. — Cathedrali Ecclesiae Catalaunensi R.D. Gilbertum Louis, hactenus Vicarium generalem Sagiensem.

die 2 Martii. — Titulari episcopali Ecclesiae Afufeniensi, R.D. Fridericum Franciscum Campbell, e clero archidioecesis Paulopolitanae et Minneapolitanae, hactenus curionem paroeciae Sancto Iosepho dicatae, in civitate vulgo « West Saint Paul »; quem deputavit Auxiliarem eiusdem archidioecesis.

die 3 Martii. — Cathedrali Ecclesiae Florestensi R.D. Hadrianum Ciocca Vasino, e clero dioecesis Novariensis, hactenus in eadem dioecesi Florestensi operum pastoralium moderatorem.

— Cathedrali Ecclesiae Caraguatatubensi, noviter erectae, R.P. Ferdinandum Mason, Ordinis Fratrum Minorum Conventualium sodalem, hactenus huius Ordinis Definitorem provincialem in Brasilia.

die 6 Martii. — Cathedrali Ecclesiae Sancti Marci Argentanensi-Scaleensi Exc.mum P.D. Dominicum Crusso, hactenus Episcopum Oppidensem-Palmarum.

— Cathedrali Ecclesiae Anagninae-Alatrinae R.D. Franciscum Lambiasi, e clero dioecesis Latinensis-Terracinensis-Setinae-Privernensis, hactenus rectorem Pontificii Seminarii Leoniani in civitate Anagnina.

die 8 Martii. — Cathedrali Ecclesiae Timminsensi, Exc.mum P.D. Paulum Marchand, S.M.M., hactenus Episcopum titularem Tamatensem et Auxiliarem archidioecesis Ottaviensis.

DIARIUM ROMANAE CURIAE

Il Santo Padre Giovanni Paolo II ha ricevuto in Udienza:

Venerdì, 5 Marzo 1999, S.E. il signor ASKAR A. AKAYEV, **Presidente della Repubblica del Kyrgyzstan.**

Giovedì, 11 Marzo 1999, S.E. il signor SEYYD MOHAMMAD KHATAMI, **Presidente della Repubblica Islamica dell'Iran.**

SEGRETERIA DI STATO

NOMINE

Con Brevi Apostolici il Santo Padre Giovanni Paolo II ha nominato:

8 febbraio 1999. L'ili.mo e Rev.mo mons. Paolo De Nicolò, Reggente della Prefettura della Casa Pontificia, *Protonotarii) Apostolico « de numero participantium ».*

27 » » S.E. mons. Piero Biggio, Arcivescovo tit. di Otricoli, *Nunzio Apostolico in Danimarca, Finlandia, Islanda, Norvegia e Svezia.*

3 marzo » S.E. mons. Pier Luigi Celata, Arcivescovo tit. di Doclea, *Nunzio Apostolico in Belgio e in Lussemburgo.*

6 » » S.E. mons. Luis Robles Díaz, Arcivescovo tit. di Stefaniaco, *Nunzio Apostolico in Cuba.*

Con Biglietto della Segreteria di Stato il Santo Padre Giovanni Paolo II ha nominato:

1 marzo 1999. Il dott. cav. Ambrogio M. Piazzoni, *Vice Prefetto della Biblioteca Apostolica Vaticana.*

NECROLOGIO

2 marzo 1999. Mons. Francisco Nunes Teixeira, Vescovo em. di Quelimane *(Mozambico).*

» » » Mons. Angelo R. Verardo, Vescovo em. di Ventimiglia-San Remo *(Italia).*

3 » » Mons. Gian Vincenzo Moreni, Arcivescovo tit. di Torre di Mauritania.

Recens nuntiatum est Ignatium Abdon Khalife, archiep. episc. em. Sancti Maronis Sydneyensis Maronitarum die 7 m. Iulii a. 1998 de vita decessisse.

An. et vol. XCI 5 Maii 1999 N. 5

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

Directio: Palazzo Apostolico - Città del Vaticano - *Administratio:* Libreria Editrice Vaticana

ACTA IOANNIS PAULI PP. II

CONSTITUTIONES APOSTOLICAE

I

TORORŐENSIS

In Uganda constituitur nova Provincia ecclesiastica Tororoënsis, cuius metropolitana Ecclesia erit Sedes eiusdem nominis.

IOANNES PAULUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI
AD PERPETUAM REI MEMORIAM

Cum Ecclesia catholica in Ugandae finibus haud parva cepisset incrementa, quae pastorali Episcoporum cura consociata cum alacri opera cleri videntur posse in futurum augeri, Congregatio pro Gentium Evangelizatione, re mature perpensa auditisque eorum quorum interest votis, censuit nuper ut in eadem Natione nova Provincia ecclesiastica constitueretur. Nos vero pro summo Apostolico, quo fungimur, munere de superna totius Dominici gregis salute solliciti, talem sententiam ratam habemus ac sequentia decernimus. A metropolitana Ecclesia Kampalaënsi distrahimus dioeceses Gingianam, Kotidoënsem, Morotoënsem, Sorotiensem et Tororoënsem atque ex his efficimus Provinciam ecclesiasticam *Tororoënsem,* cuius Sedes princeps erit Ecclesia Tororoënsis, quam ad gradum et dignitatem archidioecesis metropolitanae evehimus, omnibus datis iuribus et officiis huiusmodi Sedium propriis, assignantes eidem ceteras, quas diximus, dioeceses uti suffraganeas. Insuper Venerabilem Fratrem Iacobum Odongo, hactenus Episco-

pum Tororoënsem, Archiepiscopum Metropolitam Tororoënsem renuntiamus, cunctis propriis factis iuribus impositisque obligationibus. Quae praescripsimus committimus perficienda Venerabili Fratri Aloisio Robles Díaz, Archiepiscopo titulo Stephaniacensi, atque in Uganda Apostolico Pronuntio, onere imposito mittendi sincerum exemplar actus effectae exsecutionis ad Congregationem pro Gentium Evangelizatione. Hanc denique Nostram Constitutionem nunc et in posterum ratam esse volumus, contrariis quibuslibet rebus minime obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die altero mensis Ianuarii, anno Domini millesimo nongentesimo nonagésimo nono, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

£8 **ANGELUS** card. **SODANO**
Secretarius Status

IOSEPHUS card. **TOMKO**
Congr. pro Gentium Evang. Praef.

Marcellus Rossetti, *Protonot. Apost.*
Carmelus Nicolosi, *Protonot. Apost.*

Loco ffi Plumbi
In Secret. Status tab., n. 446.867

II

GWALIORENSIS

In India nova conditur dioecesis Gwaliorensis.

IOANNES PAULUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI
AD PERPETUAM REI MEMORIAM

Cum ad aeternam provehendam salutem gregis Dominici in India eiusque regimini facilius et efficacius consulendum petitum esset nuper ut in eadem Natione nova constitueretur dioecesis, Venerabiles Fratres Nostri S.R.E. Cardinales atque Praesules, qui Congregationi pro Gentium Evangelizatione sunt praepositi, re mature perpensa auditisque pariter eorum quorum interest votis, admotam postulationem censuerunt esse accipiendam. Nos igitur, Qui gravissimo fungimur munere supremi Pastoris universae catholicae Ecclesiae, talem sententiam ratam habentes, summa Apostolica po-

testate haec decernimus. Ab Ihansiensi dioecesi separamus territorium occidentale districtuum civilium, qui patrio sermone nuncupantur Gwalior, Bhind, Morena, Shivpuri, Datia et Sheopur; ex eoque novam condimus dioecesim *Gwaliorensem,* quam metropolitanae Ecclesiae Bhopalensi suffraganeam facimus atque iurisdictioni Congregationis pro Gentium Evangelizatione subicimus. Praeterea iubemus Episcopi sedem poni in urbe « Gwalor » dum templum ibidem exstans, Deo in honorem sancti Ioannis Baptistae dicatum, ad dignitatem cathedralis ecclesiae evehimus; cetera vero secundum canonicas leges temperentur. Quae praescripsimus perducet ad exitum Venerabilis Frater Paschalis Topno, Archiepiscopus Metropolita Bhopalensis; qui, re acta, curabit documenta exaranda sincerisque exemplis ad Congregationem, quam diximus, mittenda. Has denique Apostolicas sub plumbo Litteras nunc et in posterum ratas esse volumus, contrariis quibuslibet rebus non obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die nono mensis Februarii, anno Domini millesimo nongentesimo nonagésimo nono, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

83 **ANGELUS** card. **SODANO**
Secretarius Status

IOSEPHUS card. **TOMKO**
Congr. pro Gentium Evang. Praef.

Marcellus Rossetti, *Protonot. Apost.*
Carmelus Nicolosi, *Protonot. Apost.*

Loco ffi Plumbi
In Secret. Status tab., n. 449.189

III

MASVINGENSIS

In Zimbabua nova conditur dioecesis Masvingensis.

IOANNES PAULUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

AD PERPETUAM REI MEMORIAM

Ad aptius promovendum Evangelizationis opus in Zimbabua, optime fieri est visum si ibidem nova dioecesis constitueretur. Quapropter Venerabiles Fratres Nostri S.R.E. Cardinales atque Praesules, qui Congregationi pro Gentium Evangelizatione sunt praepositi, omnibus rebus mature per-

pensis auditisque faventibus votis eorum quorum interest, illud iudicium accipiendum essse censuerunt. Nos igitur, Qui gravissimo fungimur munere supremi Pastoris totius gregis Dominici, talem sententiam ratam habentes, summa Apostolica potestate haec decernimus: A Gueruensi dioecesi separamus sive territorium districtuum civilium, qui patrio sermone nuncupantur Bikita, Chiredzi, Chivi, Gutu, Masvingo, Mwenezi et Ndanga, sive partem districtuum civilium Gwanda et Beitbridge; ex iisque novam condimus dioecesim *Masvingensem,* quam metropolitanae Ecclesiae Bulauaiensi suffraganeam facimus atque iurisdictioni Congregationis pro Gentium Evangelizatione subicimus, cuius limites iidem erunt ac illi qui supra sunt definiti. Praeterea iubemus Episcopi sedem poni in urbe « Masvingo » templumque inibi exstans, Deo in honorem Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli dicatum, ad dignitatem cathedralis ecclesiae evehimus; cetera vero secundum canonicas leges temperentur. Quae praescripsimus perducet ad exitum Venerabilis Frater Petrus Paulus Prabhu, Archiepiscopus titulo Titulanus in Numidia atque in Zimbabua Apostolicus Nuntius, qui, re acta, curabit documenta exaranda sincerisque exemplis ad memoratam Congregationem cito mittenda. Mandamus denique ut haec Constitutio Nostra nunc et in posterum sit rata, contrariis quibuslibet rebus nequaquam vero obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die nono mensis Februarii, anno Domini millesimo nongentesimo nonagésimo nono, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

83 ANGELUS card. **SODANO**
Secretarius Status

IOSEPHUS card. **TOMKO**
Congr. pro Gentium Evang. Praef.

Eugenius Sevi, *Protonot. Apost.*
Marcellus Rossetti, *Protonot. Apost.*

Loco ® Plumbi
In Secret. Status tab., n. 449.315

IV

MAMFENSIS

Nova dioecesis conditur in Camarunia, Mamfensis appellanda.

IOANNES PAULUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

AD PERPETUAM REI MEMORIAM

Alacrem sane curam continenter adhibere solemus ut Domini salutaria beneficia et praecepta omnia loca contingant et quam efficacissime gentes. Idcirco Nos cuncta disponere studemus ut hoc facilius commodiusque eveniat. De consilio igitur Congregationis pro Gentium Evangelizatione, eorum quorum interest cognitis suffragiis, haec statuimus et decernimus. Novam dioecesim condimus ***Mamfensem*** appellandam, quae territorium districtuum civilium populari sermone Manyu, Lebialem et Kupe-Manenguba complectetur, a dioecesi Bueaensi distractum. Novam dioecesim Metropolitanae Ecclesiae Bamendanae suffraganeam facimus atque iurisdictioni Congregationis pro Gentium Evangelizatione subicimus. Cathedram episcopalem in templo Sancti Ioseph, in urbe sito quam « Mamfe » vocant, locamus, ipsa urbe episcopali sedi destinata. Cetera vero secundum leges canonicas temperentur. Haec omnia ad expedienda Venerabilem Fratrem Felicem del Blanco Prieto, Archiepiscopum titulo Vannidensem et in Camarunia Apostolicum Nuntium, legamus, facta videlicet facultate quempiam alium virum in ecclesiastica dignitate constitutum subdelegandi. Re tandem ad exitum perducta, documenta apparentur, quorum sincera exempla ad Congregationem pro Gentium Evangelizatione diligenter mittantur, contrariis rebus minime officientibus quibuslibet.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die nono mensis Februarii, anno Domini millesimo nongentesimo nonagésimo nono, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

E8 **ANGELUS** card. **SODANO**
Secretarius Status

IOSEPHUS card. **TOMKO**
Congr. pro Gentium Evang. Praef.

Eugenius Sevi, ***Protonot. Apost.***
Marcellus Rossetti, ***Protonot. Apost.***

Loco ffi Plumbi
In Secret. Status tab., n. 449.339

CONVENTIO

INTER APOSTOLICAM SEDEM ET REM PUBLICAM ESTONIAE

Ministry of Foreign Affairs
Republic of Estonia

N° 7-2/16740

NOTE VERBALE

The Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Estonia présents its compliments to the Secrétariat of State of the Holy See and has the pleasure to inform that the Government of the Republic of Estonia gives their consent to the Agreement between the Republic of Estonia and the Holy See on juridical status of the Catholic Church in Estonia, which reads as follows:

"The Holy See and the Republic of Estonia, having in common the desire to strengthen and promote, in a spirit of friendship, the relations already existing between them,

and with the intention of regulating through a common understanding the juridical status of the Catholic Church in Estonia,

have agreed to the following:

1. The Republic of Estonia guarantees freedom to profess and to practise in public the Catholic Religion.

The Catholic Church in Estonia has the right to organize itself and to carry out its mission within the legai framework of the Republic of Estonia.

2. The Catholic Church, as also its institutions, which, in accordance with Canon Law, have the status of either public or private juridical persons, shall enjoy juridical personality in civil law, according to the législation of the Republic of Estonia, together with ali the rights and obligations deriving from it, from the date of their registration with the compétent Estonian authorities.

3. The Holy See and the Catholic Church in Estonia enjoy complete freedom to communicate and correspond with each other.

4. The Catholic Church has the right of access to the means of mass communication and the right to possess such means, in accordance with the laws of the Republic of Estonia.

5. The compétent ecclesiastical authority has the right to create the structures proper to the Church, in particular to erect or modify ecclesiastical juridical persons, in accordance with Canon Law and in respect of Estonian législation.

The Holy See will freely choose an ecclesiastic for the office of Bishop or of Apostolic Administrator, who may be a Bishop.

Before publishing the appointment of a Bishop or of an Apostolic Administrator, the Holy See will, out of courtesy and in confidence, inform the Civil Authorities.

6. In order to fulfil the duties of his pastoral ministry, the Bishop or the Apostolic Administrator has the right to invite to Estonia priests, members of religious congrégations and lay persons who do not have Estonian citizenship and to apply to the Estonian authorities on their behalf for residence and work permits, in conformity with the laws of the Republic of Estonia.

Upon a formal request of the Bishop or of the Apostolic Administrator, a residence and work permit will be issued in accordance with Estonian laws and régulations.

7. The Catholic Church has the right to establish and manage its own schools, in accordance with Canon Law and the législation of the Republic of Estonia concerning non-State schools.

Catholic students, both within the State school system and in non-State schools, are guaranteed, according to the provisions of Estonian législation, the possibility of studying religious subjects appropriate to their denomination and tradition.

8. Marriages celebrated in the Catholic Church, upon registration and for which a certificate of marriage has been issued by the civil registry office, have civil effect.

9. In case of uncertain, unresolved or disputed issues concerning property, economie and fiscal matters, related to the Catholic Church in general, or specific Catholic communities or institutions, the Catholic Church and the compétent authority within the Republic of Estonia will constitute an

"ad hoc" joint-commission with the task of finding solutions acceptable to both Parties.

10. If difficulties should arise in the future concerning the interprétation or application of these provisions, the Holy See and the Republic of Estonia will proceed by common accord to an amicable solution".

If the foregoing is acceptable to the Holy See, the Ministry has the honour to suggest that this Note and the Secretariat's reply to that effect shall constitute an Agreement between the Republic of Estonia and the Holy See which shall enter into force at the date of the receipt of the Secretariat's reply.

The Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Estonia avails itself of this opportunity to renew to the Secrétariat of State of the Holy See the assurances of its highest considération.

L. S.

Tallinn, December 23, 1998

Secrétariat of State of the Holy See
VATICAN CITY

Secretaria Status

Prot. N. 700/99/RS

NOTE VERBALE

The Secrétariat of State of His Holiness présents its compliments to the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Estonia and has the honour to acknowledge receipt of the *Note Verbale* Prot. N. 7-2/16740, of 23 December 1998, with the following text:

> « The Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Estonia présents its compliments to the Secrétariat of State of the Holy See and has the pleasure to inform that the Government of the Republic of Estonia gives their consent to the Agreement between the Republic of Estonia and the Holy See on juridical status of the Catholic Church in Estonia, which reads as follows:
>
> "The Holy See and the Republic of Estonia, having in common the desire to strengthen and promote, in a spirit of friendship, the relations already existing between them,

and with the intention of regulating through a common understanding the juridical status of the Catholic Church in Estonia,

have agreed to the following:

1. The Republic of Estonia guarantees freedom to profess and to practise in public the Catholic Religion.

The Catholic Church in Estonia has the right to organize itself and to carry out its mission within the legal framework of the Republic of Estonia.

2. The Catholic Church, as also its institutions, which, in accordance with Canon Law, have the status of either public or private juridical persons, shall enjoy juridical personality in civil law, according to the législation of the Republic of Estonia, together with ali the rights and obligations deriving from it, from the date of their registration with the compétent Estonian authorities.

3. The Holy See and the Catholic Church in Estonia enjoy complete freedom to communicate and correspond with each other.

4. The Catholic Church has the right of access to the means of mass communication and the right to possess such means, in accordance with the laws of the Republic of Estonia.

5. The compétent ecclesiastical authority has the right to create the structures proper to the Church, in particular to erect or modify ecclesiastical juridical persons, in accordance with Canon Law and in respect of Estonian législation.

The Holy See will freely choose an ecclesiastic for the office of Bishop or of Apostolic Administrator, who may be a Bishop.

Before publishing the appointment of a Bishop or of an Apostolic Administrator, the Holy See will, out of courtesy and in confidence, inform the Civil Authorities.

6. In order to fulfil the duties of his pastoral ministry, the Bishop or the Apostolic Administrator has the right to invite to Estonia priests, members of religious congrégations and lay persons who do not have Estonian citizenship and to apply to the Estonian authorities on their behalf for residence and work permits, in conformity with the laws of the Republic of Estonia.

Upon a formai request of the Bishop or of the Apostolic Administrator, a residence and work permit will be issued in accordance with Estonian laws and régulations.

7. The Catholic Church has the right to establish and manage its own schools, in accordance with Canon Law and the législation of the Republic of Estonia concerning non-State schools.

Catholic students, both within the State school system and in non-State schools, are guaranteed, according to the provisions of Estonian législation, the possibility of studying religious subjects appropriate to their denomination and tradition.

8. Marriages celebrated in the Catholic Church, upon registration and for which a certifícate of marriage has been issued by the civil registry office, have civil effect.

9. In case of uncertain, unresolved or disputed issues concerning property, economie and fiscal matters, related to the Catholic Church in general, or specific Catholic communities or institutions, the Catholic Church and the compétent authority within the Republic of Estonia will constitute an "ad hoc" joint-commission with the task of finding solutions acceptable to both Parties.

10. If difficulties should arise in the future concerning the interprétation or application of these provisions, the Holy See and the Republic of Estonia will proceed by common accord to an amicable solution."

If the foregoing is acceptable to the Holy See, the Ministry has the honour to suggest that this Note and the Secretariat's reply to that effect shall constitute an Agreement between the Republic of Estonia and the Holy See which shall enter into force at the date of the receipt of the Secretariat's reply.

The Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Estonia avails itself of this opportunity to renew to the Secrétariat of State of the Holy See the assurances of its highest considération ».

The Secrétariat of State of His Holiness has the honour to communicate the consent of the Holy See to the above Agreement.

The Secrétariat of State of His Holiness willingly avails itself of the occasion to renew to the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Estonia the assurances of its highest considération.

From the Vatican, 15 February 1999.

L. S.

The Ministry of Foreign Affairs
of the Republic of Estonia
TALLINN

Litterarum superius commemoratarum permutatio die XII mensis Martii anno MCMXCIX perfecta est. Quo quidem die ipsius mensis Martii Conventio vigere coepit ad normam eiusdem Pactionis.

ALLOCUTIONES

Ad sodales Pontif. Consilii « Cor Unum ».*

Venerati e cari fratelli e sorelle
del Pontificio Consiglio « Cor Unum »!

1. Con grande gioia vi accolgo, in occasione dell'Assemblea Plenaria dei vostro Dicastero, che, nelFapprossimarsi dell'Anno Duemila, è dedicata al Grande Giubileo. Ringrazio il vostro Presidente, Mons. Paul Josef Cordes, per il cordiale indirizzo rivoltomi a nome di tutti. Esprimo, al tempo stesso, il mio apprezzamento ai Membri, agli Officiali ed ai Consultori del Dicastero per la dedizione con cui svolgono il loro lavoro e, in particolare, per l'impegno posto nel preparare al meglio l'evento giubilare.

Nella Lettera Apostolica *Tertio millennio adveniente* ho proposto a tutti i fedeli di vivere quest'ultimo anno di immediata preparazione all'evento giubilare come « cammino verso il Padre »[1] e come approfondimento della virtù della carità. E proprio da qui che è tratto il tema del vostro incontro: *« Verso il Grande Giubileo — l'anno 1999: il Padre dell'amore ».* Confido che le vostre riflessioni al riguardo possano contribuire a predisporre utili iniziative in vista della storica scadenza.

2. Da sempre il cuore dell'uomo si interroga su grandi questioni quali, ad esempio, il mistero della giustizia di Dio di fronte al problema del male e del dolore, perché l'essere umano porta in sé l'anelito a vivere e realizzarsi pienamente nell'amore. Per chi guarda al prossimo con amore, la miseria presente nel mondo è motivo di profonda inquietudine e, talvolta, la sofferenza ingiusta di molti può insinuare anche il dubbio sulla bontà e provvidenza di Dio. Dinanzi a tali situazioni non possiamo rimanere indifferenti, anzi, il Grande Giubileo deve diventare occasione propizia per rinnovare l'adesione di fede a Dio, che nella sua paternità ama l'uomo di amore ineguagliabile e infinito, e per intensificare la nostra generosità verso chi si trova in difficoltà.

Il Pontificio Consiglio « Cor Unum » è chiamato a manifestare l'attenzione della Chiesa universale verso i poveri e, in particolare, la sollecitudine

*** Die 12 Novembris 1998**

[1] **N 50.**

del Santo Padre per le loro sofferenze e miserie. Il vostro Dicastero si fa così interprete della missione che la Chiesa da sempre svolge a favore dei più bisognosi, attuando quanto Cristo ha testimoniato con la sua vita ed ha lasciato come testamento ai suoi discepoli. La parabola del Buon Samaritano è emblematica al riguardo: uno straniero si china con amore sulla persona derubata e ferita e mette a disposizione tempo e denaro per curarla. Egli è immagine di Gesù, che ha donato la sua vita per salvare l'uomo: l'uomo sofferente, solo, vittima della violenza e del peccato.

In un'altra pagina ben nota del Vangelo, quella sul giudizio universale, il Signore si identifica con chi ha fame, con chi ha sete, con chi è malato e in carcere.[2] In Cristo, perciò, noi contempliamo l'amore di Dio che si incarna ed attraversa tutta la realtà umana, per assumerla, senza alcun compromesso col peccato, anche nei suoi aspetti più dolorosi e problematici. Egli « passò beneficando e risanando tutti coloro che stavano sotto il potere del diavolo ».[3] Nella persona del Figlio di Dio fatto uomo si rende manifesto che Dio è amore non solo a parole, ma « coi fatti e nella verità ».[4] Così, la predicazione di Cristo è sempre accompagnata dai segni, che rendono testimonianza a quanto Egli rivela riguardo al Padre. La sua attenzione ai malati, agli emarginati, ai sofferenti rivela che per Dio il servizio all'uomo è più importante dell'osservanza materiale della legge. L'amore di Dio garantisce che l'uomo non è condannato alla sofferenza e alla morte, ma può essere liberato e redento da ogni schiavitù.

Esiste, infatti, un male più profondo, contro il quale Cristo mette in atto una vera e propria lotta. E la guerra contro il peccato, contro lo spirito del male, che costringe l'uomo in schiavitù. I miracoli di Gesù sono segni della guarigione integrale della persona, che parte sempre dal cuore, come Egli stesso spiegò, quando guarì il paralitico: « Ora, perché sappiate che il Figlio dell'uomo ha il potere in terra di rimettere i peccati: alzati, disse allora al paralitico, prendi il tuo letto e va' a casa tua ».[5] Nella sua predicazione e nelle sue azioni riconosciamo così la sollecitudine per le necessità dello spirito, che chiede amore, e per quelle del corpo, che domanda di essere sollevato dal dolore.

3. Carissimi, voi rappresentate i numerosi organismi cattolici che sostengono in tutto il mondo l'opera caritativa della Chiesa. Desidero esprimervi

[2] Cfr *Mt* 25, 40.45.
[3] *At* 10, 38.
[4] *1 Gv* 3, 18.
[5] *Mt* 9, 6.

la mia particolare gratitudine per la molteplice attività che svolgete a nome della Comunità ecclesiale, rendendo testimonianza in molti modi all'amore di Cristo per i più poveri. La vostra opera costituisce un segno di speranza per tanta gente e si inserisce nel solco della nuova evangelizzazione che la Chiesa sta attuando in questo passaggio di millennio. Un'evangelizzazione che chiede di unire alle parole le opere, all'annuncio la testimonianza, diffondendo dappertutto il Vangelo della carità. Presenti nel mondo della miseria e della sofferenza, i cristiani vogliono in tal modo offrire all'uomo di oggi segni eloquenti della paternità di Dio, consapevoli che il Padre celeste ispira ai nostri cuori la carità vera.

So che il vostro Pontifìcio Consiglio ha preso singolarmente a cuore le indicazioni offerte dalla Lettera Apostolica *Tertio millennio adveniente* per il prossimo anno, dedicato appunto al Padre. Sono grato perché avete voluto farvi interpreti di questo messaggio e perché avete voluto promuovere alcune iniziative per dare visibilità a quella condivisione dei beni di cui la prima comunità apostolica offriva commovente testimonianza.

In particolare, desidero menzionare i « *100 progetti del Santo Padre* ». Con questa iniziativa alcune Agenzie di aiuto e Diocesi più ricche di risorse hanno sostenuto progetti di sviluppo in zone meno fortunate della terra. Questi progetti trovano un comune denominatore nelle « opere di misericordia corporale e spirituale », che la tradizione ecclesiale ha sempre sottolineato per dare concretezza al comandamento dell'amore e venire incontro all'uomo nelle sue necessità fìsiche e spirituali. Si manifesta così come la comunione ecclesiale non conosca divisione di « tribù, lingua, popolo e nazione »[6] e come si prenda cura di tutto l'uomo, allargandosi ad una visione veramente universale.

Anche l'iniziativa denominata « *Panis caritatis* » merita di essere citata. Si sta diffondendo in Italia e ha come scopo primario quello di rendere visibili i legami di fratellanza e di comunione che devono stringere gli uomini tra loro a motivo del comune riferimento a Dio, Padre di tutta l'umanità.

4. Tutte queste iniziative, oltre ai vasti e significativi programmi che gli organismi cattolici svolgono in molte Nazioni del mondo, manifestano che la Chiesa è sensibile alle necessità dell'uomo. Essa è però consapevole e testimonia al tempo stesso che i bisogni immediati dell'essere umano non sono né i soli né i più importanti. In tal senso si esprime Gesù nel Vangelo:

[6] *Ap* 5, 9.

« La vita forse non vale più del cibo e il corpo più del vestito? ».[7] L'uomo è una creatura aperta al trascendente e nell'intimo del suo cuore avverte un anelito profondo alla verità e al bene, che soli danno piena soddisfazione alle sue esigenze. È la fame e la sete di Dio che ancora oggi, come in ogni tempo, non si spengono nelle coscienze. La Chiesa si sente chiamata a farsi messaggera verso l'uomo contemporaneo dell'annuncio della grazia e della misericordia donate da Dio Padre in Cristo Gesù. L'azione del Pontificio Consiglio « Cor Unum » si colloca in questo ambito come segno di una salvezza più grande, che riguarda l'uomo nella sua dimensione più profonda e che si compie nella vita eterna.

In questa prospettiva, orientata a quella carità « che non avrà mai fine »,[8] auspico per l'anno 1999, vigilia del Grande Giubileo, che la vostra opera, così importante per la Chiesa e per la testimonianza cristiana nel mondo di oggi, possa esprimere pienamente ed efficacemente il suo messaggio di amore e di fraternità. A tal fine, vi assicuro un costante sostegno nella preghiera e di cuore imparto a tutti voi la Benedizione Apostolica, che estendo volentieri a quanti, ovunque nel mondo, cooperano con il vostro Dicastero al servizio dei più poveri e bisognosi.

II

Ad Austriae sacros praesules.*

Herr Kardinal,
verehrte Brüder im Bischofsamt!

1. Die Gnade unseres Herrn Jesus Christus, die Liebe Gottes des Vaters und die Gemeinschaft des Heiligen Geistes sei mit Euch allen und mit jedem einzelnen von Euch! Ich freue mich, Euch anläßlich des Ad-limina-Besuches empfangen zu dürfen. Die Wallfahrt an die Gräber der Apostelfürsten ist ein bedeutsamer Augenblick im Leben eines jeden Bischofs. Denn sie bietet ihm die Gelegenheit, seine Gemeinschaft mit dem Nachfolger Petri zum Ausdruck zu bringen und mit ihm die Sorgen und Hoffnungen zu teilen, die mit dem Bischofsamt verbunden sind.

[7] *Mt* 6, 25.
[8] *1 Cor* 13, 8.

* Die 20 Novembris 1998

Der »affectus collegialis« führt uns zum Gebet, zur Eucharistiefeier und zu den Begegnungen zusammen, um als Brüder über die seelsorglichen Probleme, die uns am meisten bedrängen, nachzudenken. Uns alle bewegt dabei der Wunsch, auf den Anruf des Herrn inmitten der Vielstimmigkeit der menschlichen Meinungen zu hören und auf diese Weise immer mehr dem zu entsprechen, was Er von uns erwartet. Der Nachfolger des hl. Petrus wurde mit der Sendung betraut, seine Brüder im Glauben zu stärken[1] und in der Kirche »sichtbares Prinzip und Fundament der Glaubenseinheit und Gemeinschaft«[2] zu sein, für die übrigens alle Bischöfe gemeinsam mit ihm und jeder in eigener Weise verantwortlich sind.

2. Diese meine Hirtensorge hat mich erst vor wenigen Monaten gedrängt, Euch Oberhirten und den Euch anvertrauten Gläubigen in Österreich einen dritten Pastoralbesuch abzustatten. Bei dieser Gelegenheit habe ich Eure Aufmerksamkeit auf ein Thema gelenkt, das gerade in der Kirche Eures geschätzten Landes besonders drängend erscheint: der wahre Sinn des Dialogs in der Kirche. Während ich Euch einige Kriterien an die Hand gegeben habe, die das Gespräch als geistliche Erfahrung auszeichnen, habe ich zugleich auf Gefahrdungen hingewiesen, die den Dialog fruchtlos machen können. Ich legte damals besonderen Wert darauf, Euch zu ermuntern, in der Kirche einen Heilsdialog aufzubauen: »Dieser steht für alle Beteiligten immer unter dem Wort Gottes. Deshalb setzt er ein Minimum an vorgängiger Kommunikationsbereitschaft und fundamentaler Gemeinsamkeit voraus. Es ist der lebendig überlieferte Glaube der Gesamtkirche, der für alle Partner die Grundlage des Dialogs bildet«.[3]

3. Ich bin froh, daß Ihr den wahren Dialog in den Euch anvertrauten Teilkirchen zum vorrangigen Anliegen Eurer Hirtensorge gemacht und dabei versucht habt, alle Gläubigen einzubeziehen.

Damit ist uns das Stichwort unserer heutigen Überlegungen gegeben. Ich möchte mit Euch über die Communio nachdenken. Sie ist die Voraussetzung des Dialogs. Deshalb habe ich in meiner eben genannten Ansprache auf die Notwendigkeit einer »vorgängigen Kommunikationsbereitschaft und fundamentalen Gemeinsamkeit« hingewiesen, damit ein konstruktiver Dialog **Zustandekommen** kann. Gleichzeitig ist die Communio auch Frucht des

[1] **vgl. *Lk* 22, 32.**

[2] ***Lumen gentium,* 18,**

[3] ***Ansprache an die österreichischen Bischöfe in Wien am 21. Juni 1998,* 7.**

Dialogs. Wenn die Positionen offen und ehrlich einander gegenübergestellt werden, und wenn die Gesprächspartner eine Grundlage gemeinsamer Überzeugungen trägt, dann kann der Dialog ohne weiteres zu einem vertieften gegenseitigen Verständnis führen. Der Dialog des Heiles muß sich in der Communio der Kirche vollziehen. Ohne diese grundlegende Überzeugung läuft man Gefahr, daß sich der Dialog in ein oberflächliches und unverbindliches Gemeinschaftserlebnis verliert.

4. In diesem Zusammenhang tut es gut, mit den Augen des Zweiten Vatikanischen Konzils einen Blick auf das Sein und die Sendung der Kirche zu werfen. Beim Blättern durch die zahlreichen Konzilsdokumente, die die verschiedenen Seiten der Kirche ausfalten, eröffnet sich uns eine Sicht, die Beachtung verdient. Wenn die Konzilstexte von Communio reden, dann geht es zunächst weniger um Organisationsfragen der Kirche, um Strukturen, Kompetenzen und Methoden, als vielmehr um die eigentliche »Sache« *(res),* aus der die Kirche kommt und für die sie lebt. Die Texte sprechen von der Kirche als Mysterium. Dieses Mysterium der Kirche wiederzuentdecken und im Leben der Kirche umzusetzen, darin bestand das vielbeschworene »aggiornamento« des Konzils, das daher von modischer Anpassung der Heilswahrheit an den Geschmack der Zeit ebenso weit entfernt ist wie von einer weltfremden Vergeistigung der Kirche in ein verschwimmendes und damit unsagbares Geheimnis hinein.

Ich erinnere mich an den tiefen Eindruck, den bei vielen Konzilsvätern der Titel »De Ecclesiae Mysterio« über dem ersten Kapitel von *Lumen gentium* hervorgerufen hat. Dieser Ausdruck war manchen damals wohl genauso fremd, wie er es vielen heute schon wieder ist. Mysterium meint eine transzendente Heilswirklichkeit, die auf sichtbare Weise offenbar wird. So besteht nach dem Konzil das Mysterium der Kirche darin, daß wir durch Christus in dem Einen Geist Zugang zum Vater haben, um auf diese Weise der göttlichen Natur teilhaftig zu werden.[4] Die Communio der Kirche ist also vorgebildet, ermöglicht und getragen von der Communio des dreifaltigen Gottes. Die Kirche ist gleichsam die Ikone der trinitarischen Gemeinschaft von Vater, Sohn und Heiligem Geist.

5. Auf den ersten Blick scheinen solche Aussagen vielleicht weit weg zu sein von den pastoralen Anliegen derer, die mit den konkreten Problemen des Volkes Gottes zu tun haben. Ich bin sicher, daß Ihr mit mir darin

[4] vgl. *Lumen gentium,* 3-4; *Dei Verbum,* 1

übereinstimmt, daß dieser Eindruck unbegründet ist. Wer die Kirche als heilsmächtige Wirklichkeit ernst nimmt, der ist sich bewußt, daß sie ihre Bedeutung nicht um ihrer selbst willen erhält. Eine Kirche, die sich nur als rein menschliche Gemeinschaft begreift, wäre nicht imstande, angemessene Antworten auf die menschliche Sehnsucht nach einer Gemeinschaft zu geben, die trägt und Sinn zu stiften vermag. Ihre Worte und Taten würden als zu leicht befunden angesichts der Schwere der Fragen, die auf den Herzen der Menschen lasten. Denn der Mensch strebt nach etwas, das über ihn selbst hinausgeht, alle menschlichen Sichtweisen übersteigt und sie in ihrer Begrenztheit als ungenügend entlarvt. Wie tröstlich und zugleich ermutigend ist es für uns, daß es die Kirche als Mysterium gibt. Sie weist über uns hinaus und kann so zu Gottes Botschafterin werden. In der Kirche bietet sich Gottes Selbstmitteilung der Sehnsucht des Menschen dar, der danach strebt, der vollen Verwirklichung seiner selbst zu begegnen.

6. Damit ist die Gottesfrage gestellt — das vielleicht ernsteste Problem, das Ihr als Hirten in Österreich zu bewältigen habt. Auch wenn die Frage nach Gott nicht so deutlich in den Schlagzeilen der Öffentlichkeit erscheint, bewegt sie doch die Herzen der Menschen. Leider wird sie heute oft mit einem versteckten Atheismus oder mit einem zur Schau gestellten Indifferentismus beantwortet. Dahinter steckt der Wunsch, menschliches Glück und Gemeinschaft auch ohne Gott begründen zu können. Solche Versuche greifen jedoch zu kurz. Wehe der Kirche, wenn sie sich zu viel um zeitliche Fragen kümmern und zu wenig dazu kommen sollte, sich mit den Themen zu beschäftigen, die das Ewige betreffen!

Heute ist es angezeigt, die Erneuerung der geistlichen Dimension der Kirche zu fördern. Kirchliche Strukturprobleme rücken wie von selbst an die zweite Stelle, wenn die alles entscheidende Frage nach Gott auf der Tagesordnung der kirchlichen Debatte erscheint. Diese Frage wartet darauf, mit Geduld in einem redlichen Heilsdialog mit den Männern und Frauen innerhalb und außerhalb der Kirche behandelt zu werden. Im Mysterium Kirche liegt auch der Schlüssel für unseren bischöflichen Auftrag im Dienste des Volkes Gottes. Die erste Frage, die uns als Hirten gestellt werden kann, lautet nicht: Was habt Ihr alles organisiert?, sondern: Wen habt ihr in die Communio des dreifaltigen Gottes geführt?

7. Dieser Gedanke bringt Licht in die Kirche als Mysterium und stellt sie in Beziehung zur Teilhabe an den von Gott geschenkten Gütern des Heils. Hier kommt der Eucharistie eine besondere Bedeutung zu. Nicht

umsonst heißt der Empfang der Eucharistie auch »Kommunion«. Der hl. Augustinus hat die Eucharistie entsprechend »Zeichen der Einheit und Band der Liebe« genannt.[5] Darauf haben die Konzilsväter zurückgegriffen, wenn sie die ekklesiale Communio in der eucharistischen Kommunion verankert sahen: »Beim Brechen des eucharistischen Brotes erhalten wir wirklich Anteil am Leib des Herrn und werden zur Gemeinschaft mit ihm und untereinander erhoben«.[6]

8. An dieser Stelle kann ich zwei große Sorgen nicht verschweigen, die aus bestimmten rückläufigen Zahlen hervorgehen: einerseits die Teilnahme an der sonntäglichen Eucharistiefeier und zum anderen der Mangel an Berufungen. Wie groß meine Anerkennung dafür ist, daß Ihr Euch für den Schutz des Sonntags im gesellschaftlichen und wirtschaftlichen Leben einsetzt, so sehr fühle ich mich auch verpflichtet, Euch zu ermahnen: Werdet nicht müde, die Euch anvertrauten Gläubigen mit Festigkeit an das Sonntagsgebot zu erinnern, wie es die Bischöfe seit den ersten Jahrhunderten getan haben: »Laßt alles am Tag des Herrn und eilt voll Eifer zu eurer Versammlung, denn sie ist euer Lobpreis für Gott. Welche Entschuldigung werden andernfalls jene vor Gott haben, die am Tag des Herrn nicht zusammenkommen, um das Wort des Lebens zu hören und sich von der ewig währenden göttlichen Speise zu nähren?«.[7]

Berichtet Euren Priestern: Der Papst kennt die Schwierigkeiten, denen viele Seelsorger durch die Arbeitsüberlastung und die mit ihrem Amt verbundenen Sorgen jeglicher Art ausgesetzt sind. Der Papst weiß um den pastoralen Eifer vieler Weltpriester und Ordensleute, der sie in ihrem Einsatz mitunter bis an den Rand der Erschöpfung führt. Die Last wird in den Pfarren Eurer Diözesen noch schwerer, wo auch die Geographie des Landes zahlreiche Strapazen und Opfer abverlangt.

Während ich den Priestern meine Wertschätzung bekunde, halte ich es für meine Pflicht, auch die Laien zu ermuntern, mit ihren Priestern einen von Wohlwollen und Ehrfurcht getragenen Dialog zu führen und sie nicht als »Auslaufmodell« einer kirchlichen Struktur zu sehen, die in den Augen mancher vielleicht auch ohne Weiheamt auskommen könnte.

9. Gerade diese Überzeugung, die selbst bei gläubigen Männern und Frauen verbreitet ist, hat sicherlich auch dem Rückgang an Berufungen in

[5] *In Ioannis Evangelium Tractatus,* XXVI, VI, 13.
[6] *Lumen gentium,* 7.
[7] *Didascalia Apostolorum,* II, 59, 2-3.

Euren Ortskirchen Vorschub geleistet: Ich weiß, daß Ihr Euch mit allen Kräften darum bemüht, den jungen Menschen die Begegnung mit Jesus Christus zu erleichtern, und ihnen Hilfestellung dabei gebt, den Ruf zu entdecken, den Er an jeden von ihnen im Hinblick auf eine bestimmte Aufgabe in der Kirche richtet. Im übrigen wissen wir zu gut, daß Berufungen von Menschen nicht »gemacht« werden können. Statt dessen müssen sie von Gott unablässig erbeten werden. Berufung ist — gerade am Anfang — eine zarte und verletzliche Knospe. Sie braucht aufmerksame und intensive Pflege. Die Beziehung muß lebendig sein zwischen denen, die schon Priester sind, und den Jugendlichen, die ein leises Verlangen in sich verspüren, diesen Weg einzuschlagen. Besonders wichtig ist es, daß diese jungen Menschen auf glückliche und glaubwürdige Priester treffen, die von ihrer Entscheidung tief überzeugt sind und zu ihren Mitbrüdern und ihrem Bischof ein Band herzlicher Freundschaft pflegen. Dafür ist es notwendig, daß der Bischof nicht als »Beamter« in weiter Ferne oder »Chef« von oben erscheint. Als väterlicher Freund sollen ihn die erfahren dürfen, die mit ihm den Dienst an den Gläubigen teilen.

Eine Kultur echter Communio zwischen Priestern und Bischöfen sowie deren frohes Zusammenwirken zum Wohl der Kirche sind der beste Mutterboden, auf dem Berufungen gedeihen können. Darauf hat schon das Konzil hingewiesen: Die Bischöfe sollen inmitten der ihnen Anvertrauten »wie Diener« sein, »gute Hirten, die ihre Schafe kennen und deren Schafe auch sie kennen, wahre Väter« also, so daß sich die Priester als »Söhne und Freunde« betrachten dürfen.[8]

10. Ehrwürdige Brüder, trotz allem gibt uns die Gewißheit Kraft: Stärker als die Zahlen rückläufiger Tendenzen sind die Zeichen des anbrechenden Heils. Das bezeugen die zwei Tische, die der Herr uns in seiner Güte unablässig deckt: den Tisch des Wortes Gottes und den Tisch der Eucharistie.[9] Gerade als Bischöfe habt Ihr die hohe Ehre und zugleich die heilige Pflicht, *in persona Christi* Gastgeber sein zu dürfen, damit die Gläubigen vom Tisch des Wortes und des Sakraments in reichem Maße zehren können.

11. In den Konzilsdokumenten wird die Kirche als »creatura Verbi« beschrieben; denn im Worte Gottes liegt solche »Gewalt und Kraft, daß es für die Kirche Halt und Leben, für die Kinder der Kirche Glaubensstärke,

[8] *Christus Dominus*, 16.
[9] vgl. *Sacrosanctum Concilium*, 51; *Dei Verbum*, 21.

Seelenspeise und reiner, unversieglicher Quell des geistlichen Lebens ist«.[10] Dieses Bewußtsein hat im Volk Gottes ein lebendiges Interesse für die Heilige Schrift geweckt. Es steht außer Zweifel, daß daraus jeder einzelne für seinen Glaubensweg Nutzen ziehen kann.

Leider sind jedoch auch Mißverständnisse und Fehlentwicklungen nicht ausgeblieben: Es haben sich einige Sichtweisen über die Kirche eingeschlichen, die weder dem biblischen Befund noch der Überlieferung der Kirche entsprechen. Der biblische Ausdruck vom »Volk Gottes« *(laos tou theou)* wurde im Sinne eines politischen Volksverbandes *(demos)* gedeutet, der in seinem Aufbau den Richtlinien folgt, die für jede andere gesellschaftliche Größe gelten. Da die Regierungsform, die mit dem heutigen Empfindungsvermögen am meisten im Einklang steht, die Demokratie ist, wurden unter manchen Gläubigen Rufe nach einer Demokratisierung der Kirche laut, die sich gerade in Eurem Land und über dessen Grenzen hinaus mächtig Gehör verschafft haben. Gleichzeitig hat die authentische Auslegung des Wortes Gottes und die Verkündigung der Lehre der Kirche mitunter einem falsch verstandenen Pluralismus Platz gemacht. Daraufhin dachte man, die geoffenbarte Wahrheit ließe sich demoskopisch erheben und demokratisch bestimmen.

Muß man nicht tief betrübt sein, wenn man feststellt, welche irrigen Auffassungen in Fragen des Glaubens und der Sitten, aber auch in bestimmten Angelegenheiten der kirchlichen Disziplin in das Denken vieler Laien eingedrungen sind? Über die geoffenbarte Wahrheit kann keine »Basis« befinden. Die Wahrheit ist kein Produkt einer »Kirche von unten«, sondern kommt »von oben«, von Gott. Die Wahrheit ist nicht Geschöpf des Menschen, sondern Geschenk des Himmels. Der Herr selbst hat sie uns als Nachfolgern der Apostel anvertraut, damit wir sie — ausgestattet mit dem »sicheren Charisma der Wahrheit«[11] — unversehrt weitergeben, rein bewahren und treu auslegen.[12]

12. Mit Zuneigung nehme ich Anteil an den Sorgen und Leiden Eures Amtes und sage Euch, liebe Brüder: Habt Mut zur Liebe *und* zur Wahrheit! Freilich habt Ihr recht, wenn Ihr nichts als Wahrheit gelten lassen wollt, was ohne Liebe ist. Aber akzeptiert auch nichts als Liebe, was ohne Wahrheit ist! Den Menschen in Liebe die Wahrheit verkünden — das ist

[10] ***Dei Verbum,* 21; vgl. *Lumen gentium,* 2.**
[11] ***Dei Verbum,* 8.**
[12] **vgl. *Lumen gentium,* 25.**

das echte Heilmittel gegen den Irrtum. Ich bitte Euch, diesen Auftrag mit allen Euren Kräften zu erfüllen. An jeden einzelnen von Euch sind die Worte gerichtet, die der hl. Paulus an seinen Schüler Timotheus geschrieben hat: »Leide mit mir als guter Soldat Christi Jesu. (...) Bemühe dich darum, dich vor Gott zu bewähren als ein Arbeiter, der sich nicht zu schämen braucht, als ein Mann, der offen und klar die wahre Lehre vertritt. (...) Verkünde das Wort, tritt dafür ein, ob man es hören will oder nicht. Weise zurecht, tadle, ermahne in unermüdlicher und geduldiger Belehrung«.[13]

13. Wie ich mir Eure Sorgen zu eigen mache, so möchte ich auch Eure Freude darüber teilen, was Ihr in Kirche und Gesellschaft für die Kultur des Lebens leistet. Gerade die Kultur des Lebens spannt sich zwischen den Polen von Wahrheit und Liebe auf. Steht mutig zu Eurem Zeugnis in der überlieferten Lehre und bleibt darin fest.

Besonders möchte ich die Ehe nennen. Auch wenn menschliche Erfahrung dem Zerbrechen zahlreicher Ehen vielfach hilflos gegenübersteht, die sakramentale Ehe ist und bleibt nach dem Willen Gottes unauflöslich. Ein weiteres Beispiel sei genannt: Selbst wenn es Mehrheiten in der Gesellschaft anders beschließen sollten, die Würde eines jeden Menschen bleibt unantastbar von der Empfängnis im Mutterleib bis zum natürlichen Tod, wann Gott es will. Und schließlich: Obwohl von neuem darüber diskutiert wird, als handele es sich dabei um eine disziplinare Frage, die Kirche hat vom Herrn keinerlei Vollmacht erhalten, Frauen die Priesterweihe zu spenden.[14]

14. Auf andere Themen möchte ich trotz ihrer Bedeutung nicht weiter eingehen. Auf einen Befund muß ich jedoch noch hinweisen: Während bei allen hoch zu schätzenden kulturellen Besonderheiten die Einheit der Menschen und Völker auf der ganzen Welt zunehmend ins Bewußtsein rückt, besteht zuweilen der Eindruck, daß die Kirche in Eurem Land der Versuchung nachgibt, sich in sich selbst zu verkrümmen, um sich mit soziologischen Fragen zu beschäftigen, anstatt daß sie sich für die große katholische Einheit begeistert: jene allumfassende Communio, die eine im Nachfolger Petri verklammerte Gemeinschaft von Teilkirchen ist.[15] Verehrte Brüder, sucht jede Gelegenheit, um Eure Gläubigen dazu einzuladen, den Blick über die Kirchtürme Österreichs hinaus zu weiten. Gerade das Große Jubi-

[13] *2 Tim* 2, 3. 15; *ebd.*, 4, 2.
[14] vgl. Apostolisches Schreiben *Ordinatio sacerdotalis*, 4.
[15] vgl. *Lumen gentium*, 23.

läum des Jahres 2000 könnte der Anlaß sein, Euren Gläubigen dabei zu helfen, mit neuer Leidenschaft auf Entdeckungsreise nach den Reichtümern der einen, heiligen, katholischen und apostolischen Kirche zu gehen und die Kirche inniger lieben zu lernen.

15. Liebe Brüder im Bischofsamt! Mit großem Wohlwollen lege ich Euch diese Gedanken über die Kirche als Communio ans Herz. Über Communio läßt sich viel reden und schreiben, am wichtigsten aber ist, daß wir sie als Nachfolger der Apostel beispielhaft zu leben versuchen. Am Ende möchte ich Euch einen Wunsch anvertrauen: In den vergangenen Monaten und Jahren wurde über die Kirche in Österreich viel geschrieben. Wäre es nicht ein schönes Zeichen, wenn es in Eurem geschätzten Land gelänge, weniger über die Kirche zu diskutieren, als vielmehr die Kirche zu meditieren? Wie ich am Anfang sagte, stellt die Kirche als Communio die Ikone der Gemeinschaft des dreifaltigen Gottes dar. Vor einer Ikone versagt die kritische Rezension; man muß sich dem Blick liebender Kontemplation überlassen, um immer mehr in das göttliche Geheimnis einzudringen, auf dessen Hintergrund die Kirche erst richtig verstanden werden kann.

16. Ich beschließe meine Worte mit der Einladung an Euch, auf die Ikone der kirchlichen Communio zu schauen: die allerseligste Jungfrau Maria, die von vielen Eurer Landsleute tief und innig verehrt wird. »Ewig im Geheimnis Christi gegenwärtig«,[16] steht sie mitten unter den Aposteln im Herzen der Urkirche und der Kirche aller Zeiten. Denn es »versammelte sich die Kirche im Obergemach mit Maria, die Mutter Jesu war, und mit seinen Brüdern. Es kann also nicht von der Kirche die Rede sein, ohne daß dort Maria, die Mutter des Herrn, anwesend wäre mit seinen Brüdern«.[17]

Maria, die *Magna Mater Austriae*, sei Eure Begleiterin und Fürsprecherin in Eurem Bemühen, Euer Amt aus einem frohen und mutigen *sentire cum Ecclesia* heraus zu erfüllen und in den Euch Anvertrauten die *anima ecclesiastica* bilden zu helfen. Ich verspreche Euch auch weiterhin meine Begleitung im Gebet, damit der Heilige Geist Euch auf Eurem Weg mit der Fülle seiner Gaben beistehe. Dazu erteile ich Euch und allen Gliedern Eurer Diözesen von Herzen den Apostolischen Segen.

***Redemptoris Mater*, 19.**
Chromatius von Aquileia, *Sermo* 30, 1

III

Ad sodales Congregationis pro Gentium Evangelizatione.*

Signori Cardinali,
Venerati Fratelli nell'episcopato,
Carissimi fratelli e sorelle!

1. Sono lieto di porgere il mio cordiale benvenuto a tutti voi, membri della Plenaria ed officiali del Dicastero per l'Evangelizzazione dei Popoli. Ringrazio il Signor Cardinale Jozef Tomko per le gentili espressioni che ha voluto rivolgermi, a nome anche dei presenti. Saluto ciascuno di voi e vi ringrazio per il generoso impegno con il quale operate a favore della diffusione del messaggio evangelico.

Il tema della vostra Plenaria, quest'anno, tratta della *«Dimensione missionaria degli Istituti di vita consacrata e delle Società di vita apostolica* ». Argomento della massima importanza ed attualità, esso si immette nel solco degli insegnamenti contenuti nell'Enciclica *Redemptoris missio* e nell'Esortazione apostolica *Vita consecrata.*

Giustamente avete focalizzato le vostre riflessioni sul ruolo della vita consacrata nella missione *ad gentes.* Grande è, infatti, il contributo offerto all'evangelizzazione da questo vasto stuolo di monaci, religiosi, membri di Istituti di vita religiosa e missionaria, di Società di vita apostolica. Nell'ultimo secolo anche le religiose si sono inserite in gran numero nel dinamismo missionario, manifestando con il loro peculiare carisma il volto misericordioso di Dio e il cuore materno della Chiesa.

La storia di ogni popolo è stata toccata dalla presenza dei consacrati, dalla loro testimonianza, dalla loro attività caritativa ed evangelizzatrice, dal loro sacrificio. E tutto questo non è solo storia del passato. Nei territori di missione, numerosi sono ancora i sacerdoti religiosi; con le religiose ed i fratelli essi costituiscono la maggioranza delle forze vive per la missione. Nei paesi dove è ripresa recentemente la presenza della Chiesa, sono ancora i religiosi a raggiungere la prima linea della proclamazione del Vangelo a tutti i popoli.

Vorrei, quest'oggi, rinnovare ai religiosi ed alle religiose il più vivo e grato incoraggiamento. Carissimi, il Papa e la Chiesa intera contano su di

*** Die 20 Novembris 1998.**

voi soprattutto per la missione *ad gentes,* che costituisce il compito primordiale e il paradigma di tutta la missione delia Chiesa.[1]

2. Alla luce degli insegnamenti dei Concilio Vaticano II, sono tanti i segni dello Spirito che incidono sulla vita consacrata stessa e sul suo ruolo missionario. Grazie anche ai Sinodi, nella Chiesa si è presa maggior coscienza della vocazione missionaria che investe i vari stati di vita: cristiani laici, ministri ordinati, consacrati. Questi stati, all'interno della comunità cristiana, sono necessari e complementari: ecco perché vanno promossi ed incoraggiati nella reciproca comunione.

Inoltre, negli anni del post-Concilio, i membri degli Istituti di vita consacrata e delle Società di vita apostolica si sono impegnati con generosità nel rinnovamento proposto dalla Chiesa e nell'approfondimento dei loro carismi specifici. Hanno così riscoperto la dimensione missionaria insita nella costituzione e nella prassi di ognuno di essi.

Rendiamo, poi, grazie al Signore, perché le vocazioni alla vita consacrata nelle sue diverse forme sono in netto aumento nelle giovani Chiese, facendo sperare bene per il futuro della missione. I religiosi e le religiose, generati da quelle Chiese, mettono a disposizione la loro fattiva presenza e contribuiscono all'opera missionaria universale.

Anche i Vescovi, Pastori del popolo cristiano, animatori della comunione ecclesiale e propulsori dell'impegno pastorale, hanno in questi anni percepito con più chiarezza il loro ruolo di custodi e promotori dei carismi della vita consacrata. Come scrivevo nella citata Esortazione apostolica *Vita consecrata:* « I Vescovi nel Sinodo lo hanno più volte confermato: *de re nostra agitur,* è cosa che ci riguarda. In realtà, la vita consacrata si pone nel cuore stesso della Chiesa come elemento decisivo per la missione ».[2] A tale proposito, rivolgo un appello pressante ai Vescovi che hanno la responsabilità di Istituti diocesani, numerosi in molti territori di missione, affinché dedichino speciali attenzioni per la formazione e la crescita spirituale dei candidati.

3. Nonostante i grandi progressi sinora compiuti, i bisogni per la missione *ad gentes* rimangono tuttora immensi e urgenti. Scrivevo nella *Redemptoris missio:* « L'attività missionaria rappresenta ancor oggi la massima sfida per la Chiesa. Mentre si avvicina la fine del secondo millennio della Reden-

[1] **Cfr *Redemptoris missio,* 34, 66.**

[2] **N. 3.**

zione, si fa sempre più evidente che le genti che non hanno ancora ricevuto il primo annunzio di Cristo sono la maggioranza dell'umanità ».[3] Ed aggiungevo: « Il nostro tempo, con l'umanità in movimento e in ricerca, esige un rinnovato impulso nell'attività missionaria della Chiesa. Gli orizzonti e le possibilità della missione si allargano, e noi cristiani siamo sollecitati al coraggio apostolico, fondato sulla fiducia nello Spirito ».[4] Anche in occasione della nomina di Vescovi in alcune Diocesi, specie di Asia, mi rendo conto che la missione è ancora agli inizi.

La missione *ad gentes,* all'alba del terzo millennio, domanda un rinnovato slancio e nuovi missionari, interpellando tra i primi, in forza della loro vocazione, proprio i consacrati. Lo sottolineavo nella menzionata Esortazione Apostolica: « Anche oggi questo dovere continua a chiamare in causa con urgenza gli Istituti di vita consacrata e le Società di vita apostolica: l'annuncio del Vangelo di Cristo attende da loro il massimo contributo possibile. Anche gli Istituti che sorgono o operano nelle giovani Chiese sono invitati ad aprirsi alla missione fra i non cristiani, all'interno e fuori della loro patria. Nonostante le comprensibili difficoltà, è bene ricordare a tutti che come "la fede si rafforza donandola" così la missione rafforza la vita consacrata, le dà nuovo entusiasmo e nuove motivazioni, sollecita la sua fedeltà. Da parte sua, l'attività missionaria offre larghi spazi per accogliere le svariate forme di vita consacrata ».[5]

Invito, quindi, gli Istituti di speciale consacrazione ad impegnarsi ancor più nella missione *ad gentes,* persuaso che questo ardore missionario attirerà loro vocazioni autentiche e sarà lievito per l'autentico rinnovamento delle comunità.

Mi dirigo ora a voi, cari Pastori di Chiese antiche e giovani, chiedendovi non solo di coltivare la vita consacrata, ma anche di animarla in tal senso. Gli Istituti esclusivamente missionari attendono di essere confermati e incoraggiati nella prima evangelizzazione e nell'animazione missionaria;[6] le religiose e i religiosi, tanto contemplativi che attivi, hanno bisogno di essere animati a « prestare l'opera loro in modo speciale nell'azione missionaria con lo stile proprio dell'Istituto »;[7] le persone consacrate, insieme con i sacerdo-

[3] N. 40.
[4] *Ibid.,* 30.
[5] *Vita consecrata,* 78.
[6] Cfr *Redemptoris missio,* 65-66.
[7] CIC, can. 783; *Redemptoris missio,* 69.

ti diocesani e i laici, vanno incoraggiate ad impegnarsi nella missione *ad gentes,* anche se per periodi limitati del loro ministero.[8]

E la Chiesa tutta intera che ha bisogno di questo fiorente impegno apostolico. L'evangelizzazione e l'opera missionaria costituiscono, infatti, l'iniziale e fondamentale contributo che essa offre all'umanità.

4. E chiaro che la missione non consiste e non si esaurisce in una attività meramente organizzativa, ma è strettamente collegata all'universale vocazione alla santità.[9] Ciò vale per ogni cristiano e, a maggior ragione, per quei cristiani che vivono la loro fede condividendo il progetto di un Istituto di vita consacrata o di una Società di vita apostolica. Essi sono chiamati ad un rapporto intimo con Dio che è amore.[10] La professione religiosa domanda loro una conformazione sempre più integrale e visibile a Cristo casto, povero e obbediente.[11] La vita comunitaria li spinge a vivere la comunione ed essere segni e strumenti di unità nel Popolo di Dio,[12] mentre il servizio ecclesiale li interpella alla coerenza tra la vita e l'attività apostolica.[13]

« Tendere alla santità »: ecco, in sintesi, il programma di ogni vita consacrata. « Lasciare tutto per Cristo, preferendo Lui ad ogni cosa, per poter partecipare pienamente al Suo mistero pasquale »:[14] ecco il senso di una sequela capace di coinvolgere e trasformare le persone.

A questo programma e a questa sequela le comunità di vita consacrata, anche nelle giovani Chiese, dedicheranno la loro più grande attenzione e diventeranno oasi e « scuole di vera spiritualità evangelica », indicando a se stesse, agli altri fedeli ed al mondo i valori definitivi e le mete ultime del cammino umano.

Mentre affido alla protezione di Maria Santissima, Regina degli Apostoli, questa vostra Plenaria, invoco la sua materna assistenza su tutti i consacrati e le consacrate coinvolti nell'azione missionaria in ogni angolo della terra.

A tutti ed a ciascuno assicuro il mio ricordo nella preghiera e volentieri imparto loro una speciale Benedizione Apostolica.

[8] Cfr *Redemptoris missio,* 67-68, 71-72
[9] Cfr *ibid.,* 90.
[10] Cfr *Vita consecrata,* 84.
[11] Cfr *ibid.,* 93.
[12] Cfr *ibid.,* 51
[13] Cfr *ibid.,* 85.
[14] *Ibid.,* 93.

IV

Ad episcopos Novae Zelandiae.*

Your Eminence,
Dear Brother Bishops,

1. In the peace of the Risen Lord, I greet you, the Bishops of New Zealand, on the occasion of your visit *ad Limina Apostolorum.* Your visit has a special significance and intensity since it coincides with your participation in the Special Assembly for Oceania of the Synod of Bishops, centred on Christ the light of the nations and the hope of every people and every age. You and your brother Bishops from Australia, the Pacific and Papua New Guinea and Solomon Islands are gathered to reflect on what it means at the approach of the Third Millennium to "walk his way, tell his truth and live his life". It is my earnest hope that you will live these days with great joy and encouragement, knowing that through the grace of Jesus Christ "you are a chosen race, a royal priesthood, a holy nation, a people set apart to sing the praises of God who called you out of darkness into his own wonderful light".[1]

A particularly significant part of your *ad Limina* visit is your prayer at the tombs of the Apostles Peter and Paul, whose "memory" in this City continually reminds the whole Church of what it means to be fully faithful to the Lord. In a special way it reminds the Successors of the Apostles just how much the Lord can ask of them. Here, as Bishops, you reflect once more on your ministry and how it involves commitment, sacrifice, and often much suffering for the sake of the Gospel. In fact, we are teachers of a great paradox: in the words of Saint Paul, "we preach Christ crucified",[2] to the point that "whoever would save his life will lose it, and whoever loses his life for my sake will find it".[3] The Cross of Jesus Christ is the origin of the grace which sustains us; it is the source of our communion. It was only in "reproducing the pattern of the Lord's death"[4] that Peter and

*** Die 21 Novembris 1998.**
[1] ***1 Pt* 2:9.**
[2] ***1 Cor* 1:23.**
[3] ***Mt* 16:25.**
[4] ***Phil* 3:10**

Paul overéame their différences[5] and confirmed the unity which eventually led them to proclaim with a single voice the love which is greater than ali that divides. As an eider brother, I invite you to take courage and, with the example of the Apostles before you, to go forth with renewed faith and love to do what Christ asks of you for the sake of those whom he has redeemed by the blood of his Cross.

2. Without prayerful reflection on Christ's sacrifice on Calvary we shall ne ver truly understand the relationship between the Church and the world. This was a key thème of the Second Vatican Council, which is so much in our minds and hearts during these days of the Synod when we relive something of the great grace of communion and brotherhood experienced by the Council Fathers. After the dévastation of two World Wars and in a world shaken by the tragédies of Auschwitz and Hiroshima, the Fathers of the Council sought to discern the new énergies which the Holy Spirit was giving for a new evangelization. It should not be forgotten that a more intense dedication to the Church's mission was the Council's purpose, a purpose which has gained immeasurably in relé vanee in more recent years. The task of evangelization always prompts the question of the relationship between the Church and the world; and this question is important, indeed crucial, for your ministry to the Church in New Zealand today.

Your concern must be to inspire and guide new evangelizing énergies in the context of a society which is largely secularized. This increasing secularization of society is a complex phenomenon and is not without positive aspects; but it can lead to a situation where the Christian community itself becomes secularized and the distinction between the Church and the world becomes unclear. The Council insisted that the Church's dialogue with culture needs to be taken seriously. But this does not mean that culture should be made absolute to the point where it is allowed consistently, as it were, to set the Church's agenda. When this happens, we have what the Servant of God Pope Paul VI, in his first Encyclical Letter, called "conformity to the spirit of the world", which, he insisted, cannot "enliven the Church and fit her to receive the power and strength of the Holy Spirit's gifts"; it is not what "makes the Church strong in her following of Christ"; it does not "kindle in the Church the desire to live in fraternal charity,

[5] **Cf.** ***Gal*** **2:11-21**

nor make her better able to communicate the message of salvation".[6] No human culture can fully accommodate the Cross of Jesus Christ, which is always there to remind us that the distinction between the Church and the world is the paradoxically essential premise of the dialogue with culture for which the Council called.

3. The roots of this paradox lie deep in the Bible, which élaborâtes a profound and powerful theology of holiness, divine and human. The Old Testament makes it clear that israel is to be holy as God himself is holy.[7] This meant that Israel had to be distinct, just as God is infìnitely distinct from the world, as the Bible stresses consistently in forging its doctrine of divine transcendence. But this otherness of Israel is not otherness for its own sake; it is neither introverted nor defensive. Just as God can make ail things "good"[8] precisely because he is above all things, so Israel is to be distinct for the sake of service. Just as the infinite transcendence of God makes possible the communication of the perfect love which culminâtes in Christ's Paschal Mystery, so in the Bible's understanding the holiness of God's people involves that criticai freedom in relation to surrounding culture and cultures which makes possible real and genuine service of the human family.

What is true of Israel in the Old Testament is no less true of the Church in the New Testament and indeed in our own time. The Church in many ways appears and is différent; but this différence exists only for the sake of dialogue and service — in other words, for the sake of evangelization. The Council has sometimes been invoked to justify actions which actually go against its purpose, since they hinder or prevent the new evangelization which the Council sought. The problem with "conformity to the spirit of the world" is that the Church's uniqueness and transcendent nature are eroded through the mistaken understanding that dialogue and service require just such conformity, when in fact they call for the opposite. This general statement has certain quite specific implications for the life of the Church in New Zealand today.

4. One of the most important of these is in the field of Catholic éducation. There is no doubt that the Catholic schools of your country have

[6] ***Ecclesiam Suam,* 51.**

[7] **Cf. *Lev* 19:2.**

[8] **Cf, *Gen* 1:31.**

magnificently served not only Catholics themselves but society as a whole. They remain one of the great achievements in the story of evangelization in your land, and how can we fail to thank all those — especially the religious men and women — who have worked so splendidly to make your Catholic schools the prime resource which they are? It is again true that Catholic schools exist to implement a specific educational ideal, fully in accord with Catholic teaching and fostering a deepening of faith and commitment on the part of all concerned. If they were no différent from other schools, they would scarcely warrant the resources devoted to them, since they would not play their proper part in the life of the Church.

The specifically religious éducation which Catholic schools impart needs to be comprehensive, systematio and profound, providing a sound knowledge of the Catholic faith and a sure grasp of Catholic moral and social teaching. In this, the *Catechism of the Catholic Church* remains the point of référence, not only for the Bishops as the prime teachers of the faith but also for the priests and teachers who work with them. In bringing their students to the expérience of God's love, Catholic schools must teach the first steps on the lifelong journey of prayer, the contemplative ad venture which leads to friendship with Christ, sustains love of the Church, and inspires the hope of eternai union with God.

The distinctiveness of a Catholic school, however, reaches beyond catechesis and religious instruction to touch every aspect of éducation, transmitting that true Christian humanism which **Springs** from the knowledge and love of Christ. Such an éducation guides the young to appreciate the wonder of human dignity and the supreme value of human life. It helps them understand the truth upon which I reflected in my recent Encyclical Letter *Fioles et ratio:* faith needs reason if it is not to wither into superstition, and reason needs faith if it is to be saved from endless disappointment. This is because the human person is made for a truth which is absolute and universal — in the end, the truth of God — a truth that can be known with certainty. Indeed it is only in knowing the truth that the human heart will find rest, all the more so in these deeply restless times when the young are often led to mistake entertainment for joy and information for wisdom. In the end, the distinctly Catholic identity of your schools ought to be visible, not only in external signs, important as these are, but abo ve all in their success in teaching justice, solidarity and true holiness of life based on a deep and abiding love of Christ and his Church.

5. A necessary constructi ve différence can also be seen in the way the priestly and lay vocations are related in the life and mission of the Church; and this has important implications for seminary formation. A tendency to obscure the theological basis of this différence can lead to a faulty clericalizing of the laity and a laicizing of the clergy. It is of course possible for clergy to be separate in wrong and destructive ways, leading to a clericalism which is rightly to be rejected. But it is now clear that where the essential différence between the priestly and lay vocations is ignored, vocations to the priesthood ail but disappear, and this is certainly not Christ's will nor the work of the Holy Spirit — just as it was certainly not the Council's intention when it encouraged greater lay involvement in the life of the Church. In the first place, what the Council called for was lay involvement in the world of the family, commerce, politics, intellectual and cultural life — which are the proper field of specifically lay mission. The Council therefore stressed the essential secularity of the lay vocation.[9] This does not mean that lay people have no special place or work to perform in the life of the Church *ad intra:* in many pastoral, liturgical and educational tasks, they clearly have. But the main focus of the lay vocation should be engagement in the world, while the priest has been ordained to be pastor, teacher and leader of prayer and sacramentai life within the Church. His grace and responsibility is above ali to act in the sacraments *in persona Christi.* Through you I send warm fraternal greetings to your priests, and I invite them to "rekindle the gift of God that is within them through the laying on of hands",[10] so that the passage to a new millennium will indeed signal a time of grace — a new springtime of the spirit — for themselves and the people they serve.

6. Structural and constructi ve différence is also a part of the relationship between the Catholic Church and other Christian Churches and Communities. A false irenicism can compromise the ecumenical task as it was envisaged by the Second Vatican Council when it acknowledged the impulse given by the Holy Spirit to the search for unity. It is of course important to stress what we share in common, but true ecumenical dialogue — the need for which I have so often stressed — demands that we enter the dialogue conscious of the différences that count, and prepared to state and discuss them as clearly and as charitably as we can. Again, a superfi-

[9] ***Lumen gentium,* 31, cf. also *Evangelii nuntiandi,* 70, *Christifideles laici,* 17.**

[10] **Cf. *2 Tim* 1:6.**

cial approach can only lead to the opposite of what the Council had in mind; it cannot lead to the true and enduring unity for which Christ prayed.[11] The greatest service which Catholics render to ecumenical dialogue is to remain faithful to their own distincti ve identity. There is a paradox in this and at times it can demand difficult choices, as you well know from your own recent expérience, but there is no other path which leads to the unity which has its roots in the life of the Trinity.

7. In the end, all our reflections on holiness, on the need for séparation for the sake of service, on distincti veness for the sake of dialogue, lead us to be ever more aware of the need for a renewed sense of prayer and contemplation. The new evangelization has its roots in a deepening of the spiritual life, at the centre of which is contemplation and adoration of the Most Holy Trinity — the great mystery of the Godhead in which distinction of Persons is perfect union: *O Trinitas unitatis! O Unitas trinitatis!* To the extent that the People of God have a clear sense of the mystery of God and of his saving présence in human affairs, they will feel the urgency of Christ's command to preach the Gospel to the ends of the earth.[12] I encourage you to make a systematio effort in your diocèses and parishes to open new doors to the expérience of Christian prayer and contemplation: all the baptized are called to be holy as God himself is holy. The contemplative communities already existing in New Zealand can be an example and an inspiration.

Dear Brother Bishops, faced with ali the many responsibilities of your ministry, your confidence must ever rest in the Holy Spirit who comes to help us in our weakness.[13] May the Spirit of God move over Aotearoa, the Land of the Long White Cloud, infusing the énergies which the Church in New Zealand will need if she is to celebrate in truth and joy the Great Jubilee of the Year 2000 and fulfil her unique mission of service to the people of your country. Entrusting the entire household of God in New Zealand to the loving care of Mary, Assumed into Heaven, I gladly impart to you and to the priests, religious and lay faithful my Apostolic Blessing.

[11] Cf. *Jn* 17:11.
[12] Cf. *Mt* 28:19.
[13] Cf. *Rom* 8:26.

V

Synodo episcoporum pro Oceania ineunte.*

1. «Gesù il Nazareno, il re dei Giudei». Questa la scritta che avevano posto sulla croce. Poco prima della morte di Cristo, uno dei due condannati, crocifissi insieme con lui, gli disse: « Ricordati di me quando entrerai nel tuo regno ». Quale regno? L'oggetto della sua richiesta non era, certo, un regno terreno, ma un altro regno.

Il buon ladrone parla come se avesse udito il colloquio intervenuto in precedenza tra Pilato e Cristo. Era, infatti, davanti a Pilato che a Gesù era stata rivolta l'accusa di volersi fare re. Pilato lo aveva interrogato a questo proposito: « Tu sei il re dei Giudei? Cristo non aveva negato; aveva spiegato: « Il mio regno non è di questo mondo; se il mio regno fosse di questo mondo, i miei servitori avrebbero combattuto perché non fossi consegnato ai Giudei; ma il mio regno non è di quaggiù ».[2] Alla rinnovata domanda di Pilato se egli fosse re, Gesù aveva risposto direttamente: « Tu lo dici; io sono re. Per questo io sono nato e per questo sono venuto nel mondo: per rendere testimonianza alla verità. Chiunque è dalla verità, ascolta la mia voce ».[3]

2. Today's Liturgy speaks of the earthly kingdom of Israel by recalling the anointing of David as King. Yes, God had chosen Israel; he sent it not only prophets but even kings, when the Chosen People insisted on having an earthly ruler. Of ali the kings who sat upon the throne of Israel, the greatest was David. When the first reading of this célébration speaks of that kingdom, it does so to recali that Jesus of Nazareth was of the line of King David, but also, and abo ve all, to emphasize that the royalty proper to Christ is of a différent kind.

The words which Mary heard at the Annunciation are significant: « The Lord God will give to him the throne of his father David, and he will reign over the house of Jacob for ever; and of his kingdom there will be no end ».[4] This kingdom, then, is not only the earthly kingdom of David,

*** Die 22 Novembris 1998.**

[1] ***Gv* 18, 33.**

[2] ***Ibid.*, 18, 36.**

[3] ***Ibid,,,* 18, 37.**

[4] ***Lk* 1:32-33.**

which came to an end. It is the Kingdom of Christ, which will ne ver end, the eternai Kingdom, the Kingdom of truth, of love and of eternai life.

The Good Thief crucified with Jesus carne in some way to the heart of this truth. Indeed, in a certain sense he became a prophet of this eternai Kingdom when, hanging on the cross, he said: « Jesus, remember me when you come into your kingdom ».[5] Christ said in reply: « Today you will be with me in Paradise ».[6]

3. To this Kingdom, which is not of this world, Jesus invited us to look when he taught us to pray: « Thy Kingdom come ». Obedient to his command, the Apostles, the disciples and the missionaries of ali times have done their best to extend, through evangelization, the boundaries of this Kingdom. For it is both the gift of the Father[7] and the result of man's personal response. In the « new création », we will be able to enter into the Kingdom of the Father only if we have followed the Lord during our earthly pilgrimage.[8]

This, then, is the programme of every Christian: to follow the Lord, the Way, and the Truth, and the Life, in order to possess the Kingdom which he has promised and given. Today, in this solemn Eucharistie concelebration, we are inaugurating the Special Assembly for Oceania of the Synod of Bishops, which has as its thème: « Jesus Christ and the Peoples of Oceania: Walking his Way, Telling his Truth and Living his Life ».

Welcome, venerable and dear Brothers in the episcopate, who have the pastoral care of the particular Churches of the Continent of Oceania. Together with you I greet ali those who will take part in the work of the Synod and ali who have been active in its préparation. I would also like to extend a cordial greeting to the Christian communities and the peoples of Oceania who are spiritually united with us at this moment.

« Jesus, the Incarnate Word, was sent by the Father to the world to bring it salvation, to proclaim and establish the Kingdom of God... The Father, in raising him from the dead, made him, perfectly and for ever, the Way, and the Truth, and the Life, for all who believe ».[9] That far-flung portion of the Church, which extends over the immense spaces of

[5] *Lk* 23:42.

[6] *Ibid.,* 23:43.

[7] Cf. *ibid.,* 12:32.

[8] Cf. *Mt* 19:28.

[9] *Instrumentum Laboris,* 5

Oceania, knows the Way and it knows that there it will find the Truth and the Life: the way of the Gospel, the way pointed out by the Saints and the Martyrs who gave their lives for the Gospel.[10]

4. Tandis que l'Eglise universelle se prépare à franchir le seuil du troisième millénaire de l'ère chrétienne, les pasteurs de l'Océanie sont rassemblés dans la communion, unis au Successeur de Pierre, pour chercher à donner un nouvel élan à la sollicitude pastorale qui les pousse à annoncer la royauté du Christ dans la diversité des cultures et des traditions humaines, sociales et religieuses, et dans l'admirable multiplicité de leurs peuples.

Dans la deuxième lecture, l'apôtre Paul explique en quoi consiste le royaume dont parle Jésus. Il écrit aux Colossiens: il faut rendre grâce à Dieu qui « nous a arrachés au pouvoir des ténèbres, et nous a fait entrer dans le royaume de son Fils bien-aimé, par qui nous sommes rachetés et par qui nos péchés sont pardonnes ».[11] C'est précisément cette rémission des péchés qui est devenue l'héritage du bon larron au Calvaire. Il fut le premier à faire l'expérience du fait que le Christ est roi, parce qu'il est Rédempteur.

Ensuite, l'Apôtre explique ce qu'est la royauté du Christ: « Il est l'image du Dieu invisible, le premier-né de toute créature, car c'est en Lui que tout fut créé, dans les cieux et sur la terre, les êtres visibles et les puissances invisibles. Tout est créé par Lui et pour Lui. Il est avant tous les êtres et tout subsiste en Lui ».[12] Le Christ est donc Roi avant tout comme premier-né de toute créature.

Le texte paulinien poursuit: « Il est aussi la tête du corps, c'est-à-dire de l'Eglise. Il est le commencement, le premier-né d'entre les morts, puisqu'il devait avoir en tout la primauté. Car Dieu a voulu que, dans le Christ, toute chose ait son accomplissement total. Il a voulu tout réconcilier par Lui et pour Lui, sur la terre et dans les cieux, en faisant la paix par le sang de sa croix ».[13] Par ces paroles, l'Apôtre confirme à nouveau et justifie ce qu'il avait révélé sur l'essence de la royauté du Christ: le Christ est Roi comme premier-né d'entre les morts. En d'autres termes, comme Rédempteur du monde, le Christ crucifié et ressuscité est le Roi de l'humanité nouvelle.

[10] Cf. *Instrumentum Laboris*, 4.
[11] *Col* 1, 13-14
[12] *Ibid.*, 1, 15-17
[13] *Ibid.* 1, 18-20.

5. « Gesù, ricordati di me quando entrerai nel tuo regno ».[14]

Sul Calvario Gesù ebbe un compagno di passione piuttosto singolare, un ladro. Per questo sventurato la via della croce divenne, infallibilmente, la via del paradiso,[15] la via della verità e della vita, la via del regno. Oggi noi lo ricordiamo come il « buon ladrone ». In questa circostanza solenne in cui ci stringiamo intorno all'altare di Cristo per aprire un Sinodo, che ha davanti a sé un intero Continente con i suoi problemi e con le sue speranze, possiamo far nostra la preghiera del « buon ladrone »:

« Gesù, ricordati di me, ricordati di noi, ricordati dei popoli, ai quali i pastori qui convenuti donano quotidianamente il pane vivo e vero del tuo Vangelo attraverso spazi sconfinati, per mare e per terra. Mentre preghiamo che il tuo regno venga, noi ci accorgiamo che la tua promessa diventa realtà: dopo averti seguito, veniamo a Te, nel tuo regno, attirati da Te innalzato sulla croce;[16] a Te, innalzato sulla storia e al centro di essa, alfa e omega, principio e fine,[17] Signore del tempo e dei secoli!

A Te ci rivolgiamo con le parole di un antico inno:

E per la tua morte dolorosa, Re di eterna gloria,
che hai ottenuto per i popoli la vita eterna,
perciò il mondo intero ti chiama Re degli uomini.
Regna su di noi, Cristo Signore! ».

Amen.

VI

Ad episcopos Papuae Novae Guineae et Insularum Salomoniarum.*

Dear Brother Bishops,

1. With the encouragement which is in Christ Jesus,[1] I greet you, the Bishops who in Papua New Guinea and Solomon Islands watch over "the household of God, which is the Church of the living God, the pillar and

[14] *Lc* 23, 42.
[15] Cfr *ibid.*, 23, 43.
[16] Cfr *Gv* 12, 32.
[17] Cfr *Ap* 22, 13.

* Die 1 Decembris 1998.
[1] Cf. *Phil* 2:1.

foundation of truth".[2] You are here on your visit *ad Limina Apostolorum,* to the tombs of the Apostles where we are reminded of the great truth of Easter, that from the Cross of Jesus Christ the joy of new life is born. In these days of the Special Assembly for Oceania of the Synod of Bishops, you are reflecting on the newness of life in Christ, the Light of the Nations, and on the responsibility that is yours as Successors of the Apostles to communicate that life to the people entrusted to your pastoral care. I pray that this will be a time of spiritual renewal for each of you, in the grace and strength of the Holy Spirit.

Your présence is a reminder of the remarkable story of the *plantatio ecclesiae* in Melanesia. It is little more than thirty years since the first diocèses were established, and yet the story both before and since is one of heroic witness and work, in the first place on the part of missionary priests and men and women religious who left everything to preach Christ and serve the peoples of your région. From many différent countries and institutes they carne and, united in faith, they sowed a seed in the heart of your peoples which will yield an eternai harvest. Some died a martyr 's death, and for this sacrifice above all we give glory to God, "who will wipe away every tear from their eyes".[3] Yet it was not only the foreign missionaries who gave their lives for Christ: there is also the unforgettable figure of Blessed Peter To Rot, the firstfruit of the faith of your lands, offered now as an example of fidelity to God to the Church throughout the world.

2. The spiritual growth of your particular Churches gives joy to us ali. Yet you also speak of the hardships of the faithful whom God has entrusted to you. There are the naturai disasters, of which the tidal wave in West Sepik was the most recent and one of the most devastating, bringing death to thousands and leaving the country with an immense task of human and material reconstruction. I once again pledge the Church's solidarity with those affected, and I renew the cali to the world community to offer the assistance which is still urgently required.

We can do little to prevent naturai disasters, but there are other sufferings caused by human beings and therefore subject to human control. Your Reports speak of a rising tide of violence and di vision, which makes it difficult to shape a society based on the notion and practice of the common

[2] ***1 Tim* 3:15**

[3] ***Rev* 7:17.**

good. The war in Bougainville may be over, but the wounds remain; and the process of healing will be long and complex. The threat of "rascalism" has become more relentless and serious, especially in the cities. Tribalism, with the spirit of vengeance it générâtes, also remains a problem which is deeply rooted and difficult to tackle. Corruption in its many forms is another kind of violence, which is no less real and destructive because its **Symptoms** are often less visible. And there is yet another kind of violence: spiritual violence in the divisiveness found in the religious sects which flourish in times of hardship and which feed off people's expectations and fears.

3. The situation reflects a certain breakdown of the traditional ways of your cultures, with the conséquent weakening of the structures and institutions which gave traditional societies their stability and transmitted the values which gave them life. Chief among these is the family, which has been placed under great pressure in recent times and which is always the point at which the **Symptoms** of social malaise first appear. There is also widespread unemployment, which leaves many young people frustrated and angry, with low self-esteem and little hope for the future. But none of this is unknown to you, dear Brothers: indeed these are precisely the afflictions of your people which you bring to Christ every day in prayer and on which you are reflecting during the Synod. In a cultural situation as diversified as y ours, it is never easy to overeóme division and counter violence; yet the promotion of harmony and of a culture of the common good is deeply related to the truth of the Gospel and calis for your wise and energetic spiritual leadership.

In the face of violence and division, there is always the temptation to reply in kind, and it is precisely this logie which is creating many of the troubles now affecting your people. Violence and division seem to be strength and seem to win the day. But the Gospel of the Crucified Christ insists that in fact they are always weakness and always defeat. Saint Paul speaks of the logie of the Cross in ali its paradoxical force: "When I am weak, then I am strong".[4] What Christ wants for Papua New Guinea and Solomon Islands is true strength and true victory, the victory of grace over sin, of love over ali that drives people apart.

[4] *2 Cor* 12:10

4. The first phase of the evangelization of your lands was slow and involved great sacrifice; and the same is true of the new phase which is now unfolding. The présent stage of evangelization calis for great attention to be given to catechesis and éducation, if it is to ensure that the roots of the Gospel go deep into the good soil of "God's field".[3] This task involves a special effort particularly in three areas which are closely related: the family, the young, and community leaders.

Families need greater support in situations where they are under pressure, and this support involves not just a helping hand in times of crisis but a sustained éducation in the values and practices which shape the Catholic vision of marriage and family life. There was a time when, despite the persistence of polygamy, traditional values and practices ensured a certain stability of families in your cultures, but in urban situations especially that is no longer the case; and this can create a vacuum which unsettles the family and thus threatens the very foundation of society. At such a time you are called to organize a great effort of éducation in support of the basic cell of human society. This must be an éducation which begins in school, which has a point of special focus in préparation for marriage, and continues throughout married life and especially in connection with the Christian initiation of children. In this task, the institutions of the Catholic school and parish remain fundamentally important.

5. The young must be taught not just to be "a success", but to live truly Christian lives: of grace and holiness in their relationship with God, and of truth and love in ali human relationships. That this is possible is clearly shown by the figure of Blessed Peter To Rot. Young people must be made to feel that they have a role and responsibility in the Church's life. They should be led little by little to sound knowledge of what the Church teaches — her faith and her moral teaching, especially as regards the common good. They should learn the supreme value of human life and the absolute dignity of the human person in a way that encourages a proper self-esteem. They should be taught to pray in a way that enables them to place their hope in God rather than in that which does not last. And all of this must be done in a way which takes account not only of the universal longings of the human heart but also of the particular cultural needs of your young people.

[5] ***1 Cor* 3:9.**

From such a training will come the vocations to the priestly and religious life which your diocèses need now more than ever as the next phase in the evangelization of your societies unfolds and the number of foreign missionaries dwindles. The task may seem daunting, but "the love of Christ impels us".[6] Everything that you do for the éducation of the young people of Papua New Guinea and Solomon Islands is of immense value to them, to the Church and to society as a whole.

6. Good éducation demands good teachers; and that is why the training of Church leaders — priests, religious and catechists — is so important to your particular Churches. In seminaries and religious houses of formation every effort must be made to ensure the best possible introduction to the priestly and religious life, drawing upon the resources of both the universal Church and the riches of the local cultures. In my recent Encyclical Letter *Fides et ratio,* I have made it clear that without a solid intellectual formation faith descends quickly into myth and superstition, which are always fertile ground for violence and di vision. Faith needs the work of reason if it is to flower into a culture of respect for human life and dignity, of justice and solidarity in human affairs, and of commitment to the common good. If this is true of initial formation, it is also true of the continuing éducation which is needed to sustain priests and religious in the midst of all the pressures which they face. In all cultures today priests and religious need a formation which is lifelong and properly adapted to the différent stages of their journey. It is especially required where éléments in popular culture make it more difficult to sustain a lifelong commitment to the celibate life.

7. Dear Brothers, we teach chiefly by our own witness: who and what we are is decisive. This is supremely true of the Bishop, but it is also true of all who teach in the name of Christ — parents, priests, teachers, catechists, youth leaders. The saints and martyrs are the great teachers of the Church, for they offer the witness which nothing can rival: they teach through their total self-giving, through their blood. The history of the Church in Papua New Guinea and Solomon Islands may be short, but the list of martyrs is long — some of them well known, others not known at all. They must not be forgotten, for they are the supreme witnesses of the

[6] ***2 Cor* 5:14.**

wisdom of the Cross of Jesus Christ.[7] Let their ñames be recorded and their stories told with new understanding and joy as the Church moves towards the Great Jubilee of the Year 2000. These men and women are both the greatest glory of your past and the surest pledge of your future. In the same spirit, I also urge you to encourage and support the contemplative life in your particular Churches. Those who follow the path of contemplation in the monastic life live a kind of martyrdom, and in their silence and self-emptying they are teachers of a kind especially needed now. The task before the Church in Papua New Guinea and Solomon Islands is extensive and complex. But in our weakness the Holy Spirit comes to help us,[8] moving over the deep of our hearts and creating us anew. May the fire of his love in the hearts of the faithful turn every affliction to joy and inspire the great hymn of praise which is always the song of the Church. May the Mother of Christ, Star of the Sea and Star of Evangelization, watch over you and guide you as you journey with your people to the haven of peace which God has prepared for his own. As a pledge of endless joy in Christ, who is always "the Way, and the Truth, and the Life",[9] I cordially impart to you and to your priests, religious and lay faithful my Apostolic Blessing.

VII

Synodo episcoporum pro Oceania exeunte.*

1. «L'amore del Cristo ci spinge»: *Caritas Christi urget nos.*[1] Queste parole dell'apostolo Paolo ci guidano nella meditazione, nel corso di questa Celebrazione eucaristica che chiude i lavori dell'Assemblea Speciale del Sinodo dei Vescovi per l'Australia e l'Oceania.

L'amore del Cristo spinse gli Apostoli in ogni parte del mondo all'inizio dell'evangelizzazione. In modo particolare, spinse san Paolo, chiamato l'Apostolo delle Nazioni poiché, dopo la sua conversione, portò il Vangelo di Cristo in non pochi dei paesi allora conosciuti. Il suo fu l'itinerario mediterraneo dell'evangelizzazione: da Gerusalemme a Roma, attraverso la Grecia, spingendosi poi fino alla Spagna.

[7] Cf. *1 Cor* 1:18-25.
[8] Cf. *Rom* 8:26.
[9] *Jn* 14:6.

* Die 12 Decembris 1998.
[1] *2 Cor* 5, 14..

In seguito, altre vie si sono aperte, allargando le dimensioni della predicazione cristiana man mano che quanti annunciavano il Vangelo venivano a contatto con nuove terre. L'evangelizzazione raggiunse gradualmente il Nord Africa e l'Europa al nord delle Alpi, le popolazioni dell'impero romano, e quelle germaniche e, poi, quelle slave. Il battesimo della Rus' diede inizio all'evangelizzazione non soltanto dell'Oriente europeo, ma anche, col passar del tempo, dei grandi territori oltre il Caucaso. L'Asia meridionale era stata già raggiunta dai missionari della prima generazione, tra i quali san Tommaso, apostolo delle Indie, secondo una tradizione molto cara alle Comunità cristiane di quel grande Paese.

2. The evangelization of Australia and Oceania took place later, when the great navigators reached that part of the world more distant from Europe. With them, the missionaries carne to those lands, bringing the Gospel and often confirming its divine truth by their martyrdom. We need only mention, among others, Saint Peter Chanel.

We have had the opportunity to re-live ali this during these weeks of the Special Assembly for Oceania of the Synod of Bishops. We have tried to do so together — Bishops, priests, men and women religious and laity — mindful of the words of Saint Paul: *caritas Christi urget nos.* The general thème guiding us has been: "Jesus Christ and the Peoples of Oceania: Walking his Way, Telling his Truth, Living his Life".

The Year 2000 is fast approaching and before us lies the great event of the Holy Year. Soon we will celebrate the Jubilee marking the second millennium of Christ's birth, which also recalls the beginnings of the Gospel and of the Church. With the birth of Jesus, the trinitarian mystery of God, Father, Son and Holy Spirit, entered into human history, in order to make man a new creature in Jesus Christ. In Christ there appeared before the world the great law of love proclaimed in today's Liturgy: the new law of the Beatitudes, which we just heard in the Gospel.

As the Year 2000 approaches — *tertio millennio adveniente* — the Church has become a pilgrim, traveling along the paths of the whole world. She feels a deep need to reflect and in some way to rediscover herself along those paths where the Gospel has journeyed and even "run", revealing Love by the power of Christ's Spirit. Along the paths of the past the history of salvation continues to ad vanee.

3. Le Synode qui s'achève aujourd'hui, comme les précédentes Assemblées spéciales consacrées aux divers continents, répond précisément à ce but. « Jésus Christ est le même hier et aujourd'hui, il le sera à jamais ».[2] En réaffirmant cela, nous voulons transmettre aux siècles à venir et aux

[2] ***He* 13, 8.**

générations suivantes le riche patrimoine de l'évangélisation de l'Océanie. Il est en effet nécessaire que ces populations participent pleinement à l'amour du Christ qui a poussé autrefois les hérauts de la Bonne Nouvelle sur toutes les routes du monde, où ils ont rencontré de nouvelles populations et de nouvelles nations, appelées elles aussi à être héritières du Royaume de Dieu.

Chers Pères Synodaux qui constituez cette Assemblée pour l'Australie et l'Océanie, je vous salue avec affection et je vous remercie pour le travail accompli et surtout pour le témoignage de communion que vous avez donné à moi-même comme à toute l'Eglise. Je remercie le Cardinal Schotte et ses collaborateurs du Secrétariat général du Synode des Evêques pour leur service des Eglises particulières.

Vous êtes venus d'Australie, de Nouvelle Zélande, des Iles du Pacifique, de Papouasie-Nouvelle-Guinée et des îles Salomon, apportant les richesses spirituelles de vos peuples et aussi les problèmes qu'ils rencontrent. En effet, comment ne pas mettre en évidence que même dans vos sociétés la religion subit des menaces et des tentatives d'isolement? Comment ne pas souligner que parfois on voudrait la réduire à une expérience individuelle qui ne peut avoir aucune influence sur la vie sociale? Vous avez parlé des conséquences de la colonisation et de l'immigration, des conditions dans lesquelles vivent les minorités ethniques, des problèmes de la foi des jeunes. Les défis de la modernité et de la sécularisation ont également été mis en lumière; ils demandent sollicitude et charité pastorale en différents domaines: vocations, justice et paix, famille, communion ecclésiale, éducation catholique, vie sacramentelle, œcuménisme et dialogue interreligieux.

4. Tutti vi siete confrontati e avete fatto unità intorno al tema di fondo: Gesù Cristo, anche per i popoli dell'Oceania, è la via da seguire, la verità da proclamare, la vita da vivere. Nel mondo intero la nuova evangelizzazione ha questo programma e si attua nella generosa collaborazione con lo Spirito Santo, che rinnova la faccia della terra.[3]

Carissimi, nel salutare ciascuno di voi con un abbraccio di pace, affido al Signore, Via, Verità e Vita, le Chiese che sono in Oceania, e ad esse mi rivolgo con le parole del profeta Isaia:

« Cantate al Signore un canto nuovo,
lode a Lui fino all'estremità della terra;
lo celebri il mare con quanto esso contiene,
le isole con i loro abitanti ».[4]

Maria, Madre della Chiesa, vi accompagni. L'amore di Cristo vi spinga e rimanga sempre con voi.

Amen!

[3] **Cfr *Sal* 103, 30**
[4] ***Is* 42, 10**

ACTA CONGREGATIONUM

CONGREGATIO DE CAUSIS SANCTORUM

PANORMITANA

Beatificationis et Canonizationis Servae Dei Mariae Magdalenae a SS.mo Crucifixo (in saec.: Carmelae Alesci) monialis professae monasterii Capuccinarum Ordinis S. Clarae (1901-1929)

DECRETUM SUPER VIRTUTIBUS

« Quam pulchrum est facere voluntatem Dei! In hac Dei voluntate posita est tota pax nostra, animae nostrae tranquillitas ac felicitas ».

Haec verba, quae Soror Maria Magdalena a SS.mo Crucifixo scripsit cum artam viam percurrebat morbi et solitudinis, eius vitam fideliter effingunt, quam totam impendit in amatoriam et laetam voluntatis Dei exsecutionem inque sui oblationem pro animarum salute.

Orta est Serva Dei in urbe sermone patrio Licata denominata, intra fines posita dioecesis Agrigentinae, die 8 mensis Novembris anno 1901, a Vincentio Alesci et Sancta Alotta, christianis optimis et locupletibus. Aliquot diebus post ortum baptizata est nomine capto Carmela et septem annorum Confirmationem accepit primumque Pane Eucharistico se aluit. Paucos per annos ludum frequentavit, satis negotii habens in grammatica discenda, sed facile catechismum didicit. A pueritia appetivit se Domino consecrare et bonitate eminuit, lenitudine, modestia, pietate et oboedientia parentibus ceterisque familiaribus. Sacerdote Vincentio Morinello moderante, eius confessario ac spiritus magistro, alacriter in via sanctitatis ambulavit diligenter officia explens erga Deum, erga Ecclesiam et erga familiam. Cotidie Missae intererat animamque suam Eucharistia nutriebat, deprecatione, castigatione sui. Corporis mystici Christo membrum vivum, in bono perseveravit, sine verecundia fidem est testificata, mundi inanes res contempsit, sedulo puerulos christianam doctrinam docuit et, socia facta Coetus matronarum caritatis a Sancto Vincentio de Paul, benigne incubuit in assiduita-

tem praebendam aegrotis, pro eis vel humillima explens ministeria. In pestilentia, quae "spagnola" dicebatur, et quae plures afflixit Europae regiones, contagionem pestiferam non timuit ac matri sororique usque ad mortem assedit.

Interim consilium maturavit Deo se consecrandi; hinc mense Maio anno 1924, ingressa est tamquam postulans inter moniales Capuccinas Ordinis Sanctae Clarae in monasterium "delle Cappuccinelle" Panormitanum. Secuto anno vestem religiosam induit et nomen accepit Mariam Magdalenam a SS.mo Crucifixo. Fuit quoddam tempus, cum visa est valetudine deseri, sed medici, qui eam pluries visitaverunt, affirmaverunt eam esse sanam; ita, suffragiis faventibus communitatis confessarioque ordinario et confessario extraordinario adhortantibus, quibus totum animum aperuerat, magno cum gaudio professionem religiosam fecit die 15 mensis Iunii anno 1926. Diebus post professionem octo, medici existimaverunt eam phthisi pulmonea esse affectam. Vera Iesu Crucifixi discipula crucem suam portavit cum fortitudine et tranquillitate atque, animo caritatis pleno, dolores suos Deo obtulit tum corporis tum spiritus pro conversione peccatorum, pro sacerdotibus proque missionariis.

Cal varii viam ascendens, Dei voluntatem adoravit et quam optime nisa est officia exsequi, quae per consecrationem sumpserat. Cum sanctitatem appeteret, peccatum fugit, leges divinas servavit et constanter est progressa in Christo imitando paupere, oboedienti et casto, quocum se coniunctam esse sentiebat "catenis amoris". Liberum tenuit cor, a se fuit aliena, Regulam observavit, superioribus oboedivit. Scripsit: « Vita religiosa est continuum sacrificium; sed quam pulchrum est Deo se devovere; et in devotione anima gaudet quod sub oboedientia est quae via est tuta ad paradisum ingrediendum ». Casta fuit in sensibus, in verbis inque moribus et nihil aliud exoptavit in vita, quam ut Deum laudaret, amaret eique omnibus viribus serviret. Artam coniunctionem cum Domino coluit per piam Missae participationem, crebram et diuturnam Eucharistiae adorationem, diurnam et nocturnam deprecationem, Iesu Passionis meditationem. Peculiariter Sanctum Christi Vultum coluit, quem sic alloquebatur: « Domine, possim te imitari ». In humilitate et in occultatione proximos dilexit, quantum potuit contendit ut sororibus sodalibus utilis esset, iis ignovit, qui ei causa aegritudinis fuerunt et ante omnia suos dolores seque totam pro Dei gloria et animarum bono obtulit. Prudens fuit in loquendo, in agendo et in instrumentis aptioribus eligendis ut christianam perfectionem consequeretur. Iustitiam explicavit

erga Deum et proximos, fortitudinem in doloribus corporis et angoribus perpetiendis, temperantiam, perseverantiam in vocatione. Semper auxilio divino est confisa, precationis efficaciam certam habebat atque difficilibus temporibus continentiam retinuit et quietem interiorem, persuasum sibi habens se tutam esse in Dei paternis manibus. A rebus terrenis abstracta, ad bona aeterna tetendit summaque cum cura se composuit ad ingrediendam aeternitatem.

Ultimos vitae menses egit magis usque segrex in cella, doloribus gradatim augescentibus. Gravitatis morbi sui conscia proximique exitus non moleste tulit hunc mundum sibi esse relinquendum. Cum cognovit parum temporis sibi superesse, laetanter hunc nuntium communicabat cum iis qui illam adibant visuri. Cum ad extremum pervenisset vitae, qui ei assidebat interrogavit eam an parata esset ad dolendum adhuc horam unam, ut sacerdotem adiuvaret in difficultate versantem. Nutu capitis affirmavit. Hora exacta in aeternitatem intra vit. Quod contigit die 3 mensis Novembris anno 1929.

Fama sanctitatis, qua Serva Dei claruit in terra, post mortem dilatata est ultra monasterii eius et loci natalis fines; quin fines Dioecesis Agrigentinae est transgressa atque Panormitanae. Beatificationis et canonizationis Causa inita est apud Curiam Panormitanam per celebrationem Processus ordinarii informativi (annis 1968-1982), cui additus est Rogatorialis Agrigentinus (annis 1970-1977 celebratus); quorum Processuum auctoritas et vis agnita est a Congregatione de Causis Sanctorum decreto die 11 mensis Maii anno 1991 promulgato. Praeparata Positione, inquisitum est, pro more, an Serva Dei virtutes heroum in modum coluisset. Die 24 mensis Iunii anno 1997 actus est, exitu cum prospero, Congressus Peculiaris Consultorum Theologorum. Patres Cardinales et Episcopi postea, in Sessione Ordinaria habita die 19 superioris mensis Maii, Causae Ponente Excellentissimo Domino Petro Georgio Silvano Nesti, C. P., Archiepiscopo emerito Camerinensi-Sancti Severini in Piceno, fassi sunt Sororem Mariam Magdalenam a SS.mo Crucifixo virtutes théologales, cardinales iisque adnexas ut heroas addecet exercuisse.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, mandavit ut super heroicis Servae Dei virtutibus decretum conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis ad Se hodierno die infrascripto Praefecto necnon Causae Ponente meque Antistite a Secretis Congregationis

ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater sollemniter declaravit: *Constare de virtutibus theologalibus Fide, Spe et Caritate tum in Deum tum in proximum, necnon de cardinalibus Prudentia, Iustitia, Temperantia et Fortitudine, eisque adnexis, in gradu heroico, Servae Dei Mariae Magdalenae a SS.mo Crucifixo (in saec.: Carmelae Alesci), Monialis Professae Monasterii Capuccinarum Ordinis Sanctae Clarae, in casu et ad effectum de quo agitur.*

Hoc autem decretum publici iuris fieri et in acta Congregationis de Causis Sanctorum Summus Pontifex referri mandavit.

Datum Romae, die 3 mensis Iulii A. D. 1998.

Ê8 **IOSEPHUS SARAIVA MARTINS**
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. SB S.

£8 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

POSNANIENSI

Beatificationis et Canonizationis Servi Dei Edmundi Bojanowski christifidelis laici fundatoris Congregationis Ancillarum B.M.V. Immaculatae (1814-1871)

DECRETUM SUPER VIRTUTIBUS

« Ut filii lucis ambulate » *(Eph* 5, 8).

Ut filius lucis ambulavit Servus Dei Edmundus Bojanowski, qui cum Iesu coniunctus, luce vera quae illuminat omnem hominem (cf. *Io* 1, 9), quae placita sunt Domino semper quaesivit et secundum Evangelium vixit, opera caritatis, iustitiae et veritatis exsequens pro populo Polonico ac praesertim pro pueris, pauperibus atque aegrotis, pro quibus novam condidit congregationem religiosam.

Ortus est is postridie idus Novembres anno 1814 in oppido Grabonóg, intra fines posito magni ducatus Posnaniensis, id temporis dominationi Borussiae subiecti, a Valentino Bojanowski ac Teresia Uminska, legitimis coniugibus, qui ad nobilitatem Polonicam pertinebant. Paucis diebus postquam natus est Baptismum accepit, undecimum agens annum primam Communionem atque postea Confirmationem. Eius educationi familia prospexit, et

mater momentum praesertim habuit ad eius religiosam culturalemque formationem.

Domi studiis peractis praeceptoribus privatis moderantibus, studiorum ordinem philosophicorum frequentavit primum apud Studiorum Universitatem Vratislaviensem et, post parentum mortem, apud Universitatem Berolinensem. Etiam de litteris curavit et carmina foras dedit, conversiones in alios sermones ac varios articulos, existimationem sibi concilians eorum, qui illum cognoscebant. Phthisi est astrictus studia derelinquere et ad oppidum Grabonóg redire. Cum proximis utilis esse vellet, sedulo interfuit parti litterariae consociationis cuiusdam, quae in urbe Gostyñ nata erat eo consilio, ut opera socialia excitaret et in primis nationis res tueretur, quas in periculum discrimenque vocabat Borussiae regimen ad Germaniam inclinans. Multiplicibus inceptis Servus Dei provehere nisus est culturae diffusionem in agris inque parvis vicis, oecos ad lectionem aptos curavit condendus, necnon bibliothecas et asyla pro educatione intellectus et morum puerulorum qui aetatem agerent ludum praecedentem; iuvenes adiuvit pauperes in studiis prosequendis, consuetudines culturales et laographicas populi sui defendit, quibus recuperandis re vera operam dedit, se consociavit in Societatem Polonicam, quae sodalicium erat indolis adiutabilis atque publicae. Etiam in alia opera incubuit, qualia fuerunt adiumentum latum cholera morbo affectis in pestilentia annis 1848-1849 saeviente, et aedificatio in urbe Gostyñ Domus Caritatis aegrotis curandis, orphanis educandis, futuris praeparandis asylorum praeceptricibus.

Sollicitudo de christiana societatis regeneratione deque Regno Dei exstruendo eum impulit ad opus instituendum, quod disseminandae veritati Evangelii caritatique Christi in populo Polonico prospiceret. Ut hoc consequeretur in pago Podrzecze, intra fines archidioecesis Posnaniensis sito, condidit Fraternitatem Praeceptricum asylorum pro puerulis camporum educandis proque assiduitate praebenda aegrotis et pauperibus. Cum opera haec explicanda essent gratuito, statuit ut praeceptrices necessaria ad vitam lucrifacerent agrorum labore. Fraternitas gradatim crescens et consistens magis magisque speciem sumebat Instituti vitae consecratae; hinc exorta est Congregatio Ancillarum a Beata Maria Virgine Immaculata, ab Ordinario dioecesano approbata anno 1855 verbis, anno vero 1866 scripto. Servus Dei eius fuit dux prudens, sapiens et humilis; diligenter consuluit Sororum formationi et rapidae Instituti propagationi. Sincere ac feliciter suum praestitit officium Antistitae generali, primum in Capitulo anni 1868

electae; semper praescriptionibus Auctoritatis ecclesiasticae obsequens fuit. Eodem tempore socius fuit Coetus Vincentiani multarumque aliarum consociationum naturae beneficae et spiritualis. Etsi incommoda uteretur valetudine, semper cum amabilitate, lenitudine, constanti alacritate atque excellenti sacrificii spiritu ad Dei gloriam contendit et ad bonum proximorum atque patriae. Firmus in suis propositis et auxilio Providentiae confisus, non est difficultatibus fractus in quas incidit tum in vita privata, tum in apostolatu. Corde praeditus fidei, spei et caritatis pleno in via sanctitatis impigre ambulavit et assiduo intimam coluit coniunctionem cum Domino per promptam oboedientiam voluntati Dei, per liturgiam, sacramenta, precationem, ferventem pietatem erga Eucharistiam et filialem amorem Virginis Mariae, quam potissimum honorabat sub titulis Immaculatae Conceptionis et Perdolentis. Mente atque vita divinae revelationi et Ecclesiae magisterio est assensus, voluitque fidem educationis puerorum et christianae renovationis patriae fundamentum esse. Amor erga Deum anima fuit eius pietatis, navitatis socialis atque apostolatus. Verus Iesu Christi discipulus se ipsum abnegavit et vitam consumpsit in Regno Dei aedificando inque animarum salute promovenda. Homo fuit iustus, mitis, serenus, semper ad proximos adiuvandos paratus, in primis pauperes, aegrotos, orphanos, puerulos, iuvenes, Sorores Congregationis quam ipse instituerat, quae eum tamquam patrem amaverunt ac uti sanctitatis magistrum existimaverunt. Omnia cum prudentia fecit, aptioribus usus modis ut Deo, Ecclesiae societatique serviret utque christianam adipisceretur perfectionem. In suis moribus mansuetudinem ad fortitudinem accommodavit, severitatem ad misericordiam, fervorem ad prudentiam. Forti patientique cum animo infirmitates toleravit et usque ad finem omnia munera erga Deum et proximos explevit; temperantiam, paupertatem, castitatem, humilitatem et simplicitatem explicavit.

Magis in dies vita eius similitudinem habebat vitae sacerdotum, adeo ut anno 1869, a prudentibus amicis incitatus, Seminarium ingressus sit Posnaniense ut se ad sacerdotium praepararet, sed in insuperabiles incidit difficultates per causam infirmae valetudinis, quae eum non sivit se studiis dedere sicut oportebat. Seminario relicto, speravit iterum posse se sacerdotium adipisci, donec cognovit a se Deum aliud exspectare. Perrexit aegrotis servire atque suam fidelitatem amori et cruci Christi testificari. Post multas aegritudines, exemplari cum patientia toleratas, placide in Domino obdormivit die 7 mensis Augusti anno 1871, ampla et solida sanctitatis fama insignis, quae procedentibus annis aucta est et confirmata.

Beatificationis et canonizationis Causa inita ab Archiepiscopo Posnaniensi, annis 1957-1960 Processus ordinarius informativus celebratus est, a Congregatione de Causis Sanctorum decreto postridie nonas Martias anno 1991 promulgato probatus. Die 22 mensis Octobris anno 1996 sessio habita est Consultorum Historicorum. Positione ad finem adducta, disceptatum est an Servus Dei heroico more virtutes christianas coluisset. Consultores Theologi, in Congressu Peculiari acto die 16 mensis Decembris anno 1997, id una voce confirmaverunt. Patres Cardinales deinde et Episcopi, in Sessione Ordinaria peracta die 21 mensis Aprilis anno 1998, Causae Ponente Eminentissimo Cardinale Edmundo Casimiro Szoka, confessi sunt Servum Dei Edmundum Bojanowski heroico virtutum theologalium, cardinalium et his adnexarum exercitio praeclarum Regni Caelorum praebuisse testimonium.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, mandavit ut super heroicis Servi Dei virtutibus decretum conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis ad Se hodierno die infrascripto Praefecto necnon Causae Cardinale Ponente meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater sollemniter declaravit: *Constare de virtutibus theologalibus Fide, Spe et Caritate tum in Deum tum in proximum, necnon de cardinalibus Prudentia, Iustitia, Temperantia et Fortitudine, eisque adnexis, in gradu heroico, Servi Dei Edmundi Bojanowski, Christifidelis laici, Fundatoris Congregationis Ancillarum B.M. V. Immaculatae, in casu et ad effectum de quo agitur.*

Hoc autem decretum publici iuris fieri et in acta Congregationis de Causis Sanctorum Summus Pontifex referri mandavit.

Datum Romae, die 3 mensis Iulii A. D. 1998.

83 IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. © S.

© Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

RATISBONENSIS

Beatificationis et Canonizationis Ven. Servae Dei Annae Schaeffer christifidelis laicae (1882-1925)

DECRETUM SUPER MIRACULO

Venerabilis Serva Dei Anna Schaeffer orta est die 18 mensis Februarii anno 1882 in Germanico oppido Mindelstetten, intra fines posito dioecesis Ratisbonensis. Undeviginti annos nata, munus famulae explens est incommodo correpta, quod irreparabiliter eius valetudinem laesit. Alii quoque morbi additi sunt, quibus est ad immobilitatem astricta usque in mortem. Aequo animo vixit in paupertate, in humilitate atque in precatione crucemque tulit suam doloris in spiritu oblationis Deo factae et pro salute animarum. Ex lecto fecundum explicavit apostolatum pro iis, qui illam adibant visitaturi. Fama sanctitatis insignis ingressa est vitam aeternam die 5 mensis Octobris anno 1925.

Beatificationis et canonizationis Causa inita est ab Episcopo Ratisbonensi anno 1973. Summus Pontifex Ioannes Paulus II die 11 mensis Iulii anno 1995 declaravit Servam Dei heroum in modum virtutes théologales, cardinales et iis adnexas coluisse.

Deinceps Causae Postulatio iudicio Congregationis de Causis Sanctorum permisit coniectam miram sanationem in dioecesi Linciensi effectam, in Austria, atque eidem Venerabili ascriptam. Casus pertinet ad Franciscum Zwirchmair, sedecim annos natum, qui mane diei 7 mensis Iunii anno 1984, sedens ad gubernaculum birotulae automatariae adversus autocinetum concurrit, calvae fracturam passus, femoris luxationem atque pubis ruptionem. Est mox in valetudinarium Ovilavense deductus. Post primas curationes, cum puer progredientem ostenderet status conscientiae defectionem, angiographia effecta est caroticae venae, quae haematoma protulit intra cal vam in sede frontis parietisque dextrae. Tempore postmeridiano eiusdem diei, cornate alto correptus, est in valetudinarium Lentiense translatus aliisque explorationibus subiectus, e quibus aliae demutationes intra calvam apparuerunt, quam ob rem aegrotus confestim sectus est; sicque ablatum est magnum haematoma epidurale. Prognosis a medicis facta infausta erat tum quoad vitam, tum quoad valetudinem. Puer, in cuius spirandi meatum erat tubus introductus cuiusque respiratio protegebatur, quinque dies in cornate

mansit. Interea, iam inde a tempore casus, familiares aliaeque personae invocare coeperant intercessionem Servae Dei Annae Schaeffer ut a Deo Francisci sanationem obtinerent. Fiduciae pieni usque ad diem 12 mensis Iunii perseveraverunt in precatione, cum aegrotus e cornate egressus celeriter convalescere incepit. Post paucos dies est ex valetudinario dimissus sanatus.

Sanatio statim est mira putata; idcirco Episcopus Lentiensis anno 1992 Inquisitionem dioecesanam celebravit, quae est rite probata a Congregatione de Causis Sanctorum per decretum die 30 mensis Iunii anno 1994 promulgatum. Collegium Medicorum Dicasterii in sessione die 18 mensis Decembris habita anno 1997, uno ore affirmavit sanationem rapidissimam fuisse, completam, mansuram et secundum scientiam inexplicabilem quoad modum. Die 20 mensis Martii anno 1998 Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris est actus et insequentis mensis Maii die 19 Sessio Ordinaria Patrum Cardinalium et Episcoporum, Causae Ponente Excellentissimo Domino Ottorino Petro Alberti, Archiepiscopo Calaritano. Et in utroque Coetu, sive Consultorum sive Cardinalium et Episcoporum, posito dubio num de miraculo constaret divinitus patrato, responsum est prolatum affirmativum.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens, mandavit ut decretum de praedicta mira sanatione conscriberetur.

Quod cum rite esset factum accitis hodierna die infrascripto Praefecto necnon Causae Ponente, meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater declaravit: *Constare de miraculo a Deo patrato, intercedente Ven. Serva Dei Anna Schaeffer, Christifideli laica, videlicet de rapidissima, completa et mansura sanatione Francisci Zwirchmair ab « esteso ematoma epidurale fronto-parietale destro, con sintomi di erniazione trans-tentoriale, con paralisi respiratoria, coma profondo e midriasi fissa ».*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 3 mensis Iulii A. D. 1998.

& IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. & S.

£8 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

TARNOVIENSIS

Canonizationis Beatae Cunegundis seu Kingae monialis professae ex Ordine S. Clarae olim ducissae Cracoviensis et Sandomiriensis (1234-1292)

DECRETUM SUPER VIRTUTIBUS

« Scitis quia principes gentium dominantur eorum et, qui magni sunt, potestatem exercent in eos. Non ita erit inter vos, sed quicumque voluerit inter vos magnus fieri, erit vester minister et quicumque voluerit inter vos primus esse, erit vester servus; sicut Filius hominis non venit ministrari sed ministrare et dare animam suam redemptionem pro multis» *(Mt* 20, 25-28).

His verbis suoque exemplo docet Dominus auctoritatem Apostolis eorumque successoribus a se concessam esse tamquam verum servitium exercendam, explendum in spiritu fidei, ideoque prorsus contra notionem auctoritatis paganam, sicut potestatis in alios acceptae. Omnes igitur christiani qui, quovis modo et quovis gradu, hominum regimini sint praepositi, et ipsi auctoritatem exercere debent in fidei spiritu utque verum servitium populo suo praestandum.

In historia Ecclesiae Beata Cunegundis, vulgo Kinga denominata, una est ex eminentibus atque bene meritis christianis mulieribus, quae receptum gubernandi munus in spiritu fidei expleverunt secundum evangelicam doctrinam, simul illud confirmantes clarissimarum virtutum exemplo.

Haec Beata in Hungaria orta est anno 1234, secundo loco nata ex rege Bela IV et Maria Lascaris, filia Imperatoris Graeci domicilium Niceae habentis Theodori I, et quinque annos in familia vixit admodum christiana. Anno 1239, cum esset desponsata Boleslao duci Sandomiriensi et ducatus Cracoviensis legitimo heredi, in Poloniam ducta est, ubi, factis « sponsalibus de futuro » in oppido sermone patrio Wojnowicz appellato, Grzymislawae Boleslai matri est commissa, quae eam Sandomiriam ductam convenienter curavit educandam. Mox parvula Kinga claram intellegentiam ostendit atque bonitatem, necnon vehementes precationis blanditias.

Fugere astricta una cum Boleslao et Grzymislawa ob Tartarorum incisionem anno 1241, dolores est vitae fugitivae experta, in Deo fiduciam testificans. In Poloniam nonnisi anno 1243 est reversa, postquam Boleslai sectatores, Cracovia capta, ducatus thronum ei obtulerunt. Duces in urbe Nowy Korczyn lingua vernacula denominata constiterunt, ubi Kinga ma-

ture intellexit sibi esse ducem adiuvandum in gubernatione exercenda, et iam tum dotem suppeditavit suam ut regionem restitueret a Tartaris depopulatam ac bellis intestinis ad inopiam redactam.

Eius vita spiritalis impensa fuit, quandoquidem multum temporis in deprecationem impendebat atque celebrationes eucharisticas in ecclesiis. Annis illis eam regebat et verbo exemploque illuminabat Salomea (quae erat futura Beata), cum ea vinculis propinquitatis coniuncta. Ab ea Kinga vitae evangelicae exemplaria didicit, quae a Sancto Francisco et a Sancta Clara significabantur, atque motus franciscani diffusionem in Europa cognovit. Id studium excitavit vivum Kingae et Boleslai, ac confestim in ducatibus praesentes fuerunt fratres Sancti Francisci et Sanctae Clarae sorores.

Kinga insuper animadvertebat suo erga Deum amore ac pietate in Beatam Virginem Mariam ad vitam virginalem se impelli, quam erat etiam in matrimonio servatura marito consentiente. Ita accidit quia, nuptiis cum Boleslao celebratis, probabiliter anno 1248 pacificae gubernationis primo, ambo, siquidem hac de re secreto inter eos mutua consensione convenerat, virginale matrimonium coluerunt; et quamvis postea dux aperte repugnaret, tandem adductus est ad suum consensum voto Kingae concedendum.

Kingae optioni pro matrimonio virginali novis gratiae donis benedixit Deus, quibus est idonea facta ad sapienter inspirandum atque adiuvandum ducem in gubernatione exsequenda, simulque eadem gratiae dona conciverunt in ea maternos illos abnegationis ac plenae alacritatis sensus, unde apta est facta ad mira efficienda opera misericordiae tum spiritalis, tum corporalis pro populi sui bono. Eius vitae scriptores inter tam multa beneficia ab ea acta illa commemorant, quae fecit in visendis parentibus in Hungaria post matrimonium. Kinga, coniuratione cognita et frustrata ad regem occidendum inita, ab eo possessionem accepit unarum ex salinis Hungaricis ac salis invectionem commeatui populi in Polonia destinavit. Insuper Kingae precibus repertae sunt fodinae salis in locis apud Cracoviam anno 1251. In Poloniam reversa donis referta, pauperibus haec omnia distribuit. Operam dedit aegrotis curandis, etiam leprosis, indigentibus adiuvandis atque consolandis, iustitiae sociali provehendae familiisque ad virtutem traducendis. Eius insuper studii gloriae Dei forte signum fuit cura quam adhibuit annis 1250-1253 de Sancto Stanislao deque Sancta Hedvige, Silesiae ac Poloniae ducissa, in numerum sanctorum referendis.

Eiusdem generis incepta promovit peculiari cum sedulitate iam ab anno 1257 in territorio Saczensi, quod anno illo dono receperat et possessioni a

Boleslao tamquam grati animi indicium ob gratiam quam meruerat quod ad eius gubernationem pertinebat.

In altera Tartarorum irruptione (quae evenit annis 1259-1260) Kinga et Boleslaus, cum nequaquam resistere possent, in locum tutum confugerunt et, postquam irruptio finem habuit, damnis remedia afferendo se dederunt. Kingae deprecationi tributa est etiam victoria quam Boleslaus comparavit ex incursione cuiusdam principis Russici anno 1266. Post tristes bellicos eventus qui anno 1273 acciderant Kinga intervenit, non directo quidem, animis placandis et paci restituendae.

Post Boleslai mortem, quae die 7 mensis Decembris anno 1279 contigit, Beata Kinga totam pecuniam quam habebat pauperibus distribuit et cum sorore Iolenta in perpetuum domicilium collocavit in urbe vulgo appellata Sacz, territorii capite quod ei iam anno 1257 Boleslaus detulerat.

In qua urbe, sede sua stabili facta, inque universo territorio Kinga operosius se tradidit cum territorio administrando in re oeconomica, tum ecclesiis condendis pro novis sedibus colonorum constituendis. Sed praecipue incubuit in ecclesiam et monasterium aedificandum loci Stary Sacz sanctimonialibus Clarensibus destinatum cum assensu Episcopi Cracoviensis Pauli. Idem monasterium, secundum Kingae et Episcopi consilium, totum patrimonium consecutum est eiusdem conditricis.

Moniales Clarenses, quae de monasterio loci Skala pervenerant, primam anno 1281 constituerunt communitatem monasterii oppidi Stary Sacz, quod Beata erat ingressura solummodo septem post annos. Interim ipsa per se ex palatio suo totum patrimonium administrare perrexit consentiente Episcopo, ut monasterii iura tueretur ab' iniquis condicionibus novi ducis Cracoviensis, qui iam ei hostilem se ostenderat.

Anno 1288 Kinga est in monasterio accepta tamquam no vitia et subsequenti anno professionem fecit Ordinis Sanctae Clarae. Circiter quattuor vixit annos in monasterio, exemplari modo vota religiosa observans et monialium Clarensium Regulam. Semper suo spiritui servitii fidelis atque alacritatis, labori non parcebat in serviendo cum humilitate sororibus sodalibus.

Terribilis morbus eam perpulit ut in lecto iaceret mense Septembri anno 1291 perque longos menses gravibus cum doloribus afflixit, quos Beata omnino voluntati Dei obsequens est perpessa; morbo in peiorem partem verso et mutato mortem obiit, fama sanctitatis insignis et a sororibus defleta, die 24 mensis Iulii anno 1292.

Sepulta in sacello monasterii sui, est propter vitae sanctitatem eulta non solum in Cracoviensi dioecesi, verum etiam in aliis Poloniae partibus. Ne-

cessariis inquisitionibus canonicis peractis, Summus Pontifex Alexander VIII die 11 mensis Iunii anno 1690 agnovit Beatam inde ab antiquissimis temporibus cultu publico fruitam esse et die 17 secuti mensis Decembris Missam concessit et Officium in eius honorem. Anno 1715 Papa Clemens XI eam regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae Patronam principalem renuntiavit. Deinde multiplicata miraculorum fama, precibus eiusdem Beatae tributorum, cogitatum est de Causa resumenda Canonizationis respectu. Post varios conatus ad hoc ipsum assequendum captos, denique perventum est ad Inquisitionem dioecesanam, secundum Constitutionem Apostolicam « Divinus perfectionis magister » instructam, de vita deque virtutibus Beatae, quae est rite probata a Congregatione de Causis Sanctorum per decretum promulgatum die 3 mensis Martii anno 1995. Mensis Februarii die 17 anno 1996 sessio acta est Consultorum Historicorum ac die 10 mensis Octobris anno 1997 Congressus Peculiaris Consultorum Theologorum. Patres Cardinales porro et Episcopi in Sessione Ordinaria die 19 mensis Maii anno 1998 habita, Causae Ponente Eminentissimo Cardinali Edmundo Casimiro Szoka, professi sunt Beatam Cunegundem heroum in modum virtutes théologales, cardinales iisque adnexas explicavisse.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, mandavit ut super heroicis Beatae virtutibus decretum conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis ad Se hodierno die infrascripto Praefecto necnon Causae Cardinale Ponente meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater sollemniter declaravit: *Constare de virtutibus theologalibus Fide, Spe et Caritate tum in Deum tum in proximum, necnon de cardinalibus Prudentia, Iustitia, Temperantia et Fortitudine eisque adnexis, in gradu heroico, Beatae Cunegundis seu Kingae, Monialis professae ex Ordine S. Clarae, olim ducissae Cracoviensis et Sandomiriensis, in casu et ad effectum de quo agitur.*

Hoc autem decretum publici iuris fieri et in acta Congregationis de Causis Sanctorum Summus Pontifex referri mandavit.

Datum Romae, die 3 mensis Iulii A. D. 1998.

£B IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. ffl S.

£8 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

VINDOBONENSIS

Beatificationis et Canonizationis Ven. Servi Dei Antonii Mariae Schwartz sacerdotis fundatoris Congregationis pro Operariis Christianis a S. Iosepho Calasanctio (1852-1929)

DECRETUM SUPER MIRACULO

Venerabilis Servus Dei Antonius Maria Schwartz Thermis Austriacis apud Vindobonam natus est die 28 mensis Februarii anno 1852. Post sacerdotalem Ordinationem, anno 1875 acceptam, ministerio pastorali se dedidit. Assiduitatem religiosam tironibus iuvenibusque operariis praestandi causa eorumque iura defendendi consociationem laicalem condidit, quae cito aucta est, et postea Congregationem Pro Operariis Christianis a S. Iosepho Calasanctio, quam diligenter rexit et prudenter, omnibus superatis tum externis tum internis difficultatibus atque in operariorum mundo Christi lumine effuso. Vitae sanctitate effulsit, apostolico ardore et caritatis sacrificiique spiritu. Impigram vitam terrenam conclusit, fama sanctitatis clarus, die 15 mensis Septembris anno 1929.

Beatificationis et canonizationis Causa inchoata est apud Curiam Vindobonensem anno 1949. Summus Pontifex Ioannes Paulus II postridie nonas Apriles anno 1995 edixit Servum Dei heroum in modum virtutes théologales, cardinales et iis adnexas coluisse.

Beatificationis respectu, Causae Postulatio iudicio Congregationis de Causis Sanctorum coniectam commisit miram sanationem, Vindobonae patratam et eiusdem Venerabilis intercessioni tributam. Casus pertinet ad Paulinam Wenzl, quae die 22 mensis Martii anno 1972 est colpoysteroctomiae atque salpingectomiae subiecta. Sectio chirurgica perturbata est multa sanguinis amissione; quapropter transfusionis curatione opus fuit, quam secutus est collapsus haemolyticus hypovolaemicus necnon cordis institio. Aegrota delata est in sedem redanimationis experiendae. Cum haemorrhagia perduraret et intestinorum paralysis esset facta, insequenti mane statutum est ut altera efficeretur sectio laparotomica quo melius descriptio haemorrhagica inspiceretur. Repertum est amplum haemoperitonaeum cum pluribus haematomatibus in spatiis post peritonaeum sitis. Interim pathologia exstitit haemocoagulativa non dubiae gravitatis. Facta est igitur ovarii sectio bilateralis necnon obturatio abdominis et pelvis ut in extremo haemorrhagia cohiberetur. Chirurgus tamen aegrotae marito prognosim enuntiavit infaustam quoad vitam in breve tempus. Eodem die 23 mensis Martii, ma-

ritus una cum filiis, familiaribus et amicorum coetu invocare coepit Venerabilem Antonium Mariam Schwartz, ut a Deo sanationem obtineret Paulinae, quae ex improviso calendis Aprilibus se bene valere animadvertit. Paucis post diebus e lecto surgere potuit et, antequam mensis ad finem veniret, domum sanata redire.

De sanatione, ilico mira habita, apud Curiam Vindobonensem anno 1988 instructa est Inquisitio dioecesana, cuius iuridica auctoritas probata est a Congregatione de Causis Sanctorum per decretum die 10 mensis Iunii anno 1994 promulgatum. Dicasterii Collegium Medicorum in sessione die 11 mensis Decembris anno 1997 habita testificatum est sanationem fuisse celerrimam, completam, mansuram et ex scientia propter suas rationes inexplicabilem. Die 20 mensis Martii, anno 1998, actus est Congressus Peculiaris Consultorum Theologorum ac die 5 mensis Maii subsequentis Sessio Ordinaria Patrum Cardinalium atque Episcoporum, Causae Ponente Excellentissimo Domino Ottorino Petro Alberti, Archiepiscopo Calaritano. Et in utroque Coetu, sive Consultorum sive Cardinalium et Episcoporum, posito dubio num de miraculo constaret divinitus patrato, responsum est prolatum affirmativum.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Secretarium accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens, mandavit ut decretum de praedicta mira sanatione conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, Beatissimus Pater declaravit: *Constare de miraculo a Deo patrato, intercedente Ven. Servo Dei Antonio Maria Schwartz, Sacerdote Fundatore Congregationis Pro Operariis Christianis a S. Iosepho Calasanctio, videlicet de celérrima, perfecta et mansura sanatione Paulinae Wenzl ab « incidente trasfusionale diretto con grave shock, coagulazione intravasale disseminata e arresto cardiaco in paziente sottoposta a colpoisterectomia con salpingectomia e plastica vaginale; successivo intervento laparotomico con ovariectomia bilaterale e tamponamento addomino-pelvico ».*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 12 mensis Maii A. D. 1998.

£8 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

L. © S.

Michael Di Ruberto
Subsecretarius

ZAGREBIENSIS

Beatificationis seu Declarationis Martyrii Servi Dei Aloisii Victorii Stepinac archiepiscopi Zagrebiensis S.R.E. Cardinalis (1898-1960)

DECRETUM SUPER MARTYRIO

« In te, Domine, speravi » *(Ps* 38, 16).

Spes in Deo collocata robur fuit ac solacium quod Cardinalem Aloisium Victorium Stepinac, Archiepiscopum Zagrebiensem, sustinuit in gregis Christi servitio, in Evangelio testificando coram Ecclesia et coram mundo inque martyrii acerbitatibus. Intentus ex animo ad bona futura Dominum Iesum, magistrum suum et amicum, in via crucis est secutus, in haec divina verba firmiter credens: « Beati estis cum maledixerint vobis et persecuti vos fuerint et dixerint omne malum adversum vos, mentientes, propter me; gaudete et exsultate, quoniam merces vestra copiosa est in caelis» *(Mt* 5, 11-12).

Dignus hic Ecclesiae Pastor postridie nonas Maias natus est anno 1898 in Croatia, in pago sermone vernáculo denominato Brezaric, intra fines paroeciae loci Krasic, ad archidioecesim Zagrebiensem pertinentis, a Iosepho Stepinac et Barbara Penic, sinceris catholicis prosperae condicionis oeconomicae. Postero die quam ortus est Baptismum accepit ac septem annorum Confirmationem et Eucharistiam. Egregie eius educationi boni parentes prospexerunt et praesertim mater, quae secreto precabatur et ieiunium servabat ut a Domino vocationis sacerdotalis gratiam filio impetraret. Concessa est gratia; itaque iuvenis Aloisius, anno 1915, Seminarium est ingressus archiepiscopale. Paucos post menses stipendia meruit in exercitu Austriaco conscriptus, et priori totius mundi bello interfuit. Ductor militum fuit strenuus ac probus, legi Dei fidelis, pius in Virginem Mariam atque erga milites magnanimus.

Bello ad exitum adducto, sanctitatem metuens quam sacerdotium postulat, non est in Seminarium re versus, sed nomen professus est in agrorum culturae disciplinam apud Studiorum Universitatem Zagrebiensem, quam tamen reliquit propter corruptos scholasticorum mores. Repetita familia, colendis agris paternis se dedidit, naviter versatus est in quibusdam consociationibus catholicis ac vitam suam spiritalem curavit sacerdote quodam moderante.

Pro certo habens alienum sibi esse et mundum et matrimonium, Dei vocationi respondit et anno 1924 introivit in Collegium Germanicum Hungari-

cum Romae situm. Optime praeparatus, die 26 mensis Octobris anno 1930 est sacerdos ordinatus et subsequenti anno, laureis exornatus tum philosophiae tum theologiae, quas erat apud Pontificiam Studiorum Universitate Gregorianam consecutus, in patriam rediit, ubi tyrannis erat instituta atque Ecclesiae libertas acerbas imminutiones patiebatur.

Ab Archiepiscopo dioecesano caerimoniarum et largitionum magister est nominatus atque Curiae tabularius; magnam industriam beneficam explicavit et auxilium pauperibus Zagrebiensibus praebendum provexit; parochis est opitulatus in sacro ministerio et cursus exercitationum spiritualium iuvenibus Actionis Catholicae praedicavit; ei mandatum est ut pacem in quibusdam paroeciis conciliaret quae in difficultatibus erant.

Die 28 mensis Maii anno 1934, Servus Dei, aetate iuvenis sed virtute atque ardore pastorali maturus, nominatus est Archiepiscopus Coadiutor cum iure successionis senis Archiepiscopi Zagrebiensis, Domini Antonii Bauer, cui, die 7 mensis Decembris anno 1937 mortuo, successit.

Spiritus Dei et curae plenus de Regno Christi, summa ope nisus est ad salutem animarum et ad bonum populi, diligenter munera explendo docendi, sanctificandi atque gubernandi. Verbum Dei cum assiduitate et integritate nuntiavit sicut et fidei veritates, observantiam fovit divinorum mandatorum et Evangelii, exercitium virtutum atque peccatorum et vitiorum fugam; iustitiam proclamavit, sacram familiae naturam defendit, christianam iuvenum educationem, Ecclesiae libertatem; bonis libris edendis favit et Actioni Catholicae, studens eam alienam servare a publicis negotiis. Hostium Dei et religionis animos nudavit.

Sicut Pastor Bonus gregi suo adfuit et quo melius oves suas cognosceret et abundantius aleret redemptionis bonis, eas crebro visebat, ubique Christi lumen bonumque eius virtutum odorem effundens.

Cum Ecclesiae sit operam pergere boni Samaritani, id est Domini Iesu, Servus Dei opera caritatis adiuvit pro pauperibus, aegrotis, profugis; necessitatibus consuluit agricolarum, operariorum, militum, in custodiam traditorum.

Peculiarem adhihuit curam de formatione alumnorum Seminarii, de cleri sanctificatione, de presbyterii dioecesani unitate. Sacerdotes uti filios dilexit et amicos eosque prudenter rexit in servitio Dei atque Ecclesiae. Suis adiutoribus fidem habuit, quos in rebus maioris momenti consultavit.

In summa sua multiplici actione pastorali artam posuit coniunctionem cum Deo, precationem, aeternarum veritatum meditationem, celebrationem

divinorum mysteriorum ac ferventem erga Eucharistiam pietatem. Dierum suorum suique apostolatus Missam habuit cardinem, quandoquidem illam ducebat « maximam viam ad mundum acquirendum et ad animas sanctificandas, ad nostras familias renovandas et ad nostros iuvenes tutandos ».

Plures celebravit Congressus Eucharisticos, persuasum sibi habens Eucharistiam « fortissimam esse defensionem nostram, vim inexpugnabilem, nostram consolationem et in aerumnis laetitiam ». Pietatem erga Beatissimam Virginem Mariam nutrivit et propagavit tamquam instrumentum moralis populi renovationis, quem Matri Dei consecravit.

Per alterum totius orbis terrarum bellum, acerbis patriae suae condicionibus conspectis, pacem praedicavit et iustitiam, palam ac vehementer dignitatem tuitus est personae humanae sine sexus, aetatis, gentis, nationis ac religionis discrimine; iurium populi, Ecclesiae et singulorum civium violationem improbavit, opera exsecutus est misericordiae, adnitens dolores levare eorum, quotquot in difficultatibus erant, praesertim profugorum, exsulum, sacerdotum vexatorum, puerulorum indigentium.

Cum in Iugoslavia rerum potiti sunt communistae, constans exorta est persecutio adversus Ecclesiam catholicam et quoquo modo temptatum est fidem e populo exstirpare. Complures episcopi, sacerdotes, religiosi, religiosae ac boni laici in vincula ducti sunt, tormentis excruciati et etiam interfecti.

Dum mendacii, odii atque violentiae tenebrae densabantur, Servus Dei munus suum pastorale cum amore atque fortitudine exsequi perseveravit et Christi veritatem et caritatem obtestari, calumniis, contumeliis et criminationibus contra se suamque navitatem neglectis. Primum per paucos dies comprehensus est vere anni 1945 et iterum die 18 mensis Septembris sequenti anno. In iniquum iudicium vocatus, falsis accusationibus est ad opus publicum in sedecim annos et in alios quinque annos ad amissionem iurium civilium et publicorum damnatus. Scilicet publica expositio causarum condemnationis naturae politicae fuit, sed re vera Servus Dei damnatus est propter suum Veritatis et Ecclesiae amorem quodque ne conderet ecclesiam nationalem recusa vit, a Christi Vicario separatam.

Plus quinque annos est in carcere servatus loci sermone patrio Legoplava denominati, ubi solitudinem patienter tulit et non paucas tum corporis tum animi aegritudines, quae irreparabiliter eius valetudini nocuerunt; immo putant quidam illis annis venenum ei datum esse atque noxiosas factas radiationes, quibus est lente ad mortem adductus. Solacium invenit in cotidiana Missae celebratione, in precatione, in lectione inque operibus religiosis

conscribendis. Potestates paratae erant ad libertatem ei restituendam, dummodo gratiam petivisset atque, grege suo relicto, cessisset e patria. Sed Servus Dei, qui vir erat iustus et prudens, numquam huic exitui voluit consentire, siquidem hoc significavisset se insimulationum esse reum, quae falso in eum delatae erant. Nec umquam aliquod consilium capere voluit nulla normarum Sanctae Sedis ratione habita.

Sed mense Decembri anno 1951 in pagum Krasic translatus est, ibique vixit in domum paroecialem relegatus, restricte a magistratibus et vigilibus armatis custoditus et observatus. Crucem suam portavit magno animo, ostendens se Deum et Ecclesiam plus quam seipsum amare. Pro Regno Christi proque animarum salute, in his persecutorum suorum animis annumeratis, suos obtulit dolores et maerores. Sicut lucerna ardens super candelabro posita mundum illuminavit fidei, spei, caritatis et perfectae fidelitatis munere suo pastorali atque Romano Pontifici testimonio. Propter eius singularia merita Pius XII pridie idus Ianuarias anno 1953 ei dignitatem contulit Cardinalis Sanctae Romanae Ecclesiae.

Interea ratio qua in carcere Legoplava inque relegatione in loco Krasic tractatus est suos mortiferos effectus parere coepit. Namque varii apparuerunt morbi, inter quos « polycytaemia vera rubra », qui eum usque ad finem afflixerunt. Bonus fidelisque Iesu crucifixi discipulus, perseveravit in vitae suae oblatione, id explicans, quod ipse dixerat: « Si possem in promptu centum habere vitas, omnes devoverem, ut sancta Dei Ecclesia viveret ». Precans et offerens aequo animo ad ultimum cum Domino occursum se praeparavit, qui ei martyrum coronam die 10 mensis Februarii attribuit anno 1960.

Sanctitatis et martyrii fama, qua in vita fuit insignis, palam prorupit in sollemnibus exsequiis ac dilatata est et corroborata insequentibus annis non solum in Croatia, verum universa in Ecclesia. Ad eius sepulcrum in cathedrali Ecclesia Zagrebiensi collocatum, multi peregrinatores conveniunt ut fortissimum fidei testem venerentur eiusque apud Deum deprecationem impetrent. Has ob causas cogitatum est de ineunda quam celerrime canonizationis Causa, sed id non siverunt patriae Servi Dei condiciones politicae. Anno 1981 Romae tandem inchoatus est Processus canonicus super vita et virtutibus, qui conclusus est anno 1993. Anno 1995 apud Curiam Zagrebiensem celebrata est Inquisitio dioecesana additicia super martyrio, cuius auctoritas a Congregatione de Causis Sanctorum probata est per decretum die 24 mensis Novembris eodem anno promulgatum. Positione confecta,

disceptatum est an Servi Dei mors haberi posset verum martyrium. Die 11 mensis Novembris anno 1997 actus est, felici cum eventu, Congressus Peculiaris Consultorum Theologorum. Patres Cardinales deinde atque Episcopi, in Sessione Ordinaria die 5 mensis Maii anno 1998 habita, Causae Ponente Eminentissimo Cardinale Pio Laghi, iudicaverunt Servum Dei Aloisium Victorium Stepinac verum fuisse martyrem fidei.

De hisce omnibus rebus, referente subscripto Praefecto, certior factus, Summus Pontifex Ioannes Paulus II, vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, praecepit ut decretum super martyrio Servi Dei rite conscriberetur.

Quod cum esset factum, accitis hodierna die infrascripto Praefecto necnon Causae Cardinale Ponente meque Antistite a Secretis ceterisque de more con vocandis eisque adstantibus Beatissimus Pater declaravit: *Constare de martyrio eiusque causa Servi Dei Aloisii Victorii Stepinac, Archiepiscopi Zagrebiensis, S.B.E. Cardinalis, in casu et ad effectum de quo agitur.*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 3 mensis Iulii A. D. 1998.

© IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. © S.

© Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

CONGREGATIO PRO EPISCOPIS

GALVESTONIENSIS-HOUSTONIENSIS et TYLERENSIS

De finium mutatione

DECRETUM

Quo aptius christifidelium pastorali curae consuli possit, Exc.mi PP.DD. Iosephus Antonius Fiorenza, Episcopus Galvestoniensis-Houstoniensis, et Edmundus Carmody, Episcopus Tylerensis, nuper ab Apostolica Sede po-

stulaverunt, ut suarum Ecclesiarum fines aliquantulum immutarentur. Congregatio pro Episcopis, praehabito favorabili voto Exc.mi P.D. Augustini Cacciavillan, Archiepiscopi titularis Amiternini et in America Septemtrionali tunc Apostolici Pro-Nuntii, rata huiusmodi immutationem christifidelium bono profuturam, vigore specialium facultatum sibi a Summo Pontifice Ioanne Paulo divina Providentia PP. II tributarum, oblatas preces benigne accipiendas esse censuit. Quapropter, suppleto, quatenus opus sit, eorum interesse habentium vel habere praesumentium consensu, praesenti Decreto, perinde valituro ac si Apostolicae sub plumbo Litterae datae forent, decernit ut a dioecesi Galvestoniensi-Houstoniensi separetur atque perpetuo dioecesi Tylerensi adnectatur integrum territorium regionis civilis vulgo Madison nuncupatae. Proinde omnia acta et documenta praefati territorii, clericos, fideles et bona temporalia respicentia, a Curia Galvestoniensi-Houstoniensi ad Curiam Tylerensem quam citius fieri poterit tradantur. Ad clericorum incardinationem vero quod attinet necnon bonorum divisionem, praescripta iuris communis serventur, prae oculis habitis quae a memoratis Episcopis unanimi consensu statuta sunt.

Ad haec perficienda Congregatio pro Episcopis Exc.mum P.D. Gabrielem Montalvo, Archiepiscopum titularem Celenensem et in America Septemtrionali Apostolicum Nuntium deputat necessarias et opportunas eidem tribuens facultates etiam subdelegandi, ad effectum de quo agitur, quemlibet virum in ecclesiastica dignitate constitutum onere imposito ad eandem Congregationem, cum primum fas erit, authenticum exemplar actus peractae exsecutionis transmittendi.

Contrariis quibusvis minime obstantibus.

Datum Romae, ex Aedibus Congregationis pro Episcopis, die 25 mensis Ianuarii anno 1999.

83 LUCAS card. **MOREIRA NEVES**, *Praef.*

83 Franciscus Monterisi, *a Secretis.*

L. © S.

In Congr. pro Episcopis tab., n. 894/98

GUATIMALIAE

De provinciarum ecclesiasticarum nova conformatione

DECRETUM

Ad uberius Christifidelium spirituali bono consulendum atque pastoralem actionem efficaciorem reddendam, Exc.mus P.D. Paulus Vizcaíno Prado, Episcopus Suchitepequensis-Retalhulensis, ab Apostolica Sede postulavit ut Ecclesia cui praeest, hactenus ad Metropolitanam Ecclesiam Guatimalensem spectans, dioecesibus provinciae ecclesiasticae Altensis, Quetzaltenanguensis-Totonicapensis aggregaretur.

Summus Pontifex Ioannes Paulus, divina Providentia PP. II, praehabito favorabili voto Conferentiae Episcoporum Guatimalae et Exc.mi P.D. Ramirii Moliner Inglés, Archiepiscopi titularis Sardanensis et in Republica Guatimalensi Apostolici Nuntii, de consilio Congregationis pro Episcopis, preces ad Se admotas animarum saluti valde profuturas censuit et eidem Congregationi speciales facultates contulit ut procedere possit ed ea exsequenda quae proposita sunt, et adimplenda quae necessaria videantur. Proinde, Congregatio pro Episcopis, suppleto quatenus opus sit eorum interesse habentium vel habere praesumentium consensu, praesenti Decreto, perinde valituro ac si Apostolicae sub plumbo Litterae datae forent statuit ut dioecesis Suchitepequensis-Retalhulensis, a provincia ecclesiastica Guatimalensi distracta, provinciae ecclesiasticae Altensi, Quetzaltenanguensi-Totonicapensi aggregetur et iuri metropolitano Archiepiscopi Altensis, Quetzaltenangaensis-Totonicapensis ad normam iuris subiciatur. Ad haec perficienda, Congregatio pro Episcopis deputat memoratum Exc.mum Apostolicum Nuntium, necessarias et opportunas eidem tribuens facultates etiam subdelegandi ad effectum de quo agitur quemlibet virum in ecclesiastica dignitate constitutum, onere imposito ad Congregationem pro Episcopis remittendi, quam primum, authenticum exemplar actus peractae exsecutionis.

Contrariis quibusvis minime obstantibus.

Datum Romae, ex Aedibus Congregationis pro Episcopis, die 24 mensis Novembris anno 1998.

© **LUCAS** card. **MOREIRA NEVES**, *Praefectus*

L. © S.

© Franciscus Monterisi, *a Secretis*

In Congr,, pro Episcopis tab., n. 943/98

PROVISIO ECCLESIARUM

Latis decretis a Congregatione pro Episcopis, Sanctissimus Dominus Ioannes Paulus PP. II per Apostolicas sub plumbo litteras iis quae sequuntur Ecclesiis sacros praefecit praesules:

die 16 Martii 1999. — Titulari episcopali Ecclesiae Lamzellensi R.D. Horatium Bénites Astoul, hactenus curionem in civitate Bonaerensi, quem constituit Auxiliarem archidioecesis Bonaërensis.

die 17 Martii. — Cathedrali Ecclesiae Armidalensi, R.D. Lucam Iulianum Matthys, e clero archidioecesis Melburnensis, hactenus decanum et curionem templi Cathedralis eiusdem archidioecesis.

— Cathedrali Ecclesiae Ioassabensi Exc.mum P.D. Osorium Bebber, O.F.M. Cap., hactenus Episcopum Praelatum Coxinensem.

die 18 Martii. — Cathedrali Ecclesiae Lausannensi, Genevensi et Friburgensi R.D. Bernardum Genoud, e clero eiusdem dioecesis, ibique Seminarii maioris moderatorem.

— Metropolitanae Ecclesiae Barranquillensi Exc.mum P.D. Ruben Salazar Gómez, hactenus Episcopum Cucutensem.

— Metropolitanae Ecclesiae Neo-Pampilonensi Exc.mum P.D. Gustavum Martínez Frías, hactenus Episcopum Ipialensem.

— Cathedrali Ecclesiae Margaritensi Exc.mum P.D. Raphaelem Conde Alfonzo, hactenus Episcopum Coadiutorem Guairiensem.

— Titulari episcopali Ecclesiae Italicensi Rev.dum D. Iosephum Aloisium Azuaje Ayala, e clero dioecesis Truxillensis in Venetiola, curionem paroeciae « San José » nuncupatae atque Vicarium episcopalem eiusdem dioecesis quem constituit Auxiliarem Barquisimetensem.

die 24 Martii. — Coadiutorem dioecesis Viridariensis R.D. Brunonem Pedron, Societatis Sancti Francisci Salesii sodalem.

die 25 Martii. — Metropolitanae Ecclesiae Tridentinae Exc.mum P.D. Aloisium Bressan, hactenus Archiepiscopum titularem Severianensem et in dicionibus vulgo « Thailandia », « Singapore » et « Cambogia » Apostolicum Nuntium atque Apostolicum Delegatum in dicionibus dictis « Laos », « Malaysia », « Brunei Darussalam » et « Myanmar ».

die 26 Martii 1999. — Ecclesiae Metropolitanae Sancti Ioannis Portoricensis Exc.mum P.D. Robertum Octavium González, O.F.M., hactenus Episcopum Corporis Christi.

die 3 Aprilis. — Titulari episcopali Ecclesiae Satafensi in Mauretania Sitifensi R.D. Sergium Alfredum Fenoy, hactenus Seminarii maioris archidioecesis Rosariensis rectorem, quem constituit Auxiliarem eiusdem archidioecesis.

die 14 Aprilis. — Cathedrali Ecclesiae Sancti Christophori in Venetiola Exc.mum P.D. Marium Moronta Rodríguez, hactenus Episcopum Tequinensem.

— Cathedrali Ecclesiae Vigilantis-Sancti Caroli Zuliensis Exc.mum P.D. Villelmum Delgado Silva, hactenus Episcopum titularem Vazitanum et Auxiliarem Maracaibensem.

die 16 Aprilis. — Titulari episcopali Ecclesiae Scampinae R.D. Varnerium Thissen, Vicarium generalem Monasteriensem, quem deputavit Auxiliarem eiusdem dioecesis.

— Titulari episcopali Ecclesiae Uzalensi R.D. Felicem Genn, e clero Trevirensi, hactenus Instituti Sancti Lamberti in loco vulgo Burg Lantershofen moderatorem, quem deputavit Auxiliarem eiusdem dioecesis.

die 21 Aprilis. — Metropolitanae Ecclesiae Turonensi Exc.mum P.D. Andream Vingt-Trois, hactenus Episcopum titularem Thibilitanum et archidioecesis Parisiensis Auxiliarem.

CONGREGATIO PRO GENTIUM EVANGELIZATIONE

PROVISIO ECCLESIARUM

Ioannes Paulus divina Providentia PP. II, latis decretis a Congregatione pro Gentium Evangelizatione, singulis quae sequuntur Ecclesiis sacros Pastores dignatus est assignare. Nimirum per Apostolicas sub plumbo Litteras praefecit:

die 2 Ianuarii 1999. — Metropolitanae Ecclesiae Bloemfonteinensi R.P. Bufi Iosephum Tlhagale, O.M.I., Episcoporum Reipublicae Africae Australis Conferentiae Secretarium generalem necnon in oppido vulgo Orlando Est curionem.

— Metropolitanae Ecclesiae Guluensi, noviter erectae in Uganda, Exc.mum P.D. Ioannem Baptistam Odama, hactenus Episcopum Nebbensem.

die 2 Ianuarii 1999. — Metropolitanae Ecclesiae Mbararaënsi, noviter conditae in Ugandensi regione, Exc.mum P.D. Paulum K. Bakyenga, hactenus Episcopum eiusdem dioecesis.

— Metropolitanae Ecclesiae Tororoënsi, noviter constitutae in Uganda, Exc.mum P.D. Iacobum Odonga, hactenus Episcopum eiusdem sedis episcopalis.

— Cathedrali Ecclesiae Bereinitanae Exc.mum P.D. Gerardum-Iosephum Deschamps, S.M.M., hactenus Episcopum Daruensem-Kiunganum.

— Cathedrali Ecclesiae Daruensi-Kiunganae Exc.mum P.D. Aegidium Côté, S.M.M., hactenus Episcopum titularem Cissensem et Auxiliarem praefatae dioecesis.

— Cathedrali Ecclesiae Ihosiensi R.D. Philippum Ranaivomanana, Vicarium generalem Antsirabensem.

— Cathedrali Ecclesiae Nebbensi Exc.mum P.D. Martinum Luluga, hactenus Episcopum Guluensem.

— Titulari episcopali Ecclesiae Casensi in Numidia R.D. Christophorum Kakooza, archidioecesis Kampalaënsis Vicarium generalem, quem deputavit Auxiliarem praefatae Ecclesiae metropolitanae.

— Titulari episcopali Ecclesiae Maximianensi in Numidia R.D. Iosephum Mygenyi Sabiiti, in oppido dioecesis Arcis Portal vulgo Welkomiire curionem, quem deputavit Auxiliarem praefatae sedis episcopalis.

die 9 Februarii. — Archiepiscopum coadiutorem Kvangiuensem Exc.mum P.D. Andream Choi Chang-mou, hactenus Episcopum titulare Flumenpiscensem et Auxiliarem archidioecesis Seulensis.

— Cathedrali Ecclesiae Aurangabadensi Exc.mum P.D. Silvestrum Monteiro, hactenus Episcopum titularem Scampinum et Auxiliarem Nagpurensem.

— Cathedrali Ecclesiae Mbuluensi R.P. Iudam Thaddaeum Ruwa'ichi, O.F.M. Cap., Consilii generalis praefati religiosi Ordinis membrum.

— Cathedrali Ecclesiae Huangensi R.D. Robertum Christophorum Ndlovu, e clero eiusdem dioecesis atque Seminarii maioris in oppido vulgo Chishawasha rectorem.

— Cathedrali Ecclesiae Gwaliorensi, noviter erectae in India et suffraganeae metropolitanae Ecclesiae Bhopalensis, R.D. Iosephum Kaithathara, in urbe vulgo Gwalior paroeciae « St. John's » curionem.

— Cathedrali Ecclesiae Mamfensi, noviter conditae in Cammarunia et suffraganeae metropolitanae Ecclesiae Bamendanae, R.D. Franciscum Teke

Lysinge, e clero Bueaënsi et in oppido vulgo Bambui Seminarii maioris regionalis « Saint Thomas Aquinas » spiritus directorem.

die 9 Februarii 1999. — Cathedrali Ecclesiae Masvingensi, noviter erectae in Zimbabwe et suffraganeae metropolitanae Ecclesiae Bulauaiensis, Exc.mum P.D. Michaelem Dixon Bhasera, hactenus Episcopum Gokvensem.

— Titulari episcopali Ecclesiae Gadiaufalensi R.D. Adeodatum Bogmis, directorem spiritus et Theologiae professorem Seminarii maioris Dualaënsis, quem deputavit Auxiliarem praefatae archidioecesis.

die 16 Martii. — Metropolitanae Ecclesiae Arushaënsi, noviter constitutae in Tanzania, Exc.mum P.D. Iosaphat Aloisium Lebulu, hactenus Episcopum eiusdem dioecesis.

— Metropolitanae Ecclesiae Patnensi, noviter conditae in Indica regione, Exc.mum P.D. Benedictum Ioannem Osta, S.I., hactenus Episcopum eiusdem sedis episcopalis.

— Cathedrali Ecclesiae Samensi R.D. Iacobum Kode, e clero eiusdem dioecesis atque Theologiae Pastoralis Seminarii maioris « St. Charles Lwanga » in oppido vulgo Segerea professorem.

— Cathedrali Ecclesiae Yokohamaënsi R.D. Raphaelem Masahiro Umemura, e clero eiusdem dioecesis et studiorum Tokiensis Seminarii maioris interdioecesani decanum.

— Cathedrali Ecclesiae Yendensi, noviter erectae in Gana et suffraganeae metropolitanae Ecclesiae Tamalensis, R.P. Vincentium Boi-Nai, S.V.D., praefatae Societatis consultorem generalem.

die 26 Martii. — Cathedrali Ecclesiae Mythoënsi R.D. Paulum Bui Van Doc, Vicarium generalem Dalatensem.

NOMINATIONES

Peculiaribus datis decretis, Congregatio pro Gentium Evangelizatione ad suum beneplacitum renuntiavit:

die 27 Ianuarii 1999. — R.D. Iosephum Atanga, S.I., Administratorem Apostolicum « sede vacante et ad nutum Sanctae Sedis » archidioecesis Yaundensis.

die 16 Februarii. — R.D. Titum Banchong Thopayong, e clero Vicariatus Apostolici Luangensis Prabangensis, Administratorem Apostolicum « ad nutum Sanctae Sedis » praefatae circumscriptionis ecclesiasticae.

DIARIUM ROMANAE CURIAE

Il Santo Padre Giovanni Paolo II ha ricevuto in Udienza Ufficiale per la presentazione delle Lettere Credenziali:

Sabato, 27 Marzo 1999, S.E. il Signor YANG II BAE, Ambasciatore della Corea presso la Santa Sede.

Ha altresì ricevuto in Udienza:

Sabato, 20 Marzo 1999, S.E. il Signore ANDRES PASTRANA-ARANGO, Presidente della Repubblica della Colombia.

Giovedì, 25 Marzo 1999, S.E. il Signor ROBERT ROCHARÍAN, Presidente della Repubblica di Armenia.

Giovedì, 25 Marzo 1999, S.E. il Signore GOH CHOK TONG, Primo Ministro della Repubblica di Singapore.

Venerdì, 26 Marzo 1999, S.E. il Signor OLUSEGUN OBASANJO, Presidente eletto della Repubblica federale di Nigeria.

Lunedì, 29 Marzo 1999, S.E. il Signor DIDIER OPERTTI, Ministro degli Affari Esteri dell'Uruguay.

Giovedì, 8 Aprile 1999, S.E. il Signor MIKULAS DZURINDA, Primo Ministro della Repubblica Slovacca.

Giovedì, 22 Aprile 1999, S.E. il Signor ALVARO ARZÚ IRIGOYEN, Presidente della Repubblica del Guatemala.

Venerdì, 23 Aprile 1999, S.E. il Signor FRANCISCO FADUL, Primo Ministro della Guinea Bissau.

Lunedì, 26 Aprile 1999, S.E. il Signor ARIEL SHARON, Ministro degli Affari Esteri di Israele.

Venerdì 26 marzo 1999 si è riunita alla presenza del Santo Padre la Congregazione delle Cause dei Santi.

SEGRETERIA DI STATO

NOMINE

Con Brevi Apostolici il Santo Padre Giovanni Paolo II ha nominato:

8 **febbraio** 1999. **Mons. Americo Ciani e don Jair Ferreira Pena,** ***Prelati Uditori della Rota Romana.***

20 **marzo** » **S. E. mons. Francisco Javier Lozano Sebastian, Arcivescovo tit. di Penafiel,** ***Nunzio Apostolico nella Repubblica Democratica del Congo.***

25 » » **S. E. mons. Luigi Ventura, Arcivescovo tit. di Equilio,** ***Nunzio Apostolico in Cile.***

» » » **Il sac. Giuseppe Sciacca,** ***Prelato Uditore della Rota Romana.***

31 » » **S. E. mons. Diego Causerò, Arcivescovo tit. di Meta,** ***Nunzio Apostolico in Siria.***

6 **aprile** » **S. E. mons. Antonio Franco, Arcivescovo tit. di Gallese,** ***Nunzio Apostolico nelle Filippine.***

Con Biglietti della Segreteria di Stato il Santo Padre Giovanni Paolo II ha nominato:

15 **febbraio** 1999. **S. E. mons. Alois Kothgasser, Vescovo di Innsbruck,** ***Membro della Congregazione per il Culto Divino e la Disciplina dei Sacramenti «ad quinquennium».***

18 » » **Gli Em.mi Signori Cardinali: Lucas Moreira Neves, Bernard Francis Law,** Jan **Chryzostom Korec, Salvatore De Giorgi, Dionigi Tettamanzi, Norberto Rivera Carrera, Jorge Arturo Medina Esté vez,** ***Membri della Congregazione per il Clero « ad quinquennium ».***

» » » **LL.EE.** i **monsignori: Tarcisio Bertone, Arciv. em. di Vercelli; Crescenzio Sepe, Arciv. em di Grado; Julián Herranz, Arciv. em. di Vertara; Paul Josef Cordes, Arciv. em. di Naisso; Jorge Mario Bergoglio, Arcivescovo di Buenos Aires; Fernando** Antonio **Figueiredo, Vescovo di Santo Amaro; Klaus Kúng, Vescovo di Feldkirch; Umberto Tramma, Vescovo di Nola; Heinrich Mussinghoff, Vescovo di Aachen;** ***Membri della Congregazione per il Clero « ad quinquennium ».***

18 **febbraio** 1999. **Gli Em.mi Signori Cardinali: Jaime L. Sin, Franciszek Macharski, Jean-Marie Lustiger, Joachim Meisner, Miguel Obando Bravo, Jozef Tomko, Giacomo Biffi, Eduardo Martínez Somalo, Michele Giordano, Edmund Casimir Szoka, Nicolas de Jesús López Rodríguez, Anthony Joseph Bevi-**

lacqua, Pio Laghi; e S.E. mons. Angelo Scola, *Membri della Congregazione per il Clero « in aliud quinquennium seu usque ad 80um ».*

10 marzo 1999. P. Ignacio M. Calabuig Adán, O.S.M; P. Giuseppe Ferraro, S.I.; Sac. James Patrick Moroney, *Consultori delia Congregazione per il Culto Divino e la Disciplina dei Sacramenti « ad quinquennium ».*

15 » » Il sig. Gian Ludovico Masetti Zannini, *Consultore delia Congregazione delle Cause dei Santi « in aliud quinquennium ».*

16 » » S.E. mons. Walter Kasper, Vescovo em. di Rottenburg-Stuttgart, *Segretario del Pontificio Consiglio per la Promozione dell'Unità dei Cristiani « ad quinquennium ».*

19 » » Mons. José Luis Gutiérrez Gómez, *Relatore della Congregazione delle Cause dei Santi « in aliud quinquennium ».*

25 » » S.E. mons. Diarmuid Martin, Vescovo tit. di Glenndàlocha, *Segretario del Pontificio Consiglio della Giustizia e della Pace « in aliud quinquennium ».*

» » » Mons. Giampaolo Crepaldi, *Sotto-Segretario del Pontificio Consiglio della Giustizia e della Pace « in aliud quinquennium ».*

» » » S.E. mons. Umberto Tramma, Vescovo em. di Nola, *Segretario Aggiunto del Pontificio Consiglio per l'Interpretazione dei Testi Legislativi « ad quinquennium ».*

29 » » P. Abelardo Lobato, O.P., *Presidente della Pontificia Accademia di San Tommaso d'Aquino.*

» » » Mons. Marcelo Sánchez Sorondo, *Prelato Segretario della Pontificia Accademia di San Tommaso d'Aquino.*

» » » Mons. Marcello Bordoni, *Presidente della Pontificia Accademia di Teologia.*

» » » Don Angelo Amato, S.D.B. *Prelato Segretario della Pontificia Accademia di Teologia.*

12 aprile » Gli Em.mi Signori Cardinali Bernardin Gantin, Lucas Moreira Neves, Maurice Michael Otunga, Jaime L. Sin, William Wakefield Baum, Aloisio Lorscheider, George Basil Hume, Carlo Maria Martini, Jean-Marie Lustiger, Miguel Obando Bravo, Jozef Tomko, Adrianus Johannes Simonis, Bernard Francis Law, Edmund Casimir Szoka, László Paskai, Pio Laghi; le LL.EE. i monsignori Fernando Sebastian Aguilar, Thomas Menamparampil, Nestor Assogba, Pierre Raffin, Nicola De Angelis, Viktor Josef Dammertz; i Superiori Generali: P. Peter-Hans Kolvenbach, P. Aquilino Bocos Merino, P. Pierre Drouin, Antonio Bravo, *Membri della Congregazione per gli Istituti di Vita Consacrata e le Società di Vita Apostolica « in aliud quinquennium seu usque ad 80um ».*

13	aprile	1999.	S.E. mons. Salvatore Fisichella ed il Rev.do Angel Rodríguez Luño, *Consultori della Congregazione per la Dottrina della Fede « in aliud quinquennium ».*
20	»	»	S.E. mons. Luigi De Magistris, Vescovo tit. di Nova, *Reggente della Penitenzieria Apostolica « usque ad 75um ».*
25	»	»	S.E. mons. John Patrick Foley, Arcivescovo tit. di Neapoli di Proconsolare, *Presidente del Pontificio Consiglio delle Comunicazioni Sociali « in aliud quinquennium ».*

ONORIFICENZE

Con Biglietti della Segreteria di Stato il Santo Padre Giovanni Paolo II ha conferito:

La Gran Croce dell'Ordine Piano

6	giugno	1998.	A S.E. il sig. Herbert Neumayer (Wien)
8	»	»	A S.E. il sig. Jean Louis Lucet *(Francia)*
»	»	»	A S.E. il sig. Jose Mauricio Rodríguez Wever *(Guatemala)*
23	»	»	A S.E. il sig. Alfonso Romo Garza (Monterrey)
26	»	»	A S.E. il sig. Eduardo Frei Ruiz-Tagle *(Cile)*
30	settembre	»	A S.E. il sig. Francisco Tompson-Flores *(Brasile)*
»	»	»	A S.E. il sig. Nikolaos Kalantzianos *(Grecia)*
»	»	»	A S.E. il sig. Antonio d'Oliveira Pinto da Franca *(Portogallo)*
»	»	»	A S.E. il sig. Dojcilo Maslovaric *(Iugoslavia)*
»	»	»	A S.E. il sig. Anders Thunborg *(Svezia)*
»	»	»	A S.E. il sig. Luis María Ramírez Boettner *(Paraguay)*
»	»	»	A S.E. il sig. Hisakazu Takase *(Giappone)*
»	»	»	A S.E. il sig. Mohamed Hussein Said El Sadr *(Egitto)*
»	»	»	A S.E. il sig. Raymond R. M. Tai *(Cina)*
»	»	»	A S.E. il sig. Guy Westerouen van Meetern *(Olanda)*
»	»	»	A S.E. la sig.ra Henrietta T. de Villa *(Filippine)*

La Gran Croce dell'Ordine di San Gregorio Magno

6	giugno	1998.	Al sig. Ugo Barbieri (Tivoli)
10	luglio	»	Al sig. Giovanni Arvedi (Cremona)
15	»	»	A S.E. il sig. Somboon Sangiambut *(Tailandia)*
3	agosto	»	Al sig. Francesco Antonio Majo Orsini (Roma)
20	»	»	Al sig. Giuseppe Camadini (Brescia)
30	settembre	»	A S.E. il sig. Dimitar Mircev *(Macedonia)*
»	»	»	A S.E. il sig. Evert G. Azumallah *(Suriname)*
»	»	»	A S.E. il sig. Steven A. Loyatum *(Kenya)*
23	ottobre	»	Al sig. Emmanuele Francesco Maria Emanuele (Roma)

La commenda dell'Ordine di San Gregorio Magno

17	marzo	1998.	Al sig. Franz Lehrndorfer (München und Freising)
18	»	»	Al sig. Gyula Bozo (Budapest)

28	marzo	1998.	Al sig. Franco Bartolini (Velletri-Segni)
30	»	»	Al sig. Albert A. Alexander (Paterson)
»	»	»	Al sig. Anthony Fiorello (Paterson)
»	»	»	Al sig. Wayne G. Long (Paterson)
»	»	»	Al sig. Thomas J. Lynch (Paterson)
»	»	»	Al sig. Dominio Miele (Paterson)
»	»	»	Al sig. Ramon Ocasio (Paterson)
»	»	»	Al sig. Philip A. Russo (Paterson)
»	»	»	Al sig. Donald E. Ryan (Paterson)
»	»	»	Al sig. Frank E. Walsh. Jr. (Paterson)
2	aprile	»	Al sig. Robert Münster (München und Freising)
8	»	»	Al sig. Roger Bahgat Chakkal (Il Cairo)
28	»	»	Al sig. Reneé Maria Van der Maesen (Rotterdam)
»	»	»	Al sig. Karl-Erik Svartberg (Stockholm)
5	maggio	»	Al sig. Roman Fringeli *(Città del Vaticano)*
14		»	Al sig. Mario Serio (Roma)
»	»	»	Al sig. Francesco Sicilia (Roma)
»	»	»	Al sig. Michel Noirot-Nerin *(Francia)*
»	»	»	Al sig. Francesco Antonetti (Roma)
»	»	»	Al sig. Candido Bottino (Roma)
»	»	»	Al sig. Giuseppe Plutino (Roma)
»	»	»	Al sig. Mario Schiano Lomoriello (Roma)
»	»	»	Al sig. Nay Rdgian Norovich Iakubov *(Uzbekistan)*
18	»	»	Al sig. Mario Bellanti *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Fernando Mistretta (Rieti)
21	»	»	Al sig. Werner Koppe (Augsburg)
»	»		Al sig. Gino Scapolo (Padova)
24	»	»	Al sig. Ryoichi Sugawara *(Giappone)*
»	»	»	Al sig. Mario De Paulis (Roma)
»	»	»	Al sig. Lucio Righetti (Roma)
»	»	»	Al sig. Mario Righetti (Roma)
»	»	»	Al sig. Oreste Rossi (Roma)
28	»	»	Al sig. Jean-Marie Musy *(Svizzera)*
6	giugno	»	Al sig. Kurt Scholz (Wien)
»	»	»	Al sig. Günther Wiesinger (Wien)
10	»	»	Al sig. Rudie A. De Moor ('s-Hertogenbosch)
»	»	»	Al sig. Marcel D'Haeze (Gand)
»	»	»	Al sig. Victor Boulos Chouha (Il Cairo dei Caldei)
»	»	»	Al sig. Philippe Buolos Chouha (Il Cairo dei Caldei)
18	»	»	Al sig. Jüergen M. Pfeifer *(Germania)*
26	»	»	Al sig. Gunter Klaus Müeller *(Germania)*
»	»	»	Al sig. Giorgio De Piante (Roma)
10	luglio	»	Al sig. Pierre Guérin de Montgareuil (Digne)
12	»	»	Al sig. Giuseppe Torquati (Civitavecchia-Tarquinia)
»	»	»	Al sig. Carlo De Sanctis (Civitavecchia-Tarquinia)
23	»	»	Al sig. Angelo Righetti (Roma)
»	»	»	Al sig. Gaetano Nanula *(Italia)*

23	luglio	1998.	Al sig. Giuseppe Cucchi *(Italia)*
30	»	»	Al sig. José Antonio Bordallo Huidobro *(Spagna)*
»	»	»	Al sig. Gian Pietro Donzelli (Cremona)
»	»	»	Al sig. Peter Weiser (Wien)
»	»	»	Al sig. Girolamo Scalia (Roma)
3	agosto	»	Al sig. Stefano Gizzi (Roma)
»	»	»	Al sig. Riccardo Turrini Vita (Roma)
5	»	»	Al sig. Nello Pasquini (Frosinone-Veroli-Ferentino)
8	»	»	Al sig. Gunther Mees (Münster)
31	»	»	Al sig. Michel Didier *(Francia)*
2	settembre	»	Al sig. Antonio Daniele *(Italia)*
7	»	»	Al sig. Franco Favilla (Pescara-Penne)
»	»	»	Al sig. Josef Hoderlein (München und Freising)
»	»	»	Al sig. John E. Murray Jr. (Pittsburg)
10	ottobre	»	Al sig. Alessandro Zenone (Città di Castello)
13	»	»	Al sig. Faustino Pedretti (Trento)
22	novembre	»	Al sig. Francesco Falez (Roma)

77 *Cavalierato dell'Ordine di San Gregorio Magno*

4	marzo	1998.	Al sig. Robertus Joseph Niehe (Haarlem)
26	»	»	Al sig. Jean Colonna D'Istria (Marseille)
»	»	»	Al sig. Rüdiger Winter (Essen)
8	aprile	»	Al sig. Gerald Gilber Ethier (Peterborough)
»	»	»	Al sig. Achraf Afram Ammoun (Il Cairo)
»		»	Al sig. André Zimmermann (Strasbourg)
10	»		Al sig. Eugene Mancini (Westminster)
17	»	»	Al sig. Carlo Arringoli (Roma)
28	»	»	Al sig. Jacques Grandon (Poitiers)
»	»	»	Al sig. Neville Freeston (Portsmouth)
9	maggio	»	Al sig. Giulio Leopoldi (Roma)
»	»	»	Al sig. Giuseppe Conte (Otranto)
»	»	»	Al sig Francesco Erroi (Otranto)
»	»	»	Al Sig. Latino Puzzovio (Otranto)
»	»		Al sig Pietro Toni (Otranto)
11	»	»	Al sig Luigi Menegatti (Vicenza)
14	»	»	Al sig Francesco Fino (Vigevano)
»	»	»	Al sig Gianpiero Fo (Vigevano)
18	»	»	Al sig Brian McKeown (Clonfert)
»	»	»	Al sig Sam L. Skaggs (Salt Lake City)
21	»	»	Al sig Francis Connolly (Portsmouth)
24	»		Al sig Guido Adobati (Roma)
»		»	Al sig Roberto Felicetti (Roma)
»	»	»	Al sig Giuliano Vinci (Roma)
10	giugno	»	Al sig Anthony Galcius (Brentwod)
»	»	»	Al sig Joseph P. A. Coopmans ('s-Hertogenbosch)
24		»	Al sig Rodolphe Victorri (Iles-Saint-Pierre et Miquelon)

24	giugno	1998.	Al sig Pierre Ponsich (Perpignan-Elne)
»	»	»	Al sig Jean Villaceque (Perpignan-Elne)
»	»	»	Al sig John Albert Bowker (Portsmouth)
29	»	»	Al sig Luciano Gianoccoli *(Italia)*
10	luglio	»	Al sig Romano Cesare Piróla (Sydney)
»	»	»	Al sig Alberto D'Angerio (Volterra)
12	»	»	Al sig Arsenio Carosi (Civitavecchia-Tarquinia)
»	»	»	Al sig George Aulbach (Atlanta)
23	»	»	Al sig Philippe Debat (Monaco-Principato)
»	»	»	Al sig Angelo Marchionne (Roma)
»	»	»	Al sig Vittorio Serafini *(Italia)*
»	»	»	Al sig Antonio Radogna *(Italia)*
»	»		Al sig Giovanni Mazzone *(Italia)*
30	»	»	Al sig John Morgan (Dublino)
»	»	»	Al sig Joseph Lawlor (Dublino)
»	»	»	Al sig Guido Valle (Roma)
3	agosto	»	Al sig Francesco Cavalieri (Roma)
»	»	»	Al sig Domenico Rosario DellAere (Roma)
»	»	»	Al sig Alfonso Sapia (Roma)
5	»	»	Al sig Battista Liberati (Velletri-Segni)
»	»	»	Al sig Fabrizio Montini (Frosinone-Veroli-Ferentino)
»	»	»	Al sig Jean Brissy (Fréjus-Toulon)
»	»	»	Al sig. Manfred Bicheler (Rottenburg Stuttgart)
1	settembre	»	Al sig. Sabatino Maffei (Siena Colle di Val D'Elsa-Montalcino)
»	»	»	Al sig. Giacomo Cioè (Siena Colle di Val D'Elsa-Montalcino)
»	»	»	Al sig. George Uka Orewa (Issele-Uku)
»	»	»	Al sig. Josias Illoba Okwudiafor (Issele-Uku)
»	»	»	Al sig. Giuseppe Pellegrini (Albenga-Imperia)
»	»	»	Al sig. Luigino Dellerba (Albenga-Imperia)
»	»	»	Al sig. Mario Roncalci (Albenga-Imperia)
2	»	»	Al sig. Giuseppe Ticconi *(Italia)*
7	»		Al sig. Giacomo Benzi (Alessandria)
»		»	Al sig. Teresio Monina (Alessandria)
»	»	»	Al sig. Harry Leber (Newark)

La commenda dell'Ordine di San Silvestro Papa

17	marzo	1998.	Al sig. Antonie Gerardus C. Kok (Paesi Bassi)
8	aprile	»	Al sig. Pierfranco Bruni (Taranto)
15	»	»	Al sig. Alfonso D'Apice *(Italia)*
25	»	»	Al sig. Tommaso Natali (Roma)
28	»	»	Al sig. Bozysìaw Kurowski (Stockolm)
18	maggio	»	Al sig. Luciano Scopetta (Rieti)
»	»	»	Al sig. Alfred Heinle (München und Freising)
21	»	»	Al sig. Ewald Schmid (Augsburg)
»	»	»	Al sig. Walter Reif (Augsburg)
»	»	»	Al sig. Fabio Bertoli (Brescia)

21	maggio	1998	Al sig. Mario Beccalossi (Brescia)
»	»	»	Al sig. Antonio Salvinelli (Brescia)
»	»	»	Al sig. Damiano Scaroni (Brescia)
24	»	»	Al sig. Renato Aubert (Roma)
10	giugno	»	Al sig. Rudolph P. M. de Bok (Rotterdam)
26	»	»	Al sig. Matheus P. M. Vps (Utrecht)
»	»	»	Al sig. Omer Coenen (Anvers)
»	»	»	Al sig. Valentin Graf Ballestrem (Regensburg)
10	luglio	»	Al sig. Giacomo Torasso (Roma)
23	»	»	Al sig. Giuseppe Baracco *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Alberto Minati *(Italia)*
30	»	»	Al sig. Ernst Wegscheider (St. Pölten)
5	agosto	»	Al sig. Hans Otto Zimmermann (München und Freising)
»	»	»	Al sig. Helmut Staiber (Rottenburg-Stuttgart)
8	»	»	Al sig. Marcello De Stefano (Udine)
14	»	»	Al sig. William Berchmans Dunphy (Toronto)
»	»	»	Al sig. Filippo Chiesa (Asti)
»	»	»	Al sig. Carlo Colombo Gabri (Asti)
1	settembre	»	Al sig. Max Seidel (Siena-Colle di Val D'Elsa-Montalcino)
»	»	»	Al sig Eric Rene Aman (Siena-Colle di Val D'Elsa-Montalcino)
2	»	»	Al sig. Giuseppe Tibaldi *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Franco Lo Zupone *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Antimo De Rosa *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Carlo Di Cesare *(Italia)*
22	»	»	Al sig. Primo Sarti (Roma)
»	»	»	Al sig. Secondo Sarti (Roma)
7	ottobre	»	Al sig. Gerhard Ortner (Salzburg)
10	»	»	Al sig. Franco Flamini (Avezzano)

II Cavalierato dell'Ordine di San Silvestro Papa

13	marzo	1998	Al sig. Raffaele Marra (Isernia-Venafro)
15	»	»	Al sig. Genrik Ivanovitch Urbanovitch *(Russia Europea)*
»	»		Al sig. Valdemar Marcha (Willemstadt)
17		»	Al sig Robert Steineke (Münster)
»	»	»	Al sig Augustine P.J. Van der Borght ('s-Hertogenbosch)
26	»	»	Al sig Karl-Jürgen Klein (Aachen)
»	»	»	Al sig Werner Bös (Köln)
28	»	»	Al sig Francesco Arzillo (Velletri-Segni)
2	aprile	»	Al sig Giovanni Della Maestra (Udine)
8	»	»	Al sig Igino Ottavis (Vercelli)
»	»	»	Al sig Sean O'Dwyer (Tuam)
10	»	»	Al sig Hans Joachim Hybel (Köln)
»	»	»	Al sig Robert H. Morosky (Columbus)
»	»	»	Al sig Charles Chante (Manila)
15	»	»	Al sig Ettore Ciniglio Appiani *(Italia)*
»	»		Al sig Carlo Alberto Nebbia Colombo *(Italia)*

28	**aprile**	**1998.**	**Al sig. Elpidio Jurado Yabes (Tuguegarao)**
»	»	»	**Al sig. Józef Kaezmarczyk (Hamburg)**
»	»	»	**Al sig.. Gerhary Gruneneberg (Paderborn)**
5	**maggio**	»	**Al sig.. Bernard Moret** *(Stato Città del Vaticano)*
9	»	»	**Al sig,. Giovanni Tavolieri (Roma)**
»	»	»	**Al sig.. Luigi Carniglia (Tortona)**
18	»	»	**Al sig.. Pio Barone (Foggia-Bovino)**
»	»	»	**Al sig.. Francesco Paolo Montanino (Foggia-Bovino)**
»	»	»	**Al sig., Sandro Rossi (Rieti)**
»	»	»	**Al sig. Dino Dionisi (Rieti)**
»	»	»	**Al sig. Hans Klotz (Köln)**
	»	»	**Al sig. Hubert Frysch (Köln)**
»	»	»	**Al sig. Clemens Herman (Köln)**
20	»	»	**Al sig. Gabriel Antonio Primera (Coro)**
21	»	»	**Al sig. Matayo Byaruhanga (Hiuma)**
24	»	»	**Al sig. Fabrizio Balestrieri (Roma)**
»	»	»	**Al sig. Vincenzo Comparetto (Roma)**
»	»	»	**Al sig. Ostilio Grossoni (Roma)**
»	»	»	**Al sig. Alberto Limiti (Roma)**
»	»	»	**Al sig. Maurizio Mastruzzi (Roma)**
»	»	»	**Al sig. Giorgio Rocchi (Roma)**
»	»	»	**Al sig. Antonino Stramondo (Roma)**
6	**giugno**	»	**Al sig. Johannes Augustnus H. Gijsbers (Utrecht)**
»	»	»	**Al sig. Franz Michal (Wien)**
»	»	»	**Al sig. Hugo Müller (Wien)**
»	»	»	**Al sig. Herbert Matis (Wien)**
»	»	»	**Al sig. Henricus Gerardus H. Denissen (Roermond)**
»		»	**Al sig. Manuel Villanueva Diaz-Canel (Santander)**
10	»	»	**Al sig. Johannes T. I. M. Keyser (Haarlem)**
»	»	»	**Al sig. Jakob Good** *(Stato Città del Vaticano)*
26	»		**Al sig. Werner Wollenweber (Regensburg)**
»	»	»	**Al sig. Petrus L. Bruinincx (Breda)**
»	»	»	**Al sig. Cornelis A. H. Booij (Breda)**
12	**luglio**	»	**Al sig. Franco Marotta** *(Italia)*
»	»	»	**Al sig. Jan Musial (Przemysl dei Latini)**
»	»	»	**Al sig. Roman Zimka (Przemysl dei Latini)**
»	»	»	**Al sig. Pierluigi Gallaretto (Civitavecchia-Tarquinia)**
»	»	»	**Al sig. Bruno Costantini (Civitavecchia-Tarquinia)**
»	»	»	**Al sig. Ettore Rampa (Trivento)**
23	»	»	**Al sig. Franco Rimicci** *(Italia)*
»	»	»	**Al sig. Paolo Cantiello** *(Italia)*
»	»	»	**Al sig. Stephen John Brooks (Cardiff)**
»	»	»	**Al sig. Giovanni Battista Sanna (Roma)**
	»	»	**Al sig. Leandro Cuzzocrea** *(Italia)*
»	»	»	**Al sig. Marco Novella** *(Italia)*
»	»	»	**Al sig. Leonardo Albanesi** *(Italia)*
»	»	»	**Al sig. Roberto Lillo** *(Italia)*

23	luglio	1998.	Al sig. Maurizio De Panfilis *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Alessandro Lanni *(Italia)*
30	»	»	Al sig. Willi Kleinberg (Paderborn)
»	»	»	Al sig. Henry Sy. Sr. (Manila)
»	»	»	Al sig. Dieter Clauss (Köln)
3	agosto	»	Al sig. Melchior Overhage (Köln)
»	»	»	Al sig. Willi Adam (Köln)
5	»	»	Al sig. Adolf Hahnl (Salzburg)
»	»	»	Al sig. Salvatore Settembrini (Oria)
»	»	»	Al sig. Jan Pokorski (Haarlem)
»	»	»	Al sig. Roberto Ceccarelli (Prosinone-Veroli-Ferentino)
»	»	»	Al sig. Aldo Tenti (Roma)
8	»	»	Al sig. Alfredo Bulgarelli (Bologna)
»	»	»	Al sig. Carlo Castellari (Bologna)
21	»	»	Al sig. August Gassner (Graz-Seckau)
1	settembre	»	Al sig. Franz Ezi Egun (Issele-Uku)
»	»	»	Al sig. Josephat Ositadimma Ihejirika (Issele-Uku)
»	»	»	Al sig. Patrick Nwabueze Ikemefuna (Issele-Uku)
»	»	»	Al sig. Augustine Nwando (Issele-Uku)
»	»	»	Al sig. Francis Ijei Obi (Issele-Uku)
»	»	»	Al sig. Anthony N. A. Odunze (Issele-Uku)
»	»	»	Al sig. Paul A. C. Okwuobi (Issele-Uku)
»	»	»	Al sig. Stephen C. Ugbomoh (Issele-Uku)
	»	»	Al sig. Thomas 0. Ukwamedua (Issele-Uku)
»	»	»	Al sig. Augusto Armelio (Albenga-Imperia)
»	»	»	Al sig. Michele Ricci (Albenga-Imperia)
	»	»	Al sig. Enrico Ascheri (Albenga-Imperia)
	»	»	Al sig. Giovanni Damonte (Albenga-Imperia)
»	»	»	Al sig. Antonio Brunetti (Albenga-Imperia)
»	»	»	Al sig. Tomaso Gariano (Albenga-Imperia)
2	»		Al sig. Lando Chimenti *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Marco Carabella *(Italia)*
	»		Al sig. Claudio Polverini *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Antonello Irilli *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Massimo Cerullo *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Fausto Notaro *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Vincenzo Carletti *(Italia)*
		»	Al sig. Fiorenzo Occhinegro *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Bernardino Cicchetta *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Antonio Santilli *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Umberto Principini *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Massimo Barbaresi *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Antonio Ciolfi *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Domenico Targusi *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Teodoro Colavita *(Italia)*
7	ottobre	»	Al sig. Gaspare Petrini (Fano-Fossombrone-Cagli-Pergola)
»	»	»	Al sig. Antonio Difazio (Roma)

7	ottobre	1998..	Al sig. David Mandelbaum (Newark)
10		»	Al sig. Ferruccio Mario Bollini (Milano)
»	»	»	Al sig. Silvio Mariotti (Milano)
»	»	»	Al sig. Giovanni Olgiati (Milano)
»	»	»	Al sig. Enrico Ricco (Milano)
16	»	»	Al sig. Paolo Pegoraro (Padova)

NECROLOGIO

13	marzo	1999.	Mons. Isidore de Souza, Arcivescovo di Cotonou *(Benin).*
14	»	»	Mons. Gilberto Baroni, Vescovo em. di Reggio Emilia Guastalla *(Italia).*
»	»	»	Mons. Arthur J. Gilbert, Vescovo em. di Saint John, New Brunswick *(Canada).*
21	»	»	Mons. Eugene Cuskelly, Vescovo tit. di Aitino.
»	»	»	Mons. John L. Paschang, Vescovo em. di Grand Islands *(Stati Uniti d'America).*
26	»	»	Mons. Carlo Fanton, Vescovo tit. di Asolo.
30	»	»	Mons. Manoel P. Da Cunha Cintra, Vescovo em. di Petrópolis *(Brasile).*
»	»	»	Mons. Clemente Riva, Vescovo tit. di Atella.
[illegible]	aprile		Mons. Manuel A. Pires, Vescovo em. di Kwito-Bié *(Angola).*
[illegible]		»	Mons. Donato U. Bianchi, Arcivescovo di Urbino-Urbania-Sant'Angelo in Vado *(Italia).*
[illegible]	»	»	Card. Raúl Silva Henriquez, del titolo di San Bernardo alle Terme.
12	»	»	Mons. Vartan Tékéyan, Vescovo di Ispahan degli Armeni *(Iran).*
22	»	»	Mons. Antonio LI. Mabutas, Arcivescovo em. di Davao *(Filippine).*
»	»		Mons. Plinio Pascoli, Vescovo tit. di Suava.
26	»	»	Mons. Johann B. Möller, Vescovo di Groningen *(Paesi Bassi).*
28	»	»	Mons. Joseph Goupy, Vescovo em. di Blois *(Francia).*

Recens nuntiatum est Orestem Marengo, episc. tit. Arsacalitanum, die 30 m. Iulii a. 1998; Iosephum M. Nguyên Tùng Cuong, episc. Haiphongensem die 10, Aloisium Haene, episc. em. Gueruensem die 19, Teodardum Leitz episc. em. Auropolitanum die 27 m. Februarii a. 1999 de vita decessisse.

An. et vol. XCI 4 Iunii 1999 N. 6

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

Directio: Palazzo Apostolico - Città del Vaticano - *Administratio:* Libreria Editrice Vaticana

ACTA IOANNIS PAULI PP. II

CONSTITUTIO APOSTOLICA

CARAGUATATUBEN.

In Brasilia nova conditur dioecesis Caraguatatubensis.

IOANNES PAULUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI
AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

Ad aptius consulendum spirituali bono atque regimini Christifidelium, Venerabilis Frater David Picao, sacrorum Antistes Santosensis, audita profecto Conferentia episcopali Brasiliensi, ab hac Apostolica Sede petivit ut, seiuncto territorio a circumscriptione ecclesiastica sua, nova dioecesis conderetur. Nos vero, habito faventi voto Venerabilis Fratris Alfii Rapisarda, Archiepiscopi titulo Cannensis et in Brasilia Apostolici Nuntii, de consilio Congregationis pro Episcopis admotae postulationi libenter concedendum esse putavimus. Summa igitur Nostra potestate sequentia decernimus. A Santosensi dioecesi separamus integrum territorium, sicut in praesens civili lege circumscribitur, municipiorum quae patrio sermone nuncupantur Caraguatatuba, Iíhabela, Säo Sebastiâo et Ubatuba; atque ex ita distracto territorio novam constituimus dioecesim *Caraguatatubensem,* quae iisdem limitantur finibus, quibus praedicta municipia, simul sumpta, prout in lege civili exstant, nunc terminantur. Sic conditae Ecclesiae sedem in urbe « Caraguatatuba » ponimus, ibique exstans templum, Divino Spiritui Sancto dicatum, ad gradum et dignitatem cathedralis ecclesiae evehimus, mandantes ut in

eo, ad normam iuris, Canonicorum Capitulum instituatur. Praeterea dioecesim Caraguatatubensem suffraganeam facimus metropolitanae Sedi Sancti Pauli in Brasilia eiusque Episcopum metropolitico iuri Archiepiscopi Sancti Pauli in Brasilia pro tempore subicimus. Cetera vero secundum canonicas leges temperentur. Quae statuimus, perficienda committimus memorato Apostolico Nuntio, vel, absente eo, illi, qui curat negotia Sanctae Sedis in Brasilia, eisdem tribuentes necessarias et opportunas facultates etiam subdelegandi, ad effectum de quo agitur, quemlibet virum in ecclesiastica dignitate constitutum, onere imposito ad Congregationem pro Episcopis authenticum exemplar actus peractae exsecutionis, cum primum fas erit, remittendi. Hanc denique Constitutionem Nostram nunc et in posterum ratam esse volumus, contrariis quibuslibet rebus non obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die tertio mensis Martii, anno Domini millesimo nongentesimo nonagésimo nono, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

© **ANGELUS** card. **SODANO**
Secretarius Status

© **LUCAS** card. **MOREIRA NEVES**
Congr. pro Episcop. Praef.

Eugenius Sevi, *Protonot. Apost.*
Marcellus Rossetti, *Protonot. Apost.*

Loco 83 Plumbi
In Secret. Status tab., n. 449.583

CONVENTIO

INITA INTER APOSTOLICAM SEDEM ATQUE ISRAELIS STATUM
CONVENTIO AD ARTICULUM 3 § 3 EXSEQUENDUM PACTIONIS FUNDAMENTALIS INTER APOSTOLICAM SEDEM ATQUE ISRAELIS STATUM
(quae etiam "De iuridica persona" consensio appellatur).

r a
umpn can
v*

,3 npo^D **,3** «pyo mapya
torw» n n » paV «nipn odh]*a no»n oaon V«?
("musían m ^ x n oaon"a oa nanxon)

Super Fundamentali Pactione consulatur A.A.S. 86 (1994), p. 716.

CONVENTIO

INITA INTER APOSTOLICAM SEDEM ATQUE ISRAELIS STATUM CONVENTIO AD ARTICULUM 3 § 3 EXSEQUENDUM PACTIONIS FUNDAMENTALIS INTER APOSTOLICAM SEDEM ATQUE ISRAELIS STATUM (quae etiam "De iuridica persona" consensio appellatur).

AGREEMENT BETWEEN THE HOLY SEE AND THE STATE OF ISRAEL PURSUANT TO ARTICLE 3 § 3 OF THE FUNDAMENTAL AGREEMENT BETWEEN THE HOLY SEE AND THE STATE OF ISRAEL (ALSO REFERRED TOAS THE "LEGAL PERSONALITY AGREEMENT")

Super Fundamentali Pactione consulatur A.A.S. 86 (1994), p. 716.

סעיף 1

סכם זה נעשה על בסיס ההוראות של "הסכם היסוד בין הכס הקדוש לבין
דינת ישראל", אשר נחתם ביום ט"ז בחודש טבת התשנ"ד (30 בדצמבר 1993)
נכנס לתוקף ביום כ"ז בחודש אדר התשנ"ד (10 במרץ 1994) (להלן:
הסכם היסוד").

סעיף 2

זוכרה כי הכס הקדוש הוא הרשות הריבונית של הכנסיה הקתולית, מסכימה
דינת ישראל להבטיח נפקות מלאה במשפט הישראלי לאישיות המשפטית של
כנסיה הקתולית עצמה.

סעיף 3

פיסקה 1 : מדינת ישראל מסכימה להבטיח נפקות מלאה במשפט הישראלי, בהתאם להוראות ההסכם הזה, לאישיות המשפטית של הנקובים להלן:

(א) הפטריארכיות המזרחיות הקתוליות האלה: היוונית המלכית הקתולית, הסורית הקתולית, המרונית, הכשדית, הארמנית הקתולית (להלן: "הפטריארכיות המזרחיות הקתוליות");

(ב) הפטריארכיה הלטינית של ירושלים, <u>כלומר</u> האיפרכיה/הדיוקסה הפטריארכית הלטינית של ירושלים;

(ג) האיפרכיות/הדיוקסות הנוכחיות של הפטריארכיות המזרחיות הקתוליות;

(ד) איפרכיות/דיוקסות חדשות, בשלימותן בישראל, מזרחיות קתוליות, או לטיניות, כפי שיכול כי יתקיימו מזמן לזמן;

(ה) "אספת ההגמונים הקתוליים של ארץ הקודש".

פיסקה 2 : הכס הקדוש מצהיר, למניעת ספק, כי הפירוט בפיסקה 1 אין בו בכדי לפגוע בכל דרך שהיא בסדר-הקדימות של ראשי הגופים השונים, בהתאם לדרגתם האישית וכפי שהוא קבוע על-ידי הנוהג המסורתי ומקובל עליהם.

פיסקה 3 : למניעת ספק, מוצהר כי השאלה של אבטחת נפקות מלאה במשפט הישראלי לאישיות המשפטית של כל איפרכיה/דיוקסה חדשה חוצת-גבול, נשארת פתוחה.

Article 1

This Agreement is made on the basis of the provisions of the "Fundamental Agreement between the Holy See and the State of Israel", which was signed on 30 December 1993, and then entered into force on 10 March 1994 (hereinafter: the "Fundamental Agreement").

Artide 2

Recalling that the Holy See is the Sovereign Authority of the Catholic Church, the State of Israel agrées to assure full effect in Israeli law to the legal personality of the Catholic Church itself.

Artide 3

§ 1. The State of Israel agrées to assure full effect in Israeli law, in accordance with the provisions of this Agreement, to the legal personality of the following:

(a) these Eastern Catholic Patriarchates: the Greek Melkite Catholic, the Syriän Catholic, the Maronite, the Chaldean, the Armenian Catholic (hereinafter: "the Eastern Catholic Patriarchates");

(b) the Latin Patriarchate of Jerusalem, *id est* the Latin Patriarchal Diocèse of Jerusalem;

(c) the présent Diocèses of the Eastern Catholic Patriarchates;

(d) new Diocèses, wholly in Israel, Eastern Catholic or Latin, as may exist from time to time;

(e) the "Assembly of the Catholic Ordinaries of the Holy Land".

§ 2. The Holy See states, for the avoidance of doubt, that the listing in § 1 does not préjudice in any way the established order of precedence of the Heads of the various entities, according to their personal rank and as it is fíxed by traditional usage and accepted by them.

§ 3. For the avoidance of doubt, it is stated that the question of assuring full effect in Israeli law to the legal personality of any new cross-border Diocèse is left open.

פיסקה 4 : למטרות הסכם זה, קהילה מקומית היא חלק בלתי-נפרד של איפרכיה/דיוקסה פלונית, ובלי שיושפע מעמדה על-פי המשפט הקאנוני, לא תרכוש לה אישיות משפטית נפרדת על-פי המשפט הישראלי. איפרכיה/דיוקסה רשאית, בכפוף למשפט הקאנוני, להסמיך את קהילותיה המקומיות לפעול מטעמה באותם עניינים ובאותם תנאים, כפי שהיא רשאית לקבוע.

פיסקה 5 : בהסכם זה "איפרכיה/דיוקסה" כוללת את שמותיה הנרדפים או שווי-הערך.

סעיף 4

מדינת ישראל מסכימה להבטיח נפקות מלאה במשפט הישראלי, בהתאם להוראות ההסכם הזה, לאישיות המשפטית של "מישמרת ארץ הקודש" (קוסטודיה טרה סנקטה).

סעיף 5

מדינת ישראל מסכימה להבטיח נפקות מלאה במשפט הישראלי, בהתאם להוראות ההסכם הזה, לאישיות המשפטית של הנקובים להלן, כפי שהם קיימים מזמן לזמן בישראל:

(א) מיסדרים אפיפיוריים של נזירים ונזירות, מן הסוגים הקיימים בכנסיה הקתולית, ואותם ממחוזותיו או ממנזריו שהמיסדר הנוגע בדבר יראה לנכון לגרום לאישורם.

(ב) גופים רשמיים אחרים של הכנסיה הקתולית.

סעיף 6

פיסקה 1 : למטרות הסכם זה, האישיות המשפטיות המאוזכרות בסעיפים 3-5 (להלן, בסעיף זה: "אישיות משפטית"), כאשר נוסדו על-פי המשפט הקאנוני, רואים אותן כמי שנוצרו בהתאם לחקיקה של הכס הקדוש, בהיותו ריבון במשפט הבינלאומי.

§ 4. For the purposes of this Agreement, a Parish is an integral part of the respective Diocèse, and, without affecting its status under the canon law, will not acquire a separate legal personality under Israeli law. A Diocese may, subject to the canon law, áuthorize its Parishes to act on jts behalf, in such matters and under such terms, as it may determine.

§ 5. In this Agreement, "Diocèse" includes its synonyms or équivalents.

Article 4

The State of Israel agrées to assure full effect in Israeli law, in accordance with the provisions of this Agreement, to the legai personality of the Custody of the Holy Land.

Artide 5

The State of Israel agrées to assure full effect in Israeli law, in accordance with the provisions of this Agreement, to the legai personality of the following, as they exist from time to time in Israel:

(a) the Pontificai Institutes of Consecrated Life of the kinds that exist in the Catholic Church, and such of their Provinces or Hpuses as the Institute concerned may cause to be certified;

(b) other officiai entities of the Catholic Church.

Artide 6

§ 1. For the purposes of this Agreement, the legai persons referred to in Articles 3-5 (hereinafter, in this Artide: "legai person"), being established under the canon law, are deemed to have been created according to the législation of the Holy See, being Sovereign in international law.

פיסקה 2:

(א) המשפט החל על פעולה משפטית כל שהיא בישראל בין אישיות משפטית כל שהיא לבין צד כל שהוא, הוא המשפט של מדינת ישראל, בכפוף להוראות של תת-פיסקה (ב).

(ב) כל ענין הנוגע לזהותו של ראש אישיות משפטית, של נושא-המישרה הראשי שלה, או של כל נושא-מישרה או נושא-תפקיד אחרים שלה, או הנוגע לסמכותם או לכוחותיהם לפעול מטעם האישיות המשפטית, חל עליו המשפט הקאנוני.

(ג) בלי לגרוע מכלליותה של תת-פיסקה (ב), סוגים מסויימים של פעולות משפטיות על-ידי אישיות משפטית בנוגע לנכסי דלא-ניידי או בנוגע לסוגים מסויימים אחרים של נכסים, תלויים ברשות מראש בכתב של הכס הקדוש בהתאם להחלטותיו הכתובות כפי שהן ניתנות מזמן לזמן. גישה לציבור להחלטות כאמור תהיה בהתאם להוראות הביצוע.

פיסקה 3:

(א) סכסוך כל שהוא, בנוגע לעניין כנסייתי פנימי בין חבר, נושא-מישרה או נושא-תפקיד באישיות משפטית, לבין אישיות משפטית כל שהיא, בין אם החבר, נושא המישרה, או נושא התפקיד משתייך אליה ובין אם לאו, או בין אישויות משפטיות, יוכרע בהתאם למשפט הקאנוני, בערכאה כנסייתית שיפוטית או מינהלית.

(ב) למניעת ספק, מוצהר כי ההוראות של פיסקה 2(א) לא יחולו על סכסוכים שאוזכרו בתת-פיסקה (א) לעיל.

פיסקה 4: למניעת ספק, מוצהר:

(א) אישיות משפטית שניתנה לה, בתור שכזאת, נפקות מלאה בישראל, יראו אותה כמי שהסכימה לתבוע ולהיתבע לפני ערכאה שיפוטית או מינהלית בישראל, אם היא הערכאה הנכונה על-פי המשפט הישראלי.

(ב) תת-פיסקה (א) אינה גורעת מהוראה כל שהיא בסעיפים 6-9.

סעיף 7

תחולתו של הסכם זה על אישיות משפטית כל שהיא אינה פוגעת בזכות מזכויותיה או בחובה מחובותיה, שנוצרו לפני כן.

§ 2. (a) The law which governs any legai transaction or other legal acts in Israel between any legal person and any party shall be the law of the State of Israel, subject to the provisions of sub-paragraph (b).

(b) Any matter concerning the identity of the head, of the presiding officer or of any other officiai or functionary of a legai person, or their authority or their powers to act on behalf of the legal persön, is governed by the canon law.

(c) Without dérogation from the generality of sub-paragraph (b), certain kinds of transactions by a legai person concerning immovable property or certain other kinds of property, dépend on a prior written permission of the Holy See in accordance with Its written Décisions as issued from time to time. Public access to the aforesaid Décisions will be in accordance with the Implementation Provisions.

§ 3. (a) Any dispute concerning an internai ecclesiastical mattèr between a member, officiai or functionary of a legal person and any legal person, whether the member, officiai or functionary belongs to it or not, or between legal persons, shall be determined in accordance with the canon law, in a judicial or administrative ecclesiastical forum.

(b) For the avoidance of doubt, it is stated that the provisions of § 2 (a) shall not apply to disputes referred to in the above sub-paragraph (a).

§ 4. For the avoidance of doubt, it is stated:

(a) A legai person, whose legai personality is given full effect in Israel, is deemed to have consented to sue and be sued before a judicial or administrative forum in Israel, if that is the proper forum under Israeli law.

(b) Sub-paragraph (a) does not derogate from any provision in Articles 6-9.

Artide 7

The application of this Agreement to any legai person is without préjudice to any of its rights or obligations previously created.

סעיף 8

פיסקה 1 : למניעת ספק, שום דבר בהסכם זה לא יתפרש כתומך בטיעון לאמור כי אישיות משפטית כל שהיא מאלה שהסכם זה חל עליהן, לא היתה אישיות משפטית לפני הסכם זה.

פיסקה 2 : אם צד מעלה טענה כי אישיות משפטית כזאת לא היתה אישיות משפטית במשפט הישראלי לפני ההסכם הזה, אותו צד יישא בנטל ההוכחה.

סעיף 9

אם תבוא שאלה בדבר המשפט הקאנוני בכל עניין שהוא לפני בית-משפט או ערכאה שאינם ערכאה של הכנסיה הקתולית, ינהגו בה כשאלה שבעובדה.

סעיף 10

המונחים "כנסייתי" ו"משפט קאנוני" מתייחסים לכנסייה הקתולית ולמשפט שלה.

סעיף 11

פיסקה 1 : בלי לגרוע מכל הוראה, אכרזה או הצהרה בהסכם היסוד, האישויות המשפטיות הכנסייתיות הקיימות בזמן כניסתו של הסכם זה לתוקף, רואים אותן כאישויות משפטיות בהתאם להוראות של ההסכם הזה, אם פורטו בנספחים להסכם הזה, אשר נקובים בפיסקה 4.

פיסקה 2: הנספחים מהווים, לכל דבר ועניין, חלק בלתי-נפרד של ההסכם הזה.

פיסקה 3: הנספחים יכללו את השם הרשמי, את תאריך הייסוד או את שנת הייסוד בכנסייה הקתולית, מען מקומי, ואם המשרד הראשי הוא בחוץ-לארץ - גם את מענו.

Article **8**

§ 1. For the avoidance of doubt, nothing in this Agreement shall be construed as supporting an argument that any of the legal persons to which this Agreement applies had not been a legal person prior to this Agreement.

§ 2. If a party makes a claim that such a legal person had not been a legal person in Israeli law prior to this Agreement, that party shall bear the bürden of proof.

Artide 9

Should a question with regard to the canon law arise in any matter before a Court or forum other than in a forum of the Catholic Church, it shall be regarded as a question of fact.

Artide 10

The terms "ecclesiastical" and "canon law" refer to the Catholic Church and Its law.

Artide 11

§ 1. Without derogating from any provision, déclaration or statement in the Fundamental Agreement, the ecclesiastical legai persons in existence at the time of the entry of this Agreement into force are deemed as being legai persons in accordance with the provisions of this Agreement, if listed in the ANNEXES to this Agreement, which are specified in § 4.

§ 2. The ANNEXES form, for all intents and purposes, an integral part of this Agreement.

§ 3. The ANNEXES will include the officiai ñame, respective date or year of establishment in the Catholic Church, a local address and, if the head office is abroad, also its address.

פיסקה 4:

(א) **נספח I** מפרט את האישיויות המשפטיות שסעיף 3, פיסקה 1(א), (ב), (ג), (ה) וסעיף 4 חלים עליהן, לפי העניין;

(ב) **נספח II** מפרט את האישיויות המשפטיות שסעיף 5(א) חל עליהן;

(ג) **נספח III** מפרט את האישיויות המשפטיות שסעיף 5(ב) חל עליהן.

סעיף 12

העניינים האחרים אשר הצדדים הסכימו עליהם כלולים בתוספת להסכם הזה, אשר שמה "הוראות ביצוע", שמהווה, לכל דבר ועניין, חלק בלתי-נפרד של ההסכם הזה, ואיזכורים של ההסכם כוללים את התוספת.

סעיף 13

הסכם זה ייכנס לתוקף בתאריך של ההודעה המאוחרת שייתן צד על אישורו.

נעשה בשני עותקים מקוריים בשפות האנגלית והעברית, ודין מקור אחד לשני הנוסחים. במקרה של שוני, יכריע הנוסח האנגלי, מלבד אם הותנה במפורש אחרת בתוספת.

נחתם ב ירושלים היום י׳ בחודש חשוון התשנ"ח
שהוא מקביל ליום ה - 10 בחודש נובמבר בשנת 1997

Andrea C. Cordero Lanza di Montezemolo

בשם ממשלת מדינת ישראל | בשם הכס הקדוש

§ 4. (a) ANNEX I lists the legal persons to which Artide 3 § 1 (a, b, c, e) and Artide 4 apply, as the case may be;

(b) ANNEX II lists the legal persons to which Artide 5 (a) applies;

(c) ANNEX III lists the legal persons to which Artide 5 (b) applies.

Artide 12

The other matters on which the Parties have agreed are included in the Schedule to this Agreement, named "Implementation Provisions", which forms, for all intents and purposes, an integral part of this Agreement, and références to the Agreement include the Schedule.

Artide 13

This Agreement shall enter into force on the date of the latter notification of ratification by a Party.

Done in two original copies in the English and Hebrew languages, both texts being equally authentic. In case of divergence, the English text shall prevail, except where explicitly provided otherwise in the Schedule.

Signed in Jerusalem, this lOth day of the month of November in the year 1997, which corresponds to the lOth day of the month of Heshvan in the year 5758.

ANDREA C.L. DI MONTEZEMOLO
For the Holy See

DAVID LEVY
For the Government of the State of Israel

הנספחים
(סעיף 11)

נספח I
(סעיף 11, פיסקה 4 (א))

* ביחס לסעיף 3, פיסקה 1 (א)

הפטריארכיה היוונית המלכית הקתולית של אנטיוכיה

ראשה: HIS BEATITUDE PATRIARCH MAXIMOS V HAKIM

מען המשרד הראשי: BAB TOUMA, P.O.B. 22249, DAMASCUS, SYRIA

מען מקומי: רח' הפטריארכיה היוונית הקתולית,
ת.ד. 14130, ירושלים 91141

הפטריארכיה הסורית הקתולית של אנטיוכיה

ראשה: HIS BEATITUDE PATRIARCH IGNACE ANTOINE II HAYEK

מען המשרד הראשי: RUE DE DAMAS, P.O.B. 116-5087, BEYROUTH, LEBANON

מען מקומי: רח' הכשדים 6,
ת.ד. 19787, ירושלים 91191

הפטריארכיה המרונית של אנטיוכיה

ראשה: HIS EMINENCE AND BEATITUDE,
PATRIARCH NASRALLAH PIERRE CARDINAL SFEIR

מען המשרד הראשי: BKERKE, LEBANON

מען מקומי: רח' המנזר המרוני 25
ת.ד. 14219, ירושלים

הפטריארכיה הכשדית של בבל

ראשה: HIS BEATITUDE PATRIARCH RAPHAEL BIDAWID AL MANSOUR

מען המשרד הראשי: P.O.B. 6112, BAGHDAD, IRAQ

מען מקומי: רח' הכשדים 5
ת.ד. 20108, ירושלים 91200

THE ANNEXES
(Artide 11)

•'.-.\ ANNEX I
(Artide 11 § 4.a)

Ref. Artide 3 § 1 (a)

GREEK MELKITE CATHOLIC PATRIARCHATE OF ANTIOCH
Head: His Béatitude Patriarch Maximos V HAKIM Bab Tourna P.O.B. 22249 - Damascus - Syria
Local address: P.O.B. 14130 - Greek Catholic Patriarchate Street 91141 Jerusalem

SYRIAN CATHOLIC PATRIARCHATE OF ANTIOCH
Head: His Béatitude Patriarch Ignace Antoine II HAYEK Rue de Damas P.O.B. 116-5087 - Beyrouth -Lebanon
Local address: P.O.B. 19787 - Chaldeans Street, 6 91191 Jerusalem

MARONITE PATRIARCHATE OF ANTIOCH
Head: His Eminence and Béatitude
Patriarch Nasrallah Pierre Cardinal SFEIR, Bkerké - Lebanon
Local address: P.O.B. 14219 - Maronite Convent Street, 25 Jerusalem

CHALDEAN PATRIARCHATE OF BABYLON
Head: His Béatitude Patriarch Raphael BIDAWID Al Mansour P.O.B. 6112 - Baghdad - Iraq
Local address: P.O.B. 20108 - Chaldeans Street, 5 91200 Jerusalem

הפטריארכיה הארמנית הקתולית של קיליקיה

ראשה: HIS BEATITUDE PATRIARCH JEAN PIERRE XVIII KASPARIAN

מען המשרד הראשי: RUE DE L'HOPITAL LIBANAIS, JEITAOUI
2400 BEYROUTH, LEBANON

מען מקומי: רייה דולורוזה 41,
ת.ד. 19546 ירושלים

* ביחס לסעיף 3, פיסקה 1 (ב)

הפטריארכיה הלטינית של ירושלים
כלומר: האיפרכיה/ הדיוקסה הפטריארכית הלטינית של ירושלים

שנת הייסוד: 1847

הרשות המייסדת: הכס הקדוש

ראשה: HIS BEATITUDE PATRIARCH MICHEL SABBAH

מען : רח' הפטריארכיה הלטינית,
ת.ד. 14152, ירושלים 91141

* ביחס לסעיף 3, פיסקה 1 (ג)

האקסארכיה הפטריארכית היוונית המלכית הקתולית של ירושלים

שנת הייסוד: 1834

הרשות המייסדת: הפטריארך היווני המלכי הקתולי של אנטיוכיה

ראשה: HIS EXCELLENCY ARCHBISHOP LUTFI LAHAM

המען : רח' הפטריארכיה היוונית הקתולית
ת.ד. 14130, ירושלים 91141

ARMENIAN CATHOLIC PATRIARCHATE OF CILICIA

Head: **His Béatitude Patriarch Jean Pierre XVIII RASPARÍAN Rue de l'Hôpital Libanais, Jeitaoui 2400 Beyrouth - Lebanon**
Local address: **P.O.B. 19546 - Via Dolorosa, 41 Jerusalem**

Ref: Article 3 § 1 (b)

LATIN PATRIARCHATE OF JERUSALEM ID EST LATIN PATRIARCHAL DIOCÈSE OF JERUSALEM

established by the Holy See in 1847
Head: **His Béatitude Patriarch Michel SABBAH P.O.B. 14152 - Latin Patriarchate Street 91141 Jerusalem**

Ref: Article 3 § 1 (c)

GREEK MELKITE CATHOLIC PATRIARCHAL EXARCHATE OF JERUSALEM

established in 1834, by the Greek Melkite Catholic Patriarch of Antioch

Head: **His Excellency Archbishop Lutfi LAHAM P.O.B. 14130 - Greek Catholic Patriarchate Street 91141 Jerusalem**

הארכיאיפרכיה היוונית המלכית הקתולית של עכו, יוחנן הקדוש של עכו, פטולמאיס

שנת הייסוד 1752

הרשות המייסדת: הפטריארך היווני המלכי הקתולי של אנטיוכיה

ראשה: HIS EXCELLENCY ARCHBISHOP MAXIMOS SALLOUM

המען : רח' הגפן 32
ת.ד. 279, חיפה 31002

הארכיאיפרכיה היוונית המלכית הקתולית של בניאס, קיסריה של פיליפוס, פניאס

שנת הייסוד: 1964

הרשות המייסדת: הפטריארך היווני המלכי הקתולי של אנטיוכיה

ראשה: HIS EXCELLENCY ARCHBISHOP ANTOINE HAYEK

מען המשרד הראשי: ARCHEVECHE DE PANEAS, JDEIDET MARJEYOUN, LEBANON

מען מקומי: הקהילה המקומית היוונית המלכית הקתולית, מטולה

האקסארכיה הפטריארכית הסורית הקתולית של ירושלים

שנת הייסוד: 1845

הרשות המייסדת: הפטריארך הסורי הקתולי של אנטיוכיה

ראשה: HIS EXCELLENCY BISHOP PIERRE ABDEL-AHAD

המען : רח' הכשדים 6
ת.ד. 19787, ירושלים 91191

הארכיאיפרכיה המרונית של חיפה וארץ הקודש

שנת הייסוד: 1996

הרשות המייסדת: הפטריארך המרוני של אנטיוכיה

ראשה: HIS EXCELLENCY ARCHBISHOP PAUL NABIL SAYYAH

מען מקומי: רח' רובין 5
ת.ד. 1442, חיפה 31000

Greek Melkite Catholic Archeparchy of Akka, St. John of Acre, Ptolemais

established in 1752, by the Greek Melkite Catholic Patriarch of Antioch

Head: **His Excellency Archbishop Maximos SALLOUM P.O.B. 279 - 32 Hagefen Street 31002 Haifa**

Greek Melkite Catholic Archeparchy of Baniyas, Caesarea Philippi, P aneas

established in 1964, by the Greek Melkite Catholic Patriarch of Antioch

Head: **His Excellency Archbishop Antoine HAYEK Archevêché de Panéas, Jdeidet Marjeyoun, Lebanon**
Local address: **The Greek Melkite Catholic Parish, Metulla**

Syrian Catholic Patriarchal Exarchate of Jerusalem

established in 1845 by the Syrian Catholic Patriarch of Antioch

Head: **His Excellency Bishop Pierre ABDEL-AHAD P.O.B. 19787 - Chaldeans Street 6 91191 Jerusalem**

Maronite Archeparchy of Haifa and the Holy Land

established in 1996, by the Maronite Patriarch of Antioch

Head: **His Excellency Archbishop Paul Nabil SAYYAH**
Locol address: **P.O.B. 1442 - Roubin Street 5 31000 Haifa**

האקסארכיה הפטריארכית המרונית של ירושלים

שנת הייסוד: 1895

הרשות המייסדת: הפטריארך המרוני של אנטיוכיה

ראשה: HIS EXCELLENCY ARCHBISHOP PAUL NABIL SAYYAH

המען: רח' המנזר המרוני 25
ת.ד. 14219 ירושלים

האקסארכיה הפטריארכית הארמנית הקתולית של ירושלים

שנת הייסוד: 1856

הרשות המייסדת: הפטריארך הארמני הקתולי של קיליקיה

ראשה: HIS EXCELLENCY BISHOP ANDRE BEDOGLOUYAN

המען: וייה דולורוזה 41,
ת.ד. 19546 ירושלים

* ביחס לסעיף 3, פיסקה 1 (ה)

"אספת ההגמונים הקתוליים של ארץ הקודש"

שנת הייסוד: 1992

הרשות המייסדת: הכס הקדוש

נושא-המשרה הראשי: הפטריארך הלטיני של ירושלים - PRO TEMPORE

המען: אצל NOTRE DAME OF JERUSALEM CENTER
ת.ד. 20531, ירושלים 91204

MARONITE PATRIARCHAL EXARCHATE OF JERUSALEM

established in 1895, by the Maronite Patriarch of Antioch

#ead: His Excellency Archbishop Paul Nabil SAYYAH P.O.B. 14219 - Maronite Convent Street, 25 Jerusalem

ARMENIAN CATHOLIC PATRIARCHAL EXARCHATE OF JERUSALEM

established in 1856, by the Armenian Catholic Patriarch of Cilicia

Head: **His Excellency Bishop André BEDOGLOUYAN P.O.B. 19546 - Via Dolorosa, 41 Jerusalem**

Ref: Artide 3 § 1 (c)

THE ASSEMBLY OF THE CATHOLIC ORDINARIES OF THE HOLY LAND

established in 1992, by the Holy See

Presiding Officer: **The Latin Patriarch of Jerusalem** *pro tempore* **Notre Dame of Jerusalem Center P.O.B. 20531 - 91204 Jerusalem**

* ביחס לסעיף 4

"מישמרת ארץ הקודש"
("קוסטודיה טרה סנקטה")

שנת הייסוד: 1342

הרשות המייסדת: הכס הקדוש

נושא-המשרה הראשי: THE CUSTOS OF THE HOLY LAND
MOST REV. FATHER GIUSEPPE NAZZARO, O.F.M.

המען : רח' פרנסיס הקדוש 1,
ת.ד. 186, ירושלים 91001

Ref: Artide 4

THE CUSTODY OF THE HOLY LAND (CUSTODIA TERRAE SANCTAE)

established iri 1342, by the Holy See

Presiding Officer: The Custos of the Holy Land Most Rev. Father Giuseppe NAZZARO, OFM. P.O.B. 186 - Saint Francis Street, 1 91001 Jerusalem

נספח II
(סעיף 11, פיסקה 4 (ב))

* ביחס לסעיף 5 (א)

AUGUSTINIANS OF THE ASSUMPTION (ASSUMPTIONISTS)

שנת הייסוד: 1864

מען מקומי: SHRINE OF SAINT PETER IN GALLICANTU
מעלה השלום, הר ציון
ת.ד. 31653, ירושלים 91316

מען המשרד הראשי: VIA SAN PIO V, 55 - 00165, ROME, ITALY

BASILIAN ORDER OF THE MOST HOLY SAVIOUR (OF THE MELKITES) (SALVATORIANS)

שנת הייסוד: 1717

מען מקומי: רח' עין דור 23
ת.ד. 9133, חיפה 31091

מען המשרד הראשי: COUVENT MAR ELIAS - JIITA - LEBANON

BASILIAN SISTERS "CHOUERITES"

שנת הייסוד: 1734

מען מקומי: רח' נבעה
ת.ד. 99, נצרת 16000

מען המשרד הראשי: COUVENT NOTRE-DAME DE L'ANNONCIATION
ZOUK-MICHAEL - LEBANON

ANNEX II
(Artide 11 § 4.b)

Ref: Artide 5 (a)

AUGUSTINIANS OF THE ASSUMPTION (ASSUMPTIONISTS)

established in 1864

Local address: Shrine of Saint Peter in Gallicantu Ma'aleh Hashalom - Mount Zion P.O.B. 31653 - 91316 Jerusalem

Head Office: Via San Pio V, 55 - 00165 Rome, Italy

BASILIAN ORDER OF THE MOST HOLY SAVIOUR (OF THÉ MELOTES) (SALVATORIANS)

established in 1717

Local address: Ain Dor Street 23 P.O.B. 9133 - 31091 Haifa

Head Office: Couvent Mar Elias - Jiita - Lebanon

BASILIAN SISTERS "CHOUÉRITES"

established in 1734

Locai address: Nabaa Street P.O.B. 99 - 16000 Nazareth

Head Office: Couvent Notre-Dame de l'Annonciation Zouk-Michael - Lebanon

BENEDICTINE ABBEY OF THE DORMITION

שנת הייסוד: 1906

המען: ת.ד. 22, הר ציון, ירושלים

BENEDICTINE CONGREGATION OF SAINT MARY OF MOUNT OLIVET

שנת הייסוד: 1344

מען מקומי: RESURRECTION CHURCH - ABU GOSH
ת.ד. 407, ירושלים 91003

מען המשרד הראשי: ABBAZIA DI MONTE OLIVETO MAGGIORE,
53020 CHIUSURE - ITALY

BENEDICTINE SISTERS OF OUR LADY OF CALVARY

שנת הייסוד: 1621

מען מקומי: הר הזיתים
ת.ד. 19338, ירושלים 91192

מען המשרד הראשי: 65 AVENUE DE VERDUN, 45801 ST JEAN DE BRAYE -
FRANCE

BENEDICTINE SISTERS OF THE EUCHARISTIC KING

שנת הייסוד: 1986

מען מקומי: BENEDICTINE PRIORY OF TABGHA
ת.ד. 52, טבריה 14100

מען המשרד הראשי: 30 BANAHAW ST. - CUBAO, 1109 QUEZON CITY -
PHILIPPINES

BETHANY SISTERS OF THE IMITATION OF CHRIST

שנת הייסוד: 1950

מען מקומי: SAINT THOMAS CHURCH
ת.ד. 19787, ירושלים 91191

מען המשרד הראשי: BETHANY CONVENT, KALATHIPADY - VADAVATHOOR -
686010 KERALA - INDIA

BÉNÉDICTINE ABBEY OF THE DORMITION
established in **1906**
P.O.B. **22,** Mount Zion - Jerusalem

BENEDICTINE CONGREGATION OF SAINT MARY OF MOUNT OLIVET
established in **1344**
Locol address: Résurrection Church - Abu Gosh P.O.B. **407 - 91003** Jerusalem
Head Office: Abbazia di Monte Oliveto Maggiore **53020** Chiusure - Italy

BENEDICTINE SISTERS OF OUR LADY OF CALVARY
established in **1621**
Local address: Mount of Olives P.O.B. **19338 - 91192** Jerusalem
Head Office: **65** Avenue de Verdun **45801** St Jean de Braye - France

BÉNÉDICTINE SISTERS OF THE EUCHARISTIC KING
established in **1986**
Local address: Bénédictine Priory of Tabgha P.O.B. **52 - 14100** Tiberias
Head Office: **30** Banahaw St. - Cubao **1109** Quezon City - Philippines

BETHANY SISTERS OF THE IMITATION OF CHRIST
established in **1950**
Local address: Saint Thomas Church P.O.B. **19787 - 91191** Jerusalem
Head Office: Bethany Con vent, Kalathipady - Vadavathoor **686010** Kerala - India

CARMELITE SISTERS OF "SAINTE THERESE DE FLORENCE"

שנת הייסוד: 1874

מען מקומי: רח' האיטלקים 10
ת.ד. 9037, חיפה 33266

מען המשרד הראשי: VIA BERNARDO RUCELLAI, 1 - 50123 FIRENZE - ITALY

CARMELITE SISTERS OF SAINT JOSEPH

שנת הייסוד: 1872

מען מקומי: CARMEL SAINT JOSEPH
ת.ד. 8, עספיא 30090 - הר הכרמל

מען המשרד הראשי: 71118 SAINT MARTIN BELLE ROCHE - FRANCE

CHRISTIAN BROTHERS DE LA SALLE

שנת הייסוד: 1725

מען מקומי: COLLEGE DES FRERES
רח' יפת 23
ת.ד. 8251, יפו 61082

מען המשרד הראשי: VIA AURELIA, 476 - C.P. 9099 - 00100 ROME - ITALY

CISTERCIAN ORDER OF THE STRICT OBSERVANCE (TRAPPISTS)
TRAPPIST ABBEY "NOTRE DAME DES DOULEURS"

שנת הייסוד: 1890

מען מקומי: ABBAYE DE LATROUN
ד.נ. שמשון 99762

מען המשרד הראשי: VIALE AFRICA, 33 - 00144 ROME - ITALY

COMPANY OF THE DAUGHTERS OF CHARITY OF ST. VINCENT DE PAUL

שנת הייסוד: 1633

מען מקומי: רח' אלנבי 13
ת.ד. 2106, חיפה 33092

מען המשרד הראשי: 140 RUE DU BAC - 75340 PARIS - FRANCE

CARMÉLITE SISTERS OF "SAINTE THÉRÈSE DE FLORENCE"
established in 1874
Local address: Italian Street 10 P.O.B. 9037 - 33266 Haifa
Head Office: Via Bernardo Rucellai, 1 - 50123 Firenze - Italy

CARMÉLITE SISTERS OF SAINT JOSEPH
established in 1872
Locai address: Carmel Saint Joseph P.O.B. 8 - 30090 Isfia - Mount Carmel
Head Office: 71118 Saint Martin Belle Roche - France

CHRISTIAN BROTHERS DE LA SALLE
established in 1725
Locai address: Collège des Frères - Yefet Street 23 P.O.B. 8251 - 61082 Jaffa
Head Office: Via Aurelia, 476 - CP. 9099 - 00100 Rome - Italy

CISTERCIAN ORDER OF THE STRICT OBSERVANCE (TRAPPISTS) TRAPPIST ABBEY "NOTRE DAME DES DOULEURS"
established in 1890
Local address: Abbaye de Latroun - Poste mobile - Shimshon 99762
Head Office: Viale Africa, 33 - 00144 Rome - Italy

COMPANY OF THE DAUGHTERS OF CHARITY OF ST. VINCENT DE PAUL
established in 1633
Local address: Allenby Street 13 P.O.B. 2106 - 33092 Haifa
Head Office: 140, rue du Bac - 75340 Paris - France

CONGREGATION OF THE MISSION
(LAZARIST FATHERS)

1632 :TiO'^n mrc

LAZAR I ST FATHERS CONVENT :wpo po
20]*mx 'm
91010 on«nv ,1144 .n.n

VIA DEI CAPASSO, 30 - 00164 ROME - ITALY : **mn nwon p»

CONGREGATION OF THE PASSION OF JESUS CHRIST
(PASSIONIST FATHERS)

1741 í-no^n n:u>

ASH-SHAYYAH STREET - BETHANY :*öij?ö p»
91190 onun-r ,19087 .i.n

PIAZZA SS. GIOVANNI E PAOLO, 13 :win-rw»n p»
00184 ROME - ITALY

DAUGHTERS OF MARY AUXILIATRIX
(SALESIAN SISTERS)

1872 :"non *nw***

ima ,73 .nvn po

VIA DELL'ATENEO SALESIANO,81 - *:>vmn iimn* po
00139 ROME - ITALY

DAUGHTERS OF OUR LADY OF MOUNT CALVARY

1827 mo^n *nm*

oˇnnn "in :*»oipo po
91191 onwiT» ,19199 .-?.n

VIA EMANUELE FILIBERTO, 104 - 00185 ROME - :«nwnn inwon po
ITALY

CONGRÉGATION OF THE MISSION (LAZARIST FATHERS)
established in **1632**
Local address: Lazarist Fathers Convent - **20** Agron Street P.O.B. **1144** - **91010** Jerusalem
Head Office: Via dei Capasso, **30** - **00164** Rome - Italy

CONGRÉGATION OF THE PASSION OF JESUS CHRIST (PASSIONIST FATHERS)
established in **1741**
Local address: Ash-Shayyah St. - Bethany P.O.B. **19087** - **91190** Jerusalem
Head Office: Piazza Ss. Giovanni e Paolo, **13** - **00184** Rome - Italy

DAUGHTERS OF MARY AUXILIATRIX (SALESIAN SISTERS)
established in **1872**
Local address: P.O.B. **73** - Nazareth
Head Office: Via dell'Ateneo Salesiano, **81** - **00139** Rome - Italy

DAUGHTERS OF OUR LADY OF MOUNT CALVARY
established in **1827**
Local address: Mount of Olives P.O.B. **19199 - 91191** Jerusalem
Head Office: Via Emanuele Filiberto, **104** - **00185** Rome - Italy

DAUGHTERS OF OUR LADY OF SORROWS

1930 mo^n na»

On Ì3K ."»»Ip» p»

91192 onunv ,19257 .n.n

MAISON MARIE SAINT FRAI - 65000 TARBES - FRANCE : -twnn nn»»n po

DAUGHTERS OF SAINT ANNE

1866 :IIO"ÎI na»

11 T»KO -m :mpo p»
35056 non ,9127 .n.n
VIA MERULANA, 177 - 00185 ROME - ITALY : win nn»»n po

DISCALCED CARMELITE SISTERS * MONASTERY "NOTRE DAME DU MONT CARMEL"

1892 :iio"n n:»

31090 non ,9047 .n.n ,2 noannnw 'm : pon

DISCALCED CARMELITE SISTERS = MONASTERY "PATER NOSTER"

1873 :mo'"7i na»

onnn nn :*znpa p»
91190 D^»IV ,19064 .n.n

DISCALCED CARMELITE SISTERS * MONASTERY "SAINTE FAMILLE"

1910 imo*»n na»

4/125 "nn : nno po
16100 nnxa ,22 .n.n

DOMINICAN SISTERS OF CHARITY OF TOURS, OF THE PRESENTATION OF THE BLESSED VIRGIN

1696 .nio^n na»

moy-bx oxn - onnax nn :*»onp» p»
91196 Dnwn*» ,19680 .n.n

VIA VALDIERI, 4 - 00135 ROME - ITALY : w»n nn»on po

DAUGHTERS OF OUR LADY OF SORROWS
established in **1930**
Local address: Abu Diss P.O.B. 19257 - 91192 Jerusalem
Head Office: Maison Marie Saint-Frai - 65000 Tarbes - France

DAUGHTERS OF SAINT ANNE
established in **1866**
Locai address: Meir Street 11 P.O.B. 9127 - 35056 Haifa
Head Office: Via Merulana, 177 - 00185 Rome - Italy

DISCALCED CARMÉLITE SISTERS = MONASTERY "NOTRE DAME DU MONT CARMEL"
established in **1892**

Tchernikhowski Road, 2 P.O.B. 9047 - 31090 Haifa

DISCALCED CARMÉLITE SISTERS - MONASTERY "PATER NOSTER"
established in **1873**

Mount of Olives P.O.B. 19064 - 91190 Jerusalem

DISCALCED CARMÉLITE SISTERS = MONASTERY "SAINTE FAMILLE"
established in **1910**

Street 125/4 P.O.B. 22 - 16100 Nazareth

DOMINICAN SISTERS OF CHARITY OF TOURS, OF THE PRESENTATION OF THE BLESSED VIRGIN
established in **1696**
Local address: Maison d'Abraham - Ras el-Amoud P.O.B. 1968Ò - 91196 Jerusalem
Head Office: Via Valdieri, 4 - 00135 Rome - Italy

FRANCISCAN MISSIONARY SISTERS OF MARY (WHITE SISTERS)

1877 **: t** io " n

tonn 'nn - 34/4 **o*»** n»aa **r m p a]»»**
59301 **D***-na

VIA GIUSTI, 12 - 00185 ROME - ITALY :-»ronn "nuran]»ö

FRANCISCAN MISSIONARY SISTERS OF THE IMMACULATE HEART OF MARY (SISTERS OF EGYPT)

1868 ¡ n o ^ n n au?

nixa ,302 **.t.n : 'öipö |Vö**

VIA CATERINA TROIANI, 90 - 00144 **ROME - ITALY : «nwnn TW»n }sra**

FRANCISCAN SISTERS OF THE EUCHARIST

1973 **n i o ^ n na»**

42 **»DTinn "in q-n föipa jar»**
a n » "iv ,230 **.*r.n**

405 **ALLEN AVENUE - MERIDEN - CONNECTICUT** 06450 **:-»»xin Twon** 15?»
USA

FRANCISCASSISTERS OF THE HEART OF JESUS

1946 :iio^n **n3«?**

iznnn *iv»**n** - **SAINT SAVIOUR CONVENT : m p » p»**
o n v i v , 186 **.i.n**

HOUSE OF CHARITY - PALM STREET - VICTORIA GOZO - **: W i n muran pra**
MALTA

FRANCISCAN MISSIONARY SISTERS OF MARY (WHITE SISTERS)
established in **1877**
Local address: Givat Yam **4/34** - Herzl Street **59301** Bat-Yam
Head Office: Via Giusti, **12** - **00185** Rome - Italy

FRANCISCAN MISSIONARY SISTERS OF THE IMMACULATE HEART OF MARY (SISTERS OF EGYPT)
established in **1868**
Local address: P.O.B. **302** - Nazareth
Head Office: Via Caterina Troiani, **90** - **00144** Rome - Italy

FRANCISCAN SISTERS OF THE EUCHARIST
established in **1973**
Locai address: Mount of Olives Road, **42** P.O.B. **230** - Jerusalem
Head Office: **405** Allen Avenue - Meriden - Connecticut **06450** - USA

FRANCISCAN SISTERS OF THE HEART OF JESUS
established in **1946**
Locai address: Saint Saviour Cònvent - New Gate P.O.B. **186** - Jerusalem
Head Office: House of Charity - Palm Street - Victoria Gozo - Malta

FRANCISCAN SISTERS OF THE HOLY CROSS OF LEBANON

1967 :"no*»*n na»

13 onans 'm rmpa p»
91145 o'Venv ,14558 .i.n

COUVENT DE LA CROIX - JALL-EDDIB - (METEN) - :win *n»an pa
LEBANON

FRATERNITY OF THE LITTLE SISTERS OF JESUS

1949 nio^n **na»**

mpn px **Tina**
mata ,1531 **.n.n** ,42 ***wn oniRS yn impa** pa
Virw* pK Tina
16115 **q^iv** ,10203 **.t.n** ,17 onV **nn** -pl **:mpa** pa

TRE FONTANE - VIA DI ACQUE SALVIE, 2 - :*wnn -n**»an** pa
00142 ROME - ITALY

HOSPITALLER ORDER OF ST. JOHN OF GOD
(FATE BENE FRATELLI)

1571 mcn na»

1/727 «pi - HOLY FAMILY HOSPITAL :mpa pa
16100 nixa ,8 **.t.**n

VIA DELLA NOCETTA, 263 - 00164 ROME - ITALY :*twnn **Ti**»an pa

INSTITUTE OF THE BLESSED VIRGIN MARY
(MARY WARD SISTERS)

1703 **r-ncn na»**

2 os» im :*aipa pa
91190 **D***Vtm-p ,19070 **.T.n**

VIA NOMENTANA, 250 - 00162 ROME - ITALY **: -»»K-in Twan** pa

FRANCISCAN SISTERS OF THE HOLY CROSS OF LEBANON
established in **1967**
Local address: St. Francis Street, **13** P.O.B. **14558 - 91145** Jerusalem
Head Office: Couvent de la Croix - Jall-Eddib - (Meten) - Lebanon

FRATERNITY OF THE LITTLE SISTERS OF JESUS
established in **1949**

Province of the Holy land
Locai address: Paul VI Street, **42** P.O.B. **1531** - Nazareth

Province of Israel
Locai address: Bethlehem Road **17** P.O.B. **10203 - 16115** Jerusalem
Head Office: Tre Fontane - Via di Acque Salvie, **2 - 00142** Rome - Italy

HOSPITALLER ORDER OF ST. JOHN OF GOD (FATE BENE FRATELLI)
established in **1571**
Locai address: Holy Family Hospital - Road **727/1 P.O.B. 8 - 16100** Nazareth
Head Office: Via della Nocetta, **263 - 00164** Rome - Italy

INSTITUTE OF THE BLESSED VIRGIN MARY (MARY WARD SISTERS)
established in **1703**
Locai address: Nablus Road **2 P.O.B. 19070 - 91190** Jerusalem
Head Office: Via Nomentana, **250 - 00162** Rome - Italy

LEBANESE MARONITE ORDER (BALADITES)

1695 **:Tio**»»n ru»

22 po*«nn 'm - COUVENT SAINT ANTOINE ¡mpo po
68034 **ID*** ,41077 **.T.**n

COUVENT SAINT ANTOINE - GAZIR - LEBANON :*wnn vwon po

LITTLE BROTHERS OF JESUS

1957 mo^**n** n:»

m n an rum :*öipa. **po**
18105 **n^ìDS?** ,523 .i.**n**

97 SUDBOURNE ROAD - LONDON SW2 5AF - ENGLAND :"»»mn *TTVÒTÌ* **po**

MARONITE ANTONINE ORDER

1742 :lio»**TI *niv***

ASH-SHAYYAH STREET - BETHANY :mpo **po**
on»**TP** ,803 n

SAINT ROCH - DEKWANEH - BEIRUT - LEBANON :*twnn TWön **po**

MARONITE ANTONINE SISTERS

1940 **:TIO»-TÎ** m»

D^IV. »nonn nn »ntoxoi 'm :mpo **po**

COUVENT MAR DOUMITH - B.P. 84, ROUMIE, LEBANON :-wan **Twon po**

MISSIONARIES OF AFRICA (WHITE FATHERS)

1878 nio^n n:»

SHRINE OF SAINT ANNE :nipo po
91190 onum*» ,19079 .i.n

VIA AURELIA, 269 - C. P. 9078 - 00165 ROME - ITALY :*wnn **T**-won po

LEBANESE MARONITE ORDER (BALADITES)
established in 1695
Local address: Couvent Saint Antoine - Hadolfin Street, 22 P.O.B. 41077 - 68034 Jaffa
Head Office: Couvent Saint Antoine - Gazir - Lebanon

LITTLE BROTHERS OF JESUS
established in 1957
Locai address: Givat Hamore P.O.B. 523 - 18105 Añila
Head Office: 97 Sudbourne Road - London SW2 5AF - England

MARONITE ANTONINE ORDER
established in 1742
Locai address: Ash-Shayyah Street - Bethany P.O.B. 803 - Jerusalem
Head Office: Saint Roch - Dekwaneh - Beirut - Lebanon

MARONITE ANTONINE SISTERS
established in 1940
Locai address: Ramallah Street, Beit Hanina, Jerusalem
Head Office: Couvent Mar Doumith - B.P. 84 - Roumié - Lebanon

MISSIONARIES OF AFRICA (WHITE FATHERS)
established in 1878
Locai address: Shrine of Saint Anne P.O.B. 19079 - 91190 Jerusalem
Head Office: Via Aurelia, 269 - O.P. 9078 - 00165 Rome - Italy

MISSIONARY DAUGHTERS OF CALVARY

1924 mo^vi na»

COLEGIO ESPAÑOL DE NUESTRA SEÑORA DEL PILAR :>anpa pa
91142 o* V» **IT»** ,14250 .i.n

VIA MARINO CAMPAGNA, 129 - 00140 ROCCA DI PAPA - :win *n»an pa
ITALY

MISSIONARY SISTERS OF THE CATECHISM

1939 mo^n na»

mia **HIp>** 'rn impa pa
91013 o^inr ,1321 .i.n

VIA MATTIA DE ROSSI, 2 - 00040 ARICCIA ROME - :-».»x-in **Ti**»an pa
ITALY

MISSIONARY SISTERS "PIE MADRI DELLA NIGRIZIA" (SUORE COMBONIANE)

1897 :Tio**n na»

BETHANY :m¡?a pa
D*»V»TT» ,19504 .ì.n

VIA DI B0CCEA,506 - P.O.B. 9067 - 00166 ROME - **:-»»Knn** *n»an pa
ITALY

OBLATE NUNS OF THE CONGREGATION OF SAINT MARY OF MOUNT OLIVET

1977 n w n na»

»n nx - MONASTERE STE FRANÇOISE ROMAINE :nij?a pa
91003 **Dn»iT»** ,407 .*r.n

ORDER OF FRIARS **MINOR** CAPUCHIN

1528 **mo'n** na»

THE FRANCISCAN CAPUCHIN FRIARY :*aipa pa
92222 **Dn»*iT»** ,nnto ,18 **nxTn**'n 'm

VIA PIEMONTE,70 - 00187 ROME - ITALY :>»xnn *n»an pa

MISSIONARY DAUGHTERS OF CALVARY
established in **1924**
Local address: Colegio Español de Nuestra Señora del Pilar P.O.B. **14250** - **91142** Jerusalem
Head Office: Via Marino Campagna **129** - **00140** Rocca di Papa - Italy

MISSIONARY SISTERS OF THE CATECHISM
established in **1939**
Locai address: Casa Nova Street P.O.B. **1321** - **91013** Jerusalem
Head Office: Via Mattia de Rossi **2** - **00040** Ariccia - Italy

MISSIONARY SISTERS "PIE MADRI DELLA NIGRIZIA" (SUORE COMBONIANE)
established in **1897**
Locai address: Bethany P.O.B. **19504** - Jerusalem
Head Office: Via di Boccea **506** - P.O.B. **9067** - **00166** Rome - Italy

OBLATE NUNS OF THE CONGRÉGATION OF SAINT MARY OF MOUNT OLIVET
established in **1977**
Locai address: Monastère Ste Françoise Romaine - Abu Gosh **P.O.B. 407** - **91003** Jerusalem

ORDER OF FRIARS MINOR CAPUCHIN
established in **1528**
Local address: The Franciscan Capuchin Friary **18** Disraeli Street - Talbiye - **92222** Jerusalem
Head Office: Via Piemonte **70** - **00187** Rome - Italy

ORDER OF PREACHERS
(DOMINICANS)

1216 imcn ***mw***

8 ***bxiw*** ***»03»** 'nn rmpa pa
97605 **Dnum"»** ,298 .n.n

PIAZZA PIETRO D'ILLIRIA, 1 - 00153 ROME - ITALY :win ***iimrt*** pa

ORDER OF THE DISCALCED BROTHERS OF THE BLESSED VIRGIN MARY OF MT. CARMEL
(CARMELITES)

1593 mo^n ruw

"STELLA MARIS" MONASTERY :*»ij?ö p»
31090 ns**TI** ,9047 .n.n

CORSO D'ITALIA, 38 - 00198 ROME - ITALY **: Mwnn** nn»an p»

P00R CLARES - MONASTERY "SAINTE CLAIRE" =

1888 **¡IIÜ'TÍ** naw

1 paVx qun 'nn : pan
91009 onam» ,1013 .n.n

P00R CLARES = MONASTERY "SAINTE CLAIRE" =

1884 :nio*\n nao»

16000 nnxi ,ma» nxin impa pa

RELIGIEUSES DE L'ASSOMPTION
(RELIGIOUS 0F THE ASSUMPTI0N)

1867 :no"n n:»

SAINT PETER IN GALLICANTU :-öipa pa
mton nVya
91316 o^ir ,31653 .n.n

17, RUE DE L'ASSOMPTION - 75016 PARIS - FRANCE :^xnn nn»an pa

ORDER OF PREACHERS (DOMINICANS)
established in **1216**
Local address: Shivtei Israel Road, **8** P.**O**.B. **298** - **97605** Jerusalem
Head Office: Piazza Pietro d'Hliria, **1** - **00153** Rome - Italy

ORDER OF THE DISCALCED BROTHERS OF THE BLESSED VIRGIN MARY OF MT. CARMEL (CARMÉLITES)
established in **1593**
Local address: "Stella Maris" Monastery P.O.B. **9047** - **31090** Haifa
Head Office: Corso d'Italia, **38** - **00198** Rome - Italy

POOR CLARES = MONASTERY "SAINTE CLAIRE"
established in **1888**

Locai address: Chanoch Albeck Street, **1** P.O.B. **1013** - **91009** Jerusalem

POOR CLARES = MONASTERY "SAINTE CLAIRE"
established in **1884**

Local address: Poste restante - **16000** Nazareth

RELIGIEUSES DE L'ASSOMPTION (RELIGIOUS OF THE ASSUMPTION)
established in **1867**
Locai address: Saint Peter in Gallicantu Ma'aleh Hashalom P.O.B. **31653** - **91316** Jerusalem
Head Office: **17**, rue de l'Assomption - **75016** Paris - France

RELIGIOUS OF NAZARETH

שנת הייסוד: 1853

מען מקומי: על-יד הבזיליקה, 306/4
ת.ד. 274, נצרת

מען המשרד הראשי: VIA CATERINA FIESCHI, 6 - 00151 ROME - ITALY

RELIGIOUS OF OUR LADY OF ZION

שנת הייסוד: 1856

מען מקומי: "ECCE HOMO" CONVENT - וייה דולורוזה 41
ת.ד. 19056, ירושלים 91190

מען המשרד הראשי: VIA GARIBALDI, 28 - 00153 ROME - ITALY

SACRED HEART FATHERS OF BETHARRAM

שנת הייסוד: 1877

מען מקומי: ת.ד. 22, נצרת 16100

מען המשרד הראשי: VIA A. BRUNETTI, 27 - 00186 ROME - ITALY

SALESIANS OF DON BOSCO

שנת הייסוד: 1874

מען מקומי: בית ג'מל
ת.ד. 12, בית שמש 99101

מען המשרד הראשי: VIA DELLA PISANA, 1111 - 00163 ROME - ITALY

SALVATORIAN SISTERS OF OUR LADY OF THE ANNUNCIATION (OF THE MELKITES)

שנת הייסוד: 1940

מען מקומי: HOUSE OF PROVIDENCE
רח' אלנבי 36, חיפה

מען המשרד הראשי: COUVENT SAINT SAUVEUR - SAIDA - LEBANON

RELIGIOUS OF NAZARETH
established in **1853**
Local address: Near the Basilica, **4/306** P.O.B. **274** - Nazareth
Head Office: Via Caterina Fieschi, **6 - 00151** Rome - Italy

RELIGIOUS OF OUR LADY OF ZION
established in **1856**
Local address: "Ecce Homo" Convent - Via Dolorosa, **41** P.O.B. **19056 - 91 190** Jerusalem
Head Office: Via Garibaldi, **28 - 00153** Rome - Italy

SACRED HEART FATHERS OF BETHARRAM
established in **1877**
Local address: P.O.B. **22 - 16100** Nazareth
Head Office: Via A. Brunetti **27 - 00186** Rome - Italy

SALESIANS OF DON Bosco
established in **1874**
Locai address: Beit Jamal P.O.B. **12 - 99101** Beit Shemesh
Head Office: Via della Pisana, **1111 - 00163** Rome - Italy

SALVATORIAN SISTERS OF OUR LADY OF THE ANNUNCIATION (OF THE MELKITES)
established in **1940**
Locai address: House of Providence Allenby Road **36** - Haifa
Head Office: Couvent Saint Sauveur - Saida - Lebanon

SISTERS OF CHARITY OF JESUS AND MARY

1803 m e n

30 ,24 'oo 'nn :*»oipo po
30090 xnoy ,10 .n.n

25 RUE SAINT BERNARD - 1060 BRUXELLES - BELGIUM : w i n **TW**»n po

SISTERS OF CHARITY OF SAINT CHARLES BORROMEO

1652 imo^n

ST. CHARLES HOSPICE i'öip» po
12 'jn'**J** ***PIV** 'm
91080 **Onum*** ,8020 **.T.**n

KLOSTER GRAFSCHAFT- 57392 SCHMALLENBERG - : w i n nnwon po
GERMANY

SISTERS OF CHARITY OF SAINTS BARTOLOMEA CAPITANIO AND VINCENZA GEROSA
(SISTERS OF "MARIA BAMBINA")

1840 i m c n

1/727 'm - HOLY FAMILY HOSPITAL :*öip» po
16100 ima ,8 .n.n

VIA S. SOFIA, 13 - 20122 MILANO - ITALY : w i n nnwon po

SISTERS OF CHARITY OF THE IMMACULATE CONCEPTION
(SUORE D'IVREA)

1904 **m c n** ***nw***

ANNUNCIATION CONVENT **:>Oipo po**
16101 -rmi ,214 .n.n

VIA DELLA RENELLA, 85 - 00153 ROME - ITALY **:*&>xnn nnrcon po**

SISTERS OF CHARITY OF JESUS AND MARY
established in **1803**
Local address: Street N. 24, 30 P.O.B. 10 - 30090 Isfya
Head Office: 25, rue Saint Bernard - 1060 Bruxelles - Belgium

SISTERS OF CHARITY OF SAINT CHARLES BORROMEO
established in **1652**
Locai address: St. Charles Hospice - Lloyd George Street 12 P.O.B. 8020 - 91080 Jerusalem
Head Office: Kloster Grafschaft - 57392 Schmallenberg - Germany

SISTERS OF CHARITY OF SAINTS BARTOLOMEA CAPITANIO AND VINCENZA GEROSA (SISTERS OF "MARIA BAMBINA")
established in **1840**
Locai address: Holy Family Hospital - Road 727/1 P.O.B. 8 - 16100 Nazareth
Head Office: Via S. Sofìa, 13 - 20122 Milano - Italy

SISTERS OF CHARITY OF THE IMMACULATE CONCEPTION (SUORE D'IVREA)
established in **1904**
Locai address: Annunciation Convent P.O.B. 214 - 16101 Nazareth
Head Office: Via della Renella, 85 - 00153 Rome - Italy

SISTERS OF OUR DIVINE SAVIOUR
(SALVATORIAN SISTERS,SALVATOR MUNDI)

1888 **: tío* vi-** nw

16101 nnm ,121 .n.n : m p o po

VIALE MURA GIANICOLENSI, 67 - 00152 ROME - ITALY **: W i n TTOÖÜ** p o

SISTERS OF OUR LADY OF MERCY
("MERCEDARIE")

1864 m o ^ n *T\M*

n n i] i - man nn i m p o po
nnm ,16 .n.n

VIA OSTRIANA, 24 - 00199 ROME - ITALY : w i n nnwon po

SISTERS 0F SAINT ELIZABETH

1887 :nio**n *R\M*

8 n nr» **VOTI** noinn 'm - DOM P0LSKI : m p o po
91200 **D > ^ I V** ,277 .n.n

VIA NOMENTANA", 140 - 00162 ROME - ITALY : *"VINN* nnwjn p o

SISTERS 0F SAINT JOSEPH OF THE APPARITION

1848 : n o ^ n *N:W*

VIOBP Tino
OUR LADY, ARK OF THE CONVENANT : ñ i p o po
D » i ï ' nnp ,on m o n 'm
91003 **D ^ W I V** ,32233 .n.n

umpn ynK nno
SAINT JOSEPH HOSPITAL : m p o po
91192 o nun n* ,19264 .n.n

90 AVENUE FOCH - 94120 FONTENAY SOUS BOIS - : "»wenn nnrcon po
FRANCE

SISTERS OF OUR DIVINE SAVIOUR (SALVATORIAN SISTERS, SALVATOR MUNDI)
established in **1888**
Local address: P.O.B. 121 - 16101 Nazareth
Head Office: Viale Mura Gianicolensi, 67 - 00152 Rome - Italy

SISTERS OF OUR LADY OF MERCY ("MERCEDARIE")
established in **1864**
Locai address: Mount Tabor - Dahbourye P.O.B. 16 - Nazareth
Head Office: Via Ostriana, 24 - 00199 Rome - Italy

SISTERS OF SAINT ELIZABETH
established in **1887**
Locai address: Dom Polski, Hahoma Hashlishit Street 8 P.O.B. 277 - 91200 Jerusalem
Head Office: Via Nomentana, 140 - 00162 Rome - Italy

SISTERS OF SAINT JOSEPH OF THE APPARITION
established in **1848**
Province of Israel
Local address: Our Lady, Ark of the Covenant Rehov Notre-Dame - Kiryat-Yearim P.O.B. 32233 - 91003 Jerusalem
Province of the Holy Land
Local address: Saint Joseph Hospital P.O.B. 19264 - 91192 Jerusalem
Head Office: 90, Avenue Poch - 94120 Fontenay sous Bois - France

SISTERS OF THE HOLY CROSS

1841 mo^n na»

n* aru nain 'nn - "MATER ECCLESIAE" CENTER :>aij?Q p»
14101 n*»nao ,207 .n.r

ST. MARY'S NOTRE DAME - INDIANA 46556 - USA :win nn»an po

SISTERS OF THE HOLY CROSS "DE CHAVANOD"

1932 :iio^n na»

BETHARRAM HOUSE :mpa po
16100 nnxa ,22 .n.n

8 RUE ALCIDE ZENTZER, CH-1211 GENEVA 4 - :*»xnn nn»an pa
SWITZERLAND

SISTERS OF THE HOLY FAMILY OF NAZARETH

1875 na»

LATIN VICARIATE :*aij?a po
16100 nnxa

VIA NAZARETH,400 - 00166 ROME - ITALY :>»xnn nn»on po

SOCIETY OF JESUS
(JESUITS)

1540 :no^n na»

3 naia'**V"»ÖK** 'nn rmpa po
91004 onum*» ,497 .n.n

BORGO S. SPIRITO, 4 - 00193 ROME - ITALY :*»»xnn nn»an po

TEACHING SISTERS OF SAINT DOROTHY
(DAUGHTERS OF THE SACRED HEARTS)

1905 rmo^n na»

DEIR RA FAT : mpa pa
99100 »a» n*»a ,275 .n.n

VIA S. DOMENICO, 23 - 36100 VICENZA - ITALY : *»mn nn»an pa

SISTERS OF THE HOLY CROSS
established in 1841
Local address: "Mater Ecclesiae" Center - Dona Gracia Street P.O.B. 207 - 14101 Tiberias
Head Office: St. Mary's Notre Dame - Indiana 46556 - USA

SISTERS OF THE HOLY CROSS "DE CHAVANOD"
established in 1932
Local address: Betharram House P.O.B. 22 - 16100 Nazareth
Head Office: 8, rue Alcide Zentzer - CH-1211 Geneva 4 - Switzerland

SISTERS OF THE HOLY FAMILY OF NAZARETH
established in 1875
Local address: Latin Vicariate 16100 Nazareth
Head Office: Via Nazareth, 400 - 00166 Rome - Italy

SOCIETY OF JESUS (JESUITS)
established in 1540
Local address: Emile Botta Street, 3 P.O.B. 497 - 91004 Jerusalem
Head Office: Borgo S. Spirito, 4 - 00193 Rome - Italy

TEACHING SISTERS OF SAINT DOROTHY (DAUGHTERS OF THE SACRED HEARTS)
established in 1905
Locai address: Deir Rafat P.O.B. 275 - 99100 Beit Shemesh
Head Office: Via S. Domenico, 23 - 36100 Vicenza - Italy

THE CONGREGATION OF THE ROSARY SISTERS OF JERUSALEM

1885 : no"» TI n a»

94190 D^WIV ,54 .T.n ,14 pnax 'rn : pan

THE SERVANTS OF CHARITY CONGREGATION (OPERA DON GUANELLA)

1928 :n"io*Ti n:»

OPERA DON GUANELLA - PAUL VI ROAD :*aipa pa
16115 ima - 1586 .n.n

VICOLO CLEMENTI - 00148 ROME - ITALY :*iwnn Twan pa

THE CONGRÉGATION OF THE ROSARY SISTERS OF JERUSALEM
established in 1885

Agron Street, 14 P.O.B. 54 - 94190 Jerusalem

THE SERVANTS OF CHARITY CONGRÉGATION (OPERA DON GUANELLA)
established in 1928
Local address: Opera Don Guanella - Paul VI Road P.O.B. 1586 - 16115 Nazareth
Head Office: Vicolo Clementi - 00148 Rome - Italy

III **nsoa**
((a.) 4 npon ,11 **«p*°)**

(2) 5 **rpyo^ on*»a**

i m w o « manam mvTai d'ttj moia (x

COMMUNITY OF THE BEATITUDES

1976 **mo^ri na»**
ARCHBISHOP OF ALBI, FRANCE - V **mansa**

15 **ipaan** 'rn **:mpa** pa
91322 **on»i-p** ,32285 **.i.n**

COUVENT NOTRE DAME - 81170 CORDES - FRANCE **:win *n»an** pa

COMMUNITY OF "THE WORK" (DAS WERK)

1975 **rmo*»ti na»**
BISHOP OF FELDKIRCH, AUSTRIA **- "? niD'saa**

SHRINE OF SAINT ANNE :mpa pa
91190 **Dn»'iT»** ,19079 **.t.n**

THALBACHGASSE 10 - A. 6900 BREGENZ - AUSTRIA **:'»xnn «n»an** pa

CONSOLERS OF GETHSEMANI

1931 **mo^n na»**
ARCHBISHOP OF VIENNA, AUSTRIA - V **manaa**

onnn "in - APOSTOLIC DELEGATION **:mpa** pa
91191 **D^nnr** ,19199 **.i.n**

RENNWEG 63 - VIENNA - AUSTRIA **:-»»K-in *n»an** pa

ANNEX III
(Artide 11 § 4.c)

Ref Artide 5 (b)

a) Institutes of Consecrated Life and Ecclesial Movements:

COMMUNITY OF THE BEATITUDES
established in 1976 under the Archbishop of Albi, France
Local address: 15 Hamefaked Street P.O.B. 32285 - 91322 Jerusalem
Head Office: Couvent Notre-Dame - 81170 Cordes - France

COMMUNITY OF "THE WORK" (DAS WERK)
established in 1975 under the Bishop of Feldkirch, Austria
Local address: Shrine of Saint Anne P.O.B. 19079 - 91190 Jerusalem
Head Office: Thalbachgasse 10 - A.6900 Bregenz - Austria

CONSOLERS OF GETHSEMANI
established in 1931 under the Archbishop of Vienna, Austria
Local address: Apostolic Delegation - Mount of Olives P O.B. 19199 - 91191 Jerusalem
Head Office: Rennweg 63 - Wien - Austria

"INSTITUCIÓN TERESIANA"

1924 :iio»»n rua»
umpn oab manaa

BAHA EL DIN STREET :*aij?a pa
91192 **onwTP** ,19256 **.i.n**

VIA MONIE PRAMAGGIORE, 8 - 00149 ROME - ITALY : w m » pa

LITTLE FAMILY OF THE ANNUNCIATION

1972 **mo*TI**
ARCHBISHOP OF BOLOGNA, ITALY - V **nianaa**

•nay-VK **oxn rmpa** pa
91200 **D** n» **IT»** ,20776 **.i.n**

VIA CASAGLIA, 7 - 40043 MARZABOTTO - ITALY **:-Mwnn Twan pa**

LITTLE FAMILY OF THE RESURRECTION

1986 .•ino'»**TI** m»
BISHOP OF CESENA-SARS INA, ITALY - b mansa

DTinn -in :mpa pa
onun-r» ,51398 .i.n

VALLERIPA, 5 - 47020 LI NARO - ITALY : Win **Twan pa**

MARONITE SISTERS OF "SAINTE THERESE DE L'ENFANT JESUS"

1935 **: TÍO* TI**
niveas b» mnan iixnoD^ n'ianaa

FOYER MAR MAROUN :m¡?a pa
25 **mían Tr:an 'm**
91141 **D ^ i v** ,14219 **.-r.n**

KLEAT - KESROUAN - LEBANON : *wnn **Twan** pa

"INSTITUCIÓN TERESIANA"

established in 1924 under the Holy See

Local address: Baha El Din Street P.O.B. 19256 - 91192 Jerusalem

Head Office: Via Monte Pramaggiore, 8 - 00149 Rome - Italy

LITTLE FAMILY OF THE ANNUNCIATION

established in 1972 under the Archbishop of Bologna, Italy

Local address: Ras El Amoud - P.O.B. 20776 - 91200 Jerusalem

Head Office: Via Casaglia, 7 - 40043 Marzabotto - Italy

LITTLE FAMILY OF THE RÉSURRECTION

established in 1986 under the Bishop of Cesena-Sarsina, Italy

Local address: Mount of Olives P.O.B. 51398 - Jerusalem

Head Office: Valleripa, 5 - 47020 Linaro - Italy

MARONITE SISTERS OF "SAINTE THÉRÈSE DE L'ENFANT JÉSUS"

established in 1935 under the Maronite Patriarch of Antioch

Local address: Foyer Mar Maroun - Maronite Convent Street 25 P.O.B. 14219 - 91141 Jerusalem

Head Office: Kleat - Kesrouan - Lebanon

MISSIONARY SISTERS OF OUR LADY OF FATIMA

1964 .men na»
ARCHBISHOP OF RIO DE JANEIRO, BRAZIL - V nnnaa

pnxn 'm - TERRA SANCTA CONVENT :mp» p?»
72100 nbö-i ,19 **.T.**n

RUA MENTOR CONTO 554 - BARRO VERUNELLO - :-twnn -n»»n pa
SAN GUSALLO - 24415 RIO DE JANEIRO - BRAZIL

MONKS OF THE THEOPHANY

1980 ma'»n na»
rtmnax V» nnpn nVan min ^**Knüs'?** manaa

MONASTERY "SAINT JEAN DU DESERT" :mpa pa
91090 Dn»n"» ,9048 .n.n

NUNS OF BETHLEHEM AND OF THE ASSUMPTION 0F THE VIRGIN

1951 .nn^n na»
BISHOP OF GUBBIO, ITALY - V nianaa

nn - MONASTERE NOTRE-DAME DE L'ASSOMPTION :mpa p»
99101 »o» nn ,525 **.T.**n

MONASTERE NOTRE-DAME DU BUISSON ARDENT :•»»x*in *TWÜTI* pa
CURRIERE EN CHARTREUSE - 38380 ST. LAURENT DU PONT - FRANCE

NUNS OF THE ANNUNCIATION

1958 ma'»n na»
n» V» nnpn nban nnn «p»nmRV nnnaa

3 'aa ,5093 'm :mpa p»
16101 nixa ,216 **.i.**n

RELIGIOUS 0F "LAVRA NETOFA"

1963 - "no*n na»
n» V» nmpn nVan min rp»nmxV nnanaa

MELKITE MONASTERY OF LOWER GALILEE :nna pa
24973 nan in - 211 .i.n

MISSIONARY SISTERS OF OUR LADY OF FATIMA

established in **1964** under the Archbishop of Rio de Janeiro, Brazil

Local address: Terra Sancta Convent - Bialik Street P.O.B. 19 - 72100 Ramleh

Head Office: Rua Mentor Conto **554** - Barro Verunello - San Gusallo - 24415 Rio de Janeiro - Brazil

MONKS OF THE THEOPHANY

established in **1980** under the Greek Melkite Catholic Patriarch of Antioch

Locai address: Monastery "Saint Jean du Désert" P.O.B. 9048 - 91090 Jerusalem

NuNS OF BETHLEHEM AND OF THE ASSUMPTION OF THE VIRGIN

established in **1951** under the Bishop of Gubbio, Italy

Local address: Monastère Notre-Dame de l'Assomption - Beit Jemal P.O.B. **525-99101** Beit Shemesh

Head Office: Monastère Notre-Dame du Buisson Ardent - Currière en Chartreuse - 38380 St. Laurent du Pont - France

NUNS OF THE ANNUNCIATION

established in **1958** under the Greek Melkite Catholic Eparch of Akko

Local address: Street 5093, N" 3 P.O.B. 216 - 16101 Nazareth

RELIGIOUS OF "LAVRA NETOFA"

established in **1963** under the Greek Melkite Catholic Eparch of Akko

Local address: Melkite Monastery of Lower Galilée P.O.B. 211 - 24973 Deir Hanna

RELIGIOUS OF OUR LADY OF SION

1855 nio^n na»
ARCHBISHOP OF SAO PAULO, BRAZIL - V manaa

26 nnan "?xia» 'nn :*»»ipö pa
D^miv ,768 .n.n

RUA COSTA AGUIAR 1264, 04204001 SAO PAULO - :-»ronn nn»an pa
BRAZIL

SISTERS OF HOLY CROSS OF JERUSALEM

1963 rnio^n na»
BISHOP OF BEAUVAIS, FRANCE - V manaa

ana py - ST. JOHN IN MONTANA rmpa pa
95744 onpin'» ,1704 .n.n

LE PRIEURE - 60820 BORAN SUR OISE - FRANCE :>»xnn nn»an pa

THE SILENT WORKERS OF THE CROSS

1960 mo^n na»
BISHOP OF ARIANO-IRPINO, ITALY - *b* nisnaa

"MATER MISERICORDIAE" HOUSE :mpa pa
ASH-SHAYYAH STREET
o-nunn'» ,19638 .n.n

VIA DEI BRESCIANI, 2 - 00186 ROME - ITALY :>»xnn nn»an pa

WORK OF MARY - FOCOLARE/ OPERA DI MARIA - FOCOLARE

1964 :iio^n na»
»inpn **DDV** nianaa

^•»»an T»ao *
5 •»mn nnapon 'nn impa pa
91003 on»nn» ,472 .n.n

:D*naan «pao *
5 **DD»** nnn : *»aipa pa
91017 o n » in"» ,1794 .n.n

VIA DI FRASCATI, 302 - 00040 ROCCA DI PAPA - :-»»mn nn»an pa
ITALY

RELIGIOUS OF OUR LADY OF SION

established in **1855** under the Archbishop of Säo Paulo, Brazil

Local address: Shmuel Hanaggid Street **26** P.O.B. **768** - Jerusalem

Head Office: Rua Costa Aguiar **1264, 04204001** Säo Paulo - Brazil

SISTERS OF HOLY CROSS OF JERUSALEM

established in **1963** under the Bishop of Beauvais, France

Local address: St. John in Montana - Ein Karem P.O.B. **1704 - 95744** Jerusalem

Head Office: Le Prieuré - **60820** Boran sur Oise - France

THE SILENT WORKERS OF THE CROSS

established in **1960** under the Bishop of Ariano-Irpino, Italy

Local address: "Mater Misericordiae" House - Ash-Shayyah Street P.O.B. **19638** - Jerusalem

Head Office: Via dei Bresciani, **2 - 00186** Rome - Italy

WORK OF MARY - FOCOLARE / OPERA DI MARIA - FOCOLARE

established in **1964** under the Holy See

* Women's branch

Locai address: Iskandar Khoury Street **5** P.O.B. **472 - 91003** Jerusalem

* Men's branch

Locai address: Nablus Road **5** P.O.B. **1794 - 91017** Jerusalem

Head Office: Via di Frascati, **302 - 00040** Rocca di Papa - Italy

rnniaa r02»nV imoio (2

ECUMENICAL INSTITUTE FOR THEOLOGICAL STUDIES ("TANTUR")

1966 nio^n na»
ttmpn **03V** mD»B22

jnamn - jnan yn :*»aipa pa
91194 **D^WIV** ,19556 **.T.**n

UNIVERSITY OF NOTRE DAME, NOTRE DAME, : ***"min*** *n»an pa
INDIANA 46556 - USA

INSTITUT SAINT PIERRE DE SION - RATISBONNE

1873 **niO"n** na»
»*npn **ODV** ms^saa

26 man bxia» 'rn : mpa pa
91072 **D^»IV** ,7336 ***.i.n***

PONTIFICAL BIBLICAL INSTITUTE

1927 nio^n na»
»*npn **ODV** n*lDDD2

3 **non V'ÖK 'm : mpa pa**
91004 **on»TT>** ,497 **.7.**n

PONTIFICIO ISTITUTO BIBLICO, VIA DELLA PILOTTA : ***"min*** **n»an pa**
25 - 00187 ROME - ITALY

PONTIFICAL UNIVERSITY 0F SALAMANCA

1940 mo^^n **na»**
»npn **DDV** ms'**Daa**

INSTITUT BIBLIQUE ET ARCHEOLOGIQUE ESPAGNOL : *aipa pa
SHAYYAH STREET

91190 **D^»ÍV** ,19030 **.7.n**

COMPAÑÍA 5 - 37008 SALAMANCA - SPAIN : ***"mm*** n»an p»

b) Institutes of Higher Education:

ECUMENICAL INSTITUTE FOR THEOLOGICAL STUDIES ("TANTUR")
established in **1966** under the Holy See
Local address: Hebron Road - Ha Rosmerin P.O.B. **19556 - 91194** Jerusalem
Head Office: University of Notre Dame - Notre Dame - Indiana **46556** - USA

INSTITUT SAINT PIERRE DE SION - RATISBONNE
established in **1873** under the Holy See
Local address: Shmuel Hanagid Street, **26** P.O.B. **7336 - 91072** Jerusalem

PONTIFICAL BIBLICAL INSTITUTE
established in **1927** under the Holy See
Local address: Emile Botta Street, **3** P.O.B. **497 - 91004** Jerusalem
Head Office: Pontifìcio Istituto Biblico, Via della Pilotta, **25 - 00187** Rome - Italy

PONTIFICAL UNIVERSITY OF SALAMANCA
established in **1940** under the Holy See
Local address: Institut Biblique et Archéologique Espagnol - Shayah Street - P.O.B. **19030 - 91190** Jerusalem
Head Office: Compania **5 - 37008** Salamanca - Spain

PONTIFICIUM ATHENAEUM "ANTONIANUM"

1901 **¡Tio^n na»**
tmipn oaV **nìD**'saa

nnmbn n-n - STUDIUM BIBLICUM FRANCISCANUM :m,?» pa
91193 **D**nariv ,19424 .i.n

VIA MERULANA, 124 - 00185 ROME - ITALY :*twnn nwan pa

PONTIFICIUM ATHENAEUM "SANT'ANSELMO"

1914 mo^n **na»**
ttnipn oaV manaa

"THEOLOGISCHES STUDIENJAHR JERUSALEM D0RMITI0N ABBEY" :*aipö pa
D n» iv ,22 .i.n ,]vx -in

PIAZZA DEI CAVALIERI DI MALTA, 5 - 00153 ROME - :*wnn rwan pa
ITALY

SALESIAN PONTIFICAL UNIVERSITY
1940 mo^nnî»
unipn oab manaa

SALESIAN CENTER 0F THE0L0GICAL STUDIES - CREMISAN :mpa pa
91104 ontt>iv ,10457 .i.n

PIAZZA DELL'ATENEO SALESIANO, 1 - 00139 ROME - :*wnn liaran pa
ITALY

THE FRENCH BIBLICAL AND ARCHAE0L0GICAL SCHOOL OF JERUSALEM
"ECOLE BIBLIQUE ET ARCHEOLOGIQUE FRANÇAISE DE JERUSALEM"
1892 mo^n na»
anipn oaV nianaa

6 aa» rn rmpa pa
91190 **D^WIV** ,19053 .i.ii

PONTIFICIUM ATHENAEUM "ANTONIANUM"
established in **1901** under the Holy See
Local address: Studium Biblicum Franciscanum Via Dolorosa - P.O.B. **19424 - 91193** Jerusalem
Head Office: Via Merulana, **124 - 00185** Rome - Italy

PONTITICIUM ATHENAEUM "SANT'ANSELMO"
established in **1914** under the Holy See
Local address: "Theologisches Studienjahr Jerusalem Dormition Abbey" Mount Zion - P.O.B. **22** - Jerusalem
Head Office: Piazza dei Cavalieri di Malta, **5 - 00153** Rome - Italy

SALESIAN PONTIFICAL UNIVERSITY
established in **1940** under the Holy See
Local address: Salesian Center of Theological Studies - Cremisan - P.O.B. **10457 - 91104** Jerusalem
Head Office: Piazza dell'Ateneo Salesiano, **1 - 00139** Rome - Italy

THE FRENCH BIBLICAL AND ARCHAEOLOGICAL SCHOOL OF JERUSALEM "ECOLE BIBLIQUE ET ARCHÉOLOGIQUE FRANÇAISE DE JÉRUSALEM"
established in **1892** under the Holy See
Local address: Nablus Road, **6** - P.O.B. **19053 - 91190** Jerusalem

:D'INX **0**"ÖÖN Ö'SIJ (A

ARCHDIOCESE OF COLOGNE

VIII-**N** NXAA TOT:
UMPN CDV MANAA

SHRINE OF TABGHA "MENSA CHRISTI" PA
14100 NNAÜ ,52 .I.N

MARZELLENSTRASSE 32 - COLOGNE I - G E RM AN Y : ***"mm*** TWÖTT PA

ARCHDIOCESE OF WARSAW

1798 NIO^N RO»
&MPN OAV MS'AAA

8 rp»N»**N nainn** 'M - DOM POLSKI **PDipo** PA
91200 **D** ^ I V ,277 ***.i.r***

UL. MIODOWA 17, 00-246 WARSAW - POLAND : ***"mm iimn*** PA

"ASSOCIAZIONE NAZIONALE PER SOCCORRERE I MISSIONARI ITALIANI" (A.N.S.M.I)

1886 MA*TI ***nw***
AMPN OAV MANAA

31091 **NSTT** ,12 **mxüan** •»AM? **'m :-»anpa** IVA

VIA CAVOUR 256 - 00184 ROME - ITALY : ***"min iuvari*** PA

AUSTRIAN HOSPICE 0F THE HOLY FAMILY

1853 NIO^N N:»
ARCHBISHOP 0F VIENNA - ***b*** RNSNAA

NMIVN **n******i ^aipa** PA
91194 DNUM'» ,19600 .T.**n**

W0LLZEILE 2, A-1010 VIENNA - AUSTRIA : ***"mm iuvari*** PA

c) Other Officiai Entities:

ARCHDIOCESE OF COLOGNE
established in VIII **Century** under the Holy See
Local address: Shrine of Tabgha "Mensa Christi" P.O.B. 52 - 14100 Tiberias
Head Office: Marzellenstrasse 32 - Köln 1 - Germany

ARCHDIOCESE OF WARSAW
established in 1798 under the Holy See
Local address: Dom Polski - 8 Hahoma Hashlishit Street P.O.B. 277 - 91200 Jerusalem
Head Office: ul. Miodowa 17, 00-246 Warsaw - Poland

"ASSOCIAZIONE NAZIONALE PER SOCCORRERE I MISSIONARI ITALIANI" (A.N.S.M.I.)
established in 1886 under the Holy See
Local address: Lohamey Hagettaot Street 12 - 31091 Haifa
Head Office: Via Cavour, 256 - 00184 Rome - Italy

AUSTRIAN HOSPICE OF THE HOLY FAMILY
established in 1853 under the Archbishop of Vienna
Local address: Via Dolorosa P.O.B. 19600 - 91194 Jerusalem
Head Office: Wollzeile 2, A-1010 Wien - Austria

CARITAS JERUSALEM

1967 mo^n n:»
onun-p ***bw*** n^übn ywnoa^ ma"»aaa

8 ***bìfw*** na» 'm :*»öipö pa
97200 onun-p ,20894 **.7.**n

"CASA DE SANTIAGO"

1996 nicn ***nw***
SPANISH BISHOPS' CONFERENCE - V manaa

SHAYAH STREET impa pa
91190 **D^SÎÎV** ,19030 .n.n

ANASTRO, 1 - P.O.B. 29075 - 28033 MADRID - SPAIN :-Mwnn Titran pa

ORDER 0F MALTA

XII-n naaa ici:
«mpn oa'? manaa

pian -pi - PRO TANTUR :>aipa pa
91017 **D^ÏÎIV** ,1763 .i.n

PALAZZO MALTA, VIA CONDOTTI, 68 - 00187 ROME - : win vrcran po
ITALY

PERSONAL PRELATURE OF THE HOLY CROSS AND OPUS DEI (OPUS DEI)

1982 **ÍTIO^T»** n:»
umpn **D3V** ins^saa

93547 **-o** nunv ,3-11 linn 'm **:*OI¡?»** p»

VIALE BRUNO BUOZZI, 73 - 00197 ROME - ITALY : -nwnn TWön pa

PONTIFICAL MISSION FOR PALESTINE

1949 :*no"n na»
umpn **OD'**? rnanaa

91196 **D^tfir** ,19642 .t.n ,unnn -iiwn : mpa iva

1011 FIRST AVENUE - NEW YORK, N.Y. 10022 - USA : win **7***wan pa

CARITAS JERUSALEM

established in 1967 under the Latin Patriarch of Jerusalem

Local address: Shivtei Israel Road, 8 - P.O.B. 20894 - 97200 Jerusalem

"CASA DE SANTIAGO"

established in 1996 under the Spanish Bishops' Conference

Local address: Shayah Street P.O.B. 19030 - 91190 Jerusalem

Head Office: Anastro, 1 - P.O.B. 29075 - 28033 Madrid - Spain

ORDER OF MALTA

established in the XII **Century** under the Holy See

Local address: Pro Tantur - Hebron Road P.O.B. 1763 - 91017 Jerusalem

Head Office: Palazzo Malta,Via Condotti, 68 - 00187 Roma - Italy

PERSONAL PRELATURE OF THE HOLY CROSS AND OPUS DEI (OPUS DEI)

established in 1982 under the Holy See

Local address: Gihon Street 11-B - 93547 Jerusalem

Head Office: viale Bruno Buozzi, 73 - 00197 Rome - Italy

PONTIFICAL MISSION FOR PALESTINE

established in 1949 under the Holy See

Local address: New Gate P.O.B. 19642 - 91196 Jerusalem

Head Office: 1011 First Avenue - New York, N.Y. 10022 - USA

SAINT THOMAS FONDATION

1989 .••no*» n na»
»npn aa'? nnnaa

8 Vx-i»*» na» 'm :nìpo po
97605 D ^ i r ,298 .n.n

SECRETARIAT OF STATE, 00120 VATICAN CITY : *»mn n»on pa

"SECOURS CATHOLIQUE" (CARITAS FRANCE)

1946 :*no*n na»
FRENCH BISHOPS' CONFERENCE - V nnnaa

ini?-'?* OKI - omax nn :nipo po
91196 onun-r ,19680 .t.n

106 RUE DU BAC - 75341 PARIS CEDEX 07 - FRANCE : *"min* n»on po

UNION OF THE SUPERIORS OF WOMEN RELIGIOUS OF THE HOLY LAND

1993 rin^n n:»
»npn oaV nnnaa

8 bin»* na» 'm .-nno po
97605 ontmv ,298 .i.n

נחתם בירושלים היום ב' בחודש חשוון התשנ"ח,
שהוא מקביל ליום ה- 10 בחודש נובמבר בשנת 1997

Andrea C. L. di Montezemolo

בשם ממשלת מדינת ישראל

בשם הכס הקדוש

SAINT THOMAS FONDATION
established in **1989** under the Holy See
Local address: Shivtei Israel Road 8 P.O.B. 298 - 97605 Jerusalem
Head Office: Secrétariat of State, 00120 Vatican City

"SECOURS CATHOLIQUE" (CARITAS FRANCE)
established in **1946** under the French Bishops' Conference
Local address: Maison d'Abraham - Ras El'Amoud P.O.B. 19680 - 91196 Jerusalem
Head Office: 106, rue du Bac - 75341 Paris Cedex 07 - France

UNION OF THE SUPERIORS OF WOMEN RELIGIOUS OF THE HOLY LAND
established in **1993** under the Holy See
Local address: Shivtei Israel Road 8 P.O.B. 298 - 97605 Jerusalem

Signed in Jerusalem, this lOth day of the month of November in the year **1997,** which corresponds to the lOth day of the month of Heshvan in the year 5758.

ANDREA C.L. DI MONTEZEMOLO
For the Holy See

DAVID LEVY
For the Government of the State of Israel

NSOINN
(12 *PYO)

M X N nixmn

NVX , ("aaonn" : *prò)* "nnaTFon nvtyxn 03on" B» 12 *PI>D mapya
: "UMNB nixmmn RN»

yrw NS NROSWÖ nvwx oaonn V» MNJXNBIN mxmnn NVNN .1
n tin ,BX-i»N nnsnn PINA ,5 «JNOAI (1)1 NPON ,3 «PYOA NNANXA
:mxan nixmnn-nnb oxnna

MNS»A MNRK'? ON^NA "NVS^SS" NAIAN ,NXÏ NXMNA (x) 1.1
N»XA pnbn HT VVAAI ,»npn ODH N*»-bj; 1701:» NIM^naa
.III'ÖDW nvfk an *|x

piana *vrnpn* oam , nnmnx nnawa nwi mou n»xa (a)
MI08'x3ijn n^-b» p bs? MUN nwn ,bxn»n bvsn xn»
pnn N»a myxoxa no» TI mnnn .bxn»n nniuoidxn
.bx-w» nb»»»'?

nmoxn NNVS^KN NNAURAn nrwhn V» nno»»n IIITKV (a)
n*»-bi» rnnnn MASrn om NX-i»n ÜD»»D nxba -N ipsa n nn
nnxi-dn»nn DITI» ix ,5 nxmna nxinan dunnn "?x nb»a»n
onpi»n nb ban - nmoxnann n»-by nmoxn nnnon nnx
.IN T

namm .NNVD^SX na^x» nnmaa n^suö n^rs moia n»xa 1.2
mo' n»x RNANN n^-by p miim nawn ,bxn»n byon n XTI
nb ,nopin/nnnsn wxna» *p»n ix nnxnoa nniTU ,nmx
: publ mxponb moa , pnsrn

dieron ms/sraxa ,noyoa ix ,nin nnix n^-by noan mnnn (x)
.BXN»» nb»aab ,5 nxmna ix man

,nion oaon b» ,2 npon ,3 «p »OB momnna (i) (3)
di? pnva IT T »pab n nn BXNW nb»»»
.nnnn oaoi» ama nmaxn nmmaan m»nn

-IDO»» naaman nnnx-in nn» n VNIJ» pnn (ii)
.ns ba» onan b» nn»

THE SCHEDULE
(Artide 12)

IMPLEMENTATION PROVISIONS

Pursuant to Article 12 of the "Legal Personality Agreement" (hereinafter: the "Agreement"), the following shall be its Implementation Pro visions:

1. The application of the relevant provisions of the Agreement to legal persons as are referred to in Article 3 § 1 (d) and Artide 5, being new in Israel, shall be in accordance with the following sub-provisions:

1.1 (a) In this Provision, the term "pontifical" refers to ecclesiastical legal persons established by the Holy See, including their parts when they too are legal persons.

(b) Where a pontifical legal person has been established, and the Holy See intends that it function in Israel, a Certificate to that effect will be made by the Apostolic Nunciature in Israel. The Certificate will be delivered through the Ministry of Foreign Affairs to the Government of the State of Israel.

(c) The legal personality of the said pontifical legal person shall have full effect in Israeli law on the date of the conveyance of the Certificate by the Government to the Registry, described in Provision 5, or from the ninetyfirst day after the said delivery by the Nunciature - whichever is the earlier.

1.2 Where an ecclesiastical legal person other than a pontifical one has been established, and it is intended that it function in Israel, a Certificate to that effect will be made by the Authority that has established it, being either a Patriarch or a Diocesan Bishop, as the case may be, subject to the following sections:

(a) The Certificate will be delivered by that Authority or on its behalf through the Registry, described in Provision 5, to the Government of the State of Israel.

(b) (i) With référence to Article 3 § 2 of the "Fundamental Agreement", the Government of the State of Israel may request a discussion on the matter with the said ecclesiastical Authority on a mutually agreed level.

(ii) The discussion will take place in a bilateral committee consisting of an equal number of members from each side.

nmaxn nnyn naaon na»m n»xa IX ,nn J V ^ n»pa pxa (a)
n'n^ojan nna»an mnnn bœ nna»an mnnb irnn ,bnb
•>nnx nnxi-on»nn orna ^swn üD»aa nxba nipsa nmaxn
naaonn oí*»» ix o»nnb bnb matan miynn JITOIS
. pnyn "»ab ,nniaxn myna

.mopm/ninnsn by binn xb bnb (a) npon (i)

nnm b» ix ,naonn bn pny» nroöwa HVF» n» b» ann 2.1
maxn o» nn a» nnx ,nxn»n us»aa nxba mpsa ib n nn .O^TWO
:]bnbn nixpona

noan ,»inpn oan xn annn by nnii n n»x m»nn DX (X)
nnioonxn nmuxnaian n*»-by p by nmyn
.bxn»*» nb»aab ,pnn nn»a niyxaxa ,bxn»n

nan» nn^naa m»n xn anTnn by nmm n»x m»nn ox (a)
:»inpn oan

.own nb p by nmyn nioan mann nnix (i)

n^-by noan» naa-by anaa nymn xm-» »inpn oan (ii)
npona nxinan pixa bm»n nnnonxn nmoxnaian
ix mynyb my pna ian nmynn pin» p by (x)
nymn nnyn nb»aan .xn» ba n"»naa oimsb mnob
.o»nnn bx nxr

ma» ixav (a)-i (x) nixpona mnaTixan nymnm mmyna (a)
o» ,iaTia n»x .o^nwa uir ix ,mno»an nm»nn n»
onanxan annxn annon ba pi n»nnn nns»an ninnn
n»x nina»an nm»nn p nnx ba b» ,5.3 nxmna
.n»nnn nxt b»i , latía

nna nanxaa .nrn* ix mna»a nm»'»« n» b» ann ba> nnpaa 2.2
xb» Dnaiyi-a^ibn aninb mnnxn ,(a) ix (x) 2.1 nxmn
Dxnna mno»a nmwx p» |n »mn^naa mns»a nnnnb
naTiaan nna»an nmnn b» nnn ,pn»)m *nt* aaonb
.n»nnn

nipoa ,(x) 2.1 nmin-nna naTixa xin» ,annb nnn ia» ain 2.3
nmynn nnnaa nnxi-Dn»nn ain nn'» ,nxn»n oa»aa nxba
nb - o»nnn bx nb»aan n»-by nnnayn DI"» IX ,nb»aab nmaxn
.nnn onpian

mpsa ,(a) 2.1 nxmn-nna natixa xin» ,aunb n nn i a» ain 2.4
nymnn nnnaa nron-on»nn om nn*» ,nxnwn üD»aa nxba
n ••-b» nnnayn OT» IX ,nbwaan bx finn nnrca myxaxa nmaxn
.nnv onpian nb - n»nnn bx nbœaan

(c) Where such a discussion is not requested, or where agreement has been reached in the aforesaid committee, the legal personality of the said ecclesiastical legal person shall have full effect in Israeli law from the ninety-first day after the delivery of the aforementioned Certificate to the Registry or from the date of the agreement in the said committee, as the case may be.

(d) The above section (b) will not apply to Diocèses.

2.1 A merger of two or more legal persons to which the Agreement applies will have full effect in Israeli law after compliance with the following sections:

(a) If the Authority that has decreed the merger is the Holy See, a Certificate to that effect will be delivered by the Apostolic Nunciature in Israel, through the Ministry of Foreign Affairs, to the Government of the State of Israel.

(b) If the Authority that has decreed the merger is an ecclesiastical Authority other than the Holy See:

(i) that Authority will deliver a Certificate to that effect to the Registry.

(ii) The Holy See will issue a written Notice to be delivered by the Apostolic Nunciature in Israel in the manner described in section (a) to the effect that the contents of the Certificate are no longer subject to any appeal or recourse to any ecclesiastical forum. The Government shall convey this Notice to the Registry.

(c) The Certificates and the Notice referred to in sections (a) and (b) shall give the names of the two or more merged legai persons, the name of the new legai person, as well as all the other détails referred to in Provision 5.3 of each of the merged legal persons and of the new one.

2.2 In case of a merger of two or more legal persons referred to in sub-provision 2.1 (a) or (b), the liability for outstanding obligations other than to ecclesiastical legal persons, whether being legal persons in accordance with the Agreement or not, shall be of the new merged legal person.

2.3 The date on which a merger referred to in sub-provision 2.1 (a) will have full effect in Israeli law shall be the ninety-first day from the delivery of the said Certificate to the Government, or from the date of its convey ance by the Government to the Registry - whichever is the earlier.

2.4 The date on which a merger referred to in sub-provision 2.1 (b) will have full effect in Israeli law shall be the ninety-first day from the delivery of the said Notice, through the Ministry of Foreign Affairs, to the Government, or from the date of its convey ance by the Government to the Registry - whichever is the earlier.

nxV» mj?D3 iV nnn ,oaonn Vn nny» nns»a ninnn b» pVmn 3.1
: }VnVi nixpona moxn D"»nna» nnx nxn»n üd»»3

ninnn b» ,onam-o^iVn ,onnx aninV ix nmnV mnnxn (x)
in» pa nrn^oja nvösiw nmwxV xV» ,nV-rn n»x nno»»n
mnnn b» n nn , p*» x» pai nxn»n üd»»3 n vos»» mnvn
(a) ix (iii) (a) nixponV Dxnns na»3 nnix mon nno»»n
.no»V (ii)

:»npn oan xn pVmnn Vy nnim n»x m»*in ox (3)

;2.3-1 (x) 2.1 nixmnn nn'» (i)

;":mn" oip»3 xn*» " pVmn" (ii)

n»x nno»»n rnnnn nx mon nno»»n ninnn o» (iii)
ornan Dy n*» nmoxn nmsma VVa" ,nVm
.5.3 nxmna onan on» na nb onann onixn

oan nvx» mmnaa ni»n xn pVmnn nnmn i»x ni»nn ox (>)

:»npn

.2.4-1 (a) 2.1 mxmnn iVim (i)

]m nmynn Vy p iVim (iii)-n (ii) (3) mxpon (ii)
.nymnn Vy

o^iVn onnx omn ix nmn ,3.1 nxmn-nna yimV ns 3.2
nm»n ovx» onnxV ,nV*m n»x nna»»n ninnn V» onaiyi
nxn»n oa»»3 nina»» mn»*x p» pa niwoaa nina»»
.monp onV n nn , p^x» pai

nniüoisxn nmoxnann nx »p3V ,pao nV »•» ox ,mx»n Vxn»*» nV»aa .4
. n*naa pon naxV Vx*i»n

:onan onaonn myn o»V D»mo pian Vxn»'» nV»aa 5.1

;oaonn n-Vy o»m»V ixxain» onaon (x)
m nn ix ,Vx-w nV»aa ix »npn oan» onaon onix (a)
ixirain oimV pa:V ixm ,oaonn Vn nny» xn» Va nna»»
.D»maV

o»mon 'm-Vy onoixa onnym ,mann]inV mns nn'» o»mon 5.2
in*» Vxn»n pioyV onmo pi-mn ix pnon n^-Vy ix
.onnt

3.1 A dissolution of a legal person to which the Agreement applies will have full effect in Israeli law after compliance with the following sections:

(a) Liability for outstanding debts or other obligations of the dissolved legal person other than to ecclesiastical legal persons, whether being legal persons in Israeli law or not, shall be of the legal person that had established it as named in accordance with sections (b) (iii) or (c) (ii) below.

(b) If the Authority that has decreed the dissolution is the Holy See:

(i) sub-provisions 2.1 (a) and 2.3 will apply;

(ii) "dissolution" will be substituted for "merger";

(iii) the ñame of the legal person that had established the dissolved legal person will be included in the said Certificate together with the appropriate détails related thereto as mentioned in Provision 5.3.

(c) If the Authority that has decreed the dissolution is an ecclesiastical Authority other than the Holy See:

(i) Sub-provisions 2. 1 (b) and 2.4 will apply;

(ii) sections (b) (ii) and (iii) will apply to both Certificate and Notice.

3.2 Without derogating from sub-provision 3.1, outstanding debts or other obligations of the dissolved legal person to others who are not ecclesiastical legal persons, whether being legal persons in Israeli law or not, shall take precedence.

4. The Government of the State of Israel may, if in doubt, request the Apostolic Nunciature in Israel to verify an ecclesiastical document.

5.1 The Government of the State of Israel will establish a Registry for the recording of the following:

(a) documents communicated to the Registry under the Agreement;

(b) such documents as the Holy See or the Government of the State of Israel, or any legai person to which the Agreement applies, may cause to be communicated thereto.

5.2 The Registry shall be open to public inspection and copies authenticated by the Registry or by a notary or advócate licensed to practice in Israel shall be made available.

nx man xn» n rrann nns»o m n n nab D»-POD» noi»m (x) 5.3
aa pxV-pna xn nxnn mira DXI , mpo po , n»m no»
nx ,nV» nxnn m»nn-x»i: V» ix n»xi V» io» nx , nyo nx
m»in D» nxi nnmpn mnaan n*»-bs; mio*"» rnnxn
.nmx mon nn^nnn

nxnon nso DA o»moa» noi»nn b nn .nopm/nnisn'? -i»xa (D)
. nxmonon nonn-oinn nx

5.1 **mxmn-nn n-Vy onyinon onoona oniVan onnsa D* n an** 5.4
. pix nixa nyinn ixxov (x)5.3**-i**

mixna omnV nmxaV-n^xn in*» D»moa ondino onoon 5.5
. *ponn

n nxmno nymn Vnm nxmn-nn DI» »nnn x'? ,pso nynaV 5.6
.Daonn *bw* 6 **mvoa xn»**

n-Vy nn Daonn mxmn ynn ,nnyiV , n nmniro Vxi»*' nV»oo 6.1
nono» nV»oon .na»n npnm nnxn npnn a^n*» nx*i»n os»on
.»npn oan noaona n»yn nmoxn na»nn npnn n

V» nayn noi an yna"» ,6.1 **nxmn-nn3 manxon npnnn nnoob** **6.2**
,DBONN

n":»nn \pw »MN3________^L. ᴰ ˑ ᵖ ⁿ **ft'4>/va onna**
1997 בשנת / נובמבר **»mnD**_______//p .- **n** Din **mapo xin»**

בשם ממשלת מדינת ישראל

»NPN **oan D»a**

Conventio ipsa litterarumque traditio inter Ministrum ab Exteris Negotiis ac Nuntiaturam Apostolicam, die XXVII Septembris anno MCMXCVII et die II Novembris anno MCMXCVII necnon Notarum inter Statum Israelis atque Apostolicam Sedem die X Novembris anno MCMXCVIII, ratae habitae sunt a Statu Israelis die XVI Decembris anno MCMXCVIII. Apostolica dein Sedes eadem sanxit documenta die XXI Ianuarii anno MCMXCIX.

5.3 (a) The Register entry for any new legal person will include its official name, a local address and, if its head office is abroad, also its address, the name of its head or presiding officer, the date of its establishment by the Catholic Church and the ecclesiastical Authority that established it.

(b) In the case of a Diocese, the Register entry will also include a map showing its territorial jurisdiction.

5.4 Changes in details included in documents recorded under sub-provisions 5.1 and 5.3 (a) will be communicated and recorded in the same manner.

5.5 Documents recorded in the Registry will be *prima facie* evidence of their contents on the date of the document.

5.6 For the avoidance of doubt, none of the above sub-provisions shall be construed as derogating from any provision in Article 6 of the Agreement.

6.1 The Government of the State of Israel states that, in its opinion, the execution of provisions of this Agreement under Israeli law will require primary and secondary legislation. The Government agrees that the said secondary legislation will be made with the consent of the Holy See.

6.2 For the purposes of the legislation referred to in sub-provision 6.1, the Hebrew text of the Agreement shall prevail.

Signed in Jerusalem, this 10th day, of the month of November in the year 1997, which corresponds to the 10th day, of the month of Heshvan, in the year 5758.

ANDREA C.L. DI MONTEZEMOLO
For the Holy See

DAVID LEVY
For the Government of the State of Israel

APOSTOLIC NUNCIATURE
IN ISRAEL

27 **September** 1997

N.J727/Q68

Your Excellency,

As you know, on May 1996, the "Permanent Bilateral Working Commission between the Holy See and the State of Israel" approved and initialled the text of a new Agreement, called the *"Legal Personality Agreement",* with the aim of granting civil effects within Israeli legislation for ecclesiastical juridical persons, pursuant to Art. 3 § 3 of the *Fundamental Agreement between the Holy See and the State of Israel* (signed on 30 December 1995).

The *Legal Personality Agreement* contains a list of legal ecclesiastical persons existing in Israel who will receive civil recognition once the said agreement has been signed and ratified. However, between May 1996 and the present time, some new ecclesiastical entities have been created within the Catholic Church in Israel. While, on the one hand, I understand that the Government of Israel having recently given its approval to proceed with the signature of the Agreement on the basis of the text initialled in May 1996, it might not be correct to add the new entities now; nevertheless, Your Excellency will surely appreciate that, on the other hand, it is the firm desire of the Holy See that the *Legal Personality Agreement* should correspond to the situation as it really is on the date in which it is signed.

To overcome this difficulty, I am proposing that now, i.e. prior to the formal, imminent signing of the *Legal Personality Agreement,* we proceed with an exchange of Letters between this Apostolic Nunciature and the Ministry for Foreign Affairs, stating that as soon as the *Legal Personality Agreement* will be signed and ratified, and as soon as a Registry will be established (in accordance with N. 5 of the *Implementation Provisions,* which form part of the same *Legal Personality Agreement),* the legal entities, which appear in the document herewith attached, will be immediately incorporated in the mentioned Registry, thus granting also to them full recognition within Israeli legislation as far as civil effects are concerned.

Confirmation of this proposal from the Ministry of Foreign Affairs will be highly appreciated, as an expression of mutual agreement.

I avail myself of this opportunity to renew to Your Excellency the assurances of my highest consideration.

•{< Archbishop **ANDREA DI MONTEZEMOLO**
Apostolic Nuncio in Israel

To His Excellency
Mr. **DAVID LEVY**
Minister of Foreign Affairs
of the State of Israel
JERUSALEM

"COMUNITA JESUS CARITAS DI CHARLES DE FOUCAULD"
established in 1952 under the Bishop of Foligno - Italy
Local address: Road Paul VI, 78 P.O.B. 1531 - 16115 Nazareth
Head Office: Abbazia di Sassovivo - 05034 Foligno (Perugia) - Italy

EMMANUEL COMMUNITY "COMMUNAUTE DE L'EMMANUEL"
established in 1982 under the Holy See
Local address: Sanctuaire du Pater Noster Mount of Olives P.O.B. 19064 - 91190 Jerusalem
Head Office: 18, Boulevard du General Koenig - 92200 Neuilly - France

MOINES DE BETHLEEM ET DE L'ASSOMPTION DE LA VIERGE
established in 1992 under the Archbishop of Perugia - Italy
Local address: Tell Gamaliel - Beit Jemal P.O.B. 525 - 99101 Beit Shemesh
Head Office: Eremo delPAssunta Incoronata, Localita Monte Corona, 06019 Umbertide (PG) - Italy

"ORPHELINAT JESUS ADOLESCENT"
established in 1897 under the Superior General of the Salesian Fathers
Local address: Ecole technique Don Bosco P.O.B. 5 - 16100 Nazareth
Head Office: Opera Don Bosco, Via delia Pisana, 1111 - 00163 Rome - Italy

DEPUTY PRIME MINISTER
AND MINISTER OF FOREIGN AFFAIRS

2 November 1997

His Excellency
The Most Reverend **ANDREA CORDERO LANZA DI MONTEZEMOLO**
The Apostolic Nuncio in Israel

Your Excellency

With reference to your Excellency's Note of September 27 1997 (N.J727/Q68), which reads as follows:

"As you know, on May 1996, the "Permanent Bilateral Working Commission between the Holy See and the State of Israel" approved and initialled the text of a new Agreement, called the *"Legal Personality Agreement"* , with the aim of granting civil effects within Israeli legislation for ecclesiastical juridical persons, pursuant to Art. 3 § 3 of the *Fundamental Agreement between the Holy See and the State of Israel* (signed on 30 December 1995).

The *Legal Personality Agreement* contains a list of ecclesiastical persons existing in Israel, who will receive civil recognition once the said agreement has been signed and ratified. However, between May 1996 and the present time, some new ecclesiastical entities have been created within the Catholic Church in Israel. While, on the one hand, I understand that the Government of Israel having recently given its approval to proceed with the signature of the Agreement on the basis of the text initialled in May 1996, it might not be correct to add the new entities now; will surely appreciate that, on the other hand, it is the firm desire of the Holy See that the *Legal Personality Agreement* should correspond to the situation as it really is on the date in which it is signed.

To overcome this difficulty, I am proposing now, i.e. prior to the formal imminent signing of *Legal Personality Agreement,* we proceed with an exchange of Letters between this Apostolic Nunciature and the Ministry of Foreign Affairs, stating that as soon as the *Legal Personality Agreement* will be signed and ratified, and as soon as a Registry will be established (in accordance with N. 5, of the *Implementation Provisions,* which form part of the same the *Legal Personality Agreement),* the legal entities, which appear in the document herewith attached, will be immediately incorporated in

the mentioned Registry, thus granting also to them full recognition within Israeli legislation as far as civil effects are concerned.

Confirmation of this proposal from the Ministry of Foreign Affairs will be highly appreciated, as an expression of mutual agreement.

I avail myself of this opportunity to renew to Your Excellency the assurances of my highest consideration".

I am pleased to inform Your Excellency that the proposal set forth in your abovementioned Note is acceptable to my Government and that my Government agrees that your Note together with this reply shall be regarded as constituting mutual agreement in this regard.

I avail myself of this opportunity to renew to Your Excellency the assurance of my highest consideration.

Yours sincerely

DAVID LEVY

"COMUNITÀ JESUS CARITAS di CHARLES DE FOUCAULT)"

1952 : 7iu»n ru\y
BISHOP OF FOLIGNO - ITALY : i? jilû'ûDn
78 >v'\y n ouïs-a-irn :>mpniyo
16115 mjo
ABBAZIA DI SASSOVIVO = ***wmn nvnn yn***
05034 FOLIGNO (PERUGIA) - ITALY

EMMANUEL COMMUNITY "COMMUNAUTE DE L'EMMANUEL"

1982 : 7iu»n ruv

SANCTUAIRE DU PATER NOSTER :îaipn
19064 .7 .n D>rmn *in*
91190 o>a\yn>
18 BOULEVARD DU GENERAL KOENIG : *>vhid ynn*
92200 **NEUILLY - FRANCE**

MOINES DE BETHLEEM ET DE L'ASSOMPTION DE LA VIERGE

1992 : 71P»n TOV
THE ARCHBISHOP OF PERUGIA - ITALY = V nia>im
525 .7.JI n>3 - *ÏWÏDÎ ÏT\ ;* >DipD IVD
99101 n>3
EREMO DELL ASSUNTA INCORONATA : >VNin 7i\ynn ^VD
LOCALITÀ MONTE CORONA
06019 **UMBERTIDE-(PG) - ITALY**

"ORPHELINAT JESUS ADOLESCENT"

1897 : 71U»n *TOV*
SUPERIOR GENERAL OF THE SALESIAN FATHERS *ò* ma'oaa
5 .7.11 *ipvU* 117 *12V* Tpa. : 'WNI TVD
16100
OPERA DON BOSCO - VIA DELLA PISANA U H **-.*WHiri* TVan**
00163 **ROME - ITALY**

APOSTOLIC NUNCIATURE
IN ISRAEL

Jerusalem, 10 November 1997

N. J746/Q68

Your Excellency,

With référence to the "Legal Personality Agreement" — signed today — between the Holy See and the State of Israel, I have the honour of informing you that the Holy See understands that:

1) In case of doubt as to the correspondence between an officiai name of a legal person appearing in any of the ANNEXES to the aforesaid Agreement, and a name in any register of the State of Israel or in any other document, a Certificate made by the Apostolic Nunciature in Israel shall be évidence that the ñames are those of the same legal person.

2) After the promulgation of the secondary législation referred to in Provision 6.1 of the Implementation Provisions of the aforesaid Agreement, the Registrar may request the legal persons listed in the ANNEXES to inform him from time to time of the name of the respective Head or Presiding Officer if it does not appear in the ANNEXES, the same legal persons will inform him accordingly.

3) For the avoidance of doubt, it is recalled that provisions 5.5 and 5.6 of the aforementioned Implementation Provisions shall apply to the contents of paragraphs (1) and (2) abo ve.

Willingly availing myself of this occasion to renew to Your Excellency the assurances of my highest considération, I am,

Yours sincerely,

> i < Archbishop Andrea C.L. di Montezemolo
Apostolic Nuncio in Israel

His Excellency
Mr. **DAVID LEVY**
Minister of Foreign Affairs
Ministry of Foreign Affairs
JERUSALEM

DEPUTY PRIME MINISTER
AND MINISTER OF FOREIGN AFFAIRS

10 November 1997

His Excellency
The Most Reverend ANDREA CORDERO LANZA DI MONTEZEMOLO
The Apostolic Nuncio in Israel

Your Excellency

With référence to the "Personality Agreement" — signed today — between the Holy See and the State of Israel, it is the understanding of the State of Israel that:

1) In case of doubt as to the correspondence between an officiai name of a legal person appearing in any of the ANNEXES to the aforesaid Agreement, and a name in any register of the State of Israel or in any other document, a Certificate made by the Apostolic Nunciature in Israel shall be évidence that the ñames are those of the same legal person.

2) After the promulgation of the secondary législation referred to in Provision 6.1 of the Implementation Provisions of the aforesaid Agreement, the Registrar may request the legal persons listed in the ANNEXES to Inform him from time to time of the name of the respective Head or Presiding Officer if it does not appear in the ANNEXES; the same legal persons will inform him accordingly.

3) For the avoidance of doubt, it is recalled that Provisions 5.5 and 5.6 of the aforementioned Implementation Provisions shall apply to the contents of paragraphs (1) and (2) above.

Willingly availing myself of this occasion to renew to Your Excellency the assurances of my considération, I am,

Yours sincerely,
David Levy

Conventio ipsa litterarumque traditio inter Ministrum ab Exteris Negotiis ac Nuntiaturam Apostolicam, die XXVII Septembris anno MCMXCVII et die II Novembris anno MCMXCVII necnon Notarum inter Statum Israelis atque Apostolicam Sedem die X Novembris anno MCMXCVIII, ratae habitae sunt a Statu Israelis die XVI Decembris anno MCMXCVIII. Apostolica dein Sedes eadem sanxit documenta die XXI Ianuarii anno MCMXCIX.

ALLOCUTIONES

I

Ad episcopos regionis Oceani Pacifici.*

Your Eminence,
Dear Brother Bishops,

1. "That which was from the beginning, which we have heard, which we have seen with our eyes, which we have looked upon and touched with our hands, concerning the Word of life"[1] — this is our thème. With special intensity during these days of the Special Assembly for Oceania of the Synod of Bishops our thoughts are on the Word of life, Jesus Christ, who has called us to shepherd his people, and in his name to preach the Gospel of salvation to the ends of the earth. Your visit *ad Limina Apostolorum,* too, is in a sense an accounting to him of the mission which is yours among the peoples of the Pacific. In greeting you, the members of the Episcopal Conference of the Pacific, I give glory to God because "in the islands of the sea, we hear songs of praise to the name of the Lord".[2]

On your *ad Limina* visit you span time as you pray at the tombs of the Apostles Peter and Paul, and acknowledge the bond of faith which connects you and your people to their witness to the Gospel; and space itself disappears as you come to the heart of the Church to visit the Successor of Peter. You come representing a complex tapestry of races, cultures and languages; yet diversity is transcended in the communion which is ours in the Body of Christ, the Church.

2. The history of evangelization in your countries is not a long one, but it is already rieh in the fruits of holiness, justice and peace which only the Gospel can produce. You are witnesses to the heroic work of the missionaries who sowed the seed of faith in the hearts of your peoples. They are the men and women, priests and religious, who heard the call of Christ and, leaving behind what was naturally theirs, took his message to the peoples you represent. They preached in his name and their preaching "came... not

*** Die 5 Decembris 1998.**

[1] ***1 Jn* 1:1.**

[2] **Cf. *Is* 24:15-16.**

only in word, but also in power and in the Holy Spirit and with full conviction".[3] They preached with the testimony of their lives, some even unto death. It is above all this sacrifice, grafted on to the Paschal mystery of the Death and Résurrection of the Lord, which opens human hearts to the peace of the Holy Spirit. New developments in evangelization are now required; but the sacrifices of the early missionaries and especially of the martyrs like Saint Peter Chanel and Blessed Diego Luis de Sanvitores must not be forgotten. Indeed, as we move towards the Great Jubilee of the Year 2000 their story must be reclaimed and told with heartfelt gratitude and joy.

3. Vous vivez actuellement dans vos différents pays, une période de changement profond. La récente phase post-coloniale de votre histoire est derrière vous. L'indépendance n'est plus une expérience nouvelle, même si l'affermissement de la liberté et des droits civiques demeure une tâche pressante. Vos peuples sont déroutés par la difficulté de parvenir au développement et au bien-être auxquels ils aspirent, spécialement maintenant, alors que dans la région Asie-Pacifique est apparue de manière inattendue une instabilité économique et même politique. Il fut un temps où les océans gardaient vos sociétés isolées, mais ces mêmes océans sont devenus des autoroutes apportant d'autres cultures, qui ont maintenant fusionné avec la vôtre. Le développement rapide des communications conduit à un processus de mondialisation culturelle qui a déjà un grand impact sur vos sociétés. Certains effets sont positifs, mais d'autres sont certainement négatifs. Dans une telle situation, les Pasteurs de l'Eglise doivent faire preuve de sagesse dans leur discernement et de courage dans leurs décisions.

Il est paradoxal que le processus d'une plus grande unification promise par la mondialisation conduise parfois à des divisions et à des pertes d'identité. Plutôt que de promouvoir un esprit de coopération et de solidarité, cela peut engendrer une attitude de « sauve-qui-peut » à l'intérieur des nations comme entre elles. Cela peut signifier l'exploitation des nations plus faibles par les plus fortes; cela peut aussi signifier la corruption qui sépare les chefs du peuple qu'ils doivent servir; cela peut déclencher des conflits entre des intérêts divergents d'une manière qui rend impossible d'ordonner la société sur la base du bien commun. La voix des Evêques doit se faire clairement entendre en faveur de l'esprit de coopération et de solidarité qui seul peut assurer le bien-être de vos peuples.

[3] ***1 Th*** **1:5.**

Pour l'Église qui est dans les nations du Pacifique, aucune tâche n'est aujourd'hui plus nécessaire que la nouvelle évangélisation requise pour répondre aux besoins des circonstances présentes qui changent rapidement. La nouvelle évangélisation constitue la prochaine étape de la *plantatio Ecclesiae* dans vos îles, et elle demande que l'Évangile soit prêché de manière nouvelle en son ardeur, dans ses méthodes et dans son expression.[4] Ce n'est pas que les façons de faire des premiers missionnaires aient été mal conçues: bien au contraire, en leur temps elles étaient magnifiquement conçues et appliquées. Mais la situation changeante à laquelle vous faites maintenant face apporte de nouveaux défis, et cela ne demandera pas moins d'imagination et de courage que ce que les premiers missionnaires ont montré. La tâche peut sembler énorme, chers Frères, mais « il est fidèle, celui qui vous appelle: c'est encore lui qui fera cela ».[5]

4. L'Évangélisation requiert un effort important de vos pays, qui, dans la première phase de leur histoire, était fourni par les missionnaires. Pourtant il n'en sera pas de même pour la nouvelle étape. En tant que Successeurs des Apôtres, les Évêques demeurent les premiers agents d'évangélisation; et vos collaborateurs les plus proches sont les prêtres et les religieux, ceux qui sont missionnaires comme les autochtones que Dieu appelle à l'intérieur de vos communautés. Les laïcs aussi sont prêts plus que jamais à jouer un rôle décisif dans cette nouvelle phase d'évangélisation, répondant à leur vocation particulière à l'intérieur du contexte de la nature polyphonique et hiérarchique de l'Église. Je souhaite donc réfléchir avec vous brièvement sur quelques aspects de la relation entre Évêques, prêtres et laïcs.

Le rôle de l'Évêque en tant que premier agent d'évangélisation fait de lui le premier serviteur de la communion. Ce service a plusieurs implications, mais aucune n'a autant d'importance que le renforcement des liens de grâce, de coopération et d'amitié entre l'Évêque et ses prêtres. Cela peut être difficile, compte tenu du fait que dans l'administration quotidienne des diocèses, et des paroisses, il n'est pas toujours facile de trouver le temps et l'énergie que requiert la construction de la communion. Pourtant il est essentiel qu'il en soit ainsi. De plus, dans certaines cultures, des coutumes traditionnelles et des modes de gouvernement peuvent influencer l'exercice

[4] **Cf. *Veritatis splendor,* n. 106.**
[5] ***1 Th 5,* 24.**

du pouvoir par l'Évêque, tendant à faire de lui une figure distante plutôt que le père qui est toujours désireux et capable d'écouter ses prêtres et son peuple. Il est parfois nécessaire que dans son mode de gouvernement, l'Évêque aille à l'encontre de la culture, dans la claire compréhension — si importante pour la nouvelle évangélisation — que l'inculturation de la foi ne signifie pas qu'il faille accorder à la culture un caractère absolu, au point de ne pouvoir en remettre en question ou en tempérer aucun élément.

5. Modes of leadership which stress privilège rather than service always create problems in the relationship between priests and lay people. This is why it is important that seminaries and houses of formation should teach a way of leadership which is wholly geared to service and which filis the candidates with the same zeal to preach the Gospel which we see in the early missionaries. This will demand a thorough induction into the spirituality of the Cross, the total giving of self which is learned only with difficulty, but without which priestly ministry becomes a form of self-service and self-glorification. In their years of préparation, candidates for ordination need to grasp the truth that this self-emptying is the only way to a truly satisfying priestly life, indeed that it is the essential condition for abiding joy in their lives. Without it, priestly life can turn sour and unsatisfying, opening the way to destructive modes of behaviour. It is a sign of hope that in your part of the world at the moment there is a good number of vocations; and it is vital that these candidates be trained to be true servants of Christ and the Church, who know how to work in harmony and obédience with the Bishop and in close collaboration with religious and the lay faithful.

6. Increasingly in recent years lay people have assumed greater responsibility within the Church community. This is not just because priests are not always available; it is the work of the Holy Spirit. Yet at times lay responsibility has been stressed in a way that sets it in opposition to priestly ministry. The truth is that priestly leadership and lay responsibility are complementary: where lay responsibility is rightly exercised, the priest's ministry emerges in ail its richness, and vice versa. The two vocations need to be carefully distinguished, not separated, so that they may work together in the deep harmony which the God-given nature of the Church presumes. Priestly vocations flourish in situations where priests and lay people work together in mutually enriching ways.

At a time of radical change, with ali the uncertainty it brings, it is more important than ever for the Church to prepare lay men and women

to assume roles of leadership in society which work in favour of the common good.[6] Your particular Churches are increasingly blessed with lay men and women who take an active part in the liturgy, in catechesis and other forms of Christian service. This is a cause of great satisfaction, but it is not enough. The specifically lay contribution to the work of the Gospel must reach out to embrace those vast áreas of human life and culture which lie beyond the community of the Church in an ever more secularized society. Especially since the Second Vatican Council, the Magisterium has stressed consistently the secular charism of the lay vocation.[7] This means that the chief arena for the evangelizing work of lay people is the secular world of family, workplace, politics, culture, professional and intellectual life. How effectively they perform this work in these areas will in large part determine how effective the new phase of evangelization of the Pacific will be.

To equip lay people for this task will demand concerted attention to the theology of the lay vocation and to the social teaching of the Church, especially to those values and principies which shape the Catholic understanding of the natural law and the common good. All Christians should have an unassailable sense of the supreme value of human life, the inalienable dignity of the human person and the unique importance of the family as the basic cell of society. The abandonment of these moral points of référence is the core of a destructive secularization. And because they are abandoned only when God is excluded from the world and from human hearts, lay people need to be taught a way of prayer which opens them more and more to the mystery of God's loving providence in every aspect of life. A great effort is also needed in the area of éducation, with all the educational institutions of your particular Churches contributing to the Christian formation of young people. Such an éducation, far from aggravating the erosión of what is good in the traditional ways of your societies, will enhance the values which these ways embody and will lead to that convergence of Pacific traditions and Catholic teaching which the inculturation of the Gospel requires.

7. The Churches over which you preside in the love of Christ are part of the world of Oceania, a name which suggests that it is water — the vast expanse of the Pacific Ocean — which has determined your history and your culture. But it is water of a différent kind — the waters of Baptism

[6] **Cf. *Christifideles laici,* 42-43**

[7] **Cf. *Lumen gentium,* 31; *Evangelii nuntiandi,* 70; *Christifideles laici,* 17.**

— which reveal your identity at a deeper level. The Christians of the Pacific have been buried with Christ in Baptism and raised with him to newness of life.[8] May the Holy Spirit move anew over the deep of your hearts, dear Brothers, and over the hearts of your people, so that in celebrating the Great Jubilee of the Year 2000 and entering the new millennium the whole Church throughout the Pacific "will set forth upon the océan of light which is the Trinity".[9] The spiritual renewal which should accompany the Jubilee will bring the énergies needed for the evangelizing and missionary task before you, for the apostolate of catechesis and Christian formation, for the defence of human life and dignity, and for the application of Catholic social teaching to politicai, economie and cultural issues. May Mary, Star of the Sea and Star of Evangelization, lead you safely to the haven where "night will be no more, nor will there be need for lamp or sun, for the Lord God shall be the light".[10] In the love of Jesus Christ who alone is "the Way, and the Truth, and the Life",[11] I gladly impart to you and the priests, religious and lay faithful of your lands my Apostolic Blessing.

II

Ad Australiae praesules.*

Dear Cardinal Clancy,
Dear Brother Bishops,

1. I warmly greet you, the Bishops of Australia, with the words of the Apostle Peter: "Peace to ali of you who are in Christ".[1] Your *ad Limina* visit is taking place at the same time as the Special Assembly for Oceania of the Synod of Bishops when, in the midst of the joys and anxieties of your priestly service, you have entered into the *colloquium fraternitatis* with your brother Bishops from New Zealand, Papua New Guinea and Solomon Islands and the whole Pacific région on the centrality of Christ, the Way, and the Truth, and the Life of the peoples of your continent. Representa-

[8] Cf *Rom* 6:4.
[9] *Letter to Priests 1998,* 7.
[10] *Rev* 22:5.
[11] *Jn* 14:6

* Die 14 Decembris 1998.
[1] *1 Pt* 5:14.

tives of your Conference have also met various heads of Dicasteries of the Holy See to discuss aspects of your ministry in the particular situation of the Church in your land. I wish to encourage you to look to the profound strengths of the Catholic community in Australia, which in the midst of often disconcerting change continues to listen to the word of God and to bear abundant fruits of holiness and evangelical service.

2. Your meetings with some of the Congrégations of the Roman Curia have focused on questions of doctrine and morality, the liturgy, the role of the Bishop, evangelization and mission, the priesthood and religious life, and Catholic éducation. In each of these areas, your own personal responsibility as Bishops is absolutely vital, and so I will make this the underlying thème of these brief reflections. From the Second Vatican Council, the figure of the diocesan Bishop emerged with new vigour and clarity. With your fellow Bishops and in union with the Successor of Peter, you have by the power of the Holy Spirit received the task of caring for the Church of God, the Bride purchased at the cost of the blood of the only begotten Son, the Lord Jesus Christ.[2]

The Bishops are "the visible source and foundation of unity in their own particular Churches", just as the Successor of Peter is "the perpetuai and visible source and foundation of unity" of ali the Bishops and with them of the whole body of the faithful. Since the particular Churches over which the individuai Bishops preside represent a portion of the People of God assigned to the Bishop's pastoral governance, they are not complete in themselves but exist in and through communion with the one, holy, catholic and apostolic Church. For this reason "ali the Bishops have the obligation of fostering and safeguarding the unity of the faith and upholding the discipline which is common to the whole Church".[3] Each individuai Bishop, then, is called to assume his full responsibility, setting his face resolutely against ali that might harm the faith that has been handed down.[4] In order for his ministry of sanctifying, teaching and governing to be truly effective, it goes without saying that the manner of a Bishop's life must be irreproachable: he must openly strive for holiness, and give himself wholeheartedly and without hésitation to the service of the Gospel.

[2] **Cf.** ***Acts*** **20:28.**
[3] **Cf.** ***Lumen gentium,*** **23.**
[4] **Cf.** ***1 Cor*** **4:7.**

3. Until recently, the Catholic community in Australia knew nothing but consistent growth. Yours is the remarkable story of a great institution built quickly, despite limited resources. Diocèses, parishes, religious communities, schools, seminaries, organizations of every kind appeared, as testimony to the strength of the Catholic faith in your land and the immense generosity of those who brought it there. Now perhaps it appears that the momentum has slackened, and the Church in Australia faces a complex situation which calis for careful discernment on the part of the Bishops, and a confident and committed response on the part of all Catholics.

The underlying question concerns the relationship between the Church and the world. This question was fundamental to the Second Vatican Council and it remains fundamental to the life of the Church more than thirty years later. The answer we give to this question will determine the answer we give to a range of other important and practical questions. The advanced secularization of society brings with it a tendency to blur the boundaries between the Church and the world. Certain aspects of the prevailing culture are allowed to condition the Christian community in ways which the Gospel does not permit. There is sometimes an unwillingness to challenge cultural assumptions as the Gospel demands. This often goes hand in hand with an uncritical approach to the problem of moral evil, and a reluctance to recognize the reality of sin and the need for forgiveness. This attitude embodies a too optimistic view of modernity, together with an uneasiness about the Cross and its implications for Christian living. The past is too easily dismissed, and the horizontal is so stressed that the sense of the supernatural grows weak. A distorted respect for pluralism leads to a relativism which questions the truths taught by faith and accessible to human reason; and this in turn leads to confusion about what constitutes true freedom. Ali this causes uncertainty about the distinctive contribution which the Church is called to make in the world.

In speaking of the Church's dialogue with the world, Pope Paul VI used the phrase *colloquium salutis;* not just dialogue for its own sake, but a dialogue which has its source in the Truth and seeks to communicate the Truth that frees and saves. The *colloquium salutis* requires that the Church be différent precisely for the sake of dialogue. The unfailing source of this différence is the power of the Paschal Mystery which we proclaim and communicate. It is in the Paschal Mystery that we discover the absolute and universal truth — the truth about God and about the human person

— which has been entrusted to the Church and which she offers to the men and women of every age. We Bishops must ne ver lose confidence in the call we have received, the call to a humble and tenacious *diakonia* of that truth. The apostolic faith and the apostolic mission which we have received impose a solemn duty to speak that truth at every level of our ministry.

4. As "the steward of the grace of the supreme priesthood",[5] the Bishop's service to the truth has a specific and primary application in the liturgical life of his diocèse. He must do everything necessary to ensure that the liturgy through which "the work of our rédemption is exercised"[6] remains true to its most intimate nature: praise and worship of the Eternai Father.[7] It is particularly important for the Bishop to pro vide for the sound teaching of liturgical theology and spirituality in seminarles and similar institutions. He must also see to the création of the resources which his diocèse needs, in the form of specially trained priests, deacons and lay people, properly functioning commissions and working groups for the promotion of the liturgy and of liturgical music and art, and for the construction and maintenance of churches which in their design and furnishings will be in close harmony with underlying values of the Catholic tradition. Again, among both clergy and laity, appropriate means must be available for permanent formation and for a constant catechesis regarding the deeper meaning of the various liturgical célébrations. In many cases, it will be helpful to pool resources with neighbouring diocèses or at a national level. Such arrangements should not, however, diminish the Bishop's task of ordering, promoting, and guarding the liturgical life of the particular Church.[8]

Since the Sacrifice of the Mass is the "source and summit of the Christian life",[9] I encourage you to exhort priests and lay faithful alike to be Willing to make substantial sacrifices in order to make available and to attend Sunday Mass. Earlier générations of Catholics in Australia showed the depth of their faith by their high regard for the Eucharist and the other sacraments. That spirit is an integral part of Catholic life, a part of our spiritual tradition which needs to be reaffirmed.

[5] Cf. *Lumen gentium,* 26.
[6] *Sacrosanctum Concilium,* 2
[7] Cf. *ibid.,* 7.
[8] Cf. *Vicesimus quintus annus,* 21
[9] *Lumen gentium,* IL

5. In preparing and celebrating the forthcoming Great Jubilee as a time of conversion and reconciliation, there is also ample room for a great catechizing effort in relation to the Sacrament of Penance. Today it is possible and necessary to overeóme certain superficial applications of the human sciences in the approach to the formation of consciences. The Church in Australia should invite Catholics to encounter anew the saving mystery of the Father's love and mercy through that uniquely profound and transforming human expérience that is individual, integral confession and absolution. As the *Catechism of the Catholic Church* points out, this remains the only ordinary way for the faithful to reconcile themselves with God and the Church.[10] The personal nature of sin, conversion, forgi veness and reconciliation is the reason why the Second Rite of Penance demands the personal confession of sins and individual absolution. It is for this same reason that general confession and general absolution are appropriate only in cases of grave necessity, clearly determined by liturgical and canonical norms.

As those primarily responsible for Church life and discipline, you will know how to make clear to the faithful the theological, pastoral and anthropologica! reasons for the Church's practice of having children who have reached the age of reason receive the Sacrament of Penance before making their First Holy Communion.[11] At stake is respect for the integrity of their personal, individuai relationship with God.

6. As has been repeatedly made clear in the présent Synod, there is a direct link between the ministry of the Bishop and the state of the priesthood in his diocèse, with regard both to the recruitment of suitable candidates to the priesthood and to the exercise of priestly ministry. You have reported a decline in the numbers of those responding to God's cali to the priesthood and religious life, a decline in the numbers of those in active ministry, and the increasing age of those presently serving the Church. You have rightly responded to this pastoral problem with prayer and various vocational promotion programmes. The fact that the shortage of vocations is not every where feit to the same degree would indicate that the ideal of commitment, service and unconditional self-giving for the sake of Jesus Christ still speaks to many hearts, especially where young people find priests who live out, as radically as possible, the love of the Good Shep-

[10] **Cf. No, 1484.**

[11] **Cf. *Canon* 914.**

herd who lays down his life for the sheep.[12] Today the younger generation of Catholics shows a remarkable capacity to respond to the call to a self-giving and demanding spiritual life, precisely because they are quick to perceive that the prevailing self-centred culture is incapable of satisfying the deeper needs of the human heart. In this search they are looking for guidance; they need genuine witnesses to the Gospel message.

In many ways the decline in the number of priests in active ministry is offset by greater participation of the laity in the parish setting. Lay women and men often work closely with their parish priests in liturgical matters, in catechesis, in the material administration of the parish, and in efforts to draw others to the Church by their own works of the apostolate.[13] It falls to the Bishop to order this collaboration properly, in particular by ensuring that the parish priest is not perceived as merely one minister among many, with particular responsibility for the sacraments, but whose teaching office and governance is limited by the will of the majority or of a vocal minority. The Australian sense of equality must not be used as an excuse for **Stripping** the parish priest of the authority and duties that pertain to his office, making it appear that the ministerial priesthood is less essential to the local Church community.

Every Bishop recognizes how important it is to be close to his priests, being a father to them, affirming them, and correcting them when necessary. In a cultural climate dominated by subjective thought and moral relativismi, the transmission of the faith and the présentation of the Church's teaching and discipline has to be a matter of grave concern to the Successore of the Apostles. Unfortunately, the teaching of the Magisterium is sometimes met with réservation and questioning, a tendency which is sometimes fuelled by media interest in dissent, or in some cases by the intention to use the media as a kind of stratagem to force the Church into changes she cannot make. The Bishops' task is not to win arguments but to win soûls for Christ, to engage not in ideological bickering but in a spiritual struggle on behalf of truth, to be concerned not with vindicating or promoting themselves but with proclaiming and spreading the Gospel.

7. There is a great need to speak the truth clearly and with love, and to do so confidently, since the truth we proclaim belongs to Christ and is

[12] **Cf. *Jn* 10:11; *Pastores dabo vobis,* 40.**
[13] **Cf. *Apostolicam actuositatem,* 10.**

in fact the truth for which all people long, no matter how uninterested or résistant they may seem. Our *colloquium salutis* will produce good results only if the Holy Spirit breathes through our being and becomes our voice. Let us, then, at this moment of communion, invoke that same Holy Spirit "whose coming is gentle", as Saint Cyril of Jerusalem says, "whose bürden is light... for he comes to save, to heal, to teach, to admonish, to strengthen, to exhort and to enlighten the mind".[14] I earnestly recommend to your prayer and reflection, to your responsibility and action, the document which summarizes your meetings with the various Dicasteries of the Holy See. We all well know that the Bishop's threefold ministry of teaching, sanctifying and governing is a difficult and often burdensome one, which involves suffering and the Cross. Yet, as the document itself states: "in the mystery of the Cross we learn a wisdom which transcends our own weakness and limitations: we learn that in Christ truth and love are one, and in him we find the meaning of our vocation".[15]

It is above all the Mother of the Redeemer who, in her Spirit-filled Magnificat, leads us in praise of God who has called us "out of darkness into his own wonderful light".[16] May Mary, Help of Christians, watch over your land and its people. As a pledge of grace and peace in him who is always "the Way, and the Truth, and the Life",[17] I gladly impart my Apostolic Blessing to you and to the priests, religious and lay faithful who dwell in Australia.

[14] *Catecheses*, XVI, 16,

[15] No. 17.

[16] *1 Pt* 2:9,

[17] *Jn* 14:6.

ACTA CONGREGATIONUM

CONGREGATIO DE CAUSIS SANCTORUM

SIPONTINA-VESTANA

Beatificationis et canonizationis Ven. Servi Dei Pii a Pietrelcina (in saec.: Francisci Forgione) sacerdotis professi Ordinis Fratrum Minorum Capuccinorum (1887-1968)

DECRETUM SUPER MIRACULO

Venerabilis Servus Dei Pius a Pietrelcina (in saeculo: Franciscus Forgione) ortus est die 25 mensis Maii anno 1887 in oppido sermone vulgari denominato *Pietrelcina,* in archidioecesi Beneventana posito. Ingressus Ordinem Fratrum Minorum Capuccinorum, professionem religiosam fecit et anno 1910 ordinatus est sacerdos. Ab anno 1916 usque ad mortem moratus est in domo religiosa oppidi Sancti Ioannis Rotundi, in archidioecesi siti Sipontina-Vestana, ubi assiduum et efficacem explicavit apostolatum per Missae celebrationem, administrationem sacramenti Paenitentiae atque animarum moderationem. Caritate motus, aedificavit valetudinarium appellatum « Casa sollievo della Sofferenza » (Domus allevando dolori) et « Gruppi di Preghiera» (Coetus orationis), quos ipse definivit «seminaria fidei et focos amoris ». Sanctitate vitae eminuit et ardore apostolico; charismatibus singularibus est praeditus, in corpore suo signa Passionis portavit Christi atque cum silentio artam doloris viam percucurrit. Obdormivit in Domino pie die 23 mensis Septembris anno 1968.

In vita, in morte et post mortem amplissima claruit sanctitatis et miraculorum fama; quapropter Archiepiscopus Sipontinus-Vestanus, permissu obtento Sanctae Sedis ad normam M. P. « Sanctitas clarior », Causam iniit beatificationis et canonizationis anno 1982. Iis peractis, quae iure statuuntur, Summus Pontifex Ioannes Paulus II, die 18 mensis Decembris

anno 1997, declaravit Servum Dei heroum in modum virtutes théologales, cardinales et his adnexas coluisse.

Beatificationis respectu Causae Postulatio nuper iudicio permisit Congregationis de Causis Sanctorum coniectam miram sanationem intercessioni attributam eiusdem Servi Dei. Casus pertinet ad Consiliam De Martino, Antonio Rinaldi nuptam, quae, post factas per aliquot dies nimias corporis contentiones ut aegroto propinquo assiderei, die 31 mensis Octobris anno 1995 animadvertit incommodum totius corporis, quod cito mutatum est in sensum suffocationis et colli oppressionis atque thoracis. Eodem tempore tumentiam deprehendit in regione sinistra super iugulum, quae gradatim maior facta est, donec grandis evasit sicut malum medicum. Hanc ob rem aegrota postridie deducta est in valetudinarium Salernitanum. Prior tomographia axialis instrumento computatorio effecta ostendit collectionem liquidam in sede super et subter iugulum sinistrum atque in retroperitonaeo usque ad parvam pelvim. Tempore postmeridiano altera tomographia axialis instrumento computatorio effecta cum instrumento obstantiae priorem medicorum probationem confirmavit. Medici diagnosi dixerunt de praesentia infusionis liquidi chylosi, ex abruptione canalis strumosi, ob verisimilem causam traumaticam. Liquidi copia computata est circiter duorum litrorum. Est igitur adumbrata necessitas sectionis chirurgicae refectoriae. Interim nulla est therapia adhibita. Inde ab initio hospitii in valetudinario domina Consilia, iamdiu Patri Pio devota, cum familiaribus et mulieribus amicis Coetus Orationis cuius ipsa sodalis erat, cum fiducia invocavit intercessionem Servi Dei ut a Domino donum obtineret sanationis. Hinc preces factae sunt etiam apud sepulcrum eiusdem Venerabilis. Necopinato, postridie calendas Novembres agnosci coepta est imminutio tumoris colli atque dolorum. Die 3 mensis Novembris medici reppererunt plenam decessionem tumentiae colli et subsequentes inspectiones clinicae infusionis liquidi nullam demonstrant praesentiam.

Ob suas rationes sanatio est statim habita mira atque unice Patri Pio ascripta. Annis 1996-1997 apud Curiam Archiepiscopalem Salernitanam-Campaniensem-Acernensem instructa est Inquisitio dioecesana, quae probata est a Congregatione de Causis Sanctorum decreto die 26 mensis Septembris anno 1997 promulgato. Collegium Medicorum Dicasterii in sessione diei 30 mensis Aprilis anno 1998, consentiente voce edixerunt sanationem fuisse celerrimam, completam, stabilem et ex scientia inexplicabilem. Die 22 mensis Iunii eodem anno Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris est

actus et secuti mensis Octobris die 20 habita est Sessio Ordinaria Patrum Cardinalium et Episcoporum, Causae Ponente Excellentissimo Domino Andrea Maria Erba, Episcopo Veliterno-Signino. Et in utroque Coetu, sive Consultorum sive Cardinalium et Episcoporum, posito dubio num de miraculo constaret divinitus patrato, responsum est prolatum affirmativum.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua Congregationis de Causis Sanctorum mandavit ut decretum de praedicta mira sanatione conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis hodierna die infrascripto Praefecto necnon Causae Ponente, meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater declaravit: *Constare de miraculo a Deo patrato, intercedente Ven. Servo Dei Pio a Pietrelcina (in saec.: Francisco Forgione), Sacerdote professo Ordinis Fratrum Minorum Capuccinorum, videlicet de celérrima, completa ac stabili sanatione Consiliae De Martino a « spandimento liquido diffuso in sede sopraclaveare, mediastinica e addominale, da rottura del dotto toracico ».*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 21 Decembris A. D. 1998.

68 **IOSEPHUS SARAIVA MARTINS**
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. 83 S.

83 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

CONGREGATIO PRO EPISCOPIS

PROVISIO ECCLESIARUM

Latis decretis a Congregatione pro Episcopis, Sanctissimus Dominus Ioannes Paulus PP. II per Apostolicas sub plumbo litteras iis quae sequuntur Ecclesiis sacros praefecit praesules:

die 23 Aprilis 1999. — Titulari episcopali Ecclesiae Fortisventurae R.D. Aloisium Quinteiro Fiuza, hactenus Seminarii maioris archidioecesis Compostellanae rectorem, quem constituit Auxiliarem eiusdem archidioecesis.

die 24 Aprilis. — Titulari episcopali Ecclesiae Vergensi R.D. Salvatorem Aemilium Riverón Cortina, e clero archidioecesis Sancti Christophori de Habana, quem constituit Auxiliarem eiusdem archidioecesis.

— Titulari episcopali Ecclesiae Lysiniensi R.D. Thaddaeum Pikus, Professorem Theologiae Fundamentalis in Seminario maiore Varsaviensis archidioecesis, quem deputavit Auxiliarem eiusdem archidioecesis.

— Titulari episcopali Ecclesiae Selendetensi R.D. Gregorium Balcerek, curionem paroeciae S. Stanislai Kostka et in Facultate Theologica Posnaniensi professorem Sociologiae Religionis, quem deputavit Auxiliarem archidioecesis Posnaniensis.

— Titulari Ecclesiae Acellensi Exc.mum P.D. Silvanum Mariam Tornasi, hactenus Archiepiscopum titularem Cercinitanum, archiepiscopali dignitate servata.

die 27 Aprilis. — Cathedrali Ecclesiae Complutensi Exc.mum P.D Iesum Stephanum Cátala Ibáñez, hactenus Episcopum titularem Urusitanum et Auxiliarem archidioecesis Valentinae.

die 29 Aprilis. — Cathedrali Ecclesiae Suessionensi Exc.mum P.D. Marcellum Herriot, hactenus Episcopum Virodunensem.

die 30 Aprilis. — Cathedrali Ecclesiae Trecensi R.D. Marcum Stenger, e clero Metensi, hactenus maioris Seminarii interdioecesani Metensis moderatorem.

die 1 Maii. — Metropolitanae Ecclesiae Sedinensi-Caminensi Exc.mum P.D. Sigismundum Kaminski, hactenus Episcopum Plocensem.

die 6 Maii. — Titulari episcopali Ecclesiae Arsacalitanae R.D. Sergium Alfredum Gualberti, e clero Bergomensi, Bolivianae Episcoporum Conferentiae Secretarium generalem adiunctum, quem constituit Auxiliarem archidioecesis Sanctae Crucis de Sierra.

— Titulari episcopali Ecclesiae Blandanae R.P. Casimirum Wielikosielec, Ordinis Fratrum Praedicatorum sodalem, Vicarium generalem dioecesis Pinskensis Latinorum, decanum et curionem in urbe vulgo Baranowicze, quem deputavit Auxiliarem eiusdem dioecesis.

die 11 Maii. — Titulari episcopali Ecclesiae Verronensi, R.D. Iacobum Franciscum McCarthy, e clero archidioecesis Neo-Eboracensis, ibique curionem paroeciae Sanctae Elisabethae Annae Seton in oppido vulgo Shrub Oak, quem deputavit Auxiliarem eiusdem archidioecesis.

DIARIUM ROMANAE CURIAE

Il Santo Padre Giovanni Paolo II ha ricevuto in Udienza:

Venerdì, 30 Aprile 1999, S.E. il Signor ANTE SELAVIÓ, Membro della Presidenza di Bosnia ed Erzegovina.

Da venerdì 7 a domenica 9 maggio 1999 il Santo Padre si è recato in Apostolico pellegrinaggio in Romania.

SEGRETERIA DI STATO

NOMINE

Con Brevi Apostolici il Santo Padre Giovanni Paolo II ha nominato:

29 aprile 1999 S.E. mons. Giuseppe Leanza, Arcivescovo tit. di Lilibeo, *Nunzio Apostolico in Bosnia ed Erzegovina.*

10 maggio » S.E. mons. Christophe Pierre, Arcivescovo tit. di Gunela, *Nunzio Apostolico in Uganda.*

15 » » S.E. mons. Luigi Conti, Arcivescovo tit. di Graziana, *Nunzio Apostolico in Turchia e in Turkmenistan.*

Con Biglietti della Segreteria di Stato il Santo Padre Giovanni Paolo II ha nominato:

27 aprile 1999. S.E. mons. Francesco Pio Tamburrino, Arcivescovo em. di Teggiano-Policastro, *Segretario della Congregazione per il Culto Divino e la Disciplina dei Sacramenti.*

29 » » Mons. Romano Penna e p. Velasio De Paolis, C.S., *Consultori della Congregazione per la Dottrina della Fede « in aliud quinquennium ».*

Si rende noto che S.E. mons. Domenico Pecile, Vescovo emerito di Latina, Terracina, Sezze e Priverno, è stato nominato Giudice istruttore « ad quinquennium » del Tribunale di prima istanza del Lazio per le cause di nullità di matrimonio; e i Padri Bruno Boccardelli, O.F.M. Conv., e Antonio Montereale, sono stati confermati « in aliud quinquennium » rispettivamente Vicario giudiziale aggiunto e Giudice esterno del medesimo Tribunale.

NECROLOGIO

5	maggio	1999.	Mons. Tarcisius Resto Phanrang, Arcivescovo di Shillong *(India).*
»	»	»	Mons. Antanas Deksnys, Vescovo tit. di Lavello.
8	»	»	Mons. Joseph Gray, Vescovo em. di Shrewsbury *(Gran Bretagna).*
11	»	»	Mons. Angelico Melotto Mazzardo, Vescovo em. di Sololá-Chimaltenango *(Guatemala).*

Recens nuntiatum est Eldanum Bernardum Schuster episc. em. Great-Ormen. (nunc Magnocataracten.) die 4 m. Septembris a. 1998 de vita decessisse.

An. et vol. XCI 1 Iulii 1999 N. 7

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

Directio: **Palazzo Apostolico - Città del Vaticano -** *Administratio:* **Libreria Editrice Vaticana**

ACTA IOANNIS PAULI PP. II

LITTERAE DECRETALES

Beata Teresia Benedicta a Cruce Carmelitis Excalceata Edith Stein in caelitum sanctarum fastos refertur.

IOANNES PAULUS PP. II

Ad perpetuam rei memoriam. — «Quae mihi erant lucra, haec arbitratus sum propter Christum detrimentum. Verumtamen existimo omnia detrimentum esse propter eminentiam scientiae Christi Iesu Domini mei» *(Philp* 3,7-8).

Per diligentem veritatis ipsius altamque inquisitionem Beata Teresia Benedicta a Cruce, Edith Stein, ad Christi Iesu opitulante gratia pervenit cognitionem. Quo ex tempore nullum ei superfuit, perinde ac sancto Paulo quoque, praestantius bonum quam Iesu, viae veritatis vitaeque, intellectus supernus. Parentibus orta a Iudaeis Vratislaviae Beata haec die xn mensis Octobris anno MDGCCXCI in Patrum et maiorum suorum adolevit religione. At dum disciplinas apud Vratislaviensem Universitatem persequebatur, magnum pertulit animi discrimen evasitque revera in Dei negationem. Studiis ardenter sese devovebat ac valde quidem laudabiliter unde in Universitate Friburgi Brisgavorum est anno MCMXVI philosophiae laurum adepta ac magistri sui effecta Edmundi Husserl adiutrix. Perseverans veritatis investigatio nec non fidei ipsius testificatio illius in amicis christianis ferventioribus, tum ad extremum vitae narrationis perlectio sanctae Teresiae a Iesu, eam ad Christi deduxerunt familiaritatem qui Magister deinceps eius est factus et amor totus omneque vitae propositum. Accuratam profundamque exsecuta praeparationem in Ecclesia Catholica Kalendis Ianuariis anno

MCMXXii baptisma percepit suamque continuo ob fidelitatem erga Christum eiusque Ecclesiam effulsit. Se ad Carmelum deinde quamquam vocari sentiebat non statim suum explere poterat ad consecratam vitam anhelitum. Undecim ideo annos docendi in munus Spirae incubuit posteaque Monasterii ubi institutionem suam in philosophia ac disciplinis locupletavit at potissimum in Sancti Thomae Aquinatis doctrina. Suam in Christum luculenter testabatur ubique fidem, quem in mysteriis praesertim Incarnationis contemplabatur et Passionis; quam fidem sedula incendebat precatione. Evangelii institutis mores eius integri movebantur atque intenta spiritalis vitae cura confirmabantur.

XLII annos nata Coloniae pridie Idus Octobris anno MCMXXXIII inter Carmelitides numerata est Excalceatas nomine Teresiae Benedictae a Cruce sibi indito. Sollemnia vota anno MCMXXXVIII nuncupavit velumque est induta. Ordinis sui deinceps Regulam magno adservavit et constanti animo suamque implens consecrationem ulterius usque in sanctitatis progressa est via. Antistitae vero illi concesserunt se ut scientiarum diutius studiis dicaret, quae ministerium Deo factum ipsa esse censebat tum etiam coniunctionis cum Deo instrumenta. Interea Hebraei manifestius usque in Germania crudeliusque vexabantur unde Ordinis illam praefecti in coenobium Echtense mandaverunt in Neerlandiam. Sibi cum periculorum probe conscia esset imminentium, se Dei voluntati totam subdens illum vitae exitum accepturam scripsit qui divinitus sibi contigisset. Opus in Echtensi coenobio de santo Ioanne a Cruce cui titulus « Scientia Crucis » contexuit. Altero autem mensis Augusti die anno MCMXLII una cum Rosa sorore est a Nationalibus Socialistis comprehensa qui episcopos catholicos Neerlandicos ulciscentes, a quibus pastorales litterae scriptae essent diffusaeque adversus Iudaeorum relegationes, unde etiam accidit ut vexatio etiam in catholicae fidei Iudaeos propagaretur. In castra delata est occisionis infamia Auschwitz Birkenau appellata. Serena omnino mente Patrisque caelestis consilio dedita suam conscendit Calvariam, quandoquidem ignis fuerat ei semper Christi amor quo ita tota illius ardebat vita ut cum sancto Paulo effari valeret: «Mihi autem absit gloriari nisi in Cruce Domini nostri Iesu Christi » *(Gal* 6,14). Saevientibus iisdem vero insectationibus, haec Israelis filia fide sua caritateque cum Domino crucifixo uti catholica perpetuo coniungebatur, suo autem cum populo item semper consociebatur uti Iudaea. Subsequenti dein Augusti mensis **ix** die coniunctim cum sorore et ipsa catholica plurimisque sua ex gente aliis hominibus letifero exstincta est vapore. Mulieris, quae

sua in vita fidem conciliaverat cum animi cultura, specimen elucet praeclarum Teresia Benedicta a Cruce, quae odio in Iudaeos obnoxia fuit tum etiam in Ecclesiam. Numquam illius evanuit recordatio, quin immo sanctimoniae ac martyrii post obitum percrebuit claritas. Hisce de causis Coloniensis Archiepiscopus anno MCMLXII canonizationis imposuit Processum iisque universis rite peractis quae vigentes de sanctorum causis praefiniebant leges, decretum Ianuarii mensis xxvi die a. MCMLXXXVII de virtutibus heroicis ipsoque huius Servae Dei martyrio protulimus. Sollemnia postmodum beatificationis eiusdem anni Kalendis Maiis peregimus cum pastoralem Coloniae exsequeremur salutationem.

Divina vero dedit ipsa exinde providentia in hac beata novum sanctimoniae indicium prodigiosa propter ipsius deprecationem intercedente sanatione. Quem casum Congregatio de Causis Sanctorum rite perpendit unde factum quoque est ut Nostro in conspectu Decretum die VIII mensis Aprilis anno MCMXCVII super miraculo ederetur. Exauditis deinde Patrum Cardinalium Episcoporumque congregatorum faventibus sententiis, in Concistorio die xxii mensis Maii eodem anno celebrato ritus canonizationis decrevimus ut Romae xi die mensis Octobris MCMXCVIII perficeretur: hodie nempe faustissimo sane die, ubi summa cum animi Nostri et totius populi Dei laetitia in foro quod est ante basilicam sancti Petri in Vaticano, quo plurimi sodales utriusque sexus ex amplissima Carmelitana familia concucurrerant adstabantque complures Cardinales et Episcopi sacerdotes et familiarum religiosarum consortes nec non christifideles, obsecrati sumus ut Teresiae Benedictae a Cruce Edith Stein sanctarum caelitum adscriberemus honores. Auxilio omnium sanctorum rite implorato precibusque Divino Spiritui adhibitis virtute ipsa supremi magisterii quo fungimur has inter sacra pronuntiavimus gravissimas voces:

« Ad honorem Sanctae et Individuae Trinitatis, ad exaltationem fidei catholicae et vitae christianae incrementum, auctoritate Domini nostri Iesu Christi, beatorum Apostolorum Petri et Pauli ac Nostra, matura deliberatione praehabita et divina ope saepius implorata, ac de plurimorum Fratrum Nostrorum consilio, Beatam Teresiam Benedictam a Cruce Edith Stein Sanctam esse decernimus et definimus, ac Sanctorum Catalogo adscribimus, statuentes eam in universa Ecclesia inter Sanctos pia devotione recoli debere.

In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti ».

Quibus singulis elate praedictis, gratias pariter egimus Nos omnipotenti Deo una cum innumeris sollemnium participibus atque de novensili hac

sancta eiusque virtutibus singularibus et operibus habuimus sermonem deindeque caeleste illius primi Nos expetivimus patrocinium iamque promptiore animo augustioreque ritu divinum sacrificium ad eius similiter honorem facere perreximus. Haec ideoque omnia ut diligentissime animadvertantur praecipimus et congruae de iis conficiantur ac expediantur decretales hae litterae.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die undecimo mensis Octobris, anno Domini millesimo nongentesimo nonagésimo octavo, Pontificatus Nostri vicesimo.

EGO IOANNES PAULUS
Catholicae Ecclesiae Episcopus

Eugenius Sevi, *Protonot. Apost.*

Loco ffi Plumbi
In Secret. Status tab., n. 446.140

CONSTITUTIONES APOSTOLICAE

I

PATNENSIS

Provincia ecclesiastica Patnensis in India conditur.

IOANNES PAULUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI
AD PERPETUAM REI MEMORIAM

índicos intra fines fidelium communitates increbrescere iam laetantes cernimus atque ut eae usque volumus floreant et Christi salutem omnibus demonstrent. Nunc autem in Patnensi Ecclesia oculos figimus, ad cuius sa-

lubriorem prosperitatem ecclesiastica instituta aptare properamus. De consilio igitur Congregationis pro Gentium Evangelizatione, quorum interest audita sententia, Apostolica Nostra usi potestate, novam Provinciam ecclesiasticam ex distractis dioecesibus Patnensi, Bettiahensi, Bhagalpurensi, Muzaffarpurensi et Purneaënsi a metropolitana Sede Ranchiensi, condimus *Patnensem* appellandam atque pristinam eiusdem nominis dioecesim ad archidioecesis metropolitanae gradum evehimus, cui suffraganeas facimus dioeceses Bettiahensem, Bhagalpurensem, Mazaffarpurensem et Purneaënsem. Renuntiamus exinde Venerabilem Fratrem Benedictum Ioannem Osta, in praesentia Episcopum Patnesem, Archiepiscopum Metropolitam, cunctis additis iuribus congruentibus ad sacrorum canonum praescripta. Ad haec omnia exsolvenda Venerabilem Fratrem Telesphorum P. Toppo, Archiepiscopum Ranchiensem, deputamus. Re tandem ad exitum perducta, documenta conficiantur, quorum sincera exempla ad Congregationem pro Gentium Evangelizatione mittantur, contrariis rebus minime officientibus quibuslibet.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die sexto decimo mensis Martii anno Domini millesimo nongentesimo nonagésimo nono, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

83 ANGELUS card. **SODANO**
Secretarius Status

IOSEPHUS card. **TOMKO**
Congr. pro Gentium Evang. Praef.

Eugenius Sevi, *Protonot. Apost.*
Marcellus Rossetti, *Protonot. Apost.*

Loco ffl Plumbi
In Secret. Status tab., n. 452.070

II

YENDENSIS

Nova dioecesis conditur in Gana, Yendensis appellanda.

IOANNES PAULUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

AD PERPETUAM REI MEMORIAM

Sollertem sane curam atque alacrem diligentiam continenter adhibemus ut Domini salutares nuntii ipsiusque praecepta omnia loca contingant et quam efficacissime per orbem terrarum populos. Idcirco Nos cuncta disponere properamus ut hoc facilius commodiusque eveniat. De consilio igitur Congregationis pro Gentium Evangelizatione, audita quorum interest sententia, novam dioecesim condimus *Yendensem* appellandam, quae territorium districtuum civilium *Yendi, Oushiegu-Karaga, Bimbilla, Saboba-Chereponi, Zabzugu-Tatale,* ab orientali parte distractorum archidioecesis Tamalensis, complectetur. Novam dioecesim Metropolitanae Ecclesiae Tamalensi suffraganeam facimus atque iurisdictioni Congregationis pro Gentium Evangelizatione subicimus. Cathedram episcopalem in templo Beatae Mariae Virginis de Lourdes, in urbe sito quod *Yendi* vocant, locamus. Cetera vero secundum leges canonicas agantur et temperentur. Haec omnia ad expedienda Venerabilem Fratrem Andream Dupuy, Archiepiscopum titulo Saelesiensem et in Gana Apostolicum Nuntium, legamus, facta videlicet facultate quempiam alium virum in ecclesiastica dignitate constitutum subdelegandi. Re tandem ad exitum perducta, documenta apparentur, quorum sincera exempla ad Congregationem pro Gentium Evangelizatione diligenter mittantur, contrariis rebus minime efficientibus quibuslibet.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die sexto decimo mensis Martii, anno Domini millesimo nongentesimo nonagésimo nono, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

® **ANGELUS** card. **SODANO**
Secretarius Status

IOSEPHUS card. **TOMKO**
Congr. pro Gentium Evang. Praef.

Eugenius Sevi, *Protonot. Apost.*
Marcellus Rossetti, *Protonot. Apost.*

Loco £B Plumbi
In Secret. Status tab., n. 452.246

LITTERAE APOSTOLICAE

I

Venerabili Servo Dei Guillelmo Apor Beatorum honores decernuntur.

IOANNES PAULUS PP. II

Ad perpetuam rei memoriam. — « Crux firmat mitem, mitigat fortem ».

Haec verba, quae Venerabilis Servus Dei Guillelmus Apor uti sententiam elegit suae ordinationis episcopalis, summam complectuntur vitae ipsius. E nobili familia natus, optimam recepit humanam, culturalem et religiosam institutionem. Vitam suam ad evangelicam paupertatem proximi que famulatum conformavit. Firma voluntate spirituque sacrificii suffultus, effecit ut cotidiana in vita adimpleret quod a divino Magistro didicerat et, tamquam bonus Pastor, ipsemet quoque pro suo amato grege vitam immolaret.

Guillelmus, sextus filius baronis Gabrielis Apor et comitissae Fideliae Pálffy, die xxix mensis Februarii anno MDCCCXCII natus est in parvo oppido Segesvár in Hungaria. Post obitum patris mater eius sedulo religiosoque animo filiorum institutionem perrexit. Servus Dei diligenter ad presbyteratum se paravit et die xxiv mensis Augusti anno MCMXV sacerdotalem suscepit ordinationem. Plurimos annos fuit parochus in Gyula, ubi pastorali zelo ac sollicitudine erga pauperes et aegrotos refulsit. Consecratus Episcopus pro dioecesi Iaurinensi die xxiv mensis Februarii anno MCMXLI, officia docendi, gubernandi et sanctificandi integre et optime explevit. Sacerdotibus nimiam eius liberalitatem in egenos improbantibus duo repetebat principia: «Plura bonitate quam severitate obtinentur» itemque «Melius est aliquid dare nonaginta novem non indigentibus quam unam amovere personam quae vere indiget auxilio ». Curavit liturgiam, spiritalem cleri vitam, tironum Seminarii laicorumque institutionem. Cum anno MCMXLIV coepit Hebraeorum segregatio, ipse publice eos defendebat in homiliis et in epistulis ad auctoritates civiles transmissis. Apostolatum laicorum cuiuslibet condicionis et gradus aestimavit, hoc modo consilium explevit quod postea Concilium Oecumenicum Vaticanum II tradidit: «Laici in populo Dei [...], quicumque sunt, vocantur, ut tamquam viva membra ad Ecclesiae incrementum eiusque iugem sanctificationem vires suas omnes, beneficio Creatoris et gratia Redemptoris acceptas, conferant» *(Lumen gentium,* 33).

Venerabilis Servus Dei, qui vocationem ad sacerdotium maximam gratiam suae vitae existimabat, ante ordinationem scripsit: «Reapse arbitror ultimam beatitudinem ad pastores-apostólos esse conversam: "Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam". Vera felicitas sacerdotis est in summa sui ipsius donatione, in sacrificio atque martyrio». Et re vera, Providentia servavit ipsi illam beatitudinem nempe ut pro grege usque ad sanguinis effusionem sese impenderet. Secundo bello mundiali grassante domum suam innumeris migrantibus aperuit. Ex quibus, vespere feriae sextae in passione Domini quidam milites Russi, ebrietate compulsi, sua in castra centum iuvenes mulieres et puellas ducere intendebant. Servus Dei, dignitatem mulierum earumque integritatem defendens, huiusmodi petitionem vehementer recusavit. Non cessit eorum violentiae nec postea cum milites ad minas proruperunt. Tunc quidam praefectus militum ictus mittens mortifere vulneravit eum. Mortuus est quattuor post dies, dum sensus fidei, spei et caritatis declarabat, nempe die n mensis Aprilis anno MCMXLV, postridie Paschae. Verus Christi martyr confestim est consideratus.

Causa beatificationis seu declarationis martyrii inita est anno MCMXLVII, sed, propter rerum adiuncta in quibus Hungaria versabatur, expedite produci non potuit. Resumpta est quidem anno MCMLXXXVI et, peractis omnibus ad normam iuris statutis, die VII mensis Iulii anno MCMXCVII coram Nobis promulgatum est decretum super martyrio. Statuimus igitur ut Beatificationis ritus proximo die ix mensis Novembris Romae celebraretur.

Hodie igitur, in foro ad Vaticanam Basilicam Sancti Petri patente, inter Missarum sollemnia hanc ediximus formulam: «Nos, vota Fratrum Nostrorum Ludovici Pápai, Episcopi Iaurinensis, Luciani Monari, Episcopi Placentini-Bobiensis, et Ioannis Cardinalis Sandoval íñiguez, Archiepiscopi Guadalaiarensis, nec non plurimorum aliorum Fratrum in episcopatu multorumque Christifidelium explentes, de Congregationis de Causis Sanctorum consulto, Auctoritate Nostra Apostolica facultatem facimus ut Venerabiles Servi Dei Guillelmus Apor, Ioannes Baptista Scalabrini et Maria Vincentia a Sancta Dorothea Chávez Orozco Beatorum nomine in posterum appellentur, eorumque festum: Guillelmi Apor die vicesima tertia Maii, Ioannis Baptistae Scalabrini die prima Iunii et Mariae Vincentiae a Sancta Dorothea Chávez Orozco die undevicesima Iulii in locis et modis iure statutis quotannis celebrari possit.

In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti ».

Quae autem his Litteris decrevimus nunc et in posterum rata et firma esse volumus, contrariis rebus minime obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum sub anulo Piscatoris, die ix mensis Novembris anno MCMXCVII, Pontificatus Nostri vicesimo.

De mandato Summi Pontificis
SB ANGELUS card. SODANO

Loco © Sigilli
In Secret. Status tab., n. 434.589

II

Venerabili Dei Servae Teresiae Bracco Beatorum honores decernuntur.

IOANNESPAULUSPP.LÏ

Ad perpetuam rei memoriam. — « Accipietis virtutem superveniente Sancto Spiritu in vos et eritis mihi testes» *(Act* 1, 8).

Martyrium, eximium Spiritus donum atque suprema caritatis testificatio, brevem vitam coronavit Venerabilis Servae Dei Teresiae Bracco, quae in Christi luce amoreque progrediebatur ac, vires ex Eucharistiae Sacramento hauriens et pietate erga Beatam Virginem Mariam, fideliter munera Baptismatis usque ad summum vitae sacrificium defendit. Humilis haec puella die xxvin mensis Februarii anno MCMXXIV in loco v.d. « Santa Giulia » dioecesi in Aquensi orta est, ex Iacobo Bracco et Angela Pera, probis et modice locupletibus agricolis qui suam fidem congruenter colebant. Scholas elementarias assidue adibat et diligenter se applicabat ad catechismum perscrutandum. Sacramentum Chrismatis accepit atque saepe Pane Eucharistico se sustentabat, animum aiens candidum et beneficum. Ab infantia vero suam fecit Dominici Savio sententiam « mors sed non peccatum! » quam constanter servavit. Orationem praeoptavit ac praesertim cotidianam Rosarii recitationem. Libenter familiares adiuvabat in agris colendis, gregem pascebat atque domestica negotia libenter curabat. Prudens in amicitiis, pacem servabat cum omnibus atque castitatem custodiebat veluti singularis pretii donum. Saeviente altero bello universali, cum illa etiam in regione casus occurrerent violentiae in mulieres, Venerabilis Serva Dei pluries declaravit promptam esse ad vitam tradendam ut sacram sui corporis, templi videlicet Spiritus Sancti, servaret indolem. « Interrici malo quam cedere » — dicere solebat. Ita factum est. Mane diei xxvni Augusti anno MCMXLIV sacram aedem adiit, Missae interfuit atque Eucharistico Pane se reiecit, dein-

de vero, una cum sororibus, ad agros colendos se dedit. Cum vero Germanici milites venerint, constrinxerunt Teresiam et aliquot eius socias ut illos ad vicinas silvas sequerentur. Venerabilis Serva Dei, re intellecta, frustra fugam temptavit. Paulo post clamores auxilium petentes auditi sunt atque armorum displosiones. Teresia, omnibus suis viribus certans, virginitatem servavit atque martyrii coronam est consecuta. Testificatio haec perfectae oboedientiae divinae legi, incitamentum constituit atque spei nuntium omnibus qui contra mundi spiritum procedere volunt. Iuvenes praesertim ab illa simplici simulque forti puella moralem congruentiam discere possunt atque vitae oblationem, si necesse fuerit, pro fidelitate erga Christum atque pro bonis moralibus quae hominum exsistentiam ditant. Fama eius martyrii perdurante, Episcopus Aquensis anno MCMLXXXVIII causam coepit canonizationis. His expletis quae ius praecipit, die vn mensis Iulii anno MCMXCVII, Nobis coram decretum super martyrio est promulgatum. Deinde decrevimus ut ritus beatificationis celebraretur die xxiv mensis Maii anno MCMXCVIII, tempore itineris Nostri pastoralis in Augustam Taurinorum. Hodie igitur Augustae Taurinorum, inter Missarum sollemnia, hanc ediximus formulam:

« Noi, accogliendo il desiderio dei nostri fratelli Livio Maritano, Vescovo di Acqui, Giovanni Cardinale Saldarini, Arcivescovo di Torino, e Fernando Charrier, vescovo di Alessandria, di molti altri fratelli nell'episcopato e di molti fedeli, dopo aver ricevuto il parere della Congregazione delle Cause dei Santi, concediamo, con la nostra Autorità Apostolica, che i Venerabili Servi di Dio Teresa Bracco, Giovanni Boccardo e Teresa Grillo Michel d'ora in poi siano chiamati Beati e che si possa celebrare la loro festa ogni anno, nei luoghi e secondo le regole stabilite dal diritto, il 30 agosto per Teresa Bracco, il 20 novembre per Giovanni Maria Boccardo e il 23 gennaio per Teresa Grillo Michel.

Nel nome del Padre e del Figlio e dello Spirito Santo ».

Quae autem his Litteris decrevimus nunc et in posterum rata et firma esse volumus, contrariis rebus minime obstantibus.

Datum Augustae Taurinorum, sub anulo Piscatoris, die xxiv mensis Maii, anno MCMXCVIII, Pontificatus Nostri vicesimo.

De mandato Summi Pontificis
SB ANGELUS card. SODANO

Loco ffi Sigilli
In Secret. Status tab., n 442.811

III

Venerabili Servae Dei Mariae Restitutae Kafka Beatorum honores decernuntur.

IOANNES PAULUS PP. II

Ad perpetuam rei memoriam. — « Omnis qui confitebitur me coram hominibus, confitebor et ego eum coram Patre meo, qui est in caelis ». *(Mt* 10, 32).

Ecclesiae res gestae duo iam per millennia manifestant adesse ubique viros et mulieres qui, amore singularique ducti virtute, Christum Dominum invenire sciunt, atque pro Eo promptos se exhibent propriam quoque vitam aequo animo tradere. Ad hanc testium multitudinem « qui veniunt de tribulatione magna et laverunt stolas suas et dealbaverunt eas in sanguine Agni » *(Apc* 7, 14) pertinet heroica filia Seraphici Pauperculi Asisinatis, Maria Restituta Kafka, coram Ecclesia aetatis nostrae fulgidum strenuitatis exemplum. Serva Dei die i mensis Maii anno MDCCCXCIV, sexta ex septem liberis, ex humilibus parentibus, Antonio Kafka et Maria Stehlik, orta est in oppido v. Hussowitz, qui hodie vicus est urbis Brunae in Moravia. Quindecim circiter annos nata, « propter Dei hominumque dilectionem », consilium cepit quandam religiosam communitatem ingrediendi. Initiali parentum recusatione superata, anno MCMXIV Vindobonae excepta est in Congregationem Sororum Franciscalium a Caritate Christiana, postea nomen religionis assumens sororis Mariae Restitutae. Praeposita est imprimis infirmis curandis in valetudinariis urbium Neunkirchen et Lainz; anno MCMXIX translata est ad valetudinarium urbis Mòdling, ut munus exerceret administrae aegrorum apud aulam chirurgicam; ibi benevolentiam medicorum paulatim sibi conciliavit ob peritiam suam et infirmorum ob indefessam sollicitudinem accuratamque caritatem. Tempore quo Nationalsocialismus regimen habuit, apud illud quoque valetudinarium quaedam excitari coepta sunt adversus Ecclesiam catholicam eiusque institutiones. Soror Maria Restituta strenuo fidei spiritu fulta, iniustas restrictiones iniunctas a publicis auctoritatibus, praesertim contra iura pauperum et spiritalem infirmorum curam, numquam admisit. Memor verborum Iesu (cfr *Mt* 10, 32), strenua et intrepida, fidem vindicavit periculo, aequo animo sese offerens, atque publicae auctoritatis interdictiones provocans, imaginem Christi crucifixi in parietibus aedium valetudinario recenter adiunctarum sua ipsius manu fixit. Iniuste accusata, die xviii mensis Februarii anno MCMXLII a tacitis custodiis, qui « Gestapo » vocantur, est prehensa. In carcerem coniecta, fatigatum « calva-

rium » subire debuit per tredecim menses, quo elapso tempore ob perduellionem capitis est damnata. Ad extremum reddendum caritatis testimonium per sanguinis effusionem pie se paravit. Formulam professionis magna voce protulit, preces Domino effudit pro conversione inimicorum Christi, atque persecutoribus suis ex animo ignovit. Eucharistico convivio refecta, repetens verba « Vixi pro Christo et pro Christo mori cupio » indomito animo ad supplicium perrexit: die xxx mensis Martii anno MCMXLIII, capite obtruncata, martyrii palmam adepta est. Virgo fortis et prudens Agnum immolatum (cfr *Apc* 14, 4) prosecuta est. Fidei martyre existimata, anno MCMLXXXVIII apud curiam archidioecesanam Vindobonensem canonizationis causa est incollata. Die VI mensis Aprilis anno MCMXCVIII Nobis coram Decretum prodiit super martyrio; itaque statuimus ut ritus Beatificationis die xxi mensis Iunii hoc ipso anno perageretur occasione pastoralis Nostri itineris in Austriam.

Hodie igitur Vindobonae, multis adstantibus Fratribus Episcopis, presbyteris nec non plurimis christifidelibus, intra Missarum sollemnia hanc ediximus formulam:

«Nach Beratung mit der Kongregation für die Selig- und Heiligsprechungen erfülle ich gern die Bitte meines Bruders Christoph Kardinal Schönborn, Erzbischof von Wien, und vieler anderer Brüder im Bischofsamt sowie zahlreicher Christgläubiger. Ich gestatte kraft meiner Apostolischen Autorität, daß die ehrwürdige Dienerin Gottes Maria Restituta Kafka und die ehrwürdigen Diener Gottes Jakob Kern und Anton Maria Schwartz künftig Selige genannt werden. Das Gedächtnis der seligen Maria Restituta soll alljährlich am 29. Oktober, das Gedächtnis des seligen Jakob Kern alljährlich am 20. Oktober und das Gedächtnis des seligen Anton Maria Schwartz alljährlich am 17. September an den Orten und in der Weise gefeiert werden, wie es die Vorschriften bestimmen. Im Namen des Vaters und des Sohnes und des Heiligen Geistes ».

Quae autem decrevimus, volumus et nunc et in perpetuum tempus vim sortiri, contrariis rebus minime quibuslibet obstantibus.

Datum Vindobonae, sub anulo Piscatoris, die xxi mensis Iunii, anno MCMXCVIII, Pontificatus Nostri vicesimo.

De mandato Summi Pontificis
83 ANGELUS card. **SODANO**

Loco 83 Sigilli
In Secret. Status tab., n. 441.908

ALLOCUTIONES

I

Ad patres cardinales et Romanae Curiae praelatos.*

1. *«Quam dilecta tabernacula tua, Domine virtutum! Concupiscit et deficit anima mea in atria Domini ».*[1]

Questi versetti del Salmo, che recitiamo nella preparazione alla Santa Messa, ben possono introdurci nell'atmosfera del Natale del Signore. Essi infatti richiamano la trepida ricerca da parte di Maria e Giuseppe, nella Notte Santa, di un tabernaculum, di una dimora adeguata per la nascita di Gesù. Una ricerca infruttuosa, « perché non c'era posto per loro nell'albergo».[2] Il Figlio di Maria verrà alla luce in una stalla, mentre anch'egli avrebbe dovuto avere, come è diritto di ogni bambino, una propria casa ed un tetto accogliente.

Quanti sentimenti evoca questa considerazione! Il Natale richiama alla mente il focolare domestico, fa pensare al clima familiare all'interno del quale il bambino è accolto come dono e come fonte di grande gioia. La tradizione vuole che il Natale sia vissuto in famiglia, insieme alle persone care. E usanza a Natale scambiarsi gli auguri, ringraziare e chiedersi reciprocamente perdono in un'atmosfera di autentica spiritualità cristiana.

2. Vorrei che questa atmosfera Segnasse anche l'odierno incontro con voi, Signori Cardinali, Venerati Fratelli nell'episcopato e nel sacerdozio, carissimi consacrati, consacrate e laici, impegnati nella Curia Romana. Ringrazio il caro cardinale Bernardin Gantin per l'affettuoso indirizzo che mi ha rivolto, interpretando i sentimenti di voi tutti, chiamati a partecipare in modo singolare al mistero di quella casa e di quella famiglia che è la Chiesa. Il Concilio Ecumenico Vaticano II, non senza ragione, ha paragonato la Chiesa ad una casa e ad una famiglia. L'ha definita casa di Dio, di cui noi siamo le « pietre vive » e nella quale abitiamo,[3] l'ha chiamata famiglia di Dio,[4] di cui facciamo parte. Di questo « luogo ospitale », la Curia Romana

* Die 22 Decembris 1998.

[1] *Sal* 84 [83], 2-3.

[2] *Lc* 2,1.

[3] Cfr *Lumen gentium,* nn. 6, 18.

[4] Cfr *ibid.,* nn. 6, 28, 32, 51.

costituisce un'espressione privilegiata. Qui, infatti, passano i Vescovi di tutto il mondo per la visita ad limina e per altri incontri ordinari o straordinari, com'è avvenuto ultimamente per l'Assemblea Speciale per l'Oceania del Sinodo dei Vescovi e, precedentemente, per gli altri Sinodi continentali. Sì, la Sede Apostolica vuole essere la casa di tutta la Chiesa, casa nella quale si attende con particolare intensità la nascita del Figlio di Dio.

3. « *Ecce quam bonum et quam iucundum habitare fratres in unum!* ».[5]

L'imminente evento giubilare deve trovare in tutta la Chiesa, ed in maniera speciale nella Curia Romana, un clima di attesa e di fervore spirituale. La terza ed ultima tappa di preparazione immediata, nel 1999, ci invita a penetrare con lo sguardo nel mistero di Dio Padre, che « ha tanto amato il mondo da dare il suo Figlio unigenito ».[6] Negli anni trascorsi — grazie al generoso impegno del Comitato Centrale, dei Dicasteri della Curia Romana, dei Comitati nazionali e delle Comunità diocesane — la celebrazione del Giubileo e la sua dimensione spirituale sono venute sempre più definendosi e caratterizzandosi.

Questo lavoro ha avuto il suo momento culminante nella pubblicazione della Bolla « *Incarnationis mysterium* », con la quale ho indetto ufficialmente l'Anno Santo. Nello sfondo, poi, hanno avuto la loro rilevanza alcuni momenti di riflessione come i Simposi sulla Shoah e sull'Inquisizione, durante i quali è stato possibile riflettere su alcuni fatti dolorosi del passato, al fine di offrire una testimonianza ecclesiale sempre più libera e coerente. Altre iniziative sono poi fiorite in tutte le Comunità ecclesiali del mondo. Nella diocesi di Roma, ad esempio, la Missione cittadina, che si svolge sotto la guida del Cardinale Vicario e dei Vescovi ausiliari, va producendo numerosi e significativi frutti apostolici e missionari. Si tratta di un fervore spirituale, che auspico cresca sempre più, perché la Chiesa possa offrire al mondo una corale testimonianza evangelica, proclamando Cristo ieri, oggi, sempre[7] unico Salvatore del mondo.

4. « *Confitemini Domino, quoniam bonus, quoniam in saeculum misericordia eius* ».[8]

Nel mese di ottobre, il Signore mi ha concesso la grazia di celebrare i venti anni dalla mia elezione a Vescovo di Roma ed a Pastore della Chiesa

[5] *Sal* 133 [132], 1.
[6] *Gv* 3, 16.
[7] Cfr *Eb* 13, 8.
[8] *Sal* 118 [117], 1.

universale. Gli rendo grazie ancora una volta per i doni con i quali ha colmato la mia persona. In quésta ricorrenza giubilare mi sono sentito circondato dall'affetto dell'intera Chiesa cattolica, che mi è stata molto vicina con la preghiera e con innumerevoli gesti di devota partecipazione. Accanto a quelli della Comunità ecclesiale, mi sono giunti graditi gli auguri di rappresentanti delle altre Confessioni religiose, di Capi di Stato, di personalità della cultura e dell'economia, come pure voti di singole persone, tra le quali tanti bambini ed anziani, ammalati e sofferenti, giovani e famiglie. Desidero esprimere a tutti la mia viva riconoscenza, mentre, ripensando alla domanda rivolta da Gesù a Pietro: « Simone di Giovanni, mi vuoi bene? »,[9] chiedo a tutti di continuare a pregare perché possa servire ogni giorno con amore rinnovato il Signore ed i fratelli che egli mi ha affidato.

5. « *Omnium me servum feci, ut plures lucrifacerem* ».[10]

La sollecitudine per la Chiesa universale mi ha condotto anche quest'anno a compiere alcuni viaggi apostolici, come il Signor Cardinale Decano ha sottolineato. Essi sono stati momenti di grande emozione e gioia spirituale. Come non ricordare innanzitutto quello, vivamente atteso, nell'Isola di Cuba, dove la presenza del Successore di Pietro ha suscitato tanto entusiasmo ed ha stimolato un promettente slancio di rinnovamento spirituale? O il pellegrinaggio apostolico in Nigeria, dove ho avuto la gioia di proclamare Beato il padre Cyprian Michael Iwene Tansi, proponendolo come modello di evangelizzazione e di riconciliazione proprio nella terra che gli diede i natali, e che lo vide instancabile predicatore della Buona Novella ed operatore di pace?

Nello scorso giugno ho potuto recarmi nuovamente in Austria per proclamare Beati tre figli di quella Nazione — Suor Restituta Kafka, Padre Schwartz e Padre Kern —, mentre nell'ultima parte dell'anno sono andato ancora una volta in Croazia, dove ho avuto la gioia di proporre alla venerazione dei fedeli il Beato Aloizije Stepinac, eroico Cardinale Arcivescovo di Zagabria, che ha arricchito con l'offerta della sua vita la gloriosa schiera dei martiri di quella Terra. Egli, davanti al continuo susseguirsi di vessazioni da parte del regime comunista, seppe con coraggio fare di sé un invitto dono a Cristo ed ai fratelli, sacrificandosi per l'unità della Chiesa.

Nel ringraziare la divina Provvidenza per i pellegrinaggi che ho potuto compiere lungo il 1998, affido al Signore quelli che, con il suo aiuto, potrò

[9] *Gv* 21, 16

[10] *1 Cor* 9, 19.

realizzare nel prossimo anno, incominciando dal Viaggio pastorale in Messico dove, a Dio piacendo, consegnerò l'Esortazione apostolica in cui ho raccolto i risultati dell'Assemblea speciale per l'America del Sinodo dei Vescovi.

6. « *Vae enim mihi est, si non evangelizavero!* »."

E la consapevolezza di dover sempre evangelizzare che guida costantemente la Chiesa, chiamata a proclamare in ogni tempo Cristo, verità dell'uomo. Per rispondere a tale esigenza, ho voluto pubblicare alcuni importanti documenti, primo fra tutti la Lettera enciclica « *Fides et ratio* », con la quale ho inteso esprimere fiducia negli sforzi del pensiero umano, invitando i contemporanei a riscoprire il ruolo della ragione e a riconoscere nella fede un'alleata preziosa nel loro cammino verso la verità.

Testimoni della verità evangelica sono, altresì, i beati ed i santi che mi è stato dato di innalzare agli onori degli altari. Vorrei, fra tutti, ricordare suor Benedetta della Croce, Edith Stein, donna ebrea, filosofa, monaca, martire. In un secolo travagliato còme quello nel quale ci è stato dato di vivere, essa si erge davanti a noi per invitarci ad imboccare la porta stretta del discernimento e dell'accettazione della Croce, non separando mai l'amore dalla verità per non esporci al rischio della menzogna distruttiva.

Altra preziosa testimonianza alla Verità è stata offerta da quanti — Vescovi, sacerdoti, consacrati, consacrate e laici — nel corso dell'anno in vari Paesi dell'Africa, Asia ed America hanno sofferto ed a volte hanno pagato anche con l'effusione del sangue la loro fedeltà a Cristo ed alla Chiesa. Auspico che il loro sacrificio incoraggi i credenti e contribuisca a costruire nel mondo un clima di autentica libertà e di pace.

7. *«Filius hominis non venit ut ministraretur ei.:.».*[12] .

Consapevole della sua missione, la Chiesa si rende partecipe delle gioie e delle speranze dell'umanità, per continuare la stessa opera di Cristo « il quale è venuto nel mondo a rendere testimonianza alla verità, a salvare e non a condannare, a servire e non ad essere servito».[13] Quest'anelito apostolico e missionario spinge la Chiesa a farsi partecipe in ogni angolo del mondo dei problemi e dei drammi dell'umanità. Alla presenza rispettosa e concreta della Chiesa tra i popoli, ha contribuito quest'anno la firma di accordi tra la Santa Sede ed alcuni Stati.

» ***1 Cor* 9, 16**

[12] ***Me* 10, 45.**

[13] ***Gaudium et spes,* 3.**

Il mio pensiero riconoscente va specialmente a quanti si sforzano di rendere tangibile la tenerezza di Dio per ogni uomo con un servizio fedele, spesso nascosto ed umile. Questa ammirevole dedizione si è fatta più generosa e tempestiva in occasione di dolorose calamità naturali che hanno colpito diverse zone del globo. Basti ricordare la devastante azione dell'uragano Mitch, a cui ha fatto cenno il Cardinale Decano. Nelle varie circostanze sono state scritte pagine stupende di solidarietà umana e cristiana.

8. « *Ut omnes unum sint... ut credat mundus* ».[14]

Il clima di famiglia evocato dalle Feste natalizie, l'approssimarsi dell'inizio del terzo millennio cristiano e l'urgenza della nuova evangelizzazione, rendono sempre più pressante l'invito di Cristo all'unità di quanti gli appartengono in virtù dell'unico Battesimo.

Numerosi incontri ed iniziative ecumeniche hanno contribuito, nel corso di quest'anno, a rafforzare questo clima di attenzione, di dialogo e di serena ricerca dell'unità tra le Chiese cristiane, necessaria premessa per realizzare un positivo e fruttuoso ecumenismo.

Con animo grato a Dio ricordo gli incontri con i Capi delle Confessioni cristiane in occasione dei viaggi apostolici e la partecipazione degli Osservatori della Santa Sede all'VIII Assemblea del Consiglio Ecumenico delle Chiese.

Nel rilevare con gioia la serena collaborazione che si va instaurando tra i credenti in Cristo, auspico che si possa vivere una nuova stagione ecumenica sotto la spinta del Grande Giubileo.

9. Signori Cardinali, venerati Fratelli nell'episcopato e nel sacerdozio, consacrati e consacrate, cari collaboratori laici, questa rapida rassegna degli aspetti più rilevanti dell'azione della Santa Sede nell'anno che volge al termine — come è di tradizione nel corso di questo annuale appuntamento — mette in luce il servizio quotidiano che ciascuno di voi svolge perché il lieto annuncio dell'Incarnazione del Verbo giunga ad ogni uomo ed in ogni angolo della terra.

La vostra presenza accanto al Vescovo di Roma, Gli permette di esercitare concretamente la missione di essere la « pietra » sulla quale si edifica la Chiesa di Cristo[15] e di confermare, sostenere e guidare nella fede i fratelli.[16] Perciò desidero ringraziarvi singolarmente per la generosità, la competenza

[14] *Ov* 17, 21.
[15] Cfr *Mt* 16, 18
[16] Cfr *Lc* 22, 32.

e la discrezione con cui servite la Sede Apostolica. Auguro a ciascuno di essere sempre più consapevole ed intimamente lieto del servizio che rende alla Chiesa ed al Vangelo e di scorgere nella quotidiana fatica l'amore di Cristo che, anche grazie a voi, reca il lieto messaggio della salvezza ai poveri, ai prigionieri, ai ciechi, agli oppressi ed a quanti sono in cerca di verità e di pace.[17]

Il Santo Natale trovi tutti noi, come Maria, colmi di stupore di fronte a Colui che « pur essendo di natura divina, non considerò un tesoro geloso la sua uguaglianza con Dio; ma spogliò se stesso assumendo la condizione di servo e divenendo simile agli uomini ».[18] Il mistero della Natività susciti in ciascuno i sentimenti di umiltà e di amore presenti nel cuore di Cristo e renda tutti degni figli dell'unico Padre.

Con tali auspici, imploro su ciascuno il dono natalizio della gioia e, mentre formulo ferventi voti augurali anche per il Nuovo Anno, imparto di cuore a voi ed alle persone a voi care una speciale Benedizione Apostolica.

Buon Natale!

II

Ad oratores nationum coram admissos.*

Excellences,
Mesdames et Messieurs,

1. Je vous suis profondément reconnaissant pour les vœux que, par l'intermédiaire de votre doyen, l'Ambassadeur de la République de Saint-Marin, Monsieur Giovanni Galassi, vous m'offrez au début de cette dernière année avant l'an 2000. Ils viennent s'ajouter aux nombreuses marques d'affectueux attachement qui me sont parvenues de la part des Autorités de vos pays ainsi que de vos compatriotes, à l'occasion du vingtième anniversaire de mon pontificat et de la nouvelle année. À tous, je désire redire mes plus vifs remerciements.

Cette cérémonie annuelle revêt le caractère d'une rencontre familiale et, pour cela, elle m'est particulièrement chère. D'abord, parce que, à travers

[17] Cfr *Lc 4,* 28.
[18] *Fil* 2, 6-7.

* Die 11 Ianuarii 1999.

vos personnes, sont présentes presque toutes les nations de la terre, avec leurs réalisations, leurs espérances, mais aussi leurs interrogations. Ensuite, parce qu'une telle rencontre m'offre l'agréable occasion de vous exprimer les souhaits fervents que je forme dans la prière pour vos personnes, vos familles et vos concitoyens. Je prie Dieu d'accorder à chacun santé, prospérité et paix. Vous savez que vous pouvez compter sur le Pape et ses collaborateurs lorsqu'il s'agit de soutenir ce que chaque pays entreprend, avec ses meilleures énergies, pour l'élévation spirituelle, morale et culturelle des citoyens ou pour le développement de tout ce qui contribue à la bonne entente entre les peuples, dans la justice et la paix.

2. La famille des nations, qui a récemment partagé la joie propre à Noël et s'est retrouvée unanime pour accueillir l'An nouveau, a sans aucun doute quelque motif de se réjouir.

En Europe, je pense notamment à l'Irlande, où l'accord signé le Vendredi saint dernier a jeté les bases de la paix tant attendue, qui devrait reposer sur une vie sociale stable, fondée sur la confiance réciproque et sur le principe de l'équité du droit pour tous.

Un autre motif de satisfaction pour nous tous est le processus de paix qui, en Espagne, permet pour la première fois aux populations des territoires basques de voir s'éloigner le spectre de la violence aveugle et de penser sérieusement à un processus de normalisation.

Le passage à la monnaie unique et l'élargissement vers l'Est vont sans doute offrir à l'Europe — c'est en tout cas notre désir le plus cher — la possibilité de devenir de plus en plus une communauté de destin, une véritable «communauté européenne ». Cela suppose évidemment que les nations qui la composent sachent concilier leur histoire avec un même projet, pour permettre à tous de se considérer comme des partenaires égaux, soucieux uniquement du bien commun. Les familles spirituelles qui ont tant apporté à la civilisation de ce continent — je pense bien sûr au christianisme — ont un rôle qui me paraît de plus en plus décisif. Face aux problèmes sociaux qui maintiennent de larges franges des populations dans la pauvreté, face aux inégalités sociales qui sont un ferment d'instabilité chronique ou face aux jeunes générations à la recherche de références dans un monde souvent incohérent, il est important que les Églises puissent proclamer la tendresse de Dieu et l'appel à la fraternité que la récente fête de Noël vient encore une fois de faire rayonner pour toute l'humanité.

Un motif ultérieur de satisfaction que je voudrais signaler à votre attention, Mesdames et Messieurs, concerne le Continent américain. Il s'agit de l'accord intervenu entre l'Equateur et le Pérou, à Brasilia, le 26 octobre dernier. Grâce à l'action persévérante de la Communauté internationale :— en particulier des pays garants —, deux peuples frères ont eu le courage de renoncer à la violence, d'accepter un compromis et de résoudre leurs controverses pacifiquement. C'est un exemple à proposer à tant d'autres nations encore enlisées dans leurs divisions et leurs discordes. J'ai la ferme conviction que ces deux peuples, grâce en particulier à la foi chrétienne qui les unit, sauront relever le grand défi de la fraternité et de la paix et tourner ainsi une page douloureuse de leur histoire, qui remonte d'ailleurs aux premiers instants de leur existence comme États indépendants. Aux catholiques équatoriens et péruviens, j'adresse un appel pressant et paternel, afin que, par la prière et par l'action, ils soient des artisans convaincus de la réconciliation et contribuent de la sorte à faire passer la paix des traités dans le cœur de chacun.

On doit se réjouir également des efforts soutenus par le grand peuple de Chine, engagé avec détermination dans un dialogue qui associe les populations de l'une et l'autre rive du Détroit. La Communauté internationale — et le Saint-Siège en particulier — suit avec grand intérêt cet heureux développement, dans l'attente de progrès significatifs qui seront sans aucun doute bénéfiques pour le monde entier.

3. Mais la culture de la paix est loin d'être universellement répandue, comme l'attestent des foyers de dissensions tenaces.

Non loin de nous, la région des Balkans continue de vivre une période de grande instabilité. On ne peut encore parler de normalisation en Bosnie-Herzégovine, où les séquelles de la guerre se font toujours sentir dans les rapports inter-ethniques, où la moitié de la population demeure déplacée et où les tensions sociales persistent dangereusement. Le Kosovo a été encore récemment le théâtre d'affrontements meurtriers pour des motifs à la fois ethniques et politiques qui ont empêché un dialogue serein entre les parties, ainsi que tout développement économique. Tout doit être fait pour aider Kosovars et Serbes à se retrouver autour d'une table, afin de remédier sans tarder à la méfiance armée qui paralyse et qui tue. L'Albanie et la Macédoine seraient les premières à en bénéficier, tant il est vrai que dans l'espace balkanique tout se tient. Bien d'autres pays de l'Europe centrale et orientale, petits et grands, sont en proie eux aussi à l'instabilité politique

et sociale, peinent sur le chemin de la démocratisation et ne parviennent pas encore à vivre dans une économie de marché capable de donner à chacun sa part légitime de bien-être et de croissance.

Le processus de paix engagé au Moyen-Orient continue de connaître un parcours accidenté, et il n'a pas encore apporté aux populations l'espérance et le bien-être dont elles ont le droit de jouir. On ne peut les maintenir indéfiniment entre guerre et paix sans courir le risque d'accroître dangereusement tensions et violences. On ne peut non plus raisonnablement reporter à plus tard la question du statut de la Ville Sainte de Jérusalem, vers laquelle les croyants des trois religions monothéistes tournent leur regard. Les parties concernées doivent affronter ces problèmes avec un sens aigu de leurs responsabilités. La crise survenue récemment en Irak a montré, encore une fois, que la guerre ne résout pas les problèmes. Elle les complique et en fait supporter les conséquences dramatiques aux populations civiles. C'est le dialogue loyal, le souci réel du bien des personnes et le respect de l'ordre international qui, seuls, peuvent conduire à des solutions dignes d'une région où s'enracinent nos traditions religieuses. Si la violence est souvent contagieuse, la paix peut l'être aussi, et je suis certain qu'un Moyen-Orient stable contribuerait efficacement à redonner espoir à beaucoup de peuples. Je pense, par exemple, aux populations martyres d'Algérie et de l'île de Chypre, dont la situation est toujours dans l'impasse.

Le Sri Lanka célébrait il y a quelques mois le cinquantenaire de son indépendance, mais il est hélas, aujourd'hui encore, déchiré par des luttes ethniques qui ont retardé l'ouverture de négociations sereines qui, seules, conduiront à la paix.

L'Afrique continue de demeurer un continent à risque. Des cinquante-trois Etats qui la composent, dix-sept connaissent des conflits militaires internes et entre Etats. Je pense en particulier au Soudan où, à des combats cruels, s'ajoutent un terrible drame humanitaire, à l'Erythrée et à l'Ethiopie, redevenues antagonistes, et à la Sierra Leone, dont les populations sont une fois de plus victimes de luttes sans merci. Sur ce grand continent, on compte jusqu'à huit millions de réfugiés et d'expulsés pratiquement abandonnés à leur sort. Les pays de la région des Grands Lacs n'ont pas encore pansé les plaies des excès de l'ethnocentrisme et se débattent entre la pauvreté et l'insécurité; il en est ainsi au Rwanda et au Burundi où un embargo aggrave encore davantage la situation. La République démocratique du Congo est loin d'avoir achevé sa transition et de connaître la stabilité à la-

quelle aspirent légitimement ses populations, comme en témoignent les massacres récemment survenus au tout début de l'année tout près de la ville d'Uvira. L'Angola est toujours à la recherche d'une paix introuvable et connaît ces jours-ci une évolution très préoccupante, qui n'a pas épargné l'Église catholique. Les nouvelles qui me parviennent régulièrement de ces régions tourmentées me confirment dans la conviction que la guerre entraîne toujours l'inhumanité et que la paix est sans aucun doute la première condition des droits de l'homme. À toutes ces populations qui m'adressent souvent des appels au secours, je voudrais dire que je suis à leurs côtés. Qu'elles sachent aussi que le Saint-Siège n'épargne aucun effort pour que soient abrégées leurs souffrances et que soient trouvées, tant sur le plan politique que sur le plan humanitaire, des solutions équitables aux graves problèmes existants.

Cette culture de la paix est encore contrecarrée par la légitimation et l'utilisation des armements à des fins politiques. Des essais nucléaires récemment réalisés en Asie et les tentatives d'autres pays qui travaillent discrètement à la mise en place de leur puissance nucléaire pourraient bien conduire peu à peu à une banalisation de la force nucléaire et, par conséquent, à un sur armement qui fragiliserait grandement les efforts louables en faveur de la paix, rendant ainsi vaine toute politique de prévention des conflits.

À cela s'ajoute la production d'armes de construction peu coûteuse comme les mines antipersonnel, heureusement bannies par la Convention d'Ottawa de décembre 1997 (que le Saint-Siège s'est d'ailleurs empressé de ratifier l'année dernière) et les armes de petit calibre, qui réclament, me semble-t-il, plus d'attention de la part des responsables politiques pour en contrôler les effets pervers. Les conflits régionaux, où souvent des enfants sont engagés pour le combat, endoctrinés et incités à tuer, appellent à un sérieux examen de conscience et à une véritable concertation.

On ne saurait sous-estimer, enfin, les risques que font courir à la paix les inégalités sociales et une croissance économique artificielle. La crise financière qui a secoué l'Asie a montré combien la sécurité économique ressemble à la sécurité politique et militaire, car elle requiert la transparence, la concertation et le respect de certains repères éthiques.

4. Face à ces problèmes qui vous sont familiers, Mesdames et Messieurs, je vous fais part d'une conviction qui m'habite: en cette dernière année avant l'an 2000, un sursaut de la conscience s'impose.

Jamais autant qu'aujourd'hui les acteurs de la Communauté internationale n'ont été en possession d'un ensemble de normes et de conventions aussi précises et complètes. Ce qui manque, c'est la volonté de les respecter et de les appliquer. Je le disais dans mon Message du 1er janvier, me référant aux droits de l'homme: « Quand on accepte sans réagir la violation de l'un quelconque des droits humains fondamentaux, on met en péril tous les autres Ce principe me semble devoir s'appliquer à toutes les normes juridiques. Le droit international ne peut pas être celui du plus fort, ni celui d'une simple majorité d'États, ni même celui d'une organisation internationale, mais celui qui est conforme aux principes du droit naturel et de la loi morale, qui s'imposent toujours aux parties en cause et dans les différentes questions litigieuses.

L'Église catholique, comme aussi les communautés de croyants en général, sera toujours aux côtés de ceux qui s'efforceront de faire prévaloir le bien suprême du droit sur toute autre considération. Encore faut-il que les croyants puissent se faire entendre et participent au dialogue public dans les sociétés dont ils sont membres à part entière. Et cela me conduit à partager avec les représentants qualifiés des États que vous êtes ma douloureuse préoccupation face aux trop nombreuses violations de la liberté de religion dans le monde d'aujourd'hui.

Tout récemment, par exemple, en terre d'Asie, des épisodes de violence ont dramatiquement éprouvé la communauté catholique: églises détruites, personnel religieux malmené, voire assassiné. D'autres faits regrettables seraient à signaler également dans plusieurs pays d'Afrique. Dans d'autres régions, où l'Islam est majoritaire, on doit toujours déplorer de graves discriminations dont sont victimes les croyants des autres religions. Il est même un pays où le culte chrétien est totalement interdit et où posséder une Bible est un crime punissable par la loi. Cela est d'autant plus douloureux que, dans bien des cas, les chrétiens ont largement contribué au développement de ces pays, spécialement dans le domaine de l'éducation et de la santé. Dans certains pays de l'Europe occidentale, on constate une évolution également inquiétante qui, sous l'influence d'une fausse conception du principe de séparation entre l'État et les Églises ou d'un agnosticisme tenace, tend à confiner ces dernières dans le seul domaine cultuel, acceptant difficilement une parole publique de leur part. Enfin, quelques pays de l'Europe centrale et orientale ont beaucoup de peine à reconnaître le plura-

lisme religieux propre aux sociétés démocratiques et s'emploient à restreindre, par une pratique administrative limitative et pointilleuse, la liberté de conscience et de religion que leurs Constitutions proclament solennellement.

Me souvenant des persécutions religieuses lointaines ou récentes, je crois que le temps est venu, en cette fin de siècle, de faire en sorte que partout dans le monde soient assurées les conditions correctes pour une liberté de religion effective. Cela demande, d'une part, que chaque croyant sache reconnaître chez l'autre un peu de l'amour universel de Dieu pour ses créatures, et que, d'autre part, les Autorités publiques — appelées par vocation à penser l'universel —- sachent, elles aussi, accueillir la dimension religieuse de leurs concitoyens avec son inévitable expression communautaire. Pour ce faire, nous avons devant nous, non seulement les leçons de l'histoire, mais encore de précieux instruments juridiques qui ne demandent qu'à être mis en œuvre. En un certain sens, de cette relation inéluctable entre Dieu et la Cité dépend l'avenir des sociétés car, comme je l'affirmais lors de ma visite au siège du Parlement européen, le 11 octobre 1988: « Là où l'homme ne prend plus appui sur une grandeur qui le transcende, il risque de se livrer au pouvoir sans frein de l'arbitraire et des pseudo-absolus qui le détruisent ».[2]

5. Telles sont quelques-unes des pensées qui me sont venues à l'esprit et au cœur, alors que je regarde le monde de ce siècle finissant. Si Dieu, en envoyant son Fils parmi nous, s'est intéressé de si près aux hommes, faisons en sorte de correspondre à un si grand amour! Lui, le Père universel, a noué avec chacun de nous une alliance que rien ne pourra briser. En nous disant et en nous démontrant qu'il nous aime, il nous donne en même temps l'espoir que nous pouvons vivre en paix; et il est vrai que seul celui qui est aimé peut aimer à son tour. Il est bon que tous les hommes découvrent cet Amour qui les précède et qui les attend. Tel est mon vœu le plus cher, pour chacun de vous comme pour tous les peuples de la terre!

[2] **N. 10.**

III

Ad episcopos Bosniae et Herzegoviae.*

Uzoriti gospodine kardinale,
draga braćo u biskupstvu!

1. »Sam sebe svima učinih slugom ... Sve činim poradi Evanđelja da bih i ja s njima bio suzajedničar u njemu«.[1] Ovim vas riječima sv. Pavia pozdravljam, dragi Pastiri Crkve u Bosni i Hercegovini, koji ste došli *ad limina Apostolorum* da bi pohodili Petrova nasljednika.

Zahvaljujem gospodinu kardinalu Vinku Puljiću na srdačnim riječima, koje mi je uputio također u ime svih vas. Spomenuo je radosti i nade, tjeskobe i strahovanja, kojima je obilježen život Crkve i cijele vaše Domovine u ovome zadnjem desetljeću drugoga tisućljeća. Imao sam priliku osobno se osjetiti dionikom zbivanja u vašim krajevima od 1991. do danas. U svezi s tim želim spomenuti svoj pastirski pohod što sam ga napokon mogao ostvariti 12. i 13. travnja 1997. Za mene je taj pohod postao nezaboravno iskustvo, koje mi je omogućilo da na licu mjesta vidim razorne učinke rata i čvrstu volju puka da ponovno počne živjeti redovitim životom. Ne mogu zaboraviti ni brojne pothvate Svete Stolice u prilog mira, praštanja i pomirenja u vašim krajevima, kojima želim da zajedno s cijelom jugoistočnom Europom postanu vedro prebivalište mira, uz poštivanje dostojanstva i prava svih.

Divim se duhovnoj snazi kojom su se vaše crkvene zajednice znale suočiti s velikim iskušenjima i žrtvama za vrijeme nedavnoga sukoba i kojom se suočavaju u ovome ne lakom poratnom vremenu u želji da ostanu vjerne Kristu i službi, koju je povjerio svojim učenicima kroz svu povijest. Zajedno ste sa svojim svećenstvom, čak i uz cijenu života, učinili sve »da istina Evanđelja ostane« u vašoj Domovini.[2]

2. Želim vas danas potaknuti da nastavite ići tim putem te preko vas želim ohrabriti svećenike da neumornom velikodušnošću nastave svoje služenje braći, u potpunoj vjernosti svojemu pozivu. Oni su, naime, svetim

*** Die 15 Ianuarii 1999.**

[1] ***1 Kor* 9, 19. 23.**

[2] **Usp. *Gal* 2, 5**

redenjem postali dionici vaše službe. Oni su vaši prvi pomoćnici,[3] vaši najprisniji suradnici i savjetnici,* predraga braća i prijatelji.[5] Drugi vatikanski sabor lijepo osvjetljuje tu posebnu ulogu svećenika kada podsjeća da su »svi svećenici, bilo biskupijski bilo redovnički, snagom Svetoga reda i službe, pridruženi zboru biskupa te su po svojemu pozivu i milosti u službi dobra cijele Crkve«.[6]

Isti Sabor također veli da su svećenici pozvani živjeti »medu drugim ljudima kao među braćom«.[7] Posve predani djelu na koje ih je Gospodin pozvao,[8] oni djeluju kao »oci u Kristu«,[9] uzori stada, koje im je povjereno,[10] te, po Gospodinovu primjeru, skrbe za sve, a posebno za siromahe i najslabije.[11]

3. U vašim Crkvama, hvala Bogu, ne nedostaju muška i ženska zvanja posebno posvećenoga života. Čak smo svjedoci njihova providonosnoga cvata. Radi se o dragocjenome daru i velikome duhovnom blagu za kršćansku zajednicu koji krštenicima pomažu da s većom velikodušnošću odgovaraju na zajednički poziv na svetost.

Muževi i žene, koji odabiru posebni oblik posvećenoga života, pozvani su da se kroz raznolike karizme posve predaju evanđeoskome svjedočenju na različitim područjima crkvenoga i društvenoga života. Međutim, da bi to svjedočenje urodilo željenim plodovima, apostolske djelatnosti valja na prikladan način prilagođivati sadašnjim potrebama Crkve i ostvarivati ih u potpunome zajedništvu s Pastirima biskupija. Molim Gospodina da životni polet, koji je stoljećima obilježavao Crkvu u Bosni i Hercegovini, ne oslabi nego da ojača. Želim ovdje spomenuti doprinos što su ga redovnici, prije svega manja braća franjevci, dali očuvanju katoličke vjere u razdoblju od preko četiri stoljeća otomanske okupacije. Spominjanje prošlosti proročki je poticaj na neprestano traženje novih oblika dušobrižništva prikladnih ovome vremenu, kako bi se kršćanskome puku pomoglo da raste i sazrijeva u vjernosti Evanđelju i u ljubavi, izbjegavajući sve što bi moglo nanijeti štetu jedinstvu Crkve, stvarati pomutnju ili sablazan među vjernicima.

[3] Usp. *Presbyterorum ordinis,* 2 i 4.
[4] Usp. *ondje,* 7; *Lumen gentium,* 28.
[5] *Lumen gentium,* 28.
[6] *Ondje.*
[7] Usp. *Presbyterorum ordinis,* 3.
[8] Usp. *Dj* 13, 2.
[9] *Presbyterorum ordinis,* 28.
[10] Usp. *1 Pt* 5, 2-4.
[11] Usp. *Presbyterorum ordinis,* 6.

4. Poznato mi je što sve u svojim stalnim pastirskim nastojanjima činite da bi, u skladu s velikom katoličkom baštinom, svi dušobrižnički djelatnici u Bosni i Hercegovini vjerno ostvarivali upute Drugoga vatikanskog sabora i poslušno slijedili kanonske odredbe. Nema sumnje da će usklađenost u apostolskim ciljevima i prisna suradnja svih, od svećenika, redovnika, redovnica do vjernika svjetovnjaka, pod revnim vodstvom biskupa, uroditi obilnim plodovima vjere, ljubavi i svetosti. Bit će to na korist ne samo Crkvi, koja će time biti odlučno upravljena prema budućnosti, nego također i građanskome društvu.

Časna braćo u biskupstvu, vi ste glavni odgovorni za crkveno dušobrižništvo. Na vama je da njime, snagom evanđeoskoga poslanja što ste ga primili biskupskim ređenjem, upravljate u potpunome zajedništvu s Petrovim nasljednikom, koji je baštinik »sigurne karizme istine«.[12] Sveti Ignacije Antiohijski uči da »je Crkva ondje gdje je i biskup«.[13] Ako dušobrižnički rad, koliko god po sebi bio zanimljiv, nije u skladu s ovim temeljnim načelima, u opasnosti je da loše utječe na zdrav razvoj cijeloga tijela Crkve, čak i onda kad bi onaj tko ga obavlja bio uvjeren da djeluje u Božje ime, na dobro vjernika i same Crkve.

Od svega srca želim da se uzmognu naći mirna i zadovoljavajuća rješenja za teškoće, koje se tiču uređenja apostolskih djelatnosti. Potrebno je to kako bi svi dušobrižnički djelatnici obnovljenim poletom svoje snage stavili u službu Evanđelja. S nezamjenjivom je službom svećenika i s proročkim svjedočenjem redovnika i redovnica povezano odlučno djelovanje vjernika svjetovnjaka, koji su svojim djelovanjem vjernim apostolskome nauku i pomognuti čestim primanjem sakramenata i u vašoj zemlji pozvani na neustrašivu i djelotvornu nazočnost.

Na to su pozvani svi vjernici svjetovnjaci bez obzira na njihovu društvenu pripadnost: zemljoradnici i privrednici, trgovci i oni koji rade u uslužnim djelatnostima, kulturni djelatnici i političari. Naravno, ova njihova apostolska nazočnost zahtijeva odgovarajući kršćanski odgoj, koji mora biti plod stalnoga i sustavnoga zalaganja.

5. Časna braćo, slušajući vas na susretima za vrijeme ovoga pohoda *od limina* dobro sam shvatio da je, nakon nedavnih pustošenja, glavni zadatak pred Crkvom u Bosni i Hercegovini ponovno urediti život u biskupija-

[12] **Sv. Irenej,** *Protiv krivovjerja,* **IV, 26, 2:** *PG* **7, 10, 53.**
[13] *Poslanica Smirnjanima,* **VIII, 2.**

ma i župama. Istodobno je potrebno nastaviti pružati pomoć mjesnim pučanstvima za obnovu onoga što je ratni vihor razorio i pružati im nadu u sretniju mirnu budućnost. Želim vas ohrabriti u tome ne lakom zadatku u kojemu vas katkada prijeće složene prilike u kojima živi vaša zemlja, prilike na koje, nažalost, možete malo utjecati. Poznato mi je zalaganje vaših Crkava u pružanju pomoći svemu puku da počne ponovno živjeti redovitim životom. Nastavite i dalje braniti neotuđiva prava svake osobe i svakoga naroda, kao što ste to činili sve od samoga početka krvavoga sukoba, koji je iza sebe ostavio mržnju i nepovjerenje, mrtvace i izbjeglice te s cijelih područja uklonio pučanstva koja su tamo živjela stoljećima.

Kako se s bolju ne prisjetiti da se broj katolika više nego prepolovio? Kako ne spomenuti pustošenja, koja su se dogodila skoro posvuda, a posebno na većemu dijelu Banjolučke biskupije i Sarajevske nadbiskupije, stare Vrhbosne, kao i na dijelu Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije?

Radujući se zbog brojnih znakova učvršćenja mira, ne mogu ne spomenuti sjene koje uzrokuju zabrinutost. Radi se prije svega o nerješenosti teškoga pitanja povratka izbjeglica i o nejednakome postupanju s trima konstitutivnim sastavnicama Bosne i Hercegovine, posebno pak što se tiče potpunoga poštivanja vjerskoga i kulturnoga identiteta. Upoznat sam sa zaprekama na koje nailaze katolička pučanstva na području Središnje Bosne, na banjolučkome području i u Posavini pri pokušaju da se ponovno vrate na svoja ognjišta. Glavno pitanje koje valja riješiti i o kojemu ovisi pravedno rješenje različitih drugih pitanja ostaje stvaranje nepristranih uvjeta za ovaj tako željeni povratak prognanih i izbjeglih u vlastite domove i osiguranje njihove mirne budućnosti.

6. Ono što se traži za katolike vrijedi također i za pripadnike drugih vjerskih zajednica i etničkih skupina na cijelome području Bosne i Hercegovine, bez podupiranja jednih na štetu drugih. Svima se moraju jamčiti temeljna prava. Svima se moraju pružati iste mogućnosti. Istina, sloboda, jednakost, uzajamno poštivanje, solidarnost temelj su mirne budućnosti i napretka za svakoga pojedinca i za sve zajedno. Na tim vrijednostima valja graditi zemlju, koju tvore različiti narodi, kulture i vjerske zajednice. Čovjek je, svaki čovjek, najdragocjenije blago svake zemlje.

Neka predvečerje trećega tisućljeća u Bosni i Hercegovini uzmogne biti obilježeno mirom, poštivanjem neotuđivih prava svake osobe i svake društvene skupine. Neka svaki narod u vašoj Domovini uzmogne vidjeti da se

promiču njegovo dostojanstvo i njegove zakonite težnje za ravnopravnošću i razvojem. Neka svaka obitelj uzmogne mirno gledati na budućnost, na budućnost obilježenu slobodom, solidarnošću i mirom.

7. Draga braćo, i dalje u pastirskome duhu nastavite promicati i podupirati metodu dijaloga, uz poštivanje područja djelovanja koje je vlastito političarima. Njima su povjereni točno određeni zadaci, koji se tiču ustroja ljudskoga društva. S pouzdanjem nastavite ekumensko zalaganje s braćom pravoslavcima, kao i dijalog sa Židovskom općinom i s Islamskom zajednicom. Znam koliko ste u svezi s tim učinili u najtežim trenucima nedavnih godina. Potrebno je i danas nastaviti s ondašnjim zanosom kako bi se taj dijalog pretvorio u služenje čovjeku i stvari mira.

Budite neumorni glasnici praštanja i pomirbe. Crkva je svjesna da je to sastavni dio propovijedanja Evanđelja i svjedočenja milosrđa Oća nebeskoga. U tome je okviru i u vidu priprave na Veliki jubilej hvalevrijedna vaša odluka da 1999. proglasite »Godinom pomirenja«. U Mariji Bistrici sam 3. listopada 1998. podsjetio da »oprostiti i pomiriti se znači očistiti sjećanje od mržnje, zavade, želje za osvetom, znači priznati bratom čak i onoga koji nam je nanio zlo, znači ne dopustiti da nas pobjedi zlo, nego zlo svladavati dobrom (usp. *Rim* 12, 21)«.[14]

Zbog toga je zalaganje za čovjeka i za njegovo dobro sastavni dio poslanja Crkve u svijetu.[15] U tome svjetlu valja poticati djelatnost Caritasa i ostvarenje pothvata socijalne naravi što ih Crkva poduzima u korist pojedinaca i obitelji potrebnih pomoći. Neka bude vaša stalna skrb da se, dok se pruža kruh potrebnima, braći u vjeri osigurava Kruh života i da se svima naviješta Krist kao »put, istina i život«.[16]

8. Svjetlo Krista spasitelja, koje smo nedavno motrili u otajstvu Božića, neka rasvjetljuje obitelji i crkvene zajednice u Bosni i Hercegovini. S ljubavlju prihvaćajući riječ Boga koji spašava, neka vaše crkvene zajednice ostanu vjerne Kristu sve do dovršenja ostajstva Božjega[17] te budu pozorne na ono što im govori Duh u ovome značajnom prijelaznom razdoblju iz drugoga u treće tisućljeće.

Marija, Majka Crkve i Majka otkupljenoga čovječanstva, svima vama isprosila dar vjernosti, sloge i nade. U vašemu vas neumornome radu i

[14] *L'Osservatore Romano,* **8. listopada 1998., dodatak, str. III**

[15] **Usp. *Mt* 25, 34-46; *Lk* 4, 18-19.**

[16] **Usp. *Iv* 14, 6.**

[17] **Usp.. *Otk* 10, 7.**

apostolskome revnovanju pratio apostolski blagoslov, koji od srca udjeljujem vama, kleru u vašim biskupijama zajedno sa svim redovnicima, redovnicama i ostalim vjernicima svjetovnjacima povjerenima vašoj pastirskoj skrbi. »Milost Gospodina Isusa sa svima«.[18]

IV

Ad Romanae Rotae praelatos auditores.*

1. La solenne inaugurazione dell'attività giudiziaria del Tribunale della Rota Romana mi offre la gioia di riceverne i componenti, per esprimere loro la considerazione e la gratitudine con cui la Santa Sede ne segue ed incoraggia il lavoro.

Saluto e ringrazio Monsignor Decano, che ha degnamente interpretato i sentimenti di tutti voi qui presenti, dando espressione appassionata e profonda agli intendimenti pastorali che ispirano la vostra quotidiana fatica.

Saluto il Collegio dei Prelati Uditori in servizio ed emeriti, gli Officiali maggiori e minori del Tribunale, gli Avvocati Rotali e gli Alunni dello Studio Rotale con i rispettivi familiari. A tutti un augurio cordiale per Tanno da poco iniziato.

2. Monsignor Decano si è soffermato sul significato pastorale del vostro lavoro, mostrandone la grande rilevanza nella quotidiana vita della Chiesa. Condivido una simile visione e vi incoraggio a coltivare in ogni vostro intervento questa prospettiva, che vi pone in piena sintonia con la finalità suprema dell'attività della Chiesa.[1] Già altra volta ho avuto occasione di accennare a questo aspetto del vostro ufficio giudiziario, con particolare riferimento a questioni processuali.[2] Anche oggi vi esorto a dare prevalenza, nella soluzione dei casi, alla ricerca della verità, facendo uso delle formalità giuridiche soltanto come mezzo per tale fine. L'argomento su cui intendo soffermarmi nell'odierno incontro è l'analisi della natura del matrimonio e delle sue essenziali connotazioni alla luce della legge naturale.

È ben noto l'apporto che la giurisprudenza del vostro Tribunale ha dato alla conoscenza dell'istituto matrimoniale, offrendo un validissimo punto di

[18] *Otk* 22, 21.

* Die 21 Ianuarii 1999.

[1] Cfr can. 1742 C.I.C.

[2] Cfr Discorso alla Rota del 22 gennaio 1996, in: *AAS* 88 (1996), 775.

riferimento dottrinale agli altri Tribunali ecclesiastici.[3] Ciò ha consentito di focalizzare sempre meglio il contenuto essenziale del coniugio sulla base di una più adeguata conoscenza dell'uomo.

All'orizzonte del mondo contemporaneo, tuttavia, si profila un diffuso deterioramento del senso naturale e religioso delle nozze, con riflessi preoccupanti sia nella sfera personale che in quella pubblica. Come tutti sanno, oggi non si mettono in discussione soltanto le proprietà e le finalità del matrimonio, ma il valore e l'utilità stessa dell'istituto. Pur escludendo indebite generalizzazioni, non è possibile ignorare, al riguardo, il fenomeno crescente delle semplici unioni di fatto,[4] e le insistenti campagne d'opinione volte ad ottenere dignità coniugale ad unioni anche fra persone appartenenti allo stesso sesso.

Non è mio intendimento in una sede come questa, ove è prevalente il progetto correttivo e redenti vo di situazioni dolorose e spesso drammatiche, insistere nella deplorazione e nella condanna. Desidero piuttosto richiamare, non soltanto a coloro che fanno parte della Chiesa di Cristo Signore, ma altresì a tutte le persone sollecite del vero progresso umano, la gravità e l'insostituibilità di alcuni principi, che sono basilari per l'umana convivenza, ed ancor prima per la salvaguardia della dignità di ogni persona.

3. Nucleo centrale ed elemento portante di tali principi è l'autentico concetto di amore coniugale fra due persone di pari dignità, ma distinte e complementari nella loro sessualità.

L'affermazione, ovviamente, deve essere intesa in modo corretto, senza cadere nel facile equivoco, per cui talora si confonde un vago sentimento od anche una forte attrazione psico-fisica con l'amore effettivo dell'altro, sostanziato di sincero desiderio del suo bene, che si traduce in impegno concreto per realizzarlo. Questa è la chiara dottrina espressa dal Concilio Vaticano II,[5] ma è altresì una delle ragioni per le quali proprio" i due Codici di Diritto Canonico, latino e orientale, da me promulgati, hanno dichiarato e posto come naturale finalità del connubio anche il *bonum coniugum.*[6] Il semplice sentimento è legato alla mutevolezza dell'animo umano; la sola reciproca attrazione poi, spesso derivante soprattutto da spinte irrazionali e

[3] Cfr Discorso alla Rota, in: *AAS* 73 (1981), 232; Discorso alla Rota, in: *AAS* 76 (1984), 647 s.; Cost. Ap. *Pastor bonus,* art. 126.

[4] Cfr Esort ap. *Familiaris consortio,* 81, in: *AAS* 74 (1982), 181 s.

[5] Cfr *Gaudium et spes,* 49.

[6] Cfr can. 1055 § 1 *C.I.C.;* can. 776 § 1 *C.C.E.O.*

talora aberranti, non può avere stabilità ed è quindi facilmente, se non fatalmente, esposta ad estinguersi.

Uamor coniugalis, pertanto, non è solo né soprattutto sentimento; è invece essenzialmente un impegno verso l'altra persona, impegno che si assume con un preciso atto di volontà. Proprio questo qualifica tale *amor* rendendolo *coniugalis.* Una volta dato ed accettato l'impegno per mezzo del consenso, l'amore diviene coniugale, e mai perde questo carattere. Qui entra in gioco la fedeltà dell'amore, che ha la sua radice nell'obbligo liberamente assunto. Il mio Predecessore, il papa Paolo VI, in un suo incontro con la Rota, sinteticamente affermava: « *Ex* ultroneo *affectus sensu, amor fit officium devinciens* ».[7]

Già di fronte alia cultura giuridica dell'antica Roma, gli autori cristiani si sentirono spinti dal dettato evangelico a superare il noto principio per cui tanto sta il vincolo coniugale quanto perdura *V affectio maritalis.* A questa concezione, che conteneva in sé il germe del divorzio, essi contrapposero la visione cristiana, che riportava il matrimonio alle sue origini di unità e di indissolubilità.

4. Sorge qui talora l'equivoco secondo il quale il matrimonio è identificato o comunque confuso col rito formale ed esterno che lo accompagna. Certamente, la forma giuridica delle nozze rappresenta una conquista di civiltà, poiché conferisce ad esse rilevanza ed insieme efficacia dinanzi alla società, che conseguentemente ne assume la tutela. Ma a voi, giuristi, non sfugge il principio per cui il matrimonio consiste essenzialmente, necessariamente ed unicamente nel consenso mutuo espresso dai nubendi. Tale consenso altro non è che l'assunzione cosciente e responsabile di un impegno mediante un atto giuridico col quale, nella donazione reciproca, gli sposi si promettono amore totale e definitivo. Liberi essi sono di celebrare il matrimonio, dopo essersi vicendevolmente scelti in modo altrettanto libero, ma nel momento in cui pongono questo atto essi instaurano uno stato personale in cui l'amore diviene qualcosa di dovuto, con valenze di carattere anche giuridico.

La vostra esperienza giudiziaria vi fa toccare con mano come detti principi siano radicati nella realtà esistenziale della persona umana. In definitiva, la simulazione del consenso, per portare un esempio, altro non significa che dare al rito matrimoniale un valore puramente esteriore, senza che ad

[7] *AAS* 68 (1976), 207.

esso corrisponda la volontà di una donazione reciproca di amore, o di amore esclusivo, o di amore indissolubile o di amore fecondo. Come meravigliarsi che un simile matrimonio sia votato al naufragio? Una volta cessato il sentimento o l'attrazione, esso risulta privo di ogni elemento di coesione interna. Manca, infatti, quel reciproco impegno oblativo che, solo, potrebbe assicurarne il perdurare.

Qualcosa di simile vale anche per i casi in cui dolosamente qualcuno è stato indotto al matrimonio, ovvero quando una costrizione esterna grave ha tolto la libertà che è il presupposto di ogni volontaria dedizione amorosa.

5. Alla luce di questi principi può essere stabilita e compresa l'essenziale differenza esistente fra una mera unione di fatto — che pur si pretenda originata da amore — e il matrimonio, in cui l'amore si traduce in impegno non soltanto morale, ma rigorosamente giuridico. Il vincolo, che reciprocamente s'assume, sviluppa di rimando un'efficacia corroborante nei confronti dell'amore da cui nasce, favorendone il perdurare a vantaggio della comparte, della prole e della stessa società.

E alla luce dei menzionati principi che si rivela anche quanto sia incongrua la pretesa di attribuire una realtà «coniugale» all'unione fra persone dello stesso sesso. Vi si oppone, innanzitutto, l'oggettiva impossibilità di far fruttificare il connubio mediante la trasmissione della vita, secondo il progetto inscritto da Dio nella stessa struttura dell'essere umano. E di ostacolo, inoltre, l'assenza dei presupposti per quella complementarità interpersonale che il Creatore ha voluto, tanto sul piano fisico-biologico quanto su quello eminentemente psicologico, tra il maschio e la femmina. E soltanto nell'unione fra due persone sessualmente diverse che può attuarsi il perfezionamento del singolo, in una sintesi di unità e di mutuo completamento psico-fisico. In questa prospettiva, l'amore non è fine a se stesso, e non si riduce all'incontro corporale fra due esseri, ma è una relazione interpersonale profonda, che raggiunge il suo coronamento nella donazione reciproca piena e nella cooperazione con Dio Creatore, sorgente ultima di ogni nuova esistenza umana.

6. Com'è noto, queste deviazioni dalla legge naturale, inscritta da Dio nella natura della persona, vorrebbero trovare la loro giustificazione nella libertà che è prerogativa dell'essere umano. In realtà, si tratta di giustificazione pretestuosa. Ogni credente sa che la libertà è — come dice Dante — « lo maggior don che Dio per sua larghezza / fèsse creando ed alla sua bon-

tade / più conformato »,[8] ma è dono che va bene inteso per non trasformarsi in occasione di inciampo per l'umana dignità. Concepire la libertà come liceità morale od anche giuridica di infrangere la legge significa travisarne la vera natura. Questa, infatti, consiste nella possibilità che l'essere umano ha di uniformarsi responsabilmente, cioè con scelta personale, al volere divino espresso nella legge, per diventare così sempre più somigliante al suo Creatore.[9]

Scrivevo già nell'Enciclica *Veritatis splendor:* « L'uomo è certamente libero, dal momento che può comprendere ed accogliere i comandi di Dio. Ed è in possesso d'una libertà quanto mai ampia, perché può mangiare "di tutti gli alberi del giardino". Ma questa libertà non è illimitata: deve arrestarsi di fronte all'"albero della conoscenza del bene e del male", essendo chiamata ad accettare la legge morale che Dio dà all'uomo. In realtà, proprio in questa accettazione la libertà dell'uomo trova la sua vera e piena realizzazione. Dio, che solo è buono, conosce perfettamente ciò che è buono per l'uomo, e in forza del suo stesso amore glielo propone nei comandamenti ».[10]

La cronaca quotidiana reca, purtroppo, ampie conferme circa i miserevoli frutti che tali aberrazioni dalla norma divino-naturale finiscono per produrre. Sembra quasi che si ripeta ai nostri giorni la situazione di cui Paolo Apostolo parla nella lettera ai Romani: « *Sicut non probaverunt Deum habere in notitia, tradidit eos Deus in reprobum sensum, ut faciant quae non conveniunt* ».[11]

7. L'accenno doveroso ai problemi dell'ora presente non deve indurre allo scoraggiamento né alla rassegnazione. Deve anzi stimolare ad un impegno più deciso e più mirato. La Chiesa e, conseguentemente, la legge canonica riconoscono ad ogni uomo la facoltà di contrarre matrimonio;[12] una facoltà, tuttavia, che può essere esercitata soltanto da coloro *«qui iure non prohibentur* ».[13] Tali sono, in primo luogo, coloro che hanno una sufficiente maturità psichica nella duplice componente intellettiva e volitiva, insieme con la capacità di adempiere gli oneri essenziali dell'istituto matrimoniale.[14] In proposito, non posso non richiamare ancora una volta quanto ebbi a di-

[8] *Par* 5, 19-21.

[9] Cfr *Gn* 1, 26

[10] Cfr *AAS* 85 (1993), 1161 s.

[11] *Rm* 1, 28.

[12] Cfr can. 1058 *C.I.C ;* can. 778 *C.C.E.O.*

[13] *Ibid.*

[14] Cfr can. 1095 *C.I.C.;* can. 818 *C.C.E.O.*

re, proprio dinanzi a questo Tribunale, nei discorsi degli anni 1987 e 1988:[15] una indebita dilatazione di détte esigenze personali, riconosciute dalla legge della Chiesa, finirebbe per infliggere un gravissimo *vulnus* a quel diritto al matrimonio che è inalienabile e sottratto a qualsiasi potestà umana.

Non mi soffermo qui sulle altre condizioni poste dalla normativa canonica per un valido consenso matrimoniale. Mi limito a sottolineare la grave responsabilità che incombe ai Pastori della Chiesa di Dio di curare una adeguata e seria preparazione dei nubendi al matrimonio: solo così, infatti, si possono suscitare nell'animo di coloro che si apprestano a celebrare le nozze le condizioni intellettuali, morali e spirituali, necessarie per realizzare la realtà naturale e sacramentale del matrimonio.

Queste riflessioni, carissimi Prelati ed Officiali, affido alle vostre menti e ai vostri cuori, ben conoscendo lo spirito di fedeltà che anima il vostro lavoro, mediante il quale intendete dare attuazione piena alle norme della Chiesa, nella ricerca del vero bene del Popolo di Dio.

A conforto della vostra fatica imparto con affetto a tutti voi qui presenti, ed a quanti sono in qualche modo collegati al Tribunale della Rota Romana, la Benedizione Apostolica.

NUNTIUS TELEVISIFICA

Die Nativitatis Domini missus.*

1. *«Regem venturum Dominum, venite, adoremus».* «Venite, adoriamo il Re, il Signore, che deve venire ». Quante volte abbiamo ripetuto queste parole lungo il tempo d'Avvento, facendo eco all'attesa dell'intera umanità.

Proiettato verso il futuro sin dalle sue origini remote, l'uomo anela a Dio, pienezza della vita. Da sempre egli invoca un Salvatore che lo liberi dal male e dalla morte, che colmi il suo innato bisogno di felicità. Già nel giardino dell'Eden, dopo il peccato originale, Dio Padre, fedele e misericordioso, gli aveva preannunciato un Salvatore,[1] che avrebbe ricostituito l'alleanza infranta, instaurando un nuovo rapporto di amicizia, di intesa e di pace.

[15] Cfr *AAS* 79 (1987), 1453 ss.; *AAS* 80 (1988), 1178 ss.

* Die 25 Decembris 1998.

[1] Cfr *Gn* 3, 15.

2. Questo lieto annuncio, affidato ai figli di Abramo, fin dall'epoca dell'esodo dall'Egitto,[2] è risuonato lungo i secoli come grido di speranza sulla bocca dei profeti d'Israele, che di tempo in tempo hanno ricordato al popolo: « *Prope est Dominus: venite, adoremus*». « Il Signore è vicino: venite ad adorarlo! ». Venite ad adorare Iddio che non abbandona coloro che con cuore sincero lo cercano e si sforzano di osservare la sua legge. Accogliete il suo messaggio, che rinsalda gli spiriti affranti e smarriti. *Prope est Dominus:* fedele all'antica promessa, Dio Padre l'ha ora realizzata nel mistero del Natale.

3. Sì, la sua promessa, che ha alimentato l'attesa fiduciosa di tanti credenti, si è fatta dono a Betlemme, nel cuore della Notte Santa. Ce lo ha ricordato ieri la liturgia della Messa: « *Hodie scietis quia veniet Dominus, et mane videbitis gloriam eius*». «Oggi saprete che il Signore viene: con il nuovo giorno vedrete la sua gloria ». Questa notte abbiamo visto la gloria di Dio, proclamata dal canto gioioso degli angeli; abbiamo adorato il Re, Signore dell'universo, insieme con i pastori che facevano la guardia al loro gregge. Con gli occhi della fede anche noi abbiamo visto, adagiato in una mangiatoia, il Principe della Pace, e accanto a Lui Maria e Giuseppe in silenziosa adorazione.

4. Alle schiere angeliche, agli estasiati pastori, ci uniamo quest'oggi con esultanza anche noi cantando: *«Christus natus est nobis: venite, adoremus* ». « Cristo è nato per noi: venite, adoriamo ». Dalla notte di Betlemme fino ad oggi, il Natale continua a suscitare inni di gioia, che esprimono la tenerezza di Dio seminata nel cuore degli uomini. In tutte le lingue del mondo, si celebra l'evento più grande e più umile: l'Emmanuele, Dio con noi per sempre.

Quanti canti suggestivi ha suscitato il Natale in ogni popolo e cultura! Chi non conosce le emozioni che essi evocano? Le loro melodie fanno rivivere il mistero della Notte Santa; documentano l'incontro tra il Vangelo e le strade degli uomini. Sì, il Natale è entrato nel cuore dei popoli, che guardano a Betlemme con condivisa ammirazione. All'unanimità anche l'Assemblea Generale delle Nazioni Unite ha riconosciuto il piccolo capoluogo di Giuda[3] come terra dove la celebrazione della nascita di Gesù sarà nel 2000 singolare occasione per progetti di speranza e di pace.

5. Come non avvertire lo stridente contrasto tra la serenità dei canti natalizi e i tanti problemi dell'ora presente? Ne conosciamo i preoccupanti ri-

[2] **Cfr *Es* 3, 6-8.**
[3] **Cfr *Mt* 2, 6.**

svolti per i resoconti che ne fanno ogni giorno televisione e giornali, spaziando da un emisfero all'altro del globo: sono situazioni tristissime, a cui spesso non è estranea la colpa e persino la malizia umana, intrisa di odio fratricida e di assurda violenza. La luce che proviene da Betlemme ci salvi dal rischio di rassegnarci a così tormentato e sconvolgente scenario.

Dall'annuncio del Natale traggano incoraggiamento quanti si adoperano per recare sollievo alla travagliata situazione in Medio Oriente, nel rispetto degli impegni internazionali. Tragga dal Natale rinnovato vigore nel mondo il consenso nei confronti di misure urgenti ed adeguate per fermare la produzione ed il commercio delle armi, per difendere la vita umana, per bandire la pena di morte, per liberare bambini ed adolescenti da ogni forma di sfruttamento, per arrestare la mano insanguinata dei responsabili di genocidi e crimini di guerra, per riservare alle questioni ambientali, soprattutto dopo le recenti catastrofi naturali, l'indispensabile attenzione che esse meritano a salvaguardia del creato e della dignità dell'uomo!

6. La gioia del Natale, che canta la nascita del Salvatore, infonda in tutti fiducia nella forza della verità e della paziente perseveranza nel compiere il bene. Per ciascuno di noi risuona il messaggio divino di Betlemme: « Non temete, ecco, vi annuncio una grande gioia, oggi vi è nato nella città di Davide un salvatore, che è il Cristo Signore ».[4]

Oggi risplende *Urbi et Orbi*, sulla città di Roma e sul mondo intero, il volto di Dio: Gesù ce lo rivela come Padre che ci ama. O voi tutti, che cercate il senso della vita; voi, che portate ardente nel cuore un'attesa di salvezza, di libertà e di pace, venite ad incontrare il Bambino nato da Maria: Egli è Dio, nostro Salvatore, l'unico degno di questo nome, l'unico Signore. Egli è nato per noi, venite, adoriamo!

SECRETARIA STATUS

RESCRIPTUM EX AUDIENTIA SS.MI

quo Ordinatio generalis Romanae Curiae foras datur.

Il 4 febbraio 1992 il Santo Padre Giovanni Paolo II approvò *ad quinquennium* il Regolamento Generale della Curia Romana, elaborato in attuazione dell'Art. 37 della Costituzione apostolica *Pastor bonus*.

[4] *Lc* 2, 10-11.

Alla luce dell'esperienza di questi anni e al fine di recepire le disposizioni in materia di lavoro emanate nel frattempo dalla Santa Sede, il Regolamento Generale delia Curia Romana è stato rivisto e completato, così da renderlo maggiormente adeguato alle finalità del particolare servizio ecclesiale di quanti, nella Curia Romana, collaborano con il Santo Padre alla sua missione universale.

Il Santo Padre Giovanni Paolo II, nell'Udienza concessa al sottoscritto Cardinale Segretario di Stato il 15 aprile 1999, ha approvato il nuovo Regolamento nel testo che segue, ordinandone la promulgazione e la pubblicazione in *Acta Apostolicae Sedis.*

Il Santo Padre ha, altresì, disposto che esso entri in vigore il I° luglio 1999, in sostituzione del Regolamento del 4 febbraio 1992, con revoca dei privilegi e di altre speciali concessioni finora accordate.

Dal Vaticano, il 30 aprile 1999.

> i « ANGELO card. SODANO
Segretario di Stato

REGOLAMENTO GENERALE DELLA CURIA ROMANA

PARTE PRIMA

PERSONALE E STRUTTURA DEI DICASTERI DELLA CURIA ROMANA

Titolo I
DIREZIONE ED ORGANICO

Art. 1

§ 1. Il presente Regolamento si applica ai Dicasteri ed Organismi che compongono la Curia Romana.[1]

§ 2. Ciascuno dei Dicasteri ed Organismi della Curia Romana avrà il proprio Regolamento approvato dal Cardinale Segretario di Stato *de mandato Summi Pontificis.*

[1] Cfr Cost. ap. *Pastor bonus,* artt. 1-2.

§ 3. Le norme del presente Regolamento sono vincolanti anche per gli Organismi collegati con la Santa Sede, salve le disposizioni particolari delle proprie leggi, e per gli Organismi, Enti ed Istituzioni della Sede Apostolica per i quali il Sommo Pontefice non abbia disposto o non disponga diversamente.

Art. 2

Ogni Dicastero, salva diversa disposizione,[2] è retto da un Cardinale Prefetto o Presidente oppure da un Arcivescovo Presidente, coadiuvato dal Segretario e, subordinatamente, dal Sottosegretario.

Art. 3

Sono Prelati Superiori della Curia Romana:

A) il Sostituto per gli Affari Generali della Segreteria di Stato, il Segretario per i Rapporti con gli Stati della medesima Segreteria di Stato, i Segretari di Congregazione, il Reggente della Penitenzieria Apostolica, il Segretario del Supremo Tribunale della Segnatura Apostolica, il Decano della Rota Romana, i Segretari dei Pontifici Consigli, il Vice-Camerlengo di Santa Romana Chiesa, i Segretari dell'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica e della Prefettura degli Affari Economici della Santa Sede, il Vice-Presidente della Pontificia Commissione per l'America Latina, il Segretario della Pontifìcia Commissione per i beni culturali della Chiesa;[3]

B) il Prefetto della Casa Pontificia, il Maestro delle Celebrazioni Liturgiche Pontificie.[4]

Art. 4

§ 1. La condizione giuridica dei Prelati Uditori del Tribunale della Rota Romana è definita nella legge propria del medesimo Tribunale Apostolico.

§ 2. Il Promotore di Giustizia e il Difensore del Vincolo della Segnatura Apostolica *durante munere* sono equiparati per quanto concerne la categoria funzionale ai Prelati Uditori della Rota Romana.

[2] **Cfr Cost. ap. *Pastor bonus*, art. 3 § 1.**
[3] **Cfr *ibid.*, art. 2 § 1.**
[4] **Cfr *ibid.*, art. 2 § 3.**

Art. 5

§ 1. Sono collaboratori immediati dei Prelati Superiori nella gestione dei Dicasteri l'Assessore della Segreteria di Stato e i Sottosegretari.

§ 2. Ai collaboratori di cui al § 1 sono equiparati il Promotore della Fede (Prelato Teologo) e i Relatori della Congregazione delle Cause dei Santi, il Promotore di Giustizia Sostituto e il Difensore del Vincolo Sostituto del Supremo Tribunale della Segnatura Apostolica, il Promotore di Giustizia e i Difensori del Vincolo del Tribunale della Rota Romana, i Delegati delle due Sezioni dell'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica, il Delegato dell'Amministrazione della Congregazione per l'Evangelizzazione dei Popoli, il Ragioniere Generale della Prefettura degli Affari Economici della Santa Sede, il Reggente della Prefettura della Casa Pontifìcia, il Direttore della Sala Stampa della Santa Sede.

Art. 6

Tutti gli Organismi ed Enti cui si applica il presente Regolamento, ai soli fini delle norme che seguono, sono equiparati ai Dicasteri.

Art. 7

§ 1. Nei Dicasteri prestano la loro opera Officiali nel numero stabilito nella *Tabella organica* depositata presso l'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica.[5] Essi svolgono diverse mansioni (come Capi Ufficio, Minutanti, Aiutanti di studio, Notai di Tribunali, Addetti di Segreteria, Addetti tecnici, Scrittori, ed altri equiparati) e sono distribuiti nei livelli funzionali loro assegnati.[6]

§ 2. Prestano, inoltre, la loro opera e sono distribuiti in corrispondenti livelli funzionali i Commessi, gli Uscieri e gli Ausiliari.

§ 3. Il personale di tutti i dieci livelli funzionali dipende e per lo stato giuridico e per la sua attività dal proprio Capo Dicastero.

[5] La Congregazione per l'Evangelizzazione dei Popoli ha una propria Amministrazione. Ogni volta che nel presente *Regolamento Generale della Curia Romana* si fa riferimento all'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica, per la suddetta Congregazione il riferimento si intende fatto alla propria Amministrazione

[6] Cfr Appendice II: *Tabella organica generale,* p. 691.

Art. 8

§ 1. I Legati Pontifici e il personale di ruolo diplomatico, quanto a nomina, promozione, disciplina, congedi, trasferimenti e cessazione dall'ufficio, dipendono dalla Segreteria di Stato.

§ 2. Il servizio effettivamente prestato presso Rappresentanze della Santa Sede all'estero, si computa con l'aumento di 1/3 ai soli fini del diritto alla pensione e del servizio utile al trattamento pensionistico nonché della liquidazione.

Art. 9

§ 1. Le *Tabelle organiche,* la loro revisione e le eventuali modificazioni sono elaborate dai singoli Dicasteri e presentate alla Segreteria di Stato, la quale, previo parere dell'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica e su proposta della Commissione per le Tabelle organiche, le sottopone al Sommo Pontefice per l'approvazione, e quindi le consegna all'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica per gli opportuni adempimenti.

§ 2. Ogni cinque anni, o in casi di particolare e comprovata necessità, sarà fatta la revisione delle Tabelle organiche seguendo la procedura del paragrafo precedente.

Art. 10

§ 1. Nei seguenti casi, entro i limiti del proprio bilancio, può essere assunto personale con contratto a tempo determinato stipulato per iscritto:

a) in relazione a speciali comprovate e temporanee esigenze di personale avente specifiche capacità professionali;

b) per sopperire ad assenze prolungate del personale di ruolo, giustificate dalle disposizioni regolamentari, per le quali non si possa provvedere con il personale in attività di servizio anche presso altri Organismi;

c) per lo svolgimento di complessi e straordinari servizi o nell'ambito di un ufficio particolare destinato ad avere durata limitata nel tempo;

d) in relazione alla particolare natura del rapporto di lavoro conseguente a disposizioni di Statuti e Regolamenti propri.

§ 2. L'assunzione a tempo determinato può avvenire a tempo pieno ovvero anche a tempo parziale secondo le disposizioni del successivo art. 46.

§ 3. L'assunzione è di norma della durata massima di un anno, rinnovabile per un altro anno; per eventuali rinnovi successivi è richiesto nuovamente il nulla osta della Segreteria di Stato.

§ 4. In casi eccezionali, per straordinari servizi che richiedono tempi particolarmente prolungati, possono essere stipulati contratti di durata superiore ad un anno e fino ad un massimo di cinque anni.

§ 5. Al personale assunto a tempo determinato si applica il trattamento economico e normativo previsto dal presente Regolamento per il personale di ruolo salvo quanto segue:

a) in caso di assenza per malattia o infortunio si applicano in quanto compatibili gli artt. 56 e 59 del presente Regolamento; il periodo di conservazione del posto è pari alla durata del contratto e non può, in ogni caso, superare i termini massimi fissati all'art. 59. Nel caso di infortunio o malattia per fatti di servizio si applica la normativa prevista all'art. 60;

b) in caso di assenza dal lavoro per maternità, ai sensi dell'art. 61 §§ 2-3, ove si verifichi la risoluzione del rapporto di lavoro per scadenza del termine, è corrisposta all'interessata unitamente alla liquidazione una indennità pari al prodotto dell'80% della retribuzione mensile di cui all'art. 61 § 5 per il numero dei residui mesi di aspettativa per maternità previsti dai sopracitati paragrafi;

c) i limiti superiori di età previsti per l'assunzione del personale di ruolo non sono vincolanti.

§ 6. La retribuzione del personale assunto a tempo determinato è stabilita nella misura corrispondente al livello funzionale richiesto dai compiti affidati ed è soggetta alle ritenute per i trattamenti di assistenza sanitaria, di pensione e di liquidazione.

§ 7. Al personale assunto a tempo determinato spettano, in quanto compatibili con la tipologia del contratto, tutte le provvidenze sociali disposte a favore del personale di ruolo.

§ 8. Il personale viene assunto con contratto stipulato dal Capo Dicastero, dal quale dipende per il suo stato giuridico, e, ad eccezione del caso 6) del precedente § 1, previo nulla osta della Segreteria di Stato.

Il contratto è predisposto in accordo con l'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica che successivamente provvede a darne esecuzione.

§ 9. I contratti di cui al § 1 non danno titolo alla immissione in ruolo ed il rapporto di lavoro cessa allo scadere del termine.

Art. 11

§ 1. Le Autorità preposte ai singoli Organismi, per accertate esigenze alle quali non possa provvedersi mediante le strutture esistenti nell'ambito della Curia Romana, possono conferire, entro i limiti del loro bilancio, incarichi professionali temporanei a persone di qualificata competenza per svolgere studi, indagini e ricerche o prestazioni specifiche necessarie all'assolvimento di compiti particolari degli Organismi stessi.

§ 2. Il contratto, previa intesa con l'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica, è stipulato dagli Organismi interessati.

§ 3. Il contratto è di norma della durata massima di un anno, rinnovabile per un altro anno; per eventuali rinnovi successivi è richiesto nuovamente il nulla osta della Segreteria di Stato.

§ 4. In casi straordinari, in relazione all'incarico che può richiedere tempi particolarmente prolungati, possono essere stipulati contratti di durata superiore ad un anno e fino ad un massimo di cinque anni.

§ 5. I contratti di cui ai precedenti commi non danno titolo alla immissione in ruolo e cessano allo scadere del termine.

§ 6. Gli incarichi professionali sono compensati « forfettariamente » secondo accordo tra le parti e non comportano obblighi per trattamenti previdenziali o assistenziali da parte della Santa Sede.

Titolo II

ASSUNZIONE E NOMINA DEL PERSONALE

Art. 12

§ 1. Sono di nomina pontificia i Prefetti, i Presidenti, i Membri ed i Prelati Superiori dei Dicasteri della Curia Romana, i Giudici della Rota Ro-

mana, il Promotore di Giustizia e il Difensore del Vincolo della Segnatura Apostolica, i Sottosegretari ed equiparati, e i Consultori.

§ 2. I Prefetti, i Presidenti, i Membri, i Prelati Superiori, i Sottosegretari e quanti sono ad essi equiparati, e i Consultori di detti Dicasteri sono nominati per un quinquennio.

Art. 13

§ 1. I Capi Ufficio e tutti gli Officiali di 10° livello sono nominati con biglietto del Cardinale Segretario di Stato, su proposta del Capo Dicastero.

§ 2. Gli altri Officiali sono assunti dal Capo Dicastero nei limiti della *Tabella organica,* sentito il parere del Segretario, del Sottosegretario, del Capo Ufficio o di altro Officiale che ne faccia le veci. Per l'assunzione si richiede il nulla osta della Segreteria di Stato, la quale consulta l'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica.

§ 3. Gli Officiali saranno scelti, per quanto è possibile, dalle diverse regioni del mondo, così che la Curia rispecchi il carattere universale della Chiesa.

§ 4. L'idoneità dei candidati deve essere accertata con appropriati titoli di competenza ed eventuali prove.

Art. 14

§ 1. Gli Officiali siano assunti tra coloro che si distinguono per virtù, prudenza, scienza, debita esperienza, e che siano in possesso dei seguenti requisiti:

1) se chierici o membri di Istituti di vita consacrata o di Società di vita apostolica:

a) età non inferiore ai 25 anni e non superiore ai 45;

b) nulla osta del rispettivo Ordinario o Superiore e dei Dicasteri competenti e, se dimoranti a Roma, anche del Vicariato di Roma;

c) stato di buona salute debitamente accertato;

d) idoneità per il lavoro da svolgere;

2) se laici:

a) età non inferiore ai 21 anni e non superiore ai 35;

b) congedo illimitato per chi è soggetto al servizio militare;

c) stato di buona salute debitamente accertato;

d) idoneità per il lavoro da svolgere;

e) assenza di precedenti penali che rendano il lavoratore indegno o immeritevole di prestare servizio;

f) impegno religioso, morale e civile, attestato, di norma, dal rispettivo Parroco.

§ 2. Si richiede, inoltre, una specifica preparazione, suffragata da adeguati titoli di studio, e cioè:

a) per essere inseriti nei livelli 10°, 9° ed 8°, la laurea in una scienza ecclesiastica o, secondo le esigenze del Dicastero, un'altra laurea o altro titolo universitario conseguito dopo almeno quattro anni di studio; ed inoltre la conoscenza della lingua latina e, oltre l'italiano, di almeno una lingua moderna;

b) per essere inseriti nel livello 7°, la licenza in una disciplina ecclesiastica o, secondo le esigenze del Dicastero, un equivalente titolo universitario;

c) per essere inseriti «nel livello 6° si richiede un diploma di Istituto di istruzione secondaria superiore;

d) per essere inseriti nei livelli 5° e 4° è richiesto il diploma di scuola secondaria inferiore e di dattilografia o di operatore meccanografico o equiparato.

§ 3. I Regolamenti propri dei vari Organismi possono richiedere titoli diversi secondo le loro specifiche esigenze.

§ 4. Il possesso del titolo di studio non dà diritto all'inquadramento nel livello funzionale per il quale il titolo medesimo è prescritto.

§ 5. La Segreteria di Stato può dispensare, in via eccezionale, dal titolo di studio se vi è una comprovata esperienza professionale o la dimostrata preparazione culturale che, a giudizio del Capo Dicastero, possono supplire al possesso del titolo richiesto.

Art. 15

§ 1. Per l'assunzione del personale appartenente agli Istituti di vita consacrata e alle Società di vita apostolica verrà stipulato, previo nulla osta della Segreteria di Stato, di volta in volta un accordo tra il Dicastero e i Superiori dell'Istituto o Società di appartenenza con le peculiarità qui di seguito indicate:

1) la durata del servizio non potrà essere inferiore ai cinque anni;

2) per il periodo di servizio dovrà essere assicurata la copertura previdenziale ed assistenziale, pur lasciandosi all'Istituto o Società la libertà di scegliere un sistema diverso da quello previsto per gli altri dipendenti della Curia Romana;

3) la Segreteria di Stato, di intesa con l'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica, può autorizzare modifiche o riduzioni dell'orario in considerazione delle essenziali esigenze della vita di comunità; le eventuali riduzioni dell'orario comporteranno corrispondenti riduzioni della retribuzione;

4) gli appartenenti agli Istituti di vita consacrata e alle Società di vita apostolica, a parità di doveri, godranno degli stessi diritti dei chierici.

§ 2. Prima di perfezionare l'accordo di cui al § 1 il Dicastero dovrà, in ogni caso, consultare l'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica.

§ 3. In caso di uscita definitiva dall'Istituto di vita consacrata o dalla Società di vita apostolica si considera cessato il rapporto di lavoro con la Santa Sede.

Art. 16

§ 1. Per l'assunzione del personale di cui all'art. 7 § 2 si applica, per quanto compatibile, l'art. 14.

§ 2. Per essere inseriti nei livelli 3°, 2°, I°, è richiesta la scuola dell'obbligo.

Art. 17

§ 1. E vietata l'assunzione nello stesso Dicastero di consanguinei fino al quarto grado, e di affini in primo e secondo grado, secondo il computo canonico.

§ 2. Questo criterio si applica anche a Dicasteri distinti, qualora l'assunzione di consanguinei e affini sia ritenuta, a giudizio dell'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica, non conveniente per l'ufficio da svolgere.

Art. 18

§ 1. Tutti, al momento della nomina o dell'assunzione, devono prendere conoscenza del presente Regolamento e di quello del proprio Dicastero, dei quali riceveranno copia ed alla cui esatta osservanza sono tenuti, senza che possa invocarsi ignoranza alcuna di essi.

§ 2. Tutti, al momento della nomina o dell'assunzione, devono emettere la professione di fede e prestare il giuramento di fedeltà e di osservanza del segreto di ufficio dinanzi al Capo Dicastero o al Prelato Superiore, con le formule riportate in Appendice.[7]

Art. 19

§ 1. I candidati sono assunti in prova per un periodo almeno di un anno, non prorogabile oltre il biennio.

L'eventuale periodo di lavoro svolto in modo continuativo ed immediatamente precedente all'assunzione è conteggiato ai fini del periodo di prova.

§ 2. L'assunzione in prova è comunicata per iscritto all'interessato.

§ 3. Durante il periodo di prova il candidato è inquadrato al livello retributivo immediatamente inferiore a quello a cui è destinato.

§ 4. Il livello funzionale è stabilito dall'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica in relazione alle funzioni del posto per il quale il candidato viene assunto.

§ 5. Il precedente § 3 non è applicabile nel caso di periodo svolto anteriormente in modo continuativo ed immediatamente precedente, con contratto stipulato ai sensi del precedente art. 10, con retribuzione corrispondente al livello funzionale cui è destinato il dipendente.

§ 6. Durante o al termine del periodo di prova il Capo Dicastero, udito il parere del Segretario, del Sottosegretario e del Capo Ufficio o di altro Officiale che ne faccia le veci, dimette con provvedimento insindacabile, comunicato per iscritto, il candidato che si rivela non idoneo, fermo restando il diritto alla liquidazione e all'applicazione delle vigenti norme del Regolamento Pensioni.

[7] **Cfr Appendice I, pp. 687-690.**

La decisione, ove occorra, sarà comunicata per iscritto al rispettivo Ordinario o Superiore.

Art. 20

§ 1. Il periodo di prova è computato agli effetti dell'anzianità di servizio e dell'eventuale trattamento di quiescenza.

§ 2. La retribuzione del dipendente in prova è soggetta alle ritenute per i trattamenti di assistenza sanitaria, di pensione e di liquidazione.

§ 3. Il periodo di prova è sospeso in caso di assenza del dipendente per malattia o infortunio. In tale caso si applica l'art. 56 §§ 2-5 ed il dipendente ha diritto alla conservazione del posto per un periodo massimo di tre mesi complessivi, decorso il quale il dipendente viene dimesso dal Capo Dicastero con provvedimento comunicato per iscritto. In tale periodo, al dipendente compete lo stesso trattamento economico previsto per il personale non in prova.

§ 4. Nel caso di infortunio o di malattia per fatti di servizio durante il periodo di prova si applica la normativa prevista all'art. 60.

§ 5. Il periodo di prova è sospeso in caso di aspettativa per maternità della dipendente o per gravi ragioni familiari, a giudizio del Capo Dicastero.

Art. 21

Al termine del periodo di prova lodevolmente compiuto, il Capo Dicastero, previo il nulla osta della Segreteria di Stato, che chiede preventivamente il parere dell'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica, procede con apposito biglietto alla nomina del candidato, informando, ove occorra, il rispettivo Ordinario o Superiore.

Art. 22

§ 1. L'attività di volontariato delle persone che per un certo periodo di tempo desiderano offrire prestazioni libere e gratuite alla Curia Romana e agli Organismi di cui all'art. 1, in conformità alla legge vigente, è lasciata

al prudente giudizio del Capo Dicastero, previa intesa con la Segreteria di Stato.

§ 2. La persona che volontariamente presta la sua opera per la Curia Romana deve avere i requisiti morali richiesti agli Officiali della medesima Curia ed è tenuta ai doveri di cui agli artt. 18 § 2, 31-37 e 40.

§ 3. Il periodo di tempo per il quale una persona si impegna a prestare la sua collaborazione, come il suo orario di lavoro, è determinato d'accordo con il Capo Dicastero.

§ 4. In qualsiasi momento il Capo Dicastero può mettere fine al servizio predetto, dandone notizia alla Segreteria di Stato ed all'interessato. Questi può fare altrettanto, informandone per tempo il Capo Dicastero.

§ 5. Rimane inteso che tali prestazioni, appunto perché volontarie, non comportano alcun onere remunerativo, previdenziale o pensionistico, per la Santa Sede.

§ 6. Gli Enti che beneficiano delle attività di cui ai precedenti §§ 1-5 sono tenuti ad assicurare le persone che prestano le attività di volontariato:

1) contro gli infortuni e le malattie connessi allo svolgimento di dette attività;

2) per responsabilità civile verso terzi.

Titolo III
MOBILITÀ DEL PERSONALE

Art. 23

§ 1 . 1 posti che si rendono vacanti nell'organico, possono essere ricoperti mediante il passaggio a quel livello di una persona del medesimo Dicastero oppure mediante il trasferimento da un altro Dicastero o ricorrendo ad una nuova assunzione, secondo l'esigenza dell'Ufficio, tenuti presenti i titoli di studio e l'accertata e specifica idoneità per il posto di cui si tratta, ed omesso qualsiasi altro criterio, compreso quello della mera anzianità di servizio.

§ 2. Il dipendente, prima di essere assegnato ad un livello superiore, dovrà permanere al livello immediatamente inferiore per un congruo periodo di tempo.

§ 3. Tali nomine, salvo quanto previsto dall'art. 13 § 1, sono deliberate dal Capo Dicastero, previa valutazione, di cui all'art. 13 § 4, della competenza professionale e dell'attitudine del candidato ad assolvere le nuove funzioni da svolgere, con il nulla osta della Segreteria di Stato, la quale consulta l'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica.

Il Capo Dicastero notifica per iscritto la nomina all'interessato e ne dà comunicazione all'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica.

§ 4. Il passaggio di livello può essere attuato esclusivamente nei limiti dei posti disponibili secondo l'organico nel livello superiore.

Art. 24

§ 1. Previo accordo tra i rispettivi Capi Dicastero, con il nulla osta della Segreteria di Stato e sentito l'interessato, si può procedere al trasferimento del personale da un Organismo all'altro salvo il disposto dell'art. 30 § 7.

§ 2. Il provvedimento è notificato per iscritto all'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica dal Capo Dicastero che riceve il dipendente, all'interessato dal Capo Dicastero dal quale lo stesso dipendente è stato trasferito.

Titolo IV
ATTRIBUZIONI DEL PERSONALE

Art. 25

Al Capo Dicastero spetta reggere e dirigere il proprio Dicastero, sovraintendere a tutta l'attività del medesimo e rappresentarlo a tutti gli effetti.

Art. 26

Il Prelato Superiore, con la collaborazione del Sottosegretario, aiuta il Capo Dicastero nel dirigere il personale e nel trattare le questioni del Dicastero. Egli partecipa a tutte le Sessioni ordinarie e plenarie con diritto di voto.

Pertanto, seguendo le direttive del Capo Dicastero e d'intesa con lui:

a) coordina e programma le iniziative e i vàri servizi, assegna il settore di attività a ciascuno, segue con particolare attenzione gli affari di mag-

gior importanza, cura la stesura dei documenti e il sollecito disbrigo delle pratiche di ufficio, vigila sulla disciplina e sull'osservanza del presente Regolamento e di quello proprio del Dicastero;

b) affida ai Consultori lo studio delle pratiche per le quali si ritiene necessario il loro voto; convoca la Consulta quando è necessario e la presiede;

c) prepara l'accoglienza dei Vescovi in visita « ad limina »;

d) supplisce il Capo Dicastero, quando è assente;

e) firma assieme al Capo Dicastero gli atti del Dicastero, secondo le norme del proprio Regolamento;

f) trasmette alla direzione degli *Acta Apostolicae Sedis* i documenti che devono essere pubblicati;

g) riferisce regolarmente al Capo Dicastero sullo svolgimento delle pratiche ed in particolare su quanto sia da notificare o da rimettere ad altri Dicasteri o esca dai limiti delle pratiche ordinarie o richieda particolari provvedimenti;

h) cura la redazione del bilancio preventivo da trasmettere all'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica e vigila attentamente sulla sua attuazione.

Art. 27

I Sottosegretari e coloro che svolgono mansioni equiparate, secondo le norme del proprio Regolamento:

a) coadiuvano il Prelato Superiore nel dirigere il personale e nel trattare le questioni del Dicastero, curandone il funzionamento;

6) in caso di assenza o d'impedimento del Prelato Superiore, lo suppliscono secondo il Regolamento proprio del Dicastero;

c) possono essere autorizzati a firmare atti esplicitamente determinati;

d) fungono da attuari nelle Sessioni ordinarie e plenarie;

e) attendono alle particolari attività, che i Superiori affidano loro.

Art. 28

Le funzioni del personale appartenente ai dieci livelli funzionali sono determinate dal Regolamento proprio di ciascun Organismo, in esecuzione del

Mansionario generale delia Curia Romana, riportato in Appendice,[8] che sarà aggiornato ogni cinque anni.

Art. 29

I dipendenti con denominazione diversa da quella utilizzata nel *Mansionario generale della Curia Romana* svolgeranno le funzioni stabilite nel Regolamento proprio dell'Organismo di appartenenza e quelle altre loro assegnate dai rispettivi Superiori secondo il livello di appartenenza. .

Titolo V

LIVELLI FUNZIONALI

Art. 30

§ 1. Gli Officiali e il personale di cui all'art. 7 §§ 1-2 sono distribuiti in dieci livelli funzionali, ad ognuno dei quali corrisponde la retribuzione stabilita dalle norme promulgate dalla competente Autorità.

§ 2. Ogni livello funzionale comprende diverse mansioni elencate nel *Mansionario generale della Curia Romana* riportato in Appendice.[9]

§ 3. Quando la tabella organica di un Dicastero assegni ad un posto più mansioni, il livello funzionale di competenza sarà quello corrispondente alla mansione superiore, sempreché quest'ultima abbia carattere di prevalenza.

§ 4. Il numero dei posti previsto per ogni livello funzionale è indicato nelle *Tabelle organiche* approvate per i singoli Dicasteri.

§ 5. Il personale deve essere disponibile a collaborare temporaneamente, secondo le disposizioni dei Superiori, anche a compiti non attinenti alle proprie funzioni e a supplire i colleghi assenti.

§ 6. Il conferimento temporaneo di funzioni di un livello superiore a quello di appartenenza avviene secondo le seguenti disposizioni:

1) ai dipendenti appartenenti ad un determinato livello possono essere temporaneamente conferite, per oggettive esigenze di servizio, le funzioni del livello superiore;

[8] Cfr Appendice III, pp. 692-699.
[9] Cfr Appendice III, pp. 692-699.

2) le funzioni superiori attribuite per la vacanza di un posto in organico non possono avere durata superiore a sei mesi;

3) le funzioni superiori attribuite per la sostituzione di dipendenti assenti con diritto alla conservazione del posto non possono superare il periodo massimo di diciotto mesi;

4) durante il periodo di svolgimento delle funzioni superiori, ove protratto per una durata superiore a sei mesi, spetta, dopo il sesto mese, la retribuzione connessa a tali funzioni inclusa l'eventuale indennità di cui al successivo art. 92;

5) il conferimento temporaneo di funzioni superiori è disposto con atto formale dal Capo Dicastero consultata l'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica.

Detto conferimento non crea nessun diritto a promozione al livello superiore.

§ 7. L'assegnazione a mansioni inferiori può essere disposta dal Capo Dicastero solo per oggettive esigenze di servizio e non può avere durata superiore ad un anno continuativo ovvero al periodo di un anno nell'arco di un triennio, mantenendo in ogni caso lo stesso trattamento corrispondente al livello di appartenenza.

Titolo VI
DOVERI DEL PERSONALE

Art. 31

§ 1. Coloro che lavorano nella Curia Romana, in quanto partecipano alla missione universale del Romano Pontefice, prestano un servizio ecclesiale, contrassegnato da carattere pastorale.

§ 2. Essi, insieme a quelli degli altri Organismi della Sede Apostolica, formano una comunità di lavoro che deve distinguersi per lo spirito che la anima.

Art. 32

Il personale ha il dovere di svolgere il proprio lavoro con diligenza, esattezza, senso di responsabilità e spirito di piena collaborazione.

Art. 33

Il personale è tenuto ad una esemplare condotta religiosa e morale, anche nella vita privata e familiare, in conformità alla dottrina della Chiesa.

Art. 34

Il personale è tenuto a comunicare al Capo Dicastero, che provvederà ad informare l'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica, le variazioni concernenti la composizione della propria famiglia entro trenta giorni dal loro verificarsi e a mantenere aggiornati i dati di reperibilità, informando tempestivamente circa eventuali cambiamenti della residenza e dell'eventuale domicilio.

Art. 35

§ 1. I sacerdoti e i membri di Istituti di vita consacrata e di Società di vita apostolica sono tenuti ad indossare l'abito ecclesiastico o l'abito del proprio Istituto o Società.

§ 2. Il personale laico è tenuto ad indossare un abito decoroso.

Art. 36

§ 1. Tutti sono obbligati ad osservare rigorosamente il segreto d'ufficio. Non possono, pertanto, dare a chi non ne abbia diritto informazioni relative ad atti o a notizie di cui siano venuti a conoscenza a causa del loro lavoro.

§ 2. Con particolare cura sarà osservato il segreto pontificio, a norma dell'Istruzione *Secreta continere* del 4 febbraio 1974.[10]

Art. 37

§ 1. Senza previa autorizzazione dell'Autorità competente, nessuno può rilasciare dichiarazioni ed interviste, che riguardino le persone, l'attività e gli orientamenti dei Dicasteri della Curia Romana.

[10] Cfr *AAS* LXVI (1974), pp. 89-92.

§ 2. Le comunicazioni e le dichiarazioni ufficiali alla stampa devono essere rilasciate solo tramite la Sala Stampa della Santa Sede, a norma dell'art. 131 § 8.

Art. 38

Quanti lavorano nella Curia Romana attendano attivamente, nei limiti dei propri impegni di ufficio, ad altre opere di apostolato, secondo la propria vocazione specifica.

Art. 39

Il personale ha il dovere di tenersi aggiornato a livello dottrinale e tecnico circa il proprio lavoro specifico, stimolato ed assistito dal proprio Dicastero.

Art. 40

E vietato:

a) attendere, durante l'orario di lavoro, ad occupazioni estranee al proprio ufficio o servizio;

b) allontanarsi dal proprio posto di lavoro senza permesso del Superiore competente;

c) ricevere estranei nel proprio ufficio;

d) asportare documenti originali, fotocopie, copie elettroniche o altro materiale d'archivio e di lavoro riguardante l'Ufficio e tenere fuori dall'ufficio note o appunti privati circa le questioni che si trattano nei Dicasteri;

e) usare indebitamente i timbri e la carta intestata d'ufficio;

f) usare materiale, software informatici, strumenti ed attrezzature di proprietà del Dicastero per scopi di natura privata;

g) esercitare professioni, assumere o conservare impieghi o incarichi stabili, anche se privati, sia pure di carattere ecclesiastico, incompatibili con l'impegno d'ufficio o ad esso pregiudizievoli;

h) percepire provvigioni o compensi in occasione dell'esecuzione di atti d'ufficio;

*) perseguire direttamente o indirettamente interessi privati nello svolgimento dell'attività del proprio ufficio;

l) aderire a istituzioni o associazioni i cui scopi non sono compatibili con la dottrina e la disciplina delia Chiesa o comunque partecipare alla loro attività;

m) svolgere attività o prendere parte a manifestazioni che non siano confacenti al carattere di dipendente della Santa Sede.

Titolo VII
CESSAZIONE DAL SERVIZIO

Art. 41

§ 1. I Cardinali Capi Dicastero, compiuto il settantacinquesimo anno di età, sono pregati di presentare le dimissioni al Romano Pontefice.

§ 2. Gli altri Capi Dicastero, i Segretari e quanti sono ad essi equiparati, compiuto il settantacinquesimo anno di età, decadono dal loro incarico.

§ 3. I° I Membri dei vari Organismi della Curia Romana cessano dal loro ufficio, raggiunto l'ottantesimo anno di età.

2° Coloro che sono Membri di detti Organismi in ragione dell'ufficio ricoperto, cessano di essere Membri allorché lasciano quest'ultimo.

§ 4. I Prelati Uditori della Rota Romana, secondo le norme proprie, cessano dal servizio attivo al compimento del settantaquattresimo anno di età.

§ 5. I Sottosegretari ed equiparati sono collocati a riposo al compimento del settantesimo anno di età. La cessazione dal servizio, però, ha effetto soltanto dalla data indicata nel provvedimento adottato dal Cardinale Segretario di Stato, sentito il Capo Dicastero.

Art. 42

Alla morte del Sommo Pontefice la cessazione dagli incarichi è regolata dalla Costituzione apostolica *Universi dominici gregis.*

Art. 43

§ 1. Gli Officiali sono collocati a riposo al compimento del settantesimo anno di età, se sono chierici o appartenenti agli Istituti di vita consacrata o alle Società di vita apostolica.

§ 2. I laici, appartenenti ai dieci livelli funzionali, sono collocati a riposo al compimento del sessantacinquesimo anno di età.

§ 3. La cessazione dal servizio, però, ha effetto soltanto dal momento in cui è comunicata per iscritto in conformità al successivo art. 44 § 1.

Art. 44

§ 1. Per gli Officiali di 10° livello, i provvedimenti di cessazione dal servizio di cui al precedente art. 43 sono adottati dal Cardinale Segretario di Stato, sentito il Capo Dicastero.

Per il restante personale di cui all'art. 7 i provvedimenti di cessazione dal servizio di cui al precedente art. 43 sono adottati dal Capo Dicastero.

§ 2. A motivo del loro specifico stato ecclesiale, i chierici ed i membri di Istituti di vita consacrata e di Società di vita apostolica dipendenti della Santa Sede, anche se assunti anteriormente al presente Regolamento, possono essere assegnati ad altro servizio in Diocesi o nel loro Istituto o Società di appartenenza, con cessazione del rapporto di servizio alla Sede Apostolica. Tale trasferimento, che non connota alcun giudizio meno favorevole nei confronti degli interessati, avviene su richiesta del Vescovo diocesano o del competente Superiore, accettata dalla Santa Sede, o per disposizione della Sede Apostolica, dopo aver preso contatto con il competente Vescovo o Superiore. Prima di adottare un simile provvedimento, che avrà valore vincolante, si sentirà il parere dell'interessato.

§ 3. Per la cessazione dal servizio per rinuncia all'Ufficio, e per motivi disciplinari, valgono rispettivamente le disposizioni di cui agli artt. 57, 67, 69, e artt. 74, 76, 79, 80.

§ 4. Al dipendente che termina il servizio si applicano le disposizioni previste per il trattamento pensionistico e di liquidazione.

Titolo VIII
ORARIO DI SERVIZIO, FESTIVITÀ E FERIE

Art. 45

§ 1. Per il personale a tempo pieno le ore lavorative settimanali sono trentasei, salvo quanto diversamente disposto dalla Superiore Autorità per

determinati servizi. L'orario quotidiano di servizio è fissato dalla Segreteria di Stato d'intesa con l'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica.

§ 2. Per particolari motivi di servizio la Segreteria di Stato può concedere ad un Dicastero di applicare varianti nell'articolazione dell'orario ordinario di lavoro stabilito per la Curia Romana.

§ 3. I Capi Dicastero possono permettere ai singoli una flessibilità di mezz'ora nell'orario di entrata in servizio e, conseguentemente, di uscita.

§ 4. Ogni eventuale riduzione dell'orario di lavoro dei singoli deve essere comunicata all'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica per la relativa diminuzione di stipendio.

Tale riduzione non deve superare le sei ore settimanali e non potrà essere di durata superiore ai sei mesi, salvo che per i membri di Istituti di vita consacrata e Società di vita apostolica come da art. 15 § 1, n. 3.

Art. 46

§ 1. La Segreteria di Stato, d'intesa con l'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica, può autorizzare i Dicasteri a costituire rapporti di lavoro a tempo parziale laddove le esigenze di servizio non giustifichino il tempo pieno.

§ 2. Per l'assunzione del personale a tempo parziale si applica la normativa vigente in materia per il personale a tempo pieno.

§ 3. Il dipendente a tempo parziale copre una frazione di posto di organico corrispondente alla durata della prestazione lavorativa che non può essere inferiore al 50% di quella a tempo pieno. In ogni caso, la somma delle frazioni di posto a tempo parziale non può superare il numero complessivo dei posti di organico a tempo pieno.

§ 4. Il rapporto di lavoro a tempo parziale deve risultare da atto scritto e deve contenere l'indicazione della durata della prestazione lavorativa di cui al successivo § 5.

§ 5. Il tempo parziale può essere realizzato:

- con articolazione della prestazione di servizio ridotta in tutti i giorni lavorativi (tempo parziale orizzontale);

- con articolazione della prestazione su alcuni giorni della settimana, (tempo parziale verticale), in misura tale da rispettare la media della durata del lavoro settimanale prevista per il tempo parziale.

§ 6. Il personale con rapporto di lavoro a tempo parziale è escluso dalla prestazione di lavoro straordinario.

§ 7. Al personale interessato è consentito, previa motivata autorizzazione del Capo Dicastero, l'esercizio di altre prestazioni di lavoro che non arrechino pregiudizio alle esigenze di servizio e non siano incompatibili con le attività del Dicastero.

§ 8. Il trattamento economico spettante al dipendente con rapporto di lavoro a tempo parziale è stabilito con riferimento a quello del personale di pari livello funzionale a tempo pieno, secondo criteri di proporzionalità, per tutte le voci retributive, riferiti all'orario di servizio prestato, ed è soggetto alle ritenute relative ai previsti trattamenti di assistenza sanitaria, di pensione e di liquidazione.

§ 9. Il personale con un rapporto di lavoro a tempo parziale orizzontale, ha diritto allo stesso numero di giorni di ferie previsti per i dipendenti a tempo pieno; per il personale con rapporto di lavoro a tempo parziale verticale, il numero delle ferie è ridotto proporzionalmente.

§ 10. Al personale assunto a tempo parziale, tenuto conto della ridotta durata della prestazione e delle peculiarità del suo svolgimento, si applicano, in quanto compatibili, le disposizioni degli altri istituti normativi dettate per il rapporto a tempo pieno.

Art. 47

§ 1. L'orario di lavoro deve essere interamente osservato. Per inosservanze occasionali è applicata una ritenuta sulla retribuzione in ragione del tempo sottratto al servizio.

§ 2. Nei confronti del dipendente che, senza giustificato motivo, non osservi ripetutamente l'orario di lavoro, oltre alla ritenuta sulla retribuzione in ragione del tempo sottratto al servizio, si procede in via disciplinare secondo le norme contenute nel presente Regolamento.

§ 3. Nel caso di malattia o di altro impedimento imprevisto il dipendente dovrà osservare quanto disposto al successivo art. 56 § 2 e seguenti.

Art. 48

§ 1. I dipendenti hanno diritto ad un giorno di riposo settimanale, che coincide normalmente con la domenica.

§ 2. Per i dipendenti che, per inderogabili esigenze di servizio, debbano prestare la propria opera la domenica, il riposo settimanale è fissato in un giorno feriale della settimana immediatamente successiva.

Art. 49

Il ricorso alle prestazioni di lavoro straordinario superiore a dieci ore mensili deve essere preventivamente autorizzato dall'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica ed essere limitato ai casi di effettiva necessità.

Art. 50

Oltre alle domeniche e alle altre feste di precetto, saranno anche giorni di vacanza:

l'anniversario della elezione del Sommo Pontefice;
l'onomastico del Sommo Pontefice;
l'anniversario della istituzione dello Stato della Città del Vaticano;
la memoria liturgica di S. Giuseppe artigiano;
i tre ultimi giorni della Settimana santa;
il lunedì e il martedì di Pasqua;
la vigilia e il giorno successivo alla Assunzione di Maria Santissima;
la Commemorazione dei fedeli defunti;
la vigilia e i due giorni successivi al Santo Natale;
l'ultimo giorno dell'anno.

Art. 51

§ 1. Il personale della Curia Romana ha diritto alle ferie annuali nella misura di ventisei giorni lavorativi, secondo il calendario della Sede Apostolica.

§ 2. Le ferie si calcolano in ragione dell'anno solare. Per frazioni di anno il numero dei giorni di ferie a cui si ha diritto è proporzionale ai mesi di

servizio prestato. Per frazioni di mese il numero dei giorni di ferie a cui si ha diritto è proporzionale ai giorni di lavoro svolto.

Art. 52

§ 1. Le ferie, che costituiscono un diritto irrinunciabile e non sono monetizzabili, devono essere godute in uno o due periodi tra il I° giugno e il 30 settembre, secondo le tabelle che saranno preparate in tempo utile in ogni Dicastero, tenendo conto delle esigenze del lavoro.

§ 2. Al personale che, per motivi di servizio, non ha potuto godere l'intero periodo di ferie entro il periodo di cui al § 1, sarà concesso il residuo periodo di ferie entro il 31 marzo dell'anno successivo. Le ferie annuali non sono cumulabili con quelle non godute nell'anno solare precedente.

§ 3. Al personale chiamato al servizio della Curia Romana da Paesi fuori dell'area geografica italiana è concessa una maggiorazione di tre giorni se rientra nel proprio Paese europeo, e di cinque giorni se ritorna nel proprio Paese extra-europeo.

§ 4. Deroghe alle disposizioni dei §§ 1-3 possono essere concesse per particolari ragioni.

§ 5. La malattia e l'infortunio interrompono il decorso delle ferie ove portino a ricovero ospedaliero.

§ 6. Fermo restando il disposto del § 1, all'atto della cessazione dal servizio, qualora le ferie spettanti a tale data non siano state fruite per documentate esigenze di servizio, si procede al pagamento sostitutivo delle stesse.

Titolo IX
PROVVEDIMENTI PARTICOLARI

Art. 53

Sono provvedimenti particolari:

1) i permessi;
2) il collocamento in aspettativa;
3) la dispensa dal servizio;
4) il collocamento in disponibilità;
5) la rinuncia all'ufficio.

CAPO I: *Permessi*

Art. 54

§ 1. In osservanza delle prescrizioni canoniche[11] i chierici e i membri degli Istituti di vita consacrata e delle Società di vita apostolica potranno usufruire ogni anno di sei giorni di calendario solare di permesso retribuito per il normale corso di esercizi spirituali.

§ 2. I dipendenti laici appartenenti ad Associazioni di diritto pontificio e di diritto diocesano, potranno usufruire, ogni anno, a richiesta, fino ad un massimo di sei giorni di calendario solare di permesso retribuito, per il normale corso di esercizi spirituali disposto dallo Statuto approvato.

§ 3. L'assenza dovuta a permesso per esercizi spirituali va comunque sempre concordata ed autorizzata dal Capo Dicastero.

Art. 55

§ 1. I permessi sono concessi per motivi specifici e documentati dal Capo Dicastero che ne dà comunicazione all'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica.

§ 2. Il permesso retribuito compete di diritto nelle seguenti occasioni:

1) per decesso di consanguinei ed affini in primo e secondo grado secondo il computo canonico, un periodo di cinque giorni di calendario solare, oltre alla durata dell'eventuale viaggio;

2) per sostenere esami connessi con il lavoro svolto per la Sede Apostolica, i giorni strettamente necessari;

3) per i laici, in occasione del matrimonio, quindici giorni di calendario solare e, in occasione della nascita dei figli, un giorno.

§ 3. Possono essere concessi permessi retribuiti nelle seguenti occasioni:

1) in occasione di grave malattia, con pericolo di vita, di consanguinei ed affini in primo e secondo grado secondo il computo canonico, un periodo di cinque giorni di calendario solare, prorogabile a prudente giudizio del Capo Dicastero;

[11] **Cfr CIC cann. 276 § 2, 4°; 663 § 5; 719 § 1; 739 e CCEO cann. 369 § 2; 427; 473 § 2, 3°; 538 § 2.**

2) per le donazioni di sangue, il tempo necessario.

§ 4. Per altri motivi possono essere concessi, compatibilmente con le esigenze di servizio, dei permessi non retribuiti, a condizione che i periodi di permesso non superino complessivamente sei giorni lavorativi nel corso dell'anno solare.

Art. 56

§ 1. Il dipendente non in prova ha diritto a permessi retribuiti, entro il limite massimo di complessivi quaranta giorni di calendario solare nell'arco di ogni anno, per cure o per malattie di breve durata. Al raggiungimento del limite massimo il dipendente, non in prova, è collocato d'ufficio in aspettativa secondo quanto stabilito all'art. 59 del presente Regolamento.

§ 2. Nel caso di malattia o di altro impedimento imprevisto, il dipendente è tenuto ad informare, nel primo giorno di assenza entro la prima ora del suo orario di servizio, il proprio Superiore diretto, a comunicare il luogo della propria dimora se diverso da quello abituale e ad adempiere gli obblighi previsti nei successivi paragrafi.

§ 3. In qualsiasi momento può essere disposto il controllo medico-fiscale tramite la Direzione dei Servizi Sanitari dello Stato della Città del Vaticano.

A tal fine il dipendente in malattia deve rendersi reperibile alla propria dimora oppure al diverso luogo da egli stesso indicato e deve altresì comunicare eventuali assenze dalla propria abitazione, autorizzate dal medico curante.

§ 4. Se la malattia si protrae oltre il secondo giorno, il dipendente deve ottenere entro il terzo giorno il certificato medico che va trasmesso al Superiore diretto, entro quarantotto ore dal suo rilascio.

Nel certificato deve essere specificata la presumibile durata dell'infermità.

§ 5. Durante l'assenza per malattia di cui ai paragrafi precedenti il dipendente ha diritto all'intera retribuzione. Qualora tuttavia si dimostrino insussistenti o insufficienti i motivi addotti per giustificare l'assenza, ovvero il dipendente contravvenga all'obbligo di reperibilità di cui al § 3, questa è ritenuta arbitraria, e il dipendente, oltre a perdere la retribuzione, è passibile di sanzioni disciplinari.

§ 6. Il permesso per il tempo strettamente necessario concesso per sottoporsi a prestazioni mediche, sia diagnostiche che terapeutiche, che non siano comprese nel periodo di prognosi per malattia e non siano eseguibili fuori dell'orario di servizio, non verrà computato nei giorni previsti al § 1 del presente articolo.

§ 7. Nel caso di infermità derivante da infortunio non sul lavoro, causata da eventuali responsabilità di terzi, il dipendente è tenuto in ogni caso a darne comunicazione all'Amministrazione la quale ha diritto di recuperare dal terzo responsabile le retribuzioni da essa corrisposte durante il periodo di assenza ai sensi delle norme del presente Regolamento, compresi gli oneri riflessi inerenti.

§ 8. I periodi di malattia superiori ai dieci giorni di calendario solare, tra i quali non intercorra un periodo di almeno trenta giorni, si computano agli effetti di cui al § 1 del presente articolo ed agli effetti del collocamento in aspettativa di cui all'art. 59 § 3 del presente Regolamento.

CAPO II: *Autorità competente per l'applicazione dei provvedimenti che seguono*

Art. 57

Il collocamento in aspettativa, la dispensa dal servizio, il collocamento in disponibilità, la rinuncia volontaria o dichiarata d'ufficio di cui agli artt. 58, 64, 66, 67, 69, sono applicati dal Capo Dicastero.

CAPO III: *Collocamento in aspettativa*

Art. 58

Il collocamento in aspettativa può essere disposto per infermità, per maternità, per motivi personali o di famiglia e per servizio militare. Tale provvedimento deve essere tempestivamente comunicato all'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica.

Art. 59

§ 1. Si dispone l'aspettativa per infermità, a domanda o d'ufficio, quando sia accertata, in base al giudizio della Direzione dei Servizi Sanitari dello Stato della Città del Vaticano, l'esistenza di una malattia che impedisca temporaneamente la regolare prestazione del servizio.

§ 2. Agli eventuali accertamenti sanitari può assistere un medico di fiducia dell'interessato, se questi ne fa richiesta e ne assume le spese.

§ 3. Si dispone il collocamento in aspettativa per infermità quando la prognosi della malattia è superiore a quaranta giorni e quando di fatto la malattia si prolunga oltre i quaranta giorni di calendario solare.

§ 4. L'aspettativa per infermità ha termine col cessare della causa per la quale fu disposta. Essa non può protrarsi per più di dodici mesi.

§ 5. Durante l'aspettativa per infermità si ha diritto all'intera retribuzione, con esclusione dei compensi connessi con la presenza in servizio o con l'espletamento di specifiche funzioni.

§ 6. Il tempo trascorso in aspettativa per infermità è computato a tutti gli effetti connessi con l'anzianità di servizio.

§ 7. Qualora l'infermità che è motivo dell'aspettativa sia riconosciuta 'dipendente da causa di servizio si applica la normativa prevista all'art. 60.

§ 8. Due periodi di aspettativa per infermità si sommano, ai soli effetti del limite massimo previsto dal § 4, quando tra essi non intercorra un periodo di servizio superiore a tre mesi.

§ 9. La durata complessiva dell'aspettativa e comunque delle assenze per infermità non può superare, in ogni caso, i ventiquattro mesi in un quinquennio, che decorre dalla data di inizio della prima aspettativa.

§ 10. I giorni relativi all'aspettativa per infermità si computano secondo il calendario solare. La scadenza dell'aspettativa decorre dalla data dell'attestazione medica.

Art. 60

Nei casi di infortunio o malattia per fatti di servizio si procede secondo le vigenti « Norme per la disciplina delle prestazioni che competono al per-

sonale che ha subito lesione fìsica o psichica da infortunio o contratto malattia per fatti di servizio ».

Art. 61

§ 1. Il collocamento in aspettativa per maternità è disposto in base ad apposita certificazione medica, confermata dalla Direzione dei Servizi Sanitari dello Stato della Città del Vaticano.

§ 2. L'aspettativa ha inizio tre mesi prima della presunta data del parto e continua per tre mesi dopo il parto.

§ 3. Su domanda dell'interessata e previo parere della Direzione dei Servizi Sanitari dello Stato della Città del Vaticano, l'aspettativa per maternità può iniziare anche due mesi prima della presunta data del parto e continuare per quattro mesi dopo il parto.

§ 4. Dopo il parto, l'interessata dovrà inviare all'Ufficio di appartenenza il certificato di nascita per il conteggio del successivo periodo di aspettativa.

§ 5. Durante il periodo di aspettativa per maternità è corrisposta l'intera retribuzione, con esclusione dei compensi connessi con la presenza in servizio o con l'espletamento di specifiche funzioni.

§ 6. Il tempo trascorso in aspettativa per maternità è computato a tutti gli effetti connessi con l'anzianità di servizio.

§ 7. Per tutto il periodo dell'allattamento diretto o misto, da documentare con certificazione medica, viene concessa una riduzione d'orario di due ore giornaliere fino al compimento di un anno di età del bambino. L'orario di servizio ridotto dovrà essere comunque articolato in modo continuativo.

§ 8. Il collocamento in aspettativa oltre il periodo fissato nei precedenti paragrafi può essere prorogato non oltre il compimento del primo anno di età del bambino, con retribuzione mensile ridotta complessivamente del 50%.

Tale periodo è computato agli effetti dell'anzianità di servizio e dell'eventuale trattamento di quiescenza, previo versamento delle relative ritenute calcolate sull'intera retribuzione tempo per tempo spettante alla dipendente durante tali periodi.

§ 9. Integrano le disposizioni dei precedenti commi le Norme del Titolo II - *Agevolazioni a tutela della maternità* e del Titolo III - *Agevolazioni in*

favore di dipendenti con familiari disabili delle vigenti « Provvidenze a favore della Famiglia ».

Art. 62

§ 1. L'aspettativa per motivi personali o di famiglia può essere disposta, su domanda scritta del dipendente non in prova, per gravi ragioni debitamente accertate.

§ 2. L'Autorità competente decide entro trenta giorni dalla presentazione della domanda ed ha facoltà, per ragioni da enunciare nel provvedimento, di respingerla, di ritardarne l'accoglimento e di ridurre la durata dell'aspettativa richiesta.

§ 3. L'aspettativa per motivi personali o di famiglia non può durare oltre sei mesi continui o interrotti nel corso del primo decennio di servizio, né oltre un anno continuo o interrotto nel corso del periodo successivo; inoltre, può essere sospesa o revocata per causa di servizio, con congruo preavviso.

§ 4. Durante l'aspettativa per motivi personali o di famiglia non viene corrisposta la retribuzione e rimane sospeso il decorso dell'anzianità a tutti gli effetti. Il tempo trascorso in aspettativa non viene computato per il conteggio delle ferie.

Art. 63

Il trattamento del personale richiamato in servizio militare è disciplinato da disposizioni speciali.

CAPO IV: *Dispensa dal servizio*

Art. 64

§ 1. Il provvedimento di dispensa dal servizio è disposto quando:

a) il dipendente, scaduto il periodo massimo previsto dall'art. 59 §§ 4 e 9 per l'aspettativa per infermità, non risulti idoneo a riprendere la propria attività;

b) il dipendente è divenuto permanentemente inabile al servizio per infortunio o malattia, non dipendenti da causa di servizio, senza che sia necessario il previo collocamento in aspettativa.

§ 2. L'inidoneità per infermità è accertata, mediante visita medica collegiale, da una Commissione composta dal Direttore dei Servizi Sanitari dello Stato della Città del Vaticano e da due medici, uno dei quali può essere scelto dallo stesso Direttore fuori del corpo sanitario della Città del Vaticano.

§ 3. Per gli accertamenti di cui alle lettere *a)* e 6) del § 1, l'interessato può farsi assistere da un sanitario di sua fiducia, se ne fa richiesta e ne assume le spese.

§ 4. In caso di dispensa dal servizio l'interessato è ammesso ai trattamenti di pensione e di liquidazione a cui abbia diritto.

Art. 65

§ 1. Nei casi di infortunio o malattia per fatti di servizio, al termine dell'aspettativa per infermità di cui all'art. 7 delle vigenti «Norme per la disciplina delle prestazioni che competono al personale che ha subito lesione fisica o psichica da infortunio o contratto malattia per fatti di servizio », chi non risulta idoneo a riprendere la propria attività è dispensato dal servizio dall'Autorità competente ove non sia possibile adibirlo ad altri compiti.

§ 2. La non idoneità a riprendere servizio è accertata dal Collegio medico di cui all'art. 5 delle Norme citate al § 1 e secondo le modalità del medesimo articolo.

CAPO V: *Collocamento in disponibilità*

Art. 66

§ 1. Il collocamento in disponibilità può essere disposto, previo il nulla osta della Segreteria di Stato, per soppressione dell'Ufficio o per riduzione dei posti nelle *Tabelle organiche,* qualora l'interessato non possa essere destinato presso altri Uffici.

§ 2. Durante il periodo della disponibilità è corrisposta l'intera retribuzione con esclusione dei compensi connessi con la presenza in servizio o con

l'espletamento di specifiche funzioni. Il tempo trascorso in disponibilità è computato agli effetti connessi con l'anzianità di servizio.

§ 3. Il collocamento in disponibuità è comunicato per iscritto all'interessato con l'indicazione della causa, della decorrenza e della durata del provvedimento.

§ 4. Chi, collocato in disponibilità e richiamato in servizio, non lo riassume nel termine prefissatogli, decade dall'impiego e viene dichiarato rinunciante ai sensi dell'art. 69 § 1, n. 2).

§ 5. Chi è collocato in disponibilità e richiamato in servizio, anche con mansioni di livello inferiore, mantiene di diritto il livello retributivo precedentemente goduto.

§ 6. La durata del collocamento in disponibilità non può superare un anno, trascorso il quale, quando non vi siano posti idonei ai quali l'interessato possa essere destinato, il rapporto di lavoro è risolto. In tal caso, l'interessato è ammesso ai trattamenti di pensione e di liquidazione a cui abbia diritto.

CAPO VI: *Rinuncia all'ufficio*

Art. 67

Il dipendente che intende rinunciare all'ufficio deve farne dichiarazione scritta al Capo Dicastero. La rinuncia non ha effetto se non dopo l'accettazione, che è comunicata per iscritto all'interessato. L'accettazione della rinuncia può essere ritardata o rifiutata sia per esigenze di servizio, sia perché è in corso un procedimento disciplinare a carico dell'interessato. Questo deve essere in ogni caso tempestivamente informato.

Art. 68

Il rinunciante è tenuto a proseguire nell'adempimento dei suoi doveri d'ufficio fino a quando non gli sia comunicata l'accettazione della rinuncia.

Art. 69

§ 1. E considerato rinunciante ed è dichiarato tale d'ufficio chi senza giustificato motivo:

1) non assuma servizio alla data fissata nella lettera di assunzione di cui all'art. 19 § 2;

2) non riassuma servizio nel termine prefissatogli dopo essere stato richiamato in servizio secondo quanto disposto all'art. 66 § 4 del presente Regolamento;

3) non intenda, se italiano, fruire della esenzione dal servizio militare o da altre prestazioni di carattere personale verso lo Stato Italiano, di cui all'art. 10 del Trattato fra la Santa Sede e l'Italia e del Protocollo esecutivo del 6 settembre 1932;

4) risulti arbitrariamente assente dall'ufficio per cinque giorni consecutivi e non riprenda servizio entro il termine di cinque giorni dal ricevimento dell'ingiunzione di presentarsi, che il Superiore gli deve comunicare per iscritto.

§ 2. La rinuncia dichiarata d'ufficio va comunicata alla Commissione Disciplinare della Curia Romana per le valutazioni di sua competenza ai sensi dell'art. 29 del Regolamento Pensioni vigente.

Titolo X
NORME DISCIPLINARI

Art. 70

Le sanzioni disciplinari sono:

1) l'ammonizione orale, l'ammonizione scritta e l'ammenda pecuniaria;

2) la sospensione dall'ufficio;

3) l'esonero dall'ufficio;

4) il licenziamento dall'ufficio;

5) la destituzione di diritto.

CAPO I: *Ammonizione orale, ammonizione scritta e ammenda pecuniaria*

Art. 71

§ 1. L'ammonizione orale, l'ammonizione scritta e l'ammenda pecuniaria, non superiore alla retribuzione di due giornate lavorative, sono inflitte secondo la gravità dell'infrazione e la eventuale recidività:

a) per indisciplina o per negligenza nel servizio;

b) per contegno non confacente;

c) per inosservanze ingiustificate dell'orario e per violazione delle procedure di accertamento dell'orario di lavoro;

d) per infrazioni ai divieti, di cui all'art. 40, lettere da *a)* ad/).

§ 2. L'ammonizione orale deve essere annotata nel fascicolo personale presso il Dicastero; l'ammonizione scritta e l'ammenda pecuniaria devono essere conservate nel fascicolo personale presso il Dicastero e presso l'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica.

CAPO II: *Sospensione dall'ufficio*

Art. 72

La sospensione dall'ufficio si applica:

1) per la ricaduta nelle mancanze punite con l'ammonizione scritta e con l'ammenda pecuniaria, dopo che queste siano state applicate due volte nel periodo di un anno;

2) per infrazione ai divieti, di cui all'art. 40, lettere da *g)* ad **m);**

3) per gravi atti, non pubblici, di insubordinazione;

4) per grave pregiudizio arrecato al Dicastero;

5) per violazione del segreto d'ufficio;

6) per colpevole indebitamento o per altra irregolarità nei rapporti privati, che rechi pregiudizio al decoro del Dicastero.

Art. 73

§ 1. La sospensione importa l'allontanamento temporaneo dall'ufficio, a giudizio della Commissione Disciplinare della Curia Romana, con eventuale privazione della retribuzione, al netto delle ritenute previdenziali ed assistenziali, escluso l'assegno al nucleo familiare.

§ 2. La durata della sospensione è commisurata alla gravità delle mancanze commesse e comunque non potrà essere superiore ai quindici giorni.

CAPO III: *Esonero dall'ufficio*

Art. 74

§ 1. L'esonero dall'ufficio si applica al dipendente che abbia commesso infrazioni che facciano ritenere la sua permanenza in servizio incompatibile con la dignità dell'impiego nella Santa Sede, a giudizio della Commissione Disciplinare della Curia Romana, di cui all'art. **82,** e purché sia data al presunto colpevole facoltà di difesa.

§ 2. L'esonero si applica altresì per persistente insufficiente rendimento conseguente a negligenza nell'espletamento delle mansioni lavorative e previa applicazione della sospensione dall'ufficio a motivo di ricaduta nella fattispecie di cui all'art. **71 § 1,** lett. *a).*

Art. 75

All'esonero dall'ufficio non si applica l'art. **29** del Regolamento Pensioni vigente.

CAPO IV: *Licenziamento dall'ufficio*

Art. 76

§ 1. Il licenziamento dall'ufficio si applica:

1) per gravi e pubblici atti di indisciplina e di insubordinazione;

2) per gravi mancanze ai doveri del proprio stato o del proprio ufficio;

3) per violazione del segreto pontificio, di cui all'art. **36 § 2;**

4) per elementi risultanti dagli atti di procedimento giudiziario o disciplinare che facciano ritenere la permanenza in servizio del dipendente incompatibile con la dignità dell'impiego nella Santa Sede.

§ 2. La Commissione, di cui all'art. **82,** esaminerà questi casi; al presunto colpevole è data la possibilità di difendersi.

§ 3. Possono essere sottoposti all'esame della predetta Commissione anche casi di recidività in infrazioni già punite con la sospensione dall'ufficio, in base agli artt. **72, 73** e casi non contemplati in questo articolo e di particolare gravità.

Art. 77

La Commissione, di cui all'art. 82, qualora decreti il licenziamento dall'ufficio, ne stabilisce anche gli effetti, tenuto conto dell'art. 29 del Regolamento Pensioni vigente.

Art. 78

Il licenziato non può essere riassunto in altro Dicastero o Ufficio dipendente dalla Santa Sede.

CAPO V: *Destituzione di diritto*

Art. 79

§ 1. Si incorre nella destituzione di diritto per condanna passata in giudicato concernente delitto doloso, commesso anche precedentemente all'assunzione in servizio, pronunciata dalla competente Autorità dello Stato della Città del Vaticano o da quella di altro Stato, che faccia ritenere la permanenza in servizio del dipendente incompatibile con la dignità dell'impiego nella Santa Sede. In questi casi non si richiede accertamento e valutazione dei fatti.

§ 2. La destituzione di diritto va comunicata alla Commissione Disciplinare della Curia Romana per le valutazioni di sua competenza ai sensi dell'art. 29 del Regolamento Pensioni vigente.

§ 3. Il destituito di diritto non può essere riassunto in altro Dicastero o Ufficio dipendente dalla Santa Sede.

CAPO VI: *Procedura per l'applicazione delle sanzioni disciplinari*

Art. 80

§ 1. La sospensione, l'esonero e il licenziamento dall'ufficio, di cui agli artt. 72, 74, 76, sono applicati dal Capo Dicastero, previo nulla osta della

Segreteria di Stato, in conformità con le decisioni della Commissione Disciplinare della Curia Romana ai sensi degli artt. 74, 76, 77.

§ 2. La dichiarazione della destituzione di diritto di cui all'art. 79 nonché la sospensione cautelare di cui all'art. 84 e all'art. 85 sono applicate dal Capo Dicastero.

§ 3. L'ammonizione orale e scritta e l'ammenda pecuniaria di cui all'art. 71 possono essere applicate dai Prelati Superiori indicati al precedente art. 3.

Art. 81

§ 1. Il responsabile immediato dell'Ufficio o il Superiore, qualora vengano a conoscenza di fatti passibili di sanzioni disciplinari, devono compiere gli accertamenti del caso rimettendo la documentazione relativa al Prelato Superiore che, se il caso rientra nelle sue competenze ai sensi dell'art. 80 § 3, sentito il dipendente e valutate le sue giustificazioni, procede, ove ne ravvisi gli estremi, ad applicare la sanzione.

§ 2. Se i fatti commessi comportano invece sanzioni superiori all'ammenda pecuniaria, la documentazione deve essere trasmessa per competenza al Capo Dicastero che provvede, ove occorra, a far completare le indagini, contestando al più presto possibile, per iscritto, gli addebiti al dipendente e assegnandogli un termine di dieci giorni per presentare le sue giustificazioni.

§ 3. Qualora il Capo Dicastero ritenga che debbano essere applicati la sospensione o l'esonero o il licenziamento, trasmette gli atti alla Commissione Disciplinare della Curia Romana informandone l'interessato.

Art. 82

Per la determinazione delle sanzioni disciplinari di cui agli artt. 72, 74 e 76 agirà la Commissione Disciplinare della Curia Romana, in base al proprio Regolamento.

Art. 83

La sospensione, l'esonero ed il licenziamento dall'ufficio sono comunicati per iscritto all'interessato dal Capo Dicastero ai sensi dell'art. 13 del Rego-

lamento della Commissione Disciplinare della Curia Romana del 5 gennaio 1994. Il rifiuto di accettazione di tale comunicazione equivale alla ricezione di essa. Di questi atti, compreso il rifiuto di accettazione, deve essere redatto un verbale.

CAPO VII: *Sospensione cautelare*

Art. 84

§ 1. Per il dipendente nei cui confronti sia stata iniziata un'azione penale nello Stato della Città del Vaticano o in altro Stato, può essere disposta la sospensione cautelare da parte del Capo Dicastero.

§ 2. Uguale misura può essere adottata dal Capo Dicastero, per gravi motivi, nei confronti del dipendente anche prima che sia iniziato o esaurito il procedimento disciplinare a suo carico.

§ 3. Il dipendente sospeso in via cautelare dal servizio percepisce l'intera retribuzione con esclusione dei compensi connessi con la presenza in servizio o con l'espletamento di specifiche funzioni.

§ 4. Il provvedimento della sospensione cautelare è revocato con il venir meno dei motivi che l'hanno richiesto.

Art. 85

§ 1. È immediatamente sospeso dal servizio, dal Capo Dicastero, il dipendente nei cui confronti siano state disposte misure restrittive della libertà personale dalla competente Autorità giudiziaria dello Stato della Città del Vaticano o di altri Stati o, comunque, per motivi o fatti di particolare gravità comportanti il licenziamento dall'ufficio.

§ 2. Nei casi di cui al § 1 al dipendente sospeso cautelarmente dal servizio può essere concesso, d'intesa con l'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica, un assegno alimentare non superiore alla metà dello stipendio, oltre l'eventuale assegno per il nucleo familiare.

§ 3. Il provvedimento di cui al § 1 a motivo di fatti e circostanze accertati può essere revocato dall'Autorità che lo ha emesso.

§ 4. Nei casi di cui al § 1, quando il procedimento si concluda con sentenza o decisione di proscioglimento rispettivamente della competente Autorità giudiziaria e della Commissione Disciplinare, la sospensione è revocata e il dipendente ha diritto agli emolumenti non percepiti salva deduzione dell'assegno alimentare già corrisposto.

§ 5. In ogni caso resta salva la facoltà del Capo Dicastero di sottoporre il dipendente a procedimento disciplinare in relazione a quanto sia emerso in sede penale.

Titolo XI

TRATTAMENTO ECONOMICO

Art. 86

§ 1. La retribuzione mensile del personale è costituita dai seguenti elementi:

a) stipendio base;

b) aggiunta speciale di indicizzazione (ASI);

c) scatti biennali di anzianità;

d) compenso per prestazioni di lavoro festivo, notturno e straordinario prestato dal personale laico;

e) indennità di cui all'art. 92.

§ 2. Per determinare la quota giornaliera della retribuzione si divide per venticinque la somma risultante da stipendio base, scatti biennali, aggiunta speciale di indicizzazione e dall'eventuale indennità di cui all'art. 92; per determinare quella oraria si divide per centocinquanta. Nel caso le ore settimanali, ai sensi del precedente art. 45 § 1, siano diverse da trentasei, la quota oraria si determina dividendo la retribuzione mensile per il risultato ottenuto moltiplicando 1/6 dell'orario settimanale di lavoro per venticinque.

Art. 87

§ 1. Nella seconda decade del mese di dicembre di ogni anno è corrisposta una tredicesima mensilità, consistente nello stipendio base, negli scatti di anzianità, nell'aggiunta speciale di indicizzazione e nelle indennità di cui all'art. 92, ove previste nelle rispettive normative.

§ 2. La tredicesima mensilità è corrisposta per intero in caso di servizio continuativo e per tutto Fanno.

Per un periodo inferiore all'anno è dovuta in ragione di un dodicesimo per ogni mese di servizio prestato. Le frazioni di mese saranno considerate proporzionalmente.

§ 3. Per i periodi trascorsi in posizione di impiego che comporti la riduzione, la sospensione o la privazione dello stipendio, la tredicesima mensilità è ridotta nella stessa proporzione.

Art. 88

Lo stipendio base mensile è fissato in ciascun livello funzionale da apposite disposizioni della competente Autorità.

Art. 89

L'aggiunta speciale di indicizzazione, ASI, viene periodicamente determinata con apposito provvedimento della competente Autorità.

Art. 90

§ 1. Gli scatti di anzianità sono costituiti da aumenti biennali dello stipendio previsti in ciascun livello retributivo.

§ 2. Gli scatti di anzianità, fissati complessivamente nel numero di venti, sono assegnati ogni due anni di servizio effettivamente prestato.

§ 3. L'importo degli scatti di anzianità è fissato con apposito provvedimento della competente Autorità.

Art. 91

I compensi per lavoro festivo e notturno e i compensi per lavoro straordinario sono regolati da apposita normativa vigente per tutto il personale della Santa Sede.

Art. 92

Normative specifiche regolano l'indennità fissa per responsabilità dirigenziale, l'indennità fissa di funzione per i Capo-Ufficio/Capo-Servizio laici e le eventuali altre indennità equivalenti.

Art. 93

§ 1. Lo stipendio base, l'aggiunta speciale di indicizzazione, i bienni di anzianità e le indennità di cui al precedente art. 92, sono corrisposti posticipatamente: precisamente il giorno ventisette di ogni mese, ovvero il giorno feriale immediatamente precedente qualora tale data cada di giorno festivo o di chiusura delle banche.

§ 2. I compensi per lavoro festivo, notturno e straordinario sono corrisposti con le competenze del mese successivo a quello al quale si riferiscono.

§ 3. Gli elementi retributivi sono soggetti alle ritenute a carico dei dipendenti in conformità alle rispettive normative.

Titolo XII
ALTRE PROVVIDENZE

Art. 94

Provvedimenti di carattere generale, in favore di tutto il personale della Santa Sede, regolano le modalità di concessione di specifiche provvidenze relative a:

a) assegno per il nucleo familiare ed altre provvidenze a sostegno della famiglia;

b) mutui e piccoli prestiti rimborsabili per mezzo di trattenute sullo stipendio;

c) anticipazioni sulla liquidazione.

Titolo XIII
RICORSI

Art. 95

§ 1. Con esclusione delle materie di competenza dell'Autorità giudiziaria e della Commissione Disciplinare della Curia Romana, le controversie, relative a

provvedimenti amministrativi dei Dicasteri e degli Organismi di cui all'art. 1, sia individuali che plurime o collettive, per violazione della specifica normativa applicabile al rapporto di lavoro, troveranno soluzione attraverso il ricorso all'Ufficio del Lavoro della Sede Apostolica in base agli artt. 10, 11 e 12 del suo Statuto e delle relative Norme di attuazione.

§ 2. Si considera provvedimento amministrativo anche il silenzio-rigetto del Dicastero, o dell'Organismo di cui all'art. 1, quando lo stesso non adotti alcuna decisione entro novanta giorni dal ricevimento della domanda dell'interessato.

§ 3. Chiunque ritenga che un suo diritto soggettivo in materia di lavoro sia leso da un provvedimento amministrativo, salvo che lo stesso emani dal Santo Padre o da Lui sia stato specificamente approvato, può proporre istanza in conformità al precedente § 1 entro trenta giorni dalla notifica o comunicazione, ovvero, in sua mancanza, dall'effettiva conoscenza del provvedimento o dalla scadenza del termine di cui al § 2.

§ 4. L'interessato ha diritto di ricorso, secondo le norme canoniche, avverso i provvedimenti disciplinari di sospensione, esonero e licenziamento di cui agli artt. 72, 74 e 76 e nel caso di carenza di competenza degli Organismi di cui al precedente § 1.

Titolo XIV
ALTRE DISPOSIZIONI

Art. 96

Con provvedimenti emanati dalla Segreteria di Stato possono essere stabilite le modalità di attuazione di cui agli articoli precedenti.

Art. 97

Con decorrenza dal I° luglio 1999 sono abrogate tutte le disposizioni dei Regolamenti di cui al precedente art. 1 § 2, non compatibili con le Norme degli articoli precedenti ferme restando *ad personam* le posizioni acquisite dai dipendenti ai sensi dei *Mansionari* dei rispettivi Dicasteri, regolarmente approvati.

PARTE SECONDA

NORME GENERALI DI PROCEDURA

Titolo I

RIUNIONI DI CARDINALI

CAPO I: *Concistori*

Art. 98

§ 1. Al ministero del Sommo Pontefice prestano aiuto, anche per quanto riguarda l'attività della Curia Romana, i Cardinali nei Concistori ordinari e straordinari, nei quali sono adunati per disposizione del Sommo Pontefice.

§ 2. Tali Concistori si svolgono secondo quanto prescritto dalla legge propria.

CAPO II: *Riunioni dei Capi Dicastero*

Art. 99

§ 1. Per mandato del Sommo Pontefice, il Cardinale Segretario di Stato convoca alcune volte all'anno i Capi Dicastero per esaminare le questioni di maggiore importanza, per coordinare i lavori, per formulare proposte e per scambi di informazioni.

§ 2. La procedura da seguire è regolata con norme proprie.

CAPO III: *Riunioni del Consiglio dei Cardinali per lo studio dei problemi organizzativi ed economici della Santa Sede*

Art. 100

§ 1. Per trattare i problemi organizzativi ed economici della Santa Sede e degli Organismi collegati e per suggerire le opportune soluzioni di tali problemi è convocato ordinariamente due volte all'anno l'apposito Consiglio di Cardinali, di cui all'art. 24 della Cost. ap. *Pastor bonus.* Le riunioni sono convocate e presiedute dal Cardinale Segretario di Stato in collaborazione con il Presidente della Prefettura degli Affari Economici della Santa Sede.

§ 2. Il Consiglio può avvalersi della consulenza di esperti.

§ 3. Il Consiglio viene informato anche circa l'attività dell'Istituto per le Opere di Religione, di cui all'art. 25 della Cost, ap. *Pastor bonus.*

Titolo II

RIUNIONI INTERDICASTERIALI

Art. 101

Il Cardinale Segretario di Stato, quando lo ritiene opportuno e previo assenso del Sommo Pontefice, convoca i Capi di alcuni Dicasteri per esaminare questioni di comune interesse.

Art. 102

Anche i Superiori di due o più Dicasteri potranno trattare questioni di comune interesse in riunioni interdicasteriali a norma dell'art. 21 della Cost. ap. *Pastor bonus.*

CAPO I: *Sessioni plenarie o ordinarie di più Dicasteri*

Art. 103

§ 1. La Sessione plenaria o ordinaria dei Membri di due o più Dicasteri può essere promossa, previa approvazione del Sommo Pontefice, dal Capo di ciascun Dicastero interessato a trattare una questione con altri Dicasteri.

§ 2. La convocazione avviene d'intesa tra i Capi Dicastero e le riunioni sono presiedute a turno da essi, incominciando da chi ha preso l'iniziativa.

§ 3. Vi partecipano anche i Segretari dei rispettivi Dicasteri, con diritto di voto.

§ 4. Vi assistono anche i Sottosegretari dei Dicasteri interessati. Funge da attuario, curando la redazione del verbale, il Sottosegretario del Dicastero che ha preso l'iniziativa, con la collaborazione degli altri Sottosegretari.

Art. 104

§ 1. La data della riunione viene fissata d'intesa con la Segreteria di Stato.

§ 2. Con congruo anticipo sarà scelto, d'intesa tra i Capi Dicastero interessati, il Relatore e verrà distribuita la documentazione da parte del Dicastero che ha preso l'iniziativa.

§ 3. Nella discussione, diretta dal Presidente, dopo il Relatore interverranno gli altri Membri secondo l'ordine di precedenza o altro ordine concordato.

Art. 105

§ 1. Le proposte emerse vengono sottoposte, secondo i casi, a votazione e l'esito viene presentato al Sommo Pontefice congiuntamente dai Capi Dicastero interessati.

§ 2. Al termine delle riunioni i Sottosegretari avranno cura che siano ritirati tutti i fascicoli riservati.

§ 3. Le risoluzioni e le relative decisioni del Sommo Pontefice saranno notificate ai Dicasteri interessati.

CAPO II: *Altre riunioni interdicasteriali*

Art. 106

§ 1. In caso di riunioni interdicasteriali a livello di Capi Dicastero si applica, « servatis servandis », la procedura di cui agli artt. 103-105.

§ 2. In esse funge da attuario, a seconda dei casi, il Sottosegretàrio o un Officiale del Dicastero che le ha convocate.

Art. 107

§ 1. Le stesse norme valgono, «servatis servandis», anche per le riunioni interdicasteriali a livello di Segretari. In questo caso, le proposte emerse vengono sottoposte ai rispettivi Capi Dicastero che decideranno il da farsi, a seconda dell'entità delle questioni trattate.

§ 2. Per un primo esame delle questioni e uno scambio di informazioni, analoghe riunioni, per disposizione dei Superiori, possono aver luogo a livello di Sottosegretari o di Officiali.

Art. 108

Sarà cura del Sostituto per gli Affari Generali della Segreteria di Stato riunire i Segretari dei vari Dicasteri, per studiare e proporre misure atte ad assicurare una sempre miglior intesa e coordinazione del lavoro della Curia Romana.

CAPO III: *Riunioni delle Commissioni interdicasteriali*

Art. 109

Le riunioni delle Commissioni interdicasteriali permanenti, costituite per trattare le questioni che richiedono una reciproca e frequente consultazione,[12] sono convocate e dirette dal Presidente, nominato dal Sommo Pontefice.

Art. 110

D'intesa tra i Dicasteri interessati e con l'approvazione del Sommo Pontefice potranno essere costituite Commissioni interdicasteriali per la trattazione di singole questioni riguardanti specifiche materie miste.[13]

Art. 111

A queste Commissioni si applicano le norme stabilite per le riunioni interdicasteriali, a meno che nell'atto costitutivo di esse non sia disposto altrimenti.

Titolo III

SESSIONE PLENARIA E ORDINARIA DEI DICASTERI

Art. 112

§ 1. Alla Sessione plenaria dei singoli Dicasteri sono convocati tutti i Membri. Essa è tenuta secondo le necessità, in data da concordare con la Segreteria di Stato.

[12] Cfr Cost. ap. *Pastor bonus,* art. 21 § 2.
[13] Cfr Cost. ap. *Pastor bonus,* art. 21 § 1.

§ 2. Alle Sessioni ordinarie sono convocati i Membri residenti a Roma e possono prendervi parte anche gli altri Membri.

Art. 113

§ 1. Nella Sessione plenaria, dopo che ne è stato informato il Sommo Pontefice, sono trattate le questioni di maggiore importanza, che abbiano natura di principio generale, o altre che il Capo Dicastero ritenga necessario.

§ 2. Ciascun Dicastero determina gli argomenti da sottoporre alle sessioni ordinarie.

Art. 114

La documentazione relativa agli argomenti da sottoporre alle Sessioni plenarie e ordinarie, debitamente preparata, sarà spedita in tempo utile ai Membri convocati.

Art. 115

§ 1. Nella Sessione plenaria e ordinaria, cui presiede il Capo Dicastero, ha per primo la parola il Relatore; dopo di lui parleranno gli altri Membri secondo l'ordine di precedenza loro proprio o altro ordine concordato.

§ 2. Le proposte emerse vengono sottoposte, secondo i casi, a votazione e quindi presentate per la decisione al Sommo Pontefice.

Art. 116

Quanto discusso nelle riunioni deve essere messo a verbale dal Sottosegretario, il quale avrà cura che al termine delle riunioni siano ritirati tutti i fascicoli riservati.

Art. 117

Le risoluzioni e le relative decisioni del Sommo Pontefice saranno ordinariamente notificate ai Membri del Dicastero.

Titolo IV

IL CONGRESSO

Art. 118

§ 1. Al Congresso prendono parte il Capo Dicastero, ü Prelato Superiore, il Sottosegretario, i Capi Ufficio e, a giudizio del Capo Dicastero, gli Aiutanti di Studio e altri Officiali, salva diversa disposizione per i singoli Dicasteri.

§ 2. Presiede il Congresso il Capo Dicastero o, in sua assenza, il Prelato Superiore.

§ 3. Affinché il Congresso possa riunirsi legittimamente, si richiede ed è sufficiente la presenza di almeno due dei Superiori (Capo Dicastero, Prelato Superiore, Sottosegretario), del Capo Ufficio e dell'Aiutante di Studio responsabile della pratica. In caso di assenza o di impedimento del Capo Ufficio, vi parteciperà l'Aiutante di Studio più anziano della rispettiva Sezione, salvo diverse disposizioni dei singoli Dicasteri.

Art. 119

Spetta al Congresso, salva diversa disposizione per singoli Dicasteri:

a) esaminare determinate questioni, proponendo una decisione immediata o suggerendo di sottoporle alla sessione ordinaria o plenaria o ad una riunione interdicasteriale o di presentarle direttamente al Sommo Pontefice;

b) proporre che siano affidate ai Consultori o ad altri Esperti le pratiche che esigono un particolare studio, anche in vista di eventuali riunioni della Consulta;

c) esaminare richieste di facoltà, grazie, indulti, secondo i poteri del Dicastero.

Art. 120

Su proposta del Congresso, si trasmetteranno al Pontifìcio Consiglio per l'Interpretazione dei Testi Legislativi i dubbi che sorgessero, in diritto, sulla interpretazione delle leggi universali della Chiesa. Inoltre, si rimetteranno al competente Tribunale le questioni che per loro natura devono essere trattate in via giudiziaria, fermo restando quanto previsto dall'art. 52 della Cost. ap. *Pastor bonus.*

Titolo V
LA CONSULTA

Art. 121

§ 1. Alla Consulta prendono parte i Consultori del Dicastero o alcuni di essi, ai quali spetta di esaminare collegialmente le questioni proposte ed esprimere il proprio motivato parere.

§ 2. I Consultori sono convocati dal Prelato Superiore, il quale presiede la riunione e la dirige.

Art. 122

È in facoltà del Dicastero di consultare anche altre persone particolarmente esperte.

Titolo VI
COMPETENZA E COMPITI DEI DICASTERI

Art. 123

Ciascun Dicastero, nell'ambito della propria competenza determinata dalla Cost. ap. *Pastor bonus:*

a) tratta le questioni che, per loro natura o per disposizione del diritto canonico, sono riservate alla Santa Sede nonché quelle ad esso affidate dal Sommo Pontefice;

b) esamina problemi che superano la sfera di competenza dei singoli Vescovi e degli Organismi episcopali, tenendo conto dell'ambito proprio delle Chiese particolari e delle facoltà a loro spettanti nella struttura della Chiesa;

c) studia i problemi più gravi del momento, d'intesa con le Chiese particolari e con gli Organismi episcopali competenti, per una più efficace promozione e un più conveniente coordinamento dell'azione pastorale della Chiesa;

d) promuove, favorisce e incoraggia iniziative volte al bene della Chiesa universale;

e) esamina e, se del caso, giudica le questioni che i fedeli, usando del loro diritto, deferiscono direttamente alla Santa Sede. In questi casi, di norma, sarà

sentito con dovuta riservatezza l'Ordinario interessato e il Rappresentante Pontifìcio.

Art. 124

Le questioni vanno trattate in base al diritto, sia universale sia speciale della Curia Romana, e secondo le norme di ciascun Dicastero.

Art. 125

§ 1 . 1 Dicasteri, nell'ambito della propria competenza, possono emanare decreti generali esecutivi e istruzioni, a norma dei cann. 31-34 del Codice di Diritto Canonico e tenuto presente l'art. 156 della Cost. ap. *Pastor bonus.*

§ 2. I Dicasteri non possono emanare leggi e decreti generali, di cui al can. 29 del Codice di Diritto Canonico, né derogare alle disposizioni del diritto stabilito dal Sommo Pontefice senza la Sua specifica approvazione. Possono, invece, concedere dispense nei singoli casi, a norma di diritto.

Art. 126

§ 1. Il Dicastero che ritiene opportuno chiedere al Sommo Pontefice l'approvazione in forma specifica di un suo atto amministrativo, deve farne richiesta per iscritto, adducendone i motivi e presentando il progetto di testo definitivo.

Se l'atto contiene deroghe al diritto universale vigente, esse devono essere specificate ed illustrate.

§ 2. Analoga richiesta deve essere fatta qualora un Dicastero ritenga opportuno chiedere al Sommo Pontefice speciale mandato per seguire una procedura diversa da quella stabilita dal diritto.

Anche in tal caso però le conclusioni non possono essere considerate approvate in forma specifica, a meno che siano poi sottoposte al Sommo Pontefice e da Lui approvate in tale forma.

§ 3. In ognuno dei detti casi il fascicolo relativo deve essere lasciato al Sommo Pontefice, in modo che Egli lo possa esaminare personalmente e comunicare in seguito la Sua decisione nel modo ritenuto opportuno.

§ 4. Affinché consti dell'approvazione in forma specifica si dovrà dire esplicitamente che il Sommo Pontefice « in forma specifica approbavit ».

Art. 127

§ 1. I Dicasteri, prima di iniziare la trattazione di questioni straordinarie, devono sempre informarne il Sommo Pontefice.

§ 2. Le decisioni di maggiore importanza devono essere sottoposte al Romano Pontefice per la eventuale approvazione, ad eccezione di quelle per le quali sono state attribuite preventivamente ai Capi Dicastero speciali facoltà.

§ 3. Nell'emanare le sentenze e i decreti i Tribunali Apostolici seguono il diritto universale e le norme proprie.

Art. 128

§ 1. Le questioni che richiedano di essere trattate in via giudiziaria devono essere trasmesse ai Tribunali competenti.

§ 2. Vanno rimessi sempre ed esclusivamente al giudizio della Congregazione per la Dottrina della Fede i delitti contro la fede e i più gravi delitti contro la morale e quelli commessi nella celebrazione dei Sacramenti, nonché le questioni concernenti il « privilegium fidei », a norma degli artt. 52 e 53 della Cost. ap. *Pastor bonus.*

§ 3. Nell'esame dei ricorsi gerarchici si osserverà quanto disposto all'art. 124.

Art. 129

I conflitti di competenza tra due o più Dicasteri sono deferiti alla Segnatura Apostolica.

Titolo VII
IL COORDINAMENTO DEI DICASTERI

Art. 130

§ L II coordinamento tra i vari Dicasteri avviene: a livello di Concistoro, di riunione dei Cardinali Capi Dicastero, di Consiglio dei Cardinali per lo studio

dei problemi organizzativi ed economici della Santa Sede, di riunioni interdicasteriali.

§ 2. Spetta alla Segreteria di Stato, su disposizione del Sommo Pontefice, di coordinare l'attività dei Dicasteri e di assicurarne l'unità d'indirizzo. La Segreteria di Stato cura la notificazione ai singoli Dicasteri di quanto è necessario e utile a tale coordinamento e assume iniziative appropriate di carattere tecnico-organizzativo, che riguardano tutta la Curia Romana.

§ 3. I documenti e le decisioni di indole generale, preparati da uno o più Dicasteri, devono essere comunicati agli altri Dicasteri interessati alla materia, per eventuali emendamenti e per una loro concorde esecuzione.

Titolo VIII

PREPARAZIONE E PUBBLICAZIONE DI DOCUMENTI

Art. 131

§ 1. I singoli Dicasteri, nel campo della propria competenza, trattano le questioni di interesse universale in appositi documenti.

Nelle materie di competenza di più Dicasteri possono essere elaborati documenti interdicasteriali.

§ 2. Il Dicastero stesso determina la natura del documento e ne sceglie la forma appropriata.

§ 3. Il progetto di documento viene elaborato a cura dell'ufficio competente del Dicastero, in collaborazione con i Consultori o altri esperti in materia.

§ 4. Dopo un primo esame del progetto di documento, il Capo Dicastero, sentito il parere del Congresso, indicherà a quali altri Dicasteri debba essere inviato per eventuali osservazioni, e valuterà anche l'opportunità di sentire in merito il parere di Organismi episcopali o di alcuni Vescovi competenti delle aree geografiche maggiormente interessate al problema.

§ 5. I documenti dei Dicasteri destinati alla pubblicazione, in quanto riguardino la dottrina circa la fede e i costumi, devono essere sottoposti al giudizio previo della Congregazione per la Dottrina della Fede[14] e, se hanno la na-

[14] Cfr Cost. ap. *Pastor bonus,* art. 54.

tura di decreti generali esecutivi o di istruzioni, devono essere inviati, per un esame circa la loro congruenza legislativa con il diritto vigente e la loro corretta forma giuridica, al Pontificio Consiglio per l'Interpretazione dei Testi Legislativi.[15]

§ 6. Il testo del documento sarà sottoposto all'esame dei Membri del Dicastero e, dopo la sua approvazione, presentato al Sommo Pontefice.

§ 7. Il documento, firmato dal Capo Dicastero e controfirmato dal Segretario, prima di essere reso di pubblico dominio, sarà portato a conoscenza dei Vescovi, tramite i Rappresentanti Pontifici, fermo restando quanto disposto dal can. 81 del Codice dei Canoni delle Chiese Orientali.

§ 8. Il contenuto, il significato e le motivazioni del documento saranno di norma illustrati all'opinione pubblica mediante la Sala Stampa della Santa Sede, con la collaborazione dei mezzi di comunicazione della Sede Apostolica.

Art. 132

La procedura, di cui all'articolo precedente, si applica, ove occorra, anche nella preparazione di altri documenti.

Titolo IX

PREPARAZIONE DI ATTI AMMINISTRATIVI SINGOLARI

Art. 133

I Dicasteri a ciò autorizzati dovranno determinare, nel Regolamento proprio, la procedura da seguire nella concessione di rescritti di grazie, dispense, autorizzazioni, licenze e di altri atti amministrativi, attenendosi alle disposizioni del diritto canonico in materia e chiedendo, se necessario, il parere degli Ordinari propri e, se opportuno, anche quello del Rappresentante Pontificio.

Titolo X

PROCEDURA PER L'ESAME DEI RICORSI

Art. 134

§ 1. Quando oggetto della Sessione plenaria o ordinaria dei Dicasteri è stata la definizione di una controversia, la decisione deve essere notificata quanto prima possibile alle parti interessate.

[16] Cfr Cost. ap. *Pastor bonus,* art. 156

§ 2. La parte che si sente gravata, entro dieci giorni utili può chiedere la revoca o la modifica del provvedimento.

§ 3. Soltanto la Sessione plenaria o ordinaria può concedere la revoca o la modifica del provvedimento.

§ 4. Non si dà mai ricorso contro atti approvati dal Sommo Pontefice in forma specifica.[16]

Art. 135

§ 1. Contro i provvedimenti o le decisioni del Dicastero la parte che si sente gravata, qualora intenda impugnarli, deve presentare al medesimo, entro dieci giorni utili dalla notifica, la richiesta della revoca o modifica del provvedimento stesso.

§ 2. In ogni caso entro trenta giorni e a norma di diritto può essere inoltrato il ricorso alla Segnatura Apostolica.

Art. 136

§ 1. I ricorsi gerarchici alla Santa Sede contro i decreti amministrativi di autorità ecclesiastiche sono esaminati sia nella legittimità che nel merito dal Dicastero competente, a norma di diritto.[17]

§ 2. L'esame dei ricorsi deve concludersi entro i termini prescritti dal can. 57 del Codice di Diritto Canonico e dal can. 1518 del Codice dei Canoni delle Chiese Orientali; qualora il ricorso esiga un esame più approfondito, si avverta il ricorrente del tempo di proroga e delle motivazioni che l'hanno causata.

§ 3. Il Dicastero deve motivare le proprie decisioni circa i ricorsi esaminati, a norma del can. 51 del Codice di Diritto Canonico e del can. 1519 § 2 del Codice dei Canoni delle Chiese Orientali.

§ 4. Contro singoli atti amministrativi posti da Dicasteri della Curia Romana o da essi approvati sono ammessi, entro il termine stabilito, i ricorsi alla Segnatura Apostolica, la quale li esamina per violazione di legge nel

[16] **Cfr CIC cann. 1405 § 2 e 333 § 3 e CCEO cann. 1060 § 3 e 45 § 3.**
[17] **Cfr CIC cann. 1732-1739; CCEO cann. 995-1005; Cost. ap. *Pastor bonus,* art. 19 § 1.**

deliberare o nel procedere e, su richiesta del ricorrente, circa la riparazione dei danni eventualmente causati dall'atto illegittimo.

§ 5. I ricorsi in materia di lavoro da parte di dipendenti ed ex-dipendenti della Santa Sede contro atti posti dal competente Dicastero sono trattati dall'Ufficio del Lavoro della Sede Apostolica.

Art. 137

§ 1. I Dicasteri, prima di accettare un ricorso, devono assicurarsi della propria competenza e dell'osservanza delle norme relative alla proposizione dei ricorsi. In caso contrario dichiarano la propria incompetenza o l'improponibilità del ricorso.

§ 2. In caso di dubbio, l'organo competente a risolverlo è il Supremo Tribunale della Segnatura Apostolica.

Art. 138

§ 1. Il ricorrente ha il diritto di avvalersi del patrocinio di un Avvocato scelto a norma dell'art. 183 della Cost. ap. *Pastor bonus* o dell'opera di un Procuratore.

§ 2. Quando sia necessario, il Capo Dicastero assegnerà alle parti l'Avvocato d'ufficio.

Titolo XI

RELAZIONI CON LE CHIESE PARTICOLARI E VISITE « AD LIMINA »

Art. 139

I Dicasteri esamineranno con diligenza e sollecitudine le questioni loro presentate dalle Chiese particolari e le terranno informate dello svolgimento e dell'esito delle pratiche relative, sentendo il loro parere su questioni che le riguardano.

Art. 140

Le Visite « ad limina », che i Vescovi diocesani devono compiere a norma del diritto, saranno opportunamente programmate dalla Prefettura della Casa Pontificia d'intesa con la Congregazione per i Vescovi e, rispettivamente, con le Congregazioni per le Chiese Orientali e per l'Evangelizzazione dei Popoli, tenendo conto, per quanto possibile, delle esigenze degli altri Dicasteri.

Art. 141

Le Visite « ad limina » si articolano in tre principali fasi: il pellegrinaggio ai sepolcri dei Principi degli Apostoli, l'incontro con il Sommo Pontefice ed i colloqui con i Responsabili dei vari Dicasteri della Curia Romana. Questi tre principali momenti saranno accuratamente preparati dalla Congregazione competente.

Art. 142

La relazione sullo stato della Diocesi dovrà pervenire alla Congregazione competente sei mesi prima del tempo fissato per la Visita. Detta Congregazione provvedere a sua volta a inviare tempestivamente copia della relazione agli altri Dicasteri competenti per materia, i quali, esaminata la relazione nella parte che ad essi compete, formuleranno nel più breve tempo possibile le osservazioni da notificare al gruppo di studio costituito allo scopo [18] dalla Congregazione competente,, tenendo conto della diversità delle lingue e regioni e con la collaborazione degli altri Dicasteri interessati.

Art. 143

Nelle relazioni con le Chiese particolari ci si avvarrà — come stabilito all'art. 27 della Cost. ap. *Pastor bonus* — della collaborazione dei Rappresentanti Pontifici. Essi, anche in occasione di loro visite a Roma, prenderanno contatto con i Dicasteri.

[18] **Cfr Cost. ap. *Pastor bonus*, art. 32.**

Titolo XII

LINGUE IN USO

Art. 144

§ 1. A norma dell'art. **16** della Cost. ap. *Pastor bonus* i Dicasteri delia Curia Romana redigeranno di regola i loro atti nella lingua latina, potendosi usare anche le lingue oggi più diffuse sia per la corrispondenza sia, secondo le esigenze, per la redazione di documenti.

§ 2. È costituito presso la Segreteria di Stato un Ufficio per la lingua latina, a servizio della Curia Romana.

§ 3. Si avrà cura che i principali documenti destinati alla pubblicazione siano tradotti nelle lingue oggi più diffuse.

Titolo XIII

GLI ARCHIVI E IL PROTOCOLLO

Art. 145

§ 1. Tra le strutture dei Dicasteri occupano un posto di rilievo gli Archivi, nei quali devono essere custoditi accuratamente atti e documenti.

Attesa la loro importanza, gli Archivi e il Protocollo devono essere tenuti con ordine e con adeguate misure di sicurezza.

§ 2. Le pratiche in arrivo e in partenza devono essere registrate nel Protocollo, secondo quanto disposto nel Regolamento proprio.

§ 3. La cura degli Archivi sia affidata ad un Officiale esperto in archivistica e possibilmente in possesso di diploma.

§ 4. Gli atti e i documenti non più necessari al lavoro del Dicastero saranno trasmessi periodicamente all'Archivio Segreto Vaticano.

Titolo XIV

STRUMENTI DI INFORMATICA E DI TELECOMUNICAZIONE

Art. 146

§ 1. La dotazione dei moderni strumenti di informatica e di telecomunicazione, ritenuti necessari per il Dicastero, dovrà essere debitamente concordata con l'Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica.

§ 2. L'uso degli strumenti di telecomunicazione dovrà essere fatto con criteri di economia ed esclusivamente per ragioni di ufficio.

APPENDICI

I

PROFESSIONE DI FEDE, GIURAMENTO DI FEDELTÀ E DI OSSERVANZA DEL SEGRETO DI UFFICIO
(Art. 18 § 2)

I

PROFESSIONE DI FEDE [19]

(testo in lingua latina)

Ego N. ... firma fide credo et profiteor omnia et singula quae continentur in Symbolo fidei, videlicet:

Credo in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem coeli et terrae, visibilium omnium et invisibilium; et in unum Dominum Iesum Christum, Filium Dei unigenitum, et ex Patre natum ante omnia saecula, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, genitum non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt, qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de coelis, et incarnatus est de Spiritu Sancto, ex Maria Virgine, et homo factus est; crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus et sepultus est; et resurrexit tertia die secundum Scripturas, et ascendit in coelum, sedet ad dexteram Patris, et iterum venturus est cum gloria iudicare vivos et mortuos, cuius regni non erit finis; et in Spiritum Sanctum Dominum et vivificantem, qui ex Patre Filioque procedit; qui cum Patre et Filio simul adoratur et conglorificatur, qui locutus est per prophetas; et unam sanctam catholicam et apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum, et expecto resurrectionem mortuorum, et vitam venturi saeculi.

Amen.

[19] Cfr *AAS* XC (1998), 542-543.

Firma fide quoque credo ea omnia quae in verbo Dei scripto vel tradito continentur et ab Ecclesia sive solemni iudicio sive ordinario et universali Magisterio tamquam divinitus revelata credenda proponuntur.

Firmiter etiam amplector ac retineo omnia et singula quae circa doctrinam de fide vel moribus ab eadem definitive proponuntur.

Insuper religioso voluntatis et intellectus obsequio doctrinis adhaereo quas sive Romanus Pontifex sive Collegium episcoporum enuntiant cum Magisterium authenticum exercent etsi non definitivo actu easdem proclamare intendant.

(testo in lingua italiana)

Io N. ... credo e professo con ferma fede tutte e singole le verità che sono contenute nel Simbolo della fede, e cioè:

Credo in un solo Dio, Padre onnipotente,
creatore del cielo e della terra,
di tutte le cose visibili e invisibili.

Credo in un solo Signore, Gesù Cristo,
unigenito Figlio di Dio,
nato dal Padre prima di tutti i secoli:
Dio da Dio, Luce da Luce, Dio vero da Dio vero,
generato, non creato,
della stessa sostanza del Padre;
per mezzo di lui tutte le cose sono state create.
Per noi uomini e per la nostra salvezza
discese dal cielo,
e per opera dello Spirito Santo
si è incarnato nel seno della Vergine Maria
e si è fatto uomo.
Fu crocifisso per noi sotto Ponzio Pilato,
morì e fu sepolto.
Il terzo giorno è resuscitato, secondo le Scritture,
è salito al cielo, siede alla destra del Padre.
E di nuovo verrà, nella gloria,
per giudicare i vivi e i morti,
e il suo regno non avrà fine.

Credo nello Spirito Santo, che è il Signore e dà la vita
e procede dal Padre e dal Figlio.
Con il Padre e il Figlio è adorato e glorificato,
e ha parlato per mezzo dei profeti.

Credo la Chiesa, una santa cattolica e apostolica.
Professo un solo battesimo per il perdono dei peccati.
Aspetto la risurrezione dei morti
e la vita del mondo che verrà. Amen.

Credo pure con ferma fede tutto ciò che è contenuto nella Parola di Dio scritta o trasmessa e che la Chiesa, sia con giudizio solenne sia con Magistero ordinario e universale, propone a credere come divinamente rivelato.

Fermamente accolgo e ritengo anche tutte e singole le verità circa la dottrina che riguarda la fede o i costumi proposte dalla Chiesa in modo definitivo.

Aderisco inoltre con religioso ossequio della volontà e dell'intelletto agli insegnamenti che il Romano Pontefice o il Collegio episcopale propongono quando esercitano il loro Magistero autentico, sebbene non intendono proclamarli con atto definitivo.

II

GIURAMENTO DI FEDELTÀ E DI OSSERVANZA DEL SEGRETO DI UFFICIO

(testo in lingua latina)

Ego N. ... in suscipiendo officio ... promitto me cum catholica Ecclesia communionem semper servaturum, sive verbis a me prolatis, sive mea agendi ratione.

Magna cum diligentia et fidelitate onera explebo quibus teneor erga Ecclesiam, tum universam, tum particularem, in qua ad meum servitium, secundum iuris praescripta, exercendus vocatus sum.

In munere meo adimplendo, quod Ecclesiae nomine mihi commissum est, fidei depositum integrum servabo, fideliter tradam et illustrabo; quascumque igitur doctrinas iisdem contrarias devitabo.

Disciplinam cunctae Ecclesiae communem sequar et fovebo observantiamque cunctarum legum ecclesiasticarum, earum imprimis quae in Codice

Iuris Canonici vel Codice Canonum Ecclesiarum Orientalium continentur, servabo.

Christiana oboedientia prosequar quae sacri Pastores, tamquam authentici fidei doctores et magistri declarant aut tamquam Ecclesiae rectores statuunt, atque Episcopis dioecesanis fideliter auxilium dabo, ut actio apostolica, nomine et mandato Ecclesiae exercenda, in eiusdem Ecclesiae communione peragatur.

Insuper spondeo, voveo ac promitto me ministeria mihi commissa in hoc Officio diligenter impleturum et secretum officii religiose servaturum; simulque promitto munera mihi in remunerationem, etiam sub specie doni oblata, nec quaesiturum, nec recepturum.

Sic me Deus adiuvet et sancta Dei Evangelia, quae manibus meis tango.

(testo in lingua italiana)

Io N. ... nell'assumere l'ufficio di prometto di conservare sempre la comunione con la Chiesa cattolica, sia nelle mie parole che nel mio modo di agire.

Adempirò con grande diligenza e fedeltà i doveri ai quali sono tenuto verso la Chiesa, sia universale che particolare, nella quale, secondo le norme del diritto, sono stato chiamato a esercitare il mio servizio.

Nell'esercitare l'ufficio che mi è stato affidato a nome della Chiesa, conserverò integro e trasmetterò e illustrerò fedelmente il deposito della fede, respingendo quindi qualsiasi dottrina ad esso contraria.

Seguirò e sosterrò la disciplina comune a tutta la Chiesa e curerò l'osservanza di tutte le leggi ecclesiastiche, in particolare di quelle contenute nel Codice di Diritto Canonico o il Codice dei Canoni delle Chiese Orientali.

Osserverò con cristiana obbedienza ciò che i sacri Pastori dichiarano come autentici dottori e maestri della fede o stabiliscono come capi della Chiesa, e presterò fedelmente aiuto ai Vescovi diocesani, perché l'azione apostolica, da esercitare in nome e per mandato della Chiesa, sia compiuta in comunione con la Chiesa stessa.

Mi impegno inoltre e solennemente prometto di adempiere diligentemente i compiti a me affidati in questo Ufficio, e di osservare scrupolosamente il segreto inerente all'ufficio; prometto altresì di non chiedere né accettare offerte come compenso, neppure se presentate sotto forma di donazione.

Così Dio mi aiuti e questi santi Vangeli che tocco con le mie mani.

III

PROMESSA DI FEDELTÀ

PER IL PERSONALE APPARTENENTE AL I°, AL 2° E AL 3° LIVELLO

Io N. ... prometto innanzi a Dio di essere fedele al Sommo Pontefice ed ai Suoi legittimi Successori e di osservare rigorosamente il segreto d'ufficio; prometto di adempiere con diligenza tutti i miei doveri e di osservare gli ordini che mi saranno impartiti dai miei Superiori.

II

TABELLA ORGANICA GENERALE

Capi Dicastero: Cardinale Prefetto o Presidente,
Arcivescovo Presidente: ad quinquennium

Prelati Superiori ed equiparati: ad quinquennium

Sottosegretari ed equiparati: ad quinquennium

Officiali ed altro personale distribuiti nei seguenti 10 livelli funzionali-retributivi:

OFFICIALI

10° livello: Capi Ufficio, equiparati ed esperti.

9° livello: Minutanti, Aiutanti di studio ed equiparati, Notai di Tribunali.

8° livello: Addetti di Segreteria di I^a classe ed equiparati.

7° livello: Addetti di Segreteria di 2ª classe, Addetti tecnici di Iª classe ed equiparati.

6° livello: Addetti tecnici di 2ª classe ed equiparati.

5° livello: Scrittori di Iª classe ed equiparati.

4° livello: Scrittori di 2ª classe ed equiparati.

ALTRO PERSONALE

3° livello: Commessi ed equiparati.

2° livello: Uscieri ed equiparati.

I° livello: Ausiliari ed equiparati.

MANSIONARIO GENERALE DELLA CURIA ROMANA

Il Mansionario generale delia Curia Romana illustra, in linea di massima, tipi di attività relative ad ogni livello funzionale, con l'elencazione di profili professionali.

Il Regolamento proprio di ciascun Organismo stabilisce le denominazioni, le mansioni specifiche e l'inquadramento nel relativo livello funzionale di ogni profilo professionale dell'Organismo stesso e specifica i requisiti e i titoli richiesti in relazione alle sue particolari esigenze.

LIVELLO FUNZIONALE I°

Attività Ausiliarie

Appartiene a questo livello il dipendente che svolge attività di lavoro manuale.

Titolo richiesto: Scuola dell'obbligo.

Profili Professionali

Ausiliare.
Fattorino.
Addetto alle pulizie.

LIVELLO FUNZIONALE 2°

Attività Ausiliarie

Appartiene a questo livello il dipendente che svolge operazioni semplici, anche con utilizzo di macchine (fotocopiatrici, affrancatrici, ecc.).

Titolo richiesto: Scuola dell'obbligo.

Profili Professionali

Usciere.
Ausiliare spedizioniere.
Ausiliare tecnico.
Operaio generico.
Portiere di immobile ad uso abitazione.

Gli Uscieri ed i Portieri hanno l'obbligo di effettuare la pulizia degli uffici e dei locali loro affidati o nei quali svolgono la loro attività.

LIVELLO FUNZIONALE 3°

Attività Ausiliarie

Appartiene a questo livello il dipendente che svolge:

- attività richiedenti particolare esperienza anche con uso di strumentazioni;
- attività manuali qualificate;
- esecuzione di lavori preordinati, anche con responsabilità di gruppo;
- attività amministrative o tecniche esecutive, con pratica d'ufficio ed operazioni contabili semplici.

Titolo richiesto: Scuola dell'obbligo.

Profili Professionali

Commesso.
Commesso autista.
Spedizioniere.
Cursore di Tribunale.
Portiere di immobile ad uso uffici.
Custode.
Operaio qualificato.

I Commessi ed i Portieri hanno l'obbligo di effettuare la pulizia degli uffici e dei locali loro affidati o nei quali svolgono la loro attività.

LIVELLO FUNZIONALE 4°

Attività Esecutiva

Appartiene a questo livello il dipendente che:

- esegue, nell'ambito delle istruzioni ricevute, attività lavorativa di dattilografia, copia e digitazione, che richiede specifica formazione professionale e capacità di eseguire procedure amministrative con l'impiego

di strumenti e di apparecchiature d'ufficio (macchine da scrivere, videoterminali, duplicatori, ecc.);
- collabora alla registrazione e alla schedatura di materiale dell'ufficio, ne controlla le giacenze e lo stato di conservazione e provvede alle operazioni di carico e scarico;
- si occupa della preparazione e conservazione di documentazione dell'ufficio a cui è addetto, nell'ambito di istruzioni ricevute.

Titolo richiesto: Diploma di scuola secondaria inferiore con diploma di specializzazione.

Profili Professionali

Scrittore di 2ª classe.
Dattilografo.
Addetto di Anticamera.
Applicato di 2ª classe.

LIVELLO FUNZIONALE 5°
Attività Esecutiva

Appartiene a questo livello il dipendente che:

- svolge attività amministrative acquisendo, nell'ambito di specifiche istruzioni, elementi informativi e ricognitivi per la preparazione di atti e documenti;
- predispone computi, rendiconti e situazioni semplici, partecipando alle operazioni di classificazione, allestimento e smistamento dei materiali, dei quali cura, se previsto, la conservazione;
- svolge attività di coordinamento e di controllo tecnico-pratico di altri operatori; se in possesso di specifica preparazione o di maggiore anzianità, può coordinare anche operatori di pari qualifica funzionale;
- svolge mansioni subordinate di archivio, protocollo, schedatura di documenti, richiedenti un margine di autonomia operativa;
- utilizza apparecchiature idonee per le attività di competenza.

Titolo richiesto: Diploma di scuola secondaria inferiore con diploma di specializzazione.

Profili Professionali

Scrittore di **I**ª classe.

Stenodattilografo plurilingue.

Applicato di **I**ª classe.

LIVELLO FUNZIONALE 6°

Attività Tecnico-Esecutiva di Concetto

Appartiene a questo livello il dipendente che:

- esegue, nell'ambito delle istruzioni ricevute, attività lavorativa che richiede specifica formazione professionale, conoscenza e capacità di utilizzare strumenti anche complessi per l'esecuzione di determinate procedure tecniche. Tale attività è caratterizzata da autonomia nell'esecuzione del lavoro con margini valutativi nell'applicazione delle predette procedure;
- predispone atti amministrativi aventi rilevanza anche esterna, curandone direttamente i rapporti intersettoriali connessi alle attività esplicate; svolge servizio di sportello a supporto del servizio di cassa;
- esegue attività istruttorie nell'ambito di prescrizioni di massima e di procedure predeterminate, che non comportano valutazioni discrezionali, elaborando dati e situazioni, anche di tipo complesso;
- svolge mansioni subordinate di acquisizione, catalogazione, archiviazione e ricerca di documenti.

Titolo richiesto: Diploma di scuola secondaria superiore o equipollente.

Requisito: Per alcune figure professionali si esige la conoscenza di una determinata lingua.

Profili Professionali

Addetto tecnico di 2ª classe.

Addetto di amministrazione di 2ª classe.

LIVELLO FUNZIONALE 7°

Attività di Concetto

Appartiene a questo livello il dipendente che:

- redige minute e prepara relazioni periodiche attinenti al proprio settore di competenza;
- collabora allo studio preliminare di pratiche per la preparazione di atti e documenti dell'Organismo;
- svolge mansioni proprie di archivista;
- svolge attività istruttoria e di revisione di pratiche contabili amministrative, nell'ambito di direttive, provvedendo alla predisposizione della connessa documentazione (schemi di contratto, autorizzazioni, riscossioni, pagamenti e simili) e corrispondenza; esegue, altresì, operazioni prestabilite di contabilità-economato e di cassa, provvedendo anche a tutte le eventuali operazioni connesse;
- svolge mansioni di addetto alla cassa e, quando la dimensione dell'Organismo lo richieda, anche con servizio di sportello, di consegnatario o di economo, con responsabilità delle scritture, almeno parziale;
- formula proposte in merito all'organizzazione del lavoro a cui è addetto nonché alla revisione di sistemi e procedure del proprio settore;
- coordina l'attività di colleghi di professionalità inferiore e, se è in possesso di specializzazioni specifiche o di maggiore professionalità, anche di colleghi di pari qualifica funzionale, per l'assolvimento di compiti determinati.

Titolo richiesto: Licenza in una disciplina ecclesiastica o, secondo le esigenze del Dicastero, un equivalente titolo universitario.

Requisito: Per alcune figure professionali si esige la conoscenza di una determinata lingua.

Profili Professionali

Addetto di Segreteria di 2ª classe.
Addetto Tecnico di Iª classe.
Addetto di Amministrazione di Iª classe.
Decano di Sala Pontificia.

LIVELLO FUNZIONALE 8°

Attività di Concetto

Appartiene a questo livello il dipendente che:

- collabora, con specifica competenza, ai compiti di studio e definizione di questioni attinenti al proprio Organismo;
- nell'ambito di direttive ricevute, svolge attività istruttoria direttamente o coordinando l'attività di un gruppo di lavoro, predisponendo progetti per atti e provvedimenti di competenza dei livelli superiori;
- istruisce, redige e sottoscrive atti e provvedimenti nell'ambito della sua competenza specifica, esaminando pratiche sulle quali l'Organismo dovrà pronunciarsi;
- collabora ad attività ispettive e di consulenza.

Titolo richiesto: Diploma di laurea in una scienza ecclesiastica o, secondo le esigenze dell'Organismo, un'altra laurea o altro titolo universitario conseguito dopo almeno quattro anni di studio.

Requisito: conoscenza della lingua latina e, oltre l'italiano, di almeno una lingua moderna.

Profili Professionali

Addetto di Segreteria di I^a^ classe.
Analista programmatore.

LIVELLO FUNZIONALE 9°

Attività Direttive

Appartiene a questo livello il dipendente che:

- svolge compiti di studio di notevole importanza per la definizione o l'esecuzione di questioni riguardanti materia di competenza dell'Organismo;
- redige progetti di atti e documenti ufficiali della Sede Apostolica in lingua latina o in una lingua moderna (Decreti, Rescritti, Brevi, Lettere Apostoliche, ecc.);

- collabora nella promozione e preparazione di programmi e progetti relativi all'intero servizio e concorre all'attuazione dei medesimi, partecipando anche a periodiche valutazioni dei risultati;
- predispone ed esamina atti, provvedimenti amministrativi, proposte di normativa, dal punto di vista della fattibilità e dell'efficacia, nell'ambito delle materie di competenza del settore cui è addetto, ed esprime parere su quesiti di natura giuridica, sia in rapporto alla specifica attività che al contenzioso;
- è preposto ad una unità organica del settore tecnico-amministrativo, provvedendo agli adempimenti previsti dalla materia attribuita al settore medesimo, nell'ambito di normative generali e delle linee di programmazione dell'attività^dell'ufficio.

Titolo richiesto: Diploma di laurea in una scienza ecclesiastica o, secondo le esigenze dell'Organismo, un'altra laurea o altro titolo universitario conseguito dopo almeno quattro anni di studio.

Requisito: conoscenza della lingua latina e, oltre l'italiano, di almeno una lingua moderna.

Profili Professionali

Minutante.
Aiutante di Studio.
Notaro della Segnatura Apostolica.
Notaro della Rota Romana.

LIVELLO FUNZIONALE 10°

Attività Direttive

Appartiene a questo livello il dipendente che:

- svolge compiti di direzione e coordinazione di un determinato settore dell'Organismo, con autonomia organizzativa e facoltà di decisione o di proposta per il conseguimento di obiettivi assegnati;
- nell'ambito di direttive generali e con responsabilità diretta sovrintende ai servizi amministrativi e contabili;
- verifica i risultati dell'attività svolta dai componenti l'unità a cui è preposto;

- svolge anche singolarmente attività di particolare importanza per la realizzazione dei fini istituzionali dell'Organismo di appartenenza, che implichino responsabilità di identico livello.

Titolo richiesto: Diploma di laurea in una scienza ecclesiastica o, secondo le esigenze dell'Organismo, un'altra laurea o altro titolo universitario conseguito dopo almeno quattro anni di studio.

Requisito: conoscenza della lingua latina e, oltre l'italiano, di almeno una lingua moderna.

Profili Professionali

Capo Ufficio.

Promotore di giustizia sostituto della Rota Romana.

Vice Direttore della Sala Stampa.

Incaricato del « Vatican Information Service ».

Esperto di informatica, Amministrazione, Contabilità o altre particolari materie.

ACTA CONGREGATIONUM

CONGREGATIO DE CAUSIS SANCTORUM

ALLAHABADENSIS SEU BASILEENSIS

Beatificationis et Canonizationis Servi Dei Anastasii Hartmann (in saec.: Iosephi Aloisii) Ordinis Fratrum Minorum Capuccinorum episcopi tit. Derbei et vicarii apostolici Patnensis (1803-1866)

DECRETUM SUPER VIRTUTIRUS

« Ego autem libentissime impendam et superimpendar ipse pro animabus vestris » *(2 Cor* 12, 15).

Hoc Sancti Pauli significanti dicto impensa vita apostolica contrahi potest episcopi Anastasii Hartmann, in servitio Dei consumpta propter magnam missionum causam.

Cum die 19 mensis Augusti anno 1840 a suo Superiore certe et definite expostulavit ut esse posset missionarius, scripsit: « Hoc a te posco ut impulsui interiori oboediam, quo iam aliquot annos moveor quemque tamquam Dei voluntatem interpretari debeo... Id facio pro salute tot milium animarum, quae in fidei ignorantia vivunt et sine pastore, quo amplius usque Dei regnum extendam ».

Et recogitans de longa continuatione « votorum, cupiditatum, consiliorum » et etiam dubitationum, quae tandem eius maturaverant propositum, addidit: «Secundum haec omnia non possum non videre voluntatem Dei... Tot annos et, saepe etiam lacrimans, precatus sum ut sola Dei voluntas fiat in me, ne aliud quaeram, nisi gloriam eius et animarum salutem; prorsus, ut instrumentum docile fiam in manibus Dei ».

Servus Dei natus est die 24 mensis Februarii anno 1803 in pago *Altwis* appellato, intra fines paroeciae *Hitzkirch,* in regione Lucernensi, in Helvetia, septimus decem filiorum, a Iosepho Iacobo Hartmann et Maria Anna Barbara Nietlisbach, qui ad baptismalem fontem nomina ei indiderunt Iosephum Aloisium. Die 19 mensis Iulii anno 1807, etsi tenerae esset aetatis,

Confirmatio ei collata est et die 17 mensis Aprilis anno 1814 primam Communionem accepit.

Admodum iuvenis signa ostendit vocationis sacerdotalis. Studuit in gymnasio Salodurensi et in hac urbe prima habuit commercia cum Ordine Fratrum Minorum Capuccinorum. Die 17 mensis Septembris anno 1821 eorum novitiatum est ingressus Badenae et professionem religiosam fecit die 22 mensis Septembris subsequentis anni. Ordinatus est presbyter die 24 mensis Septembris anno 1825 et sua studia ecclesiastica peregit mense Iunio anno 1826.

Domui Lucernensi assignatus, quamvis iuvenis esset, Servus Dei se praebuit existimatum excellentem confessarium et eloquentem praedicatorem, variis in circumstantiis exquisitum. Vix 27 annos natus erat, cum ei Superiores concrediderunt munus magistri novitiorum anno 1830 Friburgi. Formationi solidae se dedidit; novitios tamquam filios suos tractabat. Annis 1836-1839 commissum est ei officium praeceptoris philosophiae et theologiae, item Friburgi, et optimas servavit rationes cum Episcopo et clero, e quibus utilitatem percepit pro suo spiritali incremento.

Per triennium 1839-1841, Saloduri actum et peculiariter deditum praedicationis atque confessionis ministerio et etiam curae personali suae sanctificationis, Servus Dei suam maturavit vocationem missionariam, inde ab annis adulescentiae significatam. In discrimine magni ponderis duxit Superiorum vocem. Minister Generalis Ordinis Romam eum arcessivit eique concredidit regendum duos annos Collegium Sancti Fidelis.

Mense Novembri anno 1843 assignatus est missioni Agrensi in India. Initio commissum ei est centrum loci *Gwalior,* ubi communitatem christianam invenit iamdudum cura religiosa privam et in condicione morali miseranda versantem.

Die 30 mensis Septembris anno 1845 nominatus est Episcopus titularis Derbeus et Vicarius Apostolicus Patnensis atque idibus Marths anno 1846 est consecratus. Statim se dedidit visitationi pastorali Vicariatus, ut pro videret necessitatibus urgentioribus, in statu rerum peculiariter difficili ob paupertatem opum humanarum et materialium. Per quattuor annos operam dedit extenuanti ministerio pastorali, quod pondus habuit in detrimentum eius valetudinis, iampridem incommodae.

Die 3 mensis Decembris anno 1849, nominatus est Administrator Apostolicus Vicariatus Bombayensis. Post divisionem, anno 1854 factam, territorii Vicariatus in duas partes, unam ad Bombayam spectantem et alteram

ad Poonam, Servus Dei factus est Vicarius Apostolicus Bombayensis et Administrator Apostolicus « ad tempus » Poonensis.

Ab anno 1856 ad annum 1859 diu commoratus est in Europa, et hoc tempore factus est Procurator generalis missionum capuccinarum atque futurorum missionariorum Collegii Romani Sancti Fidelis responsabilis. Exsolutus die 7 mensis Augusti anno 1859 officio Procuratoris generalis missionum capuccinarum, die 19 mensis Decembris eodem anno iterum missus est in Indiam tamquam Vicarius Apostolicus Patnensis, quamvis tenui valetudine utens.

A pueritia usque ad mortem Servus Dei per omnia et semper ductus est heroica fide, a parentibus hausta, qui virtutibus erant divites. In casibus difficilibus suos direxit familiares sapientibus et opportunis consiliis, ut fidem servarent et parati essent ad eam fortiter defendendam. Scripsit eis: «Perseverate firmi in fide et in Ecclesia Catholica... Manete igitur in precatione pro nostrae sanctae fidei conservatione, pro qua omnis christianus bona debet offerre et sanguinem. Maximam mihi fortunam puto pro fide pati et mori posse ».

Missionarius proficiscens Servus Dei solum animo intendebat fidei diffusionem, paratus etiam ad martyrium. In epistula ad Superiores missa, de sua terra missionis loquens, scripsit: « Ibi me manent dolores omne genus, persecutiones et, fortasse, post multa supplicia, atrocissimum martyrium... Et tamen haec omnia non me terrent ». Nominatus Vicarius Apostolicus quam maxime curavit ut missionarios sufficientes haberet numero ad fidem diffundendam et defendendam. Contentio contra schisma Goanum, conatus ad reconciliandos animos et ordinem restaurandum, defensio iurium Sanctae Sedis, contendebant in primis ad fidem propagandam animasque salvandas.

Tutelam curavit spiritalem indigenarum christianorum et militum Europaeorum. Prospexit formationi cleri illis locis nati et educationem provexit christianam iuventutis ut caveret tuto fundamento pro « Plantatione Ecclesiae ». Vis eius, in omnibus eventibus quos obiit, precatio erat, adoratio eucharistica et filialis Beatae Mariae Virginis invocatio. Benefactori Parisiensi scripsit: « Ego sum importunus quoad pecuniam; multo importunior quoad precationes, sine quibus pecunia minimum facit ».

Heroica spes theologalis effulsit peculiariter in vita huius episcopi missionarii, qui omnia reliquit, terram quoque suam ubi natus est, ut longinquis Evangelium nuntiaret. Apparet in hoc integro dono sui Servum Dei

' omnem terrenam ambitionem respuisse ut ad bona aeterna esset attentus et ad proximorum bonum. Scripsit: « Post hanc vitam, quae per se iam brevis est, quae quidem tempus est probationis quaeque ubique secum agit gaudium et dolorem, post hanc vitam, dico, gaudium in caelo eo maius est, quo maiora in hoc mundo facta sunt pro gloria Dei, salute propria et proximorum ». Plena haec et completa omnium rerum terrestrium neglectio tantam genuit in eo animi tranquillitatem, ut ne pessimae quidem aegritudines potuerint ei spem adimere. Ad suos familiares scripsit: « Nihil tantum timere debemus, quantum aeternam a Deo separationem, Patre nostro, a Sanctis, fratribus et sororibus nostris. Idcirco omnibus viribus nitamur ad caelum ambulare, ad aeternitatem ».

Caritas heroica erga Deum exprimebatur ab eo in tribuendo Deo primum locum in propria vita. Deus ante omnia et ante omnes, Deus semper et ubique. « Ne solliciti fueritis — scripsit — de me; in manibus Dei sum. Pro Eo, pro eius doctrina, pro eius Ecclesia, libenter volo vitam devovere ». Totum se Deo consecravit professione votorum religiosorum. Christus eius erat exemplar imitandum, argumentum praecipuum eius meditationum, id, ad quod omnes eius electiones et consilia referebantur. Peccatum horrebat huncque horrorem nitebatur aliis inicere.

Eius vita missionalis continuum fuit heroicum exercitium caritatis indefatigabilis erga proximum. Amor eius universalis erat, sine personarum discrimine. Consuluit conspirationi et concordiae inter missionarios. Non sola fecit opera misericordiae spiritalis, sed sacrificio omnium virium omniumque rerum materialiter succurrit debilioribus per multiplicia opera condita, per scholas, orphanotrophia. Etiam in necessitudinibus personalibus Servus Dei magnam ostendebat caritatem, memorem animum expromens et attentionem.

Semper egit cum prudentia et prudentiam praedicavit. Etiam iuvenis consilia petebat illisque acceptis sapienter utebatur. Antequam consilia caperet gravia, sicut in electione vitae missionariae, precabatur et efficiebat ut alii precarentur et postea Superiores adibat. Semper cum firmitudine gubernavit et affectu, sciens, sicut ipse scribit, « Baculo nihil comparari. Firmitudo necessaria est, lenitas, patientia... sine multa precatione et vita exemplari missionarius aut parum efficiet aut nihil ».

Tacere scivit ut discordias vitaret et benevolus fuit erga personas quae ab eo discordabant sua ratione cogitandi.

Heroum in modum exercuit virtutem iustitiae in reddendo Deo honore et amore illi debito, in oboedientia perfecta Superioribus et in diligenti nor-

marum ecclesiasticarum observantia. Bonum quod faciebat, ad Deum referebat. Uti pastor Patnensis defendit iura missionis et cum iustitia tractavit missionarios. Hos a falsis accusationibus defendit. Etiam in rationibus cum aliis Ordinibus cumque aliis nationibus semper iuste se gessit. Ordinem et pacem restauravit in condicionibus difficilibus simultatis et contulit ad progressionem missionis.

Heroum more virtutem explicavit fortitudinis. Ut suae vocationi missionariae responderet suumque exsequeretur ministerium multa debuit impedimenta superare: suam corporis debilitatem, aliquorum laborum apostolicorum ariditatem, casus humanitus desperatos, egestatem munimenti et interdum etiam neglegentiam Superiorum. Libenter suscepit incommoda, molestias, labores, persecutiones; nihil umquam timuit, numquam signa dedit exanimationis. Debuit etiam odium tolerare, invidiam, quae quandoque recidit in calumniam. Has omnes difficultates subiit cum generositate et fortitudine, numquam destituens spiritum evangelii responditque ad malum bono, laetitiam servans in animo. Scripsit ad amicum: « Versor in missione difficili, quin in una ex difficillimis... Sed haec omnia dulcia fiunt, si cogitatur et hunc esse Dei agrum et esse colendum ».

Numquam pacem interiorem amisit; quamvis morbo angeretur, numquam est questus.

A iuventute castigationem exercuit exteriorem et interiorem. Ecclesiae et Ordinis Capuccinorum ieiunia servavit. Precabat in vigiliis nocturnis. Nudis pedibus ambulabat per frigus Helvetiae et maximum Indiae calorem tolerabat. In cibo parcissimus fuit. Multo mane e lectulo surgebat parumque dormiebat; non raro humi dormiebat.

Exemplaris fuit religiosus et plene coluit propositum consiliorum evangelicorum. Ex sua vixit consecratione modo credibili. Exemplo semper fuit modestiae et continentiae. Superiores vidit oculis fidei eorumque praecepta putavit voluntatem Dei. Dilexit et explicavit paupertatem franciscanam in usu bonorum materialium. Ratio vitae episcopi capuccinam non mutavit. Pauper vixit inter pauperes, cum iis coniunctus.

Humilitas solidum fuit vitae eius fundamentum eisque missionis. Cum auctoritas ecclesiastica eum vocavit ad episcopatum, cum humilitate assensus est et cum humilitate Ecclesiae servivit. Humilem semper se praebuit inter humiles et ad extremam societatem detrusos huius terrae.

Extremis annis varios passus est morbos. Testificans non solum animum et sedulitatem in exercitio ministerii pastoralis, quoties potuit convalescere,

sed praesertim plenum et fidens obsequium erga voluntatem Dei, die 24 mensis Aprilis anno 1866, vix sexaginta tres annos natus, vocatus est ad praemium recipiendum, quod Dominus praeparaverat servo suo indefesso et fideli.

Memoria virtutum Servi Dei et persuasio eius famae sanctitatis perduravit etiam post eius mortem, quin diffusa est et crevit apud omnem personarum ordinem tum in India tum in Europa. « Emporium scientiae et speculum sanctitatis » definitus est Servus Dei a suo successore. « Ubicumque fuit — scripsit historiographus missionum capuccinarum — homo hic (Servus Dei) sparsit illum, quam Sanctus Paulus vocat Christi bonum odorem (cf *2 Cor* 2, 15)... homo scientiae et virtutis, roboris et sua vitatis ».

Inita beatificationis et canonizationis Causa, ab anno 1906 ad annum 1908, instructus est Processus Ordinarius Informativus apud Curiam Allahabadensem in India; et ab anno 1907 ad annum 1920 alter Processus Ordinarius Informativus apud Curiam ecclesiasticam Basileensem. Horum Processuum auctoritas et vis probata est a Congregatione de Causis Sanctorum decreto die 15 mensis Februarii anno 1991 promulgato. Confecta *Positione,* disceptatum est, ex norma, an Servus Dei virtutes coluisset heroum more. Die 16 mensis Ianuarii anno 1998 Consultores Theologi, congregati in Congressum Peculiarem affirmaverunt. Patres Cardinales et Episcopi in Sessione Ordinaria calendis Decembribus sequentibus acta, Causae Ponente Eminentissimo Cardinale Henrico Schwery, professi sunt Servum Dei ut héroes decet virtutes théologales, cardinales et his adnexas explicavisse.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, mandavit ut super heroicis Servi Dei virtutibus decretum conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis ad Se hodierno die infrascripto Praefecto necnon Causae Cardinale Ponente meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater sollemniter declaravit: *Constare de virtutibus theologalibus Fide, Spe et Caritate tum in Deum tum in proximum, necnon de cardinalibus Prudentia, Iustitia, Temperantia et Fortitudine, eisque adnexis, in gradu heroico, Servi Dei Anastasii Hartmann (in saec.: Iosephi Aloisii), Ordinis Fratrum Minorum Capuccinarum, Episcopi tit. Derbei et Vicarii Apostolici Patnensis, in casu et ad effectum de quo agitur.*

Hoc autem decretum publici iuris fieri et in acta Congregationis de Causis Sanctorum Summus Pontifex referri mandavit.

Datum Romae, die 21 mensis Decembris A. D. 1998.

£8 IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. © S.

£8 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

ATREBATENSIS

Beatificationis et Canonizationis Servi Dei Georgii Beilanger sacerdotis Congregationis Religiosorum S. Vincentii a Paulo (1861-1902)

DECRETUM SUPER VIRTUTIRUS

« Ignem veni mittere in terram » *(Lc* 12, 49).

His, qui acceptum in se veritatis et caritatis ignem in Dei populum distulerunt, a Domino Iesu accensum in terra, certe annumerandus est sacerdos Georgius Bellanger qui, vitae sanctitate atque apostolatu in orbe, ubi vixit, Evangelii lumen effudit atque amorem Christi Redemptoris erga genus humanum est testificatus.

Humilis hic ac generosus Dei Servus in lucem editus est die 24 mensis Maii anno 1861 in oppido patrio sermone *Bourbourg* denominato, id temporis in Cameracensi, hodie vero in Insulensi dioecesi posito, a legitimis coniugibus Iulio et Felicitate Bellanger, agricolis atque ferventibus christianis, multorum filiorum parentibus. Postquam est anno 1866 patre orbatus, eius educationi consuluit mater, piissima mulier atque omni ornata virtute, quae eius indolem formavit eumque erga Eucharistiam et Virginem Mariam pietate imbuit, cui ipso baptismatis die consecratus erat. Quindecim annos natus a coxalgia, qua erat affectus, per Sanctissimae Virginis deprecationem sanatus est, sicut est dictum, quamquam per totam vitam claudicans mansit. Aliquot annos alumnus fuit ephebei Sancti Bertini in urbe *Saint-Omer*. Anno 1879 ingressus est in seminarium Atrebatense, in quo diligenter se ad sacerdotium praeparavit eminuitque appetitione sanctitatis necnon studiorum sedulitate, ad quae non videtur fuisse peculiariter idoneus. Presbyter ordinatus die 12 mensis Iulii anno 1885, Christi eiusque Matris amori dif-

fundendo statuit operam dare ac saluti animarum persequendae, pariterque vivere, pati et mori pro sola gloria Dei. Forti cum voluntate atque deprecationis auxilio suis fuit propositis fidelis ac maxima cum alacritate contendit ut Dei Regnum aedificaret. Praeceptor fuit in seminario minore Atrebatensi (annis 1884-1887) et in Domo Sanctorum Angelorum (annis 1887-1890), quod ephebeum erat pro pueris amplarum familiarum, inque hoc opere explendo inopinatas ostendit didacticas facultates. Quattuordecim annos tamquam cappellanus impensum apud vexillarios Atrebatenses apostolatum explicavit, copiosos percipiens fructus spirituales. Precatio eucharistica et Marialis, bonum exemplum atque magna caritas rationes ordinariae fuerunt eius pastoralis navitatis inter milites, qui eum carissimum habuerunt. Inter eos vivebat sicut qui ministrat (cfr *Lc* 22, 27), audiens, consilia dans, solada afferens, ad fidem educans, ad legis Dei observantiam atque ad exsecutionem officiorum erga religionem et patriam. Pietatem in Eucharistiam et crebram Communionem fovit, utque adorationi Sanctissimi Sacramenti atque precationi personali faveret sacellum pro militibus aperuit anno 1890. Deinceps Beatae Virginis Mariae a Bono Consilio imaginem proposuit venerandam militesque Mariam invocare cum filiorum fiducia assuefecit. Precationum quoque contentionem provexit ut Dei Matris regnum adveniret in mundum universum, ac praesertim in militum corda. Praeter cetera Legionem instituit Sancti Mauritii, constantem ex coetu selecto, qui fermentum christianum esset in ambitu militum, et anno 1899 molitus est motum precum ad gratias solvendas Beatae Virgini Mariae pro donis Galliae datis per unde vicesimum saeculum.

Interim Congregationem cognoverat Fratrum (hodie Religiosorum) Sancti Vincentii a Paulo, anno 1845 conditam a Servo Dei Ioanne Leone Le Prévost (f 1874), eo consilio, ut rursus societatem evangelizaret atque gravibus quaestionibus socialibus christianam daret responsionem. Quandoquidem vitam contemplativam cupiebat cum apostolatu temperare erga coetus sociales egeniores et erga milites, Georgius Bellanger in illud statuit ingredi Institutum religiosum, sed duos annos debuit exspectare antequam ei episcopus dioecesanus assentiretur: quod quidem fecit, ea tamen condicione, ut ministerium pastorale inter milites pergeret explicare. Mense Maio anno 1896 intra vit inter Fratres Sancti Vincentii a Paulo et, novitiatu peracto, professionem emisit temporaneam postridie calendas Iulias anno 1898. Phthisi correptus in familiam rediit ut se curaret; postea, sanatus, est a superioribus novitiorum magister nominatus. Anno 1901 vota perpetua susce-

pit atque eodem anno, legibus Gallicis in Instituta religiosa infestis astrictus est ad migrandum in Belgium una cum novitiis. Paucis post mensibus, propter labores quos pro sua Congregatione obierat proque Regno Dei, denuo eius morbus emersit: quocirca medici iussu, pridie idus Apriles anno 1902 fuit ei officium magistri novitiorum deponendum et, ut se curaret, rursus ad familiam se recepit in oppidum *Monile* appellatum.

Phthisis crux, patienter et cum amore portata, consummatio fuit vitae omnino imitationi Christi et servitio Dei atque animarum consecratae. Suae vocationi suoque muneri fidelis ambulavit cum Deo atque est sine intermissione progressus in perfectione christiana, perseveranter et summa cum sedulitate christianas exercens virtutes: re vera fides lux fuit eius sacerdotii vehementisque eius pastoralis industriae. Firmiter revelationi divinae est assensus atque Ecclesiae magisterio prompteque Dei et superiorum voluntati oboedivit. Liturgia, eucharistica et Marialis precatio, veritatum aeternarum meditatio animae eius et apostolatus nutrimentum fuerunt. Consecratio Mariae facta secundum spiritum Sancti Aloisii Mariae Grignion de Montfort magnum habuit momentum in eius personalem sanctificationem inque eius apostolicos labores. Vehemens in Dominum amor eum ad laborandum impulit diu noctuque pro eius gloria, ad sancte celebranda divina mysteria, ad assiduo ministrandum Paenitentiae Sacramentum, ad serendum ubique bonum Evangelii semen atque catholicae doctrinae, ad se castigandum quo docilius usque fieret in manibus Dei instrumentum. Christo servivit in persona militum, indigentium, humilium et peccatorum, de quorum conversione summopere sollicitus fuit. Omniaque cum prudentia fecit, perseverantia, amabilitate et humilitate. Extemporalitates vitabat in consiliis capiendis, in praedicatione, in moderatione spirituali et, non suis confisus viribus, continenter divina lumina petebat. Iustus fuit erga Deum et erga proximos, diligens et exactus in muneribus cotidianis exsequendis, sincerus, temperans, pauper, oboediens, castus. Cum spem suam in Domino collocavisset, patiens fuit in morbo et fortis in difficultatibus in quas incidit in suo munere perficiendo. Ab hoc mundo alienus, vitam aeternam appetì vit, quam est consecutus die 16 mensis Augusti anno 1902, a caris suis dilectus et insignis fama sanctitatis.

Beatificationis et canonizationis Causa inita est apud Curiam Atrebatensem per celebrationem Processus Ordinarii (annis 1938-1941). Anno 1972 promulgatum est decretum super Causae Introductione; postea Causa commissa est Officio Historico-Hagiographico Congregationis de Causis Sancto-

rum ad praeparandam *Positionem* super virtutibus. Die 20 mensis Decembris anno 1988 sessio habita est Consultorum Historicorum et, perfecta *Positione,* ex more inquisitum est an Dei Servus heroum in modum virtutes coluisset. Die 24 mensis Martii anno 1998 actus est, prospero cum eventu, Congressus Peculiaris Consultorum Theologorum. Die 20 subsequentis mensis Octobris Patres Cardinales et Episcopi, in Sessionem Ordinariam congregati, Causae Ponente Excellentissimo Domino Aloisio Barbarito, Archiepiscopo titulari Florentinensi, confessi sunt sacerdotem Georgium Bellanger virtutes théologales, cardinales et iis adnexas ut heroas addecet explicavisse.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, mandavit ut super heroicis Servi Dei virtutibus decretum conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis ad Se hodierno die infrascripto Praefecto necnon Causae Ponente meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more con vocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater sollemniter declaravit: *Constare de virtutibus theologalibus Fide, Spe et Caritate tum in Deum tum in proximum, necnon de cardinalibus Prudentia, Iustitia, Temperantia et Fortitudine, eisque adnexis, in gradu heroico, Servi Dei Georgii Bellanger, Sacerdotis Congregationis Religiosorum Sancti Vincentii a Paulo, in casu et ad effectum de quo agitur.*

Hoc autem decretum publici iuris fieri et in acta Congregationis de Causis Sanctorum Summus Pontifex referri mandavit.

Datum Romae, die 21 mensis Decembris A. D. 1998.

£8 IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. S S.

83 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

BRIXIENSIS

Beatificationis et Canonizationis Servi Dei Archangeli Tadini sacerdotis dioecesis Brixiensis et parochi fundatoris Congregationis Sororum Operariarum a S. Domo Nazaretana (1846-1912)

DECRETUM SUPER VIRTUTIRUS

« Mundus repetit et exposcit a nobis vitae simplicitatem, precandi habitum, caritatem in omnes, praesertim erga parvulos et pauperes, oboedientiam et humilitatem, nostri oblivionem et renuntiationem. Hac sanctitatis nota deficiente, sermo noster difficulter permanabit ad cor hominum huius temporis: in discrimen ponitur, ut reducatur ad vanum et irritum » (Paulus VI, Adhort. Apost. *Evangelii nuntiandi,* 76: *AAS* LXVIII [1976], p. 68).

Summi Pontificis Pauli VI verba voci respondent Concilii Vaticani II, quod docet: « Ipsa autem sanctitas presbyterorum ad proprium ministerium fructuose complendum plurimum confert » (Decretum de Presbyterorum ministerio et vita *Presbyterorum ordinis,* 12).

De his rebus admodum certus fuit etiam sacerdos Archangelus Tadini, qui in via sanctitatis cum fervore ambulavit et fructuosam explicavit actionem pastoralem pro communitate paroeciali sibi concredita, peculiarem curam ostendens progressionis humanae atque christianae mundi operarii feminini.

Generosus hic pastor in lucem editus est in oppido vulgari sermone appellato *Verolanuova,* intra fines posito dioecesis Brixiensis, die 12 mensis Octobris anno 1846. Pater eius Petrus Iosephus Tadini, secretarius municipalis, viduus factus septemque habens filios puerilis aetatis, matrimonium iniit cum affini Antonia Gadola, Servi Dei matre, qui sex post ortum dies est baptizatus.

In familia solida est imbutus christiana educatione et in oppido ubi natus est ludum cum profectu frequentavit, proclivitatem ostendens ad studia, quae est Leucere prosecutus. Pater eum advocatum esse cupiebat, ipse sibi fìngebat curriculum machinatoris; Deus autem eum ad sacerdotium vocavit. Anno 1865 igitur Seminarium dioecesanum est ingressus Brixiense et, quamvis incommoda uteretur valetudine, magna cum diligentia firmaque voluntate ad presbyteratum se praeparavit, qui est ei collatus die 19 mensis Iunii anno 1870.

Ut vires recuperaret annum versatus est in familia, sed deses non mansit, cum sui ministerii primitias offerret paroeciae, quae eum ad fidem educaverat. Praesertim precationi se dedidit et studio, quandoquidem — sicut ipse aiebat — precatio est hominis vis et pietas contemplativa est presbyteri oculus dexter, sinister vero oculus est studium. Fuit postea vicarius cooperator in oppido vulgo denominato *Lodrino* (annis 1871-1873) et deinceps Sanctuarii Sanctae Mariae a Nuce (annis 1873-1885), ubi impensum explevit apostolatum et ecclesiam amplificavit atque exorna vit, illorum incolarum sibi existimationem concilians.

Anno 1885 Episcopus dioecesanus, Dominus Iacobus Maria Corna Pellegrini, eum misit ad pagum vernáculo sermone vocatum *Botticino Sera,* ut auxilio esset paroeho infirmo, in cuius locum successit tamquam oeconomus spiritalis et postea tamquam archipresbyter-parochus (anno 1887). Usque ad mortem, suam impendit vitam pro communitate illa paroeciali, quam vias Dei docuit et cui Redemptionis bona est largitus. Minister fuit assiduus, indefatigabilis, clarus et efficax verbi Dei; amorem Iesu Christi et cognitionem fovit, legum Dei et Ecclesiae observantiam conatusque est peccata, vitia et intemperantias morales exstirpare. Affirmavit: « Legatus sum pauper... tota scientia mea est crux, tota mea vis stola». Una cum catechesi liturgica et sacramentali sedulo institutionem christianam puerorum, iuvenum, desponsorum, adultorum curavit. Existimatus et quaesitus est uti consiliator atque confessarius, quamquam indole esset austeras et taciturnus. Pro pueris oratorium paroeciale provexit et pro puellis consociationem Filiarum Mariae atque Institutum Filiarum Sanctae Angelae Merici, renovatum illis annis a Venerabilibus Servis Dei Magdalena et Elisabetha Girelli. Credidit de munere institutorio parentum: « Pater — aiebat — sortes praeparat filiorum et filii, vicissim, sortes formant eorum qui venturi sunt. Societas ergo ex patribus pendet et matribus. Praesentia in se continent futura ». Favit Tertio Ordini Franciscali, cantum sacrum provexit et ecclesiae decus.

Ad pauperum et operariorum necessitates attentus, de iis curam adhibuit. Consociationem instituit ad suppetias mutuo ferendas atque multis corporis et animi viribus est usus in exstruenda officina filis deducendis inque eadem dirigenda, quam ad effectum adducere voluit ut puellis suae paroeciae et vicorum vicinorum compararet non solum panem cotidianum, verum etiam rerum locorumque adiuncta moraliter sana, in quibus earum dignitas mulierum, christianarum et operariarum nec offenderetur nec indi-

gne iniuria afficeretur. Haec opera causa ei fuit molestiarum et aegritudinum. Ad ultimum illa locanda ei fuit aliis, fine tamen servato ad quem eam condiderat.

Pro multis feminis operariis quae ex locis finitimis ad officinam filis deducendis ibant opus iacturae convictus sedem aedificavit cum mensa et dormitorio atque anno 1900, consilio fruitus et adiutorio P. Maffei Franzini, S.I. (qui annis vixit 1857-1928), condidit Congregationem Sororum Operariarum a Sancta Domo Nazaretana, quae initio constabat ex aliquibus Filiis Sanctae Angelae Merici, inter quas Romana Maffeis (1857-1910), quae Instituti futura erat prima Antistita generalis. Communitas, cui Deus benedixerat, sedulo a Conditore recta, celeriter aucta est. Hoc quoque inceptum praestans factum est paupertate atque incommodis et difficultatibus fecundata, quae, sicut scripsit ipse Servus Dei, « omnis generis fuerunt, omnis formae, omnis momenti; undique venerunt, ex iis unde exspectabantur et ex iis unde non exspectabantur ». Ita irroratum Opus fundatum altas egit radices, sed nonnisi anno 1931 approbationem habuit dioecesanam, eum Pater iam plures annos mortuus erat. Attamen, tempore quo ipse suum rexit Opus, nisus est transfundere in illud spiritum Litterarum Encyclicarum « Rerum Novarum » Leonis XIII ac docili iuvenique communitati solidam vitam spiritalem et amorem laboris, sacrificii, paenitentiae instillare. Sorores suas adhortatus est ad imitandas Sanctae Familiae Nazarethanae virtutes utque fierent operariae inter operarías, in ambitu laboris effundentes Evangelii lumen atque christianae caritatis odorem; earum finis — affirmavit in scripto anni 1909 — est ut « fabricas et officinas ad quaestuosam industriam pertinentes ingrediantur non tantum ad dirigendum et inspiciendum, quantum ad laborandum una cum operariis mulieribus, ipsae operariae factae ».

His aliisque inceptis Servus Dei vitam populi religiosam excitavit et aluit, aedificando Regno Christi operam dedit splendidumque exhibuit caritatis pastoralis testimonium. Namque, pro suae communitatis paroecialis bono proque animarum salute paratus erat ad se devovendum, et erga omnes pater fuit sollicitus ac generosus, etiamsi severas apparebat. Praesertim pauperes, aegroti, dolentes, familiae in difficultatibus versantes, ii qui illum reprehendebant eique adversabantur, migratores, operariae eius officinae filis deducendis, eius Instituti Sorores, sacerdotes fratres sodales et superiores ecclesiastici diversis modis eius cordis bonitatem eiusque sacerdotalis animi magnitudinem experti sunt.

Apostolicum suum ardorem et amorem in proximum ferventi caritate erga Deum nutrivit, pia Eucharistiae celebratione, sacramentorum et rerum divinarum, meditatione, precatione, pietate erga Sacrum Cor Iesu et Virginem Mariam, quo fidelium pietatem direxit. Ipsa pastoralia negotia fuerunt ei, sicut iustum est, praestans ratio progrediendi in imitatione Christi et idcirco in perfectione sacerdotali. Solam quaesivit Dei gloriam, cum facilitate et gaudio spiritali Eius voluntatem fecit, peccatum fugit, bonum fovit, cum humilitate cumque spiritu sacrificii Ecclesiae servivit. Homo Dei, non suis est fisus viribus, sed gratiae efficacia et auxilio Providentiae. A rebus terrenis alienus fuit, a rebus inanibus mundi, temperans, suo muneri fidelis, patiens in rebus adversis, fortis in angustiis et in infirmitatibus, misericors, prudens, castus, iustus, superioribus obsequens, animosus et sancte audax in condenda officina filis deducendis et Congregatione Sororum Operariarum.

Fide illuminatus ambulavit cum Deo ab aetate puerili usque ad exitum dierum suorum. Die dominica Palmarum anno 1912, inter homiliam, ad Crucifixum se convertens suamque imminentem mortem prophetizans, dixit: « O Crux sancta, quam fortasse extrema mea hora amplecti non poterò nec osculari, veniam nunc a te peto pro illa hora omnium peccatorum meorum, nunc te ad pectus premo, quia te non premere poterò tempore mortis meae ». Post duos menses, die 20 mensis Maii, fama sanctitatis insignis, obdormivit in Domino.

Annis, qui sunt eius mortem secuti, Institutum Sororum Operariarum per multas transiit difficultates, quandoquidem novus superior ecclesiasticus nisus est eius finem mutare et Conditoris memoriam delere; sed veritas et iustitia vicerunt atque Sorores demum ad originum spiritum redierunt et super suae venerationis candelabrum Patrem suum et Magistrum collocare potuerunt.

Cum fama sanctitatis cresceret et solidaretur, Episcopus Brixiensis Causae beatificationis et canonizationis initium fecit per celebrationem Processus ordinarii informativi (annis 1960-1963), cui additus est Processus additicius, quorum auctoritas et vis probata est a Congregatione de Causis Sanctorum decreto die 27 mensis Octobris anno 1989 promulgato. *Positione* confecta, disceptatum est, ex more, utrum Servus Dei heroum in modum virtutes coluisset an non. Die mensis Iunii 16 anno 1998, prospero cum exitu actus est Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris. Patres Cardinales porro atque Episcopi, in Sessione Ordinaria diei 17 mensis Novembris subsequentis, Causae Ponente Excellentissimo Domino Andrea Maria Erba,

Episcopo Veliterno-Signino, professi sunt sacerdotem Archangelum Tadini, sicut heroas decet virtutes théologales, cardinales et iis adnexas observavisse.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, mandavit ut super heroicis Servi Dei virtutibus decretum conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis ad Se hodierno die infrascripto Praefecto necnon Causae Ponente meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater sollemniter declaravit: *Constare de virtutibus theologalibus Fide, Spe et Caritate tum in Deum tum in proximum, necnon de cardinalibus Prudentia, Iustitia, Temperantia et Fortitudine, eisque adnexis, in gradu heroico, Servi Dei Archangeli Tadini, Sacerdotis Dioecesis Brixiensis et Parochi, Fundatoris Congregationis Sororum Operariarum a Sancta Domo Nazaretana, in casu et ad effectum de quo agitur.*

Hoc autem decretum publici iuris fieri et in acta Congregationis de Causis Sanctorum Summus Pontifex referri mandavit.

Datum Romae, die 21 mensis Decembris A. D. 1998.

& IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. © S.

83 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

CALARITANA

Beatificationis et-Canonizationis Ven. Servi Dei Nicolai a Gesturi (in saec.: Ioannis Medda) laici professi Ordinis Fratrum Minorum Capuccinorum (1882-1958)

DECRETUM SUPER MIRACULO

Venerabilis Servus Dei Nicolaus a Gesturi (in saeculo: Ioannes Medda), in vitam venit nonis Augustis anno 1882 in illo viculo provinciae Calaritanae, in archidioecesi Arborensi sito. Parentibus orbatus, tredecim annos natus in ministerio fuit divitis possessoris. Anno 1911 est Ordinem Fratrum Minorum Capuccinorum ingressus. Facta professione religiosa, est ei commissum munus mendici, quo est functus 44 annos summa cum humilitate

ac spiritu sacrificii, bonum Christi odorem ubique effundens atque populum salutariter afficiens, qui eum adibat tamquam verum Dei hominem. Magna et firma fama sanctitatis clarus, in Domino obdormivit die 8 mensis Iunii anno 1958.

Beatificationis et canonizationis Causa inita est anno 1966 apud Curiam Calaritanam. Summus Pontifex Ioannes Paulus II, die 25 mensis Iunii anno 1996, declaravit Servum Dei heroum in modum virtutes théologales, cardinales et his adnexas coluisse.

Deinde Causae Postulatio iudicio Congregationis de Causis Sanctorum permisit Valeriae Atzori coniectam miram sanationem, quae praemature orta est, tertia et vicesima praegnationis hebdomada, die 21 mensis Ianuarii anno 1986. Inde ab initio parum spei fuit eam superstitem esse futuram. In ortu namque omnino effutitum est « de exspulsione fetus sexus feminini vivi pondo pendentis 550 grammata ». Postquam est translata apud Institutum Puerorum Culturae et Pathologiae neonatalis Universitatis Calaritanae et repertae sunt condiciones generales gravissimae, quippe cum maximus esset gradus praematuritatis. Medici pro certo habentes modo natae prognosim infaustam esse, statuerunt nullum aliud auxilium efficere, quam incubatricis nec alia uti curatione. Sed, cum post duodecim horas ab ortu adhuc pupula viva esset, composita est ratio interventuum per therapiam efficaciorem, qui tamen cum accuratione perfici non potuerunt ob difficultates in natura positas, cum praematuritate pusae Valeriae coniunctas. Contagiones additae sunt, quae sunt inde a decimo die post ortum secutae et exstitit etiam gravis osteoporosis. Cum res sic se haberent, pupulae parentes auxilium divinum invocaverunt per intercessionem Servi Dei Nicolai a Gesturi, cuius imago posita est in incubatrice, ubi erat Valeria. Quamvis medicorum prognosis infausta esset, puellula non tantum supervixit, verum et crevit sine ullo postumo pathologico, sicut cognosci potuit secutis annis.

Felix eventus conclusio una voce intercessioni ascripta est Venerabilis Nicolai a Gesturi. Quapropter Archiepiscopus Calaritanus anno 1989 Inquisitionem instruxit dioecesanam, quae est a Congregatione de Causis Sanctorum probata per decretum die 24 mensis Martii promulgatum anno 1995. Dicasterii Collegium Medicorum, in sessione die 22 mensis Ianuarii anno 1998 habita, edixit sanationem completam fuisse, mansuram et sine postumis eandemque sanationem et clinicum processum eius casus ex scientia in sua universitate esse inexplicabiles. Die 5 mensis Maii eodem anno actus est Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris atque die 10 subsequentis

mensis Novembris facta, est Sessio Ordinaria Patrum Cardinalium et Episcoporum, Causae Ponente Excellentissimo Domino Fiorino Tagliaferri, Episcopo emerito Viterbiensi. Et in utroque Coetu, sive Consultorum sive Cardinalium et Episcoporum, posito dubio num de miraculo constaret divinitus patrato, responsum est prolatum affirmativum.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens, mandavit ut decretum de praedicta mira sanatione conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis ad Se hodierno die infrascripto Praefecto necnon Causae Ponente meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater declaravit: *Constare de miraculo a Deo patrato, intercedente Ven. Servo Dei Nicolao a Gesturi (in saec.: Ioanne Medda), Laico professo Ordinis Fratrum Minorum Capuccinorum, videlicet de completa, mansura et sine postumis sanatione Valeriae Atzori « neonata fortemente immatura, di sole 23 settimane di gravidanza, di peso corporeo estremamente basso, con atelettasia ed enfisema interstiziale; insufficienza respiratoria cronica con molteplici arresti respiratori, 12 dei quali prolungati e accompagnati da arresto cardiaco; grave osteoporosi con frattura spontanea del polso sinistro e grave sepsi streptococcica intercorrente ».*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 21 mensis Decembris A. D. 1998.

£8 IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. **£8** S.

£8 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

COLONIENSIS

Beatificationis et Canonizationis Servi Dei Firmini Wickenhäuser (in saec.: Iosephi) laici professi Ordinis Fratrum Minorum (1876-1939)

DECRETUM SUPER VIRTUTIBUS

« Quaerite Dominum et potentiam eius, quaerite faciem eius semper » *(Ps* 105, 4).

Mente et corde fide illuminatus, Firminus Wickenhäuser Evangelii viam alacriter percucurrit et, Christum pauperem et humilem secutus,

vultus Dei contemplationem est consecutus, qui beatitudinis est fons et culmen.

Dignus hic Sancti Francisci Asisinatis discipulus in vitam venit die 19 mensis Ianuarii anno 1876 in viculo patrio sermone dicto *Massenbachhausen,* in dioecesi Rottenburgensi posito, a Ioanne Adamo Wickenhäuser, pastore ovium, et ab Elisabetha Merkle, qui ei ad baptismalem fontem nomen indiderunt Iosephum. Inde a pueritia est paupertatem expertus et, rigida familiae disciplina ductus, oboedientiam parentibus didicit, legis Dei observantiam atque caritatis usum. Piae matris exemplum, quae cotidie intererat Missae, studium aluit in animo eius liturgicarum celebrationum et precationis. Diligenter ac fructuose ludum frequentavit, inter condiscipulos eminens spiritu miti et pacificatorio. Coepit deinde manibus suis quae sunt ad vivendum necessaria parare ac, praesertim mortuo patre, utili auxilio matri factus est. Sedecim annos natus in scholam intravit noti magistri lapicidae in oppido vulgo denominato *Kirchhardt,* ubi percurrere perrexit vias Dei, eius artis cognitioni se dedens atque religionibus. Anno 1895 tirocinio peracto, opus obiit in officina monumentorum funebrium Stutgardiae ibique artem didicit statuariam, ad quam peculiariter aptus erat. Ex more illis quoque annis incorruptus fuit in moribus; immo, altiorem cum appeteret perfectionem, votum privatum suscepit castitatis atque nomen professus est in Tertium Ordinem Sancti Francisci. Nonnullis in Germanicis urbibus in opere fuit dum etiam matre orbatus et omni personarum ac rerum amore expeditus, omnia reliquit et calendis Maiis anno 1906 ingressus est tamquam frater laicus Ordinem Fratrum Minorum in domum loci *Harrefeld* sermone vernáculo appellati. Habitum religiosum sibi induit, nomen cepit Fratrem Firminum et anno 1912, peracto novitiatu, vota simplicia concepit, quae-aliquot post annos sollemnia secuta sunt. Priore totius orbis terrarum bello officia praestitit tamquam infirmorum minister voluntarius Ordinis Melitensis et ex voluntate superiorum militarium, qui eius ingenium ad artem proclive magni faciebant, aliquas sculpturas confecit, summo officio non neglecto in se ipso effingendi Domini Iesu imaginem. Bello confecto ad domum rediit Dusseldorpiensem, in qua usque ad mortem vixit muneribus saltuatim fungens ianitoris, aeditui, munditiarum curatoris atque stabiliter artis statuariae. Nonnullas fecit statuas ad res religiosas pertinentes et iussus est etiam ecclesiam restaurare Sancti Apollinaris Rigomagensis apud Bonnam. Statuariae se dedidit cum humilitate atque alacritate et eo consilio, ut gloriam Deo redderet, religioni serviret ac superioribus oboediret, quorum normas est semper fideliter secutus.

Ut in sua consecratione maneret, cotidie in Christi imitatione se exercuit, in oboedientia voluntati Dei, in Regulae observantia et in omnium virtutum exercitatione. Cum simplicitate et firmitudine in divinam revelationem credidit atque in Ecclesiae magisterium et nisus est secundum ea vivere, quae credebat. Locutus est et egit lumine fidei illustratus, quam est cum humilitate testificaras in laetis vitae casibus inque acerbis. Fervide celebrationibus liturgicis interfuit, in aeternarum veritatum contemplationem intentus, in precatione assiduus atque peculiari modo erga Eucharistiam et Redemptoris Matrem pius. Cum plus quam se Deum amaret, omnia ad gloriam eius fecit, peccatum fugit et quae eius caritatem restinguere possent. A mundi rebus inanibus alienus, magnam habuit Providentiae fiduciam et, munia sua accurate exsequens, thesaurum in caelo congerere curavit. Pacem diffudit, gaudium et Dei proximorumque amorem atque singularis suae sanctitatis odorem. Fratres sodales aliaeque personae ab eo petebant libenter deprecationes vel consilia. Omnibus amicus fuit ac frater necnon humilis fulgidusque vitae magister, siquidem se gerebat iuxta Iesu Christi doctrinam et exemplum. Aegrotos visitabat in eorum domibus, large effuseque pauperibus donabat qui domus ostium pulsabant, suae communitatis sodales summo cum respectu tractabat, pro fidei propagatione in mundo precabatur, pro peccatorum conversione et pro Ecclesiae inimicis atque, quantum poterat, vocationes fovit ad vitam consecratam. Benigne excipiebat quotquot illum adibant ob aliquam necessitatem et erga pueros semper benevolus fuit, qui illum visitabant ubi sculpturas efficiebat, eosque ad bonum adhortabatur atque ad deprecationem. Inde ab annis iuventutis prudentia enituit in viis seligendis aptioribus ad suam consequendam sanctificationem atque occasiones vitandas animae suae noxias. Iustitiam coluit erga Deum et erga proximum; fortis fuit in incommodis, in infirmitatibus patiens, in laude ac Dei servitio perseverans, paratus ad se abnegandum adque crucem suam portandam. Parcus in edendo inque bibendo fuit, supervacanea renuntiavit, corpus castigavit etiam instrumentis paenitentiae. Maxima cum cura consilia evangelica explicavit et ita omnibus, praecipue vero fratribus sodalibus, mirabilium virtutum exemplo fuit. Et quamvis multi ei signa ostenderent aestimationis atque venerationis, servum se habuit inutilem et pauperem peccatorem; occultationis studiosus fuit atque libri « De Imitatione Christi » praeceptum est secutus: « Ama nesciri et pro nihilo reputari » (I, II, 3). Sic quoque se gessit quod ad morbos attinebat, quos tacitus pertulit inque perfecta Franciscana laetitia, quippe cum eos duceret

rationem ad animam suam purificandam. Cum superiores animadverterunt illum aegrotare, coegerunt eum ut se curaret. Pluries in valetudinarium deductus, inter aegrotos serenitatem effudit atque sancte ad mortem se praeparavit, cupiens dissolvi et esse cum Christo. Dominus eum ad se vocavit die 30 mensis Septembris anno 1939.

Fama sanctitatis, qua Servus Dei claruit in vita, etiam annis qui sunt mortem eius secuti, non intermisit; quocirca Archiepiscopus Coloniensis anno 1957 Causam iniit beatificationis et canonizationis per celebrationem Processus Ordinarii, cui additi sunt nonnulli Rogatoriales, quos Congregatio de Causis Sanctorum rite probavit decreto die 24 mensis Maii anno 1991 promulgato. *Positionis* praeparatione ad finem adducta, disceptatum est ex more an Servus Dei heroum in modum virtutes coluisset. Calendis Iuliis anno 1997 actus est, exitu cum prospero, Congressus Peculiaris Consultorum Theologorum. Patres deinde Cardinales et Episcopi in Sessione Ordinaria habita pridie nonas Octobres anno 1998, Causae Ponente Eminentissimo Cardinale Henrico Schwery, professi sunt Servum Dei Fratrem Firminum heroum more virtutes théologales, cardinales iisque adnexas observavisse.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, mandavit ut super heroicis Servi Dei virtutibus decretum conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis ad Se hodierno die infrascripto Praefecto necnon Causae Cardinale Ponente meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater sollemniter declaravit: *Constare de virtutibus theologalibus Fide, Spe et Caritate tum in Deum tum in proximum, necnon de cardinalibus Prudentia, Iustitia, Temperantia et Fortitudine, eisque adnexis, in gradu heroico, Servi Dei Firmini Wickenhäuser (in saec.: Iosephi), Laici professi Ordinis Fratrum Minorum, in casu et ad effectum de quo agitur.*

Hoc autem decretum publici iuris fieri et in acta Congregationis de Causis Sanctorum Summus Pontifex referri mandavit.

Datum Romae, die 21 mensis Decembris A. D. 1998.

ffi **IOSEPHUS SARAIVA MARTINS**
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. & S.

£B Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

CONGREGATIO PRO EPISCOPIS

EVANSVICENSIS

De episcopalis cathedrae translatione et Ecclesiae cathedralis erectione

DECRETUM

Exc.mus P.D. Geraldus Andreas Gettelfinger, Episcopus Evansvicensis, ab Apostolica Sede enixe postulavit ut, ad aptius tutiusque animarum bono consulendum, episcopalis cathedra eiusdem dioecesis a templo Sanctissimae Trinitati dicato, in civitate vulgo "Evansville" constituto et hactenus titulo pro-cathedralis ornato, in templum in eadem civitate situm Deo in honorem Sancti Benedicti dicatum transferretur et idem templum ad gradum ac dignitatem Ecclesiae cathedralis eveheretur. Summus Pontifex Ioannes Paulus, divina Providentia PP. II, praehabito favorabili voto Exc.mi P.D. Augustini Cacciavillan, Archiepiscopi titularis Amiternini et in Civitatibus Foederatis Americae Septemtrionalis tunc Apostolici Pro-Nuntii, de consilio Congregationis pro Episcopis, preces ad Se admotas, Sanctae Matris Ecclesiae profectum ac animarum salutem prae oculis habens, excipiendas statuit. Quapropter, Idem Summus Pontifex, suppleto quatenus opus sit eorum interesse habentium vel habere praesumentium consensu praesenti Congregationis pro Episcopis Decreto, perinde valituro ac si Apostolicae sub plumbo Litterae datae forent, episcopalem cathedram a praefato templo Sanctissimae Trinitatis, exstincto deinde titulo pro-cathedralis, in memoratum templum Sancti Benedicti transfert, quod ad gradum et dignitatem Ecclesiae Cathedralis dioecesis Evansvicensis evehit, collatis simul omnibus praerogativis, iuribus et privilegiis quibus ceterae cathedrales ecclesiae, ad normam iuris, fruuntur.

Ad haec perficienda, deputat Exc.mum P.D. Gabrielem Montalvo, Archiepiscopum titularem Celenensem et in Civitatibus Foederatis Americae Septemtrionalis Apostolicum Nuntium, necessarias et opportunas eidem tribuens facultates etiam subdelegandi, ad effectum de quo agitur, quemlibet virum in ecclesiastica dignitate constitutum, onere imposito ad eandem Congregationem authenticum exemplar actus peractae exsecutionis remittendi.

Contrariis quibusvis minime ostantibus.

Datum Romae, ex Aedibus Congregationis pro Episcopis, die 10 mensis Februarii, anno 1999.

£8 **LUCAS** card. **MOREIRA NEVES,** *Praef.*

Ioannes M. Rossi, *Subsecr.*

L. © S.

In Congr. pro Episcopis tab., n. 592/92

PROVISIO ECCLESIARUM

Latis decretis a Congregatione pro Episcopis, Ioannes Paulus Pp. II, per Apostolicas sub plumbo Litteras, iis quae sequuntur Ecclesiis sacros Praesules praefecit, videlicet:

die 11 Maii 1999. — Titulari episcopali Ecclesiae Arbanensi R.D. Herminium De Scalzi, hactenus Vicarium episcopalem Civitatis Mediolanensis, quem deputavit Auxiliarem Em.mi P.D. Caroli Mariae S.R.E. Cardinalis Martini, eiusdem Ecclesiae Archiepiscopi.

die 12 Maii. — Cathedrali Ecclesiae Sanctae Annae Exc.mum P.D. Romaeum Tovar Astorga, hactenus Episcopum Sancti Michaelis.

die 14 Maii. — Abbatiae territoriali S. Mauritii Agaunensis R.P.D. Iosephum Roduit, Canonicorum Regularium Congregationis Helveticae a Sancto Mauritio Agaunensi sodalem, hactenus in eodem Monasterio noviciorum Magistrum.

die 15 Maii. — Titulari episcopali Ecclesiae Tablensi R.D. Linum Bartholomaeum Belotti, hactenus Vicarium generalem dioecesis Bergomensis, quem deputavit Auxiliarem Exc.mi P.D. Roberti Amadei, eiusdem Ecclesiae Episcopi.

die 19 Maii. — Cathedrali Ecclesiae Ipameriensi R.P. Villelmum Antonium Werlang, Congregationis Missionariorum a S. Familia sodalem, hactenus in dioecesi Iataiensi curionem.

die 22 Maii. — Titulari Ecclesiae Sisciensi, cum dignitate archiepiscopali, R.D. Nicolaum Eterovic, Secretariae Status in praesens Consiliarium, quem constituit Nuntium Apostolicum in Ucraina.

die 24 Maii 1999. — Cathedrali Ecclesiae Plocensi R.D. Stanislaum Wielgus, Universitatis Catholicae Lublinensis olim Rectorem.

die 26 Maii. — Cathedrali Ecclesiae Uruguaianensi Exc.mum P.D. Angelum Dominicum Salvador, O.F.M. Cap., hactenus Episcopum Cachoëirensem Australem.

die 27 Maii. — Metropolitanae Ecclesiae Fodianae-Bovinensi Exc.mum P.D. Dominicum Humbertum D'Ambrosio, hactenus Episcopum Thermularum-Larinensem.

Collatio dignitatis archiepiscopalis

die 27 Aprilis 1999. — Ex.mo P.D. Francisco Pio Tamburrino, O.S.B., hactenus Episcopo Dianensi-Policastrensi, Congregationis de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum Secretario, dignitas archiepiscopalis collata est.

CONGREGATIO PRO GENTIUM EVANGELIZATIONE

PROVISIO ECCLESIARUM

Ioannes Paulus divina Providentia Pp. II, latis decretis a Congregatione pro Gentium Evangelizatione, singulis quae sequuntur Ecclesiis sacros Pastores dignatus est assignare. Nimirum per Apostolicas sub plumbo Litteras praefecit:

die 19 Aprilis 1999. — Cathedrali Ecclesiae Aitapensi R.P. Augustinum Robertum Crapp, O.F.M., hactenus eiusdem circumscriptionis Administratorem dioecesanum.

— Cathedrali Ecclesiae Buganvillensi R.P. Henk Kronenberg, S.M., Conferentiae Episcoporum Papuanae Novoguineanae atque Insularum Salomoniarum Secretarium generalem.

die 19 Aprilis 1999. — Cathedrali Ecclesiae Kayanae R.D. Thomam Kaboré, e clero archidioecesis Uagaduguensis, ibidem paroeciae « Notre Dame du Rosaire » in oppido vulgo Kologh-Naaba curionem.

— Cathedrali Ecclesiae, Singidaënsi R.D. Desiderium Rwoma, Vicarium generalem Bukobaënsem.

— Titulari episcopali Ecclesiae Sfasferiensi R.D. Michaelem Goro Matsuura, archidioecesis Osakensis Vicarium generalem, quem deputavit Auxiliarem eiusdem sedis metropolitanae.

NOMINATIO

Peculiari dato decreto, Congregatio pro Gentium Evangelizatione ad suum beneplacitum renuntiavit:

die 16 Februarii 1999. — R.D. Titum Banchong Thopayong, e clero vicariatus Luangensis Prabangensis, eiusdem circumscriptionis Administratorem Apostolicum « sede vacante et ad nutum Sanctae Sedis ».

DIARIUM ROMANAE CURIAE

Il Santo Padre Giovanni Paolo II ha ricevuto Giovedì, 20 Maggio 1999, in Udienza Ufficiale per la presentazione delle Lettere Credenziali, le LL.EE. i Signori:

NINA KOWALSKA, **Ambasciatore di Ucraina;**

ROBERT GEORGE HALVERSON, **Ambasciatore di Australia;**

MOHY AL DHABBI, **Ambasciatore dello Yemen;**

JAMES FARRUGIA, **Ambasciatore di Malta;**

PETER PATRICK KENNETH SIMMONS, **Ambasciatore di Barbados;**

JEAN-CLAUDE MICHEL, **Ambasciatore di Monaco;**

HJALMÁR HANNESSON, **Ambasciatore d'Islanda;**

RONARONG NOPAKUN, **Ambasciatore di Thailandia;**

accreditati presso la Santa Sede.

Ha ricevuto, altresì, in Udienza:

Martedì, 18 **Maggio** 1999, **S.E. il Signor** GERHARD SCHRÖDER, **Cancelliere della Repubblica Federale di Germania.**

Sabato, 22 **Maggio** 1999, **S.E. il Signor** LJUBCO GEORGIEVSKI, **Primo Ministro della Repubblica di Macedonia.**

Lunedì, 24 **Maggio** 1999, **S.E. il Signor** IVAN KOSTOV, **Primo Ministro della Repubblica di Bulgaria.**

Martedì, 25 **Maggio** 1999, **S.A.R.** ABDULLAH BIN ABDULAZIZ AL SAUD, **Principe ereditario e Vice Primo Ministro del Regno dell'Arabia Saudita.**

Da sabato 5 a giovedì 17 giugno 1999 il Santo Padre si è recato in Apostolico pellegrinaggio in Polonia.

SEGRETERIA DI STATO

NOMINE

Con Breve Apostolico il Santo Padre Giovanni Paolo II ha nominato:

I° maggio 1999. S.E. mons. Luigi Pezzuto, Arcivescovo tit. di Torre di Proconsolare, *Nunzio Apostolico in Tanzania.*

Con Biglietti della Segreteria di Stato il Santo Padre Giovanni Paolo II ha nominato:

29 aprile **1999.** Gli Em.mi Signori Cardinali, Riccardo J. Vidal, Bernard Francis Law; gli Ecc.mi mons., Marian Jaworski, Arcivescovo di Lviv dei Latini; Carlo Caffarra, Arcivescovo di Ferrara-Comacchio; Nicholas Cheong Jin-suk, Arcivescovo di Seoul; Béchara Rai', Vescovo di Jbeil, Byblos dei Maroniti; Youssef Ibrahim Sarraf, Vescovo di Le Caire dei Caldei, *Membri del Comitato di Presidenza del Pontificio Consiglio per la Famiglia « ad quinquennium ».*

» » » Gli Em.mi Signori Cardinali, D. Simon Lourdusamy; Frédéric Etsou-Nzabi-Bamungwabi; gli Ecc.mi mons., Eiden Francis Curtiss; Gregory Ebo Kpiebaya; Stanislaw Stefanek, *Membri del Comitato di Presidenza del Pontificio Consiglio per la Famiglia «in aliud quinquennium aut usque ad 80™" ».*

» » » I Signori Aurelio e Gloria Cadavid; Leonardo e Martha Lorena Casco; Jerry e Gwen Coniker; Giovanni e Annamaria Stirati, *Membri del Pontificio Consiglio per la Famiglia « ad quinquennium ».*

» » » I Signori Jorge e Beba Canterino; Virgil e Ann Dechant; José Luis e Montserrat Gutiérrez García; Andrew e Jane Kiura; Norbert e Renate Martin; Jean Marie e Anouk Meyer; Mario e Ana María Münzenmayer; Tarcisio Meirelles e Ruth Padilha; Ron e Mavis Piróla; Andrzej e Wanda Póltawski; Oscar Stark Rivarola e Néstar Robledo de Stark; Juan e Elaisa Várela; Danilo e Annamaria Zanzucchi, *Membri del Pontificio Consiglio per la Famiglia « in aliud quinquennium ».*

29	aprile	1999.	**L'Ecc.mo mons. Angelo Scola, Vescovo em. di Grosseto; p. Abelardo Lobato, O.P.; e i Sig.ri, Maria Teresa Da Costa Macedo; prof. Francesco D Agostino; Marina Fara; dr. David F. Forte; Alberto e Anna Friso; prof. Mary Ann Glendon; Lydia Jiménez; dr. Janne Haaland Matlary; prof. Alicia Romo Román; prof. Ina Siviglia,** *Consultori del Pontificio Consiglio per la Famiglia « ad quinquennium ».*
»	»	»	**S.E. mons. James Thomas McHugh; mons. Michel Schooyans; i sig.ri prof. Herbert Schambeck; prof. Alicja Grzeskowiak,** *Consultori del Consiglio per la Famiglia « in aliud quinquennium ».*
18	maggio	»	**Il dott. Pier Giuseppe Magnani,** *Consultore della Prefettura degli Affari Economici della Santa Sede « in aliud quinquennium ».*

Protonotari Apostolici soprannumerari

17	marzo	1998.	**Mons. Ferdinand Schulte Berge (Essen)**
18	»	»	**Mons. Zygmunt Zuchowski (Zamosc-Lubaczów)**
8	aprile		**Mons. John J. McMahon (Phoenix)**
»	»		**Mons. Amos Joseph Vincent (Lake Charles)**
»	»		**Mons. Luigi Olgiati (Milano)**
9	maggio		**Mons. Bruno Navarra (Velletri-Segni)**
»	»		**Mons. Angelo Ponti (Tortona)**
14	»		**Mons. Juan Francisco Yanez Tobar (Quito)**
»	»		**Mons. José Vicente Eguiguren Samaniego (Quito)**
10	luglio		**Mons. Javier Porras Sanmames (La Guaira)**
»	»		**Mons. Johannes Nedbal (Wien)**
»	»		**Mons. Paul Joseph Ryan (Wollongong)**
12	»		**Mons. Vito Mandolini (Civitavecchia-Tarquinia)**
23	»		**Mons. Antonino Catinella (Chieti-Vasto)**
5	agosto		**Mons. Johannes Neuhardt (Salzburg)**
»	»		**Mons. Giuseppe Ponzini (Milano)**
21	»		**Mons. Charles George Sengel (Newark)**

Prelati d'onore di Sua Santità

18	marzo	1998.	**Mons. Eugenjusz Goliñski (Zamosc-Lubaczów)**
»	»	»	**Mons. Edward Ludwicki (Zamosc-Lubaczów)**
26	»		**Mons. Joseph Kachiramattam (Imphal)**
30	»		**Mons. Patrick E. Brown (Paterson)**
»	»		**Mons. John J. Cusack (Paterson)**
»	»		**Mons. Joseph Czerkies (Paterson)**
»	»		**Mons. Robert M. Diachek (Paterson)**
»	»		**Mons. Christopher C. Di Leila (Paterson)**
»	»		**Mons. Peter J. Doody (Paterson)**
»	»		**Mons. Francis J. Duffy (Paterson)**
»	»		**Mons. William P. Glennon (Paterson)**
	»		**Mons. Joseph J. Goode (Paterson)**

30	marzo	1998.	Mons. Raymond J. Kupke (Paterson)
»	»	»	Mons. Edward J. Kurtyka (Paterson)
»	»	»	Mons. Raymond M. Lopatesky (Paterson)
»	»	»	Mons. Francis A. Matarazzo (Paterson)
»	»	»	Mons. Martin McDonnell (Paterson)
»	»	»	Mons. William M. Naughton (Paterson)
»		»	Mons. Richard A. Rusconi (Paterson)
»	»	»	Mons. Patrick J. Scott (Paterson)
»	»	»	Mons. Richard Steiger (Paterson)
	»	»	Mons. William P. Stober (Paterson)
»	»	»	Mons. Elias Tamayo (Paterson)
»	»	»	Mons. Ronald J. Tully (Paterson)
2	aprile	»	Mons. H. Jules Roos (Pittsburgh)
»	»	»	Mons. Josef Török (Székesfehérvár)
»	»	»	Mons. Balthasar Sieberer (Salzburg)
8	»	»	Mons. Sinfociano Blanco Guerra (Palencia)
»	»	»	Mons. Eugenio Frechoso Miguel (Palencia)
10	»	»	Mons. Francisco Azcona San Martín (Pamplona y Tudela)
»	»	»	Mons. Milan Bezdek (Litomerice)
23	»	»	Mons. Karol Lapiñski (Lomza)
25	»	»	Mons. Ernesto Storelli (Lugano)
»	»	»	Mons. Franco Poretti (Lugano)
28	»	»	Mons. Johanner Lambert (Trier)
9	maggio	»	Mons. Giovanni Coccolo (Torino)
»	»	»	Mons. Maggiorino Maitan (Torino)
»	»	»	Mons. Giuseppe Ghiberti (Torino)
»	»	»	Mons. Renzo Savarino (Torino)
»	»	»	Mons. Jaime Cabot Bujosa (Mondoñedo-Ferrol)
»	»	»	Mons. Orlando Amadio (Velletri-Segni)
12	»	»	Mons. Denis O'Callaghan (Cloyne)
14	»	»	Mons. Jesús León Escribano (Palencia)
»	»	»	Mons. Manuel Fernández Berrozpe (Santiago de Compostela)
»	»	»	Mons. Serafín Sedano Gutiérrez (Santander)
»	»	»	Mons. Angel López Saez (Ciudad Real)
	»	»	Mons. José Gómez Salgado (Orense)
»	»	»	Mons. José Rafael Lizcano Garcia (Nueva Pamplona)
»	»	»	Mons. José de Jesús Acosta Mohalem (Nueva Pamplona)
»	»	»	Mons. José Barco Herrero (Astorga)
»	»	»	Mons. Julio Taboada Vázquez (Mondoñedo-Ferrol)
»	»		Mons. Antonin Hyza (Plzeñ)
»		»	Mons. Vaczav Skach (Plzeñ)
. »	»	»	Mons. Vladislaw Sysel (Plzeñ)
18	»	»	Mons. Donato Coco (Foggia-Bovino)
»	»		Mons. Angelo Lombardi (Foggia-Bovino)
»	»	»	Mons. Vello Salo (Münster)
20	»	»	Mons. Juan López Albanes (Maturin)
21	»	»	Mons. Ramón Emilio Toro Franco (Bogotá)

21	maggio	1998.	Mons. Vicente Ancona López (Opus Dei)
»	»	»	Mons. Frederick Melvin Dolan (Opus Dei)
»	»	»	Mons. Ramon López Mondesar (Opus Dei)
»	»	»	Mons. Christoph Bockamp (Opus Dei)
»	»	»	Mons. Ramón Macías Alatorre (Tarahumara)
»	»	»	Mons. Francis I. Malone (Little Rock)
»	»	»	Mons. Scott Marczuk (Little Rock)
»	»	»	Mons. David Lesieur (Little Rock)
»	»	»	Mons. Richard Oswald (Little Rock)
»	»	»	Mons. Alfredo Inocencio Pironio (Nueve de Julio)
»	»	»	Mons. Richard Stork (Opus Dei)
»	»	»	Mons. Lucio Norbedo (Opus Dei)
»	»	»	Mons. Sabino Gabiola (Opus Dei)
»	»	»	Mons. Jesús Santoalla (Lugo)
»	»	»	Mons. Mario Guijarro Corzo (San Juan de Puerto Rico)
»	»	»	Mons. Wilfredo Peña Moredo (San Juan de Puerto Rico)
6	giugno	»	Mons. Michele Castoro (Altamura-Gra vina-Acqua viva delle Fonti)
»	»	»	Mons. Vytautas Gustaitis (Vilkaviskis)
»	»	»	Mons. Francisco Ortiz Zúniga (Guadalajara)
»	»	»	Mons. José Ordaz Briseño (Guadalajara)
»	»	»	Mons. Salvador Tello Robles (Guadalajara)
»	»	»	Mons. Aquileo Castillo Sánchez (Guadalajara)
»	»	»	Mons. Ramiro Vázquez Sáinz (Guadalajara)
»	»	»	Mons. Hermion Aranda De Alba (Guadalajara)
»	»	»	Mons. Ramiro J. Gaudalupe Valdés Sánchez (Guadalajara)
»	»	»	Mons. Rafael Martínez Sáinz (Guadalajara)
»	»	»	Mons. David Orozco Loera (Guadalajara)
»	»	»	Mons. J. Leopoldo González González (Guadalajara)
»	»	»	Mons. Juan Fajardo Pérez (Guadalajara)
»	»	»	Mons. Honorato Hernández Escoto (Guadalajara)
10	»	»	Mons. Friedrich Guttenbrunner (Wien)
»	»	»	Mons. Rodolf Schwarzenberger (Wien)
»	»	»	Mons. Luis Eduardo Gómez Ramírez (Barranquilla)
»	»	»	Mons. Carlos Arturo Rocha Blanco (Barranquilla)
»	»	»	Mons. Antonio Pezzuto (Treviso)
14	»	»	Mons. Ivo Scapolo (Padova)
»	»	»	Mons. Leo Boccardi (Termoli-Larino)
»	»	»	Mons. Joseph Marino (Birmingham)
24	»	»	Mons. Robert B. Hoffman (Rockford)
»	»	»	Mons. John K.A. Aniagun (Lagos)
»	»	»	Mons. Festus Aho Olomofe Ogunsakin (Lagos)
»	»	»	Mons. Philip Adesina Suru Hoteyin (Lagos)
»	»	»	Mons. Thomas E. Bales (Rockford)
26	»	»	Mons. Werner Gross (Rottenburg-Stuttgart)
»	»	»	Mons. Hermann Hieroly (Regensburg)
»	»	»	Mons. Alberto D'Urso (Bari-Bitonto)

26	**giugno**	**1998.**	**Mons. Manfred Lürken (Köln)**
»	»	»	**Mons. Stanislaw Cieniewicz (Pelplin)**
»	»	»	**Mons. Aldo Grassi (Roma)**
»	»	»	**Mons. P. Robert Beaupré (Sulpiziano)**
10	**luglio**	»	**Mons. Thomas Bishanga (Mbarara)**
»	»	»	**Mons. Louis Orfila (Gibraltar)**
»	»	»	**Mons. Paul Bear (Gibraltar)**
»	»		**Mons. William John McCarthy (Melbourne)**
12	»	»	**Mons. Alberto Freiré Casilla (Celaya)**
»	»	»	**Mons. Rosalio Nache Terrones (Celaya)**
»	»	»	**Mons. Emiliano Ordax De Castro (Miami)**
»		»	**Mons. Lauro Gómez Zamudio (Celaya)**
»	»		**Mons. Luis Lozano Nolasco (Celaya)**
»	»	»	**Mons. Pedro Gómez Pérez (Celaya)**
»	»		**Mons. Felix Yañez Montoya (Celaya)**
»	»	»	**Mons. Silvano Moreno Rendon (Acapulco)**
»	»	»	**Mons. Rafael Cortés Gaspar (Acapulco)**
»	»	»	**Mons. Luigi Francesco Maggioni Tremolada (Acapulco)**
23	»	»	**Mons. Manuel Vargas Gongora (Yucatán)**
»	»	»	**Mons. Otto Schüller (München und Freising)**
»	»	»	**Mons. Gabriel Owusu Asare (Kumasi)**
»	»	»	**Mons. Joseh Kwame Yeboan (Kumasi)**
»	»	»	**Mons. Mattew Kwasi Adjaye (Kumasi)**
30	»	»	**Mons. Nérée Lindor (Jérémie)**
»	»	»	**Mons. Gaetano Liccardo (Napoli)**
»	»	»	**Mons. Carmine Genoves (Napoli)**
3	**agosto**	»	**Mons. Georges Poize (Nîmes)**
»	»	»	**Mons. Bernard Fougères (Nîmes)**
»	»	»	**Mons. Jacques Couteau (Nîmes)**
»	»	»	**Mons. Michael Dennis Sernett (Sioux City)**
»		»	**Mons. Thomas Cari Nash (Sioux City)**
»	»	»	**Mons. Raymond Mark Duchaine (Sioux City)**
»	»	»	**Mons. Mervin Joseph Hood (Sioux City)**
»	»	»	**Mons. Kevin Charles McCoy (Sioux City)**
»	»	»	**Mons. Christopher Isiko (Jinja)**
»	»	»	**Mons. Anton Slabe (Ljubljana)**
»	»	»	**Mons. Bozidar Slapsak (Ljubljana)**
»	»	»	**Mons. Vincenc** Sega **(Ljubljana)**
5	»	»	**Mons. Mario Chioetto (Toulouse)**
»	»	»	**Mons. Jean Rocacher (Toulouse)**
»	»	»	**Mons. Santiago Cazorla León (Islas Canarias)**
»	»	»	**Mons. Vincente Rivero Díaz (Islas Canarias)**
»	»	»	**Mons. Juan Ramírez Valido (Islas Canarias)**
»	»	»	**Mons. Josef Schwermer (Paderborn)**
»	»	»	**Mons. Hans-Dieter Michel (Paderborn)**
»	»	»	**Mons. Peter Klasvogt (Paderborn)**
»	»	»	**Mons. Mario Busquets Jordá (Arequipa)**

10	agosto	1998.	Mons. Brendan L. Byrne (Kildare and Leighlin)
»	»	,»	Mons. Jacques Van Glabéke (Beauvais)
20	»	»	Mons. Jaime Ebregas Baque (Barcelona)
»	»	»	Mons. Romulo A. Vergara (Caceres)
21	»	»	Mons. Helmut Burkard (Graz-Seckau)
»	»	»	Mons. Joseph Zaccardo (Newark)
»	»	»	Mons. Arthur J. Serratelli (Newark)
»	»	»	Mons. Rober Michael Chabak (Newark)
»	»	»	Mons. Joseph C. Mulquen (Brooklyn)
1	settembre	»	Mons. Abel Di Marco (Ponce)
»	»	»	Mons. Michael Ifeanyichkkwu Mozia (Issele-Uku)
»	»	»	Mons. Stephen Uzomah (Issele-Uku)
»	»	»	Mons. Dennis Arimoku (Issele-Uku)
»	»	»	Mons. Leopoldo Girelli (Bergamo)
7	»	»	Mons. Alfonso Kaul (Paraná)
»	»	»	Mons. Luis Alberto Jacob (Paraná)
12	»	»	Mons. Felice Di Palma (Conversano-Monopoli)
5	ottobre	»	Mons. Alfonso Castro Pallare (Messico)
»	»	»	Mons. Gustavo Couttolene Cortés (Messico)
»	»	»	Mons. Héctor Rogel Hernández (Messico)
»	»	»	Mons. José Luis Guerrero Rosado (Messico)
»	»	»	Mons. José de la Luz Carrasco Pérez (Messico)
»	»	»	Mons. Joaquín Luis Escalante Cortina (Messico)
»	»	»	Mons. Luis Fletes Santana (Messico)
6	»	»	Mons. Robert L. Seil (Lafayette)
10	»	»	Mons. Giovanni Dettori (Ozieri)
15	»	»	Mons. Francisco M. Padilla (Cebú)
»	»	»	Mons. Dominique F.J. Mamberti (Ajaccio)
6	novembre	»	Mons. Simon Nguyen-Van-Lap (Hué)

Cappellani di Sua Santità

4	marzo	1998.	Il sac. Feli Kreutzwald (Köln)
17	»	»	Il sac. Franciscus H. Kuttschütter (Ordinariato Militare Paesi Bassi)
»	»	»	Il sac. Hubert Jozef G.M. Schnackers (Roermond)
»	»	»	Il sac. Marie Gullaume J. Schreurs (Roermond)
»	»	»	Il sac. Werner Freistetter (Ordinariato Militare Austria)
18	»	»	Il sac. Hermenegild Frakala (Zamosc-Lubaczów)
»	»	»	Il sac. Czeslaw Grzyb (Zamosc-Lubaczów)
»	»	»	Il sac. Józef Kornaga (Zamosc-Lubaczów)
2	aprile	»	Il sac. Justo García (Los Teques)
»	»	»	Il sac. Domenico Galluccio (Napoli)
»	»	»	Il sac. Domenico De Rosa (Napoli)
8	»	»	Il sac. Giuseppe Arrigoni (Milano)
»	»	»	Il sac. Pietro Ferrari (Milano)
»	»	»	Il sac. Gino Molón (Milano)

8	**aprile**	**1998.**	**II sac. Luigi Oldani (Milano)**
»	»	»	**II sac. Giovanni Rimoldi (Milano)**
10	»	»	**II sac. José Alejandro Soria Vasco (Ambato)**
28	»	»	**II sac. Joselito C. ASÍS (Daet)**
9	**maggio**	»	**II sac. Antonio Illibato (Napoli)**
»	»	»	**II sac. Erminio Villa (Milano)**
»	»	»	**II sac. Mario Bandera (Novara)**
»	»	»	**II sac. Luigi Mora (Perugia-Città di Castello)**
»	»	»	**II sac. Salvatore Pompedda (Ozieri)**
»	»	»	**II sac. Salvatore Grimaldi (Palermo)**
»	»	»	**II sac. Franco Fagiolo (Velletri-Segni)**
»	»	»	**II sac. Angelo Crotti (Brescia)**
»	»	»	**II sac. Valerio Tanchio (Cremona)**
»	»	»	**II sac. Sabino Scarcelli (Pitigliano-Sovana-Orbetello)**
»	»	»	**II sac. Salvatore Genchi (Cefalù)**
»	»	»	**II sac. Tadeusz Lewanderski (Zamosc-Lubaczów)**
11	»	»	**II sac. James Anthony McDaid (Denver)**
14	»	»	**II sac. Jozef Zák (Plzeñ)**
»	»	»	**II sac. Daniel Neenan (Limerick)**
»	»	»	**II sac. Augusto Pinto Pidräo (Belo Horizonte)**
»	»	»	**II sac. Tarcisio Machado Rocha (Belo Horizonte)**
»	»	»	**II sac. Helioangelo Raso (Belo Horizonte)**
18	»	»	**II sac. Leonardo Cendamo (Foggia-Bovino)**
»	»	»	**II sac. Franco Colagrossi (Foggia-Bovino)**
»	»	»	**II sac. Faustino Marseglia (Foggia-Bovino)**
»	»	»	**II sac. Luigi Nardella (Foggia-Bovino)**
»	»	»	**II sac. Paolo Pesante (Foggia-Bovino)**
»	»	»	**II sac. Saurino Ricciotti (Foggia-Bovino)**
»	»	»	**II sac. Ciro Cozzolino (Pompei)**
»	»	»	**II sac. Luigi Matrone (Pompei)**
20	»		**II sac. Eustaquio Abad Garcia (Maturin)**
»	»	»	**II sac. Antonio Majado (Coro)**
»		»	**II sac. Julio Urrego (Coro)**
21	»	»	**II sac. Hernán Salledo Plazas (Opus Dei)**
»		»	**II sac. Paulino Busca Maganto (Opus Dei)**
»	»	»	**II sac. Ignacio Gramunt (Opus Dei)**
»	»	»	**II sac. Nicholas Morrish (Opus Dei)**
»	»	»	**II sac. Flavio Capucci (Opus Dei)**
»	»	»	**II sac. Rainer Schadt (Mainz)**
»	»	»	**II sac. Georg Kestl (Bamberg)**
»	»	»	**II sac. Michael Weihmayer (Augsburg)**
»	»	»	**II sac. John Mary Kttone Kabyanga (Hoima)**
»	»	»	**II sac. Mario Abad Salazar (Yakima)**
»	»	»	**II sac. Otto Baumgärtner (Augsburg)**
»	»	»	**II sac. Ottmar Kästle (Augsburg)**
6	**giugno**	»	**II sac. Odilo Pedro Scherer Toledo (Brasilia)**
»	»	»	**II sac. Cassio Menna (Chieti-Vasto)**

8	giugno	1998.	Il sac. Valerio Lazzeri (Lugano)
8	»	»	Il sac. Ignacio Pérez di Heredia y Valle (Segorbe-Castellón)
»	»	»	Il sac. Aniceto Molinaro (Udine)
»	»	»	Il sac. Gianfranco Basti (Roma)
»	»	»	Il sac. Antonio Livi (Opus Dei)
10	»	»	Il sac. Norbert Zwergel (Fulda)
»	»	»	Il sac. Jorge Fuentes Martínez (San José de Costa Rica)
»	»	»	Il sac. Andras Bu (Zrenjanin)
»	»	»	Il sac. Eugen Klose (Wien)
»	»	»	Il sac. Otto Berger (Wien)
»	»	»	Il sac. Emerichus Kléner (Wien)
»	»	»	Il sac. Heribert Lehenofer (Wien)
»	»	»	Il sac. Ernstus Freiler (Wien)
»	»	»	Il sac. Ernstus Kallinger (Wien)
»	»	»	Il sac. Severo Dalle Fratte (Treviso)
»	»	»	Il sac. Carlo Artuso (Treviso)
24	»	»	Il sac. Edward Kucharz (Opole)
»	»	»	Il sac. Gerardus Strzeduta (Opole)
»	»	»	Il sac. Gyula Wolf (Pees)
	»	»	Il sac. Ignacio Ducasse Medina (Santiago de Chile)
»	»	»	Il sac. Tymon Tytus Chmielecki (Toruñ)
26	»	»	Il sac. Josef Kaupp (Rottenburg-Stuttgart)
»	»	»	Il sac. Wolfgang Westenfeld (Rottenburg-Stuttgart)
	»	»	Il sac. Franz Glaser (Rottenburg-Stuttgart)
	»	»	Il sac. Rainald Peter Krischer (Köln)
»	»	»	Il sac. Boleslaw Sylwestrzak (Wroclaw)
»	»	»	Il sac. Czeslaw Majda (Wroclaw)
»	»	»	Il sac. Heinrich Wächter (Regenburg)
»	»	»	Il sac. Geraldo Valente Villas Boas (Macelo)
	»		Il sac. Pedro Tixeira Cavalcante (Macelo)
»	»	»	Il sac. Joäo Christiano Francisco Appelboom (Guaxupé)
»	»	»	Il sac. Anthony Mancini (Montréal)
»	»	»	Il sac. Paul Delorme (Montréal)
»	»	»	Il sac. P. M. Yvon Biaras (Sulpiziano)
»	»	»	Il sac. Domenico Ameri (Tortona)
»	»	»	Il sac. Carlo Gomarasca (Tortona)
»	»	»	Il sac. Paolo Perotti (Tortona)
»	»		Il sac. Giuseppe Paulli (Cremona)
»	»	»	Il sac. Alessandro Villa (Cremona)
29	»	»	Il sac. Ugo Moretto (Padova)
1	luglio	»	Il sac. Adelardo Sesto da Pra (Belluno-Feltre)
9	»	»	Il sac. Domenico Compagnucci (Civitavecchia-Tarquinia)
10	»	»	Il sac. Giovanni Giordano (Benevento)
»	»	»	Il sac. Mario Iadanza (Benevento)
»	»	»	Il sac. Pasquale Maria Mainolei (Benevento)
»	»	»	Il sac. Aurelio Capone (Benevento)
»	»	»	Il sac. Vincenzo Capozzi (Benevento)

10	luglio	1998.	Il sac. Giovanni Citrigno (Benevento)
»	»	»	Il sac. Nicola Cocchiarella (Benevento)
»	»	»	Il sac. Michele Marinella (Benevento)
»	»	»	Il sac. Orazio Soricelli (Benevento)
»	»	»	Il sac. Ugo Della Camera (Benevento)
»	»	»	Il sac. Mario De Santi (Benevento)
»	»	»	Il sac. Giuseppe Errico (Benevento)
»	»	»	Il sac. Costantino Frusciante (Benevento)
»	»	»	Il sac. Antonio Borg (Gozo)
»	»	»	Il sac. Salvatore Grima (Gozo)
»	»	»	Il sac. Carmelo Hili (Gozo)
»	»	»	Il sac. Salvatore Pace (Gozo)
»	»	»	Il sac Luis Eugenio Ferrari (Ordinariato Castrense Argentino)
»	»	»	Il sac. Miguel José da Silvo (Caruaru)
»	»	»	Il sac. José Meleno dos Santos (Caruaru)
»	»	»	Il sac. Geraldo Esposito de Lima (Caruaru)
»	»	»	Il sac. José Roque do Nascimento (Caruaru)
12	»	»	Il sac. Irmo Fraternale (Urbino-Urbania-S.Angelo in Vado)
»	»	»	Il sac. Giuseppe Rinaldini (Urbino-Urbani-S.Angelo in Vado)
»	»	»	Il sac. Marian Kolacki (Wloclawek)
»	»	»	Il sac. Henryk Kowalski (Wloclawek)
»	»	»	Il sac. Stanislaw Matczak (Wloclawek)
»	»	»	Il sac. Józef Nowak (Wloclawek)
»	»	»	Il sac. Alfredo Giovannetti (Civitavecchia-Tarquinia)
»	»	»	Il sac. Ezio Carucci (Civitavecchia-Tarquinia)
»	»	»	Il sac. Vincenzo del Corso (Trivento)
»	»	»	Il sac. Martin J.J.M. Vivies (Genova)
»		»	Il sac. Romano Baisi (Reggio Emilia-Guastalla)
23	»	»	Il sac. Crispino Borgia (Roma)
»	»	»	Il sac. Elvio Ferri (Roma)
»	»	»	Il sac. Giancarlo Graziano (Roma)
»	»		Il sac. Giuseppe Lorizio (Roma)
»	»	»	Il sac. David Maccari (Roma)
»	»	»	Il sac. Plinio Poncina (Roma)
»			Il sac. John Dimech (Malta)
»	»	»	Il sac. Gordon Read (Brentwood)
30	»	»	Il sac. Josef Brinkmann (Paderborn)
»	»	»	Il sac. Alfons Josef Hardt (Paderborn)
»	»	»	Il sac. Vytautas Kazimieras Sudavicius (Kaisiadorys)
»	»	»	Il sac. Juozapas Ceberiokas (Kaisiadorys)
»	»	»	Il sac. Joaquín Llobell (Opus Dei)
3	agosto	»	Il sac. Leo Dolan (San Antonio)
»	»	»	Il sac. David Garcia (San Antonio)
»	»	»	Il sac. Gerald M. Hubertus (San Antonio)
»	»	»	Il sac. Enda McKmelan (San Antonio)
»	»	»	Il sac. Joseph Petsch (San Antonio)

3	agosto	1998.	II sac. Roger Robbins (San Antonio)
»	»	»	II sac. Robert Silverman (San Antonio)
»	»	»	II sac. Adolfo Valdivia (San Antonio)
»	»	»	II sac. Michael Yarbrough (San Antonio)
»	»	»	II sac. Dennis Darilek (San Antonio)
»		»	II sac. Patrick Cronin (San Antonio)
»	»	»	II sac. James Cashin (San Antonio)
»	»	»	II sac. Franciszek Kurzaj (San Antonio)
»			II sac. David Meurer (San Antonio)
»	»	»	II sac. Michael O'Gomlan (San Antonio)
»	»	»	II sac. Patrick Palmer (San Antonio)
»	»	»	II sac. Douglas Fater (San Antonio)
»	»	»	II sac. Stanislav Dolsak (Ljubljana)
»	»	»	II sac. Joze Hauptman (Ljubljana)
»	»	»	II sac. Mario Carabelli (Milano)
»	»	»	II sac. Camillo Locati (Milano)
»	»		II sac. Lorenzo Cattaneo (Milano)
»	»	»	II sac. Giuseppe Sala (Milano)
»	»	»	II sac. Ernesto Cereda (Milano)
»	»	»	II sac. Angelo Cresmaloli (Milano)
	»	»	II sac. José D. Dollete (Kalibo)
»	»	»	II sac. Pedro C. Frac (Kalibo)
»	»	»	II sac. Virgilio F. Gecole (Kalibo)
»	»	»	II sac. Raul B. Gonzales (Kalibo)
»	»	»	II sac. Leopoldo D. Lauron (Kalibo)
»	»	»	II sac. Alex A. Menez (Kalibo)
»	»	»	II sac. José E. Parohinog (Kalibo)
»	»	»	II sac. José Corazón Tumbagahan Talaoc (Kalibo)
»	»	»	II sac. Gottfried Fellner (Augsburg)
»	»	»	II sac. Jorge E. Iturralde Hermosa (Quito)
5	»	»	II sac. Volker Weyres (Köln)
»	»	»	II sac. Consiglio Vitólo (Nocera Inferiore-Sarno)
»	»	»	II sac. Alfonso Desiderio (Nocera Inferiore-Sarno)
»	»	»	II sac. Gerardo Sabatino (Nocera Inferiore-Sarno)
»		»	II sac. Jan Gluszczak (Wroclaw)
»		»	II sac. Teofil Limanówka (Wroclaw)
	»		II sac. Norbert Lukaszczyk (Wroclaw)
»	»	»	II sac. José Francisco Peña Cárdenas (Arequipa)
10		»	II sac. Pietro Gabella (Brescia)
»	»	»	II sac. Konrad Dorn (Bamberg)
»	»	»	II sac. Hermann Hink (Bamberg)
»	»	»	II sac. Otto Donner (Bamberg)
21	»	»	II sac. Elmer Demetrio Norabuena Meza (Juárez)
»		»	II sac. Giuseppe Deluisa (Gorizia)
»		»	II sac. Silvano Cocolin (Gorizia)
»	»	»	II sac. Luciano R. Kmieciak (Curitiba)
»	»	»	II sac. Estanilaus Polakoski (Curitiba)

21	agosto	1998.	Il sac. Bernardino Padilha da Luz (Petrolina)
30	»	»	Il sac. Félix Hutin (Belley-Ars)
1	settembre		Il sac. Archimide DAlessandro (LAquila)
»	»		Il sac. Sergio Soldini (Siena-Colle di val D'Elsa-Montalcino)
»	»		Il sac. Virginio Boichini (Roma)
»	»		Il sac. Juozas Dobicaitis (Siauliai)
7	»		Il sac. Romuald Kamiñski (Warszawa-Praga)
. »	»		Il sac. Eugeniusz Baczyk (Warszawa-Praga)
»	»		Il sac. Rudolf Michael Schmitz (Köln)
»	»		Il sac. Stasys Maziliauskas (Vilkaviskis)
12	»		Il sac. Donato Curci (Conversano-Monopoli)
»	»		Il sac. Vito Suglia (Conversano-Monopoli)
»	»		Il sac. Vitantonio Ingellis (Conversano-Monopoli)
»	»		Il sae. Vito Trottola (Conversano-Monopoli)
»	»		Il sac. Stefano Loparco (Conversano-Monopoli)
»	»		Il sac. Vito Sibilio (Conversano-Monopoli)
5	ottobre		Il sac. Gontrany Leonardo Galindo (Messico)
»	»		Il sac. Jorge Antonio Palencia Ramírez de Arellano (Messico)
»	»		Il sac. Rubén Sandoval Meneses (Messico)
7	»		Il sac. Marcos Augusto Trindade (Paraiba)
»	»		Il sac. José Rodrigues Fidelis de Souza (Paraiba)
»	»		Il sac. Eusebio de Oliveira (Paraiba)
9	»		Il sac. Mario Pigatti (Vittorio Veneto)
10	»		Il sac. Torquato Segenti (Città di Castello)
»	»		Il sac. Riccardo Marcucci (Ascoli Piceno)
»	»		Il sac. Pietro Frastalli (Ascoli Piceno)
»	»		Il sac. Vincenzo Giachini (Ascoli Piceno)
12	»		Il sac. Giuseppe Zito (Amalfi-Cava de' Tirreni)
28	»		Il sac. Cornelio Alfonso Galavis Villamizar (Ordinariato Militare di Venezuela)
»			Il sac. Jan Szetelnicki (Wroclaw)
»			Il sac. Adam Matkowski (Wroclaw)
»			Il sac. Jan Baginski (Wroclaw)
			Il sac. Luca Murólo (Molfetta-Ruvo Giovinazzo-Terlizzi)
			Il sac. Francesco D'Elia (S. Marco Argentano-Scalea)

Gentiluomini di Sua Santità

26	giugno	1998.	Il sig. Francesco Saverio Giusti (Roma)
	»	»	Il sig. Giuseppe Aloisi-Masella (Frosinone-Veroli-Ferentino)
	»	»	Il sig. Manfred Girtler (Bolzano-Bressanone)
	»	»	Il sig. Herbert Batliner (Wien)
	»	»	Il sig. Pier Luigi Verona (Roma)
	»	»	Il sig. Divo Saraceno (Roma)
	»	»	Il sig. Aldo Caporali (Roma)
	»	»	Il sig. Luigi Pilloni (Roma)

26 giugno 1998. Il sig. Paolo Buzzonetti (Roma)
» » » Il sig. Aldo Bontemps (Roma)

Addetti di Anticamera

26 giugno 1998. II sig. Enrico Ottaviani (Roma)
» » » Il sig. Paolo Siili (Roma)
» » » Il sig. Alessandro Borzi (Roma)
» » » H sig. Alessandro Cutini (Roma)
» » » Il sig. Stefano Catania (Roma)
» » » Il sig. Santo Autelitano (Roma)
» » » Il sig. Roberto Lupatelli-Gencarelli (Roma)
» » » Il sig. Luca Ghezzi (Roma)

Si rende noto che il 12 maggio 1999 il rev. Konrad Krajewski, è stato nominato Cerimoniere Pontificio.

NECROLOGIO

1 maggio 1999. Mons. Joel Ivo Catapan, Vescovo tit. di Macriana minore.
11 » » Mons. Angélico Melotto Mazzardo, Vescovo em. di Solóla *(Guatemala).*
12 » » Mons. Jerzy Stroba, Arcivescovo em. di Poznan *(Polonia).*
19 » » Mons. Miguel Pedro Mundo, Vescovo di Jataí *(Brasile).*
» » » Mons. Oscar Julio Alzamora Revoredo, Vescovo em. di Tacna *(Perú).*
21 » » Mons. Mario Tagliaferri, Arcivescovo tit. di Formia.
23 » » Mons. Jerónimo Mazzarotto, Vescovo tit. di Arsinoe di Arcadia.
» » » Mons. Héctor Gabino Romero, Vescovo di Rafaela *(Argentina).*
» » » Mons. Paschalis Soedita Hardjasoemarta, Vescovo di Purwokerto *(Indonesia).*
24 » » Mons. Xavier Tabao Manjarimanana, Vescovo di Mananjary *(Madagascar).*
26 » » Mons. Carlos Parteli Keller, Arcivescovo em. di Montevideo *(Uruguay).*

An. et vol. XCI 4 Augusti 1999 N. 8

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

Directio: Palazzo Apostolico - Città del Vaticano - *Administratio:* Libreria Editrice Vaticana

ACTA IOANNIS PAULI PP. II

ADHORTATIO APOSTOLICA POSTSINODALIS

Exhortación Apostólica postsinodal *Ecclesia in America* del Santo Padre Juan Pablo II a los obispos, a los presbíteros y diáconos, a los consagrados y consagradas y a todos los fieles laicos sobre el encuentro con Jesucristo vivo, camino para la conversión, la comunión y la solidaridad en América.

INTRODUCCIÓN

1. La Iglesia en América, llena de gozo por la fe recibida y dando gracias a Cristo por este inmenso don, ha celebrado hace poco el quinto centenario del comienzo de la predicación del Evangelio en sus tierras. Esta conmemoración ayudó a los católicos americanos a ser más conscientes del deseo de Cristo de encontrarse con los habitantes del llamado Nuevo Mundo para incorporarlos a su Iglesia y hacerse presente de este modo en la historia del Continente. La evangelización de América no es sólo un don del Señor, sino también fuente de nuevas responsabilidades. Gracias a la acción de los evangelizadores a lo largo y ancho de todo el Continente han nacido de la Iglesia y del Espíritu innumerables hijos.[1] En sus corazones, tanto en el pasado como en el presente, continúan resonando las palabras del Apóstol: « Predicar el Evangelio no es para mí ningún motivo de gloria; es más bien un deber que me incumbe. Y ¡ay de mí si no predicara el Evangelio! » *(1 Co* 9, 16). Este deber se funda en el mandato del Señor resucitado a los

[1] Al respecto, es elocuente la antigua inscripción en el baptisterio de San Juan de Letrán: « Virgineo foetu Genitrix Ecclesia natos / quos spirante Deo concipit amne parit » (E. DIEHL, *Inscriptiones latinae christianae veteres,* n. 1513, I I: Berolini 1925, p. 289).

Apóstoles antes de su Ascensión al cielo: « Proclamad la Buena Nueva a toda la creación» *(Me* 16, 15).

Este mandato se dirige a la Iglesia entera, y la Iglesia en América, en este preciso momento de su historia, está llamada a acogerlo y responder con amorosa generosidad a su misión fundamental evangelizadora. Lo subrayaba en Bogotá mi predecesor Pablo VI, el primer Papa que visitó América: « Corresponderá a nosotros, en cuanto representantes tuyos, [Señor Jesús] y administradores de tus divinos misterios (cf. 2 Co 4, 1; *1 P* 4, 10), difundir los tesoros de tu palabra, de tu gracia, de tus ejemplos entre los hombres ».[2] El deber de la evangelización es una urgencia de caridad para el discípulo de Cristo: « El amor de Cristo nos apremia » *(2 Co* 5, 14), afirma el apóstol Pablo, recordando lo que el Hijo de Dios hizo por nosotros con su sacrificio redentor: «Uno murió por todos [...], para que ya no vivan para sí los que viven, sino para aquel que murió y resucitó por ellos » *(2 Co* 5, 14-15).

La conmemoración de ciertas fechas especialmente evocadoras del amor de Cristo por nosotros suscita en el ánimo, junto con el agradecimiento, la necesidad de « anunciar las maravillas de Dios », es decir, la necesidad de evangelizar. Así, el recuerdo de la reciente celebración de los quinientos años de la llegada del mensaje evangélico a América, esto es, del momento en que Cristo llamó a América a la fe, y el cercano Jubileo con que la Iglesia celebrará los 2000 años de la Encarnación del Hijo de Dios, son ocasiones privilegiadas en las que, de manera espontánea, brota del corazón con más fuerza nuestra gratitud hacia el Señor. Consciente de la grandeza de estos dones recibidos, la Iglesia peregrina en América desea hacer partícipe de las riquezas de la fe y de la comunión en Cristo a toda la sociedad y a cada uno de los hombres y mujeres que habitan en el suelo americano.

La idea de celebrar esta Asamblea sinodal

2. Precisamente el mismo día en que se cumplían los quinientos años del comienzo de la evangelización de América, el 12 de octubre de 1992, con el deseo de abrir nuevos horizontes y dar renovado impulso a la evangelización, en la alocución con la que inauguré los trabajos de la IV Conferencia General del Episcopado Latinoamericano en Santo Domingo, hice la

[2] Homilía en la Ordenación de diáconos y presbíteros en Bogotá (22 de agosto de 1968): *AAS* 60 (1968), 614-615.

propuesta de un encuentro sinodal « en orden a incrementar la cooperación entre las diversas Iglesias particulares » para afrontar juntas, dentro del marco de la nueva evangelización y como expresión de comunión episcopal, « los problemas relativos a la justicia y la solidaridad entre todas las Naciones de América ».[3] La acogida positiva que los Episcopados de América dieron a esta propuesta, me permitió anunciar en la Carta apostólica *Tertio millennio adveniente* el propósito de convocar una asamblea sinodal « sobre la problemática de la nueva evangelización en las dos partes del mismo Continente, tan diversas entre sí por su origen y su historia, y sobre la cuestión de la justicia y de las relaciones económicas internacionales, considerando la enorme desigualdad entre el Norte y el Sur».[4] Entonces se iniciaron los trabajos preparatorios propiamente dichos, hasta llegar a la Asamblea Especial del Sínodo de los Obispos para América, celebrada en el Vaticano del 16 de noviembre al 12 de diciembre de 1997.

El tema de la Asamblea

3. En coherencia con la idea inicial, y oídas las sugerencias del Consejo presinodal, viva expresión del sentir de muchos Pastores del pueblo de Dios en el Continente americano, enuncié el tema de la Asamblea Especial del Sínodo para América en los siguientes términos: « *Encuentro con Jesucristo vivo, camino para la conversión, la comunión y la solidaridad en América* ». El tema así formulado expresa claramente la centralidad de la persona de Jesucristo resucitado, presente en la vida de la Iglesia, que invita a la conversión, a la comunión y a la solidaridad. El punto de partida de este programa evangelizador es ciertamente el encuentro con el Señor. El Espíritu Santo, don de Cristo en el misterio pascual, nos guía hacia las metas pastorales que la Iglesia en América ha de alcanzar en el tercer milenio cristiano.

La celebración de la Asamblea como experiencia de encuentro

4. La experiencia vivida durante la Asamblea tuvo, sin duda, el carácter de un encuentro con el Señor. Recuerdo gustoso, de modo especial, las dos concelebraciones solemnes que presidí en la Basílica de San Pedro para la inauguración y para la clausura de los trabajos de la Asamblea. El en-

[3] N. 17: *AAS* 85 (1993), 820.
[4] N. 38: *AAS* 87 (1995), 30.

cuentro con el Señor resucitado, verdadera, real y substancialmente presente en la Eucaristía, constituyó el clima espiritual que permitió que todos los Obispos de la Asamblea sinodal se reconocieran, no sólo como hermanos en el Señor, sino también como miembros del Colegio episcopal, deseosos de seguir, presididos por el Sucesor de Pedro, las huellas del Buen Pastor, sirviendo a la Iglesia que peregrina en todas las regiones del Continente. Fue evidente para todos la alegría de cuantos participaron en la Asamblea, al descubrir en ella una ocasión excepcional de encuentro con el Señor, con el Vicario de Cristo, con tantos Obispos, sacerdotes, consagrados y laicos venidos de todas las partes del Continente.

Sin duda, ciertos factores previos contribuyeron, de modo mediato pero eficaz, a asegurar este clima de encuentro fraterno en la Asamblea sinodal. En primer lugar, deben señalarse las experiencias de comunión vividas anteriormente en las Asambleas Generales del Episcopado Latinoamericano en Río de Janeiro (1955), Medellín (1968), Puebla (1979) y Santo Domingo (1992). En ellas los Pastores de la Iglesia en América Latina reflexionaron juntos como hermanos sobre las cuestiones pastorales más apremiantes en esa región del Continente. A estas Asambleas deben añadirse las reuniones periódicas interamericanas de Obispos, en las cuales los participantes tienen la posibilidad de abrirse al horizonte de todo el Continente, dialogando sobre los problemas y desafíos comunes que afectan a la Iglesia en los países americanos.

Contribuir a la unidad del Continente

5. En la primera propuesta que hice en Santo Domingo, sobre la posibilidad de celebrar una Asamblea Especial del Sínodo, señalé que « la Iglesia, ya a las puertas del tercer milenio cristiano y en unos tiempos en que han caído muchas barreras y fronteras ideológicas, siente como un deber ineludible unir espiritualmente aún más a todos los pueblos que forman este gran Continente y, a la vez, desde la misión religiosa que le es propia, impulsar un espíritu solidario entre todos ellos ».[5] Los elementos comunes a todos los pueblos de América, entre los que sobresale una misma identidad cristiana así como también una auténtica búsqueda del fortalecimiento de los lazos de solidaridad y comunión entre las diversas expresiones del rico

[5] *Discurso de apertura de la IV Conferencia General del Episcopado Latinoamericano* (12 de octubre de 1992), 17: *AAS* 85 (1993), 820-821.

patrimonio cultural del Continente, son el motivo decisivo por el que quise que la Asamblea Especial del Sínodo de los Obispos dedicara sus reflexiones a América como una realidad única. La opción de usar la palabra en singular quería expresar no sólo la unidad ya existente bajo ciertos aspectos, sino también aquel vínculo más estrecho al que aspiran los pueblos del Continente y que la Iglesia desea favorecer, dentro del campo de su propia misión dirigida a promover la comunión de todos en el Señor.

En el contexto de la nueva evangelización

6. En la perspectiva del Gran Jubileo del año 2000 he querido que tuviera lugar una Asamblea Especial del Sínodo de los Obispos para cada uno de los cinco Continentes: tras las dedicadas a África (1994), América (1997), Asia (1998) y, muy recientemente, Oceania (1998), en este año de 1999 con la ayuda del Señor se celebrará una nueva Asamblea Especial para Europa. De este modo, durante el año jubilar, será posible una Asamblea General Ordinaria que sintetice y saque las conclusiones de los ricos materiales que las diversas Asambleas continentales han ido aportando. Esto será posible por el hecho de que en todos estos Sínodos ha habido preocupaciones semejantes y centros comunes de interés. En este sentido, refiriéndome a esta serie de Asambleas sinodales, he señalado cómo en todas « el tema de fondo es el de la evangelización, mejor todavía, el de la nueva evangelización, cuyas bases fueron fijadas por la Exhortación Apostólica *Evangelii nuntiandi* de Pablo VI ».[6] Por ello, tanto en mi primera indicación sobre la celebración de esta Asamblea Especial del Sínodo como más tarde en su anuncio explícito, una vez que todos los Episcopados de América hicieron suya la idea, indiqué que sus deliberaciones habrían de discurrir « dentro del marco de la nueva evangelización »,[7] afrontando los problemas sobresalientes de la misma.[8]

Esta preocupación era más obvia ya que yo mismo había formulado el primer programa de una nueva evangelización en suelo americano. En efecto, cuando la Iglesia en toda América se preparaba para recordar los quinientos años del comienzo de la primera evangelización del Continente, ha-

[6] Carta ap. *Tertio millennio adveniente* (10 de noviembre de 1994), 21: *AAS* 87 (1995), 17.

[7] *Discurso de apertura de la IV Conferenda Cenerai del Episcopado Latinoamericano* (12 de octubre de 1992), 17: *AAS* 85 (1993), 820.

[8] Cf. Carta ap. *Tertio millennio adveniente* (10 de noviembre de 1994), 38: *AAS* 87 (1995), 30.

blando al Consejo Episcopal Latinoamericano (CELAM) en Puerto Príncipe (Haití) afirmé: « La conmemoración del medio milenio de evangelización tendrá su significación plena si es un compromiso vuestro como Obispos, junto con vuestro presbiterio y fieles; compromiso, no de reevangelización, pero sí de una evangelización nueva. Nueva en su ardor, en sus métodos, en su expresión ».[9] Más tarde invité a toda la Iglesia a llevar a cabo esta exhortación, aunque el programa evangelizador, al extenderse a la gran diversidad que presenta hoy el mundo entero, debe diversificarse según dos situaciones claramente diferentes: la de los países muy afectados por el secularismo y la de aquellos otros donde « todavía se conservan muy vivas las tradiciones de piedad y de religiosidad popular cristiana ».[10] Se trata, sin duda, de dos situaciones presentes, en grado diverso, en diferentes países o, quizás mejor, en diversos ambientes concretos dentro de los países del Continente americano.

Con la presencia y la ayuda del Señor

7. El mandato de evangelizar, que el Señor resucitado dejó a su Iglesia, va acompañado por la seguridad, basada en su promesa, de que Él sigue viviendo y actuando entre nosotros: « He aquí que yo estoy con vosotros todos los días hasta el fin del mundo » *(Mt* 28, 20). Esta presencia misteriosa de Cristo en su Iglesia es la garantía de su éxito en la realización de la misión que le ha sido confiada. Al mismo tiempo, esa presencia hace también posible nuestro encuentro con El, como Hijo enviado por el Padre, como Señor de la Vida que nos comunica su Espíritu. Un encuentro renovado con Jesucristo hará conscientes a todos los miembros de la Iglesia en América de que están llamados a continuar la misión del Redentor en esas tierras.

El encuentro personal con el Señor, si es auténtico, llevará también consigo la renovación eclesial: las Iglesias particulares del Continente, como Iglesias hermanas y cercanas entre sí, acrecentarán los vínculos de cooperación y solidaridad para prolongar y hacer más viva la obra salvadora de Cristo en la historia de América. En una actitud de apertura a la unidad, fruto de una verdadera comunión con el Señor resucitado, las Iglesias particulares, y en ellas cada uno de sus miembros, descubrirán, a través de la

[9] *Discurso a la Asamblea del CELAM* (9 de marzo de 1983), III: *AAS* 75 (1983), 778.

[10] Exhort, ap. postsinodal *Christifideles laici* (30 de diciembre de 1988), 34: *AAS* 81 (1989), 454,

propia experienda espiritual que el « encuentro con Jesucristo vivo » es « camino para la conversión, la comunión y la solidaridad ». Y, en la medida en que estas metas vayan siendo alcanzadas, será posible una dedicación cada vez mayor a la nueva evangelización de América.

CAPÍTULO I

EL ENCUENTRO CON JESUCRISTO VIVO

«Hemos encontrado al Mesías» *(Jn* 1, 41)

Los encuentros con el Señor en el Nuevo Testamento

8. Los Evangelios relatan numerosos encuentros de Jesús con hombres y mujeres de su tiempo. Una característica común a todos estos episodios es la fuerza transformadora que tienen y manifiestan los encuentros con Jesús, ya que « abren un auténtico proceso de conversión, comunión y solidaridad».[11] Entre los más significativos está el de la mujer samaritana (cf. *Jn* 4, 5-42). Jesús la llama para saciar su sed, que no era sólo material, pues, en realidad, «el que pedía beber, tenía sed de la fe de la misma mujer».[12] Al decirle, « dame de beber » *(Jn* 4, 7), y al hablarle del agua viva, el Señor suscita en la samaritana una pregunta, casi una oración, cuyo alcance real supera lo que ella podía comprender en aquel momento: « Señor, dame de esa agua, para que no tenga más sed» *(Jn* 4, 15). La samaritana, aunque «todavía no entendía»,[13] en realidad estaba pidiendo el agua viva de que le hablaba su divino interlocutor. Al revelarle Jesús su mesianidad (cf. *Jn* 4, 26), la samaritana se siente impulsada a anunciar a sus conciudadanos que ha descubierto el Mesías (cf. *Jn* 4, 28-30). Así mismo, cuando Jesús encuentra a Zaqueo (cf. *Lc* 19, 1-10) el fruto más preciado es su conversión: éste, consciente de las injusticias que ha cometido, decide devolver con creces —« el cuádruple »— a quienes había defraudado. Además, asume una actitud de desprendimiento de las cosas materiales y de caridad hacia los necesitados, que lo lleva a dar a los pobres la mitad de sus bienes.

Una mención especial merecen los encuentros con Cristo resucitado narrados en el Nuevo Testamento. Gracias a su encuentro con el Resucitado,

[11] *Propositio* 3.
[12] S. AGUSTÍN, *Tract, in Joh.,* 15, 11: *CCL* 36, 154.
[13] *Ibid.,* 15, 17: *l.c,* 156.

Maria Magdalena supera el desaliento y la tristeza causados por la muerte del Maestro (cf. *Jn* 20, 11-18). En su nueva dimensión pascual, Jesús la envía a anunciar a los discípulos que El ha resucitado (cf. *Jn* 20, 17). Por este hecho se ha llamado a María Magdalena « la apóstol de los apóstoles ».[14] Por su parte, los discípulos de Emaús, después de encontrar y reconocer al Señor resucitado, vuelven a Jerusalén para contar a los apóstoles y a los demás discípulos lo que les había sucedido (cf. *Lc* 24, 13-35). Jesús, «empezando por Moisés y continuando por todos los profetas, les explicó lo que había sobre él en todas las Escrituras» *(Le* 24, 27). Los dos discípulos reconocerían más tarde que su corazón ardía mientras el Señor les hablaba en el camino explicándoles las Escrituras (cf. *Lc* 24, 32). No hay duda de que san Lucas al narrar este episodio, especialmente el momento decisivo en que los dos discípulos reconocen a Jesús, hace una alusión explícita a los relatos de la institución de la Eucaristía, es decir, al modo como Jesús actuó en la Ultima Cena (cf. *Lc* 24, 30). El evangelista, para relatar lo que los discípulos de Emaús cuentan a los Once, utiliza una expresión que en la Iglesia naciente tenía un significado eucaristico preciso: « Le habían conocido en la fracción del pan» *(Le* 24, 35).

Entre los encuentros con el Señor resucitado, uno de los que han tenido un influjo decisivo en la historia del cristianismo es, sin duda, la conversión de Saulo, el futuro Pablo y apóstol de los gentiles, en el camino de Damasco. Allí tuvo lugar el cambio radical de su existencia, de perseguidor a apóstol (cf. *Hch* 9, 3-30; 22, 6-11; 26, 12-18). El mismo Pablo habla de esta extraordinaria experiencia como de una revelación del Hijo de Dios « para que le anunciase entre los gentiles» *(Ga* 1, 16).

La invitación del Señor respeta siempre la libertad de los que llama. Hay casos en que el hombre, al encontrarse con Jesús, se cierra al cambio de vida al que Él lo invita. Fueron numerosos los casos de contemporáneos de Jesús que lo vieron y oyeron, y, sin embargo, no se abrieron a su palabra. El Evangelio de san Juan señala el pecado como la causa que impide al ser humano abrirse a la luz que es Cristo: « Vino la luz al mundo y los hombres amaron más las tinieblas que la luz, porque sus obras eran malas » *(Jn* 3, 19). Los textos evangélicos enseñan que el apego a las riquezas es un

[14] « Salvator.....ascensionis suae eam (Mariam Magdalenam) ad apostolos instituit apostolam ». RÁBANO MAURO, *De vita beatae Mariae Magdalenae,* 27: *PL* 112, 1574. Cf. S.PEDRO DAMIÁN, *Sermo 56: PL* 144, 820; HUGO DE CLUNY, *Commonitorium: PL* 159, 952; S. TOMÁS DE AQUINO, *In Joh. Evang., expositio,* 20, 3.

obstáculo para acoger el llamado a un seguimiento generoso y pleno de Jesús. Típico es, a este respecto, el caso del joven rico (cf. *Mt* 19, 16-22; *Me* 10, 17-22; *Lc* 18, 18-23).

Encuentros personales y encuentros comunitarios

9. Algunos encuentros con Jesús, narrados en los Evangelios, son claramente personales como, por ejemplo, las llamadas vocacionales (cf. *Mt* 4, 19; 9, 9; *Me* 10, 21; *Lc* 9, 59). En ellos Jesús trata con intimidad a sus interlocutores: «Rabbi —que quiere decir "Maestro"— ¿dónde vives?» [...] «Venid y lo veréis» *(Jn* 1, 38-39). Otras veces, en cambio, los encuentros tienen un carácter comunitario. Así son, en concreto, los encuentros con los Apóstoles, que tienen una importancia fundamental para la constitución de la Iglesia. En efecto, los Apóstoles, elegidos por Jesús de entre un grupo más amplio de discípulos (cf. *Me* 3, 13-19; *Le* 6, 12-16), son objeto de una formación especial y de una comunicación más íntima. A la multitud Jesús le habla en parábolas que sólo explica a los Doce: « Es que a vosotros se os ha dado a conocer los misterios del Reino de los Cielos, pero a ellos no » *(Mt* 13, 11). Los Apóstoles están llamados a ser los anunciadores de la Buena Nueva y a desarrollar una misión especial para edificar la Iglesia con la gracia de los Sacramentos. Para este fin, reciben la potestad necesaria: les da el poder de perdonar los pecados apelando a la plenitud de ese mismo poder en el cielo y en la tierra que el Padre le ha dado (cf. *Mt* 28, 18). Ellos serán los primeros en recibir el don del Espíritu Santo (cf. *H eh* 2, 1-4), don que recibirán más tarde quienes se incorporen a la Iglesia por los sacramentos de la iniciación cristiana (cf. *H eh* 2, 38).

El encuentro con Cristo en el tiempo de la Iglesia

10. La Iglesia es el lugar donde los hombres, encontrando a Jesús, pueden descubrir el amor del Padre: en efecto, el que ha visto a Jesús ha visto al Padre (cf. *Jn* 14, 9). Jesús, después de su ascensión al cielo, actúa mediante la acción poderosa del Paráclito (cf. *Jn* 16, 7), que transforma a los creyentes dándoles la nueva vida. De este modo ellos llegan a ser capaces de amar con el mismo amor de Dios, « que ha sido derramado en nuestros corazones por el Espíritu Santo que se nos ha dado» *(Rm* 5, 5). La gracia divina prepara, además, a los cristianos a ser agentes de la transformación

dei mundo, instaurando en él una nueva civilización, que mi predecesor Pablo VI llamó justamente « civilización del amor ».[15]

En efecto, « el Verbo de Dios, asumiendo en todo la naturaleza humana menos en el pecado (cf. *Hb* 4, 11), manifiesta el plan del Padre, de revelar a la persona humana el modo de llegar a la plenitud de su propia vocación [...] Así, Jesús no sólo reconcilia al hombre con Dios, sino que lo reconcilia también consigo mismo, revelándole su propia naturaleza ».[16] Con estas palabras los Padres sinodales, en -la línea del Concilio Vaticano II, han reafirmado que Jesús es el camino a seguir para llegar a la plena realización personal, que culmina en el encuentro definitivo y eterno con Dios. « Yo soy el Camino, la Verdad y la Vida. Nadie va al Padre sino por mí » *(Jn* 14, 6). Dios nos « predestinó a reproducir la imagen de su Hijo, para que fuera él el primogénito entre muchos hermanos » *(Rm* 8, 29). Jesucristo es, pues, la respuesta definitiva a la pregunta sobre el sentido de la vida y a los interrogantes fundamentales que asedian también hoy a tantos hombres y mujeres del continente americano.

Por medio de María encontramos a Jesús

11. Cuando nació Jesús, los magos de Oriente acudieron a Belén y «vieron al Niño con María su Madre» *(Mt* 2, 11). Al inicio de la vida pública, en las bodas de Cana, cuando el Hijo de Dios realizó el primero de sus signos, suscitando la fe de los discípulos *(Jn* 2, 11), es María la que interviene y orienta a los servidores hacia su Hijo con estas palabras: « Haced lo que él os diga » *(Jn* 2, 5). A este respecto, he escrito en otra ocasión: « La Madre de Cristo se presenta ante los hombres como portavoz de la voluntad del Hijo, indicadora de aquellas exigencias que deben cumplirse para que pueda manifestarse el poder salvifico del Mesías ».[17] Por eso, María es un camino seguro para encontrar a Cristo. La piedad hacia la Madre del Señor, cuando es auténtica, anima siempre a orientar la propia vida según el espíritu y los valores del Evangelio.

¿Cómo no poner de relieve el papel que la Virgen tiene respecto a la Iglesia peregrina en América, en camino al encuentro con el Señor? En efecto, la Santísima Virgen, « de manera especial, está ligada al nacimiento

[15] *Discurso en la clausura del Año Santo* (25 de diciembre de 1975): *AAS* 68 (1976), 145.

[16] *Propositio* 9; cf. CONC. ECUM. VAT. II, Const.. past. *Gaudium et spes,* sobre la Iglesia en ei mundo actual, 22.

[17] Enc. *Redemptoris Mater* (25 de marzo de 1987), 21: *AAS* 79 (1987), 369.

de la Iglesia en la historia de [...] los pueblos de América, que por María llegaron al encuentro con el Señor ».[18]

En todas las partes del Continente la presencia de la Madre de Dios ha sido muy intensa desde los días de la primera evangelización, gracias a la labor de los misioneros. En su predicación, « el Evangelio ha sido anunciado presentando a la Virgen María como su realización más alta. Desde los orígenes —en su advocación de Guadalupe— María constituyó el gran signo, de rostro maternal y misericordioso, de la cercanía del Padre y de Cristo, con quienes ella nos invita a entrar en comunión ».[19]

La aparición de María al indio Juan Diego en la colina del Tepeyac, el año 1531, tuvo una repercusión decisiva para la evangelización.[20] Este influjo va más allá de los confines de la nación mexicana, alcanzando todo el Continente. Y América, que históricamente ha sido y es crisol de pueblos, ha reconocido «en el rostro mestizo de la Virgen del Tepeyac, [...] en Santa María de Guadalupe, [...] un gran ejemplo de evangelización perfectamente inculturada ».[21] Por eso, no sólo en el Centro y en el Sur, sino también en el Norte del Continente, la Virgen de Guadalupe es venerada como Reina de toda América.[22]

A lo largo del tiempo ha ido creciendo cada vez más en los Pastores y fieles la conciencia del papel desarrollado por la Virgen en la evangelización del Continente. En la oración compuesta para la Asamblea Especial del Sínodo de los Obispos para América, María Santísima de Guadalupe es invocada como « Patrona de toda América y Estrella de la primera y de la nueva evangelización ». En este sentido, acojo gozoso la propuesta de los Padres sinodales de que el día 12 de diciembre se celebre en todo el Continente la fiesta de Nuestra Señora de Guadalupe, Madre y Evangelizadora de América.[23] Abrigo en mi corazón la firme esperanza de que ella, a cuya intercesión se debe el fortalecimiento de la fe de los primeros discípulos (cf.

[18] *Propositio* 5.

[19] III CONFERENCIA GENERAL DEL EPISCOPADO LATINOAMERICANO, *Mensaje a los pueblos de América Latina,* Puebla, febrero de 1997, 282. Para los Estados Unidos de América, cf. NATIONAL CONFERENCE OF CATHOLIC BISHOPS, *Behold Your Mother Woman of Faith,* Washington 1973, 53-55.

[20] Cf. *Propositio* 6.

[21] JUAN PABLO II, *Discurso inaugural de la IV Conferencia General del Episcopado Latinoamericano,* Santo Domingo (12 de octubre de 1992), 24: *AAS* 85 (1993), 826.

[22] Cf. NATIONAL CONFERENCE OF CATHOLIC BISHOPS, *Behold Your Mother Woman of Faith,* Washington 1973, 37

[23] Cf, *Propositio* 6,

Jn 2, 11), guíe con su intercesión maternal a la Iglesia en este Continente, alcanzándole la efusión del Espíritu Santo como en la Iglesia naciente (cf. ***Hch*** 1, 14), para que la nueva evangelización produzca un espléndido florecimiento de vida cristiana.

Lugares de encuentro con Cristo

12. Contando con el auxilio de María, la Iglesia en América desea conducir a los hombres y mujeres de este Continente al encuentro con Cristo, punto de partida para una auténtica conversión y para una renovada comunión y solidaridad. Este encuentro contribuirá eficazmente a consolidar la fe de muchos católicos, haciendo que madure en fe convencida, viva y operante.

Para que la búsqueda de Cristo presente en su Iglesia no se reduzca a algo meramente abstracto, es necesario mostrar los lugares y momentos concretos en los que, dentro de la Iglesia, es posible encontrarlo. La reflexión de los Padres sinodales a este respecto ha sido rica en sugerencias y observaciones.

Ellos han señalado, en primer lugar, « la Sagrada Escritura leída a la luz de la Tradición, de los Padres y del Magisterio, profundizada en la meditación y la oración ».[24] Se ha recomendado fomentar el conocimiento de los Evangelios, en los que se proclama, con palabras fácilmente accesibles a todos, el modo como Jesús vivió entre los hombres. La lectura de estos textos sagrados, cuando se escucha con la misma atención con que las multitudes escuchaban a Jesús en la ladera del monte de las Bienaventuranzas o en la orilla del lago de Tiberíades mientras predicaba desde la barca, produce verdaderos frutos de conversión del corazón.

Un segundo lugar para el encuentro con Jesús es la sagrada Liturgia.[25] Al Concilio Vaticano II debemos una riquísima exposición de las múltiples presencias de Cristo en la Liturgia, cuya importancia debe llevar a hacer de ello objeto de una constante predicación: Cristo está presente en el celebrante que renueva en el altar el mismo y único sacrificio de la Cruz; está presente en los Sacramentos en los que actúa su fuerza eficaz. Cuando se proclama su palabra, es El mismo quien nos habla. Está presente además en la comunidad, en virtud de su promesa: « Donde están dos o tres reuni-

[24] ***Propositio* 4.**
[25] **Cf. *ibid.***

dos en mi nombre, allí estoy yo en medio de ellos » *(Mt* 18, 20). Está presente « sobre todo bajo las especies eucarísticas ».[26] Mi predecesor Pablo VI creyó necesario explicar la singularidad de la presencia real de Cristo en la Eucaristía, que « se llama "real" no por exclusión, como si las otras presencias no fueran "reales", sino por antonomasia, porque es substancial».[27] Bajo las especies de pan y vino, « Cristo todo entero está presente en su "realidad física" aún corporalmente ».[28]

La Escritura y la Eucaristía, como lugares de encuentro con Cristo, están sugeridas en el relato de la aparición del Resucitado a los dos discípulos de Emaús. Además, el texto del Evangelio sobre el juicio final (cf. *Mt* 25, 31-46), en el que se afirma que seremos juzgados sobre el amor a los necesitados, en quienes misteriosamente está presente el Señor Jesús, indica que no se debe descuidar un tercer lugar de encuentro con Cristo: « Las personas, especialmente los pobres, con los que Cristo se identifica ».[29] Como recordaba el Papa Pablo VI, al clausurar el Concilio Vaticano II, « en el rostro de cada hombre, especialmente si se ha hecho transparente por sus lágrimas y por sus dolores, podemos y debemos reconocer el rostro de Cristo (cf. *Mt* 25, 40), el Hijo del hombre».[30]

CAPÍTULO II

* EL ENCUENTRO CON JESUCRISTO EN EL HOY DE AMÉRICA

«A quien se le dio mucho, se le reclamará mucho» *(Le* 12, 48)

Situación de los hombres y mujeres de América y su encuentro con el Señor

13. En los Evangelios se narran encuentros con Cristo de personas en situaciones muy diferentes. A veces se trata de situaciones de pecado, que dejan entrever la necesidad de la conversión y del perdón del Señor. En otras circunstancias se dan actitudes positivas de búsqueda de la verdad, de auténtica confianza en Jesús, que llevan a establecer una relación de amistad con Él, y que estimulan el deseo de imitarlo. No pueden olvidarse

[26] CONC. ECUM. VAT. II, Const. *Sacrosanctum Concilium,* sobre la sagrada liturgia, 7.
[27] Enc. *Mysterium fidei* (3 de septiembre de 1965): *AAS* 57 (1965), 764.
[28] *Ibid., l.c,* 766..
[29] *Propositio* 4.
[30] *Discurso en la ultima sesión pública del Concilio Vaticano II* (7 de diciembre de 1965): *AAS* 58 (1966), 58.

tampoco los dones con los que el Señor prepara a algunos para un encuentro posterior. Así Dios, haciendo a María «llena de gracia» *(Le* 1, 28) desde el primer momento, la preparó para que en ella tuviera lugar el más importante encuentro divino con la naturaleza humana: el misterio inefable de la Encarnación.

Como los pecados y las virtudes sociales no existen en abstracto, sino que son el resultado de actos personales,[31] es necesario tener presente que América es hoy una realidad compleja, fruto de las tendencias y modos de proceder de los hombres y mujeres que lo habitan. En esta situación real y concreta es donde ellos han de encontrarse con Jesús.

Identidad cristiana de América

14. El mayor don que América ha recibido del Señor es la fe, que ha ido forjando su identidad cristiana. Hace ya más de quinientos años que el nombre de Cristo comenzó a ser anunciado en el Continente. Fruto de la evangelización, que ha acompañado los movimientos migratorios desde Europa, es la fisonomía religiosa americana, impregnada de los valores morales que, si bien no siempre se han vivido coherentemente y en ocasiones se han puesto en discusión, pueden considerarse en cierto modo patrimonio de todos los habitantes de América, incluso de quienes no se identifican con ellos. Es claro que la identidad cristiana de América no puede considerarse como sinónimo de identidad católica. La presencia de otras confesiones cristianas en grado mayor o menor en diferentes partes de América, hace especialmente urgente el compromiso ecuménico, para buscar la unidad entre todos los creyentes en Cristo.[32]

Frutos de santidad

15. La expresión y los mejores frutos de la identidad cristiana de América son sus santos. En ellos, el encuentro con Cristo vivo « es tan profundo y comprometido [...] que se convierte en fuego que lo consume todo, e impulsa a construir su Reino, a hacer que El y la nueva alianza sean el senti-

[31] Cf JUAN PABLO II, Exhort, ap. *Reconciliatio et paenitentia* (2 de diciembre de 1984), 16: *AAS* 77 (1985), 214-217.

[32] Cf. *Propositio* 61.

do y el alma de [...] la vida personal y comunitaria».[33] América ha visto florecer los frutos de la santidad desde los comienzos de su evangelización. Este es el caso de santa Rosa de Lima (1586-1617), «la primera flor de santidad en el Nuevo Mundo », proclamada patrona principal de América en 1670 por el Papa Clemente X.[34] Después de ella, el santoral americano se ha ido incrementando hasta alcanzar su amplitud actual.[35] Las beatificaciones y canonizaciones, con las que no pocos hijos e hijas del Continente han sido elevados al honor de los altares, ofrecen modelos heroicos de vida cristiana en la diversidad de estados de vida y de ambientes sociales. La Iglesia, al beatificarlos o canonizarlos, ve en ellos a poderosos intercesores unidos a Jesucristo, sumo y eterno Sacerdote, mediador entre Dios y los hombres. Los Beatos y Santos de América acompañan con solicitud fraterna a los hombres y mujeres de su tierra que, entre gozos y sufrimientos, caminan hacia el encuentro definitivo con el Señor.[36] Para fomentar cada vez más su imitación y para que los fieles recurran de una manera más frecuente y fructuosa a su intercesión, considero muy oportuna la propuesta de los Padres sinodales de preparar « una colección de breves biografías de los Santos y Beatos americanos. Esto puede iluminar y estimular en América la respuesta a la vocación universal a la santidad ».[37]

Entre sus Santos, « la historia de la evangelización de América reconoce numerosos mártires, varones y mujeres, tanto Obispos, como presbíteros, religiosos y laicos, que con su sangre regaron [...] [estas] naciones. Ellos, como nube de testigos (cf. *Hb* 12, 1), nos estimulan para que asumamos hoy,

[33] *Propositio* 29.

[34] Cf. Bula *Sacrosancti apostolatus cura (11* de agosto de 1670), § 3: *Bullarium Romanum,* 26/VII, 42.

[36] Entre otros pueden citarse: los mártires Juan de Brebeuf y sus siete compañeros, Roque González y sus dos compañeros; los santos Elizabeth Ann Seton, Margarita Bourgeoys, Pedro Claver, Juan del Castillo, Rosa Philippine Duchesne, Margarita d'Youville, Francisco Febres Cordero, Teresa Fernández Solar de los Andes, Juan Macías, Toribio de Mogrovejo, Ezequiel Moreno Díaz, Juan Nepomuceno Neumann, María Ana de Jesús Paredes Flores, Martín de Porres, Alfonso Rodríguez, Francisco Solano, Francisca Xavier Cabrini; los beatos José de Anchieta, Pedro de San José Betancurt, Juan Diego, Katherine Drexel, María Encarnación Rosal, Rafael Guízar Valencia, Dina Bélanger, Alberto Hurtado Cruchaga, Elias del Socorro Nieves, María Francisca de Jesús Rubatto, Mercedes de Jesús Molina, Narcisa de Jesús Martillo Moran, Miguel Agustín Pro, María de San José Alvarado Cardozo, Junípero Serra, Kateri Tekawitha, Laura Vicuña, Antonio de Sant'Anna Galvâo y tantos otros beatos que son invocados con fe y devoción por los pueblos de América (cf. *Instrumentum laboris,* 17).

[36] Cf. CONC. ECUM. VAT. II, Const. dogm. *Lumen gentium,* sobre la Iglesia, 50.

[37] *Propositio* 31.

sin temor y ardorosamente, la nueva evangelización ».[38] Es necesario que sus ejemplos de entrega sin límites a la causa del Evangelio sean no sólo preservados del olvido, sino más conocidos y difundidos entre los fíeles del Continente. Al respecto, escribía en la *Tertio millennio adveniente:* « Las Iglesias locales hagan todo lo posible por no perder el recuerdo de quienes han sufrido el martirio, recogiendo para ello la documentación necesaria ».[39]

La piedad popular

16. Una característica peculiar de América es la existencia de una piedad popular profundamente enraizada en sus diversas naciones. Está presente en todos los niveles y sectores sociales, revistiendo una especial importancia como lugar de encuentro con Cristo para todos aquellos que con espíritu de pobreza y humildad de corazón buscan sinceramente a Dios (cf. *Mt* 11, 25). Las expresiones de esta piedad son numerosas: «Las peregrinaciones a los santuarios de Cristo, de la Santísima Virgen y de los santos, la oración por las almas del purgatorio, el uso de sacramentales (agua, aceite, cirios...). Estas y tantas otras expresiones de la piedad popular ofrecen oportunidad para que los fíeles encuentren a Cristo viviente ».[40] Los Padres sinodales han subrayado la urgencia de descubrir, en las manifestaciones de la religiosidad popular, los verdaderos valores espirituales, para enriquecerlos con los elementos de la genuina doctrina católica, a fin de que esta religiosidad lleve a un compromiso sincero de conversión y a una experiencia concreta de caridad.[41] La piedad popular, si está orientada convenientemente, contribuye también a acrecentar en los fieles la conciencia de pertenecer a la Iglesia, alimentando su fervor y ofreciendo así una respuesta válida a los actuales desafíos de la secularización.[42]

Ya que en América la piedad popular es expresión de la inculturación de la fe católica y muchas de sus manifestaciones han asumido formas religiosas autóctonas, es oportuno destacar la posibilidad de sacar de ellas, con clarividente prudencia, indicaciones válidas para una mayor inculturación del Evangelio.[43] Ello es especialmente importante entre las poblaciones indí-

[38] *Propositio* 30.
[39] N. 37: *AAS* 87 (1995), 29; cf. *Propositio* 31.
[40] *Propositio* 21.
[41] Cf.. *ibid,*
[42] Cf. *ibid.*
[43] Cf. *ibid.*

genas, para que « las semillas del Verbo » presentes en sus culturas lleguen a su plenitud en Cristo.[44] Lo mismo debe decirse de los americanos de origen africano. La Iglesia « reconoce que tiene la obligación de acercarse a estos americanos a partir de su cultura, considerando seriamente las riquezas espirituales y humanas de esta cultura que marca su modo de celebrar el culto, su sentido de alegría y de solidaridad, su lengua y sus tradiciones ».[45]

Presencia católico-oriental en América

17. La inmigración a América es casi una constante de su historia desde los comienzos de la evangelización hasta nuestros días. Dentro de este complejo fenómeno debe señalarse que, en los últimos tiempos, diversas regiones de América han acogido a numerosos miembros de las Iglesias católicas orientales que, por diversas causas, han abandonado sus territorios de origen. Un primer movimiento migratorio procedía, sobre todo, de Ucrania occidental; posteriormente se ha extendido a las naciones del Medio Oriente. De este modo, ha sido necesaria pastoralmente la creación de una jerarquía católica oriental para estos fíeles inmigrantes y para sus descendientes. Las normas emanadas por el Concilio Vaticano II, que los Padres sinodales han recordado, reconocen que las Iglesias orientales « tienen derecho y obligación de regirse según sus respectivas disciplinas peculiares », ya que tienen la misión de dar testimonio de una antiquísima tradición doctrinal, litúrgica y monástica. Por otra parte, dichas Iglesias deben conservar sus propias disciplinas, ya que éstas « son más adaptadas a las costumbres de sus fíeles y resultan más adecuadas para procurar el bien de las almas ».[46] Si la Comunidad eclesial universal necesita la *sinergia* entre las Iglesias particulares de Oriente y de Occidente para poder respirar con sus dos pulmones, en la esperanza de lograr hacerlo plenamente a través de la perfecta comunión entre la Iglesia católica y las orientales separadas,[47] hay que alegrarse por la reciente implantación de Iglesias orientales junto a las latinas, establecidas

[44] Cf. *Propositio* 18.

[45] *Propositio* 19.

[46] Decr. *Orientalium Ecclesiarum,* sobre las Iglesias orientales católicas, 5; cf. *Código de los Cánones de las Iglesias Orientales,* can. 28; *Propositio* 60.

[47] Cf. JUAN PABLO II, Enc. *Redemptoris Mater* (25 de marzo de 1987), 34: *AAS* 79 (1987), 406; SÍNODO DE LOS OBISPOS, Asamblea Especial para Europa, Decl. *Ut testes simus Christi qui nos liberavit* (13 de diciembre de 1991), III, 7: *Ench. Vat.* 13, 647-652.

allí desde el principio, porque de este modo puede manifestarse mejor la catolicidad de la Iglesia del Señor.[48]

La Iglesia en el campo de la educación y de la acción social

18. Entre los factores que favorecen la influencia de la Iglesia en la formación cristiana de los americanos, debe señalarse su amplia presencia en el campo de la educación y, de modo especial, en el mundo universitario. Las numerosas Universidades católicas diseminadas por el Continente son un rasgo característico de la vida eclesial en América. Así mismo, en la enseñanza primaria y secundaria el alto número de escuelas católicas ofrece la posibilidad de una acción evangelizadora de alcance muy amplio, siempre que vaya acompañada por una decidida voluntad de impartir una educación verdaderamente cristiana.[49]

Otro campo importante en el que la Iglesia está presente en toda América es el de la asistencia caritativa y social. Las múltiples iniciativas para la atención de los ancianos, los enfermos y de cuantos están necesitados de auxilio en asilos, hospitales, dispensarios, comedores gratuitos y otros centros sociales, son testimonio palpable del amor preferencial por los pobres que la Iglesia en América lleva adelante movida por el amor a su Señor y consciente de que «Jesús se ha identificado con ellos (cf. *Mt 25,* 31-46) ».[50] En esta tarea, que no conoce fronteras, la Iglesia ha sabido crear una conciencia de solidaridad concreta entre las diversas comunidades del Continente y del mundo entero, manifestando así la fraternidad que debe caracterizar a los cristianos de todo tiempo y lugar.

El servicio a los pobres, para que sea evangélico y evangelizador, ha de ser fiel reflejo de la actitud de Jesús, que vino « para anunciar a los pobres la Buena Nueva » *(Le* 4, 18). Realizado con este espíritu, llega a ser manifestación del amor infinito de Dios por todos los hombres y un modo elocuente de transmitir la esperanza de salvación que Cristo ha traído al mundo, y que resplandece de manera particular cuando es comunicada a los abandonados y desechados de la sociedad.

Esta constante dedicación a los pobres y desheredados se refleja en el Magisterio social de la Iglesia, que no se cansa de invitar a la comunidad

[48] **Cf. *Propositio* 60.**
[49] **Cf. *Propositiones* 23 y 24.**
[50] ***Propositio* 73.**

cristiana a comprometerse en la superación de toda forma de explotación y opresión. En efecto, se trata no sólo de aliviar las necesidades más graves y urgentes mediante acciones individuales y esporádicas, sino de poner de relieve las raíces del mal, proponiendo intervenciones que den a las estructuras sociales, políticas y económicas una configuración más justa y solidaria.

Creciente respeto de los derechos humanos

19. En el ámbito civil, pero con implicaciones morales inmediatas, debe señalarse entre los aspectos positivos de la América actual la creciente implantación en todo el Continente de sistemas políticos democráticos y la progresiva reducción de regímenes dictatoriales. La Iglesia ve con agrado esta evolución, en la medida en que esto favorezca cada vez más un evidente respeto de los derechos de cada uno, incluidos los del procesado y del reo, respecto a los cuales no es legítimo el recurso a métodos de detención y de interrogatorio —pienso concretamente en la tortura— lesivos de la dignidad humana. En efecto, « el Estado de Derecho es la condición necesaria para establecer una verdadera democracia ».[51]

Por otra parte, la existencia de un Estado de Derecho implica en los ciudadanos y, más aún, en la clase dirigente el convencimiento de que la libertad no puede estar desvinculada de la verdad.[52] En efecto, « los graves problemas que amenazan la dignidad de la persona humana, la familia, el matrimonio, la educación, la economía y las condiciones de trabajo, la calidad de la vida y la vida misma, proponen la cuestión del Derecho ».[53] Los Padres sinodales han subrayado con razón que « los derechos fundamentales de la persona humana están inscritos en su misma naturaleza, son queridos por Dios y, por tanto, exigen su observancia y aceptación universal. Ninguna autoridad humana puede transgredirlos apelando a la mayoría o a los consensos políticos, con el pretexto de que así se respetan el pluralismo y la democracia. Por ello, la Iglesia debe comprometerse en formar y acompañar a los laicos que están presentes en los órganos legislativos, en el gobierno y en la administración de la justicia, para que las leyes expresen siempre los

[51] *Propositio* 72; cf. JUAN PABLO II, Enc. *Centesimus annus* (1 de mayo de 1991), 46: *AAS* 83 (1991), 850.

[52] Cf. SÍNODO DE LOS OBISPOS, Asamblea especial para Europa, Decl. *Ut testes simus Christi qui nos liberavit* (13 de diciembre de 1991), I, 1; II, 4; IV, 10: *Ench. Vat.* 13, nn. 613-615; 627-633; 660-669

[53] *Propositio* 72.

principios y los valores morales que sean conformes con una sana antropología y que tengan presente el bien común **D.**[54]

El fenómeno de la globalización

20. Una característica del mundo actual es la tendencia a la globalización, fenómeno que, aun no siendo exclusivamente americano, es más perceptible y tiene mayores repercusiones en América. Se trata de un proceso que se impone debido a la mayor comunicación entre las diversas partes del mundo, llevando prácticamente a la superación de las distancias, con efectos evidentes en campos muy diversos.

Desde el punto de vista ético, puede tener una valoración positiva o negativa. En realidad, hay una globalización económica que trae consigo ciertas consecuencias positivas, como el fomento de la eficiencia y el incremento de la producción, y que, con el desarrollo de las relaciones entre los diversos países en lo económico, puede fortalecer el proceso de unidad de los pueblos y realizar mejor el servicio a la familia humana. Sin embargo, si la globalización se rige por las meras leyes del mercado aplicadas según las conveniencias de los poderosos, lleva a consecuencias negativas. Tales son, por ejemplo, la atribución de un valor absoluto a la economía, el desempleo, la disminución y el deterioro de ciertos servicios públicos, la destrucción del ambiente y de la naturaleza, el aumento de las diferencias entre ricos y pobres, y la competencia injusta que coloca a las naciones pobres en una situación de inferioridad cada vez más acentuada.[55] La Iglesia, aunque reconoce los valores positivos que la globalización comporta, mira con inquietud los aspectos negativos derivados de ella.

¿Y qué decir de la globalización cultural producida por la fuerza de los medios de comunicación social? Estos imponen nuevas escalas de valores por doquier, a menudo arbitrarios y en el fondo materialistas, frente a los cuales es muy difícil mantener viva la adhesión a los valores del Evangelio.

La urbanización creciente

21. El fenómeno de la urbanización continúa creciendo también en América. Desde hace algunos lustros el Continente está viviendo un éxodo

[54] ***Ibid.***
[55] **Cf. *Propositio* 74.**

constante del campo a la ciudad. Se trata de un fenòmeno complejo, ya descrito por mi predecesor Pablo VI.[56] Las causas de este fenómeno son varias, pero entre ellas sobresale principalmente la pobreza y el subdesarrollo de las zonas rurales, donde con frecuencia faltan los servicios, las comunicaciones, las estructuras educativas y sanitarias. La ciudad, además, con las características de diversión y bienestar con que no pocas veces la presentan los medios de comunicación social, ejerce un atractivo especial para las gentes sencillas del campo.

La frecuente falta de planificación en este proceso acarrea muchos males. Como han señalado los Padres sinodales, « en ciertos casos, algunas partes de las ciudades son como islas en las que se acumula la violencia, la delincuencia juvenil y la atmósfera de desesperación ».[57] El fenómeno de la urbanización presenta asimismo grandes desafíos a la acción pastoral de la Iglesia, que ha de hacer frente al desarraigo cultural, la pérdida de costumbres familiares y al alejamiento de las propias tradiciones religiosas, que no pocas veces lleva al naufragio de la fe, privada de aquellas manifestaciones que contribuían a sostenerla.

Evangelizar la cultura urbana es, pues, un reto apremiante para la Iglesia, que así como supo evangelizar la cultura rural durante siglos, está hoy llamada a llevar a cabo una evangelización urbana metódica y capilar mediante la catequesis, la liturgia y las propias estructuras pastorales.[58]

El peso de la deuda externa

22. Los Padres sinodales han manifestado su preocupación por la deuda externa que afecta a muchas naciones americanas, expresando de este modo su solidaridad con las mismas. Ellos llaman justamente la atención de la opinión pública sobre la complejidad del tema, reconociendo « que la deuda es frecuentemente fruto de la corrupción y de la mala administración ».[59] En el espíritu de la reflexión sinodal, este reconocimiento no pretende concentrar en un sólo polo las responsabilidades de un fenómeno que es sumamente complejo en su origen y en sus soluciones.[60]

[56] Carta ap. *Octogésima adveniens* (14 de mayo de 1971), 8-9: *AAS* 63 (1971), 406-408.

[57] *Propositio* 35.

[58] Cf. *ibid.*

[59] *Propositio* 75.

[60] Cf. PONTIFICIA COMISIÓN « IUSTITIA ET PAX », *Al servicio de la comunidad humana: una consideración ética de la deuda internacional* (27 de diciembre de 1986): *Ench. Vat.* 10, 1045-1128.

En efecto, entre las múltiples causas que han llevado a una deuda externa abrumadora deben señalarse no sólo los elevados intereses, fruto de políticas financieras especulativas, sino también la irresponsabilidad de algunos gobernantes que, al contraer la deuda, no reflexionaron suficientemente sobre las posibilidades reales de pago, con el agravante de que sumas ingentes obtenidas mediante préstamos internacionales se han destinado a veces al enriquecimiento de personas concretas, en vez de ser dedicadas a sostener los cambios necesarios para el desarrollo del país. Por otra parte, sería injusto que las consecuencias de estas decisiones irresponsables pesaran sobre quienes no las tomaron. La gravedad de la situación es aún más comprensible, si se tiene en cuenta que «ya el mero pago de los intereses es un peso sobre la economía de las naciones pobres, que quita a las autoridades la disponibilidad del dinero necesario para el desarrollo social, la educación, la sanidad y la institución de un depósito para crear trabajo ».[61]

La corrupción

23. La corrupción, frecuentemente presente entre las causas de la agobiante deuda externa, es un problema grave que debe ser considerado atentamente. La corrupción « sin guardar límites, afecta a las personas, a las estructuras públicas y privadas de poder y a las clases dirigentes ». Se trata de una situación que « favorece la impunidad y el enriquecimiento ilícito, la falta de confianza con respecto a las instituciones políticas, sobre todo en la administración de la justicia y en la inversión pública, no siempre clara, igual y eficaz para todos ».[62]

A este propósito, deseo recordar cuanto escribí en el *Mensaje para la Jornada mundial de la Paz de 1998,* que la lacra de la corrupción ha de ser denunciada y combatida con valentía por quienes detentan la autoridad y con la « colaboración generosa de todos los ciudadanos, sostenidos por una fuerte conciencia moral ».[63] Los adecuados organismos de control y la transparencia de las transacciones económicas y financieras previenen ulteriormente y evitan en muchos casos que se extienda la corrupción, cuyas consecuencias nefastas recaen principalmente sobre los más pobres y desvalidos. Son además los pobres los primeros en sufrir los retrasos, la ineficien-

[61] *Propositio* 75.
[62] *Propositio* 37.
[63] N. 5: *AAS* 90 (1998), 152.

cia, la ausencia de una defensa adecuada y las carencias estructurales, cuando la administración de la justicia es corrupta.

Comercio y consumo de drogas

24. El comercio y el consumo de drogas son una seria amenaza para las estructuras sociales de las naciones en América. Esto « contribuye a los crímenes y a la violencia, a la destrucción de la vida familiar, a la destrucción física y emocional de muchos individuos y comunidades, sobre todo entre los jóvenes. Corroe la dimensión ética del trabajo y contribuye a aumentar el número de personas en las cárceles, en una palabra, a la degradación de la persona en cuanto creada a imagen de Dios ».[64] Este nefasto comercio lleva también « a destruir gobiernos, corroyendo la seguridad económica y la estabilidad de las naciones ».[65] Estamos ante uno de los desafíos más apremiantes a los que deben enfrentarse muchas naciones del mundo. En efecto, es un desafío que hipoteca gran parte de los logros obtenidos en los últimos tiempos para el progreso de la humanidad. Para algunas naciones de América, la producción, el tráfico y el consumo de drogas son factores que comprometen su prestigio internacional, porque limitan su credibilidad y dificultan la deseada colaboración con otros países, tan necesaria en nuestros días para el desarrollo armónico de cada pueblo.

Preocupación por la ecología

25. «Y vio Dios que estaba bien» *(Gn* 1, 25). Estas palabras que leemos en el primer capítulo del Libro del Génesis, muestran el sentido de la obra realizada por El. El Creador confía al hombre, coronación de toda la obra de la creación, el cuidado de la tierra (cf. *Gn* 2, 15). De aquí surgen obligaciones muy concretas para cada persona relativas a la ecología. Su cumplimiento supone la apertura a una perspectiva espiritual y ética, que supere las actitudes y « los estilos de vida conducidos por el egoísmo que llevan al agotamiento de los recursos naturales ».[66]

Incluso en este sector, hoy tan actual, es muy importante la intervención de los creyentes. Es necesaria la colaboración de todos los hombres de

[64] ***Propositio* 38.**
[65] ***Ibid.***
[66] ***Propositio* 36.**

buena voluntad con las instancias legislativas y de gobierno para conseguir una protección eficaz del medio ambiente, considerado como don de Dios. ¡Cuántos abusos y daños ecológicos se dan también en muchas regiones americanas! Baste pensar en la emisión incontrolada de gases nocivos o en el dramático fenómeno de los incendios forestales, provocados a veces intencionadamente por personas movidas por intereses egoístas. Estas devastaciones pueden conducir a una verdadera desertización de no pocas zonas de América, con las inevitables secuelas de hambre y miseria. El problema se plantea, con especial intensidad, en la selva amazónica, inmenso territorio que abarca varias naciones: del Brasil a la Guayana, a Surinam, Venezuela, Colombia, Ecuador, Perú y Bolivia.[67] Es uno de los espacios naturales más apreciados en el mundo por su diversidad biológica, siendo vital para el equilibrio ambiental de todo el planeta.

CAPÍTULO III

CAMINO DE CONVERSIÓN

« Arrepentios, pues, y convertios » *(Hch* 3, 19)

Urgencia del llamado a la conversión

26. « El tiempo se ha cumplido y el Reino de Dios está cerca; convertios y creed en la Buena Nueva» *(Me* 1, 15). Estas palabras de Jesús, con las que comenzó su ministerio en Galilea, deben seguir resonando en los oídos de los Obispos, presbíteros, diáconos, personas consagradas y fieles laicos de toda América. Tanto la reciente celebración del V Centenario del comienzo de la evangelización de América, como la conmemoración de los 2000 años del Nacimiento de Jesús, el gran Jubileo que nos disponemos a celebrar, son una llamada a profundizar en la propia vocación cristiana. La grandeza del acontecimiento de la Encarnación y la gratitud por el don del primer anuncio del Evangelio en América invitan a responder con prontitud a Cristo con una conversión personal más decidida y, al mismo tiempo, estimulan a una fidelidad evangélica cada vez más generosa. La exhortación de Cristo a convertirse resuena también en la del Apóstol: « Es ya hora de levantaros del sueño, que la salvación está más cerca de nosotros que cuando

[67] **Cf.** ***ibid.***

abrazamos la fe» *(Rm* 13, 11). El encuentro con Jesús vivo, mueve a la conversión.

Para hablar de conversión, el Nuevo Testamento utiliza la palabra *metanoia,* que quiere decir cambio de mentalidad. No se trata sólo de un modo distinto de pensar a nivel intelectual, sino de la revisión del propio modo de actuar a la luz de los criterios evangélicos. A este respecto, san Pablo habla de « la fe que actúa por la caridad » *(Ga* 5, 6). Por ello, la auténtica conversión debe prepararse y cultivarse con la lectura orante de la Sagrada Escritura y la recepción de los sacramentos de la Reconciliación y la Eucaristía. La conversión conduce a la comunión fraterna, porque ayuda a comprender que Cristo es la cabeza de la Iglesia, su Cuerpo místico; mueve a la solidaridad, porque nos hace conscientes de que lo que hacemos a los demás, especialmente a los más necesitados, se lo hacemos a Cristo. La conversión favorece, por tanto, una vida nueva, en la que no haya separación entre la fe y las obras en la respuesta cotidiana a la universal llamada a la santidad. Superar la división entre fe y vida es indispensable para que se pueda hablar seriamente de conversión. En efecto, cuando existe esta división, el cristianismo es sólo nominal. Para ser verdadero discípulo del Señor, el creyente ha de ser testigo de la propia fe, pues « el testigo no da sólo testimonio con las palabras, sino con su vida ».[68] Hemos de tener presentes las palabras de Jesús: «No todo el que me diga: "Señor, Señor", entrará en el Reino de los Cielos, sino el que haga la voluntad de mi Padre celestial » *(Mt* 7, 21). La apertura a la voluntad del Padre supone una disponibilidad total, que no excluye ni siquiera la entrega de la propia vida: « El máximo testimonio es el martirio ».[69]

Dimensión social de la conversión

27. La conversión no es completa si falta la conciencia de las exigencias de la vida cristiana y no se pone esfuerzo en llevarlas a cabo. A este respecto, los Padres sinodales han señalado que, por desgracia, « existen grandes carencias de orden personal y comunitario con respecto a una conversión más profunda y con respecto a las relaciones entre los ambientes, las

[68] Sínodo de los Obispos, Segunda Asamblea general extraordinaria, Relación final *Ecclesia sub Verbo Dei mysteria Christi celebrans pro salute mundi* (7 de diciembre de 1985), II, B, a, 2: *Ench. Vat.* 9, 1795

[69] *Propositio* 30.

instituciones y los grupos en la Iglesia ».[70] « Quien no ama a su hermano, a quien ve, no puede amar a Dios a quien no ve » *(1 Jn* 4, 20).

La caridad fraterna implica una preocupación por todas las necesidades del prójimo. « Si alguno que posee bienes de la tierra, ve a su hermano padecer necesidad y le cierra su corazón, ¿cómo puede permanecer en él el amor de Dios? » *(1 Jn* 3, 17). Por ello, convertirse al Evangelio para el Pueblo cristiano que vive en América, significa revisar « todos los ambientes y dimensiones de su vida, especialmente todo lo que pertenece al orden social y a la obtención del bien común ».[71] De modo particular convendrá « atender a la creciente conciencia social de la dignidad de cada persona y, por ello, hay que fomentar en la comunidad la solicitud por la obligación de participar en la acción política según el Evangelio ».[72] No obstante, será necesario tener presente que la actividad en el ámbito político forma parte de la vocación y acción de los fieles laicos.[73]

A este propósito, sin embargo, es de suma importancia, sobre todo en una sociedad pluralista, tener un recto concepto de las relaciones entre la comunidad política y la Iglesia, y distinguir claramente entre las acciones que los fieles, aislada o asociadamente, llevan a cabo a título personal, como ciudadanos, de acuerdo con su conciencia cristiana, y las acciones que realizan en nombre de la Iglesia, en comunión con sus Pastores. « La Iglesia, que por razón de su misión y de su competencia no se confunde en modo alguno con la comunidad política ni está ligada a sistema político alguno, es a la vez signo y salvaguardia del carácter trascendente de la persona humana ».[74]

Conversión permanente

28. La conversión en esta tierra nunca es una meta plenamente alcanzada: en el camino que el discípulo está llamado a recorrer siguiendo a Jesús, la conversión es un empeño que abarca toda la vida. Por otro lado, mientras estamos en este mundo, nuestro propósito de conversión se ve constan-

70 *Propositio* 34.

71 *Ibid.*

72 *Ibid.*

73 Cf. CONC. ECUM. VAT. II, Const. dogm. *Lumen gentium,* sobre la Iglesia, 31.

74 Cf. ID., Const. past. *Gaudium et spes,* sobre la Iglesia en ei mundo actual, 76; JUAN PABLO II, Exhort, ap. postsinodal *Christifideles laici* (30 de diciembre de 1988), 42: *AAS* 81 (1989), 472-474.

temente amenazado por las tentaciones. Desde el momento en que « nadie puede servir a dos señores » *(Mt* 6, 24), el cambio de mentalidad *(metanoia)* consiste en el esfuerzo de asimilar los valores evangélicos que contrasta con las tendencias dominantes en el mundo. Es necesario, pues, renovar constantemente «el encuentro con Jesucristo vivo», camino que, como han señalado los Padres sinodales, « nos conduce a la conversión permanente ».[75]

El llamado universal a la conversión adquiere matices particulares para la Iglesia en América, comprometida también en la renovación de la propia fe. Los Padres sinodales han formulado así esta tarea concreta y exigente: « Esta conversión exige especialmente de nosotros Obispos una auténtica identificación con el estilo personal de Jesucristo, que nos lleva a la sencillez, a la pobreza, a la cercanía, a la carencia de ventajas, para que, como Él, sin colocar nuestra confianza en los medios humanos, saquemos, de la fuerza del Espíritu, y de la Palabra, toda la eficacia del Evangelio, permaneciendo primariamente abiertos a aquellos que están sumamente lejanos y excluidos».[76] Para ser Pastores según el corazón de Dios (cf. *Jr* 3, 15), es indispensable asumir un modo de vivir que nos asemeje a Aquél que dijo de sí mismo: «Yo soy el buen pastor» *(Jn* 10, 11), y que san Pablo evoca al escribir: « Sed mis imitadores, como lo soy de Cristo » *(1 Co* 11, 1).

Guiados por el Espíritu Santo hacia un nuevo estilo de vida

29. La propuesta de un nuevo estilo de vida no es sólo para los Pastores, sino más bien para todos los cristianos que viven en América. A todos se les pide que profundicen y asuman la auténtica espiritualidad cristiana. « En efecto, espiritualidad es un estilo o forma de vivir según las exigencias cristianas, la cual es "la vida en Cristo" y "en el Espíritu", que se acepta por la fe, se expresa por el amor y, en esperanza, es conducida a la vida dentro de la comunidad eclesial ».[77] En este sentido, por espiritualidad, que es la meta a la que conduce la conversión, se entiende no « una parte de la vida, sino la vida toda guiada por el Espíritu Santo ».[78] Entre los elementos de espiritualidad que todo cristiano tiene que hacer suyos sobresale la oración. Esta lo « conducirá poco a poco a adquirir una mirada contemplativa de la realidad, que le permitirá reconocer a Dios siempre y en todas las co-

[76] ***Propositio* 26.**
[76] ***Ibid.***
[77] ***Propositio* 28.**
[78] ***Ibid.***

sas; contemplarlo en todas las personas; buscar su voluntad en los acontecimientos ».[79]

La oración tanto personal como litúrgica es un deber de todo cristiano. «Jesucristo, evangelio del Padre, nos advierte que sin El no podemos hacer nada (cf. *Jn* 15, 5). El mismo en los momentos decisivos de su vida, antes de actuar, se retiraba a un lugar solitario para entregarse a la oración y la contemplación, y pidió a los Apóstoles que hicieran lo mismo ».[80] A sus discípulos, sin excepción, el Señor recuerda: « Entra en tu aposento y, después de cerrar la puerta, ora a tu Padre, que está allí, en lo secreto » *(Mt* 6, 6). Esta vida intensa de oración debe adaptarse a la capacidad y condición de cada cristiano, de modo que en las diversas situaciones de su vida pueda volver siempre « a la fuente de su encuentro con Jesucristo para beber el único Espíritu *(1 Co* 12, 13) ».[81] En este sentido, la dimensión contemplativa no es un privilegio de unos cuantos en la Iglesia; al contrario, en las parroquias, en las comunidades y en los movimientos se ha de promover una espiritualidad abierta y orientada a la contemplación de las verdades fundamentales de la fe: los misterios de la Trinidad, de la Encarnación del Verbo, de la Redención de los hombres, y las otras grandes obras salvíficas de Dios.[82]

Los hombres y mujeres dedicados exclusivamente a la contemplación tienen una misión fundamental en la Iglesia que está en América. Ellos son, según expresión del Concilio Vaticano II, « honor de la Iglesia y hontanar de gracias celestes ».[83] Por ello, los monasterios, diseminados a lo largo y ancho del Continente, han de ser « objeto de peculiar amor por parte de los Pastores, los cuales estén plenamente persuadidos de que las almas entregadas a la vida contemplativa obtienen gracia abundante por la oración, la penitencia y la contemplación, a las que consagran su vida. Los contemplativos deben ser conscientes de que están integrados en la misión de la Iglesia en el tiempo presente y que, con el testimonio de la propia vida, cooperan al bien espiritual de los fieles, ayudando así para que busquen el rostro de Dios en la vida diaria ».[84]

[79] *Ibid*

[80] *Propositio* 27.

[81] *Ibid.*

[82] Cf. *ibid.*

[83] Decr., *Perfectae caritatis,* sobre la adecuada renovación de la vida religiosa, 7; cf. JUAN PABLO II, Exhort, ap, postsinodal *Vita consecrata* (25 de marzo de 1996), 8: *AAS* 88 (1996), 382.

[84] *Propositio* 27.

La espiritualidad cristiana se alimenta ante todo de una vida sacramental asidua, por ser los Sacramentos raíz y fuente inagotable de la gracia de Dios, necesaria para sostener al creyente en su peregrinación terrena. Esta vida ha de estar integrada con los valores de su piedad popular, los cuales a su vez se verán enriquecidos por la práctica sacramental y libres del peligro de degenerar en mera rutina. Por otra parte, la espiritualidad no se contrapone a la dimensión social del compromiso cristiano. Al contrario, el creyente, a través de un camino de oración, se hace más consciente de las exigencias del Evangelio y de sus obligaciones con los hermanos, alcanzando la fuerza de la gracia indispensable para perseverar en el bien. Para madurar espiritualmente, el cristiano debe recurrir al consejo de los ministros sagrados o de otras personas expertas en este campo mediante la dirección espiritual, práctica tradicionalmente presente en la Iglesia. Los Padres sinodales han creído necesario recomendar a los sacerdotes este ministerio de tanta importancia.[85]

Vocación universal a la santidad

30. « Sed santos, porque yo, el Señor, vuestro Dios, soy santo » *(Lv* 19, 2). La Asamblea Especial del Sínodo de los Obispos para América ha querido recordar con vigor a todos los cristianos la importancia de la doctrina de la vocación universal a la santidad en la Iglesia.[86] Se trata de uno de los puntos centrales de la Constitución dogmática sobre la Iglesia del Concilio Vaticano II.[87] La santidad es la meta del camino de conversión, pues ésta « no es fin en sí misma, sino proceso hacia Dios, que es santo. Ser santos es imitar a Dios y glorificar su nombre en las obras que realizamos en nuestra vida (cf. *Mt* 5, 16) ».[88] En el camino de la santidad Jesucristo es el punto de referencia y el modelo a imitar: Él es «el Santo de Dios y fue reconocido como tal (cf. *Me* 1, 24). Él mismo nos enseña que el corazón de la santidad es el amor, que conduce incluso a dar la vida por los otros (cf. *Jn* 15, 13). Por ello, imitar la santidad de Dios, tal y como se ha manifestado en Jesucristo, su Hijo, no es otra

[85] Cf. *Propositio* 28.

[86] Cf. *Propositio* 29.

[87] Cf, *Lumen gentium,* V; cf. SÍNODO DE LOS OBISPOS, Segunda Asamblea general extraordinaria, Relación final *Ecclesia sub Verbo Dei mysteria Christi celebrans pro salute mundi* (7 de diciembre de 1985), II, A, 4-5: *Ench, Vat..* 9, 1791-1793.

[88] *Propositio* 29.

cosa que prolongar su amor en la historia, especialmente con respecto a los pobres, enfermos e indigentes (cf. *Lc* 10, 25ss) ».[89]

/esús, el único camino para la santidad

31. « Yo soy el Camino, la Verdad y la Vida» *(Jn* 14, 6). Con estas palabras Jesús se presenta como el único camino que conduce a la santidad. Pero el conocimiento concreto de este itinerario se obtiene principalmente mediante la Palabra de Dios que la Iglesia anuncia con su predicación. Por ello, la Iglesia en América « debe conceder una gran prioridad a la reflexión orante sobre la Sagrada Escritura, realizada por todos los fíeles »-[90] Esta lectura de la Biblia, acompañada de la oración, se conoce en la tradición de la Iglesia con el nombre de *Lectio divina,* práctica que se ha de fomentar entre todos los cristianos. Para los presbíteros, debe constituir un elemento fundamental en la preparación de sus homilías, especialmente las dominicales.[91]

Penitencia y reconciliación

32. La conversión *(metanoia),* a la que cada ser humano está llamado, lleva a aceptar y hacer propia la nueva mentalidad propuesta por el Evangelio. Esto supone el abandono de la forma de pensar y actuar del mundo, que tantas veces condiciona fuertemente la existencia. Como recuerda la Sagrada Escritura, es necesario que muera el hombre viejo y nazca el hombre nuevo, es decir, que todo el ser humano se renueve « hasta alcanzar un conocimiento perfecto según la imagen de su creador» *(Col* 3, 10). En ese camino de conversión y búsqueda de la santidad « deben fomentarse los medios ascéticos que existieron siempre en la práctica de la Iglesia, y que alcanzan la cima en el sacramento del perdón, recibido y celebrado con las debidas disposiciones ».[92] Sólo quien se reconcilia con Dios es protagonista de una auténtica reconciliación con y entre los hermanos.

La crisis actual del sacramento de la Penitencia, de la cual no está exenta la Iglesia en América, y sobre la que he expresado mi preocupación desde los comienzos mismos de mi pontificado,[93] podrá superarse por la acción pastoral continuada y paciente.

[89] ***Ibid,***
[90] ***Propositio* 32**
[91] **Cf. JUAN PABLO II, Carta ap. *Dies Domini* (31 de mayo de 1998), 40: *AAS* 90 (1998), 738.**
92 ***p,p,sitio* 33.**
[93] **Cf, Enc. *Redemptor hominis* (4 de marzo de 1979), 20: *AAS* 71 (1979), 309-316.**

A este respecto, los Padres sinodales piden justamente « que los sacerdotes dediquen el tiempo debido a la celebración del sacramento de la Penitencia, y que inviten insistente y vigorosamente a los fíeles para que lo reciban, sin que los pastores descuiden su propia confesión frecuente ».[94] Los Obispos y los sacerdotes experimentan personalmente el misterioso encuentro con Cristo que perdona en el sacramento de la Penitencia, y son testigos privilegiados de su amor misericordioso.

La Iglesia católica, que abarca a hombres y mujeres « de toda nación, razas, pueblos y lenguas» *(Ap* 7, 9), está llamada a ser, «en un mundo señalado por las divisiones ideológicas, étnicas, económicas y culturales », el « signo vivo de la unidad de la familia humana ».[95] América, tanto en la compleja realidad de cada nación y la variedad de sus grupos étnicos, como en los rasgos que caracterizan todo el Continente, presenta muchas diversidades que no se han de ignorar y a las que se debe prestar atención. Gracias a un eficaz trabajo de integración entre todos los miembros del pueblo de Dios en cada país y entre los miembros de las Iglesias particulares de las diversas naciones, las diferencias de hoy podrán ser fuente de mutuo enriquecimiento. Como afirman justamente los Padres sinodales, « es de gran importancia que la Iglesia en toda América sea signo vivo de una comunión reconciliada y un llamado permanente a la solidaridad, un testimonio siempre presente en nuestros diversos sistemas políticos, económicos y sociales ».[96] Esta es una aportación significativa que los creyentes pueden ofrecer a la unidad del Continente americano.

CAPÍTULO IV

CAMINO PARA LA COMUNIÓN

«Como tú, Padre, en mí y yo en ti, que ellos también sean uno en nosotros» *(Jn* 17, 21)

La Iglesia, sacramento de comunión

33. « Ante un mundo roto y deseoso de unidad es necesario proclamar con gozo y fe firme que Dios es comunión, Padre, Hijo y Espíritu Santo, unidad en la distinción, el cual llama a todos los hombres a que participen de la misma comunión trinitaria. Es necesario proclamar que esta comu-

[94] ***Propositio* 33**
[95] ***Ibid.***
[96] ***Ibid.***

nión es el proyecto magnifico de Dios [Padre]; que Jesucristo, que se ha hecho hombre, es el punto central de la misma comunión, y que el Espíritu Santo trabaja constantemente para crear la comunión y restaurarla cuando se hubiera roto. Es necesario proclamar que la Iglesia es signo e instrumento de la comunión querida por Dios, iniciada en el tiempo y dirigida a su perfección en la plenitud del Reino ».[97] La Iglesia es signo de comunión porque sus miembros, como sarmientos, participan de la misma vida de Cristo, la verdadera vid (cf. *Jn* 15, 5). En efecto, por la comunión con Cristo, Cabeza del Cuerpo místico, entramos en comunión viva con todos los creyentes.

Esta comunión, existente en la Iglesia y esencial a su naturaleza,[98] debe manifestarse a través de signos concretos, « como podrían ser: la oración en común de unos por otros, el impulso a las relaciones entre las Conferencias Episcopales, los vínculos entre Obispo y Obispo, las relaciones de hermandad entre las diócesis y las parroquias, y la mutua comunicación de agentes pastorales para acciones misionales específicas ».[99] La comunión eclesial implica conservar el depósito de la fe en su pureza e integridad, así como también la unidad de todo el Colegio de los Obispos bajo la autoridad del Sucesor de Pedro. En este contexto, los Padres sinodales han señalado que « el fortalecimiento del oficio petrino es fundamental para la preservación de la unidad de la Iglesia », y que « el ejercicio pleno del primado de Pedro es fundamental para la identidad y la vitalidad de la Iglesia en América ».[100] Por encargo del Señor, a Pedro y a sus Sucesores corresponde el oficio de confirmar en la fe a sus hermanos (cf. *Lc* 22, 32) y de pastorear toda la grey de Cristo (cf. *Jn* 21, 15-17). Asimismo, el Sucesor del príncipe de los Apóstoles está llamado a ser la piedra sobre la que la Iglesia está edificada, y a ejercer el ministerio derivado de ser el depositario de las llaves del Reino (cf. *Mt* 16, 18-19). El Vicario de Cristo es, pues, « el perpetuo principio de [...] unidad y el fundamento visible» de la Iglesia.[101]

[97] *Propositio* 40; cf. CONC. ECUM. VAT. II, Const, dogm. *Lumen gentium,* sobre la Iglesia, 2.

[98] Cf. CONGREGACIÓN PARA LA DOCTRINA DE LA FE, Carta *Communionis notio,* a los Obispos de la Iglesia católica sobre algunos aspectos de la Iglesia considerada como comunión (28 de mayo de 1992), 3-6: *AAS* 85 (1993), 839-841.

[99] *Propositio* 40.

[100] *Ibid.*

[101] CONC. ECUM. VAT. I, Const. dogm. *Pastor aeternus,* sobre la Iglesia de Cristo, Prólogo: *DS* 3051

Iniciación cristiana y comunión

34. La comunión de vida en la Iglesia se obtiene por los sacramentos de la iniciación cristiana: Bautismo, Confirmación y Eucaristía. El Bautismo es « la puerta de la vida espiritual: pues por él nos hacemos miembros de Cristo, y del cuerpo de la Iglesia ».[102] Los bautizados, al recibir la Confirmación « se vinculan más estrechamente a la Iglesia, se enriquecen con una fuerza especial del Espíritu Santo, y con ello quedan obligados más estrictamente a difundir y defender la fe, como verdaderos testigos de Cristo, por la palabra juntamente con las obras ».[103] El proceso de la iniciación cristiana se perfecciona y culmina con la recepción de la Eucaristía, por la cual el bautizado se inserta plenamente en el Cuerpo de Cristo.[104]

« Estos sacramentos son una excelente oportunidad para una buena evangelización y catequesis, cuando su preparación se hace por agentes dotados de fe y competencia ».[105] Aunque en las diversas diócesis de América se ha avanzado mucho en la preparación para los sacramentos de la iniciación cristiana, los Padres sinodales se lamentaban de que todavía « son muchos los que los reciben sin la suficiente formación ».[106] En el caso del bautismo de niños no debe omitirse un esfuerzo catequizador de cara a los padres y padrinos.

La Eucaristía, centro de comunión con Dios y con los hermanos

35. La realidad de la Eucaristía no se agota en el hecho de ser el sacramento con el que se culmina la iniciación cristiana. Mientras el Bautismo y la Confirmación tienen la función de iniciar e introducir en la vida propia de la Iglesia, no siendo repetibles,[107] la Eucaristía continúa siendo el centro vivo permanente en torno al cual se congrega toda la comunidad eclesial.[108] Los diversos aspectos de este sacramento muestran su inagotable riqueza:

[102] CONC. ECUM. DE FLORENCIA, Bula de unión *Exultate Deo* (22 de noviembre de 1439): *DS* 1314.

[103] CONC. ECUM. VAT. II, Const. dogm. *Lumen gentium,* sobre la Iglesia, 11.

[104] Cf CONC. ECUM. VAT. II, Decreto *Presbyterorum ordinis,* sobre el ministerio y vida de los presbíteros, 5.

[105] *Propositio* 41.

[106] *Ibid,*

[107] Cf CONC. ECUM. DE TRENTO, Ses. VII, *Decreto sobre los sacramentos en general,* can. 9: *DS* 1609.

[108] Cf. CONC. ECUM. VAT. II, Const dogm. *Lumen gentium,* sobre la Iglesia, 26.

es, al mismo tiempo, sacramento-sacrifìcio, sacramento-comunión, sacramento-presencia.[109]

La Eucaristía es el lugar privilegiado para el encuentro con Cristo vivo. Por ello los Pastores del pueblo de Dios en América, a través de la predicación y la catequesis, deben esforzarse en « dar a la celebración eucaristica dominical una nueva fuerza, como fuente y culminación de la vida de la Iglesia, prenda de su comunión en el Cuerpo de Cristo e invitación a la solidaridad como expresión del mandato del Señor: "que os améis los unos a los otros, como yo os he amado" *(Jn* 13, 34) ».[110] Como sugieren los Padres sinodales, dicho esfuerzo debe tener en cuenta varias dimensiones fundamentales. Ante todo, es necesario que los fíeles sean conscientes de que la Eucaristía es un inmenso don, a fin de que hagan todo lo posible para participar activa y dignamente en ella, al menos los domingos y días festivos. Al mismo tiempo, se han de promover « todos los esfuerzos de los sacerdotes para hacer más fácil esa participación y posibilitarla en las comunidades lejanas ».[111] Habrá que recordar a los fieles que « la participación plena en ella, consciente y activa, aunque es esencialmente distinta del oficio del sacerdote ordenado, es una actuación del sacerdocio común recibido en el Bautismo ».[112]

La necesidad de que los fieles participen en la Eucaristía y las dificultades que surgen por la escasez de sacerdotes, hacen patente la urgencia de fomentar las vocaciones sacerdotales.[113] Es también necesario recordar a toda la Iglesia en América « el lazo existente entre la Eucaristía y la caridad »,[114] lazo que la Iglesia primitiva expresaba uniendo el *ágape* con la Cena eucaristica.[115] La participación en la Eucaristía debe llevar a una acción caritativa más intensa como fruto de la gracia recibida en este sacramento.

[109] Cf. JUAN PABLO II, Enc. *Redemptor hominis* (4 de marzo de 1979), 20: *AAS* 71 (1979), 309-316.

[110] *Propositio* 42; cf. JUAN PABLO II, Carta ap. *Dies Domini* (31 de mayo de 1998), 69: *AAS* 90 (1998), 755-756.

[111] *Propositio* 41.

[112] *Propositio* 42; cf CONC. ECUM. VAT. II, Const. *Sacrosanctum Concilium,* sobre la sagrada liturgia, 14; Const. dogm. *Lumen gentium,* sobre la Iglesia, 10.

[113] Cf. *Propositio* 42.

[114] *Propositio* 41.

[115] Cf. CONC. ECUM. VAT. II, Decreto *Apostolicam actuositatem,* sobre el apostolado de los laicos, 8.

Los Obispos, promotores de comunión

36. La comunión en la Iglesia, precisamente porque es un signo de vida, debe crecer continuamente. En consecuencia, los Obispos, recordando que « son, individualmente, el principio y fundamento visible de unidad en sus Iglesias particulares »,[116] deben sentirse llamados a promover la comunión en su propia diócesis para que sea más eficaz el esfuerzo por la nueva evangelización de América. El esfuerzo comunitario se ve facilitado por los organismos previstos por el Concilio Vaticano II como apoyo de la actividad del Obispo diocesano, los cuales han sido definidos más detalladamente por la legislación postconciliar.[117] « Corresponde al Obispo, con la cooperación de los sacerdotes, los diáconos, los consagrados y los laicos [...] realizar un plan de acción pastoral de conjunto, que sea orgánico y participativo, que llegue a todos los miembros de la Iglesia y suscite su conciencia misionera ».[118]

Cada Ordinario debe promover en los sacerdotes y fieles la conciencia de que la diócesis es la expresión visible de la comunión eclesial, que se forma en la mesa de la Palabra y de la Eucaristía en torno al Obispo, unido con el Colegio episcopal y bajo su Cabeza, el Romano Pontífice. Ella en cuanto Iglesia particular tiene la misión de empezar y fomentar el encuentro de todos los miembros del pueblo de Dios con Jesucristo,[119] en el respeto y promoción de la pluralidad y de la diversidad que no obstaculizan la unidad, sino que le confieren el carácter de comunión.[120] Un conocimiento más profundo de lo que es la Iglesia particular favorecerá ciertamente el espíritu de participación y corresponsabilidad en la vida de los organismos diocesanos.[121]

Una comunión más intensa entre las Iglesias particulares

37. La Asamblea especial para América del Sínodo de los Obispos, la primera en la historia que ha reunido a Obispos de todo el Continente, ha

[116] CONC. ECUM. VAT. II, Const. dogm. *Lumen gentium,* sobre la Iglesia, 23.

[117] Cf. Decreto *Christus Dominus,* sobre la función pastoral de los Obispos, 27; Decreto *Presbyterorum ordinis,* sobre el ministerio y vida de los presbíteros, 7; PABLO VI, Motu proprio *Ecclesiae sanctae* (6 de agosto de 1966) I, 15-17: *AAS* 58 (1966), 766-767; *Código de Derecho Canónico,* cc. 495, 502 y 511; *Código de los Cánones de las Iglesias Orientales,* cc. 264, 271 y 272.

[118] *Propositio* 43.

[119] Cf *Propositio* 45.

[120] Cf. CONGREGACIÓN PARA LA DOCTRINA DE LA FE, Carta *Communionis notio,* a los Obispos de la Iglesia católica sobre algunos aspectos de la Iglesia considerada como comunión (28 de mayo de 1992), 15-16: *AAS* 85 (1993), 847-848.

[121] Cf. *ibid.*

sido percibida por todos como una gracia especial del Señor a la Iglesia que peregrina en América. Esta Asamblea ha reforzado la comunión que debe existir entre las Comunidades eclesiales del Continente, haciendo ver a todos la necesidad de incrementarla ulteriormente. Las experiencias de comunión episcopal, frecuentes sobre todo después del Concilio Vaticano II por la consolidación y difusión de las Conferencias Episcopales, deben entenderse como encuentros con Cristo vivo, presente en los hermanos que están reunidos en su nombre (cf. *Mt* 18, 20).

La experiencia sinodal ha enseñado también las riquezas de una comunión que se extiende más allá de los límites de cada Conferencia Episcopal. Aunque ya existen formas de diálogo que superan tales confínes, los Padres sinodales sugieren la conveniencia de fortalecer las reuniones interamericanas, promovidas ya por las Conferencias Episcopales de las diversas Naciones americanas, como expresión de solidaridad efectiva y lugar de encuentro y de estudio de los desafíos comunes para la evangelización de América.[122] Será igualmente oportuno definir con exactitud el carácter de tales encuentros, de modo que lleguen a ser, cada vez más, expresión de comunión entre todos los Pastores. Aparte de estas reuniones más amplias, puede ser útil, cuando las circunstancias lo requieran, crear comisiones específicas para profundizar los temas comunes que afectan a toda América. Campos en los que parece especialmente necesario « que se dé un impulso a la cooperación, son las comunicaciones pastorales mutuas, la cooperación misional, la educación, las migraciones, el ecumenismo ».[123]

Los Obispos, que tienen el deber de impulsar la comunión entre las Iglesias particulares, alentarán a los fíeles a vivir más intensamente la dimensión comunitaria, asumiendo « la responsabilidad de desarrollar los lazos de comunión con las Iglesias locales en otras partes de América por la educación, la mutua comunicación, la unión fraterna entre parroquias y diócesis, planes de cooperación, y defensas unidas en temas de mayor importancia, sobre todo los que afectan a los pobres ».[124]

Comunión fraterna con las Iglesias católicas orientales

38. El fenómeno reciente de la implantación y desarrollo en América de Iglesias particulares católicas orientales, dotadas de jerarquía propia, ha

[122] **Cf. *Propositio* 44,**
[123] ***Ibid.***
[124] ***Ibid.***

merecido una especial atención por parte de algunos Padres sinodales. Un sincero deseo de abrazar cordial y eficazmente a estos hermanos en la fe y en la comunión jerárquica bajo el Sucesor de Pedro, ha llevado a la Asamblea sinodal a proponer sugerencias concretas de ayuda fraterna por parte de las Iglesias particulares latinas a las Iglesias católicas orientales existentes en el Continente. Así, por ejemplo, se propone que sacerdotes de rito latino, sobre todo de origen oriental, puedan ofrecer su colaboración litúrgica a las comunidades orientales carentes de un número suficiente de presbíteros. Igualmente, respecto a los edificios religiosos, los fieles orientales podrán usar, en los casos que sea conveniente, las iglesias de rito latino.

En este espíritu de comunión son dignas de consideración varias propuestas de los Padres sinodales: que allí donde sea necesario exista, en las Conferencias Episcopales nacionales y en los organismos internacionales de cooperación episcopal, una comisión mixta encargada de estudiar los problemas pastorales comunes; que la catequesis y la formación teológica para los laicos y seminaristas de la Iglesia latina, incluyan el conocimiento de la tradición viva del Oriente cristiano; que los Obispos de las Iglesias católicas orientales participen en las Conferencias Episcopales latinas de las respectivas Naciones.[125] No puede dudarse de que esta cooperación fraterna, a la vez que prestará una ayuda preciosa a las Iglesias orientales, de reciente implantación en América, permitirá a las Iglesias particulares latinas enriquecerse con el patrimonio espiritual de la tradición del Oriente cristiano.

El presbítero, signo de unidad

39. « Como miembro de una Iglesia particular, todo sacerdote debe ser signo de comunión con el Obispo en cuanto que es su inmediato colaborador, unido a sus hermanos en el presbiterio. Ejerce su ministerio con caridad pastoral, principalmente en la comunidad que le ha sido confiada, y la conduce al encuentro con Jesucristo Buen Pastor. Su vocación exige que sea signo de unidad. Por ello debe evitar cualquier participación en política partidista que dividiría a la comunidad ».[126] Es deseo de los Padres sinodales que se « desarrolle una acción pastoral a favor del clero diocesano que haga más sólida su espiritualidad, su misión y su identidad, la cual tiene su centro en el seguimiento de Cristo que, sumo y eterno Sacerdote, buscó siem-

[125] Cf. *Propositio* 60.
[126] *Propositio* 49.

pre cumplir la voluntad del Padre. Él es el ejemplo de la entrega generosa, de la vida austera y del servicio hasta la muerte. El sacerdote sea consciente de que, por la recepción del sacramento del Orden, es portador de gracia que distribuye a sus hermanos en los sacramentos. Él mismo se santifica en el ejercicio del ministerio ».[127]

El campo en que se desarrolla la actividad de los sacerdotes es inmenso. Conviene, por ello, « que coloquen como centro de su actividad lo que es esencial en su ministerio: dejarse configurar a Cristo Cabeza y Pastor, fuente de la caridad pastoral, ofreciéndose a sí mismos cada día con Cristo en la Eucaristía, para ayudar a los fieles a que tengan un encuentro personal y comunitario con Jesucristo vivo ».[128] Como testigos y discípulos de Cristo misericordioso, los sacerdotes están llamados a ser instrumentos de perdón y de reconciliación, comprometiéndose generosamente al servicio de los fieles según el espíritu del Evangelio.

Los presbíteros, en cuanto pastores del pueblo de Dios en América, deben además estar atentos a los desafíos del mundo actual y ser sensibles a las angustias y esperanzas de sus gentes, compartiendo sus vicisitudes y, sobre todo, asumiendo una actitud de solidaridad con los pobres. Procurarán discernir los carismas y las cualidades de los fieles que puedan contribuir a la animación de la comunidad, escuchándolos y dialogando con ellos, para impulsar así su participación y corresponsabilidad. Ello favorecerá una mejor distribución de las tareas que les permita « consagrarse a lo que está más estrechamente conexo con el encuentro y el anuncio de Jesucristo, de modo que signifiquen mejor, en el seno de la comunidad, la presencia de Jesús que congrega a su pueblo ».[129]

El trabajo de discernimiento de los carismas particulares debe llevar también a valorizar aquellos sacerdotes que se consideren adecuados para realizar ministerios particulares. A todos los sacerdotes, además, se les pide que presten su ayuda fraterna en el presbiterio y que recurran al mismo con confianza en caso de necesidad.

Ante la espléndida realidad de tantos sacerdotes en América que, con la gracia de Dios, se esfuerzan por hacer frente a un quehacer tan grande, hago mío el deseo de los Padres sinodales de reconocer y alabar « la inagota-

[127] *Ibid*

[128] *Ibid.;* cf CONC. ECUM. VAT. II, Decreto *Presbyterorum ordinis,* sobre el ministerio y vida de los presbíteros, 14,

129 *Propositio* 49,

ble entrega de los sacerdotes, como pastores, evangelizadores y animadores de la comunión eclesial, expresando gratitud y dando ánimos a los sacerdotes de toda América que dan su vida al servicio del Evangelio ».[130]

Fomentar la pastoral vocacional

40. El papel indispensable del sacerdote en la comunidad ha de hacer conscientes a todos los hijos de la Iglesia en América de la importancia de la pastoral vocacional. El Continente americano cuenta con una juventud numerosa, rica en valores humanos y religiosos. Por ello, se han de cultivar los ambientes en que nacen las vocaciones al sacerdocio y a la vida consagrada e invitar a las familias cristianas para que ayuden a sus hijos cuando se sientan llamados a seguir este camino.[131] En efecto, las vocaciones « son un don de Dios » y « surgen en las comunidades de fe, ante todo, en la familia, en la parroquia, en las escuelas católicas y en otras organizaciones de la Iglesia. Los Obispos y presbíteros tienen la especial responsabilidad de estimular tales vocaciones mediante la invitación personal, y principalmente por el testimonio de una vida de fidelidad, alegría, entusiasmo y santidad. La responsabilidad para reunir vocaciones al sacerdocio pertenece a todo el pueblo de Dios y encuentra su mayor cumplimiento en la oración continua y humilde por las vocaciones ».[132]

Los seminarios, como lugares de acogida y formación de los llamados al sacerdocio, han de preparar a los futuros ministros de la Iglesia para que « vivan en una sólida espiritualidad de comunión con Cristo Pastor y de docilidad a la acción del Espíritu, que los hará especialmente capaces de discernir las expectativas del pueblo de Dios y los diversos carismas, y de trabajar en común ».[133] Por ello, en los seminarios « se ha de insistir especialmente en la formación específicamente espiritual, de modo que por la conversión continua, la actitud de oración, la recepción de los sacramentos de la Eucaristía y la penitencia, los candidatos se formen al encuentro con el Señor y se preocupen de fortificarse para la generosa entrega pastoral ».[m] Los formadores han de preocuparse de acompañar y guiar a los seminaristas hacia una madurez afectiva que los haga aptos para abrazar el celibato

130 *Ibid.*
131 Cf *Propositio* 51.
132 *Propositio* 48.
133 *Propositio* 51.
134 *Propositio* 52.

sacerdotal y capaces de vivir en comunión con sus hermanos en la vocación sacerdotal. Han de promover también en ellos la capacidad de observación crítica de la realidad circundante que les permita discernir sus valores y contravalores, pues esto es un requisito indispensable para entablar un diálogo constructivo con el mundo de hoy.

Una atención particular se debe dar a las vocaciones nacidas entre los indígenas; conviene proporcionar una formación inculturada en sus ambientes. Estos candidatos al sacerdocio, mientras reciben la adecuada formación teológica y espiritual para su futuro ministerio, no deben perder las raíces de su propia cultura.[135]

Los Padres sinodales han querido agradecer y bendecir a todos los que consagran su vida a la formación de los futuros presbíteros en los seminarios. Así mismo, han invitado a los Obispos a destinar para dicha tarea a sus sacerdotes más aptos, después de haberlos preparado mediante una formación específica que los capacite para una misión tan delicada.[136]

Renovar la institución parroquial

41. La parroquia es un lugar privilegiado en que los fieles pueden tener una experiencia concreta de la Iglesia.[137] Hoy en América, como en otras partes del mundo, la parroquia encuentra a veces dificultades en el cumplimiento de su misión. La parroquia debe renovarse continuamente, partiendo del principio fundamental de que « la parroquia tiene que seguir siendo primariamente comunidad eucaristica ».[138] Este principio implica que « las parroquias están llamadas a ser receptivas y solidarias, lugar de la iniciación cristiana, de la educación y la celebración de la fe, abiertas a la diversidad de carismas, servicios y ministerios, organizadas de modo comunitario y responsable, integradoras de los movimientos de apostolado ya existentes, atentas a la diversidad cultural de sus habitantes, abiertas a los proyectos pastorales y superparroquiales y a las realidades circunstantes ».[139]

Una atención especial merecen, por sus problemáticas específicas, las parroquias en los grandes núcleos urbanos, donde las dificultades son tan grandes que las estructuras pastorales normales resultan inadecuadas y las

[135] Cf. *ibid.*.
[136] Cf. *ibid.*
[137] Cf. *Propositio* 46.
[138] *Ibid*
[139] *Ibid*

posibilidades de acción apostólica notablemente reducidas. No obstante, la institución parroquial conserva su importancia y se ha de mantener. Para lograr este objetivo hay que « continuar la búsqueda de medios con los que la parroquia y sus estructuras pastorales lleguen a ser más eficaces en los espacios urbanos ».[140] Una clave de renovación parroquial, especialmente urgente en las parroquias de las grandes ciudades, puede encontrarse quizás considerando la parroquia como comunidad de comunidades y de movimientos.[141] Parece por tanto oportuno la formación de comunidades y grupos eclesiales de tales dimensiones que favorezcan verdaderas relaciones humanas. Esto permitirá vivir más intensamente la comunión, procurando cultivarla no sólo « ad intra », sino también con la comunidad parroquial a la que pertenecen estos grupos y con toda la Iglesia diocesana y universal. En este contexto humano será también más fácil escuchar la Palabra de Dios, para reflexionar a su luz sobre los diversos problemas humanos y madurar opciones responsables inspiradas en el amor universal de Cristo.[142] La institución parroquial así renovada « puede suscitar una gran esperanza. Puede formar a la gente en comunidades, ofrecer auxilio a la vida de familia, superar el estado de anonimato, acoger y ayudar a que las personas se inserten en la vida de sus vecinos y en la sociedad ».[143] De este modo, cada parroquia hoy, y particularmente las de ámbito urbano, podrá fomentar una evangelización más personal, y al mismo tiempo acrecentar las relaciones positivas con los otros agentes sociales, educativos y comunitarios.[144]

Además, « este tipo de parroquia renovada supone la figura de un pastor que, en primer lugar, tenga una profunda experiencia de Cristo vivo, espíritu misional, corazón paterno, que sea animador de la vida espiritual y evangelizador capaz de promover la participación. La parroquia renovada requiere la cooperación de los laicos, un animador de la acción pastoral y la capacidad del pastor para trabajar con otros. Las parroquias en América deben señalarse por su impulso misional que haga que extiendan su acción a los alejados ».[145]

i*) *Propositio* 35

[141] Cf. IV CONFERENCIA GENERAL DEL EPISCOPADO LATINOAMERICANO, Santo Domingo, octubre de 1992, *Nueva evangelización, promoción humana y cultura cristiana,* 58.

[142] Cf JUAN PABLO II, Enc. *Redemptoris missio* (7 de diciembre de 1990), 51: *AAS* 83 (1991), 298-299.

[143] *Propositio* 35

[144] Cf. *Propositio* 46

[145] *Ibid.*

Los diáconos permanentes

42. Por motivos pastorales y teológicos serios, el Concilio Vaticano II determinó restablecer el diaconado como grado permanente de la jerarquía en la Iglesia latina, dejando a las Conferencias Episcopales, con la aprobación del Sumo Pontífice, valorar la oportunidad de instituir los diáconos permanentes y en qué sitios.[146] Se trata de una experiencia muy diferente no sólo en las distintas partes de América, sino incluso entre las diócesis de una misma región. « Algunas diócesis han formado y ordenado no pocos diáconos, y están plenamente contentas de su incorporación y ministerio ».[147] Aquí se ve con gozo cómo los diáconos, « confortados con la gracia sacramental, en comunión con el Obispo y su presbiterio, sirven al pueblo de Dios en el ministerio de la liturgia, de la palabra y de la caridad ».[148] Otras diócesis no han emprendido este camino, mientras en otras partes existen dificultades en la integración de los diáconos permanentes en la estructura jerárquica.

Quedando a salvo la libertad de las Iglesias particulares para restablecer o no, consintiéndolo el Sumo Pontífice, el diaconado como grado permanente, está claro que el acierto de esta restauración implica un diligente proceso de selección, una formación seria y una atención cuidadosa a los candidatos, así como también un acompañamiento solícito no sólo de estos ministros sagrados, sino también, en el caso de los diáconos casados, de su familia, esposa e hijos.[149]

La vida consagrada

43. La historia de la evangelización de América es un elocuente testimonio del ingente esfuerzo misional realizado por tantas personas consagradas, las cuales, desde el comienzo, anunciaron el Evangelio, defendieron los derechos de los indígenas y, con amor heroico a Cristo, se entregaron al servicio del pueblo de Dios en el Continente.[150] La aportación de las personas

[146] Cf. Const., dogm. *Lumen gentium,* sobre la Iglesia, 29; PABLO VI, Motu proprio *Sacrum Diaconatus ordinem* (18 de junio de 1967), I, 1: *AAS* 59 (1967), 599.

[147] *Propositio* 50.

[148] CONC. ECUM. VAT. II, Const. dogm. *Lumen gentium,* sobre la Iglesia, 29.

[149] Cf. *Propositio* 50; CONGR. PARA LA EDUCACIÓN CATÓLICA y CONGR. PARA EL CLERO, Instr. *Ratio fundamentalis institutionis diaconorum permanentium* y *Directorium pro ministerio et vita diaconorum permanentium* (22 de febrero de 1998): *AAS* 90 (1998), 843-926.

[150] Cf. *Propositio* 53.

consagradas al anuncio del Evangelio en América sigue siendo de suma importancia; se trata de una aportación diversa según los carismas propios de cada grupo: « los Institutos de vida contemplativa que testifican lo absoluto de Dios, los Institutos apostólicos y misionales que hacen a Cristo presente en los muy diversos campos de la vida humana, los Institutos seculares que ayudan a resolver la tensión entre apertura real a los valores del mundo moderno y profunda entrega de corazón a Dios. Nacen también nuevos Institutos y nuevas formas de vida consagrada que requieren discreción evangélica ».[151]

Ya que «el futuro de la nueva evangelización [...] es impensable sin una renovada aportación de las mujeres, especialmente de las mujeres consagradas »,[152] urge favorecer su participación en diversos sectores de la vida eclesial, incluidos los procesos en que se elaboran las decisiones, especialmente en los asuntos que les conciernen directamente.[153]

« También hoy el testimonio de la vida plenamente consagrada a Dios es una elocuente proclamación de que El basta para llenar la vida de cualquier persona ».[154] Esta consagración al Señor ha de prolongarse en una generosa entrega a la difusión del Reino de Dios. Por ello, a las puertas del tercer milenio se ha de procurar « que la vida consagrada sea más estimada y promovida por los Obispos, sacerdotes y comunidades cristianas. Y que los consagrados, conscientes del gozo y de la responsabilidad de su vocación, se integren plenamente en la Iglesia particular a la que pertenecen y fomenten la comunión y la mutua colaboración ».[155]

Los fieles laicos y la renovación de la Iglesia

44. « La doctrina del Concilio Vaticano II sobre la unidad de la Iglesia, como pueblo de Dios congregado en la unidad del Padre y del Hijo y del Espíritu Santo, subraya que son comunes a la dignidad de todos los bautizados la imitación y el seguimiento de Cristo, la comunión mutua y el

[151] *Ibid.;* cf. III CONFERENCIA GENERAL DEL EPISCOPADO LATINOAMERICANO, *Mensaje a los pueblos de América Latina,* Puebla 1979, n. 775.

[152] JUAN PABLO II, Exhort ap. postsinodal *Vita consecrata* (25 de marzo de 1996), 57: *AAS* 88 (1996), 429-430.

[153] Cf. *ibid.,* 58: *l.c,* 430.

154 *Propositio* 53.

[155] *Ibid.*

mandato misional ».[156] Es necesario, por tanto, que los fieles laicos sean conscientes de su dignidad de bautizados. Por su parte, los Pastores han de estimar profundamente « el testimonio y la acción evangelizadora de los laicos que integrados en el pueblo de Dios con espiritualidad de comunión conducen a sus hermanos al encuentro con Jesucristo vivo. La renovación de la Iglesia en América no será posible sin la presencia activa de los laicos. Por eso, en gran parte, recae en ellos la responsabilidad del futuro de la Iglesia».[157]

Los ámbitos en los que se realiza la vocación de los fieles laicos son dos. El primero, y más propio de su condición laical, es el de las realidades temporales, que están llamados a ordenar según la voluntad de Dios.[158] En efecto, « con su peculiar modo de obrar, el Evangelio es llevado dentro de las estructuras del mundo y obrando en todas partes santamente consagran el mismo mundo a Dios ».[159] Gracias a los fieles laicos, « la presencia y la misión de la Iglesia en el mundo se realiza, de modo especial, en la diversidad de carismas y ministerios que posee el laicado. La secularidad es la nota característica y propia del laico y de su espiritualidad que lo lleva a actuar en la vida familiar, social, laboral, cultural y política, a cuya evangelización es llamado. En un Continente en el que aparecen la emulación y la propensión a agredir, la inmoderación en el consumo y la corrupción, los laicos están llamados a encarnar valores profundamente evangélicos como la misericordia, el perdón, la honradez, la transparencia de corazón y la paciencia en las condiciones difíciles. Se espera de los laicos una gran fuerza creativa en gestos y obras que expresen una vida coherente con el Evangelio ».[160]

América necesita laicos cristianos que puedan asumir responsabilidades directivas en la sociedad. Es urgente formar hombres y mujeres capaces de actuar, según su propia vocación, en la vida pública, orientándola al bien común. En el ejercicio de la política, vista en su sentido más noble y auténtico como administración del bien común, ellos pueden encontrar también el camino de la propia santificación. Para ello es necesario que sean formados tanto en los principios y valores de la Doctrina social de la Iglesia, como en nociones fundamentales de la teología del laicado. El conocimiento profundo de los principios éticos y de los valores morales cristianos

[156] *Propositio* 54.
[157] *Ibid.*
[158] Cf. CONC. ECUM. VAT. II, Const. dogm. *Lumen gentium,* sobre la Iglesia, 31.
[159] *Propositio* 55; cf CONC. ECUM. VAT. II, Const. dogm. *Lumen gentium,* sobre la Iglesia, 34.
[160] *Propositio* 55.

les permitirá hacerse promotores en su ambiente, proclamándolos también ante la llamada « neutralidad del Estado ».[161]

Hay un segundo ámbito en el que muchos fieles laicos están llamados a trabajar, y que puede llamarse « intraeclesial ». Muchos laicos en América sienten el legítimo deseo de aportar sus talentos y carismas a « la construcción de la comunidad eclesial como delegados de la Palabra, catequistas, visitadores de enfermos o de encarcelados, animadores de grupos etc. ».[162] Los Padres sinodales han manifestado el deseo de que la Iglesia reconozca algunas de estas tareas como ministerios laicales, fundados en los sacramentos del Bautismo y la Confirmación, dejando a salvo el carácter específico de los ministerios propios del sacramento del Orden. Se trata de un tema vasto y complejo para cuyo estudio constituí, hace ya algún tiempo, una Comisión especial[163] y sobre el que los organismos de la Santa Sede han ido señalando paulatinamente algunas pautas directivas.[164] Se ha de fomentar la provechosa cooperación de fieles laicos bien preparados, hombres y mujeres, en diversas actividades dentro de la Iglesia, evitando, sin embargo, una posible confusión con los ministerios ordenados y con las actividades propias del sacramento del Orden, a fin de distinguir bien el sacerdocio común de los fieles del sacerdocio ministerial.

A este respecto, los Padres sinodales han sugerido que las tareas confiadas a los laicos sean bien « distintas de aquellas que son etapas para el ministerio ordenado »[165] y que los candidatos al sacerdocio reciben antes del presbiterado. Igualmente se ha observado que estas tareas laicales «no deben conferirse sino a personas, varones y mujeres, que hayan adquirido la formación exigida, según criterios determinados: una cierta permanencia, una real disponibilidad con respecto a un determinado grupo de personas, la obligación de dar cuenta a su propio Pastor ».[166] De todos modos, aunque el apostolado intraeclesial de los laicos tiene que ser estimulado, hay que procurar que este apostolado coexista con la actividad propia de los laicos, en la que no pueden ser suplidos por los sacerdotes: el ámbito de la realidades temporales.

[161] Cf. *ibid.*

162 *Propositio* 56

[163] Cf. Exhort, ap. postsinodal *Christifideles laici* (30 de diciembre de 1988), 23: *AAS* 81 (1989), 429-433.

[164] Cf. CONGREGACIÓN PARA EL CLERO Y OTRAS, Instruc. *Ecclesiae de mysterio* (15 de agosto de 1997): *AAS* 89 (1997), 852-877.

ios *Propositio* 56.

[166] *Ibid.*

Dignidad de la mujer

45. Merece una especial atención la vocación de la mujer. Ya en otras ocasiones he querido expresar mi aprecio por la aportación específica de la mujer al progreso de la humanidad y reconocer sus legítimas aspiraciones a participar plenamente en la vida eclesial, cultural, social y económica.[167] Sin esta aportación se perderían algunas riquezas que sólo el « genio de la mujer »[168] puede aportar a la vida de la Iglesia y de la sociedad misma. No reconocerlo sería una injusticia histórica especialmente en América, si se tiene en cuenta la contribución de las mujeres al desarrollo material y cultural del Continente, como también a la transmisión y conservación de la fe. En efecto, « su papel fue decisivo sobre todo en la vida consagrada, en la educación, en el cuidado de la salud ».[169]

En varías regiones del Continente americano, lamentablemente, la mujer es todavía objeto de discriminaciones. Por eso se puede decir que el rostro de los pobres en América es también el rostro de muchas mujeres. En este sentido, los Padres sinodales han hablado de un « aspecto femenino de la pobreza ».[170] La Iglesia se siente obligada a insistir sobre la dignidad humana, común a todas las personas. Ella « denuncia la discriminación, el abuso sexual y la prepotencia masculina como acciones contrarías al plan de Dios ».[171] En particular, deplora como abominable la esterilización, a veces programada, de las mujeres, sobre todo de las más pobres y marginadas, que es practicada a menudo de manera engañosa, sin saberlo las interesadas; esto es mucho más grave cuando se hace para conseguir ayudas económicas a nivel internacional.

La Iglesia en el Continente se siente comprometida a intensificar su preocupación por la mujeres y a defenderlas « de modo que la sociedad en América ayude más a la vida familiar fundada en el matrimonio, proteja más la maternidad y respete más la dignidad de todas las mujeres ».[172] Se debe ayudar a las mujeres americanas a tomar parte activa y responsable

[167] Cf. Carta ap. *Mulieris dignitatem* (15 de agosto de 1988): *AAS* 80 (1988), 1653-1729 y *Carta a las mujeres* (29 de junio de 1995): *AAS* 87 (1995), 803-812; *Propositio* 11.

[168] Cf. Carta ap.. *Mulieris dignitatem* (15 de agosto de 1988), 31: *AAS* 80 (1988), 1728.

i«9 *Propositio* 11

[170] *Ibid.*

[171] *Ibid,,*

[172] *Ibid,*

en la vida y misión de la Iglesia,[173] como también se ha de reconocer la necesidad de la sabiduría y cooperación de las mujeres en las tareas directivas de la sociedad americana.

Los desafios para la familia cristiana

46. Dios Creador, formando al primer varón y a la primera mujer, y mandando «sed fecundos y multiplicaos» *(Gn* 1, 28), estableció definitivamente la familia. De este santuario nace la vida y es aceptada como don de Dios. La Palabra, leída asiduamente en la familia, la construye poco a poco como iglesia doméstica y la hace fecunda en humanismo y virtudes cristianas; allí se constituye la fuente de las vocaciones. La vida de oración de la familia en torno a alguna imagen de la Virgen hará que permanezca siempre unida en torno a la Madre, como los discípulos de Jesús (cf. *H eh* 1, 14) ».[174] Son muchas las insidias que amenazan la solidez de la institución familiar en la mayor parte de los países de América, siendo, a la vez, desafíos para los cristianos. Se deben mencionar, entre otros, el aumento de los divorcios, la difusión del aborto, del infanticidio y de la mentalidad contraceptiva. Ante esta situación hay que subrayar « que el fundamento de la vida humana es la relación nupcial entre el marido y la esposa, la cual entre los cristianos es sacramental ».[175]

Es urgente, pues, una amplia catequización sobre el ideal cristiano de la comunión conyugal y de la vida familiar, que incluya una espiritualidad de la paternidad y la maternidad. Es necesario prestar mayor atención pastoral al papel de los hombres como maridos y padres, así como a la responsabilidad que comparten con sus esposas respecto al matrimonio, la familia y la educación de los hijos. No debe omitirse una seria preparación de los jóvenes antes del matrimonio, en la que se presente con claridad la doctrina católica, a nivel teológico, espiritual, y antropológico sobre este sacramento. En un Continente caracterizado por un considerable desarrollo demográfico, como es América, deben incrementarse continuamente las iniciativas pastorales dirigidas a las familias.

[173] **Cf. JUAN PABLO II, Exhort, ap postsinodal *Christifideles laici* (30 de diciembre de 1988), 49: *AAS* 81 (1989), 486-489.**

[174] ***Propositio* 12.**

[175] ***Ibid***

Para que la familia cristiana sea verdaderamente « iglesia doméstica »,[176] está llamada a ser el ámbito en que los padres transmiten la fe, pues ellos « deben ser para sus hijos los primeros predicadores de la fe, mediante la palabra y el ejemplo ».[177] En la familia tampoco puede faltar la práctica de la oración en la que se encuentren unidos tanto los cónyuges entre sí, como con sus hijos. A este respecto, se han de fomentar momentos de vida espiritual en común: la participación en la Eucaristía los días festivos, la práctica del sacramento de la Reconciliación, la oración cotidiana en familia y obras concretas de caridad. Así se consolidará la fidelidad en el matrimonio y la unidad de la familia. En un ambiente familiar con estas características no será difícil que los hijos sepan descubrir su vocación al servicio de la comunidad y de la Iglesia y que aprendan, especialmente con el ejemplo de sus padres, que la vida familiar es un camino para realizar la vocación universal a la santidad.[178]

Los jóvenes, esperanza del futuro

47. Los jóvenes son una gran fuerza social y evangelizadora. « Constituyen una parte numerosísima de la población en muchas naciones de América. En el encuentro de ellos con Cristo vivo se fundan la esperanza y la expectativas de un futuro de mayor comunión y solidaridad para la Iglesia y las sociedades de América».[179] Son evidentes los esfuerzos que las Iglesias particulares realizan en el Continente para acompañar a los adolescentes en el proceso catequético antes de la Confirmación y de otras formas de acompañamiento que les ofrecen para que crezcan en su encuentro con Cristo y en el conocimiento del Evangelio. El proceso de formación de los jóvenes debe ser constante y dinámico, adecuado para ayudarles a encontrar su lugar en la Iglesia y en el mundo. Por tanto, la pastoral juvenil ha de ocupar un puesto privilegiado entre las preocupaciones de los Pastores y de las comunidades.

En realidad, son muchos los jóvenes americanos que buscan el sentido verdadero de su vida y que tienen sed de Dios, pero muchas veces faltan las condiciones idóneas para realizar sus capacidades y lograr sus aspiraciones. Lamentablemente, la falta de trabajo y de esperanzas de futuro los lle-

[176] Cf. CONC. ECUM. VAT. II, Const. dogm. *Lumen gentium,* sobre la Iglesia, 11.
[177] *Ibid.*
[178] Cf., *Propositio* 12.
[179] *Propositio* 14.

va en algunas ocasiones a la marginación y a la violencia. La sensación de frustración que experimentan por todo ello, los hace abandonar frecuentemente la búsqueda de Dios. Ante esta situación tan compleja, « la Iglesia se compromete a mantener su opción pastoral y misionera por los jóvenes para que puedan hoy encontrar a Cristo vivo ».[180]

La acción pastoral de la Iglesia llega a muchos de estos adolescentes y jóvenes mediante la animación cristiana de la familia, la catequesis, las instituciones educativas católicas y la vida comunitaria de la parroquia. Pero hay otros muchos, especialmente entre los que sufren diversas formas de pobreza, que quedan fuera del campo de la actividad eclesial. Deben ser los jóvenes cristianos, formados con una conciencia misionera madura, los apóstoles de sus coetáneos. Es necesaria una acción pastoral que llegue a los jóvenes en sus propios ambientes, como el colegio, la universidad, el mundo del trabajo o el ambiente rural, con una atención apropiada a su sensibilidad. En el ámbito parroquial y diocesano será oportuno desarrollar también una acción pastoral de la juventud que tenga en cuenta la evolución del mundo de los jóvenes, que busque el diálogo con ellos, que no deje pasar las ocasiones propicias para encuentros más amplios, que aliente las iniciativas locales y aproveche también lo que ya se realiza en el ámbito interdiocesano e internacional.

Y, ¿qué hacer ante los jóvenes que manifiestan comportamientos adolescentes de una cierta inconstancia y dificultad para asumir compromisos serios para siempre? Ante esta carencia de madurez es necesario invitar a los jóvenes a ser valientes, ayudándoles a apreciar el valor del compromiso para toda la vida, como es el caso del sacerdocio, de la vida consagrada y del matrimonio cristiano.[181]

Acompañar al niño en su encuentro con Cristo

48. Los niños son don y signo de la presencia de Dios. « Hay que acompañar al niño en su encuentro con Cristo, desde su bautismo hasta su primera comunión, ya que forma parte de la comunidad viviente de fe, esperanza y caridad ».[182] La Iglesia agradece la labor de los padres, maestros, agentes pastorales, sociales y sanitarios, y de todos aquellos que sirven a la

[180] *Ibid.*
[181] *Ibid.*
[182] *Propositio* 15.

familia y a los niños con la misma actitud de Jesucristo que dijo: « Dejad que los niños vengan a mí, y no se lo impidáis porque de los que son como éstos es el Reino de los Cielos» *(Mt* 19, 14).

Con razón los Padres sinodales lamentan y condenan la condición dolorosa de muchos niños en toda América, privados de la dignidad y la inocencia e incluso de la vida. « Esta condición incluye la violencia, la pobreza, la carencia de casa, la falta de un adecuado cuidado de sanidad y educación, los daños de las drogas y del alcohol, y otros estados de abandono y de abuso ».[183] A este respecto, en el Sínodo se hizo mención especial de la problemática del abuso sexual de los niños y de la prostitución infantil, y los Padres lanzaron un urgente llamado « a todos los que están en posiciones de autoridad en la sociedad, para que realicen, como cosa prioritaria, todo lo que está en su poder, para aliviar el dolor de los niños en América».[184]

Elementos de comunión con las otras Iglesias y Comunidades eclesiales

49. Entre la Iglesia católica y las otras Iglesias y Comunidades eclesiales existe un esfuerzo de comunión que tiene su raíz en el Bautismo administrado en cada una de ellas.[185] Este esfuerzo se alimenta mediante la oración, el diálogo y la acción común. Los Padres sinodales han querido expresar una voluntad especial de « cooperación al diálogo ya comenzado con la Iglesia ortodoxa, con la que tenemos en común muchos elementos de fe, de vida sacramental y de piedad ».[186] Las propuestas concretas de la Asamblea sinodal sobre el conjunto de las Iglesias y Comunidades eclesiales cristianas no católicas son múltiples. Se propone, en primer lugar, « que los cristianos católicos, Pastores y fieles, fomenten el encuentro de los cristianos de las diversas confesiones, en la cooperación, en nombre del Evangelio, para responder al clamor de los pobres, con la promoción de la justicia, la oración común por la unidad y la participación en la Palabra de Dios y la experiencia de la fe en Cristo vivo ».[187] Deben también alentarse, cuando sea oportuno y conveniente, las reuniones de expertos de las diversas Iglesias y Comunidades eclesiales para facilitar el diálogo ecuménico. El ecumenismo

[183] *Ibid*

[184] *Ibid.*

[185] Cf. CONC. ECUM. VAT. II, Decr. *Unitatis redintegratio,* sobre el ecumenismo, 3.

[186] *Propositio* 61.

[187] *Ibid.*

ha de ser objeto de reflexión y de comunicación de experiencias entre las diversas Conferencias Episcopales católicas del Continente.

Si bien el Concilio Vaticano II se refiere a todos los bautizados y creyentes en Cristo « como hermanos en el Señor »,[188] es necesario distinguir con claridad las comunidades cristianas, con las cuales es posible establecer relaciones inspiradas en el espíritu del ecumenismo, de las sectas, cultos y otros movimientos pseudoreligiosos.

Relación de la Iglesia con las comunidades judías

50. En la sociedad americana existen también comunidades judías con las que la Iglesia ha llevado a cabo en estos últimos años una colaboración creciente.[189] En la historia de la salvación es evidente nuestra especial relación con el pueblo judío. De ese pueblo nació Jesús, quien dio comienzo a su Iglesia dentro de la Nación judía. Gran parte de la Sagrada Escritura que los cristianos leemos como palabra de Dios, constituye un patrimonio espiritual común con los judíos.[190] Se ha de evitar, pues, toda actitud negativa hacia ellos, ya que « para bendecir al mundo es necesario que los judíos y los cristianos sean previamente bendición los unos para los otros ».[191]

Religiones no cristianas

51. Respecto a las religiones no cristianas, la Iglesia católica no rechaza nada de lo que en ellas hay de verdadero y santo.[192] Por ello, con respecto a las otras religiones, los católicos quieren subrayar los elementos de verdad dondequiera que puedan encontrarse, pero a la vez testifican fuertemente la novedad de la revelación de Cristo, custodiada en su integridad por la Iglesia.[193] En coherencia con esta actitud, los católicos rechazan como extraña al espíritu de Cristo toda discriminación o persecución contra las personas por motivos de raza, color, condición de vida o religión. La diferencia de religión nunca debe ser causa de violencia o de guerra. Al contrario, las perso-

[188] Decr. *Unitatis redintegratio,* sobre el ecumenismo, 3.

[189] Cf. *Propositio* 62.

[190] Cf. SÍNODO DE LOS OBISPOS, Asamblea Especial para Europa, Decl. *Ut testes simus Christi qui nos liberavit* (13 de diciembre de 1991), III, 8: *Ench.. Vat.* 13, 653-655.

[191] *Propositio* 62.

[192] CONC. ECUM. VAT. II, Decl. *Nostra aetate,* sobre las relaciones de la Iglesia con las religiones no cristianas, 2,

[193] Cf. *Propositio* 63.

nas de creencias diversas deben sentirse movidas, precisamente por su adhesión a las mismas, a trabajar juntas por la paz y la justicia.

« Los musulmanes, como los cristianos y los judíos, llaman a Abraham, padre suyo. Este hecho debe asegurar que en toda América estas tres comunidades vivan armónicamente y trabajen juntas por el bien común. Igualmente, la Iglesia en América debe esforzarse por aumentar el mutuo respeto y las buenas relaciones con las religiones nativas americanas ».[194] La misma actitud debe tenerse con los grupos hinduistas y budistas o de otras religiones que las recientes inmigraciones, procedentes de países orientales, han llevado al suelo americano.

CAPÍTULO V

CAMINO PARA LA SOLIDARIDAD

« En esto conocerán todos que sois discípulos míos: si os tenéis amor los unos a los otros » *(Jn* 13, 35)

La solidaridad, fruto de la comunión

52. « En verdad os digo que cuanto hicisteis a uno de estos hermanos míos más pequeños, a mí me lo hicisteis» *(Mt* 25, 40; cf. 25, 45). La conciencia de la comunión con Jesucristo y con los hermanos, que es, a su vez, fruto de la conversión, lleva a servir al prójimo en todas sus necesidades, tanto materiales como espirituales, para que en cada hombre resplandezca el rostro de Cristo. Por eso, « la solidaridad es fruto de la comunión que se funda en el misterio de Dios uno y trino, y en el Hijo de Dios encarnado y muerto por todos. Se expresa en el amor del cristiano que busca el bien de los otros, especialmente de los más necesitados ».[19s]

De aquí deriva para las Iglesias particulares del Continente americano el deber de la recíproca solidaridad y de compartir sus dones espirituales y los bienes materiales con que Dios las ha bendecido, favoreciendo la disponibilidad de las personas para trabajar donde sea necesario. Partiendo del Evangelio se ha de promover una cultura de la solidaridad que incentive oportunas iniciativas de ayuda a los pobres y a los marginados, de modo

[194] *Ibid.*

«s *Propositio* 67.

especial a los refugiados, los cuales se ven forzados a dejar sus pueblos y tierras para huir de la violencia. La Iglesia en América ha de alentar también a los organismos internacionales del Continente con el fin de establecer un orden económico en el que no domine sólo el criterio del lucro, sino también el de la búsqueda del bien común nacional e internacional, la distribución equitativa de los bienes y la promoción integral de los pueblos.[196]

La doctrina de la Iglesia, expresión de las exigencias de la conversión

53. Mientras el relativismo y el subjetivismo se difunden de modo preocupante en el campo de la doctrina moral, la Iglesia en América está llamada a anunciar con renovada fuerza que la conversión consiste en la adhesión a la persona de Jesucristo, con todas las implicaciones teológicas y morales ilustradas por el Magisterio eclesial. Hay que reconocer, « el papel que realizan, en esta línea, los teólogos, los catequistas y los profesores de religión que, exponiendo la doctrina de la Iglesia con fidelidad al Magisterio, cooperan directamente en la recta formación de la conciencia de los fieles ».[197] Si creemos que Jesús es la Verdad (cf. *Jn* 14, 6) desearemos ardientemente ser sus testigos para acercar a nuestros hermanos a la verdad plena que está en el Hijo de Dios hecho hombre, muerto y resucitado por la salvación del género humano. « De este modo podremos ser, en este mundo, lámparas vivas de fe, esperanza y caridad ».[198]

Doctrina social de la Iglesia

54. Ante los graves problemas de orden social que, con características diversas, existen en toda América, el católico sabe que puede encontrar en la doctrina social de la Iglesia la respuesta de la que partir para buscar soluciones concretas. Difundir esta doctrina constituye, pues, una verdadera prioridad pastoral. Para ello es importante « que en América los agentes de evangelización (Obispos, sacerdotes, profesores, animadores pastorales, etc.) asimilen este tesoro que es la doctrina social de la Iglesia, e, iluminados por ella, se hagan capaces de leer la realidad actual y de buscar vías para la acción ».[199] A este respecto, hay que fomentar la formación de fieles laicos capaces de trabajar, en

[196] Cf. *ibid.*
[197] *Propositio* 68.
[198] *Ibid.*
[199] *Propositio* 69

nombre de la fe en Cristo, para la transformación de las realidades terrenas. Además, será oportuno promover y apoyar el estudio de esta doctrina en todos los ámbitos de las Iglesias particulares de América y, sobre todo, en el universitario, para que sea conocida con mayor profundidad y aplicada en la sociedad americana.

Para alcanzar este objetivo sería muy útil un compendio o síntesis autorizada de la doctrina social católica, incluso un « catecismo », que muestre la relación existente entre ella y la nueva evangelización. La parte que el *Catecismo de la Iglesia Católica* dedica a esta materia, a propósito del séptimo mandamiento del Decálogo, podría ser el punto de partida de este «Catecismo de doctrina social católica». Naturalmente, como ha sucedido con el *Catecismo de la Iglesia Católica,* se limitaría a formular los principios generales, dejando a aplicaciones posteriores el tratar sobre los problemas relacionados con las diversas situaciones locales.[200]

En la doctrina social de la Iglesia ocupa un lugar importante el derecho a un trabajo digno. Por esto, ante las altas tasas de desempleo que afectan a muchos países americanos y ante las duras condiciones en que se encuentran no pocos trabajadores en la industria y en el campo, «es necesario valorar el trabajo como dimensión de realización y de dignidad de la persona humana. Es una responsabilidad ética de una sociedad organizada promover y apoyar una cultura del trabajo ».[201]

Globalización de la solidaridad

55. El complejo fenómeno de la globalización, como he recordado más arriba, es una de las características del mundo actual, perceptible especialmente en América. Dentro de esta realidad polifacética, tiene gran importancia el aspecto económico. Con su doctrina social, la Iglesia ofrece una valiosa contribución a la problemática que presenta la actual economía globalizada. Su visión moral en esta materia « se apoya en las tres piedras angulares fundamentales de la dignidad humana, la solidaridad y la subsidiariedad ».[202] La economía globalizada debe ser analizada a la luz de los principios de la justicia social, res-

[200] Cf. SÍNODO DE LOS OBISPOS, Segunda Asamblea general extraordinaria, Relación final *Ecclesia sub verbo Dei mysteria Christi celebrans pro salute mundi* (7 de diciembre de 1985), II, B, a, 4: *Ench. Vat.* 9, 1797; JUAN PABLO II, Const. ap. *Fidei depositum* (11 de octubre de 1992): *AAS* 86 (1994), 117; *Catecismo de la Iglesia Católica,* 24.

[201] *Propositio* 69.

[202] *Propositio* 74.

petando la opción preferencial por los pobres, que han de ser capacitados para protegerse en una economía globalizada, y ante las exigencias del bien común internacional. En realidad, «la doctrina social de la Iglesia es la visión moral que intenta asistir a los gobiernos, a las instituciones y las organizaciones privadas para que configuren un futuro congruente con la dignidad de cada persona. A través de este prisma se pueden valorar las cuestiones que se refieren a la deuda externa de las naciones, a la corrupción política interna y a la discriminación dentro [de la propia nación] y entre las naciones».[203]

La Iglesia en América está llamada no sólo a promover una mayor integración entre las naciones, contribuyendo de este modo a crear una verdadera cultura globalizada de la solidaridad,[204] sino también a colaborar con los medios legítimos en la reducción de los efectos negativos de la globalización, como son el dominio de los más fuertes sobre los más débiles, especialmente en el campo económico, y la pérdida de los valores de las culturas locales en favor de una mal entendida homogeneización.

Pecados sociales que claman al cielo

56. A la luz de la doctrina social de la Iglesia se aprecia también, más claramente, la gravedad de «los pecados sociales que claman al cielo, porque generan violencia, rompen la paz y la armonía entre las comunidades de una misma nación, entre las naciones y entre las diversas partes del Continente».[205] Entre estos pecados se deben recordar, « el comercio de drogas, el lavado de las ganancias ilícitas, la corrupción en cualquier ambiente, el terror de la violencia, el armamentismo, la discriminación racial, las desigualdades entre los grupos sociales, la irrazonable destrucción de la naturaleza ».[206] Estos pecados manifiestan una profunda crisis debido a la pérdida del sentido de Dios y a la ausencia de los principios morales que deben regir la vida de todo hombre. Sin una referencia moral se cae en un afán ilimitado de riqueza y de poder, que ofusca toda visión evangélica de la realidad social.

No pocas veces, esto provoca que algunas instancias públicas se despreocupen de la situación social. Cada vez más, en muchos países americanos impera un sistema conocido como « neoliberalismo »; sistema que haciendo referencia a una concepción economicista del hombre, considera las ganancias y las leyes

[203] *Ibid.*
[204] Cf. *Propositio* 67.
[205] *Propositio* 70.
[206] *Ibid.*

del mercado como parámetros absolutos en detrimento de la dignidad y del respeto de las personas y los pueblos. Dicho sistema se ha convertido, a veces, en una justificación ideológica de algunas actitudes y modos de obrar en el campo social y político, que causan la marginación de los más débiles. De hecho, los pobres son cada vez más numerosos, víctimas de determinadas políticas y de estructuras frecuentemente injustas.[207]

La mejor respuesta, desde el Evangelio, a esta dramática situación es la promoción de la solidaridad y de la paz, que hagan efectivamente realidad la justicia. Para esto se ha de alentar y ayudar a aquellos que son ejemplo de honradez en la administración del erario público y de la justicia. Igualmente se ha de apoyar el proceso de democratización que está en marcha en América,[208] ya que en un sistema democrático son mayores las posibilidades de control que permiten evitar los abusos.

« El Estado de Derecho es la condición necesaria para establecer una verdadera democracia ».[209] Para que ésta se pueda desarrollar, se precisa la educación cívica así como la promoción del orden público y de la paz en la convivencia civil. En efecto, « no hay una democracia verdadera y estable sin justicia social. Para esto es necesario que la Iglesia preste mayor atención a la formación de la conciencia, prepare dirigentes sociales para la vida publica en todos los niveles, promueva la educación ética, la observancia de la ley y de los derechos humanos y emplee un mayor esfuerzo en la formación ética de la clase política ».[210]

El fundamento último de los derechos humanos

57. Conviene recordar que el fundamento sobre el que se basan todos los derechos humanos es la dignidad de la persona. En efecto, « la mayor obra divina, el hombre, es imagen y semejanza de Dios. Jesús asumió nuestra naturaleza menos el pecado; promovió y defendió la dignidad de toda persona humana sin excepción alguna; murió por la libertad de todos. El Evangelio nos muestra cómo Jesucristo subrayó la centralidad de la persona humana en el orden natural (cf. *Lc* 12, 22-29), en el orden social y en el orden religioso, incluso respecto a la Ley (cf. *Me* 2, 27); defendiendo el hombre y también la mujer (cf. *Jn* 8, 11) y los niños (cf. *Mt* 19, 13-15), que en su tiempo y en su

[207] **Cf. *Propositio* 73.**
[208] **Cf. *Propositio* 70..**
[209] ***Propositio* 72.**
[210] ***Ibid.***

cultura ocupaban un lugar secundario en la sociedad. De la dignidad del hombre en cuanto hijo de Dios nacen los derechos humanos y las obligaciones».[211] Por esta razón, « todo atropello a la dignidad del hombre es atropello al mismo Dios, de quien es imagen».[212] Esta dignidad es común a todos los hombres sin excepción, ya que todos han sido creados a imagen de Dios (cf. *Gn* 1, 26). La respuesta de Jesús a la pregunta « ¿Quién es mi prójimo? » *(Lc* 10, 29) exige de cada uno una actitud de respeto por la dignidad del otro y de cuidado solícito hacia él, aunque se trate de un extranjero o un enemigo (cf. *Lc* 10, 30-37). En toda América la conciencia de la necesidad de respetar los derechos humanos ha ido creciendo en estos últimos tiempos, sin embargo todavía queda mucho por hacer, si se consideran las violaciones de los derechos de personas y de grupos sociales que aún se dan en el Continente.

Amor preferendoti por los pobres y marginados

58. « La Iglesia en América debe encarnar en sus iniciativas pastorales la solidaridad de la Iglesia universal hacia los pobres y marginados de todo género. Su actitud debe incluir la asistencia, promoción, liberación y aceptación fraterna. La Iglesia pretende que no haya en absoluto marginados».[213] El recuerdo de los capítulos oscuros de la historia de América relativos a la existencia de la esclavitud y de otras situaciones de discriminación social, ha de suscitar un sincero deseo de conversión que lleve a la reconciliación y a la comunión.

La atención a los más necesitados surge de la opción de amar de manera preferencial a los pobres. Se trata de un amor que no es exclusivo y no puede ser pues interpretado como signo de particularismo o de sectarismo;[214] amando a los pobres el cristiano imita las actitudes del Señor, que en su vida terrena se dedicó con sentimientos de compasión a las necesidades de las personas espiritual y materialmente indigentes.

La actividad de la Iglesia en favor de los pobres en todas las partes del Continente es importante; no obstante hay que seguir trabajando para que esta línea de acción pastoral sea cada vez más un camino para el encuentro con Cristo, el cual, siendo rico, por nosotros se hizo pobre a fin de enriquecernos

[211] *Ibid.*

[212] III CONFERENCIA GENERAL DEL EPISCOPADO LATINOAMERICANO, *Mensaje a los pueblos de América Latina,* Puebla 1979, n. 306.

[213] *Propositio* 73.

[214] Cf. CONGREGACIÓN PARA LA DOCTRINA DE LA FE, Instr. *Libertatis conscientia* (22 de marzo de 1986), 68: *AAS* 79 (1987), 583-584.

con su pobreza (cf. *2 Co* 8, 9). Se debe intensificar y ampliar cuanto se hace ya en este campo, intentando llegar al mayor número posible de pobres. La Sagrada Escritura nos recuerda que Dios escucha el clamor de los pobres (cf. *Sal* 34 [33], 7) y la Iglesia ha de estar atenta al clamor de los más necesitados. Escuchando su voz, « la Iglesia debe vivir con los pobres y participar de sus dolores. [...] Debe finalmente testificar por su estilo de vida que sus prioridades, sus palabras y sus acciones, y ella misma está en comunión y solidaridad con ellos ».[215]

La deuda externa

59. La existencia de una deuda externa que asfixia a muchos pueblos del Continente americano es un problema complejo. Aun sin entrar en sus numerosos aspectos, la Iglesia en su solicitud pastoral no puede ignorar este problema, ya que afecta a la vida de tantas personas. Por eso, diversas Conferencias Episcopales de América, conscientes de su gravedad, han organizado estudios sobre el mismo y publicado documentos para buscar soluciones eficaces.[216] Yo he expresado también varias veces mi preocupación por esta situación, que en algunos casos se ha hecho insostenible. En la perspectiva del ya próximo Gran Jubileo del año 2000 y recordando el sentido social que los Jubileos tenían en el Antiguo Testamento, escribí: «Así, en el espíritu del Libro del Levítico (25, 8-12), los cristianos deberán hacerse voz de todos los pobres del mundo, proponiendo el Jubileo como un tiempo oportuno para pensar entre otras cosas en una notable reducción, si no en una total condonación, de la deuda internacional que grava sobre el destino de muchas naciones ».[217]

Reitero mi deseo, hecho propio por los Padres sinodales, de que el Pontificio Consejo « Justicia y Paz », junto con otros organismos competentes, como es la sección para las Relaciones con los Estados de la Secretaría de Estado, «busque, en el estudio y el diálogo con representantes del Primer Mundo y con responsables del Banco Mundial y del Fondo Monetario Internacional, vías de solución para el problema de la deuda externa y normas que impidan la repetición de tales situaciones con ocasión de futuros préstamos ».[218] Al nivel más amplio posible, sería oportuno que « expertos en economía y cuestiones monetarias, de fama internacional, procedieran a un análisis crítico del orden económ-

215 *Propositio* 73.
216 Cf. *Propositio* 75.
217 Carta ap. *Tertio millennio adveniente* (10 de noviembre de 1994), 51: *AAS* 87 (1995), 36.
218 *Propositio* 75.

mico mundial, en sus aspectos positivos y negativos, de modo que se corrija el orden actual, y propongan un sistema y mecanismos capaces de promover el desarrollo integral y solidario de las personas y los pueblos ».[219]

Lacha contra la corrupción

60. En América el fenómeno de la corrupción está también ampliamente extendido. La Iglesia puede contribuir eficazmente a erradicar este mal de la sociedad civil con «una mayor presencia de cristianos laicos cualificados que, por su origen familiar, escolar y parroquial, promuevan la práctica de valores como la verdad, la honradez, la laboriosidad y el servicio del bien común ».[220] Para lograr este objetivo y también para iluminar a todos los hombres de buena voluntad, deseosos de poner fin a los males derivados de la corrupción, hay que enseñar y difundir lo más posible la parte que corresponde a este tema en el *Catecismo de la Iglesia Católica*, promoviendo al mismo tiempo entre los católicos de cada Nación el conocimiento de los documentos publicados al respecto por las Conferencias Episcopales de las otras Naciones.[221] Los cristianos así formados contribuirán significativamente a la solución de este problema, esforzándose en llevar a la práctica la doctrina social de la Iglesia en todos los aspectos que afecten a sus vidas y en aquellos otros a los que pueda llegar su influjo.

El problema de las drogas

61. En relación con el grave problema del comercio de drogas, la Iglesia en América puede colaborar eficazmente con los responsables de las Naciones, los directivos de empresas privadas, las organizaciones no gubernamentales y las instancias internacionales para desarrollar proyectos que eliminen este comercio que amenaza la integridad de los pueblos en América.[222] Esta colaboración debe extenderse a los órganos legislativos, apoyando las iniciativas que impidan el « blanqueo de dinero », favorezcan el control de los bienes de quienes están implicados en este tráfico y vigilen que la producción y comercio de las sustancias químicas para la elaboración de drogas se realicen según las normas lega-

[219] *Ibid,*

[220] *Propositio* 37.

[221] Cf. *ibid.* Sobre la publicación de estos documentos, cf. JUAN PABLO II, Motu proprio *Apostolos suos* (21 de mayo de 1998), IV: *AAS* 90 (1998), 657.

[222] Cf. *Propositio* 38.

les. La urgencia y gravedad del problema hacen apremiante un llamado a los diversos ambientes y grupos de la sociedad civil para luchar unidos contra el comercio de la droga.[223] Por lo que respecta específicamente a los Obispos, es necesario —según una sugerencia de los Padres sinodales— que ellos mismos, como Pastores del pueblo de Dios, denuncien con valentía y con fuerza el hedonismo, el materialismo y los estilos de vida que llevan fácilmente a la droga.[224]

Hay que tener también presente que se debe ayudar a los agricultores pobres para que no caigan en la tentación del dinero fácil obtenible con el cultivo de las plantas de las que se extraen las drogas. A este respecto, las Organizaciones internacionales pueden prestar una colaboración preciosa a los Gobiernos nacionales favoreciendo, con incentivos diversos, las producciones agrícolas alternativas. Se ha de alentar también la acción de quienes se esfuerzan en sacar de la droga a los que la usan, dedicando una atención pastoral a las víctimas de la tóxicodependencia. Tiene una importancia fundamental ofrecer el verdadero « sentido de la vida » a las nuevas generaciones, que por carencia del mismo acaban por caer frecuentemente en la espiral perversa de los estupefacientes. Este trabajo de recuperación y rehabilitación social puede ser también una verdadera y propia tarea de evangelización.[225]

La carrera de armamentos

62. Un factor que paraliza gravemente el progreso de no pocas naciones de América es la carrera de armamentos. Desde las Iglesias particulares de América debe alzarse una voz profética que denuncie tanto el armamentismo como el escandaloso comercio de armas de guerra, el cual emplea sumas ingentes de dinero que deberían, en cambio, destinarse a combatir la miseria y a promover el desarrollo.[226] Por otra parte, la acumulación de armamentos es un factor de inestabilidad y una amenaza para la paz.[227] Por esto, la Iglesia está vigilante ante el riesgo de conflictos armados, incluso, entre naciones hermanas. Ella, como signo e instrumento de reconciliación y paz, ha de procurar « por todos los

[223] Cf. *ibid,*
[224] Cf. *ibid.*
[225] Cf *ibid.*
[226] Cf PONTIFICIO CONSEJO «JUSTICIA Y PAZ», *El Comercio Internacional de Armas. Una reflexión ética* (1 de mayo de 1994): *Ench. Vat.* 14, 1071-1154.
[227] Cf. *Propositio* 76.

medios posibles, también por el camino de la mediación y del arbitraje, actuar en favor de la paz y de la fraternidad entre los pueblos ».[228]

Cultura de la muerte y sociedad dominada por los poderosos

63. Hoy en América, como en otras partes del mundo, parece perfilarse un modelo de sociedad en la que dominan los poderosos, marginando e incluso eliminando a los débiles. Pienso ahora en los niños no nacidos, víctimas indefensas del aborto; en los ancianos y enfermos incurables, objeto a veces de la eutanasia; y en tantos otros seres humanos marginados por el consumismo y el materialismo. No puedo ignorar el recurso no necesario a la pena de muerte cuando otros « medios incruentos bastan para defender y proteger la seguridad de las personas contra el agresor [...] En efecto, hoy, teniendo en cuenta las posibilidades de que dispone el Estado para reprimir eficazmente el crimen dejando inofensivo a quien lo ha cometido, sin quitarle definitivamente la posibilidad de arrepentirse, los casos de absoluta necesidad de eliminar al reo "son ya muy raros, por no decir prácticamente inexistentes" ».[229] Semejante modelo de sociedad se caracteriza por la cultura de la muerte y, por tanto, en contraste con el mensaje evangélico. Ante esta desoladora realidad, la Comunidad eclesial trata de comprometerse cada vez más en defender la cultura de la vida.

Por ello, los Padres sinodales, haciéndose eco de los recientes documentos del Magisterio de la Iglesia, han subrayado con vigor la incondicionada reverencia y la total entrega a favor de la vida humana desde el momento de la concepción hasta el momento de la muerte natural, y expresan la condena de males como el aborto y la eutanasia. Para mantener estas doctrinas de la ley divina y natural, es esencial promover el conocimiento de la doctrina social de la Iglesia, y comprometerse para que los valores de la vida y de la familia sean reconocidos y defendidos en él ámbito social y en la legislación del Estado.[230] Además de la defensa de la vida, se ha de intensificar, a través de múltiples instituciones pastorales, una activa promoción de las adopciones y una constante asistencia a las mujeres con problemas por su embarazo, tanto antes como después del nacimiento del hijo. Se ha de dedicar además una especial

[228] *Ibid.*

[229] *Catecismo de la Iglesia Católica,* n. 2267, que cita a JUAN PABLO II, Ene. *Evangelium vitae* (25 de marzo de 1995), 56: *AAS* 87 (1995), 463-464,

[230] Cf. *Propositio* 13,

atención pastoral a las mujeres que han padecido o procurado activamente el aborto.[231]

Doy gracias a Dios y manifiesto mi vivo aprecio a los hermanos y hermanas en la fe que en América, unidos a otros cristianos y a innumerables personas de buena voluntad, están comprometidos a defender con los medios legales la vida y a proteger al no nacido, al enfermo incurable y a los discapacitados. Su acción es aún más laudable si se consideran la indiferencia de muchos, las insidias eugenésicas y los atentados contra la vida y la dignidad humana, que diariamente se cometen por todas partes.[232]

Esta misma solicitud se ha de tener con los ancianos, a veces descuidados y abandonados. Ellos deben ser respetados como personas. Es importante poner en práctica para ellos iniciativas de acogida y asistencia que promuevan sus derechos y aseguren, en la medida de lo posible, su bienestar físico y espiritual. Los ancianos deben ser protegidos de las situaciones y presiones que podrían empujarlos al suicidio; en particular han de ser sostenidos contra la tentación del suicidio asistido y de la eutanasia.

Junto con los Pastores del pueblo de Dios en América, dirijo un llamado a «los católicos que trabajan en el campo médico-sanitario y a quienes ejercen cargos públicos, así como a los que se dedican a la enseñanza, para que hagan todo lo posible por defender las vidas que corren más peligro, actuando con una conciencia rectamente formada según la doctrina católica. Los Obispos y los presbíteros tienen, en este sentido, la especial responsabilidad de dar testimonio incansable en favor del Evangelio de la vida y de exhortar a los fieles para que actúen en consecuencia».[233] Al mismo tiempo, es preciso que la Iglesia en América ilumine con oportunas intervenciones la toma de decisiones de los cuerpos legislativos, animando a los ciudadanos, tanto a los católicos como a los demás hombres de buena voluntad, a crear organizaciones para promover buenos proyectos de ley y así se impidan aquellos otros que amenazan a la familia y la vida, que son dos realidades inseparables. En nuestros días hay que tener especialmente presente todo lo que se refiere a la investigación embrionaria, para que de ningún modo se vulnere la dignidad humana.

[231] Cf. *ibid.*
[232] Cf. *ibid,*
[233] *Ibid*

Los pueblos indígenas y los americanos de origen africano

64. Si la Iglesia en América, fiel al Evangelio de Cristo, desea recorrer el camino de la solidaridad, debe dedicar una especial atención a aquellas etnias que todavía hoy son objeto de discriminaciones injustas. En efecto, hay que erradicar todo intento de marginación contra las poblaciones indígenas. Ello implica, en primer lugar, que se deben respetar sus tierras y los pactos contraídos con ellos; igualmente, hay que atender a sus legítimas necesidades sociales, sanitarias y culturales. Habrá que recordar la necesidad de reconciliación entre los pueblos indígenas y las sociedades en las que viven.

Quiero recordar ahora que los americanos de origen africano siguen sufriendo también, en algunas partes, prejuicios étnicos, que son un obstáculo importante para su encuentro con Cristo. Ya que todas las personas, de cualquier raza y condición, han sido creadas por Dios a su imagen, conviene promover programas concretos, en los que no debe faltar la oración en común, los cuales favorezcan la comprensión y reconciliación entre pueblos diversos, tendiendo puentes de amor cristiano, de paz y de justicia entre todos los hombres.[234]

Para lograr estos objetivos es indispensable formar agentes pastorales competentes, capaces de usar métodos ya « inculturados » legítimamente en la catcquesis y en la liturgia. Así también, se conseguirá mejor un número adecuado de pastores que desarrollen sus actividades entre los indígenas, si se promueven las vocaciones al sacerdocio y a la vida consagrada entre dichos pueblos.[235]

La problemática de los inmigrados

65. El Continente americano ha conocido en su historia muchos movimientos de inmigración, que llevaron multitud de hombres y mujeres a las diversas regiones con la esperanza de un futuro mejor. El fenómeno continúa también hoy y afecta concretamente a numerosas personas y familias procedentes de Naciones latinoamericanas del Continente, que se han instalado en las regiones del Norte, constituyendo en algunos casos una parte considerable de la población. A menudo llevan consigo un patrimonio cultural y religioso, rico de significativos elementos cristianos. La Iglesia es consciente de los problemas provocados por esta situación y se esfuerza en desarrollar una verdadera atención pastoral entre dichos inmigrados, para favorecer su asentamiento en el territorio y para suscitar, al mismo tiempo, una actitud de acogida por parte de las

234 Qf *Propositio* 19.

235 Cf. *Propositio* 18.

poblaciones locales, convencida de que la mutua apertura será un enriquecimiento para todos.

Las comunidades eclesiales procurarán ver en este fenómeno un llamado específico a vivir el valor evangélico de la fraternidad y a la vez una invitación a dar un renovado impulso a la propia religiosidad para una acción evangelizadura más incisiva. En este sentido, los Padres sinodales consideran que «la Iglesia en América debe ser abogada vigilante que proteja, contra todas las restricciones injustas, el derecho natural de cada persona a moverse libremente dentro de su propia nación y de una nación a otra. Hay que estar atentos a los derechos de los emigrantes y de sus familias, y al respeto de su dignidad humana, también en los casos de inmigraciones no legales».[236]

Con respecto a los inmigrantes, es necesaria una actitud hospitalaria y acogedora, que los aliente a integrarse en la vida eclesial, salvaguardando siempre su libertad y su peculiar identidad cultural. A este fin es muy importante la colaboración entre las diócesis de las que proceden y aquellas en las que son acogidos, también mediante las específicas estructuras pastorales previstas en la legislación y en la praxis de la Iglesia.[237] Se puede asegurar así la atención pastoral más adecuada posible e integral. La Iglesia en América debe estar impulsada por la constante solicitud de que no falte una eficaz evangelización a los que han llegado recientemente y no conocen todavía a Cristo.[238]

CAPÍTULO VI

LA MISIÓN DE LA IGLESIA HOY EN AMÉRICA. LA NUEVA EVANGELIZACIÓN

«Como el Padre me envió, también yo os envío» *(Jn* 20, 21)

Enviados por Cristo

66. Cristo resucitado, antes de su ascensión al cielo, envió a los Apóstoles a anunciar el Evangelio al mundo entero (cf. *Me* 16, 15), confiriéndoles los poderes necesarios para realizar esta misión. Es significativo que, antes de darles el

236 *Propositio* 20.

237 Cf. CONGREGACIÓN PARA LOS OBISPOS, Instr. *Nemo est* (22 de agosto de 1969), 16: *AAS* 61 (1969), 621-622; *Código de Derecho Canónico,* cc. 294 y 518; *Código de los Cánones de las Iglesias Orientales,* c. 280 § 1.

238 Cf. *ibid.*

último mandato misionero, Jesús se refiriera al poder universal recibido del Padre (cf. *Mt* 28, 18). En efecto, Cristo transmitió a los Apóstoles la misión recibida del Padre (cf. *Jn* 20, 21), haciéndolos así partícipes de sus poderes. Pero también «los fieles laicos, precisamente por ser miembros de la Iglesia, tienen la vocación y misión de ser anunciadores del Evangelio: son habilitados y comprometidos en esta tarea por los sacramentos de la iniciación cristiana y por los dones del Espíritu Santo ».[239] En efecto, ellos han sido « hechos partícipes, a su modo, de la función sacerdotal, profética y real de Cristo ».[240] Por consiguiente, « los fieles laicos —por su participación en el oficio profético de Cristo— están plenamente implicados en esta tarea de la Iglesia »,[241] y por ello deben sentirse llamados y enviados a proclamar la Buena Nueva del Reino. Las palabras de Jesús: « Id también vosotros a mi viña» *(Mt* 20, é),[242] deben considerarse dirigidas no sólo a los Apóstoles, sino a todos los que desean ser verdaderos discípulos del Señor.

La tarea fundamental a la que Jesús envía a sus discípulos es el anuncio de la Buena Nueva, es decir, la evangelización (cf. *Me* 16, 15-18). De ahí que, « evangelizar constituye, en efecto, la dicha y vocación propia de la Iglesia, su identidad más profunda».[243] Como he manifestado en otras ocasiones, la singularidad y novedad de la situación en la que el mundo y la Iglesia se encuentran, a las puertas del Tercer milenio, y las exigencias que de ello se derivan, hacen que la misión evangelizadora requiera hoy un programa también nuevo que puede definirse en su conjunto como « nueva evangelización ».[244] Como Pastor supremo de la Iglesia deseo fervientemente invitar a todos los miembros del pueblo de Dios, y particularmente a los que viven en el Continente americano —donde por vez primera hice un llamado a un compromiso nuevo «en su ardor, en sus métodos, en su expresión »[245]— a asumir este proyecto y a colaborar en él. Al aceptar esta misión, todos deben recordar que el núcleo vital de la nueva evangelización ha de ser el anuncio claro e inequívoco de la perso-

239 JUAN PABLO II, Exhort, ap. postsinodal *Christifideles laici* (30 de diciembre de 1988), 33: *AAS* 81 (1989), 453.

240 CONC. ECUM. VAT. II, Const. dogm. *Lumen gentium,* sobre la Iglesia, 31.

241 JUAN PABLO II, Exhort, ap. postsinodal *Christifideles laici* (30 de diciembre de 1988), 34: *AAS* 81 (1989), 455.

242 Cf. *ibid., 2, l.c,* 394-397.

243 PABLO VI, Exhort, ap. *Evangelii nuntiandi* (8 de diciembre de 1975), 14: *AAS* 68 (1976), 13.

244 Cf. Exhort, ap. postsinodal *Christifideles laici* (30 de diciembre de 1988), 34: *AAS* 81 (1989), 455.

245 *Discurso a la Asamblea del CELAM* (9 de marzo de 1983), III: *AAS* 75 (1983), 778.

na de Jesucristo, es decir, el anuncio de su nombre, de su doctrina, de su vida, de sus promesas y del Reino que El nos ha conquistado a través de su misterio pascual.[246]

Jesucristo, « buena nueva » y primer evangelizador

67. Jesucristo es la «buena nueva» de la salvación comunicada a los hombres de ayer, de hoy y de siempre; pero al mismo tiempo es también el primer y supremo evangelizador.[247] La Iglesia debe centrar su atención pastoral y su acción evangelizadora en Jesucristo crucificado y resucitado. «Todo lo que se proyecte en el campo eclesial ha de partir de Cristo y de su Evangelio ».[248] Por lo cual, « la Iglesia en América debe hablar cada vez más de Jesucristo, rostro humano de Dios y rostro divino del hombre. Este anuncio es el que realmente sacude a los hombres, despierta y transforma los ánimos, es decir, convierte. Cristo ha de ser anunciado con gozo y con fuerza, pero principalmente con el testimonio de la propia vida ».[249]

Cada cristiano podrá llevar a cabo eficazmente su misión en la medida en que asuma la vida del Hijo de Dios hecho hombre como el modelo perfecto de su acción evangelizadora. La sencillez de su estilo y sus opciones han de ser normativas para todos en la tarea de la evangelización. En esta perspectiva, los pobres han de ser considerados ciertamente entre los primeros destinatarios de la evangelización, a semejanza de Jesús, que decía de sí mismo: « El Espíritu del Señor [...] me ha ungido. Me ha enviado a anunciar a los pobres la Buena Nueva» *(Le* 4, 18).[250]

Como ya he indicado antes, el amor por los pobres ha de ser preferencial, pero no excluyente. El haber descuidado —como señalaron los Padres sinodales— la atención pastoral de los ambientes dirigentes de la sociedad, con el consiguiente alejamiento de la Iglesia de no pocos de ellos,[251] se debe, en parte, a un planteamiento del cuidado pastoral de los pobres con un cierto exclusivismo. Los daños derivados de la difusión del secularismo en dichos ambientes, tanto políticos, como económicos, sindicales, militares, sociales o culturales,

[246] Cf. PABLO VI, Exhort, ap. *Evangelii nuntiandi* (8 de diciembre de 1975), 22: *AAS* 68 (1976), 20.

[247] Cf. *ibid,*, 7, *l.c,* 9-10.

[248] JUAN PABLO II, *Mensaje al CELAM* (14 de septiembre de 1997), 6: *L'Osservatore Romano,* ed. semanal en lengua española, 3 de octubre de 1997, p. 20

[249] *Propositio* 8.

[250] Cf. *Propositio* 57.

[251] Cf. *Propositio* 16.

muestran la urgencia de una evangelización de los mismos, la cual debe ser alentada y guiada por los Pastores, llamados por Dios para atender a todos. Es necesario evangelizar a los dirigentes, hombres y mujeres, con renovado ardor y nuevos métodos, insistiendo principalmente en la formación de sus conciencias mediante la doctrina social de la Iglesia. Esta formación será el mejor antídoto frente a tantos casos de incoherencia y, a veces, de corrupción que afectan a las estructuras sociopolíticas. Por el contrario, si se descuida esta evangelización de los dirigentes, no debe sorprender que muchos de ellos sigan criterios ajenos al Evangelio y, a veces, abiertamente contrarios a él. A pesar de todo, y en claro contraste con quienes carecen de una mentalidad cristiana, hay que reconocer «los intentos de no pocos [...] dirigentes por construir una sociedad justa y solidaria ».[252]

El encuentro con Cristo lleva a evangelizar

68. El encuentro con el Señor produce una profunda transformación de quienes no se cierran a El. El primer impulso que surge de esta transformación es comunicar a los demás la riqueza adquirida en la experiencia de este encuentro. No se trata sólo de enseñar lo que hemos conocido, sino también, como la mujer samaritana, de hacer que los demás encuentren personalmente a Jesús: «Venid a ver» *(Jn* 4, 29). El resultado será el mismo que se verificó en el corazón de los samaritanos, que decían a la mujer: « Ya no creemos por tus palabras; que nosotros mismos hemos oído y sabemos que éste es verdaderamente el Salvador del mundo » *(Jn* 4, 42). La Iglesia, que vive de la presencia permanente y misteriosa de su Señor resucitado, tiene como centro de su misión « llevar a todos los hombres al encuentro con Jesucristo ».[253]

Ella está llamada a anunciar que Cristo vive realmente, es decir, que el Hijo de Dios, que se hizo hombre, murió y resucitó, es el único Salvador de todos los hombres y de todo el hombre, y que como Señor de la historia continúa operante en la Iglesia y en el mundo por medio de su Espíritu hasta la consumación de los siglos. La presencia del Resucitado en la Iglesia hace posible nuestro encuentro con El, gracias a la acción invisible de su Espíritu vivificante. Este encuentro se realiza en la fe recibida y vivida en la Iglesia, cuerpo místico de Cristo. Este encuentro, pues, tiene esencialmente una dimensión eclesial y lleva a un compromiso de vida. En efecto, «encontrar a Cristo vivo

[252] ***Ibid.***
253 ***Propositio* 2.**

es aceptar su amor primero, optar por Él, adherir libremente a su persona y proyecto, que es el anuncio y la realización del Reino de Dios ».[254]

El llamado suscita la búsqueda de Jesús: «Rabbi —que quiere decir, "Maestro"— ¿dónde vives? Les respondió: "Venid y lo veréis". Fueron, pues, vieron dónde vivía y se quedaron con él aquel día» *(Jn* 1, 38-39). «Ese quedarse no se reduce al día de la vocación, sino que se extiende a toda la vida. Seguirle es vivir como Él vivió, aceptar su mensaje, asumir sus criterios, abrazar su suerte, participar su propósito que es el plan del Padre: invitar a todos a la comunión trinitaria y a la comunión con los hermanos en una sociedad justa y solidaria».[255] El ardiente deseo de invitar a los demás a encontrar a Aquél a quien nosotros hemos encontrado, está en la raíz de la misión evangelizadora que incumbe a toda la Iglesia, pero que se hace especialmente urgente hoy en América, después de haber celebrado los 500 años de la primera evangelización y mientras nos disponemos a conmemorar agradecidos los 2000 años de la venida del Hijo unigénito de Dios al mundo.

Importancia de la catequesis

69. La nueva evangelización, en la que todo el Continente está comprometido, indica que la fe no puede darse por supuesta, sino que debe ser presentada explícitamente en toda su amplitud y riqueza. Este es el objetivo principal de la catequesis, la cual, por su misma naturaleza, es una dimensión esencial de la nueva evangelización. «La catequesis es un proceso de formación en la fe, la esperanza y la caridad que informa la mente y toca el corazón, llevando a la persona a abrazar a Cristo de modo pleno y completo. Introduce más plenamente al creyente en la experiencia de la vida cristiana que incluye la celebración litúrgica del misterio de la redención y el servicio cristiano a los otros ».[256]

Conociendo bien la necesidad de una catequización completa, hice mía la propuesta de los Padres de la Asamblea extraordinaria del Sínodo de los Obispos de 1985, de elaborar « un catecismo o compendio de toda la doctrina católica, tanto sobre fe como sobre moral », el cual pudiera ser « punto de referencia para los catecismos y compendios que se redacten en las diversas regio-

[254] ***Ibid.***
[255] ***Ibid.***
286 *Propositio* i o ,

nes ».[257] Esta propuesta se ha visto realizada con la publicación de la edición típica del *Catechismus Catholicae Ecclesiae.*[258] Además del texto oficial del Catecismo, y para un mejor aprovechamiento de sus contenidos, he querido que se elaborara y publicara también un *Directorio general para la Catequesis.*[259] Recomiendo vivamente el uso de estos dos instrumentos de valor universal a cuantos en América se dedican a la catequesis. Es deseable que ambos documentos se utilicen « en la preparación y revisión de todos los programas parroquiales y diocesanos para la catequesis, teniendo ante los ojos que la situación religiosa de los jóvenes y de los adultos requiere una catequesis más kerigmática y más orgánica en su presentación de los contenidos de la fe ».[260]

Es necesario reconocer y alentar la valiosa misión que desarrollan tantos catequistas en todo el Continente americano, como verdaderos mensajeros del Reino: « Su fe y su testimonio de vida son partes integrantes de la catequesis ».[261] Deseo alentar cada vez más a los fieles para que asuman con valentía y amor al Señor este servicio a la Iglesia, dedicando generosamente su tiempo y sus talentos. Por su parte, los Obispos procuren ofrecer a los catequistas una adecuada formación para que puedan desarrollar esta tarea tan indispensable en la vida de la Iglesia.

En la catequesis será conveniente tener presente, sobre todo en un Continente como América, donde la cuestión social constituye un aspecto relevante, que «el crecimiento en la comprensión de la fe y su manifestación práctica en la vida social están en íntima correlación. Conviene que las fuerzas que se gastan en nutrir el encuentro con Cristo, redunden en promover el bien común en una sociedad justa ».[262]

Evangelización de la cultura

70. Mi predecesor Pablo VI, con sabia inspiración, consideraba que « la ruptura entre Evangelio y cultura es sin duda alguna el drama de nuestro tiem-

[257] SÍNODO DE LOS OBISPOS, Segunda Asamblea general extraordinaria, Relación final *Ecclesia sub Verbo Dei mysteria Christi celebrans pro salute mundi* (7 de diciembre de 1985), II, B, a, 4: *Ench.. Vat.* 9, 1797,

[258] Cf. Carta ap. *Laetamur magnopere* (15 de agosto de 1997): *AAS* 89 (1997), 819-821.

[259] CONGR. PARA EL CLERO, *Directorio general para la catequesis* (15 de agosto de 1997), Libreria Editrice Vaticana, 1997

[260] *Propositio* 10..

[261] *Ibid.*

[262] *Ibid.*

po ».[263] Por ello, los Padres sinodales han considerado justamente que « la nueva evangelización pide un esfuerzo lúcido, serio y ordenado para evangelizar la cultura ».[264] El Hijo de Dios, al asumir la naturaleza humana, se encarnó en un determinado pueblo, aunque su muerte redentora trajo la salvación a todos los hombres, de cualquier cultura, raza y condición. El don de su Espíritu y su amor van dirigidos a todos y cada uno de los pueblos y culturas para unirlos entre sí a semejanza de la perfecta unidad que hay en Dios uno y trino. Para que esto sea posible es necesario inculturar la predicación, de modo que el Evangelio sea anunciado en el lenguaje y la cultura de aquellos que lo oyen.[265] Sin embargo, al mismo tiempo no debe olvidarse que sólo el misterio pascual de Cristo, suprema manifestación del Dios infinito en la finitud de la historia, puede ser el punto de referencia válido para toda la humanidad peregrina en busca de unidad y paz verdaderas.

El rostro mestizo de la Virgen de Guadalupe fue ya desde el inicio en el Continente un símbolo de la inculturación de la evangelización, de la cual ha sido la estrella y guía. Con su intercesión poderosa la evangelización podrá penetrar el corazón de los hombres y mujeres de América, e impregnar sus culturas transformándolas desde dentro.[266]

Evangelizar los centros educativos

71. El mundo de la educación es un campo privilegiado para promover la inculturación del Evangelio. Sin embargo, los centros educativos católicos y aquéllos que, aun no siendo confesionales, tienen una clara inspiración católica, sólo podrán desarrollar una acción de verdadera evangelización si en todos sus niveles, incluido el universitario, se mantiene con nitidez su orientación católica. Los contenidos del proyecto educativo deben hacer referencia constante a Jesucristo y a su mensaje, tal como lo presenta la Iglesia en su enseñanza dogmática y moral. Sólo así se podrán formar dirigentes auténticamente cristianos en los diversos campos de la actividad humana y de la sociedad, especialmente en la política, la economía, la ciencia, el arte y la reflexión filosófica.[267] En este sentido, «es esencial que la Universidad Católica la vez, verdadera y realmente ambas cosas: Universidad y Católica. [...] La índole católica es un

[263] **Exhort, ap. *Evangelii nuntiandi* (8 de diciembre de 1975), 20: *AAS* 68 (1976), 19.**
264 *Propositio* 17
[265] **Cf. *ibid.***
[266] **Cf *ibid,***
[267] **Cf. *Propositio* 22.**

elemento constitutivo de la Universidad en cuanto institución y no una mera decisión de los individuos que dirigen la Universidad en un tiempo concreto ».[268] Por eso, la labor pastoral en las Universidades Católicas ha de ser objeto de particular atención en orden a fomentar el compromiso apostólico de los estudiantes para que ellos mismos lleguen a ser los evangelizadores del mundo universitario.[269] Además, «debe estimularse la cooperación entre las Universidades Católicas de toda América para que se enriquezcan mutuamente»,[270] contribuyendo de este modo a que el principio de solidaridad e intercambio entre los pueblos de todo el Continente se realice también a nivel universitario.

Algo semejante se ha de decir también a propósito de las escuelas católicas, en particular de la enseñanza secundaria: « Debe hacerse un esfuerzo especial para fortificar la identidad católica de las escuelas, las cuales fundan su naturaleza específica en un proyecto educativo que tiene su origen en la persona de Cristo y su raíz en la doctrina del Evangelio. Las escuelas católicas deben buscar no sólo impartir una educación que sea competente desde el punto de vista técnico y profesional, sino especialmente proveer una formación integral de la persona humana ».[271] Dada la importancia de la tarea que los educadores católicos desarrollan, me uno a los Padres sinodales en su deseo de alentar, con ánimo agradecido, a todos los que se dedican a la enseñanza en las escuelas católicas: sacerdotes, hombres y mujeres consagrados, y laicos comprometidos, « para que perseveren en su misión de tanta importancia ».[272] Ha de procurarse que el influjo de estos centros de enseñanza llegue a todos los sectores de la sociedad sin distinciones ni exclusivismos. Es indispensable que se realicen todos los esfuerzos posibles para que las escuelas católicas, a pesar de las dificultades económicas, continúen « impartiendo la educación católica a los pobres y a los marginados en la sociedad ».[273] Nunca será posible liberar a los indigentes de su pobreza si antes no se los libera de la miseria debida a la carencia de una educación digna.

En el proyecto global de la nueva evangelización, el campo de la educación ocupa un lugar privilegiado. Por ello, ha de alentarse la actividad de todos los docentes católicos, incluso de los que enseñan en escuelas no confesionales. Así

268 *Propositio* 23.
269 Cf. *ibid.*
270 *Ibid.*
271 *Propositio* 24.
272 *Ibid.*
273 *Ibid.*

mismo, dirijo un llamado urgente a los consagrados y consagradas para que no abandonen un campo tan importante para la nueva evangelización.[274]

Como fruto y expresión de la comunión entre todas las Iglesias particulares de América, reforzada ciertamente por la experiencia espiritual de la Asamblea sinodal, se procurará promover congresos para los educadores católicos en ámbito nacional y continental, tratando de ordenar e incrementar la acción pastoral educativa en todos los ambientes.[275]

La Iglesia en América, para cumplir todos estos objetivos, necesita un espacio de libertad en el campo de la enseñanza, lo cual no debe entenderse como un privilegio, sino como un derecho, en virtud de la misión evangelizadora confiada por el Señor. Además, los padres tienen el derecho fundamental y primario de decidir sobre la educación de sus hijos y, por este motivo, los padres católicos han de tener la posibilidad de elegir una educación de acuerdo con sus convicciones religiosas. La función del Estado en este campo es subsidiaria. El Estado tiene la obligación de «garantizar a todos la educación y la obligación de respetar y defender la libertad de enseñanza. Debe denunciarse el monopolio del Estado como una forma de totalitarismo que vulnera los derechos fundamentales que debe defender, especialmente el derecho de los padres de familia a la educación religiosa de sus hijos. La familia es el primer espacio educativo de la persona ».[276]

Evangelizar con los medios de comunicación social

72. Es fundamental para la eficacia de la nueva evangelización un profundo conocimiento de la cultura actual, en la cual los medios de comunicación social tienen gran influencia. Es por tanto indispensable conocer y usar estos medios, tanto en sus formas tradicionales como en las más recientes introducidas por el progreso tecnológico. Esta realidad requiere que se domine el lenguaje, naturaleza y características de dichos medios. Con el uso correcto y competente de los mismos se puede llevar a cabo una verdadera inculturación del Evangelio. Por otra parte, los mismos medios contribuyen a modelar la cultura y mentalidad de los hombres y mujeres de nuestro tiempo, razón por

[274] Cf. *Propositio* 22,

[275] Cf. *ibid.*

[276] *Ibid.*

la cual quienes trabajan en el campo de los medios de comunicación social han de ser destinatarios de una especial acción pastoral.[277]

A este respecto, los Padres sinodales indicaron numerosas iniciativas concretas para una presencia eficaz del Evangelio en el mundo de los medios de comunicación social: la formación de agentes pastorales para este campo; el fomento de centros de producción cualificada; el uso prudente y acertado de satélites y de nuevas tecnologías; la formación de los fieles para que sean destinatarios críticos; la unión de esfuerzos en la adquisición y consiguiente gestión en común de nuevas emisoras y redes de radio y televisión, y la coordinación de las que ya existen. Por otra parte, las publicaciones católicas merecen ser sostenidas y necesitan alcanzar un deseado desarrollo cualitativo.

Hay que alentar a los empresarios para que respalden económicamente producciones de calidad que promueven los valores humanos y cristianos.[278] Sin embargo, un programa tan amplio supera con creces las posibilidades de cada Iglesia particular del Continente americano. Por ello, los mismos Padres sinodales propusieron la coordinación de las actividades en materia de medios de comunicación social a nivel interamericano, para fomentar el conocimiento recíproco y la cooperación en las realizaciones que ya existen en este campo.[279]

El desafío de las sectas

73. La acción proselitista, que las sectas y nuevos grupos religiosos desarrollan en no pocas partes de América, es un grave obstáculo para el esfuerzo evangelizador. La palabra « proselitismo » tiene un sentido negativo cuando refleja un modo de ganar adeptos no respetuoso de la libertad de aquellos a quienes se dirige una determinada propaganda religiosa.[280] La Iglesia católica en América censura el proselitismo de las sectas y, por esta misma razón, en su acción evangelizadora excluye el recurso a semejantes métodos. Al proponer el Evangelio de Cristo en toda su integridad, la actividad evangelizadora ha de respetar el santuario de la conciencia de cada individuo, en el que se desarrolla el diálogo decisivo, absolutamente personal, entre la gracia y la libertad del hombre.

Ello ha de tenerse en cuenta especialmente respecto a los hermanos cristianos de Iglesias y Comunidades eclesiales separadas de la Iglesia católica, esta-

[277] Cf. *Propositio* 25.
[278] Cf. *ibid.*
[279] Cf. *ibid.*
[280] Cf *Instrumentum laboris,* 45.

blecidas desde hace mucho tiempo en determinadas regiones. Los lazos de verdadera comunión, aunque imperfecta, que, según la doctrina del Concilio Vaticano II,[281] tienen esas comunidades con la Iglesia católica, deben iluminar las actitudes de ésta y de todos sus miembros respecto a aquéllas.[282] Sin embargo, estas actitudes no han de poner en duda la firme convicción de que sólo en la Iglesia católica se encuentra la plenitud de los medios de salvación establecidos por Jesucristo.[283]

Los avances proselitistas de las sectas y de los nuevos grupos religiosos en América no pueden contemplarse con indiferencia. Exigen de la Iglesia en este Continente un profundo estudio, que se ha de realizar en cada nación y también a nivel internacional, para descubrir los motivos por los que no pocos católicos abandonan la Iglesia. A la luz de sus conclusiones será oportuno hacer una revisión de los métodos pastorales empleados, de modo que cada Iglesia particular ofrezca a los fieles una atención religiosa más personalizada, consolide las estructuras de comunión y misión, y use las posibilidades evangelizadoras que ofrece una religiosidad popular purificada, a fin de hacer más viva la fe de todos los católicos en Jesucristo, por la oración y la meditación de la palabra de Dios.[284]

A nadie se le oculta la urgencia de una acción evangelizadora apropiada en relación con aquellos sectores del Pueblo de Dios que están más expuestos al proselitismo de las sectas, como son los emigrantes, los barrios periféricos de las ciudades o las aldeas campesinas carentes de una presencia sistemática del sacerdote y, por tanto, caracterizadas por una ignorancia religiosa difusa, así como las familias de la gente sencilla afectadas por dificultades materiales de diverso tipo. También desde este punto de vista se demuestran sumamente útiles las comunidades de base, los movimientos, los grupos de familias y otras formas asociativas, en las cuales resulta más fácil cultivar las relaciones interpersonales de mutuo apoyo, tanto espiritual como económico.

Por otra parte, como señalaron algunos Padres sinodales, hay que preguntarse si una pastoral orientada de modo casi exclusivo a las necesidades materiales de los destinatarios no haya terminado por defraudar el hambre de Dios que tienen esos pueblos, dejándolos así en una situación vulnerable ante cualquier oferta supuestamente espiritual. Por eso, «es indispensable que todos

[281] Cf Decr. *Unitatis redintegratio,* sobre el ecumenismo, 3.
[282] Cf *Propositio* 64.
[283] Cf. CONC. ECUM. VAT. II, Decr. *Unitatis redintegratio,* sobre el ecumenismo, 3.
[284] Cf. *Propositio* 65.

tengan contacto con Cristo mediante el anuncio kerigmático gozoso y transformante, especialmente mediante la predicación en la liturgia.[285] Una Iglesia que viva intensamente la dimensión espiritual y contemplativa, y que se entregue generosamente al servicio de la caridad, será de manera cada vez más elocuente testigo creíble de Dios para los hombres y mujeres en su búsqueda de un sentido para la propia vida.[286] Para ello es necesario que los fíeles pasen de una fe rutinaria, quizás mantenida sólo por el ambiente, a una fe consciente vivida personalmente. La renovación en la fe será siempre el mejor camino para conducir a todos a la Verdad que es Cristo.

Para que la respuesta al desafío de las sectas sea eficaz, se requiere una adecuada coordinación de las iniciativas a nivel supradiocesano, con el objeto de realizar una cooperación mediante proyectos comunes que puedan dar mayores frutos.[287]

La misión « ad gentes »

74. Jesucristo confió a su Iglesia la misión de evangelizar a todas las naciones: « Id, pues, y haced discípulos a todas las gentes bautizándolas en el nombre del Padre y del Hijo y del Espíritu Santo, y enseñándoles a guardar todo lo que os he mandado» *(Mt* 28, 19-20). La conciencia de la universalidad de la misión evangelizadora que la Iglesia ha recibido debe permanecer viva, como lo ha demostrado siempre la historia del pueblo de Dios que peregrina en América. La evangelización se hace más urgente respecto a aquéllos que viviendo en este Continente aún no conocen el nombre de Jesús, el único nombre dado a los hombres para su salvación (cf. *Hch* 4, 12). Lamentablemente, este nombre es desconocido todavía en gran parte de la humanidad y en muchos ambientes de la sociedad americana. Baste pensar en las etnias indígenas aún no cristianizadas o en la presencia de religiones no cristianas, como el Islam, el Budismo o el Hinduismo, sobre todo en los inmigrantes provenientes de Asia.

Ello obliga a la Iglesia universal, y en particular a la Iglesia en América, a permanecer abierta a la misión *ad gentes.*[288] El programa de una nueva evangelización en el Continente, objetivo de muchos proyectos pastorales, no puede

[285] ***Ibid.***

[286] **Cf. IV CONFERENCIA GENERAL DEL EPISCOPADO LATINOAMERICANO, Santo Domingo, octubre de 1992, *Nueva evangelización, promoción humana y cultura cristiana,* 58.**

[287] **Cf. *Propositio* 65.**

[288] **Cf. *Propositio* 66.**

limitarse a revitalizar la fe de los creyentes rutinarios, sino que ha de buscar también anunciar a Cristo en los ambientes donde es desconocido.

Además, las Iglesias particulares de América están llamadas a extender su impulso evangelizador más allá de sus fronteras continentales. No pueden guardar para sí las inmensas riquezas de su patrimonio cristiano. Han de llevarlo al mundo entero y comunicarlo a aquéllos que todavía lo desconocen. Se trata de muchos millones de hombres y mujeres que, sin la fe, padecen la más' grave de las pobrezas. Ante esta pobreza sería erróneo no favorecer una actividad evangelizadora fuera del Continente con el pretexto de que todavía queda mucho por hacer en América o en la espera de llegar antes a una situación, en el fondo utópica, de plena realización de la Iglesia en América.

Con el deseo de que el Continente americano participe, de acuerdo con su vitalidad cristiana, en la gran tarea de la misión *ad gentes*, hago mías las propuestas concretas que los Padres sinodales presentaron en orden a «fomentar una mayor cooperación entre las Iglesias hermanas; enviar misioneros (sacerdotes, consagrados y fíeles laicos) dentro y fuera del Continente; fortalecer o crear Institutos misionales; favorecer la dimensión misionera de la vida consagrada y contemplativa; dar un mayor impulso a la animación, formación y organización misional ».[289] Estoy seguro de que el celo pastoral de los Obispos y de los demás hijos de la Iglesia en toda América sabrá encontrar iniciativas concretas, incluso a nivel internacional, que lleven a la práctica, con gran dinamismo y creatividad, estos propósitos misionales.

CONCLUSIÓN

Con esperanza y gratitud

75. « He aquí que yo estoy con vosotros todos los días hasta el fin del mundo » *(Mt* 28, 20). Confiando en esta promesa del Señor, la Iglesia que peregrina en el Continente americano se dispone con entusiasmo a afrontar los desafíos del mundo actual y los que el futuro pueda deparar. En el Evangelio la buena noticia de la resurrección del Señor va acompañada de la invitación a no temer (cf. *Mt* 28, 5.10). La Iglesia en América quiere caminar en la esperanza, como expresaron los Padres sinodales: « Con una confianza serena en el Señor de la historia, la Iglesia se dispone a traspasar el umbral del Tercer milenio sin prejuicios ni pusilanimidad, sin egoísmo, sin temor ni dudas, persua-

[289] ***Ibid.***

dida del servicio primordial que debe prestar en testimonio de fidelidad a Dios y a los hombres y mujeres del Continente ».[290]

Además, la Iglesia en América se siente particularmente impulsada a caminar en la fe respondiendo con gratitud al amor de Jesús, « manifestación encarnada del amor misericordioso de Dios (cf. *Jn* 3, 16) ».[291] La celebración del inicio del Tercer milenio cristiano puede ser una ocasión oportuna para que el pueblo de Dios en América renueve « su gratitud por el gran don de la fe »,[292] que comenzó a recibir hace cinco siglos. El año 1492, más allá de los aspectos históricos y políticos, fue el gran año de gracia por la fe recibida en América, una fe que anuncia el supremo beneficio de la Encarnación del Hijo de Dios, que tuvo lugar hace 2000 años, como recordaremos solemnemente en el Gran Jubileo tan cercano.

Este doble sentimiento de esperanza y gratitud ha de acompañar toda la acción pastoral de la Iglesia en el Continente, impregnando de espíritu jubilar las diversas iniciativas de las diócesis, parroquias, comunidades de vida consagrada, movimientos eclesiales, así como las actividades que puedan organizarse a nivel regional y continental.[293]

Oración a Jesucristo por las familias de América

76. Por tanto, invito a todos los católicos de América a tomar parte activa en las iniciativas evangelizadoras que el Espíritu Santo vaya suscitando a lo largo y ancho de este inmenso Continente, tan lleno de posibilidades y de esperanzas para el futuro. De modo especial invito a las familias católicas a ser « iglesias domésticas »,[294] donde se vive y se transmite a las nuevas generaciones la fe cristiana como un tesoro, y donde se ora en común. Si las familias católicas realizan en sí mismas el ideal al que están llamadas por voluntad de Dios, se convertirán en verdaderos focos de evangelización.

Al concluir esta Exhortación Apostólica, con la que he recogido las propuestas de los Padres sinodales, acojo gustoso su sugerencia de redactar una oración por las familias en América.[295] Invito a cada uno, a las comunidades y grupos eclesiales, donde dos o más se reúnen en nombre del Señor, para que a

290 *Propositio* 58.
291 *Ibid.*
292 *Ibid.*
293 Cf. *ibid.*
294 CONC. ECUM. VAT. II, Const. dogm. *Lumen gentium*, sobre la Iglesia, 11.
295 Cf. *Propositio* 12.

través de la oración se refuerce el lazo espiritual de unión entre todos los católicos americanos. Que todos se unan a la súplica del Sucesor de Pedro, invocando a Jesucristo, « camino para la conversión, la comunión y la solidaridad en América»:

Señor Jesucristo, te agradecemos
que el Evangelio del Amor del Padre,
con el que Tú viniste a salvar al mundo,
haya sido proclamado ampliamente en América
como don del Espíritu Santo
que hace florecer nuestra alegría.

Te damos gracias por la ofrenda de tu vida,
que nos entregaste amándonos hasta el extremo,
y nos hace hijos de Dios
y hermanos entre nosotros.
Aumenta, Señor, nuestra fe y amor a ti,
que estás presente
en tantos sagrarios del Continente.

Concédenos ser fieles testigos de tu Resurrección
ante las nuevas generaciones de América,
para que conociéndote te sigan
y encuentren en ti su paz y su alegría.
Sólo así podrán sentirse hermanos
de todos los hijos de Dios dispersos por el mundo.

Tú, que al hacerte hombre
quisiste ser miembro de una familia humana,
enseña a las familias
las virtudes que resplandecieron
en la casa de Nazaret.
Haz que permanezcan unidas,
como Tú y el Padre sois Uno,
y sean vivo testimonio de amor,
de justicia y solidaridad;
que sean escuela de respeto,
de perdón y mutua ayuda,
para que el mundo crea;
que sean fuente de vocaciones

al sacerdocio,
a la vida consagrada
y a las demás formas
de intenso compromiso cristiano.

Protege a tu Iglesia y al Sucesor de Pedro,
a quien Tú, Buen Pastor, has confiado
la misión de apacentar todo tu rebaño.
Haz que tu Iglesia florezca en América
y multiplique sus frutos de santidad.

Enséñanos a amar a tu Madre, María,
como la amaste Tú.
Danos fuerza para anunciar con valentía tu Palabra
en la tarea de la nueva evangelización,
para corroborar la esperanza en el mundo.

¡Nuestra Señora de Guadalupe, Madre de América,
ruega por nosotros!

Dado en Ciudad de México, el 22 de enero del año 1999, vigésimo primero de mi Pontificado.

IOANNES PAULUS PP. II

ALLOCUTIO

Ad episcopos Bulgariae.*

Скъпи братя в егшскопството,

1. Това е една голяма радост, че след настъпилите промени във вашата страна и цяла Източна Европа, за втори път ви приемам в Рим, където пристигнахте за визитата «ад лимина», изразявайки по този осезаем начин вашето единение със Светипетровия Приемник. Благодаря на вашия председател за отправените към мен слова.

През последните години вие се ангажирахте с изграждането на материални структури и пасторалните нужди на вашите общности, необходими за благото на верните и пялата Църква. Благодаря ви за това дело и за

* **Die 7 Novembris 1998.**

многобройните ви усилия, които съм сигурен, ще започнат да дават бъдещи и по-големи плодове. Там където е възникнало и се е възродило християнското присъствие и благодарение на неотменимата свобода на хората и народите, се утвърждава надеждата на верните, които все повече чувстват нуждата да изграждат ден след ден църковната общност, и същевременно да участват в социалния живот на нацията, вдъхновени от благодатта на Светия Дух.

2. Чрез вас желая да окуража свещениците, монасите, монахините и лаиците, които не жалят сили за служене на Светото Евангелие. Радвам се за нарастващия брой верни, което е знак за жизнеността на вашите общности. Те усещат нуждата да бъдат Христови свидетели в личния им ежедневен живот, да се доближават по-често до Светите Тайнства и участват по-активно в неделните литургии. В тази съкровена връзка с Христос, те ще открият сила и смелост за осъществяването на кръщелните призвания в личния, семейния и социалния живот. Особено важно е те да бъдат подкрепени, за да посрещнат проблемите в гражданското общество, белязано от епохата на тоталитарните идеологии, все още обременяващи съзнанието, и да вложат своя принос в неговото морално изграждане, и да сътрудничат в управляването на държавата в дух на братска солидарност с всички свои сънародници. Едно задълбочено и сериозно запознаване със социалната доктрина на Църквата ще бъде за тях ценна помощ.

3. Радвайки се с вас за първите плодове на пасторалните ви решения, отправям също благодарност към пастирите и онези верни, които при изпитанията, мрака на преследванията и по време на дългите страдания, са съхранили вярата и са се борили за каузата на доброто. Нека тяхното свидетелство и отдаден за вярата мъченически живот бъде семе за Благата Вест и пример за нашите съвременници. Един от тези свидетели и символ за всички е епископът мъченик Евгений Босилков, който имах радостта да провъзглася за Блажен на 15 март т.г. В едно писмо от края на 1948 и началото на 1949 той пише: « Следите от нашата кръв ще открият пътя към едно прекрасно бъдеще и ако дори ние не го видим други ще пожънат онова, което ние посяхме в мъка». Това съкровище е положено в ръцете на пастирите и верните в България, за да могат грижовно да го предложат на народа като път към свободата и живота.

Беатификацията на монс. Босилков с право може да се нарече една голяма радост за вашите общности: издигането на едно от нейните чеда на олтара на Небесната Слава представлява едно признание за местната

църква и за нейната вярност към Христа и Светипетровото седалище. Светците и изповедниците на вярата ни поучават, че в човешкия живот пътят към Божията победа се състои в отдаването и общението с Божията благодат, защото Бог е Този, « Който прави да расте ».[1] Това общение, което е духовният път, е съществена част в живота на християните в подготовката за Големия Християнски Шилей. Личното обръщане към вярата и завръщането към Бога са необходимите условия за преобръщането на сърцата и за промяна в личните и социални отношения, за да бъде основана епохата на справедливостта и мира. « Всичко това трябва да бъде насочено към приоритетната цел на Кяшея, която е *укрепването на вярата и на християнското свидетелстване.* За тази цел е нужно да се породи във всички верни *един истински стремеж към светостта,* едно силно желание за обръщане във вярата и лично вътрешно обновление, чрез все по-задълбочената и гореща молитва, както и чрез грижата за ближния, особено към най-нуждаещите се. ».[2]

Пожелавам с помоща на хората с добра воля Третото хилядолетие да бъде хилядолетие на свободата в истината, защото само тя ни прави истински свободни и ни позволява да напредваме по пътя на блаженството, към което се стремим. « Истината и свободата или вървят с една и съща крачка или умират заедно в нищета», както неотдавна напомних в Енцикликата « *Фгдеб ет яатю* ».[3] Христос, нашият Господ, е пътят, който лекува духовните и физическите ни рани и възстановява в нас Божествения лик, който ние затъмнихме с греха.

4. Вниманието към семейството е между приоритетните мисии на църковната общност. Бракът е онази институция, върху която се базира обществото и Църквата. Нужно е новите поколения да открият радостта от създаването на трайни междуличностни отношения посредством вярата, която усилва любовта и позволява на съпрузите да се разкриват един към друг и се развиват взаимно. Себеотдаването в брака съдържа отговорност и безрезервно отдаване на личния живот, като по този начин се осъществява поверената от Създателя мисия: всеки нов живот да се приема с радост и да се възпитават децата, за да станат зрели християни, годни да участват в живота на своята страна. Необходимо е възпитанието на

[1] **Кор 3,7,**
[2] **Awoctolnñ. hacépñ. *Теятю мгллеишо adveuieute,* N. 42.**
[3] **N. 90.**

децата да се основава на учението за йерахията от истински ценности, а не да бъде диктувано от модите или от чисто личния интерес.

Обществото постепенно ще еволюира, чрез дълбоката промяна на семействата, които са призвани да живеят и предават на младите поколения моралните и духовните ценности. През последните десетилетия всички сме свидетели на пагубните последици от липсата на респект към човешкият живот. Вашият народ изпита чрез собствената си плът тази истина: за да се изгради едно ново общество основният камък трябва да бъде зачитането на живота, на всеки живот и особено на незащитения. Ето защо в настоящата ситуация вашата страна е призвана да устои чрез обновновено морално усърдие безрасъдната притегателна сила на консумативното общество: моралният релативизъм, вътрешното затваряне, апатията, липсата на уважение към живота; тези отношения трябва да отстъпят пред решителния път на християните към светостта и ги подтикнат към все по-голямо усърдие за сплотяване с всички братя и сестри. Всички хора с добра воля трябва да помнят, че човешкият живот е център на обществения живот и трябва да бъде зачитано неговото дълбоко достойнство. Стремежът за свобода преминава през защитата на всяко човешко същество и особено на най-малките и най-бедните.

Разбира се, много от семействата във вашата страна срещат трудности в съпружеския и семейния живот. Като се моля за тези семейства, намиращи се в изпитания, ви призовавам отново да запалите пламъка на тяхното основно задължение: верността приета не като тежест, а като радостен избор ще им позволи да превъзмогнат страха и неразбирателствата, които с течение на времето са намерили място в семейните отношения. Тази вяра ще бъде извора на истиското развитие и дълбокия опит на щастието. Като духовни пастири, с помоща на клира и катехизиса, вие трябва да подкрепяте родителите и да засилите вероучението сред младежите, както и да дадете началото на подходяща подготовка на кандидатите за брачен живот. Откриването на християнското тайнство и истината за човешката любов ще помогнат на младите в тяхното духовно и човешко израстване.

5. За ефикасното посрещане на пасторалната действителност във вашата страна е необходимо свещениците, въпреки свръхнатовареността им понякога, да удвоят усилията си за разпространяване на Благата вест и за полагане началото на Светите тайнства. Грижата за повереното им стадо включва и продължаването на сътрудничеството с лаиците, които по сила-

та на Кръщението имат специфичната и активна роля в мисията на Църквата. Благодарение на тяхната благородна отзивчивост и компетентност в различни области и водени от своите пастири те могат да дадат неоценим принос.

Недостатъчният брой на свещеници е едно от вашите безпокойства. Насърчавам ви все повече да развивате пасторалната дейност за религиозни звания в училищата, в катехизиса и в семействата, за да могат младите да почувстват Божия повик. Същественото за това желание у младежите към свещенството е личното свидетелстване от страна на клира. Посредством примера на радостта в личния живот, духовното ръководство и други подходящи инициативи, свещениците ще могат да предизвикат у младежите онова желание, с което да се отдадат на Божията воля, както и благодарение на задълбочената философска и теологична подготовка, за да могат по този начин да отговорят на въпросите на много свои съвременници. « Философските дисциплини трябва да бъдат преподавани по такъв начин, че семинаристите да придобият на първо място солидно и последователно познание за човека, за света и за Бога, базирайки се на вековното и винаги валидно философско наследство, съобразявайки се с найновите философски изследвания».[4] Аналогично, продължава Съборът, «теологичните дисциплини трябва да бъдат преподавани в светлината на вярата и под ръководството на Учението на Църквата».[5] Всъщност, благодарение на добре подготвените свещеници Църквата ще може да известява Евангелието във всяка една култура.

6. Вие идвате от земя, в която вековните традиции на Изтока и Запада се срещат в общата възхвала на Бога. Но всички те произхождат от евангелизаторското дело на Св.Св. Кирил и Методи, които чрез своята изключителна харизма дадоха на българския народ Благата вест заедно с една национална култура. Прибавеното от тях към източната и западната традиции, което присъства и във вашата епископска конференция, представлява силен повик към единството на двата бели дроба на Европа.

Ако това единство е задължение за всички чеда на Католическата църква, то също е и неминуемо задължение за всички вярващи в Христа. Както пожелах в апостолическото насърчение *Теятю мхллеишо adveuieute,* Големият Християнски КЗилей може да бъде «добър повод за ефикасно

[4] **Вг. Ватикански Събор, Декрет за формирането на свещеници *Ортатам тотщб,* N. 15.**

[6] **N. 16**

сътрудничество и предлагане на всичко онова, което обединява, което е много по-важно от онова което разделя. ».[6] Ето защо ви насърчавам в търсенето на средства, които ще засилят връзките между различните християнски вероизповедания и особено с нашите православни братя и сестри. Взаимната размяна на дарове и културните наследства не може да не обогати взаимно и да не разбуди дълбоките християнски корени, които принадлежат към историята на вашата страна и европейската история.

В края на вашата визита ви моля да предадете най-сърдечните чувства на Папата към вашите свещеници, монахини, сестри и скъпите верни в България, уверявайки ги, че се моля за тях. Поверявам на майчиното застъпничество на Дева Мария страданията и надеждите на Католическата църква в България. На вас, скъпи братя в епископата и на всички, на които сте духовни пастири давам от цялото си сърце Апостолически благослов.

[6] N. 16

ACTA CONGREGATIONUM

CONGREGATIO PRO DOCTRINA FIDEI

NOTIFICATIO

Notification regarding Sister Jeannine Gramick, ssnd, and Father Robert Nugent, sds

Sister Jeannine Gramick, ssnd, and Father Robert Nugent, sds, have been engaged in pastoral activities directed toward homosexual persons for more than twenty years. In 1977, they founded the organisation *New Ways Ministry* within territory of the archdiocese of Washington in order to promote "justice and reconciliation between lesbian and gay Catholics and the wider Catholic community".[1] They are the authors of the book *Building Bridges: Gay and Lesbian Reality and the Catholic Church* (Mystic: Twenty-Third Publications, 1992) and editors of the volume *Voices of Hope: A Collection of Positive Catholic Writings on Gay and Lesbian Issues* (New York: Center for Homophobia Education, 1995).

From the beginning, in presenting the Church's teaching on homosexuality, Father Nugent and Sister Gramick have continually called central éléments of that teaching into question. For this reason, in 1984, James Cardinal Hickey, the Archbishop of Washington, following the failure of a number of attempts at clarification, informed them that they could no longer undertake their activities in that archdiocese. At the same time, the Congrégation for Institutes of Consecrated Life and for Societies of Apostolic Life ordered them to separate themselves totally and completely from *New Ways Ministry,* adding that they were not to exercise any apostolate without faithfully presenting the Church's teaching regarding the intrinsic evil of homosexual acts.

Despite this action by the Holy See, Father Nugent and Sister Gramick continued their involvement in activities organised by *New Ways Ministry,* though removing themselves from leadership positions. They also continued to

[1] ***Voices of Hope: A Collection of Positive Catholic Writings on Cay and Lesbian Issues*** **(New York: Center for Homophobia Education, 1995) ix.**

maintain and promote ambiguous positions on homosexuality and explicitly criticised documents of the Church's Magisterium on this issue. Because of their statements and activities, the Congrégation for the Doctrine of the Faith and the Congrégation for Institutes of Consecrated Life and for Societies of Apostolic Life received numerous complaints and urgent requests for clarification from Bishops and others in the United States of America. It was clear that the activities of Sister Gramick and Father Nugent were causing difficulties in not a few diocèses and that they were continuing to présent the teaching of the Church as one possible option among others and as open to fundamental change.

In 1988, the Holy See established a Commission under the Presidency of Adam Cardinal Maida to study and evalúate their public statements and activities and to determine whether these were faithful to Catholic teaching on homosexuality.

After the publication of *Building Bridges,* the investigation of the Commission focused primarily on this book, which summarised their activities and thinking. In 1994, the Commission issued its findings, which were communicated to the two authors. When their responses to these findings were received, the Commission formulated its final Recommendations and forwarded them to the Congrégation for Institutes of Consecrated Life and for Societies of Apostolic Life. While not overlooking the présence of some positive aspects in the apostolate of Father Nugent and Sister Gramick, the Commission found serious deficiencies in their writings and pastoral activities, which were incompatible with the fullness of Christian morality. The Commission, therefore, recommended disciplinary measures, including the publication of some form of *Notification,* in order to counteract and repair the harmful confusion caused by the errors and ambiguities in their publications and activities.

As the problems presented by the two authors were primarily of a doctrinal nature, in 1995, the Congrégation for Institutes of Consecrated Life and for Societies of Apostolic Life transferred the entire case to the compétence of the Congrégation for the Doctrine of the Faith. At this point, with the hope that Father Nugent and Sister Gramick would be **Willing** to express their assent to Catholic teaching on homosexuality and to correct the errors in their writings, the Congrégation undertook another attempt at resolution by inviting them to respond unequivocally to certam questions regarding their position on the morality of homosexual acts and on the homosexual inclination.

Their responses, dated February 22, 1996, were not sufficiently clear to dispel the serious ambiguities of their position. In these, Sister Gramick and Fa-

ther Nugent demonstrated a clear conceptual understanding of the Church's teaching on homosexuality, but refrained from professing any adhérence to that teaching. Furthermore, the publication, in 1995, of their book *Voices of Hope: A Collection of Positive Catholic Writings on Gay and Lesbian Issues* had made it clear that there was no change in their opposition to fundamental éléments of the Church's teaching.

Given the fact that certam of the statements of Father Nugent and Sister Gramick were clearly incompatible with the teaching of the Church and that the wide dissémination of these errors through their publications and pastoral activities was becoming an increasing source of concern for Bishops in the United States of America, the Congrégation decided that the case should be resolved according to the procedure outlined in its *Régulations for Doctrinal Examination* (chapter 4).[2]

In the Ordinary Session of October 8, 1997, the Cardinais and Bishops who make up the Congrégation judged that the statements of Father Nugent and Sister Gramick, which had been identified through the above-mentioned procedure of the *Régulations for Doctrinal Examination,* were in fact erroneous and dangerous. After the Holy Father had approved the formal *contestatio* of the authors, the above-mentioned erroneous statements were presented to them through their respective Superiors General. Each was asked to respond to the *contestatio* personally and independently from the other, to allow them the greatest freedom in expressing their individual positions.

In February 1998, the two Superiors General forwarded the responses to the Congrégation. In the Ordinary Sessions of May 6 and May 20, 1998, the Members of the Congrégation carefully evaluated the responses, after having received the opinions of members of the Episcopate of the United States and of experts in the field of moral theology. The Members of the Congrégation were unanimous in their décision that the responses of the two, while containing certain positive éléments, were unacceptable. In each case, Father Nugent and Sister Gramick had sought to justify the publication of their books and neither had expressed personal adhérence to the Church's teaching on homosexuality in sufficiently unequivocal terms. Thus, it was decided that they should be asked to formulate a public déclaration, which would be submitted to the judgement of the Congrégation. In this déclaration they were asked to express their interior assent to the teaching of the Catholic Church on homo-

[2] **Cf. Congrégation for the Doctrine of the Faith,** ***Agendi ratio in doctrinarum examine,*** **art. 23-27:** ***AAS*** **89 (1997), 834.**

sexuality and to acknowledge that the two above-mentioned books eontained errors.

The two déclarations which arrived in August 1998 were examined by the Congrégation in the Ordinary Session of October 21, 1998. Once again, they were not sufficient to résolve the problems associated with their writings and pastoral activities. Sister Gramick, while expressing her love for the Church, simply refused to express any assent whatsoever to the teaching of the Church on homosexuality. Father Nugent was more responsive, but not unequivocal in his statement of interior assent to the teaching of the Church. It was decided by the Members of the Congrégation, therefore, that Father Nugent should be given yet another opportunity to express unequivocal assent. For this reason, the Congrégation formulated a déclaration of assent and, with its letter of December 15, 1998, forwarded it to Father Nugent, through his Superior General, for his acceptance. His response, dated January 25, 1999, showed that this attempt had not met with success. Father Nugent would not sign the déclaration he had received and responded by formulating an alternative text which modified the Congregatione déclaration on certain important points. In particular, he would not state that homosexual acts are intrinsically disordered and he added a section which calis into question the definitive and unchangeable nature of Catholic doctrine in this area.

Given the failure of the repeated attempts of the Church's legitímate authorities to résolve the problems presented by the writings and pastoral activities of the two authors, the Congrégation for the Doctrine of the Faith is obliged to declare for the good of the Catholic faithful that the positions advanced by Sister Jeannine Gramick and Father Robert Nugent regarding the intrinsic evil of homosexual acts and the objective disorder of the homosexual inclination are doctrinally unacceptable because they do not faithfully convey the clear and constant teaching of the Catholic Church in this area.[3] Father Nugent and Sister Gramick have often stated that they seek, in keeping with the Church's teaching, to treat homosexual persons « with respect, compassion and sensitivity ».[4] However, the promotion of errors and ambiguities is not consistent with a Christian attitude of true respect and compassion: persons who are struggling with homosexuality no less than any others have the right to recei-

[3] Cf. *On* 19:1-11; *Lv* 18:22; 20:13; *1 Cor* 6:9; *Ram* 1:18-32; *1 Tim* 1:10; *Catechism of the Catholic Church* 2357-2359, 2396; Congrégation for the Doctrine of the Faith, Déclaration *Persona humana,* 8: *AAS* 68 (1976), 84-85; Letter *Homosexualitatis problema AAS* 79 (1987), 543-554.

[4] *Catechism of the Catholic Church,* 2358.

ve the authentic teaching of the Church from those who minister to them. The ambiguities and errors of the approach of Father Nugent and Sister Gramick have caused confusion among the Catholic people and have harmed the community of the Church. For these reasons, Sister Jeannine Gramick, ssnd, and Father Robert Nugent, sds, are permanently prohibited from any pastoral work involving homosexual persons and are inéligible, for an undetermined period, for any office in their respective religious institutes.

The Sovereign Pontiff John Paul II, at the Audience of May 14, 1999, granted to the undersigned Secretary, approved the présent Notification, adopted in the Ordinary Session of this Congrégation, and ordered its publication.

Rome, from the Offices of the Congrégation for the Doctrine of the Faith, May 31, 1999.

>B **JOSEPH** card. **RATZINGER**, *Prefect*

© Tarcisio Bertone, S.D.B.
Archbishop emeritus of Vercelli, *Secretary*

CONGREGATIO DE CAUSIS SANCTORUM

IANUENSIS

Beatificationis et Canonizationis Ven. Servi Dei Thomae Reggio archiepiscopi Ianuensis fundatoris congregationis sororum a Sancta Martha (1818-1901)

DECRETUM SUPER MIRACULO

Venerabilis Servus Dei Thomas Reggio Ianuae ortus est die 9 mensis Ianuarii anno 1818. Presbyter ordinatus sacro ministerio cum fervore se tradidit, theologiae institutioni atque seminarii alumnorum formationi. Aliquot annos diligens abbas fuit Collegiatae ecclesiae Sanctae Mariae « in Carignano » denominatae. Ventimiliensis Episcopus nominatus ac deinde Archiepiscopus Ianuensis, summa cum pastorali caritate in bonum incubuit animarum. Cura de clero deque egenorum eminuit, prudentia, humilitate atque impensa vita interiore. Congregationem Sororum a Sancta Martha condidit, quam sapienter rexit in Dei et Ecclesiae servitium. Meritis ornatus ac fama sanctitatis insignis, die 22 mensis Novembris anno 1901 in Domino obdormivit.

Beatificationis et canonizationis Causa inita est apud Curiam Ianuensem anno 1983. Summus Pontifex Ioannes Paulus II, die mensis Decembris 18, anno 1997, Servum Dei heroum in modum virtutes théologales, cardinales et his adnexas explicavisse declaravit.

Beatificationis respectu, Congregatio de Causis Sanctorum assertam miram sanationem exquisivit Paulae Valdenegro Romero quae, calendis Novembribus anno 1985, sex annos nata, symptomata neurologica ostendere coepit. Paucis post diebus in valetudinarium deducta est cum artuum paralysi, gluttitionis difficultate, aphasia, sensorii obnubilatione; quapropter diagnosis facta est de «syndrome polyradiculoneuritica a Guillain-Barré» appellata. Postquam est in alterum instructius valetudinarium translata, pusae condiciones continuo in deterius mutatae sunt propter gravem respirationis exiguitatem. Est ei in canalem arteriae tubus insertus atque artificiose aër iniectus. Alia deinde deterior condicio facta est ob gravem ypoxuaemiam, cerebri structurarum implicationem cum notabili oedemate, contagiones bactéricas et funginas cum effectibus in pulmones. Aegrota posita est in cornate pharmacologico et temptatum est pressum oxygenii per mechanicam respirationem augere. Sed pressus emphyse-

ma genuit subtercutaneum et pneumathoracem in dextero latere; quam ob rem arteriae asperae sectio facta est. Postea duae contigerunt cordis vasorumque intermissiones. Ob varias perturbationes quae evenerant, curantes affirmaverunt prognosim esse quam maxime suspensam quoad vitam. Hinc Sorores a Sancta Martha, quae puellulam noverant, quippe cum scholae earum in urbe Valle Paradisi esset alumna, die 10 mensis Novembris auxilium divinum coeperunt invocare per intercessionem Servi Dei Thomae Reggio, suae Congregationis conditorem. Singulae et communiter in invocationibus perseveraverant, donec post nonnullas hebdomadas, ratione secundum scientiam inexplicabili infirmae condiciones se reficere inceperunt usque ad perfectam sanationem.

De hoc casu anno 1995, apud Curiam Vallis Paradisi, celebrata est Inquisitio dioecesana, quae a Congregatione de Causis Sanctorum est probata decreto die 18 mensis Octobris anno 1996 promulgato. Dicasterii Collegium Medicorum in sessione habita die 29 mensis Ianuarii anno 1998 una voce affirmavit sanationem celerem fuisse, completam, stabilem et sine effectibus postumis atque definivit plenam recuperationem sine signis postumis post gravissimas implicationes quae contigerant, esse ex scientia inexplicabilem. Die 5 mensis Maii eodem anno Congressus Peculiaris actus est Consultorum Theologorum ac pridie subsequentes nonas Octobres Sessio Ordinaria Patrum Cardinalium et Episcoporum, Causae Ponente Eminentissimo Cardinali Ioanne Canestri. Et in utroque Coetu, sive Consultorum sive Cardinalium et Episcoporum, posito dubio num de miraculo constaret divinitus patrato, responsum est prolatum affirmativum.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua, vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens, mandavit ut decretum de praedicta mira sanatione conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis hodierna die infrascripto Praefecto necnon Causae Cardinali Ponente, meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater declaravit: *Constare de miraculo a Deo patrato, intercedente Ven. Servo Dei Thoma Reggio, Archiepiscopo Ianuensi, Fundatore Congregationis Sororum a Sancta Martha, videlicet de celeri, completa, stabili et sine effectibus postumis a « sindrome poliradicolonevritica di Guillain-Barré, con dissociazione albumino-citologica, paralisi ascendente con interessamento dei nervi cranici, tetraplegia, insufficienza respiratoria prolungata, due arresti cardiaci, enfisema sottocutaneo e altre complicazioni polmonari infettive ».*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 21 mensis Decembris A. D. 1998.

SB IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. © S.

SB Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

MONTIS REGALIS

Beatificationis et Canonizationis Servae Dei Mariae Teresiae a Iesu (in saec.: Blasiae Cortimiglia) fundatricis instituti sororum Franciscanum a S. Clara (1867-1934)

DECRETUM SUPER VIRTUTIBUS

« In iustificationibus tuis delectabor, non obliviscar sermonem tuum » *(Ps* 118, 16).

Dei Serva Maria Teresia a Iesu inde a pueritia intimam cum Domino coniunctionem coluit suumque collocavit gaudium in exsequenda prompte atque fideliter eius voluntate, ambulans in via Evangelii et se amanter tradens christianae educationi iuventutis, pro qua novam condidit congregationem religiosam.

Mulier haec simplex et generosa in lucem edita est in oppido lingua vernacula denominato *Corleone,* intra fines posito archidioecesis Montis Regalis, mensis Februarii die 7 anno 1867, ab Antonio Cortimiglia et Maria Giammanco, legitimis coniugibus sincera fide christiana praeditis et opulentis, qui ad fontem baptismalem nomem ei Blasiam indiderunt. Tres annos nata, est orbata patre; quocirca una cum iuveni matre ac fratre ad avos maternos se recepit. Domi est excellenti educatione religiosa instructa et munia domestica exsequi didicit. Pueriles fugiebat iocos ac diligenter in studium incumbebat, in precationem inque opera caritatis. Doctrinam christianam bene didicit et cum laetitia atque pietate coepit se assiduo alere Pane eucharistico. Ludo peracto, incepit Institutum frequentare, ubi nonnullae puellae receptae erant parentibus orbae, quas tutabantur moniales quondam Clarenses, quae astrictae erant domum suam religiosam relinquere propter Ordinum religiosorum abolitionem a Potestatibus Italicis effectam. Cum vitam appeteret consecratam, anno 1882, confessario consentiente privatim votum fecit castitatis perpetuae atque, caritate incensa, in deprecatione progressa est et in oboedientia Deo. Eius ardenti

ac firmo studio ingrediendi Institutum religiosum familiares restiterunt, qui tamen ei permiserunt habitum Clarensem induere, sed domi manenti. Res approbata est ab Archiepiscopo Montis Regalis et cum sollemnitate vestitio facta est anno 1891. Eiusmodi experientia non diu duravit, quandoquidem anno 1895 suam potuit appetitionem explere, ingressa inter Sorores a Misericordia et Cruce, quae ad oppidum *Corleone* venerant ut senibus egenis illius loci assiduitatem praeberent. Serva Dei in iuvenem Congregationem accepta est ab ipsa Conditrice Matre Maria Rosa Zangara (1846-1914); post tres menses vestem induit religiosam et non multo post vota sacra suscepit factaque est antistita Domus oppidi *Corleone*. Hoc iuncta est munere magna cum peritia, diligentia ac sacrificio spiritus aliis etiam locis, nempe Halicyis, Emporio Segestanorum, Sanctae Catharinae Villarmosa, Monte Leporis, oppido *S. Giovanni La Punta* et Hyccaris. Hoc prorsus in loco anno 1901 mori periclitata est ob veneficium a medicinis: pharmacopolae error hic fuisse videtur. Post hunc casum superiores eam ad familiam miserunt, ut se reficeret. Hoc sane tempore, a Patre Stanislao Maria Restivo, sodali Tertii Ordinis Regularis Sancti Francisci sollicitata, die mensis Martii 19, anno 1903, Institutum condidit Sororum Franciscanum a Sancta Clara, quae puellas curarent in orbitate degentes, humanam et christianam progressionem puellarum proveherent atque christianam docerent doctrinam. Primi huius Instituti gressus non faciles fuerunt propter inopiam, aerem nonnullorum ecclesiasticorum repugnantiam et primarum sociarum defectionem, quae paupertati et oboedientiae non restiterunt. Opus tamen, sacrificiis fecundatum et precationibus, a Deo adiutum crevit. Archiepiscopus Montis Regalis, Excellentissimus Dominus Dominicus Gaspar Lancia di Brolo, anno 1904, permisit ut fierent primae vestitiones religiosae, eiusque successor, Venerabilis Servus Dei Antonius Augustus Intrecciargli, anno 1922 Constitutiones approbavit ad experimentum; die 9 mensis Aprilis subsequentis Conditrix vota fecit religiosa et calendis Aprilibus anno 1923 est Institutum canonice fundatum.

Dei Serva, quae egregiis mentis et cordis facultatibus erat ornata, Congregationem suam intellegentia rexit, prudentia atque materno spiritu et fortitudine. Curam adhibuit de Sororum formatione, de educatione iuventutis, de assiduitate pauperibus praebenda, de vocationibus sacerdotalibus, instituto quodam praeseminario in quod admittebantur pueri, qui aliquam ad sacerdotium propensionem ostendere videbantur. Benigne nisa est pro filiabus suis spiritualibus proque iis, quotquot eam cognoverunt, continua praebens evangelio atque suae consecrationi specimina fidelitatis. Spiritus fidei et obsequii erga voluntatem Dei, in paupertate, praesertim initio Instituti, et in rebus adversis, quae interdum calumniis proximae fuerunt, effulsit in ea. Boni proximorum et salutis animarum ardore flagrans, Mater Maria Teresia dolorum omnium in-

commoda accipere voluit: parvarum orphanarum, pauperum, aegrotorum, in carceribus inclusorum ac omne genus miserorum. In casibus apertae violationis legis Dei, sicut cum de odiis agebatur quae familias dividebant, de coniugum separationibus, de iniustitiis, uti quaestibus immodicis contra operarios, de turpibus contuberniis, summa cum caritate, prudentia et firmitate se interponebat, precabatur atque paenitentias corporales statuebat sibi, et quasi semper par fuit condicionibus corrigendis molestis, quae fortasse multos iam annos durabant. Christi exemplum secuta, cor plenum habuit amoris Dei ac dolentium. Calumniatoribus suis ignovit, tuguria ingressa est ut aegros consolaretur et derelictos, quia morbis affectos contagiosis et insanabilibus, ut in carceribus inclusorum famem expleret; vestiarium praeparabat pro pueris recens natis perpauperum familiarum; ostiatim stipem emendicare non erubescebat ut pauperibus succurreret, improbationum et irrisionum neglegens. Caritas eam adduxit ad se devovendam sponte victimam pro conversione peccatorum. Fontes eius inexhaustae spiritalis contentionis pariterque apostolicae, deprecatio fuerant, pietas in Eucharistiam ac Matrem Redemptoris, meditatio, praesertim Passionis et Mortis Christi, constans ascetica diligentia, sollicitudo de Regno Dei, magna progrediendi in sanctitate cupiditas. Exemplari modo Constitutiones observavit Instituti sui; oboediens fuit auctoritatibus ecclesiasticis et civilibus; consilium petebat antequam consulta caperet alicuius momenti. Spei plena fuit in Providentia atque in misericordia Domini, fortis in difficultatibus, patiens in morbis, in terrestrium bonorum usu temperans, erga Deum et proximos iusta, in sensibus inque verbis et moribus casta. Vitae extremos menses vixit in doloris altari et sancte se ad mortem praeparavit. Ter sanctissimo nomine Iesu mussato, in aeternitatem intravit, die 1 mensis Iunii anno 1934, a sua Communitate dilecta atque clara solida fama sanctitatis, quae secutis annis perduravit.

Causa beatificationis et canonizationis instructa est apud Curiam Montis Regalis celebrato, annis 1961-1978, Processu ordinario informativo, qui a Congregatione de Causis Sanctorum per decretum die 15 mensis Septembris anno 1989 promulgatum est rite probatus. Confecta *Positione,* disceptatum est ex norma an Serva Dei heroum in modum virtutes coluisset. Die 9 mensis Iunii anno 1998 actus est Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris, qui id affirmaverunt. Deinde Patres Cardinales et Episcopi, in Sessione Ordinaria habita die 17 mensis Novembris secuti, Causae Ponente Excellentissimo Domino Ottorino Petro Alberti, Archiepiscopo Calaritano, professi sunt Servam Dei Mariam Teresiam a Iesu Cortimiglia ut heroas addecet virtutes théologales, cardinales iisque adnexas explicavisse.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congrega-

tionis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, mandavit ut super heroicis Servae Dei virtutibus decretum conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis ad Se hodierno die infrascripto Praefecto necnon Causae Ponente meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater sollemniter declaravit: *Constare de virtutibus theologalibus Fide, Spe et Caritate tum in Deum tum in proximum, necnon de cardinalibus Prudentia, Iustitia, Temperantia et Fortitudine, eisque adnexis, in gradu heroico, Servae Dei Mariae Teresiae a Iesu (in saec.: Blasiae Cortimiglia), Fundatricis Sororum Franciscanum a S. Clara, in casu et ad effectum de quo agitur.*

Hoc autem decretum publici iuris fieri et in acta Congregationis de Causis Sanctorum Summus Pontifex referri mandavit.

Datum Romae, die 21 mensis Decembris A. D. 1998.

ffi **IOSEPHUS SARAIVA MARTINS**
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

LfflS.

£B Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

NATALENSIS

Beatificationis seu declarationis martyrii Servorum Dei Andreae De Soveral et Ambrosii Francisci Ferro sacerdotum dioecesanorum et XXVIII sociorum (f 1645)

DECRETUM SUPER MARTYRIO

« Vobis hoc datum est, non solum ut in eum credatis, sed ut etiam pro illo patiamini idem certamen habentes» *(Philp* 1, 29).

Una cum fidei dono, ex qua cotidie humiliter vixerunt, Andreas de Soveral, Ambrosius Franciscus Ferro eorumque Socii, a Deo gratiam etiam acceperunt et privilegium suam fidelitatem testificandi suumque amorem erga Iesum Christum sanguine effuso. Eorum sacrificium, quod semen christianorum fuit in terra Brasiliensi, factum est in regione Rivi Magni Australis a schismaticis Nederlandiensibus, ab aliquibus loci indigenis adiutis.

Horum Ecclesiae Catholicae intrepidorum filiorum globus prior martyrii coronam consecutus est postridie idus Iulias anno 1645 in loco denominato *Cunhaú,* in praesenti archidioecesi Natalensi, dum celebrationi Missae dominico die intererat, cui praesidebat parochus Andreas de Soveral. Post panis et vini con-

secrationem sicarii ex improviso, clausis ianuis omnique egressu ex ecclesia, occidere coeperunt quotquot erant ibi conclausi. Fideles, sicut agni ad internecionem ducti, minime restiterunt, immo, divina invocata misericordia, omnes animose mortem obierunt. Illarum victimarum sola nomina cognoscimus parochi, Andreae de Soveral, qui non solum vitam pro fide immolavit, sed est etiam fideles adhortatus ut idem facerent, atque laici Dominici Carvalho.

Alter martyrum globus fuit priore frequentior suumque dedit testimonium die 3 mensis Octobris eodem anno in loco appellato *Uruaçu,* qui a Natalia pauca milia passuum aberat. Acerbissimis cruciatibus toleratis mira cum fortitudine et misericordiae spiritu, omnique condicione reiecta a fide catholica discedendi, praemium aeternum sunt consecuti. Etiam quod ad hunc globum pertinet, constantem ex viris, mulieribus et pueris, saepe inter se consanguinitate coniunctis, aliqua tantummodo nomina tradita sunt et nonnullae notitiae, quae et eorum vitam testantur atque eorum sacrificium.

Hi fuerunt: Sacerdos Ambrosius Franciscus Ferro, Antonius Vilela iunior, Iosephus do Porto, Franciscus de Bastos, Didacus Pereira, Ioannes Lostau Navarro, Antonius Vilela Cid, Stephanus Machado de Miranda, Vincentius de Souza Pereira, Franciscus Mendes Pereira, Ioannes da Silveira, Simon Correia, Antonius Baracho, Matthaeus Moreira, Ioannes Martins, Emmanuel Rodrigues Moura et sua uxor, una ex filiabus Antonii Vilela iunioris, una ex filiabus Francisci Dias iunioris, septem iuvenes socii Ioannis Martins, duae filiae Stephani de Miranda.

Ex instrumentis historicis, apparet hos triginta Servos Dei esse ilico habitos veros martyres fidei hancque famam numquam traductione temporis defecisse. Quin, praesertim cura Excellentissimi Marcolini Esmeraldi de Souza Dantas, Episcopi Natalensis, martyrii fama et popularis in eos veneratio est singulariter hoc saeculo aucta et confirmata. Beatificationis Causa seu Declarationis martyrii inita est apud Curiam archiepiscopalem Natalensem per celebrationem, annis 1989-1994, Inquisitionis dioecesanae, cuius auctoritas et vis probata est a Congregatione de Causis Sanctorum decreto die 25 mensis Novembris anno 1994 promulgato. Die 28 mensis Octobris anno 1997 habita est sessio Consultorum Historicorum et die 23 mensis Iunii anno 1998 actus est, exitu cum prospero, Congressus Peculiaris Consultorum Theologorum. Patres Cardinales porro et Episcopi, in Sessione Ordinaria die 10 subsequentis mensis Novembris facta, Causae Ponente Excellentissimo Domino Mario Rizzi, Archiepiscopo titulari Balneoregiensi, confessi sunt mortem horum Servorum Dei, qui sunt supra memorati, verum fuisse martyrium.

De hisce omnibus rebus, referente subscripto Praefecto, certior factus, Summus Pontifex Ioannes Paulus II, vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, praecepit ut decretum super martyrio Servorum Dei rite conscriberetur.

Quod cum esset factum, accitis hodierna die infrascripto Praefecto necnon Causae Ponente meque Antistite a Secretis ceterisque de more convocandis eisque adstantibus Beatissimus Pater declaravit: *Constare de martyrio eiusque causa Servorum Dei Andreae de Soveral et Ambrosii Francisci Ferro, Sacerdotum dioecesanorum, et XXVIII Sociorum, anno 1645 interfectorum, in casu et ad effectum de quo agitur.*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 21 mensis Decembris A. D. 1998.

83 IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. © S.

83 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

OVETENSIS et TARRACONENSIS

Canonizationis beatorum Cyrilli Bertrandi et VIII sociorum ex instituto fratrum Scholarum Christianarum necnon Innocentii ab Immaculata Conceptione sacerdotis professi e congregatione Passionis Iesu Christi martyrum (f 1934, 1937)

DECRETUM SUPER MIRACULO

Multis Christi Domini asseclis, qui pro fide sanguinem fuderunt bello civili Hispanico saeviente, annumerati sunt Beati Cyrillus Bertrandus (in saeculo: Iosephus Sanz Tejedor), Marcianus Iosephus (in saeculo: Philomenus López López), Iulianus Alfredus (in saeculo: Vilfridus Fernández Zapico), Victorianus Pius (in saeculo: Claudius Bernabé Cano), Beniaminus Iulianus (in saeculo: Vincentius Alonso Andrés), Augustus Andreas (in saeculo: Romanus Martín Fernández), Benedictus a Iesu (in saeculo: Hector Valdivielso Saez), Anicetus Adolfus (in saeculo: Emmanuel Seco Gutiérrez), Instituti Fratrum Scholarum Christianarum sodales, qui in loco *Turón,* intra fines posito dioecesis Ovetensis, die 9 mensis Octobris anno 1934 interfecti sunt; quorum socius in martyrio

fuit Beatus Innocentius ab Immaculata Conceptione (in saeculo: Emmanuel Canoura Arnau), sodalis Congregationis Passionis Iesu Christi. Novem hi Dei Servi in Beatorum caelitum album relati sunt a Summo Pontifice Ioanne Paulo II die 29 mensis Aprilis anno una cum Fratre Iacobo Hilario (in saeculo: Emmanuel Barbai Cosan), qui et ipse erat Instituti Fratrum Scholarum Christianarum et vitam immolaverat pro Christo apud oppidum vernáculo sermone *Tarracore* denominatum, in dioecesi positum Tarraconensi, die 18 mensis Ianuarii anno 1937.

Horum Christi athletarum canonizationis respectu, Causae Postulatio Congregationi de Causis Sanctorum iudicandam permisit coniectam miram sanationem Raphaelae Bravo Jirón, quae viginti quinque annos nata, mense Februario anno 1989, in valetudinario Leonensi in Nicaragua subiit hysteroctomiam extra fasciam. Aliquot post dies est denuo secta propter duas haemorrhagias febri coniunctas. Ex frustorum anatomicorum inspectione histológica adenocarcinoma squamosum exstitit uteri cum colli occupatione. Fluxibus haematicis perdurantibus, curantes alteram fecerunt inspectionem et praesentem esse metastasim tumoris reppererunt, qui existimatus est « cancer uterinus tertiae classis B» in gradu iam progresso. Therapiae deinceps adhibitae in valetudinario Managuensi non sunt plene ab aegrota toleratae, ideoque intermissae sunt. Iam necroticus erat tumor atque sanguinolentus et usque ad partem osseam penetrabat. Aegrota, sciens se affectam esse cancro uterino ex gravissimis, religioso Instituti Fratrum Scholarum Christianarum, hortante, incepit intercessionem invocare Venerabilium Servorum Dei Cyrilli Bertrandi eiusque praefatorum Sociorum, quos Summus Pontifex in Beatorum caelitum numerum erat relaturus Romae die 29 mensis Aprilis anno 1990. Aegrotae precibus sociatae sunt precationes Fratrum Scholarum Christianarum, familiarium atque amicorum. Vespere ultimi diei alterius sacri novendialis, seu vespere diei 29 mensis Aprilis anno 1990 est acerbis correpta doloribus in imo ventre et, sanguinis magno eiecto globo, statim melius se habuit. Perfecte sanata erat, sicut etiam subsequentes inspectiones clinicae ostenderunt.

De casu, ilico miro putato, Episcopus Leonensis in Nicaragua, anno 1992 Inquisitionem dioecesanam instruxit, quae est a Congregatione de Causis Sanctorum probata decreto die 21 mensis Octobris anno 1993 promulgato. Dicasterii Collegium Medicorum edixit sanationem rapidam, perfectam, stabilem et secundum scientiam inexplicabilem fuisse. Die 20 mensis Martii anno 1998 Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris actus est et die 20 secuti mensis Octobris Patrum Cardinalium et Episcoporum Sessio Ordinaria, Causae Ponente Exc.mo Domino Andrea Maria Erba, Episcopo Veliterno-Signino, habita est. Et in utroque Coetu, sive Consultorum sive Cardinalium et Episcoporum, posi-

to dubio num de miraculo constaret divinitus patrato, responsum est prolatum affirmativum.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua, vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens, mandavit ut decretum de praedicta mira sanatione conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis hodierna die infrascripto Praefecto necnon Causae Ponente, meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater declaravit: *Constare de miraculo a Deo patrato, intercedentibus Beatis Cyrillo Bertrando et VIII Sociis, ex Instituto Fratrum Scholarum Christianarum, necnon Innocentio ab Immaculata Conceptione, Sacerdote professo e Congregatione Passionis Iesu Christi,* **videlicet** *de rapida, perfecta ac stabili sanatione Raphaelae Bravo Jirón a «carcinoma dell'utero adenosquamoso al III stadio B in paziente di 25 anni ».*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 21 mensis Decembris A. D. 1998.

£B IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectum*

L. © S.

6B Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

PARISIENSIS

Beatificationis et Canonizationis Servi Dei Ioannis Leonis Le Prévost sacerdotis fundatoris instituti Religiosorum S. Vincentii a Paulo (1803-1874)

DECRETUM SUPER VIRTUTIBUS

« Ambulate in dilectione, sicut et Christus dilexit nos et tradidit seipsum pro nobis oblationem et hostiam Deo in odorem suavitatis» *(Eph* 5,2).

Haec verba compendium esse possunt propositi vitae atque apostolatus Servi Dei Ioannis Leonis Le Prévost, qui caritatem lumen fecit apostolatus sui, id explicando, quod scripsit: « Caritas nos trahit et actione implicat sua. Caritas non errat nec in via manet: cum accensa est, oportet diffundatur, splendeat suumque longe ferat calorem. Omnia ei pro alimento sunt; ne timeamus igitur, amici cari, nec de nostra indignitate nimis cogitemus, quae saepe

nos retinet atque timidos facit. Caritas, sicut flamma, consumit et purificat» (ex epistula diei 26 mensis Augusti anni 1847).

Generosus et ardens hic Christi discipulus ortus est in Normanniae oppido *Caudebec-en-Caux*, aliquot annis post Gallicam rerum mutationem, die mensis Augusti 10 anno 1803, a Ioanne Aloisio Le Prévost et Francisca Catharina Pitel, quae secuto anno est mortua. Deinde pater in matrimonium duxit Rosaliam Duchatard, quae optima fuit Ioanni Leoni mater, strenua et sedula educatrix vivumque fidelitatis Deo eiusque legibus exemplar. Cum patre quoque esset orbatus, studia fuerunt ei relinquenda ut familiam adiuvaret ac suam hereditatis partem renuntiavit, dicens: « Mea educatio satis mihi est ».

Nonnullos annos pluribus in locis praeceptor fuit atque Noviomagi Lexoviorum, ubi cum aliquibus sacerdotibus habitavit. Tunc et ipse statuit fieri sacerdos, sed familia ei restitit; quam ob rem appetitionem suam ad effectum non adduxit. Cum Lutetiam Parisiorum migrasset, religiones aliquot annos neglexit atque necessaria ad vitam comparavit tamquam minister administrationis Negotiorum Ecclesiasticorum et Publicae Institutionis. Magnis quibusdam Gallicis scriptoribus illis annis usus est familiariter atque litteris operam dedit. Ad actionem reversus vitae christianae, in opera incubuit misericordiae et sodalis factus est iuvenum coetus qui, cum Emmanuele Bailly congregati, Societatem condiderat a Sancto Vincentio de Paul. Cognovit inter eos Beatum Fridericum Ozanam atque sicut ille Servus Dei serviendo pauperibus se dedidit et consociationi diffundendae et confirmandae. Diu praefuit Coetui Sancti Sulpitii Lutetiae Parisiorum et sodalicium instituit a Sancta Familia denominatum, eo consilio, ut familiarum pauperum formationem curaret religiosam. Christi caritate inflammatus, non paucos provexit inceptus pro variis pauperum classibus, quales fuerunt, verbi gratia, orphani, operarii, in carceribus inclusi, advenae; bibliothecam quoque pro pauperibus aperuit, reddens illam humani et spiritalis incrementi instrumentum. « Caritas — scripsit — nos movet et sollicitat; ea impellimur, tam ardenti, tam potenti; ea, quae est vis, voluntas, amor, infinitus amor, Dei amor ». Ac amorem erga Deum et proximos sapienter alebat ferventi deprecatione pietateque eucharistica atque Mariali. Omnibus matutinis ex Missae sacrificio, gratiam, vigorem et animi inflammationem hauriebat, quae in sacello celebrabatur Patrum Congregationis Missionis, pariterque ex oratione, quam Deo adhibebat apud Sancti Vincentii de Paul sepulcrum, sui caelestis Patroni. Et hoc ipso in loco est inflatu impulsus constituendi coetum apostolorum, qui operibus caritatis per totum tempus, non solum saltuatim se traderent aut tantummodo opera cotidiana confecta. Ita, gratia suffultus divi-

na, anno 1845 Institutum condidit Religiosorum Sancti Vincentii a Paulo per unum sodalem, Clementem Myionnet, qui directionem suscepit iuvenes tirones auxiliandi. Parvum semen, a Dei Servo sapienter cultum, germinavit, altas egit radices, paulatim arbor robusta factum est et copiosos edidit fructus. Initio Ioannes Leo, cum esset matrimonio coniunctus, Opus suum observavit et rexit, etsi socius non esset; namque anno 1834, aliquibus ecclesiasticis in consilium adhibitis, in matrimonium duxerat Auram Stephaniam De Lafond (annis vixit 1785-1859). Peculiare eorum matrimonium fuit; duo enim coniuges consenserunt se esse victuros simul tamquam fratrem et sororem. Orto Instituto Religiosorum Sancti Vincentii a Paulo, Servus Dei, libero cum uxoris assensu, sine impedimento potuit suam sequi viam seseque tradere omnino operibus caritatis ac Domino se consecrare. Anno 1850 parvo coetui initiali se aggregavit sacerdos quidam, nempe Servus Dei Henricus Planchat, ideoque exinde Congregatio constitit ex laicis atque sacerdotibus; post quinque annos communitas decem et septem numerabat professos, quorum tres erant sacerdotes. Mox quaestio orta est iuridicialis de Instituto fratrum ac sacerdotum religiosum laicum habente tamquam Superiore. Idcirco Servus Dei, anno 1859 viduus factus, pristinam suam sacerdotii cupiditatem sequi potuit et die 22 mensis Decembris anno 1860 est presbyter ordinatus. Uti conditor et antistes generalis, prudentibus adiuvantibus consiliatoribus, Instituti Constitutiones gradatim scripsit, quae a Sancta Sede decretum laudis obtinuit anno 1869. Cum homo humilis esset et alienas facultates observaret, suis adiutoribus et filiis spiritualibus fidem habebat atque cupiebat unumquemque suas responsabilitates excipere; scripsit: « Rursus cogitate de re et, eadem coram Deo perpensa, id facite, quod vobis ad ultimum potius videbitur; me omnino vobis committo quod ad hanc pertinet quaestionem in utramque partem ». Cum prudentia et caritate difficultates superavit, quae in via novae Familiae occurrebant religiosae omnibusque in casibus sivit se a Spiritu Sancto duci. In priore Regula scripsit: « Expedit nos dociles esse, cordium nostrorum aures aperire ut vocem eius audiamus, attentos esse ut eius sapientiae motus intellegamus minimisque impulsibus eius gratiae cedamus ». Anno 1871 infirma valetudine obstrictus est onus Congregationis Vicario Generali committere, ipseque humiliter secessit in quandam domum formationis per reliquam vitam: « Paucas vires colligo — dixit quae mihi restant ut Deum precer parvam communitatem servare in spiritu Sancti Vincentii de Paul, in magno humilitatis, simplicitatis, caritatis spiritu». Usque ad finem, voluntati Dei obsequens, in via sanctitatis est progressus, summa cum cura, perseverantia et spiritali gaudio suum sacerdotium et reli-

giosam consecrationem colens. Omnibus exemplo continuo fuit fidei vivae, inconcussae Providentiae fiduciae, patientiae ac fortitudinis in difficultatibus atque suorum munerum erga Deum ergaque proximos exsecutionis. Caritas, humilitas, mansuetudo, amabilitas, rerum mundi contemptio, morum integritas, amor in Ecclesiam, cura de Regno Christi, earum eum reddiderunt Deo et hominibus. Ipsae reprehensiones, quibus interdum Fratres ei erant corrigendi, bonitatem indicabant et urbanitatem eius animi; nemo namque offendebatur aut dolebat; unus ex eius religiosis affirmavit: « Sciebat — quod non omnibus datum est — subditos suos excitare, non tamen eos offendens ». In societate temporis sui boni Samaritani et Sancti Vincentii de Paul imaginem restituit, evangelii lumen effundendo in orbibus, qui magis iniustitia exercebantur atque paupertatibus corporis et spiritus. Et cum non suis viribus confiderei sed Caeli auxilio, suam aluit industriam impensa vita interiore atque concorditer temperavit in se actionem et contemplationem, precationem et apostolatum. Immensa eius boni iuventutis cura, operariorum et egenorum eiusque in Christo sequendo fervor, mirabile sunt etiam nunc propriae vocationi proprioque muneri fidelitatis mirum exemplum.

Suum conclusit terrenum diem totum se permittens Sacro Cordi Iesu, mensis Octobris die 30 anno 1874 estque sepultus in sacello « Domus Chaville », in Versaliensi dioecesi sito. Fama sanctitatis, qua in vita claruit, post mortem duravit; quapropter apud Curiam Parisiensem inita est beatificationis et canonizationis Causa per celebrationem Processus ordinarii informativi (annis 1937-1943), qui est a Congregatione de Causis Sanctorum rite probatus decreto die 5 promulgato mensis Iulii anno 1991. Interea id temporis Officium Historicum Hagiographicum Dicasterii instrumenta historica collegerat ad Servum Dei spectantia. Die 25 mensis Octobris anno 1988 sessio habita est Consultorum Historicorum. Die 17 mensis Martii anno 1998 Consultores Theologi, in Congressum Peculiarem congregati, affirmaverunt Servum Dei virtutes heroum in modum explicavisse. Patres Cardinales deinde et Episcopi, in Sessione Ordinaria die 10 mensis Novembris acta eodem anno, Causae Ponente Excellentissimo Domino Aloisio Barbarito, Archiepiscopo titulari Florentinensi, agnoverunt sacerdotem Ioannem Leonem Le Prévost virtutes théologales, cardinales ut heroas addecet coluisse.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, mandavit ut super heroicis Servi Dei virtutibus decretum conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis ad Se hodierno die infrascripto Praefecto necnon Causae Ponente meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater sollemniter declaravit: *Constare de virtutibus theologalibus Fide, Spe et Caritate tum in Deum tum in proximum, necnon de cardinalibus Prudentia, Iustitia, Temperantia et Fortitudine, eisque adnexis, in gradu heroico, Servi Dei Ioannis Leonis Le Prévost, Sacerdotis, Fundatoris Instituti Religiosorum S. Vincentii a Paulo, in casu et ad effectum de quo agitur.*

Hoc autem decretum publici iuris fieri et in acta Congregationis de Causis Sanctorum Summus Pontifex referri mandavit.

Datum Romae, die 21 mensis Decembris A.D. 1998.

83 IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. œ **S.**

83 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

CONGREGATIO PRO EPISCOPIS

SIBERIAE LATINORUM

De dismembratione et erectione Administrationis Apostolicae Siberiae Orientalis Latinorum

DECRETUM

Quo aptius provideretur spiritualibus necessitatibus fidelium latini ritus versantium in parte orientalis Adininistrationis Apostolicae Siberiae Latinorum, opportunum visum est, ut nova pro ipsis circumscriptio ecclesiastica erigeretur.

Quapropter Summus Pontifex Ioannes Paulus, divina Providentia PP. II, de plenitudine Apostolicae potestatis, praesenti Congregationis pro Episcopis Decreto, perinde valituro ac si Apostolicae sub plumbo Litterae datae forent, ab Administratione Apostolica Siberiae Latinorum separat Res publicas Foederatas: Buriati, Hakassia, Jakuzia-Saha, Tuva; Regiones: Amur, Cita (cum Dicione autonoma vulgo « Buriato di Aginsloje), Irkutsk (cum Dicione autonoma vulgo «Buriato di Ust-Orda»), Kamchatka, Magadan, Sahalin; Territoria: Khabarovsk, Krasnojarsk (cum Dicionibus « Evemnki » et « Tajmur-Dolgana-Nenec », Primorje; Regionem autonomam « Ebrei »; Dicionem autonomam « Ciukci », atque ex ita distracto territorio novam Administrationem Apostolicam, *Siberiae Orientalis Latinorum* appellandam, erigit. Praelato Ordinario novae erectae Administrationis Apostolicae, cuius sedes in urbe vulgo nuncupata *Irkutsk* erit, Exc.mo P. D. Georgio Mazur, Episcopo titulari Tabuniensi et hactenus Auxiliari Administrationis Apostolicae Siberiae Latinorum, tribuit omnia iura, facultates et officia quae Episcopis dioecesanis, congrua congruis referendo, ad normam iuris, competunt. Ad haec perficienda Summus Pontifex Exc.mum P.D. Ioannem Bukovsky, Archiepiscopum titulo Tabaltensi, Sedis Apostolicae in Russia Legatum, deputat eidem tribuens facultates etiam subdelegandi, ad effectum de quo agitur, quemlibet virum in ecclesiastica dignitate constitutum, onere imposito ad Congregationem pro Episcopis authenticum exemplar actus peractae exsecutionis remittendi.

Datum Romae, ex Aedibus Congregationis pro Episcopis, die 18 mensis Maii anno 1999.

83 LUCAS card. **MOREIRA NEVES,** *Praef.*

83 Franciscus Monterisi, *a Secretis*

L. © S.

In Congr. pro Episcopis tab., n. 446/99

SIBERIAE LATINORUM

De Administrationis Apostolicae nominis mutatione

DECRETUM

Ut spirituali Populi Dei bono aptius consulatur atque pastorale suum munus efficacius adimplere valeat et politicam ac geographicam definitionem facilius reddendam, Exc.mus P. D. Iosephus Werth, Administrator Apostolicus Siberiae Latinorum, ab Apostolica Sede expostulavit, ut Administratio Apostolica Siberiae Latinorum aptius Siberiae Occidentalis Latinorum appellaretur. Congregatio pro Episcopis, praehabito favorabili voto Exc.mi P.D. Ioannis Bukovsky Archiepiscopi titularis Tabaltensis et Sedis Apostolicae in Russia Legati, oblatas preces benigne accipiendas esse censuit. Quapropter, eadem Congregatio, vigore specialium facultatum sibi a Summo Pontifice Ioanne Paulo, divina Providentia PP. II, tributarum, praesenti Decreto, perinde valituro ac si Apostolicae sub plumbo Litterae datae forent, statuit ut memorata Administratio Apostolica Siberiae Latinorum posthac appelletur *Siberiae Occidentalis Latinorum.* Ad haec perficienda Congregatio pro Episcopis memoratum Exc.mum P.D. Ioannem Bukovsky deputat, necessarias et opportunas eidem tribuens facultates etiam subdelegandi, ad effectum de quo agitur, quemlibet virum in ecclesiastica dignitate constitutum onere imposito ad eandem Congregationem, ubi primum fas erit, authenticum exemplar actus peractae exsecutionis transmittendi, Contrariis quibusvis minime obstantibus.

Datum Romae, ex Aedibus Congregationis pro Episcopis, die 18 mensis Maii anno 1999.

SB **LUCAS** card. **MOREIRA NEVES**, *Praef.*

ffi Franciscus Monterisi, *a Secretis*

L. ffi S.

In Congr. pro Episcopis tab., n. 447/99

PROVISIO ECCLESIARUM

Latis decretis a Congregatione pro Episcopis, Ioannes Paulus Pp. II, per Apostolicas sub plumbo Litteras, iis quae sequuntur Ecclesiis sacros Praesules praefecit, videlicet:

die 2 Iunii 1999. — Metropolitanae Ecclesiae Goritiensi R.D. Dinum De' Antoni, hactenus Vicarium generalem dioecesis Clodiensis.

— Cathedrali Ecclesiae Novoraniensi Rev.dum P. Georgium Rubén Lugones, S.I., hactenus adiutorem in paroecia Sancti Petri in civitate vulgo Famatina dioecesis Rioiensis.

— Titulari episcopali Ecclesiae Vicensi Caesaris R.P. Marium Pasqualotto, Pontifìcii Instituti pro Missionibus Exteris sodalem, in dioecesi Parintinensi parochum, quem deputavit Auxiliarem archidioecesis Manaënsis.

die 4 Iunii. — Cathedrali Ecclesiae Sanctae Clarae Exc.mum P.D. Marcellum Arturum González Amador, hactenus Episcopum titularem Segiensem et Auxiliarem eiusdem dioecesis.

— Titulari episcopali Ecclesiae Tamatensi R.D. Aemilium Bogovic, in Facultate Theologica Fluminensi Historiae Ecclesiae professorem, quem deputavit Auxiliarem archidioecesis Fluminensis-Seniensis.

die 5 Iunii. — Metropolitanae Ecclesiae Bracarensi Exc.mum P.D. Georgium Ferreira da Costa Ortiga, hactenus Episcopum titularem Novabarbarensem et Auxiliarem Bracarensem.

— Cathedrali Ecclesiae Tequinensi, servata dignitate archiepiscopali, Exc.mum P.D. Raimundum Ovidium Pérez Morales, hactenus Archiepiscopum Maracaibensem.

— Cathedrali Ecclesiae Aureatensi-Guaduensi Exc.mum P.D. Ansgarium Hannibalem Salazar hactenus Episcopum titularem Voncarianensem et Auxiliarem Barranquillensem.

die 9 Iunii. — Cathedrali Ecclesiae Marsorum R.P. Lucium Renna, O.C, hactenus Ordinis Fratrum B. Mariae V. de Monte Carmelo procuratorem generalem.

die 15 Iunii 1999. — Cathedrali Ecclesiae Camdensi, Exc.mum P.D. Nicolaum A. Di Marzio, hactenus Episcopum titularem Maurianensem et Auxiliarem archidioeceis Novarcensis.

die 16 Iunii. — Titulari episcopali Ecclesiae Urusitanae R.D. Iosephum Mariam Liborium Camino Saracho, e clero Sancti Michaelis Paulinensis, ibique Vicarium generalem et parochum templi Cathedralis, quem deputavit Auxiliarem eiusdem dioecesis.

die 17 Iunii. — Metropolitanae Ecclesiae Aquensi in Gallia Exc.mum P.D. Claudium Feidt, hactenus Archiepiscopum Camberiensem ac Maurianensem et Tarantasiensem Episcopum.

die 19 Iunii. — Metropolitanae Ecclesiae Taurinensi Exc.mum P.D. Severinum Poletto, hactenus Episcopum Astensem.

die 23 Iunii. — Cathedrali Ecclesiae Almenarensi R.P. Hugonem Mariam van Steekelenburg, O.F.M., hactenus Caenobii Sancti Francisci a Stigmatibus in archidioecesi Bellohorizontina moderatorem et provinciae Sanctae Crucis in Brasilia a secretis.

COLLATIO DIGNITATIS ARCHIEPISCOPALIS

Decreto Congregationis pro Episcopis archiepiscopalis dignitas « ad personam » Exc.mo P.D. Iosepho Carolo Melo, CM., Auxiliari Sancti Salvatoris in Brasilia, servato titulo Ceramensi die 2 m. Iunii 1999 collata est.

CONGREGATIO PRO GENTIUM EVANGELIZATIONE

PROVISIO ECCLESIARUM

Ioannes Paulus divina Providentia Pp. II, latis decretis a Congregatione pro Gentium Evangelizatione, singulis quae sequuntur Ecclesiis sacros Pastores dignatus est assignare. Nimirum per Apostolicas sub plumbo Litteras praefecit:

die 18 Maii 1999. — Titulari episcopali Ecclesiae Acciensi R.D. Iacobum Liu Tan-Kuei, e clero dioecesis Taichungensis ibique paroeciae Sanctissimo Sacramento dicatae in oppido vulgo Yuan-lin curionem, quem, deputavit Auxiliarem archidioecesis Taipehensis.

— Titulari episcopali Ecclesiae Aulonitanae R.P. Michaelem Christianum Cartatéguy, S.M.A., Vicarium generalem Niameyensem, quem deputavit Auxiliarem eiusdem dioecesis.

— Titulari episcopali Ecclesiae Severianensi R.D. Ambrosium Ouedraogo, e clero archidioecesis Uagaduguensis, Missionarium « Fidei donum » nominatum in Nigritana regione ibique templi cathedralis Niameyensis parochum, quem deputavit Auxiliarem eiusdem dioecesis Niameyensis.

— Titulari episcopali Ecclesiae Suavensi R.D. Akio Johnson Mutek, Vicarium generalem Toritensem, quem deputavit Auxiliarem eiusdem dioecesis.

DIARIUM ROMANAE CURIAE

Il Santo Padre Giovanni Paolo II ha ricevuto in Udienza Ufficiale per la presentazione delle Lettere Credenziali:

Venerdì, 4 Giugno 1999, S.E. il Signor BONAVENTURA NDONG-EKOMIE, Ambasciatore del Gabon presso la Santa Sede.

Ha, altresì, ricevuto in Udienza:

Giovedì, 3 Giugno 1999, il Signor KOFI A. ANNAN, Segretario Generale dell'Organizzazione delle Nazioni Unite.

SEGRETERIA DI STATO

NOMINE

Con Brevi Apostolici il Santo Padre Giovanni Paolo II ha nominato:

19 giugno 1999. S.E. mons. Fortunato Baldelli, Arcivescovo tit. di Bevagna, *Nunzio Apostolico in Francia.*

» » » S. E. mons. Lorenzo Baldisseri, Arcivescovo tit. di Diocleziana, *Nunzio Apostolico in India.*

Con Biglietti della Segreteria di Stato il Santo Padre Giovanni Paolo II ha nominato:

22 aprile 1999. Gli Em.mi Signori Cardinali Michael Michai Kitbunchu; Miguel Obando Bravo; Alexandre José Maria dos Santos; John Baptist Wu Cheng-chung; Aloysius Matthew Ambrozic; le LL.EE. i mons. Franco Brambilla, Arcivescovo tit. di Viminacio; François Xavier Nguyên Van Thuân, Arcivescovo tit. di Vadesi; Ivan Dias, Arcivescovo di Bombay; Justin Francis Rigali, Arcivescovo di Saint Louis; José Saraiva Martins, Arcivescovo tit. di Tuburnica; Agustín García-Gaseo Vicente, Arcivescovo di Valencia; Ramón Ovidio Pérez Morales, Arcivescovo di Maracaibo; Juan Luis Cipriani Thorne,

Arcivescovo di Lima; Claudio Hümmes, Arcivescovo di Säo Paulo; Franc Rodé, Arcivescovo di Ljubljana; Jorge Mario Bergoglio, Arcivescovo di Buenos Aires; Josip Bozanic, Arcivescovo di Zagreb; Albert-Marie de Monléon, Vescovo di Pamiers; Terence John Brain, Vescovo di Salford Philip Boyce, Vescovo di Raphoe, *Membri della Congregazione per il Culto Divino e la Disciplina dei Sacramenti « ad quinquennium ».*

22 aprile 1999. Gli Em.mi Signori Cardinali, Joseph Ratzinger, Jaime L. Sin, Godfried Danneels, Joachim Meisner, Jozef Tomko, Andrzej Maria Deskur, Paul Poupard, Bernard Francis Law, Edward Idris Cassidy; e S.E. mons. Dieudonné M'Sanda Tsinda-Hata, *Membri della Congregazione per il Culto Divino e la Disciplina dei Sacramenti « in aliud quinquennium seu usque ad 80° ».*

29 » » Le LL.EE. i mons. Romeo Panciroli, Arcivescovo tit. di Noba; Fernard Franck, Arcivescovo di Luxembourg; Roland Aboujaoudé, Vescovo tit. di Arca di Fenicia dei Maroniti; George Yod Phimphisan, Vescovo di Udon Thani; José Sánchez González, Vescovo di Sigüenza-Guadalajara; Alfred Kipkoech Arap Rotich, Ordinario Militare per il Kenia, *Membri del Pontificio Consiglio delle Comunicazioni Sociali « ad quinquennium ».*

» » » L'Em.mo Signor Cardinale Henri Schwery; e le LL.EE. i mons. Bernard Agre; Ray mundo Damasceno Assis; Hermann Josef Spital; Roger Francis Crispian Hollis, *Membri del Pontificio Consiglio delle Comunicazioni Sociali « in aliud quinquennium ».*

12 maggio » Gli Em.mi Signori Cardinali, Franciszek Macharski, Giacomo Biffi, Francis Eugene George; gli Ecc.mi mons. Carlo Curis, Arcivescovo tit. di Medeli; François Xavier Nguyên Van Thuân, Arcivescovo tit. di Vadesi; Agostino Cacciavillan, Arcivescovo tit. di Amiterno; Peter Chung Hoan Ting, Arcivescovo di Kuching; Stephen Fumio Hamao, Arcivescovo-Vescovo em. di Yokohama; p. Edgard Hernando Tirado Mazo, *Membri della Congregazione per l'Evangelizzazione dei Popoli « ad quinquennium ».*

» » » Gli Em.mi Signori Cardinali, Bernardin Gantin, Joseph Ratzinger, Roger Etchegaray, Hyacinthe Thiandoum, William Wakefield Baum, Michael Michai Kitbunchu, Alfonso López Trujillo, Godfried Danneels,

Thomas Staff ord Williams, Ricardo J. Vidal, Eduardo Martínez Somalo, Achille Silvestrini, Christian Wiyghan Tumi, John Baptist Wu Cheng-chung, Frédéric Etsou-Nzabi-Bamungwabi; gli Ecc.mi mons. Javier Lozano Barragán, Nicholas Marcus Fernando, Henry Sebastian D'Souza, Francis Xavier Kaname Shimamoto; e il p. Peter-Hans Kolvenbach, S.I., ***Membri della Congregazione per l'Evangelizzazione dei Popoli « in aliud quinquennium seu usque ad 80° ».***

2 giugno 1999. Gli Em.mi Signori Cardinali Bernardin Gantin ed Eduardo Martínez Somalo e S.E. Mons. Piergiorgio Nesti, ***Membri della Congregazione delle Cause dei Santi « in aliud quinquennium seu usque ad 80° ».***

3 » » Gli Em.mi Signori Cardinali, Jorge Arturo Medina Esté vez, Darío Castrillón Hoyos; gli Ecc.mi mons. Paul Josef Cordes, Arcivescovo tit. di Naisso; Julián Herranz, Arcivescovo tit. di Vertara; Agostino Cacciavillan, Arcivescovo tit. di Amiterno; Vicente Joaquim Zico, Arcivescovo di Belém do Para; Francisco Javier Errazuriz Ossa, Arcivescovo di Santiago de Chile; Juan Luis Cipriani Thorne, Arcivescovo di Lima; Ignacio Antonio Velasco García, Arcivescovo di Caracas, Claudio Hümmes, Arcivescovo di Sâo Paulo; Edmundo Luis Flavio Abastoflor Montero, Arcivescovo di La Paz; Joseph Serge Miot, Arcivescovo Coadiutore e Amministratore Apostolico « sede piena » di Port-au-Prince; Héctor Rubén Aguer, Arcivescovo Coadiutore di La Plata; Nicolás Cotugno Fanizzi, Arcivescovo di Montevideo; Robert Rivas, Vescovo di Kingstown, ***Consiglieri della Pontificia Commissione per l'America Latina « ad quinquennium ».***

» » » Gli Em.mi Signori Cardinali Joseph Ratzinger, Alfonso López Trujillo, Miguel Obando Bravo, Eduardo Martínez Somalo, Edward Idris Cassidy; e gli Ecc.mi mons. Giovanni Battista Re, Antonio José González Zumarraga, ***Consiglieri della Pontificia Commissione per l'America Latina « in aliud quinquennium ».***

» » » Gli Ecc.mi mons. Giuseppe Pittau, Arcivescovo tit. di Castro di Sardegna; José Dimas Cedeño Delgado, Arcivescovo di Panamá; Stanislaw Rylko, Vescovo tit. di Novica; Michael Louis Fitzgerald, Vescovo tit. .di Nepte; Rodolfo Quezada Toruno, Vescovo di Zacapa y Santo Cristo de Esquipulas; Franz Grave, Vescovo tit. di Tingaría, ***Membri della Pontificia Commissione per l'America Latina « ad quinquennium ».***

3 giugno 1999. **Gli Ecc.mi mons. Osear Andrés Rodríguez Maradiaga e Diarmuid Martin,** *Membri della Pontificia Commissione per l'America Latina « in aliud quinquennium ».*

20 » » **Mons. Salvatore Nicolosi; Manuel Ruiz Jurado, SI.;** Tomas **Spidlík, S.I.; mons. Guido Mazzotta; mons. Lorenzo Dattrino; mons. Joaquín Alonso Pacheco; p. Francesco Costa, O.F.M. Conv.; p. Antolín González Fuente, O.P.; p. Benito Goya Echeberría, O.C.D.; p. Carlo Laudazi, O.C.D.; p. Ubaldo Terrinoni, O.F.M. Cap.; prof. Pietro Borzomati,** *Consultori della Congregazione delle Cause dei Santi « in aliud quinquennium ».*

24 » » **Don Antonio Baruffa, S.D.B.; i professori Danilo Mazzoleni e Aldo Nestori; mons. Giancarlo Menis,** *Membri della Pontificia Commissione di Archeologia Sacra « in aliud quinquennium ».*

NECROLOGIO

9 giugno 1999. **Mons. Michael Bosco Duraisamy, Vescovo di Salem** *(India).*

17 » » **Card. George Basil Hume, del titolo di San Silvestro in Capite, Arcivescovo di Westminster.**

19 » » **Mons. Jean-Baptiste Gahamanyi, Vescovo em. di Butare** *(Rwanda).*

25 » » **Mons.** Lazio **Dankó, Arcivescovo di Kalocsa-Kecskemét** *(Ungheria).*

30 » » **Mons. Hans Leo Drewes, Vescovo tit. di Vina.**

Recens nuntiatum est Gerardum Couturier, episc. em. Altaripen. die 2 m. Februarii a. 1999 de vita decessisse.

An. et vol. XCI 4 Septembris 1999

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

Directio Palazzo Apostolico - Città del Vaticano - *Administratio* Libreria Editrice Vaticana

ACTA IOANNIS PAULI PP. II

LITTERAE APOSTOLICAE MOTU PROPRIO DATAE

Nova statuta Academiarum theologicarum approbantur.

IOANNES PAULUS PP. II

1. Inter munera Academiarum a Romanis Pontificibus saeculorum decursu conditarum investigatio in disciplinis philosophicis et theologicis eminet.

In recentioribus Litteris Nostris Encyclicis *Fides et ratio* magnum momentum dialogo theologicas inter et philosophicas disciplinas tribuimus et de sententiis sancti Thomae Aquinatis mentem Nostram aperuimus agnoscentes perennem sententiarum eius novitatem.[1]

Merito ille appellari potest « apostolus veritatis ».[2] Enimvero, Doctoris Angelici contuitus positus est in certitudine esse praecipuam concordiam inter fidem et rationem:[3] « Necesse est ideo ut fidelis ratio naturalem habeat veram congruentemque cognitionem de rebus creatis, de mundo et de homine, quas res etiam revelatio divina tractat; magis etiam, ipsa facultatem habere debet moderandi hanc cognitionem per modum intellectionis et argumentationis ».[4]

2. Tertio Millennio illucescente, permulta adiuncta culturalia mutata sunt. Altiores anthropologicae perceptiones magni momenti animadvertuntur sed et mutationes graves in modo ipso intuendi condicionem hominis

[1] Cfr nn. 43-44,
[2] N. 44.
[3] Cfr n. 43.
[4] N. 66.

coram Deo, coram aliis hominibus et universo mundo. In primis, maior aetatis nostrae provocatio procedit ex ampla invalescente distantia inter fidem et rationem, inter Evangelium et animi culturam.

Studia huic immenso campo dicata cotidie multiplicantur in nova evangelizatione. Etenim, nuntium salutis impedimenta multa invenit ex erroneis rerum notionibus necnon ex gravi institutionis idoneae penuria.

3. Primo transacto saeculo a promulgatione Litterarum Encyclicarum *Aeterni Patris* Decessoris Nostri Papae Leonis XIII, quae initium novae progressionis in studiorum philosophicorum et theologicorum renovatione et in relationibus inter fidem et rationem signavit, novum impulsum Pontificiis Academiis hic operantibus, in concordia cum hodiernis rationibus et inclinationibus necnon necessitatibus pastoralibus Ecclesiae, dare volumus.

Ideoque opus agnoscentes per saecula a sodalibus Pontificiae Academiae Theologicae Romanae et Pontificiae Academiae sancti Thomae Aquinatis et de Religione Catholica, decrevimus renovationem horum adiunctorum Statutorum illarum Pontificiarum Academiarum, quo efficacius earum philosophicum et theologicum opus efficiatur, ad missionem pastoralem Successoris Petri et Ecclesiae universalis fovendam.

4. De Pontificia Academia Sancti Thomae Aquinatis

« Doctor Humanitatis » est nomen quod Sancto Thomae Aquinati indidimus quoniam semper promptus erat ad omnium culturarum merita recipienda.[5] In culturalibus huius aetatis adiunctis, peropportunum apparet hanc partem doctrinae thomisticae diligentius exprimere quae de humanitate agit, cum assertiones de humanae personae dignitate deque eius rationis usu plane fidei consono magistrum nostrae aetati efficiant Sanctum Thomam. Homines nempe nostri temporis solliciti videntur de quaestione: quid est homo? Hoc nomen adhibentes Concilii Oecumenici Vaticani II regulas exsecuti sumus de usu doctrinae Aquinatis tum in institutione philosophica et theologica sacerdotum,[6] tum in inquirendis convenientia concordiaque inter fidem et rationem in Universitatibus studiorum.[7]

In Litteris Nostris Encyclicis *Fides et ratio* nuper editis sic in memoriam revocare exoptavimus quoddam facinus Praedecessoris Nostri Leonis XIII, promulgationem scilicet Litterarum Encyclicarum quibus initium erat

[5] **Allocutio ad eos qui VIII Congressui Thomistico Internationali intererant, die xin mensis Septembris a.D. MCMLXXX: *Insegnamenti,* III, 2 [1980], 609.**

[6] **Decretum *Optatam totius,* n. 16.**

[7] **Declaratio *Gravissimum educationis,* n. 10.**

Aeterni Patris,[8] « Concilii Vaticani I eximius ille Pontifex doctrinam de necessitudine inter fidem et rationem repetiit atque amplificavit, idemque philosophicas cogitationes fidei ac theologicae scientiae summo esse auxilio demonstravit. Uno plus post saeculo complura illius scripti indicia sive re sive paedagogico usu nihil amiserunt utilitatis; primum ex omnibus est id quod incomparabilem sancti Thomae philosophiae praestantiam spectat. Doctoris Angelici doctrina restituta Pontifici Leoni XIII optima videbatur semita ad illum philosophiae usum recuperandum, quem postulabat fides ».[9] Hae nempe memorabiles Litterae inscribebantur *Epistula encyclica de Philosophia christiana ad mentem sancti Thomae Aquinatis Doctoris Angelici in scholis catholicis instauranda.*

Ipse Leo XIII, ut perducerentur ad effectum istarum Litterarum exhortationes, Academiam Romanam Sancti Thomae Aquinatis instauravit.[10] Insequenti anno gratulatus de peracto laborum initio scripsit Cardinalibus Praefectis novae Academiae.[11] Post quindecim annos statuta approbavit atque ulteriores normas regulas statuit.[12] S. Pius X Litteris Apostolicis *In praecipuis laudibus,* die xxin mensis Ianuarii a.D. MCMIV datis, privilegia et ordinationem Academiae confirmavit. Statuta emendata et completa sunt approbantibus Romanis Pontificibus Benedicto XV,[13] et Pio XI, qui die x mensis Ianuarii a.D. MCMXXXIV cum ea coniunxit Pontificiam Academiam Religionis Catholicae, quae, in circumstantiis hodie longe mutatis, anno MDCCCi a Reverendissimo Domino Ioanne Fortunato Zamboni condita erat. Gratum Nobis est commemorare Achilleum Ratti (1882) sed et Ioannem Baptistam Montini (1922) qui adhuc iuvenes sacerdotes in hac Academia Romana Sancti Thomae lauream in philosophia thomistica consecuti sunt et postea ad summam pontificiam dignitatem pervenerunt, sumptis nominibus Pii XI et Pauli VI.

Ut ad effectum perducantur desiderata his in Litteris Nostris Encyclicis significata, opportunum Nobis visum est statuta Pontificiae Academiae Sancti Thomae renovare quo efficacius sit instrumentum ad Ecclesiae et totius Humanitatis utilitatem. In hodiernis circumstantiis animi culturae, quas descripsimus, conveniens immo necessarium apparet ut haec Academia

[8] Die iv mensis Augusti a.D. MDCCCLXXIX: *ASS* 11 [1878-1879], 97-115.

[9] *Fides et ratio,* n. 57.

[10] Litt. Apost *Iampridem* ad Em.mum Card. Antoninum De Luca, die xv mensis Octobris a.D. MDCCCLXXIX.

[11] Litt. Apost, die xxi mensis Novembris a.D. MDCCCLXXX.

[12] Breve Apost. *Quod iam inde,* die ix mensis Maii a.D. MDCCCXCV.

[13] Die xi mensis Februarii a.D. MCMXVI.

velut centrale et internationale forum exsistat ad doctrinam Sancti Thomae melius et accuratius perscrutandam, ita ut realismus metaphysicus actus essendi qui pervadit philosophiam totam et theologiam Doctoris Angelici, possit in dialogum ingredi cum multiplicibus ardoribus hodiernae eruditionis atque doctrinae.

Nos ergo certa scientia ac matura deliberatione Nostra deque Apostolicae potestatis plenitudine, harum Litterarum vi perpetuumque in modum Statuta Pontificiae Academiae Sancti Thomae Aquinatis, rite concinnata et rursus recognita, approbamus iisque Apostolicae sanctionis robur adicimus.

5. De Pontificia Academia Theologica

Magistra veritatis Ecclesia theologicam disciplinam nullo non tempore impenso coluit studio estque annisa ut clerici et christifideles, ad ministerium theologicum praecipue vocati, ea penitus erudiantur. Ineunte saeculo xviii, auspice Clemente XI, Decessore Nostro rec. mem., condita est in Urbe Academia Theologica, divinarum disciplinarum sedes et nobilium ingeniorum altrix, unde quasi e fonte, utilitates maximae in rem Catholicam manarent. Hoc igitur studiorum domicilium Summus Pontifex quem diximus, Litteris die xxin mensis Aprilis A.D. MDCCXVIII, legibus rite constituit et privilegiis locupletavit. Benedictus autem XIII, item Decessor Noster, qui, cum Purpurati Patris frueretur honore, «summa cum animi... iucunditate »[14] eiusdem Academiae coetibus et exercitationibus interfuerat, meditatus « quantum splendoris, atque ornamenti Almae Urbi praefatae, nec non utilitatis universae Reipublicae Christianae accederet, si eadem Academia novis, validioribusque praesidiis constabiliretur, quorum ope firmius subsisteret, maioresque in dies progressus faceret»,[15] ea, quae Clemens XI instituerat, non solum rata habuit sed etiam benevolentiae suae muneribus luculentis cumulavit. Suavissimos deinde et uberrimos fructus, qui ex hac Theologica Academia sunt profecti, agnoscens, Clemens XIV non dispari munificentia et benignitate eam est prosecutus. Quod opus Gregorius XVI, Decessor Noster fel. rec, perfecit, statuta sapientiae plena die xxvi mensis Octobris a.D. MDCCCXXXVIII Apostolica auctoritate approbando. Nunc autem expedire visum est eas leges in novam redigi formam, quo magis ad ea, quae nostra postulet aetas, sint accommodatae. In dialogo promovendo necnon in revelationis fideique doctrinae magis magisque profundo intellectu praebendo officium princeps hodiernae theologiae consistit. Precibus igitur ad Nos admotis, ut novas eiusmodi leges probaremus, benigne obsecundantes

[14] **Cfr Litt. Apost, die vi mensis Maii a.D. MDCCXXVI.**

[15] **Cfr *ibid.***

volentesque ut egregia haec studiorum sedes amplioribus augescat incrementis, Nos, harum Litterarum vi perpetuumque in modum Statuta Pontificiae Academiae Theologicae, rite concinnata et rursus recognita, approbamus iisque Apostolicae sanctionis robur adicimus.

6. Quae vero a Nobis hisce Litteris, Motu Proprio datis, decreta sunt, ea omnia rata ac firma esse iubemus, contrariis quibuslibet non obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die xxvin mensis Ianuarii, in memoria Sancti Thomae Aquinatis, anno MCMXCIX, Pontificatus nostri vicesimo primo.

IOANNES PAULUS PP. II

LITTERAE APOSTOLICAE

I

Venerabilibus Dei Servis Mariae Gabrielae Hinojosa y Na veros et VI Sociis Beatorum honores decernuntur.

IOANNES PAULUS PP. II

Ad perpetuam rei memoriam. — « Hi sunt qui venerunt de tribulatione magna et laverunt stolas suas et dealbaverunt eas in sanguine agni. Ideo sunt ante thronum Dei et serviunt ei die ac nocte in templo eius» *(Apc* 7, 14-15).

Apocalypsis verba de Venerabilibus Dei Servis Maria Gabriela et VI Sociis etiam dici possunt, Monialibus scilicet Visitationis S. Mariae, quae, postquam complures annos in contemplationis quiete exegerunt, magnam tribulationem sunt expertae belli civilis Hispanici persecutionisque adversus Ecclesiam, atque coronam martyrii adeptae, caelestem Ierusalem victrices sunt ingressae.

Septem hae Christi discipulae ad Primum Monasterium Visitationis Matritense pertinebant ipsaeque in suo loco manserunt, cum, ineunte anno MCMXXXVI, Oronoz oppidum Navarrae provinciae petiverunt earum sociae, ut propiora praesentioraque in dies persecutionis pericula effugerent. Parvam manum illarum quae in monasterio manserant regebat Mater Maria Gabriela, saeculari nomine appellata Maria a Refugio Hinojosa Naveros. Ea die XXIV mensis Iulii anno MDCCCLXXII Alhamae Granadae orta est ipsaque anno MDCCCXCIV vota religiosa nuncupavit; nonnullos annos communitatem

rexit atque in Regula observanda, eucharistica marialique pietate itemque in socias caritate eminuit. Sociae fuerunt:

— Soror Teresia Maria (saeculari nomine Laura Cavestany Anduaga), quae die xxx mensis Iulii anno MDCCCLXXXVIII apud Portum Gaditanum Gadium orta est; vota religiosa anno MCMXVI nuncupavit; perfectionem affectans, votum fecit vel in minimis rebus Domino ut esset fidelis;

— Soror Iosepha Maria (saeculari nomine Maria Carmeli Barrera Izaguirre), quae die xxin mensis Mai anno MDCCCLXXXI in pago El Ferrol Coronae orta est; anno MCMXX vota religiosa nuncupavit sacram Eucharistiam potissimum coluit;

— Soror Maria Agnes (saeculari nomine Agnes Zudaire Galdeano), quae die xxviii mensis Ianuarii anno MCM in oppido Echávarri Navarrae nata est; vota religiosa anno MCMXX nuncupavit; simplicitate, humilitate ac servitii spiritu effulsit;

— Soror Maria Caecilia (saeculari nomine Maria Felicitas Cendoya Araquistain) quae Azpeitiae Guipuzcoae die x mensis Ianuarii anno MCMX orta est; vota religiosa anno MCMXXXII pronuntiavit; Dei voluntas suprema eius vitae fuit lex;

— Soror Maria Angela (saeculari nomine Martina Olaizola Garagarza), quae apud Garinum Guipuzcoae die xn mensis Novembris anno MDCCCXCIII orta est: vota religiosa pronuntiavit anno MCMXXXIV; silentii et humilitatis exercuit virtutem;

— Soror Maria Gratia (saeculari nomine Iosepha Ioachima Lecuona Aramburu) in oppido Oyarzun Guipuzcoae die n mensis Iulii anno MDCCCXCVII orta est; vota religiosa anno MCMXXXIV nuncupavit; religiosae perfectioni usque studuit. Periculis augescentibus, mense Iulio anno MCMXXXVI manipulus hic Monialium Monasterium reliquit atque diaetam quandam petiit, ubi ipsae precantes sese ad martyrium comparaverunt. Etsi licebat, nulla Monialis se seiungi a ceteris sociis passa est, quae fide et caritate coniunctae, una Calvarii viam ascenderunt. Die xvin mensis Novembris eiusdem anni, solummodo eo quod religiosae erant, captae sunt atque eandem propter causam dignae habitae sunt quae morte afficerentur. Nullo in persecutores renisu, animo pacis amorisque repleto, ad locum necationis prestitutum perductae sunt atque ibi manuballista sunt interemptae. Propter obscuritatem Maria Caecilia incolumis effugit; at paulo post, huius rei conscia facta, sese publicis custodibus dedidit, atque tametsi ei facultas data est sui servandi, sortem sociarum maluit communicare atque ipsa quoque nocte inter xxii et xxin diem eiusdem mensis coronam martyrii consecuta est.

Strenuae testificationis memoria perstante, anno MCMLXXXV Beatificationis sive Declarationis Martyrii Causam incohavit Matritensis Archiepiscopus. His quae a iure perscribuntur peractis rebus, Nobis coram die VII mensis Iulii anno MCMXCVII decretum super martyrio prodiit. Statuimus igitur ut Beatificationis ritus Romae die x mensis Maii anno MCMXCVIII celebraretur.

Hodie igitur, in foro ad Vaticanam Basilicam Sancti Petri spectante, inter Missarum sollemnia hanc ediximus formulam:

Nos vota Fratrum Nostrorum Antonii Mariae Cardinalis Rouco Várela, Archiepiscopi Matritensis, Nasrallah Petri Cardinalis Sfeir, Patriarchae Antiocheni Maronitarum, et Francisci Iosephi Pérez y Fernández-Golfín, Episcopi Xetafensis, necnon plurimorum aliorum Fratrum in episcopatu multorumque christifidelium explentes, de Congregationis de Causis Sanctorum consulto, Auctoritate Nostra Apostolica facultatem facimus ut Venerabiles Servi Dei Rita a Virgine Perdolente Pujalte Sánchez et Francisca a Corde Iesu Aldea Araujo, Maria Gabriela Hinojosa et Sociae, Maria Sagrario a Sancto Aloisio Gonzaga Elvira Moragas Cantarero, NimatuUacius Iosephus Kassab Al-Hardini et Maria Maravillas a Iesu Pidal y Chico de Guzmán Beatorum nomine in posterum appellentur eorumque festum die ipsorum natali: Ritae a Virgine Perdolente Pujalte Sánchez et Franciscae a Corde Iesu Aldea Araujo, die vicesima Iulii; Mariae Gabrielae Hinojosa et Sociarum, die decima octava Novembris; Mariae Sagrario a Sancto Aloisio Gonzaga Elvirae Moragas Cantarero, die decima sexta Augusti; Nimatullacii Iosephi Kassab Al-Hardini, die decima quarta Decembris; et Mariae Maravillas a Iesu Pidal y Chico de Guzmán, die undecima Decembris in locis et modis iure statutis quotannis celebrari possit. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti.

Spectabiles hae mulieres claras dederunt religiosae pietatis fideique testificationes, quae totam suam vitam Deo omnino addixerunt atque pro Christi Ecclesiaeque amore strenue dimicarunt. Exoptamus igitur ut salutifera illarum exempla magno sint hominibus qui nunc sunt emolumento, quo ipsi, omnibus depositis contentionibus ac reconciliatis animis, feliciorem aetatem consequantur.

Quae autem his Litteris decrevimus nunc et in posterum rata et firma esse volumus, contrariis rebus minime obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris, die x mensis Maii, anno MCMXCVIII, Pontificatus Nostri vicesimo.

De mandato Summi Pontificis
& **ANGELUS** card. **SODANO**

Loco 83 Sigilli
In Secret. Status tab., n. 434 951

II

Venerabili Dei Servo Antonio a Sancta Anna Beatorum honores decernuntur.

IOANNES PAULUS PP. II

Ad perpetuam rei memoriam. — « Dominus mihi astitit et confortavit me, ut per me praedicatio impleatur» *(2 Tim* 4, 17). Verba haec, quae Paulus apostolus Timotheo dixit, apposite vitam apostolatumque reddunt Venerabilis Dei Servi Antonii a Sancta Anna (quem saeculari nomine Antonium Galväo de Franca appellabant), qui, Christi amore captus, Deo vocanti respondit, animose Sancti Francisci Assisiensis semitas tenens ac sollicite Domini laudi itemque animarum spiritali moderationi et evangelico famulatui pauperum et afflictorum sese dicans. In Brasilia anno MDCCXXXIX, in Guarantinguetá oppido, quod tum ad Sancti Sebastiani Fluminis Ianuarii deinde ad Sancti Pauli in Brasilia sedem pertinebat, ortus est. Parentes, Antonius Galväo de Franca et Isabella Leite de Barros quadam rei familiaris prosperitate politicoque pondere fruebantur, qui, cum probi essent christiani, filium curiose in humanis spiritalibusque disciplinis instituerunt, qui Ordinem Fratrum Minorum Alcantarinorum ingressus est, Discalceatorum, ut aiebant. Novicius pietate et virtutum cultu eminuit. Anno MDCCLXI vota religiosa nuncupavit et anno post sacro Ordine auctus est. Ut altius erudiretur, ad claustrum destinatus est Sancti Francisci Sancti Pauli in Brasilia, ubi regno Dei proferendo sese addixit. Concionator, confessarius, atriensis sui claustri fuit. Hoc officium summi aestimabatur, quia eius perfunctio occasiones praebebat alios homines conveniendi, eos audiendi atque apostolatum pro iisdem exercendi. Sanctae Teresiae Recessus egit quoque confessarium, ubi nonnullae mulieres degebant. Ibidem Sororem Helenam Mariam a Spiritu Sancto cognovit, mulierem scilicet altae orationis et paenitentiae, quae suasit ut novum Recessum sub Nostrae Dominae Conceptionis Divinae Providentiae vocabulo conderet, Lucis quoque Recessum vocatum, ubi fervens mulierum communitas facta est, quae, ut vota religiosa nuncupare propter illius temporis leges civiles non possent, Deo veluti consecratae inserviebant. Venerabilis Antonius a Sancta Anna sese huic Operae summa diligentia ac prudentia dicavit, cum spiritus disciplinaeque bonum communitatis curaret, eandemque in difficultatibus defenderet atque sedi laxandae novique templi aedificationi consuleret. In urbe Sorocaba opus suum in Recessum Sanctae Clarae condendum contulit. Magni momenti officia suo in Ordine egit, veluti superiorem, definitorem provincialem, visitatorem generalem. Apud superiores, sodales atque civiles potestates magnopere aestima-

tus est atque verus Dei vir, pacis caritatisque testis, habitus est. Fides, Dei proximique amor eum penitus ad populi, Ecclesiae, eius Ordinis Recessusque quem instituerat famulatum compulerunt. Fervens Eucharistiam coluit, filius et perpetuus Mariae Virginis Immaculatae servus, veritatis, iustitiae caritatisque christianae defensor fuit necnon consiliarius prudens ac pauperum pater. Fideliter divinas ecclesiasticasque leges necnon Franciscanam regulam votaque religiosa servavit. Postremos suae vitae annos in Lucis Recessu exegit, communitati penitus deserviens eamque regens, precans ac paenitentiam agens. Die xxni mensis Decembris annum MDCCCXXII pie in Domino obdormivit, ampla solidaque sanctitatis fama saeptus. Eiusdem insignium virtutum memoria in populo ipsiusque spiritalibus filiabus perstitit, quae deinde ad Sorores Conceptionistas transierunt. Beatificationis canonizationisque Causa anno MCMXXXVIII incohavit. Die VIII mensis Aprilis anno MCMXCVII Nobis coram Decretum super heroicis virtutibus, die vero vi mensis Aprilis anno MCMXCVIII Decretum super miro eiusdem intercessioni adscripto prodierunt. Statuimus igitur ut Beatificationis ritus Romae die **XXV** mensis Octobris celebraretur. Hodie igitur inter sacra hanc ediximus formulam:

Nos, vota Fratrum Nostrorum Flavii Roberti Carraro, Episcopi Veronensis, Claudii Hümmes, Archiepiscopi Sancti Pauli in Brasilia, Francisci Iosephi Pérez y Fernández-Golfín, Episcopi Xetafensis, et Danielis Marci Buechlein, Archiepiscopi Indianopolitani, necnon plurimorum aliorum Fratrum in episcopatu multorumque christifidelium explentes, de Congregationis de Causis Sanctorum consulto, Auctoritate Nostra Apostolica facultatem facimus ut Venerabiles Servi Dei Zephyrinus Agostini, Antonius a Sancta Anna Galväo, Faustinus Míguez et Theodora Guerin Beatorum nomine in posterum appellentur, eorumque festum: Zephyrini Agostini die vicesima quarta Septembris; Antonii a Sancta Anna Galväo die vicesima quinta Octobris; Faustini Míguez die octava Martii; et Theodorae Guerin die tertia Octobris in locis et modis iure statutis quotannis celebrari possit. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti.

Quae autem his Litteris decrevimus nunc et in posterum rata et firma esse volumus, contrariis rebus minime obstantibus.

Datum Romae, sub anulo Piscatoris, die xxv mensis Octobris anno MCMXCVIII, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

De mandato Summi Pontificis
& ANGELUS card. SODANO

Loco ® Sigilli
In Secret. Status tab., n. 442.812

HOMILIA

Apud S. Petrum habita in beatificatione decem servorum Dei.*

1. « Chi beve dell'acqua che io gli darò, non avrà mai più sete

Nell'odierna domenica, terza di Quaresima, l'incontro di Gesù con la Samaritana presso il pozzo di Giacobbe costituisce una straordinaria catechesi sulla fede. Ai catecumeni che si preparano a ricevere il Battesimo, ed a tutti i credenti incamminati verso la Pasqua, il Vangelo mostra quest'oggi l'« acqua viva » dello Spirito Santo, che rigenera l'uomo interiormente, facendolo rinascere « dall'alto » a vita nuova.

L'esistenza umana è un « esodo » dalla schiavitù alla terra promessa, dalla morte alla vita. In questo cammino sperimentiamo a volte l'aridità e la fatica dell'esistenza: la miseria, la solitudine, la perdita di significato e di speranza, al punto che può succedere anche a noi, come agli Ebrei in cammino, di chiederci: « Il Signore è in mezzo a noi sì o no? ».[2]

Anche quella donna di Samaria, così provata dalla vita, avrà pensato tante volte: «Dov'è il Signore?». Finché un giorno incontra un Uomo che rivela a lei, donna e per di più samaritana, vale a dire doppiamente disprezzata, tutta la verità. In un semplice dialogo Egli le offre il dono di Dio: lo Spirito Santo, sorgente di acqua viva per la vita eterna. Le manifesta se stesso come il Messia atteso e le annuncia il Padre, che vuol essere adorato in spirito e verità.

2. I santi sono i « veri adoratori del Padre »: uomini e donne che, come la samaritana, hanno incontrato Cristo ed hanno scoperto, grazie a Lui, il senso della vita. Essi hanno sperimentato in prima persona quello che dice l'apostolo Paolo nella seconda Lettura: «L'amore di Dio è stato riversato nei nostri cuori per mezzo dello Spirito Santo che ci è stato dato ».[3]

Anche nei nuovi Beati la grazia dèi Battesimo ha portato la pienezza del suo frutto. Essi si sono a tal punto abbeverati alla fonte dell'amore di Cristo, da esserne intimamente trasformati e da divenire a loro volta sorgenti traboccanti per la sete di tanti fratelli e sorelle incontrati lungo la strada della vita.

*** Die 7 Martii 1999.**

[1] ***Gv* 4, 14.**

[2] ***Es* 17, 7.**

[3] ***Rm* 5, 5.**

3. « Hemos recibido la justificación por la fe, estamos en paz con Dios [...] y nos gloriamos apoyados en la esperanza de los hijos de Dios».[4] Hoy la Iglesia, al proclamar beatos a los mártires de Motril, pone en sus labios estas palabras de San Pablo. En efecto, Vicente Soler y sus seis compañeros agustinos recoletos y Manuel Martín, sacerdote diocesano, obtuvieron por el testimonio heroico de su fe el acceso a la « gloria de los hijos de Dios ». Ellos no murieron por una ideología, sino que entregaron libremente su vida por Alguien que ya había muerto antes por ellos. Así devolvieron a Cristo el don que de él habían recibido.

Por la fe, estos sencillos hombres de paz, alejados del debate político, trabajaron durante años en territorios de misión, sufrieron multitud de penalidades en Filipinas, regaron con su sudor los campos de Brasil, Argentina y Venezuela, fundaron obras sociales y educativas en Motril y en otras partes de España. Por la fe, llegado el momento supremo del martirio, afrontaron la muerte con ánimo sereno, confortando a los demás condenados y perdonando a sus verdugos. ¿Cómo es posible esto? —nos preguntamos—, y San Agustín nos responde: «Porque el que reina en el cielo regía la mente y la lengua de sus mártires, y por medio de ellos en la tierra vencía ».[5]

¡Dichosos vosotros, mártires de Cristo! Que todos se alegren por el honor tributado a estos testigos de la fe. Dios los ayudó en sus tribulaciones y les dio la corona de la victoria. ¡Ojalá que ellos ayuden a quienes hoy trabajan en España y en el mundo en favor de la reconciliación y de la paz!

4. Le peuple qui campait dans le désert avait soif, comme nous le rappelle la première lecture, tirée du livre de l'Exode.[6] Le spectacle du peuple spirituellement assoiffé était aussi sous les yeux de Nicolas Barré, de l'Ordre des Minimes. Son ministère le mettait continuellement en contact avec des personnes qui, vivant dans le désert de l'ignorance religieuse, risquaient de s'abreuver à la source corrompue de certaines idées de leur temps. C'est pourquoi il ressentit le devoir de devenir un maître spirituel et un éducateur pour ceux qu'il rejoignait par son action pastorale. Pour élargir son rayon d'action, il fonda une nouvelle famille religieuse, les Sœurs de l'Enfant-Jésus, avec le devoir d'évangéliser et d'éduquer la jeunesse délaissée,

[4] *Rm* 5, 1-2.
[5] *Sermón* 329, 1-2.
[6] Cf. 17, 3.

afin de lui révéler l'amour de Dieu, de lui communiquer en plénitude la Vie divine et de contribuer à l'édification des personnes.

Le nouveau Bienheureux ne cessa d'enraciner sa mission dans la contemplation du mystère de l'Incarnation, car Dieu étanche la soif de ceux qui vivent en intimité avec Lui. Il a montré qu'une action faite pour Dieu ne peut qu'unir à Dieu et que la sanctification passe aussi par l'apostolat. Nicolas Barré invite chacun à faire confiance à l'Esprit Saint, qui guide son peuple sur le chemin de l'abandon à Dieu, du désintéressement, de l'humilité, de la persévérance jusque dans les épreuves les plus rudes. Une telle attitude ouvre à la joie du cheminement vers l'expérience de l'action puissante du Dieu vivant.

5. Wenn wir schließlich unseren Blick auf die selige Anna Schäffer richten, dann lesen wir ihr Leben gleichsam als lebendigen Kommentar dessen, was der heilige Paulus an die Römer geschrieben hat: « Die Hoffnung läßt nicht zugrunde gehen. Denn die Liebe Gottes ist ausgegossen in unsere Herzen durch den Heiligen Geist, der uns gegeben ist».[7]

Je mehr ihr Lebensweg zum Leidensweg wurde, umso stärker wuchs in ihr die Erkenntnis, daß Krankheit und Schwäche die Zeilen sein können, auf denen Gott sein Evangelium schreibt. Ihr Krankenzimmer nennt sie eine « Leidenswerkstatt », um dem Kreuz Christi immer gleichförmiger zu werden. Sie spricht von drei Himmelsschlüsseln, die Gott ihr gegeben habe: « Der größte davon ist aus rohem Eisen und schwer von Gewicht, das ist mein Leiden. Der zweite ist die Nadel und der dritte der Federhalter. Mit all diesen Schlüsseln will ich täglich fest arbeiten, um das Himmelstor öffnen zu können ».

Gerade im größten Schmerz wird Anna Schäffer die Verantwortung bewußt, die jeder Christ für das Heil seiner Mitmenschen hat. Dazu gebraucht sie den Federhalter. Ihr Krankenbett wird die Wiege eines weit gebraucht Brief apostolats. Was ihr an Kraft bleibt, verwendet sie für die Anfertigung von Stickereien, um damit anderen eine Freude zu bereiten. Ob auf den Briefen oder bei der Handarbeit, ihr Lieblingsmotiv ist das Herz Jesu als Symbol der göttlichen Liebe. Dabei fallt auf, daß sie die Flammen aus dem Herzen Jesu nicht als Feuerflammen, sondern als Weizenähren darstellt. Der Bezug zur Eucharistie, die Anna Schäffer täglich von ihrem Pfarrer empfangen hat, ist unverkennbar. Das so gedeutete Herz Jesu ist deshalb das Attribut, das die neue Selige bei sich tragen wird.

[7] **5, 5.**

6. Carissimi fratelli e sorelle, rendiamo grazie a Dio per il dono di questi nuovi Beati! Essi, malgrado le prove della vita, non hanno indurito il loro cuore, ma hanno ascoltato la voce del Signore, e lo Spirito Santo li ha ricolmati dell'amore di Dio. Hanno potuto così sperimentare che « la speranza non delude ».[8] Sono stati come alberi piantati lungo corsi d'acqua, che a tempo opportuno hanno portato frutti abbondanti.[9]

Per questo, oggi, ammirando la loro testimonianza, tutta la Chiesa acclama: Signore, tu sei veramente il salvatore del mondo, tu sei la roccia da cui scaturisce l'acqua viva per la sete dell'umanità!

Dacci sempre, Signore, di quest'acqua, perché conosciamo il Padre e lo adoriamo in Spirito e Verità. Amen!

ALLOCUTIONES

I

Ad Graeciae sacros praesules.*

Venerati Fratelli nell'episcopato,
Carissimo Ordinario per i cattolici greci di rito armeno!

1. È con gioia che oggi vi accolgo, in occasione del vostro pellegrinaggio alle tombe degli apostoli Pietro e Paolo. È questo il primo significato della visita *ad limina:* essa intende porre in luce la comunione delle Chiese locali sparse nel mondo con il Successore di Pietro. Ringrazio Monsignor Nicolaos Foseólos, Presidente della vostra Conferenza episcopale, per i sentimenti di affettuosa devozione che mi ha manifestato e per le parole che mi ha rivolto a vostro nome.

Come Pastori incaricati di condurre il popolo di Dio, siete chiamati ad aiutare le comunità a lasciarsi guidare dallo Spirito Santo nel dovere di testimonianza al Vangelo, contribuendo al tempo stesso alla pace e alla concordia tra gli uomini. Vorrei, anzitutto, dirvi quanto io apprezzi il ministero da voi esercitato con cura. Nel vostro Paese, dove i fedeli della Chiesa cattolica sono in minoranza, è opportuno che proseguiate nell'impegno di

[8] **_Rm_ 5, 5.**
[9] **Cfr _Sal_ 1, 3.**

*** Die 5 Februarii 1999**

organizzare la vostra Conferenza episcopale, per meglio realizzare quei progetti pastorali che vi stanno a cuore, rispondendo in tal modo più efficacemente alle numerose esigenze della missione ed assicurando nel contempo una più efficace gestione amministrativa. In questa prospettiva, sembrerebbe opportuna la creazione di un segretariato permanente così da consentire una più pronta messa in opera delle decisioni adottate durante le vostre assemblee, rendendo operativi quei progetti pastorali che concernono l'insieme della Chiesa cattolica in Grecia. Potrete così sostenervi mutuamente per rispondere in modo incisivo alle diverse esigenze del ministero episcopale con l'apporto di persone capaci. A tal fine, è bene suscitare regolari occasioni di dialogo e di riflessione fra tutte le componenti della comunità cattolica. Questi incontri, dando seguito alla vostra recente Sinassi, faciliteranno riunioni ecclesiali o sinodi diocesani finalizzati ad un rilancio pastorale che coinvolga l'intera comunità cattolica delle vostre diocesi.

Attraverso di voi, desidero far giungere il mio cordiale incoraggiamento a quanti collaborano con voi nella missione, in particolare ai sacerdoti che portano il peso del ministero quotidiano, trovandosi ad affrontare, a causa specialmente del loro piccolo numero, difficoltà e compiti sempre più vasti e faticosi. Grazie ad incontri fraterni con loro, saprete sostenerli nella loro missione e li aiuterete a ben valutare le attività pastorali ed a mettere in cantiere nuovi progetti. Saluto, altresì, con affetto i fedeli delle vostre diocesi, il cui compito è essenziale, poiché, in virtù del Battesimo, essi partecipano sia all'edificazione della Chiesa, sia all'animazione cristiana delle realtà temporali. Trasmettete voi ai giovani la chiamata della Chiesa ad aprire il loro cuore a Cristo e l'invito a partecipare l'anno prossimo alle attività previste per la Giornata Mondiale della Gioventù, nel corso delle quali potranno incontrare non pochi altri loro coetanei.

2. La Chiesa cattolica in Grecia ha appena vissuto una seconda Sinassi, dove rappresentanti del clero secolare, dei religiosi, delle religiose e dei laici si sono raccolti attorno a voi, per imprimere nuovo slancio alla vita pastorale. Si tratta di una tappa significativa nel vostro itinerario apostolico, che intende coinvolgere tutti i fedeli in una più attiva partecipazione alla vita della Chiesa. Tutti sono invitati a crescere nell'unione con il Salvatore, mediante la preghiera personale, la meditazione della Sacra Scrittura, la lectio divina, la vita liturgica e sacramentale ed una filiale devozione mariana. Ecco gli elementi necessari per la crescita e la maturazione spirituale e umana del cristiano.

Per poter guidare ogni persona sul cammino dell'intimità con Cristo è indispensabile un'intensa formazione, che non si riduca ad una tappa iniziale della vita cristiana, ma si sviluppi in un processo permanente volto a sostenere il cristiano nel suo rapporto quotidiano con Cristo e nel suo impegno missionario. Incoraggio, pertanto, ciascuno a continuare questo cammino di rinnovamento spirituale e intellettuale, per costruire una comunità di fede dedita generosamente all'annuncio ed alla testimonianza del Vangelo.

Desidero attirare l'attenzione sul ruolo particolare che nella vita delle comunità cristiane riveste la liturgia, nella quale ognuno scopre la profondità del mistero divino e fa esperienza della Chiesa quale Corpo di Cristo. In proposito, l'opera di traduzione dei diversi libri liturgici da parte dei Vescovi latini necessita di speciali attenzioni per rispondere alle esigenze del nostro tempo. Basandosi sui principi enunciati dall'istruzione del « Consiglio » in data 25 gennaio 1969, simile impresa deve rispettare le tradizioni latine ed il relativo patrimonio liturgico, caro al cuore dei fedeli, che possono così accostarsi con maggiore facilità a Cristo, incontrandolo nei Sacramenti e nello splendore del culto divino.

3. La comunità cattolica è diffusa in tutta la Grecia ed è sempre più composta da membri di origini diverse. D'altra parte, i periodi estivi vedono affluire numerosi turisti, ai quali voi desiderate offrire un sostegno spirituale. Questa realtà umana rende complessa ogni azione pastorale che voglia fare dei fedeli una comunità avente un cuor solo ed un'anima sola.[1] Molto è già stato fatto in tal senso nei campi dell'evangelizzazione, della catechesi, dell'educazione, dell'aiuto caritativo e sociale. Alcuni fedeli, con l'aiuto di Dio, sono particolarmente impegnati nell'ambito sociale, nel servizio dei poveri, nella promozione della condivisione e della solidarietà, nella risposta ai bisogni dei malati e nella dedizione al compito importantissimo dell'educazione e del sostegno alle famiglie.

Questa partecipazione alla vita sociale, che desidero oggi fortemente incoraggiare, è un modo di seguire fedelmente Gesù. È una forma insigne di testimonianza, grazie alla quale la Chiesa è riconosciuta come una comunità aperta, disponibile ad intraprendere e perseguire iniziative che la rendano vicina ad ogni persona, nel rispetto delle legittime libertà. La collaborazione attiva nel campo sociale, accanto a persone di altre confessioni religiose, costituisce un aspetto significativo del dialogo ecumenico, poiché l'azione comune fa nascere mutuo rispetto ed amore.

[1] Cfr *At* 4, 32.

In tale prospettiva, le scuole cattoliche apportano un contributo essenziale alla vita sociale. Desidero far giungere il mio saluto ed il mio incoraggiamento a quanti, sacerdoti, religiosi, religiose e laici, si consacrano all'educazione della gioventù. In effetti, l'accoglienza dei bambini — quale che sia la loro confessione religiosa — la scoperta e la stima reciproche sono elementi che aiuteranno i giovani greci a vivere insieme, nel rispetto delle diversità; queste ultime sono ricchezze nella misura in cui vengono poste al servizio di tutti. Attraverso una formazione integrale, i giovani riceveranno un'educazione ai valori fondamentali, morali, umani e civili, con benefiche ripercussioni sull'intera società.

4. La particolare situazione in cui vive la Chiesa cattolica in Grecia la spinge, inoltre, ad approfondire senza sosta la chiamata del Signore a camminare sempre più sulla via dell'unità,[2] rispondendo all'esigenza ecumenica emersa dal Concilio Vaticano IL « Tra le suppliche più ardenti di questa ora eccezionale, all'avvicinarsi del nuovo Millennio, la Chiesa implora dal Signore che cresca l'unità tra tutti i cristiani delle diverse Confessioni fino al raggiungimento della piena comunione. Esprimo l'auspicio che il Giubileo sia l'occasione propizia di una fruttuosa collaborazione nella messa in comune delle tante cose che ci uniscono e che sono certamente di più di quelle che ci dividono ».[3] In questo spirito, nel pieno rispetto dei programmi delle Chiese e Comunità ecclesiali e del legittimo diritto alla libertà religiosa, occorre volgere uno sguardo positivo e pieno di speranza al dialogo ecumenico, cercando sempre di essere strumenti dello Spirito Santo, affinché si realizzi appieno l'unità, secondo i mezzi voluti da Dio.

In vista del Grande Giubileo ormai prossimo, l'amore di Cristo ci spinge a realizzare progetti ecumenici che permettano ai discepoli di Cristo di conoscere meglio le proprie tradizioni e quelle degli altri. E chiaro che gesti in tal senso sarebbero per il mondo una testimonianza dell'amore che ci viene dal Salvatore e della ferma volontà di tutti i cristiani di giungere al più presto alla piena unità. Ogni iniziativa e preghiera comune, ogni dialogo rispettoso, ogni domanda di perdono reciproco possono ravvicinare i fratelli nella fede e far scoprire agli uomini di oggi la tenerezza e la misericordia del Padre, tema centrale dell'ultimo anno di preparazione al Grande Giubileo. Come afferma l'Apostolo, l'amore viene da Dio e « se Dio ci ha amato,

[2] **Cfr *Ov* 17, 21**

[3] **Lett. ap. *Tertio millennio adveniente,* 16.**

anche noi dobbiamo amarci gli uni gli altri ».[4] Desidero sottolineare ancora una volta il valore della preghiera nei rapporti ecumenici; essa ci aiuta a vivere come fratelli. « La nostra reciproca partecipazione alla preghiera ci riabitua a vivere fianco a fianco, ci induce ad accogliere insieme, e dunque a mettere in pratica, la volontà del Signore per la Chiesa ».[5]

5. Nei rapporti quinquennali, avete sottolineato la penuria di sacerdoti per il servizio alle comunità cristiane, manifestando nel contempo la vostra fiducia nel Signore che non abbandona mai il suo gregge. E vero, la pastorale vocazionale non può non far parte delle vostre principali preoccupazioni e deve essere anzi impegno di tutta la comunità ecclesiale. A tale riguardo, esorto le famiglie ad essere sempre ben consapevoli della loro responsabilità per quanto concerne la nascita e la maturazione delle vocazioni sacerdotali e religiose. Non abbiano paura del futuro i genitori, quando un loro figlio manifesta il desiderio di impegnarsi per il Signore! Essi hanno la missione di aiutarlo a realizzare pienamente la sua vocazione. A quanti si mettono totalmente alla sequela di Cristo, sono donati i mezzi necessari per adempiere la missione loro affidata.

Nella Chiesa cattolica del vostro Paese, i religiosi e le religiose svolgono un ruolo insostituibile. Li esorto a continuare, pur in situazioni pastorali difficili, la loro opera con generosità in stretta comunione con i Pastori e nella fedeltà al proprio carisma. Invito le Congregazioni religiose ed altri Istituti ad inviare in Grecia nuovi membri per rafforzare le comunità esistenti o per crearne di nuove, capaci di percepire le necessità della Chiesa cattolica in quella Terra e l'apporto che ad essa è chiamata a dare la vita religiosa attiva e contemplativa. A questo proposito, saluto con riconoscente affetto gli Ordini contemplativi presenti nel vostro Paese. Essi sono un faro luminoso, una bella testimonianza di fede e di amore a Dio, che i cristiani delle altre Confessioni considerano con stima ed attenzione.

6. Sarebbe, inoltre, bene progettare soluzioni nuove per la pastorale vocazionale, per il discernimento e la formazione dei candidati al sacerdozio, forse addirittura all'interno di una struttura comune al servizio di tutte le diocesi. I giovani delle diverse diocesi avrebbero così l'occasione di vivere in una comunità educativa più solida e di creare legami importanti per l'avvenire della fraternità sacerdotale nel Paese. Altri loro coetanei sarebbero,

[4] *lGv* 4, 11.
[5] Lett. enc. *Ut unum sint,* 53.

inoltre, attirati da una gioiosa esperienza, che rafforza il desiderio di donare la propria vita a Dio ed ai fratelli.

Anche i sacerdoti, i religiosi e le religiose hanno un ruolo importante nel cammino vocazionale dei giovani. Dovranno avere a cuore di testimoniare, nella vita personale e nel ministero quotidiano, quanto li renda felici la sequela di Cristo. E importante che i giovani trovino negli adulti modelli di vita cristiana che sappiano trasmettere il senso di Dio, invitandoli in modo aperto ad una consacrazione totale nel sacerdozio o nella vita religiosa.

7. Avete fatto menzione delle difficoltà che le famiglie devono affrontare sia verso l'esterno che a livello di coppia e nei rapporti generazionali, nonché delle tensioni alle quali sono sottoposti i matrimoni misti, in particolare per ciò che concerne l'educazione religiosa dei figli. Mediante una pastorale familiare appropriata, la Chiesa ha il dovere di richiamare l'indissolubilità del matrimonio e la necessità per i fedeli di vivere la propria vita coniugale in armonia con la fede. Non si manchi altresì di offrire assistenza alle coppie che attraversano momenti di crisi, affinché possano ritrovare il fervore dell'impegno iniziale, sviluppare la vita spirituale e attingere dalla grazia del sacramento del matrimonio le energie necessarie per esercitare la missione di coniugi e di genitori. In un contesto dì secolarizzazione e di materialismo, è importante proporre agli uomini e alle donne del nostro tempo un ideale cristiano, che costituisca la base della vita e dell'impegno quotidiano.

8. Se la Chiesa cattolica ha cura dei suoi fedeli, questi desiderano a loro volta di recare il loro responsabile contributo alla vita sociale, servendo il bene comune. E, dunque, proprio dei cattolici, come di tutti gli abitanti del Paese, operare senza sosta a favore della serena convivenza fra tutti i Greci, godendo ognuno degli stessi diritti e delle stesse libertà, in particolare della libertà religiosa. In tale ambito, mi rallegro per i significativi sforzi messi in atto dai diversi protagonisti e per la buona volontà manifestata da tutti nel trovare soluzioni giuste ed eque ai problemi non ancora risolti, specificamente quello concernente lo statuto giuridico della Chiesa cattolica. Formulo voti affinché proceda e si intensifichi il dialogo con le diverse Autorità competenti, per il bene dell'insieme della popolazione. Questo permetterà alla comunità cattolica di sperimentare una rinnovata vitalità e contribuirà a far sì che tutti partecipino sempre più attivamente all'edificazione della casa comune, infondendo fiducia in tutti i concittadini nel costruire una società pacifica e fraterna.

9. Al termine della visita *ad limina,* vi auguro di ritornare nel vostro Paese confortati nella missione di successori degli Apostoli. L'esperienza di comunione fatta in questi giorni tra voi Vescovi vi aiuti ad intensificare la vostra collaborazione, affinché le vostre Diocesi si sentano sorelle e proseguano, a livello nazionale, la concertazione necessaria per affrontare le sfide della missione e, nel quadro della grande Europa, continuino ad intrattenere relazioni con le diverse istanze ecclesiali! A voi, come pure ai fedeli delle vostre diocesi, imparto volentieri la Benedizione Apostolica.

II

Ad Cambogiae Laosiique episcopos.*

Cher s Frères dans l'épiscopat,
Cher Père Administrateur,

1. C'est avec une grande joie que je vous accueille au moment où vous accomplissez votre pèlerinage au tombeau des Apôtres. Vous qui êtes les pasteurs de l'Eglise catholique au Laos et au Cambodge, vous venez ensemble pour la première fois rencontrer le Successeur de Pierre à l'occasion de votre visite *ad limina.* Je souhaite vivement que votre séjour vous permette de rendre encore plus vivant entre vous l'esprit de collégialité, en communion avec l'Évêque de Rome. Que ce soit un temps de grâce pour vous aider à faire grandir dans la foi, l'espérance et la charité les communautés confiées à votre sollicitude pastorale, en union étroite avec l'Eglise universelle!

Je remercie le Président de votre Conférence episcopale, Mgr Yves Ramousse, pour les paroles cordiales qu'il m'a adressées en votre nom. Elles évoquent avec émotion les épreuves que vos peuples ont connues au cours des années passées, et elles mettent en lumière la vitalité de vos communautés, qui connaissent une renaissance spirituelle pleine d'espérance pour l'avenir.

En ces moments privilégiés de communion avec vos Églises locales, je me tourne vers les prêtres, les religieux, les religieuses et tous les fidèles de vos pays. A votre retour, portez-leur le salut affectueux du Pape ainsi que ses encouragements, afin qu'ils continuent à être des témoins généreux de

***Die 11 Februarii 1999.**

l'amour du Père pour tous les hommes! Transmettez aussi mes salutations chaleureuses aux peuples du Cambodge et du Laos, dont je connais le courage et la volonté de construire des nations fraternelles et prospères!

2. Avec vous je rends grâce au Seigneur pour la fidélité héroïque dont les disciples du Christ ont fait preuve au temps où vos nations furent soumises à de terribles souffrances et où elles connurent d'innombrables victimes innocentes de la violence aveugle et de la négation de la dignité de l'homme. De nombreux prêtres, religieux, religieuses, laïcs, ont donné leur vie à la suite du Seigneur, mêlant leur sang à celui de leurs frères et de leurs sœurs, affrontant les épreuves avec dignité et force d'âme. Que personne n'oublie jamais cet admirable témoignage! Il rappelle que l'appartenance au Christ est un signe de contradiction pour le monde, aujourd'hui comme hier, et aussi que « ce qu'il y a de faible dans le monde, voilà ce que Dieu a choisi pour confondre ce qui est fort

Chers Frères dans l'épiscopat, je sais avec quelle abnégation vous-mêmes avez servi et continuez à servir l'Eglise dans vos pays. Plusieurs parmi vous ont connu la prison ou l'exil, tandis que certains de vos frères avaient déjà donné leur vie pour leur troupeau, à l'exemple du Bon Pasteur. Aujourd'hui, c'est souvent dans des situations difficiles que vous devez exercer votre ministère episcopal. Soyez assurés que le Successeur de Pierre demeure proche de chacun de vous dans les souffrances apostoliques comme dans les joies et dans les espoirs.

3. Alors que les situations nouvelles que connaissent vos pays permettent aux communautés chrétiennes de renaître, je vous encourage à être toujours et partout des témoins ardents de l'espérance que vous portez et qui vous fait vivre. Pour conserver en vous ce don du Seigneur et pour donner à l'Église de vos pays un nouvel élan apostolique, paissez le troupeau de Dieu qui vous est confié, en veillant sur lui de bon gré, selon Dieu, avec l'élan du cœur et en devenant les modèles du troupeau![2]

Envoyés par le Christ dans l'Église particulière dont vous avez la charge, vous êtes les premiers responsables de l'annonce de l'Évangile. Pour cela, dans une attitude de serviteurs de la vérité, vous devez proclamer, avec humilité et persévérance, que le Christ est le seul et unique Sauveur de l'homme et que croire en lui « signifie croire que l'amour est présent

[1] *1 Co* i, 27.
[2] Cf. *1 P 5,* 2-3

dans le monde, et que cet amour est plus puissant que les maux de toutes sortes dans lesquels l'homme, l'humanité et le monde sont plongés ».[3]

Vous avez aussi reçu la mission de conduire les fidèles sur le chemin de la sainteté et de faire en sorte qu'ils puissent bénéficier le plus largement possible des sacrements, particulièrement de l'Eucharistie, mémorial de la mort et de la résurrection du Seigneur qui édifie l'Eglise. En présidant au ministère de la charité par laquelle la communauté entière témoigne de sa participation à la mission du Christ envoyé « pour porter la bonne nouvelle aux pauvres »,[4] soyez les imitateurs du Bon Pasteur qui compatit à la misère et à la faiblesse de son peuple, et se fait proche de tous ceux qui souffrent.

4. Pour coopérer à votre lourde charge apostolique, vos prêtres, encore peu nombreux, connaissent souvent de difficiles conditions de vie et de ministère. Je les salue avec affection et je les encourage à poursuivre avec confiance et audace leur service généreux du peuple de Dieu et leur contribution à l'annonce de la Bonne nouvelle du salut. Qu'ils se souviennent que, pouvant toujours compter sur la force divine, ils ne sont jamais seuls dans leur action! Le Christ, qui les a appelés à participer à sa mission, les assiste de sa grâce afin qu'ils puissent se donner en toute confiance à leur ministère. Qu'ils soient ces hommes de foi et de prière dont le monde a besoin! Je les invite à promouvoir toujours plus entre eux un esprit de fraternité sacerdotale et de collaboration en vue d'une action pastorale d'ensemble qui porte du fruit. En conformité avec leur vocation de pasteurs, qu'ils donnent la première place au service spirituel des fidèles qui leur sont confiés, afin de les conduire vers Celui qu'ils représentent, tout en demeurant pour tous des hommes de la mission et du dialogue!

Chers Frères dans l'épiscopat, considérez vos prêtres « comme des fils et des amis, tout comme le Christ appelle ses disciples non plus serviteurs, mais amis ».[5] Pour favoriser une communion toujours plus grande dans l'Église, je vous invite aussi à les associer fraternellement à la direction des circonscriptions ecclésiastiques, dans le respect des orientations du Concile Vatican II et des normes du Droit canonique.

Les religieuses et les religieux, originaires de vos pays ou venus d'ailleurs, participent pleinement, avec abnégation et courage, à l'œuvre évan-

[3] **Encyclique *Dives in misericordia,* n. 7.**
[4] ***Lc* 4, 17.**
[6] **Constitution dogmatique *Lumen gentium,* n. 28.**

gélisatrice de l'Église, donnant une place de prédilection au soin des personnes les plus pauvres et les plus faibles de la société. Au nom de l'Église, je les remercie de grand cœur du témoignage éloquent de charité qu'ils donnent à travers l'offrande totale d'eux-mêmes pour l'amour de Dieu et de leurs frères. La vie consacrée a grandement contribué à l'implantation et au développement de l'Église dans vos pays; je souhaite qu'elle soit toujours plus l'objet de votre soin pastoral particulier, afin de la promouvoir dans ses formes actives et contemplatives, et d'en protéger le caractère propre pour le service du Royaume de Dieu.

Je suis heureux de savoir qu'aujourd'hui les vocations sacerdotales et religieuses deviennent plus nombreuses. Je vous félicite pour le souci des vocations que vous portez et pour les efforts méritoires que vous avez entrepris en vue de la formation des jeunes qui acceptent de marcher à la suite du Christ pour servir l'Église. L'organisation d'un séminaire est précieuse pour l'avenir du ministère presbytéral et de la fraternité sacerdotale.

À tous les jeunes qui répondent à l'appel du Seigneur ainsi qu'à leurs familles, portez la reconnaissance du Pape pour le don généreux qu'ils acceptent de faire à l'Église et au Christ! Dites-leur que le Successeur de Pierre rend grâce à Dieu pour tous ceux qui acceptent de devenir les ouvriers de la moisson et pour ceux qui les accompagnent!

5. Chers frères dans l'épiscopat, je voudrais profiter de notre rencontre pour faire part aux laïcs de vos diocèses de ma vive appréciation pour leur fidélité au Christ, parfois héroïque, en particulier lorsque, dans certaines régions, ils furent privés de prêtres pendant de longues années. Aujourd'hui, malgré leur petit nombre et quelquefois leur éloignement d'un centre paroissial, ils participent avec dévouement à la vie de leurs communautés, assumant courageusement leurs responsabilités propres dans la mission de l'Église. Qu'ils ne se lassent jamais « de maintenir éveillée, dans le cœur et dans la vie, la conscience ecclésiale, c'est-à-dire la conscience d'être membres de l'Église de Jésus Christ et de participer à son mystère de communion et à son énergie apostolique et missionnaire ».[6]

Pour permettre aux fidèles, jeunes et adultes, « la découverte toujours plus claire de leur vocation personnelle et la disponibilité toujours plus grande à la vivre dans l'accomplissement de leur propre mission »,[7] il est

[6] Exhortation apostolique *Christifideles laici,* n. 64.
[7] *Ibid.,* n. 58.

nécessaire qu'ils puissent bénéficier d'une solide catéchèse sur les vérités de la foi et sur ses implications concrètes dans leur vie. On les aidera ainsi à mener leur existence en faisant l'unité entre les exigences de leur engagement à la suite du Christ et leur activité familiale et sociale. Cette formation, donnée et reçue en Eglise, permettra la constitution de communautés chrétiennes solides et missionnaires.

Au cours des périodes difficiles que vous avez vécues, la famille chrétienne a joué un rôle essentiel pour préserver la foi. Aussi est-il indispensable que les parents transmettent à leurs enfants ce qu'ils ont reçu. En fondant la vie familiale sur l'amour, la simplicité, l'engagement concret et le témoignage quotidien, on défendra les valeurs fondamentales qui la constituent de la désagrégation qui menace trop souvent de nos jours cette institution primordiale de la société. Je vous invite donc à aider les familles à «être, dans la foi, "un seul cœur et une seule âme", aussi bien dans l'esprit apostolique commun qui les anime qu'à travers la collaboration qui les engage au service de la communauté ecclésiale et de la communauté civile ».[8]

6. D'antiques et nobles civilisations se sont développées dans vos pays. Elles ont été profondément marquées par les grandes traditions religieuses de l'Asie, porteuses de sagesse et de culture, particulièrement le Bouddhisme qui est la religion traditionnelle de la majorité des habitants de la région. Le Christianisme lui-même y est présent depuis plus de quatre siècles.

Dans l'esprit du Concile Vatican II, l'Église considère avec respect et estime les richesses culturelles et spirituelles qui sont enracinées dans vos peuples et qui font aussi partie du patrimoine de l'humanité. Tout en croyant fermement que le Christ est Tunique Sauveur du monde, elle cherche à « reconnaître, préserver et faire progresser avec prudence et charité, par le dialogue et par la collaboration avec ceux qui suivent d'autres religions, et tout en témoignant de la foi et de la vie chrétiennes, les valeurs spirituelles, morales et socio-culturelles qui se trouvent en eux ».[9] Dans une attitude fraternelle et respectueuse de la liberté de chacun, elle souhaite partager avec les hommes de bonne volonté le message d'espérance et de paix qu'elle a reçu de son Fondateur, et collaborer avec eux, dans une compréhension mutuelle, à la défense de la vie et de la dignité humaines, comme à la promotion de la réconciliation, de la justice et de la concorde

[8] **Exhortation apostolique *Familiaris consortio,* n. 50.**

[9] **Déclaration *Nostra aetate,* n. 2.**

entre tous. Elle entend ainsi exprimer sa volonté de contribuer, à la place qui est la sienne, à l'édification d'une société toujours plus solidaire et conforme à la grandeur de la personne humaine.

Le message évangélique ne peut pas être considéré comme une culture étrangère qui viendrait s'implanter de l'extérieur, car le dessein de salut de Dieu enveloppe tous les hommes et tous les peuples. Il importe donc que l'Évangile soit proclamé et accueilli dans la culture de vos peuples et s'y incarne profondément. Je me réjouis de la récente publication de la première traduction œcuménique de la Bible en langue khmère, qui permet à de nombreux chrétiens de votre région de recevoir la Parole de Dieu dans leur propre langue.

7. Au cours des dernières années, l'Église, avec l'aide généreuse de volontaires venant de nombreux pays, s'est consacrée de diverses manières à aider les réfugiés et les personnes dans la détresse, indépendamment des choix politiques des individus. Elle a contribué à leur réinsertion dans leurs pays et a pris soin de ceux qui sont restés à l'extérieur. Aujourd'hui, là où cela lui est permis, elle travaille avec courage à la réhabilitation des personnes qui sont atteintes dans leur être par la violence des hommes, et aussi de celles qui ont été touchées par les catastrophes naturelles ayant frappé la région. Par ailleurs, elle poursuit son ferme engagement en vue de l'abolition définitive des mines antipersonnel, ces armes anti-humaines qui font encore tant de victimes dans vos pays.

Suivant l'exemple de son Seigneur, l'Église, par ses engagements de solidarité en faveur de l'homme, entend combattre tout ce qui asservit la personne humaine et qui menace sa vie, participant ainsi avec tous à la reconstruction de la nation. Je vous encourage vivement à poursuivre votre œuvre généreuse et désintéressée au service des populations de vos pays, en particulier des personnes les plus faibles. De cette manière, vous contribuez à promouvoir les valeurs du Royaume de Dieu, devenant signe d'espérance pour beaucoup. C'est d'ailleurs avec satisfaction que nous pouvons accueillir aujourd'hui les efforts qui sont faits pour une plus grande liberté, permettant à l'Église de poursuivre son engagement pour le progrès et le bien-être de tous.

8. Chers Frères dans l'épiscopat, au terme de notre rencontre, je vous invite à nouveau à avancer sur les voies de l'avenir avec courage. Au milieu des peuples du Laos et du Cambodge, que les catholiques soient des

signes de l'espérance qui fait vivre! Je souhaite à vos nations de progresser, avec leurs Gouvernants, dans l'établissement d'une société toujours plus fraternelle et plus solidaire, dans laquelle une paix durable permette à tous de trouver la prospérité et de grandir humainement et spirituellement.

Assurez chacune de vos communautés, ainsi que leurs membres qui vivent encore loin de leur patrie, de la proximité spirituelle du Pape! Alors que nous nous préparons à entrer dans le troisième millénaire, je les convie à mettre toute leur espérance dans le Christ sauveur et à se laisser guider par lui. Aux jeunes de vos communautés, je redis ici avec force que l'Église compte sur leur générosité et sur leur dynamisme.

Je confíe vos fidèles, dont je connais la grande dévotion mariale qui s'exprime souvent à travers de magnifiques formes artistiques, à la protection de la Mère du Sauveur, Mère de tous les hommes, et de grand cœur je vous donne à tous la Bénédiction apostolique.

III

Ad Ganae sacros antistites.*

Dear Brother Bishops,

1. "May the Lord of peace himself give you peace at all times in all ways".[1] It is a great joy for me to greet you, the members of the Ghana Bishops' Conference, and to welcome you to the Vatican on the occasion of your visit *ad Limina Apostolorum.* This is for all of us a moment of grace in which we celebrate and seek to strengthen the bonds of fraternal communion which unite us in the task of bearing witness to the Lord and spreading the Good News of salvation. I offer a special word of greeting to those among you who are making your first quinquennial visit. Indeed, since your Conference's last visit to Rome, six new diocèses have been established in Ghana, a positive sign of the work being done for Christ and of the building up of his Church in your country. This is yet another cause for praising the holy name of Jesus, at the mention of which "every knee

* Die 20 Februarii 1999

[1] *2 Tk* 3:16.

should bend, in heaven and on earth and under the earth, and every tongue confess that Jesus Christ is Lord, to the glory of God the Father".[2]

Last year, your local Church celebrated two very significant events: the Second National Eucharistie Congress and the National Pastoral Congress. These important gatherings served to confîrm and increase that love and dévotion for the Blessed Sacrament which is central to Catholic worship and prayer. From the Eucharist the Church receives the strength for that service and outreach which characterize her concern for the spiritual well-being of her children and of ali people. The divine life which Christ pours out upon his Church in the Eucharist is too great to be contained and must be offered with loving urgency to the whole world.

2. This is the truth which in no small part inspires and sustains the Church's missionary activity; indeed, as the Fathers of the Second Vatican Council noted with eloquent simplicity, the Church is "missionary by her very nature".[3] This is one of her essential qualifies and it must shine brightly in each particular Church: for the Universal Church is présent in each locai Church with her complete array of fundamental éléments.[4] The energy and zeal of the first evangelization of Ghana must continue to be a source of strength and enthusiasm as you proclaim Christ and his saving Gospel, helping others to know and accept his merciful love.

Not least in this regard is your duty to address those issues of particular importance for the social, economie, politicai and cultural life of your country. In the Special Assembly for Africa of the Synod of Bishops, the Synod Fathers acknowledged that the proper administration of public affairs in the interrelated areas of politics and the economy is essential if justice and peace are to flourish on your continent.[5] I am pleased to note that in your Pastoral Letter of Advent 1997 you discussed these very issues. As you know so well, it belongs in a particular way to the Church to speak out on behalf of those who have no voice, thus being a leaven of peace and solidarity, particularly where they are most fragile and threatened. Especially important in this regard are your continuing efforts to resolve ethnie tensions; for rivalries based on race or ethnie origin have no

[2] ***Phil* 2:10-11.**

[3] ***Ad Gentes,* 2.**

[4] **Cf Congrégation for the Doctrine of the Faith, Letter to the Bishops of the Catholic Church on Some Aspects of the Church Understood as Communion *Communionis notio,* Nos. 7-9.**

[5] **Cf. *Ecclesia in Africa,* 110.**

place in the Church of Christ and are particularly scandalous when they interfere with parish life or disrupt the spirit of fraternity and solidarity among priests.

3. In all of this, yours must be an invitation, gentle yet insistent, to conversion. Conversion is the resuit of the effective proclamation of the Gospel which, through the Holy Spirit's action in the hearts of those who hear it, leads to the acceptance of God's saving word. The first preaching of the Good News of salvation in Jesus Christ finds its necessary complément in catechesis. Faith grows to maturity as Christ's disciples are educated and formed in a thorough and systematio knowledge of his person and message.[6] For this reason, the continuing formation of the laity must continue to be a priority in your mission as preachers and teachers. This spiritual and doctrinal formation should aim at helping the laity to carry out their prophétie role in a society which does not always recognize or accept the truth and values of the Gospel. In order that they may do their part in bringing about the new evangelization, they must be able to see and judge ail things in the light of Christ.[7]

Moreover, as they are confîrmed in the revealed truth, the faithful will be able to respond to the objections raised by the followers of Sects and new religious movements. Catechesis is especially important for young people. An enlightened faith is a lamp to guide their path into the future and a source of strength as they face the challenges and uncertainties of life. Firm and humble submission to the word of Christ, as authentically proclaimed by the Church, also forms the basis for your relationship with other Churches and ecclesial communities, and for the dialogue which you seek with the followers of Islam and African traditional religion. By your continued study of ail that is good, true and noble in your people's cultures, it will become clearer how evangelization can develop ever deeper roots in their midst.

4. Here, we touch upon the important issue of inculturation. Practical attempts to promote inculturation of the faith require a theology indissolubly linked to the mystery of the Incarnation and to an authentic Christian anthropology.[8] A truly criticai and genuinely evangelical discernment

[6] Cf. *Catechesi tradendae,* 19.

[7] Cf. *Christifideles laici,* 34. ¿

[8] Cf. *Pastores dabo vobis,* 55.

of cultural realities can only be undertaken in the light of the saving Death and Résurrection of Jesus Christ.

A sound inculturation cannot overlook the Church's unequivocal conviction that culture, as a human création, is inevitably marked by sin and needs to be healed, ennobled and perfected by the Gospel.[9] As people find inspiration and direction through contact with God's saving word they will naturally be led to work for a profound transformation of the society in which they live. The Gospel message pénétrâtes the very life of cultures, and becomes incarnate in them, precisely by "overcoming those cultural éléments that are incompatible with the faith and Christian living and by raising their values to the mystery of salvation which cornes from Christ".[10] The challenges presented by inculturation are especially evident in the áreas of marriage and family life: I commend and encourage your efforts to lead Christian couples to live the truth and beauty of their married union in accordance with the demands of their new life in Christ.

5. The growth of the Church in Ghana and the many vocations to the priesthood and religious life are striking proof of God's power at work in your midst, a power which issues forth in a marvellous abundance of fruits. Yours, my dear Brothers, is the task of seeing that these many fruits continue to ripen and multiply, effectively touching the lives of ail those entrusted to your care. Turning to those who assist you most closely in your pastoral ministry, I urge you always to cherish your priests with a special love and to regard them as precious co-workers and friends.[11] At ordination they were given a share in the consécration and mission of Jesus Christ.[12] The Holy Spirit shapes their hearts according to the pattern of the heart of Christ, the Good Shepherd, and their formation must be such that with the compassion of Christ himself they are ready to put aside ail earthly ambition in order to bring to the poor, the weak and the defenceless the truth, comfort and support of the Gospel. The priest is not a mere caretaker of an institution; he is not a business manager or entrepreneur. Rather he is an evangelist and doctor of soûls; his talents, éducation and accomplishments are rightly directed to this end alone: his is the incomparable privilège of acting in the person of Christ. With your friendship and frater-

[9] Cf. *Lumen gentium,* 17.
[10] *Pastores dabo vobis,* 55
[11] Cf. *Christus Dominus,* 16.
[12] Cf. *Pastores dabo vobis,* 16.

nal support, as well as that of their brother priests, it will be easier for your priests to devote themselves completely, in chastity and simplicity, to their ministry of service, in which they will find immeasurable joy and peace.

Of course, the attitudes and dispositions of a true shepherd must be nurtured in the heart of candidates for the priesthood long before ordination. This is the purpose of the human, spiritual, intellectual and pastoral formation provided in the seminary. The solicitude which you show for your seminaries can only redound to the good of your local communities and contribute to the spread of God's kingdom. The guidelines contained in my Post-Synodal Apostolic Exhortation *Pastores dabo vobis,* together with the suggestions included in the recent document of the Congrégation for the Evangelization of Peoples following the Apostolic Visitation of the Major Seminaries in Ghana, will prove invaluable for assessing the suitability of candidates and improving their training. I also urge you to staff your seminaries with exemplary priests, e ven if this means sacrifices in other áreas: for in the task of forming candidates to the priesthood nothing speaks more eloquently than the example of a holy and committed priestly life. At the same time, steps should be taken to ensure that proper priestly formation continues after ordination, especially during the early years of priestly ministry.

6. In the life of the Church in Ghana, as elsewhere in the world, Religious and Missionary Institutes have played a decisive role in the spread of the faith and the formation of new locai Churches.[13] While respecting the legitímate internal autonomy established for religious communities, the Bishop is to help them fulfil — within the locai Church — their obligation to bear witness to the reality of God's love for his people. As Pastors of Christ's flock, you should urge superiors to discern carefully the suitability of candidates to religious life and help them to pro vide a solid spiritual and intellectual formation, both before and after profession. The more faithfully and devotedly the Religious in your diocèses live out their commitment to Christ in chastity, poverty and obédience, the more clearly will the men and women of Ghana see that "the kingdom of God is at hand".[14]

7. In the fulfilment of your many duties, both you and your priests must always be attentive to the human and spiritual needs of your people.

[13] **Cf. *Redemptoris missio,* 69-70.**

[14] ***Mk* 1:15.**

Time and resources should never be spent on diocesan or parochial structures or development projects at the expense of people; nor should such structures or projects impede personal contact with those whom God has called us to serve. Similarly, meetings between Bishops and priests should not be limited to discussions of administrative détails, but should also provide an occasion to talk about the personal, spiritual and pastoral joys and diffïculties of priestly ministry. In financial matters great equity and solidarity are required, and efforts must be made to share contributions received. At the same time steps should be taken to help local communities achieve greater economie self-suffïciency, so that the Church in Ghana will be less dependent on externa! aid. The Church's pastoral mission and the duty of her ministers "not to be served but to serve" [15] must be seen as the principal concern in all matters.

Dear Brother Bishops, my words to you today are meant to offer you encouragement in the Lord. I am fully aware of the daily toils of your ministry and of the generous dedication with which you carry out your service. I commend you and your diocèses to the loving care of Mary Queen of Apostles. I pray that your efforts to lead the Church in Ghana to a joyous and fruitful célébration of the coming Jubilee, "a year of the Lord's favour",[16] will be crowned with much success. Through that important eyent, may you and your people expérience the boundless grâces of the "new Advent" which the Spirit is preparing for the whole Church of God.[17] In this hope, I gladly impart to you and the priests, Religious and laity of your locai communities my Apostolic Blessing.

IV

Ad sodales Academiae ad hominum vitam tuendam.*

1. Illustri membri della Pontifìcia Accademia per la Vita, convenuti a Roma in occasione della vostra annuale assemblea generale, siate i benvenuti! Nel rivolgere a ciascuno di voi il mio cordiale saluto, ringrazio il Presidente, prof. Juan De Dios Vial Correa, per le amabili parole con cui ha

[15] *Mt* **20:28.**
[16] ***Tertio millennio adveniente,* 11.**
[17] **Cf. *ibid.*, 23.**

*** Die 27 Februarii 1999**

interpretato i vostri sentimenti. Saluto pure i Vescovi presenti: Mons. Elio Sgreccia, Vice-Presidente della Pontificia Accademia per la Vita, e Mons. Javier Lozano Barragán, Presidente del Pontificio Consiglio della Pastorale per gli Operatori Sanitari, a cui la Pontificia Accademia è collegata.

Uno speciale pensiero va all'indimenticabile primo presidente, il prof. Jerome Lejeune, che ci ha lasciato quasi cinque anni fa, il 3 aprile 1994. Egli ha voluto fortemente questa nuova Istituzione, quasi come suo testamento spirituale a salvaguardia della vita umana, presagendo le crescenti minacce che si profilavano all'orizzonte.

Desidero esprimere il mio compiacimento per tutta l'attività di ricerca rigorosa e di diffusa informazione, che la Pontificia Accademia ha saputo impostare e realizzare in questo primo quinquennio di vita. Il tema da voi prescelto per la vostra riflessione, « La dignità del morente », intende portare luce di dottrina e di sapienza su una frontiera per certi versi nuova e cruciale. La vita dei morenti e dei malati gravi, infatti, è oggi esposta ad un insieme di pericoli, che si manifestano a volte in forme di trattamento disumanizzanti, altre volte nella non considerazione ed anche nell'abbandono, che può giungere fino alla soluzione eutanasica.

2. Il fenomeno dell'abbandono del morente, che si sta estendendo nella società sviluppata, ha diverse radici e molteplici dimensioni, ben presenti alla vostra analisi.

C'è una dimensione socio-culturale, che va sotto il nome di « occultamento della morte »: le società, organizzate sul criterio della ricerca del benessere materiale, sentono la morte come un non senso e, nell'intento di cancellarne l'interrogativo, ne propongono a volte l'anticipazione indolore. La cosiddetta « cultura del benessere » porta spesso con sé l'incapacità di cogliere il senso della vita nelle situazioni di sofferenza e di limitazione, che accompagnano l'avvicinamento dell'uomo alla morte. Una simile incapacità risulta acuita quando si manifesta all'interno di un umanesimo chiuso al trascendente, e si traduce non di rado in perdita della fiducia per il valore dell'uomo e della vita.

C'è poi una dimensione filosofica e ideologica, in base alla quale si fa appello all'autonomia assoluta dell'uomo, quasi che egli fosse.l'autore della propria vita. In questa ottica si fa leva sul principio dell'autodeterminazione, e si giunge anche ad esaltare il suicidio e l'eutanasia come forme paradossali di affermazione ed insieme di distruzione del proprio io.

C'è inoltre una dimensione medica ed assistenziale, che si esprime in una tendenza a limitare la cura dei malati gravi, inviati in strutture sanitarie non sempre capaci di fornire un'assistenza personalizzata e umanizzata. La conseguenza è che la persona ospedalizzata si trova non di rado fuori del contatto con la famiglia ed esposta ad una sorta di invadenza tecnologica che ne umilia la dignità.

C'è infine la spinta occulta della cosiddetta « etica utilitaristica », che regola molte società avanzate sulla base dei criteri di produttività e di efficienza: in quest'ottica il malato grave e il morente bisognoso di cure prolungate e selezionate vengono sentiti, alla luce del rapporto costi-benefici, come un peso ed una passività. Questa mentalità spinge, quindi, ad un diminuito sostegno alla fase declinante della vita.

3. E questo il contesto ideologico al quale attingono le sempre più frequenti campagne d'opinione miranti alla instaurazione di leggi a favore dell'eutanasia e del suicidio assistito. I risultati già ottenuti in alcuni Paesi, ora con sentenze della Corte Suprema ora con voti del Parlamento, sono la conferma della diffusione di certi convincimenti.

Si tratta dell'avanzata di quella cultura della morte, che emerge pure in altri fenomeni riconducibili in un modo o nell'altro ad una scarsa valutazione della dignità dell'uomo: tali sono, ad esempio, le morti per fame, per violenza, per la guerra, per mancanza di controllo nel traffico, per scarsa attenzione alle norme di sicurezza sul lavoro.

Di fronte alle nuove manifestazioni della cultura della morte la Chiesa ha il dovere di mantenere fede al suo amore per l'uomo « che è la prima strada che essa deve percorrere».[1] Essa ha oggi il compito di illuminare il volto dell'uomo, in particolare il volto del morente con tutta la luce della sua dottrina, con la luce della ragione e della fede; essa ha il dovere di chiamare a raccolta, come ha già fatto in diverse occasioni cruciali, tutte le forze della comunità e delle persone di buona volontà, perché attorno al morente si stringa con rinnovato calore un vincolo di amore e di solidarietà.

La Chiesa è consapevole che il momento della morte è sempre accompagnato da una particolare densità di sentimenti umani: c'è una vita terrena che si compie; l'infrangersi dei legami affettivi, generazionali e sociali che fanno parte dell'intimo della persona; c'è nella coscienza del soggetto che muore e di chi lo assiste il conflitto fra la speranza nell'immortalità e l'i-

[1] ***Redemptor hominis,*** **14.**

gnoto che turba anche gli spiriti più illuminati. La Chiesa leva la sua voce perché non si rechi offesa al morente, ma ci si dedichi con ogni amorevole sollecitudine ad accompagnarlo mentre s'appresta a varcare la soglia del tempo per introdursi nell'eternità.

4. « La dignità del morente » è radicata nella sua creaturalità e nella sua vocazione personale alla vita immortale. Lo sguardo pieno di speranza trasfigura il disfacimento del nostro corpo mortale. « Quando poi questo corpo corruttibile si sarà vestito d'incorruttibilità e questo corpo mortale di immortalità si compirà la parola della Scrittura: la morte è stata ingoiata per la vittoria ».[2]

La Chiesa, pertanto, nel difendere la sacralità della vita anche nel morente, non obbedisce ad alcuna forma di assolutizzazione della vita fisica, ma insegna a rispettare la dignità vera della persona, che è creatura di Dio, ed aiuta ad accogliere serenamente la morte quando le forze fisiche non possono più essere sostenute. Ho scritto nell'Enciclica *Evangelium Vitae:* « La vita del corpo nella condizione terrena non è un assoluto per il credente, tanto che gli può essere richiesto di abbandonarla per un bene superiore... Nessun uomo, tuttavia, può scegliere arbitrariamente di vivere o di morire; di tale scelta, infatti, è padrone assoluto soltanto il Creatore, colui nel quale "viviamo, ci muoviamo ed esistiamo"[3] ».[4]

Di qui promana una linea di condotta morale verso il malato grave e il morente che è contraria, da una parte, all'eutanasia e al suicidio[5] e, dall'altra, a quelle forme di « accanimento terapeutico » che non sono di vero sostegno alla vita e alla dignità del morente.

E opportuno qui richiamare il giudizio di condanna dell'eutanasia intesa in senso proprio come « un'azione o un'omissione che di natura sua e nelle intenzioni procura la morte, allo scopo di eliminare ogni dolore », in quanto costituisce « grave violazione della Legge di Dio ».[6] Ugualmente deve essere tenuta presente la condanna del suicidio in quanto « sotto il profilo oggettivo è un atto gravemente immorale, perché comporta il rifiuto dell'amore verso se stessi e la rinuncia ai doveri di giustizia e carità verso il prossimo, verso le varie comunità di cui si fa parte e verso la società nel suo insieme.

[2] *1 Cor* 15, 54; cfr *2 Cor* 5, 1.
[3] *At* 17, 28.
[4] N. 47.
[5] Cfr *ibid.*, n 61.
[6] *Ibid.*, 65

Nel suo nucleo più profondo esso costituisce un rifiuto della sovranità assoluta di Dio sulla vita e sulla morte ».[7]

5. Il tempo in cui viviamo esige la mobilitazione di tutte le forze della carità cristiana e della solidarietà umana. Occorre infatti far fronte alla nuova sfida della legalizzazione dell'eutanasia e del suicidio assistito. A tal fine non basta contrastare nell'opinione pubblica e nei Parlamenti questa tendenza di morte, ma bisogna anche impegnare la società e le strutture stesse della Chiesa in una degna assistenza al morente.

In questa prospettiva, incoraggio volentieri quanti promuovono opere e iniziative per l'assistenza dei malati gravi, degli infermi mentali cronici, dei morenti. Essi si impegnino, se necessario, a convertire le opere assistenziali già esistenti alle nuove necessità, perché nessun morente sia abbandonato o lasciato solo e senza assistenza di fronte alla morte. E la lezione che ci hanno lasciato tanti Santi e Sante nel corso dei secoli ed anche recentemente Madre Teresa di Calcutta con le sue provvide iniziative. Occorre che ogni comunità diocesana e parrocchiale sia educata a custodire i suoi anziani, a curare e visitare i suoi malati a domicilio e nelle strutture specifiche, a seconda della necessità.

L'affinamento delle coscienze nelle famiglie e negli ospedali non mancherà di favorire una più diffusa applicazione delle « cure palliative » nei malati gravi e nei morenti, così da alleviare i sintomi del dolore, portando loro al tempo stesso conforto spirituale mediante un'assistenza assidua e premurosa. Nuove opere dovranno sorgere per accogliere gli anziani non autosufficienti che si ritrovano soli, ma dovrà essere soprattutto promossa un'organizzazione capillare a sostegno economico oltre che morale dell'assistenza domiciliare: le famiglie, che vogliono mantenere in casa la persona gravemente malata, si sottopongono infatti a sacrifici talora molto gravosi.

Le Chiese locali e le Congregazioni religiose hanno l'opportunità di offrire in questo campo una testimonianza pionieristica, nella consapevolezza della parola del Signore a proposito di quanti si prodigano a sollievo dei malati: « Ero infermo e mi avete assistito ».[8]

Maria, la Madre dolorosa che ha assistito Gesù morente sulla croce, infonda nella madre Chiesa il suo Spirito e l'accompagni nel compimento di questa missione.

A tutti la mia Benedizione.

[7] *Ibid.*, 66,

[8] *Mt* 25, 36.

V

Ad sodales Pontif. Consilii pro Laicis.*

Messieurs les Cardinaux,
Chers Frères dans l'épiscopat,
Chers frères et sœurs,

1. Votre Assemblée plénière, qui se déroule ces jours-ci à Rome, me donne l'agréable occasion de cette rencontre avec vous, qui êtes les collaborateurs du Pape pour le service des laïcs du monde entier. Mon salut et mes remerciements vont tout d'abord au Président du Dicastère, Monsieur le Cardinal James Francis Staff ord, et au Secrétaire, Mgr Stanislaw Rylko; ils s'adressent aussi à chacun des membres et aux consulteurs du Conseil pontifical pour les Laïcs, ainsi qu'à tout le personnel.

Au centre des travaux de votre assemblée plénière, vous envisagez la place importante que tient le sacrement de la Confirmation dans la vie des laïcs. Cette réflexion se situe dans la suite logique de celle que vous avez menée sur le Baptême au cours de votre précédente assemblée. En effet, comme l'enseigne le *Catéchisme de l'Église catholique,* «la Confirmation parfait la grâce baptismale [...], donne l'Esprit Saint pour nous enraciner plus profondément dans la filiation divine, nous incorporer plus fermement au Christ, rendre plus solide notre lien avec l'Eglise, nous associer davantage à sa mission et nous aider à rendre témoignage de la foi chrétienne par la parole accompagnée des oeuvres ».* La « créature nouvelle », régénérée par la grâce baptismale, devient témoin de vie nouvelle dans l'Esprit et annonciatrice des grandes œuvres de Dieu. «Le confirmé — explique saint Thomas — reçoit le pouvoir de professer publiquement la foi chrétienne, comme par une charge officielle (presque *ex officio)* ».[2]

2. «Les laïcs, confesseurs de la foi dans le monde d'aujourd'hui». Le thème choisi pour votre assemblée plénière contient tout un programme de vie: devenir « confesseurs de la foi » par la parole et par les œuvres. N'est-ce pas une invitation providentielle pour les laïcs au seuil du troisième millénaire de l'ère chrétienne? À la veille du Jubilé, en ce *kairòs* particulier,

*** Die 1 Martii 1999.**

[1] **N. 1316**

[2] ***S. Th.,* III, 72, 5, ad 2; cf *CEC,* n. 1305.**

toute l'Église est appelée à se présenter humblement devant le Seigneur, à faire un sérieux examen de conscience, à reprendre le chemin d'une profonde conversion, le chemin de la maturité chrétienne, de la fidèle adhésion au Christ dans la sainteté et dans la vérité, le chemin de l'authentique témoignage de la foi. Cet examen de conscience ne peut pas ne pas concerner la réception du Concile œcuménique Vatican II — l'événement ecclésial qui a le plus marqué notre siècle — ainsi que son enseignement éclairant sur la dignité, la vocation et la mission des laïcs.

Le rendez-vous jubilaire incite donc chaque laïc chrétien à se poser des questions fondamentales: Qu'ai-je fait de mon Baptême? Comment est-ce que je réponds à ma vocation? Qu'ai-je fait de ma Confirmation? Ai-je fait fructifier les dons et les charismes de l'Esprit? Le Christ est-il le « Tu » toujours présent dans ma vie? Mon adhésion à l'Église, mystère de communion missionnaire, ainsi que l'a voulu son Fondateur et telle qu'elle est réalisée dans sa Tradition vivante, est-elle vraiment pleine et profonde? Dans mes choix, suis-je fidèle à la vérité proposée par le Magistère ecclésial? Ma vie conjugale, familiale et professionnelle est-elle imprégnée de l'enseignement du Christ? Mon engagement social et politique s'enracine-t-il sur les principes évangéliques et sur la doctrine sociale de l'Église? Quelle est ma contribution à l'édification de modes de vie plus dignes pour l'homme et à l'inculturation de l'Évangile dans les grands changements en cours?

3. Avec le Concile Vatican II, « grand don de l'Esprit Saint à l'Église au déclin du deuxième millénaire »,[3] nous avons fait l'expérience de la grâce d'une Pentecôte renouvelée. Nombreux sont les signes d'espérance qui en ont jailli pour la mission de l'Église; je n'ai jamais cessé de les indiquer, de les souligner, de les encourager. Je pense entre autres à la redécouverte et à la mise en valeur des charismes qui ont favorisé une communion plus vive entre les diverses vocations au sein du peuple de Dieu, à l'élan renouvelé de l'évangélisation, à la promotion des laïcs, à leur participation et à la co-responsabilité dans la vie de la communauté chrétienne, à leur apostolat et à leur service dans la société. À l'aube du troisième millénaire, ces signes incitent à attendre une « épiphanie » mûre et féconde du laïcat.

En même temps, cependant, comment ignorer le fait que malheureusement beaucoup de chrétiens, oublieux des engagements de leur Baptême, vivent dans l'indifférence, succombant à la compromission avec le monde

[3] ***Tertio millennio adveniente,*** **n. 36.**

sécularisé? Comment ne pas évoquer ces fidèles qui, tout en étant actifs à leur manière dans les communautés ecclesiales, mais se laissant attirer par le relativisme propre à la culture actuelle, ont du mal à accepter les enseignements doctrinaux et moraux de l'Eglise, auxquels tout baptisé est appelé à adhérer?

Je souhaite donc que les laïcs ne se dérobent pas à cet examen de conscience, afin de pouvoir franchir la Porte sainte du troisième millénaire pénétrés de la vérité et de la sainteté des authentiques disciples de Jésus Christ. «Vous êtes le sel de la terre [...]. Vous êtes la lumière du monde [...]. Ainsi votre lumière doit-elle briller devant les hommes afin qu'ils voient vos bonnes œuvres et glorifient votre Père qui est dans les ciëux ».[4] Le monde a besoin du témoignage d'« hommes nouveaux» et de «femmes nouvelles » qui, par la parole et par les œuvres, rendent le Christ présent d'une manière toujours plus forte. Car la seule réponse complète et surabondante aux attentes de vérité et de bonheur du cœur de l'homme, c'est le Christ. C'est lui la « pierre angulaire » de la construction d'une civilisation plus humaine.

4. Le Conseil pontifical pour les Laïcs, par ses initiatives, a joué au cours des dernières années un rôle important dans la croissance des fidèles laïcs. Parmi les initiatives récentes, je rappelle avec plaisir le rassemblement mondial des jeunes à Paris en août 1997, la rencontre avec les mouvements ecclésiaux et les communautés nouvelles le 30 mai 1998 sur la Place Saint-Pierre, le document sur « La dignité et la mission des personnes âgées dans l'Eglise et dans le monde », publié à l'occasion de l'Année internationale des personnes âgées, proclamée par les Nations unies pour 1999, et principe d'orientation pour la préparation du Jubilé des personnes âgées. Je sais que votre Dicastère est déjà engagé dans la préparation des Journées mondiales de la Jeunesse de l'an 2000 et que, en collaboration avec d'autres Dicastères de la Curie romaine, il organise pour le mois de juin de cette année un séminaire sur le thème: «Les mouvements ecclésiaux et les communautés nouvelles dans la sollicitude pastorale des Évêques ».

5. Dans la ligne des enseignements du Concile Vatican II et de l'Exhortation apostolique *Christifideles laici*, d'autres initiatives du Conseil pontifical pour les Laïcs, qui concernent le vaste et fécond domaine du laïcat catholique, se réaliseront au cours de l'année jubilaire. Sur l'une d'entre elles,

[4] ***Mt* 5, 13-16.**

de grande importance, je m'arrêterai un moment: le Congrès mondial de l'apostolat des laïcs, prévu à Rome pour le mois de novembre 2000. Ce congrès, qui pour ceux qui y participeront sera avant tout un événement jubilaire, pourra servir à récapituler le cheminement du laïcat depuis le Concile Vatican II jusqu'au grand Jubilé de l'Incarnation. Tout en situant ce congrès dans la continuité avec des rencontres semblables qui se sont déroulées dans le passé, on devra en approfondir le profil et les buts particuliers. Se déroulant vers la fin de l'an 2000, il sera enrichi de tout ce qui aura été vécu en cette année de grâce du Seigneur et il indiquera aux laïcs les tâches qui les attendent dans les divers domaines de la mission et du service de l'homme au commencement du troisième millénaire.

6. Chers frères et sœurs, je conclus ces réflexions en souhaitant que les travaux de votre Assemblée plénière portent beaucoup de fruits dans la vie de l'Église. J'accompagne de mes prières les initiatives de votre Dicastère pour le grand Jubilé et j'en confie les résultats à l'intercession de la Vierge Marie, Mère de Dieu et Mère de l'Église. A vous tous ici présents, à vos familles, à ceux qui vous sont ehers, je souhaite des grâces abondantes pour l'année jubilaire et je donne de grand cœur la Bénédiction apostolique.

VI

Ad sodales Pontif. Consilii de Communicationibus Socialibus.*

Your Eminences,
Your Excellencies,
Dear Brothers and Sisters in Christ,

I am happy to welcome you, the members, consultors, experts and staff of the Pontifical Council for Social Communications on the occasion of your Plenary Assembly. I greet especially Cardinal Andrzej Maria Deskur, President emeritus of the Council, and Archbishop John Foley, his successor as President. I am grateful for the présence as well of Cardinal Eugenio de Araújo Sales and Cardinal Hyacinthe Thiandoum, who have contributed so much to the work of the Council from its earliest days.

This year marks the thirty-fifth anniversary of the document *In fructibus multis,* which responded to the request of the Fathers of the Sec-

*** Die 4 Martii 1999.**

ond Vatican Council that the Holy See establish a special commission for social communications: thus, a founding document of your Pontifical Council. The Fathers saw clearly that if there was to be a genuine ***colloquium salutis*** between the Church and the world, then a prime place had to be given to the use of the media, which were growing in sophistication and scope at the time of the Council and which have become stili more influential in our own day.

This is also the twenty-fifth year of one of your Council's best-known initiatives, the telecast of the Christmas Midnight Mass from Saint Peter's Basilica, now one of the most widely followed religious programmes iri the world. I am truly grateful to all who contribute to this and other such broadcasts, which are an admirable service of the proclamation of the word of God and a particular help to the Successor of Peter in his universal ministry of truth and unity.

These anniversaries highlight the value of close and positive coopération between the Church and the media.[1] This collaboration will doubtless be taken a significant step forward in the Year 2000, as the grace of the Great Jubilee is carried to the four corners of the earth. The two thousandth anniversary of the Lord's birth will be celebrated with special prominence in Rome and the Holy Land, but its spiritual significance extends to all peoples and places.[2] I greatly appreciate all that the Pontifical Council is doing to make the media more aware of the genuine character of the Jubilee as a "year of favour of the Lord", and to ensure that the célébrations connected with the Jubilee will be broadcast as widely and effectively as possible, and in a way that communicates the Jubilee's message of conversion, hope and joy.

A vital aspect of coopération between the Church and the media is the ethical reflection which the Church proposes, without which the world of social Communications, potentially so creative, can harbour and spread destructive counter-values. It is heartening to learn that, since the publication of the document ***Ethics in Advertising,*** a suggestion has come from people in the media that there be a similar document offering ethical guidance in other areas of communications. In a field where cultural and fìnancial pressures can sometimes blur the moral vision which should guide ali human realities and relationships, this task represents a challenge for the

[1] **Cf.** ***Message for the Thirty-third World Day of Social Communications,*** **3.**

[2] **Cf.** ***Incarnationis mysterium,*** **2,**

Pontifical Council. But it is one that is deeply in tune with the Church's essential mission to spread the Good News of God's kingdom.

The Church's moral teaching is the fruit of a long tradition of ethical wisdom reaching back to the Lord Jesus himself, and through him to Mount Sinai and to the mystery of God's self-revelation in human history. Without this vision and obédience to its demands there will be neither the understanding nor the joy which represent the fullness of God's blessings to his créatures. I therefore encourage you to pursue your study of the ethical dimension of media culture and of the power of the media over people's lives and over society in general. I urge you to continue to promote effective training of Catholics in vol ved in the media on every continent, so that their work will be not only professionally sound but also a commitment to the apostolate. Your continuing coopération with the various international Catholic media organizations has particular significance in the vast field of the Church's evangelizing mission.

I am confident that the dedicated work of your Pontificai Council will continue to encourage and guide Catholics involved in social communications and, specifically in relation to the célébration of the Great Jubilee, will resuit in bringing this major ecclésial e vent to the widest possible audience. I entrust you to the loving intercession of Mary, Seat of Wisdom and Mother of ali our joys: may she who gave the Word to the world teach us to serve humbly and proclaim confìdently the saving message of her Son. As a pledge of strength and peace in Jesus Christ, the Word made flesh that we might live, I cordially impart my Apostolic Blessing.

VII

Ad sodales Academiae de Scientiis Socialibus.*

Monsieur le Président,
Mesdames et Messieurs les Académiciens,
Mesdames, Messieurs,

1. À l'occasion de la cinquième Assemblée générale de l'Académie pontificale des Sciences sociales, je suis heureux de vous accueillir. J'adresse mes vifs remerciements à Monsieur Edmond Malinvaux, votre Président, pour le

* Die 6 Martii 1999,

message qu'il vient de m'adresser en votre nom à tous. Ma gratitude va aussi à Monseigneur Marcelo Sánchez Sorondo et à toutes les personnes qui, au long de l'année, s'attachent à coordonner vos travaux.

Pour la troisième année consécutive, vous poursuivez vos réflexions sur le thème du travail, montrant ainsi l'importance qu'il convient d'accorder à cette question, non seulement sur le plan économique mais aussi dans le domaine social et pour le développement et l'épanouissement des personnes et des peuples. L'homme doit être au centre de la question de l'emploi.

2. La société est soumise à de multiples transformations, en fonction des avancées scientifiques et technologiques, ainsi que de la mondialisation des marchés; autant d'éléments qui peuvent être positifs pour les travailleurs, car ils sont source de développement et de progrès; mais ils peuvent aussi faire peser sur les personnes de nombreux risques, les mettant au service des rouages de l'économie et de la recherche effrénée de productivité.

Le chômage est une source de détresse et « peut devenir une véritable calamité sociale »;[1] il rend fragiles des hommes et des familles entières, leur donnant aussi le sentiment qu'ils sont marginalisés, car ils ont de la peine à subvenir à leurs besoins essentiels et ils ne se sentent ni reconnus ni utiles à la société; de là, naît la spirale de l'endettement, dont il est difficile de sortir et qui suppose cependant compréhension de la part des institutions publiques et sociales, soutien et solidarité de la part de la communauté nationale. Je vous sais gré de rechercher des voies nouvelles concernant la réduction du chômage; les solutions concrètes sont certes difficiles, car les ressorts de l'économie sont très complexes et sont d'ailleurs le plus souvent d'ordre politique et financier. Beaucoup de choses dépendent aussi des normes en vigueur dans le domaine fiscal et syndical.

3. L'emploi est certainement un défi majeur de la vie internationale. Il suppose une saine répartition du travail et la solidarité entre toutes les personnes en âge de travailler et aptes à le faire. Dans cet esprit, il n'est pas normal que des catégories professionnelles aient avant tout le souci de préserver des avantages acquis, ce qui ne peut qu'avoir des répercussions néfastes sur l'emploi au sein d'une nation. En outre, l'organisation parallèle du travail au noir lèse gravement l'économie d'un pays, car elle constitue un refus de participer à la vie nationale par les contributions sociales et par l'impôt; de même, elle place des travailleurs, en particulier des femmes et

[1] **Encyclique *Laborem exercens*, n. 18.**

des enfants, dans une situation incontrôlable et inacceptable de soumission et de servilité, non seulement dans les pays pauvres mais aussi dans les pays industrialisés. Il est du devoir des Autorités de faire en sorte que, au regard de l'emploi et du code du travail, tous aient les mêmes possibilités.

4. Pour toute personne, le travail est un élément essentiel. Il contribue à l'édification de son être, car il fait partie intégrante de sa vie quotidienne. L'oisiveté ne donne aucun ressort intérieur et ne permet pas d'envisager l'avenir; non seulement elle « amène la pauvreté et la pénurie »,[2] mais elle est aussi ennemie de la vie morale bonne.[3] Le travail donne aussi à tout individu une place dans la société, par le juste sentiment de se savoir utile à la communauté humaine et par le développement de relations fraternelles; il permet encore de participer de manière responsable à la vie de la nation et de contribuer à l'œuvre de la création.

5. Parmi les personnes douloureusement touchées par le chômage, se trouve un nombre important de jeunes. Au moment où ils se présentent sur le marché du travail, ils ont parfois l'impression qu'il leur sera difficile de trouver une place dans la société et d'être reconnus à leur juste valeur. Dans ce domaine, tous les protagonistes de la vie politique, économique et sociale sont appelés à redoubler d'efforts en faveur de la jeunesse, qui doit être considérée comme un des biens les plus précieux d'une nation, et à se concerter pour offrir des formations professionnelles toujours plus adaptées à la situation économique du moment et une politique plus vigoureusement encore orientée vers l'emploi pour tous. Ainsi, une confiance et une espérance renouvelées seront données aux jeunes, qui peuvent parfois avoir l'impression que la société n'a pas véritablement besoin d'eux; cela réduira sensiblement les disparités entre les classes sociales, ainsi que les phénomènes de violence, de prostitution, de drogue et de délinquance, qui ne cessent de se multiplier actuellement. J'encourage tous ceux qui ont un rôle dans la formation intellectuelle et professionnelle des jeunes à les accompagner, à les soutenir et à les encourager pour qu'ils puissent s'insérer dans le monde du travail. Un emploi sera pour eux la reconnaissance de leurs capacités et de leurs efforts, et leur ouvrira un avenir personnel, familial et social. De même, par une éducation appropriée et par les aides sociales nécessaires, il convient d'aider les familles en difficulté pour des raisons pro-

[2] ***Tb* 4, 13**
[3] **Cf. *Si* 33, 29.**

fessionnelles et d'apprendre aux personnes et aux familles à faibles revenus à savoir gérer leurs budgets et à ne pas se laisser attirer par des biens illusoires que propose la société de consommation. Le surendettement est une situation dont il est souvent difficile de sortir.

6. L'emploi ne pouvant pas augmenter indéfiniment, il importe d'envisager, en vertu de la solidarité humaine, une réorganisation et une meilleure répartition du travail, sans oublier le partage nécessaire des ressources avec ceux qui sont au chômage. La solidarité effective entre tous est plus que jamais requise, en particulier pour les chômeurs de longue durée et pour leur famille, qui ne peuvent rester dans la pauvreté et le dénuement sans que la communauté nationale ne se mobilise activement; personne ne doit se résigner à ce que certains restent sans emploi.

7. Au sein d'une entreprise, la richesse n'est pas constituée uniquement par les moyens de production, le capital et les bénéfices, mais elle provient avant tout des hommes qui, par leur travail, produisent ce qui devient ensuite des biens de consommation ou des services. De ce fait, tous les salariés, chacun à son échelon, doivent avoir leur part de responsabilité, concourant au bien commun de l'entreprise et, en définitive, de la société entière.[4] Il est essentiel de faire confiance aux personnes, de développer un système qui privilégie le sens de l'innovation de la part des individus et des groupes, la participation et la solidarité,[5] et qui favorise de manière primordiale l'emploi et la croissance. La mise en valeur des compétences des personnes est un élément moteur de l'économie. Percevoir une entreprise uniquement en termes économiques ou de compétitivité comporte des risques; cela met en danger l'équilibre humain.

8. Les chefs d'entreprise et les décideurs doivent avoir conscience qu'il est essentiel de fonder leur démarche sur le capital humain et sur les valeurs morales,[6] en particulier sur le respect des personnes et leur besoin inaliénable d'avoir un travail et de vivre des fruits de leur activité professionnelle. Il ne faut pas oublier non plus la qualité de l'organisation des entreprises, la participation de tous à leur bonne marche, ainsi qu'une attention renouvelée à des relations sereines entre tous les travailleurs. J'appelle de mes vœux une mobilisation toujours plus profonde des différents acteurs

[4] **Cf. Encyclique *Sollicitudo rei socialis,* n. 38.**
[5] **Cf. *ibid.,* n. 45.**
[6] **Cf. Encyclique *Veritatis splendor,* nn. 99-101.**

de la vie sociale et de tous les partenaires sociaux, pour qu'ils s'engagent, à la place qui est la leur, à être des serviteurs de l'homme et de l'humanité, par des décisions dans lesquelles la personne humaine, en particulier la plus faible et la plus démunie, occupe la place centrale et soit véritablement reconnue dans sa responsabilité spécifique. La mondialisation de l'économie et du travail demande de la même manière une mondialisation des responsabilités.

9. Les déséquilibres entre les pays pauvres et les pays riches ne cessent de s'accroître. Les pays industrialisés ont un devoir de justice et une grave responsabilité envers les pays en voie de développement. Les disparités sont de plus en plus criantes. Paradoxalement, un certain nombre de pays ayant des richesses naturelles sur leur sol ou dans leur sous-sol sont l'objet d'une exploitation inacceptable par d'autres pays. De ce fait, des populations entières ne peuvent bénéficier des richesses de la terre qui leur appartient, ni de leur travail. Il convient d'offrir à ces nations la possibilité de se développer grâce à leurs propres ressources naturelles, en les associant plus étroitement aux mouvements de l'économie mondiale.

10. Au point de départ d'un renouveau de l'emploi, il y a un devoir éthique et la nécessité de changements fondamentaux des consciences. Tout développement économique qui ne prend pas en compte l'aspect humain et moral aura tendance à écraser l'homme. L'économie, le travail, l'entreprise sont avant tout au service des personnes. Les choix stratégiques ne peuvent se faire au détriment de ceux qui travaillent au sein de l'entreprise. Il importe d'offrir à tous nos contemporains un emploi, grâce à une répartition juste et responsable du travail. Sans doute est-il aussi envisageable de revoir le lien entre salaire et travail, pour revaloriser des emplois manuels qui sont souvent pénibles et considérés comme subalternes. En effet, la politique salariale suppose de prendre en compte non seulement le rendement de l'entreprise, mais aussi les personnes. Un écart trop important entre les salaires est injuste, car il déprécie un certain nombre d'emplois indispensables, et il creuse des disparités sociales dommageables pour tous.

11. Pour faire face aux défis que la société doit relever au seuil du troisième millénaire, j'appelle la communauté chrétienne à s'engager toujours

davantage aux côtés des personnes qui luttent en faveur de l'emploi et à cheminer avec les hommes sur la voie d'une économie toujours plus humaine.[7]

Dans cet esprit, je vous remercie pour le service appréciable que vous rendez à l'Église en étant particulièrement attentifs aux phénomènes de société, qui sont importants pour l'homme et pour l'ensemble de l'humanité. En vous confiant à l'intercession de saint Joseph, patron des travailleurs, et de la Vierge Marie, je vous accorde volontiers la Bénédiction apostolique, ainsi qu'à vos familles et à toutes les personnes qui vous sont chères.

NUNTIUS

Universis presbyteris missus.

« *Abba,* Padre! ».

Carissimi fratelli nel sacerdozio, il mio appuntamento con voi per il Giovedì santo, in quest'anno che precede e prepara immediatamente il Grande Giubileo del Duemila, avviene nel segno di questa invocazione nella quale risuona, a giudizio degli esegeti, la *ipsissima vox Iesu.* E un'invocazione in cui è racchiuso l'insondabile mistero del Verbo incarnato, inviato dal Padre nel mondo per la salvezza dell'umanità.

La missione del Figlio di Dio raggiunge il suo compimento quando Egli, offrendo se stesso, realizza la nostra adozione filiale e, col dono dello Spirito Santo, rende possibile ad ogni essere umano la partecipazione alla stessa comunione trinitaria. Nel mistero pasquale Dio Padre, per mezzo del Figlio nello Spirito Paraclito, s'è chinato su ogni uomo, offrendogli la possibilità della redenzione dal peccato e della liberazione dalla morte.

1. Durante la Celebrazione eucaristica, concludiamo la colletta con le parole: « Per il nostro Signore Gesù Cristo, tuo Figlio, che è Dio e vive e regna con te, nell'unità dello Spirito Santo, per tutti i secoli dei secoli ». Vive e regna con te, Padre! Si può dire che questa conclusione abbia un carattere ascendente: attraverso Cristo, nello Spirito Santo, verso il Padre. Tale è anche lo schema teologico sotteso all'impostazione del triennio 1997-1999: dapprima l'anno del Figlio, poi l'anno dello Spirito Santo ed ora l'anno del Padre.

Questo movimento *ascendente* si radica, per così dire, in quello *discendente,* descritto dall'apostolo Paolo nella Lettera ai Galati. È un brano che

[7] Cf. Encyclique *Centesimus annus,* n. 62.

abbiamo meditato con particolare intensità nella liturgia del periodo di Natale: « Quando venne la pienezza del tempo, Dio mandò il suo Figlio, nato da donna, nato sotto la legge, per riscattare coloro che erano sotto la legge, perché ricevessimo l'adozione a figli » *(Gal* 4, 4-5).

Troviamo qui espresso il movimento discendente: Dio Padre manda il Figlio per renderci, in Lui, figli suoi adottivi. Nel mistero pasquale Gesù realizza il disegno del Padre donando la vita per noi. Il Padre manda allora lo Spirito del Figlio per illuminarci sullo straordinario privilegio: « E che voi siete figli ne è prova il fatto che Dio ha mandato nei nostri cuori lo Spirito del suo Figlio che grida: Abbà, Padre! Quindi non sei più schiavo, ma figlio; e se figlio, sei anche erede per volontà di Dio » *(Gal* 4, 6-7).

Come non rilevare la singolarità di quanto scrive l'Apostolo? Egli afferma che è proprio lo Spirito a gridare: *Abbà,* Padre! In realtà, il testimone storico della paternità di Dio è stato il Figlio di Dio nel mistero dell'incarnazione e della redenzione: è stato Lui che ci ha insegnato a rivolgerci a Dio chiamandolo « Padre ». Egli stesso lo invocava « Padre mio », e a noi ha insegnato a pregarlo col nome dolcissimo di « Padre nostro ». San Paolo tuttavia ci dice che l'insegnamento del Figlio deve in un certo senso essere reso vivo *nell'anima,* di chi lo ascolta dall'interiore ammaestramento dello Spirito Santo. Soltanto per opera sua, infatti, siamo capaci di adorare Dio in verità invocandolo « *Abbà,* Padre ».

2. Vi scrivo queste parole, cari fratelli nel sacerdozio, nella prospettiva del Giovedì santo, pensandovi raccolti intorno ai vostri Vescovi per la Messa crismale. Mi sta molto a cuore che, nella comunione dei vostri presbitèri, vi sentiate uniti a tutta la Chiesa, che sta vivendo l'anno del Padre, un anno che preannuncia la fine del ventesimo secolo e, insieme, del secondo millennio cristiano.

Come non rendere grazie a Dio, in questa prospettiva, al pensiero delle schiere di sacerdoti che, in questo ampio arco di tempo, hanno speso la loro esistenza al servizio del Vangelo, giungendo talvolta fino al supremo sacrificio della vita? Mentre, nello spirito del prossimo Giubileo, confessiamo i limiti e le mancanze delle passate generazioni cristiane, e quindi anche dei sacerdoti in esse presenti, riconosciamo con gioia che, nell'inestimabile servizio reso dalla Chiesa al cammino dell'umanità, una parte assai rilevante è dovuta al lavoro umile e fedele di tanti ministri di Cristo che, nel corso del millennio, hanno operato quali generosi artefici della civiltà dell'amore.

Le grandi dimensioni del tempo! Se è sempre un allontanarsi dall'inizio, a ben pensarci il tempo è simultaneamente un ritorno all'inizio. E questo è

di fondamentale importanza: se, infatti, il tempo fosse soltanto un allontanarsi dall'inizio e non fosse chiaro il suo orientamento finale — il recupero appunto dell'inizio — tutta la nostra esistenza nel tempo sarebbe priva di una definitiva direzione. Risulterebbe priva di senso.

Cristo, « l'Alfa e l'Omega [...] Colui che è, che era e che viene » *(Ap* 1, 8), ha conferito direzione e senso all'umano passaggio nel tempo. Egli ha detto di se stesso: «Sono uscito dal Padre e sono venuto nel mondo; ora lascio il mondo, e vado al Padre » *(Gv* 16, 28). E così il nostro *passare* è pervaso dall'evento di Cristo. E con Lui che *passiamo,* andando nella stessa direzione che ha preso Lui: verso il Padre.

Ciò diventa ancor più evidente durante il *Triduum Sacrum,* i giorni santi per eccellenza durante i quali partecipiamo, nel mistero, al ritorno di Cristo al Padre attraverso la sua passione, morte e risurrezione. La fede ci assicura, infatti, che questo passaggio di Cristo verso il Padre, cioè la sua Pasqua, non è un evento che riguarda solo Lui. Anche noi siamo chiamati a prendervi parte. La sua Pasqua è la nostra Pasqua.

Così dunque, insieme con Cristo, camminiamo verso il Padre. Lo facciamo attraverso il mistero pasquale, rivivendo quelle ore cruciali durante le quali, morente sulla croce, Egli esclamò: « Dio mio, Dio mio, perché mi hai abbandonato?» *(Me* 15,34), ed aggiunse poi: «Tutto è compiuto!» *(Gv* 19, 30), « Padre, nelle tue mani consegno il mio spirito » *(Le* 23, 46). Queste espressioni evangeliche sono familiari ad ogni cristiano e, in modo particolare, ad ogni sacerdote. Esse rendono testimonianza al nostro vivere e al nostro morire. Al termine di ogni giornata, ripetiamo nella Liturgia delle Ore: « *In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum* », per prepararci al grande mistero del passaggio, della pasqua esistenziale, quando Cristo, in virtù della sua morte e della sua risurrezione, ci accoglierà con sé per consegnarci al Padre celeste.

3. « Ti benedico, o Padre, Signore del cielo e della terra, perché hai tenuto nascoste queste cose ai sapienti e agli intelligenti e le hai rivelate ai piccoli. Sì, o Padre, perché così è piaciuto a te. Tutto mi è stato dato dal Padre mio. Nessuno conosce il Figlio se non il Padre, e nessuno conosce il Padre se non il Figlio e colui al quale il Figlio lo voglia rivelare» *(Mt* 11,25-27). Sì, solo il Figlio conosce il Padre. Lui, che «è nel seno del Padre» — come scrive san Giovanni nel suo Vangelo (1, 18) — ha avvicinato a noi questo Padre, ci ha parlato di Lui, ci ha rivelato il suo volto, il suo cuore. Durante l'Ultima Cena, alla richiesta dell'apostolo Filippo: « Mostraci il Padre» *(Gv* 14,8), Cristo risponde: «Da tanto tempo sono con voi e tu

non mi hai conosciuto, Filippo? [...] Non credi che io sono nel Padre e il Padre è in me? » *(Gv* 14, 9-10). Con queste parole Gesù rende testimonianza al mistero trinitario della sua eterna generazione come Figlio dal Padre, al mistero che costituisce il segreto più profondo della sua Personalità divina.

Il Vangelo è una continua rivelazione del Padre. Quando, all'età di dodici anni, Gesù viene ritrovato da Giuseppe e Maria tra i dottori nel Tempio, alle parole della Madre: « Figlio, perché ci hai fatto così? » *(Le* 2, 48), risponde richiamandosi al Padre: « Non sapevate che io devo occuparmi delle cose del Padre mio? » *(Le* 2, 49). Appena dodicenne, Egli ha già la lucida consapevolezza del significato della propria vita, del senso della sua missione, tutta dedicata dalla prima fino all'ultima ora « alle cose del Padre ». Essa raggiunge il suo culmine sul Calvario, col sacrificio della Croce, accettato da Cristo in spirito di obbedienza e di filiale dedizione: « Padre mio, se è possibile, passi da me questo calice! Però non come voglio io, ma come vuoi tu! [...] Sia fatta la tua volontà » *(Mt* 26, 39.42). E il Padre, a sua volta, accoglie il sacrificio del Figlio, poiché ha tanto amato il mondo da dare il suo Unigenito, affinché l'uomo non muoia, ma abbia la vita eterna (cfr *Gv* 3,16). Sì, soltanto il Figlio conosce il Padre e perciò solo Lui ce lo può rivelare.

4. *«Per ipsum, et cum ipso, et in ipso...».* «Per Cristo, con Cristo e in Cristo, a Te, Dio Padre onnipotente, nell'unità dello Spirito Santo ogni onore e gloria per tutti i secoli dei secoli ».

Spiritualmente uniti e visibilmente raccolti nelle chiese cattedrali in questo giorno singolare, rendiamo grazie a Dio per il dono del sacerdozio. Rendiamo grazie per il dono dell'Eucaristia, che come presbiteri celebriamo. La dossologia con cui si conclude il Canone riveste un'importanza fondamentale in ogni celebrazione eucaristica. Essa esprime in un certo senso il coronamento del *Mysterium fidei,* del nucleo centrale del sacrificio eucaristico, che si attua nel momento in cui, con la potenza dello Spirito Santo, operiamo la conversione del pane e del vino nel Corpo e Sangue di Cristo, così come fece Lui stesso per la prima volta nel Cenacolo. Quando la grande preghiera eucaristica raggiunge il suo culmine, la Chiesa, proprio allora, nella persona del ministro ordinato, rivolge al Padre queste parole: « Per Cristo, con Cristo e in Cristo, a te, Dio Padre onnipotente nell'unità dello Spirito Santo ogni onore e gloria ». *Sacrificium laudisi*

5. Dopo che l'assemblea con solenne acclamazione ha risposto « Amen », il celebrante intona il « Padre nostro », la preghiera del Signore. Il succedersi di questi momenti è molto significativo. Il Vangelo racconta degli Apostoli che, colpiti dal raccoglimento del Maestro nel suo colloquio col Pa-

dre, gli chiesero: «Signore, insegnaci a pregare» *(Le* 11, 1). Egli, allora, per la prima volta pronunciò le parole che sarebbero poi divenute la principale e più frequente preghiera della Chiesa e di tutti i cristiani: il « Padre nostro ». Quando nel corso della Celebrazione eucaristica facciamo nostre, come assemblea liturgica, tali parole, esse acquistano una particolare eloquenza. È come se in quel momento noi confessassimo che Cristo ci ha insegnato definitivamente e pienamente la sua preghiera al Padre quando l'ha commentata con il sacrificio della Croce.

È nell'ambito del sacrificio eucaristico che il « Padre nostro », recitato dalla Chiesa, esprime tutto il suo significato. Ciascuna delle invocazioni, che in esso sono contenute, acquista una speciale luce di verità. Sulla croce il nome del Padre è « santificato » in massimo grado e il suo Regno è irrevocabilmente realizzato; nel « *consummatum est* » la sua volontà ottiene definitivo compimento. E non è forse vero che la domanda « Rimetti a noi i nostri debiti, come noi li rimettiamo... », trova la sua piena conferma nelle parole del Crocifisso: « Padre, perdonali, perché non sanno quello che fanno » *(Le* 23, 34)? La richiesta, poi, del pane quotidiano diventa più che mai eloquente nella Comunione eucaristica quando, sotto le specie del «pane spezzato», riceviamo il Corpo di Cristo. E la supplica « Non ci indurre in tentazione, ma liberaci dal male», non raggiunge forse la sua massima efficacia nel momento in cui la Chiesa offre al Padre il prezzo supremo della redenzione e della liberazione dal male?

6. Nell'Eucaristia il sacerdote s'accosta personalmente all'inesauribile mistero di Cristo e della sua preghiera al Padre. Egli può immergersi quotidianamente in questo mistero di redenzione e di grazia celebrando la santa Messa, che conserva senso e valore anche quando, per giusto motivo, è offerta senza la partecipazione del popolo, ma sempre, comunque, per il popolo e per il mondo intero. Proprio per questo suo indissolubile legame con il sacerdozio di Cristo, il presbitero è il maestro della preghiera e i fedeli possono legittimamente rivolgere a lui la stessa domanda fatta un giorno dai discepoli a Gesù: « Insegnaci a pregare ».

La liturgia eucaristica è per eccellenza scuola di preghiera cristiana per la comunità. Dalla Messa si dipartono, quasi a raggiera, molteplici vie di una sana pedagogia dello spirito. Fra queste vie emerge l'adorazione del Santissimo Sacramento, che è naturale prolungamento della celebrazione. I fedeli, grazie ad essa, possono fare una peculiare esperienza del « rimanere » nell'amore di Cristo (cfr *Gv* 15, 9), entrando sempre più profondamente nella sua relazione filiale col Padre.

È proprio in questa prospettiva che esorto ogni sacerdote ad adempiere con fiducia e coraggio il suo compito di guida della comunità all'autentica preghiera cristiana. È un compito al quale non gli è lecito abdicare, anche se le difficoltà derivanti dalla mentalità secolarizzata glielo possono rendere talvolta assai faticoso.

Il forte impulso missionario che la Provvidenza, soprattutto mediante il Concilio Vaticano II, ha impresso alla Chiesa nei nostri tempi, interpella in modo particolare i ministri ordinati, chiamandoli anzitutto a conversione: convertirsi per convertire, o, detto altrimenti, vivere intensamente l'esperienza di figli di Dio, perché ogni battezzato riscopra la dignità e la gioia di appartenere al Padre celeste.

7. Nel giorno del Giovedì santo, rinnoveremo, carissimi fratelli, le promesse sacerdotali. Con ciò desideriamo che Cristo, in un certo senso, ci abbracci nuovamente con il suo santo sacerdozio, con il suo sacrificio, con la sua agonia nel Getsemani e la morte sul Golgota, e con la sua gloriosa risurrezione. Ricalcando, per così dire, le orme di Cristo in tutti questi eventi di salvezza, noi scopriamo il suo profondissimo aprirsi al Padre. Ed è per questo che, in ogni Eucaristia, si rinnova in qualche modo la richiesta dell'apostolo Filippo nel cenacolo: « Signore, mostraci il Padre », ed ogni volta Cristo, nel *Mysterium fidei,* sembra rispondere così: « Da tanto tempo sono con voi e tu non mi hai conosciuto? [...] Non credi che io sono nel Padre e il Padre è in me? » *(Gv* 14, 9-10).

In questo Giovedì santo, cari sacerdoti del mondo intero, memori dell'unzione crismale ricevuta nel giorno dell'Ordinazione, proclameremo concordi con sentimento di rinnovata riconoscenza:

Per ipsum, et cum ipso, et in ipso,
est tibi Deo Patri omnipotenti,
in unitate Spiritus Sancti,
omnis honor et gloria
per omnia saecula saeculorum. Amen!

Dal Vaticano, il 14 marzo, quarta Domenica di Quaresima, dell'anno 1999, ventunesimo di Pontificato.

IOANNES PAULUS PP. II

ACTA CONGREGATIONUM

CONGREGATIO DE CAUSIS SANCTORUM

POSNANIENSI

Beatificationis et canonizationis Ven. Servi Dei Edmundi Bojanowski, christifidelis laici, fundatoris Congregationis Ancillarum B.M.V. Immaculatae (1814-1871)

DECRETUM SUPER MIRACULO

Venerabilis Servus Dei Edmundus Bojanowski natus est postridie Idus Novembres anno 1814 in pago *Grabonóg*, in magno ducatu Posnaniensi. In familia imbutus est religiosa et culturali educatione. Deinde discipulus fuit ordinis studiorum philosophicorum apud Universitatem Vratislaviensem et Berolinensem. Phthisi impulsus est ad studia relinquenda et domum redeundum. Impensae se tradidit actioni sociali et beneficae, diffusionem provehendo culturae in agris et in pagis atque praebendo pueris, pauperibus et aegrotis assiduitatem, pro quibus condidit Congregationem Ancillarum Beatae Mariae Virginis Immaculatae. Vitae sanctitate fulsit et studio aedificationis Regni Dei. Meritis ornatus obdormivit in Domino die 7 mensis Augusti anno 1871.

Beatificationis et canonizationis Causa inita est apud Curiam Posnaniensem anno 1957. Rebus iure statutis peractis, coram Summo Pontifice Ioanne Paulo II, die 3 mensis Iulii anno 1998 de virtutibus eius heroum in modum cultis decretum promulgatum est.

Beatificationis respectu, Causae Postulatio nuper iudicio Congregationis de Causis Sanctorum miram permisit sanationem Mariae Szmyd, quae, puella quindecim annorum, mense Octobri anno 1973 coepit doloribus laborare dextrum genu afficientibus, qui initio habiti sunt dolores arthritici. Prior radiographia responsum dedit negativum, sed doloribus crescentibus atque tumore, ineunte mense Februario anno 1974 altera facta est radiographia, quae manifestam reddidit gravem pathologiam osseam, quam sequens

inspectio histológica, effecta in valetudinario Premisliensi in Polonia, confirmavit esse osteosarcoma. Proposita est cruris amputatio, cum therapia radians putaretur non esse illi neoplasmatis generi suffectura; sed aegrota et familiares amputationem renuerunt. Translata ad valetudinarium oncologicum Rzeszoviense, inde a primis mensis Martii diebus subiecta est therapiae radianti usque ad sex milia *rads* in viginti quinque sessionibus, idque prospectu amputationis, quam medici necessariam ducebant ut formatio metástasis vitaretur et idcirco mors. Interim aegrotae familia et nonnullae communitates Ancillarum Beatae Mariae Virginis Immaculatae inceperant Servi Dei Edmundi Bojanowski intercessionem invocare pro Mariae sanatione. Mensibus qui sunt dimissionem e valetudinario secuti, quae evenit pridie Nonas Apriles anno 1974, inexplicabiliter tumor et dolores extenuati sunt et artus inferior dexter suam agendi facultatem recuperavit. Sanatio confirmata est subsequentibus inspectionibus clinicis.

Cum felix conclusio casus tributa esset intercessioni huius Servi Dei, apud Curiam Premisliensem Latinorum anno 1985 instructa est Inquisitio dioecesana, quae est probata a Congregatione de Causis Sanctorum per decretum Idibus Octobribus anno 1993 promulgatum. Collegium Medicorum Dicasterii uno ore, in sessione pridie Nonas Iunias anno 1998 habita, agnovit sanationem celerem fuisse, completam, stabilem et secundum scientiam inexplicabilem. Die 9 mensis Octobris eodem anno actus est Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris et die 15 subsequentis mensis Decembris facta est Sessio Ordinaria Patrum Cardinalium et Episcoporum, Causae Ponente Eminentissimo Cardinali Edmundo Casimiro Szoka. Et in utroque Coetu, sive Consultorum sive Cardinalium et Episcoporum, posito dubio num de miraculo constaret divinitus patrato, responsum est prolatum affirmativum.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua Congregationis de Causis Sanctorum vota excipiens, mandavit ut decretum de praedicta mira sanatione conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis hodierna die infrascripto Praefecto necnon Causae Cardinali Ponente, meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater declaravit: *Constare de miraculo a Deo patrato, intercedente Ven. Servo Dei Edmundo Bojanowski, Christifideli laico, Fundatore Congregationis Ancillarum B. M V. Immaculatae, videlicet de celeri, completa et stabili sanatione puellae Mariae Szmyd ab « osteosarcoma condroblastico altamente indifferenziato ».*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 21 mensis Decembris A. D. 1998.

£8 IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. & S.

68 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

ROMANA

Beatificationis et canonizationis Servae Dei Annae Rosae Gattorno, fundatricis Congregationis Filiarum S. Annae (1831-1900)

DECRETUM SUPER VIRTUTIBUS

« O aeterne Pater mi, a te omnia habeo et pro te omnia facio, tu solum mihi es Id quod est... Quomodo faciam, ut te perferam in notitiam totius mundi? Eheu, quot te non cognoscunt!... Quam sitio, o Bonum meum, meam pro eis tradere vitam... Vellem ubique currere et fortiter clamare... Omnes linguae nomini tuo benedicant, Deus mi!... ».

Haec verba Servae Dei Annae Rosae Gattorno sonitum reddunt verborum Christi: « Haec est vita aeterna, ut cognoscant te solum verum Deum et quem misisti » *(Io* 17, 3), et haberi possunt eius appetitionum compendium, eius apostolatus, totius vitae eius, pro animarum salute donatae.

Dei Serva Genuae in lucem edita est, pridie Idus Octobres anno 1831 in familia fortunata, bona ornata auctoritate sociali et altis sensibus christianis. Eodem die baptizata, nomina cepit Rosam Mariam Benedictam. Ex sex filiis secunda, parentes habuit, Franciscum Gattorno et Adelaidem Campanella primos et efficaciores vitae suae moralis et christianae formatores.

Decem circiter annos nata, ab ipsa matre praeparata, est ad primam Communionem admissa et, anno 1843, ad Confirmationem.

Domi est institutione erudita mulierum alti dignitatis gradus propria et didicit, praesertim a matre, precari, conscia esse, sensum colere continentiae et spiritum caritatis erga omnes, praecipue in pauperiores, humiliores et agricolarum filios, quos cum fervore rudimenta docebat doctrinae christianae.

Iuvenis 21 annorum, suadente Confessario, consobrino nupsit Hieronymo Custo. Matrimonium versum est in seriem acerbarum calamitatum, quae fuerunt: ruina nummaria, primogenita surda mutaque, mariti mors (vix sex annos post nuptias) et statim post, amissio etiam ultimi filii paucos menses nati.

Dolore exercita et a moderatore spiritali adiuta, Serva Dei non se recepit in se, sed in fide et in amplexu sui « cari Boni Crucifixi » sensum perspexit suorum angorum atque propositum maturavit quoad novam suam vocationem.

Iam sui specimen dederat tamquam uxoris fidelis et matris exemplaris et, nulla re filiis subducta, operibus beneficis se dederat, tempus consumens in valetudinariis. Spiritualiter fortior facta et aptior ad comprehendendum atque communicandum dolorem cum ceteris, didicit se offerre ut adiuvaret et consolaretur eos omnes, qui plures in dies pars fiebant vitae eius: nempe pauperes, infelices, aegrotos, «puellas in periculis versantes», in carceribus inclusos. Sodalis fuit multarum Consociationum beneficarum, maxime Piarum Unionum, quas Venerabilis Iosephus Frassinetti condiderat et foverat, atque brevissimo tempore facta est fautrix, centrum propellendo idoneum atque exemplum laicorum catholicorum Genuensium.

Marito mortuo, privatim vota suscepit castitatis, oboedientiae, paupertatis nomenque professa est in Tertio Ordine Franciscano. Dum in fidelitate Evangelio progrediebatur et in imitatione Christi, commissum est ei praesidis munus « Novarum Ursulinarum Filiarum Sanctae Mariae Immaculatae » Genuae atque recognitio Regulae pro ipsa Pia Unione. Recognitione perfecta, aucta precatione, subitanea impulsione instinctum percepit Regulae suae pro diverso Opere. Hac cogitatione mota, consilium ipsius Summi Pontificis Pii IX petivit qui, et eam est adhortatus et opus condendum ei imperavit, atque vaticinatus est: « Institutum celeriter se extendet sicut columbae volatus per omnes mundi partes — Deo cordi erunt filii tui — tibi curae sit Deus in Opere suo ».

Ita Dei voluntatem faciendam suscepit. Superatis proximorum repugnantiis et Operibus Genuensibus relictis, cum quinque sodalibus Placentiae novam Familiam Religiosam instituit (anno 1866), quam appellavit «Filias Sanctae Annae ».

Habitum religiosum induit die 26 mensis Iulii anno 1867, et die 8 mensis Aprilis anno 1870 professionem religiosam fecit una cum duodecim Sororibus.

Institutum rapide se extendit, in sua forma spiritali se corroborava et plures apertae sunt domus in variis Italiae partibus.

Nullum necessitatis et miseriae materialis ac moralis genus Conditricem frigidam reliquit, et Institutum, caritate impulsum, quamlibet accepit auxilii petitionem, eo solo consilio, ut Christo serviret in suis membris doléntibus et sauciatis. Serva Dei dux fuit fortis et sapiens Operis sui, pro quo continuas obtulit preces et paenitentias atque cum patientia et fortitudine, discrimina obiit, aegrimonias, difficultates, calumnias et interdum vel ferro et insidiis appetita est. Quamvis eventibus et rebus adversis omne genus temptatum esset plus triginta annis, Institutum Decretum Laudis obtinuit anno 1876, approbationem decretoriam anno 1879 et Regulae approbationem anno 1892, perrexitque se extendere non solum in Italia, verum etiam in exteris nationibus et gentibus, peculiari modo in America Latina et in Africa, semper ardenti cupiditate missionali sustentum Servae Dei « serviendi et evangelizandi ». Tricesimo quarto anno postquam est conditum, Institutum numerabat 368 Domus, 318 in Europa (Italia, Gallia, Hispania), 43 in America (Bolivia, Brasilia, Peruvia et Chilia) et 7 in Africa (Erythraea), et plus 3.500 Sorores. Tam uberis incrementi anima haud dubie Serva Dei fuit; quae, singulariter ornata humanis spiritalibusque facultatibus, speciem gerit exempli biblici «mulieris fortis» *(Prv* 31, 10), promptae, animosae, notabili aequabilitate praeditae intellectus et voluntatis, sicut et mira prudentia, ingenio celeritate et audacia adversus impedimenta; mulieris magnae pietatis, artae cum Deo coniunctionis, fidei intrepidae, caritatis plenae, sacrificii, bonitatis, maximae paenitentiae atque donis charismatibus exornatae.

Deo collocato in medio vitae suae « Summo Bono », Serva Dei mirabiliter crevit ratione spiritali et morali culminaque est consecuta christianae perfectionis. Iam tamquam uxor et mater speculum fuit egregiarum virtutum. Vidua facta, vitam suam movit continua ascensione spiritali iuxta impavidum impetum caritatis. Origo unde impellebatur erat pauperibus et ultimis dare se ipsam, ac si Iesu Christo, «Bono suo Crucifixo» se dedisset, quem sequens cotidie magis magisque se educabat et perfectior fiebat in eo audiendo, in adhaerendo amanter eius voluntati, per iter in quo plene coalescebat cum Eo.

Humilis et devota Ecclesiae filia, et in primis Summi Pontificis, oboediens fuit Hierarchiae ecclesiasticae et in fide fundamenta iecit verae spiritualitatis ecclesialis veneratione nutritae et amore. Ad fidem, quam ipsa « ancoram » suam appellabat suumque « cervical » semper annitebatur, pro-

vidam Dei vim in sua fragilitate experiens, « mei cari aeterni Patris », uti eum filiae pietate vocabat. Iesum Crucifixum potissimum dilexit, cupiens martyr mori ut animas salvaret ab eo redemptas, certa de sua peculiari vocatione ad munus amandi atque patiendi pro Regno Dei.

Suam in Corpus Mysticum Christi insertionem coluit, quam cotidie confirmavit Eucharistiae participatione, vitae suae et muneris cardinis, atque peculiari religione erga Sanctissimam Trinitatem, Sacrum Cor Iesu, Sanctissimam Virginem Mariam et Sanctam Annam, matrem eius, Sanctum Franciscum Asisinatem, Sanctum Michaelem Archangelum aliosque Sanctos.

Eius dies simul temperabatur precatione contemplativa et arta coniunctione cum Caelesti Sponso cum singulari caritatis industria. Affectu et re a rebus terrestribus aliena fuit, Deum toto corde dilexit totisque viribus; omnia pro Eo fecit laboribus non parcens semperque oculos convertit ultra terrae fines, potentiis humanis fisa, sed spem suam potissimum collocans in amanti Patris actione.

Non solum apertas postulationes accepit auxilii et amoris necessitatum ultimorum, sed ipsa eorum perspexit necessitates, saepe etiam occultas, ut impigrae et maternae caritati se dederet, interdum vitam quoque in periculum committens, reddens se pro omnibus nuntiam vitae et spei, signum et testimonium misericordis Dei amoris.

Sapiens et prudens, semper aequabilitatem ostendit, moderationem, iudicii et consilii maturitatem, in suis sermonibus, in electionibus ad vitam suam pertinentibus, in regimine Instituti et in necessitudine cum ceteris.

Fidelis normae non capiendi consilia nisi post petitum consilium a personis fiducia dignis, semper et per omnia quaesivit quae gloriae erant Deo et bono proximis, unicum exemplar habens Iesum Christum.

Omnia ad Deum referebat et ab Eo omnia excipiebat, etiam res adversissimas. In sua longa Antistitae Generalis experientia animum coniunxit cum prospicientia, exigentiam perfectionis et attentionem ad formationem; curam salutis Sororum, praesertim infirmarum, quae « gemmae Instituti » habebantur, et benignitatem maternam erga omnes: quae eius exsistentiae eiusque muneris proprietas fuit.

Fuit et mansit semper mater, dupliciter mater: filiorum secundum sanguinem, quos nec est oblita nec corde submovit, et Sororum.

Amor Dei id erat, quod magis eam inflammabat cum Sorores alloquebatur; et « caritas fraterna », «amor mutuus», « spiritus familiae » caput fuerunt eius paedagogiae. Facultatem regiminis Antistitarum existimabat ex ardore materno quem ostendebant.

Paupertatem exercuit, paenitentiis iunctam et castigationibus tamquam amoris signis. Modesta et verecunda in tractatione inque sermonibus cum omnibus — sed non nimiae observantiae serva — in suo exteriore habitu aestum amoris sui sponsalis erga Dominum referebat. Oboedientissima semper et per omnia, quamquam vivax indole erat et amplae eius cogitationes, strenua fuit in hac virtute explicanda, quam ducebat «verae sanctitatis fundamentum ». Strenua in ceterarum virtutum cultu, altius etiam humilitatem est exsecuta. De sua parvitate et miseria certa, Serva Dei se « ultimam omnium » habebat, definiens se « mulierem indignissimam », « ad nihilum aptam », « peccatricem maximam », adeo ut semper se occultaret seque subtraheret ab omnium admiratione.

Romae sua terrena peregrinatione confecta, Dei Serva ad Domum Patris rediit pridie Nonas Maias anno 1900, sanctitate clara, multis filiabus suis spiritalibus eminentium virtutum singulari exemplo relicto.

Eius testimonium eiusque charisma fecunditatem suam declarare perrexerunt; namque arbor, ab ea sata in Ecclesia, aucta est ramo Sororum vitae contemplativae, ramo masculino « Filiorum Sanctae Annae », Instituto saeculari et Motu fidelium laicorum, iam toto orbe terrarum diffuso.

Sanctitatis fama, qua Anna Rosa Gattorno claruit in vita, sine intermissione crescens post mortem, adduxit Filias Sanctae Annae ad postulandum ab Auctoritate ecclesiastica ut sine mora Causam introduceret eius beatificationis.

Tredecim post pium transitum annis initus est Processus Informativus Romanus (annis 1913-1927), cui additi sunt Processus Rogatoriales Neapolitanus, Placentinus, Panormitanus, Genuensis, quorum auctoritas et vis probata est a Congregatione de Causis Sanctorum per decretum die 19 mensis Septembris anno 1991 promulgatum. Perfecta *Positione,* inquisitae sunt virtutes ut cognosceretur utrum Serva Dei eas heroum in modum exercuisset an non. Die 22 mensis Maii anno 1998 Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris actus est, exitu cum prospero. Patres Cardinales et Episcopi in Sessione Ordinaria Calendis Decembribus habita eodem anno, Causae Ponente Excellentissimo Domino Remigio Ragonesi, Archiepiscopo titulari Ferentiensi, professi sunt Servam Dei Annam Rosam Gattorno quemadmodum héroes, eodem modo virtutes théologales, cardinales iisque adnexas exsecutam esse.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congre-

gationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, mandavit ut super heroicis Servae Dei virtutibus decretum conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis ad Se hodierno die infrascripto Praefecto necnon Causae Ponente meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater sollemniter declaravit: *Constare de virtutibus theologalibus Fide, Spe et Caritate tum in Deum tum in proximum, necnon de cardinalibus Prudentia, Iustitia, Temperantia et Fortitudine, eisque adnexis, in gradu heroico, Servae Dei Annae Rosae Gattorno, Fundatricis Congregationis Filiarum S. Annae, in casu et ad effectum de quo agitur.*

Hoc autem decretum publici iuris fieri et in acta Congregationis de Causis Sanctorum Summus Pontifex referri mandavit.

Datum Romae, die 21 mensis Decembris A. D. 1998.

£B IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. © S.

£8 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

TARVISINA

Beatificationis et canonizationis Servi Dei Andreae Hyacinthi Longhin ordinis fratrum minorum capuccinorum episcopi Tarvisini (1863-1936)

DECRETUM SUPER VIRTUTIBUS

« Sic nos existimet homo ut ministros Christi et dispensatores mysteriorum Dei» *(1 Cor* 4, 1).

Horum Apostoli verborum conscius, episcopus Andreas Hyacinthus Longhin, tantummodo Deum quaerens et animas, in sua vita perfecit quae Concilium Oecumenicum Vaticanum II erat postea pastoribus gregis Christi propositurum: « ...humiliter et fortiter exsequantur ministerium suum, quod ita adimpletum, etiam pro eis erit praecelsum sanctificationis medium» *(LG* 41).

Servus Dei in vitam venit die 22 mensis Novembris anno 1863 in pago vulgo vocato *Fiumicello di Campodarsego,* intra fines posito dioecesis et provinciae Patavinae. Baptizatus est die sequenti, nomine capto Hyacintho. Filius

unicus, omnibus est a parentibus curis cultus, qui vere ex fide christiana vivebant quique animo eius altum sensum iniecerunt officii et seriam pietatem.

Sedecim annos natus, cupiens vitam suam Domino consecrare in paenitentia et in apostolatu sacerdotali, ingressus est Ordinem Fratrum Minorum Capuccinorum, in religiosa provincia Veneta, non paucis superatis difficultatibus. Habitum Franciscanum induit Bassani die 27 mensis Augusti anno 1879, nomine sibi imposito Fratre Andrea, ibique professionem simplicem emisit die 28 mensis Augusti anno 1880. Patavii sollemniter professus est die 4 mensis Octobris anno 1883 atque Venetiis die 19 mensis Iunii anno 1886 ordinatus est presbyter.

Religiosus et fervidus sacerdos, scientiis theologicis bene instructus, quarum studium continuaverat etiam post ordinationem presbyteralem, mox Superiorum fiducia est iussus institutionem curare et moderationem spiritualem clericorum Capuccinorum. Duplici hoc munere obstrictus operatus est Utini, Patavii et Venetiis, ubi professor fuit Theologiae et Sacrae Eloquentiae ab anno 1891 ad annum 1902.

Ardenti sanctificationis proximorum studio extra domum religiosam impellebatur, in ecclesias regionis Venetae, ubi fervidae se dedebat verbi Dei praedicationi atque formationi spirituali per confessionum peccatorum ministerium.

Sanctus Pius X, id temporis Venetiarum patriarcha, saepe, in difficilibus condicionibus, ab eo consilia petebat, eumque clericis suis et personis consecratis indicabat insignem spiritus magistrum.

Die 18 mensis Aprilis anno 1902 electus est suae provinciae religiosae Minister. Onus animadvertit suos fratres servandi in spiritu Seraphici Asisinatis, opportunas admonitiones praecedens austera precationis, paenitentiae et laboris vita.

Pridie Idus Apriles anno 1904, in salutatione Sancti Pii X, ab ipso Papa audivit se episcopum nominatum Tarvisinum. Quamvis iterum atque iterum confirmasset se esse episcopatu indignum, die 17 mensis Aprilis anno 1904, Romae, in ecclesia Trinitatis ad Montes, collata est ei ordinatio episcopalis a Cardinali Secretario Status Raphaële Merry del Val. Illius celebrationis memoria vivissima mansit in Summo Pontifice Ioanne XXIII, qui caeremoniae interfuit tamquam « seminarii alumnus inserviens ».

Ab anno 1904 ad annum 1936, per triginta duos annos, cum diligentia et firmitudine dioecesim Tarvisinam rexit. Cum fortiter suas sentiret responsabilitates pastorales, cotidie eas explevit cum sedulitate quae nec tempori nec viribus parcebat, quandoquidem in munere cotidiano recte ad effectum adducto singulari cum immolatione viam collocabat suae sanctificationis.

De veritate catholica sollicitus, fovit curavitque catechismum docendum pueros atque adultos; cum populo suo verbum Dei communicavit per praedicationem accurate praeparatam perque scripta et epistulas pastorales. Cum necessitates intellegeret sanctitatis sacerdotalis, indefessus laboravit pro clericorum et sacerdotum sanctificatione, volens eos esse homines ad doctrinam praeparatos et Spiritus Sancti plenos, ut Populi Dei magistri essent et exemplaria.

Certus de necessitate mundum christiane fermentandi, religiosis et laicis aderat, eorum consulens formationi spiritali ac sedulitati apostolicae per crebrum commercium epistulare, iteratos occursus personales, recessus et exercitationes spiritales, explanationem et studium doctrinae catholicae, maximam alacritatem ad confessiones audiendas.

Industrius circa bonum spiritale populi sui, instituit in dioecesi Collegium Sacerdotum Oblatorum et anno 1920 Collegium condidit pro christiana iuventutis educatione.

Etiam de pauperibus deque operariis, praesertim de agricolis, Servus Dei bene meritus est insigniter. Animose, omni adhibito instrumento, quod ei suggerebat recta ratio christiana-socialis, populo industrio, praecipue agresti, condicionem vindicavit humane et christiane altiorem, adeo ut diceretur « defensor et pater agricolarum ».

Omnem paternitatem suam et pastoralem animum ostendit priore bello pancosmio, annis 1915-1918, cum suam dioecesim bello vidit invasam ipseque voluit in loco manere, non communem significans christianam fortitudinem, ut cum filiis suis pateretur. Pastor bonus qui non fugit, sauciatos consolatus est, hospitio accepit prófugos, milites confortavit, indigentes servavit, episcopium et seminarium aperuit quo urgentioribus subveniret necessitatibus et, post fugam administrationis civicae et Operum Piorum, apparavit in urbe, cum suis sacerdotibus, servitia magis necessaria, re factus illis diebus, post cladem ad locum *Caporetto,* « syndicus urbis Tarvisinae ».

Bello confecto, prospexit reparationi materiali et, in primis, morali, plus quadraginta paroeciarum deletarum, suos filios revocans ad principia Evangelii et ad praecepta Ecclesiae, fortiter et sine compromissis, voce et scriptis, doctrinas sociales religioni Christianae infestas, arguens.

Fautor coeptorum dioecesanorum, iniit et ad effectum adduxit tres visitationes pastorales, annis 1905, 1921, 1925. Celebravit anno 1911 Synodum dioecesanam, anno 1921 Congressum Eucharisticum dioecesanum et anno 1922 Congressum catechisticum dioecesanum.

A Curia Romana permagni habitus ob indefatigatam industriam pastoralem non communi vitae probitati coniunctam, Servus Dei nominatus est a Pio XI Administrator Apostolicus dioecesis Patavinae prius (anno 1923) et Visitator atque Administrator Apostolicus archidioecesis Utinensis postea (annis 1927-1928). In his duabus dioecesibus, perdifficilibus in condicionibus, prudentiam ostendit, sapientiam, indulgentiam, humanitatem, necessariae pastorali firmitudini non cedens.

Tota haec opera impensa vita interiore sustentabatur, ex qua cotidie erat in meditationem intentus, in precationem privatam et publicam, in divinorum mysteriorum celebrationem, in actionem liturgicam, in lectionem verbi Dei et magistrorum spiritus, in studium et pervestigationem veritatis quae, eius facta lux interior, in oratoriam accensam transfundebatur, quae gregem ei commissum alebat.

Servus Dei vere erat «vir iustus», et de eo dici etiam poterat igitur «ex fide vivit» *(Rom* 1, 17, ***Gal*** 3, 11; *Heb* 10, 38). Is fidem non declamabat, non recitabat, non ad adiuncta accommodabat nec ad temporum condiciones: ex ea vivebat. Quae fides omnem diem eius replebat et propriam indolem ei tribuebat, omnem electionem notabat, omne verbum; idque privatim et palam. Eius fidei multum profuit, et praesertim eius spiritui fidei, non communis scientia theologica qua praeditus erat. Haud dubie haec scientia eius nutrivit rationes cum Superioribus cumque Fratribus in episcopatu; quae simul vehementem eius filii amorem in Ecclesiam incitavit. Non aliam normam volebat, nisi Papae, pro cuius defensione et filii affectu vehementes, publicas, animosas sustulit declarationes. In dioecesibus semper pietatem aluit, praecipue eucharisticam et Marialem.

Propter talem tantamque fidem Servus Dei homo fuit spei, totus semperque attentus ad « ea quae sunt Patris », in eius brachiis iacens, divina eius Providentia fisus.

Ipsa eius caritas significatio fidei fuit, tum si Deum cardinem habebat, tum si ad fratres se vertebat cum « visceribus misericordiae ». Sui oblitus, totam vitam in aliorum servitium impendit. De suis sacerdotibus curam adhibuit; eos semper defendit, multa fecit pro eorum sanctificatione utque eos multimodis adiuvaret. Sodales fratres diligebat, religiosis mulieribus opitulabatur, paternum se ostendebat erga suos adiutores. Peccatores amavit, infirmos visitavit, pauperum factus est pater.

Ex more Franciscano pauper fuit, castitatis custos, exemplar oboedientiae.

Laudatus et admiratione adfectus, nominatus ad Solium Pontificium Adstator (anno 1923) et titulo exornatus Archiepiscopi (1928), magni due-

tus a Summis Pontificibus, a Congregationibus Romanis et a multis Episcopis, in dioecesi et extra indicatus episcopus « doctus et sanctus », Servus Dei semper de se modeste sensit, submisse se gerens coram magnis et parvis.

Multo labore extenuatus et conscius non posse se sicut antea gregi sibi concredito servire propter disturbationes valetudinis quibus afficiebatur, anno 1932 muneris abdicationem exhibuit, quam bis adhuc iteravit, sed Pius XI numquam eam accepit, volens Servum Dei dierum suorum finem facere tamquam Episcopum Tarvisinum.

Crucis magister cum iis qui maerebant, precatus est ut posset se morbo purificare, et ipse quoque de sua vixit calvaria, a Deo accipiens quod erat in eius voluntate: «Quidquid vult Deus facere de nobis deque nostra vita, faciat. Is Dominus est et nos sicut servi boni debemus ei oboedire, inconsulte et .sine quaerimoniis... Pulchrum est Deo servire, sed pulchrius est Illi servire in dolore usque ad mortem» (1935).

Sacramentis recreatus, post vitam ex toto in Deum impensam et in fratres, animam Domino reddidit die 26 mensis Iunii anno 1936, septuaginta tres annos natus. Frequentissimae personae concurrerunt ut corpus venerarentur Episcopi qui, in vita et in morte, appellatus est « Episcopus sanctus ». Sanctus Pius X, pridie Idus Augustas, anno 1907, de eo scripsit: «Unus est ex filiis meis primogenitis... vere sanctus, doctus; episcopus priscorum temporum, qui in sua dioecesi vestigium indelebile relinquet sui apostolici ardoris ».

Fama sanctitatis qua per totam vitam enituit, perduravit, quin crevit apud omnem personarum ordinem. Processus Informativus super fama sanctitatis instructus est in dioecesi Tarvisina ab anno 1964 ad annum 1967, et est completus duobus Processibus Rogatorialibus, Patavii (anno 1964) et Utini (anno 1965) celebratis.

Processus Apostolicus celebratus est a die 18 mensis Iunii anni 1982 ad diem 26 mensis Iunii anni 1985. Idibus Iuniis anno 1986 promulgatum est Decretum de validitate Processuum.

Confecta *Positione,* disceptatum est ex norma an Servus Dei virtutes exercuisset heroum in modum. Die 19 mensis Decembris anno 1997 actus est, eventu cum felici, Congressus Peculiaris Consultorum Theologorum. Patres Cardinales et Episcopi, in Sessione Ordinaria pridie Nonas Octobres habita anno 1998, Causae Ponente Excellentissimo Domino Fiorino Tagliaferri, Episcopo emerito Viterbiensi, agnoverunt Episcopum Andream Hyacinthum Longhin coluisse sicut heroas addecet virtutes théologales, cardinales et iis adnexas.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, mandavit ut super heroicis Servi Dei virtutibus decretum conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis ad Se hodierno die infrascripto Praefecto necnon Causae Ponente meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more con vocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater sollemniter declaravit: *Constare de virtutibus theologalibus Fide, Spe et Caritate tum in Deum tum in proximum, necnon de cardinalibus Prudentia, Iustitia, Temperantia et Fortitudine, eisque adnexis, in gradu heroico, Servi Dei Andreae Hyacinthi Longhin, Ordinis Fratrum Minorum Capuccinorum, Episcopi Tarvisini, in casu et ad effectum de quo agitur.*

Hoc autem decretum publici iuris fieri et in acta Congregationis de Causis Sanctorum Summus Pontifex referri mandavit.

Datum Romae, die 21 mensis Decembris A. D. 1998.

© **IOSEPHUS SARAIVA MARTINS**
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. © S.

© Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

VALENTINA

Beatificationis et canonizationis Servae Dei Iosephae Campos Talamantes fundatricis Congregationis Religiosarum Operariarum Catechistarum Nostrae Dominae a Doloribus (1872-1950)

DECRETUM SUPER VIRTUTIBUS

« Accipe puerum istum et nutri mihi » *(Ex* 2, 9).

Verba haec ratio fuerunt apostolatus Servae Dei Iosephae Campos Talamantes, quae, tempore Ecclesiae Hispanicae difficili, animadvertit a se Dominum postulare ut christianae puerorum et iuvenum educationi operam daret, praesertim per doctrinae christianae institutionem. Suae vocationi fidelis, sedulo interfuit ipsius Ecclesiae officio, quae « in munere suo educationis explendo de omnibus aptis subsidiis sollicita, praecipue de eis curat quae ipsi sunt propria, quorum primum est institutio catechetica quae ii-

dem illuminat et roborat, vitam secundum spiritum Christi nutrit, ad mysterii liturgici consciam et actuosam participationem conducit atque ad actionem apostolicam excitat » (CONC. OECUM. VAT. II, Declaratio de educatione christiana *Gravissimum educationis,* 4).

Orta est Serva Dei in Hispanico viculo vulgari sermone denominato *Alacuás,* apud Valentiam sito, mensis Ianuarii die 21, anno 1872, a legitimis coniugibus Francisco Campos Barbera et Mariana Talamantes Serra, humilibus operariis et sinceris christianis. Ad baptismalem fontem nomina cepit Iosepham Agnetem et pars facta est populi Novi Foederis, cui postea magna erat servitia praestatura suo apostolatu suoque vitae sanctitatis testimonio. A pueritia propensione eminuit in pietatem inque studium proximis serviendi.

Ex natura bonam indolem accepit, expolitam insuper diligentibus curis et optimae matris exemplis ac deinde moderatione piae doctaeque praeceptricis. Adhuc puella, Serva Dei augeri sensit appetitionem artius cum Domino se coniungendi et septem et decem annos nata ingressa est Institutum Sororum Adoratricum SS. Sacramenti et a Caritate, sed quinque annis post vivo affecta dolore debuit ad familiam propter valetudinis causam redire. Cum sensisset se consanuisse, inter Oblatas a Sanctissimo Sacramento ingredi est conata, sed huius Congregationis Conditrix ei dixit eam a Domino ad alia destinatum iri. Nihilominus propositum perrexit fovere consecrandi se Domino et exercitatione virtutum christianarum se confirmare, potissimum ferventi eucharistica pietate. Tandem eius perseverantia est praemio donata.

Anno 1907 in paroecia pagi *Alacuás* Consociatio Filiarum Mariae exorta est cuius Serva Dei Praeses est facta. Ardoris plena, cum sociis se dedidit caritatis et apostolatus operibus ac peculiari cum alacritate et animi inflammatione institutionem provexit catechismi. A suo spiritus magistro firmata, nempe P. Bernardino Maria ab *Alacuás,* Tertiario Capuccino, suam extendit industriam catecheticam etiam ad alias paroecias seque iuvenibus adiutricibus circumsaepivit, quas ipsa ad munus suum quam optime explendum praeparabat. Ita ferventium hic christianae doctrinae praeceptricum coetus ad effectum adduxit id, quod Summus Pontifex Pius X erat per Litteras Encyclicas « Acerbo Nimis » suasurus. Inceptum consolidatum est et anno 1909 nata est Consociatio Catechistarum Virginis a Doloribus, quarum finis praecipuus erat infantes catechismum docere. Iuvenes mulieres Consociationis sodales in duas classes di videbantur: earum scilicet quae in communitate vivebant et earum quae, in propriis familiis manentes, Operis consilia communicabant.

In paupertate, in sacrifìcio inque difficultatibus et repugnantiis Consociatio, sapienter recta a Serva Dei, ab Archiepiscopo Valentino sustenta et a Nuntio Apostolico, atque valenter adiuta a Servo Dei Iosepho Bau Burguet, sacerdote dioecesano, crevit, actionem suam extendit ad curam adque educationem puellularum parentibus orbatarum et pauperum, ac die 25 mensis Ianuarii anno 1925 ab Archiepiscopo Prudentio Melo y Alcalde erectionem canonicam obtinuit. Nova Familia vitae consecratae, hodie denominata Congregatio Religiosarum Operariarum Catechistarum Nostrae Dominae a Doloribus, inde ab initio gubernata est ab ipsa Conditrice quae, postridie Idus Apriles eodem anno vota temporanea suscepit una cum triginta gregalibus, nomen cepit Iosepham Virginis a Doloribus et electa est Antistita generalis. Triennio post professionem fecit perpetuam una cum suis consiliatricibus.

Novi Instituti fructus apostolatus abundantes fuerunt donec belli civilis Hispanici tempestas supervenit, quae dispersionem suscitavit graviaque communitati Servae Dei detrimenta, quae comprehensionem effugit, cum duae Sorores essent interfectae utpote quae Religiosae essent. Pace reddita, Serva Dei statim ex suo exiit latibulo et, indomita, consuluit vitae communi restituendae et Regulae observantiae, domibus laesis reficiendis atque operibus apostolatus excitandis atque augendis.

Hoc modo ad bonum se contulit Ecclesiae, Congregationis suae et animarum. Pro sua consecratione vixit et cum fervore munere est iuncta sibi a Providentia concredito. Cum sedulitate, perseverantia gaudioque spiritali virtutes coluit christianas atque Deo adiuvante constanter in via est progressa sanctitatis. Fides lumen fuit vitae eius inde a iuventute; namque firmiter in Deum credidit et in eius verbum, ex toto ei se commisit nihilque aliud appetivit, nisi illum nuntiare atque efficere ut a Sororibus sodalibus, a pueris, a iuvenibus et ab iis, qui illam adibant, amaretur. Fidei diffundendae causa novam Congregationem instituit et, indefatigabilis vineae Domini operaría, labores obiit et incommoda pro Dei Regni incremento, nisa est lineamenta Christi in se referre atque coniunctionem cum eo alere per oboedientiam divinae voluntati, fugam peccati, liturgiam, meditationem, precationem, peculiarem pietatem erga Sacrum Iesu Cor, erga Eucharistiam, Virginem Perdolentem perque ipsa apostolatus opera. Ex tota mente et ex toto corde Deum dilexit et propter Dei amorem opera misericordiae spiritalis et corporalis explicavit atque peculiariter diligens fuit pro sua communitate, pro pauperibus, orphanis, maerentibus et aegrotis. Quotquot

cum ea contumeliose egerant ignovit et quotquot eam offenderant. Cum amabilitate et firmitudine filias suas spiritales rexit in Dei servitio atque animarum inque earum animis continenter ignem aluit caritatis. Prudens fuit in usu instrumentorum ad perfectionem christianam consequendam, in apostolatu et in regimine sui Instituti, in rationibus cum auctoritatibus ecclesiasticis atque civilibus et libenter superiorum Sororumque consilia petebat. Iustitiam explicavit erga Deum et proximos, fortitudinem in Christo sequendo inque difficultatibus, in usu terrestrium bonorum temperantiam. Regulam observavit votaque religiosa, continuo praebens exempla amoris paupertatis, oboedientiae, castitatis. Humilitatis virtute effulsit, honores vita vit, aequo animo indignationes et res adversas excepit et Divina fisa est Providentia. Constans eius moderatio non dos tantummodo eius indolis erat, verum et signum eius animi effusionis in manibus Dei, in quo totam suam collocaverat spem. Infirmitates, quibus extremis vitae annis est affecta patienter tulit, diligenter praeparans se ad aeternitatem ingrediendam lampade cum accensa.

A sua Congregatione et a populo dilecta et venerata, in Domino obdormivit die 30 mensis Iunii anno sancto Iubilaei 1950.

Fama sanctitatis qua in vita claruit etiam post mortem perduravit; quapropter Archiepiscopus Valentinus anno 1963 initium fecit beatificationis et canonizationis Causae per celebrationem Processus Ordinarii Informativi, quem secutus est Processus Additicius, apud eandem Curiam instructus annis 1983-1985. Harum canonicarum inquisitionum auctoritas et vis probata est a Congregatione de Causis Sanctorum decreto pridie Idus Martias promulgato anno 1986. Perfecta *Positione,* secundum normas disceptatum est utrum Dei Serva virtutes heroum in modum coluisset an non. Nonis Marths anno 1997 Consultores Theologi, in Congressum Peculiarem congregati affirmationem significaverunt. Patres Cardinales deinde atque Episcopi in Sessione Ordinaria die 15 mensis Decembris acta anno 1998, Causae Ponente Eminentissimo Domino Cardinali Alfonso López Trujillo, professi sunt Servam Dei Iosepham Campos Talamantes sicut héroes decet virtutes théologales, cardinales iisque adnexas explicavisse.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, mandavit ut super heroicis Servae Dei virtutibus decretum conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis ad Se hodierno die infrascripto Praefecto necnon Causae Cardinali Ponente meque Antistite a Secretis Con-

gregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater sollemniter declaravit: *Constare de virtutibus theologalibus Fide, Spe et Caritate tum in Deum tum in proximum, necnon de cardinalibus Prudentia, Iustitia, Temperantia et Fortitudine, eisque adnexis, in gradu heroico, Servae Dei Iosephae Campos Talamantes, Fundatricis Congregationis Religiosarum Operariarum Catechistarum Nostrae Dominae a Doloribus, in casu et ad effectum de quo agitur.*

Hoc autem decretum publici iuris fieri et in acta Congregationis de Causis Sanctorum Summus Pontifex referri mandavit.

Datum Romae, die 21 mensis Decembris A. D. 1998.

© IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. © S.

©Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

VICENTINA

Canonizationis beatae Iosephae Bakhita sororis professae instituti Filiarum a Caritate (1869-1947)

DECRETUM SUPER MIRACULO

Beata Iosepha Bakhita in lucem edita est in pago regionis *Darfur* in Sudania australi anno 1869. Octo annos nata, a venaliciis nigritarum rapta est et tamquam serva vendita. Cum ex ordine diversis dominis traderetur, violentias atque molestias omne genus passa est, sed indolis mansuetudinem servavit, innocentiam, perspicuam religiositatem naturalem. Cum in Italiam pervenisset est ei libertas concessa, religionem christianam cognovit atque gaudii plena sivit se baptizari. Christi amore capta, ingressa est Congregationem Sororum a Caritate et anno 1896 Veronae religiosam professionem emisit. Humilibus muneribus est iuncta, Deum laudavit vitae sanctitate splendidumque semper testimonium dedit fidelitatis suae consecrationi, oboedientiae, alti deprecationis spiritus et studii salutis animarum. Fama sanctitatis clara, obdormivit in Domino die 8 mensis Februarii anno 1947 in oppido *Schio.*

Beatificationis et canonizationis Causa inita est anno 1955 apud Curiam Vicentinam. Summus Pontifex Ioannes Paulus II, die 17 mensis Maii anno 1992, ei honores contulit Beatorum.

Canonizationis respectu, Postulatio Causae Congregationi de Causis Sanctorum iudicandam permisit coniectam miram sanationem, in Brasilia patratam, E vae Da Costa Onishi quae, cum esset diabeta affecta modo incerto curato, quadraginta duos annos nata cornate diabetico est correpta. Ab anno 1980, quoniam propter laborem in contagione erat cum elementis irritantibus, coepit ostendere plagas impetiginosas in cruribus, fortiter pruritivas, cum subsequenti liquore mucopurulento et formationibus ulcerationum ex sanguinis restinctione venosa. Universum hoc morbosum, abhorrens a modestis et inconstantibus therapiis adhibitis, idem permansit plures annos. Medicus qui Evam visitavit die sanationem antegresso, diagnosim fecit de lichene simplici chronico, dermatite ex sanguinis restinctione artuum inferiorum, ulcere diabetico, ulcere neurótico alto in artu inferiore dextro, tali ut os nudaret, oedemate artuum inferiorum. Hac in condicione cogitatum est etiam de crure dextro amputando et, cognita inefficacia experimentorum therapeuticorum quae iam adhibita erant, prognosis dicta est infausta quoad valetudinem. Interea facta erat beatificatio Servae Dei Iosephae Bakhita et coetus piarum mulierum se in cathedralem Santosensem congregabat ut Domino gratias ageret, utque precaretur pro iis, quae inter eas aegrotabant. His occursibus, cum poterat, intererat etiam domina Eva; quae die 27 mensis Maii anno 1992, dum erat in cathedrali una cum ceteris, tacita invocavit Beatam, rogans ut sibi a Domino crurum sanationem obtineret. Magno cum stupore sensit post invocationem suos decessisse dolores atque consuetam pruriginem. Praeter exspectationem evanuerunt ulcerationes, quae celeriter in crustas mutatae sunt et tempore brevissimo pellis sana apparuit cum yperpigmentatione.

Super sanatione mira habita, apud Santosensem Curiam anno 1995 acta est Inquisitio dioecesana, quae est rite probata a Congregatione de Causis Sanctorum per decretum die 29 mensis Septembris anno 1995 promulgato. Medicorum Collegium Dicasterii, in sessione diei 30 mensis Aprilis anno 1998, una voce edixit sanationem fuisse rapidissimam, completam, mansuram et ex scientia inexplicabilem quoad modum. Die 25 mensis Septembris eodem anno actus est Congressus Peculiaris Consultorum Theologorum et die 15 mensis Decembris sequentis habita est Sessio Ordinaria Patrum Cardinalium et Episcoporum, Causae Ponente Eminentissimo Cardinali Bernardino Gantin. Et in utroque Coetu, sive Consultorum sive Cardinalium et Episcoporum, posito dubio num de miraculo constaret divinitus patrato, responsum est prolatum affirmativum.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, mandavit ut decretum de praedicta mira sanatione conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis ad Se hodierno die infrascripto Praefecto necnon Causae Cardinali Ponente meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater sollemniter declaravit: *Constare de miraculo a Deo patrato, intercedente Beata Iosepha Bakhita, Sorore professa Instituti Filiarum a Caritate, videlicet de rapidissima, completa et mansura sanatione Evae Da Costa Onishi ab « ulcerazioni infette degli arti inferiori in paziente con insufficienza cronica del circolo venoso, diabete mellito, obesità e ipertensione arteriosa ».*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 21 Decembris A. D. 1998.

© **IOSEPHUS SARAIVA MARTINS**
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. © S.

© Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

CONGREGATIO PRO EPISCOPIS

PROVISIO ECCLESIARUM

Latis decretis a Congregatione pro Episcopis, Sanctissimus Dominus Ioannes Paulus PP. II per Apostolicas sub plumbo litteras iis quae sequuntur Ecclesiis sacros praefecit Praesules:

die 24 Iunii 1999. — Cathedrali Ecclesiae Timisoarensi R.D. Martinum Roos, ad praesens in eadem dioecesi Cancellarium Curiae.

die 28 Iunii. — Cathedrali Ecclesiae Radomensi Exc.mum P.D. Ioannem Chrapek, hactenus Episcopum titularem Cataquensem et Auxiliarem Thoruniensem.

die 2 Iulii. — Cathedrali Ecclesiae Davidensi Exc.mum P.D. Iosephum Aloisium Lacunza Maestrojuan, O.A.R., hactenus Episcopum Citrensem.

— Cathedrali Ecclesiae Citrensi Exc.mum P.D. Ferdinandum Torres Duran, hactenus Episcopum titularem Abaradirensem et Auxiliarem Panamensem.

die 3 Iulii 1999. — Metropolitanae Ecclesiae Barensi-Bituntinae Exc.mum P.D. Franciscum Cacucci, hactenus Archiepiscopum Hydruntinum.

— Cathedrali Ecclesiae Ecclesiensi Exc.mum P.D. Tharsicium Pillolla, hactenus Episcopum titularem Cartennitanum atque Auxiliarem archidioecesis Calaritanae.

die 6 Iulii. — Cathedrali Ecclesiae Helenensi, R.D. Robertum Carolum Morlino, e clero dioecesis Kalamazuensis, ibique moderatorem Curiae atque rectorem templi cathedralis.

die 8 Iulii. — Metropolitanae Ecclesiae Tucumanensi Exc.mum P.D. Aloisium Hectorem Villalba, hactenus Episcopum Foromartiniensem.

die 9 Iulii. — Titulari episcopali Ecclesiae Voncarianensi, R.D. Leonardum P. Blair, e clero archidioecesis Detroitensis, ibique curionem paroeciae Sancti Pauli in oppido vulgo Grosse Pointe, quem deputavit Auxiliarem eiusdem archidioecesis.

— Cathedrali Ecclesiae Frusinatensi-Verulanae-Ferentinae Exc.mum P.D. Salvatorem Boccaccio, hactenus Episcopum Sabinensem-Mandelensem.

ACTA PONTIF. CONSILIORUM

PONTIFICIUM CONSILIUM DE LEGUM TEXTIBUS INTERPRETANDIS

Responsio ad propositum dubium.

Patres Pontificii Consilii de Legum Textibus Interpretandis, in plenario coetu diei 4 Iunii 1999, dubio, quod sequitur, respondendum esse censuerunt ut infra:

D. Utrum in can. 1367 CIC et 1442 CCEO verbum « abicere » intellegatur tantum ut actus proiciendi necne.

R. *Negative et ad mentem.*

Mens est quamlibet actionem Sacras Species voluntarie et graviter despicientem censendam esse inclusam in verbo « abicere ».

Summus Pontifex Ioannes Paulus II in Audientia diei 3 Iulii 1999 infrascripto Praesidi impertita, de supradicta decisione certior factus, eam confirmavit et promulgari iussit.

© **IULIANUS HERRANZ**
archiep. tit. Vertarensis, *Praeses*

L. © S.

© Bruno Bertagna
archiep. tit. Drivastensis, *a Secretis*

DIARIUM ROMANAE CURIAE

Il Santo Padre Giovanni Paolo II ha ricevuto in Udienza Ufficiale per la presentazione delle Lettere Credenziali:

Lunedì, 28 Giugno 1999, S.E. il Signor MARTIN STROPNICKY, Ambasciatore della Repubblica Ceca presso la Santa Sede.

Ha altresì ricevuto in Udienza:

Giovedì, 24 Giugno 1999, Sua Maestà il Re MICHELE e la Regina ANNA DI ROMANIA.

Venerdì, 25 Giugno 1999, S.E. il Signor GUNTIS ULMANIS, Presidente della Repubblica di Lettonia.

Sabato, 26 Giugno 1999, S.A. EM.MA FRA ANDREW W.N. BERTIE, Principe e Gran Maestro del Sovrano Militare Ordine di Malta.

Lunedì 28 giugno 1999 si è riunita « coram SS.mo » la Congregazione delle Cause dei Santi.

Venerdì 3 luglio 1999 il Santo Padre ha tenuto Concistoro ordinario pubblico.

SEGRETERIA DI STATO

NOMINE

Con Brevi Apostolici il Santo Padre Giovanni Paolo lì ha nominato:

19 giugno 1999. Mons. Luigi Bonazzi, Arcivescovo tit. eletto di Atella, *Nunzio Apostolico in Haiti.*

23 » » S.E. mons. Lorenzo Baldisseri, Arcivescovo tit. di Diocleziana, Nunzio Apostolico in India, *Nunzio Apostolico in Nepal.*

24 agosto » Ill.mi e Rev.mi monsignori Leonardo Erriquenz e Francesco Bruno, *Protonotari Apostolici « de numero participantium ».*

Con Biglietti della Segreteria di Stato il Santo Padre Giovanni Paolo II ha nominato:

17 maggio 1999. **S.E. mons. Carlo Curis, Arcivescovo tit. di Medeli,** *Consultore della Congregazione per le Chiese Orientali « ad quinquennium ».*

2 giugno » **S.E. mons. Mario Oliveri, Vescovo di Albenga-Imperia,** *Membro della Congregazione per il Culto Divino e la Disciplina dei Sacramenti « ad quinquennium ».*

5 **luglio »** **S.E. mons. Francesco Marchisano, Arcivescovo tit. di Populonia,** *Presidente della Pontificia Commissione per i Beni Culturali della Chiesa « in aliud quinquennium ».*

8 » » **S.E. mons. Agostino Marchetto, Arcivescovo tit. di Astigi,** *Osservatore Permanente della Santa Sede presso le Organizzazioni e gli Organismi delle Nazioni Unite per l'Alimentazione e VAgricoltura (F.A.O., I.F.A.D., PAM. e CM.A.).*

12 » » **Mons. Mario Zenari, Arcivescovo tit. eletto di Zuglio,** *Nunzio Apostolico in Costa d'Avorio, Burkina Faso e Niger.*

NECROLOGIO

9 luglio 1999. **Mons. Jean François M. Streift, Vescovo em. di Ne vers** *(Francia).*

11 » » **Mons. Vittorio Fusco, Vescovo di** Nardo**-Gallipoli** *(Italia).*

19 » » **Mons. Ignace Raad, Arcivescovo em. di Saida dei Greco-Melkiti** *(Libano).*

23 » » **Mons. Juan Bockwinkel, Vescovo Prelato em. di Encarnación** *(Paraguay).*

An. et vol. XCI 7 Octobris 1999 N. 10

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

Directio: Palazzo Apostolico - Città del Vaticano - *Administratio:* Libreria Editrice Vaticana

ACTA IOANNIS PAULI PP. II

CONSISTORIUM ORDINARIUM PUBLICUM

Feria VI, die n Iulii MCMXCIX, in Palatio Apostolico Vaticano vocatis praesentibusque patribus cardinalibus, sacris praesulibus et Romanae Curiae praelatis quibus intimari solet, fuit *Consistorium ordinarium publicum* ad sex Canonizationis causas perpendendas, scilicet Beatorum Cyrilli Bertrandi et octo Sociorum, Innocentii ab Immaculata, Benedicti Menni, Thomae a Cori, Mariae a Iesu Sacramentato, Iosephinae Bakhita.

Dicta hora sexta archiep. Iosephus Saraiva Martins, Congregationis de Causis Sanctorum praefectus, brevem excursum habuit de vita et miraculis Beatorum et singulas causas apud Summum Pontificem peroravit.

Hisce auditis, Sanctissimus, nemine ex patribus iure suffragii praeditis contradicente, ex cathedra sententiam Suam sic protulit:

Auctoritate Dei Omnipotentis, Apostolorum Petri et Pauli ac Nostra, decernimus ut Beati Cyrillus Bertrandus et octo Socii, Beatus Innocentius ab Immaculata, Beatus Benedictus Menni et Beatus Thomas a Cori die vicesima prima Novembris anno millesimo nongentesimo nonagésimo nono; Beata Maria a Iesu Sacramentato, die statuendo; Beata Iosephina Bakhita die prima Octobis anno bismillesimo, in Sanctorum album referantur.

Post Domini Papae benedictionem, protonotarii apostolici participantes, de more rogati, instrumentum publicum se confecturos esse promiserunt et sic Consistorium absolutum est.

LITTERAE APOSTOLICAE

I

Venerabili Dei Servo Antonio Mariae Schwartz Beatorum honores decernuntur.

IOANNES PAULUS PP. II

Ad perpetuam rei memoriam. — « Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam super misericordia tua et veritate tua. Sed nos, qui vivimus, benedicimus Domino ex hoc nunc et usque in saeculum» *(Ps* 115, 1. 18).

Dioecesis Vindobonensis sacerdos, Antonius Maria Schwartz, « Congregationis pro Operariis Christianis a S. Iosepho Calasanctio » fundator, undevicesimo exeunte saeculo, verus in Austria exstitit propheta ad Ecclesiam augendam fidemque roborandam. Vocem Domini attente et fideliter exaudiens, Sanctique Spiritus afflatus sensibilis ac vigil interpres, postulata et implicatas suae aetatis quaestiones auscultavit, potissimum vero operariorum, praecipue iuvenum, discessum a fide seu ab Ecclesia propter conflictus oeconomicos-sociales dolenter percipiens, opportuna remedia eis omni conatu praebere statuit. Die vigesima octava mensis Februarii anno MDCCCLII Badenae, in Austria, natus est, quartus ex tredecim fratribus. Pater eius opus in servitium Municipii agebat et artem musicam in theatro exercebat, mater autem rem domesticam ministrabat. Primariam instructionem apud scholam paroecialem Badenianam, cantus scholam apud Sanctam Crucem, gymnasium vero apud sic dictos « Scotos » frequentavit. Post aliquod difficultatis tempus, quo pater eius mortuus est (anno MDCCCLXI), scholam Clericorum Regularium Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum ingressus est, ubi usque ad curriculi studiorum absolutionem mansit. Eo tempore in Sanctum Iosephum Calasanctium, praefati Ordinis fundatorem, profunda veneratio in corde suo orta est, quae deinceps per totam eius vitam amorem erga iuvenes egenosque inspiravit. Mense Martio anno MDCCCLXXI Vindobonense Seminarium Dioecesanum ingressus est. Viginti et unum annos natus haec scripsit: « Probe scis, Iesu, me omnia facere ardenti animo desiderare, quae me ad sanctitatem perducant. Noli me derelinquere, sed parce peccatis meis et in corde tuo divino me serva ». Dum in Seminario esset sodalium quoddam, « Amoris vinculum » vocatum, cum aliquibus Seminarii alumnis instituit, qui omnes sese ad disciplinam absolute observandam astrinxerunt. Bis

morbo correptus, eoque liberatus Beatae Mariae Virgini se devote addixit atque die octava mensis Decembris anno MDCCCLXXIII nomen Mariam proprio suo nomini adiunxit. Die vigesima quinta mensis Iulii anno MDCCCLXXV a Cardinale Iosepho Otmaro Rauscher sacerdotalem ordinationem laeto pioque animo suscepit. Post quattuor annos in parvo oppido uti Cappellanus transactos, Antonius Maria Vindobonam vocatus est ut in valetudinariis Sororum Misericordiae curam spiritualem aegrotorum gereret. Hoc sacerdotale ministerium exercens, iuvenum operariorum necessitates clare perspexit et in eorum beneficio sodalicium operariorum catholicorum sub Sancti Iosephi Calasanctii patrocinio fundavit, iisque assiduam curam pastoralem dicavit, quae mox magis magisque increvit. Anno MDCCCLXXXVIII diarium pro operariis opificibusque condidit, quod quidem diu ipse fere solus scripsit. Anno post, intra sex menses, eo moderante, templum « Sancta Maria Auxilium Christianorum » vocatum, erectum est, primum quidem Vindobonae in servitium operariorum institutum, in quo tandem die vicesima quarta mensis Novembris eiusdem anni « Congregationem pro Operariis Christianis a Sancto Iosepho Calasanctio » fundavit. « Vastissimam » esse, aiebat P. Schwartz, huius Congregationis messem. Ii profecto, quos ipse ad amorem Dei et ad vitam Deo dignam ferendam trahere cupiebat, vere pauperes seu indigentes erant. Operarii enim tunc temporis nullo syndicatus vel legum auxilio fruebantur ad tempora laboribus dedicanda iuste et humaniore modo moderanda. Sed et pueri quidem duodecim horis cotidie, die quoque dominica, laborare debebant. Non solum autem adversus hos abusus ipse Antonius Maria omni ope contendit, sed et iuvenum operariorum christiana institutio, quae humanam etiam formationem secum ferret, prorsus cordi eius erat, ut opificum labor et vita digniores evaderent et iniqua socialis condicio in melius mutaretur. Primam sedem seu officinam ad laborem inveniendum ipse pro iuvenibus condidit, cuius subsidio complures profecto reppererunt ac digniorem condicionem laboralem dominicamque quietem in tuto consequi potuerunt. « Animam meam tolle; ipsa enim tua iam est! » Verba haec magis magisque vera in eius vita fiebant. Eius anima, vivida ac ardenti fide Domino consecrata eique in sacrificium pro bono potissimum dilectissimae Austriae dicata erat. Prophetam vero eiusque rationes non multi audire voluerunt. Pauci revera ipsius incepta sunt secuti quae monita litterarum Encyclicarum *Rerum novarum* Leonis Papae XIII praecedebant simulque adimplebant. Ideo, quamvis indifferentia multorum vel malevolenza et ignoratione dolenter affectus, firmus tamen in suo proposito man-

sit, fidelisque semper vocationi suae usque ad mortem. Tandem, nimia operositate defatigatus, itemque quotidiana et ardua sollicitudine affectus in moderanda vel gubernanda Congregatione quam fundaverat, veneratione et fama sanctitatis saeptus, die decima quinta mensis Septembris anno MCMXxix ex hac vita migravit. Multitudo ingens, etsi urceatim plueret eius funeri devotissime interfuit.

Beatificationis et canonizationis causa anno MCMXLIX apud Vindobonensem Curiam episcopalem est introducta. His quae a iure praescribuntur peractis, Nos die vigesima prima mensis Martii anno MCMXCV declaravimus Dei Servum virtutes théologales, cardinales iisque adnexas in gradu heroico exercuisse. Item, coram Nobis die quinta mensis Maii anno MCMXCVIII decretum probatorium super miraculum prodiit, quod anno MCMLXXII Vindobonae accidit. Statuimus ergo ut Beatificationis ritus ibidem, cum Austriam inviseremus, die vigesima mensis Iunii anno MCMXCVIII sollemniter celebraretur.

Hodie igitur Vindobonae, inter Missarum sollemnia, hanc ediximus formulam: « Nach Beratung mit der Kongregation für die Selig- und Heiligsprechungen erfülle ich gern die Bitte meines Bruders Christoph Kardinal Schönborn, Erzbischof von Wien, und vieler anderer Brüder im Bischofsamt sowie zahlreicher Christgläubiger. Ich gestatte kraft meiner Apostolischen Autorität, daß die ehrwürdige Dienerin Gottes Maria Restituta Kafka und die ehrwürdigen Diener Gottes Jakob Kern und Anton Maria Schwartz künftig Selige genannt werden. Das Gedächtnis der seligen Maria Restituta soll alljährlich am 29. Oktober, das Gedächtnis des seligen Jakob Kern alljährlich am 20. Oktober und das Gedächtnis des seligen Anton Maria Schwartz alljährlich am 17. September an den Orten und in der Weise gefeiert werden, wie es die Vorschriften bestimmen. Im Namen des Vaters und des Sohnes und des Heiligen Geistes ».

Quae autem his Litteris decrevimus nunc et in posterum rata et firma esse volumus, contrariis rebus minime obstantibus quibuslibet.

Datum Vindobonae, sub anulo Piscatoris, die xxi mensis Iunii anno MCMXCVIII, Pontificatus Nostri vicesimo.

De mandato Summi Pontificis
83 ANGELUS card. **SODANO**

Loco 83 Sigilli
In Secret Status tab., n. 442.396

II

Venerabili Dei Servo Aloisio Victorio Stepinac Beatorum honores decernuntur.

IOANNES PAULUS PP. II

Ad perpetuam rei memoriam. — « Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet; si autem mortuum fuerit, multum fructum affert » *(Io* 12, 24).

Insigniter verba haec id complectuntur quod Venerabili Dei Servo Aloisio Victorio Stepinac, Archiepiscopo Zagrebiensi ipsique Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinali, evenit, qui tristissimos saeculi xx casus expertus est, quique Ecclesiae Croatae persecutionum in tenebris claritate, fidei soliditate, Ecclesiae Christi Romamque Pontificis applicatione effulsit. Ex eucharistico convivio ac precatione virtute deprompta, divini Pastoris caritatem usque ad martyrium imitatus est, prorsus sibi conscius, « dum quis cum Iesu patitur — ut aiebat — omnia tum facilia evadere ». Firmus ille Archiepiscopus in oppido *Brezaric* Croatiae die VIII mensis Maii anno MDCCCXCVIII ortus est. Iuventutem intra familiam transegit, quae affectu christianoque sensu locupletabatur. Re mature perpensa, sacerdotium affectavit, quod anno MCMXxx Romae suscepit. Patria repetita, animose pastorali muneri operam dedit. Anno MCMXXXIV Archiepiscopus Coadiutor factus est senis Archiepiscopi Zagrebiensis, cuius locum anno MCMXXXVII occupavit. Fidelis usque fuit sententiae illi quae est: «In te, Domine, speravi» *(Ps* 31, 1) atque in difficillimis acerbissimisque quoque casibus permagnam vim interiorem divinaeque Providentiae fiduciam ostendit. Historiae provocationibus occurrit atque, Evangelio inserviens, prophetice perniciosam vim denotavit illarum ideologiarum, quae Dei adorationi personaeque humanae dignitati adversabantur. Omnes immerito vexatos atque Ecclesiae iura tuitus est, cui usque fidelis mansit, qui eam communistarum regi ideologia eamque a Christi Vicario dissociari, ecclesia sic dicta constituta nationali, haud est passus. Sui gregis bonus pastor, largiter verbi panem per praedicationem et catechesim dispensavit. Eucharisticam pietatem curavit, saepe dictitans: « Omnia sunt facilia ei qui cum Christo est ». Filialem in Redemptoris Matris devotionem ostendit atque studiosam caritatis operam pro pauperibus, aegrotis, profugis sustinuit, populum patientem sic solando. Nova paroecialia instituta condidit, catholica scripta promovit, consociationes laicorum catholicas composuit, religiosos religiosasque in pastoralem archidioecesis operam et caritatis immisit. Assidue cum Deo coniunctionem fovit, pie di-

vina mysteria celebrando atque Missa eiusdem dierum apostolatusque fuit cardo. Aequo animo aerumnas et contumelias toleravit, certitudine illa roboratus Ecclesiae universalis pro se precatione coniungi se cum Episcopo Romano. In illa permagna adversus Ecclesiae persecutores concertatione, se ipsum aliosque incitavit ad fidelitatem dicens: « Ubi est Petrus, ibi est Ecclesia ». Et suam spem his verbis confirmabat: « Temperies transibit, sed Deus manet in aeternum ». Has propter causas communistarum potestatibus captus est et iniquo iudicio xvi annos ad vincula condemnatus. Iudicibus obiurgantibus respondit: « Scitote Iesum Christum esse Deum! Pro eo ad monendum sumus usque parati ». Plus quam quinque annos in carcere Legoplavae detentus est, deindeque anno MCMLI translatus est ad oppidum *Kraéic,* ubi in paroeciali domo vixit, a publicis custodibus inspectus. Magna cum animi fortitudine suam crucem baiulavit, universo mundo claram reddens amoris in Evangelium Ecclesiaeque unitatis testificationem. Pius XII anno MCMLIII in Cardinalium numerum eum rettulit. Eo quod in carcere ante detentus est deindeque in certo domicilio est coactus, id irreparabiliter eius valetudini detrimentum intulit. Orans, patiens suamque vitam Deo dicans, in Domino pie obdormivit die x mensis Februarii anno MCMLX. Martyris claritas quam vivus habuit, annorum decursu increbruit, ideo Archiepiscopus Zagrebiensis beatificationis canonizationisque causam anno MCMLXXXI incohavit. His perfectis rebus a iure statutis, Nobis coram die v mensis Iulii anno MCMXCVIII decretum super martyrio prodiit. Statuimus ideo ut beatificationis ritus die **III** subsequentis mensis Octobris, Nobis commorantibus pastoralem ob rationem in oppido *M arija Bistrica* Croatiae, celebraretur.

Hodie idcirco, inter Missarum sollemnia formulam hanc protulimus:

Mi, udovoljavajuci zelji Nasega brata zagrebackoga nadbiskupa Josipa Bozanica te brojne druge brace u biskupstvu i mnogih vjernika, posto smo razmotrili misljenje Zbora za proglasenje svetih, Nasom apostolskom vlascu dopustamo da se sluga Bozji Alojzije Stepinac od sada naziva blazenim i da se svake godine, na dan njegova rodenja za nebo, desetoga veljace, moze slaviti n j ego v spomendan na m j estima i na nacin kako je to odredeno kanonskim propisima U ime Oca i Sina i Duha Svetoga.

Quae autem his Litteris decrevimus nunc et posthac rata et firma volumus esse, contrariis rebus minime obstantibus quibuslibet.

Datum Marijae Bistricae, sub anulo Piscatoris, die in mensis Octobris, anno MCMXCVIII, Pontificatus Nostri vicesimo.

De mandato Summi Pontificis
£8 ANGELUS card. **SODANO**

Loco 93 Sigilli
In Secret. Status tab., n. 449.955

III

Venerabili Dei Servae Theodorae Guérin Beatorum honores decernuntur.

IOANNESPAULUSPP.il

Ad perpetuam rei memoriam. — « Dominus autem mihi astitit et confortavit me, ut per me praedicatio impleatur *(2 Tim* 4, 17) ».

Vita Theodorae Guérin eiusque apostolicus ardor tamquam imago his in beati Pauli verbis referuntur. Numquam illa, inter plurimas angustias difficultatesque, fiduciam in Domino amisit, Divinam Providentiam semper veluti firmam regulam consideravit. Venerabilis Serva Dei die **II** mensis Octobris anno MDCCXCVIII Galliae in loco v.d. *Etable-sur-Mer* orta est, in dioecesi Briocensi, e parentibus firmae fidei rectaeque vitae, a quibus validam accepit humanam christianamque institutionem. Mater quidem Theodoram edocuit artem precandi et meditandi. Inde ab adulescentis desideravit se Deo dicare, varia tamen ob familiaria incommoda et praesertim ob violentam patris mortem, aliquamdiu exspectare debuit antequam suum propositum compleret. Maxima deditione res familiares curavit atque artem sartoriam exercuit. Viginti et quinque annos nata Congregationem Sororum a Providentia ingressa est, cuius est parvulos pauperesque instituere et adiuvare. Anno MDCCCXXV vota temporaria nuncupavit, sex post annos vero perpetua. Rhedonensis urbis in suburbio officium exsequebatur quod deditione nec non apostolico suo studio in meliorem condicionem vertit. Praefuit deinde parvulae communitati loco v.d. *Soulaines.* Anno MDCCCXL, Episcopo Vincennapolitano postulante, eius in dioecesim quinque cum sororibus est missa, ut apostolatum impleret in regione deserta et invia Saint Mary of Woods vulgo appellata. Animosa illa mulier, fide caritateque plena, suum munus explevit inter multas difficultates acerbitatesque, quas una cum sororibus, sereno fortique animo tulit se dedens animarum saluti et Congregationis suae progressioni. Cum Galliam petiit ut moderatricibus difficultates explanaret missionis, illae decreverunt separationem a communitate in America exstante. Hoc modo anno MDCCCXLIII Congregatio Sororum a Providentia S. Mariae ad Nemus condita est, cuius Venerabilis Dei Serva fuit legifera mater et suprema antistita. Institutum, plurimis non obstantibus difficultatibus, incrementum habuit matre Theodora moderante, quae aequo animo magnoque spiritus ardore missionem suam exercuit, Sororum institutionem curans et in sanctitatis itinere progrediens. Meritorum dives coram Deo et

populo, in Domino obdormivit die **xiv** mensis Maii anno MDCCCLVI. Sanctitatis fama qua vivens fruebatur, post eius mortem crevit; qua de causa Indianapolitanus praesul anno MCMIX beatificationis canonizationisque causam incohavit. Nos Ipsi, die **xi** mensis Iulii anno MCMXCII, declaravimus Dei Servam heroum in modum virtutes théologales, cardinales iisque adnexas exercuisse. Nobis coram, die vn mensis Iulii anno MCMXCVII, decretum super mirum prodiit, Venerabilis Servae Dei intercessioni adscriptum. Statuimus ergo ut ritus beatificationis Romae celebraretur die xxv mensis Octobris anni MCMXCVIII.

Hodie igitur, in foro ante Vaticanam Basilicam Sancti Petri, inter Missarum sollemnia hanc ediximus formulam: « Nos, vota Fratrum Nostrorum Flavii Roberti Carraro, Episcopi Veronensis, Claudii Hümmes, Archiepiscopi Sancti Pauli in Brasilia, Francisci Iosephi Pérez y Fernández-Golfín, Episcopi Xetafensis, et Danielis Marci Buechlein, Archiepiscopi Indianapolitani, necnon plurimorum aliorum Fratrum in episcopatu multorumque christifidelium explentes, de Congregationis de Causis Sanctorum consulto, Auctoritate Nostra Apostolica facultatem facimus ut Venerabiles Servi Dei Zephyrinus Agostini, Antonius a Sancta Anna Galväo, Faustinus Míguez et Theodora Guérin Beatorum nomine in posterum appellentur, eorumque festum: Zephyrini Agostini die vicesima quarta Septembris; Antonii a Sancta Anna Galväo die vicesima quinta Octobris; Faustini Míguez die octava Martii; et Theodorae Guérin die tertia Octobris in locis et modis iure statutis quotannis celebrari possit. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti ».

Ea vero omnia et singula quae his Litteris decrevimus, eadem tam nunc quam in posterum tempus rata solidaque esse volumus atque praecipimus ut diligentissime animadvertantur, contrariis quibusvis rebus haudquaquam abstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris, die xxv mensis Octobris anno MCMXCVIII, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

De mandato Summi Pontificis
& ANGELUS card. **SODANO**

Loco & Sigilli
In Secret. Status tab., n.. 445.572

HOMILIA

In beatificatione trium servorum Dei.*

1. « Prese il pane, disse la benedizione, lo spezzò e lo diede loro. Ed ecco si aprirono loro gli occhi e lo riconobbero ».[1]

Abbiamo poc'anzi riascoltato queste parole del Vangelo di Luca: esse raccontano l'incontro di Gesù con due discepoli in cammino verso il villaggio di Emmaus, il giorno stesso della risurrezione. Quest'inatteso incontro fa scaturire la gioia nel cuore dei due viandanti sconsolati e riaccende in essi la speranza. Il Vangelo riferisce che, quando lo riconobbero, partirono « senz'indugio e fecero ritorno a Gerusalemme ».[2] Sentivano il bisogno di informare gli Apostoli di « ciò che era accaduto lungo la via e come l'avevano riconosciuto nello spezzare il pane ».[3]

Il desiderio di rendere testimonianza a Gesù sgorga nel cuore dei credenti dall'incontro personale con Lui. E quanto è avvenuto per i tre nuovi Santi, che oggi ho la gioia di elevare alla gloria degli altari: Marcellino Benedetto Champagnat, Giovanni Calabria ed Agostina Livia Pietrantoni. Essi hanno aperto i loro occhi dinanzi ai segni della presenza di Cristo: lo hanno adorato ed accolto nell'Eucaristia, lo hanno amato nei fratelli più bisognosi, hanno riconosciuto le tracce del suo disegno di salvezza negli eventi dell'esistenza quotidiana.

Hanno ascoltato le parole di Gesù ed hanno coltivato la sua compagnia sentendosi ardere il cuore in petto. Quale fascino indescrivibile esercita la misteriosa presenza del Signore in quanti lo accolgono! E l'esperienza dei santi. E la stessa esperienza spirituale che possiamo fare noi, incamminati sulle strade del mondo verso la patria celeste. Pure a noi il Risorto viene incontro con la sua Parola, rivelandoci il suo amore infinito nel Sacramento del Pane eucaristico, spezzato per la salvezza dell'intera umanità. Possano gli occhi del nostro spirito aprirsi alla sua verità ed al suo amore, come è avvenuto per Marcellino Benedetto Champagnat, per don Giovanni Calabria e per suor Agostina Livia Pietrantoni.

!

*** Die 18 Aprilis 1999.**

[1] ***Lc* 24, 30-31**

[2] ***Lc* 24, 33.**

[3] ***Lc* 24, 35**

2. « Notre cœur n'était-il pas tout brûlant au-dedans de nous, quand il nous expliquait les Ecritures? ».[4] Ce désir brûlant de Dieu qui habitait les disciples d'Emmaus se manifesta vivement chez Marcellin Champagnat, qui fut un prêtre saisi par l'amour de Jésus et de Marie. Grâce à sa foi inébranlable, il est resté fidèle au Christ, même dans les difficultés, au milieu d'un monde parfois dénué du sens de Dieu. Nous sommes appelés, nous aussi, à puiser notre force dans la contemplation du Christ ressuscité, en nous mettant à l'école de la Vierge Marie.

Saint Marcellin annonça l'Evangile avec un cœur tout brûlant. Il fut sensible aux besoins spirituels et éducatifs de son époque, spécialement à l'ignorance religieuse et aux situations d'abandon que connaissait particulièrement la jeunesse. Son sens pastoral est exemplaire pour les prêtres: appelés à proclamer la Bonne Nouvelle, ils doivent être également pour les jeunes, qui cherchent un sens à leur existence, de véritables éducateurs, accompagnant chacun d'entre eux sur la route et leur expliquant les Ecritures. Le Père Champagnat est aussi un modèle pour les parents et les éducateurs, les aidant à porter un regard plein d'espérance sur les jeunes, à les aimer d'un amour total, qui favorise une véritable formation humaine, morale et spirituelle.

Marcellin Champagnat nous invite aussi à être des missionnaires, pour faire connaître et aimer Jésus Christ, comme le firent les frères maristes jusqu'en Asie et en Oceanie. Avec Marie pour guide et pour Mère, le chrétien est missionnaire et serviteur des hommes. Demandons au Seigneur d'avoir un cœur aussi brûlant que Marcellin Champagnat, pour le reconnaître et pour être ses témoins.

3. « Questo Gesù Dio l'ha risuscitato e noi tutti ne siamo testimoni ».[5]

« Noi tutti ne siamo testimoni »: chi parla è Pietro, a nome degli Apostoli. Nella sua voce riconosciamo quelle di innumerevoli altri discepoli, che nel corso dei secoli hanno fatto della loro vita una testimonianza del Signore morto e risorto. A questo coro si uniscono i santi oggi canonizzati. Si unisce don Giovanni Calabria, testimone esemplare della Risurrezione. In lui risplendono fede ardente, carità genuina, spirito di sacrificio, amore alla povertà, zelo per le anime, fedeltà alla Chiesa.

Nell'anno del Padre, che ci introduce nel Grande Giubileo del Duemila, siamo invitati a dare massimo risalto alla virtù della carità. L'esistenza di

[4] *Le* 24, 32.
[5] *At 2,* 32.

Giovanni Calabria è stata tutta un vangelo vivente, traboccante di carità: carità verso Dio e carità verso i fratelli, specialmente verso i più poveri. Sorgente del suo amore per il prossimo erano la fiducia illimitata ed il filiale abbandono che nutriva per il Padre celeste. Ai suoi collaboratori amava ripetere le parole evangeliche: « Cercate prima il regno di Dio e la sua giustizia, e tutte queste cose vi saranno date in aggiunta ».[6]

4. L'ideale evangelico della carità verso il prossimo, specialmente verso i piccoli, i malati, gli abbandonati, ha condotto anche Agostina Livia Pietrantoni alle vette della santità. Formata alla scuola di santa Giovanna Antida Thouret, Suor Agostina comprese che l'amore per Gesù domanda il generoso servizio verso i fratelli. E infatti nel loro volto, specialmente in quello dei più bisognosi, che brilla il volto di Cristo. « Dio solo » fu la « bussola » che orientò tutte le sue scelte di vita. « Tu amerai », il primo e fondamentale comandamento posto all'inizio della « Regola di vita delle Suore della Carità », fu la fonte ispiratrice dei gesti di solidarietà della nuova Santa, la spinta interiore che la sostenne nel dono di sé agli altri.

Nella prima Lettera di Pietro, poc'anzi ascoltata, leggiamo che la redenzione è avvenuta non « a prezzo di cose corruttibili, come l'argento e l'oro », ma per « il sangue prezioso di Cristo, come di agnello senza difetti e senza macchia ».[7] La consapevolezza dell'infinito valore del Sangue di Cristo, sparso per noi, indusse santa Agostina Livia Pietrantoni a rispondere all'amore di Dio con un amore altrettanto generoso e incondizionato, manifestato nell'umile e fedele servizio ai « cari poveri », come essa soleva ripetere.

Disposta a qualunque sacrificio, testimone eroica della carità, pagò con il sangue il prezzo della fedeltà all'Amore. Possano il suo esempio e la sua intercessione ottenere per l'Istituto delle Suore della Carità, che celebra quest'anno il secondo centenario di fondazione, un rinnovato slancio apostolico.

5. « Resta con noi perché si fa sera e il giorno già volge al declino ».[8] I due stanchi viandanti supplicarono Gesù di sostare nella loro casa per condividere la loro stessa mensa.

Resta con noi, Signore risorto! E questa anche la nostra quotidiana aspirazione. Se tu rimani con noi, il nostro cuore è in pace.

[6] ***Mt* 6, 33.**
[7] ***1 Pt* 1, 19.**
[8] ***Le 24,* 29.**

Accompagnaci, come hai fatto con i discepoli di Emmaus, nel nostro cammino personale ed ecclesiale.

Aprici gli occhi, affinché sappiamo riconoscere i segni della tua ineffabile presenza.

Rendici docili all'ascolto del tuo Spirito. Nutriti ogni giorno del tuo Corpo e del tuo Sangue, sapremo riconoscerti e ti serviremo nei nostri fratelli.

Maria, Regina dei Santi, aiutaci a tenere la nostra fede e la nostra speranza fisse in Dio.[9]

San Marcellino Benedetto Champagnat, san Giovanni Calabria e santa Agostina Livia Pietrantoni pregate per noi!

ALLOCUTIONES

I

Ad quosdam episcopos Civitatum Americae Septemtrionalis.*

Dear Brother Bishops,

1. With great joy I greet you, the Pastors of the Church in the States of Colorado, Wyoming, Utah, Arizona and New Mexico. Your *ad Limina* visit, by bringing you to "see Peter" (cf. *Gal* 1:18) is meant to be, in the life of the particular Churches over which you preside, an opportunity "to strengthen unity in the same faith, hope and charity, and more and more recognize and treasure that immense héritage of spiritual and moral wealth that the whole Church, joined with the Bishop of Rome by the bond of communion, has spread throughout the world".[1]

In this series of meetings with the Bishops of the United States, I have emphasized that the faithful and committed implementation of the teachings of the Second Vatican Council is the path indicated by the Holy Spirit for the whole Church to prepare for the Great Jubilee of the Year 2000 and the beginning of the new Millennium. The renewal of Christian life which was at the forefront of the Council's work is the same goal which

[9] Cfr *1 Pt* 1, 21.

* Die 17 Octobris 1998.

[1] *Pastor bonus,* Appendix I, No. 3.

guided Pope John XXIII to advócate revision of the Code of Canon Law,[2] a desirè reaffirmed by the Council Fathers.[3] After much labor this revision bore fruit in the new *Code of Canon Law* promulgated in 1983 and the *Code of Canons of the Eastern Churches* promulgated in 1990. Today I wish to reflect on some aspects of your ministry in relation to the place of law in the Church.

2. The immediate purpose of the revision of the Code was to ensure that it embodied the ecclesiology of the Second Vatican Council. And, given that the Council's teaching aimed at stirring new énergies for a new evangelization, it is clear that the re vision of the Code belongs to that series of grâces and gifts which the Holy Spirit has poured out so abundantly on the ecclésial community so that, in fîdelity to Christ, it will enter the next Millennium seeking to give witness to the truth, to rescue and not to sit in judgment, to serve and not to be served.[4]

To understand more of the link between law and evangelization we need to consider the biblical roots of law in the Church. The Old Testament insists that the Torah is the greatest of God's gifts to Israel, and each year the Jewish people stili celebrate the feast called the *Rejoicing of the Torah.* The Torah is a great gift because it opens to people in every time and place the path of an ever new Exodus. For us, just as for Israel, the question is this: long ago our ancestors came forth from the slavery of Egypt, but how are we now to corne forth from the slavery which afflicts us, from the Egypt of our own time and place? The biblical answer is: you will find freedom if you obey this divine Law. At the heart of biblical révélation, therefore, there lies the mystery of a liberating obédience, which reaches its supreme expression in the Crucified Christ who was "obedient unto death" *(Phil* 2:8). Ultimate obédience made possible the definitive libération of Easter.

In the Church, then, the purpose of law is the defense and promotion of the "glorious liberty of the children of God" *(Rom* 8:21); this is the Good News which Christ sends us to bring to the world. To see the law as spiritually liberating runs against the grain of a certain understanding of law in Western culture, which tends to view law as a necessary evil, a kind of control required to guard fragile human rights and restrain wayward hu-

[2] **Cf.** ***Address to Roman Cardinais,*** **January 25, 1959.**

[3] **Cf.** ***Christus Dominus,*** **44.**

[4] **Cf.** ***Tertio millennio adveniente,*** **56.**

man passions, but which would disappear in the best of all possible worlds. This is not the biblical view; nor can it be the Church's view.

Authority in the Church, being a sacred ministry at the service of the proclamation of God's word and the sanctification of the faithful, can only be understood as a means for the development of the Christian life in accordance with the radicai demands of the Gospel. Ecclesiastical law gives form to the community or social body of the Church, always with a view to that supreme objective which is the salvation of souls.[5] Since this ultimate end is attained abo ve ali through the newness of life in the Spirit, the provisions of the law aim at safeguarding and fostering Christian life by regulating the exercise of faith, the sacraments, charity and ecclesiastical government.

3. The common good which the law protects and promotes is not a mere external order, but the sum of those conditions which make possible the spiritual and internai reality of communion with God and communion between the members of the Church. Consequently, as a basic rule, ecclesiastical laws bind in conscience. In other words, obédience to the law is not a mere external submission to authority but a means of growing in faith, charity and holiness, under the guidance and by the grace of the Holy Spirit. In this sense canon law has particular features which distinguish it from civil law and which preclude the application of the legal structures of civil society to the Church without the necessary modifications. Appréciation of these particularities is necessary in order to overeóme some of the difficulties which have arisen in recent times regarding the understanding, interprétation and application of canon law.

Among these particularities is the pastoral character of law and of the exercise of justice in the Church. In fact, the pastoral character of canon law is the key to the correct understanding of canonical equity, that attitude of mind and spirit which tempers the rigor of the law in order to noster a higher good. In the Church, equity is an expression of charity in the truth, aiming at a higher justice which coincides with the supernatural good of the individuai and of the community. Equity, then, should characterize the work of the pastor and the judge, who must continually model themselves on the Good Shepherd, "consoling those who have been struck down, guiding those who have erred, recognizing the rights of those who

[5] **Cf. *Canons* 747, 978, 1752.**

have been injured, calumniated or unjustly humiliated".[6] Elements such as dispensation, tolérance, exempting or excusing causes, and *epikeia,* are to be understood not as diminishing the force of law but as complementing it, since they actually guarantee that the law's fundamental purpose is secured. Likewise, ecclesiastical censures are not vindictive but medicinal, inasmuch as they aim at bringing about the conversion of the sinner. All law in the Church has truth and charity as its constitutive éléments and its primary motivating principies.

4. The Code spécifies the duties of Bishops regarding the setting up of tribunals, and their activity. It is not enough to ensure that diocesan tribunals have the personnel and means to function properly. Your responsibility as Bishops — about which I encourage you to be especially vigilant — is to ensure that diocesan tribunals exercise faithfully the ministry of truth and justice. In my own ministry I have always feit the weight of this particular responsibility. As the Successor of Peter I have reason to be deeply grateful to my collaborators in the various tribunals of the Apostolic See: especially the Apostolic Penitentiary, the Supreme Tribunal of the Apostolic Signatura and the Tribunal of the Roman Rota, which help me in that part of my ministry which deals with the proper administration of justice.

Canon law touches on every aspect of the Church's life and therefore imposes upon Bishops a wide range of responsibilities, but it is undoubtedly in the area of marriage that these responsibilities are feit most acutely and are most complex. The indissolubility of marriage is a teaching that comes from Christ himself, and the first duty of pastors and pastoral workers is therefore to help couples overeóme whatever difficulties arise. The referrai of matrimoniai cases to the tribunal should be a last resort. Great care must be taken when explaining to the faithful what a déclaration of nullity is, in order to avoid the danger of its being conceived as divorce under a différent name. The tribunal exercises a ministry of truth: its purpose is "to ascertain whether or not the faets exist that by naturai, divine or ecclesiastical law invalidate the marriage, in order to be able to issue a true and just sentence concerning the alleged non-existence of the marriage bond".[7] The process leading to a judicial décision about the alleged nullity of marriage should demónstrate two aspects of the Church's pastoral mis-

[6] **Paul VI,** ***Address to the Roman Rota,*** **February 8, 1973.**

[7] ***Address to the Roman Rota,*** **February 4, 1980, No. 2.**

sion. First, it should manifest clearly the desire to be faithful to the Lord's teaching concerning the permanent nature of sacramental marriage. Secondly, it should be inspired by genuine pastoral concern for those who seek the ministry of the tribunal in order to clarify their status in the Church.

5. Justice demands that the work of tribunals be carried out conscientiously and in strict observance of canonical directions and procédures. As Moderators of your diocesan tribunals, you have the duty to ensure that the officiais of the tribunal are suitably qualified,[8] possessing a doctórate or at least a licentiate in canon law. Where this is not the case, they need to be properly dispensed by the Apostolic Signatura after receiving specialized training for their position. In regard to the officiais of the tribunal, I urge you in particular to see that the defender of the bond is diligent in presenting and expounding ali that can reasonably be argued against the nullity of the marriage.[9] Bishops whose tribunals handle cases in second instance should ensure that their tribunals treat their compétence seriously, not acting merely as an almost automatic confirmation of the judgment of the tribunal of first instance.

Both parties in a marriage case have rights which must be scrupulously respected. These include the right to be heard for the formulation of the doubt, the right to know on what grounds the case will be tried, the right to name witnesses, the right to inspect the acts, the right to know and rebut the arguments of the other party and of the defender of the bond, and to receive a copy of the final sentence. The parties are to be informed of the ways in which they may challenge the definitive sentence, including the right to appeal to the Tribunal of the Roman Rota in second instance. In regard to cases tried on the basis of psychic incapacity, that is, on the basis of some serious psychic anomaly which renders a person incapable of contracting a valid marriage,[10] the tribunal is to make use of the services of an expert in psychology or psychiatry who shares a Christian anthropology in accordance with the Church's understanding of the human person.[11]

A canonical process must never be seen as a mere formality to be observed or a set of rules to be manipulated. The judge may not pass sentence in favor of the nullity of a marriage if he has not first acquired the

[8] Cf, *Canons* 1420, 4; 1421, 3; 1428, 2; 1435.
[9] Cf, *Canon* 1432.
[10] Cf, *Canon* 1095.
[11] Cf. *Address to the Roman Rota,* February 5, 1987.

moral certainty of the existence of this nullity; probability alone is not sufficient to decide a case.[12] Moral certainty — which is not just probability or subjective conviction — "is characterized on the positive side by the exclusion of well-founded or reasonable doubt. On the negative side, it does admit the absolute possibility of the contrary and in this it differs from absolute certainty".[13] Moral certainty proceeds from a multitude of indications and démonstrations which, taken separately, may not be decisive, but which taken together can exclude any reasonable doubt. If the judge cannot reach moral certainty in the canonical trial, he must find in favor of the validity of the matrimonial bond:[14] marriage enjoys the favor of the law.

6. Dear Brother Bishops, the purpose of these brief considérations is to encourage you in overseeing the faithful application of canonical législation: this is essential if the Church is to show herseif ever more equal to the task of carrying out her salvine mission.[15] A deeper appréciation of the importance of canon law in the life of the Church and the implementation of measures to guarantee a more effective and conscientious administration of justice must be a central concern of your episcopal ministry. Fidelity to ecclesiastical law should be a vital part of the renewal of your particular Churches. It is a condition for unleashing new énergies for evangelization as we approach the Third Christian Millennium. I entrust your pastoral efforts in this regard to the maternal intercession of Mary, ***Mirror of Justice,*** and to you and the priests, religious and lay faithful of your diocèses I gladly impart my Apostolic Blessing.

II

Ad episcopos Mozambici.*

Venerado Senhor C ardeat,

Amados Irmäos no episcopado

1. Com grande alegría vos acolho nesta casa, a vos que recebestes do Senhor o encargo de apascentar a sua Igreja em Mocambique. Viestes a

[12] **Cf, *ibid.*, No. 6; *Canon* 1608,**

[13] **Pius XII, *Address to the Roman Rota,* October 1, 1942, No. 1.**

[14] **Cf. *Canon* 1608, 3 and 4,**

[15] **Cf Apostolic Constitution *Sacrae disciplinae leges***

*** Die 20 Martii 1999.**

Roma para efectuar a visita ao túmulo dos Apostolos e encontrar-vos com o Sucessor de Pedro, esperando nova luz e apoio para o vosso ministerio de edificar o Corpo de Cristo,[1] em comunhâo com a Igreja universal. Agradeço a D. Francisco Silota, Presidente da vossa Conferencia Episcopal, as palavras amáveis que me dirigiu, elucidativas do vigor espiritual e dinamismo missionario das vossas comunidades e da sua fidelidade ao Evangelho.

Sinai deste dinamismo e crescimento eclesial é a nova diocèse de Gurué, criada em 1993 e que foi confiada a D. Manuel Chuanguira Machado, a quem saúdo de modo especial nesta sua primeira visita; idèntico motivo me leva a nomear o novo Bispo de Pemba, D. Tomé Makhweliha, e D. Adriano Langa, Bispo Auxiliar de Maputo. Para todos vós, a minha saudaçao afectuosa em Cristo, com vivo apreço pelo vosso serviço eclesial e a certeza das minhas preces para que, cheios de entusiasmo apostòlico, continuéis a anunciar o Evangelho àquele povo que vos está confiado.

2. Quisestes incluir esta visita ad limina Apostolorum entre os varios actos oficiáis comemorativos do Jubileu da evangelizaçâo de Mocambique, motivo esse que me leva a iniciar este coloquio convosco partindo da Eucaristia, porque eia constitui « o centro e ponto culminante de toda a vida da comunidade crista »[2] e foi o portal sagrado por onde Jesus Cristo entrou na vossa terra.

Com efeito, Eie tornou-Se presente por estas palavras: « Hoc est enim Corpus meum. Hic est enim calix Sanguinis mei (...) qui pro vobis et pro multis effundetur in remissionem peccatorum ». Era a primeira Missa em terras moçambicanas, celebrada pelo Capeläo das naus portuguesas de Vasco da Gama, no dia 11 de Marco de 1498. Passados quinhentos anos, o mesmo acto consecratório foi realizado in persona Christi por nos, aqui nesta manhä, e — como nao pensá-lo?! — pela quase totalidade dos sacerdotes que, em Mocambique, connosco « apascentam a Igreja de Deus, adquirida por Eie com o seu pròprio sangue ».[3]

Movido por este pensamento, desejo, na pessoa de cada um de vós e respectivos sacerdotes, manifestar toda a esperança, solicitude e estima que sinto pela Igreja que apascentais. Ajoelhado aos pés do único altar da Cruz preparado como mesa para todas as vossas comunidades desde a da catedral até à mais pequenina e distante onde chega a Eucaristia, comungando

[1] Cf. *Ef* 4, 12,
[2] *Christus Dominus,* 30.
[3] *Act* 20, 28.

da única Vi tima divina voluntariamente entregue à morte por todos os moçambicanos e pela humanidade inteira, irmanado no único e eterno Sacerdocio que por graça e só por graça nos, sacerdotes, partilhamos, eu, servo dos servos de Deus, aproveitando idealmente o momento em que, na anáfora eucaristica, proferís o meu nome e serviço eclesial, aproximo-me de cada celebrante e, com um afectuoso abraco, lhe digo: « Obrigado, porque fizeste nascer sacramentalmente Jesus em Mocambique. Agora que nasceu nas tuas mâos quando Lhe chamaste "meu Corpo" e "meu Sangue", näo esqueças nenhum dos filhos e filhas que, por Ele e n'Ele, geraste para o nosso Deus e Pai! Em nada e por nada, renegues aquilo que livremente escolheste ser e és: "corpo entregue", "sangue derramado (...) para a remissào dos pecados". Peço-te que leves o abraco da paz e a Bênçao do Papa a cada urna das comunidades eclesiais que apascentas na caridade de Cristo ».

3. Lê-se nos vossos relatórios que pela grande afluencia dos cristaos, finalmente livres para confessarem a sua fé e pertença a Cristo e com os caminhos desimpedidos e mais seguros graças à paz que voltou, em muitas partes a celebraçao da Eucaristia tem de ser feita ao ar livre, porque o lugar de culto näo comporta a multidäo. Multiplicáis as celebraçoes, mas o fenòmeno mantém-se... Isto é sintomático! Mocambique foi visitado pela Eucaristia, quando as suas gentes ignoravam ainda o Hospede amável que chegava; agora que 0 conhecem como « verdadeiro pao que vem do Céu (...) e dá a vida ao mundo »,[4] correm para Ele.

Poder-se-ia dizer que Deus fez Mocambique eucaristico; vejo o seu povo crente que se oferece a Deus para ser Eucaristia. Deus abençoou-o com urna sintonia e atracçao especial pelo Santissimo Sacramento, como se apenas este Päo o pudesse saciar. Quem dera que nenhuma comunidade ficasse privada da celebraçao regular da Missa dominical e dos outros sacramentos! Deste modo, näo correria o risco de ir beber a outras fontes de aguas turvas e de confundir a voz do Pastor verdadeiro com a de qualquer estranho que pretendesse entrar no redil sem passar pela porta que é Cristo.[5] A situaçâo do cristianismo no mundo ensina que säo menos vulneráveis à influencia das sei tas as comunidades alimentadas regularmente com o päo da Palavra e da Eucaristía. Dai a minha vontade de confiar a cada um dos sacerdotes que está em Mocambique este apelo: Ves tu alguma possibilidade de levar o conforto dominical da Eucaristia a urna comunidade mais que

[4] *Jo* 6, 32.33.

[5] Cf. *ibid.*, 10, 1-9,

seja?! Digo-o... por ti ou por outrem. No Presbitèrio diocesano, no qual häo-de sentir-se bem-vindos também os sacerdotes missionarios e religiosos, seja tomada à letra aquela ordern do divino Mestre quando, preocupado com as multidöes que O seguiam e iriam desfalecer pelo caminho se as mandasse para casa em jejum, disse aos discípulos: « Näo é preciso que väo embora; dai-lhes vós de comer ».[6]

Neste serviço e muitos outros que existem nas pequeñas comunidades cristas, sei que colaboram convosco, a seu modo e grau, urna multidäo imensa de catequistas e animadores, que nesta ocasiäo desejo saudar, agradecer e encorajar: os seus nomes estäo escritos no Céu. Amados Bispos e sacerdotes, sede para eles guias atentos e sustentáculo permanente, nomeadamente se, na vossa ausencia, têm de presidir à assembleia dominical. A todos, porém, fique claro que tais assembleias se realizam « à espera de um sacerdote »[7] e säo ocasiäo para pedir ao Senhor que envie mais trabalhadores para a sua messe.[8]

4. De facto, a vida das comunidades cristas só fica plenamente garantida quando há sacerdotes, porque säo eles quem administram os sacramentos da Penitencia e da Eucaristia, apascentando o rebanho nas fontes da vida eterna. Dou graças a Deus porque começa a haver Ordenaçôes nas vossas diocèses. Mas quantas mais säo necessarias!

E, todavía, alguns de vós lamentavam näo poder aceitar todos os pedidos de jovens que queriam entrar nos Seminarios, porque estes estäo superlotados. Que pena! Na minha patria, circunstancias muito diversas das vossas tinham obrigado a fechar o Seminario de Cracovia, mas o meu Arcebispo, D. Adäo Sapieha, reorganizara-o de forma clandestina na sua residencia; ali me acolheu, e vivi junto dele os meus dois primeiros anos de seminarista. Näo é que vos recomendé o mesmo; o que quero dizer é que Deus vos há-de inspirar formas e meios para acolher as vocaçoes que Ele vos manda e de que tanto nécessitais.

Grande influencia teve sobre o caminho da minha formaçao para o sacerdocio a proximidade do meu Bispo, sentida sobretudo naqueles anos em que habitei na sua residencia. Os seminaristas precisam de encontrar-se, de « estar » com o seu Pastor; e, vice-versa, muito ajuda, no cumprimento das responsabilidades pastorais que este tem para com os candidatos ao sacer-

[6] *Mt* 14, 16; cf *Me* 8, 3,

[7] *Directorio para as celebraçoes dominicais na ausencia de sacerdote,* 26.

[8] Cf *Mt* 9, 38.

dócio, que os « visite frequentemente e de certa maneira "esteja" com eles ».[9] Esta proximidade do Pastor é necessaria a todo o Rebanho, ordenando-lhe o can. 395 do Código de Direito Canónico a residencia pessoal na diocèse.

Com a sua palavra e exemplo, ajude os jovens a compreenderem que o sacerdocio é configuraçao com Cristo, Esposo e Cabeça da Igreja, mas também Vítima e Servidor humilde. Um Seminario e um Presbiterio, fortalecidos pela oraçao, pelo apoio mùtuo e pela amizade, favorecem o espirito de obediencia, que dispöe o sacerdote a realizar as tarefas pastorais que lhe forem confiadas pelo seu Bispo. O misterio da Igreja como comunhâo fortalece-se quando a autoridade episcopal é exercida como *amoris officium,*™ e a obediencia sacerdotal segue o modelo de serviço de Cristo.[11]

Além disso, nem o Seminàrio nem o Presbitèrio deveriam levar a um estilo privilegiado de vida. A simplicidade e a abnegacäo häo-de ser as características daqueles que seguem o Senhor, que « näo veio para ser servido, mas para servir ».[12] Como diz o Directorio para o ministerio e a vida dos presbíteros, « difícilmente o sacerdote se tornará verdadeiramente servo e ministro dos seus fiéis, se estiver excessivamente preocupado com as suas comodidades e com um excessivo bem-estar ».[13]

5. Quero agora exprimir o meu grande apreço pelo inestimável serviço das pessoas consagradas: a todas elas, homens e mulheres, exprimo a mais viva gratidäo da Igreja! Foram fulguradas pelo Absoluto e, com um esplendor eterno, colocadas como estrelas no firmamento para levarem muitos aos caminhos da justiça.[14] O seu coraçâo viu-se incendiado por um fogo que näo è desta terra e que faz délas aquela « candeia » do Evangelho acesa, « näo para se colocar debaixo do alqueire,[15] mas em cima do velador e assim alumiar a todos os que estäo em casa »,[16] a Casa de Deus. Dai, o seu justo anseio de crescimento até aos confins da Igreja, a firn de poderem « acompanhar o Cordeio por onde quer que vá».[17]

[9] ***Pastores dabo vobis,* 65.**
[10] **Cf. *Jo* 13, 14.**
[11] **Cf. *Flp 2,* 7-8,**
[12] ***Me* 10, 45.**
[13] **N. 67.**
[14] **Cf. *Dn* 12, 3.**
[15] **da propria diocèse,**
[16] **Cf *Mt* 5, 15,**
[17] ***Ap* 14, 4.**

É importante que este testemunho refulja em Mocambique, pelo que näo posso deixar de me alegrar com o grande florescimento de vocaçôes religiosas nas vossas diocèses, incluindo novas fundaçôes locáis. Eu sei que as Irmas prestam magnífica colaboraçao na vida pastoral das comunidades cristas, socorrendo-as nas múltiplas carencias da vida eclesial ou mesmo guiando-as na falta de um sacerdote residente. Mas elas nunca poderäo ser vistas como o contraponto feminino do presbiterio, porque a sua vocaçao näo se destina ao pastoreio do rebanho, mas visa manter vivo nele o ideal das bem-aventuranças, antecipando a condiçâo definitiva do Reino de Deus pela vivencia dos conselhos evangélicos. Por isso, com prudencia e discernimento,[18] ajudai estas vossas fundaçôes a crescer até serem autenticas Familias religiosas — porventura pelo reagrupamento de associaçôes de diversas diocèses cujos membros se reconheçam com a mesma vocaçao e carisma —, velando por que as candidatas sejam seleccionadas com esmero, e recebam urna formaçâo integral humana, espiritual, teológica e pastoral, que as prepare para a sua missäo na Igreja.

6. Os vossos directos colaboradores pastorais sao os sacerdotes, aos quais vos unem vínculos de irmandade apostólica, forjada pela graça das Ordens sacras. Contais já com a colaboraçao de bastantes padres diocesanos, sendo os restantes membros de congregaçôes missionarias e religiosas ou *fidei donum,* devendo cada quai, segundo o respectivo grau de pertença, sentir-se parte de «um só presbitèrio e urna só familia, de que o Bispo é o pai».[19] Mostrai interesse por todos, de qualquer idade, condiçâo ou nacionalidade que sejam, quer pelos naturais da terra, quer pelos que vieram de fora.[20]

Se há clero de varia proveniencia num presbitèrio, o Bispo näo vai querer « fazer distinçôes » entre os seus padres.[21] Desejo aqui referir-me à colaboraçao concreta que a Santa Sé regularmente vos pede: indicar nomes de possíveis candidatos ao episcopado dentre os sacerdotes da vossa diocèse. As propostas feitas häo-de ser o resultado duma avaliaçao imparcial das melhores possibilidades que o clero oferece, sem se deixar condicionar pela sua origem, pertencendo depois à Sé Apostólica a escolha do Pastor que julgar mais idóneo para o governo pastoral duma diocèse.

[18] **Cf. *1 Tes* 5, 21.**
[19] ***Christus Dominus,* 28.**
[20] **Cf. *ibid.,* 16.**
[21] **Cf. *Tgo 2,* 4,**

7. A historia da Igreja está constelada de figuras de missionarios que, na esteira de S. Paulo, « se fizeram tudo para todos, para salvar alguns a todo o custo ».[22] Basta pensar no Pe. Gonçalo da Silveira, nos primordios da evangelizacäo da vossa terra. Ora, nenhuma diocèse, nenhum Bispo que acolheu um missionàrio à sua mesa e ao seu päo, que lhe abriu o coraçao partilhando projectos e dificuldades, e depois, juntos, suportaram o peso das jornadas apostólicas, poderá afirmar dele: é um « estrangeiro »! Mas... se tem já quase 2000 anos esta norma eclesial: « Já näo sois estrangeiros nem hospedes, mas sois concidadäos dos santos e membros da familia de Deus »![23] Para a Igreja, esta norma abroga todos os usos e costumes, criterios e valores deste mundo que lhe sejam contrarios ou de impedimento.

Somos a Familia de Deus! Nesta noçâo, reconheceram os Padres Sinodais, durante a Assembleia Especial para o vosso Continente, « urna expressäo da natureza da Igreja particularmente apropriada para a África », propondo-se « edificar a Igreja como familia, excluindo todo o etnocentrismo e excessivo particularismo, procurando, pelo contrario, promover a reconciliacao e urna verdadeira comunhäo entre as diversas etnias, favorecendo a solidariedade e a partilha de recursos e pessoas entre as Igrejas particulares, sem inde vidas consideraçôes de ordern étnica »,[24] certos de que « a unidade da familia humana recebe um grande reforço e encontra o seu acabamento na unidade da familia dos filhos de Deus ».[25]

8. A decisão sinodal de privilegiar a apresentacäo da Igreja como familia assenta na constataçao de que, « na África de modo particular, a familia representa a base sobre a qual está construida a sociedade ».[26] E tal deve continuar... Dai que todo o esforço e cuidado pastoral da Igreja se ja pouco quando se trata de salvar urna familia. E que, ao desabar urna familia, abre-se urna brecha no futuro da sociedade por onde se esvai o seu vigor. Ajudai, pois, a sociedade moçambicana — de modo particular aqueles que a projectam e guiam com suas normas e instituiçôes públicas — a raciocinar e a organizar-se tendo, como unidade básica de medida e instrumento aferidor, a familia. Mocambique será amanhä a familia que tiver hoje, porque os cidadäos encontram nesta o berço e a primeira escola.

[22] **Cf *1 Cor* 9, 22.**

[23] ***Ef* 2, 19-20.**

[24] ***Ecclesia in Africa*, 63.**

[25] ***Gaudium et spes*, 42.**

[26] ***Ecclesia in Africa*, 80.**

Iniciada na familia, a formaçâo humana desenvolve-se na escola. Infelizmente, a guerra prolongada e suas sequelas degradaram imenso a rede escolar nacional, deixando a naçâo impossibilitada de atender ao anseio maior da sua juventude: aprender, formar-se. Ouvindo diariamente as lamentaçoes de pais e filhos, a Igreja — exercendo um seu legitimo direito de presença activa no mundo da escola — tem investido ai quanto pode e para além das suas possibilidades. Quería elogiar o trabalho admirável de tantos professores cristäos, empenhados com o melhor das suas energias e todo o seu saber, desde a escola elementar até à Universidade Católica de Mocambique.

As escolas católicas dispensam, sem distinçâo de meios sociais nem de religiâo, urna sólida educaçâo humana, cultural e religiosa, no respeito da consciência dos alunos e das opcöes das suas familias. Nelas, jovens de origem diferente podem fazer a aprendizagem do diálogo da vida para participaren! na edifîcaçâo duma sociedade acolhedora de cada um e respeitadora das diferenças. A uniáo entre todos os cidadäos, sem distinçâo de origens ou de crenças, fundada sobre o amor da patria comum, deve ser buscada com ardor em vista de trabalharem juntos para o desenvolvimento integral da naçâo, na concordia e na justiça. Que os jovens nao tenham medo de se empenhar pelo futuro do seu país!

9. Amados Irmäos, varias vezés e por diversos motivos aludistes à dificuldade derivada de usos e costumes ancestrais das populaçôes que nao as deixam aderir completamente às exigencias do Evangelho, para afirmardes logo a seguir as boas disposicöes com que elas o acolhem. Sei que a contradiçâo é apenas aparente, porque o nivel de adesäo em causa é diferente, mas, nesta contradiçâo aparente, nao está porventura escondido o verdadeiro e maior desafío de sempre — também o de hoje —: a urgencia de evangelizar?!

Estes quinhentos anos de evangelizaçâo das vossas gentes viram, mais de urna vez, renovar-se o prodigio duma Igreja que se levanta das cinzas com urna pujança extraordinaria. Hoje, que a Igreja em Mocambique tem já fundamentos sólidos, é chegada a hora de provocar urna grande vaga de missionarios que voltem à vossa terra, onde há milhôes de pessoas ainda näo evangelizadas, para « proclamar a Boa Nova a todos, e levar os que a escutam até ao Baptismo e à vida crista ». Se vos empenhardes « vigorosa e decididamente por este caminho, a Cruz poderá ser plantada em toda a

parte (...) para a salvação dos povos que não tenham medo de abrir as portas ao Redentor ».[27]

10. Venerado Senhor Cardeal, amados Irmäos no episcopado! No final do nosso encontró, quero reno var-vos a minha gratidäo pela visita que me fizestes, carregando os frutos generosos duma sementeira do Evangelho que tem quinhentos anos na vossa terra. Sobre toda a Naçâo, imploro a benevolencia de Deus, suplicando-Lhe que liberte do òdio, do ressentimento e da vingança o coraçâo de todos os moçambicanos, para chegarem ao Grande Jubileu do ano 2000 verdadeira e profundamente reconciliados e pacificados com Deus e com os homens.

Esta reconciliaçâo — sabem-no os cristäos — tem a sua fonte de graça e dinamismo na Eucaristia, e « o ano 2000 será intensamente eucaristico », já que « no sacramento da Eucaristia, o Salvador, que encarnou no seio de Maria vinte séculos atrás, continua a oferecer-Se à humanidade corno fonte de vida divina ».[28] Maria, Mäe do Redentor, vos assista ao conduzirdes o Povo de Deus que está em Mocambique até a este encontró salvifico. Com a minha Bênçâo Apostòlica.

III

Ad sodales tribunalis Paenitentiariae Apostolicae.*

1. Signor Cardinale Penitenziere, Prelati e Officiali delia Penitenzieria Apostolica, Padri Penitenzieri delle Basiliche Patriarcali dell'Urbe, giovani Sacerdoti e candidati al Sacerdozio che avete frequentato il corso sul foro interno organizzato anche quest'anno dalla Penitenzieria Apostolica, vi accolgo con affetto in questa tradizionale Udienza, che mi è particolarmente cara.

Nel ringraziare il Signor Cardinale William Wakefìeld Baum per i sentimenti espressi nell'indirizzo rivoltomi, desidero sottolineare l'alto significato di questo incontro, nel quale viene riaffermato quasi tangibilmente il nesso tra la missione riconciliatrice del sacerdote come ministro del sacramento della Penitenza e la Sede di Pietro. Non è forse a Pietro ed ai suoi succes-

[27] ***Ecclesia in Africa,*** **74.**
[28] ***Tertio millennio adveniente,*** **55.**

*** Die 13 Martii 1999**

sori che Cristo ha affidato in termini universali la potestà, il dovere, la responsabilità e allo stesso tempo il carisma — che si estende ai Fratelli nell'episcopato e ai presbiteri, loro cooperatori — di liberare le anime dal potere del male, cioè del peccato e del demonio?

In questa vigilia della Pasqua redentrice e dell'Anno giubilare l'incontro assurge al valore di simbolo di vissuta comunione nella quotidiana fatica a servizio degli uomini e della loro eterna salvezza. Data questa significazione universale, mentre parlo a voi qui convenuti nella dimora del Papa, vedo spiritualmente presenti tutti i sacerdoti della Santa Chiesa Cattolica, ovunque vivano e operino, e a tutti indirizzo con affetto questo mio messaggio.

2. L'Anno Giubilare, nella varia e armonica molteplicità dei suoi contenuti e dei suoi fini, verte soprattutto sulla conversione del cuore, la metanoia, con la quale si apre la predicazione pubblica di Gesù nel Vangelo.[1] A chi si converte, già nell'Antico Testamento, sono promesse la salvezza e la vita: « Forse che io ho piacere della morte del malvagio, dice il Signore Dio, o non piuttosto che desista dalla sua condotta e viva? ».[2] L'imminente Grande Giubileo commemora il compiersi del secondo millennio dalla nascita di Gesù, il quale nell'ora dell'iniqua condanna disse a Pilato: « Per questo io sono nato e per questo sono venuto nel mondo: per rendere testimonianza alla verità ».[3] E la verità attestata da Gesù è che Egli è venuto per salvare il mondo, destinato altrimenti a perdersi: « Il Figlio dell'uomo infatti è venuto a cercare e a salvare ciò che era perduto ».[4]

Nell'economia del Nuovo Testamento il Signore ha voluto che la Chiesa fosse universale sacramentum salutis. Insegna il Concilio Ecumenico Vaticano II che « la Chiesa è in Cristo come un sacramento o segno e strumento dell'intima unione con Dio ».[5] E infatti volontà di Dio che la remissione dei peccati e il ritorno all'amicizia divina siano mediati dall'opera della Chiesa: « Tutto ciò che legherai sulla terra sarà legato nei cieli, e tutto ciò che scioglierai sulla terra sarà sciolto nei cieli »,[6] ha detto solennemente Gesù a Simon Pietro, e in lui ai Sommi Pontefici suoi successori. Questa stessa consegna Egli ha poi affidato agli Apostoli e, in essi, ai Vescovi loro successori: « Tutto quello che legherete sulla terra sarà legato anche in cielo e tutto

[1] Cfr *Me* 1, 15.
[2] *Ez* 18, 23.
[3] *Gv* 18, 37.
[4] *Le* 19, 10
[5] *Lumen gentium,* n. 1
[6] *Mt* 16, 19

quello che scioglierete sopra la terra sarà sciolto anche in cielo ».[7] La sera del giorno stesso della Risurrezione, Gesù renderà effettivo questo potere con l'effusione dello Spirito Santo: « A chi rimetterete i peccati saranno rimessi e a chi non li rimetterete, resteranno non rimessi ».[8] Grazie a questo mandato gli Apostoli e i loro continuatori nella carità sacerdotale potranno ormai dire con umiltà e verità: Io ti assolvo dai tuoi peccati.

Ho piena fiducia che l'Anno Santo sarà, come deve essere, un capitolo singolarmente efficace della storia della salvezza. Essa trova in Gesù Cristo il suo punto culminante e il suo significato supremo, poiché in Lui noi tutti riceviamo « grazia su grazia », ottenendo di essere riconciliati con il Padre.[9] Per ciò stesso confido e prego che grazie al generoso servizio dei sacerdoti confessori, l'anno giubilare sia per tutti i fedeli, occasione di accostamento pio e soprannaturalmente sereno al sacramento della Riconciliazione.

3. Certamente conoscete in proposito il *Catechismo della Chiesa Cattolica* con la sua approfondita analisi su questo tema fondamentale. In questo incontro vorrei tuttavia ricordare alcuni punti veramente essenziali, che voi non mancherete di proporre ai fedeli affidati alle vostre cure pastorali.

— Per istituzione di Nostro Signore Gesù Cristo, come risulta esplicitamente dal citato passo del Vangelo secondo Giovanni, la confessione sacramentale è necessaria per ottenere il perdono dei peccati mortali commessi dopo il Battesimo. Tuttavia, se un peccatore, toccato dalla grazia dello Spirito Santo, concepisce il dolore dei suoi peccati per motivo di carità soprannaturale, in quanto cioè essi sono offesa di Dio, Sommo Bene, ottiene subito il perdono dei peccati, anche mortali, purché abbia il proposito di accusarli sacramentalmente quando, in tempo ragionevole, lo potrà.

— Identico proponimento deve concepire il penitente che, responsabile di peccati gravi, riceve l'assoluzione collettiva, senza la previa accusa individuale dei propri peccati al confessore: tale proposito è talmente necessario che, in difetto di esso, l'assoluzione sarebbe invalida, come è detto nel can. 962 § 1 del Codice di Diritto Canonico e nel can. 721 § 1 del Codice dei Canoni delle Chiese Orientali.

— I peccati veniali possono essere rimessi anche al di fuori della confessione sacramentale, ma di certo è sommamente utile confessarli sacramentalmente. Supposte infatti le debite disposizioni, si ottiene così non solo la

[7] *Mt* 18, 18.
[8] *Gv* 20, 23.
[9] Cfr Bolla *Incarnationis mysterium*, n. 1.

remissione del peccato, ma anche l'aiuto speciale costituito dalla grazia sacramentale per evitarlo in futuro. Giova qui riconfermare il diritto che i fedeli hanno — e al loro diritto corrisponde l'obbligo del sacerdote confessore — di confessarsi ed ottenere l'assoluzione sacramentale anche dei soli peccati veniali. Non si dimentichi che la cosiddetta confessione devozionale è stata la scuola che ha formato i grandi santi.

— Per accostarsi all'Eucaristia lecitamente e fruttuosamente è necessario che si premetta la confessione sacramentale, quando s'è consci di un peccato mortale. Infatti l'Eucaristia è sì la sorgente di ogni grazia, in quanto ripresentazione del Sacrificio salvifico del Calvario; come realtà sacramentale, tuttavia, non è ordinata direttamente alla remissione dei peccati mortali: lo insegna chiaramente ed inequivocabilmente il Concilio Tridentino,[10] dando veste per così dire disciplinare e giuridica alla parola stessa di Dio: « Chiunque in modo indegno mangia il pane o beve il calice del Signore, sarà reo del Corpo e del Sangue del Signore. Ciascuno, pertanto, esamini se stesso e poi mangi di questo pane e beva di questo calice; perché chi mangia e beve senza riconoscere il Corpo del Signore, mangia e beve la propria condanna».[11]

4. L'Anno Giubilare, grazie al sacramento della penitenza, dev'essere dunque in modo speciale anno del grande perdono e della piena riconciliazione. Ma Dio, al quale siamo grati di averci riconciliati, o con il quale speriamo di riconciliarci, è nostro Padre: Padre mio, Padre di tutti i credenti, Padre di tutti gli uomini. Perciò la riconciliazione con Dio esige e comporta la riconciliazione con i fratelli, mancando la quale il perdono di Dio non si ottiene, come Gesù ci ha insegnato nella perfetta preghiera del Padre Nostro: « Rimetti a noi i nostri debiti come noi li rimettiamo ai nostri debitori ». Il sacramento della penitenza suppone e deve alimentare l'amore fraterno, generoso, nobile, fattivo.

In questa linea, elevata alla sua maggiore perfezione, l'Anno giubilare invita ad una profonda solidarietà in un « meraviglioso scambio di beni spirituali, in forza del quale la santità dell'uno giova agli altri ben al di là del danno che il peccato di uno ha potuto causare agli altri. Esistono persone che lasciano dietro di sé come un sovrappiù di amore, di sofferenza soppor-

[10] *Sess.* 13, cap. 7 e relativo canone, *Denz.* 1647 e 1655.
[11] *1 Cor* 11, 27-28.

tata, di purezza e di verità che coinvolge e sostiene gli altri. È la realtà della "vicarietà", sulla quale si fonda tutto il mistero di Cristo ».[12]

Riconciliati mediante il sacramento della penitenza e così assimilati a Cristo Signore e Redentore, dobbiamo « coinvolgerci nella sua opera salvifica e, in particolare, nella sua passione. Lo dice il noto brano della Lettera ai Colossesi: Do compimento a ciò che manca ai patimenti di Cristo nella mia carne, a favore del suo corpo che è la Chiesa *(Col* 1, 24) ».[13]

5. Nel sacramento della penitenza, eliminate le fratture causate dal peccato, si consolida l'unità della Chiesa che nel Giubileo ha una altissima manifestazione: anche qui dunque si vede il nesso connaturale tra il Giubileo e il sacramento del perdono.

Alla remissione sacramentale del peccato la Misericordia di Dio e la mediazione della Chiesa offrono un prezioso corollario col dono della remissione anche della pena temporale di esso mediante l'Indulgenza. L'ho rilevato con riferimento all'Anno Giubilare nella Bolla di Indizione: « L'avvenuta riconciliazione con Dio, infatti, non esclude la permanenza di alcune conseguenze del peccato, dalle quali è necessario purificarsi. E precisamente in questo ambito che acquista rilievo l'Indulgenza, mediante la quale viene espresso il dono totale della misericordia di Dio ».[14]

Gesù è nato, anzi è stato concepito Sacerdote e Vittima nel seno della Madre, come lo Spirito Santo ci insegna nella Lettera agli Ebrei,[15] applicando espressamente a Gesù il Salmo 40, 7-9: « Sacrificio e offerta non gradisci, gli orecchi mi hai aperto. Non hai chiesto olocausto e vittima per la colpa. Allora ho detto: "Ecco, io vengo. Sul rotolo del libro di me è scritto che io faccia il tuo volere. Mio Dio, questo io desidero, la tua legge è nel profondo del mio cuore" ». Il Giubileo del 2000 richiama alla nostra fede, alla nostra speranza, al nostro amore che la salvezza deriva dalla natività del Sacerdote Eterno, Vittima del sacrificio a cui Egli s'è liberamente offerto.

Maria Santissima, che ha donato al Verbo di Dio l'Umanità sacerdotale e vittimale, ci ottenga di riviverne, pur nella nostra pochezza e miseria, la missione salvifica con la santità personale e nell'esercizio del ministero del Perdono, restituendo, come strumenti di Dio, ai peccatori la grazia, la gioia del cuore, la veste nuziale che permette l'ingresso nella vita eterna.

[12] *Incarnationis mysterium,* n. 10.
[13] *Ibid.* n, 10.
[14] *Ibid.*, n, 9,
[15] Cfr 10, 5-7.

Tutto ciò che ho ricordato in questo colloquio con voi è enunciato, in breve e stupenda sintesi, nella formula rituale della assoluzione sacramentale: « Dio, Padre di Misericordia, che ha riconciliato a Sé il mondo con la morte e risurrezione del Suo Figlio ed ha effuso lo Spirito Santo per la remissione dei peccati, ti conceda mediante il ministero della Chiesa il perdono e la pace ».

Di questa pace sia auspicio efficace per voi, e per quanti il Signore ha affidato o affiderà al vostro ministero, la Benedizione Apostolica che volentieri vi dono.

IV

Ad quosdam Canadae sacros praesules.*

Chers Frères dans l'episcopal,

1. À l'occasion de votre visite *ad limina,* démarche qui inscrit les communautés catholiques répandues à travers le monde dans la tradition bimillénaire de l'Eglise et qui manifeste votre communion avec le Pape et ses collaborateurs, c'est avec joie que je vous accueille aujourd'hui, vous qui êtes les pasteurs de l'Eglise catholique dans la Région apostolique du Québec. Je salue cordialement Mgr Pierre Morissette, votre président, ainsi que chacun d'entre vous, notamment les deux nouveaux Evêques auxiliaires de Montréal, ainsi que les Ordinaires maronite et melkite. Notre rencontre me permet de rejoindre par la pensée les prêtres et les diacres, qui travaillent avec ardeur à vos côtés, les personnes consacrées, qui sont engagées dans l'apostolat et qui ont une mission particulière de prière, ainsi que les fidèles laïcs, qui se dévouent avec vaillance pour servir l'Eglise et la société de leur pays.

Dans vos rapports quinquennaux, vous exprimez votre joie de voir de nombreuses personnes participer à la mission de l'Eglise, chacune selon le service spécifique qui est le sien. Avec vous je rends grâce pour ce dynamisme renouvelé des communautés locales. Aux ministres ordonnés, qui sont vos collaborateurs immédiats et qui portent le poids du jour avec fidélité, transmettez les encouragements affectueux du Successeur de Pierre.

*** Die 22 Aprilis 1999.**

Aux religieux et religieuses, aux laïcs de vos diocèses, redites ma confiance et mon estime pour ce qu'ils réalisent en se laissant guider par le Seigneur.

2. Vous êtes la première région apostolique du Canada à accomplir cette année votre visite quinquennale. Avec les différents groupes d'Evêques de votre pays qui vont se succéder dans les semaines à venir, j'ai souhaité aborder des thèmes significatifs pour l'Eglise aujourd'hui, en vous donnant quelques éléments de réflexion, dans l'esprit de ce que le Seigneur a demandé à Pierre: « Affermis tes frères ».[1] Dans vos rapports, vous évoquez la question des jeunes et la pastorale que vous vous attachez à développer avec eux. Aussi m'arrêterai-je davantage aujourd'hui à certains aspects de cette mission spécifique, sans vouloir toutefois dresser un panorama complet des situations locales et des attentes de la jeunesse, que vous connaissez.

3. L'Eglise au Québec a une riche tradition d'engagement auprès des jeunes, qui sont l'espérance pour l'avenir.[2] Je me réjouis de l'attention qui est portée à la jeunesse, que ce soit dans les familles, dans les paroisses, dans les institutions scolaires ou dans les mouvements. Je salue vos efforts, ainsi que ceux de nombreux adultes, prêtres, religieux, religieuses, parents, éducateurs, pour proposer la foi aux jeunes, de manière renouvelée et concertée, invitant l'ensemble des communautés locales à se mobiliser dans ce sens, notamment dans la perspective du grand Jubilé et des prochaines Journées mondiales de la Jeunesse, qui auront lieu à Rome. L'année jubilaire est une occasion incomparable pour donner un nouvel élan à la pastorale de la jeunesse.

4. L'éveil à la foi dans le cadre familial est capital; il permet à l'enfant d'avancer dans sa recherche intérieure de Dieu, Père de toute vie, et de découvrir la vérité profonde du mystère chrétien. La prière en famille est aussi une grande richesse, car elle offre à chacun la possibilité d'apprendre les mots de la relation filiale avec le Seigneur. Alors que l'enfant développe son intériorité et qu'il devient *capax Dei,* comme disent les Pères de l'Eglise, la famille a un rôle irremplaçable et spécifique pour sa formation humaine et spirituelle. La tendre enfance est une période importante pour la découverte des valeurs humaines, morales et spirituelles. Comme vous le reconnaissez vous-mêmes, c'est souvent une occasion pour les parents de s'interroger sur leur propre foi, sur leur attachement au Christ et sur la conformi-

[1] *Le* 22, 31.
[2] Cf. *Ecclesia in America,* n. 47.

té de leur existence avec l'Évangile. En effet, comment les parents peuvent-ils répondre aux demandes exigeantes des tout-petits et rendre compte de l'espérance qui est en eux s'ils ne prennent pas le temps d'approfondir leur propre démarche chrétienne, de rencontrer le Christ par la prière, par la lecture de l'Ecriture et par la vie ecclésiale? L'Eglise doit aider et épauler les couples et les familles, pour qu'ils puissent prendre conscience de leur mission d'éducateurs de la foi et la réaliser pleinement.

5. Vous m'avez fait part des difficultés rencontrées dans la pastorale des adolescents et des jeunes. Vous soulignez cependant que des adultes s'attachent à les accompagner avec zèle, en déployant toutes leurs qualités d'animateurs pastoraux et leur sens ecclésial. Je les encourage à ne pas désespérer s'ils ne voient pas immédiatement les fruits de leur action. Qu'ils n'oublient jamais qu'ils sont des instruments dont l'Esprit Saint se sert mystérieusement! Dans la société actuelle qui ne propose pas un sens à leur existence, les jeunes portent en eux des interrogations et des souffrances qui se caractérisent par des comportements personnels et sociaux pouvant déconcerter ceux qui sont à leurs côtés, notamment les phénomènes de violence et de drogue, ainsi que les attitudes suicidaires. « La jeunesse est le temps d'une découverte particulièrement intense du propre "moi" et du propre "projet de vie"; c'est le temps d'une croissance qui doit se réaliser "en sagesse, en âge et en grâce devant Dieu et devant les hommes" ».[3] L'éducation requiert une infinie patience et une proximité aimante. Cela aide les jeunes à s'aimer et à découvrir qu'ils sont aimés par des adultes et, à travers ces derniers, par Dieu qui leur fait confiance. Je vous invite à développer et à affermir la pastorale des jeunes, notamment en envoyant en mission auprès d'eux des personnes jeunes et particulièrement formées sur le plan spirituel, mais aussi humain et psychologique, prêtres, diacres, personnes consacrées et laïcs.

La jeunesse a besoin d'éducateurs et d'accompagnateurs spirituels compétents, sages et délicats dans leurs manières de les guider, ayant le souci de permettre la maturation progressive des personnes, de semer la parole de Dieu dans les cœurs et d'être au service de leur « rencontre avec le Christ vivant », qui « est un chemin de conversion, de communion et de solidarité ».[4] Dans ce domaine, il importe que les prêtres proposent aussi à la jeunesse une vie sacramentelle solide, en particulier le sacrement du pardon.

[3] *Le* 2, 52; *Christifideles laici,* n. 46

[4] Cf. *Ecclesia in America,* nn. 7; 27.

Dans la rencontre personnelle avec le ministre du Christ et par l'aveu personnel de ses fautes, le jeune prendra conscience de l'amour du Seigneur et de la réponse qu'il doit lui donner, il se déchargera de son fardeau sur le Seigneur; il apprendra à vivre dans la vérité, il sera guidé sur la route et il trouvera des moyens pour lutter contre le péché.

6. De plus, je ne saurais trop recommander aux prêtres, aux personnes consacrées et aux laïcs ayant une compétence en ce domaine, de proposer aux jeunes de faire l'expérience de la direction spirituelle, afin de relire les différentes étapes de leur existence sous le regard de Dieu, pour y discerner sa présence et pour faire sa volonté, source de liberté profonde. L'accompagnement par un adulte en qui le jeune a confiance aidera ce dernier à franchir les moments intérieurs les plus difficiles, à analyser son propre comportement, à mettre une échelle de valeurs dans ses décisions, et à entrer en relation toujours plus intime avec le Christ. De même, dans cette démarche de proximité, les adultes sont les interlocuteurs et les témoins dont les jeunes ont besoin pour envisager sereinement leur avenir d'hommes et de chrétiens. Ainsi les jeunes pourront entendre avec confiance l'appel du Christ à avancer au large,[5] ils oseront faire apparaître leur identité chrétienne et ils seront des missionnaires auprès de leurs camarades dans une société où, comme vous le dites, la foi a tendance à être privatisée et où, de ce fait, l'Eglise a de la peine à se faire reconnaître.

Pour que les jeunes puissent grandir dans la foi, il convient aussi de leur assurer une place et de leur donner leur part de responsabilité, non seulement dans des groupes de leur âge, mais au sein même des communautés locales, pour qu'ils se sentent partie prenante de l'Eglise tout entière, qui prie, qui se rassemble pour la célébration dominicale, qui puise sa force dans la vie sacramentelle et qui vit la charité. Les jeunes prendront ainsi conscience que la société et l'Eglise ont besoin d'eux, et qu'ils sont appelés à servir leurs frères, pour édifier la civilisation de l'amour.

Dans vos diocèses, des grands rassemblements ou des groupes plus restreints sont régulièrement organisés pour aider la jeunesse à réfléchir sur la vie affective et sur la vocation au mariage, lui donnant ainsi le sens et la valeur de la sexualité humaine. Je salue tous les adultes qui sont engagés dans cette démarche éducative et je les invite à poursuivre leur mission, afin de présenter aux jeunes l'enseignement de l'Eglise, qui sera structurant

[5] **Cf. *Le 5,* 4.**

pour leur formation humaine et spirituelle. Dans un monde où la cellule familiale est fragile et où de nombreuses blessures affectent profondément les jeunes, notamment ceux qui subissent les séparations parentales et les recompositions familiales, l'Église a le devoir de les éduquer à une vie affective édifiée sur de saines valeurs humaines et morales, pour que demain ils puissent s'engager dans la vie conjugale, conscients de leurs responsabilités et de la mission que cela représente auprès de leur conjoint et des enfants.

7. Tout au long de l'enfance et de l'adolescence, les communautés chrétiennes et les éducateurs doivent être attentifs à développer une catéchèse organique, pour que les jeunes puissent connaître les grandes lignes du mystère chrétien. Dans cet esprit, il est important de donner une suite aux sacrements de l'initiation chrétienne, afin que les enfants puissent vivre une vie spirituelle et ecclésiale profonde qui les aidera tout au long de leur existence. J'invite les fidèles à se mobiliser sans cesse pour transmettre la foi et les valeurs chrétiennes aux enfants. Leur formation ne peut pas consister uniquement dans un apprentissage de matières scientifiques et techniques. Elle doit intégrer les dimensions anthropologique, morale et spirituelle, pour édifier la personnalité des jeunes. J'attire l'attention de tous ceux qui ont une fonction éducative dans des établissements d'enseignement confessionnel, pour que la spécificité et l'identité catholiques, qui sont une richesse, ne soient ni perdues ni mises sous le boisseau.

8. Parmi les dimensions primordiales du ministère de l'évêque, il y a la pastorale des vocations sacerdotales, qu'il convient d'organiser et de développer sans cesse, grâce à des prêtres et à des laïcs solides et dynamiques, en prenant soin de confier à quelques jeunes prêtres une part active en ce domaine, eux qui peuvent être des modèles et des exemples, et qui sont plus proches des générations qui les suivent par l'âge et par la mentalité. Ils montreront que le ministère presbytéral est source de joie et d'équilibre. La pastorale des vocations requiert aussi l'engagement de tous les protagonistes des Églises locales. Il s'agit de semer la parole de Dieu dans le cœur de jeunes garçons, d'éveiller en eux le désir de suivre le Christ et de transmettre largement l'appel du Seigneur, en proposant « d'une façon explicite et forte la vocation au presbytérat comme une possibilité réelle pour les jeunes qui ont les dons et les qualités appropriés ».[6] Il convient aussi de faire découvrir l'engagement radical que cela suppose, par le don de soi -

[6] *Pastores dabo vobis*, n. 39.

même au Christ, dans le célibat, pour le service des frères. D'éventuelles confusions qui atténueraient le lien entre le sacerdoce et le célibat ne peuvent être que dommageables à la saine recherche des jeunes et à leur futur engagement sacerdotal. Je me réjouis de ce que, dans certains diocèses, il existe des petits séminaires, dans lesquels les jeunes, tout en poursuivant des études classiques, peuvent se poser réellement la question d'une vocation sacerdotale. Ce sont des pépinières de vocations, qu'il ne faut nullement négliger. J'invite aussi tous les prêtres à être attentifs aux jeunes, à être des éveilleurs de vocations et à leurs proposer sans peur la voie du sacerdoce.

9. Jésus appelle aussi certains jeunes hommes et jeunes femmes à marcher à sa suite d'une façon plus exclusive et à se consacrer totalement à Lui dans la vie religieuse, pour offrir au monde un « témoignage [qui] portera d'abord sur l'affirmation du primat de Dieu et des biens à venir, telle qu'elle se révèle dans la *sequela Christi* et dans l'imitation du Christ chaste, pauvre et obéissant, totalement consacré à la gloire de son Père et à l'amour de ses frères et de ses sœurs ».[7] Cet appel du Christ à la vie consacrée est un témoignage éloquent pour le monde d'aujourd'hui, rappelant que le véritable bonheur vient du Christ et que la liberté de la personne humaine ne peut être séparée de la vérité ni de Dieu.[8] J'exhorte les religieux et les religieuses à manifester aux jeunes qu'une vie totalement donnée dans un amour radical pour le Christ et pour son Église rend heureux.

10. Je vous encourage à continuer d'animer les forces vives de l'Église au Québec pour que tous, dans les familles, dans les paroisses, dans les institutions scolaires, dans les mouvements, collaborent à la mission de marcher avec les jeunes, de les accompagner dans leur croissance, de leur proposer la foi à travers leurs recherches pour qu'ils découvrent, dans la joie, la Bonté du Père, qu'ils vivent de la Bonne Nouvelle de Jésus Christ et qu'ils se laissent conduire par la Force de l'Esprit Saint. Ainsi ils pourront s'ouvrir à l'appel que le Seigneur leur adresse de participer à l'œuvre de la Création et à l'œuvre de la Rédemption, dans la fraternité et la solidarité, et donc découvrir que leur vie a un sens, que cela vaut la peine de s'engager dans le sacerdoce, la vie consacrée ou le mariage, de travailler à la poursuite du bien commun dans le monde, de participer de tout cœur à la communion de l'Église et à sa mission.

[7] *Vita consecrata*, n. 85.
[8] Cf. *ibid.*, nn. 87-91.

11. Au terme de notre rencontre, je vous encourage dans la poursuite de votre mission episcopale, en vous invitant à poursuivre vos collaborations fraternelles et à vous soutenir dans le ministère; ainsi vos Eglises diocésaines seront plus unies et s'entraideront, pour relever les défis qui sont les vôtres en étant des communautés centrées sur Jésus Christ, en dialogue avec le monde.

Portez les salutations du Successeur de Pierre à tous vos collaborateurs et au peuple de Dieu qui est confié à vos soins et, de manière particulière, transmettez aux jeunes mon affection. En invoquant l'intercession maternelle de la Vierge Marie, je vous accorde de grand cœur la Bénédiction apostolique, ainsi qu'à tous vos diocésains.

V

Ad episcopos Aethiopiae et Erythreae.*

Venerable Brothers,

Filled with trust in the Lord I warmly greet Cardinal Paulos Tzadua, Archbishop Emeritus of Addis Ababa, and the Pastors of the Church in Ethiopia and Eritrea. Prevented by the outbreak of hostilities between Ethiopia and Eritrea from easy access to one another in your own land, you have come to Rome in order to gather in one body as an Episcopal Conference. Building on the reflections and proposais of your *ad Limina* visit of September 1997, you seek now to strengthen your collaboration on many common issues for the good of your local Churches.

The création of the independent State of Eritrea and the ensuing period of peace and friendship between your countries were signs of hope after decades of armed uprisings. This transition from military aggression to fraternal harmony brought encouragement to other African nations, and the Church herseif shared the satisfaction of your people and governments with the new prospects for mutual understanding and progress which arose. Thus the outbreak of hostilities last spring could not have been a cause of greater sorrow, as I have said on several occasions even as I appealed for a return to negotiations and concord. As Bishops and Pastors of the Catholic

*** Die 27 Aprilis 1999,**

Church in Ethiopia and Eritrea, you are now in the process of preparing a message of peace to be addressed to your clergy, religious and laity, as well as to all Ethiopians and Eritreans of good will. The whole Church stands with you and supports every gesture of peace and every effort aimed at restoring unity and fraternity.

War brings nothing but tragedy and despair, reaping innocent victims as it destroys lives and homes, families and peoples. I repeat with urgency what I have said so many times in the past: every alternative to war must be pursued. God has blessed his children with an intelligence and creativity which can résolve tensions and conflict, and which can succeed in building a society whose cornerstone is respect for the inalienable dignity of every human person.

I know that this conviction is shared by the Eastern and Latin Rite Catholic faithful of Ethiopia and Eritrea, and I am certam that the members of the other Churches and Ecclésial Communities in your two countries feel likewise. Similarly, your Muslim brothers and sisters, as well as the followers of African traditional religion, are undergoing the same trials and sorrows of the présent moment, and they too long for peace and security. It is your duty, my dear Brothers, to build on these common sentiments and to encourage every initiative aimed at restoring that harmony and friendship which formerly marked the relations between your countries. The Catholic Church throughout the world supports you in this task and spares no effort herself in promoting solidarity and peaceful coexistence among peoples.

With the Great Jubilee of the 2000th anniversary of the Birth of our Saviour Jesus Christ drawing ever nearer, we reaffirm our belief that "Christ, who died and was raised up for all, can through his Spirit offer man the light and the strength to measure up to his supreme destiny".[1] Therefore, I invite you to open your hearts to the promptings of the Holy Spirit and to lead with courage the people that God has entrusted to your pastoral care. Inspire in them the holiness of life and the knowledge of the Gospel which alone can make them witnesses to the truth, justice, universal goodwill and brotherhood which are the building-blocks of peace.

I pray for your countries and their leaders, that the hearts of all will turn towards the paths of dialogue and peace. I renew my appeal to the international community to be of assistance in ways that fully respect your

[1] ***Gaudium et Spes*, 10.**

countries' independence and your peoples' dignity. A practical way to achieve this goal is the immediate implementation of the Framework of Peace proposed by the Organization of African Unity and already agreed to by the two governments.

1 commend the Church in Ethiopia and Eritrea to the intercession of Mary, Mother of the Redeemer, who two thousand years ago brought into the world the Incarnate Word, the Light of the Nations. May she obtain for you, the Pastors, and for the priests, Religious and lay faithful of your particular Churches, the comfort of grace and the strength of faith, hope and love that will sustain you ali in the présent diffìculties. May "Jesus Christ, the one Saviour of the world, yesterday, today and for ever"[2] always be your hope and encouragement.

As a token of my concern for you, and with the assurance of my prayerful solidarity, I cordially impart my Apostolic Blessing.

VI

Ad quosdam Canadae episcopos.*

Dear Brother Bishops,

1. In the glorious hope of Easter, I greet you, the Bishops of Ontario, rejoicing with you that the Paschal promise "does not disappoint us, because God's love has been poured into our hearts through the Holy Spirit who has been given to us".[1] I pray that during these days of your visit *ad Limina Apostolorum* the Spirit who raised Jesus from the dead will move powerfully in your hearts, so that you may taste anew his peace and joy in "the priestly service of the Gospel of God".[2] You come from the cities, great and small, from the vast spaces of rural Canada, from cultures both English-speaking and French-speaking and from Churches of East and West. But you have come to the tombs of the Apostles united as brothers in hierarchical communion, as Pastors bearing the joys and hopes, the sor-

[2] **Cf *Heb* 13:8.**

*** Die 4 Maii 1999**

[1] ***Rom* 5:5.**

[2] ***Rom* 15:16,**

rows and concerns of the People of God whom Christ has called you to serve. The ministry of Bishops is complex and demanding, and its many pressures can at times blur our vision of what Christ calis us to be and to do. This time in Rome is a moment the Lord gives you to step aside awhile and focus once again upon what really matters, to take stock of your ministry in the light of the Lord's love for his Church, and to plan for the future with ever greater courage and confidence.

This is an hour of great challenge for the Catholic community, but it is also a time of abundant grace; and we who lead the People of God on their pilgrim way dare not overlook the gift that is now being offered. We stand at the threshold of a new millennium, at a time of profound cultural change which, like the millennium drawing to a close, is fraught with ambiguity. Yet in the midst of complexities and contradictions, the whole Church is preparing to celebrate the Great Jubilee of the 2000th anniversary of the Saviour's birth, certain that the mercy of God will do great things for us.[3] The signs are there that Christ, the fullness of God's mercy, is moving in new and marvellous ways. As at other significant moments of her history, the Church stands under judgement; and she will be judged on whether or not she succeeds in recognizing and responding to the demands of this "hour of grace". More than others, we Bishops stand under judgement: "it is required of stewards that they be found trustworthy".*

2. The memory of the Special Assembly for America of the Synod of Bishops is still vivid in my mind: and how could it be otherwise, with so deep an expérience of episcopal communion in the "care for all the churches"?[5] From Mexico City, the Apostolic Exhortation *Ecclesia in America* has gone forth to you and to the priests, religious and lay faithful of your Diocèses as an earnest invitation to engage in the "new evangelization". The Apostolic Exhortation contains many éléments for thought and action; and it is one of these that I wish to consider with you today. The Exhortation notes that "the evangelization of urban culture is a formidable challenge for the Church. Just as she was able to evangelize rural culture for centuries, the Church is called in the same way today to undertake a methodical and far-reaching urban evangelization".[6] What the Synod Fathers

[3] **Cf. *Lk* 1:49.**
[4] ***1 Cor* 4:2**
[5] ***2 Cor* 11:28.**
[6] **No. 21.**

called for is nothing short of the evangelization which I have described as "new in ardour, methods and expression";[7] and such an evangelization is certainly needed at the dawn of the third Christian millennium, especially in the large urban centres where **a** growing percentage of the population now lives. As the Synod Fathers observed, the Church in Europe and elsewhere has in the past succeeded in evangelizing rural culture, but that is no longer enough. A great new task now beckons, and it is unthinkable that we should fail in the evangelization of the cities. "He who calis you is faithful, and he will do it".[8]

3. The phenomenon of the megalopolis has long been with us, and the Church has not been slow to consider how best to respond. In his Apostolic Letter of 1971, *Octogésima Adveniens,* Pope Paul VI noted how increasing and irreversible urbanization is a great challenge to human wisdom, imagination and powers of **Organization.**[9] He emphasized how urbanization in an industriai society upsets traditional ways and structures of life, producing for people **"a** new loneliness... in an anonymous crowd... in which they feel themselves strangers".[10] It also produces what the Pope called "new prolétariats" on the edges of the big cities, **"a** beit of misery in silent protest at the luxury which blatantly cries out from centres of consumption and waste".[11] There arises a culture of discrimination and indifférence, "lending itself to new fdrms of exploitation and domination" which deeply undermine human dignity. This is not the whole truth of the modem megalopolis but it is **a** crucial part of it, and it présents the Church, especially her Pastors, with a pressing and inescapable challenge. Urbanization, it is true, pro vides new opportunities, créâtes new modes of community, stimulâtes many forms of solidarity; but "in the struggle against sin"[12] it is often the dark underside of urbanization which occupies your immediate pastoral attention.

In the years since 1971, the truth of Pope Paul's remarks has become clearer as the process of urbanization has gone on and increased. The Synod Fathers noted that the movement of people to the cities is most often

[7] ***Address to the Assembly of CELAM,*** **9 March 1983, III.**
[8] ***1 Thess*** **5:24**
[9] **No. 10.**
[10] ***Ibid.***
[11] ***Ibid.***
[12] **Cf.** ***Heb*** **12:4.**

caused by poverty, lack of opportunity and poor services in rural áreas.[13] The attraction grows stronger because the cities hold out the promise of employment and entertainment, appearing to be the answer to poverty and boredom when in fact they generate new forms of both.

For many people, especially the young, the city becomes an expérience of rootlessness, anonymity and inequality, with the conséquent loss of identity and sense of human dignity. The resuit is often the violence that now marks so many of the large cities, not least in your own country. At the core of this violence there is a protest bred of deep-seated disappointment: the city promises so much and deli vers so little to so many. This sense of disappointment is also linked to a loss of confidence in institutions — politicai, legai and educational institutions, but also the Church and the family. In such a world, a world of great absences, the heavens seem closed[14] and God seems a long way away. It becomes a profoundly secular world, a one-dimensional world which to many people can appear like a prison. In this "city of man", we are called to build "the city of God"; and before so daunting a duty we are tempted perhaps, like the Prophet Jonah at Nineveh, to lose heart and flee from the task;[15] But, as with Jonah, the Lord himself will lead us resolutely along the path which he has chosen for us.

4. Les Pères du Synode n'ont pas promu une nouvelle évangélisation urbaine de manière indéterminée: ils ont précisé des éléments de l'activité pastorale qu'une telle évangélisation requiert. Ils ont parlé du besoin d'"une évangélisation urbaine méthodique et capillaire par la catéchèse, la liturgie et la manière même d'organiser ses structures pastorales".[16] Ici nous avons donc trois éléments très précis: la catéchèse, la liturgie et l'organisation des structures pastorales — éléments qui sont radicalement liés aux trois dimensions du ministère de l'Evêque: enseigner, sanctifier et gouverner. A ce sujet, chers Frères, nous touchons le point central de ce que le Christ nous appelle à être et à faire dans la nouvelle évangélisation.

Ces trois dimensions ont pour objectif une expérience nouvelle et plus profonde de la communauté dans le Christ, qui est la seule réponse efficace et durable à une culture marquée par le déracinement, l'anonymat et les inégalités. Là où cette expérience est fragile, on peut s'attendre à ce que

[13] *Ecclesia in America,* **21.**
[14] **Cf.** ***Is*** **64:1**
[15] **Cf.** ***Jonah*** **4:1-3;** ***Octogésima Adveniens,*** **12.**
[16] *Ecclesia in America,* **n. 21.**

davantage de fidèles se détachent de la religion ou dérivent vers des sectes et vers des groupes pseudo-religieux, qui s'appuient sur leur aliénation et se développent parmi les chrétiens déçus par l'Eglise pour quelque raison que ce soit. On ne peut plus s'attendre à ce que les gens viennent dans nos communautés spontanément; il doit plutôt y avoir une nouvelle impulsion missionnaire dans les villes, avec des hommes et des femmes dévoués, notamment des jeunes, qui s'engagent au nom du Christ pour inviter les gens à rejoindre la communauté ecclésiale. C'est un élément central de l'organisation des structures pastorales, qui est requis pour une nouvelle évangélisation des villes. Cette dernière donnera un nouvel élan du même ordre que celui qui a permis la naissance de l'Église sur votre terre: en particulier l'engagement héroïque de Jean de Brébeuf et d'Isaac Jogues, de Marguerite Bourgeoys et Marguerite d'Youville. Mais maintenant, le but est la ville, et c'est là que le nouvel héroïsme missionnaire doit briller avec autant d'éclat que cela s'est produit dans le passé, mais autrement. Cela dépendra en grande partie de l'élan et du dévouement des missionnaires laïcs urbains; ceux-ci auront aussi besoin du service de prêtres vraiment zélés, qui seront eux-mêmes habités par l'esprit missionnaire et qui sauront comment allumer cet esprit chez les autres. Il est vital que les séminaires et les maisons de formation soient clairement vus comme des écoles pour la mission, formant des prêtres qui pourront aider les fidèles à devenir les nouveaux évangélisateurs dont l'Église a désormais besoin.

5. Lorsque que les fidèles répondent à l'appel du Seigneur et cherchent à entrer davantage dans la communauté croyante, ils doivent être conduits à demeurer en intimité avec le Christ, à travers la vie cultuelle et la catéchèse, dont les Pères du Synode ont parlé. Le lieu privilégié pour cette expérience reste la paroisse, malgré tous les grands changements qui s'y déroulent dans le contexte urbain d'aujourd'hui.[17] Il est vrai que la paroisse a besoin de s'adapter pour faire face aux changements actuels rapides; mais il est aussi certain que la paroisse s'est montrée, dans le passé, capable d'extraordinaires adaptations et qu'elle en sera encore capable aujourd'hui.

Cependant, devant toute adaptation, il faut garder clairement présent à l'esprit que c'est par-dessus tout l'Eucharistie qui révèle la vérité immuable de la vie chrétienne. C'est pourquoi la liturgie est aussi centrale, et il est nécessaire que les Évêques et les prêtres fassent tout ce qui est en leur

[17] **Cf. *Ecclesia in America,* n. 41**

pouvoir pour assurer que la vie cultuelle de l'Église, spécialement la Messe, sera centrée sur la présence réelle du Seigneur — "parce que l'Eucharistie constitue l'entière richesse spirituelle de l'Église".[18] Cela demande à la fois une catéchèse systématique des jeunes et des adultes, ainsi qu'un profond esprit de fraternité entre tous ceux qui se rassemblent pour célébrer le Seigneur. On ne doit pas laisser l'anonymat des villes envahir nos communautés eucharistiques. De nouvelles méthodes et de nouvelles structures doivent être trouvées pour construire des ponts entre les personnes, de sorte que se réalise réellement cette expérience d'accueil mutuel et de proximité que la fraternité chrétienne requiert. Il se pourrait bien que cette expérience et que la catéchèse qui doit l'accompagner soient mieux accomplies dans des communautés plus réduites, comme cela est précisé dans l'exhortation post-synodale: "On peut peut-être trouver un moyen de renouvellement paroissial, particulièrement urgent dans les paroisses des grandes villes, en considérant la paroisse comme une communauté de communautés".[19] Une telle réalisation demandera d'être accomplie prudemment, pour ne pas engendrer de nouvelles formes de fractures; mais il se pourrait aussi qu'il soit "plus facile, au sein de ce contexte humain, de se retrouver pour écouter la Parole de Dieu, pour réfléchir, à sa lumière, sur les divers problèmes humains, et pour mûrir des choix responsables, inspirés par l'amour universel du Christ".[20]

Non seulement les paroisses, mais aussi les écoles catholiques et d'autres institutions doivent s'ouvrir aux urgences pastorales nécessaires pour évangéliser les villes. Mais, pour cela, elles doivent s'assurer que leur identité catholique n'est en aucune façon affectée par les influences liées à la sécularisation. Au Canada, ces influences sont parfois lourdes, et vous, chers Frères, vous avez lutté pour leur résister. Je vous exhorte fortement à poursuivre ce chemin avec courage et lucidité, de manière que les institutions catholiques, précisément à cause de leur identité catholique, puissent efficacement contribuer à l'œuvre d'évangélisation, importante pour l'Église. Tout cela fait profondément partie de la tâche de vigilance que le Christ a confiée aux Évêques.

6. Yet it must never be forgotten that developments at the level of pastoral structure and strategy are intended to do one thing alone: to lead

[18] ***Presbyterorum Ordinis,*** **n. 5.**
[19] ***Ecclesia in America,*** **n. 41.**
[20] ***Ibid.***

people to Christ. This was the simple and luminous vision of the Synod, and it is reflected in the Post-Synodal Exhortation. It is certainly this for which people long, even though they themselves sometimes fail tb see it. Scripture leaves no doubt that Christ is not encountered apart from the expérience of Christian community. We cannot have Christ without the Church, the community of faith and saving grace. Without the Church, it is certain that we shall create an idea of Christ in our own image, when our real task is to allow him to create us in his own image. The New Testament is also quite precise in its description of the encounter with Christ. We see this especially in the Easter season, when we read the accounts of the appearances of the Risen Lord which were the very seed of Christianity understood as a religion not just of enlightenment but especially of encounter. The Gospels tell us that the encounter with Christ is always unexpected, unsettling and commissioning. The cali of Christ, like the call of God in the Old Testament, comes to those who do not expect it — at a time, in a place and in a way they could never have predicted. It is unsettling in the sense that life can never be the same again: there is always a dislocating effect in the call of Christ who says "Follow me",[21] with ali the conversion of life that this implies. And finally, those who encounter Christ are always commissioned by him to go forth to share with others the gift which they themselves have received.[22] This, then, will be the threefold shape of the encounter with Christ which leads people more deeply into the community of faith, and which remains the whole purpose of their journey of faith within the Church.

7. In a community more fully conscious of Christ's présence the megalopolis will find the God-given sign pointing beyond a culture of rootlessness, anonymity and inequality. There will be nurtured the culture of life which you, dear Brothers, have striven so consistently to promote; and this in turn will generate a culture of human dignity, that true humanism which is rooted in God's creative act and is always a sign of Christ's redemptive power. Such a community will be the seed of "the holy city, the new Jerusalem, Coming down out of heaven from God".[23] We are those who have seen that vision of the Church: therefore "we have learnt that there is

[21] *Mt* 4:19.
[22] Cf *ibid.,* 28:19-20.
[23] *Rev* 21:2..

a City of God and we have longed to become **Citizens** of that City",[24] where "we shall be still and see; we shall see and we shall love; we shall love and we shall praise".[25]

With the praise of the Most Holy Trinity in our hearts and on our lips, we look to Mary, "Mother of America".[26] May she through whom the light rose over the earth shed light upon your own path as you journey with your people through the darkness to meet the Risen Lord. Entrusting the Church in Ontario to her unfailing care, and invoking the infinite mercy of God upon yourselves, and upon the priests, religious and lay faithful, I gladly impart my Apostolic Blessing.

VII

Ad sodales Pontificalium Operum ad Missiones fovendas.*

Signor Cardinale,
Venerati Fratelli nell'episcopato,
Carissimi Direttori Nazionali,
Collaboratori e Collaboratrici delle Pontificie Opere Missionarie!

1. Con gioia rivolgo a ciascuno di voi il mio cordiale saluto, a cominciare dal Signor Cardinale Jozef Tomko, Prefetto della Congregazione per l'Evangelizzazione dei Popoli, che ringrazio per le parole con cui si è fatto interprete dei vostri sentimenti. Saluto l'Arcivescovo Charles A. Schleck, Segretario Aggiunto della Congregazione e Presidente delle Pontifìcie Opere Missionarie; **i** Segretari Generali delle Opere e, in modo speciale, voi, cari Direttori Nazionali, che portate in prima persona il peso dell'animazione e della cooperazione missionaria nei vostri Paesi. Il mio affettuoso saluto si estende a tutti **i** vostri collaboratori ed alle vostre collaboratrici che, spinti da zelo evangelico, hanno a cuore di proclamare l'amore del Padre celeste ad ogni uomo ed in ogni situazione di vita.

2. Accogliendo voi, desidero abbracciare tutti coloro che lavorano, pregano e soffrono per la missione evangelizzatrice della Chiesa. Sono in

[24] **Saint Augustine,** ***City of God,*** **XI, 1.**
[25] ***Ibid.,*** **XXII, 30.**
[26] ***Ecclesia in America,*** **76.**

*** Die 14 Maii 1999**

tanti: dal personale apostolico che, « *ad vitam* », ha fatto di questa missione la ragione della propria esistenza, e che continua ad essere l'esempio massimo della dedizione alla causa del Vangelo, alle persone che nelle diverse condizioni di vita, magari nel silenzio e nell'anonimato, si impegnano nell'animazione e nella cooperazione missionaria.

Portate loro il mio grato saluto e l'incoraggiamento a sostenere sempre la missione « *ad gentes* », necessaria per annunciare il Vangelo a quanti ancora non conoscono Cristo, unico Salvatore del genere umano. Penso specialmente a chi, in mezzo a difficoltà di ogni genere, persevera fedelmente là dove lo Spirito l'ha condotto, fino talora all'offerta della propria vita. Rendiamo grazie a Dio per questa loro generosa testimonianza, consapevoli come siamo che « *sanguis martyrum, semen christianorum* ». Con la loro vita offerta senza riserve, questi fratelli e sorelle manifestano al mondo, non di rado scettico nei confronti degli autentici valori, l'amore illimitato ed eterno di Dio Padre.

3. Questo nostro incontro si situa nell'immediata prossimità del Grande Giubileo dell'anno Duemila, celebrazione della salvezza che il Padre ha offerto a tutti gli uomini. Questo induce spontaneamente a ricordare, ancora una volta, come « la missione di Cristo Redentore, affidata alla Chiesa, è ancora ben lontana dal suo compimento. Al termine del secondo millennio dalla sua venuta uno sguardo d'insieme all'umanità dimostra che tale missione è ancora agli inizi e che dobbiamo impegnarci con tutte le forze al suo servizio »,[1] in conformità con la volontà del Padre « che tutti gli uomini siano salvi ».[2]

La vostra Assemblea, che quest'anno ha come tema: « La cooperazione missionaria nell'anno Duemila: animazione, vocazioni, personale, aiuto spirituale e materiale », è stata preparata mediante la celebrazione di opportune Giornate di Pastorale. In esse vi siete soffermati a studiare l'Istruzione sulla cooperazione missionaria « *Cooperatio missionalis* », pubblicata il I° ottobre scorso. Questo documento, ribadendo la permaneìrte validità della missione *ad gentes,* offre delle norme pratiche che permettono di orientare al meglio le iniziative delle Pontificie Opere Missionarie e di altre realtà, coordinate dalla Congregazione per l'Evangelizzazione dei Popoli.

4. La Chiesa tutta « ha ricevuto il mandato di attuare il piano di salvezza universale, che scaturisce, fin dall'eternità, dalla "fonte di amore", cioè

[1] ***Redemptoris missio,*** **1.**

[2] ***1 Tm*** **2, 2**

dalla carita di Dio Padre ».[3] L'apostolo Paolo afferma di rendere culto a Dio nel suo spirito « annunziando il Vangelo del Figlio suo ».[4] In effetti, la proclamazione dell'amore incondizionato di Dio per tutti gli uomini è compito che nasce dalla consapevolezza del suo assoluto valore salvifico. Solo riconoscendo questo amore e affidandosi ad esso, l'uomo può vivere secondo verità.[5] Si comprende allora perché «l'evangelizzazione missionaria... costituisce il primo servizio che la Chiesa può rendere a ciascun uomo e all'intera umanità ».[6] Quest'amore del Padre, rivelato dal e nel Figlio fatto uomo, spinge la Chiesa alla missione: per cooperare ad essa i cristiani ricevono lo Spirito Santo, « il protagonista di tutta la missione ecclesiale », la cui « opera rifulge eminentemente nella missione *"ad gentes"* »?

5. A voi, membri del Consiglio Superiore delle Pontificie Opere Missionarie, come pure ai vostri collaboratori, compete un ruolo di primaria responsabilità nell'animazione e formazione missionaria del Popolo di Dio. E per questo che vi incoraggio a proseguire con rinnovato sforzo in quest'impegno, che già svolgete con grande generosità. Lo dimostra, tra l'altro, il continuo aumento del vostro fondo centrale di solidarietà, formato principalmente da piccoli contributi di tante persone — le « povere vedove » del Vangelo — che offrono del loro necessario. Esso permette la realizzazione dell'attività pastorale delle Chiese sprovviste di mezzi materiali o di sufficiente personale apostolico.

Indispensabili sono, pertanto, il vostro compito, quali Direttori delle Opere Missionarie Pontifìcie, e la vostra dedizione personale. A voi è chiesto di « informare e formare il Popolo di Dio alla missione universale della Chiesa, far nascere vocazioni *ad gentes,* suscitare cooperazione all'evangelizzazione »,[8] con uno spirito veramente universale, consapevoli che le Pontifìcie Opere Missionarie hanno come orizzonte il mondo intero. L'universalità è il pregio più importante e caratteristico delle Opere, che partecipano così alla sollecitudine del Papa per tutte le Chiese.[9]

Affido voi ed il vostro servizio alla premurosa assistenza di Maria, Madre della Chiesa e Stella dell'evangelizzazione. Vi assicuro un costante ri-

[3] *Cooperatio missionalis,* 1.
[4] *Rm* 1, 9.
[5] Cfr *Gaudium et spes,* 19, 1.
[6] *Redemptoris missio, 2.*
[7] *Ibid.,* 21.
[8] *Ibid,,* 83.
[9] Cfr *2 Cor* 11, 28.

cordo nella preghiera ed imparto di cuore una speciale Benedizione Apostolica a ciascuno di voi, estendendola volentieri a tutti i vostri collaboratori nel lavoro di animazione missionaria.

VIII

Ad Keniae sacros antistites.*

Dear Brother Bishops,

1. With affection in the Risen Lord I greet you, the members of the Kenya Episcopal Conference, and just as you graciously welcomed me to Kenya four years ago so I welcome you to the Vatican today. It is indeed a great joy for me to meet you once again, and on the occasion of your visit *ad Limina Apostolorum* I give heartfelt thanks to our God and Father for the "partnership in the Gospel" [1] which is ours in the service of God's people. I ask you to assure the clergy, Religious and laity of your diocèses that they remain ever in my heart: I do not cease to pray for their continued growth in grace and holiness.

It is with gratitude to the Lord of the harvest that I note the vigour and vitality of the Church in Kenya as she continues to increase, "adding day by day to the number of those who are being saved".[2] Since your last visit to the tombs of the Apostles, two new Diocèses have been established and an Apostolic Vicariate erected. I am very pleased to greet the Bishop of Kericho, the Bishop of Kitale and the Vicar Apostolic of Isiolo on the occasion of their first *ad Limina* visit. In like manner I greet those among you who, in the last five years, have been ordained to the episcopate: the Bishops of Kissi, Kitui, Bungoma and of the Military Ordinariate. "The God of peace be with you ali. Amen".[3]

2. In the Pastoral Letters which you have published in these last few years you have shown praiseworthy concern for the spiritual and religious welfare of your people in the context of the overall politicai, social and economie situation of your country. This context has immediate repercussions

*** Die 20 Maii 1999**

[1] ***Phil* 1:5**

[2] **Cf, *Acts* 2:47**

[3] ***Rom* 15:33,**

' in the lives of the faithful, indeed of ail Kenyans, and initiatives at the parish and diocesan levéis to address the situations involved not only respond to a very real need on the part of the nation but also provide effective forums for presenting the Church's social teaching. In fact, the healthy social order to which the **Citizens** of Kenya aspire calis for a renewed moral and politicai culture of responsibility; the sound démocratie system which they desire is dependent on a widespread positive response to the summons for ethical renewal. A fundamental requirement here, as I noted in the Encyclical Letter *Centesimus Annus,* is "the advancement both of the individual through éducation and formation in true ideáis, and of the 'subjectivity' of society through the création of structures of participation and shared responsibility".[4] Without a solid moral formation no citizenry would be capable of properly exercising its politicai functions. Only in prudence, justice, tempérance and courage[5] can the choices be made — whether in regard to the leaders selected or the policies chosen — which are truly conducive to the well-being of the nation.

As many of you have pointed out in your quinquennial reports, changes in the economy and in other aspects of the social milieu présent Catholics with challenges for the living out of their Christian commitment, especially in the area of family life. Economie difficulties coupled with the rapid and intense urbanization of society give rise to situations in which the temptation of making immoral responses to the resulting pressures exerts a powerful influence. It is therefore imperative that in your service as shepherds and spiritual guides you should place a high priority on the pastoral care of families. I encourage you never to grow weary of exhorting and encouraging the faithful to strive always to be steadfast in embracing the ideáis of Christian marriage and family life. It is also appropriate to seek greater dialogue and coopération in these same áreas with other Christian Churches and Ecclésial Communions: for these are matters which affect the lives of ali Kenyans, and such joint efforts and collaboration will off er a clearer witness to Christ and the Gospel.

Since the values of which we are speaking here are first transmitted in the family and then reinforced in school, both the family and éducation should be objects of your constant pastoral concern. The family itself must

[4] No. 46.
[5] Cf. *Wis* 8:7.

be safeguarded and promoted, for it remains "the basic cell of society";[6] and "in the sphère of éducation the Church has a specific role to play... [which] is not only a matter of entrusting the Church with the person's religious and moral éducation, but of promoting the entire process of the person's éducation 'together with' the Church".[7] The Church's role in éducation — especially through Catholic schools and programmes of religious éducation — must therefore be defended and enhanced.

3. It is in this very context that a significant image which was highlighted in the work of the Special Assembly for Africa of the Synod of Bishops takes on ever greater importance: the concept of the Church as God's family. This expression of the Church's nature is particularly appropriate for your continent, for it "emphasizes care for others, solidarity, warmth in human relationships, acceptance, dialogue and trust".[8] Thus, the new evangelization, which is such an integral part of the Church's mission in preparing for the Third Christian Millennium, will aim at "building up the Church as Family, avoiding all ethnocentrism and excessive particularism, trying instead to encourage reconciliation between différent ethnie groups, favouring solidarity and the sharing of personnel and resources among the particular Churches, without undue ethnie considérations".[9]

This concept must be an integral part of all formation within the Church, especially of the lay faithful: you must help the laity to see themselves as active members of the family that is the Church, and to corne to understand that in a very real way they belong to the Church and the Church belongs to them; they share responsibility for her! This understanding and commitment will help Catholics to avoid being lured away from the practice of their faith by other religious traditions and by the sects which are becoming ever more numerous in Kenya. It will also prove invaluable in programmes aimed at the formation of youth, for there is perhaps no other group in Kenyan society which is more susceptible to the materialistic, consumeristic and otherwise spirit-numbing attitudes which are so prévalent today and often promoted by the mass-media.

4. The formation which takes place in your Seminaries and in Institutes of Consecrated Life must also be among your chief concerns as Pastors.

[6] ***Familiaris consortio,* 46; cf. *ibid.,* 42.**

[7] ***Letter to Families,* 16.**

[8] ***Ecclesia in Africa,* 63.**

[9] ***Ibid.***

The increase in the number of candidates to the priesthood and religious life is a great gift, and calis for careful discernment in the sélection and training of those preparing for a life of service in the Church. Moreover, in light of the need to form an ever more active laity, care must be taken to avoid imparting models of the priesthood which are too clerical or authoritarian in nature, with the result that future priests find it difficult to work closely with lay people and to acknowledge their role and talents. Rather, your priestly co-workers must be encouraged to involve as many of the lay faithful as possible in a shared responsibility for parish life: the parish priest remains the leader, but he cannot — and should not — do everything himself. As I noted in my Post-Synodal Apostolic Exhortation *Pastores dabo vobis:* "It is particularly important to prepare future priests for coopération with the laity... they should be **Willing** to listen to lay people, give brotherly considération to their wishes and recognize their expérience and compétence".[10]

You can be sure that if your seminaries conform to the fundamental requirements of the Church's programme of priestly formation, especially as presented in the Conciliar Decree *Optatam totius* and in the Post-Synodal Apostolic Exhortation *Pastores dabo vobis,* they will bear much fruit for générations to come. Among the more important attitudes and dispositions to be cultivated in seminarians, the documents single out the loving acceptance of the celibate life, a spirit of poverty and simplicity, and an unfailing solicitude and zeal for the *salus animarum,* particularly for the salvation of those who have strayed or are ensnared by sin. In the advancement of candidates to Holy Orders, the Bishop has a responsibility which he must exercise personally. For the good of the Church, he should not admit candidates to ordination without being morally certain of their mature commitment to the priestly ideal.

Your concern for priestly formation does not cease on the day you ordain your spiritual sons. Rather, you must continue to seek ways to foster their continuing formation, as a means of ensuring that your priests are "generously faithful to the gift and ministry received, that they are priests such as the People of God wishes and has a 'right' to".[11] You should be particularly close to those priests who may be faltering in fidelity to their vocation, and you must never tire of insisting that ministerial priesthood is

[10] **No. 59.**
[11] ***Pastores dabo vobis,* 79.**

not a profession or a means of social advancement. Rather, it is a sacred ministry. The Gospel demands that Bishops should deal promptly, frankly and resolutely with any situation which scandalizes the flock or weakens the credibility of the Church's witness. Following the example of Christ the Good Shepherd, you are to seek out those in difficulty and gently "admonish them as beloved children".[12] Above ali, you must pray without ceasing for your priests, that the gift of God which they have received through the laying on of hands may be constantly rekindled.

5. Likewise, while respecting the legitimate autonomy of Institutes of religious and apostolic life, a Bishop has precise pastoral responsibilities for the care of those who belong to these communities. You should always be **Willing** to support young Kenyans who aspire to consécrate their whole lives to the service of their brothers and sisters through the observance of the evangelical counsels. Of particular value is the support you offer Superiors in the delicate task of prudently discerning the fitness of candidates to religious life. I join you in expressing appréciation to the generous missionary priests, Brothers, Sisters and lay men and women who, réceptive to the promptings of the Spirit, have come to Kenya, bearing witness to that exchange of spiritual gifts between the particular Churches which is a naturai fruit of ecclésial communion. In like manner, and with equal satisfaction, I note that many Kenyan priests and Religious have also heeded the Spirit's lead and are now serving as missionaries outside their Diocèses of origin and e ven outside the country.

Nor can we fail to recognize with keen gratitude the indispensable role of catechists in transmitting the truths of the faith and in bringing others to the Lord. I am mindful of the important witness they bear and of the selflessness with which they devote themselves to Christ and his Church in their work of making the Gospel ever better known and accepted. No effort should be spared in ensuring that they receive the proper training and formation required for the fulfilment of their duties; nor should they lack support and encouragement, either material or spiritual.

6. Beloved Brothers in the episcopate, I am consoled by the wisdom and zeal with which you shepherd God's people in Kenya. I pray that your pilgrimage to the City where the Apostles Peter and Paul shed their blood in testimony to the Gospel will fili you with renewed strength for the

[12] **Cf** ***1 Cor*** **4:14,**

apostolic ministry which has been entrusted to you, so that you will never grow weary of preaching the Word of God, celebrating the Sacraments, and guiding the flock given to your care. It is a particular joy to learn of the establishment in Subukia of a National Shrine dedicated to Mary, the Mother of God, and to learn of the programme of Marian pilgrimages which will take place throughout the Jubilee Year in each diocèse. Commending you and your clergy, together with the Religious and laity of your local Churches, to the loving protection of the Blessed Virgin Mary, Mother of Christ and our Mother, I impart my Apostolic Blessing as a pledge of grace and peace in her Son, our Risen Saviour.

NUNTII

I

Feria VI in Passione et Morte Domini.*

1. *«In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum»,* «Padre, nelle tue mani affido il mio spirito ». Queste sono le parole, questo è l'ultimo grido di Cristo sulla Croce. E la parola che chiude il mistero della Passione e apre il mistero della liberazione attraverso la morte, che si realizzerà nella Risurrezione. E un'importante parola. La Chiesa, consapevole della sua importanza, l'ha assunta nella Liturgia delle Ore e ogni giorno la conclude con queste parole: « *In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum* ».

Oggi vorremmo mettere queste parole sulle labbra dell'umanità alla fine del secondo millennio, alla fine del ventesimo secolo. I millenni non parlano, i secoli non parlano, ma parla l'uomo, parlano migliaia, miliardi di uomini che hanno riempito questo spazio che si chiama ventesimo secolo, questo spazio che si chiama secondo millennio. Vogliamo oggi mettere queste parole di Cristo sulle labbra di tutti questi uomini che sono stati cittadini del nostro ventesimo secolo, del nostro secondo millennio, perché queste parole, questo grido di Cristo sofferente, la sua ultima parola non solamente chiude: questa parola apre. Significa un'apertura sul futuro.

« Padre, nelle tue mani affido il mio spirito ». Questa parola apre. Ci auguriamo, alla fine di questo Venerdì Santo, alla vigilia della Pasqua 1999, che questa parola — « *In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum* »,

*** Die 2 Aprilis 1999.**

« Padre, nelle tue mani affido il mio spirito » — sia anche l'ultima parola per ciascuno di noi, quella che ci aprirà all'eterno.

2. « *Christus factus est pro nobis oboediens usque ad mortem, mortem autem crucis* »: « Cristo per noi si è fatto obbediente fino alla morte, e alla morte di croce ».[1] Con queste parole, la liturgia del Venerdì Santo riassume quanto si compì sul Golgota, duemila anni or sono. L'evangelista Giovanni, testimone oculare, racconta gli eventi dolorosi della Passione di Cristo. Narra la sua dura agonia, le sue ultime parole: « Tutto è compiuto! »,[2] e la trafittura del suo costato con una lancia da parte di un soldato romano. Dal petto squarciato del Redentore uscì sangue ed acqua, prova non equivoca della sua morte,[3] e dono estremo del suo amore misericordioso.

3. Tenendo conto della testimonianza di Giovanni, stupisce ancor più ciò che dice il profeta Isaia nel canto sul Servo del Signore. Egli scrive alcuni secoli prima di Cristo e le sue parole sembrano in perfetta sintonia con quelle del quarto Evangelista. Esse costituiscono un autentico « Vangelo della Croce»: «Disprezzato e reietto dagli uomini, uomo dei dolori, (...) / Trafitto per i nostri delitti, schiacciato per le nostre iniquità. (...) / Noi tutti eravamo sperduti come un gregge, ognuno di noi seguiva la sua strada; il Signore fece ricadere su di lui l'iniquità di tutti noi. (...) / Sì, fu eliminato dalla terra dei viventi, per l'iniquità del mio popolo fu percosso a morte. / Gli si diede la sepoltura con gli empi (...). / Dopo il suo intimo tormento vedrà la luce e si sazierà della sua conoscenza; / il giusto mio servo giustificherà molti, egli si addosserà la loro iniquità ».[4]

Queste considerazioni, così ricche di dettagli, stupiscono perché sono parole di chi non ha potuto assistere con i propri occhi al dramma del Calvario, essendo vissuto molto tempo prima. In esse è adombrata in anticipo la teologia del sacrificio della croce di Cristo. Vi è in esse, in una mirabile sintesi, tutto il *mysterium passionis et resurrectionis,* che confluiscono nel grande *mysterium paschale.*

4. Le parole profetiche del Libro di Isaia risuonano nel nostro cuore questa sera, al termine della Via Crucis, qui al Colosseo, memoria eloquente della passione e del martirio di molti credenti che hanno pagato con il san-

[1] *Antifona del Breviario;* cfr *FU* 2, 8.
[2] *Gv* 19, 30
[3] Cfr *ibid.,* 19, 34.
[4] 53, 3.5 6 8-9 11

gue la loro fedeltà al Vangelo. Esse fanno eco alla passione di Gesù « in agonia fino alla fine del mondo ».[5]

« Disprezzato e reietto » è Cristo nell'uomo vilipeso ed ucciso nella guerra del Kosovo ed ovunque trionfa la cultura della morte; « schiacciato per le nostre iniquità » è il Messia nelle vittime dell'odio e del male di ogni tempo e di ogni luogo. « Sperduti come un gregge » sembrano talora i popoli divisi e segnati dall'incomprensione e dall'indifferenza.

All'orizzonte di questo scenario di sofferenza e di morte, brilla però per l'umanità la speranza: «dopo il suo intimo tormento vedrà la luce... il giusto mio servo giustificherà molti ». La Croce, nella notte del dolore e dello smarrimento, è fiaccola che tiene viva l'attesa del giorno nuovo della risurrezione. Alla Croce di Cristo guardiamo con fede, questa sera, mentre per mezzo di essa vogliamo gridare al mondo l'amore misericordioso del Padre per ogni uomo.

5. Sì, oggi è il giorno della misericordia e dell'amore; il giorno in cui s'è compiuta la redenzione del mondo, perché il peccato e la morte sono stati sconfitti dalla morte salvifica del Redentore.

Divin Re Crocifisso, il mistero della tua morte gloriosa trionfi nel mondo.

Fa' che non perdiamo il coraggio e l'audacia della speranza dinanzi ai drammi dell'umanità e ad ogni ingiusta situazione che mortifica l'umana creatura, redenta dal tuo sangue prezioso.

Anzi, con vigore più saldo, fa' che questa sera proclamiamo: La tua Croce è vittoria e salvezza, « *quia per sanctam crucem tuam redemisti mundum* », perché con il tuo sangue e la tua passione hai redento il mondo!

II

Die Paschatis missus.*

1. « *Haec est dies quam fecit Dominus* ». « Questo è il giorno che ha fatto il Signore ». Leggiamo nel libro della Genesi che all'inizio ci furono i giorni della creazione, durante i quali Dio portò a compimento « il cielo e la terra e tutte le loro schiere »;[1] modellò l'uomo a sua immagine e somiglianza, e

[5] **Pascal, *Pensées, Le mystère de Jésus,* 553.**

*** Die 4 Aprilis 1999**

[1] **2, 1.**

nel settimo giorno cessò da ogni suo lavoro.[2] Nel corso della Veglia pasquale, abbiamo ascoltato questa suggestiva narrazione, che ci riporta alle origini dell'universo, quando Jahvé pose l'uomo come responsabile del creato, e **10** rese partecipe della sua stessa vita. Lo creò perché vivesse della pienezza della vita. Sopravvenne però il peccato e con esso la morte entrò nella storia dell'uomo. Col peccato l'uomo fu come separato dai giorni della creazione.

2. Chi poteva ricongiungere la terra al cielo e l'uomo al suo Creatore? La risposta all'inquietante domanda ci viene da Cristo, che, spezzando i vincoli della morte, ha fatto splendere sugli uomini la sua luce superna. Ecco perché stamane possiamo gridare al mondo: « Questo è il giorno che ha fatto il Signore ». E un giorno nuovo: Cristo è entrato nella storia umana cambiandone il corso. E il mistero della nuova creazione, di cui la liturgia ci ha reso in questi giorni attoniti testimoni. Con il suo sacrificio sulla croce Cristo ha cancellato la condanna della colpa antica, ed ha riavvicinato i credenti all'amore del Padre. « *Felix culpa quae tantum ac talem meruit habere Redemptorem* ». « Felice colpa che meritò di avere un così grande Redentore! », canta il Preconio pasquale. Accettando la morte, Cristo ha vinto la morte; con la sua morte ha distrutto il peccato di Adamo. La sua vittoria è 11 giorno della nostra redenzione.

3. « *Haec est dies quam fecit Dominus* ». Il giorno che ha fatto il Signore è il giorno dello stupore. All'alba del primo giorno dopo il sabato, «Maria di Magdala e l'altra Maria andarono a visitare il sepolcro »,[3] e per prime trovarono la tomba vuota. Testimoni privilegiate della risurrezione del Signore, ne portarono la notizia agli Apostoli. Accorsero al sepolcro Pietro e Giovanni e videro e credettero. Cristo li ha voluti suoi discepoli, ora diventano suoi testimoni. Così si compie la loro vocazione: testimoni del fatto più straordinario della storia, la tomba vuota e poi l'incontro con il Risorto.

4. « *Haec est dies quam fecit Dominus* ». Ecco il giorno in cui, come i discepoli, ogni credente è invitato a proclamare la sorprendente novità del Vangelo. Ma come far risuonare questo messaggio di gioia e di speranza, quando tristezza e lacrime inondano non poche regioni del mondo? Come parlare di pace, quando si costringono le popolazioni a fuggire, si dà la caccia agli uomini e se ne incendiano le abitazioni? Quando il cielo è squassato dal boato della guerra, quando sulle case echeggia il sibilo dei proiettili e il fuoco distruttore delle bombe divora città e villaggi? Basta con il sangue

[2] **Cfr 2, 2.**
[3] ***Mt* 28, 1.**

dell'uomo crudelmente versato! Quando si spezzerà la diabolica spirale delle vendette e degli assurdi conflitti fratricidi?

5. Dal Signore risorto invoco il dono prezioso della pace anzitutto per la terra martoriata del Kosovo, dove lacrime e sangue continuano a mescolarsi in un drammatico scenario di odio e di violenza. Penso a chi è ucciso, a chi resta senza casa, a chi è strappato ai suoi familiari, a chi è costretto a fuggire lontano. Si mobiliti la solidarietà di tutti, perché tornino finalmente a parlare la fratellanza e la pace! E come rimanere insensibili di fronte alla fiumana dolente di uomini e donne del Kosovo, che bussano alle nostre porte implorando aiuto? In questo giorno santo, io avverto il dovere di rivolgere un accorato appello alle Autorità della Repubblica Federale di Iugoslavia, affinché permettano l'apertura di un corridoio umanitario, che renda possibile portare aiuto alle popolazioni, ammassate sulla frontiera del Kosovo. Per l'opera di solidarietà non possono esistere confini; sono sempre doverosi i corridoi della speranza.

6. Il mio pensiero va, poi, alle regioni dell'Africa, dove tardano a spegnersi preoccupanti focolai di guerra; alle Nazioni dell'Asia, dove non si allentano le pericolose tensioni sociali; ai Paesi dell'America Latina, impegnati a progredire nel loro faticoso ed accidentato cammino verso traguardi di maggiore giustizia e democrazia. Davanti ai segni perduranti della guerra, alle tante e dolorose sconfìtte della vita, Cristo, vincitore del peccato e della morte, esorta a non arrendersi. La pace è possibile, la pace è doverosa, la pace è primaria responsabilità di tutti! Possa l'alba del terzo millennio vedere il sorgere d'una nuova era in cui il rispetto per ogni uomo e la fraterna solidarietà tra i popoli sconfìggano, con l'aiuto di Dio, la cultura dell'odio, della violenza e della morte.

7. In questo giorno la Chiesa, in tutto l'orbe terrestre, esorta alla gioia: « E giunto oggi il lieto giorno, atteso da ciascuno di noi. In questo giorno il Cristo è risorto, Alleluia, Alleluia! ».[4] « *Haec est dies quam fecit Dominus: exultemus et laetemur in ea* ». « Ecco il giorno che ha fatto il Signore: rallegriamoci ed esultiamo in esso ». Sì, oggi è giorno di grande esultanza. Si rallegra Maria, dopo essere stata associata sul Calvario alla croce redentrice del Figlio: *«Regina caeli, laetare»*. Insieme a Te, Madre del Risorto, tutta la Chiesa rende grazie a Dio per la meraviglia di una vita nuova che la Pasqua ogni anno propone, a Roma ed al mondo intero, Urbi et Orbi! Cristo è la nuova vita: Lui, il Risorto!

[4] **Canto polacco del XVII sec.**

ACTA CONGREGATIONUM

CONGREGATIO DE CAUSIS SANCTORUM

BARCINONENSIS

Beatificationis seu declarationis Martyrii Servorum Dei Alfonsi López López et Y sociorum ex ordine Fratrum Minorum Conventualium (f 1936)

DECRETUM SUPER MARTYRIO

« Afflictus est et ipse subiecit se et non aperuit os suum; sicut agnus, qui ad occisionem ducitur, et quasi ovis, quae coram tondentibus se obmutuit et non aperuit os suum » *(Is* 53, 7).

Haec verba, quae Iesu passionem praefigurant, ad finem adducta sunt etiam in martyrum sacrificio, qui libere vitam pro fide devoverunt. Huius magni testium Evangelii agminis participes sunt Servi Dei Alfonsus López López et quinque fratres sodales Ordinis Fratrum Minorum Conventualium.

Bellum civile Hispanicum (annis 1936-1939) eorum coenobio non pepercit in urbe patrio sermone appellata *Granollers* (in territorio Barcinonensi posita), ubi hi id temporis habitabant. Statim post seditionem militarem, die 19 mensis Iulii anno 1936, rerum novarum molitores in domum illam religiosam irruperunt arma quaerentes et, armis non inventis, gravibus cum minis religiosos domo expulerunt, qui tum refugium quaesiverunt apud propinquos et amicos. Eorum occultatio aliquanto hebdomada amplius duravit. In condicione clericis infesta et irreligiosa tunc in Hispania instaurata, quae terrorem serebat et mortem contra Ecclesiam eiusque filios, hi Sancti Francisci Asisinatis asseclae comprehensi sunt et, quippe cum Christi discipuli essent, morte damnati. Aequo animo et placide suum fuderunt sanguinem, Dominum glorificantes per fidei professionem atque inimicis suis ignoscentes.

Hi fuerunt:

1. Pater Modestus Vegas Vegas. Natus is est die 24 mensis Februarii anno 1912 Sernae, in dioecesi Legionensi. Novitiatum est ingressus in coenobio urbis *Granollers,* votaque simplicia suscepit anno 1929. Studia philosophica atque theologica Auximi in Italia peregit, ubi anno 1934 professionem sollemnem emisit et est sacerdos ordinatus. Ad urbem *Granollers* re versus (anno 1934), ministerium explicavit praedicationis et confessionum audiendarum, etsi non commoda utebatur valetudine. Virtutes christianas coluit, praesertim eminens in facienda Dei voluntate, in castitate, in patientia, in humilitate, vitam agens piam et apostolicam. Bello civili exorto, ad amicorum domum perfugit. Non timebat ne interficeretur, immo vero propter Christi amorem martyrium exoptabat. Die 27 mensis Iulii anno 1936 apprehensus est et, postquam confirmavit aperte se franciscanum esse et sacerdotem, est iniuria laesus atque mulcatus et, ad viam deductus quae in urbem *Llisam* denominatam immittit, est plumbea glande transfossus.

2. Pater Dionysius Vicente Ramos, qui ortus est in oppido *Caudé* appellato, intra fines posito dioecesis Terulensis, die 9 mensis Octobris anno 1871. Quindecim annos natus exceptus est in domo religiosa urbis *Granollers.* In Italiam missus, est formatione imbutus in variis coenobiis Provinciae Seraphicae. Anno 1888 vota emisit simplicia et deinde in seminario Ordinis Balneoregiensi professionem sollemnem. Anno 1894 Romae est sacerdos ordinatus, ubi studia superiora peregit adque doctoris dignitatem pervenit in Theologia. Pluribus est in Ordine muneribus functus: fuit namque Laureti parochus et paenitentiarius Basilicae Lauretanae, sed praesertim professor in seminariis dioecesanis et Ordinis. Ad urbem *Granollers* re versus, ob gravem oculorum morbum, peculiari modo ministerio se dedidit confessionum peccatorum audiendarum. Fervens fuit apostolus et homo fidei, caritatis atque humilitatis. Bello civili exorto, cum aetate iam adultus esset et caecus, die 18 mensis Iulii anno 1936 ad valetudinarium confugit. Die 31 mensis Iulii comprehensus, eodem die est ignivoma manuballista necatus una cum Fratre Francisco Remón Játiva in loco "Tres Pinos" appellato apud *Granollers,* tantam ostendens fidem, ut ipsorum occisorum admirationem moverit.

3. Frater Franciscus Remón Játiva. Is natus est die 22 mensis Septembris anno 1890 in oppido *Candé,* intra fines sito dioecesis Terulensis. Domum postulantium ingressus est urbis *Granollers.* Anno 1906 est in Italiam missus et Asisium destinatus. Ibi anno 1912 professionem simplicem emisit et anno 1916 sollemnem aedituique munus explevit Basilicae usque ad an-

num 1935, cum in Hispaniam rediit, ad urbem *Granollers,* ubi munus aeditui perrexit ecclesiae atque coenobii ianitoris. Haec est officia exsecutus diligenter exemploque fuit iis, quotquot illum adibant. Propter persecutionem ad amicorum domum perfugit, sed, dum se ad aliud latibulum conferebat, est a subversoribus agnitus, comprehensus et in carcerem ductus. Duriter vexatus, ob haemorrhagiam quae supervenerat, est in valetudinarium deductus ubi obviam factus est P. Dionysio Vicente Ramos, cui est peccata sua confessus. Die 31 mensis Iulii anno 1936, cum eodem Patre Dionysio est glande metallica perfossus in loco "Tres Pinos" vocato.

4. Pater Alfonsus López López. Natus est in oppido Secorum, in dioecesi Iacensi posito, die 16 mensis Novembris anno 1878. Nonnulla explevit munera civilia, sed vocatione religiosa animadversa, anno 1906 ingressus in coenobium urbis *Granollers.* In Italiam missus, est in Ordinem receptus in Provincia Seraphica Umbra. Auximi novitiatum egit. Professionem simplicem fecit anno 1908, sollemnem anno 1911 atque eodem anno est ordinatus sacerdos. Paenitentiarius fuit in Basilica Lauretana. Ad urbem *Granollers* reversus functus est, usque ad annum 1935, muneribus magistri postulantium et magistri novitiorum. Semper virtutum exercitio eminuit, imprimis caritatis erga Deum et proximum atque pietate in Virginem Mariam. Optimus fuit candidatorum vitae consecratae educator, quos potissimum virtutum suarum exemplo regebat. Cum bellum civile exarsit, ad amicorum domos confugit. Una cum Fratre Michaele Remón Salvador die 3 mensis Augusti anno 1936 est comprehensus. Ambo intrépidos se ostenderunt adversus optionem apostatandi, sicque statim ad urbem *Samalús* translati sunt et nocte ignivoma manuballista interfecti, Patre Alfonso repetente cum fidei et caritatis spiritu: « Domine, ignosce illis ».

5. Frater Michael Remón Salvador. Natus is est in oppido *Candé,* in finibus dioecesis Terulensis, die 17 mensis Septembris anno 1907. Vocatione religiosa animadversa, anno 1927 introivit in coenobium urbis *Granollers,* ubi novitiatum peregit, Patre Alfonso López López moderante. Vota simplicia suscepit anno 1928 et anno 1933 sollemnia. Religiosus fuit indole affabilis atque pacificus et cum servitii spiritu munia explevit sibi concredita. In Italiam est missus ut biennium ibi maneret in ministerio Paenitentiariae Lauretanae. Anno 1935 ad domum rediit urbis *Granollers.* Ob persecutionem apud amicos confugit ibique est prehensus die 3 mensis Augusti anno 1936 et simul cum sodali P. Alfonso López López subsequenti nocte metal-

lica glande interfeetus, postquam dixit: « Numquam, quae professi sumus, infitiabimur ».

6. Pater Petrus Rivera Rivera. Natus is est die 3 mensis Septembris anno 1912 in oppido *Villacreces* sermone patrio denominato, intra fines sito dioecesis Legionensis. In novitiatum ingressus est urbis *Granollers,* ubi anno 1928 vota simplicia suscepit. In Italiam translatus ut in studia theologica incumberet, anno 1933 Romae professionem sollemnem emisit docendique theologiam facultatem est consecutus, atque anno 1935 ordinatus est sacerdos. In Hispaniam reversus, quamvis iuvenis esset, est superior nominatus Communitatis urbis *Granollers* propter suas dotes morales, spirituales et culturales. Verus fuit Sancti Francisci discipulus, vitae consecratae amore inflammatus, optimus superior, humilis atque benevolus erga sodales fratres, pacificus, pius et Sanctissimo Sacramento peculiariter devotus atque Virgini Mariae. A rerum novarum molitoribus expulsus e coenobio sicut et ceteri sodales fratres, confugit ad aliquas familias amicorum. Die 25 mensis Iulii comprehensus anno 1936, se praeparavit ad martyrium subeundum, sacramento paenitentiae accepto a parocho oppidi vulgo appellati *Llinás,* cui dixit: « Si gratiam habuero, ut interficiar, moriar canens "vivat Christus Rex" ». Die 27 eiusdem mensis est dimissus et Barcinonem se contulit, sed die 22 mensis Augusti eodem anno iterum est prehensus. Probabiliter plumbea glande transfossus mense Augusto exeunte et mense ineunte Septembri anno 1936, est ab omnibus martyr habitus.

Servi Dei qui sunt supra commemorati veri Iesu Christi martyres sunt semper putati et haec fama progrediente tempore est confirmata. Quocirca Archiepiscopus Barcinonensis Causam iniit beatificationis seu declarationis martyrii per Processum ordinarium informativum annis 1953-1961 celebratum, cuius auctoritas et vis est a Congregatione de Causis Sanctorum probata decreto postridie calendas Iunias anno 1989 promulgato. Confecta Positione, disceptatum est, iuxta normas, an hi Dei Servi veri fuissent martyres fidei. Die 10 mensis Februarii anno 1998 actus est, felici cum exitu, Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris. Deinceps Patres Cardinales et Episcopi, in Sessione Ordinaria postridie calendas Februarias habita anno 1999, Causae Ponente Excellentissimo Domino Iosepho Sebastiano Laboa, Archiepiscopo titulari Zaraitensi, agnoverunt Servos Dei Alfonsum López López et quinque Socios in odium fidei occisos esse.

De hisce omnibus rebus, referente subscripto Praefecto, certior factus, Summus Pontifex Ioannes Paulus II, vota Congregationis de Causis Sancto-

rum excipiens rataque habens, praecepit ut decretum super martyrio Servorum Dei rite conscriberetur.

Quod cum esset factum, accitis hodierna die infrascripto Praefecto necnon Causae Ponente meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis eisque adstantibus Beatissimus Pater declaravit: *Constare de martyrio eiusque causa Servorum Dei Alfonsi López López et V Sociorum Ordinis Fratrum Minorum Conventualium, anno 1936 interfectorum, in casu et ad effectum de quo agitur.*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 26 mensis Martii A. D. 1999.

83 IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. 83 S.

83 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

GUADALAIARENSIS

Canonizationis Beatae Mariae a Iesu Sacramentato (in saec.: Mariae Venegas de la Torre) fundatricis congregationis sororum Filiarum a S. Corde Iesu (1868-1959)

DECRETUM SUPER MIRACULO

Beata Maria a Iesu Sacramentato (in saec.: Maria Venegas de la Torre) in Mexico nata est intra fines viculi paroeciae vernáculo sermone denominatae *Zapotlanejo* (in territorio loci Jalisco) die 8 mensis Septembris anno 1868. Parentibus orbata, puerorum indigentium institutioni se dedidit. Vocatione religiosa maturata, Guadalaiarae in Piam Unionem Filiarum a Sacro Corde Iesu ingressa est, quarum erat in valetudinario eodem nomine vocato ministrare. Piam Unionem mutavit in Institutum vitae consecratae, cuius Constitutiones conscripsit. Tamquam Antistita generalis suum rexit Institutum generosa cum alacritate usque ad annum 1954, cum propter provectam aetatem munus deposuit. Caritate eminuit erga proximos, praesertim aegrotos. Sanctitate insignis, obiit die 30 mensis Iulii anno 1959.

Beatificationis et canonizationis Causa inchoata est ab Archiepiscopo Guadalaiarensi postridie calendas Iunias anno 1978. Summus Pontifex

Ioannes Paulus II eam in Beatorum numerum rettulit die 22 mensis Novembris anno 1992.

Canonizationis respectu, Postulatio iudicio Congregationis de Causis Sanctorum coniectam permisit miram sanationem, intercessioni tributam eiusdem Beatae. Casus pertinet ad Anastasium Ledezma Mora, qui die 24 mensis Novembris anni 1993 in valetudinarium a Sacro Corde Guadalaiarense deductus est ut chirurgi eam sectionem subiret. Post anaesthesiam patefacta est bradycardia quae gradatim est aucta, donec pervenit ad cordis vasorumque pulsuum cessationem. Statim therapiae redanimationis sunt adhibitae, sed frustra; quapropter aegrotus in altum coma cecidit sine involuntaria nervorum agitatione. Condicionis gravitate animadversa ipsi medici et aegrorum ministri qui in conclavi chirurgico erant, necnon aegroti uxor ac Sorores Filiae a Sacro Corde Iesu intercessionem invocaverunt Beatae Mariae a Iesu Sacramentato. Post decem duodecim ve minuta cordis pulsus instaurati sunt et, praeter medicorum exspectationem, aegrotus nullo est cerebri detrimento correptus, atque paucos post dies hemicolectomiae subiectus est cum colestomia definitiva, quae dicitur, sine ulla implicatione.

Gravis cordis pulsuum cessationis solutio est mira habita, quam ob rem Guadalaiarensis Archiepiscopus inquisitionem dioecesanam instituit, cuius auctoritas et vis a Congregatione de Causis Sanctorum probata est per decretum die 9 mensis Iunii anno 1995 promulgatum.

Dicasterii Collegium Medicorum, in sessione nonis Februariis anno 1998 habita, agnovit sanationem celerrimam fuisse, completam et stabilem atque plenam aegroti restitutionem sine reliquiis inexplicabilem. Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris die 29 mensis Maii anno 1998 actus est, et postridie idus Martias anno 1999 facta est Sessio Ordinaria Patrum Cardinalium et Episcoporum, Causae Ponente Eminentissimo Cardinali Pio Laghi. Et in utroque Coetu, sive Consultorum sive Cardinalium et Episcoporum, posito dubio num de miraculo constaret divinitus patrato, responsum est prolatum affirmativum.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, mandavit ut decretum de praedicta mira sanatione conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis ad Se hodierno die infrascripto Praefecto necnon Causae Cardinali Ponente, meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissi-

mus Pater sollemniter declaravit: *Constare de miraculo a Deo patrato, intercedente Beata Maria a Iesu Sacramentato (in saec.: Maria Venegas de la Torre), Fundatrice Congregationis Sororum Filiarum a Corde Iesu, videlicet de celérrima, completa ac stabili sanatione Anastasii Ledezma Mora a « coma profondo ariflessico persistente, dopo arresto cardiaco prolungato ».*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 26 mensis Martii A. D. 1999.

83 IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. ® S.

83 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

MATRITENSIS

Canonizationis Beati Benedicti Menni (in saec.: Angeli) sacerdotis professi ordinis hospitalarii S. Ioannis De Deo fundatoris congregationis sororum Hospitalariarum a S. Corde Iesu (1841-1914)

DECRETUM SUPER MIRACULO

Beatus Benedictus Menni (in saec.: Angelus) die 11 mensis Martii anno 1841 Mediolani ortus est eodemque die est baptizatus. Ordinem Hospitalarium Sancti Ioannis de Deo ingressus nomineque capto Fratre Benedicto, professionem religiosam emisit et est sacerdos ordinatus anno 1866. Tamquam Delegatus Generalis in Hispaniam missus, ibi Ordinem suum redintegravit legibus anni 1835 exstinctum. Multa instituit valetudinaria in Hispania, in Lusitania et in Mexico atque, anno 1880, Congregationem Sororum Hospitalariarum a Sacro Corde Iesu condidit, quae infirmis mulieribus assiderei Muneribus functus est Prioris provincialis in Hispania, Visitatoris Apostolici Ordinis sui atque Prioris Generalis. Aerumnis purificatus non paucis, in Domino obdormivit die 24 mensis Aprilis anno 1914 in Gallica parva urbe vulgo *Dinan* denominata.

Beatificationis et canonizationis Causa apud Curiam Matritensem inita est anno 1945. Summus Pontifex Ioannes Paulus II eum in beatorum numerum rettulit die 23 mensis Iunii anno 1985.

Canonizationis respectu Postulatio Congregationi de Causis Sanctorum iudicandam permisit coniectam miram sanationem Sororis Mariae Nicolasae Vélaz Alsúa, Congregationis Sororum Hospitalariarum a Sacro Corde Iesu sodalis, a carcinomate vesicae in trigono sito, cellulis consimilibus praedito, in parietem musculorum vesicae permanante. Morbi prima symptomata mense Iunio anno 1989 apparuerunt. Subsequentes clinicae inspectiones in lucem protulerunt, inter cetera, defectum repletionis trigoni vesicae, qui ascribendus erat manationi neoplasmatis, uropathiae obstruenti bilaterali atque difficultatibus repletionis ureteris sinistri. Soror, in valetudinarium deducta die 21 Novembris eodem anno subiecta est exsectioni probativae ad explorationem histologicam faciendam, quae morbi gravitatem et extensionem confirmavit. Suasa est igitur cystectomia universa, quam aegrota reiecit. Tum alia temptata est therapia alterna, statim tamen intermissa, utpote quae assumi non posset. Animadversa condicionis gravitate necnon prognosi quoad vitam infausta, aegrota auxilium divinum postulavit per Beati Benedicti Menni intercessionem, Instituti sui Conditoris. Mox salutaris mutatio apparuit quae, tempore brevissimo, infirmam ad plenam adduxit sanationem.

Haec sanatio, statim mira habita et intercessioni tributa Beati Benedicti Menni, inspecta est ab Episcopo Palentino anno 1997 in Inquisitione dioecesana, cuius auctoritas et vis probata est a Congregatione de Causis Sanctorum per decretum die 30 mensis Ianuarii anno 1998 promulgatum.

Medicorum Collegium, in sessione die 18 mensis Iunii anno 1998 habita, agnovit sanationem celerrimam fuisse, completam, stabilem atque ex scientia inexplicabilem. Die 29 mensis Novembris subsequentis Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris est actus et postridie calendas Martias anno 1999 Sessio Ordinaria Patrum Cardinalium et Episcoporum, Causae Ponente Eminentissimo Cardinali Henrico Schwery. Et in utroque Coetu, sive Consultorum sive Cardinalium et Episcoporum, posito dubio num de miraculo constaret divinitus patrato, responsum est prolatum affirmativum.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua, vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens, mandavit ut decretum de praedicta mira sanatione conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis hodierna die infrascripto Praefecto necnon Causae Cardinali Ponente, meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater decla-

ravit: *Constare de miraculo a Deo patrato, intercedente Beato Benedicto Menni (in saec.: Angelo), Sacerdote professo Ordinis Hospitalarii S. Ioannis de Deo, Fundatore Congregationis Sororum Hospitalariarum a S. Corde Iesu, videlicet de celérrima, completa ac stabili sanatione Sororis Mariae Nicolasae Vélaz Alsúa, a « carcinoma vescicole localizzato al trigono, a cellule indifferenziate (OS), infiltrante la parete muscolare della vescica».*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 26 mensis Martii A. D. 1999.

83 IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. © S.

83 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

MATRITENSIS

Beatificationis et canonizationis Servae Dei Elisabeth a S. Corde Iesu (in saec.: Elisabeth Larrañaga Ramírez) fundatricis congregationis sororum a Caritate Sacri Cordis Iesu (1836-1899)

DECRETUM SUPER VIRTUTIBUS

«Non diligamus verbo nec lingua sed in opere et veritate» *(1 Io* 3, 18): haec magna fuit et constans appetitio Servae Dei Elisabeth a Sacro Corde Iesu, quae omnia reliquit ut se Domino consecraret, quem vitae sanctitate laudavit et cui in pauperum persona servivit, quae Christus docuit ad effectum adducendo: « Quamdiu fecistis uni de his fratribus meis minimis, mihi fecistis» *{Mt* 25, 40).

Serva Dei in vitam venit Manilae, ex Hispano Ioanne Andrea de Larrañaga Lasarte, tribuno militum vicario Philippinis praeposito, et ex Isabella Ramírez Patino, ab insigni Peruviana familia prognata, die 19 mensis Novembris anno 1836, baptismumque recepit die 30 eiusdem mensis. Cum aetate puerili patre esset orbata, mater eam anno 1839 in Hispaniam duxit, ubi optima est religiosa et culturali educatione instructa, ad eius ordinem apta. Vocationem animadvertit ad vitam consecratam, sed matpr ei tenaciter obstitit, quae omnia temptavit ut itineribus et impensa in societate vita

eam distraheret. At haec, optata non sunt consecuta. Matriti domicilio collocato, extremam cognovit multorum indigentiam et ignorantiam in qua inops iuventus versabatur sicque potuit se operibus caritatis dedere, gradatim matris obstinatione superata. Anno 1875, moderatore spiritus monente, curationem infirmorum incepit et domum aperuit spiritualibus exercitationibus meditationibusque peragendis. Cum nonnullis amicis puellis anno 1877, approbante etiam Venerabili Servo Dei Pio IX, initium fecit Congregationis Dominarum Servarum Sacri Cordis Iesu puellulis pauperibus educandis et exercitationibus meditationibusque spiritualibus disponendis. Die 8 mensis Septembris anno 1883 professionem religiosam emisit perpetuam et est novitiatum auspicata. Paulo post Archiepiscopus Matritensis Regulam et Constitutiones probavit novi Instituti, quod nomen cepit Congregationem Sororum a Caritate Sacri Cordis Iesu. Gaudiis ob Instituti incrementum difficultates et aegritudines non defuerunt, quibus Servae Dei animus et fortitudo subacta sunt.

Anno 1894, invitante Episcopo Sancti Christophori de Habana, aliquas misit religiosas Pinetum Fluminale, quae domum aperuerunt pro pusis, non sine difficultatibus et rebus adversis omne genus, exortis etiam ex pestilentia febris gil vae. Serva Dei, ratione non habita incommodae suae valetudinis et contagionis pestiferae periculi, anno 1895 ad suas Sorores, quae in Cuba erant, se contulit. In curam praesertim aegrotorum incubuit, omnibus exemplum praebens caritatis et sollertiae, humilitatis atque spiritus sacrificii.

Subsequenti anno in Hispaniam rediit ut difficultates expediret inter Sorores suas ortas et, cum prudentia atque iudicio, pacem in eis et tranquillitatem instauravit. Quamvis eius valetudo aggravesceret, mense Octobri anno 1897 Cubam revisit, bello obturbatam ad libertatem consequendam. Sauciatis astitit et anno secuto domum condidit in urbe Habana.

Sedulitas in operibus caritatis et in virtutum christianarum exercitio fuit via quam percucurrit alacri cum ardore, ut Dei voluntatem faceret et in Christi imitatione progrederetur. Mulier impensae fidei artam coluit cum Domino coniunctionem. Vitam suam spiritualem et industriam aluit pietate eucharistica, ferventi religione erga Sacrum Cor Iesu, Virginem Mariam, precatione. Eius laetitiae interioris fundamentum spes fuit, eius tranquillitatis, optimismi et divinae Providentiae fiduciae. In media vita sua Deum collocavit atque pro eius sola gloria laboravit et eius Regni amplificatione. Peccati odium habuit, sed peccatores excusavit atque pro eorum conversione precabatur. Curam adhibuit de filiarum suarum spiritualium formatione deque puellularum educatione christiana, praesertim pauperum.

In difficultatibus quoque cum prudentia egit et Domini tempora exspectavit. In Congregatione gubernanda semper operata est post maturam considerationem et longam precationem, atque unicuique suum dedit constanter, prompte, generose et re vera; etenim iusta fuit erga Deum et proximos, in indigentes benigna inque aegrotos et quotquot ei doloris causa fuerunt, in operarios, in benefactores. Fortiter vitae discrimina est perpessa, vocationi suae repugnantiam, difficultates in Instituto condendo, suas infirmitates. Aequo et sereno animo omnia toleravit constanterque plenae animi sui moderationi prospexit adipiscendae. Fortem ostendit continentiae sensum, modestiae, austeritatis, ea omnia fugiens, quae commoditatem saperent et vanitatem. Iesu doctrinam appropriavit, qui « egenus factus est, cum esset dives » *(2 Cor* 8, 9). Oboedientiam duxit plenam voluntatis Dei acceptionem, repetebatque saepe: « Meum gaudium est facere voluntatem Dei ». Nulla omnino reprehensione digna fuit in castitate colenda atque Regulam et Constitutiones sui religiosi Instituti servavit; obsequens fuit praeceptis atque consiliis magistrorum spiritus, in auctoritates religiosas et civiles officiosa. Eminuit peculiari modo humilitate, quam explicavit natura et simplicitate. Usque ad dierum suorum exitum diligens fuit Iesu Christi discipula, qui «non venit ministrari, sed ministrare» *(Mt* 20, 28).

Per Cubae visitationem alteram, Serva Dei, in servitio caritatis erga aegrotos et egenos occupata, in gravem incidit morbum. Solaciis religiosis munita et a Sororibus dilecta, in Domino obdormivit Habanae die 17 mensis Ianuarii anno 1899.

Fama sanctitatis qua in vita claruit, post eius mortem aucta est; quapropter Archiepiscopus Matritensis Causam iniit beatificationis et canonizationis per Processum Ordinarium, annis 1957-1962 instructum, cui additi sunt Processus Rogatoriales Habanensis et Osornensis. Ad normam M. P. "Sanctitas clarior" celebratus est Processus Cognitionalis Matritensis annis 1983-1985. Processus probati sunt rite a Congregatione de Causis Sanctorum decreto die 20 mensis Decembris anno 1985 promulgato. Perfecta Positione, inquisitum est, ex normis, an Serva Dei heroum more virtutes coluisset. Pridie nonas Martias anno 1998 actus est, exitu cum prospero, Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris. Patres Cardinales deinde atque Episcopi, in Sessione Ordinaria die 19 habita mensis Ianuarii anno 1999, Causae Ponente Eminentissimo Cardinali Francisco Arinze, professi sunt Servam Dei Elisabeth a Sacro Corde Iesu virtutes théologales, cardinales et his adnexas sicut heroas decet observavisse.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, mandavit ut super heroicis Servae Dei virtutibus decretum conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis ad Se hodierno die infrascripto Praefecto necnon Causae Cardinali Ponente meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater sollemniter declaravit: *Constare de virtutibus theologalibus Fide, Spe et Caritate tum in Deum tum in proximum, necnon de cardinalibus Prudentia, Iustitia, Temperantia et Fortitudine, eisque adnexis, in gradu heroico, Servae Dei Elisabeth a S. Corde Iesu (in saec.: Elisabeth Larrañaga Ramírez), Fundatricis Congregationis Sororum a Caritate Sacri Cordis Iesu, in casu et ad effectum de quo agitur.*

Hoc autem decretum publici iuris fieri et in acta Congregationis de Causis Sanctorum Summus Pontifex referri mandavit.

Datum Romae, die **26** mensis Martii A. D. **1999.**

£8 IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. 6B S.

£8 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

PARMENSIS

Beatificationis et canonizationis Servi Dei Lini a Parma (in saec.: Alpinoli Maupas) sacerdotis professi Ordinis Fratrum Minorum (1866-1924)

DECRETUM SUPER VIRTUTIBUS

Christus Dominus, in synagoga Nazarethana, affirmavit se a Spiritu consecratum esse, ut laetum nuntium libertatis atque salutis pauperibus evangelizaret (cf. *Lc* 4, 16-19).

Sui divini Capitis munus tamquam proprium assumens, Ecclesia non desinit Evangelium nuntiare omni homini, iis praesertim, qui in imbecillioribus condicionibus versantur et indigentioribus, ita Evangelium praesens reddens per caritatem, quae Ecclesiae est gloria ac exemplo Domini fidelitatis signum (cf. IOANNES PAULUS II, Adhort. Apost. Postsyn. *Vita consecrata*, 25).

Optio pro pauperibus, in quibus Christi dolentis vultus apparet, qui, sicut Sanctus Augustinus dicit « hic est egens in pauperibus suis » *(Sermo* 123, 3-4: *PL* 38, 685-686), potissima electio fuit totius vitae Servi Dei Lini Maupas a Parma, sacerdotis professi Ordinis Fratrum Minorum, qui verum, indefatigatum atque assiduum praebuit auxilium difficilis aetatis suae multis necessitatibus, christiana cum misericordia descendens in definitam certamque historiam gentis suae eiusque tristium casuum cotidianorum.

Servus Dei Spalati in Dalmatia ortus est die 30 mensis Augusti anno 1866, decimus filius Ioannis Maupas, a Gallia oriundi, et Rosae Marini, in Italia natae. A patre generis nobilitatem hereditavit, a matre autem animi bonitatem et humanitatem.

Ad vitam gratiae regeneratus per Baptismatis aquam die 21 mensis Martii anno 1867 cum nominibus Alpinolo, Hildebrando, Humberto, Spiritus Sancti dono confirmatus est per manus avunculi Petri Doimo, Archiepiscopi Iadertini, die 17 mensis Iulii anno 1871.

Sedecim annos natus, divini Magistri invitatione accepta, formam vitae franciscanae amplexus est, Provinciae Dalmaticae Sancti Hieronymi novitiatum ingressus et nomine sumpto religioso Fratre Petro.

Egressus deinde ex Ordine et rite votis exsolutus anno 1883 factis, eundem est ingressus iterum anno 1888, seque aggregavit Missioni Albaniensi, et novitiatum repetivit in domo religiosa oppidi sermone vernáculo appellati *Fucecchio,* quam claram reddiderat austeras Sanctus Theophilus a Corte (f 1740). Tunc nomen cepit quo hodie cognoscitur, nempe Fratrem Linum.

Facta professione sollemni vel perpetua die 18 mensis Martii anno 1889 in coenobio Sancti Ludovici in *Colleviti,* moratus est circiter annum Scodrae in Albania. In Italiam reversus, est sacerdos ordinatus, die 30 mensis Novembris anno 1890.

Apertis animo voluntateque ad suasiones Spiritus, quo totus pervasus erat, Servus Dei, post brevem mansionem in domo Curiae maioris (intra fines sitae provinciae Placentinae), in coenobio constitit Parmensi SS. Mariae Annuntiatae. Hoc, locus fuit praecipuus ubi in tota sua fecunditate explicatum est caritatis ministerium, usque ad mortem, huius singularis misericordis Patris amoris testis.

Servus Dei penitus pauperum causae se dedidit. Corde suo excepit omne doloris ac paupertatis genus. Ipsa ceterarum virtutum exercitatio facta est in eo serviendi pauperibus necessitas. Se tradidit numquam sibLparcens ad ultimum usque vitae momentum, quae consumpta est in extremo caritatis

actu pridie Idus Maias anno 1924 Parmae, amicorum benefactorum auxilium invocans pro exheredibus.

Peculiaris fides ac filialis fiducia bonitatis Dei omnibus in casibus Servum Dei aluerunt. Puerili confidentia credidit in amorem Dei erga filios suos. Eius vita rigida fuit, quam semper is vixit in fideli adhaesione ad vitae formam franciscanae, quam iuvenis susceperat et est fervide testificatus. Ipsa consiliorum evangelicorum observantia in cotidiana Servi Dei experientia actus fuit oblativi amoris, veri generosique fratrum servitii.

Christi discipulus, qui « non venit ministrari, sed ministrare » *(Mt* 20, 28), P. Linus, in constanti humilitatis exercitio in gradu se posuit indigentium et omnium factus est servus, imprimis ultimorum, in carcere inclusorum, peccatorum.

Sanctitatis fama, qua in vita claruerat quaeque in exsequiis erupit, usque ad dies nostros perdurat et magis ac magis in populo diffunditur, qui Servum Dei esse ducit verum Christi discipulum et exemplar ad praesentia admodum accommodatum, praesertim personis quae fratrum bono se dedunt, tacite et abstinenter servientes.

Beatificationis et canonizationis Causa inita est ab Episcopo Parmensi per celebrationem Processus ordinarii informativi (annis 1942-1948 acti), cui additi sunt Rogatoriales apud varias Curias ecclesiasticas constructi. Horum Processuum auctoritas et vis probata est a Congregatione de Causis Sanctorum decreto die 24 mensis Maii anno 1991 promulgato. Confecta Positione, inquisitum est an Servus Dei heroum in modum virtutes coluisset. Die 12 mensis Maii anno 1998, prospero cum exitu, actus est Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris. Patres Cardinales deinde atque Episcopi, in Sessione Ordinaria postridie calendas Martias habita anno 1999, Causae Ponente Eminentissimo Cardinali Vergilio Noè, edixerunt Servum Dei virtutes théologales, cardinales iisque adnexas sicut heroas addecet explicavisse.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, mandavit ut super heroicis Servi Dei virtutibus decretum conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis ad Se hodierno die infrascripto Praefecto necnon Causae Cardinali Ponente meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater sollemniter declaravit: *Constare de virtutibus theologalibus Fide, Spe et Caritate tum in Deum tum in proximum, necnon de cardinalibus Prudentia,*

Iustitia, Temperantia et Fortitudine, eisque adnexis, in gradu heroico, Servi Dei Lini a Parma (in saec.: Alpinoli Maupas), Sacerdotis professi Ordinis Fratrum Minorum, in casu et ad effectum de quo agitur.

Hoc autem decretum publici iuris fieri et in acta Congregationis de Causis Sanctorum Summus Pontifex referri mandavit.

Datum Romae, die 26 mensis Martii A. D. 1999.

& IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. *m* S.

& Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

THORUNIENSIS seu PELPLINENSIS

Beatificationis seu declarationis martyrii Servi Dei Stephani Vincentii Frelichowski presbyteri (1913-1945)

DECRETUM SUPER MARTYRIO

« Facti sumus parvuli in medio vestrum, tamquam si nutrix foveat filios suos, ita desiderantes vos, cupide volebamus tradere vobis non solum evangelium Dei, sed etiam animas nostras, quoniam carissimi nobis facti estis » *(1 Tim* 2, 7-8).

Hoc Sancti Pauli desiderium plene est ad effectum adductum a sacerdote Stephano Vincentio Frelichowski qui, Christo coniunctus, sicut solis radius fuit in tenebris campi captivis custodiendis Dachaviensis, ubi supremum dedit testimonium caritatis per sanguinis effusionem. Etenim, comprehensus et in campi carcerem conditus, sed in intimo corde suo liber, Servus Dei numquam est impeditus quominus ardentem optationem efficeret Bonum Pastorem in suo amore erga gregem imitandi. Ipse campus socialismi nationalis factus est eius paroecia, in qua generosus iuvenis ex sua vixit plenitudine oblationis sacerdotalis, gratia a Deo accepta adducendi ad effectum suum sacerdotale verbum: «Per crucem doloris et cotidianae vitae rationis — cum Christo — ad resurrectionis gloriam ».

Servus Dei, Ludovici et Marthae Olszewska filius, in vitam venit die 22 mensis Ianuarii anno 1913 in oppidulo *Chelmza*, ad machinalem industriam pertinente, in Polonia septemtrionali, intra fines nunc posito dioecesis Tho-

runiensis. Paucis post diebus in ecclesia paroeciali baptizatus est, ubi novem annos natus primum ad Eucharisticam Mensam accessit.

In familia, quae religiosissima erat, in condicione vixit serenitatis et amoris plena estque educatus ad reverentiam translaticiarum virtutum christianarum et patriarum. Novem annis actis, factus est camillus christianus. Duodecim annorum puer nomen professus est in Pontificium Opus Missionale a Iesu Infante et deinceps industrie interfuit congressionibus Sodalitii Marialis, cuius factus est praeses. Ab anno 1927 impiger socius fuit consociationis ad motum exploratorum pertinentis.

Tempus institutionis initium habuit anno 1919 per frequentiam scholae obligatoriae in oppido *Chelmza.* Postea in Gymnasio Publico Humanitatis studuit estque diploma maturitatis adeptus. Autumno eiusdem anni 1931 ingressus est Seminarium maius dioecesis Culmensis sedem habens in urbe *Pelplin.*

Sicut Seminarii alumnus eminuit intellectus et spiritus cura qua se ad sacerdotium praeparavit, quod pridie idus Martias accepit anno 1937 a Domino Stanislao Okoniewski, Episcopo Culmensi, qui eum voluit in suo ministerio tamquam cappellanum. Deinde laboravit uti vicarius paroecialis in loco *Wejherowo* et postea Thoruni in paroecia Mariae Sanctissimae in caelum Assumptae.

Belli initium, quod fuit calendis mensis Septembris anno 1939, dolore eum affecit, non tamen fidens ei abstulit obsequium erga Divinam Providentiam. Servo Dei expectandum erat fore ut comprehenderetur. Eo enim quod sacerdos erat, in ordine collocabatur eorum, qui in periculo versabantur. Insuper notus erat ob curam ad motum exploratorum pertinentem obque fortissimam auctoritatem qua iuvenes movebat. Namque, post occupatum ab exercitu Germanico Thorunum, Stephanus, die undecimo mensis Septembris anno 1939, una cum aliis sacerdotibus prehensus est et aliquot dies in carcere civili custoditus.

Postquam est primum e carcere dimissus, cum nova hostimenta contra sacerdotes erant inceptura, verisimillimum fuit Servum Dei prehensum iri. A parocho et a quodam amico suo certior factus periculi, iuvenis prompte renuit facultatem confugiendi in Praefecturam Generalem et in paroecia mansit, voluntati Dei se permittens. Non plus mense intercesserat, cum, die 18 mensis Octobris anno 1939, rursus est apprehensus atque in vetus castellum inclusus pagi *Barbarica.* Ita inita est Via Crucis per varios campos captivis custodiendis.

Ineunte anno 1940, post breve tempus mansionis in campo loci *Nowy Port,* prope Gedanum, translatus est ad campum captivis custodiendis loci *Stutthof,* ubi duos mansit menses, pergens cum Christo esse coniunctus. Precationes communes disponebat mane et vesperi ac celebrationes in honorem Beatae Mariae Virginis Consolatricis Afflictorum. Eius actionum pastoralium culmen fuit sanctae Missae celebratio in condicionibus catacumbarum propriis: potuit sibi paucas hostias paucumque vini providere, cum periculo coercitionum et mortis, duas instruxit sanctas Missas, feria quinta in Cena Domini et die Paschae confectas anno 1940.

Est deinde in campum captivis custodiendis oppidi *Oranienburg Sachsenhausen* ad Berolinenses portas et anno exeunte 1940 in campum publicae custodiae Dachaviensem translatus, prope Monacum.

Hic quoque, quantum poterat, videlicet semper angustius, suum ministerium explicare pergebat. Cum usus est prohibitus cuiusvis religiosi signi, religionum et sacrarii, Servus Dei Communionem cotidianam paravit Eucharistiam pro videndo eamque sacerdotibus et laicis distribuendo, ita in periculo versans gravissimarum poenarum, morte non excepta.

Eius servitii sacerdotalis nota propria fuit muneris sui universalitas: paratus namque erat ad eos adiuvandos, qui magis indigebant, nempe aegrotos, infirmos, senes, iuvenes. Numquam nationes discriminabat, religionem aut gradum. Indigentibus suas vires suamque vitam suppeditabat, in aleam ibat vexationum, saepe iniurias subibat et, ad Christi crucem oculos convertens, qui eius unica erat spes, vere factus est « omnia omnibus».

Peculiaris eius alacritatis provincia fuit pastoralis iuvenum clericorum cura. Dachaviae operam continuavit iam in loco *Sachsenhausen* initam, fautorque factus est corporis clandestini sacerdotum atque seminarii alumnorum, quod in « codice » vocatum est « pactio », cuius erat suos sodales formare ad mentem vere sacerdotalem.

Adire etiam potuit multos iuvenes laicos ac nisus est eos a periculis liberare, quae campi condicionis propria erant. Eum saepe videbant a coetibus iuvenum circumventum quibuscum colloquebatur, precabatur, quosque bonitate, animi tranquillitate et optimismo Christo lucrabatur.

Annis 1943 et 1944, quamquam in custodiam traditus, quae « Caritas » dicebatur instituit, ut cibariorum partem distribueret extrinsecus provenientium iis, qui a nullo auxilium poterant exspectare.

Primis anni 1945 mensibus in campo exorta est pestilentia, typhi cum pustulis. Etsi omnino vetitum esset cum parte campi segregata communica-

re, Servus Dei clam per filum spinigerum transibat atque moribundis, sibi ipsis relictis, panis frusta ferebat, opportunitatem nanciscens ut suum exerceret sacerdotale reconciliationis et consolationis ministerium. Nisus est ad suum munus etiam ceteros sodales fratres trahere, permissu etiam obtento accedendi ad custodiam segregationis. Campi auctoritates tunc re vera induxerunt, ideoque triginta circiter sacerdotes, magna parte Poloni, ad custodias se contulerunt in segregatione positas ut suum explicarent ministerium inter monentes, donec et ipsi morbo implicarentur, quod inevitabile erat propter vitae condiciones in quibus in illis custodiis vita agebatur. Typhus enim etiam Servum Dei affecit; cui morbo peripneumonia addita est. Eius corpus, fame debilitatum, vexationibus subitis et insuper labore corporali atque morali curae pastoralis, non diu sustinuit. Peccata sua confessus, postremum Sanctam recepit Eucharistiam. Morbo est fractus die 23 mensis Februarii anno 1945, paucis ante liberationem hebdomadis. Ita, vix triginta duos annos natus vitae suae oblationem cum sacrificio coniunxit Domini Iesu Christi. Persecutoribus ignovit et a sociis suis postulavit ut pro iis deprecarentur. Eius morte audita ab universo campo plurimi accurrerunt captivi ut ultimum ei officium et cultum tribuerent, qui ilico habitus est sacerdos sanctus verusque martyr. Priusquam eius corpus flammis ureretur, Dei Servi amici personam fecerunt ex gypso, in qua nonnullas eius ossium ac digitorum partes absconderunt.

Bello confecto multi eius rogaverunt beatificationem; quapropter Episcopus Culmensis anno 1964 initium fecit Processus ordinarii informativi qui, diu interruptus, repetitus est anno 1982. Episcopus novae dioecesis Thoruniensis, obtenta Causae iurisdictione, Inquisitionem dioecesanam ad finem adduxit; quam Congregatio de Causis Sanctorum probavit decreto idibus Maiis anno 1995 promulgato. Perfecta Positione, disceptatum est an Dei Servi mors verum martyrium esset ducenda. Die 15 mensis Decembris anno 1998, exitu cum felici, Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris est actus. Deinde Patres Cardinales et Episcopi, in Sessionem Ordinariam congregati die 16 mensis Februarii anno 1999, Causae Ponente Excellentissimo Domino Aloisio Barbarito, Episcopo titulari Florentinensi, agnoverunt sacerdotem Stephanum Vincentium Frelichowski verum subiisse martyrium.

De hisce omnibus rebus, referente subscripto Praefecto, certior factus, Summus Pontifex Ioannes Paulus II, vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, praecepit ut decretum super martyrio Servi Dei rite conscriberetur.

Quod cum esset factum, accitis hodierna die infrascripto Praefecto necnon Causae Ponente meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis eisque adstantibus Beatissimus Pater declaravit: *Constare de martyrio eiusque causa Servi Dei Stephani Vincentii Frelichowski, Sacerdotis dioecesani, in casu et ad effectum de quo agitur.*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 26 mensis Martii A. D. 1999.

£8 IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. © S.

£8 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

CONGREGATIO PRO EPISCOPIS

Epistula Praesidibus Episcoporum Conferentiarum missa nomine quoque Congr. pro Gentium Evangelizatione.*

Eminenza, Eccellenza,

La Congregazione per i Vescovi e la Congregazione per 1'Evangelizzazione dei Popoli sono state sollecitate da diverse Conferenze episcopali dei loro rispettivi territori a fornire elementi utili alla revisione dei loro Statuti, richiesta dal Motu Proprio « Apostolos Suos » (A.S.) del 21 maggio 1998, sulla natura teologica e giuridica delle Conferenze episcopali.[1]

Dette Congregazioni, dopo uno studio approfondito — con la collaborazione della Segreteria di Stato, delle Congregazioni per la Dottrina della Fede e per le Chiese Orientali ed il Pontifìcio Consiglio per l'Interpretazione dei Testi Legislativi —, in spirito di fraterno servizio, offrono a tal fine le seguenti indicazioni.

Esse riguardano soprattutto l'oggetto e la procedura per l'approvazione delle dichiarazioni dottrinali aventi valore di magistero autentico, ma si ri-

*** Die 21 Iunii 1999.**

[1] Cfr art. 4, norme complementari.

feriscono anche ad altre questioni circa la composizione delle Conferenze episcopali ed il loro funzionamento.

1. Circa le dichiarazioni dottrinali delle Conferenze episcopali, possono essere sottoposte a votazione quelle dichiarazioni nelle quali i Vescovi, riuniti in Conferenza, ritengono di « affrontare nuove questioni e far sì che il messaggio di Cristo illumini e guidi le coscienze degli uomini per dare soluzioni ai nuovi problemi che sorgono con i mutamenti sociali ».[2] Tali dichiarazioni, se debitamente approvate, costituiscono « Magistero autentico ».

1 Vescovi, nell'esercizio del loro ministero congiunto, considerando che la dottrina della Chiesa è un bene di tutto il popolo di Dio e vincolo della sua comunione, « curano soprattutto di seguire il Magistero della Chiesa universale e di farlo opportunamente giungere al popolo loro affidato ».[3] Alla luce, quindi, del Motu Proprio « Ad tuendam Fidem »,[4] possono essere ribadite, ma non essere sottoposte a votazione né le dichiarazioni dottrinali o parti di esse che riguardano « tutto ciò che è contenuto nella Parola di Dio scritta o trasmessa e che la Chiesa, sia con giudizio solenne sia con magistero ordinario ed universale, propone a credere come divinamente rivelato »; né « le verità circa la dottrina che riguarda la fede ed i costumi, proposte dalla Chiesa in modo definitivo »; né « gli insegnamenti che il Romano Pontefice o il Collegio episcopale propongono quando esercitano il loro Magistero autentico, sebbene non intendano proclamarli con atto definitivo ».

2. Atteso che la natura delle dichiarazioni dottrinali delle Conferenze episcopali è essenzialmente diversa dai decreti generali delle stesse Conferenze, dal punto di vista redazionale è bene che alle dichiarazioni dottrinali sia riservato un apposito articolo degli Statuti ed ai decreti generali un altro, anche perché la procedura per l'approvazione dei decreti generali[5] è diversa da quella per l'approvazione delle dichiarazioni dottrinali.

3. Riguardo a quest'ultima, a norma di A.S. 22, si propone la seguente formulazione che potrà essere inserita dalle singole Conferenze episcopali nei propri Statuti: « *Le dichiarazioni dottrinali della Conferenza, perché possano costituire un magistero autentico ed essere pubblicate a nome della Conferenza stessa, devono essere approvate in Assemblea Plenaria o con il voto unanime dei membri Vescovi o con la maggioranza di almeno due terzi dei Vescovi aventi voto deliberativo; in quest'ultimo caso, però, alla promulgazione deve precedere la "recognitio" della Santa Sede* ».

[2] ***A.S.*, 22.**

[3] ***A.8.*, 21.**

[4] **18 maggio 1998, nn. 2-3**

[6] **Cfr *C.I.C.*, can. 455 § 2.**

4. La competenza a concedere la « recognitio » della Santa Sede alle dichiarazioni dottrinali della Conferenza episcopale è rispettivamente della Congregazione per i Vescovi e della Congregazione per l'Evangelizzazione dei Popoli a seconda dell'ambito territoriale delle medesime.

Pertanto, i testi delle dichiarazioni autentiche dovranno essere inviati ai menzionati Dicasteri i quali provvederanno a concedere la «recognitio», dopo aver consultato la Congregazione per la Dottrina della Fede e il Pontificio Consiglio per l'Interpretazione dei Testi Legislativi. Nel caso di Conferenze episcopali i cui Statuti prevedono la presenza — come membri con voto deliberativo — di Vescovi orientali, il Dicastero competente a rilasciare la « recognitio » sentirà il parere anche della Congregazione per le Chiese Orientali.

5. La disciplina universale vigente e la normativa specifica per le dichiarazioni dottrinali,[6] non prevedono che gli atti magisteriali e gli atti legislativi possano essere posti da più Conferenze con una loro azione congiunta o dalle riunioni internazionali di esse. Quindi l'atto magisteriale, per essere considerato autentico, sia posto dalle singole Conferenze episcopali. Nell'eventualità che si ritenesse necessaria un'azione « in solidum » di più Conferenze, essa dovrebbe essere autorizzata dalla Santa Sede, che nei singoli casi indicherà le necessarie norme da osservare.

6. Data la natura propria della Conferenza episcopale, un membro della medesima non potrebbe delegare ad altri le sue funzioni.[7] Tuttavia, considerato che diverse Conferenze sono formate da un numero ristretto di membri, negli Statuti si può prevedere, come eccezione a tale disposizione, la delegabilità a favore di un Vescovo membro della Conferenza, oppure del Vicario generale della diocesi, ma solo perché riporti il pensiero del delegante. Cioè, il delegato non ha diritto a votare a nome del delegante sia quando si tratta di norme vincolanti a carattere legislativo sia nel caso di dichiarazioni dottrinali.

7. Quando il Presidente e il Vice-Presidente della Conferenza episcopale, che sono scelti tra i Vescovi diocesani,[8] cessano dall'ufficio di Vescovo diocesano, decadono anche da Presidente e da Vice Presidente della Conferenza episcopale dal giorno della pubblicazione dell'accettazione di tale rinuncia da parte del Romano Pontefice.

8. Il Motu Proprio A.S., al n. 18, invita ad evitare la burocratizzazione degli uffici della Conferenza. A questo proposito si raccomanda di non ri-

[6] ***A.S.*, 22.**
[7] **Cfr *A.8.*, 17.**
[8] ***A..S.*, 17.**

produrre a livello di Conferenze l'organizzazione prevista dalla legislazione universale per le Curie e gli Organismi diocesani, dove tutti i membri del popolo di Dio, tenuto conto della propria condizione ecclesiale, possono e devono cooperare al compimento della missione della Chiesa.

9. Le Commissioni permanenti della Conferenza episcopale o quelle costituite « ad hoc »[9] e denominate « episcopali », siano formate da membri Vescovi o da coloro che ad essi sono equiparati dal diritto.[10] Qualora il numero dei Vescovi che formano la Conferenza fosse insufficiente per costituire tali commissioni, si possono prevedere altri organismi (Consulte, Consigli...) presieduti da un Vescovo e formati da presbiteri, consacrati e laici; tali organismi non potranno essere chiamati « episcopali ».

10. Si auspica che vengano ridotti i documenti emanati dalle Commissioni episcopali sia per evitarne l'eccessiva proliferazione sia per la difficoltà, riscontrata da molte parti, di stabilirne il grado di autorevolezza.

11. Sarebbe bene che, come indicato dal numero 17 del Motu Proprio e dalle Norme « In vita ecclesiae de episcopis ab officio cessantibus » emanate il 31 ottobre 1988 dalla Congregazione per i Vescovi, le Conferenze valorizzino la presenza dei Vescovi emeriti, riconoscendo loro il voto consultivo in seno all'Assemblea episcopale, facendoli partecipare a talune Commissioni di studio, tenendo conto soprattutto della loro esperienza pastorale e della loro competenza.

12. Coloro che non sono membri della Conferenza episcopale potranno, in via eccezionale ed in casi particolari, intervenire ad alcune sedute dell'Assemblea Plenaria della Conferenza o delle sue Commissioni soltanto con un voto consultivo.[11]

In conclusione, vorrei auspicare che al più presto codesta Conferenza episcopale vorrà rivedere i propri Statuti, accogliendo le indicazioni e i suggerimenti presentati qui sopra, per un più proficuo svolgimento delle sue attività.

Formulo, pertanto, a Lei e all'Assemblea dei Vescovi i migliori auguri per un fecondo lavoro a servizio delle Chiese particolari e mi confermo, con sentimenti di fraterno ossequio.

di Vostra Eminenza - Eccellenza

dev.mo nel Signore

& LUCAS card. MOREIRA NEVES, *Prefetto*

[9] *A.S.,* 18.

[10] Cfr *C I.C,* can 381 § 2.

[11] Cfr Interpretazione autentica della « Pontificia Commissio Decretis Concilii Vaticani II interpretandis », dei 1970: *AAS* 62 (1970), pag. 793.

PROVISIO ECCLESIARUM

Latis decretis a Congregatione pro Episcopis, Sanctissimus Dominus Ioannes Paulus PP. II per Apostolicas sub plumbo litteras iis quae sequuntur Ecclesiis sacros praefecit Praesules:

die 4 Iulii 1999. — Metropolitanae Ecclesiae Truxillensi Exc.mum P.D. Hectorem Michaelem Cabrejos Vidarte, O.F.M., hactenus Ordinarium Militarem Peruvianae Reipublicae.

die 5 Iulii. — Titulari episcopali Ecclesiae Cefalensi R.D. Petrum Esterka, e clero Brunensi, hactenus Missionum Catholicorum Cecorum in Civitatibus Foederatis Americae Septentrionalis, Canada et Australia moderatorem, quem deputavit Auxiliarem eiusdem dioecesis.

die 6 Iulii. — Cathedrali Ecclesiae Sancti Dominici Novem Iulii R.P.D. Martinum de Elizalde, O.S.B., hactenus monasterii Sancti Benedicti in dioecesi Mercedensi-Luianensi abbatem et Sancti Dominici Novem Iulii Administratorem Apostolicum.

die 10 Iulii. — Cathedrali Ecclesiae Spediensi-Sarzanensi-Brugnatensi Exc.mum P.D. Bassianum Staffieri, hactenus Episcopum Carpensem.

die 13 Iulii. — Cathedrali Ecclesiae Carolopolitanae, R.D. Robertum Iosephum Baker, e clero dioecesis Sancti Augustini, ibique paroeciae Christi Regis in oppido vulgo Jacksonville curionem.

die 14 Iulii. — Titulari episcopali Ecclesiae Turrensi in Mauretania R.D. Aegidium Antonium Moreira, e clero Divinopolitano, Sub-Secretarium Conferentiae episcopalis Brasiliensis, quem deputavit Auxiliarem Sancti Pauli in Brasilia.

die 15 Iulii. — Cathedrali Ecclesiae Nolanae Exc.mum P.D. Beniaminum Depalma, hactenus Archiepiscopum Amalphitanum-Cavensem.

die 17 Iulii. — Cathedrali Ecclesiae Groningensi R.D. Villelmum Iacobum Eijk, e clero Ruremundensi, hactenus Facultatis Theologicae Luganensis et Seminarii maioris dioecesis Ruremundensis vulgo « Rolduc » professorem.

die 19 Iulii. — Titulari episcopali Ecclesiae Centenariensi R.D. Aloisium Hadrianum Piedrahita Sandoval, hactenus curionem paroeciae vulgo « Cristo Resucitado » in archidioecesi Caliensi, quem constituit Auxiliarem eiusdem archidioecesis.

die 19 Iulii 1999. — Titulari episcopali Ecclesiae Sullectinae R.D. Iosephum Soleibe Arbeláez, hactenus rectorem Seminarii maioris in dioecesi Carthadensi in Columbia, quem constituit Auxiliarem archidioecesis Caliensis.

— Titulari episcopali Ecclesiae Tiseditanae R.D. Gerardum Feige, e clero Magdeburgensi, hactenus in Instituto Philosophico-Theologico Erfordiensi professorem, quem deputavit Auxiliarem Magdeburgensem.

die 20 Iulii. — Metropolitanae Ecclesiae Remensi Exc.mum P.D. Theodoricum Jordan, hactenus Episcopum Pontisarensem.

die 22 Iulii. — Titulari episcopali Ecclesiae Maxitensi R.D. Marianum Chovanec, e clero Nitriensi hactenus in Instituto Theologico eiusdem dioecesis professorem et Curiae dioecesanae cancellarium, quem deputavit Auxiliarem Nitriensem.

die 26 Iulii. — Praelaturae territoriali Sicuanensi, R.P. Michaelem La Fay Barbi, Ordinis Fratrum B. Maria V. de Monte Carmelo sodalem, hactenus institutionis candidatorum eiusdem Ordinis in civitate Limana praefectum.

die 4 Augusti. — Titulari episcopali Ecclesiae Flumenpiscensi R.D. Odilonem Guimaräes Moreira, e clero Caratingensi, hactenus paroeciae Sanctae Luciae in civitate vulgo appellata Carangola parochum, quem deputavit Auxiliarem archidioecesis Victoriensis Spiritus Sancti.

— Titulari episcopali Ecclesiae Flenucletensi R.D. Aelium Adelar Rubert, e clero Sanctae Mariae, hactenus paroeciae Beatae Virginis Mariae Mediatricis parochum, quem deputavit Auxiliarem archidioecesis Victoriensis Spiritus Sancti.

die 13 Augusti. — Titulari episcopali Ecclesiae Abaradirensi R.D. Iosephum Angelum Rovai, e clero Cordubensi in Argentina ibique Vicarium episcopalem pro clero, quem constituit Auxiliarem eiusdem archidioecesis.

die 17 Augusti. — Cathedrali Ecclesiae Meldensi Exc.mum P.D. Albertum-Mariam de Monléon, hactenus Episcopum Apamiensem.

die 21 Augusti. — Cathedrali Ecclesiae Cassanensi R.D. Dominicum Graziani, e clero archidioecesis Crotonensis-Sanctae Severinae hactenus apud Institutum Theologicum Calabrum professorem.

die 28 Augusti. — Titulari episcopali Ecclesiae Bitensi R.D. Thomam Galis, Seminarii maioris Neosoliensis rectorem, quem deputavit Auxiliarem eiusdem dioecesis.

die 3 Septembris. — Cathedrali Ecclesiae Nanceiensi R.D. Joannem-Ludovicum Papin, e clero Andegavensi, hactenus interdioecesani Seminarii Nannetensis moderatorem.

CONGREGATIO PRO GENTIUM EVANGELIZATIONE

PROVISIO ECCLESIARUM

Ioannes Paulus divina Providentia Pp. II, latis decretis a Congregatione pro Gentium Evangelizatione, singulis quae sequuntur Ecclesiis sacros Pastores dignatus est assignare. Nimirum per Apostolicas sub plumbo Litteras praefecit:

die 27 novembris 1998. — Metropolitanae Ecclesiae Yaundensi Exc.mum P.D. Andream Wouking, hactenus Episcopum Bafussamensem.

die 3 Iunii 1999. — Metropolitanae Ecclesiae Bertuanae Exc.mum P.D. Rogerum Pirenne, C.I.C.M., hactenus Episcopum Baturiensem.

— Cathedrali Ecclesiae Ambositanae, noviter erectae in Madagascaria ibique suffraganeae metropolitanae Ecclesiae Fianarantsoënsi, R.D. Fulgentium Rabemahafaly, Seminarii maioris praefatae archidioecesis olim rectorem.

— Cathedrali Ecclesiae Cheongiuensi R.D. Gabrielem Chang Bong-hun, e clero eiusdem dioecesis ibique in oppido vulgo Paeti rectorem sanctuarii Sanctis Martyribus dicati.

— Cathedrali Ecclesiae Khandvaënsi R.P. Leonem Cornelio, S.V.D., in praesens praefatae Societatis Verbi Divini in Urbe Consilii generalis membrum.

— Cathedrali Ecclesiae Langsonensi et Caobangensi R.D. Iosephum Ngo Quang Kiet, Cancellarium dioecesis Longxuyensis.

— Cathedrali Ecclesiae Mahagianganae Exc.mum P.D. Iosephum Ignatium Randrianasolo, hactenus Episcopum titularem Milevitanun et Auxiliarem Antananarivensem.

— Cathedrali Ecclesiae Murangaënsi R.P. Petrum Kihara Kariuki, I.M.C, eiusdem Instituti Missionum a Consolata in oppido vulgo dicto Sagana novitiorum olim magistrum.

— Cathedrali Ecclesiae Quinhonensi R.D. Petrum Nguyen Soan, praefatae dioecesis Vicarium generalem atque templi cathedralis parochum.

die 3 Iunii 1999. — Episcopum coadiutorem Longxuyensem R.D. Iosephum Tran Xuan Tieu, eiusdem sedis episcopalis Vicarium generalem atque paroeciae cathedralis curionem.

— Titulari episcopali Ecclesiae Pariensi in Proconsulari R.D. Ioannem Paulum Randriamanana, Vicarium generalem archidiocesis Antananarivensis ibique templi cathedralis parochum, quem deputavit Auxiliarem praefatae metropolitanae Ecclesiae.

die 22 Iunii. — Metropolitanae Ecclesiae Nassaviensi, noviter erectae, Exc.mum P.D. Laurentium A. Burke, S.I., hactenus Episcopum eiusdem sedis episcopalis.

— Cathedrali Ecclesiae Kanensi, noviter constitutae in Nigeriana regione, Exc.mum P.D. Patricium Franciscum Sheehan, O.S.A., Episcopum emeritum Yolaënsem et hactenus Vicarium Apostolicum eiusdem circumscriptionis ecclesiasticae.

— Cathedrali Ecclesiae Bafussamensi R.P. Iosephum Atanga, S.I., in praesens Administratorem Apostolicum « sede vacante et ad nutum Sanctae Sedis » archidioecesis Yaundensis.

— Cathedrali Ecclesiae Monzensi R.D. Aemilium Patriarca, e clero archidioecesis Mediolanensis, missionarium « Fidei donum » nominatum in Zambia, in praesens vicarium paroecialem templi Beatae Mariae Virgini dicati in oppido vulgo dicto Chôma.

— Titulari episcopali Ecclesiae Thimidensi R.D. Patricium Taval, M.S.C., praefati Instituti religiosi in oppido vulgo dicto Vunapau novitiorum magistrum, quem deputavit Auxiliarem archidioecesis Rabaulensis.

NOMINATIO

Peculiari dato decreto, Congregatio pro Gentium Evangelizatione ad suum beneplacitum renuntiavit:

die 27 Iulii 1999. — Exc.mum P.D. Rogerum Pirenne, C.I.C.M., Archiepiscopum Bertuanum, Administratorem Apostolicum « sede vacante et ad nutum Sanctae Sedis » dioecesis Baturiensis.

DIARIUM ROMANAE CURIAE

Il Santo Padre Giovanni Paolo II ha ricevuto in Udienza Ufficiale per la presentazione delle Lettere Credenziali:

Sabato 11 Settembre 1999, S.E. il Signor TORU IWANAMI, Ambasciatore del Giappone presso la Santa Sede.

Lunedì 13 Settembre 1999, S.E. il Signor RANIERO AVOGADRO, Ambasciatore d'Italia presso la Santa Sede.

Ha, altresì, ricevuto in Udienza:

Giovedì 16 Settembre 1999, S.E. il Signor GUIDO DE MARCO, Presidente della Repubblica di Malta.

Sabato, 18 Settembre 1999, le LL.MM. il Re di Giordania ABDULLAH II BIN HUSSEIN e la Regina Rania.

Domenica 19 settembre 1999 il Santo Padre si è recato in Apostolico pellegrinaggio in Slovenia.

SEGRETERIA DI STATO

NOMINE

Con Brevi Apostolici il Santo Padre Giovanni Paolo II ha nominato:

16	**luglio**	**1999.**	**Mons. Angelo Mottola, Arcivescovo tit. eletto di Cercina,** ***Nunzio Apostolico in Iran.***
17	**»**	**»**	**S.E. mons. Rino Passigato, Arcivescovo tit. di Nova di Cesare,** ***Nunzio Apostolico in Perù.***
24	**»**	**»**	**S.E. mons. Adriano Bernardini, Arcivescovo tit. di Faleri,** ***Nunzio Apostolico in Thailandia, in Singapore ed in Cambogia e Delegato Apostolico in Myanmar, in Laos, in Malaysia e in Brunei.***
»	**»**	**»**	**Mons. Orlando Antonini, Arcivescovo tit. eletto di Formia,** ***Nunzio Apostolico in Zambia e Malawi.***
27	**»**	**»**	**S.E. mons. Antonio Lucibello, Arcivescovo tit. di Thurio,** ***Nunzio Apostolico in Paraguay.***

' 3 agosto 1999. Mons. Mario Roberto Cassari, Arcivescovo tit. eletto di Tronto, *Nunzio Apostolico in Congo ed in Gabon.*

24 » » Mons. Joseph Chennoth, Arcivescovo tit. eletto di Milevi, *Nunzio Apostolico nella Repubblica Centroafricana ed in Ciad.*

25 settembre » S.E. mons. Bruno Musarò, Arcivescovo tit. di Abari, *Nunzio Apostolico in Madagascar, in Maurizio e nelle Seychelles e Delegato Apostolico nelle Isole Comore e a La Réunion.*

Con Biglietti della Segreteria di Stato il Santo Padre Giovanni Paolo II ha nominato:

18 giugno 1999. Mons. Dominique Rézeau, *Rappresentante Permanente della Santa Sede presso VAgenzia Internazionale dell'Energia Atomica (A.I.E.A), presso l'Organizzazione per la Sicurezza e Cooperazione in Europa (O.S.CE) e presso la Commissione Preparatoria del Trattato sull'Interdizione Globale degli Esperimenti Nucleari (CTBTO), come pure Osservatore Permanente della Santa Sede presso l'Organizzazione delle Nazioni Unite per lo Sviluppo Industriale (O.N.U.D.I.) e presso l'Ufficio delle Nazioni Unite a Vienna.*

5 luglio » Gli Em.mi Signori Cardinali: Christoph Schönborn, Francis Eugene George; gli Ecc.mi monsignori: Csaba Ternyák, Arcivescovo tit. di Eminenziana; Marin Barisic, Vescovo tit. di Feradi maggiore; mons. Giancarlo Santi; p. prof. Heinrich Pfeiffer, S.I.; e i Signori: Arch. Prof. Sandro Benedetti; dott. Giuseppe Basile, *Membri della Pontificia Commissione per i Beni Culturali della Chiesa « ad quinquennium ».*

» » » Gli Ecc.mi monsignori: Héctor Rubén Aguer, Antonio Vilaplana Molina, Mario Joseph Conti, Paul-Marie Guillaume, Friedhelm Hofmann; i mons. Crispino Valenziano, Giancarlo Menis, Gianfranco Ravasi: dott. Rainer ligner, *Membri della Pontificia Commissione per i Beni Culturali della Chiesa « in aliud quinquennium ».*

18 » » S.E. mons. Angelo Scola, Vescovo em. di Grosseto, *Rettore Magnifico della Pontificia Università Lateranense e Preside del Pontificio Istituto « Giovanni Paolo II » per Studi su Matrimonio e Famiglia, « in aliud quinquennium ».*

24 » » Mons. Giovanni Vaccarotto, *Difensore del Vincolo presso il Tribunale della Rota Romana.*

31 agosto 1999. **Gli Em.mi Signori Cardinali: Lucas Moreira Neves; Aloysius Matthew Ambrozic; Dionigi Tettamanzi; Francis Eugene George; gli Ecc.mi mons. Agostino Cacciavillan, Arcivescovo tit. di Amiterno; Renato Corti, Vescovo di Novara; Antoine Audo, Vescovo di Alep dei Caldei; Piero Marini, Vescovo tit. di Martirano,** *Membri della Congregazione per le Chiese Orientali « ad quinquennium ».*

Gli Em.mi Signori Cardinali: Bernardin Gantin, Joseph Ratzinger, William Wakefield Baum, Marco Cè, Godfried Danneels, Carlo Maria Martini, Jean-Marie Lustiger, Józef Glemp, László Paskai, e l'Ecc.mo mons. Karl Lehmann, *Membri della Congregazione per le Chiese Orientali « in aliud quinquennium ».*

2 settembre **S.E. mons. Zenon Grocholewski, Arcivescovo tit. di Agropoli, e S.E. mons. Agostino Cacciavillan, Arcivescovo tit. di Amiterno,** *Membri della Congregazione per i Vescovi « ad quinquennium ».*

18 **L'Em.mo Signor Cardinale Jan Schotte,** *Presidente dell'Ufficio del Lavoro della Sede Apostolica « ad biennium ».*

22 **Mons. Peter Gerard Magee, Consigliere della Nunziatura Apostolica negli Stati Uniti d'America,** *Osservatore Permanente Aggiunto della Santa Sede presso l'Organizzazione degli Stati Americani (O.A.S.).*

Protonotari Apostolici sopranumerari:

10	ottobre	1998.	Mons. José Ignacio Ortega Franco (Bogotá)
»	»		Mons. Serafino Zardoni (Cesena-Sarsina)
20	»		Mons. Bruno Fries (Würzburg)
»	»		Mons. Paul Bocklet (Würzburg)
9	novembre		Mons. Mario Morigi (Cesena-Sarsina)
16	»		Mons. Heberto José Godoy Briceno (Trujillo)
»	»		Mons. Richard John Breen (Ferns)
21	».		Mons. Camillo Pezzuoli (Modena-Nonantola)
»	»		Mons. James A. Carter (Charleston)
28	»		Mons. Antonio García Del Cueto (Madrid)
8	dicembre		Mons. Pietro Rotondi (Faenza-Modigliana)
»	»		Mons. Mario Carrus (Oristano)
»	»		Mons. Benedetto Currau (Catania)
30	»		Mons. Giovanni Castioni (Verona)
»	»		Mons. Costantino Locche (Ales Terralba)
4	gennaio	1999.	Mons. Boleslaw Przybyszewski (Krakow)
»	»		Mons. Jan Jagodzinski (Lviv dei Latini)
18			Mons. Vincenzo Ferrara (Trivento)
»	»		Mons. Jerzy Elespedyt Zalewski (Warszawa)
»	»		Mons. Stanislaw Kur (Warszawa)

18	gennaio	1999.	Mons. Maksimilijan Jezernik (Maribor)
29	»	»	Mons. Antoni Boszko (Lomza)
4	febbraio	»	Mons. Herbert Michel (Köln)
»	»	»	Mons. Fritz Hoffmann (Görlitz)
12	»	»	Mons. Cipriano Sonaglia (Civita Castellana)
25	»	»	Mons. James F. Campbell (Peoría)
18	marzo	»	Mons. Mario Gianneechini (Lucca)
28	aprile	»	Mons. Enzo Serenelli (Ancona-Osimo)

Prelati d'onore di Sua Santità:

21	agosto	1998.	Mons. Peter Joseph Zaccardo (Newark).
23	settembre	»	Mons. Thomas Matthe Burns (Ordinariato Militare di Gran Bretagna)
7	ottobre	»	Mons. André Joos (Malines-Bruxelles)
10	»	»	Mons. Manuel Ricaurte Caycedo (Bogota)
»	»	»	Mons. Jesús M. Marulanda Uribe (Bogotá)
»	»	»	Mons. Alberto Reyes Fonseca (Bogotá)
»	»	»	Mons. Herman I. Jiménez Arango (Bogotá)
»	»	»	Mons. Daniel T. Ganshert (Madison)
»	»	»	Mons. William L. Kelligar (Omaha)
»	»	»	Mons. Eugene H. Kerwin (Omaha)
»	»	»	Mons. Paul F. Peter (Omaha)
»	»	»	Mons. Edward J. Schad (Omaha)
»	»	»	Mons. Andrew H. Meister (Omaha)
»	»	»	Mons. Andres Pedro Vargas Martinez (Bogotá)
18	»	»	Mons. Giovanni Battista Tseng Chunn-Juan (Hwalien)
20	»	»	Mons. Klaus Ganzer (Rottenburg-Stuttgart)
»	»	»	Mons. Jakob Speigl (Regensburg)
»	»	»	Mons. Alfred Wiering (Würzburg)
28	»	»	Mons. Dietmar Giebelman (Mainz)
»	»	»	Mons. Werner Guballa (Mainz)
»	»	»	Mons. Klaus-Leo Klein (Mainz)
»	»	»	Mons. Heinz Heckwolf (Mainz)
»	»	»	Mons. Peter Hilger (Mainz)
»	»	»	Mons. Padraig O'Fiannachta (Kerry)
»	»	»	Mons. Kevin Coughlan (Middlesbrough)
»	»	»	Mons. Ricardo Morgan (Middlesbrough)
9	novembre	»	Mons. Stephanus Czakò (Eger)
»	»	»	Mons. Francesco Borgia Tran Van Kha (Thành-Phô Hôchi-minh)
»	»	»	Mons. Max Cloupet (Bordeaux)
»	»	»	Mons. Leonard Rubumbira (Byumba)
»	»	»	Mons. Pietro Giannoccaro (Conversano-Monopoli)
»	»	»	Mons. Manuel Ferreira de Araujo (Braga)
»	»	»	Mons. Friederich Janssen (Münster)
»	»	»	Mons. Konrad Unterhitzenberger (Passau)

9	novembre	1998.	Mons. Robert Bowling (Reno)
10	»	»	Mons. Jean Marie Speich (Strasbourg)
»	»	»	Mons. Vito Rallo (Mazara del Vallo)
»	»	»	Mons. Antonio Ar cari (Brescia)
»	»	»	Mons. Francis Assis Chullikat (Verapoly)
»	»	»	Mons. Charles Daniel Balvo (New York)
»	»	»	Mons. James Patrick Green (Philadelphia)
»	»	»	Mons. Andrés Carrascosa Coso (Cuenca)
»	»	»	Mons. George Antonysamy (Tiruchirapalli)
11	»	»	Mons. Thomas Connelly (Motherwell)
16	»	»	Mons. Steven Callahan (San Diego)
»	»	»	Mons. Richard Duncanson (San Diego)
»	»	»	Mons. Dennis Mikulanis (San Diego)
»	»	»	Mons. Lawrence Purcell (San Diego)
»	»	»	Mons. Pierre Gervaise (Paris)
»	»	»	Mons. Augustin Romero (Paris)
»	»	»	Mons. Cosme Chang (Paris)
»	»	»	Mons. Prudencio Baños Fernandez (Trujillo)
21	»	»	Mons. Johannes Alois Düsing (Münster)
»	»	»	Mons. Józef Grasewicz (Grodno)
»	»	»	Mons. Ryszard Stanislaw Borkowski (Siedice)
»	»	»	Mons. José Joaquino Correia (Avellaneda)
»	»	»	Mons. Cesare Zaffanella (Cremona)
»	»	»	Mons. Henry T. Barron (Charleston)
»	»	»	Mons. Thomas A. Evatt (Charleston)
»	»	»	Mons. Thomas X. Hofmann (Charleston)
»	»	»	Mons. Chester M. Moczydlowski (Charleston)
»	»	»	Mons. Albuin Jordan (Ordinariato Militare Austriaco)
28	»	»	Mons. Stanislaw A. Jaworski (Winnipeg)
»	»	»	Mons, Louis Joseph McCloskey (Winnipeg)
»	»	»	Mons. Maurice Jean Comeault (Winnipeg)
»	»	»	Mons. Paul Kope (Rottenburg-Stuttgart)
»	»	»	Mons. Luigi Cadetti (Roma)
»	»	»	Mons. Hans Fink (Feldkirch)
8	dicembre	»	Mons. Clemens Kathke (Paderborn)
»	»	»	Mons. Paul Kathke (Paderborn)
»	»	»	Mons. Nicola Deriu (Oristano)
10	»	»	Mons. Gabriel Kole Ayankoya (Ijebu-Ode)
»	»	»	Mons. Sylvester Adekola Adekoya (Ijebu-Ode)
30	»	»	Mons. Wolfgang Schwab (München und Freising)
»	»	»	Mons. Josef Obermaier (München und Freising)
»	»	»	Mons. Hans-Jürgen Brandt (Essen)
»	»	»	Mons. Antonio Vigo (Vicenza)
»	»	»	Mons. Vaclav Javurek (Hradec-Králové)
»	»	»	Mons. Oliviero Pelliccioni (Roma)
»	»	»	Mons. Franciszek Mrowiec (Wroclaw)
4	gennaio	1999.	Mons. José Manuel Fernandez Gómez (Santander)

gennaio	**1999.**	**Mons. Jesus Mendi Diez-Caballero** (Vitoria)
»	»	**Mons. Joseph Wagner (Sioux Falls)**
»	»	**Mons. Thomas Sandi (New York)**
»	»	**Mons. Joseph Lamonde (Pittsburgh)**
»	»	**Mons. Philip Hill (New York)**
»	»	**Mons. Joseph Goudreau (Portland in Maine)**
»	»	**Mons. Eugene T. Gomulka (Altoona-Johnstown)**
»	»	**Mons. Joseph McCahon (St. Petersburg)**
»	»	**Mons. Patrick Fryer (Weeling-Charleston)**
»	»	**Mons. Michael D. Chilen (Corpus Christi)**
»	»	**Mons. Joseph Ferraro (Oakland)**
»	»	**Mons. Bozidar Metelko (Ljubljana)**
»	»	**Mons. Andrej Glavan (Ljubljana)**
	»	**Mons. Andrej Svete (Ljubljana)**
»	»	**Mons. Vojnimir Seljak (Ljubljana)**
»	»	**Mons. Bogomir Hren (Ljubljana)**
»	»	**Mons. Stanislav Janezic (Maribor)**
	»	**Mons. Martin Poredos (Maribor)**
»	»	**Mons. Mar jan Turnsek (Maribor)**
»	»	**Mons. Stefan Girstun (Bialystok)**
»	»	**Mons. Tadeusz Kalinowski (Bialystok)**
»	»	**Mons. Marek Starowiej ski (Warszawa)**
	»	**Mons. Bronislaw Piacecki (Warszawa)**
»	»	**Mons. Henryk Franciszek Chudek (Warszawa)**
»	»	**Mons. Tommaso Stenico (Civita Castellana)**
»	»	**Mons. Patrick Raymond Leary (Las Vegas)**
»	»	**Mons. Mario Marchesi (Cremona)**
»	»	**Mons. Jan Solowianiuk (Lomza)**
»		**Mons. Andrew Tolan (Glasgow)**
»		**Mons. John Noel Woods (Glasgow)**
»	»	**Mons. Owen Gallagher (Glasgow)**
»	»	**Mons. John Gilmartin (Glasgow)**
»	»	**Mons. Eugene McGee (Glasgow)**
»	»	**Mons. Peter O'Farrell (Glasgow)**
	»	**Mons. Patrick Osborne (Glasgow)**
»	»	**Mons. James Ryan (Glasgow)**
»	»	**Mons. Peter Smith (Glasgow)**
»	»	**Mons. Sabatino Tedeschi (Glasgow)**
febbraio	»	**Mons. John Cunningham (Paisley)**
»	»	**Mons. Luigi Balloi (Lanusei)**
»	»	**Mons. Carmelino Giaccone (Trieste)**
»		**Mons. Ugo Crestani (Vicenza)**
	»	**Mons. Vincenzo Di Mauro (Latina-Terracina-Sezze-Priverno)**
»	»	**Mons. Pierino Castioni (Tortona)**
»	»	**Mons. Domenico Liuzzi (Fabriano-Matelica)**
»	»	**Mons. Robert Martineau (Ottawa)**
»	»	**Mons. Vito D'Alto (Teggiano-Policastro)**

12	febbraio	1999.	Mons. Gennaro Farnetano (Teggiano-Policastro)
»			Mons. William James Scott (Peterborough)
»			Mons. Joseph Marfo-Gyimah (Sunyani)
18	»	»	Mons. Charles Roderick Strange (Shrewsbury)
25	»	»	Mons. Gregory S. Deane (Corpus Christi)
»	»	»	Mons. Michael A. Howell (Corpus Christi)
4	marzo	»	Mons. Emmeram H. Ritter (Regensburg)
13	»	»	Mons. Fosco Bindi (Pitigliano-Sovana-Orbetello)
»	»	»	Mons. Divo Centurioni (Pitigliano-Sovana-Orbetello)
»		»	Mons. Vando Ciampi (Pitigliano-Sovana-Orbetello)
15	»	»	Mons. Carlos Arturo Isaza Botero (Pereira)
»	»	»	Mons. Paul Peteri (Kaposvár)
17	»		Mons. Timothy J. Allman (St. Petersburg)
26	»	»	Mons. James Mulroy (Wrexham)
»	»	»	Mons. Joseph Lapkovskis (Rëzekne-Aglona)
»	»	»	Mons. Josef Helikar (Litomerice)
10	aprile	»	Mons. Vincenzo Baiocco (Ancona-Osimo)
14	»	»	Mons. Joseph Charles Bambera (Scranton)
»	»	»	Mons. John Arthur Bergamo (Scranton)
»	»	»	Mons. Francis John Castellano (Scranton)
»	»	»	Mons. Joseph Peter Crynes (Scranton)
»	»	»	Mons. William John Feldcamp (Scranton)
»	»	»	Mons. Neil Ottavio Gugliemelli (Scranton)
»	»	»	Mons. Joseph John Lasky (Scranton)
»	»	»	Mons. James Joseph McGarry (Scranton)
»	»	»	Mons. Stephen Daniel McGough (Scranton)
»	»	»	Mons. Patrick James Pratico (Scranton)
»	»	»	Mons. Joseph Gerard Quinn (Scranton)
»			Mons. Bernard Anthony Toloczko (Scranton)

Cappellani di Sua Santità:

12	luglio	1998.	Il sac. Martin J.T.M. Vivies (Genova)
18	agosto	»	Il sac. Mario Valpiani (Reggio Emilia-Guastalla)
»	»	»	Il sac. Antenore Vezzosi (Reggio Emilia-Guastalla)
»	»	»	Il sac. Alessandro Manenti (Reggio Emilia-Guastalla)
»	»	»	Il sac. Tiziano Ghirelli (Reggio Emilia-Guastalla)
»	»		Il sac. Enrico Mazza (Reggio Emilia-Guastalla)
»	»	»	Il sac. Sergio Rossini (Reggio Emilia-Guastalla)
»	»	»	Il sac. Piergiorgio Saviola (Reggio Emilia-Guastalla)
»	»	»	Il sac. Giancarlo Bellani (Reggio Emilia-Guastalla)
»	»	»	Il sac. Valerio Bene venti (Reggio Emilia-Guastalla)
»	»	»	Il sac. Franco Casotti (Reggio Emilia-Guastalla)
»	»		Il sac. Gianni Gariselli (Reggio Emilia-Guastalla)
21	settembre	»	Il sac. Otto Baumgärtner (Augsburg)
»	»	»	Il sac. Ottmar Kästle (Augsburg)
7	ottobre	»	Il sac. Johan Haider (Eisenstadt)

7	**ottobre**	1998.	**Il sac. Franz Hillinger (Eisenstadt)**
»	»	»	**Il sac.** Alois **Gombotz (Eisenstadt)**
»	»	»	**Il sac. Alois Luisser (Eisenstadt)**
»	»	»	**Il sac. Josef Herowitsch (Eisenstadt)**
10	»	»	**Il sac. Joao Dieter Becker (Santo Angelo)**
17	»	»	**Il sac. Francisco German Maiorino Celis (Mercedes-Lujan)**
18	»	»	**Il sac. Pietro Cheng Hong-Sheng (Hwalien)**
»	»	»	**Il sac. Giuseppe Shih Cheng-Yiong (Hwalien)**
20	»	»	**Il sac. Josef-Heinrich Sandman (Würzburg)**
»	»	»	**Il sac. Alfred Rind (Würzburg)**
»	»	»	**Il sac. Oswald Simon (Würzburg)**
»	»	»	**Il sac. Hermann Wütschner (Würzburg)**
28	»	»	**Il sac. Horst Schneider (Mainz)**
»	»	»	**Il sac. Bruno Klein (Mainz)**
»	»	»	**Il sac. Richard Neumann (Mainz)**
»	»	»	**Il sac. Rolf Steinhäuser (Köln)**
3	**novembre**	»	**Il sac. Joseph Mai Duc Vinti (Sulpiziano -** *Francia)*
9	»	»	**Il sac. Valdemiro Caran (Campiñas)**
»	»	»	**Il sac. Franz Josef Rauch (Graz-Seckau)**
»	»	»	**Il sac. Ioan Leopold (Graz-Seckau)**
»	»	»	**Il sac. Sebastiäo Brito da Cruz (Santissima Conceiçâo do Araguaia)**
»	»	»	**Il sac. Enrico Fantuz (Cesena-Sarsina)**
»	»	»	**Il sac. Luigi Fusaroli (Cesena-Sarsina)**
»	»	»	**Il sac. Berardo Casini (Cesena-Sarsina)**
»	»	»	**Il sac. Didace Ruzindana (Byumba)**
14	»	»	**Il sac. Juan Carlos Castellanos Ruiz (Bucaramanga)**
16	»	»	**Il sac. Guillermo León Martinez Félix (Trujillo)**
»	»	»	**Il sac. Ramón Aponte Fernández (Trujillo)**
»	»	»	**Il sac. Mario Riboldi (Milano)**
»	»	»	**Il sac. Francis Correa (Vasai)**
21	»	»	**Il sac. Alessandro Pierotti (Fano-Fossombrone-Cagli-Pergola)**
»	»	»	**Il sac. Stanislaw Burzec (Siedice)**
»	»	»	**Il sac. Eugeniusz Zablocki (Siedlce)**
»	»	»	**Il sac. Henryk Wierzejski (Siedlce)**
»	»	»	**Il sac. Alfred Sammer (Ordinariato Militare Austriaco)**
»	»	»	**Il sac. Gebhard Fürst (Rottenburg-Stuttgart)**
28	»	»	**Il sac. Wolfgang Tripp (Rottenburg-Stuttgart)**
»	»	»	**Il sac. Anton Berouter (Feldkirch)**
»	»	»	**Il sac. Franz Eberle (Feldkirch)**
»	»	»	**Il sac. Peter Haas (Feldkirch)**
»	»	»	**Il sac. Grzegorz Kaszak (Szczecin-Kamien)**
2	**dicembre**	»	**Il sac. Luis Vieira Arantes (Campanha)**
»	»	»	**Il sac. Geraldo V. da Costa (Campanha)**
8	»	»	**Il sac. Carlo Campagnaro (Treviso)**
»	»	»	**Il sac. Vincenzo Murgia (Oristano)**
»	»	»	**Il sac. Nicola Cabiddu (Oristano)**

8	dicembre	1998.	II	sac. Simone Trudu (Oristano)
11	»	»	II	sac. Guillermo Vílchez Soto (Maracaibo)
15	»	»	II	sac. Steven Zak (Los Angeles)
30	»	»	II	sac. Stephan Beretic (Subotica)
»	»	»	II	sac. Felix Machado (Vasai)
4	gennaio	1999.	II	sac. Jorge Wostal (Campo Mourào)
»	»	»	II	sac. Nicola De Ruvo (Andria)
»	»	»	II	sac. Hartmut Kania (Görlitz)
15	»	»	II	sac. Eric Powell (Peoría)
»	»	»	II	sac. Michael Mulhall (Peterborough)
18	»	»	II	sac. Federico Ponti (Novara)
»	»	»	II	sac. José Mendes Filho (Caxias do Maranhäo)
»	»	»	II	sac. Józef Wisniewski (Bialystok)
»	»	»	II	sac. Tadeusz Zdanuk (Bialystok)
»	»	»	II	sac. Marek Lukomski (Warszawa)
»	»		II	sac. Wieslaw Kabulski (Warszawa)
»	»	»	II	sac. Roch Walczak (Warszawa)
»	»	»	II	sac. Rafael Maciej Markowski (Warszawa)
	»	»	II	sac. Jozef Golob (Maribor)
	»	»	II	sac. Maksimilijan Gosak (Maribor)
»	»	»	II	sac. Frane Rezonja (Maribor)
»		»	II	sac. Stanislav Slatinek (Maribor)
»	»		II	sac. Jozef Vratanar (Maribor)
29			II	sac. Antonio Carlos Motta do Carmo (Petrópolis)
»	»		II	sac. Geraldo Policarpo de Carvalho (Petrópolis)
»	»	»	II	sac. Ildeu Ferreira Malta (Petrópolis)
»	»	»	II	sac. Rainer Fischer (Köln)
»	»	»	II	sac. Rainer Gille (Köln)
»	. »	»	II	sac. Emilio Rivolta (Milano)
»	»	»	II	sac. Umberto Zappa (Milano)
»	»		II	sac. Aldo Zecchin (Milano)
»	»	»	II	sac. Marek Jan Stepien (Lomza)
	»	»	II	sac. Andrzej Grzybowski (Lomza)
»	»		II	sac. Tadeusz Bronakowski (Lomza)
»	»		II	sac. Ryszard Napiórkowski (Lomza)
»	»		II	sac. Sabino Camia (Milano)
»	»	»	II	sac. Cesare Catella (Milano)
»	»	»	II	sac. Giuseppe De Agostini (Milano)
	»	»	II	sac. Aldo Gessaga (Milano)
	febbraio	»	II	sac. Józef Franczak (Wloclawek)
»	»	»	II	sac. Jerzy Palucki (Wloclawek)
»	»	»	II	sac. Henryk Wloczewski (Wloclawek)
»	»	»	II	sac. Fidel Agbatchi (Abomey)
»	»	»	II	sac. Giuseppe Marletta (Catania)
»	»	»	II	sac. Francesco Dalbesio (Saluzzo)
»	»	»	II	sac. Claudio Caleffi (Carpi)
»	»	»	II	sac. Angelo Cortinovis (Pitigliano-Sovana-Orbetello)

4	**febbraio**	**1999.**	**Il sac. Giancarlo Pappi (Urbino-Urbania-S. Angelo in Vado)**
»	»	»	**Il sac. Dénis E. Carlin (Paisley)**
»	»	»	**Il sac. Peter M. Murphy (Paisley)**
»	»	»	**Il sac. Paul Schatten (Köln)**
12	»	»	**Il sac. Francesco Isetti (Chiavari)**
»	»	»	**Il sac. Vincenzo Marinaci (Lecce)**
»	»	»	**Il sac. Carlo Bacchiorini (Civita Castellana)**
»	»	»	**Il sac. Elio Di Gualdo (Civita Castellana)**
»	»	»	**Il sac. Maurizio Lombardo (Civita Castellana)**
»	»	»	**Il sac. Giuliano Nobili (Civita Castellana)**
»	»	»	**Il sac. Giovanni Concordia (Civita Castellana)**
»	»	»	**Il sac. Carmine Benedetti (Civita Castellana)**
»	»	»	**Il sac. Nicola Fiorentini (Civita Castellana)**
»	»		**Il sac. Alvaro Orsi (Civita Castellana)**
»	»	»	**Il sac. Antonio Pompei (Civita Castellana)**
»	»	»	**Il sac. Mario Valeri (Civita Castellana)**
»	»	»	**Il sac. Robert Tipkor (Monrovia)**
»	»	»	**Ü sac. Edward Jackson (Monrovia)**
»	»	»	**Il sac. Gabriel Blambo Jubwe (Monrovia)**
»	»	»	**[1 sac. Bernard Munono Muyembe (Luiza)**
»	»	»	**Q sac. Assis Lopes (Säo Sebastiäo do Rio de Janeiro)**
25	»	»	**Q sac. Alejandro Salazar (Corpus Christi)**
4	**marzo**	»	**[1 sac. Ugo Pedro Schneider (Säo Luís de Montes Belos)**
»	»	»	**[1 sac. Quirino Giosuè Piccoli (Säo Luís de Montes Belos)**
»	»	»	**[1 sac. Hugh Bradley (Glasgow)**
10	»	»	**Q sac. Luc jan Skolik (Kielce)**
»	»	»	**tl sac. Jan Kuimierz (Kielce)**
»	»	»	**[1 sac. Kazimierz Gurda (Kielce)**
»	»	»	**[1 sac. Stanislaw Sztafrowski (Kielce)**
»	»	»	**Q sac. Tadeusz Skrzyniarz (Ordinariato Militare Polacco)**
»	»	»	**Q sac. Tadeusz Ploski (Ordinariato Militare Polacco)**
»	»	»	**Q sac. Fidel Puig Belmonte (Panamá)**
»	»	»	**Q sac. Zenon Skierka (Pelplin)**
»	»	»	**Q sac. Gerard Piesik (Pelplin)**
»	»	»	**[1 sac. Jerzy Gredka (Kielce)**
»	»		**Q sac. Stanislaw Bielecki (Kielce)**
13	»	»	**[1 sac. Ugo Gentile (SantAngelo dei Lombardi-Conza-Nusco-Bisaccia)**
»	»	»	**Q sac. Tarcisio Luigi Gambalonga (SantAngelo dei Lombardi-Conza-Nusco-Bisaccia)**
14	»	»	**Q sac. Michael Joseph Delaney (Scranton)**
»	»	»	**[1 sac. Paul Francis Leonard (Scranton)**
»	»	»	**[1 sac. John Joseph Sempa (Scranton)**
»	»	»	**[1 sac. David Lawrence Tressler (Scranton)**
15	»	»	**[1 sac. Otello Branchi (Arezzo-Cortona-Sansepolcro)**
»	»	»	**Q sac. Vasco Lumachi (Arezzo-Cortona-Sansepolcro)**
»	»	»	**Q sac. Antonio Spadacini (Brescia)**

26	marzo	1999.	II sac. Eugeniusz Gòra (Krakow)
»	»	»	II sac. Tadeusz Juchas (Krakow)
»	»	»	II sac. Vytautas Steponas Vaiciunas (Kaunas
»	»	»	II sac. Petras Meilus (Kaunas)
»	»	»	II sac. Jonas Vovens (Kaunas)
»	»	»	II sac. Joäo Chiarot (Jacarezinho)
»	»	»	II sac. Miguel Ludwig Schaff (Jacarezinho)
»	»	»	II sac. José Kotlinski (Jacarezinho)
»	»	»	II sac. Celio Conrado de Souza (Fortaleza)
»	»	»	II sac. Miguel José da Silva (Caruaru)
27	»	»	II sac. Jan Zentko (Spis)
»	»	»	II sac. Franzisten Novajovski (Spis)
28	»	»	II sac. Pasquale Auricchio (Nola)
»	»	»	II sac. Sebastiano Bona volontà (Nola)
»	»	»	II sac. Pasquale Capasso (Nola)
»	»	»	II sac. Filippo Carella (Nola)
»	»	»	II sac. Prezioso De Giulio (Nola)
»	»	»	II sac. Gennaro Falcone (Nola)
»	»	»	II sac. Pietro Grimaldi (Nola)
»	»	»	II sac. Raffaele Russo (Nola)
10	aprile	»	II sac. Ambrogio Spreafico (Roma)
11	maggio	»	II sac. James Anthony McDaid (Denver)

Gentiluomini di Sua Santità:

4	giugno	1999.	II sig. Prospero Colonna (Roma)
»	»	»	II sig. Alessandro Marini (Roma)

Addetti di Anticamera:

4	giugno	1999.	II sig. Giovanni M. Veltroni (Roma)
»	»	»	II sig. Giovanni Giustiniani (Roma)

ONORIFICENZE

Con Biglietti della Segreteria di Stato il Santo Padre Giovanni Paolo II ha conferito:

Il Cavalierato di Collare dell'Ordine Piano:

26	luglio	1998.	A S.E. il sig. Eduardo Frei Ruiz-Tagle *(Cile)*
24	giugno	1999.	A S.E. Fra Andrew Bertie (Sovrano Militare Ordine di Malta)

Il Cavalierato di Gran Croce dell'Ordine di San Gregorio Magno:

21	agosto	1998.	Al sig. Santiago Estrada Sainz (Madrid)
16	ottobre	»	Al sig. Alvaro Domecq y Ceuta (Cádiz y Ceuta)
28	novembre	»	Al sig. Jean Spautz *(Lussemburgo)*
1	dicembre	»	Al sig. Umberto Vattani *(Italia)*

- 1	dicembre	1998.	Al sig. Alberto Leoncini Bartoli *(Italia)*
30	»	»	Al sig. José Luis Rodríguez Villacanas *(Rep. Dominicana)*
18	gennaio	1999.	Al sig. Jozef Natek (Maribor)

La Croce di Dama di Gran Croce dell'Ordine di San Gregorio Magno:

17	marzo	1998.	Alla Sig.ra Susan Crowley (Manchester)

La Commenda con Placca dell'Ordine di San Gregorio Magno:

2	aprile	1998.	Al sig. Aldo Bontemps (Roma)
17	»	»	Al sig. Raffaele Del Porto (Roma)
»	»	»	Al sig. Giuseppe Santarcangelo (Roma)
9	maggio	»	Al sig. Willy Andries *(Belgio)*
6	giugno	»	Al sig. Richard Plaschka (Wien)
10	luglio	»	Al sig. Alberto Werner Heinz Roemmers *(Argentina)*
»	»	»	Al sig. Stanley Haidasz (Toronto)
21	agosto	»	Al sig. Ludwig Bieringer (Salzbürg)
7	ottobre	»	Al sig. Carl Gerold Fürst (Salzbürg)
10	»	»	Al sig. Hussa B. Rassam (Baghdad dei Caldei)
»	»	»	Al sig. Farajamma N. Milan (Baghdad dei Caldei)
16	»	»	Al sig. Norbert Simon *(Germania)*
16	novembre	»	Al sig. Francesco La Via (Roma)
»	»	»	Al sig. Luigi Magnani (Roma)
»	»	»	Al sig. Pietro Belloni (Roma)
21	»	»	Al sig. Edward Stevens *(Australia)*
26	»	»	Al sig. Matteo Dell'Olio (Roma)
»	»	»	Al sig. Gian Carlo Perone (Roma)
»	»	»	Al sig. Mattia Persiani (Roma)
»	»	»	Al sig. Roberto Pessi (Roma)
»	»	»	Al sig. Pasquale Sandulli (Roma)
28	»	»	Al sig. Claudio Stoccovich (Milano)
1	dicembre	»	Al sig. Sandro Gori *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Filippo Romano *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Stefano Starace Janfolla *(Italia)*
8	»	»	Al sig. Osman P. Gialloreto (Ottawa)
12	»	»	Al sig. Tommaso Mauro (Roma)
30	»	»	Al sig. Paul Twaroch (St. Pölten)
»	»	»	Al sig. Karl Kern (St. Pölten)
4	gennaio	1999.	Al sig. Giuseppe Di Nardo (Campobasso-Boiano)
18	»	»	Al sig. Joze Mlinaric (Maribor)
20	»	»	Al sig. Fausto Solaro Del Borgo (Roma)
4	febbraio	»	Al sig. Rafael Serrano Castro (Madrid)
12	»	»	Al sig. Joseph Edward Holoubek (Shreveport)
18	marzo	»	Al sig. Giovanni Maria Veltroni *(Italia)*
7	aprile	»	Al sig. Luigi Lombardo (L'Aquila)

La Placca dell'Ordine di San Gregorio Magno:

16	otobre	1998.	Al sig. Norbert Simon *(Germania)*

La Commenda dell'Ordine di San Gregorio Magno:

15	marzo	1998.	Al sig. Aldo Molinaro (Bari-Bitonto)
18	»	»	Al sig. Wolfgang Waldstein *(Austria)*
»	»	»	Al sig. Roland Riz (Bolzano-Bressanone)
22	aprile	»	Al sig. Raymond Kayal (Newton)
6	giugno	»	Al sig. Calogero Leli (Agrigento)
»	»	»	Al sig. Michele Rametta (Agrigento)
»	»	»	Al sig. Luigi Contrino (Agrigento)
12	luglio	»	Al sig. Arsenio Carosi (Civitavecchia-Tarquinia)
10	agosto	»	Al sig. Luigi Ci velli (Bergamo)
21	settembre	»	Al sig. Werner Koppe (Augsburg)
7	ottobre	»	Al sig. Franciscus A.M. Alting von Geusau fs-Hertogenbosch)
10	»	»	Al sig. Frank Calandra *(Stati Uniti d'America)*
»	»	»	Al sig. John Smith *(Stati Uniti d'America)*
16	»	»	Al sig. Zsolt Semjen *(Ungheria)*
21	»	»	Al sig. Todd D. Robinson *(Stati Uniti d'America)*
22	»	»	Al sig. Mario Conti (Milano)
1	novembre	»	Al sig. Carlos Alberto Ribeiro Reis *(Brasile)*
16	»	»	Al sig. Arnold Wolff (Köln)
21	»	»	Al sig. Dennis F. Atwood (Charleston)
»	»		Al sig. Roberto José Dromi (Buenos Aires)
26	»	»	Al sig. Sandro Maria Carucci (Civita Castellana)
27	»	»	Al sig. Lo Cheng-Ying *(Cina)*
28	»	»	Al sig. Endre Viragli (Budapest-Esztergom)
»	»	»	Al sig. Vicente Llorens Poy (Segorbe-Castellon)
1	dicembre	»	Al sig. Attilio Gambino *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Giuseppe Pastena *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Giampaolo Cantini *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Placido Vigo *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Vincenzo Giuliani *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Tommaso Meli *(Italia)*
10		»	Al sig. Guido Munari *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Giovanni Ulliana *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Flavio De Nicolò *(Italia)*
22	»	»	Al sig. Marino Campidelli (San Marino-Montefeltro)
28	»	»	Al sig,. Gérard Mémeteau (Poitiers)
30	»	»	Al sig.. Mario Piccinini *(Italia)*
»	»	»	Al sig,. Giorgio Puglielli (Loreto)
»	»	»	Al sig.. Pierluigi Biondini (Loreto)
»	»	»	Al sig.. Ermes Garétti (Loreto)
»	»	»	Al sig.. Claudio Quattrini (Loreto)
»	»	»	Al sig.. David Micucci (Loreto)

30	dicembre	1998.	Al sig. Giovanni Vita (Loreto)
2	gennaio	1999.	Al sig. Forese Salviati (Roma)
»	»	»	Al sig. Franzo Grande Stevens (Roma)
4	»	»	Al sig. Elie Hayek (Damasco dei Maroniti)
»	»	»	Al sig. Jad Bouz (Damasco dei Maroniti)
»	»	»	Al sig. John Patrick Ducker (Bröken)
»		»	Al sig. Edgar Korherr (Wien)
11	»	»	Al sig. Carlo Minchiotti *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Giuseppe Amato (Salerno-Campagna-Acerno)
»	»	»	Al sig. Antonio Pastore (Salerno-Campagna-Acerno)
18	»	»	Al sig. Rubens Wanderly (Maceio)
29	»	»	Al sig. Costantinus A.C.H. Nuytens (Roermond)
»	»	»	Al sig. Alessandro Leone (L'Aquila)
»	»	»	Al sig. Gabriele De Cata (L'Aquila)
»	»	»	Al sig. Francesco Salviucci (Roma)
»	»	»	Al sig. Philipas Narutis (Chicago)
4	febbraio	»	Al sig. Giancarlo Parodi (Milano)
»	»	»	Al sig. Giuseppe Merisio (Bergamo)
»	»	»	Al sig. Ezio Agazzi (Bergamo)
»	»	»	Al sig. Umberto Morano (Velletri-Segni)
»	»	»	Al sig. Alberto Deregibus (Velletri-Segni)
12	»	»	Al sig. Sandro Pedica (Civita Castellana)
»	»	»	Al sig. Comincio Faggiani (Civita Castellana)
»		»	Al sig. Giuseppe Messina (Civita Castellana)
»	»	»	Al sig. Antonio Fiori (Civita Castellana)
»	»	»	Al sig. Claudio Canonici (Civita Castellana)
»	»	»	Al sig. Erasmo Di Giuseppe (Civita Castellana)
»	»	»	Al sig. Mario Ciocchetti (Civita Castellana)
4	marzo	»	Al sig Cesare Augusto Ippoliti (Brescia)
»	»	»	Al sig Giuseppe Inselvini (Brescia)
18	»	»	Al sig Peter Reberc *(Slovenia)*
7	aprile	»	Al sig Giuliano De Martin Toprin (Belluno-Feltre)

II Cavalierato dell'Ordine di San Gregorio Magno:

3	agosto	1998.	Al sig Godwin Odumah (Lagos)
»	»	»	Al sig Leonard I.D. Kufeji (Lagos)
»	»	»	Al sig John Yahaya Madaki (Lagos)
8	»	»	Al sig Paddy Costello (Westminster)
10	»	»	Al sig Riccardo Carminati (Bergamo)
»	»	»	Al sig Uincenzo Marchetti (Bergamo)
21	»	»	Al sig John K. Nimo (Pedu)
7	ottobre	»	Al sig Karl Van Boxen (Essen)
»	»	»	Al sig Carl Friederich Beckmann (Essen)
10	»	»	Al sig Joseph G. Berwick (Clogher)
»	»	»	Al sig Piergiorgio Santini (Volterra)
16	»	»	Al sig Joseph H.R.M. Spoorenberg ('s-Hertogenbosch)

16	**ottobre**	**1998.**	**Al sig. Cornelis J. Simons fs-Hertogenbosch)**
»	»	»	**Al sig. Joseph Matsche (Passau)**
»	»	»	**Al sig. André Leroy (Lugon)**
»	»	»	**Al sig. Joseph Joguet (Lugon)**
»	»	»	**Al sig. Nassib Hanna El Khoury** *(Libano)*
»	»	»	**Al sig. Léon Quillón (Saint-Brieuc)**
28	»	»	**Al sig. Martin J. Moran (Newark)**
»	»	»	**Al sig. Luigi Perrotta (Napoli)**
»	»	»	**Al sig. Sergio Rota Sperti (Brescia)**
»	»	»	**Al sig. John Daniel Crowley (Palmerston North)**
9	**novembre**	»	**Al sig. Mario Dimanno (Cesena-Sarsina)**
»	»	»	**Al sig. Biagio Boccia (Cesena-Sarsina)**
»	»	»	**Al sig. Michele R. Fanara (Cesena-Sarsina)**
11	»	»	**Al sig. Gerald 0'Donovan (Clifton)**
16		»	**Al sig. Arthur McKivett (Arundel & Brighton)**
»		»	**Al sig. Giovanni Pietro Colabianchi (Rieti)**
21	»	»	**Al sig. François Noël (Metz)**
»	»	»	**Al sig. Keith Warrett (Birmingham)**
28		»	**Al sig. Wilhelmus N. van den Dries ('s-Hertogenbosch)**
»	»	»	**Al sig. Joseph Catanzariti (Wagga Wagga)**
»	»	»	**Al sig. Geofrrey James Fitzpatrick (Wagga Wagga)**
»	»	»	**Al sig. Angelo Isidoro Trentin (Wagga Wagga)**
»		»	**Al sig. Angelandrea Casale (Avellino)**
30	**dicembre**		**Al sig. José Ramón Acosta (Rockford)**
	»	»	**Al sig. Louis Bachrodt, Sr. (Rockford)**
»	»	»	**Al sig. James Meadows (Rockford)**
»	»	»	**Al sig. William O'Donnell (Rockford)**
	»	»	**Al sig. Edward Schmitt (Rockford)**
»	»	»	**Al sig. John Wahl (Rockford)**
»	»		**Al sig. Luigi Guardabassi (Loreto)**
»	»	»	**Al sig. Richard Stedman (Columbus)**
4	**gennaio**	**1999.**	**Al sig. Jerzy Katlewicz** (Krakow)
11	»	»	**Al sig. Giuseppe Criscuolo** *(Italia)*
»	»		**Al sig. Giovanni Marizza** *(Italia)*
18	»	»	**Al sig. Carmelo Ceraolo (Rieti)**
4	**febbraio**	»	**Al sig. André Johner (Strasbourg)**
»	»	»	**Al sig. Georges Uias Kyriakides** *(Egitto)*
»	»	»	**Al sig. Johannes W. F. Beks (Groningen)**
»	»	»	**Al sig. Sergio Isella (Bergamo)**
12	»	»	**Al sig. Anthony Rossi** *(East Anglia)*
»	»	»	**Al sig. Thomas Gaughan Carmody (Shreveport)**
»	»	»	**Al sig. Robert Cockrell, Sr. (Shreveport)**
	»	»	**Al sig. Wilfred L. Guerin (Shreveport)**
»	»	»	**Al sig. Lawrence J. Holland (Shreveport)**
»		»	**Al sig. Peter David G. Heneker (Middlesbrough)**
16	»	»	**Al sig. Beniamino Mancuso (Roma)**
»	»	»	**Al sig. Fausto Volponi (Roma)**

23	**marzo**	**1999.**	**Al sig. Igor Stepanovicz Nasalyk** ***(Ucraina)***
8	**aprile**	**»**	**AI sig. Jacques Vian Des Rives (Marseille)**
15	**»**	**»**	**Al sig. Alfred Neugbauer (Essen)**
17	**»**	**»**	**Al sig. Carlo Arringoli (Roma)**

La Croce di Dama di Commenda con Placca dell'Ordine di San Gregorio Magno:

25	**gennaio**	**1998.**	**Alla si^y.ra Christine Stadler (München und Freising)**
17	**marzo**		**Alla si|£.ra Susan Crowley (Manchester)**
18	**maggio**	»	**Alla sii£.ra Betty Bourke (Palmerston North)**
»	»	»	**Alla siiy.ra Paula Conray (Southwark)**
»	»	»	**Alla siiy.ra Anne Lise Timmerman** (K0benhavn)
»	»	»	**Alla sii*l* .ra Aline Skaggs (Salt Lake City)**
»	»	»	**Alla siiy.ra Grace Mary Galliva (Salt Lake City)**
21	»	»	**Alla sii£.ra Maria Lara de Kracht** ***(GvMemala)***
17	**giugno**	»	**Alla sii*l*-ra** Natalia **Correia Guedes** ***(Portogallo)***
õ	**luglio**	»	**Alla siir.ra May Kahale** ***(Libano)***
»	»		**Alla sii£.ra Lay la über In Sark** ***(Libano)***
10	»	»	**Alla sii£.ra Mavis Ciaire Piróla (Sydney)**
12	**dicembre**	»	**Alla sii¡¡.ra Elisabeth Luninck (Paderborn)**

La Croce di Dama dell'Ordine di San Gregorio Magno:

8	**aprile**	**1998.**	**Alla sii£.ra Giovanna Fiorenzi (Roma)**
21	**agosto**	»	**Alla sii£.ra Apolonia E. Van Beek-Aernoudse (Rotterdam)**
25	»		**Alla siir .ra Catherine Boeddeker (Los Angeles)**
»	»	»	**Alla sii£.ra Mary Centofante (Los Angeles)**
»	»	»	**Alla siiç.ra Helen Close (Los Angeles)**
»	»		**Alla sii£.ra Mary Patricia Cooper (Los Angeles)**
»	»	»	**Alla siiç.ra Patricia Disney (Los Angeles)**
»	»	»	**Alla sii*l* .ra Mary Dohn (Los Angeles)**
»	»	»	**Alla siiç.ra Margaret Ferry (Los Angeles)**
»	»	»	**Alla siif.ra Geraldine Frawley (Los Angeles)**
»	»	»	**Alla siiç.ra Alicia Gavin (Los Angeles)**
»	»	»	**Alla sig.ra Gloria Griffin (Los Angeles)**
»	»	»	**Alla sii;.ra Marcia Hayden (Los Angeles)**
»		»	**Alla siiç.ra Susana Huston (Los Angeles)**
»	»	»	**Alla sigj.ra Francine Laband (Los Angeles)**
»	»		**Alla siiç.ra Jean Zimmerman Lawrence (Los Angeles)**
16	**ottobre**		**Alla sig.ra May Toepfer** ***(Stati Uniti d'America)***
»	»	»	**Alla siiç.ra Margaret Scuderi** ***(Stati Uniti d'America)***
	»	»	**Alla sigç.ra Lynne Alsop** ***(Stati Uniti d'America)***
28	»	»	**Alla sig;.ra Mary T. Moran (Newark)**
»	»	»	**Alla sigf.ra Hedy Wellano** ***(Germania)***
18	**dicembre**	»	**Alla sig;.ra Ana Belkis Rodríguez** ***(Venezuela)***
30	»	»	**Alla sigj.ra François Le Cocq De Pletincx (Malines -Bruxelles)**
»	»	»	**Alla sig'.ra Maria Reina Caudillo (Rockford)**
»	»	»	**Alla sig;.ra Francés Deming (Rockford)**

30	dicembre	1998.	Alia sig.ra Reina Narusis (Rockford)
»	»	»	Alla sig.ra Rosemary Pinchott (Rockford)
»	»	»	Alla sig.ra Marie Wilkinson (Rockford)
18	gennaio	1999.	Alla sig.ra Irmel Weyer (Essen)
12	febbraio	»	Alla sig.ra Jeanne Browin Jackson (Shreveport)
20	»	»	Alia sig.ra Nancy Robolledo Hoyer (*Venezuela)*

Il Cavalierato di Gran Croce dell'Ordine di San Silvestro Papa:

1	dicembre	1998.	Al sig. Romualdo Bettini *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Michele Cosentino *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Gaetano Cortese *(Italia)*
16	febbraio	1999.	Al sig. Marco Tommaso Antonelli (Roma)

La Commenda con Placca dell'Ordine di San Silvestro Papa:

2	giugno	1998.	Al sig. Giorgio Dieci (Roma)
»	»	»	Al sig. Carlo Scarpellini (Roma)
12	luglio	»	Al sig. Mario Carrese (Trivento)
»	»	»	Al sig. Mario DAloise (Trivento)
»	»	»	Al sig. Romolo Ferrara (Trivento)
4	ottobre	»	Al sig. Emilio Fracchia *(Paraguay)*
16	»	»	Al sig. Gildo Tomasini (Belluno-Feltre)
»	novembre	»	Al sig. Gerald Propst *(Austria)*
4	gennaio	1999.	Al sig. Alfred Haider (Wien)

La Commenda dell'Ordine di San Silvestro Papa:

6	giugno	1998.	Al sig. Hugo Müller (Wien)
»	»	»	Al sig. Herbert Matis (Wien)
8	agosto	»	Al sig. Noel Formosa (Gozo)
»	»	»	Al sig. Peter Paul Testaferrata *(Malta)*
»	»	»	Al sig. Paul Testaferrata *(Malta)*
»	»	»	Al sig. Neville Aquilina *(Malta)*
»	»	»	Al sig. Aldo Moretti *(Malta)*
10	»	»	Al sig. Fady Michel Saadé (Lattaquié)
»	»	»	Al sig. Moussa Bin Aba-El-Karim Al Maamari (Antiochia dei Greco Melkiti)
»	»	»	Al sig. Dario Nicoli (Bergamo)
7	settembre	»	Al sig. Johannes M.M. Maas (Rotterdam)
21	»	»	Al sig. Ewald Schmid (Augsburg)
»	»	»	Al sig. Walter Reif (Augsburg)
7	ottobre	»	Al sig. Eduard Posch (Eisenstadt)
»	»	»	Al sig. Walter Huber (Eisenstadt)
10	»	»	Al sig. Franco Camaiti (La Spezia-Sarzana-Brugnato)
»	»	»	Al sig. Silvio Moretti (Milano)
16	»	»	Al sig. Fabrizio Bisconti (Roma)
9	novembre	»	Al sig. Mauro Torzilli (Cesena-Sarsina)

9	novembre	1998.	Al sig. Flavio Marica (Cesena-Sarsina)
»	»	»	Al sig. Vincent Arthur M. Van Den Burg (Utrecht)
28	»	»	Al sig. Diego de Jesús Garcia Hernández (Huelva)
»	»	»	Al sig. Yegavin Zaven *(Francia)*
8	dicembre	»	Al sig. Carlo Moschini (Faenza-Modigliana)
30	»	»	Al sig. Herwing Birklauer (St. Pölten)
4	gennaio	1999.	Al sig. Marc Savary *(Svizzera)*
»	»	»	Al sig. Hans Tilscher (Wien)
»	»	»	Al sig. John Giessrigl (Wien)
	»	»	Al sig. Wilhelm Beranek (Wien)
	»	»	Al sig. Hans Peter Gump (Wien)
18	»	»	Al sig. Vladimir Verner (Praga)
»	»	»	Al sig. Antonio Giusti (Rieti)
29	»	»	Al sig. Ilario Noci (Roma)
12	febbraio	»	Al sig. Ugo Macchia (Lecce)
»	»	»	Al sig. Guido Lupi (Civita Castellana)
»	»	»	Al sig. Omero Giulivi (Civita Castellana)
»	»	»	Al sig. Vincenzo Gasparro (Civita Castellana)
16	»	»	Al sig. Umberto Danizi (Roma)
»	»	»	Al sig. Gerardo Pati (Roma)
»	»	»	Al sig. Raniero Maria Salvaggi (Roma)
4	marzo	»	Al sig. Felice Prencipe (San Severo)
8	aprile	»	Al sig. Giulio Biancucci (Teramo-Atri)
»	»	»	Al sig. Ennio Biancucci (Teramo-Atri)
»	»	»	Al sig. Gaetano Settimi (Teramo-Atri)
25	»		Al sig. Tommaso Natale (Roma)

II Cavalierato dell'Ordine di San Silvestro Papa:

8	agosto	1998.	Al sig Robert Hospidales O. Edet (Lagos)
»	»	»	Al sig Michael Funsho Bojuwoye (Lagos)
»	»	»	Al sig Chris Ogbechie (Lagos)
»	»	»	Al sig Mark A. Sanwo (Lagos)
»	»	»	Al sig Stephen Olaywola Adegbemi (Lagos)
»	»	»	Al sig Joseph Nwafor Maduekwe (Lagos)
»	»	»	Al sig Festus Remilekuna A. Marinho (Lagos)
»	»	»	Al sig Philip Adeyanju Osito (Lagos)
»	»	»	Al sig Joseph Biodun Sanwo (Lagos)
»	»	»	Al sig Steve Bamidele Omojafor (Lagos)
10	»	»	Al sig Pietro Morzenti (Bergamo)
»	»	»	Al sig Walter Uanelli (Bergamo)
»	»	»	Al sig Luigi Mazzocchi (Bergamo)
18	»	»	Al sig Umberto Malato (Reggio Emilia-Guastalla)
»		»	Al sig Bruno Arduini (Reggio Emilia-Guastalla)
»	»	»	Al sig Giuseppe Giovanelli (Reggio Emilia-Guastalla)
21	»		Al sig Hans Schneider (Salzburg)
	»	»	Al sig Philipp Rauscher (Gurk)

7	settembre	1998.	Al sig. Hendric G. Poels (Rotterdam)
»	ottobre	»	Al sig. Pio Turchetti (Roma)
10	»	»	Al sig. Herbert Rother (Santo Angelo)
»	»	»	Al sig. Pasquale Gallo (Roma)
16	»	»	Al sig. Arnoldus W. Leeman (Haarlem)
»	»	»	Al sig. Joseph Sowadi (Indonesia)
»	»	»	Al sig. Rocco Quattrocchi (Roma)
20		»	Al sig. Ludwig Búhl (Würzburg)
»	»	»	Al sig. Horst Rusche (Würzburg)
»		»	Al sig. Heinz Schildge (Würzburg)
	»	»	Al sig. Reinhard Worschech (Würzburg)
22	»	»	Al sig. Ugo Caravia (Lamezia Terme)
»	»	»	Al sig. Giovanni Caruso (Lamezia Terme)
»	»	»	Al sig. Stefano Gallo (Molfetta-Ruvo-Giovinazzo-Terlizzi)
28	»	»	Al sig. Franco Campodonico (Roma)
»	»	»	Al sig. Franz-Josef von Kempis (Köln)
16	novembre	»	Al sig. Wouter H.T. Schafrat (Utrecht)
»	»	»	Al sig. Romano Bruni (Roma)
21	»	»	Al sig. Ernesto Dario (Udine)
28	»	»	Al sig. Giuseppe Maurizi (Gubbio)
»	»	»	Al sig. Giampaolo Giostrelli (Gubbio)
8	dicembre	»	Al sig. Giuseppe Mariotti (Orvieto-Todi)
»	»	»	Al sig. Natale Cantini (Massa Marittima-Piombino)
»	»	»	Al sig. Lilio Magni (Massa Marittima-Piombino)
»	»	»	Al sig. Lasalle G. Errani (Faenza-Modigliana)
»	»	»	Al sig. Natale Fabbri (Faenza-Modigliana)
30		»	Al sig Antonio Stefanini (Udine)
4	gennaio	1999.	Al sig Ferruccio Maronese (Concordia-Pordenone)
»		»	Al sig. Gastone Bolognini (Concordia-Pordenone)
»	»	»	Al sig Arturo Gasparotto (Concordia-Pordenone)
	»	»	Al sig Giovanni Vignaduzzi (Concordia-Pordenone)
»	»	»	Al sig Eduard Müller (Wien)
»		»	Al sig Horst Paschinger (Wien)
»	»	»	Al sig Denis James Hurley (Birmingham)
»	»	»-	Al sig Egelbert Freiherr von Wrede (Paderborn)
18	»	»	Al sig Theo Goossens (Anversa)
»	»	»	Al sig Alessandro Pini (Roma)
19	»	»	Al sig Ciro Angiulli (LAquila)
»	»	»	Al sig Umberto Rocchi (Roma)
»	»	»	Al sig Franco DAvello (Roma)
»	»	»	Al sig Petrus Joseph Schuurmans (Rotterdam)
»	»	»	Al sig Luc Merlin (Anversa)
»	»	»	Al sig Joseph P.A. Kamp (Roermond)
»	»	»	Al sig Thedorus H.P.M. Van Mulken (Roermond)
	»	»	Al sig Philip Huanglona-Chuang (Hwalien)
4	febbraio	»	Al sig Franco Locci (Alghero-Bosa)
»	»	»	Al sig Alfredo Monzo (Roma)

4	febbraio	1999.	Al sig. Armando Gavoncini Lenci (Roma)
»	»	»	Al sig. Joseph Guder (Paderborn)
12	»	»	Al sig. Paolo Sansonetti (Lecce)
»	»	»	Al sig. Salvatore Pezzuto (Lecce)
»	»	»	Al sig. Luigi Gallucci (Lecce)
»	»	»	Al sig. Enrico Rossetti (Civita Castellana)
»		»	Al sig. Laurentius C. Van Eideren ('s-Hertogenbosch)
16	»	»	Al sig. Mario Catalano Farina (Roma)
»	»	»	Al sig. Renzo Topino (Roma)
21	»	»	Al sig. Peter Kockartz (Liegi)
»	»	»	Al sig. Jozef Meert (Anversa)
4	marzo	»	Al sig. Mario Delle Fave (Roma)
10	»	»	Al sig. Siervo de Jesús Monroy Moreno (Bogotá)
15	»	»	Al sig. Pier Carlo Bacchetta (Pavia)
»	»	»	Al sig. Giovanni Pietro Magnani (Pavia)
»	»	»	Al sig. Marino Curti (Pavia)
26	»	»	Al sig. Michele Mancini (Roma)
4	aprile	»	Al sig. Norbert J. McGettigan (Camden)

La Croce di Dama di Commenda dell'Ordine di San Silvestro Papa:

18	marzo	1998.	Alla sig.ra Bozena Laskiewicz (Westminster)
8	dicembre	»	Alla sig.ra Marilena Pesaresi (Rimini)

La Croce di Dama dell'Ordine di San Silvestro Papa:

15	marzo	1998.	Alla sig.ra Luigia Marzani (Pavia)
18	agosto	»	Alla sig.ra Gianna Teodori (Reggio Emilia-Guastalla)
»	»	»	Alla sig.ra Paola Occhiale (Reggio Emilia-Guastalla)
»	»	»	Alla sig.ra Maria Vittoria Visconti (Reggio Emilia-Guastalla)
7	ottobre	»	Alla sig.ra Helga Kaiserseder (Eisenstadt)
22	»	»	Alla sig.ra Maria José Sdanganelli (Lamezia Terme)
»	»	»	Alla sig.ra Maria Assunta Concilio (Lamezia Terme)
28	»	»	Alla sig.ra Maria Theodora R. van der Ven-Heere (Rotterdam)
»	novembre	»	Alla sig.ra Maria Catharina van Dongen-Mahieu (Utrecht)
4	gennaio	1999.	Alla sig.ra Herta Wastl (Wien)
»	»	»	Alla sig.ra Ingeborg Heintel (Wien)
18	»	»	Alla sig.ra Marie Theres Gräfin Strachwitz (Paderborn)
29	»	»	Alla sig.ra Teresa Ying Ling-Hsia (Hwalien)
»	»	»	Alla sig.ra Catharina G.O. America-Vink (Roermond)
12	febbraio	»	Alla sig.ra Ines Campi in Luzi (Civita Castellana)
»	»	»	Alla sig.ra Angela Bramini Vd. Mordacchini (Civita Castellana)

NECROLOGIO

31	luglio	1999.	Mons. Petro Arikata Kobayashi, Vescovo em. di Sendai *(Giappone).*
6	agosto	»	Mons. John Baptist Gobbato, Vescovo em. di Taunggyi *(Myanmar).*

14	**agosto**	**1999.**	**Mons. Donai J. Murray, Vescovo em. di Makurdi *(Nigeria).***
16	»		**Mons. Juan J. Iriarte, Arcivescovo em. di Resistencia *(Argentina).***
20	»	»	**Mons. Alaír Vilar Fernandes de Melo, Arcivescovo em. di Natal *(Brasile).***
21	»	»	**Mons. Leo Arkfeld, Arcivescovo em. di Madang *(Papua Nuova Guinea)***
»		»	**Mons. Fortunato A. Rossi, Arcivescovo em. di Corrientes *(Argentina).***
25	»	»	**Mons. Rino Carlesi, Vescovo em. di Balsas *(Brasile).***
27	»	»	**Mons. Helder Pessoa Cámara, Arcivescovo em. di Olinda e Recife *(Brasile).***
2	**settembre**	»	**Mons. Romolo Carboni, Arcivescovo tit. di Sidone.**
»	»	»	**Mons. Philip F. Murphy, Vescovo tit. di Tacarata.**
Ox	»	»	**Mons. Geraldo de Proença Sigaud, Arcivescovo em. di Diamantina *(Brasile).***
SO	»	»	**Mons. Georges Garmo, Arcivescovo di Mossul dei Caldei *(Iraq).***
12	»		**Mons. Alfred L. Abramowicz, Vescovo tit. di Pesto.**

An. et vol. XCI 8 Novembris 1999 N. 11

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

Directio: Palazzo Apostolico - Città del Vaticano - *Administratio* Libreria Editrice Vaticana

ACTA IOANNIS PAULI PP. II

CONSTITUTIONES APOSTOLICAE

I

BELTHANGADIEN.

In India nova Eparchia conditur nomine Belthangadiensis.

IOANNES PAULUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI
AD PERPETUAM REI MEMORIAM

Cum ampla Archieparchia Metropolitana Tellicherriensis haud parvam comprehendat regionem duarum Foederatarum Civitatum Indiae, quarum una lingua Kannada, altera Malayala utuntur, Nos, utpote beati Petri Successores de totius Dominici gregis bono solliciti, in Audientia Venerabili Fratri Nostro Achilli S.R.E. Cardinali Silvestrini, Praefecto Congregationis pro Ecclesiis Orientalibus, hodie concessa, ad aptius consulendum spirituali saluti atque regimini multorum Christifidelium in ea commorantium, consentimus ut eadem ita dividatur ut ex ipsa nova constituatur Eparchia. Summa igitur Apostolica potestate sequentia decernimus: quodam detracto territorio ab Archieparchia Metropolitana Tellicherriensi, novam condimus Eparchiam *Belthangadiensem,* cuius sedem eparchialem in urbe « Belthangady» poni iubemus, cunctis factis propriis iuribus atque obligationibus. Quam quidem Eparchiam memoratae Archieparchiae metropolitanae suffraganeam facimus, mandantes ut ea complectatur territorium detractum e

provinciis Dhakshina Kannada et Coorg. Haec omnia reliquaque secundum normas Codicis Canonum Ecclesiarum Orientalium temperentur. Insuper de eodem absoluto negotio sueta documenta exarentur et ad Congregationem, quam diximus, mittantur. Hanc denique Apostolicam Constitutionem nunc et in posterum ratam esse volumus, contrariis quibuslibet rebus nihil obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die vicesimo quarto mensis Aprilis, anno Domini millesimo nongentesimo nonagésimo nono, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

® **ANGELUS** card. **SODANO**
Secretarius Status

ACHILLES card. **SILVESTRINI**
Congr. pro Gentium Evang. Praef.

Horatius Cocchetti, *Protonot. Apost. s.n.*
Tharsicius Nardi, *Protonot. Apost. s.n.*

Loco ffl Plumbi
In Secret. Status tab., n. 457.030

II

AMBOSITRANA

In Madagascaria nova conditur dioecesis Ambositrana.

IOANNES PAULUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI
AD PERPETUAM REI MEMORIAM

Cum ad aeternam provehendam salutem gregis Dominici in Madagascaria eiusque regimini facilius et efficacius consulendum petitum esset nuper ut in eadem Natione nova constitueretur dioecesis, Venerabiles Fratres Nostri S.R.E. Cardinales atque Praesules, qui Congregationi pro Gentium Evangelizatione sunt praepositi, re mature perpensa auditoque pariter faventi voto Venerabilis Fratris Hadriani Bernardini, Archiepiscopi titulo Faleritani atque in Madagascaria Apostolici Nuntii, admotam postulationem censuerunt esse accipiendam. Nos igitur, Qui gravissimo fungimur munere supremi Pastoris universae catholicae Ecclesiae, talem sententiam ratam habentes, summa Apostolica potestate haec decernimus. A Fianarantsoaënsi

archidioecesi separamus territorium districtuum civilium, qui patrio sermone nuncupantur Ambositra, Fandriana, Ambotofinandrahana; ex eoque novam constituimus dioecesim *Ambositranam,* quam metropolitanae Ecclesiae Fianarantsoaënsi suffraganeam facimus atque iurisdictioni Congregationis pro Gentium Evangelizatione subicimus. Praeterea iubemus Episcopi sedem poni in urbe « Ambositra » atque paroeciale templum ibidem exstans, Deo in honorem Immaculati Cordis Beatae Mariae Virginis dicatum, ad dignitatem cathedralis ecclesiae evehimus; cetera vero secundum canonicas leges temperentur. Quae praescripsimus perducet ad exitum Venerabilis Frater Hadrianus Bernardini, quem diximus, quique, re acta, curabit documenta exaranda sincerisque exemplis ad Congregationem pro Gentium Evangelizatione cito mittenda. Has denique Apostolicas sub plumbo Litteras nunc et in posterum ratas esse volumus, contrariis quibuslibet rebus non obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die tertio mensis Iunii, anno Domini millesimo nongentesimo nonagésimo nono, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

& ANGELUS card. **SODANO**
Secretarius Status

IOSEPHUS card. **TOMKO**
Congr. pro Gentium Evang. Praef.

Marcellus Rossetti, *Protonot. Apost.*
Tharsicius Nardi, *Protonot. Apost. s.n.*

Loco ffi Plumbi
In Secret. Status tab., n. 457.947

III

NASSAVIEN.

In Insulis Antillis constituitur nova Provincia ecclesiastica Nassaviensis, cuius metropolitana Ecclesia erit Sedes eiusdem nominis.

IOANNES PAULUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI
AD PERPETUAM REI MEMORIAM

Ad aptius consulendum Evangelizationis operi in Insulis Antillis Congregatio pro Gentium Evangelizatione, re mature perpensa auditisque quorum interest votis, censuit ibidem novam Provinciam Ecclesiasticam Nassavien-

sem nomine esse condendam. Nos igitur beati Petri Successores de universo Dominico grege solliciti, talem sententiam ratam habemus ac sequentia decernimus. A metropolitana Ecclesia Regiopolitana in Iamaica seiungimus dioeceses Nassaviensem et Hamiltonensem in Bermuda necnon Missionem sui iuris Turcensium et Caicensium atque ex his constituimus Provinciam ecclesiasticam Nassaviensem, cuius Sedes princeps erit Ecclesia Nassaviensis, quam ad gradum ac dignitatem archidioecesis metropolitanae attollimus, omnibus datis iuribus et officiis huiusmodi Sedium propriis, mandantes ut eidem dioecesis Hamiltonensis in Bermuda tamquam suffraganea subiciatur ac Missio sui iuris Turcensium et Caicensium aggregetur. Insuper renuntiamus Archiepiscopum Metropolitam Nassaviensem Venerabilem Fratrem Laurentium A. Burke, hactenus Episcopum Nassaviensem, cunctis factis iuribus impositisque pariter obligationibus. Haec omnia ad effectum adducat Venerabilis Frater Eugenius Sbarbaro, Archiepiscopus titulo Tidditanus atque in Antillis Delegatus Apostolicus, onere imposito mittendi sincerum exemplar actus effectae exsecutionis ad Congregationem pro Gentium Evangelizatione. Hanc denique Nostram Constitutionem sive nunc sive tempus in posterum plene vim suam sortiri volumus, rebus quibusvis haud quaquam obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die altero et vicesimo mensis Iunii, anno Domini millesimo nongentesimo nonagésimo nono, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

ffi **ANGELUS** card. **SODANO**
Secretarius Status

IOSEPHUS card. **TOMKO**
Congr. pro Gentium Evang. Praef.

Antonius Macculi, *Protonot. Apost. s.n.*
Tharsicius Nardi, *Protonot. Apost. s.n.*

Loco 68 Plumbi
In Secret. Status tab., n. 456.792

IV

KANEN.

Nova dioecesis conditur in Nigeria ex Vicariatu Apostolico Kanensi.

IOANNES PAULUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

AD PERPETUAM REI MEMORIAM

Dilectas Afras apud gentes Evangelii semen, largiter iactum, gradescere laetanter conspicimus idemque uberes fructus gignere. Nos autem pro viribus contendimus ut Domini salutaria beneficia ibidem omnia loca cunctasque efficaciter **Stirpes** contingant. Idcirco res disponere properamus ut hoc facilius commodiusque eveniat. Quapropter de consilio Congregationis pro Gentium Evangelizatione, quorum interest audita sententia, haec statuimus et decernimus. Sedula industria sodalium Societatis Missionum ad Afros iam prosperantem Vicariatum Apostolicum *Kanensem* ad dioecesis dignitatem attollimus, eodem servato nomine, quam Ecclesiam deinde suffraganeam facimus Metropolitanae Ecclesiae Kadunaënsi necnon Congregationi pro Gentium Evangelizatione subicimus. Episcopalem porro sedem in urbe ponimus, quae Kano appellatur, et ibidem templum, Sanctae Mariae Dominae Nostrae Fatimensi dicatum, ad statum Cathedralis Ecclesiae evehimus. Cetera secundum leges canonicas temperentur. Ad haec omnia exsolvenda Venerabilem Fratrem Osvaldum Padilla, Archiepiscopum titulo Piensem atque in Nigeria Apostolicum Nuntium, deputamus, facta facultate quempiam virum in ecclesiastica dignitate constitutum subdelegandi. Re tandem ad exitum perducta, documenta conficiantur, quorum sincera exempla ad Congregationem pro Gentium Evangelizatione mittantur. Contrariis rebus minime obsistentibus quibuslibet.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die altero et vicesimo mensis Iunii, anno Domini millesimo nongentesimo nonagésimo nono, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

ffi **ANGELUS** card. **SODANO**
Secretarius Status

IOSEPHUS card. **TOMKO**
Congr. pro Gentium Evang. Praef.

Emmanuel Fernandez, *Protonot. Apost. s.n.*
Tharsicius Nardi, *Protonot. Apost. s.n.*

Loco 83 Plumbi
In Secret. Status tab., n. 457.008

V

KARAGANDEN.

In Kazakistania nova conditur dioecesis Karagandensis Apostolicae Sedi immediate subiecta.

IOANNES PAULUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

AD PERPETUAM REI MEMORIAM

Ad aptius consulendum evangelizationi in Reipublicae Kazakistaniae finibus opportunum visum est illud vastum territorium ita ordinare ut e suppressa Administratione Apostolica Kazakistaniae Latinorum sive nova dioecesis Karagandensis per Apostolicas sub plumbo Litteras sive Administrationes Apostolicae Almatiensis, Astanana et Atirauensis per Decretum Congregationis pro Gentium Evangelizatione constituerentur. Nos igitur, Qui gravissimo fungimur munere Pastoris et Patris universi populi Dei, de sententia memoratae Congregationis, summa qua fungimur potestate sequentia decernimus. Administrationem Apostolicam Kazakistaniae Latinorum supprimimus inque eiusdem locum condimus etiam dioecesim *Karagandensem,* quam immediate subiectam Apostolicae Sedi facimus cuiusque limites iidem erunt ac civilium regionum Kazakistaniae Orientalis et Karagandae Centralis. Praeterea iubemus Episcopi sedem poni in urbe Karagandensi templumque Sancti Ioseph in eadem exstante ad gradum cathedralis Ecclesiae evehimus: cetera vero secundum canonicas leges temperentur. Quae praescripsimus perducet ad exitum Venerabilis Frater Marianus Oles, Archiepiscopus titulo Raziarensis atque in Kazakistania Apostolicus Nuntius, vel ab eo delegatus sacerdos, factis nempe necessariis facultatibus. Re autem acta, documenta exarentur sincerisque exemplis ad Congregar tionem pro Gentium Evangelizatione cito mittantur. Hanc denique Constitutionem Nostram nunc et in posterum ratam esse volumus, contrariis quibuslibet rebus non obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die septimo mensis Iulii, anno Domini millesimo nongentesimo nonagésimo nono, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

& **ANGELUS** card. **SODANO**
Secretarius Status

IOSEPHUS card. **TOMKO**
Congr. pro Gentium Evang. Praef.

Marcellus Rossetti, *Protonot. Apost.*
Tharsicius Nardi, *Protonot. Apost. s.n.*

Loco 83 Plumbi
In Secret. Status tab., n.. 457 701

VI

ADIL AB ADEN.

In India nova Eparchia conditur nomine Adilabadensis.

IOANNES PAULUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

AD PERPETUAM REI MEMORIAM

Ad aptius consulendum spirituali saluti atque regimini multorum Christifidelium commorantium in ampla Eparchia Chandaënsi, quae comprehendit regionem duarum Foederatarum Civitatum Indiae, quarum una lingua Marathi, altera Telugu utuntur, Nos, utpote beati Petri Successores de totius Dominici gregis bono solliciti, in Audientia Venerabili Fratri Nostro Achilli S.R.E. Cardinali Silvestrini, Praefecto Congregationis pro Ecclesiis Orientalibus, hodie concessa, consentimus ut eadem ita dividatur ut ex ipsa nova constituatur Eparchia. Summa igitur Apostolica potestate sequentia decernimus: quodam detracto territorio ab Eparchia Chandaënsi, novam condimus Eparchiam *Adilabadensem,* cuius sedem eparchialem in oppido « Adilabad » poni iubemus, cunctis factis propriis iuribus atque obligationibus. Quam quidem Eparchiam Archidioecesi Metropolitanae Hyderabadensi suffraganeam facimus, mandantes ut ea complectatur territorium detractum e provincia « Adilabad ». Haec omnia reliquaque secundum normas Codicis Canonum Ecclesiarum Orientalium temperentur. Insuper de eodem absoluto negotio sueta documenta exarentur et ad Congregationem, quam diximus, mittantur. Hanc denique Apostolicam Constitutionem nunc et in posterum ratam esse volumus, contrariis quibuslibet rebus nihil obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die vicesimo tertio mensis Iulii, anno Domini millesimo nongentesimo nonagésimo nono, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

93 **ANGELUS** card. **SODANO**
Secretarius Status

ACHILLES card. **SILVESTRINI**
Congr.. pro Ecclesiis Orientalibus Praef.

Marcellus Rossetti, *Protonot. Apost.*
Tharsicius Nardi, *Protonot. Apost. s.n.*

Loco ffi Plumbi
In Secret. Status tab., n. 457.509

LITTERAE APOSTOLICAE

I

Memoriae proditur Summum Pontificem Ioannem Paulum PP. II occasione Audientiae generalis in area quae respicit Basilicam Vaticanam die III mensis Iulii anno MCMXCVIII coronavisse gratiosam imaginem Beatae Mariae Virginis sub titulo Matka Niezawodnej Nadziei, quae pie colitur in oratorio loci v.d. Jamna, in dioecesi Tarnoviensi.

IOANNES PAULUS PP. II

Ad perpetuam rei memoriam. — Firma spe restituta in pago v.d. Jamna, ubi tempore belli militum crudelitas locum fecit desolationis, nunc iuvenes una cum ferventi suo moderatore dilecto Filio Ioanne Gòra, OP, orationis et formationis instaurarunt sedem ibique imaginem Beatae Virginis Mariae sub titulo *Matka Niezawodnej Nadziei,* recenter depictam, ardenti studio colere coeperunt, quae omnium bono spirituali valde prodest totique loco novam confert vitam. Proprio ideo de Nostro consilio, spe ducti Matrem Firmae Spei plurimis errantibus filiis divinam gratiam efficacius restituere ac roborare posse, die III mensis Iulii anno MCMXCVIII, occasione data Audientiae generalis, in area quae respicit Basilicam Vaticanam S. Petri supra dictae Deiparae imagini Ipsi auream imposuimus coronam. Nunc ergo ut illius coronationis memoria in posterum perennis vigeat ac pariter indicetur fidelium voluntas praecelsam Dei Genetricem venerandi et sequendi, humane rogante Venerabili Fratre Victore Skworc, Episcopo Tarnoviensi, Nos dari iubemus veluti peculiaris signum benevolentiae, qua sollertem Praesulem omnesque dilectos filios illius dioecesis prosequimur, has Litteras Apostolicas, testes verissimas tam fausti ac felicissimi eventus, contrariis quibuslibet rebus nihil obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris, die xxv mensis Iunii, anno MCMXCIX, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

De speciali mandato Sanctissimi
& ANGELUS card. SODANO

Loco S **Sigilli**
In Secret. Status tab., n. 457.243

II

Beatus Iosephus Yaz, presbyter, Patronus apud Deum archidioecesis Goanae et Damanensis in India confirmatur.

IOANNES PAULUS PP. II

Ad perpetuam rei memoriam. — Clerus ac populus insignis archidioecesis primatialis Goanae et Damanensis in India impenso cultu prosequuntur beatum Iosephum Vaz, presbyterum, qui ministerio et exemplo sanctae vitae singularis fuit nuntius ac testis Evangelii, quod in Asiae fines magna sollicitudine propagavit. Qua re ductus, Venerabilis Frater Radulfus Nicolaus Gonsalves, Archiepiscopus eiusdem Sedis itemque Patriarcha Indiarum Orientalium, communia vota excipiens, electionem beati Iosephi Vaz, presbyteri, in Patronum apud Deum archidioecesis suae rite probavit atque, litteris die **XVI** mensis Iunii hoc anno datis, petivit ut huiusmodi electio et approbatio secundum Normas de Patronis constituendis et ad normam Instructionis « de Calendariis particularibus atque Officiorum et Missarum Propriis recognoscendis », n. 30, ab hac Apostolica Sede confirmarentur. Nos vero cupientes tam sollertis Pastoris preces audire, cum constet has electionem et approbationem ad iuris praescriptum peractas esse, ratis plane habitis iis, quae Congregatio de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum, tributis a Nobis facultatibus, hac in re egit, summa, qua fungimur, potestate, harum Litterarum virtute perpetuumque in modum beatum Iosephum Vaz, presbyterum, Patronum apud Deum archidioecesis Goanae et Damanensis confirmamus, omnibus factis iuribus ac liturgicis privilegiis secundum rubricas consequentibus. Quod faustum ac felix sit cunctis carissimis filiis istius Ecclesiae, qui de tanto suo illustri concive merito gloriantur. Denique volumus has Litteras religiose servari suosque effectus nunc et in posterum obtinere, contrariis quibuslibet rebus non obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris, die xxvi mensis Iunii, anno MCMXCIX, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

De mandato Summi Pontificis
& ANGELUS card. **SODANO**

Loco ffi Sigilli
In Secret. Status tab., n. 456.756

HOMILIA

In beatificatione Dei servi Pii a Pietrelcina.*

« Cantiamo al Signore un canto nuovo! ».

1. L'invito dell'antifona d'ingresso ben esprime la gioia di tanti fedeli, che da tempo attendono l'elevazione agli onori degli altari di Padre Pio da Pietrelcina.

Questo umile frate cappuccino ha stupito il mondo con la sua vita tutta dedita alla preghiera e all'ascolto dei fratelli.

Innumerevoli persone si sono recate ad incontrarlo nel convento di San Giovanni Rotondo ed il pellegrinaggio, anche dopo la sua morte, non è cessato. Quando ero studente qui a Roma, ebbi io stesso occasione di conoscerlo personalmente e ringrazio Iddio che mi dà oggi la possibilità di iscriverlo nell'albo dei Beati.

Ripercorriamo, questa mattina, i tratti salienti della sua esperienza spirituale guidati dai testi della Liturgia di questa quinta domenica di Pasqua, all'interno della quale si colloca il rito della sua beatificazione.

2. « Non sia turbato il vostro cuore. Abbiate fede in Dio e abbiate fede anche in me».[1] Nella pagina evangelica, poc'anzi proclamata, abbiamo ascoltato queste parole di Gesù ai suoi discepoli, bisognosi di un incoraggiamento. L'accenno, infatti, alla sua prossima dipartita li aveva gettati nello sconforto. Temevano di essere abbandonati, di restare soli ed il Signore li solleva con una precisa promessa: « Vado a prepararvi un posto », e poi « Ritornerò e vi prenderò con me, perché siate anche voi dove sono io ».[2]

A quest'assicurazione gli Apostoli replicano per bocca di Tommaso: « Signore, non sappiamo dove vai e come possiamo conoscere la via? ».[3] L'osservazione è pertinente e Gesù non sfugge alla domanda che vi è implicita. La risposta che egli dà resterà nei secoli come limpida luce per le generazioni che verranno: « Io sono la via, la verità e la vita. Nessuno viene al Padre se non per mezzo di me ».[4]

*** Die 2 Maii 1999.**

[1] ***Gv* 14, 1.**

[2] ***Ibid.*, 14, 2-3.**

[3] ***Ibid.*, 14, 5.**

[4] ***Ibid.*, 14, 6.**

Il « posto » che Gesù va a preparare è nella « casa del Padre »; là il discepolo potrà essere eternamente con il Maestro e partecipare alla sua stessa gioia. Per raggiungere la meta, tuttavia, unica è la strada: Cristo, al quale il discepolo si deve progressivamente conformare. La santità consiste precisamente in questo: non è più il cristiano che vive, ma Cristo stesso vive in lui.[5] Traguardo esaltante, a cui s'accompagna una promessa altrettanto consolante: «Chi crede in me, compirà le opere che io compio e ne farà di più grandi, perché io vado al Padre ».[6]

3. Noi ascoltiamo queste parole di Cristo e il pensiero va all'umile frate cappuccino del Gargano. Con quale evidenza esse si sono realizzate nel Beato Pio da Pietrelcina!

«Non sia turbato il vostro cuore. Abbiate fede...». Che cosa è stata la vita di questo umile figlio di san Francesco, se non un costante esercizio di fede, corroborato dalla speranza del Cielo, ove poter essere con Cristo?

«Vado a prepararvi un posto... perché siate anche voi dove sono io». Quale altro scopo ha avuto la durissima ascesi a cui Padre Pio si è sottoposto fin dalla prima giovinezza, se non la progressiva identificazione col divin Maestro, per essere « là dove egli era »?

Chi si recava a San Giovanni Rotondo per partecipare alla sua Messa, per chiedergli consiglio o confessarsi, scorgeva in lui un'immagine viva del Cristo sofferente e risorto. Sul volto di Padre Pio risplendeva la luce della risurrezione. Il suo corpo, segnato dalle « stimmate », mostrava l'intima connessione tra morte e risurrezione, che caratterizza il mistero pasquale. Per il Beato di Pietrelcina la condivisione della Passione ebbe toni di speciale intensità: i singolari doni che gli furono concessi e le sofferenze interiori e mistiche che li accompagnavano gli consentirono di vivere un'esperienza coinvolgente e costante dei patimenti del Signore, nella immutabile consapevolezza che « il Calvario è il monte dei Santi ».

4. Non meno dolorose, e umanamente forse ancor più cocenti, furono le prove che dovette sopportare in conseguenza, si direbbe, dei suoi singolari carismi. Nella storia della santità talvolta accade che l'eletto, per una speciale permissione di Dio, sia oggetto di incomprensioni. Quando ciò si verifica, l'obbedienza diventa per lui crogiuolo di purificazione, sentiero di progressiva assimilazione a Cristo, rinvigorimento dell'autentica santità. A tal

[5] Cfr *Gal* 2, 20.
[6] *Gv* 14, 12.

proposito, il nuovo Beato scriveva ad un suo superiore: « Opero solamente per ubbidirvi, avendomi fatto conoscere il buon Dio l'unica cosa a lui più accetta e per me unico mezzo di sperar salute e cantar vittoria ».[7]

Quando su di lui si è abbattuta la « bufera », egli ha fatto regola della sua esistenza l'esortazione della prima Lettera di san Pietro, che poco fa abbiamo ascoltato: Stringetevi a Cristo, pietra viva.[8] In questo modo, è diventato anche lui «pietra viva», per la costruzione dell'edificio spirituale che è la Chiesa. E di questo oggi rendiamo grazie al Signore.

5. « Anche voi venite impiegati come pietre vive per la costruzione d'un edificio spirituale ».[9] Quanto pertinenti appaiono queste parole applicate alla straordinaria esperienza ecclesiale cresciuta intorno al nuovo Beato! Tanti, incontrandolo direttamente o indirettamente, hanno ritrovato la fede; alla sua scuola, si sono moltiplicati in ogni angolo del mondo i « gruppi di preghiera». A coloro che a lui accorrevano proponeva la santità, ripetendo loro: « Sembra che Gesù non abbia altra cura per le mani se non quella di santificare l'anima vostra ».[10]

Se la Provvidenza divina ha voluto che egli agisse senza mai spostarsi dal suo convento, quasi « piantato » ai piedi della Croce, ciò non è senza significato. Il divin Maestro ebbe un giorno a consolarlo, in un momento di particolari prove, dicendogli che « sotto la Croce s'impara ad amare ».[11]

Sì, la Croce di Cristo è l'insigne scuola dell'amore; anzi la « sorgente » stessa dell'amore. Purificato dal dolore, l'amore di questo fedele discepolo attraeva i cuori a Cristo e al suo esigente Vangelo di salvezza.

6. Al tempo stesso, la sua carità si riversava come balsamo sulle debolezze e sofferenze dei fratelli. Padre Pio unì così allo zelo per le anime l'attenzione per il dolore umano, facendosi promotore a San Giovanni Rotondo di una struttura ospedaliera, da lui chiamata « Casa Sollievo della sofferenza ». Egli la volle come un ospedale di prim'ordine, ma soprattutto si preoccupò che in esso si praticasse una medicina veramente «umanizzata», in cui il rapporto con il malato fosse improntato alla più calda premura ed alla più cordiale accoglienza. Sapeva bene che, chi è malato e sofferente, ha bisogno non solo di una corretta applicazione dei mezzi terapeutici, ma an-

[7] ***Epist. I,* p. 807.**
[8] **Cfr *1 Pt* 2, 4.**
[9] ***Ibid., 2,* 5.**
[10] ***Epist. II,* p. 155.**
[11] ***Epist. I,* p. 339**

che e soprattutto di un clima umano e spirituale che gli consenta di ritrovare se stesso nell'incontro con l'amore di Dio e la tenerezza dei fratelli.

Con la « Casa Sollievo della sofferenza » egli ha voluto mostrare che i « miracoli ordinari » di Dio passano attraverso la nostra carità. Occorre rendersi disponibili alla condivisione ed al servizio generoso dei fratelli, avvalendosi di ogni risorsa della scienza medica e della tecnica.

7. L'eco che questa beatificazione ha suscitato in Italia e nel mondo è segno che la fama di Padre Pio, figlio dell'Italia e di Francesco d'Assisi, ha raggiunto un orizzonte che abbraccia tutti i Continenti. Sono lieto di salutare quanti sono qui convenuti, incominciando dalle alte Autorità italiane, che hanno voluto essere presenti: il Signor Presidente della Repubblica, il Signor Presidente del Senato, il Signor Presidente del Consiglio dei Ministri, che guida la Delegazione ufficiale, numerosi Ministri e Personalità. L'Italia è davvero degnamente rappresentata! Ma anche numerosi fedeli di altre Nazioni sono qui convenuti per rendere omaggio a Padre Pio.

A quanti vengono da vicino e da lontano va il mio saluto affettuoso, insieme con uno speciale pensiero per i Padri Cappuccini. A tutti un grazie cordiale!

8. Vorrei concludere con le parole del Vangelo di questa Messa: « Non sia turbato il vostro cuore. Abbiate fede in Dio ». A questa esortazione di Cristo fa eco il consiglio che il nuovo Beato soleva ripetere: « ...Abbandonatevi pienamente sul cuore divino di Gesù, come un bimbo tra le braccia della madre ». Possa quest'invito penetrare anche nel nostro spirito come fonte di pace, di serenità e di gioia. Perché avere paura, se Cristo è per noi la Via, la Verità e la Vita? Perché non fidarci di Dio che è Padre, Padre nostro?

« Santa Maria delle Grazie », che l'umile cappuccino di Pietrelcina ha invocato con costante e tenera devozione, ci aiuti a tenere fissi gli occhi su Dio. Ella ci prenda per mano e ci spinga a ricercare con ogni sforzo quella soprannaturale carità che sgorga dal costato trafìtto del Crocifìsso.

E tu, Beato Padre Pio, volgi dal Cielo il tuo sguardo a noi riuniti in questa Piazza ed a quanti sono raccolti in preghiera in Piazza San Giovanni in Laterano ed a San Giovanni Rotondo. Intercedi per tutti coloro che, in ogni parte del mondo, si uniscono spiritualmente a questo evento elevando a te le loro suppliche. Vieni in soccorso di ciascuno e dona pace e conforto ad ogni cuore. Amen!

ALLOCUTIONES

I

Ad Camaruniae episcopos.*

Monsieur le Cardinal,
Chers Frères dans l'episcopat,

1. Je suis particulièrement heureux de vous accueillir, Évêques de l'Eglise catholique au Cameroun, alors que vous accomplissez votre pèlerinage aux tombeaux des Apôtres, qui renforce toujours plus le lien qui vous unit à l'Église universelle. Vous recevez ainsi la joie et le courage de vivre de façon renouvelée votre ministère episcopal. La visite *ad limina* est aussi le moment où vous venez rencontrer le successeur de Pierre et ses collaborateurs, pour trouver auprès d'eux le soutien nécessaire à votre mission pastorale.

Je remercie cordialement le Président de votre Conférence episcopale, Mgr André Wouking, Evêque de Bafoussam, des aimables paroles qu'il m'a adressées en votre nom. Elles expriment à grands traits les préoccupations et les espérances de l'Église aujourd'hui au Cameroun.

Par votre intermédiaire, je me tourne vers les prêtres, les religieux, les religieuses, les catéchistes et tous les fidèles de vos diocèses. Portez-leur le souvenir affectueux du Pape et l'assurance de sa prière pour qu'ils grandissent dans la foi au Christ et dans la charité envers le prochain. A tous les Camerounais, dont j'ai apprécié l'esprit d'accueil et la générosité au cours de mes deux voyages dans leur pays, transmettez aussi mes salutations chaleureuses.

2. Au cours des dernières années, l'Église catholique a fait preuve chez vous d'une belle vitalité apostolique, qui s'est traduite notamment par la création de plusieurs nouveaux diocèses et d'une nouvelle province ecclésiastique. Je salue particulièrement les Évêques qui viennent pour la première fois en visite *ad limina.* Au milieu du peuple qui vous a été confié, soyez tous d'authentiques serviteurs du Christ et de son Église! Gardant présent le souvenir de mon voyage à Yaounde à l'occasion de la clôture du Synode africain, je souhaite vivement que l'exhortation apostolique *Ecclesia*

*** Die 1 Iunii 1999.**

in Africa soit pour chacun de vous la charte de son engagement pastoral et missionnaire.

Aujourd'hui, les communautés chrétiennes ont besoin de Pasteurs qui soient des hommes de foi, humbles et courageux, capables de discerner, dans une attitude d'accueil et de dialogue avec tous, les signes de la venue du Royaume de Dieu et de travailler à son extension. Dans des situations humaines souvent difficiles, marquées notamment par la crise économique et la pauvreté de nombreuses catégories de la population, ils doivent être des semeurs d'espérance. Par leurs paroles claires et vraies, sans entrave d'aucune sorte, ils sauront être pour les catholiques, mais aussi pour les hommes de bonne volonté, des guides sûrs dans la recherche de la vérité.

Comme l'affirme le Concile Vatican **II**, la charge d'enseigner est essentielle dans la mission episcopale. Les Evêques, en communion avec le Pontife romain, sont « les docteurs authentiques, c'est-à-dire pourvus de l'autorité du Christ, qui prêchent, au peuple à eux confié, la foi qui doit régler leur pensée et leur conduite, faisant rayonner cette foi sous la lumière de l'Esprit Saint, dégageant du trésor de la Révélation le neuf et l'ancien, faisant fructifier la foi, attentifs à écarter toutes les erreurs qui menacent leur troupeau».[1] En étant de véritables éducateurs des fidèles du Christ, vous leur permettez d'approfondir leur foi, notamment en les aidant à ne pas la séparer de leur vie et en leur inculquant un sens profond de la prière chrétienne. Enseignez-leur à se mettre fidèlement à l'écoute de l'Évangile pour lui donner la première place dans leur existence! Alors ils apprendront à mieux percevoir et à écarter les pratiques encore en contradiction avec la foi chrétienne qui les empêchent de vivre pleinement de la grâce de leur Baptême.

3. Dans la mission de faire naître et de former le peuple de Dieu, vos prêtres ont une place particulière. Je les salue chaleureusement et je les encourage à être toujours et dans toutes les situations des ministres crédibles et généreux du Christ et de son Église, ayant le souci de développer sans cesse la communion avec vous. Dans la société actuelle, nombreux sont les obstacles à la fidélité aux engagements pris au jour de l'ordination; nombreux aussi sont les obstacles qui empêchent de considérer le sacerdoce comme un service de Dieu, de l'Église et du monde. Que vos prêtres ne se découragent pas! Qu'ils trouvent en vous des frères attentifs à leurs diffi-

[1] **Constitution dogmatique *Lumen gentium,* n. 25.**

cultes, prêts à les accueillir, à leur faire confiance, à les aider au discernement évangélique et à les soutenir vigoureusement dans leurs efforts vers une plus grande sainteté de vie, qui est la forme la plus eminente du témoignage auprès des fidèles!

A chacun de vos prêtres, je redis avec force l'urgence de progresser dans une vie spirituelle solide et profondément marquée par un dynamisme missionnaire qui les fasse grandir dans la configuration au Christ et participer à sa charité pastorale. Qu'ils se souviennent que « le contenu essentiel de la charité pastorale est le don de soi, le don total de soi-même à l'Eglise, à l'image du don du Christ et en partage avec lui ».[2]

Ce don total de soi, les prêtres doivent l'exprimer tout particulièrement dans le célibat, qui est une grâce du Seigneur que tous doivent s'attacher à vivre. En effet, la pratique de la continence parfaite et perpétuelle pour le Royaume « est à la fois signe et stimulant de la charité pastorale, elle est une source particulière de fécondité spirituelle dans le monde ».[3] Devant les hommes, elle est aussi un témoignage de leur consécration sans partage à la mission qui leur a été confiée et un signe vivant du monde à venir déjà présent par la foi et la charité.[4]

J'invite chacun de vos prêtres à donner à la formation permanente la place privilégiée qui lui revient dans son existence sacerdotale. C'est une exigence fondamentale, à tout âge et en toute condition de vie, pour maintenir son être et son agir dans l'esprit du Christ Bon Pasteur. En englobant les dimensions humaine, intellectuelle, spirituelle et pastorale de l'existence, elle est une aide précieuse pour acquérir et soutenir l'unité intérieure des prêtres. Je les encourage aussi à collaborer entre eux et à trouver, lorsque le besoin se présente, des formes de vie commune et de partage grâce auxquelles ils pourront approfondir la fraternité sacerdotale qui est une expression de l'unité du presbyterium autour de son Evêque.

Je connais le soin que vous portez aux vocations sacerdotales et à la formation première des futurs pasteurs de vos diocèses. Dans les séminaires, la formation humaine, intellectuelle et pastorale des candidats au sacerdoce constitue un fondement important et nécessaire de la préparation au ministère. Toutefois, il est primordial de développer une formation spirituelle qui les introduise dans la communion profonde avec le Christ; c'est par une at-

[2] **Exhortation apostolique *Pastores dabo vobis,* n. 23.**

[3] **Décret *Presbyterorum ordinis,* n. 16.**

[4] **Cf. *ibid.***

titude de confiance filiale envers le Père et de soumission à l'Esprit, qu'ils demeureront fermement attachés à l'Eglise et fidèles à leur ministère. Que les formateurs, que je remercie pour leur service généreux, aient toujours le souci de préparer des pasteurs humainement et spirituellement solides!

4. La participation des religieux et des religieuses à la vie de l'Eglise dans votre pays est appréciable. Avec vous, je rends grâce au Seigneur pour ces générations d'hommes et de femmes, venus d'autres continents, qui ont apporté l'Évangile du Christ sur votre terre et qui depuis plus d'un siècle ont travaillé avec un courage désintéressé, au prix de grands sacrifices, à l'établissement d'une Église autochtone. Aujourd'hui, leur présence rend visible l'universalité de l'Église et elle est un appel au partage mutuel des ressources humaines et spirituelles entre les Églises locales. Je les encourage dans leur service pastoral de vos communautés et dans leur souci de l'ensemble de la population, particulièrement par les œuvres sanitaires et sociales, ainsi que par les actions d'éducation et de promotion humaine, qui sont des signes de l'amour de Dieu envers les plus démunis. Je souhaite aussi que les Instituts de vie consacrée fondés dans vos régions puissent s'épanouir pleinement et être à leur tour missionnaires au-delà des frontières de leur pays.

D'autre part, pour exprimer le plein enracinement de l'Évangile, il est souhaitable que la vie contemplative, déjà présente dans certains de vos diocèses, puisse encore se répandre plus largement, offrant un témoignage unique de l'amour de l'Église pour le Seigneur et contribuant avec une mystérieuse fécondité apostolique à la croissance du peuple de Dieu.[5]

5. Pour que l'Église puisse s'implanter et se développer, les catéchistes ont un rôle déterminant dans la communauté chrétienne. Je leur suis vivement reconnaissant de leur engagement missionnaire assumé dans des conditions souvent difficiles. Une préparation doctrinale et pédagogique approfondie, un constant renouvellement spirituel et apostolique, la nécessité de leur procurer des conditions de vie décentes, sont des exigences qui doivent être parmi les préoccupations premières des Évêques et des prêtres qui les accompagnent.[6] Au sein des communautés, ils ont en effet la responsabilité d'être des témoins authentiques de l'Évangile par une vie personnelle et familiale exemplaire qui donnera plus de force à leur enseignement. A chacun

[5] **Cf. Exhortation apostolique *Vita consecrata*, n. 8.**
[6] **Cf. Encyclique *Redemptoris missio*, n. 73.**

d'eux, je souhaite de toujours mieux prendre conscience des exigences de leur vocation et de la confiance que l'Eglise leur porte, pour le bien de la communauté chrétienne.

6. L'engagement des laïcs dans la vie de l'Eglise et de la société est une dimension essentielle de leur vocation baptismale. Le mystère de communion qui unit les chrétiens entre eux et avec leur Seigneur les engage à édifier des communautés unies où chacun a sa place, sans distinction d'origine ni de situation sociale, des communautés ouvertes et généreuses qui acceptent de partager avec tous les grâces reçues. En effet, «la dignité de chrétien, source de l'égalité de tous les membres de l'Eglise, garantit et promeut l'esprit de communion et de fraternité, et, en même temps, elle devient la source secrète et puissante du dynamisme apostolique et missionnaire des fidèles laïcs».[7] Ainsi pourra croître l'Eglise Famille de Dieu.

Par ailleurs, les laïcs ont pour vocation de manifester leur être de chrétiens dans la vie sociale et le service de la collectivité. Par leur influence et leurs engagements, ils contribuent à transformer les mentalités et les structures afin qu'elles soient plus fidèles aux desseins de Dieu sur la famille humaine. Pour cela, ils recevront une formation qui les aidera à mener une vie chrétienne harmonieuse et à vivre les implications sociales de l'Evangile. Une initiation sérieuse à la doctrine sociale de l'Eglise leur permettra d'apporter une contribution efficace au développement solidaire de la nation, auquel tous puissent être associés et participer activement. La recherche du bien commun comporte aussi le devoir de lutter courageusement contre toutes les formes de corruption, de gaspillage ou de détournement de ce qui appartient à la collectivité au profit de quelques-uns.

7. The éducation of young people should be a primary concern of every one. In fact, as the Second Vatican Council noted, « a true éducation aims at the formation of human persons with respect both to their final end and to the good of the society of which they are members and for which they will share responsibility as adults».[8] As part of her mission, the Church must make moral and religious éducation available to ali who desire it. Catholic schools, therefore, have a special role to play. Despite the diffìculties which they face in your country today, they are called to carry out this mission in a spirit of openness to ali, regardless of origin, social

[7] **Exhortation apostolique *Christifideles laici,* n. 17.**

[8] ***Gravissimum Educationis,* 1.**

status or religion. Another important considération is the human, cultural and religious formation of educators: for it is this formation which will ensure that values are handed on. The witness of one's life is in itself an essential élément of the truth which Catholic schools impart.

8. Dans la société contemporaine, le mariage et la famille sont l'objet de menaces qui tendent à les détruire ou au moins à les déformer, mettant ainsi en danger l'équilibre même de la société. Aussi est-il urgent de renforcer une catéchèse qui mette en lumière la grandeur et la dignité de l'amour conjugal dans le dessein de Dieu, ainsi que les exigences qui en découlent. Les fidèles doivent avoir une conscience renouvelée du fait que, dans le sacrement du mariage, ils reçoivent une grâce particulière destinée à perfectionner leur amour et à fortifier l'unité et l'indissolubilité du couple. Par cette grâce, dont le Christ est la source, ils s'aident mutuellement à se sanctifier dans la vie conjugale, dans l'accueil et l'éducation des enfants.[9]

Je me réjouis du témoignage de fidélité et de dynamisme que donnent de nombreux foyers chrétiens heureux, devenant ainsi autour d'eux des exemples vivants de familles unies, ouvertes aux autres et solidaires dans les difficultés. Je vous encourage donc, avec vos prêtres et avec les animateurs de la pastorale familiale de vos diocèses, à poursuivre vigoureusement l'effort que vous avez entrepris pour aider les chrétiens, particulièrement les jeunes, à accueillir les valeurs de la vie matrimoniale et familiale, ainsi que pour les accompagner dans leur préparation au mariage chrétien et par la suite dans leur vie d'époux et de parents. Par ailleurs, c'est toute la communauté ecclésiale qui porte la responsabilité de promouvoir l'évangélisation de la famille, appelée à être toujours davantage une communauté de vie et d'amour, « reflet vivant et participation réelle de l'amour de Dieu pour l'humanité et de l'amour du Christ Seigneur pour l'Eglise son Épouse ».[10]

9. Vos diocèses ont déjà réalisé d'importants efforts pour inculturer la foi chrétienne, notamment dans le domaine de la liturgie et de la catéchèse; La manière de vivre la foi est toujours imprégnée par la culture de son propre milieu. Aussi peut-on affirmer que « le défi de l'inculturatiön en Afrique consiste à faire en sorte que les disciples du Christ puissent assimiler toujours mieux le message évangélique, restant cependant fidèles à

[9] **Cf. *Catéchisme de l'Église catholique*, n. 1641.**

[10] **Exhortation apostolique *Familiaris consortio*, n. 17.**

toutes les valeurs africaines authentiques ».[11] Cette tâche est un devoir quotidien à poursuivre avec persévérance de manière à permettre à tous de recevoir l'Évangile au plus intime de leur être et de lui laisser porter un fruit abondant.

Le Cameroun est une terre de rencontre, riche de ses différentes cultures. L'annonce de l'Évangile dans chacune d'elles exige aussi que les chrétiens soient prêts à leur apporter la vérité révélée par Dieu dans son Fils, venu partager notre humanité. Cela n'empêche pas les cultures de conserver une identité propre et ne crée pas de divisions à l'intérieur d'elles-mêmes, car la foi chrétienne favorise en elles ce qui est ouvert à l'accueil de la pleine vérité. Elle invite aussi à respecter leur diversité, y voyant une marque de l'abondance des dons faits par Dieu à chaque peuple.

Dans cette perspective, la mise en place d'une authentique pastorale du monde de la culture est décisive pour l'annonce de l'Évangile dans la société. À une époque qui souvent connaît la perte du sens des valeurs morales et l'inquiétude devant l'avenir, l'Église a pour mission de manifester la fécondité de la foi dans les évolutions des cultures. En particulier, soyez attentifs à rendre présent l'Évangile au cœur des milieux culturels, universitaires et intellectuels de votre pays, pour qu'il puisse y être une source de renouveau et de croissance spirituelle pour le bien de tous!

10. Dans la lettre apostolique *Tertio millennio adveniente*, j'ai souhaité que la troisième année préparatoire au grand Jubilé de l'an 2000, consacrée à Dieu le Père, permette un approfondissement du dialogue inter-religieux, selon les orientations de la déclaration conciliaire *Nostra œtate.*[12] Dans votre pays, les relations avec les autres traditions religieuses sont généralement paisibles. Il convient donc de mettre à profit ce temps favorable pour faire croître entre les catholiques et ceux qui ne partagent pas leur foi, particulièrement avec les croyants de l'Islam, un esprit réellement fraternel et respectueux qui leur permette de travailler ensemble au service du développement intégral et de la justice. Que ce même esprit convivial anime aussi les relations avec les adeptes de la Religion traditionnelle africaine. En effet, « la lumière du Christ apporte une vie nouvelle et ouvre le cœur des hommes aux autres hommes. Animés par l'amour qui vient de Dieu, les chrétiens traitent tous leurs frères et sœurs avec une amitié et une estime

[11] Exhortation apostolique *Ecclesia in Africa*, n. 78.
[12] Cf. n. 53.

authentiques ».[13] Dans cet esprit, il devient plus clair que la reconnaissance effective par tous du droit à la liberté religieuse, qui est au fondement des autres droits de la personne humaine, ne peut que favoriser l'édification d'une nation solidaire et fraternelle, et contribuer au maintien de la paix et de l'entente entre toutes les communautés qui la composent.

11. Chers Frères dans l'épiscopat, à la fin de cette rencontre, je désire vivement inviter les jeunes Camerounais à ne pas perdre courage devant l'avenir, reprenant l'appel que j'ai eu souvent l'occasion de lancer aux jeunes d'Afrique: prenez en charge le développement de votre nation, aimez la culture de votre peuple et travaillez à sa redynamisation, fidèles à votre héritage culturel, en perfectionnant votre esprit scientifique et technique et surtout en rendant témoignage de votre foi chrétienne![14] Et vous les adultes, aidez-les à prendre leur place dans la vie de la nation et de l'Église!

Alors que s'approche la célébration du grand Jubilé de l'An 2000, j'engage tous les fidèles du Cameroun, unis à leurs Evêques dans la foi et dans la charité, à faire de ce temps de grâce un temps de renouvellement spirituel intense et d'engagement missionnaire vigoureux, pour que l'amour de Dieu le Père, manifesté en son Fils Jésus, dans la communion de l'Esprit Saint, soit annoncé à l'humanité entière.

Je confie chacun de vos diocèses et toute votre nation à l'intercession de la Vierge Marie, Mère du Christ et Mère des hommes, afin qu'elle vous guide sur les chemins qui conduisent vers son divin Fils. De grand cœur, je vous donne la Bénédiction apostolique que j'étends aux prêtres, aux religieux, aux religieuses, aux catéchistes et à tous les fidèles laïcs de vos diocèses.

II

Tortini, in beatificatione Dei servi Vincentii Frelichowski.*

1. « Serce Jezusa, pokoju i pojednanie nasze, zmiłuj się nad nami ».

Pochylamy się z wiarą przed wielką tajemnicą miłości Boskiego Serca i pragniemy oddać Mu cześć i chwałę. Witaj, Jezu, witaj Serce Boże, które tak bardzo umiłowało ludzi.

[13] ***Discours à Yaoundé,*** **15 septembre 1995.**

[14] **Cf. Exhortation apostolique *Ecclesia in Africa,* n. 115.**

*** Die 7 Iunii 1999.**

Składam dzięki Bogu za to, że dane mi jest dzisiaj nawiedzić młodą diecezję toruńską i wspólnie z wami wielbić Najświętsze Serce Zbawiciela. Dziękuję Bożej Opatrzności za dar nowego błogosławionego, kapłana i męczennika Stefana Wincentego Frelichowskiego, heroicznego świadka miłości pasterskiej. Pozdrawiam serdecznie wszystkich zgromadzonych na tym nabożeństwie czerwcowym. W szczególny sposób pozdrawiam księdza biskupa Andrzeja — pasterza Kościoła toruńskiego, biskupa pomocniczego, całe duchowieństwo, osoby konsekrowane i cały Lud Boży tej ziemi. Pozdrawiam bliski mojemu sercu Toruń i piękne Pomorze nadwiślańskie. Cieszę się, że mogłem przybyć do waszego miasta, które sławą okrył Mikołaj Kopernik. Znany jest również Toruń z podejmowanych w ciągu dziejów wysiłków na rzecz pokoju. To właśnie tutaj doszło do dwukrotnego zawarcia traktatów pokojowych, które otrzymały w historii miano Pokoju Toruńskiego. W tym mieście również miało miejsce spotkanie przedstawicieli katolików, luteranów i kalwinistów z całej Europy, które otrzymało nazwę *Colloquium Charitativum,* czyli « Rozmowa Braterska ». Szczególnej wymowy nabierają tu słowa psalmisty: « Przez wzgląd na moich braci i przyjaciół będę mówił: 'Pokój w tobie!' Przez wzgląd na dom Pana, Boga naszego, będę się modlił o dobro dla ciebie ».[1]

2. « Serce Jezusa, pokoju i pojednanie nasze ».

Oto Serce Odkupiciela — czytelny znak Jego miłości i niewyczerpane źródło prawdziwego pokoju. W Nim « mieszka cała Pełnia: Bóstwo, na sposób ciała ».[2] Pokój, który przynosi na ziemię Chrystus, pochodzi właśnie z tej Pełni i z tej Miłości. Jest darem miłującego Boga, który ukochał człowieka w Sercu swego Jednorodzonego Syna.

« On jest naszym pokojem »[3] — woła św. Paweł. Tak, Jezus jest pokojem, jest naszym pojednaniem. To On zburzył wrogość, jaka powstała po grzechu człowieka i pojednał z Ojcem wszystkich ludzi przez śmierć na krzyżu. Na Golgocie zostało przebite włócznią Serce Chrystusa na znak Jego zupełnego daru z siebie, miłości ofiarnej, zbawczej, którą «do końca nas umiłował »,[4] budując fundament pod przyjaźń Boga z ludźmi.

Oto dlaczego pokój Chrystusa jest inny niż ten, jaki wyobraża sobie świat. Zwracając się do Apostołów w wieczerniku przed swoją męką i śmier-

[1] *Ps* 122 [121], 8-9.
[2] *Kol* 2, 9.
[3] Por. *Ef 2,* 14.
[4] Por *J* 13, 1,

cią, Chrystus powiedział wyraźnie: « Pokój zostawiam wam, pokój mój daję wam. Nie tak jak daje świat, Ja wam daję ».[5] Podczas gdy ludzie rozumieli pokój przede wszystkim na płaszczyźnie doczesnej i zewnętrznej, Chrystus mówi, że wypływa on z porządku nadprzyrodzonego, że jest wynikiem zjednoczenia z Bogiem w miłości.

Kościół nieustannie żyje Ewangelią pokoju. Głosi ją wszystkim ludom i narodom. Niestrudzenie ukazuje drogi pokoju i pojednania. Wprowadza pokój, burząc mury uprzedzeń i wrogości między ludźmi. Czyni to przede wszystkim przez sakrament pokuty i pojednania, niosąc łaskę Bożego miłosierdzia i przebaczenia, dociera do samych korzeni ludzkich niepokojów, leczy zranione grzechem sumienia, tak że człowiek doznaje wewnętrznego ukojenia i staje się nosicielem pokoju. Kościół dzieli się też tym pokojem, którego sam na co dzień doświadcza w Eucharystii. Eucharystia jest szczytem naszego pokoju. W niej dokonuje się ofiara pojednania z Bogiem i braćmi, rozbrzmiewa słowo Boże zwiastujące pokój, płynie nieustanna modlitwa: « Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, obdarz nas pokojem ». W Eucharystii otrzymujemy dar samego Jezusa, który ofiaruje siebie i staje się naszym pokojem. Doświadczamy wówczas ze szczególną wyrazistością, że tego pokoju świat dać nie może, bo go nie zna.[6]

Sławimy dzisiaj pokój naszego Pana Jezusa Chrystusa; pokój, jakiego On udzielił tym wszystkim, którzy z Nim zetknęli się w czasie Jego ziemskiego życia. Pokój, którym radośnie pozdrowił uczniów po swoim zmartwychwstaniu.

3. « Błogosławieni, którzy wprowadzają pokój, albowiem oni będą nazwani synami Bożymi ».[7]

Tak mówi do nas Chrystus w Kazaniu na Górze. Z głębi swego Serca miłującego wypowiada pragnienie naszego szczęścia. Chrystus wie, że największym szczęściem człowieka jest takie zjednoczenie z Bogiem, które człowieka czyni synem Bożym. Pośród różnych dróg prowadzących do pełni szczęścia, wskazuje i tę, która prowadzi poprzez czynienie pokoju i dzielenie się nim z innymi. Ludzie pokoju godni są imienia synów Bożych. Takich Chrystus nazywa szczęśliwymi.

« Błogosławieni, którzy wprowadzają pokój ». Godność tego imienia — « błogosławiony » — przysługuje wyniesionemu dziś do chwały ołtarzy ks.

[5] *J* **14, 27.**

[6] **Por.** *tamże.*

[7] *Mt* **5, 9.**

Stefanowi Wincentemu Frelichowskiemu. Całe jego życie jest bowiem jakby zwierciadłem, w którym odbija się blask owej Chrystusowej filozofii, wedle której prawdziwe szczęście osiąga ten, kto w zjednoczeniu z Bogiem staje się człowiekiem pokoju, czyni pokój i niesie pokój innym. Ten toruński kapłan, który pełnił pasterską posługę przez niespełna osiem lat, dał czytelne świadectwo swego oddania Bogu i ludziom. Żyjąc Bogiem, od pierwszych lat kapłaństwa szedł z bogactwem swojego kapłańskiego charyzmatu wszędzie tam, gdzie trzeba było nieść łaskę zbawienia. Uczył się tajników ludzkiej duszy i dostosowywał metody duszpasterskie do potrzeb każdego spotkanego człowieka. Tę sprawność wyniósł z harcerskiej szkoły wrażliwości na potrzeby innych i stale ją rozwijał w duchu przypowieści o dobrym pasterzu, który szuka owiec zaginionych i gotów jest życie dać dla ich ocalenia.[8] Jako kapłan zawsze miał świadomość, że jest świadkiem Wielkiej Sprawy, a równocześnie z głęboką pokorą służył ludziom. Dzięki dobroci, łagodności i cierpliwości pozyskał wielu dla Chrystusa również w tragicznych okolicznościach wojny i okupacji.

W dramat wojny niejako wpisywał kolejne rozdziały posługi pokoju. Tak zwany Fort VII, Stutthof, Grenzdorf, Oranienburg-Sachsenhausen, wreszcie Dachau — to kolejne stacje jego drogi krzyżowej, na której pozostawał zawsze taki sam: nieustraszony w pełnieniu kapłańskiej posługi. Szedł z nią zwłaszcza do tych, którzy jej najbardziej potrzebowali — do umierających masowo na tyfus, którego w końcu sam padł ofiarą. Oddał swoje kapłańskie życie Bogu i ludziom, niosąc pokój ofiarom wojny. Dzielił się tym pokojem hojnie z innymi, bo dusza jego czerpała siłę z Chrystusowego pokoju. A była to tak wielka moc, że nawet śmierć męczeńska nie zdołała zniszczyć tego pokoju.

4. Drodzy bracia i siostry, bez wewnętrznej odnowy i bez pokonania zła i grzechu w sercu, a zwłaszcza bez miłości człowiek nie zdobędzie wewnętrznego pokoju. Pokój może przetrwać tylko wówczas, gdy jest zakorzeniony w wyższych wartościach, oparty na normach moralnych i otwarty na Boga. Nie może się natomiast ostać, jeśli został wzniesiony na grząskim gruncie religijnej obojętności i płytkiego pragmatyzmu. Rodzi się on w sercu ludzkim i w życiu społeczeństwa z ładu moralnego, porządku etycznego, zachowania Bożych przykazań.

Dzielmy się tym Bożym pokojem z innymi, tak jak to czynił błogosławiony kapłan i męczennik Wincenty Frelichowski. W ten sposób

[8] Por. J 10, 1-21

staniemy się zaczynem pokoju w świecie, w społeczeństwie, w środowisku, w którym żyjemy i pracujemy. Zwracam się z tym apelem do wszystkich bez wyjątku, a zwłaszcza do was, drodzy kapłani. Bądźcie świadkami miłosiernej miłości Boga. Głoście z radością Ewangelię Chrystusa, rozdając Boże przebaczenie w sakramencie pojednania. Przez swoją posługę starajcie się przybliżać każdego do Chrystusa — Dawcy pokoju.

Kieruję te słowa również do was, drodzy rodzice, którzy jesteście pierwszymi wychowawcami waszych dzieci. Bądźcie dla nich obrazem Bożej miłości i przebaczenia, starając się ze wszystkich sił budować rodzinę zjednoczoną i solidarną. Rodzino, to właśnie tobie powierzono misję o pierwszorzędnym znaczeniu: masz uczestniczyć w budowaniu pokoju, dobra, które jest niezbędne dla rozwoju i poszanowania życia ludzkiego.

Proszę was, wychowawcy, którzy jesteście powołani, aby wpajać młodemu pokoleniu autentyczne wartości życia: uczcie dzieci i młodzież tolerancji, zrozumienia i szacunku dla każdego człowieka. Wychowujcie młode pokolenie w klimacie prawdziwego pokoju. To jest ich prawem. To jest waszym obowiązkiem.

Wy, młodzi, którzy nosicie w sercach wielkie aspiracje, uczcie się żyć w zgodzie i wzajemnym poszanowaniu, solidarnie pomagając jedni drugim. Podtrzymujcie w waszych sercach dążenie do dobra i pragnienie pokoju.[9]

Społeczeństwa i narody potrzebują ludzi pokoju, prawdziwych siewców zgody i wzajemnego poszanowania. Ludzi, którzy wypełnią swoje serca pokojem Chrystusowym i poniosą go innym, poniosą go do domów, urzędów i instytucji, miejsc pracy, na cały świat. Historia i współczesność pokazują, że świat nie może dać pokoju. Świat jest często bezradny. Dlatego trzeba mu wskazywać Jezusa Chrystusa, który przez swoją śmierć na krzyżu zostawił ludziom swój pokój, zapewniając nam swą obecność przez wszystkie wieki.[10] Ileż niewinnej krwi zostało przelanej w dwudziestym wieku w Europie i na całym świecie, ponieważ różne systemy polityczne i społeczne odeszły od Chrystusowych zasad gwarantujących sprawiedliwy pokój. Ile krwi niewinnej przelewa się na naszych oczach. Tragiczne wydarzenia w Kosowie pokazały i pokazują to w sposób jakże bolesny. Jesteśmy świadkami, jak bardzo ludzie pragną pokoju, jak bardzo się go domagają.

Mówię te słowa na tej ziemi, która w swojej historii doświadczyła tragicznych skutków braku pokoju, stając się ofiarą okrutnych i niszczyciel-

[9] Por. *Orędzie na Światowy Dzień Pokoju,* 1 stycznia 1997, n. 8.

[10] Por *J* 14, 27-31.

skich wojen. Pamięć II wojny światowej jest wciąż żywa, rany tego kataklizmu dziejowego długo nie będą całkowicie zabliźnione. Niech wołanie o pokój z tego miejsca dotrze do wszystkich na całym świecie. Pragnę powtórzyć słowa, jakie wypowiedziałem w Orędziu Wielkanocnym *Urbi et* Orò* w tym roku: « pokój jest możliwy, pokój jest konieczny, pokój jest pierwszą powinnością wszystkich! Oby świt trzeciego tysiąclecia stał się początkiem nowej ery, w której szacunek dla każdego człowieka i braterska solidarność między narodami przezwyciężą z Bożą pomocą kulturę nienawiści, przemocy i śmierci ».

5. Przyjmujemy z wielką wdzięcznością świadectwo życia bł. Wincentego Frelichowskiego, współczesnego bohatera, kapłana i człowieka pokoju, jako wezwanie dla naszego pokolenia. Pragnę zawierzyć dar tej beatyfikacji w sposób szczególny Kościołowi toruńskiemu, ażeby strzegł i rozszerzał pamięć wielkich dzieł Boga, jakie dokonały się w krótkim życiu tego kapłana. Zawierzam ten dar nade wszystko kapłanom tej diecezji i całej Polski. Ks. Wincenty Frelichowski już na początku swojej drogi kapłańskiej napisał: « Muszę być kapłanem według Serca Chrystusa ». Jeśli ta beatyfikacja jest wielkim dziękczynieniem Bogu za jego kapłaństwo, to jest również uwielbieniem Boga za cuda Jego łaski, jakie dokonują się przez ręce wszystkich kapłanów — również przez wasze ręce, drodzy bracia. Zwracam się także do całej rodziny polskich harcerzy, z którą nowy błogosławiony był głęboko związany. Niech stanie się dla was patronem, nauczycielem szlachetności i orędownikiem pokoju i pojednania.

Za kilka dni przypada setna rocznica poświęcenia całej ludzkości Najświętszemu Sercu Pana Jezusa. Dokonało się ono we wszystkich diecezjach za sprawą Papieża Leona XIII, który w tym celu ogłosił Encyklikę *Annum sacrum*. Pisał w niej: « Serce Boże jest symbolem i żywym obrazem nieskończonej miłości Jezusa Chrystusa, która nas pobudza do odwzajemnienia się również miłością*.[11] Przed chwilą odnowiliśmy wspólnie akt poświęcenia Najświętszemu Sercu Pana Jezusa. Daliśmy w ten sposób wyraz najwyższego hołdu, a także naszej wiary w Chrystusa — Odkupiciela człowieka. On jest «Alfa i Omegą, Początkiem i - Końcem »,[12] do Niego należy ten świat i jego losy.

Dzisiaj, kiedy oddajemy cześć Jego Najświętszemu Sercu, módlmy się gorąco o pokój. Przede wszystkim o pokój w naszych sercach, ale także w naszych rodzinach, naszym narodzie i na całym świecie.

Serce Jezusa, pokoju i pojednanie nasze — zmiłuj się nad nami!

[11] N. 2.
[12] Por. *Ap* 21, 6.

III

Varsaviae, in beatificatione s. Dei Reginae Protmann et Edmundi Bojanawski.*

1. « Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią

Umiłowani Bracia i Siostry!

Ze słowami tego Chrystusowego błogosławieństwa zatrzymuję się na moim pielgrzymim szlaku pośród was — Ludu Bożego Warszawy. Serdecznie pozdrawiam wszystkich tutaj zgromadzonych kapłanów, zakonników, siostry zakonne oraz wiernych świeckich. Słowa braterskiego pozdrowienia kieruję do księży biskupów, zwłaszcza do Księdza Prymasa i współpracujących z nim biskupów archidiecezji warszawskiej. Pozdrawiam Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, Pana Premiera, Pana Marszałka Sejmu, Panią Marszałek Senatu, przedstawicieli władz państwowych i samorządowych oraz wszystkich zaproszonych gości.

Dziękuję Opatrzności Bożej, iż dane mi jest ponownie stanąć na tym miejscu, na którym przed dwudziestu laty, w pamiętną wigilię Zesłania Ducha Świętego, w sposób szczególny przeżywaliśmy tajemnicę wieczernika. Wraz z Prymasem Tysiąclecia, kard. Stefanem Wyszyńskim, z biskupami i licznie zgromadzonym Ludem Bożym stolicy zanosiliśmy wtedy gorące wołanie o dar Ducha Świętego. W tamtych trudnych czasach przyzywaliśmy Jego mocy, aby rozlała się w sercach ludzi i obudziła w nich nadzieję. Było to wołanie płynące z wiary, z wiary, że Bóg działa i mocą Ducha Świętego odnawia i uświęca wszystko. Było to wołanie o odnowę oblicza ziemi. Tej ziemi. Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi, tej ziemi! Jakże dziś nie dziękować Bogu w Trójcy Jedynemu za to wszystko, co na przestrzeni ostatnich dwudziestu lat odczytujemy jako Jego odpowiedź na tamto nasze wołanie!

Czyż nie jest odpowiedzią Boga to, co w tym czasie dokonało się w Europie i w świecie, poczynając od naszej Ojczyzny? Na naszych oczach następowały przemiany systemów politycznych, społecznych i gospodarczych, dzięki którym poszczególne osoby i narody na nowo ujrzały blask swojej godności. Prawda i sprawiedliwość odzyskują swoją wartość, stając się palącym wyzwaniem dla wszystkich, którzy doceniają dar swej wolności. Za to dziękujemy Bogu, patrząc z nadzieją w przyszłość.

* Die 13 Iunii 1999.

[1] *Mt* 5, 7.

Nade wszystko jednak oddajemy Mu chwałę za wszystko, co to dwudziestolecie wniosło w życie Kościoła. Jednoczymy się zatem w dziękczynieniu z Kościołami tradycji zachodniej i wschodniej pośród ludów nam bliskich, które wyszły z katakumb i otwarcie pełnią swą misję. Ich żywotność jest wspaniałym świadectwem mocy Chrystusowej łaski, która uzdalnia słabych ludzi do heroizmu posuniętego nierzadko aż do męczeństwa. Czy nie jest to owoc działania Bożego Ducha? Czy nie dzięki temu tchnieniu . Ducha w najnowszej historii mamy dziś niepowtarzalną sposobność doświadczania powszechności Kościoła i naszej odpowiedzialności za świadectwo o Chrystusie i za głoszenie Jego Ewangelii « aż po krańce ziemi »?[2]

W świetle Ducha Świętego Kościół w Polsce odczytuje na nowo znaki czasu i podejmuje swoje zadania, wolny od zewnętrznych ograniczeń i nacisków, jakich doznawał jeszcze nie tak dawno. Jak tu nie dziękować Bogu za to, że w duchu wzajemnego szacunku i miłości Kościół może prowadzić twórczy dialog ze światem kultury i nauki! Jak nie dziękować za to, że ludzie wierzący mogą bez przeszkód przystępować do sakramentów, słuchać słowa Bożego, aby potem otwarcie dawać świadectwo swej wiary! Jak nie oddawać chwały Bogu za tę mnogość świątyń wybudowanych ostatnio w naszym kraju! Jak nie dziękować za to, że dzieci i młodzież mogą ze spokojem poznawać Chrystusa w szkole, w której obecność kapłana, siostry zakonnej czy katechety lub katechetki jest postrzegana jako cenna pomoc w pracy nad wychowywaniem młodego pokolenia! Jak nie chwalić Boga, który swoim Duchem ożywia wspólnoty, stowarzyszenia i ruchy kościelne, i sprawia, że misja ewangelizacji jest podejmowana przez coraz szersze kręgi ludzi świeckich!

Kiedy podczas pierwszej mej pielgrzymki do Ojczyzny stałem na tym samym miejscu, cisnęła się na myśl modlitwa Psalmisty:

« Pamiętaj o nas, Panie, gdyż masz upodobanie w swym ludzie. / Przyjdź nam z pomocą, / abyśmy ujrzeli szczęście Twych wybranych, / radowali się radością Twojego ludu, / chlubili się razem z Twoim dziedzictwem ».[3]

Dziś, gdy patrzymy dwadzieścia lat wstecz przypomina się wezwanie z tego samego psalmu:

« Chwalcie Pana, bo dobry, / bo na wieki Jego łaskawość. / Któż opowie dzieła potęgi Pana, / ogłosi wszystkie Jego pochwały? / Błogosławiony Pan (...) / od wieków na wieki! ».[4]

[2] *Dz* 1, 8.
[3] *Ps* 106 [105], 4-5.
[4] *Tamże* 1-2. 48.

2. « Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią ».[5] Liturgia dzisiejszej niedzieli nadaje naszemu dziękczynieniu szczególny charakter. Pozwala bowiem zobaczyć wszystko, co dokonuje się w historii tego pokolenia, w perspektywie odwiecznego Bożego miłosierdzia, które najpełniej objawiło się w zbawczym dziele Chrystusa. « On to został wydany za nasze grzechy i wskrzeszony z martwych dla naszego usprawiedliwienia ».[6] Paschalne misterium śmierci i zmartwychwstania Syna Bożego nadało ludzkiej historii nowy bieg. Jeżeli obserwujemy w niej bolesne znaki działania zła, to mamy pewność, że ostatecznie nie może ono zapanować nad losami świata i człowieka. Nie może ono zwyciężyć. Ta pewność płynie z wiary w miłosierdzie Ojca, który « tak umiłował świat, iż Syna swego Jednorodzonego dał, aby każdy, kto w niego wierzy, nie zginął, ale miał życie wieczne ».[7] Dlatego dziś, kiedy św. Paweł wskazuje na wiarę Abrahama, « który nie okazał wahania ani niedowierzania co do obietnicy Bożej, ale się wzmocnił w wierze »,[8] pozwala nam dostrzec źródło tej siły, dzięki której nawet najcięższe doświadczenia nie były w stanie oderwać nas od miłości Boga.

Dzięki wierze w Boże miłosierdzie trwała w nas nadzieja. Nie odnosiła się ona jedynie do społecznego odrodzenia i przywrócenia godności człowiekowi w wymiarach doczesności. Nasza nadzieja sięga o wiele głębiej, kieruje się ku Bożym obietnicom, które wykraczają daleko poza doczesność. Jej ostatecznym przedmiotem jest udział w owocach zbawczego dzieła Chrystusa. Może nam być poczytana za sprawiedliwość, jeżeli « wierzymy w Tego, co wskrzesił z martwych Jezusa, Pana naszego ».[9] Tylko bowiem nadzieja płynąca z wiary w zmartwychwstanie może nas pobudzić do dawania w codziennym życiu godnej odpowiedzi na niezmierzoną miłość Boga. Jedynie z tą nadzieją możemy iść do tych, « którzy się źle mają »[10] i być apostołami Bożej, uzdrawiającej miłości. Jeżeli przed dwudziestu laty mówiłem, iż « Polska stała się w naszych czasach ziemią szczególnie odpowiedzialnego świadectwa »,[11] to dziś trzeba dodać, że musi to być świadectwo czynnego miłosierdzia, zbudowane na wierze w zmartwychwstanie. Tylko takie świa-

[5] *Mt* 5,1,
[6] *Rz* 4, 25.
[7] *J* 3, 16.
[8] *Rz* 4, 20,
[9] *Tamże* 4, 24.
[10] *Mt* 9, 12.
[11] *Homilia na placu Zwycięstwa,* 2 czerwca 1979 r.

dectwo ^jest znakiem nadziei dla współczesnego człowieka, zwłaszcza dla młodego pokolenia; a jeśli dla niektórych jest ono również « znakiem sprzeciwu », to niech ten sprzeciw nigdy nas nie odwiedzie od wierności Chrystusowi ukrzyżowanemu i zmartwychwstałemu.

3. *Omnipotens aeterne Deus, qui per glorificationem Sanctorum novissima dilectionis tuae nobis argumenta largiris, concede propitius, ut, ad Unigenitum tuum fideliter imitandum, et ipsorum intercessione commendemur, et incitemur exemplo* — tak modli się Kościół wspominając w Eucharystii świętych i święte: « Wszechmogący, wieczny Boże, Ty dajesz nam nowe dowody swojej miłości, gdy pozwalasz Świętym uczestniczyć w Twojej chwale, spraw, aby ich modlitwa i przykłady pobudzały nas do wiernego naśladowania Twojego Syna » *(Commune sanctorum et sanctarum, Collecta).* Takie też wołanie zanosimy dzisiaj, gdy podziwiamy przykład świadectwa, jakie dają nam wyniesieni przed chwilą do chwały ołtarza błogosławieni. *Żywa,* wiara, niezachwiana nadzieja, ofiarna miłość zostały im poczytane za sprawiedliwość, bo głęboko tkwili w paschalnym misterium Chrystusa. Słusznie zatem prosimy, abyśmy za ich przykładem wiernie podążali za Chrystusem.

Bł. Regina Protmann, pochodząca z Braniewa' założycielka Zgromadzenia Sióstr św. Katarzyny, oddała się całym sercem dziełu odnowy Kościoła na przełomie XVI i XVII w. Jej działalność, płynąca z umiłowania Pana Jezusa ponad wszystko, przypadła na czasy po Soborze Trydenckim. Czynnie włączyła się w posoborową reformę Kościoła, wielkodusznie pełniąc pokorne dzieło miłosierdzia. Założyła zgromadzenie, które łączyło kontemplację Bożych tajemnic z opieką nad chorymi w ich domach oraz z nauczaniem dzieci i młodzieży żeńskiej. Szczególnie wiele uwagi poświęciła duszpasterstwu kobiet. Zapominając o sobie, bł. Regina dalekowzrocznym spojrzeniem obejmowała potrzeby ludu i Kościoła. Hasłem jej życia stały się słowa:' « Jak Bóg chce ». Żarliwa miłość przynaglała ją do pełnienia woli Ojca, na wzór Syna Bożego. Nie lękała się podejmować krzyża codziennej służby, dając świadectwo Chrystusowi zmartwychwstałemu.

Apostolstwo miłosierdzia wypełniło również życie bł. Edmunda Bojanowskiego. Ten wielkopolski ziemianin, obdarowany przez Boga licznymi talentami i szczególną głębią życia duchowego, mimo wątłego zdrowia, z wytrwałością, roztropnością i hojnością serca prowadził i inspirował szeroką działalność na rzecz ludu wiejskiego. Wiedziony pełnym wrażliwości rozeznaniem potrzeb, dał początek licznym dziełom wychowawczym, charytatywnym, kulturalnym i religijnym, które wspierały materialnie i

moralnie rodzinę wiejską. Pozostając świeckim człowiekiem, założył dobrze w Polsce znane Zgromadzenie Sióstr Służebniczek Bogarodzicy Dziewicy Niepokalanie Poczętej. We wszelkich działaniach kierował się pragnieniem, by wszyscy ludzie stali się uczestnikami odkupienia. Zapisał się w pamięci ludzkiej jako « serdecznie dobry człowiek », który z miłości do Boga i do człowieka umiał skutecznie jednoczyć różne środowiska wokół dobra. W swej bogatej działalności daleko wyprzedzał to, co na temat apostolstwa świeckich powiedział Sobór Watykański II. Dał wyjątkowy przykład ofiarnej i mądrej pracy dla człowieka, ojczyzny i Kościoła. Dzieło bł. Edmunda Bojanowskiego kontynuują siostry służebniczki, które z całego serca pozdrawiam i dziękuję im za cichą i ofiarną służbę. Dochodzimy do naszych męczenników.

4. *Munire digneris me, Domine Jesu Christe (...), signo sanctissimae Crucis tuae: ac concedere digneris mihi (...) ut, sicut hanc Crucem, Sanctorum tuorum reliquiis refertam, ante pectus meum teneo, sic semper mente retineam et memoriam passionis, et sanctorum victorias Martyrum* — oto modlitwa, jaką odmawia biskup zakładając krzyż pektoralny: « Racz mnie umocnić, Panie, znakiem Twego krzyża i spraw, abym tak, jak ten krzyż z relikwiami świętych noszę na swojej piersi, tak zawsze miał myśl i pamięć męki Twojej i zwycięstwo, jakie odnieśli Twoi męczennicy ». Dzisiaj czynię to wezwanie modlitwą całego Kościoła w Polsce, który niosąc od tysiąca lat znak męki Chrystusa wciąż odradza się z posiewu krwi męczenników i żyje pamięcią zwycięstwa, jakie oni odnieśli na tej ziemi.

Dziś właśnie świętujemy to zwycięstwo, świętujemy zwycięstwo tych, którzy w naszym stuleciu oddali życie dla Chrystusa, oddali życie doczesne, by posiąść je na wieki w Jego chwale. Jest to zwycięstwo szczególne, bo dzielą je duchowni i świeccy, młodzi i starzy, ludzie różnego pochodzenia i stanu. Pośród nich jest abp Antoni Julian Nowowiejski, pasterz diecezji płockiej, zamęczony w Działdowie; jest bp Władysław Goral z Lublina, torturowany ze szczególną nienawiścią tylko dlatego, że był biskupem katolickim. Są kapłani diecezjalni i zakonni, którzy ginęli, gdyż nie chcieli odstąpić od swojej posługi, i ci, którzy umierali, posługując współwięźniom chorym na tyfus; są umęczeni za obronę Żydów. Są w gronie błogosławionych bracia i siostry zakonne, którzy wytrwali w posłudze miłości i w ofiarowaniu udręk za bliźnich. Są wśród tych błogosławionych męczenników również ludzie świeccy. Jest pięciu młodych mężczyzn ukształtowanych w salezjańskim oratorium; jest gorliwy działacz Akcji Katolickiej, jest świecki katecheta zamęczony za swą posługę i bohaterska kobieta, która dobrowolnie

oddała życie w zamian za swą brzemienną synową. Ci błogosławieni męczennicy i męczennice wpisują się w dzieje świętości Ludu Bożego pielgrzymującego od ponad tysiąca lat po polskiej ziemi.

Jeśli dzisiaj radujemy się z beatyfikacji stu ośmiu męczenników duchownych i świeckich, to przede wszystkim dlatego, że są oni świadectwem zwycięstwa Chrystusa — darem przywracającym nadzieję. Gdy bowiem dokonujemy tego uroczystego aktu, niejako odżywa w nas wiara, iż bez względu na okoliczności, we wszystkim możemy odnieść pełne zwycięstwo dzięki Temu, który nas umiłował.[12] Błogosławieni męczennicy wołają do naszych serc: Uwierzcie, że Bóg « jest miłością! » Uwierzcie na dobre i na złe! Obudźcie w sobie nadzieję! Niech ta nadzieja wyda w was owoc wierności Bogu we wszelkiej próbie!

5. Raduj się, Polsko, z nowych błogosławionych: Reginy, Edmunda i **108** męczenników. Spodobało się Bogu « wykazać przemożne bogactwo Jego łaski na przykładzie dobroci » twoich synów i córek w Chrystusie Jezusie.[13] Oto « bogactwo Jego łaski », oto fundament naszej niewzruszonej ufności w zbawczą obecność Boga na drogach człowieka w trzecim tysiącleciu! Jemu niech będzie chwała na wieki wieków. Amen.

IV

Apud Cracoviam in canonizatione beatae Cunegundis. *

1. « Święci nie przemijają. Święci żyją świętymi i pragną świętości ».

Umiłowani Bracia i Siostry!

Prawie dokładnie trzydzieści trzy lata temu wypowiedziałem te słowa w Starym Sączu, podczas uroczystości milenijnych. Wypowiedziałem je nawiązując do szczególnej okoliczności. Oto, mimo niepogody, przybyli do tego miasta mieszkańcy ziemi sądeckiej i okolic i całe to wielkie zgromadzenie Ludu Bożego pod przewodnictwem Księdza Prymasa Stefana Wyszyńskiego i biskupa tarnowskiego Jerzego Ablewicza prosiło Boga o kanonizację bł. Kingi. Jakże więc nie powtórzyć tych słów w dniu, w którym z Bożej Opatrzności dane mi jest dopełnić tej kanonizacji, tak jak dane mi było przed

[12] **por *Rz* 8, 37,,**
[13] **por, *Ef2,* 7.**

*** Die 16 Iunii 1999,**

dwoma laty ogłosić świętą Jadwigę Królową, Panią Wawelską. Jedna i druga przybyły do nas z Węgier, weszły w nasze dzieje i pozostały w pamięci narodu. Tak jak Jadwiga, tak i Kinga oparła się przemijaniu. Minęły stulecia, a blask jej świętości nie tylko nie przygasa, ale wciąż rozpala kolejne pokolenia. Nie uszła z ich pamięci ta królewna węgierska, księżna małopolska, fundatorka i mniszka sądeckiego klasztoru. A dzisiejszy dzień jej kanonizacji jest tego najwspanialszym dowodem. Niech będzie Bóg uwielbiony w swoich świętych!

2. Zanim wejdziemy w duchu na drogi świętości księżnej Kingi, aby dziękować Bogu za to dzieło Jego łaski, pragnę pozdrowić wszystkich tu zgromadzonych i cały Kościół na pięknej ziemi tarnowskiej wraz z biskupem Wiktorem i biskupami pomocniczymi Józefem, Władysławem i Janem oraz drogim biskupem seniorem Piotrem. Pozdrawiam wszystkich kapłanów, zakonników i siostry zakonne, a w szczególny sposób siostry klaryski. Słowo serdecznego pozdrowienia kieruję do naszych gospodarzy — mieszkańców Starego Sącza. Wiem, że Stary Sącz słynie ze swego przywiązania do św. Kingi. Całe wasze miasto zdaje się być jej sanktuarium. Pozdrawiam również Nowy Sącz — miasto, które zawsze urzekało mnie swoim pięknem i gospodarnością. Sercem obejmuję całą diecezjalną wspólnotę, każdą rodzinę i osoby samotne, wszystkich chorych, jak również tych, którzy uczestniczą w tej liturgii za pośrednictwem radia i telewizji. Wszelka łaska od Tego, który jest źródłem i celem naszej świętości, niech będzie z wami!

3. « Święci żyją świętymi ». W pierwszym czytaniu słyszeliśmy proroczą zapowiedź: « Wspaniałe światło promieniować będzie na wszystkie krańce ziemi. Liczne narody przyjdą do ciebie z daleka i mieszkańcy wszystkich krańców ziemi do świętego twego imienia ».[1] Te słowa proroka odnoszą się w pierwszym rzędzie do Jerozolimy — miasta naznaczonego szczególną obecnością Boga w Jego świątyni. Wiemy jednak, że od kiedy przez śmierć i zmartwychwstanie « Chrystus (...) wszedł nie do świątyni, zbudowanej rękami ludzkimi, będącej odbiciem prawdziwej [świątyni], ale do samego nieba, aby teraz wstawiać się za nami przed obliczem Boga »,[2] to proroctwo spełnia się na wszystkich tych, którzy postępują za Chrystusem tą samą drogą do Ojca. Odtąd już nie światło jerozolimskiej świątyni, ale blask

[1] ***Tb* 13, 13**
[2] ***Hbr* 9, 24.**

Chrystusa, który opromienia świadków Jego zmartwychwstania, przyciąga liczne narody i mieszkańców wszystkich krańców ziemi do świętego imienia Bożego.

W przedziwny sposób tego zbawiennego promieniowania świętości zaznała w swoim życiu św. Kinga począwszy od dnia narodzin. Przyszła bowiem na świat w węgierskiej, królewskiej rodzinie Beli IV z dynastii Arpadów. Królewski ten ród z wielką troską pielęgnował życie wiary i wydał wielkich świętych. Z niego pochodził św. Stefan, główny patron Węgier i jego syn, św. Emeryk oraz św. Władysław. Szczególne zaś miejsce pośród świętych z rodziny Arpadów zajmują kobiety: św. Elżbieta Turyńska, św. Jadwiga Śląska, św. Agnieszka z Pragi i wreszcie siostry Kingi — św. Małgorzata i bł. Jolanta. Czyż nie jest oczywiste, że światło świętości tej rodziny prowadziło Kingę do świętego imienia Bożego? Czy przykład świętych rodziców, rodzeństwa i krewnych mógł pozostać bez śladu w jej duszy?

Ziarno świętości posiane w sercu Kingi w rodzinnym domu, znalazło w Polsce dobrą glebę do rozwoju. Gdy w 1239 r. przybyła wpierw do Wojnicza, a potem do Sandomierza, nawiązała serdeczną więź z matką swego przyszłego męża Grzymisławą i jej córką Salomeą. Obydwie odznaczały się głęboką religijnością, ascetycznym życiem oraz zamiłowaniem do modlitwy, lektury Pisma Świętego i żywotów świętych. Ich serdeczne towarzyszenie, zwłaszcza w trudnych, pierwszych latach pobytu w Polsce, miało wielki wpływ na Kingę. Ideał świętości coraz bardziej dojrzewał w jej sercu. Szukając wzorców do naśladowania, które mogły odpowiadać jej stanowi, za szczególną patronkę obrała sobie swą świętą krewną — księżną Jadwigę Śląską. Chciała również wskazać całej Polsce świętego, który dla wszystkich stanów i wszystkich dzielnic stałby się nauczycielem umiłowania Ojczyzny i Kościoła. Dlatego wespół z biskupem krakowskim Prandotą z Białaczęwa podjęła usilne starania o kanonizację krakowskiego męczennika, bpa Stanisława ze Szczepanowa. Z pewnością niemały wpływ na jej duchowość wywarli żyjący wówczas św. Jacek, bł. Sadok, bł. Bronisława, bł. Salomeą, bł. Jolanta — siostra Kingi i wszyscy ci, którzy tworzyli w ówczesnym Krakowie szczególne środowisko wiary.

4. Jeżeli dziś mówimy o świętości, o jej pragnieniu i zdobywaniu, to trzeba pytać, w jaki sposób tworzyć właśnie takie środowiska, które sprzyjałyby dążeniu do niej. Co zrobić, aby dom rodzinny, szkoła, zakład pracy, biuro, wioski i miasta, w końcu cały kraj stawały się mieszkaniem ludzi świętych, którzy oddziaływują dobrocią, wiernością nauce Chrystusa,

świadectwem codziennego życia, sprawiając duchowy wzrost każdego człowieka? Św. Kinga i wszyscy święci i błogosławieni XIII w. dają odpowiedź: potrzeba świadectwa. Potrzeba odwagi, aby nie stawiać pod korcem światła swej wiary. Potrzeba wreszcie, aby w sercach ludzi wierzących zagościło to pragnienie świętości, które kształtuje nie tylko prywatne życie, ale wpływa na kształt całych społeczności.

Napisałem w Liście do Rodzin, że « poprzez rodzinę toczą się dzieje człowieka, dzieje zbawienia ludzkości. Rodzina znajduje się pośrodku tego wielkiego zmagania pomiędzy dobrem a złem, między życiem a śmiercią, między miłością a wszystkim, co jest jej przeciwieństwem. Rodzinom powierzone jest zadanie walki przede wszystkim o to, ażeby wyzwolić siły dobra, których źródło znajduje się w Chrystusie Odkupicielu człowieka, aby te siły uczynić własnością wszystkich rodzin, ażeby — jak to powiedziano w polskim milenium chrześcijaństwa — rodzina była 'Bogiem silna' ».[3] Dziś, opierając się na ponadczasowym doświadczeniu św. Kingi, powtarzam te słowa tu, pośród mieszkańców sądeckiej ziemi, którzy przez wieki, często za cenę wyrzeczeń i ofiar, dawali dowody troski o rodzinę i wielkiego umiłowania życia rodzinnego. Wraz z patronką tej ziemi proszę wszystkich moich rodaków: niech polska rodzina dochowa wiary Chrystusowi! Trwajcie mocno przy Chrystusie, aby On trwał w was! Nie pozwólcie, aby w waszych sercach, w sercach ojców i matek, synów i córek zagasło światło Jego świętości. Niech blask tego światła kształtuje przyszłe pokolenia świętych, na chwałę imienia Bożego! Tertio millennio adveniente.

Bracia i siostry, nie lękajcie się chcieć świętości! Nie lękajcie się być świętymi! Uczyńcie kończący się wiek i nowe tysiąclecie erą ludzi świętych!

5. « Święci pragną świętości ». Takie pragnienie żywe było w sercu Kingi. Z tym pragnieniem rozważała słowa św. Pawła, które słyszeliśmy dzisiaj: «Nie mam (...) nakazu Pańskiego co do dziewic, lecz daję radę jako ten, który — wskutek doznanego od Pana miłosierdzia — godzien jest, aby mu wierzono. Uważam, iż przy obecnych utrapieniach dobrze jest tak zostać, dobrze to dla człowieka tak żyć ».[4] Zainspirowana tym wskazaniem, pragnęła poświęcić się Bogu całym sercem przez ślub dziewictwa. Toteż, gdy ze względu na historyczne okoliczności miała zostać żoną księcia Bolesława, przekonała go do dziewiczego życia na chwałę Bożą i po dwuletniej próbie małżonkowie złożyli na ręce biskupa Prandoty ślub dozgonnej czystości.

[3] N. 23.
[4] *1 Kor* 7, 25-26.

Ten sposób życia, dziś może trudny do zrozumienia, a głęboko zakorzeniony w tradycji pierwotnego Kościoła, dał św. Kindze tę wewnętrzną wolność, dzięki której z całym oddaniem mogła troszczyć się przede wszystkim o sprawy Pana, prowadząc głębokie życie religijne. Dziś na nowo odczytujemy to wielkie świadectwo. Św. Kinga uczy, że zarówno małżeństwo, jak i dziewictwo przeżywane w jedności z Chrystusem może stać się drogą świętości. Ona staje dziś na straży tych wartości. Przypomina, że w żadnych okolicznościach wartość małżeństwa, tego nierozerwalnego związku miłości dwojga osób, nie może być podawana w wątpliwość. Jakiekolwiek rodziłyby się trudności, nie można rezygnować z obrony tej pierwotnej miłości, która zjednoczyła dwoje ludzi i której Bóg nieustannie błogosławi. Małżeństwo jest drogą świętości, nawet wtedy, gdy staje się drogą krzyżową.

Mury starosądeckiego klasztoru, któremu początek dała św. Kinga i w którym dokonała swego życia, zdają się dziś dawać świadectwo o tym, jak bardzo ceniła czystość i dziewictwo, słusznie upatrując w tym stanie niezwykły dar, dzięki któremu człowiek w sposób szczególny doświadcza własnej wolności. Tę zaś wewnętrzną wolność może uczynić miejscem spotkania z Chrystusem i z człowiekiem na drogach świętości. U stóp tego klasztoru, wraz ze św. Kingą proszę szczególnie was, ludzie młodzi: brońcie tej swojej wewnętrznej wolności! Niech fałszywy wstyd nie odwodzi was od pielęgnowania czystości! A młodzieńcy i dziewczęta, których Chrystus wzywa do zachowania dziewictwa na całe życie, niech wiedzą, że jest to uprzywilejowany stan, przez który najwyraźniej przejawia się działanie mocy Ducha Świętego.

Jest jeszcze jeden rys ducha św. Kingi, który wiąże się z jej pragnieniem świętości. Jako księżna umiała troszczyć się o sprawy Pana także na tym świecie. Przy boku męża współuczestniczyła w rządzeniu, wykazując stanowczość i odwagę, wielkoduszność i troskę o dobro kraju i poddanych. W czasie niepokojów wewnątrz państwa, walki o władzę w podzielonym na dzielnice królestwie, siejących spustoszenie najazdów tatarskich, św. Kinga potrafiła sprostać wyzwaniom chwili. Gorliwie zabiegała o jedność piastowskiego dziedzictwa, a dla podniesienia kraju z ruiny nie wahała się oddać tego wszystkiego, co otrzymała w posagu od swego ojca. Z jej imieniem związane są żupy solne w podkrakowskiej Wieliczce i w Bochni. Nade wszystko jednak miała na względzie potrzeby swych poddanych. Potwierdzają to jej dawne żywoty zaświadczając, że lud nazywał ją « pocieszycielką », « lekarką », « żywicielką », « świętą matką ». Zrezygnowawszy z naturalnego macierzyństwa, stała się prawdziwą matką dla wielu.

Troszczyła się również o rozwój kulturalny narodu. Z jej osobą i tutejszym klasztorem wiąże się powstanie takich pomników literatury, jak pierwsza napisana po polsku książka: Żołtarz Dawidów — Psałterz Dawidowy.

Wszystko to wpisuje się w jej świętość. A gdy dziś pytamy, jak uczyć się świętości i jak ją realizować, św. Kinga zdaje się odpowiadać: trzeba troszczyć się o sprawy Pana na tym świecie. Ona daje świadectwo, że wypełnianie tego zadania polega na nieustannym staraniu o zachowanie harmonii pomiędzy wyznawaną wiarą a własnym życiem. Dzisiejszy świat potrzebuje świętości chrześcijan, którzy w zwyczajnych warunkach życia rodzinnego i zawodowego podejmują swoje codzienne obowiązki; którzy pragnąc spełniać wolę Stwórcy i na co dzień służyć ludziom, dają odpowiedź na Jego przedwieczną miłość. Dotyczy to również takich dziedzin życia, jak polityka, działalność gospodarcza, społeczna i prawodawcza.[5] Niech i tu nie braknie ducha służby, uczciwości, prawdy, troski o dobro wspólne nawet za cenę wielkodusznej rezygnacji ze swego, na wzór świętej księżnej tych ziem! Niech i w tych dziedzinach nie zabraknie pragnienia świętości, którą zdobywa się przez kompetentne, służebne działanie w duchu miłości Boga i bliźniego.

6. « Święci nie przemijają ». Kiedy wpatrujemy się w postać Kingi, budzi się to zasadnicze pytanie: Co uczyniło ją taką postacią poniekąd nieprzemijającą? Co pozwoliło jej przetrwać w pamięci Polaków, a w szczególności w pamięci Kościoła? Jakie jest imię tej siły, która opiera się przemijaniu? Imię tej siły jest miłość. Na to wskazuje dzisiejsza Ewangelia o dziesięciu pannach mądrych. Kinga z pewnością była jedną z nich. Tak jak one wyszła na spotkanie Boskiego Oblubieńca. Tak jak one czuwała z zapaloną lampą miłości, ażeby nie przeoczyć momentu, kiedy Oblubieniec przyjdzie. Tak jak one spotkała Go nadchodzącego i została zaproszona, aby uczestniczyć w uczcie weselnej. Miłość Boskiego Oblubieńca, która w życiu księżnej Kingi wyraziła się tylu czynami miłości bliźniego — ta właśnie miłość sprawiła, że przemijanie, któremu poddany jest każdy człowiek na ziemi, nie zatarło jej pamięci. Po tylu wiekach Kościół na ziemi polskiej dzisiaj daje temu wyraz.

« Święci żyją świętymi i pragną świętości ». Raz jeszcze powtarzam te słowa tu, na ziemi sądeckiej. Tę ziemię otrzymała Kinga w darze w zamian za posag, który przekazała na ratowanie kraju i ta ziemia nigdy nie

[5] **Por. *Christifideles laici,* 42.**

przestała być jej szczególną własnością. Ona wciąż troszczy się o ten lud wierny, który tu żyje. Jakże jej nie dziękować za opiekę nad rodzinami, zwłaszcza nad tak licznymi tu rodzinami wielodzietnymi, na które patrzymy z podziwem i szacunkiem. Jakże nie dziękować jej za to, że wyprasza dla tutejszej wspólnoty Kościoła łaskę tak wielu powołań kapłańskich i zakonnych. Jak nie dziękować jej za to, że dziś zgromadziła nas, jednocząc we wspólnej modlitwie braci i siostry z Węgier, Czech, Słowacji, Ukrainy, na nowo budząc tę tradycję duchowej jedności, którą sama tworzyła z takim oddaniem.

Pełni wdzięczności wielbimy Boga za dar świętości pani tej ziemi i prosimy, by blask tej świętości trwał w nas wszystkich; by w nowym tysiącleciu to wspaniałe światło promieniowało na wszystkie krańce ziemi i by ich mieszkańcy przyszli z daleka do świętego imienia Bożego[6] i ujrzeli Jego chwałę.

« Święci nie przemijają*.
Święci wołają o świętość.
Św. Kingo, pani tej ziemi,
uproś nam łaskę świętości!

V

Ad sodales Pontif. Consilii de spirituali Migrantium atque Itinerantium cura.*

Venerati Fratelli nell'episcopato,
Carissimi fratelli e sorelle!

1. Costituisce per me motivo di gioia accogliervi al termine dei lavori della riunione «plenaria» del Pontifìcio Consiglio della Pastorale per i Migranti e gli Itineranti. Saluto tutti con affetto e, mentre vi ringrazio per la visita, esprimo vivo apprezzamento per l'impegno che ponete al servizio della Santa Sede. Sono particolarmente riconoscente a Mons. Stephen Fumio Hamao, Presidente di codesto Pontifìcio Consiglio, per le cortesi parole che mi ha rivolto a vostro nome.

Durante queste giornate, avete riflettuto sul ruolo che i pellegrinaggi ai santuari ricoprono nella vita della Chiesa. Questi luoghi di preghiera, come

[6] Por *TI* 13, 13.

* Die 25 Iunii 1999

ho già avuto modo di sottolineare, sono « le pietre miliari che orientano il cammino dei figli di Dio sulla terra».[1] Guardando alla loro ricca realtà, è facile costatare come essi rappresentino un grande dono di Dio alla sua Chiesa e all'intera umanità.

2. L'uomo anela ad incontrare Dio ed i pellegrinaggi lo abituano a pensare al porto dove egli può approdare nel corso della sua ricerca religiosa. Lì il fedele può cantare col Salmista la sua sete e fame del Signore: « O Dio, tu sei il mio Dio, all'aurora ti cerco, di te ha sete l'anima mia, a te anela la mia carne, come terra deserta, arida, senz'acqua. Così nel santuario ti ho cercato ... perché la tua grazia vale più della vita».[2]

Queste « oasi dello spirito » offrono così alla comunità ecclesiale un clima singolarmente favorevole per meditare la Parola di Dio e per celebrare i Sacramenti, in particolare quelli della Penitenza e dell'Eucaristia. In essi, inoltre, è possibile effettuare proficue esperienze di fede, come pure manifestare il proprio amore ai fratelli mediante opere di carità e di servizio ai bisognosi.

In tale ottica, i Vescovi nelle varie parti del mondo hanno sempre favorito i santuari, come centri di profonda spiritualità, nei quali i credenti, oltre a ravvivare la propria fede prendono più chiara coscienza dei doveri che ne derivano in campo sociale e si sentono impegnati a recare il loro concreto aiuto perché il mondo si trasformi progressivamente in quel regno di giustizia e di pace che le ispirate parole di Isaia additano: «Da Sion uscirà la legge e da Gerusalemme la parola del Signore... Forgeranno le loro spade in vomeri e le loro lance in falci... Non agiranno più iniquamente né saccheggeranno in tutto il mio santo monte, perché la sapienza del Signore riempirà la terra, come le acque ricoprono il mare ».[3]

La pace e la solidarietà fra gli uomini sgorgano, a guardare le cose a fondo, dalla riconciliazione della persona con Dio. Occorre, pertanto, che i pellegrini trovino nei santuari concrete possibilità di preghiera e di silenzio, per favorire l'incontro con Dio e l'intima esperienza della tenerezza del suo amore. Di questa esperienza hanno particolare bisogno i migranti, i rifugiati e gli sfollati, provati da situazioni dolorose ed ingiuste; ne avvertono la necessità i marittimi, il personale dell'aviazione civile, i nomadi ed i circensi;

[1] *Omelia ai f edeli di Corrientes,* Argentina, 9 aprile 1987: *Insegnamenti,* X, 1 (1987) 1188.

[2] *Sai* 63, 2-4.

[3] 2, 3; 11, 9.

ne traggono spirituale conforto quanti, per ragioni diverse, sono lontani dai propri cari.

3. Diversi sono gli atteggiamenti interiori con cui le persone giungono al santuario. Molti fedeli vi si recano per vivere momenti intensi di contemplazione e di preghiera, nonché di profondo rinnovamento spirituale. Altri li frequentano saltuariamente in occasione di ricorrenze significative. Altri ancora li visitano in cerca soltanto di riposo, per interessi culturali o per semplice curiosità. Sarà compito dell'Ordinario del luogo per i santuari diocesani e della Conferenza episcopale per quelli nazionali fissare le norme pastorali opportune per far sì che venga offerta un'adeguata risposta alle attese di ciascuno. E importante che a tutti sia presentata l'iniziativa misericordiosa di Dio, che vuole comunicare ai suoi figli la sua stessa vita ed il dono della salvezza. Nel santuario risuonano le parole di Cristo ai « piccoli » ed ai « poveri » della terra: « Venite a me, voi tutti, che siete affaticati e oppressi, e io vi ristorerò ».[4]

Quando, poi, si ha modo di accogliere ragazzi e giovani, questo deve spingere i responsabili della pastorale dei santuari, in collaborazione con l'intera comunità ecclesiale, ad offrire un servizio ancor più qualificato e adatto alla loro età.

4. Carissimi fratelli e sorelle, siamo incamminati verso il Grande Giubileo del Duemila. Nel contesto dell'evento giubilare, il pellegrinaggio assume il valore di segno eccellente del cammino che il cristiano è chiamato a percorrere e dell'impegno con il quale deve celebrare il Giubileo.[5] Mentre cordialmente ringrazio ciascuno di voi per l'impegno e per la sollecitudine pastorale che manifestate nelle vostre quotidiane attività, affido i vostri sforzi all'attiva intercessione della Vergine Maria, venerata ed invocata nei tanti santuari che, in ogni parte del mondo, sono testimoni della sua presenza materna in mezzo ai discepoli di Cristo.

Dall'incontro comunitario e personale con Maria, « Stella dell'evangelizzazione »,[6] i pellegrini sono spinti a farsi, come Lei, annunciatori delle «grandi opere» che Dio continua a realizzare nella sua Chiesa. Voglia Maria far sentire la sua presenza materna in mezzo al Popolo di Dio che s'accinge a varcare le soglie del terzo millennio.

[4] *Mt* 11, 28.

[5] Cfr *Incarnationis mysterium,* 7.

[6] *Evangelii Nuntiandi,* 82.

Con tali auspici, imparto volentieri la Benedizione Apostolica a voi tutti qui presenti ed a quanti vi sono cari.

VI

Ad Hiberniae sacros praesules.*

Dear Brother Bishops,

1. With great joy, I welcome you, the Bishops of Ireland, on the occasion of your visit ***ad Limina Apostolorum,*** and I gladly avail myself of this opportunity to send warm greetings to the priests, religious and laity of your dearly remembered country. Your visit is an opportunity to renew and strengthen the bonds of faith and communion which have marked Ireland's relationship to the See of Peter from the first. In a real sense your visit is a pilgrimage, during which you pray at the tombs of Apostles Peter and Paul and meditate on the grace and responsibility which is yours in the service of the Gospel. The Apostles continue to inspire us, their Successore, by their teaching and example, and they challenge us to be "examples to the flock",[1] men of God who "tight the good tight of the faith" and who have taken hold of "the eternai life to which we were called when we made the good confession in the présence of many witnesses".[2]

The Church's célébration of the two thousandth anniversary of Christ 's **Coming** as man is imminent, and this event constitutes a special ***kairos*** in our pastoral ministry. The Incarnate Word is the fulfilment of the yearning for God présent in every human heart. He is "the faithful witness"[3] that the Father has sent to seek out every man and woman and draw them to share in the inmost life of the Trinity. As a célébration of the supreme manifestation of God's love, the Great Jubilee obliges the Shepherds of the Church to intensify their efforts in the new evangelization needed to lay solid foundations for Christian living in the next Millennium. We should recali the words of the Second Vatican Council: "The Church believes that Christ, who died and was raised up for all, can through his Spirit, offer

*** Die 26 Iunii 1999.**

[1] ***1 Pt*** **5:3**

[2] **Cf. *1 Tim* 6:12.**

[3] ***Rev*** **1:5.**

man the light and the strength to measure up to his supreme destiny... that beneath ail changes there are so many realities which do not change and which have their ultimate foundation in Christ, who is the same yesterday and today and for ever".[4] In conséquence, we must have no fear or hésitation in fulfilling the tasks committed to us, namely, to be true and authentic teachers of the faith *(munus docendi),* ministers of grace *(munus sanctificandi)* and good shepherds of God's people *(munus regendi).*[5]

2. Society needs to rediscover the original freshness of the Gospel and to hear again Christ's message of salvation, truth, hope and joy for the world. As Bishops, one of our primary duties is to announce and teach the Catholic and Apostolic faith. To be convincing, we must allow ourselves to be personally and continually transformed by a deep and prayerful relationship with the Divine Master, so that we can communicate to others what we have been privileged to receive. The words of my predecessor Pope Paul VI are most appropriate: "Contemporary man listens more willingly to witnesses than to teachers, or if he listens to teachers, he does so because they are witnesses. He feels, in fact, an instinctive révulsion for every thing that appears as pretence, façade or compromise. In this context, we can understand the importance of a life which truly resounds with the Gospel".[6]

You are well aware of the demands which the présent situation makes upon your ministry. Recent years have witnessed many changes in Irish society, and while some aspects of this transformation make the proclamation of the Gospel more difficult, it is also true that many of the faithful are eager to have a more enlightened knowledge of the faith, to deepen their relationship with God in prayer, to learn how to follow Christ more closely in their daily lives and in the service of the common good, and to have a more lively sense of their own role and responsibility within the Church. This is observable in the spread of prayer groups, Eucharistie adoration and pilgrimages, as well as in the laity's increased involvement in evangelization, works of charity, the defence of life and the promotion of justice. It is also true that the exaggerated individualism which sometimes accompanies increased material prosperity has brought in its wake a declining sense of God's présence and of the transcendent meaning of human life.

[4] **Cf.** ***Heb*** **13:8;** ***Gaudium et spes,*** **10.**

[5] **Cf.** ***Christus Dominus,*** **2.**

[6] ***General Audience,*** **2 October 1974.**

The relativism which then takes hold often leads to a rejection of the objective foundations of morality and an overly subjective understanding of conscience, a thème which you addressed in a joint Pastoral Letter of 1998. There follows a corrosion of the sense that Christianity teaches the truth — a truth which we ourselves have not devised but which comes to us as gift. This can in turn lead to discouragement and to the belief that the Church no longer has anything of relevance to say to the men and women of our day. But in fact Christian expérience over the centuries, and in our own time also, shows that faith, when tested, can emerge stronger, freer and more vigorous, just as the history of the Church in Ireland eloquently testifies.

3. The new evangelization which can make the next **Century** a springtime of the Gospel will dépend very much on the lay faithful being fully aware of their baptismal vocation and of their responsibility for the Gospel of Jesus Christ. Today it is often the laity who must be in the forefront in seeking to apply the Church's teaching to the ethical, moral and social questions which arise in their communities or at the national level. The specific mission of lay men and women is the evangelization of the family, of culture, and of social and politicai life. In this, they look to the Bishops for encouragement and leadership.

The Bishops' task in this regard is to promote the holiness of life and the Christian formation that will enable the laity, in the heart of the temporal order, "to testify how the Christian faith constitutes the only fully valid response... to the problems and hopes that life poses to every person and society".[7] Exercising the discernment which belongs to your apostolic office, you must be like the "householder who brings out of his treasure what is new and what is old".[8] It is in this sense that the new evangelization requires a renewal of pastoral governance and activity. As I have often stated, it calis for efforts that are new in ardour, methods and expression.[9] This is not novelty for novelty's sake. In fact, the practices and traditions that have been an integral part of Irish Catholic life should be maintained, and re vi ved where necessary: sacramental practice, popular piety, pilgrimages and traditional dévotions which sustain the life of grace and moral commitment have not lost their relevance. There is likewise a need for new forms of prayer and apostolate, new structures and pro-

[7] ***Christifideles laici,* 34**

[8] ***Mt* 13:52**

[9] **Cf. *Veritatis splendor,* 106.**

grammes, that help to build a greater sense of belonging to the ecclésial community, a new flourishing of associations and movements capable of showing the perennial youth of the Church and of being a genuine leaven in society. Your personal closeness is needed in supporting and guiding already existing associations of the faithful, many of which have extraordinary merits in the life of the Church in Ireland, as well as the new groups and movements which the Holy Spirit is constantly generating in the Church in response to changing needs.

4. The new evangelization is all the more urgent in view of the many complex reasons which make more difficult the transmission of the faith from one generation to another, with the result that knowledge of the truths of the faith and religious practice, especially among young adults, is declining. Certainly, some of the reasons for this are external to the Church. But others fall within that watchfulness which is an essential part of the ministry of Bishops. The Bishop is the principal teacher of the faith in the portion of the Church committed to his care, and it must be his constant concern to ensure that the true content of Catholic doctrine is taught effectively. Nothing can **Substitute** for the power of the truths of the faith themselves to attract, convince and transform a person's inner expérience. Catholic educators should bear in mind what the Council said, that "the future of humanity lies in the hands of those who are strong enough to provide coming générations with reasons for living and hoping".[10] Without the "historical memory" of the two-thousand-year-old tradition of spirituality and culture to which they are heirs, young people find it very difficult to feel an attachment to the Church, and e ven more difficult to commit themselves to her in a definitive way.

For Bishops and priests the main means of transmitting the faith is through preaching and catechesis. In study, reflection, discernment and prayer, they must continually make their own the saving truth of Christ, in order to be able to transmit a solidly rooted vision of the faith, relevant to the needs of our times. You are called to proclaim the truth courageously, even if what you teach sometimes goes against socially accepted opinion, in the knowledge that the person and teaching of Jesus Christ are not marginal to the needs of today's culture, but on the contrary reveal the deepest meaning of ali things human.

[10] ***Gaudium et spes,* 31.**

5. In the new evangelization, marriage and the family must be the subject of intense pastoral attention. Young people must be helped to develop that generosity, self-giving and commitment which marriage requires. Premarriage préparation should ensure that couples fully understand the nature of Christian marriage and are in a position to undertake its responsibilities. Parishes and Catholic associations can be instrumental in supporting couples and families by organizing adult catechesis, spiritual retreats, counselling, or events at which families meet and encourage one another. New ideas and new énergies are required to meet the needs of couples in difficulty, and in particular to reach out promptly and efficaciously to women facing pressures to reject the unborn life they bear. The new evangelization involves a strenuous defence of the right to life, the most basic of all human rights — more basic than any individuala, group's or government's "right to choose". It calis for the faithful to be ever more aware of the Church's social teaching, ever more active in promoting truth and justice in public life and interpersonal relations. It demands practical solidarity with the weaker sectors of society and ali those who are left at the margin of economie development.

6. Relying on the power of God's grace linked to episcopal ordination, a Bishop must be eager to offer inspiration and encouragement to ali those who share with him the bürden of the ministry. He must have a close relationship with his priests, characterized by pastoral charity, the capacity to listen, and a sincere concern for their spiritual and human well-being. At a time when priests are suffering due to the pressures of thè surrounding culture and the terrible scandal given by some of their brother priests, it is essential to invite them to draw strength from a deeper insight into their priestly identity and mission. I have been close to you in suffering and prayer, commending to the "God of ali comfort" [11] those who have been victims of sexual abuse on the part of clerics or religious. We must also pray that those who have been guilty of this wrong will recognize the evil nature of their actions and seek forgi veness.

These scandais, and a sociological rather than theological concept of the Church, sometimes lead to calis for a change in the discipline of celibacy. However, we cannot overlook the fact that the Church recognizes God's

2 Cor **1:3.**

will through the interior guidance of the Holy Spirit[12] and that the Church's living tradition constitutes a clear affirmation of the consonance of celibacy, for profound theological and anthropological reasons, with the sacramental "character" of the priesthood. The difficulties involved in preserving chastity are not sufficient reason for overturning the law of celibacy. Rather the Church "trusts in the Spirit that the gift of celibacy... will be generously bestowed by the Father, as long as those who share in Christ's priesthood through the Sacrament of Orders, and indeed the whole Church, humbly and earnestly pray for it".[13]

Reflecting on the fiftieth anniversary of my own ordination, I recalled in *Gift and Mystery* that the priestly vocation is a mystery of divine choice, prompted only by God's love for the one called. It is a gift which infinitely transcends the individual: "You did not choose me, but I chose you and appointed you that you should go and bear fruit and that your fruit should abide".[14] These words are a challenge to priests to reaffirm the goodness and unique significance of their calling, despite personal weaknesses and failings. They should not hesitate to invite young men to the radical self-giving which the priesthood involves: "The time has come to speak courageously about priestly life as a priceless gift and a splendid and privileged form of Christian living".[15] With profound gratitude to God for the holiness, witness and commitment of so many Irish priests, past and présent, I encourage you to reaffirm the ideal of the priestly life and to remind the entire ecclésial community of the extraordinary grace implied in ordination, a unique sacramental configuration to Christ by which the priest becomes Christ for others: an efficacious sign of God's saving présence. His striving for holiness and personal maturity, his example of Christian virtue and integrity, his pastoral charity towards all, these are the conditions of a faithful and fruitful ministry, and are what the faithful have the right to expect from those who have accepted the Lord's call.

7. The value of an authentic, stable and community-centred expérience of consecrated life is likewise of immeasurable value for the new evangelization. At the approach of the Third Christian Millennium, the Church has great need of a vital and appealing religious life, which testifies to the

[12] **Cf.** ***Jn*** **16:13.**
[13] ***Presbyterorum ordinis,*** **16.**
[14] ***Jn*** **15:16.**
[15] ***Pastores dabo vobis,*** **39,**

sovereignty of God and to the value of the "total gift of self in the profession of the evangelica! counsels".[16] As many religious congrégations are facing the challenge of declining numbers and advancing age, Bishops need to help them to reaffirm their confidence in their consécration and mission. Every aspect of the Church's présence in the world, including all the forms of consecrated life, is the resuit of and an expression of Christ's saving Incarnation and Redempti ve Death and Résurrection. Consecrated life makes présent in various ways the Chaste Christ, the Poor Christ, the Obedient Christ, in a word, the Holy One of God. The importance of this witness for the life of every locai Church is such that a Bishop must not fail to do ali he can to promote and support this vocation which lies at the very heart of the Church, since it manifests the inner nature of the Christian calling and the striving of the whole Church as Bride towards union with her one Spouse.[17]

8. A rejuvenation of the faith in Ireland can only come from a genuine renewal of liturgical and sacramentai life. Especially in the Eucharist, the source and summit of the Church's life, the Holy Spirit leads the faithful to a deep and transforming encounter with the Lord, and gives the grace which enables them to live by the Gospel and to bear witness to it by their actions. Are not the contemplative dimension of the liturgy and révérence for the true Présence, which have been so characteristic of Irish Catholic life, particularly needed now when so much in today's culture tends to remain at the le vel of the ephemeral and superficial? In this regard, I am happy to note a renewal of Adoration of the Blessed Sacrament in many parishes in Ireland, a sign that the faithful stili have a keen sense of what is essential and life-giving in their faith.

In inviting the whole Church to an intense célébration of the Jubilee Year it was my intention that the anniversary of Christ's Birth should be "a year of the remission of sins and of the punishments due to them, a year of reconciliation between disputing parties, a year of manifold conversions and of sacramental and extra-sacramental penance".[18] Prevailing trends in contemporary culture weaken the sense of sin, particularly because of a diminished consciousness of God who is all holy and calis his people to holiness of life. A great pastoral effort is therefore required in or-

[16] *Vita consecrata,* 16.

[17] Cf. *ibid.,* 3.

[18] *Tertio millennio adveniente,* 14.

der to help the faithful to recover the sense of what sin is in relation to God, and consequently to have a profound appréciation of the beauty and joy of the Sacrament of Penance. This requires emphasis on the Sacrament in diocesan pastoral programmes and Jubilee initiatives, calling Catholics to encounter anew the uniquely transforming expérience that is individual, integral confession and absolution. The personal nature of sin, conversion, forgiveness and reconciliation is the reason why personal confession of sins and individuai absolution are required.[19] It is also for this reason that general confession and general absolution are appropriate only in cases of grave necessity clearly determined by liturgical and canonical norms.[20]

It is now twenty years since I made my Pastoral Visit to your country. On that occasion, I witnessed for myself that at the heart of the Irish Catholic expérience is the combination of contemplation and mission, the two pillars on which every evangelizing effort must necessarily stand or fall. It was this combination that inspired Saint Patrick, Saint Colmcille, Saint Brigid, Saint Columbanus, Saint Oliver Plunkett, the Irish Martyrs and so many saintly men and women in more recent times to give up everything for Christ's sake in order to make the Gospel known. May the coming célébration of the Great Jubilee lead to a rekindling of the spirit of prayer and mission so that the Church in Ireland may confidently face the next Millennium rejuvenated and renewed!

Entrusting you and ali the priests, religious and laity of your diocèses to the intercession of Our Lady Queen of Ireland, I cordially impart my Apostolic Blessing.

NUNTIUS

Ad Germaniae episcopos missus.

Den verehrten Mitbrüdern im Bischofsamt in Deutschland
Gruß und Apostolischen Segen

1. Im Schreiben vom 11. Januar 1998 habe ich Euch in meiner Verantwortung als oberster Hirte der Kirche einige Richtlinien für das künftige Verhalten in der schwierigen Frage der rechten Zuordnung der katholischen

[19] **Cf. *Catechism of the Catholic Church,* 1484,**
[20] **Cf. *ibid.,* 1483; *Code of Canon Law, Canons* 961-963.**

Schwangerschaftsberatungsstellen zur staatlich geregelten Beratung gemäß dem Schwangeren- und Familienhilfeänderungsgesetz vom 21. August 1995 vorgelegt. Ich habe Euch eingeladen, Beratung und Hilfe für schwangere Frauen in Not nicht nur unverändert fortzuführen, sondern nach Möglichkeit noch zu verstärken. Gleichzeitig habe ich Euch um der Klarheit unseres Zeugnisses für die Unantastbarkeit jedes menschlichen Lebens willen eingeladen, in den kirchlichen oder der Kirche zugeordneten Beratungsstellen keine Bescheinigung mehr ausstellen zu lassen, die nach dem Gesetz die notwendige Voraussetzung für die straffreie Durchführung der Abtreibung darstellt. Bischof Karl Lehmann, der Vorsitzende Eurer Bischofskonferenz, hat am 6. Februar 1998 im Namen von Euch allen mitgeteilt, daß es Eure gemeinsame feste Absicht ist, dieser meiner dringlichen Bitte zu entsprechen. Wie schon damals, so möchte ich Euch heute nochmals für diese Entscheidung danken, die ebenso Ausdruck Eurer tiefen Einheit mit dem Nachfolger Petri wie Eures unbedingten Einstehens für den Schutz des ungeborenen Lebens ist.

Um die zwei Aspekte meiner Bitte richtig miteinander in Einklang zu bringen, habt Ihr eine Arbeitsgruppe eingesetzt, deren Ergebnisse am 22. und 23. Februar 1999 der Vollversammlung der Bischöfe vorgelegt wurden. Bischof Lehmann hat mir mit Schreiben vom 12. März 1999 die Ergebnisse der Arbeitsgruppe mitgeteilt und mich über die Beschlüsse der Vollversammlung informiert. Gerne anerkenne ich den großen Einsatz, mit dem Ihr in Zusammenarbeit mit vielen Fachleuten nach Lösungen gesucht habt. Ich danke Euch dafür, daß Ihr mehrmals deutlich auf die Bedeutung der Einheit untereinander und mit dem Heiligen Stuhl hingewiesen habt, um eine glaubwürdige Lösung zu finden und die entstandenen Polarisierungen unter den Gläubigen zu überwinden. In den vergangenen Wochen habe ich die in Eurer Antwort enthaltenen Gesichtspunkte in Studium und Gebet vor dem Herrn erwogen und möchte Euch nun meine Entscheidung vorlegen.

2. Der von der Mehrheit Eurer Bischofskonferenz bevorzugte Lösungsvorschlag verbindet einen umfänglichen »Beratungs- und Hilfeplan« mit einer Neuformulierung der Beratungsbescheinigung, für die die Arbeitsgruppe drei Varianten zur Wahl stellt. Der Plan bietet eine Reihe von Elementen, die eindeutig auf das Wohl der schwangeren Frauen und den Schutz der ungeborenen Kinder ausgerichtet sind. Die Integration von Beratung und Hilfsangebot sowie vor allem die verbindlichen Zusagen über Unterstützungen, Hilfen und Vermittlungen machen das Ziel der kirchlichen Beratungstätigkeit — Unterstützung der Frauen in Konfliktsituationen sowie Verteidigung des Lebensrechtes der ungeborenen Kinder — in der Gesellschaft Eures Landes noch klarer als bisher verständlich. Die vielfaltigen Bera-

tungs- und Hilfsangebote sollen dazu beitragen, daß noch mehr Frauen in Not sich an die kirchlichen oder der Kirche zugeordneten Beratungsstellen wenden und die Kirche auf wirksame Weise in der Schwangerenberatung präsent bleibt.

3. Die Einbindung des »Beratungs- und Hilfeplans« in die gesetzliche Konfliktberatung wirft freilich ernste Fragen auf. Die Bescheinigung, die den Frauen am Ende der Beratung ausgestellt wird, hat gewiß eine zusätzliche Funktion erhalten; sie dokumentiert die Ausrichtung der kirchlichen Beratung auf das Leben und bildet eine Garantie für die Gewähr der zugesagten Hilfen. Entscheidend für die Wertung des Vorschlags ist die Frage, ob der am Ende stehende Text weiterhin die Verwendung des Scheins als Zugang zur Abtreibung gestattet. Wäre dies der Fall, so stünde er im Widerspruch zu meinem eingangs erwähnten Schreiben und zur gemeinsamen Erklärung des Ständigen Rates Eurer Bischofskonferenz vom 26. Januar 1998, meiner Bitte Folge zu leisten und in Zukunft nicht mehr einen »Schein solcher Art« ausstellen zu lassen.

Daß der Text, besonders in den Varianten 2 und 3, in dieser Hinsicht zumindest unklar bleibt, ist wohl auch der Grund, daß ihm die einmütige Zustimmung der Bischöfe versagt geblieben ist. Die Variante 1 des Vorschlags kommt Eurem und meinem Willen zu einem »anderen Schein« am nächsten. Damit die rechtliche und moralische Qualität dieses Dokuments unzweideutig wird, ersuche ich Euch, im Text selbst klarzustellen, daß der Schein, der die kirchliche Beratung bestätigt und Anrecht auf die zugesagten Hilfen gibt, nicht zur Durchführung straffreier Abtreibungen gemäß StGB § 218a (1) verwendet werden kann. Dies soll dadurch erfolgen, daß in der brieflichen Bescheinigung, die den Frauen im Rahmen des »Beratungs- und Hilfeplans« ausgehändigt wird, im Sinn der Variante 1 nur das Ziel der Beratung und Hilfe erwähnt und am Ende der Satz hinzugefügt wird: »Diese Bescheinigung kann nicht zur Durchführung straffreier Abtreibungen verwendet werden«.

Durch diesen notwendigen Zusatz werden die katholischen Beraterinnen und die Kirche, in deren Auftrag die Beraterinnen handeln, aus einer Situation befreit, die mit ihrer Grundauffassung in der Frage des Lebensschutzes und dem Ziel ihrer Beratung in Konflikt steht. Der unbedingte Einsatz für jedes ungeborene Leben, dem sich die Kirche von Anfang an verpflichtet weiß, läßt keine Zweideutigkeiten oder Kompromisse zu. Hier muß die Kirche in Wort und Tat immer und überall mit ein und derselben Sprache sprechen. Ich hoffe, daß diese Lösung auch hilft, die Einheit in Eurer Bischofskonferenz in dieser wichtigen Frage zurückzugewinnen und

die entstandenen Spannungen in der katholischen Öffentlichkeit zu überwinden,

4. Liebe Mitbrüder! Ich weiß, daß Ihr alle seit Jahren das Lebensrecht der ungeborenen Kinder verteidigt und keine Mühe scheut, um den Frauen in schwierigen Situationen im Geist des Evangeliums mit Rat und Tat zur Seite zu stehen. Ich danke Euch für dieses Bekenntnis zum Evangelium des Lebens. Ich möchte noch einmal unterstreichen, daß ich Euren guten Willen kenne und schätze und darauf vertraue, daß Ihr in der Öffentlichkeit die der kirchlichen Haltung zugrundeliegenden Werte weiterhin unerschrocken darlegen werdet. Zugleich bitte ich Euch, um der Würde des Lebens und der Klarheit des kirchlichen Zeugnisses willen meine Entscheidung in der Frage einmütig anzunehmen und innerhalb dieses Jahres in die Praxis umzusetzen. Dabei werdet Ihr Wege finden, den »Beratungs- und Hilfeplan« nicht nur jenen Frauen anzubieten, die sich aufgrund ihrer Situation ein Leben mit dem Kind kaum oder gar nicht vorstellen können, sondern auch den anderen schwangeren Frauen, die in Not sind und Hilfe brauchen.

Es drängt mich, bei dieser Gelegenheit den vielen Menschen in Eurem geschätzten Land zu danken, die in der einen oder anderen Weise dazu beitragen, das in Eurer Verfassung verankerte Recht auf Leben zur Geltung zu bringen. Einen besonders wertvollen Dienst leisten die Beraterinnen, die den schwangeren Frauen in Not beistehen und sich für das Leben der ungeborenen Kinder einsetzen. Ihnen und allen, die öffentlich oder im Verborgenen dem Leben dienen, sage ich meinen aufrichtigen Dank. Ich vertraue darauf, daß die katholischen Gläubigen — zusammen mit vielen anderen Christen und Menschen guten Willens — in Einheit mit den Bischöfen und mit mir als dem obersten Hirten der Kirche den Kampf um das Leben aller Menschen, der geborenen wie der ungeborenen, der alten wie der jungen, der kranken wie der gesunden, mutig fortsetzen und keine Mühe scheuen, »daß in unserer Zeit, die allzu viele Zeichen des Todes aufweist, endlich eine neue Kultur des Lebens als Frucht der Kultur der Wahrheit und der Liebe entstehen möge«.[1]

Ich empfehle Euch und alle Gläubigen, die Eurer Hirtensorge anvertraut sind, Maria, der Mutter des Herrn, und erteile Euch von Herzen meinen Apostolischen Segen.

Aus dem Vatikan, am 3. Juni 1999, dem Hochfest des Leibes und Blutes Christi.

IOANNES PAULUS PP. II

[1] ***Evangelium vitae,*** **Nr. 77.**

ACTA CONGREGATIONUM

CONGREGATIO DE CAUSIS SANCTORUM

ROMANA seu PERRARIBNSIS

Beatificationis et canonizationis Servi Dei Aegidii Iosephi a Sacris Cordibus (in saec.: Severini Malacarne) sacerdotis professi e congregatione Passionis Iesu Christi (1877-1953)

DECRETUM SUPER VIRTUTIBUS

«Vobis omnibus, dilecti Religiosi et Religiosae [...], munus concreditum est verbo atque exemplo denuntiandi Absoluti primas partes super omnes humanas res. Munus est hoc urgens hac nostra aetate, quae non raro verum Dei sensum amisisse videtur [...]. Utinam vestrum officium in Ecclesia et in mundo lux sit et spei fons ».

Haec verba, quibus Summus Pontifex Ioannes Paulus II postridie calendas Februarias anno 1997 Religiosos est allocutus, summarium esse possunt vitae Patris Aegidii Iosephi a Sacris Cordibus, qui in Dei viis ambulavit, primas partes Absoluti super res humanas denuntiavit, Christi lucem diffudit et collaudationi sanctitatis Ecclesiae operam dedit, divinum Magistrum imitatus atque munere diligenter expleto Postulatoris Generalis Causarum Beatificationis et Canonizationis suae Congregationis.

Servus Dei in vitam venit die 11 mensis Aprilis anno 1877 in pago vernáculo sermone denominato *Gualdo di P ortomaggiore,* portuensi vico archidioecesis Ferrariensis, secundo loco genitus a Valentino Malacarne, qui modestam fabri lignarii officinam administrabat, familiae dedito christianisque officiis, et Herminia Borsari, muliere et ipsa admodum religiosa. Eodem ortus die est baptizatus nominibus captis Severino Hugone. Matre mortua, cum is puer trium annorum esset, pater, ut alteram daret filiis suis matrem, ad secundas nuptias transiit cum Margarita Amadelli, ex qua alios duos habuit filios. Circiter septem annos natus confirmationem accepit et

mense Maio anno 1888 primum Eucharistiam. In familia prima elementa didicit vitae christianae, erga res sacras reverentiam, Ecclesiae eiusque ministrorum amorem. Crescens, etsi, ut par est, lusum amabat, eminuit discendi cura atque fervore quo Missae inserviebat Rosariumque recitabat; adeo ut pater saepe ad ecclesiam iret, eum domum reducturus cenatum. Mox in eo appetitio prodiit sacerdotium assequendi.

Mense Iulio anno 1890 ingressus est Seminarium Ferrariense, ubi educatores et patres spirituales exemplares invenit. Alumni seminarii specimen fuit pietate, disciplina, oboedientia, humilitate atque caritate erga proximos, ita quidem ut aequales illum cum Sancto Ioanne Berchmans compararent.

Post primum theologiae annum statuit in Congregationem Passionis Iesu Christi intrare, siquidem, dixit: « Beata Virgo Maria me monuit ut sodalis fierem Congregationis Passionis ». Mense Iulio anno 1896 igitur iter fecit ad coenobium Casalense, in quo superior erat Venerabilis Servus Dei P. Norbertus Cassinelli, moderator spiritualis Sancti Gabrielis a Virgine Perdolente, et mense Augusto insequente novitiatum ingressus est Sancti Eutitii Surrini (in provincia Viterbiensi situm), ut die 31 eiusdem mensis habitum Passionis reciperet nomenque Iosephum a Sacris Cordibus, cui paulo post efficiet ut nomen praeponatur Aegidius.

Post priorem professionem calendis Septembribus anno 1897 factam, translatus est ad domum religiosam Sanctorum Ioannis et Pauli Romae sitam, in qua sedem habebat Superior Generalis, nempe beatus Bernardus Maria Silvestrelli, ibique, Deo serviens cum gaudio atque laetitia studia theologica confecit ad sacerdotium assequendum, quod ei collatum est die 10 mensis Decembris anno 1899 in Basilica cum coenobio coniuncta.

Annis, qui a millesimo nongentesimo ad millesimum nongentesimum undevicesimum processerunt, in domibus Casalensi, Recinetensi et Sancti Marcelli, non solum munere functus est Superioris et clericorum Praeceptoris, sed etiam in apostolatum praedicationis incubuit, exercitationum meditationumque spiritualium, sacramenti paenitentiae, missionum popularium; opera quoque agiographica edidit, quae eius, sodalis Congregationis Passionis spiritualitatem, testificantur. Priore totius orbis terrarum bello stipendia quoque meruit, eminens sua se gerendi ratione atque caritatis inceptis.

In Capitulo provinciali mensis Iunii anni 1919 electus est Consultor; in quo officio exercendo animi ardorem ostendit et gaudium omniaque impedimenta spirituali cum laetitia obibat.

Calendis Augustis anno 1921 nominatus est Postulator Generalis Congregationis suae seque indefatigatum, sedulum atque diligentissimum operarium ostendit in multis Causis canonizationis familiae Congregationis Passionis, in qua explenda navitate beatificationem vidit Sanctae Gemmae Galgani necnon beatificationem et canonizationem Sancti Vincentii Strambi atque complurium aliarum Causarum progressum. In hoc officio perduravit usque ad mortem, appellationem adeptus "Sanctorum amici"; namque non modo de eorum Causis curavit, verum etiam nisus est eorundem imitari virtutes, excellentes consequens fructus. Quamvis "homo igneus" esset, plenam et constantem sui moderationem est adeptus et, etiam in casibus difficilioribus, quietem interiorem et exteriorem servavit. Fidei simplicitate atque soliditate refulsit, quam aluit meditatione verbi Dei, assidua precatione, pia divinorum mysteriorum celebratione, contemplatione Iesu crucifixi, pietate erga Eucharistiam, Matrem Redemptoris, Sanctum Paulum a Cruce aliosque Sanctos ac Beatos necnon erga eos Venerabiles Servos Dei, quum Causarum erat Postulator. Prorsus a mundo abalienatus, nihil aliud appetivit nisi Domino placere, quem super omnia dilexit, cui servivit, quem laudavit, eius faciendo voluntatem, pro sola eius gloria laborando, Regulam et vota religiosa observando, diligenti cum amore munia cotidiana explendo, peccatum fugiendo et vel minima vitia. Spirituale iter suum suumque apostolatum illuminavit pietate erga Iesu Christi Passionem: « Iesu Passio — scripsit — sit semper in cordibus vestris a prima luce usque ad occasum diei. Prima imago, quae vestram occupet mentem, cum e somno expergescimini, sit Crucifixus. Pervesperi recumbamus somnumque capiamus cum sancta Iesu cogitatione, qui nobis cor suum sauciatum aperiet, ut in eo quiescamus securi. Ita anima nostra hortus ille fiet riguus, de quo Ieremias propheta loquitur: Erit cor nostrum sicut hortus sanguine divino conspersus».

Semper in Deum intentus videbatur et, eodem tempore, apertus, affabilis, humanus erga proximum. Vitae communis studiosus fuit et eius disciplinam diligenter observavit; in pace cum omnibus vixit; misericors fuit, patiens, officiosus in sodales fratres ac superioribus obsequens, qui magni eum fecerunt ob eius virtutes. Caritatem coluit erga pauperes, maerentes, aegrotos, peccatores et eos, quotquot illum adibant consilii et auxilii causa. Spem suam in Domino collocavit ceterosque hortabatur ad Deo fidendum et eius providentia. Eius mens et cor, a terrae rebus inanibus libera, ad bona aeterna erant attenta. Prudens fuit in instrumentorum usu quibus paradisum consequeretur, et quaevis eius electio Dei voluntati fuit obnoxia, qui

suprema vitae eius fuit norma. Aequabilis fuit in verbis inque iudiciis, modestus, comis in tractatione aliorum, fortis in difficultatibus et in rebus adversis, iustus in Deum et in proximos, temperans, pauper, castus, oboediens, humilis.

Aestate anni 1951, ex improviso paralysi progrediente correptus, suam industriam interrumpere debuit ac sella rotali uti. Dum potuit nisus est quibusdam interesse actis communibus. Longum suum morbus tulit numquam lamentans et vultum hilarem atque laetum conservans. Manibus Crucifixum stringens fortiter, de hoc mundo exivit die 29 mensis Novembris anno 1953. Humatus est in sepulcro sodalium Congregationis Passionis Iesu Christi Romae in Campo Verano, sed anno 1967 eius corpus translatum est ad coenobium loci vulgo appellati *Cesta Comparo*, in provincia Ferrariensi siti.

Fama sanctitatis, qua in vita claruit, post mortem perduravit; quam ob rem, Congregationis Passionis Iesu Christi rogatu, apud Romae Vicariatum inita est beatificationis et canonizationis Causa per celebratum Processum ordinarium informativum (annis 1969-1977), cui additi sunt Rogatoriales Ferrariensis, Teramensis et Sancti Pauli in Brasilia. Horum Processuum auctoritas et vis probata est a Congregatione de Causis Sanctorum decreto postridie idus Novembres anno 1986 promulgato. Positione perfecta, inquisitum est an Servus Dei heroum in modum virtutes exercuisset. Die 17 mensis Aprilis anno 1998 actus est, felici cum exitu, Congressus Peculiaris Consultorum Theologorum. Patres Cardinales deinde et Episcopi, in Sessione Ordinaria habita pridie idus Ianuarias anno 1999, Causae Ponente Excellentissimo Domino Remigio Ragonesi, Archiepiscopo titulari Ferentiensi, agnoverunt Servum Dei heroum more virtutes théologales, cardinales iisque adnexas coluisse.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, mandavit ut super heroicis Servi Dei virtutibus decretum conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis ad Se hodierno die infrascripto Praefecto necnon Causae Ponente meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater sollemniter declaravit: *Constare de virtutibus theologalibus Fide, Spe et Caritate tum in Deum tum in proximum, necnon de cardinalibus Prudentia, Iustitia, Temperantia et Fortitudine, eisque adnexis, in gradu heroico, Servi Dei Aegidii Iosephi a Sacris Cordibus (in saec.: Severini Malacarne), Sacerdotis professi e Congregatione Passionis Iesu Christi, in casu et ad effectum de quo agitur.*

Hoc autem decretum publici iuris fieri et in acta Congregationis de Causis Sanctorum Summus Pontifex referri mandavit.

Datum Romae, die 26 mensis Martii A. D. 1999.

68 **IOSEPHUS SARAIVA MARTINS**
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. © S.

68 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

ROMANA

Beatificationis et canonizationis Servae Dei Mariae Elisabeth Hesselblad fundatricis Ordinis sororum a SS.mo Salvatore et S. Birgitta v.d. "Suore Brigidine" (1870-1957)

DECRETUM SUPER VIRTUTIBUS

« Ut omnes unum sint, sic tu, Pater, in me et ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint, ut mundus credat quia tu me misisti» *(Io* 17, 21).

Haec precatio, quam Dominus Iesus Patri adhibuit priusquam se victimam immaculatam offerret in crucis altari, vitam Servae Dei Mariae Elisabeth Hesselblad alte notavit, quae cum Iesu Christi sensibus communicavit et, per fidele evangelii testimonium operumque sanctitatem, christianorum unitati adiumento fuit.

Hoc modo ea ad effectum adduxit, quae postea Concilium Vaticanum II docuit: « Meminerint omnes christifideles se Christianorum unionem eo melius promovere, immo exercere, quo puriorem secundum evangelium vitam degere studeant. Quo enim arctiore communione cum Patre, Verbo et Spiritu unientur, eo intimius atque facilius mutuam fraternitatem augere valebunt» (Decretum de oecumenismo *Unitatis redintegratio,* 7).

Serva Dei, quinto loco genita ex tredecim filiis Augusti Roberti Hesselblad et Cajsa Pettersdotter Dag, in Suetiae viculo *Fàglavik* orta est, intra fines provinciae patrio sermone *Älvsborg* vocatae, pridie nonas Iunias anno 1870. Mense secuto in sua paroecia oppidi *Hudene* baptismum accepit et Ecclesiae Reformatae Suetiae membrum est facta. Pueritiam variis in locis egit, familiae sedis translationes secuta, quae in oeconomicis difficultatibus versabatur.

Videns suos condiscipulos diversarum ecclesiarum esse, coepit secum quaerere quodnam esset verum Christi ovile et in precatione lumen desursum invocavit: « Pater, qui es in caelis, indica mihi quodnam sit unicum ovile in quo tu vis nos omnes esse coniunctos. Mihi visa est — scripsit postea ipsa Dei Serva — mira pax in animam meam ingredi et vox respondere mihi: "Certe, filia mea, aliquando hoc tibi ostendam". Haec persuasio mecum fuit omnibus diebus, qui meae in Ecclesiam ingressioni antecesserunt ».

Optima educatio qua est in familia imbuta, infirma valetudo, amor rerum naturae et coniunctio cum Domino talenta fuerunt, quae divina Providentia ei concredidit, ut vitam oppeteret et suum spirituale aedificium super solidis fundamentis extrueret.

Anno 1886, ut victum quaeritaret et caris suis sustentandis prodesset, primum Caroloburgum laboratum se contulit, deinde in Foederatas Civitates Americae Septemtrionalis. Scholam frequentava pro aegrorum ministris in Valetudinario a Roosevelt denominato Novi Eboraci seque tradidit assiduitati praebendae infirmis in eorum domibus, multa et continua subiens incommoda, quae haud dubie eius valetudini non profuerunt, sed sane animae eius. Namque necessitudo cum aegrotis catholicis ac veritatis sitis contulerunt ad vivam servandam in animo inquisitionem ovilis Christi. Ceterum precatio, studium et filialis erga Matrem Salvatoris pietas eam sine ulla dubitatione ad Catholicam Ecclesiam adduxerunt et die 15 mensis Augusti anno 1902, in coenobio Vasintoniensi Visitationis baptismum accepit "sub condicione" a P. Ioanne Georgio Hägen, S. I., qui factus est eius spiritus magister. Illum gratiae diem commemorans, scripsit: « Temporis momento amor Dei effusus est super me. Intellexi illi amori me respondere posse nonnisi sacrificio, nempe amore parato ad patiendum pro eius gloria, pro Ecclesia. Sine haesitatione ei vitam meam devovi, meam illum sequendi voluntatem in via Crucis». Biduo post Pane Eucharistico se aluit; deinde ad Europam profecta est.

Romae ei sacramentum Confirmationis collatum est clareque vidit debere unitati christianorum se dedere persequendae. Invisit etiam domum et ecclesiam Sanctae Birgittae Sueticae (mortuae anno 1373), impensam exinde et mansuram commotionem accipiens; immo, illic precans, vocem audivit sibi dicentem: « Hic te volo mihi servire ». Ad Foederatas Civitates Americae Septemtrionalis reversa est sed, quamvis incommoda uteretur valetudine, rebus omnibus relictis die 25 mensis Martii anno 1904 sedem ac domicilium constituit in domo Sanctae Birgittae, a virginibus Carmelitidi-

bus benigne excepta quae ibi habitabant. In silentio et in precatione, in Christi cognitione et amore est progressa, pietatem coluit erga Sanctam Birgittam et Sanctam Catharinam Sueticas eamque diffudit, spiritualem curam adhibuit progredientem de populo suo deque Ecclesia.

Anno 1906 Sanctus Pius X ei facultatem dedit induendi habitum Ordinis a Sanctissimo Salvatore et Sancta Birgitta et vota suscipiendi religiosa tamquam filia spiritualis Sanctae Sueticae. Subsequentibus annis nisa est Ordinem a Sanctissimo Salvatore Romam referre utque hoc assequeretur propositum pauca invisit monasteria brigidina quae in Europa erant, inde gaudia percipiens, aegritudines et nullum verum auxilium. Optatum Romae constituendi communitatem brigidinam, constantem ex sodalibus provenientibus e monasteriis veteris observantiae, non est ad effectum adductum, at Providentia per vias omnino inopinatas effecit ut novus oriretur ramus ex antiqua stirpe brigidina. Etenim, die 9 mensis Septembris anno 1911 Serva Dei, tribus acceptis puellis Anglicis, Ordinem Sororum a Sanctissimo Salvatore et Sancta Birgitta restituit, munere ei concredito precandi et Iaborandi ad unitatem christianorum praesertim Scandinavorum cum Ecclesia Catholica obtinendam.

Hoc Opus, sapienter a Conditrice rectum, initialibus superatis difficultatibus, confirmatum est et auctum et, anno 1920, est approbationem canonicam adeptum; tunc initium habuit eius dilatatio in diversis nationibus, et prima ad quam pervenit ipsa Suetia fuit ubi, anno 1923, Serva Dei hospitium aperuit in urbe *Djursholm,* non longe ab Holmia.

Anno 1931 valde gavisa est, quod a Sancta Sede ecclesiam et domum Sanctae Birgittae Romae in usum perpetuum obtinuit, quae Ordinis centrum movens factae sunt, qui, ardore missionali impulsus, in India quoque consedit (anno 1937).

Post confectum prius bellum totius orbis terrarum et alterum, Dei Serva impensam explicavit caritatis operam pro pauperibus et legibus phyleticis vexatis; motum fovit pro pace, catholicos implicans et non catholicos; suam multiplicavit curam oecumenicam et profuit ingressui aliquorum sectatorum aliarum religionum vel confessionum christianarum in Ecclesiam Catholicam.

Inde ab initio Instituti sui peculiari cum diligentia formationem curavit filiarum suarum spiritualium, quibus mater fuit atque magistra. Eas ad coniunctionem cum Deo hortabatur, ad « ardentem appetitionem divinum nostrum Salvatorem imitandi », ad amorem erga Ecclesiam et Romanum Pon-

tificem adque preces adhibendas Deo ut unum esset ovile unusque pastor, addens: « Hic est finis primarius vocationis nostrae ». Cordium consensum coluit etiam in suo Ordine: «Ex diversis nationibus Dominus nos vocavit — scripsit — sed omnes coniunctae esse debemus in corde uno inque anima una. In divino Iesu Corde semper inter nos obviae erimus ibique vim nostram inquiramus in omnibus vitae difficultatibus... Utinam virtutes exerceatis caritatis, humilitatis et patientiae. Tum vita vestra religiosa videbitur esse Paradisi vestibulum ». Alio in casu affirmavit: « Nostrae domus religiosae formatae esse debent ex exemplo domus Nazarethanae: per precationem, laborem, sacrificium. Nihil altius humana creatura cupere potest ».

Quae verbis et scriptis docebat sanctitate confirmabantur vitae eius, semper virtutibus illustratae, quas summa cum alacritate, perseverantia, laetitia et perfectione colebat. A pueritia enim loricam fidei induit atque caritatis et galeam spem salutis (cf. *1 Thess* 5, 8). Voluntati Dei obsequens fuit nec se umquam quaesivit, sed quaecumque sunt vera, quaecumque pudica, quaecumque iusta, quaecumque casta, quaecumque amabilia, quaecumque bonae famae, si qua virtus et si qua laus, haec cogitavit (cf. *Philp* 4, 8).

In divinam credidit Revelationem inque Ecclesiae Magisterium. Vitam suam interiorem nutrivit suumque apostolatum Sanctissimae Trinitatis adoratione, arta coniunctione cum Christo, sacra liturgia, verbi Dei meditatione, precatione assidua, pietate erga Domini Passionem et Sacrum Cor Iesu atque Virginem Mariam. Operose Corporis mystici Christi particeps fuit et pro Dei gloria proque animarum salute se ipsam sanctificavit, fidei diffusioni et unitati christianorum operam dedit Sororumque suarum formationi consuluit, ut sanctitatis Dei vivum in mundo essent exemplum. Mores eius soliditatem exprimebant fidei eiusque verba in auditorum animos penetrabant, quandoquidem interioris eius mentis divitias ostendebant.

Donum fidei custodivit sensibus humilis memorisque erga Dominum animi, quem his verbis alloquebatur: « Gratias ago tibi propter donum fidei pretiosissimum, propter fidem fortem nec vacillantem, quam nulla umquam tempestas excutere potuit; in hac fide Tu mihi ades et anima mea pace exundat et spe ».

Per totam-vitam iis fidelis mansit, quae scripsit anno 1904: «Dilecte Domine, non peto semitam videre. Fortiter ad manum tuam in tenebris adhaerescam, oculos claudam, ut scias quantum tibi fidam, animae meae Sponse ». Spes in Deo et in eius providentia eam omni tempore sustinuit, praesertim tempore temptationis, solitudinis, crucis. Antetulit caelestia terrenis, Dei voluntatem propriae, proximorum bonum utilitati suae.

Filii Dei infinitum amorem contemplando, qui se pro nostra salute immolavit, in corde suo flammam aluit caritatis, quam operum bonitate patefecit. Filiabus suis iterabat: « Erga Deum et erga proximos est nobis magnus alendus amor; amor fortis, ardens, qui omnia vitia comburat, dulciter impatientiae actum, aere verbum toleret et oblivionem praetereat, ad actum caritatis cum sedulitate descendat ». Serva Dei horto similis fuit, in quo caritatis sol effecit ut flores efflorescerent operum misericordiae spiritualis et corporalis. Officiosa fuit in Sorores suas, in pauperes, in infirmos, in Hebraeos vexatos, in sacerdotes, in pueros, quos christianam doctrinam docebat, in familiam suam, in patriam inque Suetiae et Romae populum. Soror fuit humilis et sedula eorum, qui ad eius auxilium confugiebant, semperque suum esse sensit atque laetata est cum ceteris dona communicare quae a Domino acceperat; idque fecit cum urbanitate, amabilitate et simplicitate. Prudens fuit in inceptis pro Regno Dei, in loquendo, in agendo, in consiliis dandis et in corrigendo. Admodum verità est libertatem religiosam non christianorum et non catholicorum, quos tecto recepit. Iustitiam coluit erga Deum et proximos, temperantiam, aequabilitatem, modestiam, honorum atque rerum mundi contemptum, humilitatem, castitatem, oboedientiam, fortitudinem in rebus adversis, perseverantiam in Dei laude et servitio, consecrationi suae religiosae fidelitatem.

Cum Deo ambulavit crucem Christi complectens et tenens, quae a iuventute eius socia fuit. « Mihi — affirmavit — Crucis semita pulcherrima fuit, siquidem in hac semita obviam facta sum Domino et Salvatori meo eumque cognovi ». Aegritudinibus spiritus additae sunt fere continuo etiam corporis molestiae. Crux facta est peculiari modo acerba et gravis extremis vitae annis, cum Sancta Sedes decrevit Visitationem canonicam Ordinis eius, dum valetudo gradatim aggravabatur. In deprecatione inque sereno obsequio erga Dei voluntatem se ad ultimum occursum cum Sponso suo divino praeparavit, qui eam arcessivit primis horis diei 24 mensis Aprilis anno 1957.

Fama sanctitatis qua in vita claruit aucta est post eius mortem; quapropter Vicariatus urbis Romae Causam iniit beatificationis et canonizationis per celebratam Inquisitionem dioecesanam (annis 1987-1990), cuius auctoritas et vis probata est a Congregatione de Causis Sanctorum decreto die 21 mensis Iunii anno 1991 promulgato.

Confecta Positione, ex norma disceptatum est an Serva Dei heroum in modum virtutes explicavisset. Die 10 mensis Novembris anno 1998, favente

cum exitu, actus est Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris. Patres Cardinales deinde atque Episcopi, in Sessione Ordinaria postridie idus Martias habita anno 1999, Causae Ponente Excellentissimo Domino Petro Georgio Silvano Nesti, C. P., Archiepiscopo emerito Camerinensi-Sancti Severini in Piceno, agnoverunt Matrem Mariam Elisabeth Hesselblad virtutes théologales, cardinales et his adnexas heroum more observavisse.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, mandavit ut super heroicis Servae Dei virtutibus decretum conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis ad Se hodierno die infrascripto Praefecto necnon Causae Ponente meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater sollemniter declaravit: *Constare de virtutibus theologalibus Fide, Spe et Caritate tum in Deum tum in proximum, necnon de cardinalibus Prudentia, Iustitia, Temperantia et Fortitudine, eisque adnexis, in gradu heroico, Servae Dei Mariae Elisabeth Hesselblad, Fundatricis Ordinis Sororum a SS.mo Salvatore et S. Birgitta, in casu et ad effectum de quo agitur.*

Hoc autem decretum publici iuris fieri et in acta Congregationis de Causis Sanctorum Summus Pontifex referri mandavit.

Datum Romae, die 26 mensis Martii A. D. 1999.

68 **IOSEPHUS SARAIVA MARTINS**
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. œ s.

68 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

SANCTAE ROSAE DE OSOS

Beatificationis et canonizationis ven. Servi Dei Mariani a Iesu Euse Hoyos sacerdotis dioecesani et parochi (1845-1926)

DECRETUM SUPER MIRACULO

Venerabilis Servus Dei Marianus a Iesu Euse Hoyos ortus est in loco vernáculo sermone denominato *Yerumal,* intra fines posito dioecesis Antioquiensis, pridie idus Octobres anno 1845. Seminarium ingressus Medellense diligenter se ad sacerdotium praeparavit, quod pridie idus Iulias recepit anno 1872. Diversis in locis ministerio explicato, nominatus est parochus oppidi Agosturae, ubi per reliquum mansit dierum suorum. Magno cum fervore magnaque cum caritate pastorali suum explevit apostolatum copiosos consequens fructus spiritales. Ecclesiam paroecialem aedificavit aliaque est opera exsecutus communitati utilia. Fama sanctitatis clarus, pie mortem obiit pridie idus Iulias anno 1926.

Beatificationis et canonizationis Causa inita est anno 1982 ab Episcopo Sanctae Rosae de Osos, cuius territorii interim pars facta est Agostura. Summus Pontifex Ioannes Paulus II, die 3 mensis Martii anno 1990 edixit Servum Dei sicut heroas addecet virtutes théologales, cardinales et his adnexas coluisse.

Deinceps Postulatio Congregationi de Causis Sanctorum iudicandam permisit coniectam miram sanationem Metellini effectam atque intercessioni ascriptam Servi Dei qui est supra memoratus. Casus pertinet ad presbyterum Raphaelem Gildardum Vêlez Saldarriaga, qui anno 1970 prostatectomiam subierat. Duodecim post annis, id est anno 1982, cum prognosis ei prolata esset de carcinomate cicatricis eiusdem prostatectomiae, subiectus est sectioni chirurgicae, cobaltotherapiae et curationi per medicamenta oestrogenorum. Deinde commoda est usus valetudine quinque fere annos; sed mense Martio anno 1987 symptomata apparuerunt lymphoedematis ex praecedenti therapia radiante. Aegroti condiciones, quae iam multum sollicitudinis habebant, celeriter in peius versae sunt et, cum inefficaces fuissent therapiae adhibitae, prognosis prolata est infausta quoad vitam. Interim aegrotus auxilium divinum invocare inceperat per intercessionem Servi Dei Mariam a Iesu Euse Hoyos. A mense Septembri anni 1987 necopinata salutaris mutatio initium habuit, quae in completam cecidit sanationem, miram habitam.

Super hoc casu Archiepiscopus Medellensis, annis 1990-1991, Inquisitionem instruxit dioecesanam, quae est a Congregatione de Causis Sanctorum probata decreto die 11 mensis Octobris anno 1996 promulgato. Dicasterii Collegium Medicorum, in sessione nonis Februariis habita anno 1998, uno ore declaravit sanationem fuisse progredientem, completam et mansuram atque secundum scientiam inexplicabilem esse regressionem lymphoedematis artuum inferiorum et metastaseon ossearum. Die 25 mensis Septembris eodem anno Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris est actus et, postridie calendas Martias anno 1999, Sessio Ordinaria est facta Patrum Cardinalium atque Episcoporum, Causae Ponente Excellentissimo Domino Mario Rizzi, Archiepiscopo titulari Balneoregiensi. Et in utroque Coetu, sive Consultorum sive Cardinalium et Episcoporum, posito dubio num de miraculo constaret divinitus patrato, responsum est prolatum affirmativum.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, mandavit ut decretum de praedicta mira sanatione conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis ad Se hodierno die infrascripto Praefecto necnon Causae Ponente meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater sollemniter declaravit: *Constare de miraculo a Deo patrato, intercedente Ven. Servo Dei Mariano a Iesu Euse Hoyos, Sacerdote dioecesano et Parocho, videlicet de progredienti, completa ac mansura sanatione Raphaelis Gildardi Vêlez Saldarriaga, a « metastasi ossee da cancro prostatico già operato e trattato con cobaltoterapia e ormonoterapia; linfedema elefantiasico bilaterale post-irradiazione con gravi complicazioni infettive agli arti inferiori ».*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 26 mensis Martii A. D. 1999.

83 IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. © S.

ffi Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

CONGREGATIO PRO EPISCOPIS

LISBONENSIS et SETUBALENSIS

de finium mutatione

DECRETUM

Quo aptius christifidelium pastorali curae consuli possit, Exc.mi PP.DD. Iosephus da Cruz Policarpo, Patriarcha Lisbonensis, et Gilbertus Delius Gonçalves Canavarro dos Reis, Episcopus Setubalensis, unanimi consensu ab Apostolica Sede expostulaverunt ut circumscriptionum sibi concreditarum fines aliquantulum immutarentur. Congregatio pro Episcopis, praehabito favorabili voto Exc.mi P.D. Eduardi Rovida, Archiepiscopi titulo Tauromenitani et in Lusitania Apostolici Nuntii, rata huiusmodi immutationem christifidelium bono profuturam, vigore specialium facultatum sibi a Summo Pontifice Ioanne Paulo, divina Providentia PP. II, tributarum, oblatis precibus annuendum censuit. Quapropter, hoc Decreto, perinde valituro ac si Apostolicae sub plumbo Litterae datae forent, a Patriarchato Lisbonensi distrahit integrum territorium « Seminarii Sancti Pauli » in civitate vulgo Almada, atque territorium monumenti Christo Regi dicati, eaque dioecesi Setubalensi adnectit, mutatis, hac ratione, utriusque ecclesiasticae circumscriptionis finibus. Quamobrem documenta et acta praefatorum territoriorum clericos, fideles ac bona temporalia respicientia a Curia Lisbonensi ad Curiam Setubalensem transmittantur.

Ad haec perficienda Congregatio pro Episcopis deputat memoratum Exc.mum Apostolicum Nuntium vel, ipso a sede absente, negotiorum Sanctae Sedis in Lusitania gestorem, necessarias et opportunas eisdem tribuens facultates etiam subdelegandi, ad effectum de quo agitur, quemlibet virum in ecclesiastica dignitate constitutum, onere imposito ad eamdem Congregationem, cum primum fas erit, authenticum exemplar actus peractae exsecutionis remittendi.

Contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Datum Romae, ex Aedibus Congregationis pro Episcopis, die 12 mensis Novembris anno 1998.

68 **LUCAS** card. **MOREIRA NEVES**, *Praef.*

68 Franciscus Monterisi, *a Secretis.*

L. *m* S.

In Congr. pro Episcopis tab., n. 820/98

PROVISIO ECCLESIARUM

Latis decretis a Congregatione pro Episcopis, Sanctissimus Dominus Ioannes Paulus PP. II per Apostolicas sub plumbo litteras iis quae sequuntur Ecclesiis sacros praefecit Praesules:

die 29 Septembris 1999. — Titulari episcopali Ecclesiae Maurianensi R.D. Aurelium Perca, Vicarium generalem dioecesis Iasensis, quem deputavit Auxiliarem eiusdem dioecesis.

die 13 Octobris. — Titulari episcopali Ecclesiae Arbensi R.D. Cyrillum Klimovic, decanum et curionem in urbe vulgo Glebokie, quem deputavit Auxiliarem archidioecesis Minscensis Latinorum-Mohiloviensis Latinorum.

— Cathedrali Ecclesiae Vitebscensi, noviter erectae, R.D. Ladislaum Blin, ad praesens curionem paroeciae in urbe vulgo Mohilev.

DIARIUM ROMANAE CURIAE

Il Santo Padre Giovanni Paolo II ha ricevuto in Udienza Ufficiale per la Presentazione delle Lettere Credenziali:

Giovedì, 14 Ottobre 1999, S.E. il Signor JOSÉ AYALA LASSO, Ambasciatore dell'Ecuador presso la Santa Sede.

Ha, altresì/ricevuto in Udienza:

Giovedì, 30 Settembre 1999, S.E. il Signor HUGO RAFAEL CHÁVEZ FRÍAS, Presidente della Repubblica del Venezuela.

Martedì 19 Ottobre 1999, S.E. il Signor CARLO AZEGLIO CIAMPI, Presidente della Repubblica Italiana.

Da venerdì I° ottobre al sabato 23 ottobre 1999 il Santo Padre ha presieduto l'Assemblea speciale per l'Europa del Sinodo dei Vescovi.

SEGRETERIA DI STATO

NOMINE

Con Biglietti della Segreteria di Stato il Santo Padre Giovanni Paolo II ha nominato:

27 luglio 1999. S.E. mons. Anicetus Bongsu Antonius Sinaga, Vescovo di Sibolga ***Membro della Congregazione per il Culto Divino e la Disciplina dei Sacramenti « ad quinquennium ».***

» » » S.E. mons. Waclaw Swierzawski, Vescovo di Sandomierz, ***Membro della Congregazione per il Culto Divino e la Disciplina dei Sacramenti « in aliud quinquennium ».***

20 settembre 1999. **Per la sezione Culto Divino: p. Alberto Aranda Cervandes, M.Sp.S.; sac. Jean Evenou; p. Robert Godding, S.I.; mons. Enzo Lodi; sac. Marco Navoni; p. Marc Ouellet, P.S.S.; sac. Gabriele Ramis; p. Pedro Ignacio Rovaldo, S.I.; p. Daniel Saulnier, O.S.B.; sac. Albert Tran-Phuc-Nhan. Per la sezione Disciplina dei Sacramenti: p. Manuel Arroba Conde, C. M. F.; mons. Carlos José Errázuriz Mackenna; mons. Mario Giannecchini; mons. Bernard De Lanversin; sac. Michele Pellerey, S.D.B.; mons. Igino Ragni,** *Consultori della Congregazione per il Culto Divino e la Disciplina dei Sacramenti « ad quinquennium ».*

» » » **Per la sezione Culto Divino: p. Matías Augé, C.M.F.; mons. Stanislaw Czerwik; sac. Paul De Clerck; sac. Antonio Donghi; p. Ildebrando Scicolone, O.S.B. Per la sezione Disciplina dei Sacramenti: le LL.EE. mons. Mario Francesco Pompedda e mons. Luigi De Magistris; p. Urbano Navarrete, S.I.; mons. Filho Amaro Cavalcanti De Albuquerque; mons. Benedetto Marchetta; p. Giuseppe Sima, O.F.M. Conv.; mons. Raffaele Melli,** *Consultori della Congregazione per il Culto Divino e la Disciplina dei Sacramenti « in aliud quinquennium ».*

24 » » **I Prof. Ugo Baldini; Elena Cavalcanti; don Enrico Dal Covolo, S.D.B.; Eamon Duffy; Giulia Gasparro Sfameni; don Gabriele Guarda Geywitz, O.S.B.; don Carlo Renato Salmas Araneda; don Giuseppe Ignazio Saranyana Closa; Giovanni Maria Vian,** *Membri del Pontificio Comitato di Scienze Storiche « ad quinquennium ».*

1 ottobre » **Mons. Felix Anthony Machado,** *Sotto-Segretario del Pontificio Consiglio per il Dialogo Inter-Religioso.*

3 » » **Mons. Brunero Gherardini; p. Benito Gangoiti, O.P.; p. Francesco Antonelli, O.F.M.; p. Alfonso Pompei, O.F.M. Conv.; p. Giacomo Martina, S.I.,** *Consultori della Congregazione delle Cause dei Santi « in aliud quinquennium ».*

5 » » **S.E. mons. Sergio Sebastiani, Arcivescovo tit. di Cesarea di Mauritania,** *Membro del Pontificio Consiglio per la Promozione dell'Unità dei Cristiani « ad quinquennium ».*

Protonotari Apostolici soprannumerari:

25 febbraio 1999. **Mons. Stanislaw Grünt (Pelplin)**

» » » **Mons. Camillo Berliocchi (Città di Castello)**

10 marzo » **Mons. Eugeniusz Szczotok (Katowice)**

14 » » **Mons. Boleslaw Kumor (Tarnów)**

28	marzo	1999.	Mons. Raúl Méndez Moneada (San Cristóbal de Venezuela)
»		»	Mons. Thomas P. McGettrick (Corpus Christi)
»			Mons. Richard J. Shirley (Corpus Christi)
»			Mons. Thomas Lawrence Meany (Corpus Christi)
»			Mons. Ramón Arnav García (Valencia)
6	aprile		Mons. Witold Kiedrowski (Pelplin)
»			Mons. Igancy Dec (Wroclaw)
19			Mons. Renaldo Luis Ferrerò (Rosario)
»			Mons. Martín Alejandro Puig (Rosario)
23			Mons. Bernardino Antonini (Verona)
5	maggio		Mons. Salvador Domato Bua (Santiago de Compostela)
»			Mons. Edmund Markiewicz (Sandomierz)
»			Mons. Roman Chwalek (Sandomierz)
11			Mons. Stanislaw áwierczyñski (Katowice)
»			Mons. Charles W. McNamee (Rockford)
21			Mons. Antonio Piroli (Frosinone-Veroli-Ferentino)
			Mons. Marcelo Bassig y de la Cruz (Taguegarao)
»			Mons. Mauro Licciardello (Catania)
»			Mons. Enrico Bedetti (Como)
24			Mons. Adam Drwiega (Wroclaw)

Prelati d'onore di Sua Santità:

12	febbraio	1999.	Mons. Wayne Kirkpatrick (Saint Catharines)
»	»		Mons. Vladimir Zivcic (Saint Catharines)
»	»		Mons. Leo Clutterbuck (Saint Catharines)
25	»		Mons. Franc Kralj (Koper)
»	»		Mons. Renato Podbersic (Koper)
»	»		Mons. Robert D. Lunsford (Lansing)
1	marzo		Mons. Giuseppe Ceccotto (Padova)
4	»		Mons. Klaus Stadel (Freiburg)
10	»		Mons. John D. Regan (Hartford)
»	»		Mons. Karl-Bruno Fritzen (Köln)
»			Mons. John Anthony McGuire (Brooklyn)
	»		Mons. Edward Anthony Ryan (Brooklyn)
»	»		Mons. Guy Sansaricq (Brooklyn)
	»		Mons. Raymund William Stafford (Brooklyn)
»	»		Mons. John Joseph Brown (Brooklyn)
»	»		Mons. Faustino Cordero (Brooklyn)
»			Mons. Conrad Richard Dietz (Brooklyn)
»	»		Mons. Franklin Keppler (Brooklyn)
»	»		Mons. John Joseph Maresca (Brooklyn)
»	»		Mons. Ronald T. Marino (Brooklyn)
18	»		Mons. Fernando Felices (San Juan de Puerto Rico)
»	»		Mons. Bradley H. Massman (Toronto)
»			Mons. John K. Murphy (Toronto)
»	»		Mons. Riccardo Zingaro (Andria)

1999. Mons. Léon Repetto (Nice)
» Mons. Leonard Eisner (Münster)
Mons. Vicente Gaona Pacheco (Cádiz y Ceuta)
Mons. Fortunato Frezza (Viterbo)
Mons. Salvador Domingo Salvador (Valencia)
Mons. Alfredo Candel Peris (Valencia)
Mons. Luis Alberto Fernández (Lomas de Zamora)
Mons. Bernardo Julio Aguirre Flem (Lomas de Zamora)
Mons. Nicolás Vicente Lavolpe (Lomas de Zamora)
Mons. Roberto Juan Gonzalez Raeta (Lomas de Zamora)
Mons. Rafael Hernández Pernia (San Cristóbal de Venezuela)
Mons. Jorge N. Parrales García (Barquisimento)
Mons. Nelson H. Torrealba Pinto (Barquisimento)
apr:ile Mons. Laurence Joseph Con way (Miami)
Mons. Declan Gordon (Clonfert)
Mons. Richard Sherry (Dublino)
Mons. Peter Briscoe (Dublino)
Mons. John Dolan (Dublino)
Mons. Martin O'Shea (Dublino)
Mons. Félix de Diego (Rosario)
Mons. Fernando Rafael Varea (Rosario)
Mons. Eugenio Segundo Zitelli (Rosario)
Mons. Osvaldo Antonio Napolitano (Rosario)
Mons. Salvador Pascual Bianco (Rosario)
Mons. Héctor Pedro Martínez (Rosario)
Mons. Edmundo Edgardo García Caffarena (Rosario)
Mons. Samuel Martino (Rosario)
Mons. Nicolas Fernández (Rosario)
Mons. Julio Alfonso M. Galbiati (Rosario)
Mons. Aldo Luis Usseglio Brancard (Rosario)
Mons. Arturo Santantonio (Rosario)
Mons. Ignacio Mario Cañavera (Rosario)
Mons. Roberto Area (Rosario)
Mons. Jorge de Diego (Rosario)

Mons. Romualdo Scarponi (San Benedetto del Tronto-Ripatransone-Montalto)
5 maggio Mons. Gianbattista Diquattro (Ragusa)
» Mons. Paul Richard Gallagher (Liverpool)
» Mons. Milorad Defar (Skopie-Prizren)
» Mons. Waclaw Krzysztofìk (Sandomierz)
» Mons. Jerzy Lewiñski (Sandomierz)
» Mons. Settimio Levorato (Ravenna-Cervia)
» Mons. Matteo Solaroli (Ravenna-Cervia)
» Mons. Thomas J. Harrington (Fall River)
» Mons. Edmond R. Levesque (Fall River)
» Mons. Antonino da Costa Tavares (Fall River)
11 Mons. Jerzy Stefanski (Gniezno)

11	**maggio**	**1999.**	**Mons. Robert J. Draper (Plymouth)**
»	»	»	**Mons. Harry M. Doyle (Plymouth)**
»	»	»	**Mons. Filemon M. Capirai (Malolos)**
»	»	»	**Mons. Moisés B. Andrade, Jr. (Malolos)**
»	»	»	**Mons. Edgard B. Villacorte (Malolos)**
»	»	»	**Mons. Angelito J. Santiago (Malolos)**
»	»	»	**Mons. Andres S. Valera (Malolos)**
»	»	»	**Mons. Michael J. Mitchell (San José in California)**
21	»	»	**Mons. Joseph Eldon Bixenman, Jr. (Amarillo)**
»	»	»	**Mons. Raymond Crosier (Amarillo)**
»	»	»	**Mons. Rex Nicholl (Amarillo)**
»	»	»	**Mons. Arturo Meza (Amarillo)**
»	»	»	**Mons. Alessandro Botta (Como)**
»	»	»	**Mons. Vladimir Felzmann (Westminster)**
»	»	»	**Mons. Leo E. Lucero (Santa Fe)**
»	»	»	**Mons. Augustin Almy (Cap-Haïtien)**
»	»	»	**Mons. Jean Pélissier (Gonaïves)**
»	»	»	**Mons. Theodor Schäfer (Aachen)**
»	»	»	**Mons. Luc Cyr (Saint-Jérôme)**
»	»	»	**Mons. Alfio Barbagallo (Catania)**
»	»	»	**Mons. Giuseppe Bruno (Catania)**
»	»	»	**Mons. Robert Hüttner (Regensburg)**
»	»	»	**Mons. Georg Strupf (Regensburg)**
»	»	»	**Mons. Lajos Dolhai (Eger)**
»	»	»	**Mons. Isván Valuch (Eger)**
»	»	»	**Mons. Sosio Lombardi (Frosinone-Veroli-Ferentino)**
22	»	»	**Mons. Andrés Pardo Rodríguez (Madrid)**
27	»	»	**Mons. Piero Zerbi (Milano)**
8	**giugno**	»	**Mons. Miguel Maury Buendia (Madrid)**
»	»	»	**Mons. Ramón Castro (Tijuana)**
26	»	»	**Mons. Robert Beaupré (Montréal)**

Cappellani di Sua Santità:

8	**dicembre**	**1998.**	**Il sac. Girolamo Salierno (Tricarico)**
»	»	»	**Il sac. Francesco Mario Uricchio (Tricarico)**
25	**febbraio**	**1999.**	**Il sac. Franc Piuk (Koper)**
»	»	»	**Il sac. Gasper Rudolf (Koper)**
»	»	»	**Il sac. Franc Rupnik (Koper)**
»	»	»	**Il sac. Joze Trost (Koper)**
»	»	»	**Il sac. Ivan Bajee (Kooper)**
»	»	»	**Il sac. Jurij Bizjak (Koper)**
»	»	»	**Il sac. Vinko Kobal (Koper)**
»	»	»	**Il sac. Vinko Lapajne (Koper)**
»	»	»	**Il sac. Ljubo Marc (Koper)**
»	»	»	**Il sac. Alojz Milharcic (Koper)**
»	»	»	**Il sac. Vinko Paljk (Koper)**

25	febbraio	1999.	^11 sac. Jozko Pire (Koper)
»	. >>	»	Il sac. Domenico Renzini (Città di Castello)
»	»	»	Il sac. Franco Sgoluppi (Città di Castello)
4	marzo	»	Il sac. Johann Schäfer (Freiburg)
10	»	»	Il sac. Bernhard Kerkhoff (Köln)
»	»	»	Il sac. Józef Fronczek (Katowice)
»	»	»	Il sac. Bronislaw Czaplicki (Katowice)
»	»	»	Il sac. Jan Drob (Katowice)
»	»	»	Il sac. Jan Morcinek (Katowice)
»	»	»	Il sac. Wladyslaw Nieszporek (Katowice)
»	»	»	Il sac. Gerard No whiski (Katowice)
18	»	»	Il sac. Etienne Brocard (Teheran dei Caldei)
»	»	»	Il sac. José Maria Simoes (Campanha)
»	»	»	Il sac. Geraldo Junqueira (Campanha)
»	»	»	Il sac. Werner Oster (Köln)
»	»	»	Il sac. Angelo Ceroni (Imola)
28	»	»	Il sac. Andrea Bevilacqua (Trani-Barletta-Bisceglie)
»	»	»	Il sac. Michele Cafagna (Trani-Barletta-Bisceglie)
»	»	»	Il sac. Nicola Caruso (Trani-Barletta-Bisceglie)
»	»	»	Il sac. Luigi Di Monte (Trani-Barletta-Bisceglie)
»	»	»	Il sac. Antonio Gissi (Trani-Barletta-Bisceglie)
»	»	»	Il sac. Tommaso Palmieri (Trani-Barletta-Bisceglie)
»	»	»	Il sac. Giuseppe Paolillo (Trani-Barletta-Bisceglie)
»	»	»	Il sac. Giuseppe Pavone (Trani-Barletta-Bisceglie)
»	»	»	Il sac. Gastone Candusso (Udine)
»	»	»	Il sac. Richard Zuffery (Umtata)
»	»	»	Il sac. Franco Maio (Cosenza-Bisignano)
6	aprile	»	Il sac. Thomas J. Monaghan (Paisley)
»	»	»	Il sac. Andrzej Dzielak (Wroclaw)
»	»	»	Il sac. Georg Scherer (Essen)
»	»	»	Il sac. Peter Grant (Leeds)
»	»	»	Il sac. Józef Krysta (Krakow)
»	»	»	Il sac. Józef Kapcia (Krakow)
»	»	»	Il sac. Alfons Kruthoff (Essen)
»	»	»	Il sac. Manfred von Schwarzenberg (Essen)
»	»	»	Il sac. Heinz Ditmar Janousek (Essen)
19	»	»	Il sac. Josep Marti Aixelà (Tarragona)
»	»	»	Il sac. Vittorio Aiazzi (Prato)
»	»	»	Il sac. Lorenzo Lenzi (Prato)
»	»	»	Il sac. Guglielmo Pozzi (Prato)
»	»	»	Il sac. Guido Razzoli (Prato)
»	»	»	Il sac. Carlo Stancari (Prato)
»	»	»	Il sac. Santino Brunetti (Prato)
»	»	»	Il sac. Luigi Milesi (Prato)
»	»	»	Il sac. Ernesto Gasparotto (Concordia-Pordenone)
»	»	»	Il sac. Marcello Acquaviva (Taranto)
»	»	»	Il sac. Carmine Agresta (Taranto)

19	aprile	1999.	Il sac. Giacinto Magaldi (Taranto)
»	»	»	Il sac. Salvatore Pagliuca (Potenza-Muro Lucano-Marsico Nuovo)
»	»	»	Il sac. Rocco Piro (Potenza-Muro Lucano-Marsico Nuovo)
»	»	»	Il sac. Giuseppe Donato Montanaro (Taranto)
»	»	»	Il sac. Antonio Pulito (Taranto)
5	maggio	»	Il sac. Antonio Friscioni (L'Aquila)
»	»	»	Il sac. Emilio Boccabella (LAquila)
»	»	»	Il sac. Guido Vito Carnicelli (L'Aquila)
»	»	»	Il sac. Giulio Pupi (L'Aquila)
»	»	»	Il sac. Henryk Oloowenko (Siedice)
»	»	»	Il sac. Kazimierz Matwiejuk (Siedice)
»	»	»	Il sac. Michal Domanski (Siedlce)
»	»	»	Il sac. Wladislaw Wlodarczyk (Sandomierz)
»	»	»	Il sac. Zygmunt Gil (Sandomierz)
»	»	»	Il sac. Antoni Gnoinski (Sandomierz)
»	»	»	Il sac. Mieczyslaw Porawski (Sandomierz)
»	»	»	Il sac. Stefan Wilk (Sandomierz)
»	»	»	Il sac. Stephen J. Avila (Fall River)
»	»	»	Il sac. Edmund J. Fitzgerald (Fall River)
»	»	»	Il sac. Michael K. McManus (Fall River)
»	»	»	Il sac. John F. Moore (Fall River)
		»	Il sac. Rosino Gabbiadini (Ravenna-Cervia)
»	»	»	Il sac. Umberto Paganelli (Ravenna-Cervia)
»	»		Il sac. Antonio Marques Ferreira (Pouso Alegre)
»	»	»	Il sac. Alfred A. Schiert (Allentown)
»	»	»	Il sac. John A. Perry (Fall River)
»	»	»	Il sac. Ronald A. Tosti (Fall River)
11	»	»	Il sac. Michele Arnaboldi (Milano)
»	»	»	Il sac. Giovanni Cassani (Milano)
»	»		Il sac. Nicola Daverio (Milano)
»	»	»	Il sac. Adolfo Asnaghi (Milano)
»	»	»	Il sac. Giovanni Fontana (Milano)
»	»	»	Il sac. Carlo Villa (Milano)
»	»	»	Il sac. Giovanni Figini (Milano)
»	»	»	Il sac. Carlo Calori (Milano)
»	»	»	Il sac. Ferdinado Magoni (Milano)
»	»	»	Il sac. Roman Zendarski (Elbla^g)
»	»	»	Il sac. Stanislaw Knapik (Elbla^g)
»	»		Il sac. Andrzej Steckiewicz (Szczecin-Kamien)
»	»	»	Il sac. Emilio Olinto Maggini (Lucca)
»	»	»	Il sac. Giovanni E. Folegnani (Lucca)
14	»	»	Il sac. Romanus Mbena (Morogoro)
16	»		Il sac. Anton Lucaci (Iasi)
18	»	»	Il sac. Pawel Ptasznik (Krakow)
19	»	»	Il sac. Ruggero Zucchelli (Cremona)
20	»	»	Il sac. Pasquale D'Errico (Nola)

20	maggio	1999.	Il sac. Felice Russo (Nola)
»	»	»	Il sac. Antonio Ricci (Nola)
»	»	»	Il sac. Vito Menna (Nola)
21	»	»	Il sac. Antonio Rosati (Frosinone-Veroli-Ferentino)
»	»	»	Il sac. Franco Quattrociocchi (Frosinone-Veroli-Ferentino)
»	»	»	Il sac. Imre Erdödy (Eger)
»	»	»	Il sac. Alois Frischholz (Regensburg)
»	»	»	Il sac. Alois Mosti (Regensbung)
	»	»	Il sac. Josef Kaiser (Regensburg)
»	»	»	Il sac. Vincenzo Pellegrini (Molfetta-Ruvo-Giovinazzo-Terlizzi)
	»	»	Il sac. Marzio Gentili (Orvieto-Todi)
»	»	»	Il sac Vincenzo Pellicani (Molfetta-Ruvo-Giovinazzo-Terlizzi)
»	»	»	Il sac. Joseph Tola (Nekemte)
»	»	»	Il sac. Luigi Curti (Como)
»	»	»	Il sac. Giorgio Pusterla (Como)
»	»	»	Il sac. Enrico Radice (Como)
»	»	»	Il sac. Johannes G.M. Zuidgeest (Rotterdam)
»	»	»	Il sac. Rudolf G.W. Huysmans (Rotterdam)
»	»	»	Il sac. Tadeusz Borowinski (Radom)
»	»	»	Il sac. Czeslaw Wala (Radom)
»	»	»	Il sac. Marceli Prawica (Radom)
»	»	»	Il sac. Stanislaw Makarewicz (Radom)
24	»	»	Il sac. Luigi Rinaldi (Napoli)
»	»	»	Il sac. Antonio Battista (Trivento)
»	»	»	Il sac. Orlando Di Telia (Trivento)
»	»	»	Il sac. Boleslaw Szczech (Wroclaw)
25	»	»	Il sac. Antonio Legname (Catania)
8	giugno	»	Il sac. Paul F. Russell (Boston)
»	»	»	Il sac. Christoph Kuhn (Eichstätt)
»	»	»	Il sac. Leo Cushley (Motherwell)
14	»	»	Il sac. Cataldo Naro (Caltanissetta)
21	»	»	Il sac. Marian Marguz (Wloclawek
»	»	»	Il sac. Stanislaw Mazurski (Wloclawek)
»	»		Il sac. Jozef Nocny (Wloclawek)
26	»	»	Il sac. Yvon Bigras (Montréal)
»	»	»	Il sac. Anthony Mancini (Montréal)
»	»	»	Il sac. Paul Delorme (Montréal)
2	luglio	»	Il sac. Pasquale Siila (Roma)

ONORIFICENZE

Con Biglietti della Segreteria di Stato il Santo Padre Giovanni Paolo II ha conferito:

La Gran Croce dell'Ordine Piano:

3	maggio	1999.	Al sig. Francesco Fernandez Cerruti *(Perù)*
22	»	»	Al sig. Carlos Vladimiro Corach *(Argentina)*

La Commenda dell'Ordine Piano:

6	maggio	1999.	Al sig. Roman Fringeli *(Stato Città del Vaticano)*
23	luglio	»	Al sig.. Alfonso Roma Garza (Monterrey)

Il Cavalierato dell'Ordine Piano:

6	maggio	1998.	Al sig. Herbert Neumayer (Wien)

La Gran Croce dell'Ordine di San Gregorio Magno:

10	marzo	1999.	Al sig.. Giovanni Bersani (Bologna)
18	»	»	Al sig. Richard M. Alway (Toronto)
»	»	»	Al sig. Joseph I. Barnicke (Toronto)
20	aprile	»	Al sig. Peter Wolff-Metternich (Speyer)
5	maggio	»	Al sig. Juan Herrera y Fernández (Burgos)
22	»	»	Al sig. Alberto Kohan *(Argentina)*
»	»	»	Al sig. Manuel Fernández *(Argentina)*
24	»	»	Al sig. Carlos Escudero de Burón y González (Madrid)
14	giugno	»	Al sig. Julius Pasteka (Nitra)
19	»	»	Al sig. Mariano Fernández Amunategui (Cile)

La Commenda con Placca dell'Ordine di san Gregorio Magno:

7	febbraio	1999.	Al sig. Charles Bossé Dobé *(Costa D'Avorio)*
21	»	»	Al sig- Jacques Irie Bi Dje *(Costa D'Avorio)*
25	»	»	Al sig. Georg Hennig *(Austria)*
»	»		Al sig. Antoine Diab (Damasco dei Melchiti)
»	»	»	Al sig. Alef Samman (Damasco dei Melchiti)
15	marzo		Al sig. Umberto Guarnieri *(Italia)*
18	»	»	Al sig. Robert Prantner *(Austria)*
28	»	»	Al sig. Kurt Pirnek (St. Pölten)
»	»	»	Al sig. Ernst Bacher (Wien)
»	»	»	Al sig Abdallah Wambé Tamari *(Libano)*
6	aprile	»	Al sig Javier Herveda (Pamplona y Tudela)
24	»		Al sig. Mario López Chávarri *(Perù)*
3	maggio	»	Al sig. César Ernesto Fernández Arce *(Perù)*
»	»	»	Al sig. Roger Rodríguez Iturri *(Perù)*
11	»	»	Al sig. Gaetano Fattopace (Montepulciano-Chiusi-Pienza)
15	»	»	Al sig. Alberto Brugnoli Cruciani *(Venezuela)*
6	giugno	»	Al sig. Edwin J. Clarke *(Perù)*
7	»		Al sig. Ivan Dani Marsan *(Croazia)*
14	»		Al sig. Vittorio Giordani (Cesena-Sarsina)

La Placca dell'Ordine di San Gregorio Magno:

26	novembre	1999.	Al sig. Gaetano Afeltra (Roma)

La Commenda dell'Ordine di San Gregorio Magno:

12	febbraio	1999.	Al sig. Hugh C. Mahoney (St. Catharines)
25	»	»	Al sig Clemens Hellsberg (Wien)
4	marzo	»	Al sig. Grégoire Guillaume (Malines-Bruxelles)
»	»	»	Al sig. Luigi Cipriani (Roma)
»	»	»	Al sig. Salvatore Fallone (Taranto)
»	»	»	Al sig. Assis Gurgacz (Cascavel)
»	»	»	Al sig. Pedro Muffato (Cascavel)
»	»	»	Al sig. Jorge L. Fernandes Gui Rado (Cascavel)
5	»	»	Al sig. Jae-Hynn Shin *(Corea)*
10	»	»	Al sig. Pierre Elia Fakhoury *(Costa D'Avorio)*
13	»	»	Al sig. Gioacchino Greco (Belluno-Feltre)
15	»	»	Al sig. Annunziato Costantino *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Alberto Spanò *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Roberto Gabrielli *(Italia)*
18	»	»	Al sig. William H. Broadhurst (Toronto)
»	»	»	Al sig. W. Francis Morneau (Toronto)
»	»	»	Al sig. Jean Scorsee Leques (Nouméa)
»	»	»	Al sig. Carlo Verzaro (L'Aquila)
»	»	»	Al sig. Wolfgang Frühwald (Augsburg)
28	»	»	Al sig. Lazio Botlik (Esztergom-Budapest)
»	»	»	Al sig. László Kenessey (Esztergom-Budapest)
»	»	»	Al sig. Luigi Pansini (Trani-Barletta-Bisceglie)
»		»	Al sig. Rodolfo Manno (Trani-Barletta-Bisceglie)
»	»	»	Al sig. Robert Stouthuysen (Anversa)
»	»	»	Al sig. Adolf Stricker (Wien)
»	»	»	Al sig. George Bull (Westminster)
»	»	»	Al sig. Alfred Latham-Koenig (Westminster)
6	aprile	»	Al sig- Witold Ceckiewicz (Krakow)
»	»	»	Al sig. Jacques Guerif (Paris)
19	»	»	Al sig. Joseph £>urcek *(Slovacchia)*
»	»	»	Al sig. John Basii Kearney (Sydney)
»	»	»	Al sig. Herbert Kutin (Innsbruck)
»	»	»	Al sig. Mario Valerio (Campobasso-Boiano)
24	»	»	Al sig. Angelo Monti (Milano)
29	»	»	Al sig. Eugenio Ficorilli *(Italia)*
6	maggio	»	Al sig. August Lisibach *(Svizzera)*
11	»	»	Al sig. Johannes P.M. Janssen ('s-Hertogenbosch)
»	»	»	Al sig. Conrad Schroeder *(Germania)*
24	»	»	Al sig. Umberto Rocca *(Italia)*

La Gran Croce di Dama dell'Ordine di San Gregorio Magno:

22	febbraio	1999.	Alla sig.ra Barbara Ann Gannon (Rockville)

La Croce di Dama di Commenda con Placca dell'Ordine di San Gregorio Magno:

10	luglio	**1998.**	Alla sig.ra Hebe Carmen Coiman de Roemmers *(Argentina)*
10	ottobre	»	Alla sig.ra Nastnine Bidawid-Koupaly (Baghdad dei Caldei)
28	marzo	**1999.**	Alla sig.ra Ursula Hansen (Trier)
21	maggio	»	Alla sig.ra Tomasina Mandorli (Pistoia)

La Croce di Dama di Commenda dell'Ordine di San Gregorio Magno:

23	luglio	**1998.**	Alla sig.ra Maria DAscola Mili (Reggio Calabria-Bova)
5	agosto	»	Alla sig.ra Theresia Hauser (Rottenburg-Stuttgart)
1	settembre	»	Alla sig.ra Aurea Cintran De Rodríguez (Ponce)
18	dicembre	»	Alla sig.ra Beatrix Vollmer de Marcellus *(Venezuela)*
30	»	»	Alla sig.ra Maria Grazia Pigini (Loreto)
4	marzo	**1999.**	Alla sig.ra Rosa Reni Muffato (Cascavel)
»	»	»	Alla sig.ra Maria Inés Gurgaez Zampieri (Cascavel)

La Croce di Dama dell'Ordine di San Gregorio Magno:

18	maggio	**1998.**	Alla sig.ra Betty Bourke (Palmerston North)
»	»	»	Alla sig.ra Paula Conrad (Southwark)
»	»	»	Alla sig.ra Aline Skaggs (Salt Lake City)
»	»	»	Alla sig.ra Grace Many Gallivan (Salt Lake City)
10	luglio	»	Alla sig.ra Mavis Claire Piróla (Sydney)
12	»	»	Alla sig.ra Angela Rambotti de Sanctis (Civitavecchia-Tarquinia)
»	»	»	Alla sig.ra Louise Mitchell (Nassau)
25	febbraio	**1999.**	Alla sig.ra Robin Von Sendon-Perrone (Corpus Christi)
»	»	»	Alla sig.ra Francés Ellen Seagrave (Corpus Christi)
»	»	»	Alla sig.ra Olga Carranza (Corpus Christi)
»	»	»	Alla sig.ra Anarosa Everett (Corpus Christi)
»	»	»	Alla sig.ra Patricia Puig Mueller (Corpus Christi)
»	»	»	Alla sig.ra Bonnie Pereida (Corpus Christi)
18	marzo	»	Alla sig.ra Jill Bigss (Westminster)
24	maggio	»	Alla sig.ra Mary Pollini (Vigevano)
»	»	»	Alla sig.ra Franca Ippocastano (Vigevano)

Il Cavalierato dell'Ordine di San Gregorio Magno:

12	febbraio	**1999.**	Al sig. David Diston (St. Catharines)
25	»	»	Al sig. Karl Jonkisch (Görlitz)
»	»	»	Al sig. Cecil C. Carlisle (Corpus Christi)
»	»	»	Al sig. Antonio Carranza (Corpus Christi)
»	»	»	Al sig. Daniel J. Davis (Corpus Christi)
»	»	»	Al sig. Marino Delzotto (Corpus Christi)
»	»	»	Al sig. Carlos Everett (Corpus Christi)
»	»	»	Al sig. Raymond E. Perrone (Corpus Christi)
»	»	»	Al sig. Gary Ramírez (Corpus Christi)

25	febbraio	1999.	Al sig. Jude P. Dougherty (Washington)
4	marzo	»	Al sig. Silvano Burchiella (Montepulciano-Chiusi-Pienza)
10	»	»	Al sig. Cristóbal Camacho Dueñas (Agaña)
»	»	»	Al sig. Emilio García Silva (Segovia)
15	»	»	Al sig. Luciano Zarbano *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Benedetto Consalvi *(Italia)*
»	»	»	Al sig. Paul Forsdick (Westminster)
»	»	»	Al sig. Hans Peter Gohla (Aachen)
18	»	»	Al sig. Bruno Merk (Augsburg)
28	»	»	Al sig. Bernard Connelly (Middlesbrough)
8	aprile	»	Al sig. Andrzej Maka (Krakow)
19	»	»	Al sig. Pasquale Marino (Campobasso-Boiano)
25	»	»	Al sig. Silvano Agrestini (Roma)
5	maggio	»	Al sig. Michael Donovan (Southwark)
11	»	»	Al sig. Hugo Luciani Main Gott (Caracas)
»	»	»	Al sig. Peter J.H. De Bruijn ('s-Hertogenbosch)
21	»	»	Al sig. Sergio De Simone (Roma)
»	»	»	Al sig. Giuseppe Richette (Roma)
»	»	»	Al sig. Alfonso Tesoro (Roma)
24	»	»	Al sig. Mino Fierabraeci (Volterra)
»	»	»	Al sig. Silvio Oglio (Vigevano)
»	»	»	Al sig. Stefano Statarco (Roma)
»	»	»	Al sig. William Arnold (Lancaster)
»	»	»	Al sig. Anthony Ivinson (Lancaster)
»	»	»	Al sig. Charles Wookey (Westminster)
»	»	»	Al sig. Patrick Jennings (Westminster)
»	»	»	Al sig. Ezio Cattaneo (Lugano)
4	luglio	»	Al sig. Giovanni Bianchi (Brescia)
»	»	»	Al sig. Vittorio Chini (Brescia)

La Gran Croce dell'Ordine di San Silvestro Papa:

23	marzo	1999.	Al sig. Gioacchino Busardo (Roma)
24	»	»	Al sig. Georges De Bruyn (Malines-Bruxelles)
»		»	Al sig. Carlo Varni (Tortona)
29	»		Al sig. Massimo Sgrelli *(Italia)*

La Commenda con Placca dell'Ordine di San Silvestro Papa:

18	marzo	1999.	Al sig. Heinz Nussbaumer *(Austria)*
24	aprile	»	AI sig. Gianluigi Brusa (Milano)
11	maggio	»	Al sig. Wojciech Noszczyk (Warszawa)
21	»	»	Al sig. Gabriele Gherardini (Roma)
»	»	»	Al sig. Vittorio Brachi (Pistoia)
»	»	»	Al sig. Gianfranco Mandorli (Pistoia)
»	»	»	Al sig. Renato Fossi (Pistoia)
24	»	»	Al sig. Emil Tritschler (Rottenburg-Stuttgart)

La Commenda dell'Ordine di San Silvestro Papa:

25	febbraio	1999.	Al sig Pietro Villa (Roma)
4	marzo	»	Al sig. Hans Joseph Birner (Rottenburg-Stuttgart)
10	»	»	Al sig. Lorenzo Ceregato (Bologna)
»	»	»	Al sig. Giovanni Lanzi (Bologna)
»	»	»	Al sig. Roberto Rossi (Roma)
14	»	»	Al sig. Jerzy Wyrozumski (Krakow)
18	»	»	Al sig. Grant A. Andrews (Toronto)
»	»	»	Al sig. Thomas J. Reilly (Toronto)
28	»	»	Al sig. Helmut Hasel (St. Pölten)
»	»	»	Al sig. Kurt Jakob Tichy (Wien)
»	»	»	Al sig. Peter Rinderhofer *(Austria)*
»		»	Al sig. Walter Gaunerstorfer *(Austria)*
	»	»	Al sig. Antonio Di Maggio (Trani-Barletta-Bisceglie)
»	»	»	Al sig. Antonio DAmore (Trani-Barletta-Bisceglie)
»	»	»	Al sig. Paolo Calò (Trani-Barletta-Bisceglie)
6	maggio	»	Al sig. Peter Schumacher *(Città del Vaticano)*
»	»	»	Al sig. Gerhard Andenmatten *(Città del Vaticano)*
11	»		Al sig. Severino Sangiorgi (Imola)
21	»	»	Al sig. Tiziano Chiappini (Pistoia)
24	»	»	Al sig. Emilio Molducci (Ravenna-Cervia)
»	»	»	Al sig. Anteo Malvasio (Ravenna-Cervia)
»	»	»	Al sig. Karl Pilnacek (Wien)
»	»	»	Al sig. Johannes Riedl (Linz)
»	»	»	Al sig. Gaetano Libertini (Roma)
»	»	»	Al sig. Giuseppe Panizzon (Roma)

La Croce di Dama di Commenda di San Silvestro Papa:

8	aprile	1998.	Alla sig.ra Maria Patrizia Pignatti Morano Di Custoza (Roi
28	marzo	1999.	Alla sig.ra Margaret Murphy (Menevia)
6	aprile	»	Alla sig.ra Fernanda Magrini Pasquinelli (Roma)
5	maggio	»	Alla sig.ra Marianne Mündelein (Paderborn)

La Croce di Dama di San Silvestro Papa:

26	marzo	1998.	Alla sig.na Elisabeth Bosmann (Köln)
10	luglio	»	Alla sig.ra Giulia Di Marco Lilli (Avezzano)
23	»	»	Alla sig.ra Vita Jones (Cardiff)
5	agosto	»	Alla sig.ra Friedrike Lechnér (Salzburg)
»	»	»	Alla sig.ra Elisabeth Stumpfögger (Rottenburg-Stuttgart)
4	marzo	1999.	Alla sig.ra Ursula Pander De Micheli (Vigevano)
»	»	»	Alla sig.ra Maria Rosa Rozzati Malvicini (Vigevano)
[illegible]	aprile	»	Alla sig.ra Teresia Pirenne ('s-Hertogenbosch)
11	maggio	»	Alla sig.ra Anni Jülich (Köln)
24	»	»	Alla sig.ra Ingeborg Verweijen (Linz)
14	giugno	»	Alla sig.ra Maria Catharina J. Smelt (Rotterdam)

Il Cavalierato dell'Ordine di San Silvestro Papa:

25	febbraio	1999.	**Al sig. Giovanni Bartoli (Fano-Fossombrone-Cagli-Pergola)**
4	marzo	»	**Al sig. Keith Henry Mercer (Birmingham)**
»	»	»	**Al sig. Petrus E. Hamelink (Breda)**
10	»	»	**Al sig. Thomas J. Calvo (Agaña)**
»	»	»	**Al sig. Richard J. Untalan (Agaña)**
»	»	»	**Al sig. Frank Cruz Santos (Agaña)**
»	»	»	**Al sig. Helmut Ritter (Köln)**
15	»	»	**Al sig. Roberto Saltalamacchia *(Italia)***
»	»	»	**Al sig. Giuseppe Genovese (Tricarico)**
18	»	»	**Al sig. Kurt Kemmer (Augsburg)**
»	»	»	**Al sig. Georg Fenst (Augsburg)**
»	»	»	**Al sig. Antonio B. De Los Reyes (Manila)**
»	»	»	**Al sig. Francisco A. Padilla (Manila)**
»	»	»	**Al sig. José Yamamoto (Manila)**
28	»	»	**Al sig. Gerardus F.M. Van Dijk (Haarlem)**
»	»	»	**Al sig. Alberto Enrique Ripa (Lomas de Zamora)**
»	»	»	**Al sig. Mario Socar Tusiani (Lomas de Zamora)**
»	»	»	**Al sig. Jorge Leopoldo Bonomi (Lomas de Zamora)**
»	»	»	**Al sig. Santiago Jorge Sturla (Lomas de Zamora)**
»	»	»	**Al sig. Miguel Angel Urrutia (Lomas de Zamora)**
»	»	»	**Al sig. Alphonsus J. De Munck (Rotterdam)**
»	»	»	**Al sig. Wolfgang Erhard (Wien)**
6	aprile	»	**Al sig. Luigi Palazzini (Roma)**
»	»	»	**Al sig. Andrea Antonelli (Roma)**
»	»	»	**Al sig. Francis H. Mollen ('s-Hertogenbosch)**
»	»	»	**Al sig. Hendrich J. Visser fs-Hertogenbosch)**
»	»	»	**Al sig. Nicolaus F.M. Schreurs('s-Hertogenbosch)**
19	»	»	**Al sig. Hubertus F.J. Mentink (Rotterdam)**
»	»	»	**Al sig Antonio Gigante (Taranto)**
»	»	»	**Al sig. Angelo Favaron (Treviso)**
5	maggio	»	**Al sig. Francesco DAmico (L'Aquila)**
»	»	»	**Al sig. Tommaso Di Niso (L'Aquila)**
»	»	»	**Al sig Kasian Lim (Manila)**
»	»	»	**Al sig. Victor Markiewicz (Liège)**
11	»	»	**Al sig. Theodor Elting (Paderborn)**
»	»	»	**Al sig Giuliano Faralli (Montepulciano-Chiusi-Pienza)**
»	»	»	**Al sig Paolo Giuliani (L'Aquila)**
21	»	»	**Al sig Domenico Annese (Roma)**
»	»	»	**Al sig Enrico Carello (Roma)**
28	»	»	**Al sig Attilio Catesi (Roma)**
»	»	»	**Al sig Aurelio Cresi (Roma)**
»	»	»	**Al sig Pietro Gervasio (Roma)**
»	»	»	**Al sig Domenico Mancini (Roma)**
»	»	»	**Al sig Mario Petrucci (Roma)**

28	**maggio**	**1999.**	**Al sig. Piero Ruggeri (Roma)**
»	»	»	**Al sig. Claudio Stitaleri (Roma)**
»	»	»	**Al sig. Luigi Balducci (Ravenna-Cervia)**
»	»	»	**Al sig. Costanzo Basaglia (Ravenna-Cervia)**
»	»	»	**Al sig. Rino Cicognani (Ravenna-Cervia)**
»	»	»	**Al sig. Aviero Foschini (Ravenna-Cervia)**
»	»	»	**Al sig. Giorgio Minestrini (Ravenna-Cervia)**
»	»	»	**Al sig. Johannes M. Groóte Schaarsberg (Breda)**
»	»	»	**Al sig. Ferdinandus J.M. Gielen (Roermond)**
»	»	»	**Al sig. Manfred Plate (Freiburg)**
»	»	»	**Al sig. Vito Cofano (Roma)**
14	**giugno**	»	**Al sig. Agostino Podda (Roma)**

NECROLOGIO

21	**settembre**	**1999.**	**Mons. Raphaël Bayan, Vescovo em. di Iskanderiya degli Armeni** *(Egitto).*
27	»	»	**Mons. Achille Glorieux, Arcivescovo tit. di Beverley.**
29	»	»	**Mons. Edward W. O'Rourke, Arcivescovo em. di Peoría** *(Stati Uniti d'America).*
30	»	»	**Mons. Thomas Holland, Vescovo em. di Salford** *(Gran Bretagna).*
»	»	»	**Mons. Norbert F. Gaughan, Vescovo em. di Gary** *(Stati Uniti d'America).*
6	**ottobre**	»	**Mons. Dennis W. Hickey, Vescovo tit. di Rusuccuru.**
7	»	»	**Mons. Roger Meindre, Arcivescovo di Albi** *(Francia).*
11	»	»	**Mons. Mario Peressin, Arcivescovo em. di LAquila** *(Italia).*
12	»	»	**Mons. Joseph Ngogi Nkongolo, Vescovo em. di Mbujimayi** *(Rep. Dem. Congo)*
13	»	»	**Mons. Geoffrey Burke, Vescovo tit. di Vagrauta.**

An. et vol. XCI 7 Decembris 1999 N. 12

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

Directio Palazzo Apostolico - Città del Vaticano - *Administratio:* Libreria Editrice Vaticana

ACTA IOANNIS PAULI PP. II

CONSTITUTIO APOSTOLICA

VITEBSCEN.

In Bielorussia nova conditur dioecesis Vitebscensis.

IOANNES PAULUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI
AD PERPETUAM REI MEMORIAM

Ad aptius consulendum spirituali bono Christifidelium, Venerabilis Frater Noster Casimirus S.R.E. Cardinalis Swiatek, Archiepiscopus Metropolita Minscensis Latinorum - Mohiloviensis Latinorum, amplum ob numerum incolarum in circumscriptione ecclesiastica sua commorantium ab hac Apostolica Sede petivit ut quodam distracto territorio ab eadem circumscriptione nova conderetur dioecesis. Nos, favente quoque eidem rei Venerabili Fratre Dominico Hrusovsky, Archiepiscopo titulo Tubiensi, in memorata Natione Nuntio Apostolico, de consilio Secretariae Status admotae postulationi libenter concedendum esse putavimus. Summa igitur Nostra potestate ab archidioecesi Minscensi Latinorum - Mohiloviensi Latinorum separamus Regionem «Vitebsk» atque ex ita distracto territorio novam constituimus dioecesim *Vitebscensem,* cuius sedem ponimus in urbe « Vitebsk » dum ibique exstans templum, Deo in honorem sanctae Barbarae dicatum, ad gradum et dignitatem cathedralis ecclesiae evehimus. Praeterea dioecesim Vitebscensem suffraganeam facimus metropolitanae Sedi Minscensi Latinorum-Mohiloviensi Latinorum eiusque Episcopum metropolitico iuri Archie-

piscopi Minscensis Latinorum - Mohiloviensis Latinorum subicimus. Cetera omnia vero secundum canonicas leges temperentur. Quae statuimus, perficienda committimus Venerabili Fratri Dominico Hrusovsky, quem diximus, eidem tribuentes necessarias et opportunas facultates etiam subdelegandi, ad effectum de quo agitur, quemlibet virum in ecclesiastica dignitate constitutum, onere imposito ad Congregationem pro Episcopis authenticum exemplar actus peractae exsecutionis remittendi. Hanc denique Constitutionem Nostram nunc et in posterum ratam esse volumus, contrariis quibuslibet rebus non obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die decimo tertio mensis Octobris, anno Domini millesimo nongentesimo nonagésimo nono, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

ffi ANGELUS card. SODANO
Secretarius Status

& LUCAS card. MOREIRA NEVES
Congr. pro Episcopis Praef

Marcellus Rossetti, *Protonot. Apost.*
Tharsicius Nardi, *Protonot. Apost. s.n.*

Loco ffl Plumbi
In Secret. Status tab., n. 461.438

LITTERAE APOSTOLICAE

I

Venerabili Dei Servo Faustino Míguez Beatorum honores decernuntur.

IOANNES PAULUS PP. II

Ad perpetuam rei memoriam. — « In via testimoniorum tuorum delectatus sum sicut in omnibus divitiis» *(Ps* 118, 14).

Fide illuminatus caritateque inflammatus, Faustinus Míguez suas repperit delicias cum Dei voluntatem compleret operamque Eiusdem regno proferendo daret, pueris iuvenibusque instituendis sese studiose dicando secundum S. Iosephi Calasanctii rationes itemque animarum bono, mulieribus humane christianeque promovendis, aegrotis curandis sese devovendo.

Venerabilis Dei Servus die xxiv mensis Martii anno MDCCCXXXI in pago *Xamirds,* qui ad municipium *Acevedo del Río* pertinet, Auriensis dioecesis, ortus est, atque sacro fonte aspersus nomen obtinuit Emmanuelis. Vitae

consecratae studens atque iuvenes instituere cupiens, viginti fere annos natus Ordinem Clericorum Regularium Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum ingressus est sibique nomem Faustinum ab Incarnatione imposuit. Anno MDCCCLiii sollemnia vota nuncupavit et anno MDCCCLVI presbyterali ordinatione auctus est. Primum in insula Cuba sustinuit ministerium, quo una cum quibusdam sodalibus, S. Antonio Maria Claret poscente, missus est. Magister fuit scientiarum naturalium et peculiarem peritiam in herbaria disciplina consecutus est, quasdam cognitiones, ad futuram operam perutiles, cum obtineret. Patria repetita, variis in claustris commoratus est, ubi studiose periteque docuit; aequali industria apostolatum egit atque ex herbis medicamenta paravit, quibus latam opinionem, aestimationem ac simul dissensiones et aerumnas sibi conciliavit. Humanum namque dolorem animo animadvertens, mala corporisque dolores levare conatus est: « Quem amorem in dolentem humanitatem habeo — dictitabat — eundem in scientiam habeo ... quia Divini Magistri instar ante omnia de salute animarum cogitare debeo, sed oportet pro viribus corporis sanitati quoque operam dem ». Cum in claustro *Sanlúcar de Barrameda* esset, generalis Superioris de licentia atque Archiepiscopo Hispalensi comprobante, Sorores Calasanctianas Filias « divinae Pastorae » pro pauperibus puellis educandis condidit, quae matres coniugesque essent futurae. Huic operi se prudenter animoseque applicavit, haud paucis difficultatibus superatis. Diligenter Sorores instituit quas cohortabatur ut operarentur et se compararent ad frugiferum apostolatum, ut deditionis spiritum haberent, homines indigentes suam quoque vitam periclitando iuvarent, nullo adhibito subsidio praeter caritatem, nulla re impellente praeter Dei gloriam et propriam aliorumque salutem. Providentia eum solata est cum Congregationem in varias Hispaniae Americaeque Latinae regiones diffusam videret. Dei Servus postremum vitae suae tempus in claustro *Getafe* traduxit, ubi proximo fuit utilis, Christi lucem effudit et in sanctitatis semita processit. Sacerdotalia officia complevit atque sui ordinis religiosi charismati regulaeque fidelis mansit. Christianas virtutes perseveranter, accurate spiritalique oblectatione exercuit necnon cum Domino coniunctionem aluit per piam divinorum mysteriorum celebrationem, precationem, continentiam, votorum religiosorum observantiam ipsaque apostolatus opera. Patienter difficultates adversamque valetudinem toleravit. Meritis onustus et sanctitatis fama circumdatus, die VIII mensis Martii anno MCMXXV obdormivit in Domino.

Beatificationis canonizationisque Causa anno MCMLIII apud Curiam Matritensem incohata est. Die xxi mensis Decembris anno MCMXCII NOS decla-

ravimus Ipsi Dei Servum virtutes théologales, cardinales iisque adnexas heroum in modum exercuisse. Nobis coram die vi mensis Aprilis anno MCMXCVIII Decretum super miro eiusdem intercessioni adscripto prodiit. Statuimus igitur ut beatificationis ritus Romae die xxv mensis Octobris celebraretur. Hodie igitur inter sacra hanc ediximus formulam:

Nos, vota Fratrum Nostrorum Flavii Roberti Carraro, Episcopi Veronensis, Claudii Hümmes, Archiepiscopi Sancti Pauli in Brasilia, Francisci Iosephi Pérez y Fernández-Golfín, Episcopi Xetafensis, et Danielis Marci Buechlein, Archiepiscopi Indianopolitani, necnon plurimorum aliorum Fratrum in episcopatu multorumque christifidelium explentes, de Congregationis de Causis Sanctorum consulto, Auctoritate Nostra Apostolica facultatem facimus ut Venerabiles Servi Dei Zephyrinus Agostini, Antonius a Sancta Anna Galväo, Faustinus Míguez et Theodora Guerin Beatorum nomine in posterum appellentur, eorumque festum: Zephyrini Agostini die vicesima quarta Septembris; Antonii a Sancta Anna Galväo die vicesima quinta Octobris; Faustini Míguez die octava Martii; et Theodorae Guerin die tertia Octobris in locis et modis iure statutis quotannis celebrari possit. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti.

Quae autem his Litteris decrevimus nunc et in posterum rata et firma esse volumus, contrariis rebus minime nullis.

Datum Romae, sub anulo Piscatoris, die xxv mensis octobris anno MCMXCVIII, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

De mandato Summi Pontificis
ffi ANGELUS card. SODANO

Loco ffi Sigilli
In Secret. Status tab., n. 442.942

II

Venerabili Dei Servae Annae Schäffer Beatorum honores decernuntur.

IOANNES PAULUS PP. II

Ad perpetuam rei memoriam. — « Amare et dolere necnon, cum Deus volet, mori meum est desiderium ».

Sententia haec omne vitae patientis consilium itemque sanctitatis arcanum Venerabilis Dei Servae Annae Schäffer complectitur, quae crucis vi-

tam tenens, cunctis significavit in adversa quoque valetudine pulchrum esse Iesum sectari et animarum saluti Christique regno in terra aedificando cooperari.

Anna Schäffer die xviii mensis Februarii anno MDCCCLXXXII in pago *Mindelstetten,* **Ratisbonensis dioecesis, humilibus parentibus orta est. Inde a pueritia facile quietumque ingenium demonstravit, ad precationem oboedientiamque pronum, xi annos nata, sacram Eucharistiam recepit, quae eius gaudium fuit eiusque vis. Ut dotem sibi compararet, ad aliquod institutum religiosum ingrediendum necessariam, varia nonnullas apud familias obivit opera. Anno MCMI gravissimus intervenit casus, qui initium fuit eius aerumnarum. Cecidit namque in aheneum ubi aqua fervebat ipsaque graviter et irreparabiliter crura perussit. Curata est, at nullo bono exitu, immo ita in peius vertit valetudo ut e lecto ab anno MCMII surgere non posset. Postquam principio reluctata est, suam porro condicionem accepit atque suum morbum in coniunctionis cum Deo apostolatusque instrumentum immutavit. Una cum matre, cui erat nomen Teresiae Forster, ac sorore in egestate vixit, parocho iuvante, qui eandem spiritaliter quoque moderabatur. Quamvis e lecto surgere non posset, totum diem auxilium ferebat vestimenta suendo et acu pingendo. Cotidie sacram Eucharistiam recipiebat ad eandemque animum colligens se comparabat, plane sibi conscia Iesum esse magistrum qui eam de voluntate Patris facienda cruceque baiulanda docebat. Usque ad homines complures suscipiendos parata, eosdem cohortabatur et solabatur qui cotidie ipsam convenire solebant atque apostolatum hunc cum precationis, sacrificii, sui doloris oblationis apostolatu iugavit. Fidem caritatemque per Dei timorem, peccati odium, apostolicum studium, desiderium hominum peccata reparandi testificata est. In acerbissimis quoque probationibus, interiorem quietem, tranquillitatem et erga Deum providentiamque fiduciam servavit. Spe sustentata, bona aeterna concupivit atque prudenter perseveranterque subsidia ad ea adipiscenda adhibuit. Eius omnis habitus, species, mos coronam quandam magnarum virtutum ostendebat, quas per continuatam sui dominationem, patientiam, humilitatem, animi facilitatem, bonitatem adepta est. Cum eius valetudo imbecillior fieret, usque dum silens re esset hostia, die v mensis Octobris anno MCMXXV diuturnis aerumnis purificata de hoc mundo demigravit. Sanctitatis fama, quam ipsa vivens obtinuit, magis ac magis increbruit; Ratisbonensis ideo Episcopus anno MCMLXXIII beatificationis canonizationisque Causam incohavit. Die n mensis Iulii anno MCMXCV NOS declaravimus Ipsi Dei Servam he-**

roum in modum virtutes exercuisse. Exinde Nobis coram die **III** mensis Iulii anno MCMXCVIII decretum super miro prodiit, eius intercessioni adscripto. Statuimus idcirco ut beatificationis ritus die **VII** mensis Martii anno MCMXCIX Romae ageretur. Hodie idcirco in Basilica Petriana, inter Missarum sollemnia formulam hanc protulimus:

Nos, vota Fratrum Nostrorum Antonii Cañizares Llovera, Archiepiscopi Granatensis, Ioannis Mariae Cardinalis Lustiger, Archiepiscopi Parisiensis, et Manfredi Müller, Episcopi Ratisbonensis, necnon plurimorum aliorum Fratrum in episcopatu multorumque christifidelium explentes, de Congregationis de Causis Sanctorum consulto, Auctoritate Nostra Apostolica facultatem facimus ut Venerabiles Servi Dei Vincentius Soler et sex Socii, Emmanuel Martín Sierra, Nicolaus Barré et Anna Schäffer Beatorum nomine in posterum appellentur eorumque festum: Vincentii Soler et sex Sociorum, et Emmanuelis Martín Sierra die quinta Maii; Nicolai Barré die vicesima prima Octobris; et Annae Schäffer die quinta Octobris in locis et modis iure statutis quotannis celebrari possit. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti.

Commendabilis haec mulier insignes pietatis patientiaeque dedit testificationes, quae non modo suam religiose toleravit infirmitatem verum et per eam mirificum apostolatum explicavit. Spectata illius exempla magno sint hominibus qui nunc sunt documento firmoque subsidio, quo expeditius faciliusque sustineant difficultates et, si forte, aegrotationes.

Quae autem his Litteris decrevimus nunc et posthac rata et firma volumus esse, contrariis rebus minime obstantibus quibuslibet.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris, die **VII** mensis Martii, anno MCMXCIX, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

De mandato Summi Pontificis

93 ANGELUS card. SODANO

Loco ffi Sigilli
In Secret. Status tab., n. 452.929

III

Venerabili Dei servo Pio a Pietrelcina Beatorum honores decernuntur.

IOANNES PAULUS PP. II

Ad perpetuam rei memoriam. — « Ad Christi crucem animae luce vestiuntur eaeque amore inflammantur: hinc illae sublime feruntur excelsiora petiturae. Usque nobis quoque sit crux nostrae quietis lectus, perfectionis schola, nostra amata hereditas ».

Verba haec, quae Venerabilis Dei Servus Pius a Pietrelcina iuvenis scripsit, vitam ipsius spiritalem apostolatumque maxime frugiferum summatim complectuntur. Etenim Iesum cruci affixum sic dilexit ut eum in crucis via fideliter sequeretur idemque in spiritu corporeque passionis dolores cum eo communicaret atque diu noctuque ad ipsius Regnum aedificandum operaretur, cum omnibus omnia fieret, ut aliquos utique faceret salvos (cfr *1 Cor* 9, 22). Gratii Mariae Forgione et Mariae Iosephae Di Nunzio filius, die xxv mensis Maii anno MDCCCLXXXVII is Pietrelcinae, Beneventana in dioecesi, ortus est ac postridie ibidem in templo S. Mariae Angelorum baptismatis fonte est auctoratus cui nomen Franciscum indiderunt. Puer et adulescens in loco quieto pacatoque suam exegit aetatem, xn annos natus confirmationis sacramentum suscepit primumque ad sacram synaxin accessit. Deinde die xxn mensis Ianuarii anno MCMIII franciscale vestimentum induit atque Frater Pius vocatus est. Novitiatu expleto, vota temporalia nuncupavit atque die xxvii mensis Ianuarii anno MCMVII vota emisit perpetua. Sacerdotali ordine die x mensis Augusti anno MCMX Bene venti auctus, inter suos usque ad annum MCMXVI valetudinis gratia versatus est. Mense Septembri eiusdem anni ad Sancti Ioannis Rotundi (in archidioecesi Sipontina-Vestana) coenobium missus est, ubi magno cum fidelium emolumento usque ad mortem mansit. Anno MCMXVIII in eo Passionis Domini Nostri Iesu Christi signa aliaque dona singularia reperta sunt. Humilis Capuccinus suam per vitam penitus ad precationem dicatam et fratres audiendos mundum admiratione affecit: innumeri homines in claustro Sancti Ioannis Rotundi eum convenerunt. Complures eum convenientes fidem iterum invenerunt. Quibus omnibus dicebat: « Iesus nullam aliam prae manibus habere curam videtur praeter vestrae animae sanctificationem ». Pater Pius mature intellexit iuvenis se una cum Iesu spatium complere debere tribus modis: scilicet per animarum moderationem, sacramentalem confessionem Missaeque celebrationem. Epistularum ex voluminibus perquam peritus animarum moderator reperiri potest. Haud facile factu erat apud Patrem Pium peccata confiteri, quod prae se ferebat aliquam exspectationem cuiusdam incommodae congressionis. At eius apostolicae operae maximum momentum in Eucharistiae celebratione inveniebatur. Centena fidelium milia in ea culmen plenitudinemque ipsius spiritalitatis perceperunt. Ad eum undique terrarum concurrebant homines eique per epistulas suas corporis spiritusque difficultates committebant. Dei amore proximique absumptus suam ipse penitus vocationem vixit, ut hominum redemptioni per suam peculiarem missionem

sociaretur. Ceterum ipse peculiarem in modum Passionem participavit. Nec minus fuerunt graviora quae sua propter peculiaria charismata pati debuit. In sanctorum annalibus accidit nonnumquam ut electus, Deo provide sinente, agnitus non sit. Si id usu venit, oboedientia ei fit purificationis catinus.

Animarum curiositatem cum humano dolore coniungens, apud Sanctum Ioannem Rotundum valetudinarium excitandum curavit, « Domum scilicet allevamenti doloris », quam die v mensis Maii anno MCMLVI expiavit. Nosocomium ipse voluit maximae dignitatis, at summopere ipse cupiit ut curationes inibi «humaniter» agerentur, aegroto sollicite lepideque recepto. In spiritali provincia precationis Coetus condidit, quos ipse « fidei seminaria amorisque fóculos » definivit quosque Decessor Noster Paulus VI « magno personarum flumini quae orant » assimilavit. Quietus de hoc mundo eius transitus die xxin mensis Septembris anno MCMLXVIII accidit: eius corpus in crypta quiescit S. Mariae Gratiarum Sancti Ioannis Rotundi. Beatificationis et canonizationis Causa incohata est, cum apud archiepiscopalem Curiam Sipontinam-Vestanam Processus Cognitionalis celebraretur, qui anno MCMLXXXIII incepit et anno MCMXC ad finem adductus est. His rebus a iure praescriptis rite peractis, Nobis coram die xvm mensis Decembris anno MCMXCVII decretum prodiit, quo declaravimus Dei Servum heroum in modum virtutes théologales, cardinales iisque adnexas exercuisse. Dioecesana inquisitio de quadam mira sanatione acta est, quae anno MCMXCV evenit, intercessioni ipsius Venerabilis Dei Servi adscripta. Suetis scrutationibus eventu pervestigato coram Nobis die xxi mensis Decembris anno MCMXCVIII decretum super miraculo prodiit. Idcirco statuimus ut Beatificationis ritus Romae die II mensis Maii anno MCMXCIX ageretur.

Hodie igitur, in foro ad Vaticanam Basilicam Sancti Petri spectante, inter Missarum sollemnia hanc ediximus formulam:

Nos, vota Fratris Nostri Vincentii D'Addario, Archiepiscopi Sipontini-Vestani, necnon plurimorum aliorum Fratrum in episcopatu multorumque christifidelium explentes, de Congregationis de Causis Sanctorum consulto, Auctoritate Nostra Apostolica facultatem facimus ut Venerabilis Servus Dei Pius a Pietrelcina Beati nomine in posterum appelletur eiusque festum die ipsius natali, id est vicesima tertia Septembris, in locis et modis iure statutis, quotannis celebrari possit.

In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti.

Quae autem his Litteris decrevimus nunc et in posterum rata et firma esse volumus, contrariis rebus minime obstantibus quibuslibet.

Iuvat denique huius Beati extollere praestantiam, qui penitus se divino cultui mancipans nostri temporis multorum hominum sibi conciliavit animos eosdemque fortiter ad Domini monitiones tenendas incitavit.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris, die II mensis Maii, anno MCMXCIX, Pontificatus Nostri vicesimo primo.

De mandato Summi Pontificis
83 ANGELUS card. SODANO

Loco © Sigilli
In Secret. Status tab., n. 457.108

ALLOCUTIONES

I

Ad Togi episcopos.*

Chers Frères dans Vépiscopat,

1. Je suis particulièrement heureux de vous accueillir, Évêques de l'Église catholique au Togo, alors que vous accomplissez votre visite *ad limina.* Votre pèlerinage aux tombeaux des Apôtres est une occasion privilégiée qui vous est offerte afin d'affermir en vous les dons reçus du Seigneur pour remplir la charge que vous avez reçue d'enseigner, de sanctifier et de gouverner le peuple de Dieu.[1] Que vos rencontres avec l'Évêque de Rome et avec ses collaborateurs soient pour vous des moments forts de communion ecclésiale qui vous aideront dans votre mission au service du peuple togolais!

Je remercie vivement le Président de votre Conférence episcopale, Mgr Philippe Kpodzro, Archevêque de Lomé, pour les aimables paroles qu'il m'a adressées en votre nom. Elles attestent l'attachement que portent vos communautés au Successeur de Pierre. Lorsque vous rentrerez dans vos diocèses, transmettez mon salut affectueux aux prêtres, aux religieux, aux religieuses, aux catéchistes et aux laïcs dont vous êtes les pasteurs. Que Dieu donne à chacun la force de manifester ardemment la foi reçue au Baptême. À travers vos fidèles, c'est le peuple togolais tout entier que je

* Die 2 Iulii 1999.
[1] Cf. Décret *Christus Dominus,* n. 2.

rejoins, lui souhaitant de grand cœur de progresser avec courage et dans l'espérance sur les chemins du véritable progrès humain et spirituel.

2. Au cours des dernières années, trois diocèses ont été érigés dans votre pays. Je salue cordialement les nouveaux Évêques, et je me réjouis de la vitalité de l'Église au Togo dont ces créations sont le signe. Avec vous je rends grâce à Dieu pour le don de la foi qu'il ne cesse de répandre dans votre peuple. C'est pour vous et pour tous les catholiques une exigence de sainteté de vie et de témoignage encore plus actif à rendre au Christ, afín de poursuivre avec une ardeur renouvelée une évangélisation en profondeur de la société. En vous appuyant sur l'exhortation apostolique *Ecclesia in Africa,* vous saurez trouver les voies nouvelles qui vous permettront, avec l'aide de l'Esprit Saint, de contribuer à l'édification et à la croissance de l'Église Famille de Dieu, communauté des disciples du Christ, solidaire, chaleureuse et ouverte à tous.

Pour s'acquitter de cette lourde charge, les pasteurs sont appelés à se mettre résolument à la suite du Christ qui a voulu accomplir le dessein d'amour de son Père pour les hommes en se mettant au service du plus humble de ses frères. Par leur profonde communion mutuelle, les membres de la Conférence episcopale donnent un témoignage eminent de l'unité de la mission de l'Église, et ils y trouvent une aide efficace dans l'accomplissement de leur ministère pastoral. Je souhaite aussi qu'une véritable solidarité se manifeste entre les diocèses à travers une répartition adéquate du personnel apostolique qui permette d'aider généreusement les plus pauvres d'entre eux. En donnant la première place à votre mission spirituelle au service des fidèles et des hommes de bonne volonté, soyez pour eux des guides sur les chemins de la sainteté pour que tous puissent réaliser pleinement la vocation qu'ils ont reçue de leur Créateur!

Par ailleurs, comme je l'ai écrit dans l'encyclique *Sollicitudo rei socialis,* l'accomplissement du ministère de l'évangélisation dans le domaine social fait partie de la fonction prophétique de l'Église.[2] En effet, l'annonce du message évangélique aux hommes et aux femmes de notre temps nécessite d'être attentif aux réalités de leur vie quotidienne. Il est du devoir de l'Église de contribuer au bien commun, avec tous les hommes de bonne volonté, afin que la dignité et les droits légitimes de toute personne soient toujours mieux respectés. Pour cela, j'engage donc vivement vos communautés

[2] **Cf. n. 41.**

à témoigner toujours et partout des valeurs évangéliques que le Seigneur nous a laissées. Qu'elles se souviennent que le Christ nous a envoyé «l'Esprit de vérité qui vient du Père »,[3] nous rappelant par là l'importance essentielle de la vérité pour construire sa vie personnelle et édifier la société! Sans elle, rien ne peut subsister durablement, et l'homme ne peut trouver la véritable liberté. En effet, « en un monde sans vérité, la liberté perd sa consistance et l'homme est soumis à la violence des passions et à des conditionnements apparents ou occultes ».[4]

3. Voilà plus d'un siècle que la Bonne Nouvelle du Christ est annoncée sur votre terre. Avec vous, je rends grâce à Dieu pour le dévouement parfois héroïque de tous les missionnaires, hommes et femmes, qui ont permis l'implantation et la croissance de l'Église au Togo. A ceux et à celles qui poursuivent l'œuvre de ces pionniers de l'Évangile, je redis l'estime et les encouragements du Successeur de Pierre.

À vos prêtres, qui, avec vous, portent aujourd'hui une grande part du travail d'évangélisation, j'adresse mon cordial salut. Qu'eux aussi prennent pour modèle de vie apostolique le Christ, venu pour servir et non pour être servi! Que leur ministère, dont je connais les joies et les espérances, mais aussi les fatigues et les difficultés, soit un service généreux et désintéressé de la mission de l'Église auprès de tous les hommes! Je les invite avec force à unifier et à vivifier leur être et leur agir sacerdotal en étant, dans l'intimité de toute leur existence, attachés au Christ comme ses amis. Ainsi ils seront capables de proposer aux autres une expérience de vie chrétienne et spirituelle. Je les invite donc à approfondir particulièrement leur rencontre du Christ par « la méditation fidèle de la Parole de Dieu, la participation active aux saints mystères de l'Église, le service de la charité à l'égard des "petits" ».[5] Aux moments de tentation et de découragement, c'est grâce à une vie spirituelle solide, fondée sur cette rencontre personnelle et quotidienne avec le Seigneur, qu'ils trouveront la force de vivre généreusement les engagements qu'ils ont pris au jour de leur ordination. Je souhaite aussi qu'ils ravivent le don qu'ils ont reçu de Dieu en accordant la place qui lui revient à la formation permanente. En effet, elle est indispensable pour dis-

[3] *Jn* 15, 26.
[4] Encyclique *Centesimus annus,* n. 46.
[5] Exhortation apostolique *Pastores dabo vobis,* n. 46.

cerner et suivre fidèlement la volonté du Seigneur. Elle est aussi un acte d'amour et de justice envers le peuple de Dieu dont ils sont les serviteurs.[6]

Chers frères dans l'Épiseopat, il vous revient de manière particulière d'avoir le souci des vocations sacerdotales afin que l'Évangile soit annoncé partout. C'est une dimension essentielle de la pastorale de vos diocèses. La formation et l'accompagnement spirituel des candidats au sacerdoce demandent souvent d'accepter des sacrifices importants. Soyez assurés qu'avec la grâce de Dieu ils porteront du fruit! La situation actuelle exige un sérieux discernement pour que les séminaristes aient suffisamment conscience que le chemin sur lequel ils s'engagent exige un renoncement total à eux-mêmes et à la recherche de toute promotion personnelle, afin de devenir des « ministres fervents et convaincus pour la "nouvelle évangélisation", des serviteurs fidèles et généreux de Jésus Christ et des hommes ».[7]

Je salue aussi les religieux et les religieuses qui dans votre pays coopèrent à la mission de l'Église. En menant une vie uniquement vouée au Père, saisie par le Christ et animée par l'Esprit, ils contribuent de manière particulièrement profonde au renouveau du monde.[8] Pour enraciner solidement leur charisme et le développer dans la vie ecclésiale, il est nécessaire qu'ils manifestent clairement la spécificité du don reçu de Dieu pour le bien de toute l'Église. Plus que dans leur façon de faire, c'est par tout leur être que les religieux et les religieuses doivent maintenir présente chez les baptisés la conscience de devoir répondre par la sainteté de leur vie à l'amour que Dieu ne cesse de leur prodiguer. En vivant pleinement leurs engagements, ils rejoignent aussi les aspirations de leurs contemporains en leur indiquant les chemins d'une authentique recherche de Dieu.

4. Dans vos rapports quinquennaux, vous avez souligné la place primordiale des catéchistes pour implanter et faire vivre les communautés chrétiennes, en relation étroite avec les Évêques et les prêtres. À tous, transmettez la reconnaissance du Pape pour leur travail généreux au service de l'Évangile et ses encouragements, afin que par une vie personnelle et familiale exemplaire ils soient des témoins véridiques du message qu'ils annoncent. Soyez pour eux des pères attentifs à leurs besoins et apportez-leur le soutien moral et matériel qui leur est nécessaire. Leur formation spirituelle et doctrinale est une exigence première pour qu'ils puissent assurer

[6] Cf. *ibid.* n. 70.
[7] *Ibid.,* n. 10.
[8] Cf. Exhortation apostolique *Vita consecrata,* n. 25.

avec compétence et responsabilité le service qui leur est demandé dans la communauté.

5. La vitalité de l'Eglise dépend de la réponse de chaque chrétien à l'appel que Dieu lui adresse à croître et à porter du fruit. Pour cela, il est nécessaire que les laïcs puissent acquérir une solide formation qui « a comme objectif fondamental la découverte toujours plus claire de leur vocation personnelle et la disponibilité toujours plus grande à la vivre dans l'accomplissement de leur propre mission ».[9] Cette formation doit permettre à chacun de réaliser l'unité de sa propre existence, de vivre et de proclamer sa foi de manière authentique. L'ignorance dans le domaine religieux est en effet trop souvent misé à profit par des groupes ésotériques ou des sectes pour attirer des croyants trop peu enracinés dans leur foi.

La formation intégrale dispensée aux laïcs doit aussi les aider à être des citoyens qui prennent leurs responsabilités dans la vie de la collectivité. En effet, elle « doit permettre aux chrétiens d'acquérir non seulement une habileté technique pour mieux transmettre le contenu de la foi, mais encore une profonde conviction personnelle pour en témoigner efficacement dans la vie».[10] Dans la société, les laïcs ne peuvent renoncer à l'action multiforme pour promouvoir le bien commun. Cela passe aussi par le difficile engagement pour la défense et la promotion de la justice et pour l'affermissement d'une authentique démocratie qui permette à tous de se sentir effectivement acteurs de leur destinée dans la nation.

6. Les graves questions qui concernent le mariage chrétien et la vie familiale sont des défis auxquels l'Église dans votre région se trouve affrontée. C'est donc pour vous une tâche importante d'éduquer les fidèles aux valeurs fondamentales du mariage et de la famille. L'unité du couple est une exigence de vie qui respecte le dessein de Dieu tel qu'il a été révélé au commencement. Elle est aussi une manifestation de l'égale dignité personnelle de la femme et de l'homme, qui « dans le mariage se donnent dans un amour total qui, de ce fait même, est unique et exclusif».[11] Aux personnes qui ont déjà accepté d'entrer dans la communauté des disciples du Christ, mais qui vivent dans des situations matrimoniales qui ne leur permettent pas de recevoir le sacrement du Baptême, l'Église doit porter une assistance

[9] **Exhortation apostolique *Chistifideles laici,* n. 58.**
[10] ***Ecclesia in Africa,* n. 77.**
[11] **Exhortation apostolique *Familiaris consortio,* n. 19.**

spirituelle constante. Je vous encourage vivement à accueillir ces personnes avec une grande sollicitude pastorale et à demeurer attentifs à leurs besoins, pour leur permettre de progresser sur le difficile chemin de l'accueil intégral du message évangélique, dans la justice et la charité à l'égard de toutes les personnes concernées. Je souhaite que les fidèles prennent une vive conscience de la dignité du mariage chrétien et qu'ils reconnaissent son indissolubilité comme « fruit, signe et exigence de l'amour absolument fidèle que Dieu a pour l'homme et que le Seigneur Jésus manifeste à l'égard de son Église».[12] Que les familles chrétiennes soient aux yeux de tous des modèles d'unité et d'amour partagé! Que dans les difficultés elles ne se découragent pas, mais trouvent dans leur communion au Christ et dans l'entraide mutuelle au sein de l'Église la force de rester fidèles!

7. Pour que l'Évangile s'incarne pleinement dans votre terre, une véritable inculturation est nécessaire. Il est indispensable, en effet, de donner à tous la possibilité d'accueillir le Christ dans l'intégralité de son être et de sa culture, pour parvenir a l'union plénière avec Dieu. Aussi, je vous encourage dans les efforts que vous avez entrepris pour contribuer à transformer les authentiques valeurs de votre peuple en les intégrant dans le christianisme et à enraciner ainsi la foi chrétienne dans votre culture.

La mission de l'Église au milieu des nations appelle aussi l'établissement de relations fraternelles avec tous les hommes. Dans votre pays, les rapports avec les Musulmans et avec les adeptes de la Religion traditionnelle sont généralement bons. Je vous invite donc à poursuivre le dialogue de la vie qui est si nécessaire pour conserver un climat de concorde et de solidarité entre les différentes communautés et pour travailler ensemble à l'amélioration des conditions de vie des membres de la nation.

D'ailleurs, les nombreuses formes de pauvreté qui touchent les populations de votre région vous ont incités à développer des œuvres sociales au service des personnes les plus défavorisées, sans distinction d'origine ou de religion. J'apporte mes vifs encouragements aux personnes qui, avec abnégation, travaillent à soulager les souffrances de leurs frères et de leurs sœurs ainsi qu'à celles qui contribuent à l'éducation des jeunes. Par leur engagement, l'Église entend être au milieu de tous le signe efficace de l'amour sans limites que Dieu porte aux hommes.

[12] ***Ibid.*, n. 20.**

8. Chers frères dans l'épiscopat, alors que se termine cette rencontre fraternelle, je voudrais vous engager à regarder vers l'avenir avec confiance, dans une adhésion renouvelée au Christ, qui manifeste pleinement l'homme à lui-même et lui dévoile sa très haute vocation.[13] J'invite particulièrement les jeunes Togolais à suivre le chemin que le Seigneur Jésus leur montre. Ils y trouveront lumière et force pour avancer sur les chemins de la vie et pour construire avec générosité la civilisation de l'amour où tous se reconnaîtront comme des frères appelés à une même destinée. Quelques mois nous séparent maintenant de l'ouverture du grand Jubilé de l'An 2000. Que ce temps de grâce soit pour l'Eglise qui est au Togo l'occasion d'un profond renouveau spirituel et d'une intense prise de conscience de sa responsabilité d'annoncer la Bonne Nouvelle du salut, particulièrement à travers un ardent témoignage de vie évangélique! Je confie toutes vos communautés à la protection maternelle de la Vierge Marie, lui demandant de guider leurs pas à la rencontre de son Fils. De grand cœur, je vous donne la Bénédiction apostolique que j'étends aux prêtres, aux religieux, aux religieuses, aux catéchistes et à tous les fidèles de vos diocèses.

II

Ad episcopos Litoris Eburnei.*

Chers Frères dans l'épiscopat,

1. Au moment où vous accomplissez votre pèlerinage au tombeau des Apôtres Pierre et Paul, c'est avec une grande joie que je vous accueille, vous qui êtes les pasteurs de l'Eglise catholique en Côte d'Ivoire. La visite *ad limina* est en effet un moment de grande importance pour la vie et le ministère des Evêques, qui viennent rendre gloire à Dieu pour tous les bienfaits reçus de lui et pour manifester leur communion avec le Successeur de Pierre et avec l'Eglise universelle. Dans leurs rencontres avec l'Evêque de Rome et avec ses collaborateurs, ils peuvent encore puiser réconfort et soutien pour accomplir la mission qui leur a été confiée.

Je remercie le président de votre Conférence episcopale, Mgr Auguste Nobou, Archevêque de Korhogo, pour les paroles aimables qu'il m'a adres-

[13] Cf. Constitution pastorale *Gaudium et spes,* n. 22.

* Die 28 Augusti 1999.

sées en votre nom. J'exprime aussi tous mes vœux à Mgr Vital Komenan Yao, Archevêque de Bouaké, que vous avez élu pour lui succéder dans quelques jours.

Lorsque vous rentrerez dans vos diocèses, portez à vos prêtres, aux religieux, aux religieuses, aux catéchistes et à tous les fidèles, le salut affectueux du Pape, qui garde encore en mémoire la chaleur de leur accueil lors de ses trois visites dans leur pays. Transmettez à tous vos compatriotes ses souhaits cordiaux pour un avenir de paix et de prospérité.

2. L'Église en Côte d'Ivoire a connu au cours de son histoire différentes phases d'enracinement et de croissance. Aujourd'hui elle fait preuve d'une belle vitalité qui permet de regarder vers l'avenir avec confiance. Les adhésions à la foi en Jésus Christ et les demandes de sacrements de l'initiation chrétienne sont nombreuses. Les célébrations liturgiques sont très suivies et vivantes. Par leur esprit convivial et joyeux, vos communautés expriment l'amour fraternel que Jésus a enseigné à ses disciples. Ainsi se manifeste la soif de Dieu de votre peuple et son désir de vivre pleinement les commandements divins! A l'occasion du synode africain, auquel plusieurs d'entre vous ont participé, les Pères ont porté leur réflexion sur ces signes d'espérance, mais aussi sur les ombres et les défis qui se présentent pour la mission. En rappelant l'urgence de la proclamation de la Bonne Nouvelle aux millions de personnes qui ne la connaissent pas encore, ils ont souhaité qu'une nouvelle ardeur évangélisatrice anime les Églises locales. Ils ont voulu aussi appeler tous les catholiques du continent à une nouvelle évangélisation en profondeur, en les conviant à marcher courageusement sur les difficiles chemins de la conversion du cœur et de la rénovation constante.

À la suite de ce synode, dans l'exhortation apostolique *Ecclesia in Africa,* j'ai voulu présenter moi-même les décisions et les orientations qui permettront à l'Église d'assurer sa mission d'une manière aussi efficace que possible. C'est en quelque sorte la charte missionnaire de l'Église famille de Dieu en Afrique, que tous sont invités à rendre effective dans leur vie personnelle et dans les situations particulières. Je souhaite vivement qu'en ce temps privilégié qui va voir la célébration du deux millième anniversaire de l'Incarnation, tout soit « orienté vers l'objectif prioritaire du Jubilé qui est le renforcement de la foi et du témoignage des chrétiens».[1] J'exhorte les disciples du Christ à fortifier les liens qui les unissent au Sauveur de l'hu-

[1] Lettre apostolique *Tertio millennio adveniente,* n. 42.

manité, afín d'en être les témoins fidèles et généreux. Pour cela, il est essentiel que soit présenté sans crainte le message chrétien dans sa totalité et dans toute sa vigueur prophétique, en faisant usage des moyens adaptés que le monde moderne peut offrir. Toutefois, il faut se souvenir que le témoignage d'une vie de sainteté est irremplaçable pour une annonce authentique de l'Évangile, dont le but est avant tout de proposer la personne même de Jésus ressuscité comme l'unique Sauveur de tous les hommes.

3. Depuis quelques années, le nombre de prêtres croît régulièrement; cela suscite espérance et optimisme pour l'avenir. En renouvelant mon salut cordial à tous vos prêtres, je les encourage à être dans leur ministère d'authentiques serviteurs du Christ, qui les a envoyés, et du peuple dont ils ont la charge, dans une communion toujours plus vivante avec leur Évêque et avec toute l'Église. La vocation au sacerdoce engage en effet les prêtres à entrer résolument dans l'attitude même de Jésus, serviteur chaste et fidèle, qui a donné sa vie sans compter pour réaliser la mission qui lui avait été confiée par son Père. Je les invite donc à se mettre avec ardeur à la suite du Seigneur, à la manière des Apôtres, en vivant leur sacerdoce comme un chemin spécifique de sainteté. Ainsi, ils seront, en toutes circonstances, des témoins véridiques et crédibles de la Parole qu'ils annoncent et des sacrements dont ils sont les ministres. En exerçant ce service dans un esprit de détachement évangélique par rapport à la recherche immodérée des biens matériels et des avantages personnels, ils seront des signes de la générosité de Dieu, qui prodigue gratuitement ses dons aux hommes.

Par une formation permanente soucieuse de l'approfondissement des connaissances théologiques et de la vie spirituelle, formation attentive aussi aux saines valeurs de leur milieu de vie, les prêtres trouveront une expression et une condition de leur fidélité à leur ministère et de l'unification de leur être même. Acte d'amour de Jésus Christ, qu'il faut connaître et rechercher sans cesse, cette formation continue est aussi un acte d'amour envers le peuple de Dieu que le prêtre a pour vocation de servir.[2]

Permettez-moi d'exprimer ici la reconnaissance de l'Église pour le travail réalisé chez vous, depuis plus d'un siècle, par tant de missionnaires, hommes et femmes, qui ont laissé leur pays d'origine pour que l'Évangile soit annoncé en terre ivoirienne. Leur témoignage, parfois héroïque, est aujourd'hui encore un modèle de vie toute donnée à Dieu et aux autres, et

[2] Cf. Exhortation apostolique *Pastores dabo vobis,* n 70.

une source de dynamisme pour de nombreux religieux, religieuses, prêtres *Fidei donum,* laïcs, qui se sont engagés généreusement dans leur sillage. Que Dieu bénisse leur œuvre et fasse grandir dans l'Eglise de Côte d'Ivoire le souci de la mission universelle! Chers frères dans l'épiscopat, dans cet esprit missionnaire que vous avez reçu de vos pères dans la foi, je vous encourage à développer toujours davantage la grande tradition africaine de solidarité par le partage des ressources en personnel apostolique avec les diocèses moins favorisés de votre pays ou encore au-delà de vos frontières.

4. Je connais votre attachement à une formation sérieuse des futurs prêtres. Le rapport étroit qui doit exister entre l'Evêque et le séminaire est primordial. C'est une grave responsabilité mais aussi une grande joie pour un pasteur de suivre le cheminement de ceux qui seront appelés à devenir ses plus proches collaborateurs dans le ministère apostolique. En effet, comme je l'ai écrit dans l'exhortation apostolique *Pastores dabo vobis,* « la présence de l'Evêque a une valeur particulière, non seulement parce qu'elle aide la communauté du séminaire à vivre son insertion dans l'Eglise particulière et sa communion avec le Pasteur qui la guide, mais aussi parce qu'elle authentifie et sert la finalité pastorale qui caractérise toute la formation des candidats au sacerdoce ».[3]

L'initiative que vous avez prise récemment de mettre en place une année de propédeutique mérite d'être encouragée. Ce temps de préparation à l'entrée au grand séminaire est une occasion privilégiée pour préciser les motivations des candidats, pour approfondir leur vie chrétienne et ecclésiale, et pour aider les formateurs dans leur tâche de discernement des vocations.

Par l'exemple de communautés éducatives unies et fraternelles qui donnent une image concrète de communion ecclésiale, les séminaristes apprendront à devenir eux-mêmes des hommes de foi fidèles à l'Eglise et aux engagements qu'ils seront appelés à prendre. Pour cela, il est nécessaire de choisir, de préparer et d'accompagner des prêtres de vie exemplaire possédant les qualités humaines, intellectuelles, pastorales et spirituelles qui correspondent à leur charge de formateurs du clergé. Dans un contexte où il est souvent difficile de proposer aux jeunes une vie d'ascèse et une discipline intérieure, on recherchera les moyens idoines pour leur présenter avec clarté les exigences de la vie sacerdotale, en évitant toute ambiguïté et tout compromis, néfastes pour leur vie personnelle et pour l'Eglise.

[3] N. 65.

5. Pour être fidèle à sa mission d'annoncer l'Évangile, l'Église tout entière doit être missionnaire. Tous les membres du peuple de Dieu ont reçu dans leur baptême et dans leur confirmation, chacun selon sa vocation spécifique, la responsabilité de témoigner de leur foi dans le Christ. Aussi la formation des fidèles laïcs tient-elle une place de premier ordre dans les orientations pastorales, afin de les aider à mener une vie pleinement cohérente et de pouvoir en rendre compte à leurs frères. Cette formation doit permettre aux laïcs de connaître clairement les vérités de la foi et leurs exigences, afin de ne pas se laisser « ballotter et emporter à tout vent de la doctrine, au gré de l'imposture des hommes et de leur astuce à fourvoyer dans l'erreur».[4] Elle contribuera à les guider pour qu'ils assument leurs responsabilités propres dans l'Église et dans la société, y compris dans le domaine socio-politique et économique, à la lumière de l'Évangile et de l'enseignement de l'Église. « Les chrétiens doivent être formés à vivre les implications sociales de l'Évangile de telle sorte que leur témoignage devienne un défi prophétique à tout ce qui nuit au vrai bien des hommes et des femmes d'Afrique, de même que de tous les autres continents ».[5]

Parmi les fidèles laïcs, les catéchistes, dont la charge demeure déterminante au sein des communautés chrétiennes, sont particulièrement appelés à approfondir inlassablement leur formation afin d'être de véritables témoins de l'Évangile par l'exemple de leur vie et leur compétence dans la mission qui leur est confiée. A chacun d'eux portez mes encouragements et ma reconnaissance pour leur générosité dans le service de l'Église et de leurs frères.

6. Dans la culture et la tradition africaines, la famille joue un rôle fondamental, car elle représente le premier pilier de l'édifice social et la première cellule de la communauté ecclésiale. C'est pourquoi le synode africain a considéré l'évangélisation de la famille comme une priorité majeure. Je vous encourage vivement à renforcer sans cesse une pastorale appropriée pour accompagner les familles dans les différentes étapes de leur formation et de leur développement. Il est particulièrement indispensable de préparer les jeunes au mariage et à la vie familiale. On les aidera à comprendre la grandeur et les exigences du sacrement du mariage, qui donne aux époux la grâce de s'aimer de l'amour dont le Christ a aimé son Église, de perfec-

[4] ***Ep* 4, 14.**

[5] ***Ecclesia in Africa,* n. 54.**

tionner ainsi leur amour humain, d'affermir leur unité indissoluble et de les sanctifier sur le chemin de la vie éternelle.[6] Il est du devoir de l'Eglise d'affirmer avec force l'unité et l'indissolubilité de l'union conjugale. « A ceux qui, de nos jours, pensent qu'il est difficile, voire impossible de se lier à quelqu'un pour la vie, à ceux encore qui sont entraînés par une culture qui refuse l'indissolubilité du mariage et qui méprise même ouvertement l'engagement des époux à la fidélité, il faut redire l'annonce joyeuse du caractère définitif de cet amour conjugal, qui trouve en Jésus Christ son fondement et sa force ».[7] Le témoignage de foyers unis et responsables de même que l'éducation au sens de la fidélité, sans laquelle il n'y a pas de vraie liberté, seront pour les jeunes des exemples précieux qui leur permettront de mieux connaître et d'accueillir la riche réalité humaine et spirituelle du mariage chrétien.

J'invite les fils et les filles de l'Église catholique à aimer et à soutenir la famille de façon particulière, en ayant une grande estime pour ses valeurs et ses possibilités, à reconnaître les dangers et les maux qui la menacent afin de pouvoir les surmonter et à lui assurer un milieu qui soit favorable à son développement![8]

7. La nouvelle évangélisation à laquelle l'Église est appelée doit prendre en compte avec un intérêt renouvelé le lien intime qui existe entre les cultures humaines et la foi chrétienne. La religion traditionnelle africaine, d'où proviennent de nombreux chrétiens, marque profondément la culture de votre peuple, et elle exerce encore une grande influence sur la compréhension de la foi par les fidèles et sur leur façon de la vivre, provoquant parfois des incohérences. Comme je l'ai écrit dans *Ecclesia in Africa*, un dialogue serein et prudent avec les adeptes de cette religion « pourra, d'une part préserver d'influences négatives qui affectent la manière de vivre de nombreux catholiques, et, d'autre part, permettre l'assimilation de valeurs positives, telles que la croyance en un Être suprême, Éternel, Créateur, Providence et juste Juge, qui s'harmonisent avec le contenu de la foi ».[9] Cependant, il est essentiel d'aider les baptisés à établir une relation authentique et profonde avec le Christ, qui doit devenir le centre effectif de leur existence. Une telle rencontre, où l'homme découvre le mystère de sa propre

[6] **Cf. *Catéchisme de l'Église catholique,* n. 1661,**

[7] **Exhortation apostolique *Familiaris consortio,* n. 20.**

[8] **Cf. *ibid.,* n. 86.**

[9] **N. 67.**

vie, implique une conversion radicale de la personne et une purification de toutes les pratiques religieuses antérieures à cette rencontre.

Par ailleurs, un fraternel dialogue de vie avec les musulmans est aussi une nécessité pour construire paisiblement l'avenir. Malgré les obstacles et les difficultés, il est urgent que tous les croyants, et les hommes de bonne volonté qui partagent avec eux des valeurs essentielles, unissent leurs efforts pour édifier la civilisation de l'amour, fondée sur les valeurs universelles de paix, de solidarité, de fraternité, de justice et de liberté. Pour cela, il convient de travailler ensemble au développement harmonieux de la société, afin que tous les fils de la nation puissent vivre dans la reconnaissance de leurs droits et de leurs devoirs les uns à l'égard des autres et que soit accordée à tous la liberté de pratiquer les exigences de leur religion dans le respect mutuel.

Pour favoriser le dialogue entre la foi et la culture, je me réjouis de la présence dans votre pays de plusieurs institutions catholiques internationales, notamment de l'Institut catholique de l'Afrique de l'Ouest. Elles sont un signe de la croissance de l'Église en tant qu'elles intègrent dans leurs recherches les vérités et les expériences de la foi, et aident à les intérioriser.[10] De nombreux jeunes reçoivent aussi une formation humaine et intellectuelle dans les institutions d'éducation qui dépendent de l'Église ou de l'État et qui sont des lieux privilégiés de la transmission de la culture. Je vous engage donc à porter une attention particulière à la pastorale du monde scolaire et universitaire, et plus largement encore du monde de la culture, pour un réel enracinement de l'Évangile dans votre pays.

8. Au terme de notre rencontre, chers Frères dans l'épiscopat, je rends grâce à Dieu avec vous pour son œuvre au milieu de votre peuple. La proximité du grand Jubilé est pour tous les catholiques une invitation pressante à fixer les yeux sur le mystère de l'Incarnation du Fils de Dieu, venu pour le salut de l'humanité. Que l'entrée dans le nouveau millénaire stimule les pasteurs et les fidèles à élargir leur regard de foi vers des horizons nouveaux pour que le Règne de Dieu soit annoncé jusqu'aux extrémités de la terre! Je confie chacun de vos diocèses à l'intercession maternelle de la Vierge Marie, Notre-Dame de la Paix, particulièrement vénérée dans le sanctuaire de Yamoussoukro. J'implore son Fils Jésus, pour qu'il répande sur l'Église en Côte d'Ivoire l'abondance des bénédictions divines, afin

[10] Cf. *Ecclesia in Africa,* n. 103.

qu'elle soit un signe vivant de l'amour que Dieu porte à tous, en particulier aux démunis, aux malades, aux personnes qui souffrent. De grand cœur, je vous donne la Bénédiction apostolique, que j'étends volontiers aux prêtres, aux religieux, aux religieuses, aux catéchistes et à tous les fidèles laïcs de vos diocèses.

III

Ad Zambiae episcopos.*

Dear Brother Bishops,

1. It is a great joy for me to welcome you, the Bishops of Zambia, as you gather in Rome for your visit *ad Limina Apostolorum.* Your presence expresses and reaffirms the bond of communion which ties you and your local communities to the Successor of Peter, who is called to strengthen his brothers in the faith.[1] With fraternal affection, I greet you with the words of the Apostle: "Grace to you and peace from God our Father and the Lord Jesus Christ".[2] Through you, I address this same greeting to the priests, religious and lay faithful of the particular Churches over which you preside in love.

In our meetings in these days, I have seen the selfless zeal with which you give yourselves to your pastoral ministry, and I have shared the hopes and yearnings, the difficulties and concerns, the joys and successes of your service to the People of God in Zambia. Your visit has also reminded me of my Pastoral Visit to your country ten years ago, when I was blessed to experience at first hand "the warmth of your human relations and the depth of your aspirations to live in a society based on respect for the dignity of every human person".[3] It was my special joy then to witness "the steadfastness and vigour of the Catholic Church in Zambia",[4] and that is something I have never forgotten.

2. In the ten years since my Visit, the situation on the African continent, including Zambia, has grown more dramatic. This is at times forgot-

* Die 3 Septembris 1999.

[1] Cf. *Lk* 22:32.

[2] *Rom* 1:7.

[3] *Address at Departure Ceremony,* Lusaka, 4 May 1989, No. 1.

[4] *Ibid.,* No. 2.

ten by the world at large, but it never ceases to weigh heavily upon the heart of the Church and of the Pope. The age-old human scourges of war, famine, poverty and disease continue to strike at Africa's peoples, and Zambia has not been spared their force. The wars in neighbouring lands have wounded Zambia, not least because of so many displaced persons seeking refuge in your country. The shadow of AIDS spreads across the continent and is reaping a fearful harvest of death. The capacity to deal with these problems is further restricted by the crushing burden of foreign debt. In such a situation, people can easily fall victim to anxiety and even despair, grasping at false promises and solutions which sometimes make things worse.

Yet it is clear from your quinquennial reports that, in the midst of this suffering, the Church in Zambia has remained steadfast, and grows with new life and vigour. This is surely a source of hope, and for that I give thanks to Almighty God. Now, more than ever, Zambia needs the Church's witness to the Crucified Christ, who alone is the light which no darkness can dispel.[5]

Your country has recently celebrated the centenary of its evangelization; and, after a hundred years of growth, the Church is increasingly present, fulfilling her religious mission and serving in the areas of education and health care, as well as working for the integral human development of the people. These involvements are vital, and they will continue to challenge your pastoral leadership. But as wise shepherds of the Church you are also well aware that beneath them there lies the still more fundamental task of strengthening the natural family in its sacred task as *ecclesia domestica* and the spiritual family of the Church in its sacred task as *ecclesia publica.* Upon the successful accomplishment of that dual task — which is really only one — will depend the fate of the Church's mission in Zambia.

3. Rightly, then, the family has been the object of your special pastoral concern. In Zambia, as elsewhere, families are now facing an array of pressures, the roots of which are political, social, economic and even cultural. Unemployment, lack of educational opportunities, external cultural influences, and traditional practices such as polygamy are a threat to the unity and stability of Zambian families. This must also be said of divorce, abortion, a growing contraceptive mentality and the kind of irresponsible sexu-

[3] **Cf. *Jn* 1:5.**

al activity which is aggravating the AIDS crisis. All these factors demean human dignity in a way that makes the commitment of marriage increasingly difficult, since it is the nature of marriage to be grounded upon a deep sense of the value of human life and human dignity. That is why your recent Pastoral Letter on the sanctity of human life was so timely. I trust that it will strengthen Christian witness in Zambia and raise national awareness on this most crucial of issues.

Because no society can flourish unless the family flourishes, all the Church's resources and institutions must be mobilized to help Zambian families live faithfully and generously as true "domestic churches".[6] This applies to Catholic schools, which from beginning to end must teach the values which give meaning to Christian sexuality. It applies to youth programmes which must consolidate and build upon that foundation, emphasizing especially the role and dignity of women. It applies to marriage preparation programmes, which must set before engaged couples the Christian significance and beauty of married love. It also means that pastoral help must always be available to families who are in difficulty. The future of Zambia is the future of Zambia's families.

More broadly, the support of the family as the fundamental unit of society calls for resolute efforts to respond to the difficulties which married couples face, including the cultural pressures and policies which work against the family. The energies of the whole Church must be galvanized now to ensure that Zambian families are as strong as God wants them to be so that the nation's future will be as rich as God wants it to be.

4. As Pastors, your ministry is principally directed to strengthening the spiritual family of the Church so that the "power of the Gospel to save"[7] will permeate every aspect of the life of the faithful and enlighten the path of society towards greater truth, justice, and harmony. In many ways the Church will be a sign of contradiction in a situation where the powers of alienation are unmistakable, and this will demand that you yourselves have a deeply spiritual vision of things, and live "holy and blameless and irreproachable" lives before the Lord.[8] The Post-Synodal Apostolic Exhortation *Ecclesia in Africa* reminds Bishops of the admonition of Pope Saint

[6] Cf. *Lumen gentium*, 11.
[7] Cf. *Bom* 1:16
[8] Cf. *Col* 1:22.

Gregory the Great, according to whom "the Pastor is the light of his faithful above all through an exemplary moral conduct marked by holiness".[9]

5. Since in the family of the Church so much depends upon the quality of leadership offered by priests, it is essential that they be the prime concern of your ministry. Your relations with them should always be marked by unity, fraternity and encouragement. In Holy Orders they have been configured to Christ the Head and Shepherd of the Church. They must therefore share his complete self-giving for the sake of the flock and the coming of the Kingdom. As you well know, the faithful and fruitful living of the priestly vocation requires permanent formation. It is for this reason that you have devised special programmes for priests, especially those recently ordained, in order to help them to continue their intellectual, pastoral and spiritual development. A good number of your clergy are already taking advantage of these, and I support you fully in this initiative, encouraging you to do all that you can to involve as many of your priests as possible in the process.

Unceasing personal conversion is an essential component of all Christian life, and for priests this involves a definite spirit of detachment from the things and attitudes of the world. This is most clearly signalled by priestly celibacy, the value of which as a complete gift of self to the Lord and his Church must be carefully safeguarded. This means that any behaviour which might give scandal must be carefully avoided or corrected where necessary. In all of this, seminary formation is of utmost importance, for if weak foundations are laid at that stage Zambia will not have the zealous and self-sacrificing priests that it now needs. Yet even before seminary training begins, good priestly vocations are born and grow in truly Christian families, which is yet another reason for you to spare no effort in your pastoral care of the family.

6. Another positive sign in the Church in Zambia is the growing number of vocations to the Religious life. To ensure that here too there is leadership of the kind required by the family of the Church, I would also urge that great care be exercised in the selection of candidates and in their formation. Once again, family life is a key here: many of the young women and men discerning a call to consecrated life come from families with only a brief familiarity with Christian life or with little Christian training. Reli-

[9] **No. 98.**

gious life, like the priesthood, runs the risk of becoming a means for social advancement or a source of prestige. Candidates must not succumb to the temptation of thinking of themselves as better than others, or of wanting to rise to a higher level of material welfare. When this happens, the genuine character of religious or priestly service is accepted only externally but is not assimilated at a deeply personal level. Programmes of formation should uphold the highest ideals and be entrusted to truly exemplary priests and women and men religious.

7. As the spiritual family of the Church grows stronger, you will be better equipped to enter into the ecumenical dialogue and cooperation which are needed so that the various Christian Churches and ecclesial communities can grow in mutual understanding and respect, and in order that Christians may move beyond the divisions that have impaired their mission in the millennium now drawing to a close.[10] You will also be better equipped to enter into dialogue with Islam, which although a minority in your country, is growing in influence and is active in the building of mosques, schools and clinics in different parts of the country. In these circumstances there is need for a twofold response from the Church — on the one hand, strong and continuing evangelization and catechesis of the Catholic people, and on the other hand a sincere openness to interreligious dialogue.

An important pastoral challenge of quite a different kind is the confusion and, in some cases, the loss of true Christian identity caused by the proliferation of fundamentalist sects. They tend to flourish in times of social dislocation and cultural alienation when anxiety and the temptation to hopelessness take hold; they are also strongest when the experience of the Church as family is weakest. To counteract their illusory promises and false solutions, the Church in Zambia needs programmes offering the faithful clear and correct catechesis which will give them a deeper grasp of the saving truths of the faith and of the true promises of Christ, which alone are trustworthy. In such programmes, a more extensive use of audio-visual religious materials and radio broadcasts by your Conference and individual Dioceses may prove helpful. A great effort of this kind will also ensure that lay people in Zambia give ever more visible public witness to their Catholic faith, becoming the true evangelizers in their families and communities.

[10] Cf. *Tertio millennio adveniente,* 34.

Your efforts to create small Christian communities at the local level has done much to increase the active involvement of the laity in parish and diocesan life. In fact, such communities have become a characteristic trait of the Church's dynamic presence in your country. I cannot fail to mention two important associations working to foster the various lay movements of the apostolate now active in Zambia: the National Council for Laity and the National Council for Catholic Women. These are also signs of the continued growth of the Church in your country, and they show that you yourselves, dear Brothers, have taken to heart the words of the Rite of Episcopal Ordination: "As a father and a brother, love all those whom God places in your care... Encourage the faithful to work with you in your apostolic task; listen willingly to what they have to say...".

Dear Brothers, these are the brief thoughts that I share with you today, seeking to offer every encouragement in the Lord and to strengthen you in your ministry to his people. As your country moves into its second century of Christian faith and prepares to embark upon the Third Millennium, the challenge for Zambia is to show itself a Christian nation, not just by virtue of an official proclamation, but because yours is a country where the Christian faith is lived in word and deed, where the law of love holds sway, and where the Lord's command to "let your light shine before all, so that seeing your good works they may give glory to God"[11] is faithfully observed by all who bear his name.

I commend you and the Catholic people of Zambia to the loving intercession of Mary, Mother of the Church. As you invoke her holy name, may you be led to ever greater service of Christ her Son. To you and to the priests, Religious and lay faithful of your dioceses, I gladly impart my Apostolic Blessing.

IV

Ad Malaviae sacros praesules.*

Dear Brother Bishops,

1. I give thanks to the Father of all mercies for the gift of this meeting with you, the Bishops of Malawi, on the occasion of your pilgrimage to Rome for your visit *ad Limina Apostolorum.* With great joy I welcome you

[11] Cf. *Mt* 5:16.

* Die 6 Septembris 1999.

and, through you, I embrace all the Malawi faithful, whom I remember with affection in the Lord and who remain always in my prayers. In a special way as the nation prepares to celebrate the centenary of the establishment of the first Catholic mission on your soil, I pray for you, the Shepherds of God's Holy People, and for the priests, Religious and laity that, in the words of Saint Paul, "God may make you worthy of his call, and may fulfil every good resolve and work of faith by his power, so that the name of our Lord Jesus Christ may be glorified in you, and you in him".[1]

2. With the founding of the mission at Nzama in 1901, the Christian faith took root in Malawi and has continued to grow there ever since. The numbers of those added day by day to the Lord is steadily increasing,[2] and the Church herself is increasingly involved in the life of the nation, insisting upon the need for solidarity and civic responsibility, and urging dialogue and reconciliation as the way to resolve tensions. The relations between Church and State are good, and the Church is free to pursue her spiritual mission in the fields of pastoral ministry, education, health care and human and social development.

It is also widely recognized that the Church has played an important role in Malawi's transition to democratic government. But the process of transition is not yet complete, and the Church must continue to work with all sectors of society in an effort to ensure that the nation does not go astray in its attempts to build a just, stable and lasting democracy. This will depend upon the quality of the foundation that is laid; and the one sure basis for a democratic society is a right vision of the human person and of the common good. Unless a society builds upon this truth, then it is like the house built on sand: it cannot stand.[3] It is the Church's solemn duty to declare this truth, to identify the human values which flow from it, and to remind everyone of the duty to act accordingly.

3. The challenges to Christian life and service are many and demanding in a situation of widespread poverty, often extreme, and where there is a weakening of moral and ethical conviction, giving rise to many social ills, including corruption and attacks upon the sanctity of human life itself. In light of this, there is a need to provide the faithful with solid programmes

[1] *2 Th* 1:11-12.
[2] Cf. *Acts* 2:47
[3] Cf. *Mt* 7:26-27.

of evangelization and catechesis, aimed at deepening their Christian faith and understanding, and thus enabling them to take their rightful place in the Church and in society. As the Second Vatican Council reminds us: "The laity ... are called by God so that led by the spirit of the Gospel they might contribute to the sanctification of the world, as from within like leaven, by fulfilling their own particular duties".[4] The Council Fathers go on to say that "all the faithful of Christ ... are called to the fullness of Christian life and to the perfection of charity... All of Christ's followers are invited and bound to pursue holiness and the perfect fulfilment of their own state of life".[5] For this to happen, the words addressed by the Council to the Bishop should be borne constantly in mind: "Let him be a good shepherd who knows his sheep and whose sheep know him. Let him be a true father who excels in the spirit of love and solicitude for all... Let him so gather and mould the whole family of his flock that everyone, conscious of his own duties, may live and work in the communion of love".[6]

In this perspective I gladly encourage the initiatives you have taken to prepare for the Great Jubilee of the Year 2000 and for the celebration in 2001 of the Catholic Church's centenary in Malawi, both of which anniversaries imply a call to strengthen Christian faith and commitment. In your 1996 Pastoral Letter, *Walking Together in Faith,* you issued a timely call for conversion and for renewal in Christian living. Looking to these two moments of special grace, you heeded the exhortation of my Apostolic Letter *Tertio millenio adveniente* and "opened your hearts to the promptings of the Spirit, who does not fail to arouse enthusiasm and lead people to celebrate the Jubilee with renewed faith and generous participation".[7] Following the recommendations of the Special Assembly of Africa of the Synod of Bishops and those found in *Tertio millennio adveniente,* you devised a programme of preparation to help the priests, Religious and faithful of your Dioceses "to obtain the light and assistance necessary for... the celebration of the forthcoming Jubilee".[8] This was reinforced by your Pastoral Letter *Come Back to Me and Live,* in which you rightly stressed the need to recover a sense of sin in order to recover a sense of the mercy of God which is the heart of the Great Jubilee. Indeed, this is the vision of life that is at

[4] *Lumen gentium,* 31.
[5] *Ibid.,* 40, 42.
[6] *Christus Dominus,* 16.
[7] Cf. 59.
[8] *Ibid.*

the heart of the Gospel and which the Church is called to preach in every time and place.

4. As the announcement of the Good News is completed through catechesis, faith grows to maturity and Christ's disciples are formed in a thorough and systematic knowledge of the person and message of the Lord.[9] Bible study, direct contact, that is, with the sacred text of God's word, accompanied by devout prayer[10] and supported by a clear exposition of doctrine as found in *The Catechism of the Catholic Church*, will ensure that lay men and women are secure in their faith and prepared to fulfil its demands in all circumstances, not least of all in the crucial areas of Christian marriage and family life. Undoubtedly, one of the clearest signs of the "newness" of life in Christ is the bond of marriage and the family lived in accordance with the Saviour's call for the restoration of God's original plan." Good catechesis is especially important for young people, for whom an enlightened faith is a lamp to guide their path into the future. It will be their source of strength as they face the uncertainties of a difficult economic and social situation.

As they are strengthened in the revealed truth, Catholics will also be able to respond to the objections raised with increasing frequency by the followers of sects and new religious movements. Moreover, firm and humble submission to the word of Christ, as authentically proclaimed by the Church, also forms the basis for dialogue with the followers of African traditional religion and Islam, and for your relationship with other Churches and ecclesial communities, which is so important if Christian mission is not to be impaired by division in the future as it has been in the past.[12]

5. Given the vital importance of good leadership in the Church, especially at a time such as this, I wish to encourage your efforts to ensure a more effective formation for your seminarians and priests. This remains an issue of critical importance for your local Churches and it requires direction from you, since without sound formation priests will not be equipped to fulfil their vocation and ministry, giving themselves daily "in order that

[8] **Cf.** ***Catechesi tradendae,*** **19.**
[10] **Cf.** ***Dei Verbum,*** **25**
" **Cf.** ***Mk*** **10:6-9**
[12] **Cf.** ***Tertio millennio adveniente,*** **34.**

faith, hope and charity may grow in human hearts and in the history of the men and women of our time".[13]

You have made great efforts to strengthen formation programmes and to provide a solid spiritual, intellectual and pastoral training for your seminarians; and the fruits of this are already beginning to appear. The *Ratio Institutionis Sacerdotalis,* the *Ratio Studiorum* and the rules for seminary living have been approved for the Major Seminaries of Kachebere, Zomba and Mangochi. Furthermore, the introduction of a programme of spirituality and a propaedeutic year for seminarians before they commence the study of philosophy, as well as the establishment of a Board of Governors for formation and for problems related to seminary life and discipline, are all very positive developments.

No less important than the training of future priests is the permanent formation of those already in Holy Orders. Pastoral dedication and zeal for the ministry, moral discipline and upright behaviour, detachment from worldly possessions and attitudes, readiness to give themselves completely in service to others: these are the traits which must be nurtured in your priests and become the hallmark of their lives. Then they will be, as Saint John Chrysostom insists the priest must be, "dignified yet modest, impressive yet kindly, masterful yet approachable, impartial yet courteous, humble but not servile, forceful yet gentle",[14] considering "one thing alone: the edification of the Church, never acting out of hostility or favour".[15] To this end, it is imperative that there be effective programmes of permanent formation for the clergy. This must be very high among your priorities for the Church in Malawi as she prepares to enter the Third Millennium, for Bishops have a crucial responsibility to provide opportunities for spiritual renewal and growth among their priests.[16]

6. The need for lifelong formation also applies to men and women Religious. Theirs is a special consecration which needs constantly to be deepened so that they may remain firmly rooted in Christ and the high ideals of their vocation may continue undimmed in their own hearts and in the eyes of the people to whom they are a special sign of God's loving care. Through the profession of the evangelical counsels, they bear witness to the

[13] ***Pastores dabo vobis,* 82.**

[14] ***On the Priesthood,* 3, 15.**

[15] ***Ibid,***

[16] **Cf. *Optatam totius,* 22.**

Kingdom and build up the Body of Christ by leading others to conversion and a life of holiness. They must be helped to remain faithful to the charism of their Institutes and to work in close cooperation and harmony with you, the Pastors of the Church, in carrying out their apostolate.[17]

A life of chastity, poverty and obedience willingly embraced and faithfully lived confutes the conventional wisdom of the world, because it is a proclamation of the Cross of Christ.[18] The witness offered by consecrated women and men can transform society and its ways of thinking and acting, precisely through the love which they show for all people, especially those with no voice, through their focus on the things of the spirit rather than on material things, and through their prayer, their dedication and their example. How can we not offer here a word of appreciation for the magnificent work done by men and women Religious in Malawi in the areas of human development, education and health care? It is a unique contribution which neither the Church nor the nation could do without.

7. Dear Brothers, as Shepherds of God's Holy People you have the triple task of leading, challenging and uniting all those who are working in "God's field".[19] This task of yours is more pressing than ever as the Third Millennium prepares to dawn and as you look to the celebration of the centenary of the Catholic Church in Malawi, remembering the Lord's words about the abundance of the harvest to be reaped through our service of the Gospel.[20] On the eve of the Great Jubilee we are called to dedicate ourselves with fresh vigour to the work of sharing the light of Christ's truth with all men and women. I pray that through your pilgrimage to the tombs of the Apostles Peter and Paul the Holy Spirit will strengthen you for the work of the new evangelization. In the love of the Blessed Trinity, I entrust you, your priests, Religious and lay faithful to the glorious intercession of the Virgin Mary, Mother of the Church, and I impart my Apostolic Blessing as a pledge of grace and peace in her divine Son.

[17] Cf. *Mutuae relationes*, 8.
[18] Cf. *1 Cor* 1:20-30.
[19] *Ibid.*, 3:9.
[20] Cf. *Mt* 9:37.

V

Ad episcopos Ciadiae.*

Chers Frères dans l'épiscopat,

1. C'est avec une grande joie que je vous accueille au cours de votre pèlerinage au tombeau des Apôtres. Evêques de l'Église catholique au Tchad, vous êtes venus sur les lieux mêmes où Pierre et Paul ont témoigné du Christ jusqu'au don suprême de leur vie. Vous y trouverez paix et réconfort pour accomplir la mission qui vous a été confiée au service du peuple de Dieu. A travers vos rencontres avec le Successeur de Pierre et ses collaborateurs, que le Seigneur fasse grandir toujours plus en vous l'esprit de communion avec l'Église universelle et ses pasteurs unis à l'Évêque de Rome!

Mgr Charles Vandame, le Président de votre Conférence, a exprimé en votre nom, avec clarté et lucidité, les joies, les peines et les espérances qui sont les vôtres dans votre ministère episcopal. Je l'en remercie très cordialement.

Transmettez à vos prêtres, aux religieux, aux religieuses, aux catéchistes et aux laïcs de vos diocèses, le salut affectueux du Pape. Que Dieu les comble de ses Bénédictions pour que tous soient de généreux témoins de l'Évangile! Portez aussi mes vœux de bonheur et de paix à tout le peuple tchadien, dont je connais la générosité.

2. Depuis votre dernière visite *ad limina,* deux nouveaux diocèses ont été créés pour favoriser l'annonce de l'Évangile dans des régions qui jusqu'ici étaient parmi les plus isolées. On ne peut que se réjouir du dynamisme de vos communautés, dont ces créations sont un signe éloquent. Je souhaite que les Évêques qui, avec la richesse de leur expérience missionnaire, sont venus élargir votre Conférence episcopale, bénéficient pleinement de l'atmosphère fraternelle et collégiale qui la caractérise.

C'est une joie pour moi de constater les progrès spirituels de l'Église au Tchad ainsi que ses efforts méritoires pour devenir de plus en plus incarnée dans les réalités sociales et culturelles du pays. J'invite vos communautés à demeurer fidèles à l'œuvre de l'Esprit Saint en elles et à donner le témoignage d'un amour mutuel sincère, pour que tous reconnaissent Celui qui est

*** Die 9 Septembris 1999.**

à la source de cet amour et croient en lui. Que chacun se souvienne « qu'on est missionnaire avant tout par ce que l'on est, en tant que membre de l'Église qui vit profondément l'unité dans l'amour, avant de l'être par ce que l'on dit ou par ce que l'on fait».[1]

3. Au cours des dernières années, le nombre de prêtres tchadiens a augmenté de façon significative. Je les salue cordialement et je les encourage dans leur ministère, souvent difficile, mais exaltant, d'annoncer l'Évangile du Christ à leurs frères et de leur dispenser les sacrements de l'Église. Je connais leur fidélité à leur vocation et leur dévouement pastoral. Je les exhorte à découvrir toujours plus la profondeur de leur identité sacerdotale. Qu'ils trouvent dans une rencontre personnelle avec le Seigneur ressuscité, par la prière et les sacrements, la source vive de leur existence et de leur mission ecclésiale! Chers frères dans l'épiscopat, je sais combien vous êtes attentifs à leur vie sacerdotale et à leurs besoins, notamment dans le domaine de la formation permanente. Qu'ils trouvent toujours auprès de vous le Père qui saura les encourager et les guider dans leur ministère!

Vous avez tenu à diversifier la provenance des missionnaires venus participer à l'œuvre d'évangélisation dans votre pays. Je les félicite pour leur réponse généreuse aux appels de l'Église au Tchad et je souhaite qu'ils soient partout des témoins ardents de l'esprit de l'Évangile, qui doit conduire à surmonter les barrières des cultures, des nationalismes, écartant toute fermeture.[2] Originaires d'Afrique, continent désormais pleinement intégré à l'activité missionnaire de l'Église, mais venant aussi d'autres régions du monde, ils manifestent clairement l'universalité du message évangélique et de l'Église, ainsi que leur désir d'aider les prêtres tchadiens à prendre davantage en main le devenir de l'Église locale.

Les religieux et les religieuses participent aussi pleinement et avec beaucoup d'abnégation à la vie de vos diocèses. Leur engagement est essentiel dans l'œuvre d'évangélisation et de service de vos communautés. Je souhaite donc que la vie consacrée trouve un nouvel essor parmi les jeunes du Tchad, pour que l'Église puisse bénéficier de ce « don précieux et nécessaire pour le présent et pour l'avenir du peuple de Dieu, parce qu'elle appartient de manière intime à sa vie, à sa sainteté et à sa mission ».[3] En effet, la vie consacrée est un témoignage éloquent du don gratuit de soi au

[1] Encyclique *Redemptoris missio,* n. 23.
[2] Cf. Exhortation apostolique *Ecclesia in Africa,* n. 130.
[3] Exhortation apostolique *Vita consecrata,* n. 3.

Seigneur et d'une orientation de l'existence tournée vers l'Absolu et vers l'essentiel, qui rend heureux. Aussi, il est indispensable que les valeurs fondamentales de la vie religieuse s'enracinent en profondeur dans la culture de votre pays pour y devenir un ferment évangélique.

La formation des futurs prêtres est l'une de vos préoccupations majeures. Déjà, vous voyez les premiers fruits de l'effort déployé dans le discernement de vocations capables de porter le poids des engagements de la vie sacerdotale. La création d'un nouveau séminaire est pour vous un signe encourageant et une occasion privilégiée de rendre grâce pour la générosité des jeunes gens à répondre à l'appel du Seigneur. Je vous engage à donner aux candidats au sacerdoce non seulement une solide formation intellectuelle et spirituelle, mais aussi une sérieuse éducation « à l'amour de la vérité, à la loyauté, au respect de toute personne, au sens de la justice, à la fidélité à la parole donnée, à la véritable compassion, à la cohérence et en particulier à l'équilibre du jugement et du comportement ».[4] En cultivant ces qualités humaines, ils pourront devenir des personnalités équilibrées, capables d'assumer les responsabilités pastorales qui leur seront confiées.

4. Dans vos diocèses, les communautés ecclesiales de base sont un instrument privilégié pour faire croître l'Église famille de Dieu et contribuer à l'évangélisation. On ne peut que se réjouir de voir s'y développer un laïcat de qualité qui progressivement prend la place qui lui revient dans la vie de l'Église et de la société. Dans la pastorale de vos diocèses, la formation doctrinale et spirituelle appropriée des laïcs doit donc prendre une importance de plus en plus grande, afin que leur foi soit assurée et que leur témoignage soit véridique et crédible.

Je salue chaleureusement les catéchistes, qui assurent avec générosité la mission que vous leur avez confiée. Par une formation doctrinale et spirituelle sérieuse, ils acquièrent une compétence qui les rend dignes de leur fonction. Je les encourage à vivre avec foi et vigueur leur appartenance à l'Église dans le service de l'Évangile au milieu de leurs frères. Qu'ils soient, par toute leur existence, d'ardents disciples du Christ et des exemples de vie chrétienne!

Les fidèles, encore profondément marqués par les conceptions de l'existence et les pratiques de la culture traditionnelle, ont souvent des difficultés à vivre les exigences du mariage chrétien. Il convient donc de leur don-

[4] **Exhortation apostolique *Pastores dabo vobis*, n. 43.**

ner les éléments de réflexion qui pourront contribuer à leur faire comprendre la dignité et le rôle du mariage, qui est une authentique voie de sainteté. « C'est pourquoi le mariage suppose un amour indissoluble; grâce à sa stabilité, il peut contribuer efficacement à la pleine réalisation de la vocation baptismale des époux ».[5] Une meilleure prise de conscience de l'égale dignité de l'homme et de la femme, en particulier dans l'amour qu'ils se portent mutuellement, aidera aussi à faire clairement apparaître que l'union conjugale exige l'unité du mariage. Une sérieuse préparation à l'engagement matrimonial, et aussi le témoignage des foyers chrétiens unis et rayonnants, dont on sait l'importance pour exprimer l'authenticité d'un choix de vie, susciteront chez les jeunes des convictions fortes pour prendre leurs responsabilités d'époux et de parents. Dans cette perspective, je me réjouis de l'attention portée à la pastorale familiale, car c'est par les couples que les enfants apprennent les premiers éléments de la vie spirituelle et morale, ainsi qu'une saine conduite en société. C'est ce même souci qui vous conduit à promouvoir le respect dû à la femme ainsi que la sauvegarde de ses droits, car quoique différents, l'homme et la femme sont essentiellement égaux du point de vue de l'humanité.

5. Depuis bien des années, suivant les orientations de l'enseignement social de l'Église, vous avez pris de nombreuses initiatives dans les domaines de la santé, de l'éducation, des œuvres sociales et caritatives. Vous avez aussi développé une réflexion approfondie sur les implications de l'Évangile dans les différentes situations que connaissent les populations de votre pays. L'engagement de vos communautés au service de la promotion humaine et du développement mérite d'être vivement encouragé. Ainsi, les fidèles ont pris une conscience renouvelée de leurs responsabilités de disciples du Christ dans la vie collective, en refusant résolument de se rendre complices de l'injustice ou de la violence, et ils se sont largement engagés dans la défense des droits de l'homme, là où ils sont menacés.

La célébration prochaine du grand Jubilé est d'ailleurs un temps favorable pour que les chrétiens se fassent la voix de tous les pauvres du monde et manifestent clairement l'option préférentielle de l'Église pour les pauvres et les exclus. Ils le feront notamment en pensant, comme je l'ai déjà écrit, « à une réduction importante, sinon à un effacement total, de la

[5] ***Ecclesia in Africa,* n. 83.**

dette internationale qui pèse sur le destin de nombreuses nations »,[6] selon des modalités qui ne pénalisent pas d'une autre manière les populations les plus démunies et en incitant à s'interroger sur une gestion des ressources de la nation qui permette à tous de mener une vie digne et solidaire.

Les écoles catholiques sont une contribution importante apportée par l'Eglise à l'éducation de la jeunesse tchadienne, sans distinction d'origine sociale ou religieuse. On ne peut que se réjouir de l'équilibre maintenu entre les exigences d'un projet éducatif conforme à l'Evangile et les contraintes administratives. Alors que la société connaît des mutations importantes, il est en effet nécessaire de proposer aux jeunes des repères qui leur permettent d'affronter les défis qui se présentent à eux aujourd'hui et de vaincre les obstacles à leur épanouissement, en leur donnant une éducation qui prenne en compte les réalités humaines et spirituelles de leur existence et qui les aide à vivre entre jeunes de religions et de milieux sociaux différents. De ce fait, ils seront mieux préparés à construire l'avenir dans un esprit de respect mutuel et de collaboration.

Pour que la vie de vos communautés ainsi que le service de leurs compatriotes puisse se dérouler sereinement, il vous appartient de poursuivre le dialogue avec les Autorités civiles, afin que l'Eglise catholique soit toujours davantage reconnue comme une institution à part entière au sein de la société.

6. Dans votre pays, qui est traditionnellement une terre de rencontre paisible entre les cultures et les religions, des relations bienveillantes entre la communauté catholique, les autres chrétiens et les musulmans doivent être favorisées, afin que disparaissent les causes d'incompréhensions ou d'affrontements et que les principes de tolérance et de fraternité président à l'édification d'une nation solidaire et unie. Certaines évolutions récentes ont pu parfois conduire à des oppositions qui risquent de développer des antagonismes durables. Il est nécessaire que les catholiques rejettent résolument toute attitude de peur et de refus de l'autre. Pour cela, je vous encourage à poursuivre avec persévérance les initiatives que vous avez prises en vue d'une meilleure connaissance mutuelle qui aille au-delà des préjugés. Il s'agit en effet de favoriser la rencontre des personnes en vérité et surtout de développer le dialogue de la vie qui permettra de s'accepter avec ses différences et de travailler ensemble pour le bien commun. Il est aussi profitable de maintenir actif un dialogue sincère avec les autorités religieuses musulmanes pour faciliter la compréhension entre les communautés.

[6] **Lettre apostolique *Tertio millennio adveniente,* n. 51.**

Dans cette même perspective d'ouverture et de dialogue, il est toutefois nécessaire que les chrétiens demeurent conscients de leurs propres droits dans la collectivité nationale, dont ils sont des membres à part entière, et qu'ils les défendent dans un esprit de justice, en recherchant avec tous l'établissement de liens fraternels, respectueux des droits et des devoirs de chacun et de chaque communauté. Comme j'ai eu souvent l'occasion de le rappeler, la liberté religieuse, qui inclut le droit de manifester sa croyance, seul ou avec d'autres, en public ou en privé, et qui exclut toute ségrégation pour des motifs religieux, constitue le cœur même des droits humains et rend possible les autres libertés personnelles et collectives. Le recours à la violence au nom de son propre credo religieux constitue une déformation des enseignements mêmes des grandes religions.[7] Je souhaite vivement que tous les croyants, dépassant résolument leurs antagonismes, unissent leurs efforts pour lutter contre tout ce qui va à l'encontre de la paix et de la réconciliation, afin de contribuer à l'établissement de la civilisation de l'amour, qui devrait être pour chacun une façon de rendre gloire à Dieu.

7. Au terme de notre rencontre, chers Frères dans l'épiscopat, alors que s'approche la célébration du grand Jubilé de l'an 2000, je vous invite à regarder l'avenir avec espérance. Le grain semé en terre par les premiers missionnaires, il y a soixante-dix ans, ne cesse de donner du fruit. Le dévouement désintéressé des hommes et des femmes qui, au cours des années passées, ont donné leur vie pour transmettre le flambeau de la foi chrétienne au Tchad, et auxquels je veux rendre hommage, doit demeurer pour les générations actuelles et futures un exemple de vie apostolique et un appel constant à témoigner avec ardeur du message qu'elles ont reçu et du Seigneur qui est venu à leur rencontre pour qu'elles aient la Vie véritable.

Je confie votre ministère et chacun de vos diocèses à la protection maternelle de la Vierge Marie, Mère du Christ et Mère des hommes. Qu'elle guide fermement vos pas vers son Fils! De grand cœur, je vous donne la Bénédiction apostolique, que j'étends aux prêtres, aux religieux, aux religieuses, aux catéchistes, et à tous les fidèles du Tchad.

[7] Cf. *Message pour la Journée mondiale de la paix de 1999,* n. 5.

VI

Ad episcopos Burundiae.*

Chers Frères dans l'épiscopat,

1. En ce temps fort de votre ministère episcopal qu'est la visite ***ad limina,*** c'est une grande joie pour moi de vous accueillir, vous qui avez la charge pastorale de l'Eglise catholique au Burundi. Vous êtes venus vous recueillir sur le tombeau des Apôtres Pierre et Paul pour faire croître en vous l'élan apostolique qui les animaient et qui les a conduits jusqu'ici pour être les témoins de l'Evangile du Christ, acceptant pour cela de faire le don total de leur vie. En rencontrant l'Evêque de Rome et ses collaborateurs, vous voulez aussi manifester votre communion avec le Successeur de Pierre et avec l'Église universelle. Que le Seigneur bénisse votre démarche et qu'il soit votre appui dans le service du peuple qui vous a été confié!

Le Président de votre Conférence episcopale, Mgr Simon Ntamwana, a brossé en votre nom un rapide et émouvant tableau de la situation de l'Église au Burundi. Je l'en remercie cordialement. Par votre intermédiaire, je salue affectueusement les prêtres, les religieux, les religieuses, les catéchistes et les laïcs de vos diocèses. Que le Seigneur leur donne force et audace pour être, en toutes circonstances, des témoins vigilants de l'amour de Dieu au milieu de leurs frères! Portez aussi à tous vos compatriotes mes souhaits chaleureux afin que le pays tout entier retrouve rapidement la paix et la prospérité!

2. La vitalité de l'Église catholique au Burundi est particulièrement remarquable. Vos rapports quinquennaux mettent en lumière de façon significative les signes de renouveau spirituel qui se manifestent de plus en plus dans la vie de vos diocèses et des communautés religieuses qui y travaillent. Les orientations pastorales que vous avez prises avec zèle pour guider vos fidèles vers le Christ portent déjà des fruits encourageants dont je me réjouis vivement.

En effet, au cours des dernières années, votre pays a connu une situation tragique. Je voudrais, une fois encore, confier à la miséricorde divine les victimes de la violence et dire ma profonde solidarité avec toutes les

*** Die 10 Septembris 1999.**

personnes qui souffrent des conséquences du drame qu'a connu votre pays. Vous-mêmes, chers Frères dans l'épiscopat, vous avez vécu ces événements avec une grande force d'âme. Comme l'Apôtre Paul, vous avez accepté de braver tous les dangers par souci et par amour pour vos Eglises diocésaines et pour votre peuple.[1] Je salue ici la mémoire de Mgr Joachim Ruhuna, archevêque de Gitega, victime de la violence à laquelle il voulait s'opposer de toutes ses énergies. Avec vous, c'est toute la communauté catholique qui a été durement touchée dans ses prêtres, ses religieux, ses religieuses et ses laïcs, qui sont demeurés fermes dans les épreuves, parfois jusqu'au don de leur vie. Parmi tous ces témoins de l'Evangile, les jeunes séminaristes de Buta, par leur sacrifice héroïque, ont donné au nom du Seigneur un exemple magnifique de fraternité qui demeurera un exemple pour les générations futures. Je remercie vivement les pasteurs, les agents pastoraux et tous les fidèles du Burundi pour leur courage et pour leur fidélité au Christ et à l'Église.

Malgré les innombrables difficultés, les catholiques de votre pays ont gardé vivante leur foi dans la présence du Seigneur, qui ne saurait les abandonner et qui ne cesse de les accompagner. La célébration du premier centenaire de l'évangélisation, l'an dernier, a été un signe éclatant de sa vitalité et de son espérance en l'avenir. En ce moment privilégié de son histoire, l'Église a voulu manifester solennellement son engagement sur la voie de la réconciliation et de la paix, souhaitant marquer par là le début d'une ère nouvelle pour tous les Burundais en y apportant une contribution active. Que cet anniversaire demeure pour tous les fidèles une source de dynamisme pour la nouvelle évangélisation de leur pays!

3. Dans votre ministère episcopal, si souvent éprouvant, vous trouvez aide et soutien chez vos prêtres, vos plus proches collaborateurs. En effet, un lien étroit, fondé sur la participation à l'unique sacerdoce du Christ et sur la même mission apostolique, vous unit à eux. « Le rapport avec l'Evêque dans l'unité du presbyterium, le partage de sa sollicitude pour l'Église, le dévouement pastoral au service du peuple de Dieu dans les conditions historiques et sociales concrètes de l'Église particulière, sont des éléments qu'on ne peut négliger quand on veut tracer le portrait du prêtre et de sa vie spirituelle ».[2] Pour que se développe cette communion effective,

[1] Cf. *2 Co* 11, 26.
[2] Exhortation apostolique *Pastores dabo vobis,* n. 31.

indispensable à la vie de l'Église, je vous encourage à demeurer toujours plus proches de vos prêtres, partageant avec eux les joies et les peines, les soucis et les espérances de leur vie et de leur ministère. Dans les difficultés de la vie quotidienne, qu'ils trouvent en vous un père attentif qui, dans une attitude de charité et de dialogue, sait les guider, les encourager et parfois, lorsque c'est nécessaire, prendre les décisions opportunes pour leur bien et celui des fidèles.

Je salue très cordialement chacun des prêtres de vos diocèses. Je connais leur dévouement pour le service de l'Église et de sa mission. Je les invite avec insistance à avoir une conscience toujours plus vive que la vocation sacerdotale comporte un appel spécifique à la sainteté. Par leur consécration, les prêtres sont configurés au Christ Tête et Pasteur de son Église, ce qui les engage à une vie marquée par les comportements de Jésus, Serviteur fidèle qui trouve sa joie et son bonheur dans la réalisation de la volonté de son Père et de la mission qu'il lui a confiée. Que dans leur vie ils donnent une place essentielle à la prière et à la célébration des sacrements, notamment de l'Eucharistie et de la Pénitence, recherchant avec persévérance une authentique rencontre personnelle avec le Seigneur! Se souvenant qu'ils ont reçu la charge de rassembler et de guider le peuple de Dieu, ils doivent être eux-mêmes des modèles de vie chrétienne, qui aident les fidèles à grandir dans la foi et à s'accueillir les uns les autres pour construire l'Église famille de Dieu. Par toute leur existence, et en particulier par leur célibat, accueilli comme un don précieux de Dieu effectivement assumé, qu'ils témoignent d'un amour sans partage pour le Christ et son Église, dans une disponibilité pleine et joyeuse pour le ministère pastoral![3] Dans cet esprit, il vous appartient d'avoir avec eux un dialogue clair et ferme sur les exigences de la vie sacerdotale. Je les exhorte enfin à être, à temps et à contretemps, des messagers ardents de l'amour de Dieu qui ne fait pas de différences entre les personnes, quelle que soit leur origine ou leur condition sociale.

Pour préparer des candidats à vivre toutes les exigences de l'engagement au presbytérat, dans une vie intérieure profonde et dans un esprit de détachement de ce qui n'est pas compatible avec une existence de consacré, la formation humaine, intellectuelle, pastorale et spirituelle donnée au séminaire prend une grande importance. Il convient aussi que l'on enseigne au peuple chrétien la véritable signification de la vocation sacerdotale et reli-

[3] Cf. *Pastores dabo vobis*, n. 50.

gieuse, pour qu'il devienne conscient de sa responsabilité en accompagnant de sa prière les futurs prêtres, religieux, religieuses, et en les aidant à concevoir leur vocation, non comme une promotion sociale, mais comme un service généreux qui leur est demandé pour le bien de l'Eglise et du monde. Pour faire face aux difficultés de la société, je vous invite à vous assurer que dans les séminaires les thèmes de la justice et de la paix sont traités avec vigueur, selon les principes de la Doctrine sociale de l'Eglise. Ainsi, les futurs pasteurs seront aptes à aider les jeunes générations à comprendre que la justice est beaucoup plus qu'une simple revendication de la part d'une ethnie par rapport à une autre.

4. Dans l'œuvre d'évangélisation de votre pays, les catéchistes tiennent une place importante. Au cours des dernières années, dans certaines régions, en raison du manque de prêtres, ils ont été les seuls agents pastoraux à demeurer en place. Ils ont pu réunir les fidèles et transmettre la foi. Au nom de l'Eglise, je leur dis toute ma gratitude et je les invite à poursuivre, en communion avec leurs Evêques et leurs prêtres, leur service généreux, pour que le nom du Christ puisse continuer à être annoncé et accueilli. Chers Frères dans l'épiscopat, votre souci est grand de les aider et de les soutenir: qu'ils trouvent toujours en vous des pasteurs proches de leurs préoccupations et désireux de leur donner la formation doctrinale et spirituelle qui leur permettra d'être des collaborateurs compétents et efficaces dans l'évangélisation!

La promotion des communautés de base est aussi un élément essentiel de votre pastorale pour le renouveau de l'Eglise. Ces communautés, où la Bonne Nouvelle est accueillie pour être transmise aux autres, sont des lieux où l'on s'efforce de « vivre l'amour universel du Christ, qui surpasse les barrières des solidarités naturelles des clans, des tribus ou d'autres groupes d'intérêt ».[4] Pour cela, il est nécessaire que leurs membres reçoivent une solide formation à la prière, à l'écoute de la Parole de Dieu, ainsi qu'aux vérités de la foi, et qu'ils soient incités à prendre toujours plus efficacement leurs responsabilités de baptisés et de confirmés dans l'Eglise et dans la société.

5. La responsabilité propre des chrétiens de travailler à rétablir des relations pacifiées et réconciliées entre tous les membres de la nation doit les conduire à envisager que, pour y parvenir de façon durable, il est nécessaire de garantir la justice pour tous. Il est donc urgent de prendre une

[4] Exhortation apostolique *Ecclesia in Africa,* n. 89.

conscience claire que tous les êtres humains ont une même dignité, qu'ils méritent le même respect, qu'ils sont égaux et qu'ils sont sujets des mêmes droits et devoirs. Comme je l'ai écrit dans mon message pour la Journée mondiale de la paix de 1998, « la paix pour tous naît de la justice de chacun. Nul ne peut se soustraire à un devoir d'une importance si déterminante pour l'humanité. Ce devoir concerne tout homme et toute femme selon leurs compétences et leurs responsabilités ».[5] D'autre part, lorsque les pouvoirs publics, au nom de leur responsabilité propre, doivent appliquer des peines, la justice doit toujours être conforme à la dignité de la personne et donc au dessein de Dieu sur l'homme et sur la société. Comme je l'ai écrit dans l'encyclique *Evangelium vitæ,* « la mesure et la qualité de la peine doivent être attentivement évaluées et déterminées ».[6] On ne peut pas ne pas déplorer les trop nombreux cas de personnes pour lesquelles on recourt à la peine de mort. Ma pensée se tourne aussi vers les nombreux détenus qui sont victimes de la lenteur des procédures judiciaires, en souhaitant qu'ils voient leurs procès menés à terme sans retard et que leur défense soit correctement assurée. Il importe de tout mettre en œuvre au sein de la société pour que l'espoir demeure toujours malgré les difficultés, que les personnes aient la possibilité de purger leur peine dans le respect de leur dignité et qu'elles aient la possibilité de se corriger et de s'amender. Dans les circonstances actuelles, votre ministère episcopal vous appelle en ce domaine à être des veilleurs. Je salue le travail que vous avez entrepris, notamment grâce à la Commission Justice et Paix, pour que la justice triomphe et l'emporte sur le désir de haine et de vengeance, et qu'une véritable éducation à la justice et à la paix soit donnée à tous.

En effet, la promotion de la justice entre les peuples et à l'intérieur de chaque communauté humaine fait partie intégrante du témoignage évangélique. Je vous encourage donc vivement dans votre souci d'aider vos communautés à s'engager toujours plus intensément en vue de construire une société nouvelle fondée sur la justice et la solidarité fraternelle, dans l'harmonie entre toutes ses composantes. Il est urgent que dès la première éducation chacun soit formé aux valeurs morales et civiques, en ayant un sens aigu des droits et des devoirs des personnes et des communautés humaines. En éduquant à la justice, on éduque à la paix. A tous ceux qui aspirent à la justice et à la paix, et particulièrement aux jeunes, je redis avec force:

[5] **N. 7.**
[6] **N. 56.**

« Gardez toujours vivante en vous la recherche de ces idéaux, et ayez assez de patience et de ténacité pour les poursuivre dans les conditions concrètes où vous vivez. [...] Ayez le goût de ce qui est juste et vrai, même quand s'en tenir à cette règle exige des sacrifices et engage à aller à contre-courant! ».[7] Avec vous, j'exhorte les catholiques et les hommes de bonne volonté à être vainqueurs du mal par le bien,[8] par des actes de charité fraternelle qui seuls peuvent permettre un avenir au pays, redonner confiance aux populations et créer des relations porteuses d'une véritable espérance. Je vous encourage aussi à prendre toujours plus position contre les violences, d'où qu'elles viennent.

Pour permettre à tous les membres du peuple de Dieu de marcher avec détermination sur cette voie, je vous invite à donner une place de choix à l'enseignement de la doctrine sociale de l'Eglise. Il est particulièrement important que les laïcs catholiques s'engagent dans la vie publique pour être « le sel de la terre », en témoignant avec hardiesse, dans leurs activités quotidiennes, de l'amour et de la justice de Dieu. Leur engagement est aujourd'hui d'une grande portée au moment où se recherche un nouveau système institutionnel pour construire une nation unie et solidaire, en dépassant les animosités et en acceptant les différences acceptées comme des richesses pour le bien de tous.

6. Les événements que votre pays a endurés ont conduit de nombreuses personnes à connaître la vie des camps de réfugiés et de personnes déplacées. Malheureusement, cette situation persiste encore. Certes, la résolution de ce grave problème humain passe notamment par le rétablissement de la paix, la réconciliation et le développement économique. Au nom du Christ, l'Église, par ses moyens caritatifs, le plus souvent bien limités, doit contribuer à réduire tant de souffrance et tant de misère. Toutefois, elle ne peut oublier le message fondamental qu'elle a reçu de son Seigneur, celui-là même que Jésus proclamait solennellement au début de sa mission, reprenant les paroles du prophète Isaïe: « L'Esprit du Seigneur m'a consacré par l'onction, pour porter la Bonne Nouvelle aux pauvres ». Et il ajoutait: « Aujourd'hui s'accomplit à vos oreilles ce passage de l'Écriture ».[9] Il est donc impératif que l'Église se souvienne de cet aspect essentiel de sa mission évangélisatrice, et que les catholiques, en union avec les autres chrétiens,

[7] *Message pour la Journée mondiale de la paix de 1998,* n. 7.

[8] Cf. *Rm* 12, 21,

[9] Cf. *Le* 4, 18-21.

soient encouragés à faire preuve d'inventivité pour développer les attitudes de solidarité vivante et de participation active qui manifestent concrètement que tous sont les membres d'un seul corps, se souvenant des paroles de l'Apôtre Paul: « Un membre souffre-t-il? Tous les membres souffrent avec lui ».[10]

Le Concile Vatican II, en présentant l'Eglise comme le peuple de Dieu et le Corps du Christ, nous donne des images hautement significatives qui doivent aider ses membres à promouvoir les attitudes de solidarité et de fraternité dans les communautés chrétiennes. Dans cette même perspective, l'Assemblée spéciale pour l'Afrique du synode des Evêques a eu recours à l'idée force de l'Eglise famille de Dieu afin d'exprimer de manière appropriée la nature de l'Église pour l'Afrique. Ainsi les Pères ont mis l'accent sur le fait qu'aucun des membres de l'Église, quelle que soit sa place, ne peut être exclu de la table commune du partage ou de la responsabilité de vivre en réelle solidarité avec ses frères.

7. Chers Frères dans l'épiscopat, arrivés au terme de notre rencontre, je me tourne encore vers votre pays bien-aimé pour exhorter tous ses fils et ses filles, chacun au niveau de responsabilité qui est le sien, à s'engager résolument pour construire une société fondée sur la concorde et la réconciliation. Je souhaite vivement qu'un dialogue sincère et fécond se poursuive entre tous les Burundais et débouche sur une paix définitive, afin que tous puissent enfin vivre dans la sécurité et retrouver les chemins de la prospérité et du bonheur. Que Dieu ouvre les cœurs à son Esprit d'amour et de paix! Que les disciples du Christ se tournent vers le Père de toute miséricorde, dans une attitude de conversion profonde et de prière intense, pour lui demander la force et le courage d'être, avec tous les hommes de bonne volonté, d'infatigables bâtisseurs de paix et de fraternité!

Alors que nous sommes à la veille d'entrer dans le grand Jubilé de l'an 2000, je désire ardemment que ce temps de grâce soit pour l'Église au Burundi un nouveau printemps de vie chrétienne et lui permette de répondre avec audace aux appels de l'Esprit. Je confie à la Vierge Marie, Mère du Rédempteur, votre ministère et la vie de vos communautés ecclesiales, afin qu'elle guide vos pas vers son Fils. De grand cœur, je vous donne la Bénédiction apostolique, que j'étends aux prêtres, aux religieux, aux religieuses, aux catéchistes et à tous les fidèles de vos diocèses.

[10] ***1 Co* 12, 26.**

VII

Ad episcopos Portoricenses.*

Queridos Hermanos en el episcopado:

1. Con gusto os recibo hoy, Pastores de la Iglesia de Dios en Puerto Rico, en vuestra peregrinación a las tumbas de los apóstoles Pedro y Pablo, signo de vuestra comunión con el Obispo de Roma y con la Iglesia universal. La visita « ad Limina » ofrece la ocasión para encontraros con el Sucesor de Pedro y sus colaboradores, y recibir de ellos el apoyo necesario para vuestra acción pastoral.

Agradezco cordialmente a Mons. Ulises Aurelio Casiano Vargas, Obispo de Mayagüez y Presidente de la Conferencia episcopal, las amables palabras que me ha dirigido en nombre de todos, para renovar vuestras expresiones de afecto y estima y hacerme partícipe de las preocupaciones y esperanzas de la Iglesia en Puerto Rico. Doy también un caluroso saludo, lleno de agradecimiento, al Señor Cardenal Luis Aponte Martínez, por el celo con que ha servido durante muchos años la arquidiócesis de San Juan, regida ahora por Mons. Roberto Octavio González Nieves. Por medio de vosotros, saludo igualmente a los sacerdotes, religiosos, religiosas y fieles de vuestras diócesis. Llevadles el recuerdo afectuoso del Papa, que los tiene presentes en su oración para que crezcan en la fe en Cristo y en la caridad con el prójimo.

2. En vuestra misión de Pastores del pueblo que os ha sido confiado debéis ser, ante todo, promotores y modelos de comunión. Así como la Iglesia es una, así también el Episcopado es uno, siendo el Papa, como afirma el Concilio Vaticano II, « el principio y fundamento perpetuo y visible de unidad, tanto de los obispos como de la muchedumbre de los fieles».[1] Por esto la unión colegial del Episcopado es uno de los elementos constitutivos de la unidad de la Iglesia.

Esta unión entre los Obispos es particularmente necesaria en nuestros días, ya que las iniciativas pastorales tienen múltiples formas y trascienden los límites de la propia diócesis. La comunión debe concretarse, además, en

***Die 11 Septembris 1999**

[1] ***Lumen gentium,* 23.**

una cooperación pastoral y en programas y proyectos comunes. Esto se hace cada vez más urgente teniendo en cuenta las dimensiones geográficas de Puerto Rico, la facilidad y multiplicidad de los medios de comunicación e información, y la movilidad de la población que, por motivos de trabajo y otros, se concentra principalmente en la capital, dando lugar al fenómeno de la urbanización con su consiguiente problemática. Este fenómeno presenta grandes retos para la acción pastoral de la Iglesia.[2]

Por otro lado, las comunidades eclesiales necesitan Pastores que sean hombres de fe y que estén unidos entre sí, capaces de afrontar los desafíos de una sociedad cada vez más propensa a la secularización. En efecto, aunque la mayoría de los puertorriqueños se han bautizado en la Iglesia católica y practican una variada religiosidad popular, carecen a veces de una fe sólida y madura. Por esto muchos, sobre todo los jóvenes, buscan la manera de compensar su vacío interior y la falta de un proyecto de vida con sucedáneos de diverso tipo, dejándose arrastrar por el hedonismo y huyendo de sus propias responsabilidades.[3] En este sentido, consumismo, hedonismo, falta de ideales positivos e indiferencia ante los valores religiosos y los principios éticos son un fuerte obstáculo para la evangelización. Todo ello se hace aún más difícil por la presencia de sectas y de nuevos grupos pseudorreligiosos cuya expansión tiene lugar en ambientes tradicionalmente católicos. Este fenómeno exige un profundo estudio « para descubrir los motivos por los que no pocos católicos abandonan la Iglesia ».[4]

Ante todo esto, y como Maestros de la sana doctrina, llamados a indicar el camino seguro que lleva al Padre, y como servidores de la luz que es Cristo, « imagen de Dios invisible »,[5] no dejéis de dar unidos como Conferencia episcopal vuestra enseñanza sobre los problemas que preocupan a vuestra Isla, sin reemplazar la responsabilidad de los políticos y de los laicos, y respetando la libertad de opción de los católicos sobre el « status » y el futuro de Puerto Rico.

3. En vuestra misión pastoral contáis con la colaboración asidua de los sacerdotes, los cuales, en comunión con vosotros, han de ser siempre y en todas las situaciones ministros creíbles y generosos de Cristo y de su Iglesia. A este respecto exhorta el Vaticano II: « Los obispos, pues, a causa de esta

[2] Cf. *E edesia in America,* 21.
[3] Cf. *Pastores dabo vobis,* 7.
[4] *Ecclesia in America,* 73,
[5] *Col* 1, 15.

comunión en el mismo sacerdocio y ministerio, han de considerar a los presbíteros como hermanos y amigos y han de buscar de corazón, según sus posibilidades, el bien material y sobre todo espiritual de los mismos. En efecto, recae sobre todo en los obispos la grave responsabilidad de que sus sacerdotes sean santos; deben cuidar, por tanto, al máximo la formación continua de los presbíteros. Han de escucharles de buena gana e incluso consultarlos y dialogar con ellos sobre las necesidades del trabajo pastoral y el bien de la diócesis ».[6] Por eso, tratad de acompañar a vuestros sacerdotes personalmente en el ministerio pastoral, tanto en sus dificultades como en sus alegrías, visitándolos y recibiéndolos frecuentemente, fomentando la amistad con ellos y atendiéndolos con espíritu fraterno, a la vez que los alentáis a ser fieles a sus compromisos sacerdotales, sobre todo en su constancia en la oración personal.

Al ser el clero de vuestras diócesis heterogéneo e insuficiente, adquiere una importancia capital el Seminario, centro donde se preparan los futuros sacerdotes. Os animo a seguir promoviendo una intensa pastoral vocacional en las parroquias, a fin de que todos los presbíteros se sientan responsables y comprometidos en el nacimiento y cuidado de nuevas vocaciones. Al mismo tiempo, hay que dedicar la mayor atención y las mejores energías a los nuevos candidatos, formándolos en la comunión fraterna y proporcionándoles una sólida base teológica y cultural, haciendo que sean, sobre todo, hombres de Dios que deberán dar testimonio constante de caridad y pobreza evangélica, sensibles principalmente a las necesidades de los más pobres y marginados. Para ello es necesario revitalizar los Seminarios de San Juan y de Ponce, escogiendo formadores santos e idóneos, que de manera estable acompañen a los jóvenes en su seguimiento de Cristo para servir a la Iglesia. Es de desear que todos los seminaristas puertorriqueños se formen en esos dos centros; de este modo sus Obispos podrán visitarlos con frecuencia e instaurar así un clima de más confianza y mutuo conocimiento.

4. En la pastoral diocesana ocupan un puesto singular los religiosos y religiosas que trabajan en el campo educativo, sanitario o social. Es necesario establecer también con ellos relaciones de comunión, a la vez que se les ayuda a vivir en la santidad y la "fidelidad al propio carisma como un enriquecimiento de la vida eclesial, dando testimonio personal en el área donde cada uno desarrolla su misión. También las comunidades contemplativas

[6] ***Presbyterorum ordinis,* 7.**

son una presencia silenciosa pero muy eficaz en la diócesis. Ellas merecen una especial atención porque, desde su opción radical de seguir a Cristo, colaboran a la extensión de su Reino.

5. Por otro lado, la pastoral diocesana va dirigida principalmente a los laicos, los cuales, por medio de su sacerdocio bautismal, deben sentirse directamente comprometidos en la vida eclesial y social. Sobre este compromiso afirma el Vaticano II: « La misión de la Iglesia no consiste sólo en ofrecer a los hombres el mensaje y la gracia de Cristo, sino también en impregnar y perfeccionar con el espíritu evangélico el orden de las realidades temporales ».[7] Todas las realidades que configuran el orden temporal —entre las que cabe destacar la familia, la cultura, la economía, las artes, el trabajo, la política y las relaciones internacionales—, deben estar ordenadas a Dios gracias al compromiso de cristianos maduros. La Iglesia, a través de una asidua y profunda formación de los laicos a nivel espiritual, moral y humano, ha de ayudarlos a ser fermento evangélico en la sociedad actual.

Por lo que atañe a la familia, elemento constitutivo de la sociedad, sé que Puerto Rico está atravesando un período de particular dificultad, como lo evidencia el creciente número de divorcios y el elevado porcentaje de niños que nacen fuera del matrimonio. Esto hace sentir la urgente necesidad de promover una catequesis que ilustre la grandeza y dignidad del amor conyugal según el designio divino, así como sus exigencias por el bien de la pareja y de los hijos. La familia, como « iglesia doméstica », está llamada a ser el ámbito donde los padres transmiten la fe cristiana, siendo « para sus hijos los primeros anunciadores de la fe con su palabra y con su ejemplo ».[8] Os invito, pues, a no ahorrar esfuerzos en la pastoral familiar, preparando núcleos de familias que sean también catequistas de las demás con la palabra y el propio testimonio de vida.

Como consecuencia de lo anterior, hay que cuidar celosamente de la educación de la infancia y de la juventud. En efecto, «los jóvenes son una gran fuerza social y evangelizadora. Constituyen una parte numerosísima de la población en muchas naciones de América. En el encuentro de ellos con Cristo vivo se fundan la esperanza y las expectativas de un futuro de mayor comunión y solidaridad para la Iglesia y las sociedades de América ».[9] Procurad, pues, que la nueva evangelización llegue al mundo de los jóvenes

[7] ***Apostolicam actuositatem,* 5.**
[8] ***Lumen gentium,* 11,**
[9] ***Ecclesia in America,* 47.**

a través de grupos, movimientos y asociaciones que les impulsen a participar en la vida eclesial y también en acciones de solidaridad con los más necesitados. La formación de la juventud no debe distanciarse de la educación religiosa y moral que deben ofrecer las escuelas y universidades católicas. Para ello se ha de cuidar con esmero la formación religiosa, humana y cultural de los educadores, para que garanticen y completen la transmisión de los valores que debería iniciarse en cada familia.

6. En todo este proceso de formación de las personas encontramos, a veces, legislaciones que están en contraste con los principios cristianos. En este sentido, la Iglesia considera que la cultura auténtica debe considerar al hombre integralmente, es decir, en todas sus dimensiones personales, sin olvidar los aspectos éticos y religiosos. Por esto urge también dedicar personas preparadas para atender la pastoral de la cultura. En este sentido son de alabar diversas iniciativas como las Semanas de Educación Católica, los Congresos y otras actividades culturales. Lamentablemente el contexto cultural actual —y Puerto Rico no es una excepción— tiende a fomentar una cultura y una vida social alejada de Dios. Algunas ideas que se consideran pilares de la cultura moderna o posmoderna son claramente no cristianas. Por lo que se refiere al campo ético, se presenta el divorcio, el aborto, la eutanasia, las relaciones prematrimoniales y el hedonismo como « conquistas » modernas en aras de una mal entendida libertad individual exenta de responsabilidades. Ante esta realidad en cierto modo preocupante, la Asamblea especial para América del Sínodo de los Obispos consideró justamente que « la nueva evangelización pide un esfuerzo lúcido, serio y ordenado para evangelizar la cultura ».[10]

7. Queridos Hermanos: Antes de concluir este encuentro, que tiene lugar a pocos meses del inicio del Gran Jubileo del 2000, os aseguro mi profunda comunión en la oración junto con mi firme esperanza en la renovación espiritual de vuestras diócesis, a fin de que los fieles católicos puertorriqueños acrecienten su fe, progresen en el cultivo de las virtudes cristianas y den valiente testimonio en el propio ambiente.

Encomiendo todos estos deseos y también vuestro ministerio pastoral a la intercesión de Nuestra Señora de la Providencia, Madre y Patrona de Puerto Rico, para que con su solicitud materna acompañe y proteja el cre-

[10] *Ecclesia in America*, 70.

cimiento espiritual de todos sus hijos e hijas en un clima de serenidad y paz social.

En esta circunstancia os pido de nuevo que llevéis mi afectuoso saludo a vuestros sacerdotes, a los religiosos y religiosas, a los seminaristas y sus formadores, a los agentes de pastoral y a todos los fieles diocesanos. A vosotros y a todos ellos imparto con gran afecto la Bendición Apostólica.

NUNTIUS

Lettre du Pape Jean-Paul II aux artistes

A tous ceux qui, avec un dévouement passionné,
cherchent de nouvelles « épiphanies » de la beauté
pour en faire don au monde
dans la création artistique.

«Dieu vit tout ce qu'il avait fait: cela était très bon» *(Gn* 1, 31).

L'artiste, image de Dieu Créateur

1. Personne mieux que vous artistes, géniaux constructeurs de beauté, ne peut avoir l'intuition de quelque chose du *pathos* avec lequel Dieu, à l'aube de la création, a regardé l'œuvre de ses mains. Un nombre infini de fois, une vibration de ce sentiment s'est réfléchie dans les regards avec lesquels, comme les artistes de tous les temps, fascinés et pleins d'admiration devant le pouvoir mystérieux des sons et des paroles, des couleurs et des formes, vous avez contemplé l'œuvre de votre inspiration, y percevant comme l'écho du mystère de la création, auquel Dieu, seul créateur de toutes choses, a voulu en quelque sorte vous associer.

Pour cette raison, il m'a semblé qu'il n'y avait pas de paroles plus appropriées que celles de la *Genèse* pour commencer la lettre que je vous adresse, à vous auxquels je me sens lié par des expériences qui remontent très loin dans le temps et qui ont marqué ma vie de façon indélébile. Par cet écrit, j'entends emprunter le chemin du dialogue fécond de l'Église avec les artistes qui, en deux mille ans d'histoire, ne s'est jamais interrompu et qui s'annonce encore riche d'avenir au seuil du troisième millénaire.

En réalité, il s'agit d'un dialogue qui non seulement est dû aux circonstances historiques ou à des motifs fonctionnels, mais qui s'enracine aussi

bien dans l'essence même de l'expérience religieuse que dans celle de la création artistique. La première page de la Bible nous présente Dieu quasiment comme le modèle exemplaire de toute personne qui crée une œuvre: dans l'homme *artisan* se reflète son image de *Créateur.* Cette relation est évoquée avec une évidence particulière dans la langue polonaise, grâce à la proximité lexicale entre les mots *stwórca* (créateur) et *twórca* (artisan).

Quelle est la différence entre « créateur » et « artisan »? *Celui qui crée* donne l'être même, il tire quelque chose de rien — *ex nihilo sui et subiecti,* dit-on en latin —, et cela, au sens strict, est une façon de procéder propre au seul Tout-Puissant. A l'inverse, *l'artisan* utilise quelque chose qui existe déjà et il lui donne forme et signification. Cette façon d'agir est propre à l'homme en tant qu'image de Dieu. Après avoir dit, en effet, que Dieu créa l'homme et la femme «à son image» (cf. *Gn* 1, 27), la Bible ajoute qu'il leur confia la charge de dominer la terre (cf. *Gn* 1, 28). Ce fut le dernier jour de la création (cf. *Gn* 1, 28-31). Les jours précédents, scandant presque le rythme de l'évolution cosmique, le Seigneur avait créé l'univers. A la fin, il créa l'homme, résultat le plus noble de son projet, auquel il soumit le monde visible, comme un immense champ où il pourra exprimer sa capacité inventive.

Dieu a donc appelé l'homme à l'existence en lui transmettant la tâche d'être artisan. Dans la « création artistique », l'homme se révèle plus que jamais « image de Dieu », et il réalise cette tâche avant tout en modelant la merveilleuse « matière » de son humanité, et aussi en exerçant une domination créatrice sur l'univers qui l'entoure. L'Artiste divin, avec une complaisance affectueuse, transmet une étincelle de sa sagesse transcendante à l'artiste humain, l'appelant à partager sa puissance créatrice. Il s'agit évidemment d'une participation qui laisse intacte la distance infinie entre le Créateur et la créature, comme le soulignait le Cardinal Nicolas de Cues: « L'art de créer qu'atteindra une âme bienheureuse n'est point cet art par essence qui est Dieu, mais bien de cet art une communication et une participation».[1]

C'est pourquoi plus l'artiste est conscient du « don » qu'il possède, plus il est incité à se regarder lui-même, ainsi que tout le créé, avec des yeux capables de contempler et de remercier, en élevant vers Dieu son hymne de louange. C'est seulement ainsi qu'il peut se comprendre lui-même en profondeur, et comprendre sa vocation et sa mission.

[1] ***Dialogue du Jeu de la boule,*** **livre II, 102, Paris 1985, p. 154.**

La vocation spéciale de l'artiste

2. Tous ne sont pas appelés à être artistes au sens spécifique du terme. Toutefois, selon l'expression de la *Genèse,* la tâche *d'être artisan de sa propre vie* est confiée à tout homme: en un certain sens, il doit en faire une œuvre d'art, un chef-d'œuvre.

Il est important de saisir la distinction, mais aussi le lien, entre ces deux versants de l'activité humaine. La distinction est évidente. Une chose, en effet, est la disposition grâce à laquelle l'être humain est l'auteur de ses propres actes et est responsable de leur valeur morale; autre chose est la disposition par laquelle il est artiste, c'est-à-dire qu'il sait agir *selon les exigences de l'art,* en accueillant avec fidélité ses principes spécifiques.[2] C'est pourquoi l'artiste est capable de produire des *objets,* mais cela, en soi, ne dit encore rien de ses dispositions morales. Ici, en effet, il ne s'agit pas de se modeler soi-même, de former sa propre personnalité, mais seulement de faire fructifier ses capacités créatives, donnant une forme esthétique aux idées conçues par la pensée.

Mais si la distinction est fondamentale, la relation entre ces deux dispositions, morale et artistique, n'est pas moins importante. Elles se conditionnent profondément l'une l'autre. En modelant une œuvre, l'artiste s'exprime de fait lui-même à tel point que sa production constitue un reflet particulier de son être, de *ce qu'il* est et du *comment* il est. On en trouve d'innombrables confirmations dans l'histoire de l'humanité. En effet, quand l'artiste façonne un chef-d'œuvre, non seulement il *donne vie à son œuvre,* mais à travers elle, en un certain sens, il *dévoile aussi sa propre personnalité.* Dans l'art, il trouve une dimension nouvelle et un extraordinaire moyen d'expression pour sa croissance spirituelle. A travers les œuvres qu'il réalise, l'artiste *parle et communique avec les autres.* L'histoire de l'art n'est donc pas seulement une histoire des œuvres, elle est aussi une histoire des hommes. Les œuvres d'art parlent de leurs auteurs, elles introduisent à la connaissance du plus profond de leur être et elles révèlent la contribution originale qu'ils ont apportée à l'histoire de la culture.

[2] **Les *vertus morales,* et parmi elles en particulier la *prudence.,* permettent au sujet d'agir en harmonie avec le critère du bien et du mal moral, selon la *>ecta ratio agibilium* (le juste critère des comportements). L'ari, au contraire, est défini en philosophie comme *recta ratio factibilium* (le juste critère des réalisations).**

La vocation artistique au service de la beauté

3. Un poète polonais connu, Cyprian Norwid, écrit: «La beauté est pour susciter l'enthousiasme dans le travail, / le travail est pour renaître ».[3] Le thème de la beauté est particulièrement approprié pour un discours sur l'art. Il a déjà affleuré quand j'ai souligné le regard satisfait de Dieu devant la création. En remarquant que ce qu'il avait créé était bon, Dieu vit aussi que c'était beau.[4] Le rapport entre *bon* et *beau* suscite des réflexions stimulantes. La beauté est en un certain sens *l'expression visible du bien,* de même que le bien est *la condition métaphysique du beau.* Les Grecs l'avaient bien compris, eux qui, en fusionnant ensemble les deux concepts, forgèrent une locution qui les comprend toutes les deux: « *kalokagathia* », c'est-à-dire *« beauté-bonté »*. Platon écrit à ce sujet: « La vertu propre du Bien est venue se réfugier dans la nature du Beau ».[5]

C'est en vivant et en agissant que l'homme établit ses relations avec l'être, avec la vérité et avec le bien. L'artiste vit une relation particulière avec la beauté. En un sens très juste, on peut dire que la beauté est la vocation à laquelle le Créateur l'a appelé par le don du « talent artistique ». Et ce talent aussi est assurément à faire fructifier, dans la logique de la parabole évangélique des talents (cf. *Mt* 25,14-30).

Nous touchons ici un point essentiel. Celui qui perçoit en lui-même cette sorte d'étincelle divine qu'est la vocation artistique — de poète, d'écrivain, de peintre, de sculpteur, d'architecte, de musicien, d'acteur... — perçoit en même temps *le devoir de ne pas gaspiller ce talent,* mais de le développer pour le mettre au service du prochain et de toute l'humanité.

L'artiste et le bien commun

4. La société, en effet, a besoin d'artistes, comme elle a besoin de scientifiques, de techniciens, d'ouvriers, de personnes de toutes professions, de témoins de la foi, de maîtres, de pères et de mères, qui garantissent la croissance de la personne et le développement de la communauté à travers cette très haute forme de l'art qu'est « l'art de l'éducation ». Dans le vaste panorama culturel de chaque nation, les artistes ont leur place spécifique.

[3] ***Promethidion: Bogumil,* vv. 185-186: *Pisma wybrane,* Varsovie 1968, vol. 2, p. 216.**

[4] **La traduction grecque des Septante a bien exprimé cet aspect, en rendant le terme *tob* (bon) du texte hébraïque par *halón* (beau).**

[5] ***Le Philèbe,* 65 A.**

Lorsque précisément, dans la réalisation d'œuvres vraiment valables et belles, ils obéissent à leur inspiration, non seulement ils enrichissent le patrimoine culturel de chaque nation et de l'humanité entière, mais ils rendent aussi un *service social qualifié* au profit du bien commun.

Tout en déterminant le *cadre de son service*, la vocation différente de chaque artiste fait apparaître les devoirs qu'il doit assumer, le dur *travail* auquel il doit se soumettre, la *responsabilité* qu'il doit affronter. Un artiste conscient de tout cela sait aussi qu'il doit travailler sans se laisser dominer par la recherche d'une vaine gloire ou par la frénésie d'une popularité facile, et encore moins par le calcul d'un possible profit personnel. Il y a donc une éthique, et même une « spiritualité », du service artistique, qui, à sa manière, contribue à la vie et à la renaissance d'un peuple. C'est justement à cela que semble vouloir faire allusion Cyprian Norwid quand il affirme: « La beauté est pour susciter l'enthousiasme dans le travail, / le travail est pour renaître ».

L'art face au mystère du Verbe incarné

5. La Loi de l'Ancien Testament interdit explicitement de représenter *Dieu invisible et inexprimable* à l'aide d'« une image taillée ou fondue » *(Dt* 27, 15), car Dieu transcende toute représentation matérielle: « Je suis celui qui est» *(Ex* 3, 14). Toutefois, le Fils de Dieu en personne s'est rendu visible dans le mystère de l'Incarnation: « Quand vint la plénitude des temps, Dieu envoya son Fils, né d'une femme» *(Oa* 4, 4). *Dieu s'est fait homme en Jésus Christ,* qui est devenu ainsi « le centre par rapport auquel il faut se situer pour pouvoir comprendre l'énigme de l'existence humaine, du monde créé et de Dieu lui-même ».[6]

Cette manifestation fondamentale du « Dieu-Mystère » constitue un encouragement et un défi pour les chrétiens, entre autres dans le domaine de la création artistique. Il en est sorti une floraison de beauté qui a tiré sa sève précisément de là, du mystère de l'Incarnation. En se faisant homme, en effet, le Fils de Dieu a introduit dans l'histoire de l'humanité toute *la richesse évangélique de la vérité et du bien,* et, en elle, a révélé aussi *une nouvelle dimension de la beauté:* le message évangélique en est totalement rempli.

La Sainte Ecriture est devenue ainsi une sorte d'« immense vocabulaire » (P. Claudel) et d'« atlas iconographique » (M. Chagall), où la culture et l'art

[6] JEAN-PAUL II, Encycl, *Fides et ratio* (14 septembre 1998), n, 80: *AAS* 91 (1999), p. 67; *La Documentation catholique* 95 (1998), p., 930.

chrétien ont puisé. L'Ancien Testament lui-même, interprété à la lumière du Nouveau, s'est avéré source inépuisable d'inspiration. A partir des récits de la création, du péché, du déluge, du cycle des Patriarches, des événements de l'Exode, jusqu'à tant d'autres épisodes et personnages de l'histoire du salut, le texte biblique a enflammé l'imagination de peintres, de poètes, de musiciens, d'auteurs de théâtre et de cinéma. Une figure comme celle de Job, pour prendre un exemple, avec sa problématique brûlante et toujours actuelle de la souffrance, continue à susciter à la fois l'intérêt philosophique et l'intérêt littéraire et artistique. Et que dire du Nouveau Testament? De la Nativité au Golgotha, de la Transfiguration à la Résurrection, des miracles aux enseignements du Christ, jusqu'aux événements rapportés par les Actes des Apôtres ou entrevus par l'Apocalypse dans une perspective eschatologique, d'innombrables fois la parole biblique s'est faite image, musique, poésie, évoquant par le langage de l'art le mystère du « Verbe fait chair ».

Dans l'histoire de la culture, tout cela constitue un vaste chapitre de foi et de beauté. Ce sont surtout les croyants qui en ont bénéficié pour leur expérience de prière et de vie. Pour beaucoup d'entre eux, en des époques de faible alphabétisation, les expressions imagées de la Bible constituèrent même des moyens catéchétiques concrets.[7] Mais pour tous, croyants et non-croyants, les réalisations artistiques inspirées par l'Ecriture demeurent un reflet du mystère insondable qui enveloppe et habite le monde.

Entre l'Evangile et l'art, une alliance féconde

6. En effet, chaque intuition artistique authentique va au-delà de ce que perçoivent les sens et, en pénétrant la réalité, elle s'efforce d'en interpréter le mystère caché. Elle jaillit du plus profond de l'âme humaine, là où l'aspiration à donner un sens à sa vie s'accompagne de la perception fugace de la beauté et de la mystérieuse unité des choses. C'est une expérience partagée par tous les artistes que celle de l'écart irrémédiable qui existe entre l'œuvre de leurs mains, quelque réussie qu'elle soit, et la perfection fulgurante de la beauté perçue dans la ferveur du moment créateur: ce qu'ils réussissent à exprimer dans ce qu'ils peignent, ce qu'ils sculptent,

[7] Ce principe pédagogique a été énoncé avec autorité par saint Grégoire le Grand dans une lettre de 599 à l'Évêque de Marseille Sereno: « La peinture est utilisée dans les églises parce que les analphabètes, au moins en regardant sur les murs, lisent ce qu'ils ne sont pas capables de déchiffrer sur les manuscrits », *Lettres,* IX, 209: *CCL* 140 A, 1714.

ce qu'ils créent, n'est qu'une lueur de la splendeur qui leur a traversé l'esprit pendant quelques instants.

Le croyant ne s'en étonne pas; il sait que s'est ouvert devant lui pour un instant cet abîme de lumière qui a en Dieu sa source originaire. Faut-il s'étonner si l'esprit en reste comme écrasé au point de ne savoir s'exprimer que par des balbutiements? Nul n'est plus prêt que le véritable artiste à reconnaître ses limites et à faire siennes les paroles de l'Apôtre Paul, selon lequel Dieu « n'habite pas dans des temples faits de mains d'homme », de même que « nous ne devons pas penser que la divinité soit semblable à de l'or, de l'argent ou de la pierre, travaillés par l'art et le génie de l'homme » *(Ac* 17, 24.29). Si déjà la réalité profonde des choses se tient toujours « audelà » des capacités de pénétration humaine, combien plus Dieu dans les profondeurs de son mystère insondable!

La connaissance de foi est d'une tout autre nature: elle suppose une rencontre personnelle avec Dieu en Jésus Christ. Toutefois, cette connaissance peut, elle aussi, tirer avantage de l'intuition artistique. Les œuvres de Fra Angelico, par exemple, sont un modèle éloquent d'une contemplation esthétique qui est sublimée dans la foi. Non moins significative est à ce sujet la *lauda* extatique, que saint François d'Assise reprend deux fois dans la *chartula* rédigée après avoir reçu sur le mont de l'Alverne les stigmates du Christ: «Tu es beauté... Tu es beauté!».[8] Saint Bonaventure commente: « Il contemplait dans les belles choses le Très Beau et, en suivant les traces imprimées dans les créatures, il poursuivait partout le Bien-Aimé ».[9]

Une approche semblable se rencontre dans la spiritualité orientale, où le Christ est qualifié de «Très Beau en beauté plus que tous les mortels».[10] Macaire le Grand commente ainsi la beauté transfigurante et libératrice du Ressuscité: « L'âme qui a été pleinement illuminée par la beauté indicible de la gloire lumineuse du visage du Christ, est remplie du Saint-Esprit,... n'est qu'œil, que lumière, que visage».[11]

Toute forme authentique d'art est, à sa manière, une voie d'accès à la réalité la plus profonde de l'homme et du monde. Comme telle, elle constitue une approche très valable de l'horizon de la foi, dans laquelle l'existence humaine trouve sa pleine interprétation. Voilà pourquoi la plénitude évan-

[8] ***Lodi di Dio altissimo,* vv. 7 et 10: *Fonti Francescane,* n. 261, Padoue 1982, p. 177.**

[9] ***Legenda maior,* IX, 1: *Fonti Francescane,* n, 1162, *l.c,* p. 911.**

[10] ***Enkomia de l'Orthós du Grand Samedi Saint.***

[11] ***Homélie* I, 2: *PG* 34, 451.**

gélique de la vérité ne pouvait pas ne pas susciter dès le commencement l'intérêt des artistes, sensibles par nature à toutes les manifestations de la beauté intime de la réalité.

Les origines

7. L'art que le christianisme rencontra à ses origines était le fruit mûr du monde classique, il en exprimait les canons esthétiques et en même temps il en véhiculait les valeurs. La foi imposait aux chrétiens, dans le domaine de l'art comme dans celui de la vie et de la pensée, un discernement qui ne permettait pas la réception automatique de ce patrimoine. L'art d'inspiration chrétienne commença ainsi en sourdine, étroitement lié au besoin qu'avaient les croyants d'élaborer des signes pour exprimer, à partir de l'Ecriture, les mystères de la foi, et en même temps un « code symbolique », à travers lequel ils pourraient se reconnaître et s'identifier, spécialement dans les temps difficiles des persécutions. Qui ne se souvient de ces symboles qui furent aussi les premières esquisses d'un art pictural et plastique? Le poisson, les pains, le pasteur, évoquaient le mystère en devenant, presque insensiblement, les ébauches d'un art nouveau.

Quand, par l'édit de Constantin, il fut accordé aux chrétiens de s'exprimer en pleine liberté, l'art devint un canal privilégié de manifestation de la foi. En divers lieux commencèrent à fleurir des basiliques majestueuses dans lesquelles les canons architectoniques du paganisme ancien étaient repris et en même temps soumis aux exigences du nouveau culte. Comment ne pas rappeler au moins l'ancienne Basilique Saint-Pierre et celle de Saint-Jean de Latran, construites aux frais de Constantin lui-même? Ou, pour les splendeurs de l'art byzantin, la *Haghia Sophia* de Constantinople, voulue par Justinien?

Alors que l'architecture dessinait l'espace sacré, le besoin de contempler le mystère et de le proposer de façon immédiate aux gens simples conduisit progressivement aux premières expressions de l'art pictural et sculptural. En même temps apparurent les premières esquisses d'un art de la parole et du son; et si Augustin, parmi les nombreux thèmes de ses œuvres, incluait un *De musica,* Hilaire, Ambroise, Prudence, Ephrem le Syrien, Grégoire de Nazianze, Paulin de Noie, pour ne citer que quelques noms, se faisaient les promoteurs d'une poésie chrétienne qui atteint souvent une haute valeur non seulement théologique mais aussi littéraire. Leur programme poétique mettait en relief des formes héritées des classiques, mais il puisait à la pure

sève de l'Évangile, comme le déclarait à juste titre le saint poète de Noie: « Notre unique art est la foi et le Christ est notre chant ».[12] Quelque temps plus tard, Grégoire le Grand, pour sa part, avec la compilation de *YAntiphonarium,* posait les prémisses du développement organique de la musique sacrée si originale qui a pris son nom. Par ses modulations inspirées, le chant grégorien deviendra au cours des siècles l'expression mélodique typique de la foi de l'Église durant la célébration liturgique des Mystères sacrés. Le « beau » se conjuguait ainsi avec le « vrai », afín qu'à travers les chemins de l'art les esprits soient transportés de ce qui est sensible à l'éternel.

Les moments difficiles ne manquèrent pas tout au long de ce chemin. Précisément à propos de la représentation du mystère chrétien, la période antique connut une controverse très dure, qui passa dans l'histoire sous le nom de « querelle iconoclaste ». Les images sacrées, qui s'étaient largement répandues dans la dévotion populaire, furent l'objet d'une violente contestation. Le Concile célébré à Nicée en 787 fut un événement historique, non seulement du point de vue de la foi mais aussi pour la culture, en décidant la licéité des images et du culte qui les entourent. Pour régler la controverse, les Évêques firent appel à un argument décisif: le mystère de l'Incarnation. Si le Fils de Dieu est entré dans le monde des réalités visibles, en jetant par son humanité un pont entre le visible et l'invisible, il est loisible de penser, de manière analogue, qu'une représentation du mystère peut être employée, dans la logique des signes, comme une évocation sensible du mystère.

L'icône n'est pas vénérée pour elle-même, mais elle renvoie au sujet qu'elle représente.[13]

Le Moyen Age

8. On fut témoin, au cours des siècles suivants, d'un grand développement de l'art chrétien. En Orient, *l'art de l'icône* continua à fleurir. Cet art reste lié à des canons théologiques et esthétiques précis, et il est sous-tendu par la conviction que, en un certain sens, *l'icône est un sacrement:* en effet, d'une manière analogue à ce qui se réalise dans les sacrements, elle rend présent le mystère de l'Incarnation dans l'un ou l'autre de ses aspects. C'est précisément pour cela que la beauté de l'icône peut surtout être ap-

[12] *« At nobis ars una fides et musica Christus »: Carmen,* 20, 31: *CCL* 203, 144.

[13] Cf. JEAN-PAUL II, Lettre apost. *Duodecimum sæculum* (4 décembre 1987), nn. 8-9: *AAS* 80 (1988), pp. 247-249; *La Documentation catholique* 85 (1988), pp. 285-286.

préciée à l'intérieur d'une église avec les lampes qui brûlent et jettent dans la pénombre d'infinis reflets de lumière. Pavel Florenski écrit à ce propos: « L'or, barbare, lourd, rutile dans l'éclat du plein jour, se ravive sous la lueur vacillante d'une lampe ou d'une bougie, car il brille alors de myriades d'étincelles qui jettent leurs feux ici ou là et font pressentir d'autres lumières, non terrestres, qui remplissent l'espace céleste».[14]

En Occident, les artistes partent de points de vue extrêmement variés, en fonction des convictions de fond présentes dans le milieu culturel de leur temps. Le patrimoine artistique s'est enrichi au cours des siècles et compte une abondante eclosión d'œuvres d'art sacré qui témoignent d'une haute inspiration et remplissent d'admiration même l'observateur d'aujourd'hui. Les grands édifices du culte demeurent au premier plan; leur caractère fonctionnel se marie toujours au génie, et celui-ci se laisse inspirer par le sens de la beauté et l'intuition du mystère. Il en est résulté des styles bien connus dans l'histoire de l'art. La force et la simplicité de l'art roman, exprimées dans les cathédrales et les abbayes, se développeront graduellement, donnant les formes élancées et les splendeurs du gothique. Derrière ces formes, il n'y a pas seulement le génie d'un artiste, mais l'âme d'un peuple. Dans les jeux d'ombre et de lumière, dans les formes tour à tour puissantes et élancées, interviennent, certes, des considérations de technique structurale, mais aussi des tensions propres à l'expérience de Dieu, mystère qui suscite « crainte » et « fascination ». Comment résumer en quelques traits, et pour les diverses formes de l'art, la puissance créatrice des longs siècles du Moyen Âge chrétien? Une culture entière, tout en restant dans les limites toujours présentes de l'humain, s'était imprégnée de l'Évangile et, là où la pensée théologique aboutissait à la *Somme* de saint Thomas, l'art des églises poussait la matière à se plier à une attitude d'adoration du mystère, tandis qu'un poète admirable comme Dante Alighieri pouvait composer «le poème sacré, / où le ciel et la terre ont mis la main»,[15] ainsi qu'il qualifiait lui-même la *Divine Comédie.*

Humanisme et Renaissance

9. L'heureux climat culturel d'où a germé l'extraordinaire floraison artistique de l'Humanisme et de la Renaissance a eu également une influence

[14] ***La prospettiva rovesciata ed altri scritti,*** **Rome 1984, p. 63.**

[15] ***Le Paradis,*** **25, 1-2.**

significative sur la manière dont les artistes de cette période ont abordé les thèmes religieux. Bien évidemment, leur inspiration est tout aussi variée que leurs styles, du moins en ce qui concerne les plus grands d'entre eux. Mais il n'est pas dans mes intentions de vous rappeler ces choses que vous, artistes, connaissez bien. Je voudrais plutôt, vous écrivant du Palais apostolique, véritable écrin de chefs-d'œuvre peut-être unique au monde, me faire l'interprète des grands artistes qui ont déployé ici les richesses de leur génie, souvent pétri d'une grande profondeur spirituelle. D'ici, parle Michel-Ange, qui, dans la Chapelle Sixtine, a pour ainsi dire recueilli tout le drame et le mystère du monde, depuis la Création jusqu'au Jugement dernier, donnant un visage à Dieu le Père, au Christ Juge, à l'homme qui chemine péniblement depuis les origines jusqu'au terme de l'histoire. D'ici, parle le génie délicat et profond de Raphaël, montrant, à travers la variété de ses peintures, et spécialement dans la « Controverse » qui se trouve dans la salle de la Signature, le mystère de la révélation du Dieu Trinitaire, qui, dans l'Eucharistie, se fait le compagnon de l'homme et projette sa lumière sur les questions et les attentes de l'intelligence humaine. D'ici, de la majestueuse Basilique consacrée au Prince des Apôtres, de la colonnade qui se détache d'elle comme deux bras ouverts pour accueillir l'humanité, parlent encore un Bramante, un Bernini, un Borromini, un Maderno, pour ne citer que les plus grands; ils donnent, à travers les formes plastiques, le sens du mystère qui fait de l'Eglise une communauté universelle, accueillante, une mère et une compagne de voyage pour tout homme qui cherche Dieu.

Dans cet ensemble extraordinaire, l'art sacré a trouvé une expression d'une exceptionnelle puissance, atteignant des sommets d'une impérissable valeur tout autant esthétique que religieuse. Ce qui le caractérise toujours davantage, sous l'impulsion de l'Humanisme et la Renaissance, puis des tendances de la culture et de la science qui ont suivi, c'est un intérêt croissant pour l'homme, pour le monde, pour la réalité de l'histoire. En elle-même, cette attention n'est en aucune manière un danger pour la foi chrétienne, centrée sur le mystère de l'Incarnation et donc sur la valorisation de l'homme par Dieu. Les grands artistes que je viens de citer nous le montrent bien. Qu'il suffise de penser comment Michel-Ange, dans ses peintures et ses sculptures, exprime la beauté du corps humain.[16]

[16] Cf. JEAN-PAUL II, Homélie de la messe célébrée à la fin de la restauration des fresques de Michel-Ange dans la Chapelle Sixtine (8 avril 1994): *Insegnamenti* 17/1 (1994), pp. 899-904.

En outre, même dans le nouveau climat de ces derniers siècles, où une partie de la société semble devenue indifférente à la foi, l'art religieux n'a jamais interrompu son élan. Cette constatation se confirme si, des arts figuratifs, nous en venons à considérer le grand développement qu'a connu, dans le même laps de temps, la musique sacrée, composée pour répondre aux exigences de la liturgie ou liée seulement à des thèmes religieux. En dehors de tant d'artistes qui se sont très largement consacrés à la musique sacrée — comment ne pas mentionner au moins un Pier Luigi da Palestina, un Roland de Lassus, un Tomás Luis de Victoria? —, on sait que beaucoup de grands compositeurs — de Händel à Bach, de Mozart à Schubert, de Beethoven à Berlioz, de Listz à Verdi — nous ont donné des œuvres d'une très grande inspiration dans ce domaine.

Vers un renouveau du dialogue

10. Il est vrai cependant que, dans la période des temps modernes, parallèlement à cet humanisme chrétien qui a continué à être porteur d'expressions culturelles et artistiques de valeur, s'est progressivement développée une forme d'humanisme caractérisée par l'absence de Dieu et souvent par une opposition à Lui. Ce climat a entraîné parfois une certaine séparation entre le monde de l'art et celui de la foi, tout au moins en ce sens que de nombreux artistes n'ont plus eu le même intérêt pour les thèmes religieux.

Vous savez toutefois que l'Eglise n'a jamais cessé de nourrir une grande estime pour l'art en tant que tel. En effet, même au-delà de ses expressions les plus typiquement religieuses, l'art, quand il est authentique, a une profonde affinité avec le monde de la foi, à tel point que, même lorsque la culture s'éloigne considérablement de l'Eglise, il continue à constituer une sorte de pont jeté vers l'expérience religieuse. Parce qu'il est recherche de la beauté, fruit d'une imagination qui va au-delà du quotidien, l'art est, par nature, une sorte d'appel au Mystère. Même lorsqu'il scrute les plus obscures profondeurs de l'âme ou les plus bouleversants aspects du mal, l'artiste se fait en quelque sorte la voix de l'attente universelle d'une rédemption.

On comprend donc pourquoi l'Eglise tient particulièrement au dialogue avec l'art et pourquoi elle désire que s'accomplisse, à notre époque, *une nouvelle alliance avec les artistes,* comme le souhaitait mon vénéré prédécesseur Paul VI dans le vibrant discours qu'il adressait aux artistes lors de la

rencontre spéciale du 7 mai 1964 dans la Chapelle Sixtine.[17] L'Église souhaite qu'une telle collaboration suscite une nouvelle « épiphanie » de la beauté en notre temps et apporte des réponses appropriées aux exigences de la communauté chrétienne.

Dans l'esprit du Concile Vatican II

11. Le Concile Vatican II a jeté les bases de relations renouvelées entre l'Église et la culture, avec des conséquences immédiates pour le monde de l'art. Il s'agit de relations marquées par l'amitié, l'ouverture et le dialogue. Dans la constitution pastorale *Gaudium et spes,* les Pères conciliaires ont souligné « la grande importance » de la littérature et des arts dans la vie de l'homme: « Ils s'efforcent en effet de comprendre le caractère propre de l'homme, ses problèmes, son expérience dans ses tentatives pour se connaître et se perfectionner lui-même, pour connaître et perfectionner le monde; ils s'appliquent à mieux saisir sa place dans l'histoire et dans l'univers, à mettre en lumière les misères et les joies, les besoins et les forces de l'homme, et à présenter l'esquisse d'une destinée humaine meilleure».[18]

En partant de ces bases, les Pères conciliaires ont, à la clôture des travaux, salué les artistes en leur lançant un appel en ces termes: « Ce monde dans lequel nous vivons a besoin de beauté pour ne pas sombrer dans la désespérance. La beauté, comme la vérité, c'est ce qui met la joie au cœur des hommes, c'est ce fruit précieux qui résiste à l'usure du temps, qui unit les générations et les fait communiquer dans l'admiration».[19] C'est précisément dans cet esprit de profonde estime pour la beauté que la constitution *Sacrosanctum Concilium* sur la liturgie avait rappelé la longue amitié de l'Église pour l'art. Et, en parlant plus spécifiquement de l'art sacré, « sommet » de l'art religieux, ce document n'avait pas hésité à considérer comme un « noble ministère » le travail des artistes quand leurs œuvres sont capables de refléter, en quelque sorte, l'infinie beauté de Dieu et d'orienter l'esprit de tous vers Lui.[20] Grâce aussi à leur apport, « la connaissance de Dieu se manifeste mieux, et la prédication de l'Évangile devient plus facile

[17] Cf, *AAS* 56 (1964), pp, 438-444; *La Documentation catholique* 61 (1964), col, 683-690.

[18] N. 62.

[19] *Message aux artistes* (8 décembre 1965): *AAS* 58 (1966), p. 13; *La Documentation catholique* 62 (1966), col, 55.

[20] Cf. n. 122.

à saisir par l'intelligence des hommes ».[21] À la lumière de ce qui vient d'être dit, l'affirmation du P. Marie-Dominique Chenu ne nous surprend pas, lui qui considère que l'historien de la théologie ferait œuvre incomplète s'il n'accordait pas l'attention qui leur est due aux réalisations artistiques — qu'elles soient littéraires ou plastiques —, qui constituent, à leur manière, « non seulement des illustrations esthétiques, mais de véritables "lieux" théologiques ».[22]

L'Eglise a besoin de l'art

12. Pour transmettre le message que le Christ lui a confié, *l'Eglise a besoin de l'art.* Elle doit en effet rendre perceptible et même, autant que possible, fascinant le monde de l'esprit, de l'invisible, de Dieu. Elle doit donc traduire en formules significatives ce qui, en soi, est ineffable. Or, l'art a une capacité qui lui est tout à fait propre de saisir l'un ou l'autre aspect du message et de le traduire en couleurs, en formes ou en sons qui renforcent l'intuition de celui qui regarde ou qui écoute. Et cela, sans priver le message lui-même de sa valeur transcendantale ni de son auréole de mystère.

L'Eglise a besoin, en particulier, de ceux qui sont en mesure de réaliser tout cela sur le plan littéraire et figuratif, en utilisant les infinies possibilités des images et de leur valeur symbolique. Dans sa prédication, le Christ lui-même a fait largement appel aux images, en pleine harmonie avec le choix de devenir lui-même, par l'Incarnation, icône du Dieu invisible.

Mais l'Eglise a également besoin des musiciens. Combien de compositions sacrées ont été élaborées, au cours des siècles, par des personnes profondément imprégnées du sens du mystère! D'innombrables croyants ont alimenté leur foi grâce aux mélodies qui ont jailli du cœur d'autres croyants et sont devenues partie intégrante de la liturgie, ou du moins concourent de manière remarquable à sa digne célébration. Par le chant, la foi est expérimentée comme un cri éclatant de joie et d'amour, une attente confiante de l'intervention salvifique de Dieu.

L'Église a besoin d'architectes, parce qu'il lui faut des espaces pour rassembler le peuple chrétien et pour célébrer les mystères du salut. Après les terribles destructions de la dernière guerre mondiale et avec la croissance

[21] CONC. ŒCUM. VAT. II, Const. past. sur l'Église dans le monde de ce temps *Gaudium et spes*, n. 62.

[22] *La théologie du XIIe siècle,* Préface de l'auteur à la nouvelle édition italienne, Milan 1992, p. 9.

des métropoles, une nouvelle génération d'architectes s'est formée autour des nécessités du culte chrétien, prouvant ainsi la puissance d'inspiration du thème religieux même au regard des canons architecturaux de notre temps. Souvent, en effet, on a construit des églises qui sont des lieux de prière et, en même temps, d'authentiques œuvres d'art.

L'art a-t-il besoin de l'Eglise?

13. Ainsi donc, l'Eglise a besoin de l'art. Mais peut-on dire que *l'art a besoin de l'Egliseî* La question peut paraître provocante. En réalité, si on l'entend dans son juste sens, elle est légitime et profonde. L'artiste est toujours à la recherche du sens profond des choses, son ardent désir est de parvenir à exprimer le monde de l'ineffable. Comment ne pas voir alors quelle grande source d'inspiration peut être pour lui cette sorte de patrie de l'âme qu'est la religion? N'est ce pas dans le cadre religieux que se posent les questions personnelles les plus importantes et que se cherchent les réponses existentielles définitives?

De fait, le religieux est l'un des sujets les plus traités par les artistes de toutes les époques. L'Eglise a toujours fait appel à leur capacité créatrice pour interpréter le message évangélique et son application concrète dans la vie de la communauté chrétienne. Cette collaboration a été source d'enrichissement spirituel réciproque. En définitive, elle en a retiré comme profit la compréhension de l'homme, de son image authentique, de sa vérité. Cela fait apparaître aussi le lien particulier qui existe entre l'art et la révélation chrétienne. Ce qui ne veut pas dire que le génie humain n'a pas trouvé également des inspirations stimulantes dans d'autres contextes religieux. Il suffit de rappeler l'art antique, spécialement grec et romain; et celui encore florissant des plus anciennes civilisations de l'Orient. Cependant, il reste vrai que le christianisme, en vertu du dogme central de l'incarnation du Verbe de Dieu, offre à l'artiste un univers particulièrement riche de motifs d'inspiration. Quel appauvrissement serait pour l'art l'abandon de la source inépuisable de l'Evangile!

Appel aux artistes

14. Par cette lettre, je m'adresse à vous, artistes du monde entier, pour vous confirmer mon estime et pour contribuer à développer à nouveau une coopération plus profitable entre l'art et l'Eglise. Je vous invite à redécou-

vrir la profondeur de la dimension spirituelle et religieuse qui en tout temps a caractérisé l'art dans ses plus nobles expressions. C'est dans cette perspective que je fais appel à vous, artistes de la parole écrite et orale, du théâtre et de la musique, des arts plastiques et des technologies de communication les plus modernes. Je fais spécialement appel à vous, artistes chrétiens: à chacun, je voudrais rappeler que *l'alliance établie depuis toujours entre l'Evangile et l'art* implique, au-delà des nécessités fonctionnelles, l'invitation à pénétrer avec une intuition créatrice *dans le mystère du Dieu incarné,* et en même temps *dans le mystère de l'homme.*

Aucun être humain, en un sens, ne se connaît lui-même. Non seulement Jésus Christ révèle Dieu, mais il « manifeste pleinement l'homme à lui-même ».[23] Dans le Christ, Dieu s'est réconcilié le monde. Tous les croyants sont appelés à rendre ce témoignage; mais il vous appartient, à vous hommes et femmes qui avez consacré votre vie à l'art, de dire avec la richesse de votre génie que, *dans le Christ, le monde est racheté:* l'homme est racheté, le corps humain est racheté, la création entière est rachetée, elle dont saint Paul a écrit qu'elle « attend avec impatience la révélation des fils de Dieu » *(Rm* 8, 19). Elle attend la révélation des fils de Dieu même à travers l'art et dans l'art. Telle est votre tâche. Au contact des œuvres d'art, l'humanité de tous les temps — celle d'aujourd'hui également — attend d'être éclairée sur son chemin et sur son destin.

Esprit créateur et inspiration artistique

15. Dans l'Eglise retentit souvent l'invocation à l'Esprit Saint: *Veni, Creator Spiritus...* — «Viens, Esprit Créateur, / visite l'âme de tes fidèles / emplis de la grâce d'en haut / les cœurs que tu as créés ».[24]

L'Esprit Saint, «le Souffle» *(ruah),* est Celui auquel fait déjà allusion le Livre de la *Genèse:* « La terre était vide et vague, les ténèbres couvraient l'abîme et le souffle de Dieu agitait la surface des eaux» *(Gn* 1, 2). Et il existe une telle affinité entre les mots « souffle — expiration » et « inspiration »! L'Esprit est le mystérieux artiste de l'univers. Dans la perspective du troisième millénaire, je voudrais souhaiter à tous les artistes de pouvoir recevoir en abondance le don des inspirations créatrices dans lesquelles s'enracine toute œuvre d'art authentique.

[23] CONC. ŒCUM. VAT. II, Const. past. *Gaudium et spes,* n. 22.

[24] *Hymne des Vêpres de la Pentecôte.*

Chers artistes, vous le savez bien, nombreuses sont les stimulations, intérieures et extérieures, qui peuvent inspirer votre talent. Cependant, toute inspiration authentique renferme en elle-même quelque frémissement de ce «souffle» dont *l'Esprit créateur remplissait dès les origines l'œuvre de la création.* En présidant aux mystérieuses lois qui régissent l'univers, le souffle divin de l'Esprit créateur vient à la rencontre du génie de l'homme et stimule sa capacité créatrice. Il le rejoint par une sorte d'illumination intérieure, qui unit l'orientation vers le bien et vers le beau, et qui réveille en lui les énergies de l'esprit et du cœur, le rendant apte à concevoir l'idée et à la mettre en forme dans une œuvre d'art. On parle alors à juste titre, même si c'est de manière analogique, de « moments de grâce », car l'être humain a la possibilité de faire une certaine expérience de l'Absolu qui le transcende.

La « Beauté » qui sauve

16. Au seuil du troisième millénaire, je vous souhaite à tous, chers artistes, d'être touchés par ces inspirations créatrices avec une intensité particulière. Puisse la beauté que vous transmettrez aux générations de demain être telle *qu'elle suscite en elles l'émerveillement*^. Devant le caractère sacré de la vie et de l'être humain, devant les merveilles de l'univers, l'unique attitude adéquate est celle de l'émerveillement.

De cet émerveillement pourra surgir l'enthousiasme dont parle Norwid dans la poésie à laquelle je me référais au début. Les hommes d'aujourd'hui et de demain ont besoin de cet enthousiasme pour affronter et dépasser les défis cruciaux qui pointent à l'horizon. Grâce à lui, l'humanité, après chaque défaillance, pourra encore se relever et reprendre son chemin. C'est en ce sens que l'on a dit avec une intuition profonde que « la beauté sauvera le monde ».[25]

La beauté est la clé du mystère et elle renvoie à la transcendance. Elle est une invitation à savourer la vie et à rêver de l'avenir. C'est pourquoi la beauté des choses créées ne peut satisfaire, et elle suscite cette secrète nostalgie de Dieu qu'un amoureux du beau comme saint Augustin a su inter-

[25] F. DOSTOÏEVSKI, *L'Idiot,* P. III, ch. V, Milan 1998, p 645.

prêter par des mots sans pareil: « Bien tard, je t'ai aimée, ô Beauté si ancienne et si neuve, bien tard, je t'ai aimée!».[26]

Puissent vos multiples chemins, artistes du monde, vous conduire tous à l'Océan infini de beauté où l'émerveillement devient admiration, ivresse, joie indicible!

Puissiez-vous être orientés et inspirés par le mystère du Christ ressuscité, que l'Église contemple joyeusement ces jours-ci!

Et que la Vierge Sainte, la « toute belle », vous accompagne, elle que d'innombrables artistes ont représentée et que le célèbre Dante contemple dans les splendeurs du Paradis comme « beauté, qui réjouissait les yeux de tous les autres saints »![27]

« Du chaos surgit le monde de l'esprit ». Partant des mots qu'Adam Mickiewicz écrivait dans une période particulièrement tourmentée pour la patrie polonaise,[28] je formule un souhait pour vous: que votre art contribue à l'affermissement d'une beauté authentique qui, comme un reflet de l'Esprit de Dieu, transfigure la matière, ouvrant les esprits au sens de l'éternité!

Avec mes voeux les plus cordiaux!

Du Vatican, le 4 avril 1999, en la Résurrection du Seigneur.

IOANNES PAULUS PP. II

[26] *« Sero te amavi! Pulchritudo tam antiquam et tam nova, sero te amavi! », Confessions* 10, 27: *CCL* 27, 251, *Œuvres I,* Paris 1998, p. 1006.

[27] *Le Paradis,* 31, 134-135.

[28] *Oda do mlodos'ci* (Ode à la jeunesse), v. 69: *Wybór poezji,* Wroclaw 1986, vol. I, p. 63.

ACTA CONGREGATIONUM

CONGREGATIO DE CAUSIS SANCTORUM

TARNOVIENSIS

Canonizationis beatae Cunegundis seu Kingae monialis professae ex ordine S. Clarae olim ducissae Cracoviensis et Sandomiriensis (1234-1292)

DECRETUM SUPER MIRACULO

Beata Cunegundis, etiam Kinga appellata, in Hungaria nata est anno 1234 a Bela IV rege et a Maria Lascaris, imperatoris Theodosii I filia. Cum Boleslao esset desponsata, duci Sandomiriensi atque throni Cracoviensis heredi legitimo, quinque annos nata in Poloniam est ducta ut quam aptissime educaretur. Nuptiae probabiliter anno 1248 sunt celebratae. Concorditer cum marito matrimonium elegit virginale. Regno gubernando interfuit et sua eminuit praesertim erga populum liberalitate, bellis exercitatum. Boleslao mortuo anno 1279 secessit ad urbem vulgo *Sacz* appellatam. Ecclesias aedificavit atque monasteria, inter quae illud, quod est *Stary Sacz* denominatur^ pro monialibus Clarensibus, inter quas est ingressa anno 1288 tamquam novitia. Subsequenti anno Professionem emisit et usque ad mortem, quae accidit die 24 mensis Iulii anno 1292, summa cum fidelitate ex sua vixit consecratione.

Mox est venerata eique est cultus publicus tributus, a Summo Pontifice Alexandro VIII die 11 mensis Iunii anno 1690 approbatus. Summus Pontifex Ioannes Paulus II die 3 mensis Iulii anno 1998 edixit Beatam Cunegundem virtutes théologales, cardinales iisque adnexas coluisse sicut heroas addecet.

Deinde, Canonizationis respectu, Causae Postulatio Congregationi de Causis Sanctorum assertam miram sanationem iudicandam permisit ad Marianum Straczewski pertinentem, qui primis mensibus anni 1974 gravibus est correptus perturbationibus secutis sectionem chirurgicam colicae appendicis inflammationis acutae gangraenosae perforatae ac peritonis purulentae diffusae, et ad comatis condicionem pervenit. Therapiae medicae quidem

adhibitae sunt, sed nulla facta est salutaris mutatio, immo aegroti status in peius est versus. Animadverso contrario rei cursu, medici novam inierunt therapiam antibioticam, nullum exitum consecuti. Cum aegri condiciones meliores non fierent, propinqui ad divinum auxilium confugerunt, intercessionem Beatae Cunegundis petendo et aegroto aquam eius fontis ministrando. Statim salutaris mutatio est facta praeter humanam exspectationem atque, quamquam medici prognosim infaustam "quoad vitam" protulerant, is est ex valetudinario die 25 mensis Aprilis eodem anno dimissus.

Inopinata sanatio intercessioni Beatae tributa est; quocirca Episcopus Tarnoviensis anno 1994 Inquisitionem instruxit dioecesanam, quae est a Congregatione de Causis Sanctorum probata, die 19 mensis Septembris anno 1998 decreto promulgato. Dicasterii Collegium Medicorum in sessione secuti mensis Novembris una voce declaravit rapidissimum a statu comatis regressum ex scientia inexplicabilem esse. Die 11 mensis Decembris eodem anno actus est Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris, et pridie idus Ianuarias anno 1999, Sessio Ordinaria est habita Patrum Cardinalium et Episcoporum, Causae Ponente Eminentissimo Cardinali Edmundo Casimiro Szoka. Et in utroque Coetu, sive Consultorum sive Cardinalium et Episcoporum, posito dubio num de miraculo constaret divinitus patrato, responsum est prolatum affirmativum.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, mandavit ut decretum de praedicta mira sanatione conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, Beatissimus Pater sollemniter declaravit: *Constare de miraculo a Deo patrato, intercedente Beata Cunegunde seu Kinga, Moniali professa ex Ordine S. Clarae, olim Ducissa Cracoviensi et Sandomiriensi, videlicet de rapidissimo regressu Mariani Straczewski a « coma cerebrale profondo e prolungato per otto giorni, su base tossico-metabolica in corso di "sindrome da compromissione viscerale multipla", secondaria a shock settico e sepsi plurimicrobica con insufficienza renale terminale, conseguente ad appendicite gangrenosa e peritonite purulenta diffusa ».*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 12 mensis Februarii A. D. 1999.

83 IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. © S.

83 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

VELITERNA

Canonizationis beati Thomae a Cori (in saec.: Francisci Antonii Placidi) sacerdotis professi ordinis Fratrum Minorum (1655-1729)

DECRETUM SUPER MIRACULO

Beatus Thomas a Cori (in saec.: Franciscus Antonius Placidi) in lucem editus est pridie nonas Iunias anno 1655 in illo vico, in provincia Latinensi nunc posito. Primum matre orbatus, deinde patre quoque, duriter laboravit ut familiam, quam susceperat, sustentaret. Post tuta reddita duabus sororibus futura, suam secutus est vocationem et, viginti duos annos natus, Ordinem Fratrum Minorum est ingressus nomine capto Thoma. Anno 1678 professionem emisit religiosam et, anno 1683, est sacerdos ordinatus. Verus homo Dei, vitae sanctitate fulsit et miris charismatibus atque tamquam praedicator ad bonos mores adque concordiam multas adduxit personas. Recessus instituit Sancti Francisci in pago vulgo denominato Bellegra et Sancti Francisci Palumbariae et est institutionis Recessuum in sinu Ordinis Fratrum Minorum auctor habitus. Sancte mortem obiit, sanctitatis fama clarus, die 11 mensis Ianuarii anno 1729.

Beatificationis atque canonizationis Causa inita est quattuor vix annis post mortem per instructum Processum informativum in dioecesibus Sublacensi, Veliternae et Sabinae. Summus Pontifex Pius VI illum in beatorum numerum retulit die 3 mensis Septembris anno 1786.

Anno 1955 coniectus mirus eventus factus est, Beato Thomae ascriptus, quem Postulatio Sacrae id temporis Rituum Congregationis iudicio permisit. Factum Arsulae evenit, in provincia Romana, in dioecesi vero Tiburtina, et ad sanationem pertinet pueruli Brunonis Rinelli; qui, die 26 mensis Augusti anno 1955, vix duos annos natus et dimidium, in familiae habitatione, in magnam incidit ollam bullientem aquam continentem, gravissimas accipiens adustiones in multis corporis partibus. Statim medicus arcessitus est qui, casus gravitate animadversa, prognosim protulit infaustam quoad vitam. Dimidia hora post calamitatem illam pompa transiit ante domum, quae urnam comitabatur Beati Thomae reliquias comprehendentem. Parvuli Brunonis vestimenta ad urnam admota sunt et postea ad eiusdem pueruli corpus. Eodem tempore populus Beatum invocabat ut Deum pro infante adusto deprecaretur. Ilico, praeter omnem humanam exspectationem, puer Aere desiit et, non solum implicationes horum casuum proprias non obiit, sed melius valuit usque ad plenum pellis novum ortum vix viginti diebus effectum.

Haec sanatio una voce est mira putata atque intercessioni Beati Thomae tributa; quapropter calendis Marths anno 1958 Processus apostolicus apud Curiam Tiburtinam initium habuit, cuius auctoritas et vis probata est a S. Rituum Congregatione postridie idus Martias anno 1962.

Collegium Medicorum Congregationis de Causis Sanctorum, die 29 mensis Ianuarii anno 1998 congregatum, agnovit prognosim maxime suspensam quoad vitam pro tempore illo proque rerum locorumque adiunctis et uno ore sanationem celerrimam, completam cum naturalibus cicatricum residuis, stabilem fuisse declaravit, atque cursum clinicum et sanationem ab adustione esse ex scientia inexplicabiles.

Die 29 mensis Maii anno 1998 actus est Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris dieque 19 mensis Ianuarii anno 1999 Sessio Ordinaria est habita Patrum Cardinalium et Episcoporum, Causae Ponente Excellentissimo Domino Petro Georgio Silvano Nesti, Archiepiscopo emerito Camerinensi-Sancti Severini in Piceno. Et in utroque Coetu, sive Consultorum sive Cardinalium et Episcoporum, posito dubio num de miraculo constaret divinitus patrato, responsum est prolatum affirmativum.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, mandavit ut decretum de praedicta mira sanatione conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis ad Se hodierno die infrascripto Praefecto necnon Causae Ponente meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater sollemniter declaravit: *Constare de miraculo a Deo patrato, intercedente Beato Thoma a Cori (in saec.: Francisco Antonio Placidi), Sacerdote professo Ordinis Fratrum Minorum, videlicet de celérrima, completa cum naturalibus cicatricum residuis, stabili sanatione pueruli Brunonis Rinelli a « grave ustione di un bambino di due anni e otto mesi, interessante il 30% della superficie corporea, e comprendente lesioni di 3° grado per il 10% e lesioni di 2° grado per circa il 20% ».*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 26 mensis Martii A. D. 1999.

83 IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. **83** S.

83 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

VÉRAPOLITANA

Beatificationis et canonizationis Servi Dei Aureliani a SS. Sacramento (in saec.: Petri Landeta y Azcueta) sacerdotis professi ordinis Carmelitarum discalceatorum (1887-1963)

DECRETUM SUPER VIRTUTIBUS

« Missus... vestigia premens Magistri sui, mitis et humilis corde, manifestet iugum Eius suave esse et onus leve. Vita revera evangelica, in multa patientia, in longanimitate, in suavitate, in caritate non ficta testimonium reddat Domino suo » (CONC. OEC. VAT. II, Decretum de activitate missionali Ecclesiae *Ad gentes,* 24).

Hoc fidelitatis erga Christum eiusque Evangelium testimonium redditum est etiam a P. Aureliano a Sanctissimo Sacramento, qui longam suam vixit vitam sacerdotalem tamquam missionarius in India, ubi cum sapientia et caritate se dedidit cleri educationi et formationi.

Servus Dei in vitam venit die 27 mensis Iunii anno 1887 in Hispaniensi oppido *Artunduaga,* intra fines sito Victoriensis dioecesis, a Petro Landeta y Perea et Maria Antonia Azcueta y Arrieta, piis parentibus ac Dei cultoribus, estque postridie baptizatus, eodem ac patris nomine capto. A parentibus est ad laborem educatus, ad incommoda perferenda, ad precationem, ad pietatem erga Eucharistiam et Beatam Virginem Mariam. Puer quinque annorum sacramentum Confirmationis accepit et anno 1896 primam Communionem. Post frequentatas primas ludi elementarii classes in suo oppido, anno 1900 ingressus est Ephebeum praeparatorium Ordinis Fratrum Discalceatorum B. Mariae de Monte Carmelo in loco vulgo denominato *Villafranca Navarrae,* et post duos annos novitiatum iniit Larreae, ubi habitum Carmelitarum induit nomenque cepit Aurelianum a Sanctissimo Sacramento. Anno 1903 professionem simplicem emisit atque anno 1906 sollemnem, fortem et constantem ostendens perfectionis et sanctitatis appetitionem.

Studiis philosophiae et theologiae peractis, ordinatus est sacerdos die 7 mensis Decembris anno 1910. Duos circiter annos laudabiliter in patria varia explicavit munera pastoralia, sed exoptabat se vitae missionali consecrare. Haec vocatio ad exitum adducta est cum Seminarium Centrale Malabariense in Indiae oppido *Puthenpally* commissum est Provinciae cuius particeps erat Servus Dei. P. Aurelianus, cum ad id paratus esset, calendis Apri-

libus anno 1912 una cum duobus fratribus sodalibus profectus est ex Hispania, ad quam numquam erat reversurus. Die 4 mensis Octobris anno 1912 ad urbem Bombaiam pervenit ac deinde Ernaculam, ubi Archiepiscopus Verapolitanus domicilium habebat. Die 21 mensis Novembris eodem anno particeps factus est Communitatis Carmelitarum Seminarii oppidi *Puthenpally* et mox suam incepit industriam, cuius cardo erat futurorum sacerdotum formatio. Varias docuit disciplinas theologicas maxima cum diligentia, vivens ex iis, quae docebat.

Annis 1914-1934 Magister spiritus fuit; quod ministerium potissimum dilexit. Omnem adhibuit curam in educandis iuvenibus Seminarii alumnis ad meditationem et ad vitam deprecationis. Iis repetebat: « Id aspiciamus, quod est perfectissimum coram Deo et id, quod Is a nobis exspectat. Nihil umquam negemus Ei; hoc iter tutissimum est ».

Nominatus, anno 1928, Director Nationalis Societatis Sacerdotalis Eucharisticae pro India, Taprobane et Birmania, singularem suam ostendit pietatem erga Eucharistiam et magnopere laboravit ut cultum propagaret Sanctissimi Sacramenti. Fautor fuit, auctor et anima multorum Congressuum Eucharisticorum Nationalium. Eucharistiae Apostolus in India habetur.

In spiritu sacrificii et servitii, anno 1944 munus accepit rectoris Seminarii. Eius propositum in hoc positum fuit, ut Seminarii alumnos adiuvaret, quo docti ierent et sancti sacerdotes, praebens iis, cum humilitate et simplicitate, virtutum suarum exemplum, quas exercebat summa cum cura et perseverantia, generose sanctitatem appetens.

Fuit enim verus homo Dei, fidei plenus, discriminis spiritalis, prudentiae, oboedientiae Evangelio ac superioribus, maximae simplicitatis, magnae fiduciae Providentiae. Totam vitam suam Deo dicavit, vivens in fide hancque in eos transfundens, quotquot illum cognoverunt et tractaverunt. Apostolicus fuit in contemplatione atque contemplativus in ministerio pastorali, sacerdotio fidelis, consecrationi religiosae et charismati Carmelitarum. Suam spiritalitatem alebat cultu eucharistico et tenera erga Virginem Mariam ac Sanctos pietatem.

Spes fundamentum fuit eius laetitiae interioris et rerum temporalium contemptionis. In difficultatibus inque rebus adversis Deum spectabat immensa cum spe et fiducia. Ex caritate vixit et in caritate. Amorem in Deum patefecit per cognitionem interiorem, precationem continuam, per Eius gloriae eiusque Regni curam.

Cotidie caritatem coluit erga proximos in ministerio missionum et candidatorum ad sacerdotium. Sibi non pepercit pro animarum salute; quod

praecipuus fuit finis eius apostolatus missionalis. Peculiarem adhibuit curam de aegrotis et maerentibus. A Domino, in precatione, conversionem peccatorum flagitabat; ignoscebat et cum aliis gaudia atque dolores communicabat.

In multiplicibus longae vitae suae missionarii atque educatoris casibus semper cum prudentia egit tum in navitate tum in iudicandi ratione inque consiliis dandis, in suis moribus et in castigationibus. Gloriae Dei sollicitudo et maxima erga proximos attentio exercitium testificantur virtutis iustitiae. Ascesim coluit aequabilem, mansuetudinis plenus, etsi indole vehemens erat. Temperantiam explicavit, patientiam, fortitudinem in suis muneribus explendis. Morbos ac difficultates oppetivit cum serenitate et pace interiore. Diligenter Regulam observavit et vota religiosa. Singularissimo modo effulsit in virtutibus humilitatis et oboedientiae exercendis. Promptus semper fuit ad officia quae ei superiores concrediderunt, erga eos se gerens cum observantia et veneratione. Quoad virtutem castitatis omnino a reprehensione abfuit, et paupertas ei omnino fuit naturalis: pauper natus est et pauper vixit.

Anno 1957 officium rectoris Seminarii deposuit, sed aliis functus est muneribus, inter quae Delegati Generalis Ordinis sui in India.

Die 11 mensis Novembris anno 1963 deductus est in valetudinarium Ernaculamense, ubi, in dolore et deprecatione, suam perrexit vitam agere perfecti religiosi usque ad diem mortis suae, quae die 16 eiusdem mensis contigit.

Sanctitatis fama, qua in vita claruit, post morten crevit, quapropter Archiepiscopus Verapolitanus, ad normam M. P. "Sanctitas clarior", Causam iniit beatificationis et canonizationis et annis 1980-1984 Processum celebravit Cognitionalem, cui additus est Processus Rogatorialis Flaviobrigensis. Quorum Processuum auctoritas et vis probata est a Congregatione de Causis Sanctorum per decretum calendis Februariis anno 1986 promulgatum. Praeparata Positione, inquisitum est, secundum normas, an Servus Dei virtutes heroum more explicavisset. Die 29 mensis Aprilis anno 1998, felici cum exitu, actus est Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris. Deinde Cardinales et Episcopi, in Sessione Ordinaria pridie idus Ianuarias anno 1999 habita, Causae Ponente Excellentissimo Domino Mario Rizzi, Archiepiscopo titulari Balneoregiensi, agnoverunt Servum Dei Aurelianum a Sanctissimo Sacramento heroum in modum virtutes théologales, cardinales iisque adnexas coluisse.

Facta demum de hisce omnibus rebus Summo Pontifici Ioanni Paulo II per subscriptum Praefectum accurata relatione, Sanctitas Sua vota Congre-

gationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, mandavit ut super heroicis Servi Dei virtutibus decretum conscriberetur.

Quod cum rite esset factum, accitis ad Se hodierno die infrascripto Praefecto necnon Causae Ponente meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis, eisque astantibus, Beatissimus Pater sollemniter declaravit: *Constare de virtutibus theologalibus Fide, Spe et Caritate tum in Deum tum in proximum, necnon de cardinalibus Prudentia, Iustitia, Temperantia et Fortitudine, eisque adnexis, in gradu heroico, Servi Dei Aureliani a SS.mo Sacramento (in saec.: Petri Landeta y Azcueta), Sacerdotis professi Ordinis Carmelitarum Discalceatorum, in casu et ad effectum de quo agitur.*

Hoc autem decretum publici iuris fieri et in acta Congregationis de Causis Sanctorum Summus Pontifex referri mandavit.

Datum Romae, die 26 mensis Martii A. D. 1999.

83 IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. *B* S.

83 Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

VLADISLAVTENSIS ET ALIARUM

Beatificationis seu declarationis martyrii Servorum et Servarum Dei Antonii Iuliani Nowowiejski archiepiscopi-episcopi Plocensis, Henrici Kaczorowski et Aniceti Koplinski sacerdotum, Mariae Annae Biernacka laicae atque CIV sociorum (f 1939-1945)

DECRETUM SUPER MARTYRIO

« Nostra aetate martyres redierunt, saepe incogniti, tamquam 'milites ignoti' magnae Dei causae. Quantum fieri potest, in Ecclesia eorum testificationes non sunt amittendae » (IOANNES PAULUS II, Epist. Apost. *Tertio millennio adveniente,* 37: *AAS* LXXXVII [1995], 29).

In iis, qui pro fide sanguinem fuderunt hoc saeculo, quod ad exitum procedit, complures annumerandi sunt martyres socialismi nationalis qui, cum re vera atheus esset et plena absolutaque auctoritate praeditus, Dei et hominum hostis fuit. Ecclesiae Catholicae infestus eiusque membris, multimodis nisus est eius actionem imminuere et, interdum subdole, interdum

aperte, bona humana atque christiana negavit et coërcuit. Praesertim in Polonia, more militari occupata a nazistis (annis 1939-1945), temptatum est christianismi praesentiam radicitus evellere, instituta ecclesialia, episcopos, sacerdotes, religiosos eosque laicos, qui socialismo nationali contrarii habebantur, impugnando.

In terra illa, atrocibus facinoribus obscurata a nazistis perpetratis, sed testimonio audentiae et fidei multorum discipulorum Christi dilucida, martyrium consecuti sunt etiam centum et octo Ecclesiae Catholicae membra, quae nunc cum veneratione commemoramus. Fideles divini Magistri sectatores, ii suam christianorum dignitatem non absconderunt, fidem non abdicaverunt, ob periculum non fugerunt, minis non territi sunt nec promissionibus illecti conscientiae suae contrariis. Viam crucis percurrere maluerunt ut animas suas salvarent operamque gloriae Dei darent et Christi Regno incremento. Persecutoribus suis ignoverunt atque se a misericordia divina praemium aeternum obtenturos esse speraverunt.

Ex his intrepidis fidei testibus tres erant episcopi, quinquaginta duo sacerdotes dioecesani, triginta quattuor sacerdotes aut fratres laici Institutorum vitae consecratae, octo religiosae, duo seminarii alumni, novem laici. Non omnes eandem tractationem subierunt: eorum pars mortem passi sunt violentam et immediatam per decollationem aut suspendium, plumbeae glandis emissionem, cruciatus mortiferos, suffocationem in conclavibus gasio inquinatis; pars vero modo haud dubie violento sed gradatim, exempli gratia ob inhumana vincula, tormenta, famem et causas eiusmodi. Nec martyrii locus idem omnibus fuit. Alii supremum caritatis testimonium dederunt in campis internecionis, alii in vinculis aut alibi.

En 108 Servorum et Servarum Dei nomina:

1. Antonius Iulianus Nowowiejski, Archiepiscopus-Episcopus Plocensis. Is comprehensus est et amandatus anno 1940; mortuus est die 28 mensis Maii anno 1941 in campo internecionis loci Dzialdowo, propter famem et vexationes;

2. Leo Wetmanski, Episcopus auxiliaris dioecesis Plocensis. Comprehensus anno 1940, mortuus est die 10 mensis Octobris anno 1941 in campo internecionis loci Dzialdowo ob súbitas vexationes;

3. Ladislaus Goral, Episcopus auxiliaris Lublinensis. Comprehensus est anno 1939 et est mortuus mense Aprili anno 1945 ob vexationes et morbos in campo internecionis loci Sachsenhausen-Oranienburg;

4. Henricus Kaczorowski, sacerdos dioecesis Vladislaviensis; apprehensus anno 1939, interfectus est in conclavi gasio inquinato in campo internecionis Dachaviensi pridie nonas Maias anno 1942;

5. Anicetus Koplinski, sacerdos professus Ordinis Fratrum Minorum Capuccinorum; apprehensus est mense Iulio anno 1941, mortuus est in conclavi gasio inquinato postridie idus Octobres eodem anno in campo internecionis loci Auschwitz-Oswiecim;

6. Maria Anna Biernacka, laica dioecesis Lomzensis; pro nuru praegnante sivit se comprehendi et est plumbea glande transfossa idibus Iuniis anno 1943 in oppido Naumowicze apud urbem Grodnum;

7. Miecislaus Bohatkiewicz, sacerdos dioecesis Pinscensis; duobus mensibus post comprehensionem, est ignivoma manuballista necatus die 4 mensis Martii anno 1942 in loco Berezwecz apud oppidum Glebokie;

8. Ladislaus Mackowiak, sacerdos archidioecesis Vilnensis; tribus post comprehensionem mensibus est glande metallica interfectus die 4 mensis Martii anno 1942 in oppido Berezwecz;

9. Stanislaus Pyrtek, sacerdos archidioecesis Vilnensis; tribus mensibus postquam est prehensus, die 4 mensis Martii in oppido Berezwecz est glande metallica transfossus anno 1942;

10. Maximilianus Binkiewicz, sacerdos archidioecesis Czestochoviensis; prehensus anno 1941, mortuus est die 24 mensis Augusti subsequentis anni in Dachaviensi campo internecionis propter súbitas saevitias;

11. Ludovicus Rochus Gientyngier, sacerdos archidioecesis Czestochoviensis; apprehensus mense Octobri anno 1941, mortuus est sub tormento in campo Dachaviensi internecionis, die 30 mensis Novembris eodem anno;

12. Antonius Beszta-Borowski, sacerdos dioecesis Drohiczinensis; comprehensus est et ignivoma manuballista necatus idibus Iuliis anno 1943 in oppido Bielsk Podlaski;

13. Marianus Górecki, sacerdos archidioecesis Gedanensis; comprehensus anno 1939, est plumbea glande necatus die 22 mensis Martii secuto anno in campo internecionis loci Stutthof;

14. Bronislaus Komorowski, sacerdos archidioecesis Gedanensis; comprebensus anno 1939, plumbea glande interfectus est die 22 mensis Martii anno 1940 in campo internecionis loci Stutthof;

15. Franciscus Rogaczewski, sacerdos archidioecesis Gedanensis, comprehensus anno 1939, ignivoma manuballista est de medio sublatus die 11 mensis Ianuarii insequente anno Gedani-Zaspae;

16. Ioannes Nepomucenus Chrzan, sacerdos archidioecesis Gnesnensis; prehensus anno 1941, in campo internecionis Dachaviensi mortuus est calendis Iuliis anno 1942 ob cruciatus;

17. Franciscus Dachtera, sacerdos archidioecesis Gnesnensis; prehensus anno 1939, mortem obiit in campo internecionis Dachaviensi sicut victima experimentorum pseudomedicorum die 23 mensis Augusti anno 1944;

18. Ladislaus Demski, sacerdos archidioecesis Gnesnensis; prehensus anno 1939, de vita decessit die 28 mensis Maii anno 1940 in campo internecionis loci Sachsenhausen quia profanare renuerat Rosarium;

19. Stanislaus Kubski, sacerdos archidioecesis Gnesnensis; comprehensus anno 1939, interiit in conclavi gasio inquinato Dachaviae die 18 mensis Maii anno 1942;

20. Ladislaus Maczkowski, sacerdos archidioecesis Gnesnensis; comprehensus anno 1940, de vita decessit in campo internecionis Dachaviensi die 20 mensis Augusti anno 1942 ob continuas saevitias;

21. Marianus Skrzypczak, sacerdos archidioecesis Gnesnensis, est plumbea glande necatus apud ecclesiam oppidi Plonkowo die 5 mensis Octobris anno 1939;

22. Alexius Sobaszek, sacerdos archidioecesis Gnesnensis; anno 1941 comprehensus, in campo internecionis Dachaviensi mortuus est calendis Augustis anno 1942 propter tormenta;

23. Antonius Swiadek, sacerdos archidioecesis Gnesnensis; prehensus anno 1942, in campo internecionis Dachaviensi de vita decessit propter vexationes die 25 mensis Ianuarii anno 1945;

24. Iosephus Czempiel, sacerdos archidioecesis Katovicensis; apprehensus anno 1940, interfectus est in conclavi gasio inquinato Dachaviae die 19 mensis Maii anno 1942;

25. Aemilius Szramek, sacerdos archidioecesis Katovicensis; apprehensus anno 1940, in campo internecionis Dachaviensi obiit propter cruciatus die 13 mensis Ianuarii anno 1942;

26. Iosephus Pawlowski, sacerdos dioecesis Kielcensis; comprehensus anno 1941, interfectus est in campo internecionis Dachaviensi per suspendium die 9 mensis Ianuarii anno 1942;

27. Petrus Eduardus Dankowski, sacerdos archidioecesis Cracoviensis; comprehensus anno 1941, mortuus est propter cruciatus die 3 mensis Aprilis anno 1942 in campo internecionis loci Auschwitz-Oswiçcim;

28. Casimirus Gostynski, sacerdos archidioecesis Lublinensis; prehensus anno 1940, occisus est in conclavi gasio inquinato Dachaviae pridie nonas Maias anno 1942;

29. Stanislaus Mysakowski, sacerdos archidioecesis Lublinensis; prehensus anno 1939, interiit Dachaviae in conclavi gasio inquinato pridie idus Octobres anno 1942;

30. Sigismundus Pisarski, sacerdos archidioecesis Lublinensis; plumbea glande est occisus in paroecia loci Gdeszyn die 30 mensis Ianuarii anno 1943;

31. Antonius Zawistowski, sacerdos archidioecesis Lublinensis; comprehensus anno 1939, in campo internecionis Dachaviensi de vita decessit pridie nonas Iunias anno 1942 propter cruciatus;

32. Adamus Bargielski, sacerdos dioecesis Lomzensis; sponte in carcerem ivit pro parocho suo anno 1940 et est in campo internecionis Dachaviensi interfectus die 8 mensis Septembris anno 1942;

33. Michael Piaszczyñski, sacerdos dioecesis Lomzensis; comprehensus mense Aprili anno 1940, interiit in campo internecionis loci Sachsenhausen die 20 mensis Decembris subsequentis propter vexationes;

34. Marianus Konopiñski, sacerdos archidioecesis Posnaniensis; apprehensus anno 1939, obiit calendis Ianuariis in campo internecionis Dachaviensi anno 1943 ob experimenta pseudomedica quibus erat subiectus;

35. Iosephus Kut, sacerdos archidioecesis Posnaniensis; apprehensus anno 1941, mortuus est die 18 mensis Septembris insequenti anni in campo internecionis Dachaviensi propter súbitas aerumnas;

36. Vladimirus Laskowski, sacerdos archidioecesis Posnaniensis; apprehensus mense Martio anno 1940, mortem obiit propter cruciatus die 8 mensis Augusti secuti in campo internecionis Gusensi;

37. Narcissus Putz, sacerdos archidioecesis Posnaniensis; comprehensus anno 1939, in campo internecionis Dachaviensi mortem obiit nonis Decembribus anno 1942 propter vexationes;

38. Casimirus Grelewski, sacerdos dioecesis Radomensis; prehensus anno 1941, est suspensus in Dachaviensi campo internecionis die 9 mensis Ianuarii anno 1942;

39. Stephanus Grelewski, dioecesis Radomensis sacerdos; prehensus est mense Ianuario anno 1941 et in Dachaviensi campo internecionis obiit die 9 mensis Maii subsequentis propter cruciatus et privationes in carcere súbitas;

40. Franciscus Roslaniec, sacerdos dioecesis Radomensis; comprehensus anno 1939, mortuus in conclavi gasio inquinato Dachaviae pridie idus Octobres anno 1942;

41. Boleslaus Strzelecki, dioecesis Radomensis sacerdos; comprehensus mense Ianuario anno 1941, mortuus est postridie subsequentes calendas Maias in campo internecionis loci Auschwitz-Oswiçcim propter súbitos cruciatus;

42. Casimirus Sykulski, dioecesis Radomensis sacerdos; comprehensus mense Octobri anno 1941, calendis Decembribus eiusdem anni est ignivoma manuballista necatus in campo internecionis loci Auschwitz-Oswiecim;

43. Antonius Rewera, Sandomiriensis dioecesis sacerdos; comprehensus mense Martio anno 1942, calendis Octobribus secutis interiit propter súbitas vexationes in campo internecionis Dachaviensi;

44. Romanus Archutowski, archidioecesis Varsaviensis sacerdos; apprehensus anno 1942, mortem obiit propter súbitos cruciatus, famem et morbos in campo internecionis loci Majdanek die 18 mensis Aprilis anno 1943;

45. Eduardus Detkens, Varsaviensis archidioecesis sacerdos; apprehensus anno 1939, occisus est in conclavi gasio inquinato apud Lentiam, quo ductus erat die 10 mensis Octobris anno 1942;

46. Michael Ozieblowski, sacerdos archidioecesis Varsaviensis; anno 1941 comprehensus, in campo internecionis Dachaviae mortuus est ob súbitas vexationes die 31 mensis Iulii anno 1942;

47. Sigismundus Sajna, archidioecesis Varsaviensis sacerdos; prehensus mense Ianuario anno 1940, est plumbeae glandis emissione interfectus die 17 secuti mensis Septembris in loco Palmiry;

48. Michael Wozniak, sacerdos archidioecesis Varsaviensis; comprehensus anno 1941, interiit postridie idus Maias subsequentis anni Dachaviae ob súbitas vexationes;

49. Eduardus Grzymala, Vladislaviensis dioecesis sacerdos; prehensus anno 1940, die 10 mensis Augusti anno 1942 ductus est in campum Dachaviensem internecionis, ubi in conclavi gasio inquinato est interfectus;

50. Henricus Hlebowicz, Vilnensis archidioecesis sacerdos; est plumbeae glandis emissione necatus die 9 mensis Novembris anno 1941 in loco Borysów;

51. Dominicus Jedrzejewski, Vladislaviensis dioecesis sacerdos; comprehensus anno 1940, in campo internecionis Dachaviae mortuus est propter súbitas vexationes die 29 mensis Augusti anno 1942;

52. Iosephus Kurzawa, sacerdos dioecesis Vladislaviensis; necatus est die 23 mensis Maii anno 1940 apud oppidum Witowo;

53. Vincentius Matuszewski, Vladislaviensis dioecesis sacerdos; interfectus est die 23 mensis Maii anno 1940 apud oppidum Witowo;

54. Leo Nowakowski, Vladislaviensis dioecesis sacerdos; est plumbeae glandis emissione necatus die 31 mensis Octobris anno 1939 apud oppidum Piotrków Kujawski;

55. Iosephus Straszewski, sacerdos dioecesis Vladislaviensis; anno 1939 comprehensus, pridie idus Augustas anno 1942 in campum Dachaviensem internecionis est ductus et in conclavi gasio inquinato interfectus;

56. Romanus Sitko, dioecesis Tarnoviensis sacerdos; prehensus anno 1941, ob súbitas vexationes die 12 mensis Octobris anno 1942 in campo internecionis loci Auschwitz-Oswiecim obiit;

57. Ladislaus Miegoñ, Ordinariatus Militaris sacerdos; comprehensus anno 1939, Dachaviae in campo internecionis interiit ob súbitas vexationes die 15 mensis Septembris anno 1942;

58. Michael Czartoryski, Ordinis Fratrum Praedicatorum sacerdos professus; est ignivoma manuballista transfossus postridie nonas Septembres anno 1944 Varsaviae;

59. Christinus Gondek, sacerdos professus Ordinis Fratrum Minorum; prehensus anno 1940, Dachaviae in campo internecionis est mortuus propter súbitos cruciatus die 23 mensis Iulii anno 1942;

60. Narcissus Turchan, sacerdos professus Ordinis Fratrum Minorum; comprehensus anno 1940, Dachaviae in campo internecionis mortuus est propter vexationes súbitas die 19 mensis Martii anno 1942;

61. Martinus Oprzadek, religiosus professus Ordinis Fratrum Minorum; comprehensus anno 1940, in campum Dachaviensem internecionis ductus est die 18 mensis Maii anno 1942 et in conclavi gasio inquinato loci Hartheim apud Lentiam interfectus;

62. Bruno Zembol, Ordinis Fratrum Minorum religiosus professus; comprehensus anno 1939, Dachaviae in campo internecionis est mortuus die 21 mensis Augusti anno 1942 ob súbitas vexationes;

63. Henricus Krzysztofik, sacerdos professus Ordinis Fratrum Minorum Capuccinorum; comprehensus anno 1940, Dachaviae in campo internecionis de vita decessit pridie nonas Augustas anno 1942 ob súbitas vexationes;

64. Florianus Stejpniak, Ordinis Fratrum Minorum Capuccinorum sacerdos professus; prehensus anno 1940, est in campum Dachaviensem internecionis ductus pridie idus Augustas anno 1942 ibique in conclavi gasio inquinato interfectus;

65. Fidelis Chojnacki, Ordinis Fratrum Minorum Capuccinorum religiosus professus, theologiae studens; comprehensus anno 1940, Dachaviae in campo internecionis est mortuus die 9 mensis Iulii anno 1942 propter subitas vexationes;

66. Symphorianus Ducki, religiosus professus Ordinis Fratrum Minorum Capuccinorum; comprehensus est anno 1941 et a vigilibus campi internecionis loci Auschwitz-Oswiecim die 11 mensis Aprilis subsequentis anni trucidatus;

67. Alfonsus Maria Mazurek, sacerdos professus Ordinis Fratrum Discalceatorum B. Mariae V. de Monte Carmelo; interfectus die 28 mensis Augusti anno 1944;

68. Hilarius Januszewski, sacerdos professus Ordinis Fratrum Discalceatorum B. Mariae V. de Monte Carmelo; comprehensus est anno 1940 et Dachaviae in campo internecionis mortuus est die 25 mensis Martii anno 1945 ob typhum contractum in assiduitate spirituali aegrotis praebenda;

69. Georgius Kaszyra, sacerdos professus Congregationis Clericorum Marianorum; Rosicae est trucidatus die 18 mensis Februarii anno 1943;

70. Antonius Leszczewicz, sacerdos professus Congregationis Clericorum Marianorum; interfectus est die 17 mensis Februarii anno 1943;

71. Ladislaus Bladziñski, sacerdos professus Congregationis Sancti Michaelis Archangeli; mense Aprili anno 1944 comprehensus, die 8 subsequentis mensis Septembris occisus est in fodinis lapidis Numidici apud locum Gross-Rosen;

72. Adalbertus Nierychlewski, sacerdos professus Congregationis Sancti Michaelis Archangeli; comprehensus anno 1941, die 7 mensis Februarii secuti anni in campo internecionis loci Auschwitz-Oswiçcim de vita decessit propter súbitas vexationes;

73. Iosephus Cebula, sacerdos professus Congregationis Missionariorum Oblatorum B. M. V. Immaculatae; comprehensus mense Aprili anno 1941, occisus est die 28 eiusdem mensis in campo internecionis loci Mauthausen;

74. Franciscus Drzewiecki, sacerdos professus Parvi Operis Divinae Providentiae; prehensus anno 1939, die 10 mensis Augusti anno 1942 ductus est Dachaviam ibique in campo internecionis interfectus in conclavi gasio inquinato;

75. Iosephus Jankowski, sacerdos professus Societatis Apostolatus Catholici; prehensus mense Maio anno 1941, trucidatus est a vigilibus campi internecionis loci Auschwitz-Oswiecim postridie subsecutas idus Octobres;

76. Iosephus Stanek, Societatis Apostolatus Catholici sacerdos professus; suspensus est Varsaviae die 23 mensis Septembris anno 1944;

77. Iosephus Kowalski, sacerdos professus Societatis S. Francisci Salesii; apprehensus anno 1941, mortuus est sub tormentis in campo internecionis loci Auschwitz-Oswiecim die 4 mensis Iulii subsequenti anno;

78. Stanislaus Kubista, sacerdos professus Societatis Verbi Divini; prehensus mense Februario anno 1940, mortuus est in campo internecionis loci Sachsenhausen sub tormentis die 26 mensis Aprilis eodem anno;

79. Aloisius Liguda, Societatis Verbi Divini sacerdos professus; comprehensus anno 1940, trucidatus est a vigilibus campi internecionis Dachaviensis die 8 mensis Decembris anno 1942;

80. Ludovicus Mzyk, Societatis Verbi Divini sacerdos professus; comprehensus anno 1940, interfectus est Posnaniae ab uno ex carceris custodibus die 23 mensis Februarii anno 1942;

81. Gregorius Frackowiak, religiosus professus Societatis Verbi Divini; comprehensus anno 1942, est securi percussus Dresdae die 5 mensis Maii anno 1943;

82. Antoninus Bajewski, sacerdos professus Ordinis Fratrum Minorum Conventualium; prehensus mense Februario anno 1941, de vita decessit propter cruciatus súbitos in campo internecionis loci Auschwitz-Oswiecim postridie nonas Maias subsecutas;

83. Pius Bartosik, sacerdos professus Ordinis Fratrum Minorum Conventualium; comprehensus anno 1940, mortuus est propter súbitas vexationes in campo internecionis loci Auschwitz-Oswiçcim pridie idus Décembres anno 1941;

84. Innocentius Guz, Ordinis Fratrum Minorum Conventualium sacerdos professus; comprehensus mense Martio anno 1940, trucidatus est a vigilibus campi internecionis in loco Sachsenhausen postridie nonas Iunias subsecutas;

85. Achilles Puchala, Ordinis Fratrum Minorum Conventualium sacerdos professus; interfectus est in pago Borowikowszczyzna die 19 mensis Iulii anno 1943;

86. Hermannus Stejpieñ, Ordinis Fratrum Minorum Conventualium sacerdos professus; interfectus est in pago Borowikowszczyzna die 19 mensis Iulii anno 1943;

87. Timotheus Trojanowski, religiosus professus Ordinis Fratrum Minorum Conventualium; comprehensus anno 1941, de vita decessit propter aerumnas súbitas in campo internecionis loci Auschwitz-Oswiçcim die 28 mensis Februarii anno 1942;

88. Bonifatius Zukowski, religiosus professus Ordinis Fratrum Minorum Conventualium; prehensus anno 1941, obiit Dachaviae in campo internecionis propter aerumnas súbitas die 10 mensis Aprilis subsequente anno;

89. Anastasius Pankiewicz, sacerdos professus Ordinis Fratrum Minorum; prehensus anno 1941, exstinctus est die 20 mensis Aprilis anno 1942 probabiliter cum ab urbe Dachavia duceretur in conclave gasio inquinatum ad urbem Hartheim apud Lentiam;

90. Iosephus Zaplata, religiosus professus Congregationis SS. Cordis Iesu; comprehensus anno 1939, est typho mortuus Dachaviae in campo internecionis die 19 mensis Februarii anno 1945;

91. Iulia Rodzinska, religiosa professa Congregationis Sororum Sancti Dominici; comprehensa anno 1943, vitam amisit typho in campo internecionis loci Stutthof die 20 mensis Februarii anno 1945;

92. Maria Teresia Kowalska, religiosa professa Monialium Clarensium Capuccinarum; comprehensa mense Aprili anno 1941, diem supremum obiit in campo internecionis loci Dzialdowo die 25 mensis Iulii secuti;

93. Maria Eva de Providentia Noiszewska, religiosa professa Congregationis Sororum a Conceptione Immaculata B. M. V.; plumbea glande est interfecta die 19 mensis Decembris anno 1942 in oppido Slonim;

94. Maria Marta de Iesu Wolowsk, religiosa professa Congregationis Sororum a Conceptione Immaculata B. M. V.; est plumbea glande interfecta die 19 mensis Decembris anno 1942 in oppido Slonim;

95. Caelestina Faron, religiosa professa Congregationis Servularum B. M. V. Immaculatae Conceptae; prehensa anno 1942, e vita emigravit propter súbitos cruciatus in campo internecionis loci Auschwitz-Oswiçcim die 9 mensis Aprilis anno 1944;

96. Maria Antonina Kratochwil, religiosa professa Congregationis Sororum Scholarium a Domina Nostra; comprehensa mense Iulio anno 1942, vivere desiit ob vexationes súbitas in carcere loci Stanislawów postridie calendas Octobres eodem anno;

97. Maria Clemens a Iesu Crucifixo Staszewska, religiosa professa Ordinis S. Ursulae Unionis Romanae; comprehensa mense Ianuario anno 1943, mortem obiit in campo internecionis loci Auschwitz-Oswiecim propter vexationes et morbos die 27 mensis Iulii subsequentis;

98. Alicia Kotowska, religiosa professa Congregationis Sororum Resurrectionis Domini Nostri Iesu Christi; comprehensa mense Octobri an^io 1939, est ignivoma manuballista interfecta die 11 subsequentis mensis in oppido Laski Piasnica apud oppidum Wejherowo;

99. Thaddaeus Dulny, alumnus seminarii Vladislaviensis; prehensus anno 1939, Dachaviae in campo internecionis de vita exiit propter cruciatus postridie nonas Augustas anno 1942;

100. Bronislaus Kostowski, Vladislaviensis seminarii alumnus; anno 1939 comprehensus, Dachaviae in campo internecionis mortuus est ob súbitos cruciatus die 27 mensis Novembris anno 1942;

101. Franciscus Stryjas, laicus dioecesis Calissiensis; obiit die 31 mensis Iulii anno 1944 post decem cruciatuum dies in carcere civitatis Kalisz;

102. Stanislaus Starowieyski, laicus archidioecesis Lublinensis; comprehensus anno 1940, vitam amisit propter vexationes pridie nonas Iunias anno 1942 Dachaviae in campo internecionis;

103. Natalia Tulasiewicz, laica archidioecesis Posnaniensis; comprehensa anno 1944, est interfecta in conclavi gasio inquinato in campo internecionis die 31 mensis Martii anno 1945 in loco Ravensbriick;

104. Oeslaus Józwiak, alumnus oratorii Salesiani Posnaniensis; apprehensus anno 1940, est securi percussus in carcere Dresdensi die 24 mensis Augusti anno 1942;

105. Eduardus Kazmierski, alumnus oratorii Salesiani Posnaniensis; anno 1940 comprehensus, securi est percussus in carcere Dresdensi die 24 mensis Augusti anno 1942;

106. Franciscus Kçsy, oratorii Salesiani Posnaniensis alumnus; anno 1940 comprehensus, est securi percussus die 24 mensis Augusti anno 1942 in Dresdensi carcere;

107. Eduardus Klinik, oratorii Salesiani Posnaniensis alumnus; anno 1940 comprehensus, securi est percussus die 24 mensis Augusti anno 1942 in Dresdensi carcere;

108. Iarognievus Wojciechowski, oratorii Salesiani Posnaniensis alumnus; anno 1940 prehensus, in carcere Dresdensi die 24 mensis Augusti anno 1942 est percussus securi.

Hi Servi Dei, qui parva pars sunt multorum christianorum in Polonia interfectorum inter alterum bellum totius orbis terrarum, semper veri martyres fidei habiti sunt. Eorum beatificationis Causa seu declarationis martyrii inita est anno 1992 ab Episcopo Vladislaviensi qui, concorditer cum Conferentia Episcopali Polonica processit ad Inquisitionem dioecesanam celebrandam necnon ad Inquisitionem addictionalem, quibus additae sunt Inquisitiones rogatoriales, instructae apud varias Curias dioecesium Polonicarum. Harum Inquisitionum auctoritas et vis probata est a Congregatione de Causis Sanctorum. Positione confecta, disceptatum est, ex norma, an 108 Servi Dei, qui sunt supra commemorati, ducendi sint fidei martyres. Die 20 mensis Novembris anno 1998, prospero cum exitu, actus est Consultorum Theologorum Congressus Peculiaris. Patres Cardinales deinde atque Episcopi, in Sessione Ordinaria die 16 mensis Februarii habita anno 1999,

Causae Ponente Eminentissimo Cardinali Edmundo Casimiro Szoka, agnoverunt hos Dei Servos in fidelitatem erga Christum sanguinem suum fudisse atque in odium fidei esse interfectos.

De hisce omnibus rebus, referente subscripto Praefecto, certior factus, Summus Pontifex Ioannes Paulus II, vota Congregationis de Causis Sanctorum excipiens rataque habens, praecepit ut decretum super martyrio Servorum Dei rite conscriberetur.

Quod cum esset factum, accitis hodierna die infrascripto Praefecto necnon Causae Cardinali Ponente meque Antistite a Secretis Congregationis ceterisque de more convocandis eisque adstantibus Beatissimus Pater declaravit: *Constare de martyrio eiusque causa Servorum et Servarum Dei Antonii Iuliani Nowowiejski, Archiepiscopi-Episcopi Plocensis, Henrici Kaczorowski et Aniceti Koplinski, Sacerdotum, Mariae Annae Biernacka, Laicae, et CIV Sociorum, annis 1939-1945 interfectorum, in casu et ad effectum de quo agitur.*

Voluit autem Sanctitas Sua ut hoc decretum publici iuris fieret et in acta Congregationis de Causis Sanctorum referretur.

Datum Romae, die 26 mensis Martii A. D. 1999.

83 IOSEPHUS SARAIVA MARTINS
archiep. tit. Thuburnicensis, *Praefectus*

L. *m* s.

£B Eduardus Nowak
archiep. tit. Lunensis, *a Secretis*

CONGREGATIO PRO EPISCOPIS

BURLINGTONENSIS

De Ecclesiae concathedralis erectione

DECRETUM

Ut spirituali Populi Dei bono aptius consulatur utque pastorale suum munus efficacius adimplere valeat, Exc.mus P.D. Canicus Antonius Angeli, Episcopus Burlingtonensis, ab Apostolica Sede expostulavit, ut templum paroeciale, in urbe vulgo *Burlington* exstans, Deo in honorem Sancti Iosephi dicatum, ad dignitatem et fastigium Ecclesiae concathedralis evehere-

tur. Summus Pontifex Ioannes Paulus, divina Providentia Pp. II, praehabito favorabili voto Exc.mi P.D. Gabrielis Montalvo, Archiepiscopi titularis Celenensis et in Civitatibus Foederatis Americae Septemtrionalis Apostolici Nuntii, de consilio Congregationis pro Episcopis, preces ad Se admotas, Sanctae Matris Ecclesiae profectum ac animarum salutem prae oculis habens, excipiendas statuit. Quapropter, Idem Summus Pontifex, suppleto quatenus opus sit eorum interesse habentium vel habere praesumentium consensu, praesenti Congregationis pro Episcopis Decreto, perinde valituro ac si Apostolicae sub plumbo Litterae datae forent, decernit ut, servata dioecesis Burlingtonensis cathedrae episcopalis dignitate, templum in urbe vulgo *Burlington* exstans, Deo in honorem Sancti Iosephi dicatum, titulo ac fastigio Ecclesiae concathedralis decoretur, cum omnibus iuribus honoribus et privilegiis ac oneribus et obligationibus quae huiusmodi Ecclesiis sunt propria. Ad haec perficienda, deputat memoratum Exc.mum P.D. Gabrielem Montalvo, necessarias et opportunas eidem tribuens facultates etiam subdelegandi, ad effectum de quo agitur, quemlibet virum in ecclesiastica dignitate constitutum, onere imposito ad eandem Congregationem pro Episcopis, authenticum exemplar actus peractae exsecutionis remittendi. Contrariis quibusvis minime obstantibus.

Datum Romae, ex Aedibus Congregationis pro Episcopis, die 8 mensis Septembris, anno 1999.

ffi **LUCAS** card. **MOREIRA NEVES**, *Praef.*

£8 Franciscus Monterisi, *a Secretis.*

L. « S .

In Congr. pro Episcopis tab., n. 445/99

PROVISIO ECCLESIARUM

Latis decretis a Congregatione pro Episcopis Ioannes Paulus Pp. II, per Apostolicas sub plumbo Litteras, iis quae sequuntur Ecclesiis sacros Praesules praefecit, videlicet:

die 19 Octobris 1999. — Cathedrali Ecclesiae Campifonti in Illinois,- R.D. Georgium Lucas, e clero archidioecesis Sancti Ludovici, rectorem Seminarii maioris « Kenrick-Glennon » eiusdem archidioecesis.

die 26 Octobris 1999. — Cathedrali Ecclesiae Knoxvillensi, R.D. Iosephum Eduardum Kurtz, e clero dioecesis Alanopolitanae, ibique Operis dioecesani caritatis catholicae moderatorem atque paroeciae Dominae Nostrae de Bethlehem dicatae in oppido vulgo Bethlehem curionem.

— Cathedrali Ecclesiae Ogdensburgensi, Exc.mum P.D. Geraldum Michaelem Barbarito, hactenus Episcopum titularem Gisipensem et Auxiliarem dioecesis Bruklyniensis.

die 28 Octobris. — Cathedrali Ecclesiae Massanae-Plumbinensi R.D. Ioannem Santucci, hactenus curionem et vicarium foraneum in archidioecesi Pisana.

die 29 Octobris. — Cathedrali Ecclesiae Ilerdensi Exc.mum P.D. Franciscum Xaverium Ciuraneta Aymi, hactenus Episcopum Minoricensem.

— Cathedrali Ecclesiae Barbastrensi-Montisonensi Exc.mum P.D. Ioannem Iosephum Omelia Omelia, hactenus Episcopum titularem Sasabensem et Auxiliarem archidioecesis Caesaraugustanae.

die 30 Octobris. — Titulari episcopali Ecclesiae Paestanae R.D. Antonium Coga, Administratorem Apostolicum « ad nutum Sanctae Sedis » Moldo viensem.

die 3 Novembris. — Nuntiaturae Apostolicae in Republica Boliviana, R.D. Iosephum Wesolowski, Archiepiscopum titularem electum Slebtensem.

— Cathedrali Ecclesiae Ergadiensi et Insularum R.D. Ioannem Murray, hactenus Vicarium generalem archidioecesis Sancti Andreae et Edimburgensis.

die 4 Novembris. — Ordinariatui Militari in Republica Chiliensi Exc.mum P.D. Paulum Lizama Riquelme, hactenus Episcopum Melipillensem.

die 5 Novembris. — Titulari episcopali Ecclesiae Cissensi R.D. Andream Veres, a secretis Conferentiae Episcoporum Hungariae, quem deputavit Auxiliarem archidioecesis Agriensis.

— Titulari episcopali Ecclesiae Puppitanae R.D. Petrum Erdö, Universitatis Catholicae « Pázmány Péter » rectorem, quem deputavit Auxiliarem dioecesis Albae Regalensis.

die 6 Novembris. — Titulari episcopali Ecclesiae Pinhelensi R.D. Emmanuelem Iosephum Macarium do Nascimento Clemente, hactenus Seminarii maioris Lisbonensis Christo Regi dicati rectorem, quem deputavit Auxiliarem Patriarchae Lisbonensis.

die 9 Novembris 1999. — Titulari episcopali Ecclesiae Mustitanae R.D. Iosephum Pasotto, Administratorem Apostolicum « ad nutum Sanctae Sedis » Caucasi Latinorum.

— Cathedrali Ecclesiae Cucutensi, Exc.mum P.D. Ansgarium Urbina Ortega, hactenus Episcopum titularem Forconiensem et Auxiliarem Bogotensem.

die 10 Novembris. — Cathedrali Ecclesiae Osotiensi, noviter erectae, R.P. Thaddaeum Gomes Canellas, hactenus Episcopum titularem Iuncensem in Byzacena et Auxiliarem Portalegrensem in Brasilia.

die IS Novembris. — Cathedrali suburbicariae Ecclesiae Albanensi, Exc.mum P.D. Augustinum Vallini, hactenus Episcopum titularem Tortibulanum atque Auxiliarem archidioecesis Neapolitanae.

— Archiepiscopali Ecclesiae Tranensi-Barolensi-Vigiliensi Exc.mum P.D. Ioannem Baptistam Pichierri, hactenus Episcopum Ceriniolensem-Asculanum Apuliae.

die 15 Novembris. — Cathedrali Ecclesiae Vivariensi R.D. Franciscum Blondel, hactenus Vicarium generalem Lemovicensem.

die 17 Novembris. — Cathedrali Ecclesiae Barrensi de Pirai-Voltaredondensi Exc.mum P.D. Ioannem Mariam Messi, O.S.M., hactenus Episcopum Irecensem.

— Cathedrali Ecclesiae Itaguaiensi R.P. Iosephum Ubiratan Lopes, O.F.M. Cap., hactenus in dioecesi Petropolitana paroeciae Beatae Virgini Mariae « de Aparecida » dicatae curionem.

die 19 Novembris. — Cathedrali Ecclesiae Bakeriensi, R.D. Robertum Franciscum Vasa, e clero dioecesis Lincolnensis, ibique Vicarium generalem et moderatorem Curiae.

— Titulari episcopali Ecclesiae Vagrautensi, R.D. Georgium Thomas, e clero archidioecesis Seattlensis, ibique Vicarium generalem, quem deputavit Auxiliarem eiusdem archidioecesis.

— Cathedrali Ecclesiae Dallasensi Episcopum Coadiutorem, Exc.mum P.D. Iosephum Antonium Galante, hactenus Episcopum Bellomontensem.

CONGREGATIO PRO GENTIUM EVANGELIZATIONE

PROVISIO ECCLESIARUM

Ioannes Paulus divina Providentia Pp. II, latis decretis a Congregatione pro Gentium Evangelizatione, singulis quae sequuntur Ecclesiis sacros Pastores dignatus est assignare. Nimirum per Apostolicas sub plumbo Litteras praefecit:

die 30 Augusti 1999. — Cathedrali Ecclesiae Moptiensi R.D. Georgium Fonghoro, Administratorem dioecesanum eiusdem sedis episcopalis.

— Titulari episcopali Ecclesiae Cartennitanae R.P. Aloisium Infanti Della Mora, O.S.M., hactenus Pro-Vicarium Vicariatus Apostolici Aysenensis, quem constituit Vicarium Apostolicum praefatae circumscriptionis ecclesiasticae.

die 15 Octobris. — Metropolitanae Ecclesiae Madanganae Archiepiscopum Coadiutorem, Exc.mum P.D. Villelmum Iosephum Kutz, S.V.D., hactenus Episcopum Kundiavanum.

— Cathedrali Ecclesiae Bissagensi R.D. Iosephum Câmnate na Bissign, eiusdem sedis episcopalis Administratorem dioecesanum.

— Cathedrali Ecclesiae Gokvensi R.P. Angelum Floro Martinez, I.E.M.E., hactenus Administratorem dioecesanum eiusdem sedis episcopalis.

— Cathedrali Ecclesiae Morondavensi R.D. Donaldum Iosephum Leonem Pelletier, M.S., in praesens eiusdem sedis episcopalis Administratorem dioecesanum.

— Cathedrali Ecclesiae Lvenansae Episcopum coadiutorem, R.P. Gabrielem Mbilingi, C.S.Sp., in praesens eiusdem Congregationis S. Spiritus sub tutela Immaculati Cordis Beatissimae Virginis Mariae in Urbe consultorem generalem.

die 29 Octobris. — Metropolitanae Ecclesiae Cotonuensi Exc.mum R.D. Nestorem Assogba, hactenus Archiepiscopum Parakuensem.

— Cathedrali Ecclesiae Sintangensi R.D. Augustinum Agus, hactenus eiusdem circumscriptionis Administratorem Apostolicum « sede vacante et ad nutum Sanctae Sedis ».

die 29 Octobris 1999. — Ordinariatui Militari in Corea R.D. Petrum Ri Ki-hun, in praesens cancellarium archidioecesis Seulensis.

— Cathedrali Ecclesiae Inchonensi Episcopum Coadiutorem, R.D. Bonifatium Choi Ki-San, Seminarii maioris praefatae dioecesis spiritualem moderatorem.

— Titulari episcopali Ecclesiae Elephantariensi in Mauretania R.D. Dominicum Bulamatari, paroeciae universitatis in urbe Kinshasana curionem, quem archidioecesis Kinshasanae Auxiliarem deputavit.

— Titulari episcopali Ecclesiae Grumentinae R.D. Eduardum Kisonga, Congregationis Presbyterorum a Ss.mo Sacramento sodalem, in praesens praefatae Congregationis religiosae Superiorem regionalem necnon parochum atque vicarium foraneum Regionis Apostolicae Occidentalis archidioecesis Kinshasanae, quem Auxiliarem eiusdem sedis Metropolitanae deputavit.

— Titulari episcopali Ecclesiae Cataquensi R.D. Danielem Nlandu Mayi, Vicarium generalem atque Kinshasani Seminarii maioris « Jean XXIII » rectorem, quem Auxiliarem praefatae archidioecesis deputavit.

— Cathedrali Ecclesiae Tumacoënsi, noviter constitutae in Columbiana regione, Exc.mum P.D. Gustavum Girón Higuita, O.C.D., hactenus Episcopum titularem Bisicensem et Vicarium Apostolicum eiusdem circumscriptionis ecclesiasticae.

— Cathedrali Ecclesiae Sancti Iosephi a Guaviare, noviter conditae in Columbia, Exc.mum P.D. Belarminum Correa Yepes, M.X.Y., hactenus Episcopum titularem Horreacoeliensem et Vicarium Apostolicum eiusdem circumscriptionis ecclesiasticae.

— Cathedrali Ecclesiae Mocoensi-Sibundoyensi, noviter statutae in Columbiana regione, Exc.mum P.D. Fabium de Iesu Morales Grisales, C.SS.R., hactenus Episcopum titularem Buduanensem et Vicarium Apostolicum Sibundoyensem.

— Cathedrali Ecclesiae Granadiensi in Columbia, noviter erectae in Columbiana regione, Exc.mum P.D. Hectorem Iulium López Hurtado, S.D.B., hactenus Episcopum titularem Eliocrocensem et Vicarium Apostolicum Ariariensem.

— Dioecesi Yopalensi, noviter conditae in Columbia, necnon Vicariatui Apostolico — posthac appellato — Trinitensi, Exc.mum P.D. Olavium **Lo**pez Duque, O.A.R., Episcopum titularem Strongulensem et hactenus Vicarium Apostolicum Casanarensem, *Administratorem Apostolicum « sede vacante et ad nutum Sanctae Sedis ».*

DIARIUM ROMANAE CURIAE

Il Santo Padre Giovanni Paolo II ha ricevuto in udienza:

Lunedì, 25 Ottobre 1999, S.E. il Signor IGOR SERGHEEVIC IVANOV, Ministro degli Affari Esteri della Federazione Russa.

Giovedì, 28 Ottobre 1999, S.E. il Signor FRANJO TUDJMAN, Presidente della Repubblica di Croazia.

Venerdì, 29 Ottobre 1999, S.E. il Signor RUDOLF SCHUSTER, Presidente della Repubblica Slovacca.

Sabato, 30 Ottobre 1999, S.E. il Signor ARNOLDO ALEMÁN LACAYO, Presidente della Repubblica del Nicaragua.

Sabato, 13 Novembre 1999, Le Loro Maestà il Re CARL XVI GUSTAF e la Regina SILVIA DI SVEZIA.

Lunedì, 15 Novembre 1999, il Signor ABDELAZIZ BOUTEFLIKA, Presidente della Repubblica di Algeria.

Venerdì, 19 Novembre 1999, S.E. il Signor FERNANDO HENRIQUE CARDOSO, Presidente del Brasile.

Lunedì, 22 Novembre 1999, S.E. il Signor CARLOS SAÚL MENEM, Presidente della Repubblica Argentina.

Lunedì, 22 Novembre 1999, Sua Altezza lo Sceicco HAMED BIN ESSA AL-KHALIFA, Emiro dello Stato di Bahrain.

Martedì, 23 Novembre 1999, S.E. il Signor MARTH AHTISAARI, Presidente della Repubblica di Finlandia.

Da venerdì 5 a martedì 9 novembre 1999 il Santo Padre si è recato in Apostolico pellegrinaggio in India ed in Georgia.

SEGRETERIA DI STATO

NOMINE

Con Brevi Apostolici il Santo Padre Giovanni Paolo II ha nominato:

23 ottobre 1999. **S.E. mons. Eugenio Sbarbaro, Arcivescovo tit. di Tiddi, Rappresentante Pontificio nelle Antille,** *Nunzio Apostolico in Saint Kitts and Nevis.*

11 novembre » **S.E. mons. Janusz Bolonek, Arcivescovo tit. di Madauro,** *Nunzio Apostolico in Uruguay.*

Con Biglietti della Segreteria di Stato il Santo Padre Giovanni Paolo II ha nominato:

20 ottobre 1999. **S.E. mons. Attilio Nicora, Vescovo em. di Verona; i signori avv. Edoardo Boitani; dott. Pietro Fatello; dott. Maurizio Prato; dott. Giovanni Battista Santucci,** *Consultori della Prefettura degli Affari Economici della Santa Sede « ad quinquennium ».*

» » » **La signora Madeleine Ramaholimihaso,** *Membro del Collegio dei Revisori della Prefettura degli Affari Economici della Santa Sede.*

30 » » **Mons. Mario Marchesi,** *Sotto-Segretario del Pontificio Consiglio per l'Interpretazione dei Testi Legislativi.*

15 novembre » **S.E. mons. Zenon Grocholewski, Arcivescovo tit. di Agropoli,** *Prefetto della Congregazione per l'Educazione Cattolica « ad quinquennium ».*

» » » **Gli Em.mi Signori Cardinali Alfonso López Trujillo, Francis Arinze, Jozef Tomko,** *Membri della Congregazione per la Dottrina della Fede «in aliud quinquennium».*

16 » » **S.E. mons. Mario Francesco Pompedda, Arcivescovo tit. di Bisarcio,** *Prefetto del Supremo Tribunale della Segnatura Apostolica « ad quinquennium ».*

24 » » **Mons. Michel Berger,** *Sotto-Segretario della Pontificia Commissione per i Beni Culturali della Chiesa « ad quinquennium ».*

» » » **La dott.ssa Maria Cristina Carlo-Stella,** *Capo Ufficio nella Pontificia Commissione per i Beni Culturali della Chiesa.*

28 » » **Gli Em.mi Signori Cardinali Miloslav Vlk e Jean-Claude Turcotte,** *Membri del Pontificio Consiglio delle Comunicazioni Sociali « in aliud quinquennium ».*

» » » **L'Em.mo Signor Cardinale Juan Sandoval íñiguez,** *Consigliere della Pontificia Commissione per l'America Latina « in aliud quinquennium ».*

28 novembre 1999. L'Em.mo Signor Cardinale Jan Pieter Schotte, *Membro della Pontificia Commissione per l'America Latina « in aliud quinquennium ».*

NECROLOGIO

19 ottobre 1999. Mons. Felipe M. Zalba Elizalde, Vescovo Prelato di Chuquibamba *(Perù).*

20 Mons. Eugeen Laridon, Vescovo tit. di Tiges.

23 Mons. Pierre Tchouanga, Vescovo em. di Doumé-Abong' Mbang *(Camerun).*

27 Mons. Jean Cadilhac, Vescovo di Nîmes *(Francia).*

2 novembre Mons. Orestes S. Nuti Sanguinetti, Vescovo em. di Canelones *(Uruguay).*

Mons. Firmin Courtemanche, Vescovo em. di Chipata *(Zambia).*

Mons. Alfons K. Kempf, Vescovo tit. di Limira.

Mons. Joseph Sibomana, Vescovo em. di Kibungo *(Rwanda).*

Mons. José de Jesús Aguilera Rodríguez, Vescovo em. di Huajuapan de León *(Messico).*

11 Mons. Gabriel Gonsum Ganaka, Arcivescovo di Jos *(Nigeria)s*

13 Mons. Stéphane Desmazières, Vescovo em. di Beau vais *(Francia).*

Recens nuntiatum est Ioannem Villelmum Comber, episcopum titulo Foratianensem, die 27 m. Martii a. 1998 de vita decessisse.

An. et vol. XCI 31 Decembris 1999 (Index generalis)

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

I
INDEX GENERALIS ACTORUM

(AN. ET VOL. XCI)

I - ACTA IOANNIS PAULI PP. II

II - ACTA CONGREGATIONUM

II

INDEX DOCUMENTORUM CHRONOLOGICO ORDINE DIGESTUS

I — ACTA IOANNIS PAULI PP. II

I. LITTERAE ENCYCLICAE

II - ADHORTATIO APOSTOLICA POSTSYNODALIS

III - CONSISTORIA

IV - LITTERAE DECRETALES

V - LITTERAE APOSTOLICAE MOTU PROPRIO DATAE

VI - LITTERAE APOSTOLICAE SUB PLUMBO DATAE

VII - CONSTITUTIONES APOSTOLICAE

VIII - LITTERAE APOSTOLICAE

IX - CONVENTIONES

X - HOMILIAE

XI - ALLOCUTIONES

XII - NUNTII

XIII - NUNTII TELEVISIFICI

XIV - ITINERA APOSTOLICA
SUMMUS PONTIFEX HAS NATIONES INVISIT

XV - SECRETARIA STATUS

II - ACTA CONGREGATIONUM

I - CONGREGATIO PRO DOCTRINA FIDEI

II - CONGREGATIO PRO ECCLESIIS ORIENTALIBUS

III - CONGREGATIO DE CAUSIS SANCTORUM

m

INDICES NOMINUM

I - INDEX NOMINUM PERSONARUM

(OMITTUNTUR NOMINA ACTIBUS SUBSCRIPTA)
(CUM PARVA CRUX F ADEST, DE NUNTIO MORTIS AGITUR)

A

B

C

D

E

F

G

H

I

L

Q

R

T

U

V

W

II - INDEX NOMINUM DIOECESIUM, VICARIATUUM, ETC.

A

B

C

O

P

Q

R

S

X

Y

Z

IV

INDEX RERUM MAIORIS MOMENTI

C

E

H

L

T

U

V

CORRIGENDA DELENDA ADDENDA

An. et vol. XCI (1999)

pag. 125 linea 18: loco — legatur *12 Decembris*

pag. 843 linea 1: loco *15 Iunii* legatur *9 Iunii*

pag. 1000 linea 5 : loco *die 4 Iulii* legatur *die 29 Iulii*
et provisio Metropolitanae Truxillensis post provisionem Praelaturae Sicuanensis opportune inseratur.

pag. 1026 linea 10: loco *Gentium Evangel.* legatur *Ecclesiis Orientalibus*

pag. 1104 linea 17: loco *Arcivescovo* legatur *Vescovo*

pag. 1195, linea paenultima: loco — legatur *die 23 Novembris*

NONAGESIMUM PRIMUM VOLUMEN
COMMENTARII OFFICIALIS « ACTA APOSTOLICAE SEDIS »
ABSOLVITUR DIE XXXI DECEMBRIS MDCCCCLXXXXVIIII
TYPIS VATICANIS